

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**Το συνδικαλιστικό κίνημα των δημοσίων υπαλλήλων από την
μεταπολίτευση (1974) μέχρι σήμερα**

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Φ. ΛΥΜΠΕΡΑΣ

ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΛΚΗΣ ΡΗΓΟΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΟΣΧΟΝΑΣ

ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2013

«Το συνδικαλιστικό κίνημα των δημοσίων υπαλλήλων από την μεταπολίτευση (1974) μέχρι σήμερα».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	5
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Θεωρητικό πλαίσιο	
1.1. Κρατικό φαινόμενο: βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις.....	30
1.1.1. Βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία για το φιλελεύθερο ρεύμα.....	37
1.1.2. Βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία για το μαρξιστικό ρεύμα.....	41
1.1.3. Εξελίξεις και αλλαγές στο σύγχρονο κράτος	46
1.1.4. Σχετικά με τις έννοιες της «ουδετερότητας» και «αυτονομίας» του κράτους.....	51
1.1.5. Μια προσέγγιση των φαινομένων «διαφθοράς» στο ελληνικό κράτος την μεταπολιτευτική περίοδο.....	60
1.2. Κρατικός μηχανισμός & Δημόσια διοίκηση	
1.2.1. Βασικά στοιχεία συγκρότησης της δημοσιονομικής ισορροπίας.....	66
1.2.2. Δημόσιος τομέας στην Ελλάδα: μεταπολεμική του συγκρότηση.....	72
1.2.3. Ελληνική δημόσια διοίκηση: Τα βασικά χαρακτηριστικά της.....	76
1.2.4. Τα βασικά στοιχεία που συγκροτούν την δημοσιονομική ισορροπία στην Ελλάδα.....	84
1.3. Για πολιτικό- κομματικό σύστημα και πολιτικά κόμματα..	101
1.3.1. Ιστορική διαδρομή των πολιτικών κομμάτων.....	107
1.3.2. Τα πολιτικά κόμματα στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο.....	111
1.3.3. Το μεταπολιτευτικό πολιτικό- κομματικό σύστημα στην Ελλάδα...	114
1.3.4. Τα βασικά χαρακτηριστικά των κυριοτέρων ελληνικών κοινοβουλευτικών πολιτικών κομμάτων την μεταπολιτευτική περίοδο.....	124
1.3.4.1. Για το κόμμα της Ν.Δ.....	124
1.3.4.2. Για το κόμμα του ΠΑΣΟΚ.....	132
1.3.4.3. Για το ΚΚΕ.....	141
1.3.4.4. Για τον Συνασπισμό	149
1.3.4.5. Για το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ.....	155
1.4. Γενικά για συνδικαλισμό.....	157
1.4.1. Τα συνδικάτα στον ευρωπαϊκό χώρο.....	170
1.4.2. Σχετικά με τον συνδικαλισμό των μισθωτών στην Ελλάδα.....	172
1.4.3. Ενοποιητικά και διαφοροποιητικά στοιχεία μεταξύ δημοσίων υπαλλήλων και μισθωτών ιδιωτικού τομέα.....	193
1.4.4. Περί της κρίσης του συνδικαλισμού και των συνδικάτων.....	199
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΑΔΕΔΥ	
2.1. Συγκρότηση και Δόμηση ΑΔΕΔΥ.....	207

2.1.1	Ιστορική εξέλιξη της ΑΔΕΔΥ μέχρι την έναρξη της μεταπολίτευσης (1974).	207
2.1.2	Για την μεταπολιτευτική πορεία της ΑΔΕΔΥ.	223
2.1.3	Όργανα της ΑΔΕΔΥ.	228
2.1.4	Οργανωτική διάρθρωση των Δημοσιοϋπαλληλικών Συνδικαλιστικών οργάνων.	248
2.1.5	Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις.	251
2.1.5.1	Πολιτικά κόμματα και συνδικαλιστικές παρατάξεις στην Μεταπολιτευτική Ελλάδα.	251
2.1.5.2	Καταγραφή της εσωτερικής οργανωτικής διάρθρωσης των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών παρατάξεων.	265
2.1.5.3	Κρίσεις στο εσωτερικό των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών παρατάξεων που δραστηριοποιήθηκαν στην ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο.	273
2.1.5.4	Αναλυτική παρουσίαση των σημαντικότερων συνδικαλιστικών παρατάξεων που έχουν δραστηριοποιηθεί στην ΑΔΕΔΥ.	277
2.1.5.4.1	Συνδικαλιστική παράταξη προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ.	277
2.1.5.4.2	Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις προσκείμενες στην ΝΔ.	330
2.1.5.4.3	Οι συνδικαλιστικές κινήσεις προσκείμενες στο ΚΚΕ.	388
2.1.5.4.4	Οι συνδικαλιστικές κινήσεις προσκείμενες στο Συνασπισμό.	450
2.1.5.4.5	Αγωνιστικές- Συσπειρώσεις- Κινήσεις – Παρεμβάσεις.	512
2.1.5.4.6	Η συνδικαλιστική κίνηση ΑΚΕΔ-Σ (Ανανεωτική Κίνηση Εργαζομένων στο Δημόσιο- Συνεργαζόμενοι).	530
2.1.6	Κομματική, διοικητική ή κυβερνητική δραστηριοποίηση συνδικαλιστικών στελεχών: Διερεύνηση και αποτελέσματα.	538

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ

3.1 Κυβερνητική περίοδος 1974-1981

3.1.1	Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου.	554
3.1.2	Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.	560
3.1.3	Κυβερνητικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις την περίοδο αυτή.	563
3.1.4	Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικής της περιόδου από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.	566
3.1.5	Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.	570
3.1.6	Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο.	575
3.1.7	Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.	580

3.2 Κυβερνητική περίοδος 1981-1989

3.2.1	Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου.	583
3.2.2	Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.	593

3.2.3 Κυβερνητικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις την περίοδο αυτή.....	609
3.2.4 Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικής της περιόδου από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.....	618
3.2.5 Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή... ..	633
3.2.6 Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο.....	640
3.2.7 Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.....	648
3.3 Κυβερνητική περίοδος 1990-1993	
3.3.1 Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου.....	656
3.3.2 Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.....	659
3.3.3 Κυβερνητικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις την περίοδο αυτή.....	663
3.3.4 Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικής της περιόδου από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.....	665
3.3.5 Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.....	672
3.3.6 Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο.....	675
3.3.7 Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.....	677
3.4 Κυβερνητική περίοδος 1993- 2004	
3.4.1 Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου.....	682
3.4.2 Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο 1993-2004 για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.....	692
3.4.3 Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικής της περιόδου από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.....	713
3.4.4 Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.....	750
3.4.5 Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1993-2004	767
3.4.6 Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.....	780
3.5 Κυβερνητική περίοδος 2004 - 2009	
3.5.1 Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου.....	789
3.5.2 Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.....	793
3.5.3 Κυβερνητικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις την περίοδο αυτή.....	798
3.5.4 Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.....	800
3.5.5 Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.....	823
3.5.6 Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο.....	830

3.5.7 Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.....	836

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΔΕΔΥ

4.1. Κατάταξη κατηγοριοποίηση των δράσεων της ΑΔΕΔΥ.....	842
4.1.1.Προγραμματικές Δράσεις της ΑΔΕΔΥ.....	842
4.1.2.Υποστηρικτικές Δράσεις της ΑΔΕΔΥ.....	843
4.1.3. Διεκδικητικές Δράσεις της ΑΔΕΔΥ.....	843
4.2. Κατάταξη των Δράσεων της ΑΔΕΔΥ σε κλίμακα με βάση την συχνότητα χρήσης τους.....	845
4.3. Απεργιακές Δράσεις της ΑΔΕΔΥ.....	847
4.3.1.Η θεματολογία που κυριαρχεί στις απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ ανά κυβερνητική περίοδο.....	881
4.4 Μελέτη και συμπεράσματα σχετικά με τον βαθμό της διαχρονικής της διαχρονικής εξέλιξης και υλοποίησης αιτημάτων, προτάσεων και στόχων της ΑΔΕΔΥ.....	882
5. Συμπεράσματα.....	916
6.Επίλογος.....	967

Βιβλιογραφία

Εισαγωγή

Ο συνδικαλισμός και το συνδικαλιστικό κίνημα δημιουργούνται και αναπτύσσονται μαζί με τα πρώτα σπέρματα της βιομηχανικής επανάστασης στις απαρχές του 19^{ου} αιώνα και αποτελούν την έκφραση της ανάγκης συλλογικής εκπροσώπησης των μισθωτών απέναντι στις στρατηγικές του κεφαλαίου.

Ο συνδικαλισμός κατανοεί τον εαυτό του, τις υποχρεώσεις και τις δυνατότητές του, όχι μόνο ως κίνημα που αποσκοπεί στην βελτίωση των άμεσων συνθηκών ζωής και εργασίας αλλά και ως κίνημα χειραφέτησης της εργατικής τάξης.

Τα συνδικάτα από την δημιουργία τους κλήθηκαν να διαδραματίσουν έναν διπλό ρόλο: την υπεράσπιση των άμεσων υλικών συμφερόντων των εργαζομένων και ταυτόχρονα να θέτουν ευρύτερους στόχους κοινωνικής χειραφέτησης, αντιπαραθέτοντας στην ανταγωνιστική λογική της αγοράς και των κοινωνικών σχέσεων που απορρέουν από αυτήν, τις αξίες της αλληλεγγύης, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας. Στην ιστορική τους διαδρομή και ανάλογα με τις γενικότερες επικρατούσες συνθήκες, υπερίσχυε τότε ο ένας και τότε ο άλλος ρόλος του .

Παρά το γεγονός ότι ο συνδικαλισμός πορεύεται τις τελευταίες δεκαετίες σε διεθνές επίπεδο εν μέσω ερωτημάτων, αμφιβολιών και αμφισβήτησης για τις προοπτικές και το μέλλον του, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι η ανάπτυξή του συνδέθηκε άρρηκτα και εξακολουθεί να συνδέεται, τόσο θεωρητικά όσο και ιστορικά, με αυτό που έχει ονομαστεί «κοινωνία της εργασίας».

Η διατριβή αυτή διερευνά τον συνδικαλισμό που αναπτύχθηκε στην Ελλάδα στον χώρο της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας την χρονική περίοδο από την έναρξη της μεταπολίτευσης, το 1974, μέχρι και το τέλος της δεύτερης κυβερνητικής περιόδου της ΝΔ, το 2009¹.

Ο δημοσιοϋπαλληλικός συνδικαλισμός και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις του θεωρούμε ότι αποτελούν σημαντικό και αναπόσπαστο τμήμα της τοιχογραφίας τόσο του ελληνικού συνδικαλισμού όσο και της ελληνικής δημοσιοϋπαλληλίας, χωρίς όμως μέχρι σήμερα, όπως γνωρίζουμε, να έχουν παρουσιαστεί αρκετές και ολοκληρωμένες μελέτες που να διερευνούν την πορεία του αυτή.

¹Περίοδος που έλαβε τέλος με την ήττα της ΝΔ και την νίκη του ΠΑΣΟΚ στις βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν στις 4 /10/ 2009.

Ούτως ή άλλως στον ελληνικό ακαδημαϊκό χώρο οι μελέτες για την δόμηση και διαδρομή του ελληνικού εργατικού συνδικαλισμού είναι περιορισμένες² αριθμητικά σε σύγκριση με μελέτες που αφορούν άλλα αντικείμενα της πολιτικής κοινωνιολογίας, όπως η πολιτική εξουσία και τα πολιτικά κόμματα.

Η συστηματική μελέτη του ελληνικού συνδικαλισμού μπορούμε να θεωρήσουμε ότι κατ' ουσία ξεκινά³ με την έναρξη της μεταπολιτευτικής περιόδου το 1974 και παραμένει ανισομερής, καθώς έχει ως κύριο αντικείμενο το εργατικό συνδικαλιστικό πεδίο με ελάχιστες μελέτες να έχουν ως αντικείμενο τον συνδικαλισμό που αναπτύχθηκε στον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο⁴.

Όσον αφορά τις μεθόδους ανάλυσης του ελληνικού συνδικαλισμού που έχουν χρησιμοποιηθεί είτε σχετίζονται με την καθαρά ιστορική αφηγηματική προσέγγιση είτε με τις θεωρίες περί κορπορατισμού⁵.

Στο συνδικαλιστικό επίπεδο των μισθωτών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα παρατηρείται πολύ μεγαλύτερη συνδικαλιστική πυκνότητα και συμμετοχή στον πρώτο σε σχέση με τον δεύτερο τομέα, καθώς κυρίως από την δεκαετία του 1980, μπορούμε να πούμε ότι ο συνδικαλισμός στην Ελλάδα είναι ένας συνδικαλισμός κυρίως των "εξασφαλισμένων" εργασιακά στρωμάτων.

Επιλογή του θέματος

Στην επιλογή του θέματος που διερευνά η παρούσα διατριβή σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν, πέραν του αμιγούς επιστημονικού ενδιαφέροντος, τόσο η επαγγελματική ενασχόληση του ερευνητή στον χώρο της δημόσια διοίκησης (στα ασφαλιστικά ταμεία ειδικότερα), όσο και η συνδικαλιστική του δραστηριοποίηση στα πλαίσια του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος. Για τον λόγο αυτό ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στα πλαίσια της εργασίας

² Α.Τσακίρης, (2006), σ.9

³ Οι λόγοι για αυτό πρέπει να αναζητηθούν τόσο στις συνεχείς περιόδους πολιτικής ανωμαλίας στο ελληνικό πολιτικό και κυβερνητικό πεδίο πριν το 1974 που δεν παρείχε επαρκείς προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση τέτοιων μελετών, όσο και στον ίδιο το χαρακτήρα και τα χαρακτηριστικά που είχε το συνδικαλιστικό κίνημα των μισθωτών πριν το 1974 με έντονο το στοιχείο της σύγκρουσης. Όπως αναφέρουν οι Γ.Κουκουλές (1994) (1-1983) και Χ. Αθανασιάδης (1999) η προβληματική ένταξη των συνδικάτων στην ελληνική κοινωνία και η συχνή βίαιη δράση τους καθώς και η συνακόλουθη διαρκής κρατική καταστολή καθιστούσε την συνδικαλιστική ύλη κατ'εξοχήν εκρηκτική και ως εκ τούτου μη ενδεδειγμένο αντικείμενο ακαδημαϊκής έρευνας. Η σιωπή των ερευνητών φαίνεται να λύθηκε κατά την μεταπολίτευση όταν η πολιτική ομαλότητα το επέτρεψε και η κοινωνική ριζοσπαστικοποίηση το ενθάρρυνε.

⁴ Από τις μελέτες αυτές ξεχωρίζουν οι μελέτες των Γ.Μαυρογορδάτου, (1998), Μίλιμπαντ, Ρ. (1982), Σ.Αλεξανδρόπουλος, (1990), Τσουκαλάς Κ. (1991), Ψημίτης Μ. (1999).

⁵ Α.Τσακίρης, (2006), σ.9

αυτής και στην μελέτη της διαχρονικής εξέλιξης του ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος στον δημόσιο τομέα και στις προτάσεις και δράσεις της ΑΔΕΔΥ στον τομέα αυτό.

Επίσης σημαντικό ρόλο στην επιλογή του θέματος διαδραμάτισε και η πεποίθηση του ερευνητή ότι δεν έχουν σε καμιά περίπτωση εκλείψει οι λόγοι που οδήγησαν στην δημιουργία των συνδικαλιστών οργανώσεων και ότι οι μισθωτοί εργαζόμενοι, σήμερα παρά ποτέ, έχουν ανάγκη την ύπαρξη και την δραστηριοποίηση των συνδικάτων.

Τα συνδικάτα όμως, που σήμερα βρίσκονται στην δίνη μιας μεγάλης αμφισβήτησης, για να είναι ξανά σε θέση να παρέχουν ικανοποιητικές απαντήσεις στις σύγχρονες ανάγκες των εργαζομένων αλλά και της κοινωνίας, είναι ανάγκη να πραγματοποιήσουν μεγάλες αλλαγές σε όλα τα επίπεδα. Είναι ανάγκη η δομή, η λειτουργία και οι δράσεις τους να βρίσκονται σε συντονισμό με τις αλλαγές που διαρκώς πραγματοποιούνται, τόσο στην παραγωγική και τεχνολογική βάση της κοινωνίας, όσο και στην ατομική και συλλογική συμπεριφορά των εργαζομένων, να έχουν ανοιχτές τις πόρτες τους σε όλες τις μορφές εργασίας, να γίνουν ελκυστικά στις γυναίκες και στους νέους εργαζομένους που σήμερα έχουν μικρή συμμετοχή σε αυτά.

Στην διάρκεια της διατριβής αυτής επιλέξαμε να επικεντρώσουμε ειδικότερα την μελέτη μας στην ΑΔΕΔΥ και στην δική της ιδιαίτερη παρουσία και συμβολή στο συνδικαλιστικό κίνημα, καθώς αυτή αποτελεί την ανώτατη και μοναδική τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού χώρου στην Ελλάδα. Συνυπολογίστηκαν, για τον περιορισμό στην ΑΔΕΔΥ ως επιπρόσθετες δυσκολίες στην μελέτη αυτή, οι εξαιρετικά περιορισμένες πρωτογενείς πηγές που η ίδια η ΑΔΕΔΥ διαθέτει και η μεγάλη χρονική περίοδο που επιλέχτηκε να μελετηθεί (1974-2009).

Εκτιμήθηκε ότι δεν θα ήταν εφικτή η επέκταση της μελέτης αυτής σε όλες τις πλευρές του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού χώρου, ακόμη και σε αυτές που θεωρούμε ότι αναμφισβήτητα παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον, όπως είναι η μελέτη των συνδικαλιστικών προτάσεων και δράσεων των μεγάλων δευτεροβάθμιων κλαδικών συνδικαλιστικών οργανώσεων (Ομοσπονδιών) που απαρτίζουν την ΑΔΕΔΥ (ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, ΠΟΕ-ΟΤΑ, ΠΟΕΔΗΝ κ.α).

Οι δράσεις των Ομοσπονδιών αυτών χαρακτηρίζονται από μεγάλη μαζικότητα, αγωνιστική διάθεση αλλά κυρίως αποτελεσματικότητα, που στις περισσότερες περιπτώσεις ξεπερνά κατά πολύ αυτή των δράσεων της ΑΔΕΔΥ.

Οι δράσεις που αναπτύσσονται στο πλαίσιο κάθε κλαδικής συνδικαλιστικής οργάνωσης και ειδικότερα οι απεργιακές δράσεις, έχουν τα δικά τους χαρακτηριστικά, την δική τους δυναμική, τις εξάρσεις και υφέσεις τους, την δική τους «εσωτερική συγκυρία», που τις καθιστά ικανές να καταλαμβάνουν δικαιωματικά μια ιδιαίτερη θέση στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό απεργιακό πεδίο.

Κεντρική Υπόθεση εργασίας και ερωτήματα προς διερεύνηση

Η διατριβή αυτή καλείται να διερευνήσει μια κεντρική υπόθεση εργασίας, την ύπαρξη μιας γενικής και διαρκούς αναποτελεσματικότητας της συνδικαλιστικής οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ (με διακυμάνσεις ανάμεσα στις διάφορες κυβερνητικές περιόδους) σε ότι αφορά την υλοποίηση του βασικού κορμού προτάσεων, αιτημάτων και στόχων που η ίδια η οργάνωση προβάλλει σε όλη αυτή την εξεταζόμενη περίοδο (1974-2009). Συνέπεια της ύπαρξης αυτής της αναποτελεσματικότητας θεωρούμε ότι αποτελεί ο περιορισμένος βαθμός πολιτικής παρέμβασης και επίδρασης της συνδικαλιστικής αυτής οργάνωσης στις εξελίξεις του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού στην εξεταζόμενη αυτή περίοδο.

Η εργασία αυτή φιλοδοξεί επίσης να διερευνήσει ιστορικά την μεταπολιτευτική πορεία δόμησης, συγκρότησης και οργάνωσης της συνδικαλιστικής οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ αλλά και με βάση τις δημοσιοποιημένες δράσεις της (με επικέντρωση στις συνεδριακές και απεργιακές της δράσεις) να επιχειρήσει να δώσει απαντήσεις στα ακόλουθα ζητήματα:

1. τα είδη δράσεων που επέλεξε η ΑΔΕΔΥ να πραγματοποιήσει για την υλοποίηση των προτάσεων και αιτημάτων της την εξεταζόμενη περίοδο και τα συνολικά αποτελέσματα αυτών των δράσεων, ανά κυβερνητική περίοδο και ανά θεματική ενότητα.

2. αν η ΑΔΕΔΥ κατάφερε - και σε ποιο βαθμό - να πραγματοποιεί την ενοποίηση των διάσπαρτων και επιμέρους κλαδικών και παραταξιακών δημοσιοϋπαλληλικών αιτημάτων, συμφερόντων και στρατηγικών, εκπροσωπώντας τα συνολικά και με επάρκεια στην εξεταζόμενη αυτή περίοδο.

3. ποιό στοιχείο μεταξύ «συναίνεσης» και «σύγκρουσης» κυριαρχούσε στις σχέσεις της ΑΔΕΔΥ με την κυβέρνηση σε κάθε κυβερνητική περίοδο, με βασικά κριτήρια τις θέσεις αλλά κυρίως τις πραγματοποιηθείσες από την πλευρά της οργάνωσης απεργιακές δράσεις⁶, καθώς θεωρούμε τις απεργιακές δράσεις ως καθοριστική παράμετρο στην μελέτη μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης .

4. πως κυμάνθηκαν οι απεργιακές δράσεις της οργάνωσης, ανά έτος, ανά κυβερνητική περίοδο και συνολικά στις περιόδους διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ και ΝΔ.

5. η ανεξαρτησία ή ο βαθμός εξάρτησης (πολιτική – ιδεολογική-οργανωτική) των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και ειδικότερα της ΑΔΕΔΥ από την κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα.

Για να διερευνηθούν τα ζητήματα αυτά ήταν αναγκαία η μελέτη των πολλαπλών σχέσεων που αναπτύσσονται ανάμεσα στον συνδικαλισμό - που δρα και αναπτύσσεται στο χώρο της δημοσιοϋπαλληλίας - και τις κυβερνήσεις, τα πολιτικά κόμματα, την δημόσια διοίκηση και την ίδια την δημοσιοϋπαλληλία. Για αυτό τον λόγο ήταν αναγκαίο να “ξανοιχτούμε” και σε άλλα - πέραν του συνδικαλιστικού- πεδία, όπως σε αυτά των κρατικών μηχανισμών, της δημόσιας διοίκησης και της διακυβέρνησης, σε αυτό του πολιτικού συστήματος και των πολιτικών κομμάτων.

Ειδικότερα θεωρούμε ότι για την μελέτη και κατανόηση των διεργασιών και εξελίξεων στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου και των οργανώσεών του, αποτελεί αναγκαία συνθήκη η κατανόηση των εξελίξεων τόσο

⁶ Θεωρούμε ότι η απεργιακή δραστηριότητα, όπως υποστηρίζει και ο Χ. Ιωάννου (1989), ως μέσο οικονομικής πίεσης και ως μέσο πολιτικής διαμαρτυρίας, αποτελεί την θεμελιώδη συνιστώσα ανάπτυξης της συνδικαλιστικής δραστηριότητας καθώς θα ήταν αδιανόητη η συνδικαλιστική δράση χωρίς την δυνατότητα χρησιμοποίησής της. Παρά όμως την κεντρική θέση που η απεργία κατέχει στην εμφάνιση, εξέλιξη και ανάπτυξη της συνδικαλιστικής δραστηριότητας, δεν ταυτίζεται με αυτήν στο σύνολό της. Επίσης η επιτυχής απεργιακή δράση μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης δεν πρέπει και δεν μπορεί να προσδιορίζεται μόνο ποσοτικά, από τον αριθμό των ωρών ή ημερών απεργιακών δράσεων που αυτή πραγματοποίησε αλλά οφείλει να συνδέεται και με τον προσδιορισμό και άλλων κρίσιμων παραμέτρων όπως η διάρκεια, η μαζικότητα, η ένταση, η κλιμάκωση και κυρίως, ο βαθμός αποτελεσματικότητας αυτών των δράσεων. Η απεργιακή δραστηριότητα επίσης, αν και αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα της συνδικαλιστικής δράσης, δεν σηματοδοτεί απαραίτητα και απόδειξη «δύναμης» για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, δεδομένου ότι, από μια πραγματικά «ισχυρή» συνδικαλιστική οργάνωση, μπορεί πολλές φορές να αρκεί η απειλή πραγματοποίησης μιας απεργιακής δράσης για να επιτευχθούν οι στόχοι της, χωρίς να είναι απαραίτητο να προσφεύγει και στην υλοποίηση αυτής της απειλής. Ένδειξη «ασχύος» και «ικανότητας» μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης, αποτελεί εντέλει ο μεγάλος βαθμός αποτελεσματικότητας στην ικανοποίηση των αιτημάτων της με το μικρότερο δυνατό για τα μέλη της εργασιακό και οικονομικό κόστος.

στο πολιτικό –κυβερνητικό πεδίο όσο και των εξελίξεων στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης.

Οι ιδεολογικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, οι κυβερνητικές πολιτικές και αλλαγές, ο πολιτικός και κομματικός ανταγωνισμός και η αλληλεπίδρασή τους , αποτελούν το ευρύτερο πλαίσιο και τις βασικές μεταβλητές εντός του οποίου λειτουργούν τόσο η ελληνική δημοσιοϋπαλληλία όσο και οι συνδικαλιστικές της οργανώσεις.

Η ελληνική δημοσιοϋπαλληλία στα πλαίσια της εργασίας αυτής αντιμετωπίζεται ως ένας “ευαίσθητος” δέκτης στις οποιοσδήποτε μεταβολές παρουσιάζονται στο πολιτικό – κυβερνητικό και δημοσιοϋπαλληλικό εργασιακό πεδίο. Ταυτόχρονα όμως θεωρούμε ότι δεν αποτελεί παθητικό δέκτη μηνυμάτων αλλά ότι επενεργεί και αυτή πάνω στα πεδία αυτά, ανάλογα με τις δυνατότητες της συγκυρίας.

Ακόμη έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι προγενέστερες της μεταπολίτευσης μορφές συνδικαλιστικής οργάνωσης της δημοσιοϋπαλληλίας καθώς και οι σχέσεις της ΑΔΕΔΥ με τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές οργανώσεις των μισθωτών.

Η μελέτη αυτή επιχείρησε να παρακολουθήσει και να καταγράψει την μεταπολιτευτική διαδρομή της ΑΔΕΔΥ (1974-2009) επιχειρώντας ταυτόχρονα να συνάγει και κάποια συμπεράσματα που θεωρούμε ότι προκύπτουν από την διαδρομή αυτή. Για την υλοποίηση αυτών των στόχων δώσαμε ιδιαίτερη έμφαση στην μελέτη κυρίως των Συνεδρίων και των απεργιακών δράσεων που έχει πραγματοποιήσει η οργάνωση.

Θεωρητικό- Μεθοδολογικό πλαίσιο

Το θεωρητικό πλαίσιο παρέχει τους άξονες του αναγκαίου προβληματισμού και ταυτόχρονα το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα διεξαχθεί η σχετική ερευνητική διαδικασία.

Οι βασικές έννοιες «πυλώνες» με τις οποίες “συναντάται” η έννοια του συνδικαλισμού σε αυτή την εργασία και συγκροτούν μαζί το θεωρητικό της πλαίσιο, είναι οι έννοιες του κράτους, των κρατικών μηχανισμών, της δημόσιας διοίκησης, του δημοσίου υπαλλήλου και του πολιτικού κόμματος .

Θα συνιστούσε υπερβολικά φιλόδοξο εγχείρημα να επιχειρούσαμε στα πλαίσια της διατριβής αυτής την συνολική καταγραφή ή πολύ περισσότερο την

ανάλυση των θεωρητικών επεξεργασιών που έχουν πραγματοποιηθεί και δημοσιοποιηθεί στα πλαίσια της διεθνούς ή ακόμη και της ελληνικής ακαδημαϊκής κοινότητας για τα παραπάνω θεματικά πεδία.

Αυτό που κατέστη εφικτό ήταν η κωδικοποιημένη και συνοπτική παρουσίαση των βασικότερων θεωρητικών αντιλήψεων και ρευμάτων που έχουν αναπτυχθεί και αντιπαρατεθεί γύρω από τα πεδία αυτά.

Σε καμιά περίπτωση δεν μας καλύπτουν προσεγγίσεις που θεωρούν τον συγκεκριμένο τρόπο δόμησης και επέκτασης του ελληνικού κράτους και των κρατικών μηχανισμών ως τυχαίο ή ως άθροισμα “πελετειακού” μικροκομματικού χαρακτήρα επιλογών αλλά βασική μας πεποίθηση⁷ είναι ότι ήταν αποτέλεσμα επιλογών με ξεκάθαρο ταξικό προσανατολισμό που σκοπό είχαν την εδραίωση και διαιώνιση του κυρίαρχου καπιταλιστικού συστήματος.

Το κράτος και οι κρατικοί μηχανισμοί όσο και οι γραφειοκρατικοί μηχανισμοί της δημόσιας διοίκησης, μέσα από την κατάλληλη αξιοποίηση όλων των λειτουργιών του κράτους (κυρίως των ιδεολογικών, πολιτικών, οικονομικών) προβάλουν σε διαμεσολαβημένη μορφή⁸ καθαυτό πολιτική τα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης ως ενσάρκωση και εγγυητή του “γενικού συμφέροντος” ολόκληρης της κοινωνίας, δημιουργώντας έτσι την εντύπωση μιας “απατηλής κοινότητας συμφερόντων” οργανώνοντας ταυτόχρονα και τις συμμαχίες της⁹.

⁷ Θεωρούμε ότι αν περιοριστούμε σε μια στενά «κομματική – πελατειακή» οπτική, χάνουμε τη σημαντικότερη κοινωνική διάσταση του ελληνικού κρατικού μοντέλου, δηλαδή τη συμβολή του στην εδραίωση του ελληνικού καπιταλισμού. Για παράδειγμα, η υπερδιόγκωση του αριθμού των δημόσιων υπαλλήλων, αν εξεταστούν οι ιστορικές περίοδοι όπου αυτή καταγράφεται, φαίνεται ότι δεν υπήρξε καθόλου «τυχαία» επιλογή κάποιων «ανεύθυνων» πολιτικών, αλλά σαφής τάση του πολιτικού συστήματος με σκοπό να δημιουργηθούν γρήγορα κοινωνικές συμμαχίες, μια εσωτερική αγορά και μια καταναλωτική «μεσαία τάξη», στοιχεία που κρίνονταν απαραίτητα για τη στήριξη της αστικής εξουσίας, η οποία παρέπαιε διαδοχικά από τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες, είτε της Μικρασιατικής Καταστροφής, είτε του Εμφυλίου, είτε της δικτατορίας των συνταγματαρχών.

Θεωρούμε ότι σε πολλές των περιπτώσεων που διαφαίνεται ένας «ανορθολογισμός» στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του ελληνικού κράτους, ακόμη και κραυγαλέος, μπορεί να διαπιστωθεί ότι υπήρχε, τουλάχιστον για ορισμένες περιόδους, μια οικονομική, πολιτική και κοινωνική λειτουργικότητα προς όφελος της εδραίωσης του ελληνικού καπιταλισμού, των αναγκών του για συσσώρευση κεφαλαίου και για συγκρότηση συμμαχιών.

Ακόμη και μορφές “ειδικής μεταχείρισης” σε κοινωνικές ομάδες που είχαν λάβει θεσμική νομιμοποίηση ή συνήθως γίνονταν με παραθεσμικό τρόπο, λειτουργούσαν ως υποκατάσταση της κοινωνικής πολιτικής, σαν αντιστάθμισμα ή αναπλήρωση του ισχνού ή ανύπαρκτου κράτους πρόνοιας.

⁸ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ.251

⁹ Σ.Μαγκλιβέρας, (1987), σ.20-21 & 462

Η δημοσιοϋπαλληλία από την πλευρά της είναι ιδιαίτερα επιρρεπής σε “κρατικές ψευδαισθήσεις” καθώς στα μάτια της το αστικό κράτος επιδιώκει και σε μεγάλο βαθμό και για μεγάλες περιόδους καταφέρνει, να εμφανίζεται σαν την απατηλή μορφή του “κοινού συμφέροντος”¹⁰.

Στην πραγματοποίηση της μελέτης αυτής χρησιμοποιήθηκαν κυρίως **ποιοτικές μέθοδοι** καθώς κινηθήκαμε κυρίως στην βάση της κριτικής ανάλυσης και αξιολόγησης των θέσεων και των δράσεων της συνδικαλιστικής οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ.

Ποσοτικοί μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν :

- στην καταγραφή της ετήσιας κίνησης των δημοσιοϋπαλληλικών μισθών ανά έτος και την συσχέτισή τους με τον τιμάριθμο,
- στην παραβολή και σύγκριση των εκλογικών αποτελεσμάτων που έλαβε κάθε συνδικαλιστική παράταξη στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ από το 25^ο (1983) μέχρι το 33^ο (2007).
- στην καταγραφή των απεργιακών δράσεων της οργάνωσης που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος και ανά κυβερνητική περίοδο.

Για το κράτος, τους κρατικούς μηχανισμούς και την γραφειοκρατία.

Για το ζήτημα του κράτους, ως «θεσμό των θεσμών»¹¹, έχουν διατυπωθεί πολλές και πολύ διαφορετικές μεταξύ τους θεωρητικές προσεγγίσεις, έχουν δημιουργηθεί ρεύματα ιδεών και θεωρητικά μοντέλα, τα οποία στη βάση τους σχετίζονται με τις διαφορετικές θεωρητικές –ιδεολογικές αντιλήψεις και πεποιθήσεις που γεννά η ανάγκη γενικότερης θεώρησης των νόμων κίνησης και εξέλιξης της οικονομίας και της κοινωνίας και η ύπαρξη και ο συνεχής ανταγωνισμός των διαφορετικών κοινωνικών τάξεων.

Η ανάγκη αναλύσεων που σχετίζονται με το κράτος και τις κρατικές λειτουργίες είναι κομβικό ζήτημα όλων των ιδεολογικών, πολιτικών ρευμάτων αλλά και των κοινωνικών επιστημών στο σύνολό τους.

¹⁰ ό.π., σ. 237 & 464

¹¹ Ν.Κοτζιάς,(1991), «Η διαλεκτική του κράτους», Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα, σ. 427

Δεν θα επιχειρήσουμε στα πλαίσια αυτής της εργασίας μια συνολική ανάλυση ή παρουσίαση των θεωρητικών μελετών τις οποίες έχει απασχολήσει το ζήτημα του κράτους μέχρι σήμερα, αλλά θα παραθέσουμε στη συνέχεια αυτής της εργασίας κωδικοποιημένα και συνοπτικά τα βασικά θεωρητικά ρεύματα που έχουν αντιπαρατεθεί γύρω από το ζήτημα του κρατικού φαινομένου.

Η εξέταση και οι αναφορές στα πλαίσια της εργασίας αυτής **στον “κρατικό μηχανισμό”** τον προσδιορίζουν ως υποσύνολο του κράτους που περιλαμβάνει την κεντρική διοίκηση και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Θεωρούμε προφανές επίσης ότι η ανάλυση του κρατικού μηχανισμού και της δημόσιας διοίκησης πρέπει να τίθενται στο πλαίσιο της οικονομίας και της κοινωνίας¹².

Η σύγχρονη γραφειοκρατία αποτελεί αναμφίβολα φαινόμενο ιστορικά άρρηκτα συνδεδεμένο με την ανάπτυξη και εξέλιξη του καπιταλισμού .

Παρά την αναμφίβολα ολοένα πιο σημαντική παρουσία της γραφειοκρατίας στον ιδιωτικό τομέα, ο κρατικός μηχανισμός θα εξακολουθήσει να αποτελεί το κατεξοχήν πεδίο άνθησής της¹³.

Ο 20^{ος} αιώνας ανέδειξε το φαινόμενο της γραφειοκρατίας σαν κυρίαρχο κοινωνικό φαινόμενο που επεκτείνεται, αγκαλιάζει και σφραγίζει όλους τους τομείς και σχέσεις της κοινωνίας και αποτελεί ένα από τα πλέον μελετημένα φαινόμενα στο χώρο των κοινωνικών επιστημών.

Όπως επισημαίνει η Μ. Σεραφετινίδου, (2003)¹⁴, υπάρχει πληθώρα ερευνών σχετικά με την εσωτερική δομή, τις λειτουργίες και δυσλειτουργίες της, τις πολυποίκιλες σχέσεις - τόσο στο εσωτερικό της γραφειοκρατικής οργάνωσης όσο και μεταξύ γραφειοκρατικού και κοινωνικο- οικονομικό πολιτικού περιβάλλοντος - από κοινωνιολόγους, πολιτικούς επιστήμονες, οικονομολόγους, ψυχολόγους και ειδικούς σε θέματα δημόσιας διοίκησης και διοίκησης επιχειρήσεων.

Ο μηχανισμός της δημόσιας γραφειοκρατίας στον καπιταλισμό, ως κατεξοχήν εξουσιαστικός θεσμός, διακρίνεται¹⁵ για το διφυές του κοινωνικού του ρόλου, αφού από την μια πλευρά, εκτελώντας το έργο αυτό, ασκεί πρωτίστως εξουσία σε όφελος του κεφαλαίου.

¹² Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 44

¹³ Μ. Σεραφετινίδου, (2003), τόμος Ι, σ.222-223

¹⁴ Μ. Σεραφετινίδου, (2003), τόμος Ι

¹⁵ ό.π., σ.269-270

Ταυτόχρονα όμως, οι διοικητικές ενέργειες και οι εξουσιαστικές πρακτικές του μηχανισμού αυτού, προασπίζουν και προωθούν και ιδιοτελή συμφέροντα των φορέων του, που έχουν ως στόχο να κατοχυρώνουν και να επεκτείνουν δικά τους συντεχνιακά προνόμια και ατομικά οφέλη, που δεν συνάδουν πάντα ή κατά ανάγκη με τα συμφέροντα του κεφαλαίου. Η κοινωνική - ταξική λειτουργία της δημόσιας γραφειοκρατίας και η ιδιοτελής δράση των φορέων της, αποτελούν δυο ξεχωριστές, αντιθετικές και ταυτόχρονα συμπληρωματικές διαστάσεις ή ιδιότητες της, οι οποίες συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν σε όλες τις γραφειοκρατικές οργανώσεις.

Ωστόσο οι συγκεκριμένοι τρόποι άρθρωσης αυτής της αδιάρρηκτης και αντιφατικής ενότητας διαφέρουν σε κάθε ιστορική περίοδο, κοινωνική συγκυρία, αλλά και ανάλογα με το συγκεκριμένο κοινωνικό σχηματισμό¹⁶.

Βασικό χαρακτηριστικό της ελληνικής κρατικής δημοσιοϋπαλληλίας αποτελεί η βαθιά εξάρτησή της από τις κυβερνήσεις οι οποίες, παρεμβαίνουν και ελέγχουν λεπτομερώς νομοθετικά τόσο τους όρους εργασίας της (τα θεσμικά ζητήματα, τις εργασιακές σχέσεις, τα ζητήματα αμοιβών, το συνταξιοδοτικό, τα συνδικαλιστικά ζητήματα) όσο και τις εσωτερικές της διεργασίες και τον τρόπο οργάνωσης και δόμησης της δημόσιας διοίκησης (προσλήψεις, στελέχωση-προαγωγές, μεταθέσεις-μετατάξεις κ.α).

Οι κυρίαρχοι τρόποι συγκρότησης και δόμησης της κρατικής γραφειοκρατίας αλλά και ο τρόπος που το προσωπικό που την στελεχώνει αντιλαμβάνεται¹⁷ την ταξική του τοποθέτηση, στα πλαίσια του ταξικού ανταγωνισμού στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό, αποτελεί σημαντικό ζήτημα, το οποίο έχει επιπτώσεις στην ιδεολογία του, στις δράσεις και πρακτικές του και επιδρά εν πολλοίς και στον χαρακτήρα, τους στόχους, τους όρους και τα όρια του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλισμού .

Η αντίληψη περί «ιδιαιτερότητας» της σχέσης του δημόσιου υπαλλήλου με το κράτος - εργοδότη είναι συνδεδεμένη με το «διφυές» του πρώτου, ως μισθωτού εργαζόμενου από τη μια και κρατικού λειτουργού –που ασκεί κάποια δημόσια εξουσία ή αρμοδιότητα– από την άλλη.

¹⁶ Μ. Σεραφετινίδου, (2003), τόμος Ι, σ.273-274

¹⁷ Μοίρα - Μυλωνοπούλου, Π. (1998).

Σχετικά με την Δημόσια Διοίκηση

Όπως σημειώνει ο Δ.Σωτηρόπουλος (2007)¹⁸ οι νοτιο-ευρωπαϊκοί κρατικοί μηχανισμοί, αντίθετα με εκείνους της Δυτικής Ευρώπης που είχαν συνηθίσει να λειτουργούν μέσα σε δημοκρατικά καθεστώτα, έχουν “βεβαρημένο παρελθόν” λόγω της αργοπορημένης οικονομικής τους ανάπτυξης και ιδιαίτερα λόγω του αργοπορημένου εκδημοκρατισμού τους. Οι κρατικοί μηχανισμοί των κρατών της Νότιας Ευρώπης κατά το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα αντιμετώπισαν ταυτόχρονες προκλήσεις, του διοικητικού εκσυγχρονισμού (της οργανωσιακής, ενδο-διοικητικής διαφοροποίησης, της υιοθέτησης νέων μεθόδων μάνατζμεντ και της εισαγωγής νέων τεχνολογιών) και του εκδημοκρατισμού, συνοδευόμενες τόσο από εγχώριες ανάγκες όσο κυρίως από πρόσθετες εξωτερικές πιέσεις για συμπόρευση με άλλα διοικητικά συστήματα, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και του παγκόσμιου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια της μεταπολεμικής και μεταπολιτευτικής περιόδου έχουν συνταχθεί αρκετές μελέτες και «Εκθέσεις»¹⁹ για το ελληνικό γραφειοκρατικό-διοικητικό φαινόμενο, που εξέτασαν τόσο την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η δημόσια διοίκηση στην Ελλάδα αλλά και πρότειναν “θεραπίες” και “μεταρρυθμίσεις” που θα βελτίωναν την αποτελεσματικότητά της.

Δεν θεωρούμε αποτελεσματικές προσεγγίσεις²⁰ της ελληνικής δημόσιας διοίκησης από μια “μικροαναλυτική” - “γραφειοπαθολογική” σκοπιά ανάλυσης, η οποία προσεγγίζει κύρια ή και αποκλειστικά “ενδοσυστημικά” το ελληνικό γραφειοκρατικό σύστημα, επιχειρώντας να το απομονώνει από το ιδεολογικό, κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό της περιβάλλον, σε μια “καθαρή” τεχνοκρατικού χαρακτήρα ανάλυση η οποία προτείνει και αντίστοιχη management “θεραπεία” .

Τέτοιου είδους όμως μεταρρυθμιστική “θεραπεία” , με αποκλειστικό πολιτικό, ή απλώς τεχνοκρατικό χαρακτήρα, θεωρούμε ότι δεν είναι σε θέση να επιφέρει σημαντικά αποτελέσματα, με δεδομένη την φύση του σύγχρονου

¹⁸ Δ.Σωτηρόπουλος (2007), σ. 31

¹⁹ -Μακρυδημήτρης, Α., Μιχαλόπουλος, Ν., (επιμ.). (2000). *Εκθέσεις εμπειρογνομώνων για την δημόσια διοίκηση, 1950-1998*. Αθήνα: Παπαζήσης.

²⁰ Βλέπε εκτεταμένη αναφορά σε τέτοιου είδους μελέτες σε Μ. Σαματάς, (1996), σ. 83

κράτους ως μιας περίπλοκη τυπική οργάνωση, σταθερά προσανατολισμένη στο κέντρο του πολιτικού συστήματος.²¹

Θεωρούμε ότι προσεγγίσεις με τέτοια χαρακτηριστικά εφ' ενός αποπροσανατολίζουν από τα βασικά κοινωνικο-πολιτικά αίτια που επιβάλλουν αυτή την επιφανειακά “δυσλειτουργική” μορφή της ελληνικής κρατικής οργάνωσης και διοίκησης και συσκοτίζουν τις σκοπιμότητες που αυτή η μορφή εξυπηρετεί²², καθώς η Δημόσια Διοίκηση σε χώρες όπως η Ελλάδα, αποτελεί ... «τον κύριο μηχανισμό υλοποίησης και αναπαραγωγής των κυριάρχων πολιτικο-οικονομικών συμφερόντων και ιδεολογικών λειτουργιών του κράτους , αποτελώντας οργανικό υποσύστημα του κοινωνικοπολιτικού συστήματος κυριαρχίας».²³

Διότι αν και πουθενά στον κόσμο ο ρόλος του κράτους δεν είναι ταξικά ουδέτερος, τα νοτιο-ευρωπαϊκά κράτη είναι περισσότερο ταξικά προκατειλημμένα από άλλα καπιταλιστικά επίσης κράτη - όπως τα βορειο-ευρωπαϊκά - καθώς το κράτος στις χώρες αυτές έχει έναν διπλά μεροληπτικό ρόλο. Μεροληπτικό υπέρ των επιχειρηματιών αλλά επίσης και υπέρ των ελευθέρων επαγγελματιών, οι οποίοι διαθέτοντας ευρεία πολιτική αντιπροσώπευση στη βουλή και στην κυβέρνηση, ευνοούνται φορολογικά και ασφαλιστικά²⁴. Οι καπιταλιστικές τάξεις των κοινωνιών της Νότιας Ευρώπης επιδίωξαν να προστατεύσουν την ηγεμονία τους χρησιμοποιώντας τον κρατικό μηχανισμό²⁵.

Όπως σημειώνει ο Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990)²⁶ ακόμη και η επέκταση του κρατικού τομέα, παρόλο που συχνά ερμηνεύεται με βάση την προβληματική των πελατειακών σχέσεων, αποτελεί στην ουσία μια δημόσια ταξική επιλογή, επιλογή δηλαδή που εγγράφεται στη στρατηγική μιας τάξης.

Επίσης οι «γραφειοπαθολογικές» αυτές ερμηνείες, μέμφονται μονομερώς, έως αποκλειστικά - σε ακραίες τους εκδοχές - ως υπαίτιους για τις όποιες υπαρκτές παθογένειες του διοικητικού συστήματος τους εργαζόμενους στην δημοσιοϋπαλληλία, νομιμοποιώντας με την προσέγγιση αυτή κυβερνητικές

²¹ Δ.Σωτηρόπουλος (2007), σ. 133

²² Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.169

²³ Μ.Σαματάς, (1995), σ. 126-127

²⁴ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 90

²⁵ ό.π., σ.103

²⁶ Σ.Αλεξανδρόπουλος, (1990), σ. 50

εξαγγελίες και διοικητικές “μεταρρυθμίσεις” που αναπαράγουν, την αναγκαιότητα κομματικού ελέγχου στις λειτουργίες της δημόσιας διοίκησης και την εξυπηρέτηση ταξικών και κομματικών σκοπιμοτήτων²⁷.

Στην διατριβή αυτή επιχειρήσαμε να προσεγγίσουμε την Ελληνική δημόσια διοίκηση και τις διεργασίες που συντελούνται σε αυτήν κατά την εξεταζόμενη περίοδο (1974-2009) από την σκοπιά ενός « γραφειοκρατισμού» ²⁸, ως την έννοια που χαρακτηρίζει την ιδιαίτερη και σκόπιμη δόμηση της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης και γενικότερα της κρατικής μηχανής, με βάση κύρια τις προτεραιότητες και επιλογές των δυνάμεων που ελέγχουν το κοινωνικοπολιτικό σύστημα²⁹ και δευτερευόντως από την επίδραση εσωτερικών –συντεχνιακών γραφειοκρατικών συμφερόντων ³⁰.

Η προσέγγιση αυτή του «ελληνικού γραφειοκρατισμού» χωρίς να αγνοεί σε καμιά περίπτωση την γραφειοκρατική αναποτελεσματικότητα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και τις «αυτοποιητικές» τάσεις κάθε γραφειοκρατικού συστήματος, εντούτοις αποδίδει την βασική έμφαση στις πολιτικο- οικονομικές δυνάμεις αλλά και τις ιστορικές, πολιτιστικές, οικονομικές, κοινωνικο-πολιτικές εξελίξεις οι οποίες επηρεάζουν την κρατική οργάνωση και δράση στην Ελλάδα³¹.

Η προσέγγισή μας επεδίωξε, όσο αυτό κατέστη εφικτό, να περιέχει “μακροσκοπική” οπτική, ξεφεύγοντας από τις συνήθεις “μικροσκοπικές” και “ενδοσκοπικές” προσεγγίσεις.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι στην περίοδο 1974-2009 επιχειρήθηκαν πολλές κυβερνητικές παρεμβάσεις στην ελληνική δημόσια διοίκηση που προσδιορίστηκαν γενικά ως “διοικητικές μεταρρυθμίσεις”, πλην όμως οι περιπτώσεις που αυτές περιείχαν αλλαγές διαρθρωτικού χαρακτήρα οι οποίες θα μπορούσαν να μεταβάλουν τα ουσιαστικά στοιχεία των σχέσεων της δημόσιας διοίκησης με την εκτελεστική εξουσία και το κυβερνών κόμμα, ήταν πολύ σπάνιες έως ανύπαρκτες.³² Η αποτυχία αλληπάλληλων μεταρρυθμιστικών προσπαθειών στην Ελλάδα, τόσο την προδικτατορική όσο και την μεταπολιτευτική περίοδο,

²⁷ Μ.Σαματάς, (1995), σ. 127

²⁸ ό.π., σ. 127

²⁹ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.169

³⁰ Μ.Σαματάς, (1995), σ. 127, Ν. Πουλαντζάς, (1975), σ. 227-253, Π.Τερλεζής, (1990),

³¹ Μ.Σαματάς, (2000), σ. 152-153

³² Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.126

θεωρούμε ότι αποδεικνύει ότι το πρόβλημα του αστικού εκσυγχρονισμού του κράτους κάθε άλλο παρά μόνο τεχνικό, οικονομικό ζήτημα είναι, καθώς η διαδικασία αυτή είναι διαμεσολαβούμενη από συγκρούσεις και αντιθέσεις ταξικών συμφερόντων³³.

Γι αυτό και στην εργασία αυτή, σε κάθε ξεχωριστή κυβερνητική περίοδο, καταβλήθηκε προσπάθεια, ταυτόχρονα με τις εξελίξεις στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο, να καταγράφονται και να εξετάζονται -όσο πιο αναλυτικά είναι αυτό εφικτό - τόσο οι εξελίξεις στο πολιτικό -κυβερνητικό πεδίο όσο και οι εξελίξεις στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης.

Η εργασία αυτή, για την διερεύνηση και ταξινόμηση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και του δημόσιου «γραφειοκρατισμού» στην εξεταζόμενη μεταδικτατορική περίοδο (1974-2009), επιδιώκει να αξιοποιήσει μια ταξινομική -ερμηνευτική προσέγγιση, ανάλογη με τις συγκεκριμένες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες των κυρίαρχων δυνάμεων και τις επενεργείας τους πάνω στις δομές και λειτουργίες του κρατικού μηχανισμού³⁴.

Η ανάπτυξη του Ελληνικού πολιτικού – κομματικού συστήματος (με έμφαση στις σχέσεις των πολιτικών κομμάτων με τις συνδικαλιστικές παρατάξεις).

Το “πολιτικό κόμμα” αναγνωρίζεται για πρώτη φορά ως συνταγματικός θεσμός από τον συντακτικό νομοθέτη του 1975.

Όπως σημειώνει ο Χ.Βερναρδάκης (2011)³⁵, τα μεταπολιτευτικά μαζικά κόμματα προέκυψαν πρωτίστως από το πιεστικό αίτημα της κοινωνίας να αποκτήσει, μετά την πτώση της δικτατορίας, δημόσιο πολιτικό λόγο και ουσιαστική συμμετοχή στην παραγωγή και υλοποίηση των αποφάσεων.

Ο ίδιος διακρίνει³⁶ την πολιτικο-οργανωτική εξέλιξη των ελληνικών μεταπολιτευτικών κομμάτων ουσιαστικά σε τρεις φάσεις.

Η *πρώτη φάση* αφορά την αρχική συγκρότηση των μαζικών κομματικών οργανισμών στην “πρώιμη” περίοδο της μεταπολίτευσης, που τα κόμματα “καταλαμβάνονται” από τις μάζες που απαιτούν νέου τύπου πολιτική συμμετοχή

³³ Σ.Αλεξανδρόπουλος, (1990), σ. 56

³⁴ Μ.Σαματάς, (1996), σ. 86 και Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.169

³⁵ Χ.Βερναρδάκης (2011), σ. 192

³⁶ ό .π., σ. 192-195

και αναδεικνύονται στον “κεντρικό και σχεδόν αποκλειστικό” θεσμό οργάνωσης της πολιτικής αντιπροσώπευσης³⁷.

Η *δεύτερη φάση*, η περίοδος της “ενδιάμεσης” Μεταπολίτευσης που τα πολιτικά κόμματα κλείνουν προς την μορφή του “μαζικού κόμματος” και το νομιμοποιητικό στοιχείο υπερισχύει του αντιπροσωπευτικού, αφορά τη γραφειοκρατικοποίηση των κομμάτων και την απορρόφηση των δυναμικών που παρήγαγε η προηγούμενη φάση³⁸.

Τέλος, η *Τρίτη φάση* που ταυτίζεται με την περίοδο της “ύστερης” Μεταπολίτευσης, είναι αυτή της “πλήρους επικράτησης του νομιμοποιητικού στοιχείου”, η ιστορική φάση του “τέλους των μεταπολιτευτικών κομμάτων” ως αντιπροσωπευτικών θεσμών³⁹.

Από την έναρξη της μεταπολίτευση τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα λειτούργησαν ως οι κύριοι μηχανισμοί σταθεροποίησης και εγγύησης της εύθραυστης -στα πρώτα χρόνια -δημοκρατίας, έχοντας παρουσία και δράση σε όλους τους τομείς, διάχυση στην κοινωνία και επικυριαρχία στις κοινωνικές διεργασίες, με ταυτόχρονη ατροφία των υπολοίπων θεσμών, διαδικασιών οργάνωσης και εκπροσώπησης συμφερόντων μέσα στους οποίους κορυφαία θέση έχουν και τα συνδικάτα.

Τα πολιτικά κόμματα απόκτησαν διείσδυση και αποφασιστική επιρροή σε όλους τους διαμεσολαβητικούς θεσμούς όπως συνδικάτα, ΜΜΕ, δημόσια διοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση, φοιτητικό κίνημα κ.α με αποτέλεσμα, να ενισχυθεί υπέρμετρα και να καταστεί προνομιακή η διαμεσολάβησή τους ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία.

Όπως επισημαίνει ο Χ.Βερναρδάκης (2011)⁴⁰ η “υπεροχή των κομμάτων” διατηρείτε μέχρι το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, καθώς το κόμμα είναι και παραμένει ... «ο μηχανισμός που διαμεσολαβεί την κοινωνική ή επαγγελματική αντιπροσώπευση ακόμη και στη μικρότερη κλίμακα και επομένως, η εσωτερική δομή των κοινωνικών αντιπροσωπευτικών οργάνώσεων οικοδομείται διαμέσου των κομμάτων που συγκροτούν παρατάξεις, δηλαδή “κομματικά υποσύνολα”. Η

³⁷ ό .π., σ. 192-193

³⁸ ό .π., σ. 193

³⁹ ό .π., σ. 194-195

⁴⁰ Χ.Βερναρδάκης (2011), σ. 81

κατάσταση αυτή παρεμβαίνει ανασταλτικά σε οποιαδήποτε δυναμική κοινωνικής αυτονομίας , αφού οι κοινωνικές οργανώσεις λειτουργούν περισσότερο ως “μαζικοί χώροι” για τα πολιτικά κόμματα παρά ως εκπρόσωποι συλλογικών διεκδικήσεων»⁴¹.

Η απαρχή της μεταπολίτευσης το 1974 συνδέεται επίσης με την διαιώνιση στον ελληνικό συνδικαλισμό παραταξιακών λογικών καθώς η καταστρατήγηση της “αυτονομίας” του συνδικαλιστικού πεδίου στην Ελλάδα⁴² ιστορικά, έχει ως δράστες όλα ανεξαιρέτως τα πολιτικά κόμματα, ανεξάρτητα από τον βαθμό παραβίασης που αναλογεί σε καθένα.

Την “συνδικαλιστική κομματικοποίηση” του ελληνικού συνδικαλισμού κατοχύρωσε θεσμικά και στην ουσία “επέβαλε” στις εκλογικές διαδικασίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων ο ν.1264/1982, με την συμμετοχή, σχεδόν αποκλειστικά στις εκλογικές διαδικασίες, ξεχωριστών παραταξιακών ψηφοδελτίων.

Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις την εξεταζόμενη αυτή μεταπολιτευτική περίοδο στις συνδικαλιστικές οργανώσεις βρίσκονται, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, σε πλήρη αντιστοιχία με τα υπάρχοντα κοινοβουλευτικά κόμματα, αποτελώντας ουσιαστικά τους συνδικαλιστικούς τους βραχίονες .

Στα πλαίσια αυτά η διαδικασία ανάλυσης και μελέτης του ελληνικού συνδικαλισμού και ειδικότερα των συνδικαλιστικών παρατάξεων, ως ενός βασικού «πυλώνα» της συνδικαλιστικής λειτουργίας, τέμνεται καθοριστικά με την ανάγκη διερεύνησης και του ελληνικού πολιτικού- κομματικού συστήματος, καθώς θεωρούμε ότι τα δυο αυτά πεδία κινούνται αλληλοτροφοδοτούμενα.

Δεν αποτελεί βέβαια αντικείμενο της παρούσης διατριβής η ενδελεχής και πρωτότυπη μελέτη του μεταπολιτευτικού ελληνικού πολιτικού- κομματικού συστήματος, εντούτοις στα πλαίσια της εργασίας αυτής θα επιχειρήσουμε να ανιχνεύσουμε και να καταγράψουμε κάποια βασικά του χαρακτηριστικά, στο πλαίσιο πάντα της στενής του διασύνδεσης με τις εξεταζόμενες δημοσιούπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Στα πλαίσια αυτά, εξετάζονται:

-βασικές θεωρητικές παραδοχές για τα πολιτικά κόμματα

⁴¹ Χ.Βερναρδάκης (2011), σ. 81

⁴² Γ. Κουζής, (2007), σ. 216

-τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτικού – κομματικού συστήματος και των πολιτικών κομμάτων της μεταπολιτευτικής περιόδου,
-οι σχέσεις των πολιτικών κομμάτων και των συνδικαλιστικών παρατάξεων και οι επιδράσεις των σχέσεων αυτών στον ελληνικό συνδικαλισμό και τις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις .

Στο ερώτημα πώς μορφοποιήθηκαν οι παρατάξεις στο ελληνικό εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα, οι απαντήσεις έχουν την αφετηρία τους στις δεκαετίες του 1920 και 1930, κατά τη διάρκεια των οποίων οι πρώτες διακριτές ομάδες συνδικαλιστών με διαφορετικούς ιδεολογικούς προσανατολισμούς μορφοποιήθηκαν οριστικά σε παρατάξεις⁴³. Στην πορεία έναρξης και ιστορικής εξέλιξης του εργατικού κινήματος αναπτύχθηκαν στο εσωτερικό του τρία βασικά ρεύματα και συνδικαλιστικές ομάδες. Οι κομμουνιστές, οι σοσιαλιστές και οι Φιλελεύθεροι (Βενιζελικοί).

Η ενδοσυνδικαλιστική πραγματικότητα και σήμερα ακόμη αντλεί καταφανώς από την παράδοση της αρχικής, μεσοπολεμικής περιόδου, την ύπαρξη των διακριτών παρατάξεων εντός της ίδιας συνδικαλιστικής οργάνωσης και τις εκλεκτικές συγγένειές καθεμιάς με συγκεκριμένο πολιτικό κόμμα.

Για τον συνδικαλισμό

Τα συνδικάτα αποτελούν αναμφισβήτητα μια ιστορική κατάκτηση των μισθωτών διότι είναι το θεσμικό εργαλείο μέσω του οποίου αυτοί οργανώνουν τη συλλογική τους διαπραγμάτευση, τις συλλογικές τους δράσεις και τους όρους της εργασιακής τους ταυτότητας.

Στην συνέχεια της εργασίας αυτής θα κατατεθούν, τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του συνδικαλισμού στον ευρωπαϊκό χώρο και στην Ελλάδα από τις απαρχές του έως το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου,

⁴³ Αθανασιάδης. Χ. (2008). Τρεις πτυχές του ελληνικού εργατικού κινήματος. Στο δικτυακό τόπο: <http://carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/>

κωδικοποιώντας και καταγράφοντας και τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει αυτό στο παρόν και στο μέλλον⁴⁴.

Ένα από τα ζητήματα που απασχόλησαν πολλούς κοινωνικούς επιστήμονες που επέλεξαν ως αντικείμενο μελέτης το ελληνικό εργατικό - συνδικαλιστικό κίνημα ήταν η σχέση του με το πολιτικό σύστημα και τα πολιτικά κόμματα. Ποιες δηλαδή σχέσεις αναπτύσσονται ανάμεσα στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στα πολιτικά κόμματα και πώς αυτές επηρεάζουν τα αιτήματα, τις μορφές δράσης και γενικότερα τον προσανατολισμό των συνδικάτων. Οι επιμέρους εθνικές παραδόσεις στην Ευρώπη για το ζήτημα αυτό έχουν μεταξύ τους μεγάλες διαφορές⁴⁵.

Βασικά χαρακτηριστικά των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων αποτελούν η οργανωτική τους ενότητα και η παρουσία - συνύπαρξη, στο ίδιο συνδικάτο, διαφορετικών συνδικαλιστικών παρατάξεων.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα των συνδικαλιστικών παρατάξεων που δρουν στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων των μισθωτών είναι η στενή - οργανική τους σύνδεση με τα πολιτικά κόμματα, με αποτέλεσμα την «κομματικοποίηση» και της ίδιας της συνδικαλιστικής δραστηριότητας.

Τα ελληνικά συνδικάτα οργανώνονται σε πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο που σε οργανωτικό επίπεδο κορυφής καταλήγουν σε δυο μεγάλες τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις: τη «Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας» (ΓΣΕΕ), η οποία περιλαμβάνει τα συνδικάτα του ιδιωτικού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ΔΕΚΟ) και την «Ανώτατη Διεύθυνση Ενώσεων

⁴⁴ Ενδεικτικά Ν. Παλαιολόγος, (2006), Γ.Τουτζιαράκης, (1997), Α. Τσακίρης, (2006), Γ. Σπυρόπουλος, (1998), Κουζής Γ, (2007), Δ.Κατσορίδας, (2008), Αθανασιάδης Χ. (2008), Χ. Ιωάννου, (1989), Γ.Κουκουλές, (1997), Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990), Θ.Κατσανέβας, (1994), Δ.Σωτηρόπουλος, (2001 και 2007), Χ.Βερναρδάκης (2011),

⁴⁵ Στη Γερμανία και την Αγγλία, για παράδειγμα, τα συνδικάτα ανέπτυξαν προνομιακές σχέσεις με ένα μόνο κόμμα: Το σοσιαλδημοκρατικό (SPD) στη Γερμανία και το εργατικό (Labour Party) στην Αγγλία. Αλλά ενώ στην περίπτωση της Γερμανίας το κόμμα έλεγχε τα συνδικάτα, στην Αγγλία συνέβαινε μάλλον το αντίστροφο - ως τη δεκαετία του 1980, τουλάχιστον. Στη νότια Ευρώπη αντιθέτως, κυρίως στην Ιταλία και την Ελλάδα, όλα σχεδόν τα κόμματα επιχείρησαν και απέκτησαν προσβάσεις στα συνδικάτα. Αλλά ενώ στην Ιταλία, η κατεύθυνση αυτή κατέληξε στη συγκρότηση διαφορετικών συνομοσπονδιών, στην Ελλάδα αναπτύχθηκε η πρακτική των διακριτών παρατάξεων, οι οποίες όμως συνυπάρχουν στην ίδια συνδικαλιστική οργάνωση.

Δημοσίων Υπαλλήλων» (ΑΔΕΔΥ) που περιλαμβάνει τα συνδικάτα των δημοσίων υπαλλήλων του χώρου της δημόσιας διοίκησης και των ΝΠΔΔ.

Βασικό στοιχείο στην συγκρότηση, δόμηση, και οργάνωση του ελληνικού συνδικαλισμού στην Ελλάδα και κατά την μεταπολιτευτική εξεταζόμενη περίοδο (1974-2007) αποτέλεσε το εκάστοτε νομικό πλαίσιο περί συνδικαλισμού το οποίο, σχεδόν ολοκληρωτικά, καθορίζει τους όρους δόμησης και λειτουργίας αυτού του πεδίου .

Ειδικότερα για την ΑΔΕΔΥ

Η τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση των Δημοσίων Υπαλλήλων στη χώρα μας, η ΣΔΥΕ (Συνομοσπονδία Δημοσίων Υπαλλήλων Ελλάδος), ιδρύθηκε στις 2 Μαΐου 1926 και το πρώτο τακτικό της συνέδριο έγινε στις 18-23 Δεκεμβρίου 1926.

Η ΑΔΕΔΥ (Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων) ιδρύθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 1947 και πραγματοποίησε το πρώτο της τακτικό συνέδριο την περίοδο 18-26 Μαρτίου 1948, το οποίο για λόγους ιστορικής συνέχειας με τη ΣΔΥΕ, αριθμείται ως “πέμπτο” στην ιστορία των συνδικαλιστικών συνεδρίων της οργάνωσης.

Από την ίδρυσή της και μέχρι την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974 η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε 22 συνέδρια, με τελευταίο το 22^ο (1973).

Με την έναρξη της μεταπολίτευσης (1974) η ΑΔΕΔΥ ξεκίνησε ξανά την ελεύθερη λειτουργία και δράση της την οποία εξετάζουμε στα πλαίσια αυτής της μελέτης.

Το πρώτο μεταπολιτευτικό της συνέδριο - το 23^ο - η ΑΔΕΔΥ το πραγματοποίησε το 1975 και το τελευταίο της εξεταζόμενης περιόδου - το 33^ο - το πραγματοποίησε το 2007.

Γενικά την ανάπτυξη και δράση της ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο (1974-2009), μπορούμε σχηματικά να την διαχωρίσουμε σε δυο περιόδους οι οποίες έχουν και κοινά αλλά κυρίως όμως έχουν διαφορετικά μεταξύ τους χαρακτηριστικά.

Η πρώτη περίοδος, είναι η περίοδος από την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974 μέχρι την πραγματοποίηση του 25^{ου} συνεδρίου της οργάνωσης το 1983.

Η περίοδος⁴⁶ αυτή έχει ως βασικό της χαρακτηριστικό γνώρισμα την ύπαρξη ενός έντονου διχασμού⁴⁷ μεταξύ των συνδικαλιστικών δυνάμεων, όπου, από την μια πλευρά βρίσκονται οι φιλοκυβερνητικές συνδικαλιστικές δυνάμεις, που ελέγχουν σε όλη αυτή την περίοδο 1974-1983 τα όργανα και τα συνέδρια των οργανώσεων ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ και από την άλλη πλευρά, βρίσκονται οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και παρατάξεις που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ) που επέλεξαν, ταυτόχρονα με την δάση τους εντός της ΑΔΕΔΥ και την δημιουργία άτυπων μορφών συσπειρώσεων (ΣΕΔΟ).⁴⁸

Στα συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή το 23^ο (1975) και το 24^ο (1979) με πολύ αμφιλεγόμενες διαδικασίες κυριάρχησαν οι φιλοκυβερνητικές συνδικαλιστικές δυνάμεις. Στο εσωτερικό όμως των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων επικρατούσαν συνθήκες⁴⁹ διχασμού και σύγκρουσης μεταξύ της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ και των συνδικαλιστικών δυνάμεων της αντιπολίτευσης που είχαν αποκτήσει την συνδικαλιστική πλειοψηφία στις μεγαλύτερες Ομοσπονδίες. Αυτή η κατάσταση συνεχίστηκε μέχρι το 1983 και την πραγματοποίηση του 25^{ου} συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ.

Η δεύτερη περίοδος ξεκινά στην ουσία από την άνοδο στην κυβερνητική εξουσία του ΠΑΣΟΚ, έχει ως χαρακτηριστικό της ορόσημο την πραγματοποίηση από την ΑΔΕΔΥ του 25^{ου} συνεδρίου της το 1983 και διαρκεί έως το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου (το 33^ο συνέδριο το 2007).

Βασικά χαρακτηριστικά της περιόδου αυτής θεωρούμε τα ακόλουθα:

1) Την ψήφιση από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ του ν. 1264/ 82 για το συνδικαλισμό. Ο νόμος αυτός επιφέρει σημαντικές θεσμικές αλλαγές στο συνδικαλιστικό πλαίσιο, όπως, εκλογές με ένα σύστημα απλής αναλογικής και δυνατότητα συμμετοχής στις εκλογικές διαδικασίες των συνδικαλιστικών παρατάξεων κ.α.

⁴⁶ Αναλυτικά στο Κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1974-1981»

⁴⁷ Γ. Λιάσκος, (1992), σ.131.

Παρατάξεις με δικό τους ξεχωριστό ψηφοδέλτιο λαμβάνουν μέρος για πρώτη φορά στο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ το 1983

⁴⁸ Σ.Ε.Δ.Ο- Συντονιστική Επιτροπή Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων.

⁴⁹ Γ. Λιάσκος, (1992). Αναλυτικά στην Κυβερνητική Περίοδο 1974-1981.

Παρατάξεις με δικό τους ξεχωριστό ψηφοδέλτιο λαμβάνουν μέρος για πρώτη φορά στο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ το 1983

2) το 25^ο συνέδριο (1983) της ΑΔΕΔΥ αποτέλεσε για την οργάνωση ορόσημο, καθώς σήμανε την έναρξη μιας περιόδου όπου στο εσωτερικό και στις διαδικασίες της οργάνωσης θα επικρατούν πλέον συνθήκες ομαλότητας, καθώς έχουν διασφαλιστεί οι δυνατότητες αντιπροσωπευτικότητας και συμμετοχής, χωρίς αποκλεισμούς, σε όλες τις συνδικαλιστικές παρατάξεις και ρεύματα.

3) Στην δεύτερη αυτή περίοδο, η ανάπτυξη της ΑΔΕΔΥ, είναι βασισμένη σε δυο «πυλώνες» που διαδραματίζουν έκτοτε καθοριστικό ρόλο στην ταυτότητα και φυσιογνωμία της Οργάνωσης αυτής, τις “συνδικαλιστικές παρατάξεις” και τις “κλαδικές ομοσπονδίες” της.

4) την σταθερή εκλογική επικράτηση (με απόλυτη ή σχετική πλειοψηφία) της συνδικαλιστικής παράταξης του ΠΑΣΟΚ -της ΠΑΣΚ-ΔΥ- σε όλα τα μετέπειτα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ.

Στα επόμενα κεφάλαια της εργασίας αυτής θα γίνει μελέτη και ανάλυση για τα συνδικαλιστικά χαρακτηριστικά και τις δράσεις της ΑΔΕΔΥ σε καθεμιά από τις δυο αυτές περιόδους.

Πρέπει να σημειώσουμε το γεγονός ότι παρά την ενεργό συμμετοχή της ΑΔΕΔΥ στις διεθνείς συνδικαλιστικές Ενώσεις, ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων συνολικά, εξακολουθεί να διαπνέεται από μια εσωστρέφεια, η οποία και αναπαράγει τις εθνικές ιδιαιτερότητας⁵⁰.

Τα συνδικάτα του δημόσιου τομέα έχουν κατά την μεταπολιτευτική περίοδο τη δική τους διακριτή συμβολή στην οικοδόμηση ενός “κοινωνικού κράτους”, λειψού ωστόσο και ασταθούς, το οποίο όμως άρχισε να αποσαρθρώνεται κάτω από την βιαιότητα της σύγχρονης επέλασης του “νεοφιλελευθερισμού”.

Η παρούσα διατριβή αναπτύσσεται στα ακόλουθα μέρη:

Στο **πρώτο** μέρος αναπτύσσεται ένα θεωρητικό πλαίσιο, με εισαγωγικές και όχι αναλυτικές απαιτήσεις, γύρω από τις έννοιες:

Του κράτους, του κρατικού μηχανισμού, της δημόσιας γραφειοκρατίας, της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας, του πολιτικού συστήματος, των πολιτικών κομμάτων και του συνδικαλισμού.

⁵⁰ Γ. Κουζής, (2007), σ. 23

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας αναπτύσσονται οι όροι δόμησης και συγκρότησης της ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο, η ιστορική διαδρομή της οργάνωσης από την ίδρυσή της μέχρι την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974, η μεταπολιτευτική της πορεία και ανάπτυξη, το γενικό πλαίσιο δράσης και λειτουργίας των συνδικαλιστικών παρατάξεων που δραστηριοποιήθηκαν στην ΑΔΕΔΥ και η παρουσίαση των σημαντικότερων από αυτές.

Στο **τρίτο** μέρος, στις ακόλουθες κυβερνητικές περιόδους:

- Κυβερνητική περίοδος 1974-1981 (με δυο επιμέρους κυβερνητικές περιόδους από κυβερνήσεις της ΝΔ),
- Κυβερνητική περίοδος 1981-1989 (με δυο επιμέρους κυβερνητικές περιόδους από κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ),
- Κυβερνητική περίοδος 1990-1993 (με μια κυβερνητική περίοδο από κυβέρνηση ΝΔ),
- Κυβερνητική περίοδος 1993-2004 (με τρεις επιμέρους κυβερνητικές περιόδους από κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ),
- Κυβερνητική περίοδος 2004-2009 (με δυο επιμέρους κυβερνητικές περιόδους από κυβερνήσεις ΝΔ),

διερευνούνται ειδικότερα:

- Το βασικό πολιτικό πλαίσιο κάθε περιόδου
- Οι σημαντικότερες κυβερνητικές παρεμβάσεις στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης και των δημοσίων υπαλλήλων και ειδικότερα, στα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης και δημοσίων υπαλλήλων, στα ζητήματα οικονομικής πολιτικής και ειδικότερα της μισθολογικής πολιτικής, στο ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό σύστημα και τέλος στο επίπεδο των σχέσεων κυβέρνησης με συνδικαλιστικές οργανώσεις - ΑΔΕΔΥ.
- Οι σημαντικότερες κυβερνητικές παρεμβάσεις στο συνδικαλιστικό πεδίο, και
- Τα βασικά χαρακτηριστικά ανάπτυξης, λειτουργίας και δράσεων της ΑΔΕΔΥ και όσο είναι εφικτό και συνολικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων την περίοδο αυτή.

Ειδικότερα εδώ διερευνώνται:

Τα Συνέδρια που η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε, η βασική θεματολογία σε κάθε συνέδριο, η εκλογική πορεία κάθε συνδικαλιστικής παράταξης, οι βασικές θέσεις και τοποθετήσεις της ΑΔΕΔΥ απέναντι στις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου για τους βασικούς τομείς των δημοσιοϋπαλληλικών θεμάτων και τέλος, οι απεργιακές δράσεις που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ σε κάθε μια κυβερνητική περίοδο και ανά έτος και τα συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από τις δράσεις αυτές.

Κρίθηκε ως επιβεβλημένη ανάγκη στα πλαίσια αυτής της εργασίας σε κάθε μια κυβερνητική περίοδο να υπάρχει μια στοιχειώδη τουλάχιστον προσέγγιση τόσο στις πολιτικές εξελίξεις όσο και στις κυβερνητικές πολιτικές για την δημόσια διοίκηση και τους δημοσίους υπαλλήλους. Κι αυτό, αφενός διότι στην Ελλάδα αποτελεί κοινό τόπο⁵¹ η προσπάθεια όλων των κυβερνητικών κομμάτων για διαρκή διεύρυνση του ελέγχου πάνω στον διοικητικό –γραφειοκρατικό μηχανισμό, σε σημείο που να μπορούμε να μιλάμε για πλήρη υποταγή των σκοπών της δημόσιας διοίκησης στους σκοπούς των κυβερνητικών κομμάτων . Αφετέρου δε, καθώς οι πολιτικές και κυβερνητικές εξελίξεις και αλλαγές επιδρούν δυναμικά και καθοριστικά στην δράση και λειτουργία της ελληνικής δημοσιουπαλληλίας και των συνδικαλιστικών της οργανώσεων.

Στο τέταρτο μέρος της εργασίας εξετάζονται οι δράσεις της ΑΔΕΔΥ.

Οι δράσεις της οργάνωσης κατατάσσονται και κατηγοριοποιούνται, παρουσιάζονται και αναλύονται, με ειδικότερη έμφαση στις απεργιακές δράσεις της.

Ειδικότερα :

-κατατάσσονται οι δράσεις της ΑΔΕΔΥ σε κλίμακα με βάση την συχνότητα χρήσης τους

-καταγράφεται και κωδικοποιείται η θεματολογία που είναι κυρίαρχη στις απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ ανά κυβερνητική περίοδο σε τέσσερα βασικά θεματικά πεδία.

Στην συνέχεια γίνεται διερεύνηση και εξάγονται συμπεράσματα για τον βαθμό ικανοποίησης της ΑΔΕΔΥ από τις κυβερνητικές πολιτικές σε κάθε κυβερνητική περίοδο σε τέσσερα βασικά θεματικά πεδία, μέσω μιας κλίμακας αξιολόγησης με διακύμανση από το μηδέν (0) μέχρι το πέντε (5), όπου στο (5) καταγράφεται η απόλυτα θετική αξιολόγηση για την ικανοποίηση των προτάσεων

⁵¹ Ενδεικτικά, Δ.Σωτηρόπουλος (1996, 2001, 2009) , Δ. Μακρυδημήτρης (1999)

και αιτημάτων της ΑΔΕΔΥ από την κυβέρνηση και στο (0) θα καταγράφεται η απόλυτα αρνητική αξιολόγηση.

Στο κεφάλαιο **συμπεράσματα** αναπτύσσονται τα βασικά συμπεράσματα που έχουν προκύψει από την μελέτη αυτή.

Ειδικότερα ως κεντρικό συμπέρασμα αυτής της εργασίας θεωρούμε ότι προκύπτει με σαφήνεια η ύπαρξη μιας γενικής και διαρκούς αναποτελεσματικότητας της συνδικαλιστικής οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ (με διακυμάνσεις ανάμεσα στις διάφορες κυβερνητικές περιόδους) σε ότι αφορά την υλοποίηση του βασικού κορμού προτάσεων, αιτημάτων και στόχων που η ίδια η οργάνωση προβάλλει σε όλη αυτή την εξεταζόμενη περίοδο (1974-2009).

Τέλος επιχειρούμε μια διερεύνηση των συνθηκών και των βασικότερων αιτιών για την ύπαρξη αυτής της αναποτελεσματικότητας.

Αρχεία –πηγές

Στην προσπάθεια αναζήτησης πρωτογενών πηγών για την ΑΔΕΔΥ διαπιστώσαμε ότι:

Η ΑΔΕΔΥ, μέχρι και το τέλος του 2012, δεν έχει συγκροτήσει οργανωμένο αρχείο (σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή) για την διευκόλυνση του ερευνητή που επιθυμεί να μελετήσει την ιστορική διαδρομή αυτής της οργάνωσης.

Δεν υπάρχουν συγκεντρωμένα και προσβάσιμα στον ερευνητή τα πρακτικά συνεδριάσεων της Εκτελεστικής Επιτροπής (Ε.Ε) και του Γενικού Συμβουλίου (Γ.Σ) της οργάνωσης .

Ειδικότερα, για την περίοδο πριν το 1983, η ΑΔΕΔΥ στερείτε αρχείου, αφού αυτό, όπως καταγράφει ο Γ. Λιάσκος (1992)⁵², ή μεταφέρθηκε αλλού ή καταστράφηκε από την Διοίκηση της οργάνωσης για να εξαφανιστούν τα στοιχεία για τις αποφάσεις και δράσεις της . Η μόνη πηγή για την περίοδο αυτή, από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ, είναι η εφημερίδα «*Δημοσιοϋπαλληλική Δράση*» που εξέδιδε η ηγεσία της οργάνωσης από 1-10-1977 .

Πολύτιμες πληροφορίες για την πορεία της ΑΔΕΔΥ και τις αποφάσεις των συνεδρίων της από την ίδρυσή της περιέχονται στο Τ. Αποστολόπουλος & Χ.Κορυφίδης (2004).

⁵² Γ.Λιάσκος (1992), σ.140

Οι βασικές πηγές από τις οποίες συλλέξαμε πληροφορίες για τις θέσεις, αποφάσεις και δράσεις της ΑΔΕΔΥ από το 1974 μέχρι και το 2009 ήταν:

- Τα υλικά και οι αποφάσεις των Συνεδρίων της, από το πρώτο μεταπολιτευτικό της συνέδριο το 23^ο (1975) έως και το 33^ο (2007).
- Η εφημερίδα «*Δημοσιοϋπαλληλική Δράση*» που εξέδιδε η ηγεσία της οργάνωσης από 1-10-1977.
- Η εφημερίδα «*Υπαλληλική*» που εκδίδει χωρίς διακοπή η ΑΔΕΔΥ από το 1984 και μετά. Η εφημερίδα αυτή αποτέλεσε πολύτιμη και αναντικατάστατη πηγή πληροφοριών για τις αποφάσεις και δράσεις της οργάνωσης την εξεταζόμενη περίοδο.
- Για σημαντικές στιγμές στις δράσεις της οργάνωσης, όπως Συνέδρια και απεργιακές δράσεις, αναζητήθηκε στοχευμένα υλικό από τον τύπο.

Η συλλογή πληροφοριών από τον τύπο μπορούσε να έχει μόνο δειγματοληπτικό και στοχευμένο χαρακτήρα, αφού ήταν πρακτικά αδύνατο για τον ερευνητή να μελετήσει τα χιλιάδες φύλλα ακόμη και μιας μόνο εφημερίδας για την εξεταζόμενη 35ετή αυτή περίοδο 1974-2009.

Για την διερεύνηση της πορείας, των αποφάσεων και δράσεων της ΑΔΕΔΥ πραγματοποιήσαμε συζητήσεις με συνδικαλιστικά στελέχη της οργάνωσης από διαφορετικές συνδικαλιστικές παρατάξεις τα οποία είχαν ενεργή δραστηριοποίηση στα όργανα της οργάνωσης.

Οι συζητήσεις αυτές μας προσέφεραν σημαντικές πληροφορίες και βοήθησαν καθοριστικά στην συναγωγή διαπιστώσεων και συμπερασμάτων που περιέχονται τόσο στο κεφάλαιο «Γενικά Συμπεράσματα» όσο και διάσπαρτα στα επιμέρους κεφάλαια της παρούσας εργασίας.

Πολλές πληροφορίες έχουν αντληθεί από τις σχετικές ιστοσελίδες των πολιτικών κομμάτων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων και συνδικαλιστικών παρατάξεων.

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Θεωρητικό πλαίσιο

1.1 Κρατικό φαινόμενο: βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις

Το ζήτημα του κράτους αποτελεί το πιο κομβικό ζήτημα στην πολιτική θεωρία, με πολλαπλές προσεγγίσεις που κυμαίνονται από τις κλασικές θεωρίες του «κοινού αγαθού» έως τις πλέον σύγχρονες μαρξιστικές προσεγγίσεις.

Όλες αυτές οι προσεγγίσεις είχαν πάντοτε ως σημείο αναφοράς την ανάλυση του «εθνικού κράτους», δηλαδή της πολιτικής οντότητας που δρα ως εξουσία μέσα σε ένα καθορισμένο εθνικό πλαίσιο⁵³.

Το κρατικό φαινόμενο εμφανίζεται⁵⁴ αντιστεκόμενο σε κάθε αναλυτική προσέγγιση, που έχει στόχο τον συνολικό κοινωνικό του ρόλο, καθώς, περισσότερο ίσως από άλλα κοινωνικά φαινόμενα, το κράτος, μπορεί να εννοιοποιηθεί από περισσότερες από μια σκοπιές, που μολονότι δεν είναι ασύμβατες κατ' ανάγκη μεταξύ τους, έχουν την τάση να λειτουργούν ως αποκλειστικές⁵⁵.

Ο Κ.Τσουκαλάς θεωρεί⁵⁶ ότι το κράτος, από την μια μεριά, εμφανίζεται ως η ενσάρκωση, η έκφραση και το όργανο της οργανωμένης σε πολιτεία κοινωνίας (είτε αυτό θεωρείται υλοποίηση ενός συλλογικού ή γενικού συμφέροντος, είτε αντιμετωπίζεται ως συμπύκνωση ενός εμπεδωμένου συστήματος εκμεταλλευτικών σχέσεων) και από την άλλη, το ίδιο αυτό κράτος, εκφράζεται ως υλικός μηχανισμός, στους κόλπους του οποίου οργανώνονται και εκκολάπτονται τα συγκεκριμένα ατομικά συμφέροντα, όπως και οι προσδοκίες αυτών που τον στελεχώνουν. Θεωρεί⁵⁷ ότι η οριοθέτηση μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, κοινωνίας των πολιτών και πολιτικής κοινωνίας, παραμένει εξαιρετικά δύσκολο να συγκεκριμενοποιηθεί, καθώς οι σφαίρες αυτές διασταυρώνονται και συγχέονται εξ ορισμού.

Η ύπαρξη μεγάλων και πολυδιάστατων κρατικών μηχανισμών, που στις περισσότερες χώρες, ελέγχουν, χειρίζονται και επινέμουν ένα μεγάλο μέρος του εθνικού πλούτου, το οικονομικό μερίδιο που εμφανίζεται σαν να περισσεύει (το

⁵³ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 343

⁵⁴ Κ.Τσουκαλάς, (1987), σ. 55

⁵⁵ ό. π., σ. 55

⁵⁶ ό. π., σ. 55

⁵⁷ ό. π., σ. 56

«καταραμένο μερίδιο»⁵⁸) και για το οποίο δίνονται οι κοινωνικοί αγώνες, δημιουργώντας έτσι συμφέροντα άμεσα συνδεδεμένα με την επιμεριστική αυτή λειτουργία, δείχνει ξεκάθαρα την σημασία που έχει το κράτος στον σύγχρονο κόσμο.

Η ανάλυση της φύσης και του ρόλου του κράτους, που απέκτησε μεταπολεμικά νέες και καίριας σημασίας αρμοδιότητες και έναν πρωτοφανή όγκο λειτουργιών, αποτελεί κλειδί για την κατανόηση των εξελίξεων σε όλα τα πεδία της δημόσιας δραστηριότητας της εποχής μας.

Συγκροτεί τον πυρήνα όλων των δημόσιων πολιτικών και της πολιτικής γενικά, δηλαδή το θεσμικό πλέγμα σχέσεων και δραστηριοτήτων που κατεξοχήν αντανakλά και εκφράζει τις όποιες κοινωνικο-οικονομικές αντιθέσεις και συγκρούσεις, ενώ ταυτόχρονα επηρεάζει αποφασιστικά την τελική έκβασή τους, με την παρουσία και την δραστηριοποίησή του στη ρύθμιση των οικονομικό – κοινωνικών συγκρούσεων και διεργασιών.

Το κράτος από την μια μεριά, εγγυάται, ρυθμίζει και προγραμματίζει την καθολική αναπαραγωγή των κυρίαρχων κοινωνικών σχέσεων και των κυρίαρχων μορφών απόσπασης και διανομής του πλεονάσματος και από την άλλη, αποσπά και επιμερίζει ευθέως ένα μέρος από το πλεόνασμα αυτό σε συγκεκριμένους κοινωνικούς φορείς.

Το κράτος συνιστά το υλικό αποτέλεσμα της ταξικής πάλης (ιδεολογικής, πολιτικής, οικονομικής) στα πλαίσια ενός συγκεκριμένου τρόπου παραγωγής, παρουσιάζοντας ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με τον τύπο, τη μορφή και τη δομή του⁵⁹.

Οι στόχοι του επιτελούνται μέσω της ιδεολογικής (συναινετικής), της οικονομικής και της κατασταλτικής του λειτουργίας.

Η καθεμιά από τις λειτουργίες αυτές δρα συμπληρωματικά προς τις άλλες δυο και όλες μαζί, ως δομές, συντονίζονται για την επίτευξη του κοινού θεμελιώδους στόχου που είναι η μακροπρόθεσμη αναπαραγωγή των αστικών συμφερόντων⁶⁰.

⁵⁸ ό. π., σ. 64

⁵⁹ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ.502-503

⁶⁰ ό. π., σ. 275

Η ιδεολογική του λειτουργία αποσκοπεί στην ενσωμάτωση των κυριαρχούμενων στρωμάτων στις στρατηγικές της άρχουσας τάξης, με ιδιαίτερα σημαντικό εδώ τον ρόλο των Ιδεολογικών Μηχανισμών του κράτους που ενισχύουν τις δομές της κυρίαρχης ιδεολογίας.

Το κράτος είχε από τις αρχές της εμφάνισής του ιδεολογική δραστηριότητα παρουσιάζοντας πάντα τον χαρακτήρα του στις καταπιεζόμενες τάξεις και κοινωνικές ομάδες σαν «ουδέτερο», σαν κράτος όλης της κοινωνίας, επιδιώκοντας να δημιουργήσει «κρατικές ψευδαισθήσεις» σύμπτωσης των συμφερόντων του κράτους με της κοινωνίας στο σύνολό της⁶¹.

Τα κυριότερα συστατικά – χαρακτηριστικά της ιδεολογικής λειτουργίας του αστικού κράτους είναι οι κρατικές ψευδαισθήσεις, η νομιμοποίηση, η σχέση ιδεολογικής ηγεμονίας –κυριαρχίας, μια λειτουργία ειδικός ιστός σύνδεσης του κράτους με την κοινωνία και διείσδυσης σε αυτήν, συνοχής των υπολοίπων κρατικών μηχανισμών και λειτουργιών.

Η οικονομική λειτουργία του αποσκοπεί στην διευκόλυνση της κεφαλαιακής συσσώρευσης και στην πραγματοποίηση δαπανών για την αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης μέσω της θέσπισης σχετικών ρυθμίσεων. Οι οικονομικές λειτουργίες του διατηρούν πάντα έναν διπτό χαρακτήρα, αφού από την μια, λειτουργούν ενισχυτικά στις διαδικασίες συσσώρευσης και από την άλλη, ενσωματώνουν λαϊκά στρώματα μέσω της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσής τους.⁶²

Η κατασταλτική λειτουργία του πραγματοποιείται μέσω των κρατικών μηχανισμών καταστολής (αστυνομία, στρατός, μυστικές υπηρεσίες) και μέσω της δικαστικής επιβολής του έννομου κρατικού καταναγκασμού που ασκεί η δικαιοσύνη, ενώ όταν κρίνεται ότι αμφισβητούνται νευραλγικά στοιχεία του συστήματος εξουσίας, καταφεύγει και στην χρήση απροκάλυπτης υλικής βίας. Τα παραπάνω συγκροτούν ένα κρατικό μονοπώλιο της βίας που συνδυαστικά στο δίπολο «συναίνεση – καταστολή» χαρακτηρίζει την λειτουργία του αστικού

⁶¹ Ν.Κοτζιάς, (1993), «Κράτος και πολιτική: Η διαλεκτική του κράτους», τόμος Α, Αθήνα, Νέα Σύνορα- Α.Α Λιβάνης, σ. 264-269

⁶² Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 278

κράτους και επιτυγχάνεται έτσι η αναπαραγωγή των κυρίαρχων κοινωνικών σχέσεων⁶³.

Η ταξική πάλη εγγράφεται στο εσωτερικό του κράτους και συνεπώς τα αποτελέσματά της τροποποιούν την μορφή του κράτους προς την μια ή την άλλη κατεύθυνση (π.χ ενίσχυση του παρεμβατικού ή του αυταρχικού κράτους κ.λ.π)⁶⁴. Το κράτος επιδιώκει να ενσωματώνει τα λαϊκά στρώματα πρωτευόντως μέσω της συναίνεσης και δευτερευόντως μέσω του καταναγκασμού και της καταστολής, ανάλογα με τον συγκεκριμένο συσχετισμό δύναμης που αποκρυσταλλώνεται στην συγκυρία, καθώς η ταξική πάλη διαπερνά το κράτος και επιφέρει υλικά αποτελέσματα στο εσωτερικό του. Ωστόσο το γεγονός ότι η ταξική πάλη εγγράφεται στο εσωτερικό του κράτους, καθόλου δεν σημαίνει ότι το κράτος παύει να οργανώνει την αναπαραγωγή της αστικής εξουσίας, αφού στο εσωτερικό του κράτους εδράζεται ο «σκληρός πυρήνας» του, ο οποίος συγκροτείται κατά απόλυτα ιεραρχημένο και γραφειοκρατικό τρόπο και χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία μιας φαινομενικά «αταξικής» λειτουργίας η οποία στηρίζεται στην ιδεολογία του «κοινού εθνικού συμφέροντος» και εντοπίζεται κυρίως στους κατασταλτικούς μηχανισμούς, στους μηχανισμούς άσκησης οικονομικής πολιτικής, στη δικαστική εξουσία και στην δημόσια διοίκηση⁶⁵.

Το κράτος, λοιπόν ως «θεσμός των θεσμών»⁶⁶, κατέχει καθοριστικό και ρυθμιστικό⁶⁷ ρόλο στον καπιταλιστικό κοινωνικό σχηματισμό σε όλα τα επίπεδα: στο πολιτικό, ιδεολογικό, οικονομικό και κατασταλτικό και καθορίζει, σε μεγάλο ή και αποκλειστικό βαθμό, μέσα στα πλαίσια του δεδομένου κάθε φορά συσχετισμού δυνάμεων και το συνολικό σύστημα των εργασιακών σχέσεων της δημοσιοϋπαλληλίας. Το κράτος, ως ένα σύστημα μηχανισμών με συγκεκριμένες δομές και λειτουργίες, διαθέτει ως βασικό μηχανισμό για την επίτευξη των στόχων του, τα δημοσιοϋπαλληλικά στρώματα, στα οποία χορηγεί αμοιβές και άλλες απολαβές, συνήθως προνομιακές σε σχέση με τους υπόλοιπους μισθωτούς, ως αντάλλαγμα των υπηρεσιών τους, παρεμβαίνοντας και ρυθμίζοντας μέσω αυτών

⁶³ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 282

⁶⁴ ό. π., σ.270

⁶⁵ ό. π., σ. 271

⁶⁶ Ν.Κοτζιάς, (1991), σ. 427

⁶⁷ Ξ. Πετρινιώτη, (1985), σ.36

τις αντιθέσεις και την ταξική και κοινωνική πάλη, στοχεύοντας στην αναπαραγωγή της δεδομένης κοινωνικής συγκρότησης.

Παρεμβαίνει και διαμορφώνει αλλά και διαμορφώνεται ταυτόχρονα από την αντιπαράθεση «κεφαλαίου» και «εργασίας», δεχόμενο παράλληλα και το ίδιο τα αποτελέσματα των κοινωνικών διεργασιών και συγκρούσεων.

Το κράτος αποτελεί αντικείμενο επιστημονικής θεωρητικής ανάλυσης ως θεσμός ασκώντας ταυτόχρονα καθημερινή πρακτική δραστηριότητα αφού, μέσω της δημοσιουπαλληλίας, έρχεται σε επαφή με τους πολίτες μεταφέροντας τις αποφάσεις και τις επιλογές του, οι οποίες συμβάλουν στην δόμηση και εδραίωση του κυρίαρχου κοινωνικού σχηματισμού. Το καπιταλιστικό κράτος⁶⁸ επιτελεί διπλή λειτουργία, η οποία συνίσταται, από την μια μεριά, στην εγγύηση, ρύθμιση και προγραμματισμό της καθολικής αναπαραγωγής των κυρίαρχων κοινωνικών σχέσεων και των κυρίαρχων μορφών δημιουργίας και διανομής του πλεονάσματος που υλοποιούνται στην σφαίρα της αγοράς και από την άλλη, φροντίζει για την απόσπαση και τον επιμερισμό μέρους του πλεονάσματος αυτού σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες και κοινωνικούς φορείς που λειτουργούν υπό την αιγίδα του. Η διπλή στην ουσία αυτή ιδιότητα του κράτους, προσδιορίζει και την διχοτόμηση των αναλυτικών αντιμετώπισεων του κρατικού φαινομένου⁶⁹. Η πρώτη «όψη» του κράτους αναλύεται από την πολιτική θεωρεία ή την θεωρεία περί κράτους, ενώ η δεύτερη, από την θεωρία της οργάνωσης, της γραφειοκρατίας και της δημόσιας διοίκησης, παρότι οι δυο αυτές προσεγγίσεις δεν είναι δυνατόν να χωριστούν απόλυτα μεταξύ τους ούτε και να νοηθούν ως αυτόνομες.⁷⁰

Οροθετώντας την εθνική κοινωνία, το κράτος δεν συγκροτεί μόνο μια δεδομένη κοινωνικο- πολιτική και οικονομική ενότητα, αλλά ταυτόχρονα την κρυσταλλώνει και συμβολικά οικοδομώντας μια σταθερή και «αποκλειστική» ιδεολογική οντότητα, σε αναφορά με την οποία δομούνται και προβάλλονται οι φαντασιακές μορφές της ατομικής ταύτισης με ένα ευρύτερο κοινωνικό σύνολο⁷¹.

Το «κράτος» αποτελεί ένα ιστορικό φαινόμενο που οικοδομείται σε συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες και υπό αυτή την έννοια υπάρχουν «κράτη» σε

⁶⁸ Κ.Τσουκαλάς, (1987), σ. 61-62

⁶⁹ ό. π., σ. 61

⁷⁰ ό.π., σ.61

⁷¹ ό.π., σ.63

διαφορετικό επίπεδο κοινωνικής ανάπτυξης και με διαφορετικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα.

Ο ρόλος του κράτους παίρνει διαφορετικές μορφές ανάλογα με τον τρόπο παραγωγής και τον εξεταζόμενο κοινωνικό σχηματισμό⁷². Γι αυτό και θεωρούμε ότι δεν θα μπορούσε να διατυπωθεί ένας ορισμός για το «κράτος» ο οποίος να μην είναι α-ιστορικός ή υπερ-ιστορικός χωρίς να συμπεριλαμβάνει όλες τις μορφές του κράτους⁷³.

Ο Ν.Κοτζιάς(1991)⁷⁴ θεωρεί ότι κάθε είδος κράτους χαρακτηρίζεται από την παρουσία τριών συστατικών στοιχείων: της «μορφής», του «τύπου» και της «δομής». **Ειδικότερα,**

Της «μορφής», της εξωτερικής φυσιογνωμίας του που όμως περιλαμβάνει την οργάνωση του συνόλου των ενδοκρατικών σχέσεων. Η ενότητα της «μορφής» διατηρείται μέσω της ύπαρξης των στοιχείων της μορφής της κυβέρνησης, της μορφής του πολιτικού συστήματος, της μορφής του κομματικού συστήματος, της γεωγραφικής διάρθρωσης του κράτους και του ιστορικού πλαισίου συγκρότησης και κυριαρχίας της αστικής τάξης.

Του «τύπου», του συνόλου των εσωτερικών στοιχείων, διαδικασιών και σχέσεων ενός κράτους που καθορίζει τις δομές μέσα στις οποίες κινείται η μορφή του κράτους. Ο «τύπος» συνιστά την υλική υπόσταση του κράτους αφού αντιστοιχεί στον τρόπο εκμετάλλευσης όπως αυτός έχει διαμορφωθεί στο εσωτερικό ενός κοινωνικού σχηματισμού στα πλαίσια του τρόπου παραγωγής.

Της «δομής», της οργάνωσης δηλαδή στο εσωτερικό του «τύπου» και της «μορφής» και της οργάνωσης της διαλεκτικής τους σχέσης.

Η «μορφή» μαζί με την δομή καθορίζουν την διάρθρωση των βασικών χαρακτηριστικών του «τύπου» αποδίδοντάς του μια σχετική σταθερότητα.

Οι όποιες τροποποιήσεις των δομικών στοιχείων του κράτους δεν μπορούν, σε ομαλές – μη επαναστατικές συνθήκες, να επεκταθούν πέρα από τα όρια που ο ίδιος ο κοινωνικός καταμερισμός εργασίας θέτει.

Προσεγγίζουμε στην διατριβή αυτή το κράτος, όχι ως ένα υπερσύνολο υπερκείμενο της κοινωνίας αλλά σαν ένα υποσύνολό της, που διαθέτει ένα δικό

⁷² Ν.Πουλαντζάς, (1985),τ. Α, σ.59

⁷³ Α.Καρβούνης, (2005), σ. 31

⁷⁴ Ν.Κοτζιάς (1991)

του εσωτερικού μηχανισμού, εσωτερικό σύστημα, δομή, υποσυστήματα, αρμοδιότητες, σχέσεις και λειτουργίες.

Στα πλαίσια της παρούσας διατριβής δεν θα ήταν δυνατόν να εξεταστούν αναλυτικά, ούτε η ιστορική διαδρομή και εξέλιξη των θεωρητικών ρευμάτων που έχουν ιστορικά μελετήσει το κρατικό φαινόμενο, ούτε η ιστορική πορεία δόμησης των κρατικών μηχανισμών στην Ελλάδα από την ύπαρξη του νεοελληνικού κράτους.

Περιοριζόμαστε αναγκαστικά σε μια συνοπτική παρουσίαση των βασικότερων θεωρητικών ρευμάτων που έχουν μελετήσει το κρατικό φαινόμενο και ειδικότερα τους κρατικούς μηχανισμούς και την δημόσια διοίκηση.

Στις αναλυτικές θεωρήσεις για το «κράτος», όπως και για την «γραφειοκρατία», αναμετρούνται δύο βασικά θεωρητικά ρεύματα και παραδόσεις, αυτή του «φιλελευθερισμού» και αυτή του «μαρξισμού», με μια ιδιαίτερη δική της συμβολή στη μελέτη του θέματος και της «Βεμπεριανής» παράδοσης⁷⁵.

Στους κόλπους των μεγάλων αυτών ρευμάτων και παραδόσεων, αναπτύσσονται ιστορικά ταυτόσημες αλλά και αρκετά διαφορετικές απόψεις και προσεγγίσεις.

Οι τρεις αυτές παραδόσεις συγκλίνουν κατά τον Α. Καρβούνη(2005)⁷⁶, σε τρία βασικά σημεία:

1. Ότι αυτό που καθιστά το κράτος πιο αποτελεσματικό ως κέντρο παραγωγής και άσκησης εξουσίας είναι η κατασταλτική του λειτουργία
2. Ότι το κράτος ως συμπύκνωση των (κοινωνικών) αντιφάσεων αποτελεί το πεδίο στο οποίο «εγγράφεται» κάθε μορφής κοινωνική πάλη , μια αρένα μέσα στην οποία επιλύονται με βία οι συγκρούσεις βασικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων
3. Ότι οι κοινωνικές συγκρούσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πολιτικού σκηνικού και συνεπώς η διασφάλιση της κοινωνικής τάξης απαιτεί την ανάπτυξη του κατασταλτικού κράτους, όντας παράγοντας συνοχής της ενότητας του σχηματισμού.

⁷⁵ Α.Καρβούνης, (2005), Ν.Κοτζιάς, (1993), Μ.Сarnoy, (1990), Τ.Χόφμαν, (1997), Μ.Σεραφετινίδου, (2001), Μ.Αγγελίδης, (1994), Τ.Χομπς, (1989), Τ.Мill, (1983), Γ.Ρούσσης, (1994), Κ.Μαρξ- Φ.Εγκελς, (1978) [1846], Μ. Weber, (1987)

⁷⁶ Α.Καρβούνης, (2005), σ.49

1.1.1 Βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία για το φιλελεύθερο ρεύμα

Ως βασικοί κλασικοί θεωρητικοί του φιλελεύθερου ρεύματος, μπορούν να θεωρηθούν οι T.Hobbes (1588-1679), J. Bentham, (1748-1832), Mill, (1773-1836), J. Locke, (1632-1704), J.Rousseau (1712-1778), βασικοί θεωρητικοί του «φιλελεύθερου» ρεύματος, όλων των βασικών ιστορικών του τάσεων, όπως «θεωρία των ελίτ», «πλουραλιστική θεωρία», «νέο-πλουραλισμός», «νέο-φιλελευθερισμός», «νέο-συντηρητισμός», μπορούν να θεωρηθούν οι Pareto , Mosca , Michels , Lasswell , Mills , Huhter , Schumpeter , Dahl , Galbraith , Lindblom , Von Mises , Friedman , Hayek , Tullock , Kaufman κ.α. Η φιλελεύθερη παράδοση⁷⁷ τοποθετεί το άτομο στο ιστορικό προσκήνιο ως πρωταγωνιστή και ως αφετηρία της ιστορίας καθώς και ως προϋπόθεση κατανόησης της κοινωνίας και του πολιτικού συστήματος.

Απόληξη και προϊόν μετασχηματισμού – στις διαφορετικές κοινωνικές συνθήκες - μιας ολόκληρης παράδοσης που κυριαρχεί στην αστική σκέψη, ουσιαστικά στοιχεία της οποίας είναι:

-Ο ατομισμός, η οντολογική και μεθοδολογική προτεραιότητα του ατόμου απέναντι στην κοινωνία, μια αφηρημένη αντίληψη για την ελευθερία, την δημοκρατία, την ισότητα που απορρέει από την άποψη ότι το κράτος οφείλει να λειτουργεί ως θεματοφύλακας των ατομικών δικαιωμάτων – κυρίως αυτών της ιδιοκτησίας και της οικονομικής ελευθερίας.

-Η αντίληψη για την κοινωνία ως άθροισμα ατόμων και ατομικών ανταγωνιστικών συμφερόντων.

-Αντιλήψεις ότι το κράτος πρέπει να διασφαλίζει την ελεύθερη οικονομική δραστηριότητα στην ανταγωνιστική καπιταλιστική αγορά, ως το κατεξοχήν πεδίο άσκησης της ελευθερίας.

Η διασφάλιση αυτή πρέπει να επιτυγχάνεται παρεμβαίνοντας όσο το δυνατόν λιγότερο- εξ ου και η επιταγή για λιγότερο κράτος. Το λιγότερο κράτος όμως δεν σημαίνει και ασθενέστερο κράτος, αφού αυτό δεν μπορεί να απέχει από την διασφάλιση των συμφερόντων της άρχουσας αστικής τάξης. Ο περιορισμός του ρόλου του κράτους όσο αφορά την οικονομική σφαίρα δεν αναιρεί την αυξημένη πολιτική, κατασταλτική και ιδεολογική του λειτουργία.

⁷⁷ Μ.Αγγελίδης, (1994)

Το κράτος βρίσκεται πάνω από τις κοινωνικές διαιρέσεις και συγκρούσεις και είναι μια σύμβαση μεταξύ των ατόμων που αποτελούν την κοινωνία.

Η υιοθέτηση αυτής της παραδοχής οδηγεί στην αγνόηση και παραγνώριση των ταξικών αντιθέσεων, διαφορών και συγκρούσεων της καπιταλιστικής κοινωνίας με σκοπό την επίτευξη κλίματος συναίνεσης από τις λαϊκές μάζες προς την άρχουσα τάξη και τις κυρίαρχες επιλογές της.

-Η άρνηση του ταξικού και κοινωνικού χαρακτήρα του κράτους, που εμφανίζεται ως ουδέτερος θεσμός , σαν υποκείμενο με δική του θέληση και συμφέροντα που εξισορροπεί τα «πλουραλιστικά» συμφέροντα και επιδιώξεις των πολλαπλών και συγκρουόμενων συμφερόντων και ομάδων που δρουν στην κοινωνία, συνδυάζοντας στη σύγχρονη φάση του καπιταλισμού την θέση για αυτόνομη φύση του κράτους με τεχνοκρατικές αντιλήψεις για το κράτος.

Καταλογίζει όλες τις εμφανιζόμενες αρνητικές γραφειοκρατικές αντιπαραγωγικές ιδιότητες των λειτουργιών του κράτους και της δημόσιας διοίκησης στις ίδιες τις φυσικές του τάσεις.

Διατυπώνει π.χ την άποψη ότι το κράτος λειτουργεί «φορομπηκτικά» διότι αναζητά τους πόρους που χρειάζεται για την συντήρηση και επέκτασή του, ότι είναι από την φύση του αναποτελεσματικό, δύσκαμπτο, γραφειοκρατικό και ανθίσταται σε κάθε τάση μεταβολής του.

Έχει απόλυτη θεωρητική αντιπαλότητα και απέχθεια απέναντι στο «σοσιαλιστικό» πείραμα που επιχειρήθηκε να οικοδομηθεί με αφετηρία την επανάσταση του 1917 στην Ρωσία και με διάφορες παραλλαγές μετά σε διάφορες χώρες του κόσμου .

Στην ιστορική εξέλιξη του κρατικού φαινομένου υπό τον τίτλο του «νεοφιλελευθερισμού » αθροίστηκαν διαφορετικά, με αντιθέσεις και διαφορές μεταξύ τους θεωρητικά ρεύματα και στοχαστές, που μπορούν να θεωρηθούν όμως συμπληρωματικές θεωρητικές θεμελιώσεις των μεταρρυθμίσεων που «απελευθέρωναν» την αγορά.

Υπάρχουν εδώ:

-Η «Αυστριακή σχολή» με τον Hayek, του οποίου τις αρχές υιοθέτησε η Νέα Δεξιά του Reagan στις ΗΠΑ και οι συντηρητικοί της Thatcher στην Βρετανία⁷⁸.

Ο Hayek θέλει την επιστροφή ενός δραστικά περιορισμένου, νεοφιλελεύθερου κράτους, που θα παρεμβαίνει μόνο αρνητικά στις κοινωνικές διαδικασίες, μόνο για να παραμερίζει κάθε τι που εμποδίζει την ελεύθερη λειτουργία της αγοράς στην οικονομική σφαίρα και την ελεύθερη διαμόρφωση των ποικιλόμορφων ατομικών επιδιώξεων στον κοινωνικοπολιτικό χώρο⁷⁹.

-Η «Σχολή της Βιρτζίνιας» (θεωρία δημόσιας επιλογής ή οικονομική θεωρία της πολιτικής) με τους Buchanan και Tullock,

-Η «Σχολή του Σικάγου» με τον Friedman,

-Οι «ελευθεριακοί» με τον Nozick.

Οι θεματολογίες των Buchanan και Hayek εντάσσονται στο πεδίο της πολιτικής κριτικής του κεινσιανού κράτους, σε αντίθεση με την οικονομική κριτική του Friedman ή τη φιλοσοφική του Nozick.

Στα πλαίσια κριτικής του «νεοφιλελεύθερου» εγχειρήματος μπορούν να καταταχθούν ο M.Walzer με τον «Κοινοτιστικό φιλελευθερισμό» και οι R.Dworkin και J.Rawls με τον «εξισωτικό φιλελευθερισμό».

Η νεότερη θεωρία του «φιλελευθερισμού» επιμένει να θεμελιώνεται στο κλασικό φιλελεύθερο θεώρημα, με το ιδεολόγημα περί «επιστροφής στις ρίζες» της φιλελεύθερης παράδοσης αλλά, όπως υποστηρίζει ο Α.Καρβούνης, ανάμεσα στη θεωρία του κλασικού «φιλελευθερισμού» και του «νέου φιλελεύθερου» επιχειρήματος «έχει επέλθει θεμελιώδης ρήξη», την οποία εντοπίζει στη σχέση του κοινωνικού με το ατομικό, του δημόσιου με το ιδιωτικό⁸⁰.

Στην παρούσα εργασία αρκούμαστε μόνο σε μια συνοπτική, σχεδόν επιγραμματική παρουσίαση των κεντρικών πολιτικών θέσεων και επιχειρημάτων του «νεοφιλελευθερισμού», ως το κυρίαρχο τις τελευταίες δεκαετίες, ιδεολογικο-πολιτικό ρεύμα στην Αμερικανική και Ευρωπαϊκή ήπειρο.

⁷⁸ Α.Καρβούνης, (2005), σ. 239

⁷⁹ Α.Καρβούνης, (2005), σ. 239 και Ν. Μουζέλης, «Ανατομία του Νεοφιλελευθερισμού», *Το Βήμα Της Κυριακής*, 17-9-1995, σ. 42

⁸⁰ Α.Καρβούνης, (2005), σ. 234

Η ανάπτυξη των νεοφιλελεύθερων ιδεών συντελείται στο έδαφος μιας βαθιάς αλλαγής των συσχετισμών δύναμης μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας σε ιδεολογικό, πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο, τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη⁸¹. Ως κεντρικό διακύβευμα θέτει κατά πρώτον, την απελευθέρωση των αγορών κεφαλαίου και χρήματος, με την άρση των εθνικών περιορισμών και δεύτερον, την απελευθέρωση της αγοράς εργασίας με την κατάργηση των προστατευτικών ρυθμίσεων της απασχόλησης.

Ο βασικός πυρήνας των θεωριών και ιδεών του νεοφιλελευθερισμού πρεσβεύει ότι το κράτος πρέπει να μειώσει όσο το δυνατόν περισσότερο τις οικονομικές του δραστηριότητες και παρεμβατικές - ρυθμιστικές πολιτικές που ασκεί στην οικονομία, ότι οι δημόσιες δαπάνες θα πρέπει να μειώνονται διαρκώς καθώς δημιουργούν ελλειμμάτων, ότι το κοινωνικό κράτος και οι «πολυδάπανοι» θεσμοί του στην υγεία, την παιδεία, την κοινωνική ασφάλιση, στις κοινωνικές υποδομές να μειωθούν δραστικά⁸².

Οι οικονομικές κρίσεις του καπιταλισμού και ειδικότερα αυτή της δεκαετίας του 1970 πρόσφερε στους θεωρητικούς του οικονομικού φιλελευθερισμού (Mises, Hayek, Freedman) ισχυρά ιδεολογικά επιχειρήματα που έλαβαν τον χαρακτήρα μιας σχεδόν τελεολογικής και μηχανιστικής αντίληψης της ιστορίας για:

-Μερική ή ολική αναποτελεσματικότητα της νεοκλασικής κρατικής οικονομικής διαχείρισης, κυρίως όταν οι θεμέλιοι μύθοι της μεταπολεμικής δυτικής ευημερίας υπέστησαν, στην δεκαετία του 1980, βαθύτατα ρήγματα σε συνδυασμό με την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού»

-Προβολή αποτελεσματικότητας ενός «ιδεοτυπικού προτύπου» «αυτορυθμιζόμενης» οικονομίας, ελεύθερης από συλλογικές, εθνικές, τοπικές ρυθμίσεις.

Η εφαρμογή του προτύπου αυτό θα συνοδεύεται από ύπαρξη υψηλών ποσοστών ανεργίας και από συρρίκνωση των κοινωνικών παροχών ως αναπόφευκτη αναγκαιότητα.

-Αποτυχία έναντι του συστήματος της «ελεύθερης» και «αυτορυθμιζόμενης» αγοράς, όλων των μέχρι τότε δοκιμασμένων συστημάτων

⁸¹ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 1-2

⁸² ό.π.

προγραμματισμού και παρέμβασης αλλά και πρόβλεψη προδιαγεγραμμένης αποτυχίας οποιoδήποτε άλλου συστήματος οικονομικής παρέμβασης επιχειρηθεί μελλοντικά.

-Έντονη κριτική στις κρατικές λειτουργίες και συμπεράσματα για κρατική ανικανότητα, βασιζόμενη κυρίως σε εμπειρική τεκμηρίωση αδυναμιών και αδρανειών του κρατικού μηχανισμού, σε αντιπαράβολή με την προβολή μιας «ιδεοτυπικά»αυτονόητης και δεδομένης ικανότητας της αγοράς.

Στις παραπάνω βάσεις αυτές στηρίχτηκε «ο συντηρητικός εκσυγχρονισμός» των «νεοφιλελεύθερων» πολιτικών που εφαρμόστηκαν σε πολλές χώρες, με μικρές ή μεγαλύτερες παραλλαγές, αδιάφορα σε πολλές περιπτώσεις αν την εξουσία την κατείχαν «κεντροδεξιά» ή «κεντροαριστερά» πολιτικά κόμματα.

Η παραδοχή της «παγκοσμιοποίησης –διεθνοποίησης» του κεφαλαίου, όρος που εμφανίζεται στη δεκαετία του 1980 σε διάφορα πανεπιστήμια των ΗΠΑ και από τότε κυριαρχεί στο παγκόσμιο λεξιλόγιο, ως όρος που διεκδικεί να εκφράζει σχεδόν «αυτονόητα», τις παγκόσμιες εξελίξεις στο τέλος του εικοστού αιώνα και τις απαρχές του 21^{ου}.

Τα σημαντικότερα αποτελέσματα που επέφερε η προσπάθεια εφαρμογής των πολιτικών αυτών μπορούν να συνοψιστούν:

- Στην περαιτέρω ενίσχυση της διαπραγματευτικής θέσης του «κεφαλαίου» έναντι της «εργασίας»
- Την δραστική συρρίκνωση των δυνατοτήτων παρέμβασης των θεσμών συλλογικής δράσης, κυρίως των συνδικάτων
- Την συρρίκνωση ή στην καλύτερη περίπτωση την ριζική αλλαγή του χαρακτήρα των λειτουργιών του κράτους .

1.1.2 Βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία για το μαρξιστικό ρεύμα

Το κράτος ως βασικός μηχανισμός αναπαραγωγής των ταξικών αντιθέσεων και εξασφάλισης της κοινωνικής συνοχής έχει αποτελέσει ιδιαίτερο πεδίο ανάλυσης κυρίως του «μαρξιστικού» ιστορικού ρεύματος⁸³. Κλασικοί θεμελιωτές του

⁸³ Σ.Μαγκλιβέρας, (1987), σ.15-80

«μαρξιστικού» ρεύματος θεωρούνται οι Κ. Marx⁸⁴ (1818-1883) και F.Ehgels (1820-1895).

Ο V.Lenin⁸⁵ (1870-1924) στην συνέχεια, μαζί με τις θεωρητικές του προσεγγίσεις για το φαινόμενο του κράτους, άσκησε και πολιτική εξουσία και οι απόψεις του για το κράτος, αναπτύχθηκαν και τέθηκαν εν μέρει και σε πρακτική δοκιμασία στην ιστορική συγκυρία της Ρωσικής επανάστασης που ξεκίνησε το 1917 και στην διακυβέρνηση στη συνέχεια του νέου κράτους της Σοβιετικής Ένωσης που η επανάσταση αυτή δημιούργησε.

Στην ιστορική συνέχεια αυτού του ρεύματος εντάσσονται θεωρητικοί με μεγάλη ποικιλία απόψεων και προσεγγίσεων, καθώς οι μεγάλες εξελίξεις που συντελέστηκαν τον 20 αιώνα στο φαινόμενο του κράτους, πυροδότησαν μεγάλες θεωρητικές διαμάχες και την συγκρότηση τεσσάρων βασικών ρευμάτων ή τάσεων στα πλαίσια του «μαρξιστικού» ρεύματος.

Την θεωρία «του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού», «την μαρξιστική στρουκτουραλιστική θεώρηση», « την γκραμισιανή θεώρηση» και την σχολή «της λογικής συναγωγής του κράτους».

Θεωρητικοί των κομμουνιστικών κομμάτων της Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης από τη δεκαετία του 1950 θα αναπτύξουν τη θεωρία του « κρατικομονοπωλικού καπιταλισμού» όπως οι Kozlov (1977), Boccora (1977), Herzog (1971), Delilez (1977), Varga, (1963 & 1968), Jessop (1982) κλπ. Το τέλος της δεκαετίας του 1960 θα σημάνει την αναγέννηση της μαρξιστικής θεωρητικής συζήτησης και διαμάχης για το σύγχρονο κράτος. Στη Γαλλία η στρουκτουραλιστική εκδοχή του μαρξισμού μέσα από το έργο των Althusser (1968), Balibar (1968), Πουλαντζάς (1968). Οι απόψεις του Gramsci, με βασική ανάμεσά τους την ιδέα της «ηγεμονίας», πρώτο - αναπτύσσονται στις δεκαετίες του μεσοπολέμου και γνωρίζουν μεγάλη αναγνώριση στη συνέχεια μέχρι και σήμερα.

Στους κλασικούς του μαρξισμού θα βρει κανένας διάσπαρτα θεωρητικά στοιχεία για το κράτος και τον ρόλο του, δεν θα βρει όμως μια ενιαία πολιτική

⁸⁴ Κ.Μάρξ. (1976), Κ.Μάρξ. (1976α), Κ.Μάρξ. (2000),

⁸⁵ Β.Ι.Λένιν, (1976),. *Κράτος και επανάσταση*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή

θεωρία για αυτό, αντίστοιχη των θεωριών κριτικής στην πολιτική οικονομία των καπιταλιστικών κοινωνικών σχηματισμών.⁸⁶

Οι K. Marx (1818-1883) και F.Engels (1820-1895) θεωρείται ότι δεν ανέπτυξαν μια ενιαία συνεκτική θεωρία για την πολιτική και το κράτος και οι αναλύσεις τους σχετικά με το κράτος, πρέπει να συνταχθούν αναγκαστικά από την κριτική του Marx στον Hegel, από την ανάπτυξη της θεωρίας του για την κοινωνία και από τις πολιτικές του αναλύσεις για τα σημαντικά γεγονότα της εποχής του (η επανάσταση του 1848 στη Γαλλία, η παρισινή κομμούνα του 1871 κ.ά.)⁸⁷. Ο K. Marx τοποθετεί το κράτος στο ιστορικό του πλαίσιο και το υπάγει σε μια υλιστική αντίληψη της κοινωνίας και του κράτους η οποία όμως είναι ταυτόχρονα διαλεκτική, δηλαδή το κράτος δεν αντανakλά απλώς την οικονομική βάση αλλά αντίθετα, αποτελεί και ενεργητικό παράγοντα του ιστορικού γίγνεσθαι⁸⁸.

Ο K. Marx απορρίπτει την χεγκελιανή άποψη ότι το κράτος αποτελεί τον θεματοφύλακα όλης της κοινωνίας και κράτος του γενικού συμφέροντος και θεωρεί ότι το κράτος αποτελεί την πολιτική έκφραση της ταξικής κυριαρχίας και συνιστά, στην καπιταλιστική κοινωνία, το μέσο ταξικής κυριαρχίας. Δε βρίσκεται υπεράνω της ταξικής πάλης αλλά είναι βαθύτατα αναμειγμένο σε αυτήν. Το κράτος στην αστική κοινωνία είναι η κατασταλτική δύναμη που διαθέτει η αστική τάξη για να χαλιναγωγεί τις ταξικές αντιθέσεις. Όπως αναφέρουν⁸⁹ στην Γερμανική Ιδεολογία οι Marx και Engels, η θεσμοποιημένη χρήση της φυσικής βίας είναι επιβεβλημένη με σκοπό την επιβολή ενός «πλασματικού κοινού συμφέροντος» ως «κοινό συμφέρον», την επιβολή των ιδιαίτερων και ιδιοτελών συμφερόντων μιας μερίδας της κοινωνίας.

Ο πρακτικός αγώνας αυτών των μερικών συμφερόντων, αναφέρουν χαρακτηριστικά, που πραγματικά συνεχώς αντιτίθενται στα κοινά και πλασματικά κοινά συμφέροντα, καθιστά αναγκαία την πρακτική παρέμβαση και χαλιναγωγήσή τους από το πλασματικό «γενικό» συμφέρον με τη μορφή του κράτους. Το «γενικό συμφέρον», που το κράτος υποτίθεται ότι εκφράζει και προωθεί, δεν μπορεί παρά να είναι πλασματικό αφού οι κοινωνικές αντιθέσεις καθιστούν την

⁸⁶ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 350

⁸⁷ Α.Καρβούνης, (2005), σ. 52

⁸⁸ Α.Καρβούνης, (2005), σ. 53-54

⁸⁹ Κ. Μάρξ- Φ.Ένγκελς, (1978)

έννοια του «κοινού καλού» ανέφικτη⁹⁰. Το κράτος μπορεί να εμφανίζεται ως «ουδέτερο» αλλά τα αποτελέσματά του είναι μεροληπτικά ταξικά αφού το κράτος παίζει κεντρικό ρόλο στην ολοκλήρωση και στον έλεγχο των ταξικών κοινωνιών και στην αναπαραγωγή της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης .

Συμπερασματικά, η μαρξιστική παράδοση θεωρεί το κράτος ως εξωοικονομική δύναμη που προωθεί τα ιδιαίτερα συμφέροντα της αστικής τάξης, εδραιώνοντας την κυριαρχία της επί του συνόλου της κοινωνίας, με την χρήση της «νόμιμης βίας» μέσω της χρήσης των κατασταλτικών μηχανισμών⁹¹.

Για την μαρξιστική ανάλυση⁹² και τα επιμέρους ρεύματα που την συγκροτούν ιστορικά, το κράτος δεν αποτελεί ένα αιώνιο κλειστό μόρφωμα, μια δύναμη που επιβλήθηκε στην κοινωνία εξωτερικά, ούτε και αποτελεί ένα από τα πολλά υποσυστήματα του κοινωνικού συστήματος, αλλά εντάσσεται σε συγκεκριμένα ιστορικά πλαίσια που προσδιορίζονται από τις ισχύουσες παραγωγικές σχέσεις. Το κράτος είναι κράτος της κυρίαρχης τάξης η οποία το έχει υπό τον έλεγχό της και στον καπιταλιστικό κοινωνικό σχηματισμό, το κράτος βρίσκεται υπό την κυριαρχία της αστικής τάξης και αποτελεί έκφραση αυτής της κυριαρχίας της. Αποτελεί προϊόν και έκφραση της κάθε φορά δοσμένης ιστορικής εποχής, πριν από όλα των υλικών- οικονομικών σχέσεων, που αποτελούν τη βάση του κάθε κοινωνικού σχηματισμού.

Το κράτος αποσκοπεί στην διατήρηση του κοινωνικού συστήματος, των ιστών συνοχής του , των βασικών σχέσεων που το διαπερνούν, πριν απ όλα της ιδιοκτησίας, οργανώνει τα πλαίσια και τους όρους εντός των οποίων θα διεξάγεται η πάλη των αντιθέτων κοινωνικών ομάδων, οργανώνοντας την συναίνεση ή επιβάλλοντας τον καταναγκασμό στην αποδοχή αυτών των όρων και των ορίων, έχοντας σαν κύριο στόχο την διατήρηση μιας ενότητας, παρά την ύπαρξη μιας βασικής αντίθεσης (κεφάλαιο- εργασία) και άλλες επιμέρους αντιθέσεις να το διαπερνούν⁹³.

Βρίσκεται σε άμεση σχέση καθορισμού με τις αντιθέσεις αυτής της κοινωνίας, το συσχετισμό δυνάμεων που αναπτύσσεται σε αυτήν καθώς και από την διεθνή της

⁹⁰ Α.Καρβούνης, (2005), σ. 56

⁹¹ Α.Καρβούνης, (2005), σ. 57

⁹² Γ.Ρούσης, (1994)

⁹³ Ν.Κοτζιάς, (1993), σ. 125

θέση. Βασικός στόχος των κρατικών μηχανισμών αποτελεί η διαφύλαξη της ενότητας και συνοχής του κοινωνικού σχηματισμού καθώς και η διαφύλαξη της αναπαραγωγής των κοινωνικών σχέσεων.

Το κράτος αποσκοπεί και φροντίζει στη διατήρηση του κοινωνικού συστήματος και των βασικών σχέσεων που το διαπερνούν, τα βασικά όρια και τα νομικά, πολιτικά πλαίσια μέσα στα οποία θα διεξάγεται η πάλη και ο ανταγωνισμός τάξεων και κοινωνικών ομάδων, τους όρους παραγωγής και οργανώνει τα πλαίσια αποδοχής τους από την κοινωνία, είτε με συναίνεση είτε με τον καταναγκασμό, μέσω του μονοπωλίου της νόμιμης βίας, διατηρώντας για τον εαυτό του το δικαίωμα πολλαπλών και πολυποίκιλων παρεμβάσεων και ρυθμίσεων. Για το λόγο αυτό αναπτύσσει και το ίδιο επιχειρηματική δραστηριότητα με πολλαπλά κίνητρα και όχι κατά ανάγκη την επιδίωξη κέρδους. Είναι προϊόν του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας, αποδέχεται την ύπαρξη των κοινωνικών –ταξικών αντιθέσεων στον καπιταλισμό ως δοσμένο όρο ρυθμιστικό της ίδιας της ύπαρξής του παρεμβαίνοντας ταυτόχρονα σε αυτήν. Δεν καταγράφει απλά και μόνο τις ανάγκες αναπαραγωγής της βασικής καπιταλιστικής αντίθεσης αλλά είναι δραστικό στοιχείο δημιουργίας των όρων διατήρησης αυτής της αντίθεσης, επιδρώντας καθοριστικά και σε όλο το σύστημα κοινωνικών αντιθέσεων της κοινωνίας και ταυτόχρονα, υπόκεινται και το ίδιο σε αντιφατικούς προσδιορισμούς και λειτουργίες που διαπερνούν το εσωτερικό του αναπαράγοντας και εκεί, με ιδιόμορφο πολλές φορές τρόπο, συνειδητά ή μη, τις αντιθέσεις αυτές.

Ο Gramsci καλύπτει στην θεωρία του κράτους ένα μεγάλο ουσιαστικό κενό που έχουν αφήσει οι κλασικοί του μαρξισμού.

Η έννοια της σχετικής αυτονομίας του κράτους, έχει τις ρίζες της στην ανάλυση του Gramsci για την ιδεολογική ηγεμονία και τον ρόλο του πολιτικού εποικοδομήματος στην οργάνωση και την αναπαραγωγή της ταξικής κυριαρχίας.⁹⁴

Η «βεμπεριανή παράδοση» προσπάθησε να επαναδιατυπώσει το φιλελεύθερο δίλλημα της ανεύρεσης μιας ισορροπίας ανάμεσα στην ισχύ και στο δίκαιο, στην εξουσία και στο νόμο, στην κυβέρνηση και στη λαϊκή κυριαρχία..

⁹⁴ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 349

Ο Μ. Weber (1864-1920) θεωρούσε⁹⁵ ότι αν δεν υπήρχε κανένας κοινωνικός θεσμός που να γνώριζε την χρήση βίας, τότε θα έσβηνε η έννοια του «κράτους» και θα εμφανιζόταν η αναρχία. Θεωρεί ότι πέρα από το μονοπώλιο της φυσικής βίας, το σύγχρονο δυτικό κράτος χαρακτηρίζεται και από την εκλογίκευση δικαίου με την λειτουργική εξειδίκευση των τριών εξουσιών, και φυσικά με την ύπαρξη ορθολογικής γραφειοκρατίας, με κανονιστικό υπόβαθρο και δυνατότητα παρέμβασης σε όλους τους τομείς κοινωνικής ζωής⁹⁶. Κατανοεί το κράτος ως έναν «σύνδεσμο», ως εξουσιαστική κοινωνική σχέση, στην οποία οι ιθύνοντες χρησιμοποιούν ένα διοικητικό μηχανισμό για να επιβάλουν τη βούλησή τους⁹⁷.

1.1.3 Εξελίξεις και αλλαγές στο σύγχρονο κράτος

Στην μεταπολεμική περίοδο μπορούμε να επισημάνουμε ότι υπήρξε ένα είδος καταμερισμού και ισορροπίας μεταξύ «δημοκρατίας» και «αγοράς», όπου η δημοκρατία ήταν ρυθμιστικός μηχανισμός των κοινωνικών σχέσεων εξίσου με την αγορά.

Αποτελούσε πηγή ηθικών επιταγών και νομιμοποίησης αιτημάτων, αυτόνομων και αντίθετων με τη λογική της αγοράς, διεκδικούσε μάλιστα και μια ηθική ανωτερότητα έναντι της αγοράς, αφού οι «κευνσιανές» οικονομικές πολιτικές και το κράτος πρόνοιας ξεκινούσαν από μια παραδοχή «αποτυχίας της αγοράς».

Ο «φιλελευθερισμός» - «συντηρητισμός» επιτέθηκε μετωπικά σε αυτή την ισορροπία, θέτοντας σε αμφισβήτηση τις ηθικές αξιώσεις της δημοκρατίας και αντιπροτείνοντας την αγορά ως αποκλειστικό σχεδόν ρυθμιστικό μηχανισμό και κυρίαρχο αξιακό –ηθικό παράδειγμα⁹⁸.

Αυτό συνέβη αφού στις τελευταίες δεκαετίες η πολύπλευρη κρίση του «Κευνσιανικού» κράτους, οι δομικοί όροι καθιέρωσής του, φαίνεται να έχουν ατονήσει ή και εκλείψει, ενώ οι κριτικές που δέχτηκε τόσο από τα «αριστερά» όσο και από τα «δεξιά», ανέδειξαν πραγματικές αδυναμίες και αντιφάσεις.

Η αναζωογόνηση των «φιλελεύθερων» και «συντηρητικών» ιδεών συμβάδισε και με την πολιτική επικράτηση των «συντηρητικών» κομμάτων σε

⁹⁵ Μ. Weber (1987)

⁹⁶ Α. Καρβούνης, (2005), σ. 58

⁹⁷ Ο.π.

⁹⁸ Γ. Βούλγαρης, (2003), σ. 161-162

Ευρώπη και Αμερική (αιχμή του δόρατος αυτού του ρεύματος αποτέλεσαν ο Ρηγκανισμός για την Αμερική και ο Θατσερισμός για την Μ.Βρετανία) σε συνδυασμό με την κατάρρευση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και την συνακόλουθη παρατεταμένη δοκιμασία των αριστερών κομμάτων και της μαρξιστικής σκέψης⁹⁹.

Το ρεύμα αυτό, που κυριάρχησε υπό τη δεκαετία του 1980, ανέτρεψε ριζικά τους κοινωνικούς και ιδεολογικούς συσχετισμούς της περιόδου του «κευνσιανικού» κράτους, εκδηλώθηκε και εξαπλώθηκε παντού, με περισσότερη ή λιγότερη ένταση και χρησιμοποιήθηκαν για τον ορισμό του διάφορες ονομασίες όπως, «νεοφιλελευθερισμός», «νεοσυντηρητισμός», «Νέα Δεξιά», «συντηρητική αντεπανάσταση»κ.α.

Υπήρξε μεγάλη συζήτηση¹⁰⁰ και μελέτες για το φαινόμενο της «Νέας Δεξιάς» (New Right) όπως ονομάστηκε στον αγγλοσαξωνικό χώρο όπου παρουσίασε και τα πιο ρηξικέλευθα στοιχεία.

Διατυπώθηκαν σημαντικά ερωτήματα όπως : πόσο νέα είναι η «Νέα Δεξιά», ποια είναι τα νέα στοιχεία στη «Νέα Δεξιά», ποιες οι βασικές ιδέες που τροφοδότησαν την άνοδό της, ποιο το ιδιαίτερο πολιτικό-κοινωνικό πλαίσιο εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε η επικράτησή της.

Και ακόμη, ποιες ήταν οι βασικές κοινωνικές και πολιτικές κυβερνητικές επιλογές των κομμάτων που ήταν ενταγμένα στο ρεύμα αυτό, και ο βαθμός επιρροής που άσκησαν οι ιδέες αυτές και στα μη «συντηρητικά» κόμματα που βρέθηκαν στην εξουσία.

Η επικράτηση αυτής της «Νέας Δεξιάς» στη δεκαετία του 1980 απέδειξε ότι δεν ήταν μια τρέχουσα εναλλαγή, αλλά αποτέλεσε «τομή», όχι μόνο γι αυτά που πραγματοποίησε, όσο γιατί φάνηκε να εκφράζει βαθύτερες κοινωνικές, οικονομικές και αξιακές μεταβολές, που είχαν ως αφετηρία την κρίση του κοινωνικού κράτους και του «Κευνσιανού» ταξικού συμβιβασμού του μεταπολέμου¹⁰¹.

Το «φιλελεύθερο- συντηρητικό» κύμα αυτής της δεκαετίας πέτυχε να αλλάξει δραστικά σε όφελος των απαιτήσεών του τους συσχετισμούς στο επίπεδο

⁹⁹ ό. π., σ. 11

¹⁰⁰ Γ.Βούλγαρης, (2003)

¹⁰¹ Γ.Βούλγαρης, (2003), σ.12

της παραγωγής, της αγοράς εργασίας, της κοινωνίας των πολιτών και στο επίπεδο των ιδεών. Κατάφερε να ανατρέψει και να διαβρώσει συστηματικά τις δομές και πρακτικές των αποκρυσταλλωμένων συμφερόντων και των μεγάλων οργανώσεων του «κευνσιανού» κράτους που συνδεόταν κυρίως με την Αριστερά¹⁰².

Αυτό το «φιλελεύθερο – συντηρητικό» “κύμα” έθεσε σε διαδικασία δραστικής και όχι βραχυπρόθεσμης αλλαγής τον «κοινό νοο» και τις ηθικές ανοχές των δυτικών κοινωνιών, στις κατευθύνσεις που προαναφέρονται,¹⁰³ αντιστρέφοντας το βασικό επιχείρημα στο οποίο είχε στηριχθεί η κευνσιανή περίοδο για «αποτυχία της αγοράς», με το επιχείρημα για «αποτυχία του κράτους».

Τα «σοσιαλιστικά – σοσιαλδημοκρατικά» κόμματα που βρέθηκαν στην εξουσία κατά την δεκαετία του 1980, κυρίως στην Ευρώπη, είτε απέτυχαν καταφανώς ως κυβερνητικές δυνάμεις, είτε αντιμετώπισαν κρίση ταυτότητας, καθώς διαχειρίζονταν μια γραμμή που επέβαλλε το διεθνές περιβάλλον αλλά όχι η προγραμματική και πολιτική τους παράδοση¹⁰⁴.

Μέσα στο κλίμα αυτό τα «συντηρητικά» κόμματα έβαλαν την πολιτική τους σφραγίδα και επέβαλαν τον ιδεολογικό πολυσυλλεκτικό τους λόγο.

Μετά την δεκαετία του 1990 ο «νεοφιλελευθερισμός» δεν αποτελεί απλώς και μόνο ένα πολιτικό -ιδεολογικό ρεύμα που στοχεύει σε αλλαγή των ιδεολογικών και πολιτικών συσχετισμών έναντι των «κρατιστών» αλλά κυριαρχεί ιδεολογικά, τόσο στα κόμματα της Δεξιάς και της Κεντροδεξιάς όσο και στα κόμματα της Κεντροαριστεράς, πολλές δε φορές ακόμη και της Αριστεράς.

Από πολιτικό ρεύμα μεταβάλλεται σε κάτι πολύ πιο ισχυρό, στην συγκεκριμένη πολιτική μορφή που παίρνει η ηγεμονία του κεφαλαίου στην εποχή της απόλυτης κυριαρχίας των αγορών και του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου.¹⁰⁵

Η δεκαετία του 1990 και περισσότερο αυτή του 2000 είναι η εποχή της «θεσμοθέτησης» του «νεοφιλελευθερισμού», της οργανικής του ενσωμάτωσης τόσο στο επίπεδο των ευρωπαϊκών πολιτικών όσο και στο επίπεδο των εθνικών πολιτικών. Η θεσμοθέτηση αυτή αποτέλεσε το εργαλείο με το οποίο το κεφάλαιο,

¹⁰² ό.π., σ. 161

¹⁰³ ό.π., σ. 162

¹⁰⁴ ό.π., σ.158

¹⁰⁵ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ.343-345

επιχειρεί να δημιουργήσει όρους για νέες συσσωρεύσεις και για ιδιοποίηση τεράστιων υπεραξιών, απελευθερωμένο από εθνικές δεσμεύσεις και εθνικούς, ταξικούς συσχετισμούς.¹⁰⁶

Η περίοδος αυτής της θεσμοποίησης είναι η εποχή της ταύτισης των κράτους με τις πιο επιθετικές και ακραίες πολιτικές του κεφαλαίου, η περίοδος προσπάθειας μιας «ακραίας» ταξικής κυριαρχίας μέσω πολιτικών κατεδάφισης της κοινωνικής συνοχής στο δημόσιο πεδίο, της περιφρόνησης κάθε έννοιας δημοσίου συμφέροντος και κοινωνικής ισορροπίας¹⁰⁷.

Στην δεκαετία του 1970, ο Ν.Πουланτζάς είχε χρησιμοποιήσει την έννοια του «αυταρχικού κρατισμού» για την περιγραφή της ιστορικής αυτής φάσης του κράτους, όπου τα παραδοσιακά «αντιπροσωπευτικά» (κοινοβουλευτικά) στοιχεία του υποχωρούσαν, το κέντρο βάρους των αποφάσεων μεταβιβαζόταν στην εκτελεστική εξουσία και στις υψηλές κορυφές της δημόσιας διοίκησης.

Το κλασικό καπιταλιστικό κράτος των τελευταίων εξήντα χρόνων, όπως μορφοποιήθηκε ιστορικά μετά τον Β παγκόσμιο πόλεμο, ήταν το κράτος που εγγυάτο την συνολική και μακροπρόθεσμη αναπαραγωγή του κεφαλαίου συνολικά, προχωρώντας σε επενδύσεις υποδομής, ρυθμίζοντας την σύγκρουση κεφαλαίου-εργασίας, συμβάλλοντας στην επέκταση του εθνικού κεφαλαίου στις διεθνείς αγορές.¹⁰⁸

Αντίθετα, το νεότερο καπιταλιστικό κράτος το οποίο μορφοποιήθηκε τη δεκαετία του 1990 και μετά, θα ανοίξει τον δρόμο σε μεγάλους και βαθιούς μετασχηματισμούς.

Το «παραδοσιακό» αστικό κράτος, ως επίσης «παραδοσιακό» εργαλείο της ταξικής κυριαρχίας (κατά τον Κ.Μαρχ), το πεδίο οργάνωσης της ταξικής ηγεμονίας (κατά τον Α.Gramsci) καθίσταται «εμπόδιο» στην άμεση αναπαραγωγή του κεφαλαίου, λόγω των διευρυμένων κοινωνικών λειτουργιών που έχει ιστορικά ενσωματώσει¹⁰⁹.

¹⁰⁶ ό.π., σ.344

¹⁰⁷ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ.344

¹⁰⁸ ό.π.,σ. 345

¹⁰⁹ ό.π.,σ. 346

Αρχίζει έτσι να εφαρμόζεται μια εκτεταμένη επιχείρηση συρρίκνωσής του, όχι μόνο στις κοινωνικές και προνοιακές του λειτουργίες αλλά ευρύτερα σε όλο το φάσμα των μορφών και λειτουργιών του.

Στον πυρήνα των αλλαγών βρίσκεται ... «η πλήρη ανατροπή των σχέσεων μεταξύ πολιτικής και οικονομικής εξουσίας σε βάρος της πρώτης, αλλά και η μεταφορά της οικονομικής εξουσίας από το παραδοσιακό (βιομηχανικό, εμπορικό ή εφοπλιστικό) κεφάλαιο στο χρηματοπιστωτικό και στη διευρυμένη κυριαρχία του σε όλες τις μερίδες του κεφαλαίου»¹¹⁰.

Η γενική μορφή αυτής της φάσης του καπιταλιστικού κράτους της τελευταίας εικοσαετίας περνάει από τον «αυταρχικό κρατισμό» στην «δικτατορία της οικονομικής διακυβέρνησης» που σηματοδοτεί την απόλυτη κυριαρχία της οικονομίας πάνω στην πολιτική¹¹¹.

Σημαντική παράμετρο στον έλεγχο αυτό, διαδραματίζει η θεσμοθέτηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο του ρόλου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας που αποτελεί το πεδίο συνοχής και τον κεντρικό ελεγκτικό μηχανισμό όλων των εθνικών οικονομικών και κοινωνικών επιλογών¹¹².

Το νεότερο αυτό καπιταλιστικό κράτος «ακυρώνει» τις «παραδοσιακές» λειτουργίες του και γίνεται ο εγγυητής της άμεσης αναπαραγωγής της κυριαρχίας του κεφαλαίου και λιγότερο της μακρόχρονης αναπαραγωγής του.

Φροντίζει να «αποσύρεται» από την ρύθμιση της σύγκρουσης κεφαλαίου-εργασίας (όσο η έκβαση αυτή βαίνει υπέρ του κεφαλαίου) με σκοπό την άρση κάθε εργασιακού και κοινωνικού δικαιώματος των δυνάμεων της εργασίας.¹¹³

Το «κινέζικο μοντέλο», με χαρακτηριστικά του την μαζική εργασία χωρίς οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα, την υψηλή παραγωγικότητα και ένα κατασταλτικό κράτος που εγγυάται την «πειθαρχία», η διακίνηση των κεφαλαίων και της υπεραξίας τους χωρίς φορολογία, η καθήλωση στα μικρότερα δυνατά επίπεδα των κοινωνικών δαπανών, αποτελούν τον πιλότο για την αύξηση της «ανταγωνιστικότητας»¹¹⁴.

¹¹⁰ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 346

¹¹¹ ό.π., σ.348

¹¹² ό.π., σ.347

¹¹³ ό.π., σ.345

¹¹⁴ ό.π., σ.349

Μια βασική πτυχή αυτής της αλλαγής είναι η πλήρης υποβάθμιση του ρόλου της δημόσιας διοίκησης, συμπεριλαμβανομένου και του ανώτερου τμήματός της, το οποίο στην προηγούμενη περίοδο βρισκόταν σε ιδιαίτερα ισχυρή θέση.

Ήδη από τις πρώτες «νεοφιλελεύθερες» κυβερνήσεις, στις αρχές της δεκαετίας του 1980 στις ΗΠΑ και Βρετανία, είχε καταβληθεί μια συστηματική στρατηγική προσπάθεια να διαχωριστεί η διοίκηση σε δυο τύπους καθηκόντων και ευθύνης: σε καθήκοντα σχεδιασμού, πολιτικού ελέγχου και στρατηγικής («responsibility») και σε καθήκοντα εκτέλεσης, διαχείρισης ή εφαρμογής («accountability»), με βασική στόχευση αυτού του διαχωρισμού την ευκολία μεταφοράς καθηκόντων στον ιδιωτικό τομέα¹¹⁵. Στην συνέχεια, αντίστοιχες στρατηγικές που «μεταρρυθμίζουν» την δημόσια διοίκηση προς την ίδια κατεύθυνση εφαρμόστηκαν σε όλες σχεδόν τις χώρες, με «συντηρητικές» ή «εργατικές –σοσιαλδημοκρατικές» κυβερνήσεις.¹¹⁶

Στα πλαίσια αυτών των στρατηγικών, τις ρυθμιστικές πολιτικές και την νομοθετική παραγωγή τις επεξεργάζονται, σε μεγάλο βαθμό, εξωτερικοί ως προς την διοίκηση παράγοντες, και η παραδοσιακή διοίκηση χάνει με τον τρόπο αυτό το μεγαλύτερο μέρος της πολιτικής της δύναμης. Η διοίκηση έτσι δέχεται μια συστηματική υποβάθμιση μέσω της ύπαρξης και λειτουργίας ενός «παράλληλου» συστήματος που αποτελείτε από συμβούλους, εμπειρογνώμονες, εταιρίες συμβούλων, εμπειρογνώμονες κ.α που λειτουργεί πέριξ των υπουργών.¹¹⁷

1.1.4 Σχετικά με τις έννοιες της «ουδετερότητας» και «αυτονομίας» του κράτους

Τόσο στην «φιλελεύθερη – λειτουργική» όσο και στην «μαρξιστική» ανάλυση κατέχει κεντρική θέση η έννοια της «ουδετερότητας» του κράτους .

Για τους «φιλελεύθερους» θεωρητικούς, το κράτος και οι θεσμοί του αποτελούν τον χώρο του «γενικού συμφέροντος» και της «γενικής θέλησης», δεν υπηρετούν τα επιμέρους συμφέροντα κάποιας ειδικότερης κοινωνικής ομάδας ή τάξης αλλά τα γενικά συμφέροντα του λαού και των πολιτών.

¹¹⁵ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 346

¹¹⁶ ό.π., σ. 346

¹¹⁷ ό.π., σ.347

Το κράτος εμφανίζεται ως ένα και αδιαίρετο που αντιπροσωπεύει τα γενικά συμφέροντα όλου του λαού και όχι αυτά ορισμένων ατόμων, τάξεων ή κοινωνικών ομάδων.

Η αρχή της πολιτικής ουδετερότητας των δημοσίων υπαλλήλων αποτελεί λογική προέκταση της αρχής της ουδετερότητας του κράτους και των οργάνων του και η δημόσια διοίκηση και οι δημόσιοι υπάλληλοι μετέχουν αυτής της ουδετερότητας του κράτους θεωρούμενοι ως «ειδική κατηγορία πολιτών»¹¹⁸.

Αντίθετα , ο K. Marx απορρίπτει την χεγκελιανή άποψη, ότι το κράτος αποτελεί τον θεματοφύλακα όλης της κοινωνίας και κράτος του γενικού συμφέροντος και θεωρεί ότι το κράτος, αποτελεί την πολιτική έκφραση της ταξικής κυριαρχίας και συνιστά, στην καπιταλιστική κοινωνία, το μέσο ταξικής κυριαρχίας. Δεν βρίσκεται υπεράνω της ταξικής πάλης αλλά είναι βαθύτατα αναμεμειγμένο σε αυτήν. Τα διάφορα μαρξιστικά ρεύματα συμφωνούν ότι κύριος ρόλος των κρατικών μηχανισμών αποτελεί η διαφύλαξη της συνοχής και της ενότητας του κοινωνικού σχηματισμού και της αναπαραγωγής των κυρίαρχων παραγωγικών σχέσεων.

Η νοοτροπία της δημόσιας κρατικής γραφειοκρατίας, σαν ολότητα, τείνει αντικειμενικά, συνειδητά ή μη, να θεωρεί ως υποχρέωσή της την συντήρηση, διατήρηση και εξυπηρέτηση, με τις δραστηριότητές της, του υπάρχοντος συστήματος, και την συμπαράταξη με τις κυρίαρχες δυνάμεις, αποσκοπώντας έτσι στην εξασφάλιση της κυριαρχίας της θέσης της στο εσωτερικό των κρατικών μηχανισμών. Οι παρεμβάσεις του κράτους στην ταξική πάλη, άμεσες ή έμμεσες, βάζουν σε δοκιμασία την πρόθεσή του να παρουσιάζεται σαν μια ουδέτερη δύναμη στην πάλη των αντιθέτων κοινωνικών δυνάμεων ως τον μόνο τρόπο να επιτελεί τις συνολικά αναγκαίες για την κοινωνία λειτουργίες και να κρατά αποστάσεις από τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης, προσδίδοντας σε αυτά τη μορφή γενικών συμφερόντων.

Ένα από τα βασικότερα καθήκοντα του κράτους είναι η ιδεολογική και πολιτική συγκάλυψη του ενεργού ταξικού του ρόλου με μια σειρά ιδεολογικές, πολιτικές και νομικές κατασκευές.

¹¹⁸ Α.Τάχος, (1981), σ.123 και Ν.Κανελλοπούλου, (1993).

Ταυτόχρονα με την πολυποίκιλη σύνδεση του κράτους με τις κοινωνικές- ταξικές αντιθέσεις διατηρεί τη δική του αυτονομία όσον αφορά τις μεθόδους και τις μορφές παρέμβασης.

Μεταπολιτευτικά στην Ελλάδα, η θεωρία, το Σύνταγμα¹¹⁹, η νομολογία καθώς και τμήματα του πολιτικού προσωπικού, υποστηρίζουν την ανάγκη ύπαρξης της αρχής της πολιτικής ουδετερότητας, με συνθήκες όμως σύγχυσης ανάμεσα στην «πολιτική ουδετερότητα» και την «αμεροληψία» που την συνοδεύει, παρότι οι δυο αυτές έννοιες δεν μπορούν να θεωρηθούν ταυτόσημες καθώς, η «πολιτική ουδετερότητα» σημαίνει αποχή του δημοσίου υπαλλήλου από κάθε πολιτική δράση ενώ «αμεροληψία» σημαίνει δίκαιη δράση του δημοσίου υπαλλήλου¹²⁰.

Η αρχή της αμεροληψίας απαγορεύει στον δημόσιο υπάλληλο, όταν ασκεί διοικητική λειτουργία, να υποκύπτει σε επηρεασμούς και να προβαίνει σε προτιμήσεις, όχι μόνο για πολιτικούς ή κομματικούς λόγους, αλλά για οποιοδήποτε λόγο, αφορώντας όμως αποκλειστικά και μόνο την υπηρεσιακή δράση του στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης. Η αρχή αυτή στο σύγχρονο κράτος έχει αποκτήσει ιδιαίτερη σημασία καθώς, για την διαδικασία λήψη αποφάσεων στο επίπεδο της δημόσιας διοίκησης, εμπλέκονται πληθώρα φορέων όπως ομάδες πίεσης, επαγγελματικές οργανώσεις, ομάδες ιδιωτικών συμφερόντων κ.ά.

Αντίθετα, η πολιτική ουδετερότητα, καταλαμβάνει τη γενική στάση του δημοσίου υπαλλήλου, όχι μόνο ως προς την υπηρεσιακή δράση του στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης αλλά και πέρα από αυτήν, την γενικότερη στάση του απέναντι στο πολιτειακό γίνεσθαι.

Έχει εκφραστεί η άποψη ότι αντί της πολιτικής ουδετερότητας ορθότερη είναι η έννοια της κομματικής ουδετερότητας, που αφορά την κομματική ένταξη και κομματική δράση. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι αφενός η διάκριση μεταξύ πολιτικής και κομματικής δραστηριότητας καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής στην πράξη και αφενός η κομματική ουδετερότητα συνεπάγεται στην πραγματικότητα και την απαγόρευση έκφρασης πολιτικών πεποιθήσεων, συμπίπτοντας επομένως με την πολιτική ουδετερότητα.¹²¹

¹¹⁹ Ν.Κανελλοπούλου, (1993), σ. 19

¹²⁰ ό.π., σ.20

¹²¹ ό.π., σ. 21-22

Ο δημόσιος υπάλληλος είναι κατά το Σύνταγμα φορέας πολιτικών δικαιωμάτων και τα δικαιώματα τα αυτά όπως και όλα τα δικαιώματα υπόκεινται σε περιορισμούς.¹²²

Θεωρούμε, ως κατακλείδα, ότι δεν είναι η πολιτική ουδετερότητα που διασφαλίζει την δημοκρατική αρχή αλλά η δυνατότητα πολιτικής ενεργοποίησης των δημοσίων υπαλλήλων.

Η αρχή της πολιτικής «ουδετερότητας» των δημοσίων υπαλλήλων εκφράζει, στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης, την θεωρία της συνταγματικής μοναρχίας, σύμφωνα με την οποία, ο αρχηγός του κράτους και κατ επέκταση το κράτος είναι πολιτικά ουδέτεροι.

Η θεωρία αυτή στηρίζεται στη διάκριση κράτους και κοινωνίας και θέτει την κρατική εξουσία και διοίκηση έξω από τον χώρο της κοινωνίας, έξω δηλαδή από τον χώρο των πολιτικών συγκρούσεων¹²³.

Η αντίληψη της δημόσιας διοίκησης σαν «απολίτικου» θεσμού τίθεται σε σοβαρή αμφισβήτηση αν ευσταθεί, τόσο στο εννοιολογικό, όσο και στο λειτουργικό και οργανωτικό επίπεδο, καθώς στο σύγχρονο ενεργό κράτος συντελείται η «όσμωση» διοίκησης και πολιτικής¹²⁴.

Η αντίληψη μιας πολιτικά ουδέτερης δημόσιας διοίκησης σχετικοποιείται από τη διάταξη του άρθρου 82 παρ. 2 του Συντάγματος, σύμφωνα με την οποία ο Πρωθυπουργός κατευθύνει την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής και οι δημόσιοι υπάλληλοι οφείλουν να πραγματώνουν την πολιτική της κυβέρνησης¹²⁵.

Η δημόσια διοίκηση και οι δημόσιοι υπάλληλοι όχι μόνο δεν μπορεί να θεωρούνται πολιτικά ουδέτεροι αλλά αντίθετα, εφαρμόζουν την πολιτική του κυβερνώντος κόμματος και μάλιστα συμμετέχουν και στη διαμόρφωσή της¹²⁶.

Στην υποχρέωση του δημοσίου υπαλλήλου εξάλλου να πραγματώνει την πολιτική του κυβερνώντος κόμματος βρίσκεται και η ιστορική ratio της πολιτικής ουδετερότητας της δημόσιας διοίκησης, καθώς η αρχή αυτή, αποσκοπεί στην

¹²² ό.π., σ.24-32

¹²³ Ν.Κανελλοπούλου (1993), σ. 17

¹²⁴ Ν.Κανελλοπούλου (1993), σ. 18 και Α.Μακρυδημήτρης, (1992), σ. 36

¹²⁵ Α.Τάχος, (1981)

¹²⁶ Α.Μακρυδημήτρης, (1992)

«συμπαγή» υπαγωγή του κρατικού μηχανισμού στους εκάστοτε φορείς της πολιτικής εξουσίας¹²⁷.

Αυτό καταρχήν μπορεί να κρίνεται θεμιτό, καθώς η πολιτική εξουσία φέρει δημόσια και την ευθύνη της ασκούμενης πολιτικής, παύει όμως να θεωρείται θεμιτό στο βαθμό που η πολιτική ουδετερότητα χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για την στελέχωση της δημόσιας διοίκησης με πρόσωπα προσκείμενα στο κυβερνών κόμμα, καθώς στην περίπτωση αυτή, η πολιτική ουδετερότητα αποσκοπεί στην χρήση του κρατικού μηχανισμού για την πολιτική και εκλογική ενίσχυση του κόμματος αυτού.¹²⁸

Τα πολιτικά δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων καθορίζονται μεταπολιτευτικά από τις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος 1975/ 1986/ 2001 , τις διατάξεις του Γ.Π.Δ 611/ 1977(άρθρο 74) και του Δ.Ν . 1735 / 1987 «Προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, κοινωνικός έλεγχος στη δημόσια διοίκηση, πολιτικά δικαιώματα και άλλες διατάξεις» (ετκα' 195) (άρθρο 18).

Στο πλαίσιο των θεωρητικών συζητήσεων σχετικά με το κράτος, τον ρόλο και τις λειτουργίες του έχουν αναπτυχθεί διαφορετικές προσεγγίσεις , κυρίως στο ζήτημα της «αυτονομίας του». Στη γενική θεωρία για το κράτος, όσον αφορά την αυτονομία του, μπορούμε να διακρίνουμε τρεις βασικές παραλλαγές¹²⁹ .

Η πρώτη που θεωρεί το κράτος απόλυτα αυτόνομο, η δεύτερη που το θεωρεί σχετικά αυτόνομο (με πολλές επιμέρους παραλλαγές) και η τρίτη που το θεωρεί πλήρως υποταγμένο στο επίπεδο αναφοράς του. Μεγάλο ρόλο στο πρόβλημα μελέτης της αυτονομίας παίζει το αν και σε ποιο βαθμό αναγνωρίζεται η ύπαρξη κοινωνικών αντιθέσεων.

Η άποψη που αρνείται αυτή την θέση καταλήγει ή προκύπτει από την θέση του «ουδέτερου κράτους». Το πρόβλημα της αυτονομίας εξετάζεται και αφορά στις σχέσεις του με τους άλλους θεσμούς και μηχανισμούς του εποικοδομήματος, τους κρίκους και τα μεσολαβητικά στηρίγματα που υπάρχουν ανάμεσα στο κράτος και τα επίπεδα αναφοράς, όπως είναι τα κόμματα.

¹²⁷ Ν.Κανελλοπούλου, (1993), σ.18

¹²⁸ Ν.Κανελλοπούλου, (1993), σ. 18

¹²⁹ Ν.Κοτζιάς, (1993), σ. 112

Μεθοδολογικά, όπως επισημαίνει ο Ν.Κοτζιάς (1993), μπορούμε να προσεγγίσουμε¹³⁰ το κράτος με μια διπλή σκοπιά.

Από την μια, σαν ένα υποσύστημα της κοινωνίας που διαθέτει σύστημα σχέσεων αλληλοεπηρεασμού και αλληλεπίδρασης με τον εξωτερικό χώρο, έχει επίπεδα αναφοράς σε αυτόν και αναφορές και προσεγγίσεις στην ίδια την κοινωνία. Από την άλλη, το κράτος, αποτελεί ένα ξεχωριστό σύστημα, με τη δική του δομή, με υποσυστήματα εσωτερικών σχέσεων, μηχανισμών και λειτουργιών, όπου ανάμεσα στα διαφορετικά αυτά συστήματα υπάρχει και αναπτύσσεται μια σχέση αυτονομίας. Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι στη σχέση κράτους - κοινωνίας δεν υπάρχει ούτε ταύτιση, ούτε πλήρη υποταγή ούτε απόλυτη αυτονομία του πρώτου από την δεύτερη.

Το κράτος εξαρτάται και συνδέεται, με πολυποίκιλους τρόπους, με την βασική αντίθεση μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας αλλά και με όλο το σύστημα των αντιθέσεων της κοινωνίας και του ίδιου του εσωτερικού του, διατηρώντας ταυτόχρονα τη δική του αυτονομία, όσον αφορά τις μεθόδους και μορφές παρέμβασης σε αυτές τις αντιθέσεις, μέσα από τις κρατικές πολιτικές.

Καθορίζει, ή τουλάχιστον επιδιώκει, ρυθμίσεις για τα νομικά- πολιτικά πλαίσια εντός των οποίων θα αντιπαρατίθενται οι παραπάνω αντιθέσεις και ασκεί τις κατάλληλες οικονομικές και κοινωνικές πολιτικές απέναντι στους πόλους αυτών των αντιθέσεων, βρισκόμενο σε συνεχή αλληλεπίδραση με τις αντιθέσεις αυτές.

Μέσω των κρατικών πολιτικών το κράτος μπορεί να διατηρεί μια σχετική αυτονομία, καθώς δεν έχει ανάγκη να στηρίζει απευθείας την κυρίαρχη αστική τάξη (με εξαίρεση τις πιο οξυμένες στιγμές της ταξικής διαπάλης) και δεν χρειάζεται να υποτάσσει ορατά τις κοινωνικές ανάγκες στις επιδιώξεις της, κατορθώνοντας έτσι να δημιουργεί ψευδαισθήσεις ότι το κράτος, όχι μόνο είναι πλήρως αυτόνομο από την κυρίαρχη τάξη αλλά και από τις αντιθέσεις του συστήματος¹³¹.

Το κράτος έχει ανάγκη αυτή την αυτονομία του για είναι σε θέση, με αποτελεσματικό τρόπο, να παρεμβαίνει στην πάλη των αντίθετων πόλων εξασφαλίζοντας τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης και εμφανίζοντάς τα σαν

¹³⁰ ό.π., σ. 115

¹³¹ Ν.Κοτζιάς, (1993), σ. 128

γενικά αναγκαία για την κοινωνική ανάπτυξη και εξέλιξη, με την μορφή γενικών κοινωνικών συμφερόντων.¹³²

Το κράτος, όπως υποστηρίζει ο Ν.Κοτζιάς (1993)¹³³, έχει σχετική αυτονομία, τόσο από την κυρίαρχη όσο και από τις κυριαρχούμενες τάξεις, με τρόπο που να διασφαλίζει τη διατήρηση των αναγκαίων πλαισίων και να συμβάλει στη διευρυμένη αναπαραγωγή των βασικών αντιθέσεων.

Το κράτος είναι αυτόνομο ακριβώς για να προωθεί αποτελεσματικά, ακόμη και να επιβάλλει, εκείνα τα μέτρα που θα εξασφαλίζουν τα συνολικά και μακρόχρονα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης. Από την κυρίαρχη τάξη αυτονομείται για να υλοποιήσει και να εξυπηρετήσει αποτελεσματικότερα τα μακροπρόθεσμα συμφέροντά της σαν σύνολο, ενάντια αν χρειαστεί, σε μεμονωμένες μονάδες – μέλη αυτής της τάξης και στο σύνολο των υπολοίπων πολιτών και με τις κυριαρχούμενες, πρέπει να αποκτήσει επαφή μαζί τους, για να επιβεβαιώσει την παρουσία τους σαν κυριαρχούμενων, συμβάλλοντας καθοριστικά στην αποδιοργάνωσή τους. Η δεύτερη λειτουργία του κράτους απέναντι στους κυριαρχούμενους είναι η συντήρησή τους (βιολογική και κοινωνική) με μέτρα ιδεολογικά, νομικά, οικονομικά, κοινωνικής πολιτικής και όχι μόνο ή κυρίως καταναγκασμού. Πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διεκδικήσεις τους και τα αιτήματά τους, να εμποδίζει οι αντιθέσεις των πόλων να οδηγούνται σε έκρηξη και έξω από τα πλαίσια της δοσμένης κοινωνία και των συνθηκών αναπαραγωγής τους.

Η «αυτονομία» του κράτους είναι σχετική και η όποια απολυτοποίηση της αυτονομίας αυτής από την κυρίαρχη τάξη, όπως υποστηρίζει ακόμη ο Ν. Κοτζιάς(1993),¹³⁴ συνήθως καταλήγει στον ιδεαλισμό, στην αντίληψη που θεωρεί το κράτος ως προϊόν εξω-οικονομικών αν όχι και εξω-υλικών δυνάμεων.

Μπορεί το κράτος ή επιμέρους μηχανισμοί του να υπερασπίζονται ή να αντιτίθενται σε επιμέρους κοινωνικές ομάδες, μπορεί και τμήματα της δημοσιοϋπαλληλίας να αντιπαράτιθενται σε δευτερεύοντα ζητήματα και επιλογές του κράτους, καθώς οι ταξικοί αγώνες διαπερνούν και συγκροτούν το κράτος, παίρνοντας μέσα σε αυτό μια ειδική μορφή, αλλά αυτά θεωρούμε ότι δεν δικαιώνουν τις προσεγγίσεις για «ουδέτερο» κράτος, για πλήρη αυτονομία του κράτους από την κυρίαρχη τάξη, για

¹³² ό.π., σ. 130-131

¹³³ ό.π., σ. 140-143

¹³⁴ ό.π., σ. 140

κράτος διαιτητή, αυτόνομο από την κυρίαρχη και βασική αντίθεση του συστήματος, από θεωρίες που στο όνομα μη ταύτισης κράτους – κοινωνίας, απομονώνουν ή αυτονομούν πλήρως το κράτος από αυτήν, για θεωρίες όπου η κρατική εξουσία είναι διάσπαρτη, για ύπαρξη πολλών ομάδων επιρροής πάνω στο κράτος, για κυριαρχία πάνω στο «αυτόνομο-ουδέτερο» κράτος της «κρατικής-γραφειοκρατικής» τάξης.¹³⁵

Για τον A.Gramsci¹³⁶ το κράτος, από την μια πλευρά αποτελεί την υλική αποκρυστάλλωση των προσπαθειών της άρχουσας τάξης να ενσωματώσει ιδεολογικά τις κυριαρχούμενες τάξεις και στρώματα και από την άλλη, όταν οι προσπάθειες αυτές αποτύχουν, τότε αποτελεί τον μηχανισμό άσκησης κατασταλτικού ελέγχου στις δράσεις και πρακτικές των κυριαρχούμενων.

Ο A.Gramsci θα προσφέρει μια «σπουδαία πρώτη ύλη»¹³⁷ στους επόμενους θεωρητικούς του κράτους και οι N.Πουλαντζάς και Althusser θα διατυπώσουν την έννοια της σχετικής αυτονομίας πολιτικής και οικονομίας και κατ' επέκταση της σχετικής αυτονομίας του κράτους.

Η έννοια της σχετικής αυτονομίας της πολιτικής και του κράτους αποτέλεσε μια κοινή θεωρητική βάση πάνω στην οποία αναπτύχθηκαν μετά τον A.Gramsci όλες σχεδόν οι θεωρητικές συνεισφορές για το κράτος, παρά τις διαφορετικότητες των προσεγγίσεων μεταξύ τους¹³⁸.

Το καπιταλιστικό κράτος, για να είναι αποτελεσματικό ως ταξικό κράτος, είναι υποχρεωμένο να διατηρεί σχετική αυτονομία από την ταξική πάλη και τις άμεσες κοινωνικές αντιθέσεις, πρέπει δηλαδή να οργανώνει και να εγγυάται τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα των κυρίαρχων τάξεων και να αποσπά ιδεολογικές συναινέσεις μέσα από την λειτουργία του¹³⁹.

Η στρουκτουραλιστική εκδοχή του μαρξισμού, με κυριότερους εκπροσώπους της τον N.Πουλαντζά¹⁴⁰ και Althusser¹⁴¹, έχει ως βασική θεώρηση την «σχετική αυτονομία» της πολιτικής από την οικονομία, θεωρώντας το καπιταλιστικό κράτος ταυτόχρονα ταξικό και παράλληλα σχετικά αυτόνομο από την

¹³⁵ Ν.Κοντζιάς, (1993), σ.140-143

¹³⁶ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 258

¹³⁷ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 350

¹³⁸ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 351

¹³⁹ ό.π, σ. 350-351

¹⁴⁰ Πουλαντζάς, Ν. (1975 και 1978).

¹⁴¹ Λ.Αλτουσέρ. (1990) και Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ.254-257

ταξική πάλη, με σκοπό την συνένωση, στο πεδίο της πολιτικής, των συνολικών συμφερόντων της κυρίαρχης αστικής τάξης, με παράλληλη παρεμπόδιση της πολιτικής οργάνωσης των κυριαρχούμενων τάξεων.

Ο Ν.Πουλαντζάς ασχολήθηκε ειδικά με το ζήτημα του κράτους διατυπώνοντας την θέση, ότι το κράτος αποτελεί τον συνεκτικό παράγοντα των επιπέδων ενός κοινωνικού σχηματισμού, είναι η συμπύκνωση των ταξικών σχέσεων εξουσίας.

Μια σημαντική συμβολή του Ν.Πουλαντζά στη θεωρία του κράτους, είναι η ειδικότερη θεωρία για τη «σχετική αυτονομία» του, με την οποία γενίκευσε τη θέση του Μαρξ, που είχε κάνει λόγο για αυτονομία σε ορισμένες ιστορικές συγκυρίες.

Γενικά η «σχετική αυτονομία» του κράτους και ειδικότερα του καπιταλιστικού κράτους, θεωρεί ότι είναι βασικά απόρροια της αντιφατικότητας των σχέσεων ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές τάξεις, τόσο ανάμεσα στις κυρίαρχες και κυριαρχούμενες τάξεις όσο και ανάμεσα στις κυρίαρχες και στις μερίδες των κυρίαρχων τάξεων μεταξύ τους.

Ο Πουλαντζάς επισημαίνει ότι το κράτος είναι μια ειδική μορφή εξουσίασης. Θεωρεί ότι το καπιταλιστικό κράτος δεν είναι μονολιθικό, χωρίς ρωγμές και διαιρέσεις, αλλά αντιθέτως χαρακτηρίζεται από εσωτερικές αντιφάσεις των μερίδων της άρχουσας τάξης και γενικότερα από την ταξική πάλη.

Ο Ν.Πουλαντζάς¹⁴² συνεισφέρει καθοριστικά στην συζήτηση της σχετικής αυτονομίας του κράτους με την θέση, ότι το αστικό κράτος μέσω της σχετικής του αυτονομίας, επιτρέπει την ικανοποίηση ορισμένων συμφερόντων και αιτημάτων των κυριαρχούμενων τάξεων, με τον όρο ότι η πολιτική εξουσία και ο κρατικός μηχανισμός θα παραμείνουν άθικτοι στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των κυρίαρχων τάξεων. Ακόμη υποστηρίζοντας την άποψη ότι η σχετική αυτονομία του κράτους από την κυρίαρχη τάξη και οι σχέσεις που προκύπτουν από την αυτονομία αυτή, αντικατοπτρίζεται στους κρατικούς μηχανισμούς, στο εσωτερικό των οποίων μπορεί να περάσει και η πάλη των τάξεων.

Επίσης ότι ο ρόλος και οι λειτουργίες των κρατικών μηχανισμών στην κοινωνική αναπαραγωγή αποτελούν συνάρτηση της ταξικής πάλης και αυτό σημαίνει ότι αν

¹⁴² Ν.Πουλαντζάς, (1975), τόμος 2, σ. 17

και οι κρατικοί μηχανισμοί στην ολότητά τους, αποτελούν έκφραση της ηγεμονικής ομάδας της άρχουσας τάξης, εντούτοις, αναλόγως και με το στάδιο καπιταλιστικής ανάπτυξης, είναι δυνατόν στο εσωτερικό τους, να εμφανίζονται αντιφάσεις ως προϊόν της ταξικής πάλης.

Θεωρούμε ότι η έννοια της σχετικής αυτονομίας συνέβαλε σε μια κριτική επαναδιαπραγμάτευση της θεωρίας του κράτους στο πλαίσιο του επιστημονικού μαρξισμού, σε αντιδιαστολή με τα κλειστά σχήματα του κράτους - εργαλείου που ουσιαστικά απέρριπταν την ταξική πάλη ως την κύρια και βασική παράμετρο που διαμορφώνει το καπιταλιστικό κράτος¹⁴³.

Στην θεωρία του Ν.Πουλαντζά έχει ασκηθεί κριτική¹⁴⁴ ότι έχει παραγνωρίσει τη σημασία που έχουν πρωτίστως οι οικονομικές λειτουργίες αλλά και οι αντίστοιχες ιδεολογικές του σύγχρονου κράτους.

Οι σημαντικότερες ενστάσεις στις «γκραμσιανές» και «μετα-γκραμσιανές» θεωρίες περί κράτους, ασκήθηκαν από τον χώρο¹⁴⁵ του γερμανικού μαρξισμού και ειδικότερα από τους υποστηρικτές της λεγόμενης «θεωρίας της λογικής συναγωγής» (Αλτφάτερ, Χίρς, Γιούγκερς, κ.α) με κριτική στην «γαλλική σχολή» του μαρξισμού για ... «υπερβολική έμφαση στο πολιτικό και ιδεολογικό στοιχείο, ενώ υποβαθμίζεται η καθοριστική σημασία του οικονομικού στοιχείου»¹⁴⁶.

Τέλος στην ανάλυση του κρατικού φαινομένου υπάρχουν και προσεγγίσεις περί «κομματοκρατίας» και «κομματικού κράτους»¹⁴⁷.

1.1.5 Μια προσέγγιση των φαινομένων «διαφθοράς» στο ελληνικό κράτος την μεταπολιτευτική περίοδο

Θεωρούμε ότι η οικονομική διαφθορά ... «αποτέλεσε πάντοτε ουσιαστικό στοιχείο του κράτους και της ανάπτυξής του, αφού συνέθετε στην πράξη έναν βασικό οικονομικό μηχανισμό άνισης κατανομής του κοινωνικού πλούτου υπέρ των κυρίαρχων και πλουσιότερων τάξεων. Όλες οι περιπτώσεις της πρωταρχικής συσσώρευσης κεφαλαίου αποτελούν ουσιαστικά περιπτώσεις οικονομικής διαφθοράς, στην οποία συμμετείχε οργανικά η εκάστοτε πολιτική ελίτ εξουσίας,

¹⁴³ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 353

¹⁴⁴ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 252

¹⁴⁵ Ό.π., σ.258-267

¹⁴⁶ ό.π., σ.258

¹⁴⁷ Ν.Κοτζιάς (1993), τόμος Α, σ. 172

καθώς και ορισμένες κατηγορίες του κράτους (π.χ. μερίδες δημοσίων υπαλλήλων, μερίδες του δικαστικού σώματος) που λειτουργούσαν είτε παράγοντας είτε νομιμοποιώντας τις κρατικές πολιτικές κοινωνικής ανισότητας σε κάθε διαφορετική εποχή»¹⁴⁸.

Το κυρίαρχο δυτικό μοντέλο «εκσυγχρονισμού» θεωρεί ότι η διαφθορά είναι κατάλοιπο της «προ-ορθολογικής» εποχής και ότι με την ορθολογικοποίηση των κρατικών γραφειοκρατικών μηχανισμών θα μειώνεται διαρκώς .

Ο κείμενος νομικός λόγος και το νομικό πλαίσιο παρέχει μια αποσπασματική, ηθικολογική και κατά συνέπεια ελλιπή έννοια και αντίληψη της «διαφθοράς» η οποία εστιάζεται στο «λογιστικά αποδείξιμο» τμήμα της όλης διαδικασίας.

Έτσι δεν μπορεί να αντιμετωπίσει π.χ την διαφθορά που βρίσκεται στο ευρύτατο φάσμα των προμηθειών του Δημόσιου τομέα από πανίσχυρους ιδιώτες προμηθευτές με υψηλότερες πολιτικές διασυνδέσεις, την «εντός νομικού πλαισίου» οικοδόμηση πολιτικής καριέρας μέσα από την στελέχωση του κρατικού μηχανισμού και οργανισμών με ψηφοφόρους κλπ¹⁴⁹.

Η κυρίαρχη προσέγγιση του φαινομένου στους πολιτικούς και νομικούς κύκλους είναι η «ατομοκεντρική – ηθικιστική» (moralist) προσέγγιση, που επικεντρώνεται στην ατομική ευθύνη και την έλλειψη ηθικών αντιστάσεων κάθε μεμονωμένου λειτουργού, εξετάζοντας το πρόβλημα ως ατομική παρέκκλιση από τις «ορθές» ηθικές επιταγές που θέτει το κυρίαρχο ιδεολογικό σύστημα κανόνων.

Το ζήτημα όμως της σύγχρονης «διαφθοράς» δεν είναι πρωτίστως «ηθικό» ζήτημα αλλά κυρίως ζήτημα πρωτίστως οικονομικό και θεσμικό, πρόβλημα λειτουργίας του ίδιου του κράτους και του πολιτικού συστήματος στην εποχή του «νεοφιλελευθερισμού», σαν μηχανισμός μιας ευρύτερης αναδιανομής πλούτου ... «με φορά από τις λαϊκές τάξεις στο κεφάλαιο και σε τμήματα της πολιτικής (κομματικής) γραφειοκρατίας των κομμάτων εξουσίας»¹⁵⁰.

Με την κυριαρχία της παγκοσμιοποίησης και του «νεοφιλελευθερισμού» η κατακόρυφη ανάπτυξη του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων και του κεφαλαίου, τα τεράστια διακινούμενα κεφάλαια, διαμορφώνουν ένα νέο πρωτόγνωρο δυναμικότερο και πιο κυνικών συμφερόντων πλαίσιο σε σχέση με το

¹⁴⁸ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 364- 365

¹⁴⁹ Δ..Παπαδόπουλος, (1999)

¹⁵⁰ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 368

παρελθόν, το οποίο περιβάλει και πολιορκεί ασφυκτικά τον διοικητικό ιστό των εθνικών κρατικών μηχανισμών.

Στην περίοδο της τελευταίας εικοσαετίας, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις περισσότερες χώρες του κόσμου, τα αλληπάλληλα και πρωτοφανής έκτασης και συχνότητας οικονομικά σκάνδαλα, έρχονται να διαταράξουν την «κανονικότητα» αυτής της οργανικής στο καπιταλιστικό σύστημα οικονομικής διαφθοράς, αποσταθεροποιώντας σε αρκετές περιπτώσεις το ίδιο το πολιτικό σύστημα (π.χ Ιταλίας την δεκαετία του 1990).

Η «ύστερη» μεταπολίτευση αποτελεί μια περίοδο με τεράστιας εμβέλειας¹⁵¹ για τα δεδομένα της Ελλάδας πολιτικοοικονομικά σκάνδαλα, το καθένα εκ των οποίων είναι ... «μια «ομπρέλα» δεκάδων μικρότερων και επάλληλων υποθέσεων διαφθοράς και πολιτικού χρήματος»¹⁵².

Ο «νεοφιλελευθερισμός» εξάλλου, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, μέσω της ολοκληρωτικής ιδεολογικής ηγεμονίας που έχει επιτύχει, είχε προετοιμάσει επαρκώς το έδαφος για τον πλήρη ιδεολογικό αφοπλισμό της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, μέσω της συστηματικής προώθησης μιας εικόνας της «τρίτοκοσμικού τύπου», όπου ο χρηματισμός των δημόσιων λειτουργιών να θεωρείται ότι αποτελεί κανόνα ακόμη και για την εκτέλεση των απλούστερων, για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, καθημερινών και πλέον τυποποιημένων εργασιών.

Το πολύπλοκο και αχανές νομικό πλαίσιο που έχει δημιουργηθεί στην Ελλάδα και καθημερινά επεκτείνεται, μέσω της διαρκούς ψήφισης νέων νομοθετημάτων, έχει δημιουργήσει τους κατάλληλους όρους και προϋποθέσεις, για την δυνατότητα υποκειμενικής ερμηνείας του υφιστάμενου θεσμικού νομικού πλαισίου από τους δημόσιους λειτουργούς και τους πολιτικούς τους προϊσταμένους, οριακά κινούμενη θέση ανάμεσα στο νόμιμο και έκνομο πεδίο, δυνατότητα που αποτελεί την είσοδο για την προνομιακή νομή των δημόσιων πόρων κυρίως από τα ισχυρά ιδιωτικά συμφέροντα.

Η σύγχρονη πολιτική διαφθορά, που έχει γιγαντωθεί με πρωτόγνωρο τρόπο τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα, συμβαδίζει ... «με την ολοκληρωτική μετατροπή των πολιτικών κομμάτων εξουσίας σε ``κρατικά υποσυστήματα» με την

¹⁵¹ ό.π, σ.366

¹⁵² ό.π, σ.366

άρση των λειτουργιών της αντιπροσώπευσης- διαμεσολάβησης- άρθρωσης συμφερόντων¹⁵³».

Η πολιτική διαφθορά που κυριάρχησε στην χώρα από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 αποτελεί οργανικό στοιχείο του ελληνικού πολιτικού συστήματος, καθώς παράλληλα με τον δικομματισμό αποτελεί ένα ζωτικό εργαλείο της αναπαραγωγής του¹⁵⁴. Αποτελεί στην ουσία ... «μια επιχειρηματική-χρηματική συμφωνία μεταξύ του κεφαλαίου και της πολιτικής τάξης των δυο μεγάλων κομμάτων¹⁵⁵» επ' αμοιβαία τους επωφελία.

Ως σημαντικές βιβλιογραφικές προσεγγίσεις του φαινομένου, αναφέρουμε ενδεικτικά : Amitai Etzioni (1984) για το πολιτικό σύστημα στις ΗΠΑ, των Elisabeth Drew(1983) για το αμερικάνικο κοινοβουλευτικό σώμα, Della Porta και Meny (1997) για τον Ευρωπαϊκό χώρο, επιμέλεια των Heidenhaimer, Johnston Levine (1989) Brain Woodall (1986) για τα δημόσια έργα Ιαπωνίας.

Θεωρούμε ότι θα παρουσίαζαν εξαιρετικό ενδιαφέρον ειδικότερες μελέτες που θα διερευνούσαν, τόσο τις επιπτώσεις του φαινομένου της διαφθοράς στο εσωτερικό της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, στις λειτουργίες και τις δράσεις της, όσο και τις επιπτώσεις στην ιδεολογική, πολιτική, συνδικαλιστική στάση και συμπεριφορά της δημοσιουπαλληλίας.

¹⁵³ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 368

¹⁵⁴ ό.π, σ.367

¹⁵⁵ ό.π, σ.367

1.2 Κρατικός μηχανισμός και Δημόσια διοίκηση

Η εξέταση και οι αναφορές στα πλαίσια της εργασίας αυτής στον “κρατικό μηχανισμό” τον προσδιορίζει ως υποσύνολο του κράτους που περιλαμβάνει την κεντρική διοίκηση και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Θεωρούμε προφανές επίσης ότι η ανάλυση του κρατικού μηχανισμού και της δημόσιας διοίκησης πρέπει να τίθενται στο πλαίσιο της οικονομίας και της κοινωνίας¹⁵⁶.

Βασική αφετηρία στην μελέτη αυτή αποτελεί η θέση¹⁵⁷ ότι δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι υπάρχει ένα σταθερό δυτικό μοντέλο κρατικού μηχανισμού το οποίο όλες οι χώρες οφείλουν να αντιγράφουν καθώς, αποτυχία¹⁵⁸ του κράτους σε βασικούς τομείς της αποστολής του (όπως φαινόμενα διαφθοράς, γραφειοκρατία, αδράνεια, αστυνομική επιτήρηση, έλλειψη ευαισθησίας σε μειονότητες και αποκλεισμένες κατηγορίες του πληθυσμού, συνεχή τάση περικοπών των παροχών πρόνοιας από το κράτος, ενίσχυση αντί για μείωση των ταξικών ανισοτήτων κ.α) δεν σημειώνεται μόνο στις “αμαρτωλές” χώρες της νότιας Ευρώπης αλλά και στις χώρες της Δυτικής και Βόρειας Ευρώπης. Επίσης οι επικρίσεις για αναποτελεσματικότητα του κράτους, αν και αποτελούν μέρος του σχεδίου της νεοφιλελεύθερης επίθεσης στον δημόσιο τομέα, εκφέρονται για όλα τα κράτη και περιέχεται ποσοστό αλήθειας σε αυτές¹⁵⁹.

Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα η συντριπτική πλειονότητα των κρατών στην Ευρώπη είχε κάνει αποδεκτό, τουλάχιστον σε επίπεδο αρχών, το μοντέλο μιας δημοκρατικής και αξιοκρατικής δημόσιας διοίκησης, στα πλαίσια μιας φιλελεύθερης καπιταλιστικής δημοκρατίας που να ανταποκρίνεται με αποτελεσματικότητα στις ανάγκες των πολιτών¹⁶⁰. Η πορεία όμως εφαρμογής αυτών των αρχών δεν είχε σε όλες τις χώρες μια γραμμική εξέλιξη, καθώς χώρες με λιγότερο από άλλες αναπτυγμένα διοικητικά συστήματα προχωρούσαν με

¹⁵⁶ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 44

¹⁵⁷ ό.π., σ. 44

¹⁵⁸ ό.π., σ. 40

¹⁵⁹ ό.π., σ. 55

¹⁶⁰ ό.π., σ. 30

καθυστερήσεις, έχοντας ταυτόχρονο να ανταποκριθούν σε παλιές και νέες προκλήσεις .

Ορισμένοι κρατικοί μηχανισμοί της Δυτικής και Βόρειας Ευρώπης είχαν υιοθετήσει το "βεμπεριανό" μοντέλο οργάνωσης και λειτουργίας τουλάχιστον από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, ενώ στην Νότια Ευρώπη, όπως επισημαίνει ο Δ.Σωτηρόπουλος¹⁶¹ (2007) σε μελέτη του για το κράτος και την μεταρρύθμισή του στις χώρες αυτές, το μοντέλο αυτό έλαβε ημιτελείς- ανολοκλήρωτες μορφές, και υιοθετήθηκε από τα κράτη αυτά μόνο ως προς τα εξωτερικά, επιφανειακά του στοιχεία (όπως διοικητική ιεραρχία με επικεφαλής ένα επιτελείο, καθορισμός καθηκόντων και κατανομή εργασίας στο προσωπικό της διοίκησης, μονιμότητα και επαγγελματισμός του προσωπικού, έγγραφη επικοινωνία και τήρηση αρχείου) αλλά στην πράξη ήταν πολύ προβληματικές οι αποδόσεις του σε αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και ανταπόκριση στις κοινωνικές ανάγκες - κυρίως τις περιόδους αυταρχικής διακυβέρνησης . Στο τέλος λοιπόν του 20^{ου} αιώνα οι κρατικοί μηχανισμοί της Νότιας Ευρώπης είχαν μάλλον τυπικές παρά ουσιαστικές ομοιότητες με τους υπόλοιπους ευρωπαϊκούς¹⁶² . Οι ιδιαιτερότητες αυτές ήταν σαν αποτέλεσμα της βαθύτατης εξάρτησης της διοίκησης από την εκάστοτε πολιτική εξουσία και των εκτεταμένων πελατειακών σχέσεων μεταξύ του κράτους και των πολιτών¹⁶³.

Επίσης πρέπει να επισημανθεί ότι αν και πουθενά στον κόσμο ο ρόλος του κράτους δεν είναι ταξικά ουδέτερος , τα νοτιο-ευρωπαϊκά κράτη είναι περισσότερο ταξικά προκατειλημμένα από άλλα καπιταλιστικά επίσης κράτη, όπως τα βορειο-ευρωπαϊκά. Στη νότια Ευρώπη το κράτος έχει έναν διπλά μεροληπτικό ρόλο. Μεροληπτικό υπέρ των επιχειρηματιών και επίσης υπέρ των ελευθέρων επαγγελματιών οι οποίοι διαθέτοντας ευρεία πολιτική αντιπροσώπευση στη βουλή και στην κυβέρνηση φορολογούνται σχετικά λίγο και απολαμβάνουν συγκριτικά καλύτερες ασφαλιστικές παροχές¹⁶⁴ .

Καθώς ολοκληρωνόταν ο 20^{ος} αιώνας οι οικονομίες και κοινωνίες της Νότιας Ευρώπης συνέκλιναν σταδιακά με την υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη αλλά οι κρατικοί

¹⁶¹ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 31-32

¹⁶² ό.π., σ. 36

¹⁶³ ό.π., σ. 31

¹⁶⁴ ό.π., σ. 90

τους μηχανισμοί φαίνεται να έχουν διατηρήσει πολλά από τα παραδοσιακά τους χαρακτηριστικά¹⁶⁵.

Στο μέλλον μπορεί κανείς να υποστηρίξει¹⁶⁶ ότι όλοι οι ευρωπαϊκοί κρατικοί μηχανισμοί (Βόρειοι, Δυτικοί και Νότιοι) θα έχουν περισσότερες ομοιότητες παρά διαφορές.

1.2.1 Βασικά στοιχεία συγκρότησης της δημοσιουπαλληλίας

Με το ζήτημα των όρων δόμησης και συγκρότησης, στελέχωσης και λειτουργίας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και δημοσιουπαλληλίας, έχουν ασχοληθεί την μεταπολιτευτική περίοδο αρκετοί μελετητές¹⁶⁷.

Η στελέχωση της δημόσιας γραφειοκρατίας με δημοσίους υπαλλήλους κατέχει πάντοτε μεγάλη πολιτική σημασία¹⁶⁸ από την άποψη της ταξικής πάλης, καθώς αφορά ένα μεγάλο μέρος της μισθωτής εργασίας με ειδικό βάρος σε χώρες όπως η Ελλάδα, που η οικονομική ανάπτυξη και οι πολιτικές απασχόλησης συνδέθηκαν πολύ στενά με τον δημόσιο τομέα, και για τον λόγο αυτό διεξάγεται με διαδικασίες και κριτήρια ενίσχυσης του κυρίαρχου συστήματος¹⁶⁹.

Η ίδια η επιλογή του προσωπικού που θα στελεχώσει τους κρατικούς μηχανισμούς, φαίνεται να υπακούει σε πολλαπλούς στόχους, με πρώτον αυτόν της δημιουργίας δημοσιοϋπαλληλικού στρώματος - στήριγμα για την άρχουσα τάξη και την διαπνέει, σαν διαδικασία, μια ταξική μεροληψία.

Ο Μάρξ, σε αντίθεση με τον Χέγκελ, που θεωρούσε ότι οι εξετάσεις στις οποίες υποβάλλονται τα στελέχη της κρατικής γραφειοκρατίας, πριν την πρόσληψή τους, έχουν σαν στόχο να ελέγξουν τις γνώσεις που πρέπει αυτοί να κατέχουν έτσι ώστε να είναι σε θέση να διαχειριστούν τις υποθέσεις του κράτους «ορθολογικά» σύμφωνα με το «απόλυτο καθολικό συμφέρον», θεωρεί ότι στην πραγματικότητα, οι εξετάσεις αυτές που περνούν οι υποψήφιοι, αποτελούν μια «γραφειοκρατική διακήρυξη πίστωσης» υπό την έννοια, ότι ο εξεταζόμενος υποψήφιος γραφειοκράτης

¹⁶⁵ ό.π., σ.40

¹⁶⁶ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 36

¹⁶⁷ Βλ. ενδεικτικά Σ. Μαγλιβέρας, (1988), Κ. Τσουκαλάς, (1987), Δ.Σωτηρόπουλος, (1996, 2001, 2007), Α.Μακρυδημήτρης, (1999), Μ.Σαματάς (1993, 1995, 1996, 2000), Ν.Κοτζιάς, (1993), Σ.Φλογαίτης, (1987), Χ.Χρυσανθάκης, (1992), Δ.Αθανασόπουλος, (1983 και 1986), Ε.Βενιζέλος, (1980), Γ.Κασιμάτη, (1980), Ν.Μουζέλης, (1978), Α.Τάχος, (1985), Π.Τερλεξής, (1990)

¹⁶⁸ Σ.Μαγκλιβέρας, (1988)

¹⁶⁹ Κ.Τσουκαλάς, (1987)

πρέπει να αποδείξει την ταύτιση των ιδεών, των αντιλήψεων και των αξιών του με αυτές που διαθέτει η κυρίαρχη γραφειοκρατική ομάδα στην οποία επιθυμεί να ενταχθεί. Οι ιδέες, αντιλήψεις και αξίες αυτές, λαμβάνουν μορφή «μοναδικών-ιερών» γνώσεων που μόνο τα μέλη της ομάδας κατέχουν και τις οποίες ουδείς μπορεί να ελέγξει ή να αμφισβητήσει¹⁷⁰.

Η δόμηση ιδεολογικής αντίληψης από την πλευρά των δημοσίων υπαλλήλων, λαμβάνει πρωταρχική σημασία για το κράτος, το οποίο αποσκοπεί από την πλευρά του, στην απόκρυψη και συσκότιση του ταξικού χαρακτήρα του κράτους ως τέτοιου και της ταύτισης του χαρακτήρα του κράτους με την κυρίαρχη αστική τάξη.

Το πώς οι ίδιοι οι δημόσιοι υπάλληλοι θα αντιλαμβάνονται την ταξική τους τοποθέτηση στα πλαίσια της ένταξής τους στην δημοσιουπαλληλία και την κρατική γραφειοκρατία και ταυτόχρονα στον ταξικό ανταγωνισμό στα πλαίσια του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, αποτελεί σημαντικό ζήτημα για την ιδεολογική και πολιτική τους συγκρότηση, τις δράσεις και πρακτικές που θα αναπτύξουν τόσο σε πολιτικό όσο και σε συνδικαλιστικό επίπεδο.

Μια αντίληψη περί «ιδιαιτερότητας» της σχέσης του δημόσιου υπαλλήλου με το κράτος - εργοδότη είναι συνδεδεμένη με το «διφυές» του πρώτου, ως μισθωτού εργαζόμενου από τη μια και κρατικού λειτουργού από την άλλη.

Ο οποιοσδήποτε δημόσιος υπάλληλος, ακόμη κι αυτός που διεκπεραιώνει μια απλή γραφειοκρατική εργασία, είναι ταυτόχρονα μισθωτός δημόσιος υπάλληλος και εκπρόσωπος του κράτους, καθώς ασκεί μια κατά παραχώρηση δημόσια εξουσία ή μια νόμιμη αρμοδιότητα.

Μια ιδιαιτερότητα της εργοδοσίας στο Δημόσιο είναι ο πολιτικός και αφηρημένος της χαρακτήρας αφού εργοδοσία των δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι κάποιο ή κάποια φυσικά πρόσωπα, ούτε καν το κυβερνών κόμμα αλλά το κράτος ως νομικό πρόσωπο, που διαφέρει αισθητά από τη νομική προσωπικότητα τόσο των φυσικών προσώπων όσο και των εταιρειών του ιδιωτικού τομέα.

Στηρίζεται σε έναν τυπικά καθολικό ορισμό του «γενικού δημόσιου συμφέροντος», ορισμό που εκπηγάει από τα συνταγματικά κείμενα και τις καταστατικές αρχές λειτουργίας του κράτους, έχοντας σαν βάση του την αρχή της «λαϊκής

¹⁷⁰ Μ. Σερραφετινίδου, (2003), τόμος Ι, σ.136-137

κυριαρχίας». Από την στιγμή που οι κρατικοί δημόσιοι υπάλληλοι λειτουργούν με γνώμονα το «δημόσιο συμφέρον» , πραγματικός εντολέας τους είναι εκείνος που μπορεί κάθε φορά να επιδρά αποφασιστικά στον καθορισμό αυτού του συμφέροντας , στον καθορισμό δηλαδή των όρων και των προϋποθέσεων με βάση τις οποίες διαμορφώνεται αυτή η έννοια του γενικού ή δημόσιου συμφέροντος σε μια κοινωνία κάθε δεδομένη στιγμή.

Εργοδότης των δημόσιων υπαλλήλων στα δημοκρατικά καθεστώτα λαϊκής κυριαρχίας θεωρείται ο λαός (είτε ως εκείνος που λαμβάνει τις αποφάσεις είτε ως εκείνος που πληρώνει για τους μισθούς τους μέσω της φορολογίας), αλλά αυτός ο «εργοδότης – λαός» δεν θα μπορεί να θεωρηθεί ότι μπορεί, σε πρακτικό διαχειριστικό επίπεδο, να καθορίζει το περιεχόμενο της δράσης των δημόσιων υπαλλήλων και της δημόσιας διοίκησης

Συνήθως η επίκληση αυτή του «λαού- εργοδότη» θεωρούμε ότι έχει μόνο ιδεολογικό χαρακτήρα και αποσκοπεί στο να προσδίδει νομιμοποίηση και υποχρεωτικότητα στις εκάστοτε κυβερνητικές αποφάσεις και πολιτικές.

Το κράτος και η κυβέρνηση αποτελούν τους «ουσιαστικούς» εργοδότες των δημοσίων υπαλλήλων, καθορίζοντας λεπτομερώς νομοθετικά τόσο τους όρους εργασίας και συνδικαλιστικής τους συγκρότησης (εργασιακές σχέσεις, αμοιβές, θεσμικό συνδικαλιστικό πλαίσιο κ.α) αλλά ταυτόχρονα ενέχουν στην ουσία και τον ρόλο του «διαιτητή», αφού η πιθανή προσφυγή των δημόσιων υπαλλήλων στη δικαιοσύνη για την όποια διαφορά με το κράτος- εργοδότη, θα κριθεί στη βάση του θεσπισμένου και ισχύοντος σε αυτόν τον κρατικό σχηματισμό νομοθετικού πλαισίου .

Ο Ν. Πουланτζάς επισημαίνει¹⁷¹ ότι η κυρίαρχη ιδεολογία που το κράτος αναπαράγει και ενσταλάζει, έχει ως αποστολή της να φτιάξει την εσωτερική συνδετική ύλη των κρατικών μηχανισμών και της ενότητας του προσωπικού τους. Η ιδεολογία αυτή είναι η ιδεολογία του ουδέτερου κράτους, εκπροσώπου της γενικής θέλησης και του γενικού συμφέροντος, διαιτητή ανάμεσα στις αντιμαχόμενες τάξεις. Η διοίκηση ή η δικαιοσύνη υπεράνω των τάξεων, ο στρατός στυλοβάτης του έθνους, η αστυνομία εγγυήτρια της δημοκρατικής τάξης και των ελευθεριών του πολίτη, η διοίκηση κινητήρια δύναμη της αποτελεσματικότητας και

¹⁷¹ Ν.Πουλαντζάς, (1978),σ. 223-224

της γενικής ευημερίας. Αυτή είναι η μορφή που παίρνει η κυρίαρχη ιδεολογία μέσα στους κρατικούς μηχανισμούς, αυτή όμως η ιδεολογία δεν επικρατεί εκεί αμέριστα διότι τα ιδεολογικά υποσύνολα των δυναστευόμενων τάξεων εκφράζονται κι αυτά, κάτω από την κυριαρχία αυτής της ιδεολογίας, μέσα στους κρατικούς μηχανισμούς. Οι λαϊκοί αγώνες, όπως τονίζει ο Ν.Πουланτζάς, σηκώνουν αναγκαστικά το πέπλο που σκεπάζει την πραγματική φύση του κράτους, μπροστά σε όργανα διατεθειμένα ήδη, λόγω της ταξικής τους θέσης, να τη δουν πιο καθαρά.

Έτσι οξύνουν σημαντικά τις διαιρέσεις, αντιφάσεις και διασπάσεις μέσα στο κρατικό προσωπικό, τόσο περισσότερο, αφού οι αγώνες αυτοί συνδέονται, τις περισσότερες φορές, με τις ίδιες τις ιδιαίτερες διεκδικήσεις του προσωπικού του κράτους.¹⁷²

Το προσωπικό αυτό, λόγω της θέσης του μέσα στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας που ενσαρκώνεται από το κράτος, κλίνει θετικά τις περισσότερες φορές προς το μέρος των λαϊκών μαζών, τουλάχιστον σε μια πρώτη φάση, μόνο υπό τον όρο να διατηρείται μια ορισμένη συνέχεια του κράτους. Κλείνει συχνά προς το μέρος των λαϊκών μαζών για να εξασφαλιστεί αυτή η συνέχεια του κράτους, συνέχεια που φαίνεται να κινδυνεύει από την επιρροή που ασκούν τα μεγάλα συμφέροντα, οι οικονομικές «φεουδαρχίες» πάνω στο κράτος.¹⁷³

Αλλά ακόμη και οι ομάδες του κρατικού προσωπικού που κλίνουν προς το μέρος των λαϊκών μαζών, όπως επισημαίνει ο Ν.Πουλαντζάς¹⁷⁴, όχι μόνο δεν θέτουν σε αμφισβήτηση την αναπαραγωγή του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας μέσα στον κρατικό μηχανισμό αλλά ακόμη περισσότερο, δεν θέτουν ριζικά σε αμφισβήτηση τη δική τους θέση και τον δικό τους ρόλο έναντι των λαϊκών μαζών. Τίποτε πιο ξεκάθαρο από την βαθιά δυσπιστία που προκαλούν οι πρωτοβουλίες των μαζών για αυτοδιαχείριση ή άμεση δημοκρατία στις ομάδες αυτές του κρατικού προσωπικού.

Τα όρια της πολιτικοποίησης του κρατικού προσωπικού δεν είναι επομένως παρά οι επιδράσεις που ασκεί πάνω του το υλικό πλαίσιο του κράτους και είναι συνεπώς συνυπόστατες με την ιδιαίτερη θέση του προσωπικού αυτού στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας. Αυτά τα σύμφυτα με τις πρακτικές του

¹⁷² ό.π., σ. 224

¹⁷³ ό.π., σ. 226

¹⁷⁴ ό.π., σ.225-226

κρατικού προσωπικού όρια δεν μπορούν να διευρυνθούν παρά μόνο υπό τον όρο ενός μαζικού μετασχηματισμού αυτού του θεσμικού πλαισίου και στο βαθμό που προχωρεί αυτός ο μετασχηματισμός.

Σε μια «ιδεατή μορφή», το κράτος μοιάζει να μπορεί και πρέπει να στελεχώνεται από ευσυνείδητους και ανιδιοτελείς λειτουργούς, υπηρέτες μιας αυστηρά απρόσωπης δεοντολογίας. Η ιδεατή αυτή μορφή εμφανίζεται και στην διαδικασία στελέχωσης και δόμησης και των σύγχρονων κρατικών μηχανισμών, όπου η κρατική λειτουργία θεσπίζεται και σηματοδοτείται με μια σειρά από ιδιαίτερες ρυθμίσεις της δημόσιας «επαγγελματικής συμπεριφοράς» που θεμελιώνονται σε μια ιδεατή ιδιαιτερότητα του δημόσιου χώρου¹⁷⁵.

Θεσπίζονται για τον λόγο αυτό πολλαπλές ρυθμίσεις στον Ποινικό Κώδικα για αντιμετώπιση πράξεων όπως δωροδοκία, απιστία, αντιμετώπιση της διαφθοράς κλπ και θεσπίζεται μια διαδικασία τελετουργικής ορκωμοσίας για τον δημόσιο υπάλληλο, με θέσπιση ταυτόχρονα περιορισμών σε δικαιώματα (συνεταιρισμού, απεργίας, πολιτικά δικαιώματα κ.ά.) που σε ορισμένες κατηγορίες λαμβάνουν ιδιαίτερη αυστηρότητα (στρατιωτικοί, αστυνομικοί, δικαστικοί κ.ά.), αυστηρότητα που συνιστά στην ουσία ειδικό εργασιακό καθεστώς.

Από την άλλη πλευρά, οι απασχολούμενοι δημόσιοι υπάλληλοι ή λειτουργοί, οι οποίοι προσφέρουν στο δημόσιο οποιαδήποτε υπηρεσία που προϋποθέτει εργασία ή ανάλωση ενέργειας, συνάπτουν με αυτό μια μορφή σύμβασης, βασικό στοιχείο της οποίας είναι η χρηματική αντικαταβολή.

Η οικονομική αυτή αντιπαροχή, στους κοινωνικούς σχηματισμούς που κυριαρχεί η εξαρτημένη μισθωτή εργασία, έχει τη μορφή του μισθού, συνεπικουρούμενη όμως και με άλλου είδους οικονομικές παροχές (επιδόματα, οδοιπορικά, έξοδα παράστασης, υπερωριακές αμοιβές, χορηγίες και βοηθήματα, χορήγηση άτοκων ή χαμηλότοκων δανείων κλπ) ή άλλες παροχές (ασφαλιστικές, συνταξιοδοτικές κ.ά.). Με τον τρόπο αυτό ο δημόσιος χώρος λειτουργεί στην πραγματικότητα όπως και ο ιδιωτικός, αφού οι υπηρεσίες που προσφέρονται από τα άτομα, δεν παρέχονται με την ιδιότητά τους ως πολιτών αλλά ανταλλάσσονται με την ιδιότητά τους ως ιδιωτών και με τον τρόπο αυτό, το κράτος, ανεξάρτητα από τον σφαιρικό

¹⁷⁵ Κ.Τσουκαλάς, (1987), σ.58

κοινωνικό ρόλο που καλείται να διαδραματίσει, τείνει αναπόφευκτα σχεδόν να λειτουργεί και ως στίβος παραγωγής και υλοποίησης ιδιωτικών συμφερόντων¹⁷⁶.

Ο ρόλος του κράτους λοιπόν, όπως αναπτύξαμε παραπάνω, οι δράσεις και λειτουργίες του, αποτελούν κλειδί για την κατανόηση των εξελίξεων σε όλα τα πεδία της δημόσιας δραστηριότητας της εποχής μας, καθώς συγκροτεί τον πυρήνα όλων των δημόσιων πολιτικών και της πολιτικής γενικά, δηλαδή το θεσμικό πλέγμα σχέσεων και δραστηριοτήτων που κατεξοχήν αντανάκλα και εκφράζει τις όποιες κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις και συγκρούσεις, ενώ ταυτόχρονα, επηρεάζει αποφασιστικά την τελική έκβασή τους με την παρουσία και την δραστηριοποίησή του ή ακόμη και την σκόπιμη «απουσία» του¹⁷⁷ στη ρύθμιση των οικονομικό – κοινωνικών συγκρούσεων και διεργασιών.

Ειδικότερα στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό, το κράτος με τις πολλαπλές λειτουργίες και δράσεις του, αναδεικνύεται αναμφισβήτητα στον πιο καθοριστικό παράγοντα στην ίδια την δημιουργία του ελληνικού καπιταλισμού.

Το ελληνικό κράτος λειτουργώντας ταυτόχρονα, τόσο ως εξουσιαστικός μηχανισμός, με ιδεολογικές, οικονομικές και κατασταλτικές λειτουργίες, όσο και ως μηχανισμός που προωθεί και επιδιώκει την κοινωνική συναίνεση, εμφανιζόμενο ως «ουδέτερο», ως «διαιτητής», αμέτοχος στις κοινωνικές και ταξικές συγκρούσεις.

Το κράτος , ως ο εργοδότης της δημοσιουπαλληλίας, καθορίζει και τις εργασιακές σχέσεις στο πεδίο αυτό (θεσμικά ζητήματα και οικονομικές απολαβές καθώς και άσκηση της συνδικαλιστικής δράσης)¹⁷⁸ διαδραματίζει στο επίπεδο των εργασιακών σχέσεων πολύ σημαντικό ρόλο λόγω του ειδικού βάρους της κρατικής απασχόλησης στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό.

Οι δυνατότητες επένεργειας της οργανωμένης συνδικαλιστικά δημοσιουπαλληλίας πάνω στις διαδοχικές κρατικές ρυθμίσεις στο πεδίο των εργασιακών της σχέσεων, ασκούνται μέσω της λειτουργίας συνδικαλιστικών οργανώσεων στο εσωτερικό της, με κορυφαία την τριτοβάθμια οργάνωση, την ΑΔΕΔΥ. Για τους λόγους αυτούς το κρατικό φαινόμενο, οι δράσεις και λειτουργίες του, μας απασχόλησαν έντονα στα πλαίσια της παρούσας διατριβής., κατέχοντας κομβική θέση σε όλη την ανάπτυξή της.

¹⁷⁶ ό.π., σ.59

¹⁷⁷ Χ.Βερναρδάκης, (2011)

¹⁷⁸ Ξ.Πετρινιώτη, (1985), σ. 36

1.2.2 Δημόσιος τομέας στην Ελλάδα: μεταπολεμική συγκρότηση

Από τις απαρχές του ελληνικού κράτους και μέχρι την καθιέρωση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων το 1911 η δημόσια διοίκηση εθεωρείτο «κτήμα» του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος με αποτέλεσμα η έκτασή της να λάβει πολύ νωρίς μεγάλες διαστάσεις¹⁷⁹. Έτσι εκτιμάται¹⁸⁰ ότι γύρω στα 1870, ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων ανά 10.000 κατοίκους ήταν επτά φορές μεγαλύτερος στην Ελλάδα από ότι στη Μ. Βρετανία.

Μεταπολεμικά μπορούμε να παρατηρήσουμε στην Ελλάδα μια διαδικασία ξαφνικής διόγκωσης του δημόσιου τομέα όπου το κράτος υπήρξε ο σημαντικότερος (και για ορισμένες κατηγορίες σχεδόν ο μοναδικός) εργοδότης, σε μια χώρα όπου το ποσοστό ανεργίας (ή υποαπασχόλησης) ήταν, τουλάχιστον μέχρι το 1960, τεράστιο και στην οποία η ιδιωτική αγορά εργασίας παρέμεινε υποτονική. Έτσι η απασχόληση στο Δημόσιο εμφανιζόταν, για πολλές κοινωνικές κατηγορίες, ως η μοναδική ελπίδα οικονομικής εξασφάλισης, επαγγελματικής απασχόλησης και κοινωνικής και ταξικής ανέλιξης¹⁸¹.

Στη δεκαετία 1950-1960, η δημόσια απασχόληση, παρουσιαζόταν ως ... «η σημαντικότερη δυνατότητα αν όχι η μοναδική για τις μεγάλες μάζες των μη χειρωνακτών εργαζομένων», διαδικασία που επέτρεπε ταυτόχρονα τόσο «την ανταμοιβή μιας σημαντικής μερίδας “εθνικοφρόνων” όσο και την κοινωνικοοικονομική εξουδετέρωση του μεγαλύτερου ποσοστού των κομμουνιστών- αριστερών»¹⁸².

Ο μεταπολεμικός ελληνικός κρατικός μηχανισμός εξελίχτηκε κατά τρόπο ... «εξαιρετικά ανορθολογικό», όπου ... «η αλόγιστη ταχύτητα υπερδιόγκωσης του μηχανισμού, ο τρόπος επιλογής των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών, το γενικότερο πολιτικό κλίμα, η κρίση αξιών και η υδροκέφαλη δομή των υπηρεσιών θα πρέπει να συνέβαλαν στην περαιτέρω κατολίσθηση της λειτουργικότητας του Δημοσίου»¹⁸³.

Η κύρια ιδιότητα του μεταπολεμικού ελληνικού κρατικού μηχανισμού δεν έγκειται τόσο στο γεγονός ότι οι στόχοι που πρυτάνευσαν στη διαδικασία

¹⁷⁹ Α.Καρβούνης, (2005),σ. 122

¹⁸⁰ ό.π., σ. 122

¹⁸¹ Κ.Τσουκαλάς (1987) σ.119

¹⁸² ό.π., σ.94

¹⁸³ ό.π., σ.104

διόγκωσης του ήταν κυρίως πολιτικοί, όσο στο γεγονός ότι ... «η στελέχωσή του προωθήθηκε συνειδητά και συστηματικά με στενότατα ιδεολογικά και πολιτικά κριτήρια και με σαφέστατους πολιτικο-κοινωνικούς στόχους»¹⁸⁴.

Επιλέχτηκε η διαδικασία δόμησης «ενός συστήματος δημόσιων μηχανισμών, στη βάση μιας επιλεκτικής στρατολόγησης ... και στη δημιουργία ενός συγκροτημένου και μονόχρωμου κρατικού μηχανισμού που αναπαραγόταν στη συνέχεια, σχεδόν αυτόματα, στα πλαίσια των πολιτικών και ιδεολογικών του προσανατολισμών συμβάλλοντας κατά πολύ στον κοινωνικό και πολιτικό έλεγχο, κυρίως στην επαρχία»¹⁸⁵.

Έτσι μπορούμε βάσιμα να θεωρήσουμε ότι «...η αλόγιστη και χωρίς προηγούμενο επέκταση της κρατικής εργοδοσίας στην πρώτη δεκαετία μετά το τέλος του πολέμου, είναι συνάρτηση μιας γενικότερης στρατηγικής που κατέτεινε στην επιλεκτική και συστηματοποιημένη κατασκευή μιας εκτεταμένης τάξης-στηρίγματος, η έλλειψη της οποίας κινδύνευε να είναι μακροπρόθεσμα καταλυτική»¹⁸⁶.

Κατά την εκτίμησή μας επίσης δεν πρέπει να δούμε τα –όντως εκτεταμένα– κομματικά-πελατειακά φαινόμενα της ελληνικής κρατικής οργάνωσης ως αποτέλεσμα μιας αυθαιρεσίας κι όχι μιας «κανονικότητας» και να αντιμετωπίσουμε φαινόμενα όπως το «ρουσφέτι» και τη «διαφθορά» σαν «ανατολικού τύπου» στρεβλώσεις του «δυτικού προτύπου» κι όχι απλώς σαν τα εγχώρια παράγωγά του, με συγκεκριμένη ιστορική και κοινωνική καταγωγή.

Αποτελεί διαδεδομένη πεποίθηση¹⁸⁷ ότι η Ελλάδα αποτελεί μια εντελώς ξεχωριστή περίπτωση στον ευρωπαϊκό χάρτη, όπου οι γενικευμένες «πελατειακές» σχέσεις οδήγησαν στη δημιουργία ενός υπερτροφικού, υπερβολικά γραφειοκρατικού και ταυτόχρονα θεσμικά αναιμικού και κοινωνικά ελλιπούς κράτους. Η επικράτηση του «κομματοκεντρικού - πελατειακού» μοντέλου ερμηνείας είναι κι αυτή ένα σύμπτωμα της νόσου την οποία υποτίθεται ότι

¹⁸⁴ ό, π., σ. 102

¹⁸⁵ ό, π., σ. 95

¹⁸⁶ ό, π., σ. 93

¹⁸⁷ Ν. Ζαρταμόπουλος, (2008), «Η ανάγκη κοινωνικής ειρήνης επέβαλε τον πελατειακό χαρακτήρα του ελληνικού κράτους», ΠΡΙΝ, διαθέσιμο δικτυακά στο: <http://www.prin.gr/20-10-2008/pelateiakos-xarakteras.html>

περιγράφει: Ορίζεται στην ουσία με βάση την «καθυστέρηση» της ελληνικής κρατικής οργάνωσης σε σύγκριση με τα «πρότυπα» δυτικοευρωπαϊκά κράτη.

Αυτή η προσέγγιση κατά την γνώμη μας παραλείπει να αναφερθεί στο γεγονός ότι, τόσο στα «κράτη - πρότυπα» όσο και στα ανά τον κόσμο κακέκτυπά τους, οι μορφές κρατικής οργάνωσης και κορπορατιστικής ρύθμισης, καθορίστηκαν ιστορικά από τις επικρατούσες κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις, με κριτήριο την επίτευξη της «κοινωνικής ειρήνης».

Δεν θεωρούμε ότι πρέπει να δούμε τα –όντως εκτεταμένα– κομματικά-πελατειακά φαινόμενα της ημεδαπής κρατικής οργάνωσης, ως αποτέλεσμα μιας «αυθαιρεσίας» κι όχι μιας «κανονικότητας» που έχει τις ρίζες της σε πραγματικά και ερμηνεύσιμα αίτια. Δεν θεωρούμε επίσης ότι πρέπει να αντιμετωπίζουμε φαινόμενα όπως το ρουσφέτι και τη διαφθορά σαν «ανατολικού τύπου» στρεβλώσεις του «δυτικού προτύπου», κι όχι απλώς σαν τα εγχώρια παράγωγά του, τα οποία έχουν συγκεκριμένη ιστορική και κοινωνική καταγωγή.

Θεωρούμε ότι αν περιοριστούμε στη στενά «κομματική – πελατειακή» οπτική, χάνουμε τη σημαντικότερη κοινωνική διάσταση του ελληνικού κρατικού και κορπορατιστικού μοντέλου, δηλαδή τη συμβολή του στην εδραίωση του ελληνικού καπιταλισμού. Για παράδειγμα, η υπερδιόγκωση του αριθμού των δημόσιων υπαλλήλων, αν εξεταστούν οι ιστορικές περίοδοι όπου αυτή καταγράφεται, φαίνεται ότι δεν υπήρξε επιλογή κάποιων «ανεύθυνων» πολιτικών, αλλά σαφής τάση του πολιτικού συστήματος με σκοπό να δημιουργηθούν γρήγορα κοινωνικές συμμαχίες, μια εσωτερική αγορά και μια καταναλωτική «μεσαία τάξη», στοιχεία που κρίνονταν απαραίτητα για τη στήριξη της αστικής εξουσίας, η οποία παρέπαιε διαδοχικά από τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες, είτε της Μικρασιατικής Καταστροφής, είτε του Εμφυλίου, είτε της δικτατορίας των συνταγματαρχών.¹⁸⁸

Θεωρούμε ότι σε πολλές των περιπτώσεων που διαφαίνεται ένας «ανορθολογισμός» στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του ελληνικού κράτους, ακόμη και κραυγαλέος, μπορεί να διαπιστωθεί¹⁸⁹ ότι υπήρχε, τουλάχιστον για

¹⁸⁸ Ν. Ζαρταμόπουλος, (2008), «Η ανάγκη κοινωνικής ειρήνης επέβαλε τον πελατειακό χαρακτήρα του ελληνικού κράτους», ΠΡΙΝ, διαθέσιμο δικτυακά στο: <http://www.prin.gr/20-10-2008/pelateiakos-xaraktiras.html>

¹⁸⁹ Ν. Ζαρταμόπουλος, (2008), Μ.Σαματάς, (1995 και 1996).

ορισμένες περιόδους, μια οικονομική, πολιτική και κοινωνική λειτουργικότητα προς όφελος της εδραίωσης του ελληνικού καπιταλισμού, των αναγκών του για συσσώρευση κεφαλαίου και για συγκρότηση συμμαχιών.

Ακόμη και η ειδική μεταχείριση, με θεσμικό ή παραθεσμικό τρόπο, διαφόρων κατηγοριών εργαζομένων (και όχι μόνο των δημόσιων υπαλλήλων) θεωρούμε ότι είχε ως στόχο να λειτουργήσει ως αντιστάθμισμα ή αναπλήρωση του ισχνού ή ανύπαρκτου κράτους πρόνοιας, αποτελούσε δηλαδή μια παραθεσμική υποκατάσταση της κοινωνικής πολιτικής.

Σχηματικά μπορούμε να πούμε ότι το σύστημα αντιπροσώπευσης συμφερόντων στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται μεταπολιτευτικά από την κυριαρχία .. « του λαϊκισμού, των νεοπελατειακών σχέσεων και του συντεχνιασμού ως ... βασικών τύπων άρθρωσης αιτημάτων και διαμόρφωσης συμφερόντων»¹⁹⁰.

Όπως επισημαίνει ο Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990) η συντεχνιακή¹⁹¹ δομή συμφερόντων και οι συμπεριφορές που απορρέουν από αυτή προέκυψαν ιστορικά ως συνέπεια του συστήματος του κρατικού κορπορατισμού που αναπτύχθηκε μετά το 1930. Το σύστημα αυτό χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια του κράτους να ελέγξει με αυταρχικό τρόπο τόσο την εκπροσώπηση όσο και τα αιτήματα των κοινωνικών ομάδων. Βασικός στόχος, ήταν να εμποδιστεί κάθε προοπτική «οριζόντιας» ταξικής εκπροσώπησης, συνένωσης των αιτημάτων και αγώνων στην κατεύθυνση συγκρότησης μιας σφαιρικής εναλλακτικής πολιτικής που θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση την κρατούσα συντηρητική πολιτική. Στα πλαίσια αυτής της επιδίωξης, η λογική της κρατικής ρύθμισης χαρακτηρίστηκε από την ανοχή ή υπόθαλψη του κατακερματισμού και της αντιπαράθεσης αιτημάτων υπό το πρίσμα της παρεμπόδισης της επίτευξης της ταξικής ενότητας και συγκρότησης των εργαζόμενων τάξεων.¹⁹²

Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η αναγωγή της «πολιτικής πελατείας» σε πρωτεύον χαρακτηριστικό, ... «αποκρύβει τις κοινωνικές-ταξικές διαμεσολαβήσεις

¹⁹⁰ Σ.Αλεξανδρόπουλος, (1990), σ.103

¹⁹¹ Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990), σ. 103-105 .Στην ελληνική περίπτωση ο όρος «συντεχνιασμός» αναφέρεται σε έναν τύπο άρθρωσης αιτημάτων που όχι μόνο δεν οδηγεί στην υπέρβαση της αδυναμίας διαμόρφωσης ενιαίας πολιτικής, αλλά καλλιεργεί ο ίδιος και αναπαράγει τον κατακερματισμό και την εσωτερική αντιφατικότητα συμφερόντων. όπου πλαίσιο αναπαραγωγής του συντεχνιακού φαινομένου και επέκτασής του υπήρξε το ιδιότυπο σύστημα "κρατικού κορπορατισμού" που χαρακτηρίζει τη συνδικαλιστική αντιπροσώπευση μεταπολεμικά στην Ελλάδα»

¹⁹² Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990), σ. 104-105

που αναλαμβάνουν τα πολιτικά κόμματα να εκπροσωπήσουν και κυρίως τις μορφές που παίρνει αυτή η διαμεσολάβηση»¹⁹³.

Είναι αναμφισβήτητο ότι αυτό που έχει περιγραφεί σαν «πελατεία» ή σαν «παλαιοκομματισμός», δηλαδή μια προσωπική, αμοιβαία σχέση, σχέση εξάρτησης μεταξύ «ψηφοφόρου» και «πολιτευτή», υπήρξε πράγματι πολύ συχνό φαινόμενο. Αλλά θεωρούμε ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο στο εσωτερικό των σχέσεων εκπροσώπησης των κομμάτων, μια μορφή οργανωτικής (με την ευρεία έννοια) ένταξης, πάνω στην οποία κυριαρχεί το χαρακτηριστικό της πολιτικής και ιδεολογικής έκφρασης και όχι το αντίθετο. Είναι δηλαδή η «πελατεία» μια μορφή αντιπροσώπευσης ή συναίνεσης στο εσωτερικό της πολιτικής αντιπροσώπευσης¹⁹⁴.

1.2.3 Ελληνική δημόσια διοίκηση: Τα βασικά χαρακτηριστικά της

Στην μεταπολεμική Ελλάδα η «ανάγκη» για την «εκλογίκευση» του κρατικού μηχανισμού εξουδετερώθηκε πλήρως από την προτεραιότητα της σκοπιμότητας για πολιτική και κοινωνική σταθεροποίηση του καθεστώτος και της ταξικής ανασυγκρότησης του¹⁹⁵.

Η παγίωση λοιπόν του ελληνικού μεταπολεμικού «γραφειοκρατισμού» έχει συντελεστεί¹⁹⁶ υπό την επίδραση του εμφυλίου πολέμου και η δόμηση και λειτουργία του συγκροτήθηκε σε ένα κοινωνικό –πολιτικό σύστημα ελέγχου, βασικό μηχανισμό καταστολής, ενσωμάτωσης και νομιμοποίησης του οποίου αποτέλεσε η δημόσια διοίκηση¹⁹⁷.

Οι ελληνικές κυβερνητικές πολιτικές δυνάμεις κατά την μεταπολιτευτική περίοδο έχουν διαδοχικά πολιorkήσει τον κρατικό μηχανισμό σαν «ξένο οχυρό»¹⁹⁸ και αφού τον κατακτούν (στο όνομα της «αποχουντοποίησης», της «αλλαγής», του «εκσυγχρονισμού», του «εκδημοκρατισμού», της «αποκομματικοποίησης», της «επανάδρυσης» κλπ) τον μετατρέπουν στην συνέχεια ... «σε κομματικό τους

¹⁹³ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986)

¹⁹⁴ ό.π.

¹⁹⁵ Μ.Σαματάς, (1995), σ. 126

¹⁹⁶ Κ.Τσουκαλάς, «Η ιδεολογική επίδραση του Εμφυλίου πολέμου» και Κ.Βεργόπουλος, «Η συγκρότηση της Νέας Αστικής Τάξης, 1944-1952», στο Ι.Ιατρίδης (1984)(επιμ.) Η Ελλάδα στη δεκαετία του 1940-1950, Αθήνα: Θεμέλιο, επίσης Κ.Τσουκαλάς,(1987), Ν.Αλιβιζάτος, (1983), «Οι πολιτικοί θεσμοί σε κρίση, 1922-1974», Θεμέλιο

¹⁹⁷ Μ.Σαματάς, (1995), σ. 128

¹⁹⁸ Μ.Σαματάς, (1996), σ. 85

φέουδο»¹⁹⁹ ενώ τις εξαγγελίες που έχουν κάνει προεκλογικά ... «είτε δεν τις εφαρμόζουν καθόλου είτε τις εφαρμόζουν μερικώς» ανάλογα με τα πρόσκαιρα κομματικά –εκλογικά τους οφέλη»²⁰⁰.

Ο μεταπολιτευτικός «γραφειοκρατισμός», κατά τον Μ. Σαματά²⁰¹ μπορεί να χαρακτηριστεί,

- Είτε ως «καταπιεστικός- αυταρχικός»,
- Είτε ως «λαϊκιστικός»,
- Είτε ως «νεοεκσυγχρονιστικός»,

ανάλογα με τις συγκεκριμένες στρατηγικές που επέλεξαν να εφαρμόσουν σε κάθε κυβερνητική περίοδο²⁰² οι κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις.

Ο ελληνικός «γραφειοκρατισμός» θεωρούμε ότι εκφράζει ένα ιδιότυπο και ως επί το πλείστον εσκεμμένο τρόπο δόμησης και λειτουργίας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και γενικότερα των κρατικών μηχανισμών, οι οποίοι έχουν διαμορφωθεί την μεταπολεμική περίοδο, με βάση τις προτεραιότητες, επιλογές, συμφέροντα και ιδεολογία των κυρίαρχων μετεμφυλιακών πολιτικο-οικονομικών δυνάμεων²⁰³.

Παθογένειες και αρνητικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης κατά την εξεταζόμενη περίοδο

Από την μεταπολεμική περίοδο μέχρι σήμερα έχουν συνταχθεί στην Ελλάδα πολλές «Εκθέσεις»²⁰⁴ εμπειρογνομώνων που είχαν ως στόχο, τόσο την εξέταση της υφιστάμενης κατάστασης της ελληνικής δημόσιας διοίκησης όσο και την κατάθεση προτάσεων για τις ενδεδειγμένες αλλαγές της.

Κοινή παραδοχή σε όλες αυτές τις «Εκθέσεις » αποτελεί η διαπίστωση για την επίτευξη πενιχρών αποτελεσμάτων ή ακόμη και η πλήρη αποτυχία των μέχρι τότε επιχειρούμενων διοικητικών «αλλαγών και «μεταρρυθμίσεων» στο πεδίο της ελληνικής δημόσιας διοίκησης. Η κάθε «Έκθεση» επίσης αναδεικνύει τις

¹⁹⁹ Μ.Σαματάς, (1996), σ. 85

²⁰⁰ Μ.Σαματάς, (1996), σ. 85, Κ.Τσουκαλάς, «Η ασθμαίνουσα πολιτεία: Από το δημοκρατικό έλλειμμα στο “εκσυγχρονιστικό” έλλειμμα», Το Βήμα, 24- 7- 1994, Β4-5

²⁰¹ Μ.Σαματάς, (2000), σ. 153

²⁰² Στην διατριβή αυτή, σε κάθε επιμέρους Κυβερνητική περίοδο, υπάρχει και η κατάταξη του «γραφειοκρατισμού» που θεωρούμε ότι είναι κυρίαρχος την περίοδο αυτή.

²⁰³ Μ.Σαματάς, (1995), σ. 115

²⁰⁴ Δ.Μακρυδημήτρης- Ν.Μιχαλόπουλος, (επιμ.) (2000).

ισχυρότερες αιτίες που κατά την κρίση των συντακτών της συντέλεσαν στις αποτυχίες αυτές.

Κοινή παραδοχή σε όλες αυτές τις «Εκθέσεις » αποτελεί η με διαχρονικό αρνητικό πρόσημο κριτική αξιολόγηση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης καθώς αυτή θεωρείται «ο μεγάλος ασθενής του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού» και το σοβαρότερο πρόβλημα και εμπόδιο στην πορεία της χώρας για «ανάπτυξη» και «εκσυγχρονισμό»²⁰⁵.

Τα πιο έκδηλα αρνητικά χαρακτηριστικά²⁰⁶ της ελληνικής δημόσιας διοίκησης μπορεί να θεωρηθεί ότι της προσδίδουν χαρακτήρα²⁰⁷ μιας μόνιμης διαχρονικής κρίσης, η οποία χαρακτηρίζεται από εναλλασσόμενες φάσεις οξύτητας ή ύφεσης, χωρίς να διαλύεται σε αυτές²⁰⁸.

Ο Δ.Σωτηρόπουλος(2001)²⁰⁹ εντοπίζει πέντε άτυπα χαρακτηριστικά στην ελληνική δημόσια διοίκηση, ήδη παρόντα κατά την δημιουργία του ελληνικού κράτους, τα οποία έχουν λάβει μόνιμα χαρακτηριστικά, παίρνοντας διάφορες μορφές και τα οποία, σε αλληλεπίδραση μεταξύ τους, θεωρούμε ότι συνιστούν την ουσία του ελληνικού διοικητικού προβλήματος, ενώ θα μπορούσαν επίσης να θεωρηθούν και ως συστατικά ενός «ιδεότυπου» γενικά του πελατειακού κράτους.

Τα χαρακτηριστικά αυτά επιγραμματικά είναι,

- Το ρευστό νομικό πλαίσιο
- Το μεγάλο εύρος πολιτικών διορισμών
- Η διόγκωση του προσωπικού σε ορισμένους τομείς και οι ελλείψεις σε άλλους
- Οι συχνές παρεμβάσεις των πολιτικών ελίτ και
- Η σχετική αδυναμία των δημοσίων υπαλλήλων ως κοινωνικής ομάδας έναντι των πολιτικών ελίτ.

Η λειτουργία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης ικανοποιεί ελάχιστα όχι μόνο τους συναλλασσόμενους με αυτήν πολίτες (αξιολογούμενη με αρνητικό πρόσημο σε ποσοστά της τάξεως άνω του 80% σε ορισμένες έρευνες) αλλά και τους ίδιους

²⁰⁵ Επιμ. Δ.Μακρυδημήτρης- Ν.Μιχαλόπουλος, (2000).

²⁰⁶ Χ. Χρυσανθάκης, (1992), σ.17-20

²⁰⁷ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.279-281

²⁰⁸ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.54

²⁰⁹ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 20-33

τους εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα, αφού πολύ μικρά ποσοστά (15 με 16%) εμφανίζονται πολύ ή αρκετά ικανοποιημένοι από την λειτουργία της.²¹⁰

Τα βασικά αίτια της κρίσης αυτής θεωρούμε ότι πρέπει να αναζητηθούν²¹¹ κυρίως στα θεμέλια του υπάρχοντος κοινωνικοπολιτικού συστήματος και λιγότερο στην εκάστοτε πολιτική –κυβερνητική συγκυρία.

Στα αίτια αυτά μπορούν συνοπτικά να συμπεριληφθούν τα ακόλουθα:

Α) Σε μια πρώτη, ανώτερη δέσμη χαρακτηριστικών διοικητικής παθολογίας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, θα μπορούσαμε να διακρίνουμε²¹² μια συνεχώς αυξανόμενη τάση συγκέντρωσης της δύναμης λήψης αποφάσεων , επιρροής και αρμοδιότητας σε πολλαπλά επίπεδα:

- Εντός του πολιτικού συστήματος - στην εκτελεστική εξουσία²¹³
- Εντός της εκτελεστικής εξουσίας - στον Πρωθυπουργό²¹⁴
- Εντός της δημόσιας διοίκησης - στα πολιτικά στελέχη, τα οποία ορίζουν οι υπουργοί και τα οποία αναλαμβάνουν στην ουσία τις κομβικές και κορυφαίες αρμοδιότητες της διοικητικής πυραμίδας.

Η συγκεντρωτική τάση της εκτελεστικής εξουσίας και του Πρωθυπουργού διευρύνθηκε εντυπωσιακά με την συνταγματική αναθεώρηση του 1986²¹⁵ ενώ οι συγκεντρωτικές τάσεις της δημόσιας διοίκησης θεωρείται διαχρονικό και πάγιο φαινόμενο του ελληνικού πολιτικο- διοικητικού συστήματος.

Β) Σε μια επόμενη δέσμη χαρακτηριστικών διοικητικής παθολογίας θα μπορούσαμε να διακρίνουμε:

- Την εθνική εσωστρέφεια της ελληνικής δημόσιας διοίκησης η οποία έχει επιδείξει μια χαρακτηριστική αδυναμία να παρακολουθεί και να διασυνδέεται,

²¹⁰ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.279 .Στοιχεία πανελλαδικής έρευνας του ΕΚΚΕ τον Μάρτιο του 1990 με αντιπροσωπευτικό δείγμα 1.200 ατόμων

²¹¹ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.54

²¹² Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.55

²¹³ Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 1986, οι εξουσίες του Πρωθυπουργού ενισχύονται αποφασιστικά έναντι αυτών του Προέδρου της Δημοκρατίας, οι αρμοδιότητες του οποίου πλέον έχουν εθιμοτυπικά χαρακτηριστικά. Ακόμη σημειώνεται και περαιτέρω υποβάθμιση των αρμοδιοτήτων της Βουλής σε ότι αφορά την διαδικασία ουσιαστικής συζήτησης και διαβούλευσης μεταξύ των πολιτικών κομμάτων, με μετατροπή της σε μηχανισμό νομοθετικής επικύρωσης προειλημμένων κυβερνητικών αποφάσεων. Σταθερή πλέον κυβερνητική επιλογή, για τα σημαντικά νομοθετήματα, αποτελεί η διαδικασία του κατεπείγοντος, με την επιβολή μάλιστα κοιματικής πειθάρχησης των βουλευτών καθώς και η έκδοση όλο και περισσότερο Προεδρικών διαταγμάτων, Υπουργικών αποφάσεων, Εγκυκλίων.

²¹⁴ Σ.Φλογαίτης, (1987), σ. 82

²¹⁵ Α.Μάνεσης – Γ.Παπαδημητρίου, (1990), Το Σύνταγμα του 1975/1986», εκδ. Α.Σάκκολα, Αθήνα-Κομοτηνή και Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ.134-135

με τις εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο, παρά την πολυετή πλέον ένταξη της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Την έκδηλη πολιτικοποίηση των επιλογών της δημόσιας διοίκησης, ως αποτέλεσμα του ασφυκτικού πολιτικού- κυβερνητικού της ελέγχου και την ελλιπή της διαφοροποίηση και αποστασιοποίηση ή σχετική αυτονομία από την πολιτική και κυβερνητική συγκυρία.

- Τον έντονα γραφειοκρατικό χαρακτήρα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και τον χαμηλό βαθμό διαφοροποίησης – εξειδίκευσής της

- Την έλλειψη θεσμικής σταθερότητας, συνέχειας και διοικητικής «μνήμης», λόγω της απουσίας σταθερής και ανεξάρτητης ανώτατης διοικητικής ελίτ, με εξειδίκευση και εμπειρία,

- Την ύπαρξη στεγανών, άτυπου ανταγωνισμού και «αρρύθμιστης» συνυπευθυνότητας μεταξύ υπουργείων και υπηρεσιών, που δυσχεραίνουν την συνεργασία στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης και δημιουργούν εμπόδια στην προσπάθεια ορθολογικότερης οργάνωσης, συντονισμού και κατανομής αρμοδιοτήτων.

- Την χαμηλή εμπιστοσύνη στο δυναμικό της δημόσιας διοίκησης από το πολιτικό προσωπικό, μέσα σε ένα περιβάλλον με εμπεδωμένο ένα κλίμα ισοπεδωτισμού, κομματισμού και ευνοιοκρατίας. Οι συνεχείς μάλιστα αλλαγές σε όλο το φάσμα της δημόσιας διοίκησης, εμπεδώνουν ένα κλίμα διαρκούς μεταβολής και καλλιεργούν ένα αίσθημα διαρκούς αβεβαιότητας και μεταβλητότητας.

- Την κυριαρχία στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης ενός κλίματος και μιας νοοτροπίας με στοιχεία φορμαλισμού, νομικισμού, ευθυνοφοβίας, αδιαφάνειας, κομματισμού, διαφθοράς, ακαμψίας στις διοικητικές ενέργειες, διαρκούς αναβλητικότητα των διοικητικών οργάνων, ως στοιχεία χαρακτηριστικά των διοικητικών δομών και των διαδικασιών διοικητικής δράσης.

- Την ανάγκη για διενέργεια πλήθους ενεργειών μέχρι την επιτυχή διεκπεραίωση των διοικητικών υποθέσεων, με διαδικασίες χρονοβόρες, με ελλιπή εξουσιοδότηση υπογραφής στα κατώτερα διοικητικά όργανα, με ανάγκη συγκέντρωσης από τον συναλλασσόμενο πληθώρα δικαιολογητικών, με έλλειψη τυποποίησης διοικητικών εγγράφων, με έλλειψη διοικητικών κωδίκων κ.ά.

Για τα Ν.Π.Δ.Δ παρατηρούνται οι ίδιες δυσλειτουργίες με αυτές της δημόσιας διοίκησης και επιπλέον, αξιολογείται ο αριθμός τους πολύ μεγάλος καθώς και η απουσία ενός κεντρικού επιτελικού οργάνου.

Πρέπει να επισημάνουμε τέλος, την ύπαρξη μιας γενικευμένης και διαχρονικά εμπεδωμένης στην κοινωνία αντίληψης περί γενικής ακαταλληλότητας της δημόσιας υπαλληλίας, η οποία ενισχύεται και από τις διαρκώς έωλες διαδικασίες επιλογής του προσωπικού της, από τις συνεχείς κυβερνητικές παρακάμψεις της και τις κυβερνητικά ελεγχόμενες διαδικασίες στελέχωσής της.

Το κλίμα αυτό υπερτονίζεται από το πολιτικό σύστημα και τα κυβερνητικά κόμματα, ως άλλοθι των δικών τους πολιτικών επιλογών ή της δικής τους ανικανότητας να οργανώσουν σε διαφορετική βάση από την υφιστάμενη την δημόσια διοίκηση.

- Την έλλειψη συστήματος κινήτρων (υλικών, επαγγελματικών και ηθικών) και αναγνώρισης προσφοράς στο εσωτερικό δομημένο σύστημα της δημοσιουπαλληλίας²¹⁶ με αποτελέσματα, την έλλειψη ευθύνης, την διάχυση της ανευθυνότητας, της αναρμοδιότητας, της άγνοιας και φαινομένων εκτεταμένης διαφθοράς²¹⁷.

- Την ουσιαστική αστοχία και περιορισμένη αποτελεσματικότητα των «μεταρρυθμιστικών» παρεμβάσεων που συνεχώς εξαγγέλλονται και επιχειρούν να εφαρμοστούν στην ελληνική δημόσια διοίκηση κατά την εξεταζόμενη περίοδο²¹⁸.

- Επικράτηση επίσης στην πολιτική ελίτ αντιλήψεων «νομολαγνείας» και «θεσμολαγνίας» καθώς θεωρούν ότι οι κοινωνικές δομές μπορούν να αλλάξουν αποκλειστικά με νομοθετικά μέσα.

- Μια «κρατολατρεία» ως μια σχέση που περιέχει παθολογική εξάρτηση από ένα κράτος –«αφέντη –πάτρωνα», εξάρτηση που διαποτίζει ολόκληρη την κοινωνική πυραμίδα και όχι μόνο τα χαμηλά και μικρομεσαία στρώματα, από το

²¹⁶ Βασικός παράγοντας ενίσχυσης του κλίματος αυτού είναι και η ψήφιση και εφαρμογή «Βαθμολογίων» και «Μισθολογίων» με εξισωτικό, ισοπεδωτικό προσανατολισμό χωρίς την θέσπιση κινήτρων βελτίωσης της προσωπικής και υπηρεσιακής εξέλιξης του υπαλλήλου, με απουσία ουσιαστικού ελέγχου αποτελεσμάτων. Οι Έκθέσεις αξιολόγησης που συντάσσει η υπηρεσία κάθε έτος για κάθε υπάλληλο στην καλύτερη περίπτωση, αξιολογούν όλους τους υπαλλήλους ως «άριστους», ή χρησιμοποιούνται ως εργαλεία ελέγχου της κινητικότητας στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης από τον εκάστοτε πανίσχυρο κομματικό και συνδικαλιστικό μηχανισμό του κυβερνώντος κόμματος.

²¹⁷ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.137-138

²¹⁸ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.126

οποίο απαιτείται να ικανοποιεί όλες τις ανάγκες και απαιτήσεις των εξαρτημένων πολιτών του²¹⁹.

Η έκδηλη πολιτικοποίηση των επιλογών της δημόσιας διοίκησης στην εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο, μπορεί να ερμηνευτεί²²⁰ διπλά .

Ως μια εκδήλωση στρατηγικής ελέγχου της δημόσιας διοίκησης από το πολιτικο-κυβερνητικό σύστημα και ταυτόχρονα αλλά συμπληρωματικά με αυτό , ως μια προληπτική καθυπόταξη της στην αντιμετώπιση πιθανής υπονόμησης των κυβερνητικών προγραμμάτων, αλλαγών και μεταρρυθμίσεων.

Η διαδικασία πολιτικοποίησης και ελέγχου της δημόσιας διοίκησης έχει προωθηθεί σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο αποτελεσματικά μέσω των ακόλουθων διαδικασιών :

1) Μέσω «του πολιτικού πολυκεντρισμού» του κυβερνητικού σχήματος με τον πολλαπλασιασμό των θέσεων της πολιτικής ηγεσίας (Υπουργοί, Αναπληρωτές, Υφυπουργοί, Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς, σύμβουλοι και συνεργάτες με Ν.1558 / 1985 και ΠΥΣ 88 /2-8-1985), την συνακόλουθη ανάληψη από αυτήν αρμοδιοτήτων οι οποίες αποσπώνται από τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης και την συνεχή και συνολική διεύρυνση της ζώνης επιρροής της επί της κρατικής γραφειοκρατίας.²²¹

2) Μέσω της πολιτικής διάβρωσης της διοικητικής δομής που επιτεύχθηκε με τον αποκεφαλισμό της ανώτατης διοικητικής –γραφειοκρατικής ελίτ και τον πολλαπλασιασμό των θέσεων πολιτικού προσωπικού, κομματικών στελεχών και συμβούλων²²².

Αυτά επετεύχθησαν με την σύμπτυξη της διοικητικής ιεραρχίας μέσω της κατάργησης των θέσεων Γενικών και Αναπληρωτών Γενικών Διευθυντών (Ν.1232 / 1982) και με την μεταβίβαση ουσιαστικά των αρμοδιοτήτων τους στην πολιτική ηγεσία, μέσω της δημιουργίας των Συντονιστών Διοίκησης (Ν.1586/1986) και

²¹⁹ Μ.Σαματάς, (1996), σ. 103

²²⁰ Δ.Αθανασόπουλος, (1986) σ.150-165

²²¹ Δ. Αθανασόπουλος, (1986), σ.160.

²²² Η κατάργηση των θέσεων και βαθμών Γενικών Διευθυντών Αναπληρωτών Γενικών Διευθυντών (ν.1232/1982) και την αναλογική επέκταση ευθυνών και αρμοδιοτήτων των πολιτικών στελεχών (άρθρο 2 ν. 1232/ 1982), τη σύσταση πολιτικών γραφείων μελών της κυβέρνησης και τη στελέχυσή της με ειδικούς συμβούλους και συνεργάτες (άρθρο 30 ν. 1385/85) και επιλογή προϊσταμένων διευθύνσεων και τμημάτων για τριετή θητεία από πενταμελή υπηρεσιακά συμβούλια στα οποία τα τρία μέλη ορίζονται από την πολιτική ηγεσία (άρθρο 9 και 14 ν. 1586/86).

ειδικών γραμματέων, οι οποίοι χωρίς να αποκλείεται να είναι και δημόσιοι υπάλληλοι ήταν συνήθως ιδιώτες, κατά επιλογή της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας. Οι αρμοδιότητες και το έργο τους δεν διακρινόταν από αυτό των παλιών Γενικών Διευθυντών αλλά συγγεόταν, σαν πολιτικό προσωπικό και με αυτό της ανώτερης πολιτικής ηγεσίας.

Δημιουργήθηκε έτσι ένα νέο διοικητικό - ιεραρχικό επίπεδο αποτελούμενο από μεγάλο αριθμό πολιτικών αξιωματούχων, μεταξύ του Υπουργού και των διευθυντών, οι οποίοι διορίζονται από το κυβερνών κόμμα και το οποίο στελεχώνεται, κατά κύριο λόγο αν όχι αποκλειστικά, από κομματικά στελέχη και οπαδούς του κυβερνώντος κόμματος²²³.

3) Μέσω των συνεχών και αδιάλειπτων κυβερνητικών παρεμβάσεων στις εσωτερικές λειτουργίες της δημόσιας διοίκησης και του ελέγχου της εσωτερικής της στελέχωσης, με την επιλογή Προϊστάμενων Διευθύνσεων, Τμημάτων, Γραφείων κλπ, για τριετή θητεία, από πενταμελή Υπηρεσιακά Συμβούλια, στα οποία τα τρία μέλη ορίζονται από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία (άρθρο 9 και 14 ν. 1586/86)²²⁴.

Η κομματική διάβρωση της διοικητικής δομής, ως διαρκές και μόνιμο χαρακτηριστικό της ελληνικής δημόσιας διοίκησης την εξεταζόμενη περίοδο, δημιούργησε και τροφοδότησε έναν διαρκή φαύλο κύκλο,²²⁵ όπου:

Η επίταση των στρατηγικών πολιτικού ελέγχου της γραφειοκρατίας επιδεινώνει τις συνθήκες και προϋποθέσεις σταθερής ανάπτυξης και λειτουργίας της διοίκησης, με συνέπεια, την ένταση του πολιτικού ελέγχου να την ακολουθεί η χαμηλή αποτελεσματικότητα του διοικητικού μηχανισμού στην διεκπεραίωση των καθηκόντων του, γεγονός που προκαλεί και δικαιολογεί την αντιμετώπισή του με μεγαλύτερη ένταση του πολιτικού ελέγχου της διοίκησης.

Συμπερασματικά μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι, αν εξετάσουμε την δημόσια διοίκηση με κριτήριο τον υψηλό βαθμό επίτευξης αυτονομίας, ανεξαρτησίας και ουδετερότητας από την πολιτική και τα κόμματα, οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί, από την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974 και μέχρι τέλος

²²³ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ.134 και Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.17

²²⁴ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.42-50

²²⁵ Α.Μακρυδημήτρης (1995 και 1998)

της εξεταζόμενης περιόδου (2009), μπορούν να χαρακτηριστούν εξαιρετικά χαμηλές έως μηδαμινές.²²⁶

Οι όποιες αλλαγές έχουν συντελεστεί στο πεδίο αυτό εξαντλούνται συνήθως στην επιφάνεια ή στα δευτερεύοντα στοιχεία του συστήματος χωρίς να αγγίζουν και να μεταβάλλουν τις βαθιές δομές του και πρόκειται για αλλαγές που εξαντλούνται ... «εντός του διοικητικού φαινομένου (within type)»²²⁷ και αφορούν στα συμπτώματα μάλλον παρά στα αίτια της λειτουργίας του²²⁸.

Πρόκειται για αλλαγές που σημειώνονται στη “μικροκλίμακα” ή στη “μεσοκλίμακα” του συστήματος²²⁹, όπου παρά τη διαπίστωση ότι αυτή την περίοδο περίσσεψαν οι “αλλαγές” εντός του φαινομένου, είναι πολύ σπάνιες έως ανύπαρκτες οι περιπτώσεις που επιχειρήθηκαν αλλαγές διαρθρωτικού χαρακτήρα που θα μπορούσαν να μεταβάλουν τα στοιχεία του συστήματος και να το οδηγήσουν σε διαφορετικά επίπεδα λειτουργίας²³⁰.

1.2.4 Τα βασικά στοιχεία που συγκροτούν την δημοσιοϋπαλληλική απασχόληση μεταπολιτευτικά στην Ελλάδα

Η ελληνική δημόσια γραφειοκρατία που γεννήθηκε μετά την δημιουργία του σύγχρονου ελληνικού κράτους το 1830, διαθέτει όλα τα τυπικά χαρακτηριστικά μιας ιεραρχικής οργάνωσης η οποία λειτουργεί με στόχο την επίτευξη ορισμένων

²²⁶ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.124

²²⁷ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.125

²²⁸ ό.π., σ.125

²²⁹ ό.π., σ.124-125

²³⁰ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.126 καθώς επίσης και διαπιστώσεις ΑΔΕΔΥ από Δελτίο τύπου της (9.3.2006 με αριθμ. Πρωτ. 122) όπου χαρακτηριστικά διαπιστώνει ότι ... «Το θέμα των κομματικοπελαταιακών σχέσεων στο Δημόσιο αποτελούσε και αποτελεί ένα από τα βασικότερα προβλήματα της Δημόσιας Διοίκησης της χώρας μας με σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών, στους εργαζόμενους στο Δημόσιο και τον πολίτη. Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. διαχρονικά και με συνέπεια προωθούσε και προωθεί όλες εκείνες τις θεσμικές παρεμβάσεις που θα συνέβαλαν στην αλλαγή του θεσμικού πλαισίου, στη λειτουργική ανεξαρτησία της Δημόσιας Διοίκησης και στην αξιοκρατία. Δυστυχώς παρά τα όποια βήματα έχουν γίνει διαχρονικά προς αυτή την κατεύθυνση ακυρώνονται σε μεγάλο βαθμό από τις κυβερνητικές παρεμβάσεις που γίνονται πιο έντονες σε περιόδους κυβερνητικών αλλαγών... Το βαθμολογικό σύστημα που προωθείται αποτελεί επαναφορά του προηγούμενου βαθμολογικού συστήματος που η σημερινή Κυβέρνηση κατήργησε. Το συνδικαλιστικό κίνημα έχει τονίσει επανειλημμένα ότι το όποιο βαθμολογικό σύστημα επιλέγεται, έχει περιορισμένη αξία, εάν δεν υπάρχουν αντικειμενικά και αξιοκρατικά κριτήρια, αμερόληπτα Υπηρεσιακά Συμβούλια κλπ. Οι όποιες αλλαγές γίνονται στο βαθμολογικό σύστημα και ιδιαίτερα στα κριτήρια κινδυνεύουν να μην έχουν καμιά αξία αφού παραπέμπονται για εφαρμογή στο αόριστο μέλλον. Η άμεση εφαρμογή του νέου συστήματος και η επανάκριση όλων των στελεχών του δημοσίου από μηδενική βάση και με βάση το περιεχόμενο του νέου συστήματος, αποτελεί βασική θέση του συνδικαλιστικού κινήματος και κρίσιμο θέμα για την αξιοπιστία και τις προθέσεις της Κυβέρνησης. Η μη αποδοχή της παραπάνω θέσης θα αποκαλύψει απλά ότι στόχος των κυβερνώντων δεν είναι ένα αξιοκρατικό σύστημα αλλά η έκφραση ευχών για αξιοκρατία στο μέλλον, έργο που δυστυχώς έχουμε δει».

σκοπών²³¹ που περιέχει ο «ιδεότυπος» του Μ.Βέμπερ και όλα τα παθολογικά συμπτώματα²³² που σχετίζονται με την λειτουργία σύγχρονων οργανισμών μεγάλης κλίμακας όπως μετατόπιση στόχων, τυπολατρία , απώλειες, ευνοιοκρατία και διαφθορά.

Η κυρίαρχη υπόθεση στην βιβλιογραφία για την ελληνική δημοσιουπαλληλία υποστηρίζει ότι αυτή υπήρξε και συνεχίζει να είναι ιδιαιτέρως πολιτικοποιημένη, κυρίως λόγω της πελατειακής φύσης του κράτους, λόγω των επαναλαμβανόμενων προσπαθειών των πολιτικών ελίτ να χρησιμοποιούν διαρκώς τον κρατικό μηχανισμό περισσότερο ως πηγή που δημιουργεί ψήφους παρά ως εργαλείο εφαρμογής πολιτικής.²³³

Στις ανώτερες βαθμίδες στην δημόσια διοίκηση, από άποψη ισχύος, κάτω από τον Υπουργό και Υφυπουργό βρίσκονται οι πολιτικοί σύμβουλοι οι οποίοι είναι πολιτικά επιλεγμένοι στην θέση αυτή όπως είναι και οι γενικοί και ειδικοί γραμματείς των υπουργείων.

Στην αμέσως χαμηλότερη βαθμίδα βρίσκονται οι γενικοί διευθυντές, οι οποίοι είναι μεν μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι αλλά επιλεγμένοι κατά κύριο λόγο με κριτήριο την πολιτική τους ταυτότητα και τις πολιτικές τους διασυνδέσεις. Η βαθμίδα αυτή υπολείπεται σημαντικά σε ισχύ των πολιτικών συμβούλων και ταλαιπωρήθηκε ιδιαίτερα μεταπολιτευτικά αφού καταργήθηκε και επαναθεσπίστηκε.

Συμπυκνώνοντας τα συμπεράσματα παλαιότερων και νεώτερων μελετών για την σύνθεση, την δομή και την λειτουργία της ελληνικής δημοσιουπαλληλίας (πολιτικής και διοικητικής) μπορούμε συνοπτικά να παραθέσουμε κάποιες βασικές διαπιστώσεις²³⁴ :

- Η σύνθεση της ελληνικής δημοσιουπαλληλίας αποτελείτε από ένα ιδιαίτερα διασπασμένο σώμα δημοσίων υπαλλήλων²³⁵ με μια κλίμακα σταδιοδρομίας αποτελούμενη στην πραγματικότητα από «τρεις διακριτές

²³¹ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 14-15

²³² ό.π., σ. 66

²³³ ό.π., σ. 146

²³⁴ ό.π., σ. 17

²³⁵ ό.π., σ.18

ιεραρχίες»²³⁶ τρεις διαφορετικές αλλά παράλληλες κλίμακες,, την ιεραρχία καθηκόντων, την βαθμολογική κλίμακα και την μισθολογική κλίμακα.

- Η ελληνική δημοσιουπαλληλία είναι «ιδιαίτερα ευαίσθητη» στις κυβερνητικές αλλαγές, αφού κατά την διάρκεια ολόκληρου του 20^{ου} αιώνα την ήλεγχαν ²³⁷τα πολιτικά κόμματα, τόσο σε ατομικό όσο και σε συνολικό επίπεδο, μέσω διαφόρων μηχανισμών, γεγονός που την καθιστά ως ομάδα σχετικώς ανίσχυρη σε σύγκριση με τους πολιτικούς αξιωματούχους.

- Δεν παρατηρείται σημαντική αλλαγή στην ανώτερη δημοσιουπαλληλία αναφορικά με το επαγγελματικό της προφίλ

- Ότι αυτή δεν διαθέτει μια από τις σημαντικότερες πηγές εξουσίας των γραφειοκρατιών, την τεχνική εξειδίκευση.

- Μια αλλαγή ρόλου της από το προ μεταπολίτευσης παρελθόν της είναι ότι στην μετά το 1974 περίοδο και κυρίως μετά το 1981 χρειάστηκε να υπηρετεί εναλλασσόμενες κυβερνήσεις διαφορετικής ιδεολογικής τοποθέτησης.

- Έχει παρατηρηθεί, για την ικανοποίηση αναγκών πολιτικής – εκλογικής συγκυρίας, πολλαπλασιασμός διοικητικών μονάδων, επικάλυψη δικαιοδοσιών, ανεπαρκής οριζόντια επικοινωνία και συντονισμός ανάμεσα σε υπουργεία και υπηρεσίες.

Πόσοι είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι στην Ελλάδα

Είναι πολύ δύσκολο να εκτιμήσει κανένας με ακρίβεια την εξέλιξη της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα στην Ελλάδα²³⁸ κατά την μεταπολιτευτική περίοδο, καθώς, δεν υπάρχουν ενιαίες και αξιόπιστες στατιστικές εκτιμήσεις και τα στοιχεία που κατά καιρούς έχουν παρουσιαστεί, είναι αντιφατικά και αλληλοσυγκρουόμενα²³⁹ , καθώς επικρατεί ένα μάλλον εσκεμμένο «χάος»²⁴⁰ σε σχέση με το πραγματικό μέγεθος της δημοσιοϋπαλληλίας.

²³⁶ ό.π., σ.18

²³⁷ ό.π., σ.19

²³⁸ Στην Πορτογαλία επίσης, μέχρι και το 1996 τουλάχιστον, δεν υπήρχε δυνατότητα να γίνουν γνωστά επίσημα και έγκυρα στατιστικά στοιχεία για την απασχόληση στον δημόσιο τομέα της χώρας, βλ. στοιχεία που παρουσιάστηκαν σε Ημερίδα της ΑΔΕΔΥ με θέμα «Συστήματα συλλογικών διαπραγματεύσεων στον δημόσιο τομέα στην Ευρώπη», που πραγματοποιήθηκε 12-7-1996 στην Χαλκίδα, Πρακτικά Ημερίδας, σ. 74.

²³⁹ Σ.Μαγλιβέρας, (1987), σ. 211

²⁴⁰ Μ.Σαματάς, (1996), σ. 96-99

Όπως συμπεράνει ο Μ.Σαματάς (1996)²⁴¹ πρόκειται για εσκεμμένο ή λειτουργικό χάος στη δομή και το μέγεθος του προσωπικού του δημόσιου, το οποίο αντανakλά την πελατειακή πολιτική των κομμάτων εξουσίας, τα οποία εκμεταλλεύονται, τόσο το μονοκομματικό έλεγχο του κράτους, όσο και την μεγάλη ζήτηση που παρουσιάζει διαχρονικά η απασχόληση στον δημόσιο τομέα (ελκυστικός για τα 2/3 των πτυχιούχων των ΑΕΙ) .

Από κυβερνητικής πλευράς, η απάντηση στο ερώτημα «πόσοι είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι;» είναι ανάλογη με το μέγεθος που κάθε πολιτικό κόμμα επιθυμεί να παρουσιάζει όταν βρίσκεται στην κυβέρνηση.²⁴²

Τα τελικά σύνολα ποικίλουν ανάλογα με το κυβερνών κόμμα που τα ανακοινώνει, τον τρόπο καταμέτρησης, όσο και την πηγή από την οποία προέρχονται²⁴³.

Υπάρχει επίσης ένα πραγματικό κομφούζιο σχετικά με τον πραγματικό αριθμό των ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ που χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό.²⁴⁴

Υπάρχει σε όλη αυτή την μεταπολιτευτική περίοδο μια φιλολογία, που αναπτύσσεται και τροφοδοτείται από πολλές πλευρές, ότι η Ελλάδα αποτελεί μια «ευρωπαϊκή ιδιομορφία» εξαιτίας της υπερβολικής σε αυτήν απασχόλησης στον δημόσιο τομέα, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, χωρίς όμως να έχουν παρουσιαστεί ποτέ επαρκή στοιχεία για την τεκμηρίωση αυτής της άποψης.

Σε μια προσπάθεια σύγκρισης του μεγέθους της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ που επιχείρησε ο Σ.Μαγκλιβέρας(1987)²⁴⁵ σε μελέτη του το 1987, προκύπτει ότι η Ελλάδα έχει από τα χαμηλότερα ποσοστά ανάμεσα στις χώρες αυτές.

Η εντύπωση για «υπερμεγέθη κράτη» υπάρχει διαδεδομένη για όλα τα κράτη της Νότιας Ευρώπης και όχι μόνο για το ελληνικό²⁴⁶.

Όπως όμως σημειώνει ο Δ.Σωτηρόπουλος (2007)²⁴⁷ σε αντίστοιχη μελέτη του από συγκριτική σκοπιά τα νότιο ευρωπαϊκά κράτη, δεν είναι τόσο μεγάλα όσο νομίζεται γενικά με βάση τον δείκτη μεγέθους του προσωπικού τους. Πραγματικά

²⁴¹ Μ.Σαματάς, (1996), σ. 98-99

²⁴² Μ.Σαματάς, (1996), σ.97-98

²⁴³ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.248

²⁴⁴ Μ.Σαματάς, (1996), σ. 96-97

²⁴⁵ Σ.Μαγκλιβέρας, (1987), σ. 212-215

²⁴⁶ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 66

²⁴⁷ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 64

μεγάλα κράτη όπως επισημαίνει είναι εκείνα της Βόρειας Ευρώπης (Δανία, Νορβηγία, Σουηδία, Φιλανδία). Σε ότι αφορά το μέγεθος του ελληνικού κράτους, θεωρεί ότι η άποψη για δυσανάλογα μεγάλο κράτος σε ότι αφορά το προσωπικό του δημόσιου τομέα, αποτελεί ένα στερεότυπο που μπορεί να αμφισβητηθεί από συγκρίσεις που παραθέτει μεταξύ κρατών την περίοδο 1996-2000²⁴⁸.

Υπάρχει σίγουρα μια σημαντική αύξηση της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα στην Ελλάδα μεταξύ της περιόδου 1971 και του 1985, όπως επίσης και κατά την διάρκεια της περιόδου 1981 έως 1989 παρατηρείται μια σταθερή και ανοδική αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων στον δημόσιο τομέα²⁴⁹. Τα περί διογκωμένου κράτους στην Ελλάδα όμως και για την περίοδο 2005-2008 χαρακτηρίζονται²⁵⁰ «μύθος» σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού και οι δαπάνες και τα έσοδα του Ελληνικού Δημοσίου ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, υστερούν κατά πολύ των αντίστοιχων ευρωπαϊκών.

Τα παραπάνω προκύπτουν από έκθεση της ΟΚΕ (Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή) με θέμα: «Δείκτες Παρακολούθησης του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων 2005-2008».

Ένας από τους παράγοντες που συντελούν στην σύγχυση σχετικά με τα στοιχεία απασχόλησης στον δημόσιο τομέα είναι και οι διάφοροι προσδιορισμοί ή αναπροσδιορισμοί της ίδιας της έννοιας του δημόσιου τομέα.

Έτσι με τον ν. 1256/ 1982 η έννοια του δημόσιου τομέα²⁵¹ προσδιορίστηκε με τρόπο ... «ευρύ και εκτεταμένο»²⁵² αφού με τον νόμο αυτό συμπεριελήφθησαν στον δημόσιο τομέα γενικά όλοι σχεδόν οι κρατικοί φορείς.

Αργότερα ο ν.1892/ 1990 επαναχαρακτήρισε το δημόσιο τομέα χρησιμοποιώντας στενότερη έννοια με αποτέλεσμα, σε συνδυασμό και με αποκρατικοποιήσεις και ιδιωτικοποιήσεις που ξεκίνησαν εκείνη την περίοδο και κορυφώθηκαν μετά το 1994, να μειωθεί σημαντικά το εύρος του, χωρίς απαραίτητα να μειωθούν και οι υπηρετούντες σε αυτόν δημόσιοι υπάλληλοι.

²⁴⁸ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 48

²⁴⁹ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.252

²⁵⁰ Σ. Στάμου, «Μύθος το «υπερτροφικό κράτος» Ελευθεροτυπία, 22/07/2008

²⁵¹ Σ. Φλογαίτης, (1987), σ. 20

²⁵² Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.253

Η Ελλάδα, μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1980, υπό την ανάγκη και την επιθυμία να απορροφήσει τα κονδύλια από τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα, διαιρέθηκε σαν χώρα σε 13 περιφέρειες, με πολύ ισχνές περιφερειακές διοικήσεις. Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990 μεταφέρθηκαν περισσότερες αρμοδιότητες από την κεντρική διοίκηση στην περιφέρεια και στις νομαρχίες που διατηρήθηκαν ως ενδιάμεσο διοικητικό επίπεδο μεταξύ περιφέρειας και τοπικής αυτοδιοίκησης, χωρίς όμως να συνοδεύονται από επαρκή μεταφορά πόρων.

Μετά το 1994 που διεξήχθησαν οι πρώτες νομαρχιακές εκλογές εντάθηκε ακόμη περισσότερο η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση στην νομαρχιακή αυτοδιοίκηση.²⁵³

Γύρω από το ζήτημα του μεγέθους του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα, αν αυτό είναι μικρό ή μεγάλο, αν χρειάζεται να μειωθεί και σε ποιο ποσοστό, ποιο θα ήταν το «ιδανικό του μέγεθος» και να μπορεί να υπάρξει με αντικειμενικό τρόπο τέτοιος προσδιορισμός, έχει διεξαχθεί και συνεχίζει να διεξάγεται μεγάλη συζήτηση και πολύ σφοδρή αντιπαράθεση απόψεων, τόσο ανάμεσα σε θεωρητικούς επιστήμονες και αναλυτές, όσο και κυρίως ανάμεσα στα πολιτικά κόμματα, ακόμη και στο εσωτερικό²⁵⁴ των ίδιων των κομμάτων σε πολλές περιπτώσεις.

Η συζήτηση και αντιπαράθεση αυτή τα τελευταία χρόνια συνδέεται άμεσα με το «νεοφιλελεύθερο» πρόταγμα που κυριάρχησε στην Ευρώπη για μείωση του κράτους και των κρατικών δαπανών και για την ανάγκη εκτεταμένων ιδιωτικοποιήσεων σε πολλούς κρατικούς φορείς.

Τον Ιούλιο του 2010 (30/07/2010) πραγματοποιήθηκε²⁵⁵ για πρώτη φορά μια ολοκληρωμένη απογραφή των μισθοδοτούμενων από το Ελληνικό δημόσιο. Τα αποτελέσματα αυτής της απογραφής αναρτήθηκαν στις 30 Ιουλίου 2010. Η απογραφή σχεδιάστηκε, υλοποιήθηκε και ολοκληρώθηκε μέσα σε δύο μήνες. Το έργο αυτό υπήρξε προϊόν συνεργασίας δύο Υπουργείων (Εσωτερικών και

²⁵³ Χλέπας, (1999) και Σωτηρόπουλος, (2007)

²⁵⁴ Ν.Κοτζιάς (1993), σ. 442 για τις σχετικές διαφορετικές προσεγγίσεις στο εσωτερικό του κόμματος της ΝΔ σχετικά με την πολιτική κρατικοποιήσεων την περίοδο 1974-1981

²⁵⁵ Στον δικτυακό τόπο: <http://apografi.gov.gr/2010/07/379>

Οικονομικών) με τη συμβολή του γραφείου Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Πρωθυπουργού. Η εφαρμογή υλοποιήθηκε με τη συνεργασία της ΔΙΑΣ Α.Ε στο πλαίσιο των υπηρεσιών που προσφέρει στο Δημόσιο για την υλοποίηση της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών. Για την απογραφή αυτή δημιουργήθηκε ομάδα υποστήριξης των χρηστών του συστήματος, η οποία υποστήριζε τους απογραφόμενους, εικοσιτέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο, κάθε μέρα κατά την διάρκεια της διαδικασίας.

Η απογραφή αυτή κατέδειξε τα ακόλουθα αποτελέσματα :

Απογραφέντες ανά σχέση εργασίας της κύριας απασχόλησης		
Εργασιακή σχέση	Αριθμός Υπαλλήλων	Ποσοστό
Μόνιμοι υπάλληλοι του δημοσίου Δικαστικοί λειτουργοί Δημόσιοι λειτουργοί	625738	82%
Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου	53833	7%
Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου	44811	6%
Συμβασιούχοι έργου	14345	2%
Αιρετοί	12609	2%
Επί Θητεία	7495	1%
Ωρομίσθιοι/ Ημερομίσθιοι	4614	1%
Μετακλητοί	1175	0%
Έμμισθη Εντολή	1003	0%
Μέλη Διοικητικών Συμβουλίων	493	0%
Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος, Διοικητής, Υποδιοικητής	380	0%

Απογραφέντες κατά ηλικία	
>60	43743
50-60	168958
40-50	258280
30-40	205277
20-30	86246
<20	4174

Απογραφέντες κατά φύλλο	
Άντρες	54%
Γυναίκες	46%

Ταξική διάρθρωση της δημοσιouπαλληλίας στην Ελλάδα

Θα μπορούσαμε να προσδιορίσουμε²⁵⁶ ως βασικά στοιχεία μιας ταξικής διαβάθμισης του σώματος των δημοσίων υπαλλήλων, το οποίο ενοποιείται μέσω της ύπαρξης του θεσμού της μονιμότητας, ότι αποτελεί ένα διαταξικό σώμα, όπου

²⁵⁶ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 158-160

η μεγάλη πλειοψηφία του εντάσσεται στην εργατική τάξη, τα μεσαία στελέχη των υπουργείων και των δημοσίων επιχειρήσεων, οι στρατιωτικοί (εκτός των ανώτατων αξιωματικών), οι πανεπιστημιακοί ανήκουν στην μικροαστική τάξη, ενώ οι κορυφές της διοίκησης (πολιτικής, στρατιωτικής, πανεπιστημιακής) και των κρατικών εταιριών ανήκουν στην αστική τάξη²⁵⁷.

Η ανώτερη γραφειοκρατία, από ταξική άποψη, συνδέει την στρατηγική της με το υπάρχον κράτος και το υπάρχον σύστημα για να εξακολουθεί να παραμένει διευθύνουσα δύναμη στον κρατικό μηχανισμό, να εξακολουθεί η ύπαρξη της θέσης της, του πλαισίου δράσης της και των προνομίων που συνήθως απολαμβάνει²⁵⁸.

Η περίπτωση του προσωπικού του κράτους, όπως επισημαίνει ο Ν.Πουλαντζάς (1978), δείχνει ότι οι ταξικοί αγώνες διαπερνούν και συγκροτούν το κράτος, ότι παίρνουν μέσα σε αυτό μια ειδική μορφή και ότι η μορφή αυτή εξαρτάται από το υλικό πλαίσιο του κράτους. Οι ταξικές αντιφάσεις εντάσσονται στο κράτος διαμέσου και των εσωτερικών διχασμών μέσα στο κρατικό προσωπικό με την πλατιά έννοια του όρου (διάφορες κρατικές γραφειοκρατίες, διοικητική, δικαστική, στρατιωτική, αστυνομική κλπ). Ακόμη κι αν αυτό το προσωπικό αποτελεί μια κοινωνική κατηγορία που έχει δική της ενότητα – αποτέλεσμα της οργάνωσης του κράτους και της σχετικής αυτονομίας του- κατέχει ωστόσο μια ταξική θέση (δεν πρόκειται για μια κοινωνική ομάδα δίπλα ή πάνω από τις τάξεις) και είναι έτσι διαιρεμένο²⁵⁹.

Ταξική θέση διαφορετική από την ταξική καταγωγή και που αναφέρεται στην κατάσταση αυτού του προσωπικού μέσα στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας όπως αυτός εκφράζεται μέσα στη διάρθρωση του κράτους, ταξική θέση ή τοποθέτηση αστική για τις ανώτερες σφαίρες αυτού του προσωπικού, μικροαστική για τα μεσαία και κατώτερα κλιμάκια των κρατικών μηχανισμών²⁶⁰.

Το γεγονός ότι μεγάλα τμήματα αυτού του προσωπικού ανήκουν στη μικροαστική τάξη, έχει ως αποτέλεσμα να επηρεάζεται κατ' ανάγκη από τους λαϊκούς αγώνες.²⁶¹

Βέβαια οι αντιφάσεις μεταξύ κυρίαρχων και δυναστευόμενων τάξεων αντανakλώνται μέσα στο κρατικό προσωπικό με πολύπλοκο τρόπο, που οφείλεται

²⁵⁷ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 158

²⁵⁸ Ν.Κοτζιάς, (1993), σ. 393

²⁵⁹ Ν.Πουλαντζάς, (1978)

²⁶⁰ ό.π., σ. 221-222

²⁶¹ ό.π., σ. 222

στην ιδιοτυπία αυτού του προσωπικού ως ξεχωριστής κοινωνικής κατηγορίας. Ωστόσο οι ταξικές αντιφάσεις υπάρχουν οπωσδήποτε στους κόλπους του.

Η πάλη των τάξεων είναι παρούσα στους κρατικούς μηχανισμούς ακόμη κι όταν εκφράζεται μέσα σε αυτούς από απόσταση. Το κρατικό προσωπικό, λόγω του ότι ανήκει σε τάξεις, βρίσκεται κιόλας μέσα στην πάλη των τάξεων. Οι αγώνες των λαϊκών μαζών θέτουν συνεχώς υπό αμφισβήτηση την ενότητα του κρατικού προσωπικού το οποίο βρίσκεται στην υπηρεσία της εξουσίας και της ηγεμονικής μερίδας. Οι αγώνες αυτοί παίρνουν ειδικές μορφές, συχνά παίρνουν τη μορφή «διενέξεων» ανάμεσα σε μέλη των διαφόρων μηχανισμών και κλάδων του κράτους.

Ακόμη κι όταν οι ταξικές τοποθετήσεις αντανakλώνται μέσα στο κρατικό προσωπικό με μια άμεση και πιο ξεκάθαρη πολιτικοποίηση αυτού του προσωπικού, το πράγμα ακολουθεί πάντοτε ιδιαίτερους δρόμους, λόγω του ιδιάζοντος τρόπου που ο κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας αναπαράγεται μέσα στον έναν ή στον άλλο κρατικό μηχανισμό αλλά και λόγω των ιδεολογικών λειτουργιών μέσα στους μηχανισμούς.

Το στοιχείο της παραγωγικής ή μη εργασίας όπως πολύ σωστά επισημαίνει ο Σ.Σακελλαρόπουλος(2001)²⁶² φαίνεται ότι στην περίπτωση των δημοσίων υπαλλήλων δεν μπορεί να βοηθήσει στην εξαγωγή συμπερασμάτων για την ταξική τους φύση, κι αυτό γιατί, η εκ των προτέρων κατάταξη του συνόλου των δημοσίων υπαλλήλων σε μη παραγωγικούς εργαζομένους είναι μάλλον εσφαλμένη.

Επιλογή προσωπικού για την στελέχωση της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης

Το ζήτημα του καθορισμού και της θεσμοθέτησης κεντρικών πολιτικών και διοικητικών διαδικασιών επιλογής για την στελέχωση της ελληνικής δημόσιας γραφειοκρατίας απασχόλησε το Ελληνικό κράτος από τα πρώτα βήματα της συγκρότησής του και συνεχίζει να το απασχολεί σε μόνιμη βάση μέχρι και σήμερα.

Όπως και παραπάνω σημειώνουμε η επιλογή του προσωπικού για την στελέχωση της δημόσιας γραφειοκρατίας αποτελεί κεντρικό ζήτημα καίριας σημασίας για την ίδια την ταξική συγκρότηση, συντήρηση και λειτουργία του ίδιου του κυρίαρχου συστήματος και κατά συνέπεια, θα ήταν αφελές να θεωρήσουμε ότι

²⁶² Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 158

η κατάρτιση των κριτηρίων και των διαδικασιών στελέχωσης αυτών των μηχανισμών θα μπορούσε να μην διαπνέεται από στοιχεία ταξικής μεροληψίας.

Τα στοιχεία αυτά καθίσταντο ολοφάνερα για τις πολιτικές περιόδους μέχρι την μεταπολίτευση, με στελέχωση της δημοσιουπαλληλίας με βασικό ή και αποκλειστικό κριτήριο την ιδεολογική και πολιτική τοποθέτηση των υποψηφίων και με την χρήση των πιστοποιητικών «πολιτικών φρονημάτων» ως αναγκαίο στοιχείο για την πραγματοποίηση πρόσληψης στην δημοσιουπαλλία.

Τα στοιχεία αυτά που μπορούν να συνυπάρχουν αρμονικά ή και να συμπίπτουν με την ύπαρξη εκτεταμένου πολιτικού – κομματικού ελέγχου στην δημόσια διοίκηση και την κάλυψη εκτεταμένων προνοιακών αναγκών προσφοράς απασχόλησης²⁶³ και μάλλον δεν πρέπει να αναζητούνται τόσο ή κυρίως στις συγκεκριμένες προβλέψεις και διατάξεις που περιέχουν οι θεσπισμένοι κανόνες για την στελέχωση της δημόσιας διοίκησης, οι οποίοι διαπνέονται γενικά από μια «τυπική αξιοκρατική λογική²⁶⁴», όσο στις ποικιλώνυμες δυνατότητες παράκαμψής τους²⁶⁵ που ενυπάρχουν ταυτόχρονα με την νομοθέτηση της ρύθμισης ή θεσμοθετούνται επικουρικά, για τον σκοπό αυτό στην συνέχεια.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα γι αυτό θεωρούμε ότι θα μπορούσε να αποτελέσει η μελέτη²⁶⁶ της τελευταίας χρονικά και σημαντικότερης όλων των

²⁶³ Δ. . Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 16

²⁶⁴ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 16

²⁶⁵ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 16

²⁶⁶ Ενδεικτικά θα μπορούσαμε να παραθέσουμε τα ακόλουθα: Ο πρώτος πρόεδρος, τα 9 μέλη του ΑΣΕΠ καθώς και οι διάδοχοί τους θα διορίζονται με πρόταση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης(άρθρο 4 &3,4) γεγονός που προκαλεί δικαιολογημένη ανησυχία και προβληματισμό για την πραγματική ανεξαρτησία του. Θεσμοθετούνται πολυάριθμες εξαιρέσεις δημόσιων διορισμών ως παράθυρο πελατειακών διορισμών. Οι εξαιρέσεις αυτές του άρθρου 14&2 συνοπτικά αφορούν : Το προσωπικό της Προεδρίας της Δημοκρατίας και της Βουλής των Ελλήνων, τους Δικαστικούς λειτουργούς, του ΝΣΚ, το εκπαιδευτικό κι ερευνητικό προσωπικό του ΥΠΕΠΘ, τους στρατιωτικούς, του ΥΠΕΞ, του ΕΣΥ, της ορθοδόξου Εκκλησίας, λογοτέχνες, καλλιτέχνες, δημοσιογράφους, πιλότους, πλοηγούς, το προσωπικό των επιχειρήσεων ΟΤΑ, το προσωπικό των κρατικών τραπεζών κλπ. Το Υπουργικό Συμβούλιο, ο κάθε Υπουργός, Γενικός Γραμματέας, Νομάρχης μπορούν να προσλαμβάνουν προσωρινό προσωπικό για «απρόβλεπτες και επείγουσες και παροδικές ανάγκες»(άρθρα 20,21), προσωπικό των γραφείων Διοικητών, μετακλητούς υπαλλήλους και ειδικούς συμβούλους και ειδικούς συνεργάτες (άρθρο 14&2 ια) χωρίς την έγκριση ή ενημέρωση του ΑΣΕΠ με την προοπτική φυσικά μονιμοποίησης. Συνέχιση από την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ μετά το 1994 λειτουργίας της ειδικής Γραμματείας του Υπουργικού Συμβουλίου (ΥΠΣ) που είχε ξεκινήσει την λειτουργία της από την προηγούμενη κυβέρνηση της ΝΔ και η οποία επικύρωνε τους κατ' εξαίρεση διορισμούς στο δημόσιο χωρίς δημοσιότητα αφού οι Πράξεις του ΥΠ.Σ δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Το ΑΣΕΠ δεν στελεχώθηκε και δεν βοηθήθηκε επαρκώς να ανταπεξέλθει στα καθήκοντά του και ιδιαίτερα στην οργάνωση των Πανελλαδικών εξετάσεων όντας εξαρτημένο απόλυτα από τον μηχανισμό του ΥΠΠΚ σε κάλυψη προσωπικού. Τέλος και στον νόμο αυτόν έχουν επιχειρηθεί στην συνέχεια πλήθος από τροποποιήσεις που έχουν σε πολλές περιπτώσεις καταστήσει δυσχερή την εφαρμογή του.

προηγούμενων προσπάθειας μεταρρύθμισης του συστήματος προσλήψεων με τον ν.2190/1994 και την δημιουργία του θεσμού του ΑΣΕΠ.

Στη συνέχεια καταγράφουμε συνοπτικά τις σημαντικότερες κυβερνητικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά με το θέμα των προσλήψεων στην δημόσια διοίκηση:

- Μετά το 1909 ο Ε.Βενιζέλος αποπειράθηκε να καθιερώσει εκτός της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων και γενικό κανόνα για επιλογή τους μετά από διαγωνισμό (άρθρα 2,5,13-16,20,23, ΓΨΒ της 31^{ης} Μαρτ.1910) αλλά δεν κατέστη δυνατό να επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα αφού η επέκταση του κράτους μετά τους νικηφόρους βαλκανικούς πολέμους αύξησε τις ανάγκες του κράτους για προσωπικό και στην ουσία αναίρεσε τους παραπάνω θεσπισμένους κανόνες.

- Προσπάθεια βελτίωσης της κατάστασης αποτέλεσε ο ν.2492/ 1920 «περί προσωπικού των πολιτικών Υπουργείων» που ρύθμιζε με ενιαίο τρόπο τα προσόντα ομοειδών υπαλληλικών θέσεων και περιφερειακών υπηρεσιών καθιερώνοντας και πάλι τον διαγωνισμό ως κυρίαρχη μέθοδο επιλογής επιστημονικού, βοηθητικού ή τεχνικού προσωπικού. Και ο νόμος αυτός δεν εφαρμόστηκε στην πράξη. Κατά την περίοδο αυτή και παρά την ύπαρξη μονιμότητας για τους δημοσίους υπαλλήλους από το 1911, οι σχετικές διατάξεις που την καθόριζαν καταστρατηγήθηκαν πέντε φορές μεταξύ του 1911 και του 1950 με πρόσχημα τις πολιτικές συνθήκες και τον πολιτικό διχασμό των πολιτικών παρατάξεων²⁶⁷.

- Επόμενη νομοθετική ρύθμιση αποτέλεσε ο ν.1811 /1951 «περί κωδικός καταστάσεως των Δημοσίων Διοικητικών υπαλλήλων», ο οποίος τέθηκε σε ισχύ μετά από αρκετή καθυστέρηση και αναβολές.

Ως κανόνας καθοριζόταν ο διαγωνισμός με διάκριση σε α) κοινούς β) ειδικούς γ) νομαρχιακούς διαγωνισμούς. Το σύστημα προέβλεπε την δυνατότητα εξαίρεσης από τον κανόνα του διαγωνισμού (αρ.47 ΥΚ) με ειδικά αιτιολογημένη Υπ. Απόφαση και ενετίθετο στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό ο τρόπος επιλογής του προσωπικού με σχέση Ιδιωτικού δικαίου.

²⁶⁷ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 148

Το παραπάνω σύστημα κατακρίθηκε έντονα ως διαβλητό και αντιπροσώπευε²⁶⁸ τόσο την ψυχροπολεμική νοοτροπία της εποχής όσο και την ηγεμονία των συντηρητικών και κεντρικών κομμάτων που είχαν συνεργαστεί για να κερδίσουν τον Εμφύλιο.

Κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο επιχειρήθηκαν ορισμένες νομοθετικές ρυθμίσεις για το θέμα, με κορυφαία την τελευταία νομοθετική ρύθμιση του ν. 2190/1994. Είχαν προηγηθεί:

- οι ρυθμίσεις του 1983 με το λεγόμενο «σύστημα των μορίων».(ν. 1320/1983 «Πρόσληψη στο δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις» που αντικαθιστούσε τον ν. 1811/1951. Ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε στην συνέχεια με τον ν. 1735/ 1987 .

Την περίοδο διακυβέρνησης από τις κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ 1981-1989 οι προσωπικές πελατειακές σχέσεις που ήταν κυρίαρχες την προηγούμενη περίοδο 1974-1981 αντικαταστάθηκαν, χωρίς να καταργηθούν, από τις «κομματικές- γραφειοκρατικές πελατειακές σχέσεις»²⁶⁹, σχέσεις που οργανώνονται συστηματικά και εφαρμόζονται από την πολιτική γραφειοκρατία του κόμματος που βρίσκεται στην εξουσία.

- Το 1991 η κυβέρνηση της ΝΔ με τον ν. 1943/ 1991 επανέφερε την διαδικασία των γραπτών εξετάσεων, οργανωμένων κεντρικά πλέον και όχι από κάθε Υπουργείο ξεχωριστά

- Τελευταία και σημαντικότερη όλων των προηγούμενων προσπάθεια μεταρρύθμισης του συστήματος προσλήψεων αποτέλεσε ο ν.2190/1994 με τον τίτλο «Σύσταση ανεξάρτητης αρχής για την επιλογή προσωπικού και ρύθμιση θεμάτων διοίκησης» από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

Στον νόμο αυτό προβλέπονται οι διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται πλέον από την δημόσια διοίκηση για την πρόσληψη προσωπικού.

Και στον νόμο αυτόν επιχειρήθηκαν στην συνέχεια πλήθος από τροποποιήσεις που έχουν σε πολλές περιπτώσεις καταστήσει δυσχερή την εφαρμογή του. Όλες οι παραπάνω πολιτικές – κυβερνητικές απόπειρες για κεντρική θέσπιση ενός δεσμευτικού συστήματος επιλογής προσωπικού για την στελέχωση της δημόσιας διοίκησης υπονομεύονταν, εν τη γενέσει τους ακόμη με την ύπαρξη πολυάριθμων

²⁶⁸ ό.π., σ. 149

²⁶⁹ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 149

δυνατοτήτων παράκαμψής τους από το πολιτικό –κομματικό και το διοικητικό σύστημα²⁷⁰.

Ειδικότερα και πιο αναλυτικά για τα συστήματα επιλογής προσωπικού που έχουν εφαρμοστεί κατά την εξεταζόμενη αυτή περίοδο στα αντίστοιχα κεφάλαια των Κυβερνητικών Περιόδων.

Άλλα χαρακτηριστικά της ελληνικής δημοσιouπαλληλίας

Το 1993, από συνολικά στοιχεία²⁷¹ για το **εκπαιδευτικό επίπεδο** των υπηρετούντων δημοσίων υπαλλήλων στην ελληνική δημόσια διοίκηση, προκύπτει ότι,

- Το 14% έχει τίτλο Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης (ΠΕ),
- Το 12% έχει τίτλο Τεχνολογικής εκπαίδευσης (ΤΕ),
- Το 49% είναι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΔΕ) και
- Το 26% είναι Υποχρεωτικής εκπαίδευσης (ΥΕ).

Από την καταγραφή αυτή μπορεί να προκύψει το συμπέρασμα ότι το μεγαλύτερο μέρος του δυναμικού της ελληνικής δημοσιouπαλληλίας είναι υποχρεωτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (75% αθροιστικά).

Με την ολοκληρωμένη απογραφή των μισθοδοτούμενων από το Ελληνικό δημόσιο που πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2010 (30/07/2010) και τα αποτελέσματά της αναρτήθηκαν στις 30 Ιουλίου 2010²⁷² καταγράφηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

²⁷⁰ προσλήψεις στον δημόσιο τομέα με συμβάσεις διαφόρων μορφών και ιδιαίτερα με συμβάσεις έργου, που στην πορεία μετατρέπονται σε συμβάσεις αορίστου χρόνου ή δίνουν την δυνατότητα παράτασης μέσω επιτυχούς δικαστικής προσφυγής των συμβασιούχων, παρά τα εμπόδια που θέτει από το 2001 το άρθρο 103 του αναθεωρημένου συντάγματος 1975/ 1986/ 2001 που απαγορεύει τη μονιμοποίηση εκτάκτων υπαλλήλων.

²⁷¹ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.264-265

²⁷² Στον δικτυακό τόπο: <http://apografi.gov.gr/2010/07/379>

Απογραφέντες ανά κατηγορία εκπαίδευσης

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Αριθμός Υπαλλήλων	Ποσοστό %
ΠΕ	300905	39%
ΔΕ	212574	28%
ΕΙΔΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ	73305	10%
ΥΕ	69559	9%
ΤΕ	66669	9%
ΑΝΕΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ		
ΕΚΠ/ΣΗΣ	43540	6%
ΔΕ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΕ	142	0%

Για το θέμα **των αμοιβών**²⁷³ των δημοσίων υπαλλήλων μπορεί να γίνει η παρατήρηση ότι αυτές (ιδιαίτερα των πτυχιούχων) είναι πολύ χαμηλότερες συγκριτικά με αυτές που παρέχονται για θέσεις εργασίας αντίστοιχων προσόντων και απαιτήσεων στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας.

Το ίδιο έτος, το 1993, σχετικά με την **γεωγραφική κατανομή**²⁷⁴ της δημοσιουπαλληλίας προκύπτει μια συσσώρευση δημοσίων υπαλλήλων στην περιφέρεια της Αττικής σε ποσοστό άνω του 46%. Η συσσώρευση δημοσίων υπαλλήλων στην περιφέρεια της Αττικής αποτελεί μια μόνιμη και διαχρονικά αμετάβλητη κατάσταση στην ελληνική δημόσια διοίκηση από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα ενώ ταυτόχρονα ο κρατικός μηχανισμός στην περιφέρεια παραμένει ... «υπανάπτυκτος και διασπασμένος» σε ορισμένους τομείς πολιτικής όπως για παράδειγμα, στη δημόσια υγεία, κοινωνική πρόνοια και εκπαίδευση²⁷⁵.

Σημαντικά συμπεράσματα προκύπτουν από καταγραφή του προφίλ του δημόσιου τομέα σε κάθε κράτος του ΟΟΣΑ από τον ΟΟΣΑ το 2007²⁷⁶.

- Το προσωπικό του δημόσιου τομέα ηλικιακά είναι αρκετά γερασμένο σε σύγκριση με τις χώρες της ΕΕ αφού, μόνο το 2,6% είναι στην ηλικία 20-29 ετών έναντι 16,7% της Γαλλίας, 25% της Γερμανίας, 11,9% της Ολλανδίας.

²⁷³ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.269

²⁷⁴ ό.π., σ.270-271

²⁷⁵ Δ.Σωτηρόπουλος, (2001), σ.67

²⁷⁶ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, Ένθετο Οικονομία, 13/1/2007, σ. 7

Αντίθετα το 45,2% των εργαζόμενων είναι «σαραντάρηδες» έναντι 23,1% της Γερμανίας και 33,6% στην Ολλανδία.

- Ο μεγαλύτερος περιορισμός δημοσίων δαπανών παρατηρείται στην Ελλάδα όπου ο κύκλος εργασιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα συρρικνώθηκε το 1998 κατά 10,02% και έπεται με διαφορά η Σουηδία με μείωση 2,03%.

- Λίγες είναι οι γυναίκες δημόσιοι υπάλληλοι στην Ελλάδα, οι δεύτερες λιγότερες στην ΕΕ . Αντιπροσωπεύουν το 39,3% των εργαζομένων στα ελληνικά υπουργεία έναντι 30,5% μόνο της Ολλανδίας.

- Οι μισθοί είναι ιδιαίτερα χαμηλοί στην Ελλάδα με την μέση ετήσια αμοιβή του δημοσίου υπαλλήλου να φτάνει τα πρώτα δέκα χρόνια υπηρεσίας στα 6.950 ευρώ έναντι 17.092 ευρώ στην Φιλανδία και 14.625 ευρώ στην Γαλλία.

Η μισθολογική κατάσταση και οι διαφορές δεν αλλάζουν με την αύξηση της ηλικίας του εργαζόμενου . Στην τελευταία βαθμίδα που θέτει ο ΟΟΣΑ (ηλικίες 25-35 ετών) οι έλληνες δημόσιοι υπάλληλοι λαμβάνουν 8.615 ευρώ κάθε χρόνο έναντι 35.140 ευρώ στη Γαλλία και 43.636 ευρώ στην Ολλανδία.

Σχετικά με τα προφίλ του Έλληνα και του ευρωπαϊού ανώτερου δημόσιου υπαλλήλου²⁷⁷

Τα ευρωπαϊκά συστήματα διοίκησης προσωπικού είναι παγιωμένα συστήματα διοίκησης και ανέλιξης στελεχών, σε αντίθεση με την Ελλάδα, όπου ο πελατειακός τρόπος αναπαραγωγής και κατανομής του διοικητικού προσωπικού επιτρέπει την πρόσληψη και σταδιοδρομία υπαλλήλων οι οποίοι εκμεταλλεύονται ευνοϊκές γι αυτούς πολιτικές ευκαιρίες ανέλιξης στην διοικητική ιεραρχία²⁷⁸.

Η ανώτερη δημοσιοϋπαλληλία στην Ελλάδα μπορούμε να πούμε ότι δεν αποτελεί κάποια ομάδα κοινωνικής «ελίτ» αλλά γενικά «μέση τάξη» με σχετικά χαμηλούς μισθούς, μικρή εξουσία, αρμοδιότητες και περιορισμένο κοινωνικό κύρος²⁷⁹.

Η τυπική περίπτωση του Έλληνα ανώτερου δημόσιου δημοσίου υπαλλήλου είναι αυτή²⁸⁰ του μεσήλικα άνδρα, με σπουδές πανεπιστημιακής μόρφωσης

²⁷⁷ Δ.Σωτηρόπουλος, (1996)

²⁷⁸ ό.π., σ.37

²⁷⁹ ό.π., σ. 87

²⁸⁰ ό.π., σ.27-44

(νομικών ή πολιτικών επιστημών σε ελληνικό πανεπιστήμιο), με καταγωγή από μεσαία κοινωνικά στρώματα των πόλεων ή από την ύπαιθρο και με προϋπηρεσία στο δημόσιο που υπερβαίνει τα 21 χρόνια ²⁸¹.

Η πρώτη του απασχόληση ήταν με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα (σπανιότερα). Εντάσσει τον εαυτό του στην μεσαία ή ανώτερη κοινωνική τάξη ιδεολογική αυτοτοποθέτηση στο «κέντρο» του ιδεολογικού φάσματος, χωρίς ενεργή πολιτική δραστηριότητα.

Το ταξικό –κοινωνικό –ιδεολογικό προφίλ του έχει ελάχιστα διερευνηθεί. Συγκριτικά με τους ανώτερους δημόσιους δημοσίους υπαλλήλους άλλων χωρών της Δυτικής Ευρώπης, οι έλληνες ανώτεροι δημόσιοι υπάλληλοι προέρχονται από χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα ή στρώματα χαμηλότερου κοινωνικού κύρους²⁸². Έχουν κοινά στοιχεία αυτά του μεσήλικα άνδρα, με σπουδές πανεπιστημιακής μόρφωσης. Είναι πολύ σπάνιο για την Ευρώπη η καταγωγή από την ύπαιθρο, καθώς έχουν κυρίως αστική καταγωγή²⁸³.

Οι έλληνες ανώτεροι δημόσιοι υπάλληλοι δεν έχουν οικογενειακή παράδοση ανάμειξης στην πολιτική ούτε φαίνεται να αναπαράγεται το δημοσιοϋπαλληλικό στρώμα μέσω της προώθησης των παιδιών των δημοσίων υπαλλήλων σε θέσεις στο δημόσιο²⁸⁴.

²⁸¹ ό.π., σ.34- 35

²⁸² Δ.Σωτηρόπουλος, (1996), σ.36-37

²⁸³ ό.π., σ.36

²⁸⁴ ό.π., σ.36-37

1.3 Για πολιτικο- κομματικό σύστημα και πολιτικά κόμματα

Το «πολιτικό κόμμα» έχει απασχολήσει²⁸⁵ έντονα την πολιτική θεωρία και έχουν αναπτυχθεί διάφορες μεθοδολογικές προσεγγίσεις τόσο για τον ορισμό όσο και την λειτουργία του.

Δεν αποτελεί βέβαια, όπως και στην «Εισαγωγή» σημειώνουμε, αντικείμενο της παρούσας διατριβής η πρωτογενής και ενδελεχής μελέτη του μεταπολιτευτικού ελληνικού πολιτικού- κομματικού συστήματος και των πολιτικών κομμάτων .

Στο πλαίσιο όμως της στενής διασύνδεσης του πολιτικού- κομματικού συστήματος με το εξεταζόμενο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο, θα επιχειρήσουμε να διερευνήσουμε, στα πλαίσια αυτής της εργασίας, κάποια βασικά χαρακτηριστικά του.

Στα πλαίσια αυτά, θα αναφερθούμε:

- Στις βασικότερες θεωρητικές παραδοχές για τα πολιτικά κόμματα
- Στα βασικά χαρακτηριστικά του πολιτικού – κομματικού συστήματος της μεταπολιτευτικής περιόδου στην Ελλάδα,
- Στα βασικά χαρακτηριστικά των πολιτικών κομμάτων της περιόδου αυτής.

Στα πλαίσια αυτά επιχειρήσαμε να προσεγγίσουμε²⁸⁶ το κομματικό φαινόμενο από μια ιστορική ταξική σκοπιά, καθώς θεωρούμε, αφενός ότι η προσέγγιση αυτή μας επιτρέπει να δούμε καλύτερα τη διαλεκτική σχέση ανάμεσα σε κόμματα και κρατικούς μηχανισμούς²⁸⁷ και αφετέρου, διότι θεωρούμε ότι η ταξική αντιπαράθεση αποτελεί το βασικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο θα πρέπει να δούμε την δραστηριότητα των κομμάτων, καθώς δεν αφήνει τα κόμματα ανεπηρέαστα αλλά διεισδύει στο εσωτερικό τους, επιδρά στις στρατηγικές τους, επικαθορίζει τις συμμαχίες και τις πρακτικές τους²⁸⁸.

Τα πολιτικά κόμματα δεν συγκροτούνται και δεν εξελίσσονται μέσα σε συνθήκες ιστορικού κενού αλλά κάθε κόμμα σχηματίζεται και μεταλλάσσεται σε μια

²⁸⁵ Σ Σακελλαρόπουλος, Π.Σωτήρης, (2005), σ. 102

²⁸⁶ Χ. Βερναρδάκη και Γ. Μαυρή, (1986)

²⁸⁷ Σ Σακελλαρόπουλος, Π.Σωτήρης, (2005), σ. 105

²⁸⁸ ό. π., σ. 104

διαλεκτική σχέση με τα υπόλοιπα κόμματα, την συγκυρία, τις εκφάνσεις της πάλης των τάξεων, τα ιδιαίτερα και επιμέρους ιδεολογικά ρεύματα και αποτελούν φορείς οι οποίοι συνθέτουν τα επιμέρους ταξικά συμφέροντα και η κατεύθυνση που κάθε φορά θα ακολουθήσει η ταξική πάλη καθορίζει και την πολιτική που θα ακολουθήσει κάθε κόμμα ξεχωριστά αλλά και καθορίζεται εν μέρει και από την πολιτική του αυτή²⁸⁹.

Στα πλαίσια αυτά, δεν μας βρίσκει σύμφωνους και μια διάκριση μεταξύ «κράτους» και «κοινωνίας των πολιτών», διάκριση που βλέπει το κράτος ως έναν ουδέτερο ταξικά μηχανισμό και όχι ως έναν μηχανισμό με ενεργητικό ρόλο στην δημιουργία του συνασπισμού εξουσίας, την άρθρωση της ηγεμονίας του στο σύνολο του κοινωνικού σώματος και τον ιδιαίτερα κρίσιμο ρόλο του στην ενσωμάτωση των λαϊκών μαζών²⁹⁰.

Υπάρχουν επίσης θεωρητικά σχήματα ανάλυσης²⁹¹ του πολιτικού συστήματος τα οποία απλουστεύουν ή δεν λαμβάνουν υπόψη τους ταξικούς αγώνες και τις μορφές και αντιθέσεις του κράτους, το ρόλο των κομμάτων σ' αυτά τα πλαίσια κ.λπ. Και όπου στα σχήματα αυτά, οι εκλογικές μετατοπίσεις των μαζών (όταν υπήρχαν τέτοιες) δεν λαμβάνονται υπόψη σαν αναδιατάξεις κοινωνικών συσχετισμών αλλά σαν ψήφοι που μετακινούνται από τον ένα πολίτευτή στον άλλο ή από ένα κόμμα σ' άλλο, χάριν κάποιων προσωπικών ωφελημάτων που παρέχει ένα σύστημα «πελατείας».²⁹²

Η εμφάνιση των πολιτικών κομμάτων, η συμπύκνωση της ιδεολογίας τους και της πολιτικής τους φυσιογνωμίας, η αποκρυστάλλωση όλων αυτών σε μια συγκεκριμένη οργανωτική μορφή, είναι αποτελέσματα της εισβολής στην πολιτική των λαϊκών μαζών, της εμφάνισης νέων κοινωνικών υποκειμένων (εργοστασιακό προλεταριάτο, νέα μικροαστικά στρώματα), της πρωτοφανούς ενίσχυσης του πολιτικού ρόλου του φοιτητικού και του νεολαιίστικου κινήματος όπως και των αγροτικών στρωμάτων και σαν τέτοια θεωρούμε ότι πρέπει να μελετηθούν τα ίδια

²⁸⁹ ό. π., σ. 104

²⁹⁰ Σ Σακελλαρόπουλος, Π.Σωτήρης, (2005), σ. 105

²⁹¹ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986)

²⁹² ό.π.

τα πολιτικά κόμματα και οι σχέσεις εκπροσώπησης που οικοδόμησαν και όχι σαν κινήσεις επιτελείων ή προσωπικά «δημιουργήματα» πολιτικών προσωπικοτήτων²⁹³.

Το κάθε πολιτικό κόμμα σχηματίζεται και μεταλλάσσεται σε μια διαλεκτική σχέση με τις εκφάνσεις της ιδεολογικο –πολιτικής και εν τέλει ταξικής αντιπαράθεσης, την ιστορική και πολιτική συγκυρία και τις σχέσεις του με τα υπόλοιπα κόμματα.

Τα Κόμματα μπορούν να οριστούν ως οργανώσεις με αναγνωρίσιμα διαφοροποιητικά σύμβολα που επιδιώκουν τη λαϊκή συγκατάνευση –εκδηλωμένη με εκλογικές ή άλλες διαδικασίες - προκειμένου να συνδεθούν σταθερά με την εξουσία και να προωθήσουν έτσι το ιδεολογικά προσανατολισμένο πολιτικό τους πρόγραμμα.²⁹⁴

Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό των La Paiombara και Weiner τα κόμματα διακρίνονται από την ύπαρξη μιας μόνιμης οργάνωσης αρθρωμένης τόσο σε περιφερειακό όσο και σε εθνικό επίπεδο και επιδιώκουν την άσκηση της εξουσίας είτε μέσω της κοινοβουλευτικής οδού είτε μέσω άλλου τρόπου.²⁹⁵

Από το σύνολο των ορισμών αβίαστα συνάγεται το συμπέρασμα πως, κατά γενική ομολογία, η έννοια «κόμμα» δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς διασύνδεση, συνάρτηση, συσχέτισή της με το φαινόμενο της εξουσίας.²⁹⁶

Τα κόμματα δεν ανήκουν στις εξωτερικές επιρροές του πολιτικού συστήματος αλλά στον εσώτερο πυρήνα του, παράγουν δεσμευτικές για το περιβάλλον τους αποφάσεις και με όρους συστηματικής ανάλυσης λειτουργούν περισσότερο στην παραγωγή εκροών (outputs) παρά εισροών (inputs) στο πολιτικό σύστημα.²⁹⁷

Συστατικό στοιχείο της έννοιας του κόμματος είναι η προβολή ενός ιδεολογικού λόγου, ενός ιδεολογικά και αξιακά προσανατολισμένου προγράμματος αλλά και η ύπαρξη αναγνωρίσιμων προσδιοριστικών αλλά και διαφοροποιητικών εξειδικευτικών και ιδεολογικά φορτισμένων κομματικών συμβόλων, που συμπυκνώνουν το λόγο του κόμματος και λειτουργούν ως κομματική ταυτότητα, διευκολύνοντας τη σταθερή ταύτισή του με τους οπαδούς του.²⁹⁸

²⁹³ ό.π.

²⁹⁴ Θ.Διαμαντόπουλος, (1989), σ. 47

²⁹⁵ Σ.Σακελλαρόπουλος, Π.Σωτήρης, (2005), σ. 102

²⁹⁶ Θ.Διαμαντόπουλος, (1989), σ. 33

²⁹⁷ ό. π., σ. 34-35

²⁹⁸ Θ.Διαμαντόπουλος, (1989), σ. 46

Ως “κομματική στρατηγική” μπορεί να οριστεί ο τρόπος χρησιμοποίησης των υπάρχοντων μέσων και ο τρόπος συνδυασμού και ιεράρχησης των υπαρκτών δυνατοτήτων και επιλογών προκειμένου να επιτευχθούν κάποιοι στόχοι μέσα στα πλαίσια ενός κομματικού ανταγωνισμού.

Η κομματική στρατηγική (σημαντική διάσταση της οποίας αποτελεί και η προπαγάνδα) αποτελεί μια διαρκώς μεταβαλλόμενη παράμετρο, μια συνεχή αναπροσαρμογή στην πραγματικότητα που μεταβάλλεται διαρκώς.

Ειδικότερα, τα πολιτικά κόμματα στα πολυκομματικά καθεστώτα διαθέτουν κατά κανόνα την επιλογή να θέσουν τους ακόλουθους στρατηγικούς στόχους²⁹⁹:

Την μεγιστοποίηση της εκλογικής τους δύναμης, την αύξηση της γενικής πολιτικής τους επιρροής και της κοινοβουλευτικής τους δύναμης, την προβολή της ιδεολογίας τους, την ενίσχυση της κομματικής τους συνοχής και την υλοποίηση του προγράμματός τους.

Η εμφάνιση των κομμάτων στην Ευρώπη τοποθετείται προς το τέλος του πρώτου μισού του 19^{ου} αιώνα αφού έχουν εμφανιστεί νωρίτερα στην Αμερική³⁰⁰.

Τα πολιτικά κόμματα συνιστούν τον κύριο μοχλό και το προνομιακό εργαλείο διεξαγωγής της ταξικής πολιτικής πάλης και ταυτόχρονα, αποτελούν εργαλεία σύγκρουσης (στο βαθμό που προωθούν αντιπαρατιθέμενες πολιτικές) και εργαλεία ενσωμάτωσης (στο βαθμό που η αντιπαράθεση αυτή συνιστά σε μεγάλο βαθμό την ενιαία πολιτική ενός τόπου, γίνεται σε εθνική κλίμακα, με επίκληση των γενικών συμφερόντων και με την εφαρμογή καθολικής ισχύος και αποδοχής κανόνων που διέπουν τους όρους διεξαγωγής της).³⁰¹

Θεωρούμε ότι η μελέτη της εξέλιξης της ιστορίας του κομματικού φαινομένου, πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο ανάπτυξης του καπιταλιστικού συστήματος, καθώς οι πρώτες μορφές οργανωμένης πολιτικής δράσης γεννιούνται ως προσπάθεια συντονισμένης υπεράσπισης των συμφερόντων των εργαζόμενων τάξεων.

Τα μαζικά αστικά κόμματα αποτελούν ιστορικά την απάντηση της αστικής τάξης στην διαμόρφωση των μεγάλων μαζικών οργανώσεων της εργατικής τάξης, δηλαδή των εργατικών συνδικάτων, των Κομμουνιστικών Κομμάτων, των

²⁹⁹ ό. π., σ. 141

³⁰⁰ ό. π., σ. 25

³⁰¹ ό. π., σ. 21-23

κομμάτων της Αριστεράς, γι αυτό και χρονικά πάντα ακολουθούσαν,³⁰² καθότι το κέντρο όπου οργανώνεται η αστική κυριαρχία ήταν και εξακολουθεί να είναι το αστικό κράτος και οι μηχανισμοί του (διοίκηση, στρατός, ιδεολογικοί μηχανισμοί κ.λπ.).

Τα πολιτικά κόμματα:

-Μπορεί να επιχειρηθεί να διακριθούν ανάμεσα σε κόμματα κοινοβουλευτικής και κόμματα εξωκοινοβουλευτικής (ή εξωτερικής) προέλευσης³⁰³

-να ταξινομηθούν με κριτήριο τον βαθμό του συγκεντρωτισμού τους, του συγκεντρωτικού χαρακτήρα της διεύθυνσής τους, όπου τα συγκεντρωτικότερα διευθυνόμενα κόμματα είναι συχνά τα λεγόμενα «αρχηγικά»³⁰⁴ και αυτά που υπάρχει μόνο ένα κύριο αποφασιστικό κέντρο³⁰⁵ και τα χαρακτηριζόμενα ως «πολυκεντρικά κόμματα»³⁰⁶,

- να καταταγούν ιδεολογικά επίσης με βάση έναν άξονα «δεξιάς- αριστεράς»³⁰⁷.

Διάκριση επίσης μπορεί να υπάρξει μεταξύ «εξειδικευμένων» και «ολοκληρωτικών» κομμάτων που κάνει ο Maurice Duverger³⁰⁸ ή ταξινόμηση που κάνει ο Alain Lancelot³⁰⁹ που με κριτήριο την επιρροή των κομμάτων πάνω στη ζωή των μελών τους, διακρίνει α) κόμματα κοινωνικής ενσωμάτωσης που έχουν χαρακτήρα κλειστής κοινωνικής ομάδας ή πολιτικής εκκλησίας, β) κόμματα κινητοποίησης στελεχών, που είναι ιδιαίτερα ενδοστρεφή, γ) κόμματα εκλογικής απόφασης, που είναι εξωστρεφή στραμμένα προς το εκλογικό σώμα και δ) κόμματα κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, που είναι κόμματα καθαρά παραγόντων.

Η έννοια του κομματικού συστήματος ψηλαφείτε για πρώτη φορά στην πολιτική επιστήμη από τον A.Gramsci στις «Σημειώσεις για τον Μακιαβέλι»³¹⁰.

Ο Duverger προσδιορίζει³¹¹ τρεις παράγοντες που θεωρεί καθοριστικούς για την μορφή του κομματικού συστήματος σε μια χώρα και σε κάθε συγκεκριμένη πολιτική συγκυρία.

³⁰² Σ Σακελλαρόπουλος, Π.Σωτήρης, (2005), και Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986)

³⁰³ Θ.Διαμαντόπουλος, (1989), σ. 52

³⁰⁴ ό.π., σ. 58

³⁰⁵ ό.π., σ. 65

³⁰⁶ ό.π., σ.65

³⁰⁷ ό.π., σ. 89-97

³⁰⁸ ό.π., σ. 98

³⁰⁹ ό.π., σ. 98

³¹⁰ Χ Βερναρδάκης, (2011), σ. 326

Αυτοί είναι, κοινωνικοοικονομικοί, ιδεολογικοί και τεχνικοί παράγοντες(σε αυτούς περιλαμβάνεται και το εκλογικό σύστημα).

Στην συζήτηση³¹² περί του χαρακτήρα και της δομής του κομματικού συστήματος στην Ελληνική πραγματικότητα (κυρίως από τις δυνάμεις της Αριστεράς) σημαντικό ζήτημα καθορισμού του θεωρείται το εκλογικό σύστημα και ειδικότερα το ζήτημα του ισχύοντος εκλογικού νόμου.

Από την άποψη των Κομματικών συστημάτων μπορεί να γίνει διάκριση στα ακόλουθα:

- **Συστήματα μονοκομματικής κυριαρχίας** (μονοκομματικό σύστημα ή σύστημα του μοναδικού κόμματος, σύστημα ηγεμονικού κόμματος, υπερκυρίαρχο κόμμα, κυρίαρχο κόμμα)³¹³
- **Συστήματα δικομματικής κυριαρχίας** (σύστημα πλήρους δικομματισμού, ατελής δικομματισμός (ή σύστημα δυόμιση κομμάτων) , άκαμπτος και εύκαμπτος δικομματισμός) και
- **Πολυκομματικά συστήματα** (όπου υπάρχουν 4 τουλάχιστον πολιτικά κόμματα που μάχονται επί ίσοις όροις στον πολιτικό στίβο) που κι αυτά διακρίνονται σε περιορισμένους πολυκομματισμούς (έως 6-8 κόμματα) και κονιορτοποιημένους ή ευρείς ή ατομικοποιημένους.

Διάκριση επίσης γίνεται εδώ και σε πολυκομματισμούς «απόλυτους» και «σχετικοποιημένους» ή «μετριοπαθείς»³¹⁴ .

Τα κομματικά συστήματα οφείλουν την διαμόρφωσή τους σε ποικίλους και συχνά ετερογενείς παράγοντες, όπως πολιτικούς ή τεχνικούς, όπως το εκλογικό σύστημα, το μέγεθος της εκλογικής περιφέρειας και το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διεξάγεται η πολιτική πάλη όπως και σε κοινωνικούς παράγοντες και κοινωνικές διαφοροποιήσεις³¹⁵.

Τα πολιτικά κόμματα αποτελούν ταυτόχρονα θεσμό ανατρεπτικό αφού η οργάνωση και έκφραση των κοινωνικών ανταγωνισμών διευρύνει αναγκαστικά τα όρια του «πολιτικού» και της δημοκρατίας και θεσμό ενσωματικό, αφού

³¹¹ ό.π., σ.326

³¹² ό.π., σ. 327

³¹³ Θ.Διαμαντόπουλος, (1989), σ.161-172

³¹⁴ ό.π., σ. 157-187

³¹⁵ ό.π., σ. 203-221

λειτουργούν και εντάσσουν στο υπάρχον θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο κοινωνικά συμφέροντα, αιτήματα και πιέσεις.³¹⁶

Η διττή αυτή φύση των πολιτικών κομμάτων βρίσκει αντιστοιχίες και στις προσεγγίσεις και αντιλήψεις για την ανάπτυξη και εξέλιξή τους στην θεσμική και κοινωνιολογική προσέγγιση, ως δυο προσεγγίσεις όχι κατά ανάγκη αντιπαραθετικές και ασύμβατες³¹⁷.

Την θεσμική (από τον M. Duverger)³¹⁸ που υποστήριξε ότι η εμφάνιση και ανάπτυξη των πολιτικών κομμάτων αποτελεί άμεσο αποτέλεσμα της εξέλιξης των δημοκρατικών θεσμών και ιδιαίτερα των θεσμών οι οποίοι σχετίζονται με την επέκταση του δικαιώματος της ψήφου και του σχηματισμού κυβερνήσεων που καθίστανται υπόλογες σε κοινοβουλευτικές διαδικασίες και θεσμούς.

Και την κοινωνιολογική προσέγγιση, (εκπροσωπούμενη από τις αναλύσεις των Lipset και Rokkan)³¹⁹, που θεωρεί ότι η εμφάνιση και ανάπτυξη των πολιτικών κομμάτων είναι το αποτέλεσμα της εξέλιξης ενός σύνθετου πλέγματος κοινωνικών, ιδεολογικών, πολιτικών και γεωγραφικών διαιρετικών δομών. Η πορεία της σύγχρονης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την δράση των πολιτικών κομμάτων και ο πολιτικός και επιστημονικός διάλογος γύρω από την ύπαρξη, τις μορφές και τον μετασχηματισμό του κομματικού φαινομένου, αν και γνωρίζει έξαρση τις τελευταίες δεκαετίες, δεν είναι νέος. Και κατά την περίοδο του μεσοπολέμου ακόμη εκφράζονταν επιφυλάξεις ως προς τις συνέπειες της λειτουργίας των αντιπροσωπευτικών θεσμών με επίκεντρο τα πολιτικά κόμματα.³²⁰

1.3.1 Ιστορική διαδρομή των πολιτικών κομμάτων

Μπορεί να γίνει διάκριση στην ιστορία των χαρακτηριστικών των κομμάτων **σε τρεις κατηγορίες** που αντιστοιχούν γενικά και σε τρεις διαφορετικές στιγμές της κομματικής ιστορίας : στα «κόμματα στελεχών», στα «κόμματα μαζών» και στα «πολυσυλλεκτικά- πανσυλλεκτικά κόμματα»³²¹.

³¹⁶ Μ.Σπουρδαλάκης (2003), σ. 44

³¹⁷ ό.π., σ. 44-45

³¹⁸ ό.π., σ. 44-45

³¹⁹ ό.π., σ. 44-45

³²⁰ Δ.Τσάτσος, (2003), σ. 11

³²¹ Θ.Διαμαντόπουλος, (1989), σ. 77 και Μ.Σπουρδαλάκης, (2003)

Πρώτος ιστορικός τύπος, τα «κόμματα στελεχών», πρώτη οργανωτική μορφή του σύγχρονου κόμματος που χαρακτήρισε τον θεσμό κυρίως κατά τον περασμένο αιώνα, με χαρακτηριστικά τους, την ολιγομελή οργάνωση, την κοινωνική ακτινοβολία στελεχών, την κυριαρχία βουλευτών, την χαλαρή πειθαρχία, την ιδεολογική ασάφεια, την κυριαρχία εκλογικής λειτουργίας, την κοινωνικά ετερογενή βάση³²².

Δεύτερος ιστορικός τύπος, τα «μαζικά κόμματα», τα οποία αναπτύσσονται μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο και αποκτούν ένα γραφειοκρατικό μοντέλο διάρθρωσης, σε αντίθεση με την προπολεμική περίοδο, όπου η μαζικοποίηση ήταν χαρακτηριστικό των αριστερών κομμάτων.³²³ Ως χαρακτηριστικά τους έχουν την ιδεολογική ακαμψία, την κυριαρχία κομματικού μηχανισμού, την κοινωνικά ομοιογενή βάση, την κυριαρχία ιδεολογικής λειτουργίας, την πολυάριθμη οργάνωση, την αυστηρή κομματική πειθαρχία, την ισχυρή κομματική οργάνωση.³²⁴ Στην περίοδο αυτή, που φτάνει μέχρι την δεκαετία του 1980, βασικό στοιχείο της αστικής στρατηγικής αποτελεί η προσπάθεια παγίωσης της αστικής ηγεμονίας και μέσω παραχωρήσεων και συμβιβασμών με τις λαϊκές τάξεις.

Την περίοδο αυτή, στην Δυτική Ευρώπη, παρατηρείται μια οργανωτική συμμετρία ανάμεσα στα σοσιαλδημοκρατικά και τα χριστιανοδημοκρατικά – συντηρητικά κόμματα. Με την εκδήλωση της κρίσης του 1973 θεωρείται ότι σηματοδοτείται η έναρξη μιας μακρόχρονης διαδικασίας περάσματος για τις χώρες της Δ.Ευρώπης σε μια φάση καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, που χαρακτηρίζεται³²⁵ από μια συνολική οικονομική, πολιτικό -κοινωνική και ιδεολογική κίνηση για την έξοδο από την καπιταλιστική κρίση υπερσυσσώρευσης. Στην φάση αυτή λαμβάνουν χώρα μια σειρά κρίσιμοι μετασχηματισμοί³²⁶ (οικονομικοί, πολιτικοί, ιδεολογικοί) πρώτα και κύρια στο εσωτερικό κάθε κοινωνικού σχηματισμού.

Τρίτος ιστορικός τύπος, τα πανσυλλεκτικά ονομαζόμενα κόμματα, που είναι συνήθως «αρχηγικά» καθώς υποβαθμίζεται ο ρόλος του κομματικού μηχανισμού και των κοινοβουλευτικών στελεχών.³²⁷

³²² Θ. Διαμαντόπουλος, (1989), σ. 78

³²³ Σ. Σακελλαρόπουλος- Π. Σωτήρης, (2005), σ. 103

³²⁴ Θ. Διαμαντόπουλος, (1989), σ. 78

³²⁵ Σ. Σακελλαρόπουλος- Π. Σωτήρης, (2005), σ. 106-107

³²⁶ ό.π., σ. 106-107

³²⁷ Θ. Διαμαντόπουλος, (1989), σ. 78

Τα κόμματα αυτά ίσως δεν αποτελούν κατ' ανάγκη ξεχωριστό στάδιο στην εξέλιξη του κομματικού φαινομένου, καθώς το κόμμα αυτό εξακολουθεί να διατηρεί πολλά από τα χαρακτηριστικά του κόμματος μαζών³²⁸.

Την δεκαετία του 1980 στις ΗΠΑ και στις καπιταλιστικές χώρες της Δ.Ευρώπης κυριαρχεί³²⁹ ο «συγκρουσιακός νεοφιλελευθερισμός» των κυβερνήσεων Ρήγκαν – Θάτσερ με παράλληλη διαδικασία επάλληλων ηττών των κομμάτων της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας (με εξαίρεση τις χώρες της Νότιας Ευρώπης). Τα κόμματα αυτά στην επόμενη δεκαετία του 1990 θα πρωτοστατήσουν στην προώθηση των αλλαγών καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης στην Ευρώπη σε βάρος των δυνάμεων της εργασίας, με μόνη διαφορά με τα παραδοσιακά κόμματα, τον μεγαλύτερο βαθμό επίτευξης συναίνεσης με τα συνδικάτα και τις λαϊκές μάζες. Από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 η στρατηγική αυτή των κομμάτων της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας συνεχίζεται και εντείνεται με «πρωτοπόρα» κόμματα τους «Νέους Εργατικούς» στην Βρετανία και το γερμανικό SPD. Τώρα, ως βασικές πολιτικές στρατηγικές στα κόμματα αυτά, εμφανίζονται, η εφαρμογή της λιτότητας, των ιδιωτικοποιήσεων, της δημοσιονομικής πειθαρχίας, η ένταση της εργασιακής κινητικότητας και ελαστικότητας, η ένταση της καταστολής, η προβολή της ανταποδοτικότητας στις κοινωνικές υπηρεσίες και η δυνατότητα επιλογής παροχέα υπηρεσιών, η αναίρεση εργασιακών μεταπολεμικών κατακτήσεων, η εφαρμογή αντιμεταναστευτικών πολιτικών κλπ.

Την μακρόχρονη αυτή περίοδο, η προώθηση στην Ευρώπη των στόχων³³⁰ της νέας καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, είναι αναγκαίο να συνοδεύεται και με σοβαρές αλλαγές στο πολιτικό και κομματικό πεδίο (κυρίως στα αστικά κόμματα της παραδοσιακής δεξιάς και της σοσιαλδημοκρατίας) με βασικά χαρακτηριστικά τους τα ακόλουθα:

-Εντός των κομμάτων συντελείται αποδυνάμωση της δυνατότητας των απλών κομματικών μελών και των τοπικών οργανώσεων να ασκούν καθοριστική επιρροή στο εσωτερικό του κόμματος, σε επίπεδο χάραξης των πολιτικών

³²⁸ Μ. Σπουρδαλάκης, (2003),

³²⁹ Σ. Σακελλαρόπουλος- Π. Σωτήρης, (2005), σ. 111

³³⁰ Σ. Σακελλαρόπουλος- Π. Σωτήρης, (2005), σ. 105

κατευθύνσεων, με αποτέλεσμα την αδρανοποίηση των μελών και την μείωση της οργανωμένης βάσης των κομμάτων.

- Το κύριο κομματικό βάρος δίνεται πλέον στις εκάστοτε προεκλογικές δραστηριότητες, κυριαρχεί η εικόνα έναντι του λόγου, κυριαρχούν οι επαγγελματίες της πολιτικής επικοινωνίας έναντι των κομματικών στελεχών, αναβαθμίζεται σημαντικά ο ρόλος και η προβολή ενός κομματικού ηγέτη και οι στρατηγικές του κόμματος πλέον σχεδιάζονται πάνω στα χαρακτηριστικά του ηγέτη αυτού.

-Η βασική πηγή χρηματοδότησης για τα κόμματα είναι η κρατική επιχορήγηση και η επίσημη ή ανεπίσημη χρηματοδότηση επιχειρηματιών και επιχειρηματικών ομίλων και όχι οι συνδρομές και προσφορές των μελών.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά, ως νέα στοιχεία στο πολιτικό κομματικό σύστημα, συνιστούν για ορισμένους μελετητές³³¹ μια μετάβαση από το «Κόμμα Μαζών» στο «Κόμμα –Δίκτυο», με βασικά χαρακτηριστικά του τη διατήρηση μόνο ενός χαλαρού οριζόντιου κομματικού ιστού, την υποχώρηση των εσωκομματικών διαδικασιών όπου τα μέλη να έχουν ελάχιστα δικαιώματα και υποχρεώσεις έναντι του κόμματος.

Το μεγαλύτερο μέρος των κομματικών δραστηριοτήτων πλέον αναλαμβάνουν ιδιωτικοί φορείς, σύμβουλοι και επιτελεία πολιτικής επικοινωνίας και η δομή του αποκτά χαρακτηριστικά μιας οριζόντιας, αποκεντρωμένης, οργανωτικής μορφής χωρίς ουσιαστική κομματική βάση και με ασαφής διάκριση μεταξύ οργανωμένων μελών και περιστασιακών φίλων³³².

Από ορισμένους ερευνητές του κομματικού φαινομένου έχει επίσης επισημανθεί η εμφάνιση ενός νέου τύπου κόμματος ως «κόμμα καρτέλ» (Cartel Party), όρος που αποδίδεται στους Katz και Mair³³³ που συνδέεται και με τις πιέσεις που δέχεται ο θεσμός των πολιτικών κομμάτων από τις διαδικασίες ολοκλήρωσης σε πλανητική κλίμακα.

Τα νέα αυτά κόμματα διατηρούν πολλά³³⁴ από τα χαρακτηριστικά τόσο των κομμάτων μαζών, όπως την βασική ιεραρχική οργανωτική δομή και την εξ αυτής

³³¹ ό.π., σ. 108 και Γράβαρης Δ, (2002)

³³² Σ. Σακελλαρόπουλος- Π.Σωτήρης, (2005),σ. 109

³³³ Μ.Σπουρδαλάκης, (2003), σ. 57

³³⁴ Μ.Σπουρδαλάκης, (2003), σ. 58

προκύπτουσα γραφειοκρατία, όσο και των πανσυλλεκτικών κομμάτων , όπως την μείωση των ιδεολογικών αναφορών, την ασάφεια των κοινωνικών δεσμεύσεων, την ανάδειξη εξωγενών ηγεσιών με παράλληλη υποβάθμιση του ρόλου των μελών. Η πολιτική πρακτική του νέου αυτού κόμματος έχει ως βασικά χαρακτηριστικά της, ότι στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά σε εκλογικές κινητοποιήσεις που διευθύνονται από την κεντρική διοίκηση του κόμματος και τις διακρίνει ο απόλυτος επαγγελματισμός, ότι η διάκριση μέλους και μη ξεθωριάζει, ότι η ηγεσία απολαμβάνει μεγάλη αυτονομία κινήσεων, ότι επέρχεται πλέον καίρια και σημαντική αλλαγή στους πολιτικούς στόχους - αφού πλέον η κατάκτηση της εξουσίας και η διαχείριση της κυβέρνησης δεν αποτελούν στόχους εξωγενείς και εν μέρει ανιδιοτελείς, ως εξυπηρέτηση των αιτημάτων του εκλογικού σώματος, αλλά στόχους ιδιοτελείς με εσωκομματική λογική.

Η εγγύτητα με το κράτος και η κυβερνητική διαχείριση ειδικότερα αναδεικνύεται σε στόχο ζωτικής σημασίας για την επιβίωση και αναπαραγωγή τους και τα κόμματα αυτά γίνονται στην ουσία «κρατικοδίαιτα»³³⁵.

Ένα αναπάντητο ερώτημα είναι αν τα παραπάνω χαρακτηριστικά αφορούν μόνο τα λεγόμενα κυβερνητικά κόμματα ή και εκείνα ακόμη που βρίσκονται στο περιθώριο της κρατικής εξουσίας.³³⁶

Παρά την καθολικότητα του φαινομένου, οι τάσεις αυτές φαίνεται να εμφανίζονται ευκολότερα στις χώρες με παράδοση διακομματικών συνεργασιών και κρατικών επιχορηγήσεων προς τα πολιτικά κόμματα παρά σε χώρες με παράδοση πολιτικών πολώσεων ή με περιορισμένη κρατική ενίσχυση των κομμάτων.³³⁷

1.3.2 Τα πολιτικά κόμματα στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο

Κάθε πολιτικό κόμμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι ένας οργανισμός ο οποίος διαθέτει ένα πολιτικό πρόγραμμα, αποτελείται από εθνικά κόμματα και από μεμονωμένα πρόσωπα ως μέλη, και εκπροσωπείται σε αρκετά κράτη μέλη.

Όπως αναφέρεται στις Ευρωπαϊκές Συνθήκες, τα πολιτικά κόμματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την ολοκλήρωση στα πλαίσια της

³³⁵ ό.π., σ.60

³³⁶ ό.π., σ.60

³³⁷ ό.π., σ. 60

Ένωσης. Συμβάλλουν στη δημιουργία ευρωπαϊκής συνείδησης και στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των πολιτών της Ένωσης.

Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Από τον Ιούλιο του 2004 τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα λαμβάνουν ετήσια χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η χρηματοδότηση έχει τη μορφή επιδότησης λειτουργίας. Μπορεί να καλύπτει έως και το 85% των δαπανών ενός κόμματος, ενώ τα υπόλοιπα έξοδα πρέπει να καλύπτονται από ιδίους πόρους όπως εισφορές μελών και δωρεές.

Οι βουλευτές χωρίζονται σε πολιτικές ομάδες και συσπειρώνονται όχι με βάση την εθνικότητά τους αλλά με βάση την πολιτική τους τοποθέτηση.

Σήμερα υπάρχουν 7 πολιτικές ομάδες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι ομάδες αυτές είναι ³³⁸:

- Η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (Χριστιανοδημοκράτες)
- Η Ομάδα της Προοδευτικής Συμμαχίας των Σοσιαλιστών και Δημοκρατών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Η Ομάδα της Συμμαχίας Φιλελευθέρων και Δημοκρατών για την Ευρώπη
- Η Ομάδα των Πρασίνων / Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία
- Η Ομάδα Ευρωπαίοι Συντηρητικοί και Μεταρρυθμιστές
- Η Συνομοσπονδιακή Ομάδα της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς/Αριστερά των Πρασίνων των Βορείων Χωρών
- Η Ομάδα Ευρώπη ελευθερίας και δημοκρατίας

Κάθε πολιτική ομάδα ορίζει το δικό της πρόεδρο (ή σε ορισμένες ομάδες, δύο συμπροέδρους), ένα προεδρείο και μια γραμματεία.

Για να σχηματιστεί μια πολιτική ομάδα απαιτούνται τουλάχιστον 25 βουλευτές που πρέπει να εκπροσωπούν τουλάχιστον το ένα τέταρτο του συνόλου

³³⁸ Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/staticDisplay.do?language=EL&id=43/10-4-2011>

των κρατών μελών. Απαγορεύεται η ένταξη σε περισσότερες από μία πολιτικές ομάδες.

Ορισμένοι βουλευτές δεν ανήκουν σε καμιά πολιτική ομάδα και στην περίπτωση αυτή ανήκουν στους μη εγγεγραμμένους.

Πριν από κάθε ψηφοφορία στην ολομέλεια, οι πολιτικές ομάδες εξετάζουν τις εκθέσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών και υποβάλλουν τροπολογίες.

Η θέση κάθε πολιτικής ομάδας αποφασίζεται με συνεννόηση στους κόλπους της ομάδας, αλλά κανένας βουλευτής δεν επιτρέπεται να λάβει υποχρεωτική εντολή ψήφου. Δεν είναι επίσης δυνατό να εξαναγκαστεί με οποιονδήποτε τρόπο ένας ευρωβουλευτής να ψηφίσει.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί ένα υπερεθνικό όργανο που τα μέρη του εκλέγονται δημοκρατικά με άμεση και καθολική ψηφοφορία με πρόθεση να εκπροσωπεί τους λαούς των κρατών μελών. Εκλέγεται κάθε πέντε χρόνια και θεσπίζει πολυάριθμα νομοθετικά μέτρα (οδηγίες, κανονισμούς) που επηρεάζουν την καθημερινή ζωή κάθε πολίτη³³⁹.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαθέτει σήμερα 736 βουλευτές εκλεγμένους στα 27 κράτη μέλη της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το 1979, οι ευρωβουλευτές εκλέγονται με άμεση και καθολική ψηφοφορία για περίοδο πέντε ετών.

Αν και κάθε κράτος μέλος καθορίζει το εκλογικό του σύστημα, οι δημοκρατικοί κανόνες είναι ίδιοι: δικαίωμα ψήφου στα 18 (με εξαίρεση την Αυστρία, όπου δικαίωμα ψήφου έχουν και οι 16χρονοι), ισότητα ανδρών και γυναικών και μυστικότητα της ψήφου. Ας σημειωθεί ότι οι ευρωεκλογές διέπονται από κοινούς κανόνες: άμεση και καθολική ψηφοφορία, αναλογική και πενταετής, ανανεώσιμη θητεία.

Οι έδρες κατανέμονται, κατά γενικό κανόνα, αναλογικά προς τον πληθυσμό κάθε κράτους μέλους. Κάθε κράτος μέλος διαθέτει σταθερό αριθμό εδρών, 99 κατά μέγιστο και 5 κατ' ελάχιστο.

³³⁹ Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EL&id=45/10-3-2011>

Υπάρχει ισοτιμία ανδρών – γυναικών και η εκπροσώπηση των γυναικών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αυξάνεται διαρκώς, και λίγο πάνω από το 1/3 των βουλευτών είναι γυναίκες.

Οι βουλευτές μοιράζουν το χρόνο εργασίας τους μεταξύ Βρυξελλών, Στρασβούργου και της εκλογικής τους περιφέρειας.

1.3.3 Το μεταπολιτευτικό πολιτικό- κομματικό σύστημα στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα πολιτικά κόμματα εμφανίστηκαν και ανέπτυξαν δράση περίπου από την αρχή ίδρυσης του νεοελληνικού κράτους³⁴⁰.

Πριν την μεταπολίτευση το κέντρο βάρους της πολιτικής δύναμης δεν βρίσκεται στα κόμματα, αλλά βρίσκεται κυρίως σε άλλα κέντρα εξουσίας όπως, στρατός, παλάτι, ξένα κέντρα εξουσίας κλπ, ενώ μετά την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974, είτε έχουμε κατάσταση έλλειψης κάποιων απ αυτούς τους παράγοντες (π.χ παλάτι) είτε σημαντική αποδυνάμωση άλλων (στρατός, αμερικάνικος παράγοντας).

Η πτώση της δικτατορίας και η διαμόρφωση μετά το 1974 συνθηκών ομαλής κοινοβουλευτικής ζωής ήταν φυσικό να αναζωογονήσουν το ενδιαφέρον για την πολιτική δράση των μαζών και το ενδιαφέρον για την πολιτική και την αναζωογόνηση του ελληνικού πολιτικού - κομματικού συστήματος.

Το σύγχρονο ελληνικό πολιτικό και κομματικό σύστημα πρέπει δικαίως να χαρακτηριστεί ως ένα σχετικά παραμελημένο πεδίο στην έρευνα και βιβλιογραφία καθώς λίγες εργασίες έχουν πραγματοποιηθεί που να αναλύουν την δομή και την δυναμική του εξέλιξη³⁴¹.

Τα κόμματα της μεταπολιτευτικής Ελλάδας εκκινούν από τρεις μεγάλες προδικτατορικές πολιτικές οικογένειες, της Δεξιάς, του Κέντρου και της Αριστεράς, στις οποίες συνυπήρχαν διαφορετικά ιδεολογικά ρεύματα, νοοτροπίες, ιστορικές παραδόσεις και πολιτικές φιλοσοφίες.

Παρατηρείται μεταπολιτευτικά μια ιδιαίτερη ανάπτυξη του κομματικού φαινομένου μέσω της δημιουργίας νέων μαζικών κομμάτων (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ), και την νομιμοποίηση των ΚΚΕ και ΚΚΕ Εσωτερικού.

³⁴⁰ Κ. Χρυσόγονος, (2003), σ. 89

³⁴¹ Λυριτζής Χ. Εισαγωγή στο «Εκλογές και κόμματα στη δεκαετία του '80: Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματος», επιμ. Λυριτζής Χ., Αθήνα, Θεμέλιο, σ.18-19

Η μεταπολιτευτική πολιτική σκηνή χαρακτηρίστηκε συνολικά, εκτός από την εμφάνιση νέων πολιτικών σχημάτων και από το μετασχηματισμό του ρόλου τους, της εσωτερικής δομής τους, της νομικής θέσης τους, με δυο λόγια από το μετασχηματισμό της θέσης και του ρόλου τους στη δομή της εξουσίας. Η μεταπολίτευση στην διαχρονική της πορεία από το 1974 και μετά θα συμπυκνώνει διαρκώς σε πολιτικό, συνταγματικό και νομικό επίπεδο τα αποτελέσματα της ταξικής διαπάλης και τις μορφές που θα λαμβάνει η κυριαρχία της αστικής τάξης και του κεφαλαίου.

Το σημαντικό γεγονός της μεταπολίτευσης δεν είναι τόσο η ανανέωση του πολιτικού προσωπικού σε σχέση με τη προδικτατορική περίοδο αλλά είναι ο νέος ρόλος που αναλαμβάνουν πλέον οι πολιτικές δυνάμεις στη νομιμοποίηση του κοινοβουλευτισμού, στη νέα δομή της εξουσίας και τις νέες μορφές πολιτικής αντιπροσώπευσης και νομιμοποίησης του κράτους.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια τροποποιείται ριζικά, ως γεγονός ουσιαστικό, η πολιτική λειτουργία όσων από το προδικτατορικό πολιτικό προσωπικό εξακολουθούν μετά τη μεταπολίτευση να βρίσκονται στην ενεργό πολιτική.

Στο ξεκίνημα της μεταπολίτευσης και για τα επόμενα δέκα και πλέον χρόνια (1974-1985) επεκτείνεται³⁴² σημαντικά η συμμετοχή στην ψηφοφορία και εξετάζοντας³⁴³ αυτή την συμμετοχή στις εκλογικές διαδικασίες, μπορούμε να πούμε ότι πρόκειται για ελληνική ιδιομορφία καθώς η δεκαετία του 1980 υπήρξε σαφώς ή κατ'εξοχήν περίοδος ιδεολογικοποίησης των πολιτικών κομμάτων, με τις εκλογές όλης αυτής της δεκαετίας 1980-1990 να είναι ιδιαίτερα φορτισμένες ιδεολογικά³⁴⁴.

³⁴² Στις εκλογές του 1974 υπήρχαν 6.241.066 εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους, το 1977- 6.403.738, το 1981- 7.059.778. Το ΠΑΣΟΚ ολοκλήρωσε αυτήν την επέκταση. Με την καθιέρωση της ψήφου στα 18, θα ανεβάσει τον αριθμό των πολιτών που κατέχουν το γενικό εκλογικό δικαίωμα σε 7.460.669 (ευρωεκλογές του 1984). Στις εκλογές της 2ας Ιουνίου 1985 ο αριθμός των γραμμένων θα φτάσει στα 7.661.588. Δηλαδή στην περίοδο 1974-1981 προστέθηκαν 820.000 περίπου νέοι εκλογείς (ποσοστό 13.1%), ενώ συνολικά στην περίοδο 1974-1985 προστέθηκαν 1.420.500 (ποσοστό 22,8%), Αυτή η σημαντική αύξηση δεν οφείλεται στην αύξηση του πληθυσμού. Το ποσοστό των, ψηφοφόρων στον συνολικό πληθυσμό της Ελλάδας ήταν το 1974- 69,6%. Το 1981 είχε φτάσει στο 72.6% και το 1985 στο 78.3%.

³⁴³ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986) και Π. Κυπριανός, (1997)

³⁴⁴ Κατσούδας Δ, (1990), Ψήφος και ιδεολογία, στο Λυριτζής Χ. κ.α (επιμ) «Εκλογές και κόμματα στη δεκαετία του '80: Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματος», Αθήνα: Θεμέλιο, σ.238- 248

Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα μετά την μεταπολίτευση έχουν αναγνωριστεί συνταγματικά, επιχορηγούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό, και εξελίχθηκαν σε μαζικές πολυπληθείς οργανώσεις.³⁴⁵

Το Σύνταγμα³⁴⁶ του 1975 για πρώτη φορά αναγνωρίζει τον πολιτειακό ρόλο των πολιτικών κομμάτων, τα κατοχυρώνει σε θεσμό του πολιτεύματος και θεσπίζει διατάξεις γι' αυτά.

Η καθυστέρηση στη συνταγματική αναγνώριση των πολιτικών κομμάτων δεν είναι ελληνική εξαίρεση. Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες³⁴⁷ η ένταξη των κομμάτων στους συνταγματικούς κανόνες αποτελεί μεταπολεμικό φαινόμενο³⁴⁸.

Η εγκαθίδρυση του συστήματος αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας με κύριο άξονα τα πολιτικά κόμματα δεν αποτελεί προφανώς ελληνική ιδιομορφία³⁴⁹.

Η ανάδυση των κομμάτων, η πολιτική ενίσχυση τους μέσα στο πλέγμα του κράτους και η σταθεροποίηση τους σαν μηχανισμών αναγκαίων για την ενσωμάτωση των μαζών στη μεταπολιτευτική αστική νομιμότητα, ακολουθείται από μια επανα-οριοθέτηση του πλαισίου της «νόμιμης πολιτικής», δηλαδή της πολιτικής που αναγνωρίζει ως τέτοια το κράτος³⁵⁰ και οποιαδήποτε πολιτική πρακτική που δεν εκπορεύεται από τα επίσημα κόμματα, ή έστω δεν παρεμβαίνει μέσα στους επίσημους κρατικούς θεσμούς, δεν αναγνωρίζεται σαν πολιτική, ποινικοποιείται και καταστέλλεται (π.χ. απαγορεύσεις συγκεντρώσεων, πορειών κλπ).

Η εμφάνιση των πολιτικών κομμάτων στην μεταπολιτευτική περίοδο, η συμπίκνωση της ιδεολογίας τους και της πολιτικής τους φυσιογνωμίας, η αποκρυστάλλωση όλων αυτών σε μια συγκεκριμένη μαζική οργανωτική μορφή, είναι αποτελέσματα της εισβολής στην πολιτική των λαϊκών μαζών, της εμφάνισης νέων κοινωνικών υποκειμένων (εργοστασιακό προλεταριάτο, νέα μικροαστικά

³⁴⁵ Κ. Χρυσόγονος, (2003), σ. 119

³⁴⁶ Άρθρο. 29, §1... «Έλληνες πολίται, έχοντες το δικαίωμα του εκλέγειν δύνανται να ιδρύουν ελευθέρως και να μετέχουν εις πολιτικά κόμματα, η οργάνωσις και η δράσις των οποίων οφείλει να υπηρετεί την ελευθέραν λειτουργίαν τον δημοκρατικού πολιτεύματος»

³⁴⁷ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986)

³⁴⁸ ενδεικτικά σε Δυτική Γερμανία: άρθρο 21 του θεμελιώδη Νόμου του 1949, σε Γαλλία: άρθρο 49-Σύνταγμα του 1958, σε Ιταλία: άρθρο 4-Σύνταγμα του '47, σε Τουρκία: άρθρα 56 και 57 του Συντάγματος του 1961, σε Πορτογαλία: άρθρο 117 του Συντάγματος του 1976, σε Ισπανία: άρθρο 65 του Συντάγματος του 1978.

³⁴⁹ ό.π.,

³⁵⁰ ό.π.,

στρώματα), της πρωτοφανούς ενίσχυσης του πολιτικού ρόλου του φοιτητικού και του νεολαιίστικου κινήματος όπως και των αγροτικών στρωμάτων, της αναζωογόνησης του συνδικαλιστικού κινήματος. Σαν τέτοια πρέπει να μελετηθούν τα ίδια τα πολιτικά κόμματα και οι σχέσεις εκπροσώπησης που οικοδόμησαν και όχι σαν κινήσεις κλειστών κομματικών επιτελείων και ελίτ ή προσωπικά «δημιουργήματα» πολιτικών ηγετών³⁵¹.

Ορισμένα θεωρητικά σχήματα ανάλυσης³⁵² απλουστεύουν ή και δεν λαμβάνουν υπόψη τους ταξικούς αγώνες, τις μορφές και αντιθέσεις του κράτους, τον ρόλο των κομμάτων σ' αυτά τα πλαίσια κ.λπ. Και στη συμπύκνωση του όρου «παλαιοκομματισμός», οι εκλογικές μετατοπίσεις των μαζών (όταν υπήρχαν τέτοιες) δεν λαμβάνονται υπόψη σαν αναδιατάξεις κοινωνικών συσχετισμών αλλά σαν ψήφοι που μετακινούνται από τον ένα πολιτευτή στον άλλο ή από ένα κόμμα σ' άλλο, χάριν κάποιων προσωπικών ωφελημάτων που παρείχε το σύστημα της «πελατείας».

Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η αναγωγή της «πολιτικής πελατείας» σε πρωτεύον χαρακτηριστικό, αποκρύβει τις κοινωνικές-ταξικές διαμεσολαβήσεις που αναλαμβάνουν τα πολιτικά κόμματα να εκπροσωπήσουν και κυρίως τις μορφές που παίρνει αυτή η διαμεσολάβηση. Είναι αναμφισβήτητο ότι αυτό που έχει περιγραφεί σαν «πελατεία» ή «παλαιοκομματισμός», δηλαδή μια προσωπική, αμοιβαία σχέση, σχέση εξάρτησης μεταξύ «ψηφοφόρου» και «πολιτευτή» υπήρξε πολύ συχνό φαινόμενο. Αλλά θεωρούμε ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο στο εσωτερικό των σχέσεων εκπροσώπησης των κομμάτων, μια μορφή οργανωτικής (με την ευρεία έννοια) ένταξης, πάνω στην οποία κυριαρχεί το χαρακτηριστικό της πολιτικής και ιδεολογικής έκφρασης και όχι το αντίθετο. Είναι δηλαδή η «πελατεία» μια μορφή αντιπροσώπευσης ή συναίνεσης στο εσωτερικό της πολιτικής αντιπροσώπευσης»³⁵³.

Βασικά χαρακτηριστικά του μεταπολιτευτικού πολιτικού –κομματικού συστήματος.

Το μεταπολιτευτικό κομματικό σύστημα χαρακτηρίζεται από τη σταθερή παρουσία δυο μεγάλων κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ πολυσυλλεκτικών και διαταξικών

³⁵¹ ό.π.,

³⁵² ό.π.,

³⁵³ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986)

(με σαφή όμως υπεροχή καθενός από αυτά σε συγκεκριμένα κοινωνικά στρώματα) που εναλλάσσονται στην κυβερνητική εξουσία με αυτοδυναμία (με μικρή εξαίρεση την περίοδο 1989-1990) καθώς και την ύπαρξη ενός όχι σταθερού αριθμού μικρότερων κομμάτων, συγκεντρωμένων κυρίως στην αριστερή πλευρά του πολιτικού φάσματος³⁵⁴.

Ο «δικομματισμός» και η πολιτική και κοινωνική «πόλωση», εκτός από σύγκρουση δύο ιστορικών για την περίοδο κοινωνικών μπλοκ, σε τελική ανάλυση υπήρξε και αποτέλεσμα της ενίσχυσης-σταθεροποίησης των σχέσεων του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. μ' αυτά τα κοινωνικά μπλοκ.³⁵⁵

Ο «δικομματισμός» σαν ιστορική έκφραση δύο διαφορετικών κοινωνικών συμμαχιών στην πολιτική σκηνή, είναι ένα χαρακτηριστικό που κυριάρχησε στη Δ. Ευρώπη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και την άνοδο της σοσιαλδημοκρατίας. Στη Μ. Βρετανία οι Συντηρητικοί και οι Εργατικοί, στη Γερμανία η Χριστιανοδημοκρατία και το SPD, στη Γαλλία η ιστορική πόλωση σε Δεξιά και Αριστερά, ακόμα και στην Ιταλία, όπου παρά τη σχετική ρευστότητα των κοινωνικών συμμαχιών και την απλή αναλογική η Χριστιανοδημοκρατία και το Ι.Κ.Κ. (μέχρι το '48 από κοινού με τους Σοσιαλιστές) αναδείχθηκαν στους δυο κύριους πόλους με πολύ μεγάλη απόσταση από τα άλλα κόμματα³⁵⁶.

Στην Ελλάδα σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις της μεταπολιτευτικής περιόδου, με εξαίρεση εκείνη του 1981, υπήρξαν περισσότερα των τριών κομμάτων στη βουλή.

Από το 1981 και ύστερα τα δυο μεγάλα κόμματα κυμαίνονταν συγκεντρωτικά σε ποσοστά μεταξύ 83-87% σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις, με εξαίρεση το 1996.

Εκτός των τεσσάρων κομματικών – πολιτικών χώρων (ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, Ανανεωτική Αριστερά <ΚΚΕ Εσωτερικού, Συνασπισμός>) εισήλθαν κατά καιρούς στη βουλή κόμματα που εξέφραζαν κυρίως συγκυριακές διαφορές με το «μητρικό» κόμμα από το οποίο προέρχονταν ή ήταν αποτέλεσμα προσωπικών στρατηγικών πολιτικών στελεχών.

³⁵⁴ Κ. Χρυσόγονος, (2003), σ. 111 και Η.Νικολακόπουλος, (1989)

³⁵⁵ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986)

³⁵⁶ ό.π.

Μπορούμε όμως να παρατηρήσουμε την διαχρονική αποτυχία όλων των νέων πολιτικών κινήσεων και κομμάτων που δημιουργήθηκαν στις παρυφές των κομμάτων της ΝΔ και ΠΑΣΟΚ να εδραιωθούν στην πολιτική σκηνή και να μαζικοποιηθούν, επειδή ακριβώς δεν κατόρθωσαν να διασπάσουν το κοινωνικό μπλοκ του «μητρικού» κόμματος. Και αυτό αν και στην διαδικασία συγκρότησής τους είχαν ως επικεφαλής προβεβλημένα ανώτατα στελέχη των κομμάτων από τα οποία αποσπάστηκαν.

Τέτοια κόμματα ήταν το κόμμα «Δημοκρατικό Κοινωνικό Κίνημα» -(ΔΗΚΚΙ) με επικεφαλής τον Δ.Τσοβόλα (από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ) , το Κόμμα «Πολιτική Άνοιξη»- (ΠΟΛΑΝ) με επικεφαλής τον Α. Σαμαρά (από τον χώρο της ΝΔ) , το κόμμα της ΔΗΑΝΑ με επικεφαλής τον Κ. Κ.Στεφανόπουλο (από τον χώρο της ΝΔ) , κόμμα με επικεφαλής τον Δ.Αβραμόπουλο (από τον χώρο της Ν.Δ) το οποίο όμως δεν έλαβε μέρος σε εθνικές εκλογές, κόμμα με επικεφαλής τον Γ.Αρσένη (από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ).

Κρίσιμος παράγοντας για την δυνατότητα συγκέντρωσης της εκλογικής δύναμης στα δυο κόμματα εξουσίας ΝΔ και ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε και το εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής , το οποίο με διάφορες παραλλαγές κυριάρχησε κατά την μεταπολιτευτική περίοδο.

Ως τα βασικά χαρακτηριστικά των κομμάτων όπως αυτά παρουσιάστηκαν μεταπολιτευτικά και μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1980 μπορούν να θεωρηθούν :

- Η πολιτική ιδεολογία τους
- Το κυβερνητικό τους πρόγραμμα
- Η δομημένη ιεραρχημένη και γραφειοκρατική οργάνωσή τους
- Η επικράτηση γενικά ενός συνδυασμού συγχρόνων και παραδοσιακών μορφών οργάνωσης του κομματικού συστήματος.

Τα ελληνικά πολιτικά κόμματα μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι δεν καθορίστηκαν από μεγάλες ταξικές, θρησκευτικές, πολιτισμικές ή γεωγραφικές αντιθέσεις -διαιρετικές τομές, φαινόμενο εξηγήσιμο στα χαρακτηριστικά μιας

κοινωνίας με ομοιογένεια, χωρίς αισθητές θρησκευτικές, πολιτισμικές, γεωγραφικές, εθνοτικές διαφορές³⁵⁷.

Ειδικότερα³⁵⁸

-Από ταξική σκοπιά (τα αριστερά κόμματα με την κατεξοχήν αναφορά στην ταξικότητα ουδέποτε κατάφεραν να εκφράσουν εκλογικά και να συσπειρώσουν την μεγάλη πλειοψηφία των εργατικών στρωμάτων)

-Από θρησκευτική σκοπιά (οι θρησκευτικές πεποιθήσεις δεν διαχωρίζουν πρωτογενώς τα κόμματα στην Ελλάδα)

-Από μειονοτική σκοπιά (μικρή εξαίρεση η εμφάνιση το 1989-90, λόγω του τότε εκλογικού νόμου, μειονοτικών κομμάτων με φθίνουσα πορεία στη Δ. Θράκη)

-Από γεωγραφική σκοπιά (η μεγάλη επιρροή για συγκεκριμένες περιόδους των κομμάτων σε κάποιες γεωγραφικές περιοχές π.χ. ΠΑΣΟΚ σε Κρήτη, ΝΔ σε Λακωνία, ΚΚΕ σε Λέσβο) δεν περιείχε κάποια ιδιαίτερα τοπικά –τοπικιστικά χαρακτηριστικά αλλά περισσότερο επιβίωση στοιχείων ιστορικότητας με συνεχή επικράτηση τάσεων ομογενοποίησης της ψήφου και της εκλογικής συμπεριφοράς και ψήφου σε όλη την ελληνική επικράτεια.

Η πολιτική αντιπαράθεση δεν αρθρώνεται μεταπολιτευτικά κυρίως σε ταξική ή πολιτισμική βάση αλλά σε πολιτική –ιδεολογική βάση και το σύνολο σχεδόν των αντιπαραθέσεων άρχιζαν και τελείωναν εντός του συστημικού θεσμικού πεδίου.

Σε «ειδικές περιπτώσεις κομμάτων» θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε τα ακόλουθα κόμματα:

- Το κόμμα της «Εθνικής Παράταξης» που προσπάθησε ανεπιτυχώς να εκφράσει τον ακροδεξιό, χουντικό πολιτικό χώρο
- Το κόμμα των «Οικολόγων- Εναλλακτικών» που συμμετείχαν στις βουλές του 1989-90 εκφράζοντας νέα αιτήματα και κοινωνικές απαιτήσεις μέρους του εκλογικού σώματος.
- Κόμματα που τη διετία 1989-90 εμφανίστηκαν και εκπροσωπήθηκαν στη βουλή στη Δ.Θράκη σαν κόμματα της μουσουλμανικής μειονότητας.

³⁵⁷ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.48-57

³⁵⁸ ό.π., σ.48-57

Επίσης τα πολιτικά κόμματα, επισημαίνει ο Χ.Βερναρδάκης(2011)³⁵⁹, όπως συγκροτήθηκαν αρχικά και εξελίχτηκαν στην Μεταπολίτευση, διέθεταν τέσσερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

Α) αποτελούσαν φορείς εκπροσώπησης κοινωνικών και ταξικών συμφερόντων

Β) συνιστούσαν οργανωτικοπολιτικές μορφές με αυτόνομες διαδικασίες και λειτουργίες συνάρθρωσης κοινωνικών συμφερόντων και

Γ) συγκροτούσαν την εκπροσώπηση αυτή με την μορφή “κοινωνικών μπλοκ” ομοειδών συμφερόντων

Δ) συγκροτούσαν ένα συγκεντρωτικό, με την μορφή του δικομματισμού, κομματικό σύστημα, αφού στην πολιτική σκηνή κυριαρχούσαν εντέλει μόνο δύο «κόμματα», δηλαδή μόνο δυο συγχωνεύσεις πολιτικού προγράμματος και κοινωνικών αιτημάτων.

Ο Χ.Βερναρδάκης³⁶⁰ επίσης θεωρεί ότι η Γ’ Ελληνική Δημοκρατία, ως η μεταπολιτευτική περίοδος που ξεκίνησε το 1974, μπορεί να διακριθεί μέχρι το 2010, **σε τρεις βασικές περιόδους:**

- Στην «πρώιμη» Μεταπολίτευση, ως την περίοδο από το 1974 έως και το 1981.

Είναι η περίοδος της «συμμετοχικής κομματικής δημοκρατίας» όπου οι μάζες «εισβάλουν» στα κόμματα, τα «κατακτούν» και τα συγκροτούν.

Την περίοδο αυτή συγκροτούνται και εδραιώνονται τα πολιτικά κόμματα, τίθενται τα θεμέλια της πολιτικής αντιπροσωπευτικότητας και δημιουργούνται (ή επανεργοποιούνται) οι ιστορικές προϋποθέσεις του διακομματικού συστήματος.

-Στην «ενδιάμεση» Μεταπολίτευση, ως την περίοδο από το 1981 έως και το 1996.

Είναι η περίοδος της «συγκρατητικής κομματικής δημοκρατίας».

Την περίοδο αυτή τα δυο βασικά κόμματα διακυβέρνησης ΝΔ και ΠΑΣΟΚ συγκροτούν ανταγωνιστικές σχέσεις εκπροσώπησης και αντιπαρατίθενται μεταξύ τους με διαφορετικές ιδεολογίες, κοινωνικές συμμαχίες και κομματικές στρατηγικές, οριοθετώντας το πλαίσιο του «πολωμένου δικομματισμού».

Τα κόμματα εξακολουθούν να παραμένουν ισχυροί κοινωνικοί θεσμοί αλλά μεταβάλλονται σταδιακά αλλά σταθερά σε «επαγγελματικές κομματικές

³⁵⁹ Χ.Βερναρδάκης,(2011)

³⁶⁰ Χ.Βερναρδάκης,(2011), Πρόλογος

γραφειοκρατίες» που αποσυνδέονται ολοένα και περισσότερο από τις αντιπροσωπευτικές εντολές τους.

-Στην «ύστερη » Μεταπολίτευση, ως την περίοδο από το 1996 έως και το 2010.

Είναι η περίοδος του «συναινετικού ή συγκλίνοντος δικομματισμού» που οριοθετείτε από το μετασχηματισμό των κομμάτων εξουσίας σε «κρατικά κόμματα» και του πολιτικού συστήματος σε καρτέλ εξουσίας δυο «πολιτικών μονοπωλίων».

Τα κόμματα εξουσίας κατά την περίοδο αυτή αποσυνδέονται οριστικά από την κομματική τους βάση και ευρύτερα από τις κοινωνικές σχέσεις εκπροσώπησης πάνω στις οποίες είχαν συγκροτηθεί, μετασχηματιζόμενα σε υποσυστήματα του κράτους και των οργανικών πολιτικών του.

Η περίοδος αυτή, κατά τον Χ.Βερναρδάκη ολοκληρώνεται και τυπικά τον Μάιο του 2010 με την υπογραφή του Μνημονίου και όλων όσων το συνοδεύουν.

Μπορούμε να συνάγουμε κάποιες συνολικές διαπιστώσεις για το μεταπολιτευτικό πολιτικό –κομματικό σύστημα όπως:

- Πολιτική και ιδεολογική σταθεροποίηση του κοινοβουλευτισμού σαν μοντέλου οργάνωσης και στρατηγικής,
- Επέκταση του αντιπροσωπευτικού συστήματος,
- Μαζική συμμετοχή στις εκλογικές διαδικασίες

Αυτά αποτελούν τρία από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του μεταπολιτευτικού κομματικού συστήματος της μεταπολιτευτικής περιόδου.

Τα πολιτικά κόμματα της μεταπολίτευσης υπήρξαν ταυτόχρονα, θεμέλια της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας, βασικοί θεσμοί δημοκρατικής νομιμοποίησης και συμμετοχής πολλών χιλιάδων πολιτών, βασικοί προωθητές μεγάλων μαζικών κινητοποιήσεων και συγκεντρώσεων και συνάμα, υπήρξαν «σχολεία» συγκεντρωτικής, γραφειοκρατικής νοοτροπίας με βαθιά περιφρόνηση στους ουσιαστικούς κανόνες νομιμότητας, με προνομιακή για τα μέλη και στελέχη τους πρόσβαση στους δημόσιους και κρατικούς πόρους³⁶¹.

Μια σχετική αυτονόμηση ισχύος της εκτελεστικής εξουσίας έναντι των κύριων συντελεστών δύναμης και επιρροής στο ευρύτερο κοινωνικό πλέγμα, όπου

³⁶¹ Βούλγαρης, (2001), σ.47

η εκτελεστική εξουσία δεν αποτελεί πλέον το ιεραρχικά υποδεέστερο επίπεδο του πολιτικού συστήματος αλλά λειτουργεί ως το κρίσιμο και νευραλγικό πεδίο σχεδιασμού και υλοποίησης των δημόσιων πολιτικών.

Συνεχής υποβάθμιση των αρμοδιοτήτων της Βουλής και μετατροπή της σε μηχανισμό νομοθετικής επικύρωσης προ εισημμένων αποφάσεων και αφαίρεση αρμοδιοτήτων της, μέσω της συνεχούς έκδοσης όλο και περισσότερο Προεδρικών διαταγμάτων, Υπουργικών αποφάσεων, εγκυκλίων, με κυβερνητική επιλογή για τα σημαντικά νομοθετήματα της διαδικασίας του κατεπείγοντος ταυτόχρονα με την υποχρεωτική κομματική πειθάρχηση των βουλευτών.

Μαζί με την περαιτέρω ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας έναντι κοινοβουλίου και Δημόσιας Διοίκησης, άλλο σκέλος με καταλυτικές συνέπειες για όλο το σύστημα εξουσίας στην Ελλάδα είναι η ιδιαίτερη ενίσχυση της εξουσίας του Πρωθυπουργού και η μεταφορά σε αυτόν υπερεξουσιών μετά και την αναθεώρηση του συντάγματος το 1985.

Ο Πρωθυπουργός καλείται να εξασφαλίζει την ενότητα της δράσης της κυβέρνησης καθώς και την δράση όλης της δημόσιας διοίκησης για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής. Όμως αποκτά πλέον χαρακτηριστικά χαρισματικού προσωποπαγούς τύπου ηγεσίας εντός του συστήματος πολιτικής και εκτελεστικής εξουσίας με την συνεχή υποβάθμιση τόσο του Κοινοβουλίου όσο και του Υπουργικού Συμβουλίου (με χαρακτηριστική ατροφία λειτουργίας του και περιορισμό του σε πανηγυρικές δημοσιοποιήσεις των αποφάσεων του Πρωθυπουργού), με τον κλονισμό της ισχύος και του κύρους των Υπουργών που μετατρέπονται απλά σε εκτελεστές των αποφάσεων του Πρωθυπουργού (μέσω της συχνότητας των ανασχηματισμών καθώς η μέση διάρκεια της θητείας τους στην μεταπολιτευτική περίοδο μόλις υπερβαίνει το ένα έτος)³⁶².

Να προσθέσουμε ακόμη την δημιουργία συγκεντρωτικών υπέρ οργάνων (ΚΥΣΥΜ, ΚΥΣΕΑ κ.α) που συμβάλουν και αυτά καθοριστικά σε ακόμη μεγαλύτερη περιθωριοποίηση του υπουργικού συμβουλίου.

³⁶² Α.Μακρυδημήτρη, (1992), σ.17

1.3.4 Τα βασικά χαρακτηριστικά των κυριοτέρων ελληνικών κοινοβουλευτικών πολιτικών κόμμάτων την μεταπολιτευτική περίοδο

1.3.4.1 Για το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας (Ν.Δ)

Περίοδος 1974-1981

Μια σημαντική παράμετρος στην μετεξέλιξη του ελληνικού κομματικού συστήματος που συντελέστηκε από την έναρξη της μεταπολιτευτικής περιόδου το 1974 αποτελεί η περίπτωση του κόμματος της Ν.Δ.

Την περίοδο 1974-1981, που στην ηγεσία του κόμματος βρίσκονται διαδοχικά ο Κ.Καραμανλής και ο Γ.Ράλλης, το διαδοχικά κυβερνών κόμμα της Ν.Δ.³⁶³ επιχειρεί να κατοχυρωθεί πια, όχι σαν μια απλή συνέχεια της προδικτατορικής ΕΡΕ, αλλά να οργανωθεί σαν ένα ανανεωμένο, πολιτικά και ιδεολογικά, μαζικό αστικό κόμμα.

Η παρέμβαση του Κ. Καραμανλή στην παραπάνω διαδικασία υπήρξε καταλυτική και στρατηγικής σημασίας στη διαδικασία συγκρότησης ενός τέτοιου μαζικού αστικού κόμματος και αποκρυσταλλώνεται εξ αρχής στην ιδρυτική διακήρυξη τις Νέας Δημοκρατίας (την 30 Σεπτέμβρη 1974)³⁶⁴.

Ως ιδεολογία του κόμματος αλλά και ως πολιτική γραμμή διακυβέρνησης προσδιορίζεται την περίοδο αυτή ο «ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός»³⁶⁵ σε μια απόπειρα... « να τονιστούν τα κοινωνικά φιλελεύθερα στοιχεία της παράταξης καθώς και η δημοκρατική ευρωπαϊκή ιδεολογία του κράτους δικαίου»³⁶⁶.

Η οργανωτική δομή του κόμματος της ΝΔ παραμένει σε αυτή την δεκαετία χαλαρή, όμως την περίοδο αυτή συστηματοποιούνται οι συνεδριακές διαδικασίες του κόμματος (προσυνέδριο της Χαλκιδικής τον Μάιο 1977, 1^ο συνέδριο στην Χαλκιδική τον Μάιο 1979, επτά Περιφερειακά Συνέδρια την περίοδο από τον Μάιο

³⁶³ Χ. Βερναρδάκη και Γ. Μαυρή (1986)

³⁶⁴ Αφιέρωμα: «10 χρόνια Νέας Δημοκρατίας 1974-1984», Πολιτικά Θέματα, τχ. 521, 28/11/ 1984.

³⁶⁵ Ο όρος «ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός» χρησιμοποιήθηκε από την ΝΔ του Κ.Καραμανλή έχοντας δυο ιδεολογικοπολιτικές μεταβλητές που προέρχονται από την παράδοση της λαϊκής δεξιάς στην Ελλάδα, το ισχυρό παρεμβατικό κράτος και την ελεύθερη οικονομία. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ο Κ.Καραμανλής στο Προσυνέδριο της Χαλκιδικής το 1977 κυριαρχεί την "κοινωνική δικαιοσύνη" υψηλότερα από την "ελεύθερη δημοκρατική οικονομία", στο, Κωνσταντίνος Καραμανλής: Αρχείο, Γεγονότα και Κείμενα, τ.9, σ.421.

³⁶⁶ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 206

1979 έως τον Μάιο 1980 και τρία ακόμη από τον Μάιο 1980 έως και τον Ιούνιο του 1981).

Τα κομματικά συνέδρια που πραγματοποίησε η ΝΔ σε όλη την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική διαδρομή της σαν βασική αποστολή τους είχαν την εκλογή των οργάνων του κόμματος καθώς οι βασικές στρατηγικές του κόμματος καθορίζονται από τον εκάστοτε Πρόεδρο σε συνεργασία με μια στενή ομάδα συνεργατών³⁶⁷. Τα Συνέδρια, που σύμφωνα με το Καταστατικό του θεωρούνται το Ανώτατο και Κυρίαρχο όργανο του κόμματος, δεν αποτέλεσαν τον αποφασιστικό χώρο διαμόρφωσης της πολιτικής του, διαδραματίζοντας δευτερεύοντα ρόλο. Οι ιδεολογικές και πολιτικές μεταβολές εντός του κόμματος επιβάλλονται «από τα πάνω» καθώς κανένα συνέδριο, εκτός του (ιδιότυπου) 4^{ου} Συνεδρίου δεν κλήθηκε να εκλέξει Πρόεδρο.

Αυτός πιθανά να είναι και ένας σοβαρός λόγος για την παρουσία κατά διαστήματα πολύ μεγάλων μεταβολών στον ιδεολογικό χαρακτήρα του κόμματος που κινείται μεταξύ «λαϊκής δεξιάς» και «συντηρητισμού», «νεοφιλελευθερισμού» (περίοδος 1985-1993) ή ακόμη και ενός ιδιότυπου «κεντροαριστερού» λόγου³⁶⁸.

Το κόμμα της ΝΔ ιδρύεται την 4η Οκτωβρίου 1974 από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Στο προ-συνέδριο της Χαλκιδικής τον Απρίλιο του 1977 ανακοινώθηκε η δημοκρατική εσωτερική οργάνωση της ΝΔ, ενώ το πρώτο συνέδριο της ΝΔ συνήλθε τον Μάιο του 1979, περίπου ενάμιση χρόνο μετά τη δεύτερη μεταπολιτευτική νίκη του Κωνσταντίνου Καραμανλή με 42%. Οι αιρετοί σύνεδροι ενέκριναν ομόφωνα τις ιδεολογικές αρχές της ΝΔ, τις οποίες εισηγήθηκε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, και προσδιορίστηκε εκεί ως ιδεολογία του κόμματος ο «ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός».

Τον Ιούνιο του 1981 διεξήχθη το έκτακτο συνέδριο της ΝΔ, το οποίο ενέκρινε το νέο πρόγραμμα που εισηγήθηκε ο τότε πρόεδρος του κόμματος Γεώργιος Ράλλης, εν όψει και των εθνικών εκλογών.

³⁶⁷ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ.205-206

³⁶⁸ Γ.Κωνσταντινίδης, (2009), σ. 207-229

Κύρια στρατηγική επιδίωξη της ηγεσίας της ΝΔ την περίοδο αυτή αποτέλεσε ... «η αναζήτηση οργανικών συναινέσεων και η εφαρμογή κατασταλτικών πολιτικών μόνο εκεί που προκύπτουν εξωσυστημικές αμφισβητήσεις της συναίνεσης».³⁶⁹

Περίοδος 1981-1989

Η διπλή οδυνηρή ήττα της ΝΔ τον Οκτώβριο του 1981(σε εθνικές εκλογές και ευρωεκλογές) και η άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, δρομολόγησαν εξελίξεις στην ηγεσία της ΝΔ. Τον Δεκέμβριο του 1981 ο Γεώργιος Ράλλης έθεσε ο ίδιος θέμα εμπιστοσύνης προς το πρόσωπό του και στην Κ.Ο του κόμματος και καταψηφίστηκε. Επόμενος πρόεδρος του κόμματος εκλέχθηκε ο Ευάγγελος Αβέρωφ.

Η πολιτική γραμμή της ΝΔ την επόμενη περίοδο γίνεται, σε επίπεδο πολιτικού λόγου, περισσότερο πολωτική απέναντι στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, θέτοντας απέναντι στην «Αλλαγή» του ΠΑΣΟΚ τον στόχο της «Απαλλαγής».

Την περίοδο αυτή, αν και η ΝΔ δεν απομακρύνεται γενικά από την φιλοσοφία του μεταπολιτευτικού αστικού εκσυγχρονισμού και του ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού, εντούτοις προβάλλει στον πολιτικό της λόγο έντονα στοιχεία του παλιού συντηρητικού- αντικομμουνιστικού λόγου της προδικτατορική εποχής.³⁷⁰

Η περίοδος αυτή αποτελεί επίσης μια μεγάλη τομή στην μορφή του κόμματος καθώς η ΝΔ μετατρέπεται εμπράκτως σε «μαζικό κόμμα», δημιουργεί δηλαδή κομματικές οργανώσεις, κομματική γραφειοκρατία, κομματική ζωή, οργανώσεις νεολαίας, κλαδικές σε χώρους δουλειάς, μαζικές συνδικαλιστικές παρατάξεις, παρεμβαίνοντας με τον τρόπο αυτό σε όλα τα επίπεδα.

Αυτή η διαδικασία, που είναι πρωτοεμφανιζόμενη εμπειρία στα ελληνικά δεδομένα για το κατεχοχίν αστικό – συντηρητικό κόμμα, άρχισε μετά το 1981, για να διαφανεί σαφώς στις ευρωεκλογές του 1984 και να κορυφωθεί το 1985 ³⁷¹.

³⁶⁹ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 207

³⁷⁰ Ε.Αλεξάκης, (2001 α), «Η ελληνική Δεξιά. Δομή και ιδεολογία της Νέας Δημοκρατίας(1974-1993), Αθήνα, Αντ. Ν.Σάκουλας και Ε.Αλεξάκης, (2001 β), «Κεντροδεξιά ιδεολογία και Νέα Δημοκρατία. Η πρόκληση και οι προοπτικές της συντηρητικής παράταξης», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 17, σ. 103-139

³⁷¹ Ο Κ. Μητσοτάκης, μετά την ήττα της 2ης Ιουνίου 1985, θα επισημοποιήσει τη «στροφή στις μάζες» κηρύσσοντας «μαζικό αγώνα βάσης» βλ.Συνέντευξη του Κ.Μητσοτάκη στην Καθημερινή: «Ποια πολιτικά σας σχέδια εξυπηρετεί η σύγκληση του συνεδρίου;», 16-17 Ιουνίου 1985. Η ΝΔ υπολογίζεται ότι το 1984 είχε περίπου 300.000 οργανωμένα μέλη και τα μέλη της ΟΝΝΕΔ υπολογίζονται σε 115.000 περίπου.

Η οργάνωση του κόμματος θα αποτελέσει στην συνέχεια πεδίο συσπείρωσης και αναπαραγωγής της «δεξιάς» κοινωνικής συμμαχίας, στοιχείο που απουσίαζε ολοκληρωτικά από την ελληνική πολιτική κουλτούρα.³⁷²

Πριν από το δεύτερο συνέδριο του κόμματος το 1986 μεσολάβησαν η ήττα τις ευρωεκλογές του 1984, η παραίτηση του Ευ. Αβέρωφ και η εκλογή του Κ. Μητσοτάκη στην προεδρία της ΝΔ με συνυποψήφιο τον Κ. Στεφανόπουλο αλλά και νέα ήττα του κόμματος στις εθνικές εκλογές του 1985, με αύξηση όμως του ποσοστού του κόμματος στο 41%.

Τον Σεπτέμβριο του 1985 αποχώρησε από τη ΝΔ ο Κ. Στεφανόπουλος και μαζί με άλλους εννέα βουλευτές ίδρυσε τη «Δημοκρατική Ανανέωση» (ΔΗ.ΑΝΑ).

Τον Φεβρουάριο του 1986 διενεργήθηκε το δεύτερο συνέδριο της ΝΔ στη Θεσσαλονίκη. Στο συνέδριο αυτό εισάγεται καταστατική αλλαγή βάσει της οποίας η εκλογή του Προέδρου του κόμματος δεν θα γίνεται πλέον μόνο από την Κοινοβουλευτική Ομάδα αλλά και από ένα «ειδικό σώμα εκλεκτόρων» που αποτελείτε και από αντιπροσώπους κομματικών οργανώσεων.

Στο συνέδριο αυτό ο Κ. Μητσοτάκης προσδίδει μεγαλύτερη έμφαση στις «νεοφιλελεύθερες» ιδέες.

Η περίοδος που στην ηγεσία της ΝΔ βρίσκεται ο Κ.Μητσοτάκης το κόμμα διαμορφώνει μια «επιθετική» ιδεολογική και πολιτική στρατηγική η οποία έχει ευθείες αναφορές στον «νεοφιλελευθερισμό» και τις πολιτικές του προτεραιότητες, οικειοποιείται τις έννοιες της «ελευθερίας» και της «νέας ατομικότητας» και εισάγει στην ελληνική πολιτική ατζέντα τις απόψεις περί «λιγότερου και μικρότερου κράτους», «λιγότερης φορολογίας» και «μεγαλύτερης ελευθερίας των ιδιωτικών επιχειρήσεων».

Την περίοδο αυτή η ΝΔ διαμορφώνει ένα συνολικό αντίπαλο πολιτικό αφήγημα απέναντι στην «Αλλαγή» του ΠΑΣΟΚ και απέναντι στην παραδοσιακή Αριστερά.³⁷³

Την περίοδο αυτή επίσης η οργανωτική ανάπτυξη και ο αριθμός των μελών του κόμματος εκτινάσσεται σε πρωτοφανή επίπεδα, όχι μόνο για τα δεδομένα της ελληνικής συντηρητικής παράταξης, αλλά και για τα δεδομένα των ισχυρότερων κομμάτων της κεντροδεξιάς ή δεξιάς ευρωπαϊκής οικογένειας, προσομοιάζοντας

³⁷² Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 208

³⁷³ ό.π., σ. 209

στον οργανωτικό τύπο των παραδοσιακών αριστερών και κομμουνιστικών κομμάτων .

Στο τέλος της δεκαετίας στο 1980 σημειώθηκαν πολύ σημαντικές εξελίξεις συνολικά για το πολιτικό- κομματικό σύστημα αλλά και ειδικότερα για την ΝΔ.

Οι εξελίξεις αυτές ήταν:

- Η κατάρρευση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού»
- Η εκλογική πρωτιά της ΝΔ στις τρεις αλληπάλληλες εκλογικές αναμετρήσεις το 1989-1990, με Πρόεδρο του κόμματος τον Κ.Μητσοτάκη, η δημιουργία συγκυβέρνησης ΝΔ και Συνασπισμού με πρωθυπουργό τον τότε βουλευτή της ΝΔ Τζ. Τζαννετάκη,
- Η δημιουργία στην συνέχεια της «Οικουμενικής» κυβέρνησης τον Νοέμβριο του 1989 υπό τον καθηγητή Ξενοφώντα Ζολώτα με την συμμετοχή της ΝΔ, του ΠΑΣΟΚ και του Συνασπισμού
- Η ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από την ΝΔ το 1990.

Μετά την «οικουμενική» κυβέρνηση Ξ. Ζολώτα, η ΝΔ, στις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στις 8/4/90, επέστρεψε στην κυβέρνηση. Μια επιστροφή που πραγματοποιήθηκε έπειτα από εννιά συνεχόμενα έτη στην αντιπολίτευση, με πολύ ισχυρό εκλογικό ποσοστό (46.88%) αλλά με σχηματισμό μιας εξαιρετικά ανίσχυρης κυβέρνησης, λόγω του αναλογικού ισχύοντος εκλογικού νόμου, που διέθετε ισχνότατη κοινοβουλευτική πλειοψηφία (με μόλις 150+1 βουλευτές) και από ότι φάνηκε στην συνέχεια και με πολύ έντονα εσωτερικά προβλήματα.

Στην κυβερνητική τριετία 1990-1993, η διακυβέρνηση από την ΝΔ είχε υπέρ της ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες στο ιδεολογικό πεδίο. Το κλίμα αυτό προσπάθησε η κυβέρνηση της ΝΔ να το εκμεταλλευτεί στο έπακρο, επιχειρώντας αμέσως την εφαρμογή μιας ακραίας «νέο-φιλελεύθερης» στρατηγικής, κυρίως στην σφαίρα της οικονομίας. Η στρατηγική αυτή επιχειρούσε μια βίαιη ρήξη με το «κρατικιστικό» παρελθόν, όχι μόνο των δύο κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ που προηγήθηκαν, αλλά και των μεταπολιτευτικών κυβερνήσεων Κ.Καραμανλή της περιόδου 1974-1981.

Αυτή η πολιτική³⁷⁴ την οδηγεί σε οξεία σύγκρουση με μεγάλα τμήματα της κοινωνίας και πυροδοτεί μεγάλες κοινωνικές εντάσεις και συγκρούσεις, ιδιαίτερα με τους εργαζόμενους στις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας (ΔΕΗ, ΕΑΣ, ΟΤΕ) και στον

³⁷⁴ Βλ. κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1990-1993»

εκπαιδευτικό χώρο. Και στους κόλπους όμως του κυβερνώντος κόμματος της ΝΔ την περίοδο αυτή αναπτύσσονται πολλαπλές πηγές αντιθέσεων και συγκρούσεων . Οι διαφορές αυτές στο εσωτερικό του κόμματος και της κυβέρνησης της ΝΔ, σε συνδυασμό με έντονες διαμάχες που ξέσπασαν εκείνη την περίοδο και στα θέματα εξωτερικής πολιτικής (κυρίως στο «Μακεδονικό ζήτημα»), είχαν ως αποτέλεσμα την πρόωρη προσφυγή σε εκλογές τις οποίες κερδίζει το ΠΑΣΟΚ.

Η εικόνα που διαμόρφωσε η κυβέρνηση της ΝΔ της περιόδου εκείνης όχι μόνο θα αποδεικνυόταν... «καταλυτική για την εκλογική της τύχη το 1993», αλλά... «θα σφράγιζε και την μετέπειτα πορεία του κόμματος»³⁷⁵.

Περίοδος 1993-2004

Η κυβερνητική περίοδος της ΝΔ την περίοδο 1990-1993, με στρατηγική επιθετικού κυβερνητικού «νεοφιλελευθερισμού», λήγει με μια κατά κράτος ήττα από το ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του 1993. Ο πρόεδρος του κόμματος Κ.Μητσοτάκης παραιτείται και τον διαδέχεται (με εκλογή από την Κοινοβουλευτική Ομάδα) ο Μ. Έβερτ, επικρατώντας έναντι του Ι. Βαρβιτσιώτη.

Ο κ. Έβερτ συγκάλεσε το τρίτο συνέδριο της ΝΔ τον Απρίλιο του 1994 στη Χαλκιδική, στο οποίο επιβεβαιώθηκαν οι ιδεολογικές αρχές της ΝΔ και ως στρατηγική επιδίωξη του «ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού» αναδείχθηκε η «Ειρηνική Επανάσταση με αξιοπιστία».

Η ΝΔ στην συνέχεια ηττήθηκε στις ευρωεκλογές του 1994 και στις εθνικές εκλογές του 1996 από το ΠΑΣΟΚ με επικεφαλής τον Κ. Σημίτη.

Ο Μ.Έβερτ υπέβαλε την παραίτησή του και κίνησε διαδικασία εκλογής νέου προέδρου. Στην διαδικασία που ακολούθησε, τον Οκτώβριο του 1996, ο Μ. Έβερτ επανεξελέγη πρόεδρος της ΝΔ, αφού υπερίσχυσε του συνυποψήφιου του Γ. Σουφλιά.

Τον Μάρτιο του 1997 πραγματοποιήθηκε το τέταρτο συνέδριο της ΝΔ στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ) με θέμα την εκλογή προέδρου από διευρυμένο εκλεκτορικό σώμα και την ψήφιση καταστατικού και προγράμματος.

Το συνέδριο αυτό, αποτελούμενο από ένα σώμα 5.000 περίπου συνέδρων, εκλέγει πρόεδρο τον Κ. Καραμανλή³⁷⁶ και αποτελεί το πιο μαζικό και το πιο

³⁷⁵ Ι.Λούλης., (2001), σ.250

αντιπροσωπευτικό κομματικό σώμα που εξέλεξε ποτέ αρχηγό σε κόμμα της συντηρητικής παράταξης στην Ελλάδα.

Την περίοδο 31 Μαρτίου - 2 Απριλίου 2000 συνήλθε στην Αθήνα το συνέδριο αρχών και θέσεων της ΝΔ, με την αναδιατύπωσή τους στη μετά ΟΝΕ εποχή.

Η ΝΔ ηττήθηκε ξανά τον Απρίλιο του 2000 από το ΠΑΣΟΚ και λίγο αργότερα αποχώρησε από το κόμμα το στέλεχός της Γ. Καρατζαφέρης, ενώ τον Ιούνιο του 2000 διεξήχθη έκτακτο συνέδριο στην Αθήνα, με στόχο την επιβεβαίωση των ιδεολογικών του αρχών και την ανάδειξη της φυσιογνωμίας του.

Το 5ο τακτικό συνέδριο της ΝΔ διεξήχθη τον Μάρτιο - Απρίλιο του 2001 και σηματοδεύτηκε από την επιστροφή του Γ. Σουφλιά στο κόμμα, από το οποίο είχε διαγραφεί, μαζί με άλλα πρωτοκλασάτα στελέχη τον Φεβρουάριο του 1998.

Το συνέδριο αυτό ολοκληρώθηκε με αλλαγές στο καταστατικό του κόμματος, στις οποίες περιλαμβάνονταν και η θεσμοθέτηση θέσης Γενικού Γραμματέα στο κόμμα.

Περίοδος 2004-2009

Το έκτο συνέδριο της ΝΔ, διεξάγεται στην Αθήνα το καλοκαίρι του 2004 ενώ νωρίτερα, τον Μάρτιο του 2004, η ΝΔ είχε σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση με Πρωθυπουργό τον Κ. Καραμανλή.

Το έβδομο συνέδριο της ΝΔ διεξάγεται τον Ιούλιο του 2007 και λίγο αργότερα, τον Αύγουστο, ο κ. Καραμανλής προσφεύγει σε πρόωρες εκλογές τις οποίες κερδίζει.

Την περίοδο που στην προεδρία της ΝΔ βρέθηκε ο Κ. Καραμανλής, περίοδο που διακόπτεται το 2009 με μια ιστορικής έκτασης εκλογική ήττα, διατυπώνεται ως στρατηγική κατεύθυνση του κόμματος η κυριαρχία στον λεγόμενο «μεσαίο χώρο» και το «κοινωνικό κέντρο», που αποσκοπούσε τόσο να απομειώσσει την ισχυρή επιρροή του Κ.Σημίτη στο χώρο του «Κέντρου» και στην «Κεντροδεξιά», όσο και να άρει έναν ιδεολογισμό διχασμό στο εσωτερικό της ΝΔ

³⁷⁶ Στην πρώτη ψηφοφορία ο νυν πρόεδρος της ΝΔ κ. Κ. Καραμανλής έλαβε 40,73%, ο κ. Σουφλιάς 30,52%, ο κ. Έβερτ 25,34% και ο κ. Βυρ. Πολύδωρας 3,4%. Στη δεύτερη ψηφοφορία ο κ. Καραμανλής εξελέγη πρόεδρος με 69,16% έναντι 30,84% του κ. Σουφλιά.

³⁷⁷. Το κόμμα της ΝΔ στα πλαίσια αυτά, θεωρείται ως κόμμα του «αυτονόητου» αλλά και ως κόμμα του «κοινωνικού διαλόγου», αποκρύβοντας τους πραγματικούς άξονες της εφαρμοσμένης πολιτικής. Οι «νεολογισμοί» αυτοί παρέμεναν επαρκείς επικοινωνιακά όσο η ΝΔ ήταν στην αντιπολίτευση αλλά αποδείχτηκαν εκρηκτικά αντιφατικοί την περίοδο που το κόμμα αυτό βρέθηκε στην κυβέρνηση.³⁷⁸

Στο επίπεδο της κομματικής οργάνωσης, η επινόηση του «μεσαίου χώρου» αποπολιτικοποιεί περαιτέρω την οργάνωση της ΝΔ, την από-ιδεολογικοποιεί, καθιστώντας την περισσότερο ευάλωτη και εξαρτημένη από το κράτος.

Η κυβερνητική εμπειρία της περιόδου 2004-2009 δείχνει ότι η κομματική οργάνωση είναι ολοκληρωτικά απούσα, ακόμη και ως διαμεσολαβητής απλών πρωτογενών κοινωνικών αιτημάτων προς το κράτος.³⁷⁹

³⁷⁷ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 213

³⁷⁸ ό.π., σ. 214

³⁷⁹ ό.π., σ. 214

1.3.4.2 Για το κόμμα του ΠΑΣΟΚ

Το ΠΑΣΟΚ σε αντιδιαστολή με την ΝΔ παρουσιάζει μεγαλύτερη οργανωτική συνθετότητα καθώς οι φάσεις εξέλιξής του δεν εξαρτώνται κυρίως από την αλλαγή ηγεσίας αλλά κυρίως από τους μετασχηματισμούς της ίδιας της δομής του.³⁸⁰

Η δόμηση του ΠΑΣΟΚ ως κομματικού οργανισμού αλλά κυρίως η μακρόχρονη πορεία διακυβέρνησης των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ από την δεκαετία του 1980, έχουν απασχολήσει πλήθος μελετητών³⁸¹ και έχουν διατυπωθεί οι πιο διαφορετικές μεταξύ τους προσεγγίσεις και αναλύσεις.

Η γρήγορη και κατακόρυφη οργανωτική, πολιτική και εκλογική άνοδο του ΠΑΣΟΚ, συνέτεινε σε μια αδυναμία ερμηνείας του «φαινομένου» τόσο από τους ερευνητές όσο και από τα κόμματα της αριστεράς. Η κομματική και κυβερνητική εξέλιξη του ΠΑΣΟΚ έτυχε πολύ διαφορετικών μεταξύ τους προσεγγίσεων³⁸².

Θεωρούμε ότι πολλές από τις ερμηνείες που έχουν δοθεί δεν λαμβάνουν υπόψη τους την ύπαρξη και ανάλυση των συγκεκριμένων υλικών στοιχείων πάνω στα οποία στηρίχτηκε η συγκρότηση του κοινωνικού μπλοκ που οδήγησε το ΠΑΣΟΚ στην κυβερνητική εξουσία το 1981 και το διατήρησε σε αυτήν, με μικρά διαλλείματα, μέχρι το 2004, την κατοχύρωση ενός ευρύτερου φάσματος πρακτικών πολιτικής ένταξης των λαϊκών στρωμάτων στις κρατικές πολιτικές. Η αδυναμία ερμηνείας αυτή παρέμεινε μέχρι και το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου το 2009 καθώς το ΠΑΣΟΚ κατόρθωσε, να παραμένει κυρίαρχο κόμμα στην συσπείρωση των λαϊκών μαζών και ειδικότερα των μισθωτών, ακόμη και μετά την παραίτηση του ιδρυτή του και προέδρου του Α. Παπανδρέου (που πολλοί θεωρούσαν ως τον βασικότερο παράγοντα για την επίτευξη και εδραίωση αυτής

³⁸⁰ ό.π., σ. 231

³⁸¹ Ενδεικτικά αναφέρουμε, δύο συλλογικούς τόμους στους οποίους συγκεντρώνονται ποικίλες απόψεις για την φυσιογνωμία του ΠΑΣΟΚ Παπασαραντόπουλος (επιμ.) (1980) και Παπασπηλιοτόπουλος (επιμ.) (1996) Ακόμη οι Σ.Σακελλαρόπουλος (2001), Μ.Σπουρδαλάκης, (1988), Ν.Κοτζιάς, (1980), Γ.Καραμπελιάς, (1982), Α.Μάνεσης, (1983), Χ.Λυριντζής, (1990), Ν.Μουζέλης, (1980), Ανδριανόπουλος, (1980), Α.Ελεφάντης, (1991), Σ.Αλεξανδρόπουλος, (1990), Γ.Μηλιός, (1982), Τ.Κυπριανίδης, (1985), Παναταζόπουλος, (2000), Γ.βούλγαρης, (2001 και 2008) .

³⁸² Ενδεικτικά Γ. Βούλγαρης (2001 και 2008), , Μ.Σπουρδαλάκης (1988), Δ.Χαραλάμπης, (1989), Χ.Λυριντζής, (1990), Α.Λιάκος, (1989), Ν.Μουζέλης (1989), Σ.Σακελλαρόπουλος (2001), Σ.Σακελλαρόπουλος – Π.Σωτήρης, (2005), Κ. Ελευθερίου- Χ.Τάσσης, (2013)

της κυριαρχίας του κόμματος), σε αντίθεση με τα κόμματα της αριστεράς που την εξεταζόμενη περίοδο (1974-2009) κανένα τους δεν κατάφερε να καταγράψει διψήφιο ποσοστό (με εξαίρεση την εκλογική κάθοδο του ενιαίου Συνασπισμού το 1989-1990).

Περίοδος 1974-1981

Αυτή είναι η περίοδος στην οποία ιδρύεται και αναπτύσσεται το ΠΑΣΟΚ με χαρακτηριστικά γνωρίσματα στον πολιτικό του λόγο έναν «ριζοσπαστικό αντιμπεριαλισμό» με έντονα «πατριωτικά» στοιχεία.

Το ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε τον κομματικό οργανισμό που κατεξοχήν συνδέθηκε με τον πολιτικό και κοινωνικό ριζοσπαστισμό της μεταπολίτευσης, κατορθώνοντας να ηγεμονεύσει στο «αντιδεξιό μπλοκ» της «αλλαγής», διεμβολίζοντας τα κόμματα της κομμουνιστικής αριστεράς και του κέντρου, επιτυγχάνοντας μια ισχυρή συμμαχία εργατικών και μικροαστικών στρωμάτων και δημιουργώντας μια πολιτική δυναμική διεκδίκησης και κατάκτησης της κυβερνητικής εξουσίας το 1981.

Το κόμμα του ΠΑΣΟΚ συγκροτείται³⁸³ οργανωτικά, από τις απαρχές της μεταπολίτευσης, σε μια κατεύθυνση «κόμματος μαζών», αναπτύσσοντας εκτεταμένη κομματική οργάνωση, παρά τα έντονα αρχηγικά του χαρακτηριστικά, αξιοποιώντας την ιστορική εμπειρία των κομμάτων της αριστεράς αλλά και επεκτείνοντάς την και σε νέες κοινωνικές κατηγορίες³⁸⁴.

Το κόμμα αυτό θα αναπτύξει μια μεγάλη και εκτεταμένη κομματική οργάνωση, ξεπερνώντας κατά πολύ αυτή των άλλων κομμάτων της αριστεράς και θα δημιουργήσει μαζί αλλά και ανταγωνιστικά με τα κόμματα της αριστεράς, μια άνευ προηγουμένου μαζικοποίηση των συλλογικών οργανώσεων. Πρωτοστάτησε σε αυτή την περίοδο στην πολιτική – κομματική σύγκρουση, τόσο με το κόμμα της ΝΔ όσο και με τα κόμματα της αριστεράς, για επικράτηση στο εσωτερικό των συλλογικών οργανώσεων.

³⁸³ Το ΠΑΣΟΚ από 27.000 μέλη το 1977 (στοιχεία της Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης του Ιούλη '77) έφτασε στα 65.000 μέλη αρχές του 1980.(8η Σύνοδος της ΚΕ, Φλεβάρης). Στην απόφαση της Συνόδου αναφέρεται ότι υπάρχουν 1.000 τοπικές οργανώσεις (150 στο εξωτερικό) ,600 οργανωτικοί πυρήνες κατά γεωγραφικό χώρο, 500 κλαδικές οργανώσεις που κάλυπταν χώρους εργατοϋπαλλήλων, βιοτεχνών, επιστημόνων, σπουδάζουσας. (Ενημερωτικό Δελτίο, 1980) η οργανωτική ανάπτυξη του κόμματος εκτινάσσεται μετά το 1981.

³⁸⁴ Σ.Σακελλαρόπουλος – Π.Σωτήρης, (2005), σ.113

Την περίοδο αυτή το κόμμα αναπτύσσεται σταθερά, η ανάπτυξή του όμως θα εκτιναχτεί την επόμενη περίοδο.

Περίοδος 1981-1990

Το ΠΑΣΟΚ την περίοδο αυτή μπορούμε να πούμε ότι αντιστοιχεί σε ένα κόμμα σοσιαλδημοκρατικής δομής (ως προς την οργανωτική και πολιτική σχέση που αναπτύσσει με τα λαϊκά- εργατικά στρώματα και τα συνδικάτα) και μπορεί να τοποθετηθεί στο «αριστερό» μέρος του κομματικού συστήματος ως προς τις εκτεταμένες κυβερνητικές πρωτοβουλίες για συγκρότηση ενός υποτυπώδους κοινωνικού κράτους πρόνοιας.³⁸⁵

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά τις εκλογές του 1985, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ξεκίνησε την εφαρμογή πολιτικών που συμβάδιζαν πλέον με νέες διαδικασίες καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης –που στην υπόλοιπη Δ. Ευρώπη βρίσκονταν σε πλήρη εξέλιξη- όπου εκτός άλλων μέτρων, προέβλεπαν την εκκίνηση μιας περιοριστικής οικονομικής πολιτικής.

Η πολιτική αυτή θα προκαλέσει μεγάλους κραδασμούς τόσο στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ όσο κυρίως στις σχέσεις του με τις λαϊκές εργατικές μάζες και συμμαχίες και θα οδηγήσουν το ΠΑΣΟΚ- σε συνδυασμό και με ένα κλίμα στο τέλος της δεκαετίας παρατεταμένης σήψης, σκανδάλων και διαφθοράς- σε τρεις διαδοχικές εκλογικές ήττες το 1989- 1990³⁸⁶.

Την περίοδο 1981-1989 συντελείται και μια «κατάληψη του κράτους» από μεγάλο μέρος του στελεχικού δυναμικού του ΠΑΣΟΚ, διαδικασία που στο πέραςμα του χρόνου συγκροτεί μια νέα πολιτικο-κρατική ελίτ που θα έχει πλέον σημείο αναφοράς περισσότερο το κράτος και λιγότερο το κόμμα.³⁸⁷

Περίοδος 1990-2004

Με το τέλος της σύντομης περιόδου διακυβέρνησης από την ΝΔ, την περίοδο 1990-1993, το ΠΑΣΟΚ επανέρχεται θριαμβευτικά στην κυβέρνηση το 1993, ανακτώντας μια έντονη ηγεμονία εντός των λαϊκών στρωμάτων η οποία όμως σταδιακά, κυρίως μετά το 2000, απωλέστηκε με αποτέλεσμα μια εκλογική συντριβή το 2004³⁸⁸.

³⁸⁵ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 232-233

³⁸⁶ αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική περίοδο 1981-1989»

³⁸⁷ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 233

³⁸⁸ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική περίοδος 1993-2004».

Με επίκεντρο το 1996 και την αλλαγή ηγεσίας Προέδρου στο ΠΑΣΟΚ και Πρωθυπουργού, το κόμμα διαιρείται έντονα σε δυο ηγετικές ομάδες, μια «εκσυγχρονιστική» και μια οιονεί πιο «παραδοσιακή- σοσιαλδημοκρατική».

Στις κυβερνητικές περιόδους 1996-2004 με Πρόεδρο και Πρωθυπουργό τον Κ. Σημίτη, συντελέστηκαν σημαντικές αλλαγές στο ΠΑΣΟΚ που δεν είχαν μόνο ή κυρίως τακτικά ή συγκυριακά χαρακτηριστικά αλλά ανταποκρίνονταν στους όρους ευρύτερων πολιτικών και κοινωνικών διεργασιών που εδράζονται στις υλικές διεργασίες της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης και συμπύκνωναν χαρακτηριστικά στεγανοποίησης των πολιτικών και κρατικών μηχανισμών απέναντι στα συμφέροντα των κυριαρχούμενων τάξεων³⁸⁹.

Ειδικότερα εφαρμόστηκε μια στρατηγική «εκσυγχρονισμού» με σαφές ταξικό πρόταγμα που επιγραμματικά περιελάμβανε :

Ρήξη με τις προσδοκίες και τα αιτήματα των εργατικών στρωμάτων, επιτάχυνση των διαδικασιών ένταξης στην ΟΝΕ, λιτότητα, ιδιωτικοποιήσεις, δημοσιονομική πειθαρχία, ένταση της εργασιακής κινητικότητας και ελαστικότητας, προβολή της ιδιωτικοοικονομικής αποτελεσματικότητας στη δημόσια σφαίρα παροχής υπηρεσιών, αμφισβήτηση και σε ορισμένες περιπτώσεις και αναίρεση εργασιακών κατακτήσεων, κλπ.

Την περίοδο αυτή συντελούνται επίσης διαδικασίες συγχώνευσης κράτους – κόμματος, η ενοποίηση των συμφερόντων τους και η συγκρότηση μιας συνεκτικής κομματικής ελίτ με σημείο αναφοράς την κρατική διαχείριση.³⁹⁰

Στόχος ήταν, δυνητικά τουλάχιστον, η δημιουργία μιας νέας «κοινωνικής συμμαχίας» και ενός «κοινωνικού μπλοκ εκσυγχρονισμού» στη θέση του παλιού «μπλοκ της αλλαγής», με συμμαχία ανάμεσα σε μερίδες της αστικής τάξης και τμήματα της νέας μικροαστικής τάξης από τον χώρο της παραγωγής ή αναπαραγωγής. Η νέα αυτή στρατηγική, στις εκλογικές αναμετρήσεις το 1996 αλλά κυρίως το 2000, δημιούργησε³⁹¹ τριγμούς στις σχέσεις του ΠΑΣΟΚ με τμήματα της κοινωνικής του βάσης (επ' ωφελεία τόσο του ΔΗΚΚΙ όσο και της Αριστεράς) χωρίς όμως να οδηγήσει και σε εκτεταμένη ρήξη στο εσωτερικό του κόμματος και του κοινωνικού μπλοκ που το στηρίζει.

³⁸⁹ Σακελλαρόπουλος-Σ- Σωτήρης Π, (2005), σ. 117.

³⁹⁰ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 233

³⁹¹ Σακελλαρόπουλος-Σ- Σωτήρης Π, (2005), σ. 114

Σε κομματικό επίπεδο η εξυπηρέτηση αυτής της στρατηγικής προϋπόθετε αναμόρφωση του κομματικού μηχανισμού σε διπλή κατεύθυνση.

Από το 1997 εκδηλώθηκε³⁹² σαφής πρόθεση και συγκροτημένη προσπάθεια για αναμόρφωση του κομματικού μηχανισμού, αφενός στην κατεύθυνση αλλαγής της κλασικής κομματικής διάρθρωσης γύρω από συγκεκριμένα κοινωνικά –ταξικά συμφέροντα (οι «θεματικές οργανώσεις») και αφετέρου, στην κατεύθυνση μείωσης της βαρύτητας της κομματικής βάσης και της κομματικής ιδιότητας³⁹³.

Η μείωση της βαρύτητας της κομματικής βάσης επετεύχθη σε μεγάλο βαθμό την περίοδο αυτή μέσω της ολοσχερούς σχεδόν αδρανοποίησης των κομματικών οργανώσεων, τόσο σε αριθμητικό επίπεδο όσο κυρίως σε επίπεδο δυνατότητας αποφασιστικής παρέμβασης στις κομματικές και κυβερνητικές εξελίξεις της περιόδου.

Οι σχέσεις της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ πλέον με τις διάφορες κοινωνικές ομάδες εντάσσεται στην κυρίαρχη λογική του «κοινωνικού διαλόγου»³⁹⁴, μια διαδικασία που εμφανίζεται από την κυβέρνηση ως εγγυητής διαδικασιών επίτευξης συναίνεσης μεταξύ αυτής και των κοινωνικών ομάδων, διαδικασία διαφορετική και με άλλους στόχους από το παραδοσιακό «Συμβόλαιο» που είχε καθιερώσει ο Α. Παπανδρέου.

Πολλά από τα σχέδια για αναμόρφωση του κομματικού μηχανισμού την περίοδο εκείνη ... «έμειναν μετέωρα ή ανεστάλησαν ενόψει και των εκλογών του 2000»³⁹⁵.

Οι κυβερνητικές προτάσεις που κατατέθηκαν το 2001 για το «ασφαλιστικό» αποτέλεσαν καθοριστική παράμετρο για την διάρρηξη των σχέσεων του ΠΑΣΟΚ με το κοινωνικό μπλοκ που το στήριζε, με αποτέλεσμα την μεγάλη του πολιτική και εκλογική ήττα στις εκλογές του 2004.

Περίοδος 2004-2009

Με την ανάληψη της προεδρίας του κόμματος από τον Γ. Παπανδρέου πριν τις εκλογές του 2004, οι εσω-κομματικές στρατηγικές στράφηκαν ακόμη περισσότερο στην κατεύθυνση άρσης της διάκρισης «μέλους» και «φίλου» και σε διαδικασίες επικύρωσης προειλημμένων αποφάσεων όπως χαρακτηριστικά, η

³⁹² Σακελλαρόπουλος-Σ- Σωτήρης Π, (2005), σ. 114

³⁹³ Β.Γεωργιάδου, (2001), σ. 202-235

³⁹⁴ Ομιλία του Κ.Σημίτη κατά την Έναρξη του Κοινωνικού Διαλόγου, 14-5-1997

³⁹⁵ Σακελλαρόπουλος-Σ- Σωτήρης Π, (2005), σ. 114

«καθολική» εκλογή Προέδρου του κόμματος με μοναδική υποψηφιότητα αυτή του Γ. Παπανδρέου ή αποφάσεις μέσα από μια γενική «διαδικτυακή διαβούλευση» με την «κοινωνία των πολιτών».

Τα χαρακτηριστικά αυτά εκτιμάται³⁹⁶ ότι οδηγούν σε «αυτονομημένες ηγετικές ομάδες» και σε «δημοψηφιστικές διαδικασίες» ανάδειξης ηγετών που έχουν το χαρακτήρα ενός σύγχρονου «ψηφιακού ή τηλεοπτικού λαϊκισμού». Το κομματικό στέλεχος που θα συνδέεται με συγκεκριμένες πολιτικές και ιδεολογικές δεσμεύσεις αντικαθίστανται από επαγγελματίες της «πολιτικής επικοινωνίας» που συμβουλεύει συγκυριακά τον εκάστοτε πελάτη του.

Η «ψευδαισθήση συμμετοχής» έρχεται να επικυρώσει την ακόμη μεγαλύτερη απομόνωση των πολιτών κάνοντας ακόμη πιο έντονες τις διαδικασίες εξατομίκευσης.

Στην περίοδο αυτή παρατηρείται η μεγαλύτερη και ασφυκτικότερη συγκεντροποίηση εξουσίας στο κόμμα, οι παραδοσιακές δομές του κόμματος αποδιαιρθώνονται, ο πολιτικός και θεσμικός ρόλος των οργάνων σχεδόν καταργείται και τα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων μεταφέρονται σε μη ορατούς πολιτικούς μηχανισμούς³⁹⁷.

Συνοπτικά για τα κομματικά συνέδρια του ΠΑΣΟΚ:

Το ΠΑΣΟΚ στην εξεταζόμενη μεταπολιτευτική του διαδρομή πραγματοποίησε τα ακόλουθα Συνέδρια³⁹⁸ έχοντας ως βασικά διακυβεύματα στο καθένα από αυτά κυρίως την στελέχωση των κομματικών οργάνων και δευτερευόντως την διαδικασία χάραξης στρατηγικής, καθώς αυτή, όπως και στο κόμμα της Ν.Δ, αποφασίζεται από τον Πρόεδρο σε συνεργασία με μια ολιγομελή ομάδα συνεργατών.

1ο Συνέδριο - Μάιος 1984

Το 1ο Συνέδριο του Κινήματος διεξάγεται 3 χρόνια μετά από την ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας . Σε αυτό αποφασίζεται η σχέση ανάμεσα στην Κυβέρνηση, το Κίνημα και τους θεσμούς και «επικυρώνεται» η πορεία της «Αλλαγής». Επανεκλέγεται ομόφωνα ο Α. Παπανδρέου Πρόεδρος του Κινήματος.

³⁹⁶ ό.π., σ. 116-117

³⁹⁷ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 233

³⁹⁸ Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.pasok.gr/portal/resource/timeLineEvent/id/8e1e2fd5-be96-4670-a38e-e048f791c30e> / 21-7-2010

2ο Συνέδριο - Σεπτέμβριος 1990

Στο συνέδριο αυτό επικρατεί ατμόσφαιρα έντονης αυτοκριτικής και προσπάθεια ανασύνταξης των δυνάμεων του Κινήματος, στα πλαίσια έντονου προβληματισμού για την περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ με πρωθυπουργό τον Κ.Μητσοτάκη. Το 2ο Συνέδριο επανεκλέγει ομόφωνα τον Α. Παπανδρέου Πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ. Θεσμοθετείται για πρώτη φορά η θέση του Γραμματέα της Κ.Ε, όπου στην συνέχεια η Κ.Ε, σε μια πολύ έντονη και επεισοδιακή συνεδρίασή της στο "Πεντελικό", εκλέγει στη θέση αυτή τον Ά. Τσοχατζόπουλο.

3ο Συνέδριο - Απρίλιος 1994

Ένα Συνέδριο που αποφασίζει ουσιαστικές αλλαγές στο Καταστατικό του Κινήματος και «επικυρώνει» την κυβερνητική πορεία. Το συνέδριο αυτό διεξάγεται στη σκιά των μεγάλων αλλαγών που συντελέστηκαν λίγα χρόνια πριν και στην αναζήτηση νέων δρόμων. Επανεκλέγεται ομόφωνα ο Α. Παπανδρέου Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Κεντρικό κομματικό θέμα αποτέλεσε η κατοχύρωση του ασυμβίβαστου του Γραμματέα της Κ.Ε με τη θέση κυβερνητικού στελέχους.

4ο Συνέδριο - Ιούνιος 1996

Στο συνέδριο αυτό, που διεξήχθη μετά την απόσυρση του ιδρυτή του κόμματος Α.Παπανδρέου, διεξήχθη πρωτόγνωρη για το κόμμα αντιπαράθεση σε μια διαδικασία αποτίμησης της μέχρι τώρα πορείας του κόμματος και χάραξης της μελλοντικής του πορείας και προοπτικής. Με την εκλογή του Κ. Σημίτη στην Προεδρία του ΠΑΣΟΚ ανοίγει μια νέα σημαντική σελίδα για το κόμμα. Στην πρώτη Σύνοδο της Κ.Ε ο Κ. Σκανδαλίδης επανεκλέγεται Γραμματέας του Οργάνου.

5ο Συνέδριο - Μάρτιος 1999

Στο 5ο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, μέσα επίσης σε συνθήκες έντονης αντιπαράθεσης, το Συνέδριο επανεξέλεξε τον Κ. Σημίτη Πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ. Στην 1η Σύνοδο της Κ.Ε ο Κ. Σκανδαλίδης επανεκλέγεται Γραμματέας της Κ.Ε.

6ο Συνέδριο - Οκτώβριος 2001

Το 6ο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ διεξάγεται τον Οκτώβριο του 2000 σε μια προσπάθεια επανασύνταξης των δυνάμεων του Κινήματος. Ο Κ. Σημίτης

επανεκλέγεται Πρόεδρος του Κινήματος και παίρνει την εντολή να διαμορφώσει μια στρατηγική για ένα «ισχυρό ΠΑΣΟΚ, για μια πιο ισχυρή Ελλάδα».

7ο Συνέδριο - Μάρτιος 2005

Πραγματοποιείται έναν χρόνο μετά την πανηγυρική εκλογή του Γ. Α. Παπανδρέου, ως Προέδρου του Κινήματος. Το κεντρικό σύνθημα «Αλλάζουμε το ΠΑΣΟΚ, για να αλλάξουμε την Ελλάδα» σηματοδοτεί την έναρξη του Συνεδρίου. Ένα συνέδριο με σύνθημα «Στροφή στην Κοινωνία» όπου η έννοια της «Συμμετοχικής Δημοκρατίας» αποτελεί μεταξύ άλλων θεμελιώδη πολιτική θέση. Κατοχυρώνονται και καταστατικά πλέον οι έννοιες «μέλος» και «φίλος» του Κινήματος.

Προγραμματικό Συνέδριο - Μάιος 2007

Κατά την προσυνεδριακή περίοδο εγκαινιάζεται μία νέα, όπως αποκαλείται από την ηγεσία του κόμματος, μορφή διαλόγου του Κινήματος με την κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργείται και ο ιστότοπος «dialogos.pasok.gr», που φιλοδοξεί να αποτελέσει βήμα για τον πολίτη να καταθέτει απόψεις και προτάσεις για το Κυβερνητικό Πρόγραμμα. Το Συνέδριο έχει σκοπό να δρομολογήσει την νικηφόρα πορεία του Κινήματος στις επόμενες εκλογές. Το Συνέδριο καταλήγει στο νέο Κυβερνητικό Πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ, με κεντρικό σύνθημα το «Δίκαιη Κοινωνία - Δυνατή Ελλάδα». Σύνθημα με το οποίο το ΠΑΣΟΚ θα πορευτεί στις Εθνικές Εκλογές στις 16 Σεπτεμβρίου 2007.

8ο Συνέδριο - Μάρτιος 2008

Το 8ο Συνέδριο βρίσκει το Κίνημα σε μία πολύ κρίσιμη καμπή και πραγματοποιείται μετά από μία περίοδο έντονου εσωκομματικού διαλόγου, με αφετηρία την 16η Σεπτεμβρίου 2007 και αποκορύφωμα την διεξαγωγή των εκλογών για την ανάδειξη Προέδρου, στις 11 Νοεμβρίου. Το ΠΑΣΟΚ θεωρεί ότι βγαίνει από τις διαδικασίες του Συνεδρίου ενδυναμωμένο πολιτικά, αλλά και οργανωτικά, με το τρίπτυχο «Ενότητα - Ανανέωση – Αξιοκρατία». Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, με απόφαση του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ, Γιώργου Α. Παπανδρέου, τα νέα όργανα του Κινήματος συγκροτούν στελέχη χωρίς προηγούμενη θητεία σε θέση υπουργού ή υφυπουργού.

Πρέπει τέλος να παρατηρήσουμε ότι τα επίσημα συνεδριακά κομματικά κείμενα (ιδεολογικές –προγραμματικές διακηρύξεις, αποφάσεις συνεδρίων, εκλογικά μανιφέστα κλπ) τόσο του κόμματος του ΠΑΣΟΚ όσο και της ΝΔ δεν διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην πρακτική διακυβέρνησής τους και ή αποτελούν κείμενα γενικών ιδεολογικών αρχών ή αποτελούν απλά κείμενα συγκυρίας.

1.3.4.3. Για το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε)

Το Κ.Κ.Ε αποτελεί ένα κόμμα το οποίο εντάσσεται από την ίδρυσή του στην κλασική «Μαρξιστική – Λενινιστική» παράδοση, έχοντας ως βάση της εσωκκομματικής του λειτουργίας τον «δημοκρατικό συγκεντρωτισμό»³⁹⁹.

Το ΚΚΕ είναι ένα κόμμα της μισθωτής εργασίας, με έντονη ωστόσο παρουσία των μεσαίων υπαλληλικών στρωμάτων και μικρότερη των εργατικών, καταγράφεται επίσης η ισχυρή παρουσία της κατηγορίας των μικρεμπόρων-βιοτεχνών και επαγγελματιών⁴⁰⁰.

Οι καταστατικές- οργανωτικές αρχές του καθώς και οι κεντρικές πολιτικές στρατηγικές του ΚΚΕ την μεταπολιτευτική περίοδο, διαμορφώνονται στα πολιτικά του συνέδρια, τα οποία πραγματοποιούνται κάθε τέσσερα χρόνια (τα τακτικά) ή όποτε παραστεί ανάγκη τα έκτακτα.

Το πρώτο συνέδριο του κόμματος την μεταπολιτευτική περίοδο ήταν το 10^ο που πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 1978, καθορίζοντας τις στρατηγικές του κόμματος για την επόμενη περίοδο και το τελευταίο, εντός της εξεταζόμενης περιόδου, ήταν το 18^ο και πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο του 2009.

Κατά την πρώτη μεταπολιτευτική δεκαετία 1974-1981, περίοδο διακυβέρνησης από την ΝΔ, το ΚΚΕ προβάλλει ως βασική πολιτική στόχευση μια «αντιμονοπωλιακή- αντιιμπεριαλιστική» κατεύθυνση πάλης και διεξάγει αγώνα, τόσο ενάντια στην κυβερνητική πολιτική όσο και ενάντια στην ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ.

Μετά την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ το 1981, το ΚΚΕ εκτιμά ότι η στρατηγική της άρχουσας τάξης συγκεντρώνει τις κύριες προσπάθειές της στο να περιορίσει το ΠΑΣΟΚ σε ένα ρόλο κόμματος εναλλαγής στην εξουσία, στα πλαίσια ενός δικομματικού συστήματος με το ΚΚΕ στη γωνία⁴⁰¹.

Το ΚΚΕ στην προσπάθειά του να αυξήσει την πολιτική επιρροή του και να αμβλύνει την πολιτικο-ιδεολογική ηγεμονία του ΠΑΣΟΚ στο «μπλοκ της Αλλαγής»,

³⁹⁹ «Καταστατικό του ΚΚΕ» που ενέκρινε το 15^ο συνέδριο του ΚΚΕ, Αθήνα 1996,

⁴⁰⁰ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ.307

⁴⁰¹ Το χρονικό των Συνεδρίων του ΚΚΕ», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, ΕΝΘΕΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: "7 ΜΕΡΕΣ ΜΑΖΙ", 31/10/2004, σ. 11, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=2557399&publDate=31/10/2004>

χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο το επιχείρημα της ασυνέπειας του ΠΑΣΟΚ στους στόχους της «Αλλαγής». Η πειστικότητα όμως του επιχειρήματος ότι το ΠΑΣΟΚ εγκατέλειψε την «Αλλαγή» υπονομεύθηκε καίρια στις 9 Μαρτίου του 1985, με την απόφαση της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ να απομακρύνει τον Καραμανλή από την προεδρία της Δημοκρατίας και να προχωρήσει στην αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος⁴⁰².

Το ΚΚΕ ασκεί έντονη κριτική, σε πολιτικό αλλά και σε συνδικαλιστικό επίπεδο, στις κυβερνητικές πολιτικές της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ από το 1985 και μετά καθώς θεωρεί ότι οδηγούν σε....«βαθύτερη προσαρμογή στην ΕΟΚ και στο σύστημα του ιμπεριαλισμού, ενίσχυση της μονοπωλιακής συγκέντρωσης και διεθνοποίησης του κεφαλαίου, επιθέσεις ενάντια στις κατακτήσεις των εργαζομένων, βίαιη προσαρμογή της οικονομίας στις κατευθύνσεις της ΕΟΚ και στις δυνάμεις του άνισου καπιταλιστικού ανταγωνισμού, νέες εξαρτήσεις και μορφές εκμετάλλευσης, ακόμα πιο μαζική ανεργία, μεγαλύτερο στράγγισμα της δημοκρατίας, περιορισμό των δημοκρατικών δικαιωμάτων»⁴⁰³

Ταυτόχρονα, απορρίπτει και ως κατάλληλη λύση για το λαό και τους εργαζόμενους την επάνοδο στην κυβερνητική εξουσία της ΝΔ.

Η ανάλυση του ΚΚΕ⁴⁰⁴ κατατάσσει τις αντιλήψεις του ΠΑΣΟΚ (μέχρι το 1989) για τον κρατικό τομέα της οικονομίας σε τρεις περιόδους:

-Η πρώτη περίοδο , πριν το ΠΑΣΟΚ γίνει κυβέρνηση (προ του 1981) , είναι η περίοδο που θεωρεί ότι κυριαρχούν ... «οι μικροαστικές ριζοσπαστικές του αντιλήψεις».

-Η δεύτερη περίοδος είναι αυτή της πρώτης τετραετίας του ΠΑΣΟΚ ως κυβέρνηση, όπου γίνεται κυρίαρχο το σχήμα της... «μικτής οικονομίας» (δημόσιο, ιδιωτικό και κοινωνικό τομέα).

-Και η τρίτη περίοδος είναι αυτή της δεύτερης τετραετίας του ΠΑΣΟΚ (1985-1989) ως κυβέρνηση, όπου εκτιμά ότι γίνονται κυρίαρχα σε αυτό «βασικά στοιχεία του νεοσυντηρητισμού».

⁴⁰² Των Χρήστου Θεοχαρά και Γιάννη Μηλιού, «Πέρα από την όξυνση της πολιτικής αντιπαράθεσης», *Θέσεις* τχ. 12, περίοδος: Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1985

⁴⁰³ «Από το 12ο Συνέδριο του ΚΚΕ στο 13^ο» Εφ. ΡΙΖΟΣΑΣΤΗΣ, 15/ 7/ 2001, σ. 10

διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=873584>

⁴⁰⁴ Σ. Μαγκλιβέρας , (1987), σ.422

Για την κυβερνητική πολιτική της περιόδου 1985-1989 το ΚΚΕ θεωρεί ότι έχει συντελεστεί «δεξιά» στροφή στις αντιλήψεις της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ η οποία θεωρεί ότι έχει σαν βάση της την στροφή της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής προς συντηρητικές κατευθύνσεις, με βασικά χαρακτηριστικά αυτής της στροφής, την σκληρή εισοδηματική πολιτική, τα διάφορα μέτρα απελευθέρωσης των αγορών και τον περιορισμό του επιχειρηματικού –αναπτυξιακού ρόλου του δημόσιου τομέα.

Κατά το ΚΚΕ, την περίοδο αυτή συντελείται μια προσαρμογή σε ένα μοντέλο «νεοσυντηρητικής κρατικομονοπωλιακής διαχείρισης» στα βασικά του σημεία και υποταγή όλων των ρυθμίσεων στην ανάγκη αύξησης του καπιταλιστικού κέρδους⁴⁰⁵, ενώ υπάρχει ακόμη .. «μια σαφή υποχώρηση και στο πεδίο των θεσμών»⁴⁰⁶ και σε μεγάλο βαθμό σύγκληση με το οικονομικό πρόγραμμα της ΝΔ, άσχετα από τις όποιες αναγκαίες για την κυβέρνηση προσπάθειες ιδεολογικής διαφοροποίησης»⁴⁰⁷ καθώς η «ηγεσία του ΠΑΣΟΚ καταβάλλει σοβαρές προσπάθειες για να διαφοροποιηθεί ιδεολογικά από την ΝΔ για να καλύψει τη σύγκληση στο επίπεδο της πολιτικής»⁴⁰⁸.

Στην Πολιτική Απόφαση του 12^{ου} Συνεδρίου του ΚΚΕ⁴⁰⁹ (1987) απορρίπτεται ο δρόμος του δικομματισμού, και προτείνεται ως λύση ... «ο δρόμος της Αριστεράς, για μια ανάπτυξη νέου τύπου, για αλλαγή, με κατεύθυνση το σοσιαλισμό, που θα προχωρά με ρήξεις με το σύστημα της εξάρτησης και της μονοπωλιακής κυριαρχίας... με την επεξεργασία της πολιτικής «του κοινωνικοπολιτικού συνασπισμού των δυνάμεων της αλλαγής που αποτελεί στρατηγικής σημασίας προϋπόθεση για την αλλαγή με κατεύθυνση το σοσιαλισμό και οργανικό στοιχείο της. Η νέου τύπου ανάπτυξη θα προωθείται από μια κυβέρνηση της Αριστεράς»⁴¹⁰.

⁴⁰⁵ ό.π., σ.438

⁴⁰⁶ ό.π., σ.442

⁴⁰⁷ ό.π., σ. 445

⁴⁰⁸ ό.π., σ. 445

⁴⁰⁹ «Από το 12ο Συνέδριο του ΚΚΕ στο 13^ο» ΡΙΖΟΣΑΣΤΗΣ, 15/ 7/ 2001, σ. 10, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=873584>

⁴¹⁰ «Το χρονικό των Συνεδρίων του ΚΚΕ», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, ΕΝΘΕΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: "7 ΜΕΡΕΣ ΜΑΖΙ" 31/10/ 2004, σ. 11, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:<http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=2557399&publDate=31/10/2004>

Οι επεξεργασίες και προτάσεις αυτές αποτέλεσαν τη βάση, ένα χρόνο αργότερα, το 1988⁴¹¹, για τη δημιουργία του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου»⁴¹² προάγγελος του οποίου υπήρξε το κοινό πόρισμα ΚΚΕ - ΕΑΡ, το Δεκέμβριο του 1988.

Το 1989 ο «Συνασπισμός» συμμετέχει με την ΝΔ σε κοινή κυβέρνηση συνεργασίας, με διακηρυκτικό τους στόχο την ικανοποίηση του αιτήματος για «κάθαρση» και την μη παραγραφή των αδικημάτων όσων εμπλέκονταν στο σκάνδαλο «Κοσκωτά».

Η συμμετοχή αυτή είχε ως αποτελέσματα τόσο μια σημαντική εκλογική υποχώρηση στις επόμενες βουλευτικές εκλογές όσο και την δημιουργία έντονων εσωτερικών τριβών στο εσωτερικό⁴¹³ του ΚΚΕ. Ορόσημο για σημαντικές εξελίξεις στο ΚΚΕ αποτέλεσε το 13^ο συνέδριό του (Φεβρ. 1991) καθώς, τόσο πριν την διεξαγωγή του, κατά την διάρκειά του αλλά και μετά από αυτό, στις γραμμές του Κόμματος, διεξαγόταν μεγάλη σύγκρουση δύο ρευμάτων που οδήγησε το κόμμα σε διάσπαση, αποχώρησή του από τον «Συνασπισμό»⁴¹⁴ και αυτόνομη πλέον πορεία.

⁴¹¹ «90 ΧΡΟΝΙΑ ΚΚΕ - Πρόλογος στην έκδοση της ΚΕ του ΚΚΕ «Προγραμματικά Ντοκουμέντα», στην ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, ΕΝΘΕΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: "7 ΜΕΡΕΣ ΜΑΖΙ", Κυριακή 16 Νοέμβρη 2008, σ.3, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4811167/1-8-2010>

⁴¹² Τη δημοσιοποίηση του κοινού πορίσματος ΚΚΕ-ΕΑΡ ακολουθούν τους πρώτους μήνες του 1989 κοινές συγκεντρώσεις, ανά την Ελλάδα, ΚΚΕ και ΕΑΡ, που διοργανώνονται από επιτροπές πρωτοβουλίας για το Συνασπισμό της Αριστεράς. Στις 3 Φλεβάρη του 1989, πραγματοποιείται κοινή σύσκεψη αντιπροσωπειών των κομμάτων ΚΚΕ, ΕΑΡ, ΕΔΑ, ΕΣΠΕ, ΑΚΕ, με τη συμμετοχή και των Στ. Γιώτα, Μ. Δρεττάκη, Στ. Νέστωρ και Ν. Κωνσταντόπουλου. Εκεί αποφασίστηκε η έκδοση πολιτικής δήλωσης, που προσδιορίζει την ταυτότητα του Συνασπισμού και τους στόχους του, καθώς και η συγκρότηση επταμελούς προσωρινής επιτροπής, που θα συντονίζει το έργο του και θα εποπτεύει την εκπόνηση του κοινού προγράμματος. Το πρόγραμμα όντως κυκλοφόρησε λίγο αργότερα, στις 7 Απρίλη του 1989, σε συνάντηση εκπροσώπων των κομμάτων και των προσωπικοτήτων του ΣΥΝ, αποφασίζεται η συγκρότηση των κεντρικών του οργάνων, δηλαδή 28μελούς Πολιτικής Επιτροπής και 8μελούς Γραμματείας. Πρόεδρος του ΣΥΝ αναδεικνύεται ο Χαρ. Φλωράκης. Γραμματέας ο Λ. Κύρκος. Τη Γραμματεία θα απαρτίζουν οι: Μ. Ανδρουλάκης, Γρ. Γιάνναρος, Στ. Γιώτας, Μ. Δρεττάκης, Δ. Καραγκουλές, Ανδρέας Λεντάκης, Στ. Νέστωρ και Στ. Πιτσιρίλας.

⁴¹³ Στη Βουλή, με δημόσια δήλωσή του ο Κ. Κάππος βουλευτής του ΣΥΝ και ιστορικό στέλεχος του ΚΚΕ εκδηλώνει δημόσια τη διαφωνία του. Τον Αύγουστο του '89, σημειώνεται η πρώτη διάσπαση - περιορισμένη για το ΚΚΕ, πολύ μαγάλης έκτασης για την ΚΝΕ. Από την ΚΕ του κόμματος παραιτούνται τα μέλη της Ν. Κοτζιάς και Κ. Μπατίκας. Η κομματική όμως νεολαία ΚΝΕ δέχεται μεγάλο πλήγμα διάσπασης-αποχωρήσεων το επόμενο διάστημα με επικεφαλής τον τότε Γραμματέα της και μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ Γ. Γράβα. Επίσης, αποχώρησε μαζί τους και ο εκλεγμένος Ευρωβουλευτής Δ. Δεσύλλας

⁴¹⁴ Μετά την την Α' Πανελλαδική Συνδιάσκεψή του ΣΥΝ, τον Ιούνιο του 1991, το ΚΚΕ έχει αποσύρει τα στελέχη του από τα κεντρικά όργανα του ΣΥΝ. Στην απόφαση αυτή όμως δεν πειθάρχησε μεγάλο μέρος στελεχών και στην συνέχεια με απόφαση της ΚΕ του ΚΚΕ, που συνήλθε στις 9/7/91 - λίγες μέρες μετά την Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του ΣΥΝ - παραπέμφθηκαν στην Επιτροπή Κομματικού Ελέγχου και τέθηκαν σε διαθεσιμότητα 39 μέλη της ΚΕ, για «υπονομευτική δράση»⁴¹⁴. Τότε εγκατέλειψαν το ΚΚΕ 45 μέλη της Κεντρικής Επιτροπής και ολοκληρώθηκε η διάσπαση του κόμματος και η οριστική αποχωρησή του από τον ΣΥΝ.

Η αποχώρηση του ΚΚΕ από τον ενιαίο «Συνασπισμό» έγινε σε μια πολύ δύσκολη συγκυρία για το κόμμα καθώς, η κατάρρευση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού» είχε δημιουργήσει συνθήκες για μια οξύτατη και δομική κρίση στο ιδεολογικό επίπεδο. Το κόμμα είχε υποστεί μια σοβαρή αποδυνάμωση μελλών και στελεχών από την διάσπαση με τον «Συνασπισμό» και είχε διαλυθεί σχεδόν στο σύνολό της η ισχυρή μεταπολιτευτική οργάνωση νεολαίας του, η Κ.Ν.Ε.

Η κομματική στρατηγική που ακολούθησε το ΚΚΕ για το ξεπέρασμα όλων αυτών των δυσκολιών, έθετε ως πρωταρχικό του στόχο την αντοχή και διατήρηση του κόμματος και κατόπιν την αύξηση της εκλογικής του δύναμης και επιρροής. Η στρατηγική αυτή βοήθησε το κόμμα να επιβιώσει σε αυτές τις πράγματι δύσκολες συνθήκες, ταυτόχρονα όμως το οδήγησε και σε μια κατάσταση με μόνιμα και βασικά χαρακτηριστικά την αναδίπλωση και τον απομονωτισμό, ως βασικά πολιτικά εργαλεία επιβίωσης.⁴¹⁵

Το ΚΚΕ από το 1992 και μετά ... «μοιάζει να μην διαχωρίζεται σε φάσεις, δηλαδή να μην δημιουργεί πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα αλλά ούτε και να επηρεάζεται από τις εξωτερικές ως προς αυτό εξελίξεις»⁴¹⁶, οχυρώνεται ... «σε μια ενότητα με τον εαυτό του, δεν δημιουργεί καμιά κοινωνική συμμαχία, δεν ανατρέπει καμιά παγιωμένη πολιτική του συστήματος και βεβαίως, δεν επιφέρει κανένα αποτέλεσμα στην διαφύλαξη (πόσο μάλλον στην διεύρυνση) των κοινωνικών κατακτήσεων»⁴¹⁷.

Η κεντρική πολιτική γραμμή του «πέντε κόμματα - δυο πολιτικές» ωθεί το κόμμα αυτό σε μια πολιτική «μη συμμαχιών» και στην υπερίσχυση στο εσωτερικό του μιας κουλτούρας που θέτει ως απόλυτη προτεραιότητα του κόμματος την αγωνία για την διαφύλαξη του κόμματος ως «κόμμα φρούριο»⁴¹⁸ έναντι της οποιουδήποτε πολιτικής συμμαχίας. Η διαδικασία αυτή συνιστά ... «μια δομική θεσμική μετάλλαξη για το ΚΚΕ»⁴¹⁹ καθώς όλη του η ιστορία μέχρι τότε χαρακτηρίζεται από σοβαρές προσπάθειες δημιουργίας κοινωνικών και πολιτικών μετώπων.

⁴¹⁵ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ.299

⁴¹⁶ ό.π., σ.301

⁴¹⁷ ό.π., σ.302

⁴¹⁸ ό.π., σ. 299-301

⁴¹⁹ ό.π., σ.302

Στην περίοδο της δεκαετίας του 1990, εκμεταλλεύεται αδυναμίες των υπολοίπων ανταγωνιστικών κομμάτων της αριστεράς, στο επίπεδο προβολής ενός συνολικού «αφηγήματος» για την κοινωνία και σταθεροποιεί και ενισχύει σιγά-σιγά την πολιτική και εκλογική του παρουσία, χωρίς όμως να διακρίνεται για σημαντικές κοινωνικές-ταξικές κινητοποιήσεις⁴²⁰.

Μετά την διάσπαση το ΚΚΕ οργάνωσε το 14ο έκτακτο Συνέδριό του (Δεκέμβρη του 1991). Το Συνέδριο⁴²¹ αυτό επεξεργάστηκε την πολιτική πρόταση του κόμματος για ...«προοδευτική πολιτική διεξόδου και ανάπτυξης» και κατέληξε... « στην ανάγκη συσπείρωσης των λαϊκών μαζών, με την τακτική του κοινωνικού συνασπισμού, στη βάση της διεκδίκησης πολιτικής για ανάπτυξη προς το συμφέρον τους».

Το επόμενο, 15^ο Συνέδριο του ΚΚΕ⁴²² πραγματοποιήθηκε το 1996.

Σε αυτό έγιναν εκτιμήσεις του κόμματος για την πολιτική κατάσταση, τις κυβερνητικές πολιτικές και το πολιτικό σύστημα και καθορίστηκαν οι στρατηγικές του και οι προτάσεις του για την επόμενη περίοδο.

Το ΚΚΕ εκεί επεξεργάστηκε⁴²³ τις βασικές του στρατηγικές θέσεις, που με μικρές ή μεγαλύτερες παραλλαγές και προσαρμογές, προβάλλει μέχρι τέλος της εξεταζόμενης περιόδου το 2009.

Το ΚΚΕ εκτιμά ότι «δύο δρόμοι επιλογής» ορθώνονται μπροστά στο λαό που αφορούν την εξέλιξη της ελληνικής κοινωνίας:

Ο ένας δρόμος, που υπηρετεί τα συμφέροντα των πολυεθνικών, των καπιταλιστών σε βάρος του λαού, ο δρόμος της προσαρμογής και υποταγής στις επιλογές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του NATO και αυτός είναι ο δρόμος που ακολουθείται από τις κυβερνήσεις του δικομματισμού που διαδέχονται η μια την άλλη.

⁴²⁰ ό.π., σ.301

⁴²¹ «14ο Συνέριο του ΚΚΕ - Ντοκουμέντα», έκδοση της ΚΕ του ΚΚΕ", σελ. 109-125

⁴²² «Πολιτική απόφαση - Τα άμεσα καθήκοντα του κόμματος από το 15ο έως το 16ο Συνέδριο»
15^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ Μάης 1996, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

http://www.kke.gr/15o_synedrio/politikh_apofash_-_ta_amesa_kathhkonta_toy_kommatos_apo_to_15o_eos_to_16o_synedrio?morf=0/1-8-2010

⁴²³ «Πολιτική απόφαση - Τα άμεσα καθήκοντα του κόμματος από το 15ο έως το 16ο Συνέδριο»
15^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ Μάης 1996, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

http://www.kke.gr/15o_synedrio/politikh_apofash_-_ta_amesa_kathhkonta_toy_kommatos_apo_to_15o_eos_to_16o_synedrio?morf=0/1-8-2010

Ο δεύτερος δρόμος είναι ο δρόμος που προτείνει το ΚΚΕ, ο δρόμος της συγκρότησης του αντιιμπεριαλιστικού -αντιμονοπωλιακού -δημοκρατικού μετώπου πάλης που μπορεί να δώσει προοπτική για την εργατική τάξη, τα μικρομεσαία λαϊκά στρώματα της πόλης και της υπαίθρου και τη νεολαία.

Το ΚΚΕ κρίνει⁴²⁴ τα υπόλοιπα πολιτικά κόμματα από το ρόλο τους στην πορεία της ενσωμάτωσης-προσαρμογής της χώρας στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, τη μετατροπή της σε χώρα φτηνών υπηρεσιών, διαμετακομιστικό κέντρο εμπορευμάτων, χώρα όχημα και αγωγό της ιμπεριαλιστικής τάξης πραγμάτων στην περιοχή από τα Βαλκάνια ως τον Ευφράτη, στη λεκάνη της Μεσογείου. Στα πλαίσια αυτά εκτιμά ότι η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ αποτελούν τα βασικά στηρίγματα της προσπάθειας ανασυγκρότησης του καπιταλιστικού συστήματος στις σύγχρονες συνθήκες, λόγω του ρόλου που παίζουν στη διακυβέρνηση της χώρας, του μεγέθους τους και της στενής τους σχέσης με τα κέντρα του ιμπεριαλισμού και το μεγάλο κεφάλαιο. Τα υπάρχοντα μικρότερα κόμματα θεωρεί ότι διαδραματίζουν το ρόλο της εφεδρείας και του αναχώματος, αντικειμενικά παίζουν το ρόλο του σωτήρα του πολιτικού συστήματος ώστε να μην υποστεί ρωγμές εξαιτίας διεργασιών και ανακατατάξεων μέσα στο λαό. Ο «Συνασπισμός», όπως εκτιμά το ΚΚΕ, υιοθετεί ένα μείγμα κλασικών, ουτοπικών, δημαγωγικών σοσιαλδημοκρατικών και νεοφιλελεύθερων απόψεων και ο ιδιαίτερος ρόλος του συνίσταται στο ότι αποτελεί το όχημα συκοφάντησης των αγωνιστικών παραδόσεων του λαού, μήτρα των ιδεών του συμβιβασμού και της πολιτικής ουράς στα κόμματα του μεγάλου κεφαλαίου. Το πρόγραμμα που ψήφισε στο πρόσφατο συνέδριό του δείχνει ακόμα μεγαλύτερη προγραμματική ταύτισή του με το ΠΑΣΟΚ.

Η πολιτική συνεργασία με αυτά τα κόμματα, όπως εκτιμά, δεν είναι δυνατή, καθώς τα προγράμματα και η πολιτική τους κινούνται μέσα στη λογική της διαχείρισης του συστήματος.

⁴²⁴ «Πολιτική απόφαση - Τα άμεσα καθήκοντα του κόμματος από το 15ο έως το 16ο Συνέδριο»
15^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ Μάης 1996, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:
http://www.kke.gr/15o_synedrio/politikh_apofash_-_ta_amesa_kathhkonta_toy_kommatos_apo_to_15o_eos_to_16o_synedrio?morf=0/1-8-2010

Στην πορεία του αυτή το ΚΚΕ χρησιμοποίησε ως «συνταγή» συνεργασιών στο κοινωνικό, μαζικό πεδίο την συγκρότηση στο συνδικαλιστικό πεδίο του ΠΑΜΕ (Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο) που το επεκτείνει σταδιακά σαν μοντέλο σε όλους τους κοινωνικούς χώρους (αγρότες, μαθητές, φοιτητές κλπ).

1.3.4.4. Για το κόμμα του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου» (Συνασπισμός).

Ίδρυση «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου» και πορεία του μέχρι την διάσπαση.

Στο τέλος της δεκαετίας του 1980 συντελέστηκαν διεργασίες στον χώρο της αριστεράς για ενότητα και κοινή πολιτική πορεία οι οποίες, οδήγησαν αρχικά στη δημοσιοποίηση ενός «κοινού πορίσματος» ΚΚΕ-ΕΑΡ το 1988 και στην συνέχεια ακολούθησαν, τους πρώτους μήνες του 1989, κοινές συγκεντρώσεις ανά την Ελλάδα, ΚΚΕ και ΕΑΡ, που διοργανώθηκαν από επιτροπές πρωτοβουλίας για τον «Συνασπισμό της Αριστεράς».

Στις 3 Φλεβάρη του 1989, πραγματοποιείται κοινή σύσκεψη αντιπροσωπειών των κομμάτων ΚΚΕ, ΕΑΡ, ΕΔΑ, ΕΣΠΕ, ΑΚΕ, με τη συμμετοχή και των Στ. Γιώτα, Μ. Δρεπτάκη, Στ. Νέστωρ και Ν. Κωνσταντόπουλου. Εκεί αποφασίστηκε η έκδοση πολιτικής δήλωσης, στην οποία προσδιορίζεται η ταυτότητα του «Συνασπισμού» και οι στόχοι του, καθώς και η συγκρότηση επταμελούς προσωρινής συντονιστικής επιτροπής που θα εποπτεύει και την εκπόνηση ενός κοινού προγράμματος. Ένα τέτοιο πρόγραμμα όντως κυκλοφόρησε λίγο αργότερα, στις 7 Απρίλη του 1989.

Σε συνάντηση εκπροσώπων των κομμάτων και των προσωπικοτήτων του «Συνασπισμού» αποφασίστηκε η συγκρότηση των κεντρικών του οργάνων, δηλαδή μιας 28μελούς Πολιτικής Επιτροπής και μιας 8μελούς Γραμματείας.

Πρόεδρος του ΣΥΝ αναδεικνύεται ο Χαρ. Φλωράκης. Γραμματέας ο Λ. Κύρκος. Τη Γραμματεία θα απαρτίζουν οι: Μ. Ανδρουλάκης, Γρ. Γιάνναρος, Στ. Γιώτας, Μ. Δρεπτάκης, Δ. Καραγκουλές, Ανδρέας Λεντάκης, Στ. Νέστωρ και Στ. Πιτσιόρλας.

Από την ίδρυσή του ο «Συνασπισμός» δεν διαμορφώθηκε με την λογική ενός ενιαίου κόμματος όσο μιας «πολιτικής ομοσπονδίας», η κεντρική φυσιογνωμία της οποίας περιείχε σε μεγάλο βαθμό και για πολλά χρόνια αντιφατικά και αμφίσημα χαρακτηριστικά⁴²⁵.

⁴²⁵ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 276

Ο Συνασπισμός λαμβάνει μέρος στις εκλογές του 1989 και μετά το αποτέλεσμα αυτών των εκλογών, αποφασίζει να συμμετάσχει σε κοινή κυβέρνηση συνεργασίας με την ΝΔ με Πρωθυπουργό τον Τ.Τζαννετάκη με διακηρυγμένο κεντρικό στόχο την ικανοποίηση του λαϊκού αιτήματος για κάθαρση και την αποτροπή του κινδύνου παραγραφής των αδικημάτων όσων εμπλέκονταν στο σκάνδαλο «Κοσκωτά».

Η απόφαση αυτή προκάλεσε στο εσωτερικό του «Συνασπισμού» και ειδικότερα στο εσωτερικό του ΚΚΕ έντονες εσωτερικές τριβές και οδήγησε τον «Συνασπισμό» σε εκλογική υποχώρηση στις επόμενες βουλευτικές εκλογές.

Ορόσημο για τις εξελίξεις στον «Συνασπισμό» αποτέλεσαν οι εσωτερικές εξελίξεις στο ΚΚΕ μετά το 13^ο συνέδριό του (Φεβρ. 1991) καθώς, το ΚΚΕ οδηγήθηκε σε διάσπαση και σε αποχώρηση από τον «Συνασπισμό» ακολουθώντας πλέον αυτόνομη κομματική πορεία.

Μετά την διάσπαση του «Συνασπισμού»

Ο «Συνασπισμός» που απέμεινε πλέον μετά την αποχώρηση του ΚΚΕ, όπως διακηρύσσει⁴²⁶ στην Πολιτική απόφαση του 1ου Συνεδρίου του, που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 1992, συγκροτείται από δυνάμεις που προέρχονται από όλες τις γενιές και απ' όλα τα ιστορικά ρεύματα του εργατικού και αριστερού κινήματος και ειδικότερα : Το κομμουνιστικό κίνημα, το σοσιαλιστικό και σοσιαλδημοκρατικό, την κεντροαριστερά, δυνάμεις με παράδοση στους δημοκρατικούς αγώνες στην πατρίδα μας, δυνάμεις της γυναικείας απελευθέρωσης και της οικολογίας, δυνάμεις της νεολαίας. Επιδιώκει να υπερβεί την παραδοσιακή σοσιαλδημοκρατία και τον σταλινισμό.

Δηλώνει ότι αποτελεί μια ευρωπαϊκή πολιτική παράταξη θεωρώντας ότι ... «μια ευρωπαϊκή ενοποίηση με δημοκρατικούς, κοινωνικούς, οικολογικούς όρους μπορεί να είναι η απάντηση στις μεγάλες προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης. Αυτή η προοπτική μπορεί να αποτελέσει τη σημαία της ευρωπαϊκής αριστεράς»⁴²⁷.

Για την ελληνική κοινωνία καταθέτει μια ...«εναλλακτική στρατηγική πρόταση»⁴²⁸.

⁴²⁶ διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.syn.gr/gr/keimeno.php?id=13386/> 10- 2-2011

⁴²⁷ 3^ο τακτικό Συνέδριο, Ιούλιος, 2000, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www.syn.gr/downloads/apofasi3ou.pdf> / 10- 2-2011

⁴²⁸ ό π.

Στα χαρακτηριστικά κομματικής δόμησής του ο «Συνασπισμός» δηλώνει ότι απορρίπτει τα πρότυπα των αρχηγικών κομμάτων ή των κομμάτων στελεχών.

Πραγματοποίησε από το πρώτο ακόμη συνέδριό του τολμηρές για τα δεδομένα του ελληνικού πολιτικού συστήματος οργανωτικές ρυθμίσεις, εισάγοντας εσωκομματικούς θεσμούς, όπως, το δημοψήφισμα για την σειρά εκλογής των ευρωβουλευτών, την κατοχύρωση του δικαιώματος της μειοψηφίας να δημοσιοποιεί τη γνώμη της ή να κάνει τις δικές της εισηγήσεις, την αναγνώριση της ύπαρξης «τάσεων» στη λειτουργία του κόμματος Στην μετέπειτα κομματική του πορεία ήρθε αντιμέτωπος με την ανάγκη επίλυσης σοβαρών προβλημάτων. Ορισμένα από αυτά αφορούσαν, ένα μόνιμο και σταθερό πρόβλημα «πολυγλωσσίας», ακόμη και σε κομβικά ζητήματα, που δημιουργούσε αρνητική εικόνα στην κοινή γνώμη, μια λειτουργία των εσωτερικών «τάσεων» με χαρακτηριστικά «κόμματος μέσα στο κόμμα», το πρόβλημα αν όλα τα μέλη και κυρίως τα στελέχη του θα έπρεπε ή θα μπορούσαν να εργαστούν για την προώθηση των συλλογικών αποφάσεων που θα βρίσκονταν σε αντίθεση με τις θέσεις και πεποιθήσεις τους , αν θα μπορούν να γίνονται αποδεκτές πρακτικές ενεργοποίησης σ' άλλη κατεύθυνση, με τη μία ή την άλλη μορφή, από αυτή των αποφάσεων της πλειοψηφίας, αν το κόμμα αυτό θα καταγράφεται στον ιδεολογικο-προγραμματικό χώρο της Αριστεράς ή της Κεντροαριστεράς κλπ.

Επίσης στα προβλήματα αυτά πρέπει να συνυπολογιστούν και δυο ζητήματα κορυφαίας προγραμματικής σημασίας. Το ζήτημα της αποδοχής ή μη των βασικών στρατηγικών κατευθύνσεων που περιείχε η Συνθήκη του Μάαστριχτ όσο και το ζήτημα της διατύπωσης ενός προγράμματος «προοδευτικού εκσυγχρονισμού», μέσω του οποίου παρέμενε πάντα ανοικτή η προοπτική της δημιουργίας όρων και προϋποθέσεων κυβερνητικής συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ⁴²⁹.

Στο εσωτερικό του κόμματος παγιώνονται και μορφοποιούνται δύο κεντρικές εσωκομματικές τάσεις, το «Αριστερό Ρεύμα» και η «Ανανεωτική Πτέρυγα» καθώς όμως και άλλες μικρότερες ομαδοποιήσεις ακόμη και στο εσωτερικό των δυο αυτών τάσεων.

Κομβικά σημεία στην μετέπειτα πορεία του κόμματος αυτού αποτέλεσαν:

⁴²⁹ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ.278

-Οι εκλογές του Οκτωβρίου του 1993 που ο «Συνασπισμός» βρίσκεται οριακά εκτός Βουλής⁴³⁰. Η πρόεδρος του Κόμματος Μ. Δαμανάκη υποβάλλει την παραίτησή της.

-Η πραγματοποίηση έκτακτου Συνεδρίου τον Δεκέμβριο του 1993 στο οποίο εκλέγονται⁴³¹ ο νέος Πρόεδρος του κόμματος ο Ν. Κωνσταντόπουλος και νέα Κεντρική Πολιτική Επιτροπή.

-Η πραγματοποίηση τον Μάρτιο του 1996 του 2ου τακτικού συνεδρίου του κόμματος στο οποίο εκλέγεται νέα Κεντρική Πολιτική Επιτροπή και επανεκλέγεται Πρόεδρος ο Ν. Κωνσταντόπουλος.

Με την πολιτική απόφαση αυτού του συνεδρίου ο «Συνασπισμός» επιχειρεί δειλά βήματα μετακίνησης από την «κεντροαριστερή» φυσιογνωμία του, αποδεσμεύεται από την προσήλωση στην Συνθήκη του Μάαστριχτ, αρνείται ψήφο στην Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997) και δείχνει να απομακρύνεται από την πρόθεση για κυβερνητική συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ.⁴³²

-Η εκλογή στις Βουλευτικές εκλογές του 1996 δέκα βουλευτών, έχοντας λάβει ποσοστό 5,1%, ποσοστό το οποίο θεωρείτε θεωρείται από το κόμμα πολύ σημαντική επιτυχία και αρχή για νέους αγώνες.

Τίθεται ως στόχος του Συνασπισμού να αποτελέσει το βασικό φορέα αλλαγής ενός κομματικού σκηνικού που έχει κουράσει και απογοητεύσει τον πολίτη, γι' αυτό ο πολίτης καλείται να συμμετέχει ενεργά στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα της Ελληνικής και Διεθνούς κοινωνίας.

-Τον Απρίλιο του 1998 πραγματοποιείται το Διαρκές Συνέδριο για τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

-Ο «Συνασπισμός» συμμετέχει του στον «Χώρο Διαλόγου και Κοινής Δράσης» που αποτέλεσε ένα πρόπλασμα για την μετέπειτα δημιουργία του «Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς»(ΣΥΡΙΖΑ), στον οποίο συμμετέχει και ο «Συνασπισμός» ως η βασική του συνιστώσα.

-Κατά το διάστημα 1996-1999 θα ενταθεί η εσωκομματική σύγκρουση καθώς μερίδα του κόμματος θα αποχωρήσει, αρχές του 2000, και θα συγκροτήσει

⁴³⁰ Έλαβε ποσοστό 2,94% με όριο εισόδου στην Βουλή το 3%

⁴³¹ Στον πρώτο γύρο υπήρξαν 4 υποψήφιοι: Αλέκος Αλαβάνος, Φώτης Κουβέλης, Νίκος Κωνσταντόπουλος, Μιχάλης Παπαγιαννάκης. Στον δεύτερο γύρο υποψήφιοι για τη θέση του Προέδρου ήταν οι Αλ.Αλαβάνος και Ν.Κωνσταντόπουλος.

⁴³² Πολιτική Απόφαση 2^{ου} Συνεδρίου

πολιτική κίνηση (ΑΕΚΑ) αποσπώντας σημαντικό τμήμα της «ανανεωτικής» τάσης του κόμματος. Η πολιτική κίνηση (ΑΕΚΑ) θα συνεργαστεί στην συνέχεια με την ηγεσία του «εκσυγχρονιστικού» ΠΑΣΟΚ.

-Το 3^ο τακτικό Συνέδριο του κόμματος πραγματοποιείται τον Ιούνιο –Ιούλιο του 2000 και εκλέγει νέα Κεντρική Πολιτική Επιτροπή και επανεκλέγεται Πρόεδρος ο Ν.Κωνσταντόπουλος.

-Προγραμματικό συνέδριο πραγματοποιείται τον Ιούνιο του 2003.

-Το 4^ο τακτικό Συνέδριο του κόμματος πραγματοποιείται τον Δεκέμβριο του 2004 και εκλέγεται νέα Κεντρική Πολιτική Επιτροπή και Πρόεδρος του Συνασπισμού ο Α. Αλαβάνος. Η πολιτική απόφαση του 4^{ου} συνεδρίου του «Συνασπισμού» σηματοδοτεί μια συνολική «ρήξη» τόσο στον προγραμματικό λόγο όσο και στην πολιτική ανάλυση του κόμματος, σε σχέση με τα αντίστοιχα κείμενα των προηγούμενων συνεδρίων.⁴³³

Την επόμενη περίοδο πραγματοποιείται μια «αριστερή μετατόπιση» του κόμματος, στο πολιτικό πεδίο, έχοντας συγκροτηθεί, ενόψει των βουλευτικών εκλογών του 2004, ο «Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς» (ΣΥΡΙΖΑ), σαν μια ζωογόνο για τον χώρο συμμαχία του «Συνασπισμού» με πολιτικές οργανώσεις και πρόσωπα της εναλλακτικής, ριζοσπαστικής, εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς και ανέντακτους αριστερούς.

-Τον Απρίλιο του 2005 πραγματοποιείται Οργανωτικό – Καταστατικό Συνέδριο του κόμματος. Το συνέδριο αυτό θεσπίζει μια σημαντική και πρωτόγνωρη για τα ελληνικά πολιτικά δεδομένα καταστατική διάταξη, για αναγνώριση των τάσεων, όχι πια σαν «ρεύματα ιδεών», αλλά υπό την μορφή διακριτών πολιτικών ομαδοποιήσεων με δικές τους αυτόνομες διαδικασίες, ανακοινώσεις και πολιτικές θέσεις.

-Τον Μάρτιο του 2007 πραγματοποιείται ένα «Διαρκές Συνέδριο» του κόμματος για να εξετάσει την εκλογική του τακτική. Το σώμα των συνέδρων ενέκρινε με ευρεία πλειοψηφία την εισήγηση της Κ.Π.Ε, στην οποία περιλαμβάνονται, η εκλογική συνεργασία του κόμματος με δυνάμεις της Ριζοσπαστικής Αριστεράς με την επωνυμία «Συνασπισμός Ριζοσπαστικής

⁴³³ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ.286

Αριστεράς», η διακήρυξη του σχήματος, η πλουραλιστική εκπροσώπηση του σχήματος στην νέα κοινοβουλευτική ομάδα.

-Τον Φεβρουάριο του 2008 πραγματοποιείται το 5ο τακτικό του συνέδριο στο οποίο ο Α.Αλαβάνος αποχωρεί, εκλέγεται νέα Κεντρική Πολιτική Επιτροπή και εκλέγεται Πρόεδρος του κόμματος ο Α. Τσίπρας.

-Πραγματοποιείται τον Φεβρουάριο του 2009 «Διαρκές Συνέδριο» για τη συμβολή του «Συνασπισμού» στη προγραμματική διαδικασία του ΣΥΡΙΖΑ και τις Ευρωεκλογές 2009 .

Σε ότι αφορά τις σχέσεις του «Συνασπισμού» με τα υπόλοιπα κόμματα της αριστεράς, το κόμμα αυτό διακηρύσσει σταθερά την αναγκαιότητα ενωτικής δράσης των δυνάμεων της Αριστεράς, παρά την ύπαρξη των σημαντικών ιδεολογικών διαφορών που υπάρχουν στο εσωτερικό της, ασκώντας ταυτόχρονα και σκληρή κριτική στο ΚΚΕ για την αρνητική του στάση στο θέμα αυτό.

Προσέδωσε μεγάλη βαρύτητα στην ενεργό συμμετοχή του σε κινήματα για την παγκοσμιοποίηση και σε αντιπολεμικά συλλαλητήρια και δράσεις, κυρίως στο Κοινωνικό Φόρουμ (το Παγκόσμιο, το Ευρωπαϊκό και το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ).

1.3.4.5. Για το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος Εσωτερικού (Κ.Κ.Ε Εσωτερικού)

Το ΚΚΕ Εσωτερικού, πολιτικό κόμμα της αριστεράς, προήλθε από τη διάσπαση του ενιαίου ΚΚΕ μετά το Φεβρουάριο του 1968.

Η ιδεολογική του ταυτότητα, υπήρξε η ελληνική εκδοχή του «Ευρωκομμουνισμού», η διακήρυξη για «ανανέωση» της Αριστεράς και η επαγγελία ενός «σοσιαλισμού με ανθρώπινο πρόσωπο», διαθέτοντας σημαντική επιρροή στον χώρο των πανεπιστημίων, της τέχνης και του πολιτισμού και με σημαντική συνεισφορά στον χώρο της αριστεράς σε ιδεολογικο- πολιτικές επεξεργασίες.

Στη διάρκεια της δικτατορίας συμμετείχε ενεργά στον αντιδικτατορικό αγώνα μέσα από το «Πανελλήνιο Αντιδικτατορικό Μέτωπο» (Π.Α.Μ.) και την οργάνωση νεολαίας "Ρήγας Φεραίος".

Με την έναρξη της μεταπολίτευσης συμμετείχε στο πολιτικό σκηνικό, άλλοτε επιλέγοντας την συμμαχία με άλλες δυνάμεις της Αριστεράς (Ενωμένη Αριστερά, Συμμαχία Προοδευτικών και Αριστερών Δυνάμεων) και άλλοτε επιλέγοντας την αυτόνομη κάθοδο στις εκλογές.

Στο 4ο Συνέδριό του, το Μάιο του 1986 αποφασίστηκε η ίδρυση ενός νέου φορέα της Αριστεράς και μερικούς μήνες μετά το κόμμα διασπάστηκε. Από την διάσπαση αυτή προέκυψαν, η «Ελληνική Αριστερά» (Ε.Α.Ρ.), που συγκέντρωσε την πλειοψηφία, και το «ΚΚΕ εσωτερικού - Ανανεωτική Αριστερά».

Τον Απρίλιο του 1987 έγινε το ιδρυτικό συνέδριο του νέου κόμματος που ονομάστηκε «Ελληνική Αριστερά» (Ε.Α.Ρ.) και εξέλεξε γραμματέα το Λεωνίδα Κύρκο.

Η Ε.Α.Ρ. ήταν ιδρυτική συνιστώσα στην δημιουργία του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου».

Μετά τη διάσπαση του ΚΚΕ Εσωτερικού το 1986, οι δυνάμεις της κομμουνιστικής ανανέωσης (η λεγόμενη «πλατφόρμα της αναβάθμισης») συνέχισαν να εκφράζονται μέσα από το «ΚΚΕ Εσωτερικού - Ανανεωτική Αριστερά» και την οργάνωση νεολαίας ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 το «ΚΚΕ Εσωτερικού - Ανανεωτική Αριστερά» άλλαξε την ονομασία του σε «Ανανεωτική Κομμουνιστική Οικολογική Αριστερά».

1.4 Γενικά για συνδικαλισμό

Έχουν διατυπωθεί πολλές προσεγγίσεις για το συνδικαλισμό, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και το συνδικαλιστικό κίνημα⁴³⁴ που είναι ανάλογες και εντασσόμενες στις διαφορετικές ταξικές, ιδεολογικές και πολιτικές αφητηρίες και οπτικές.

Ένας τυπικός και γενικά minimum αποδεκτός ορισμός για τα συνδικάτα, αν και αρκετά ελλιπής για να ορίσει όλο το εύρος του φαινομένου, είναι αυτός που τα ορίζει ως μαζικές εθελοντικές οργανώσεις των μισθωτών εργαζομένων που έχουν ως έργο τους την εκπροσώπηση, την προάσπιση και την προώθηση των συμφερόντων των μελών τους⁴³⁵.

Τα συνδικάτα, ως δημιούργημα της συλλογικής προσπάθειας των μισθωτών, έχουν βασικά χαρακτηριστικά, ιστορικά προσδιορισμένα, τα οποία είναι ⁴³⁶ :

- Ότι αποτελούν μαζικές γραφειοκρατικές οργανώσεις
- Η συλλογική τους ταυτότητα δομείται γύρω από την καθολική αξία της ισότητας
- Το κύριο μέσο επιρροής στο περιβάλλον (εργοδότες, κράτος) είναι η απεργία.
- Είναι υπαρκτός ένας καταμερισμός εργασίας μεταξύ συνδικάτων και πολιτικών κομμάτων.

Το συνδικαλιστικό κίνημα μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί μια ώριμη ανάγκη συνδικαλιστικής έκφρασης και συλλογικής εκπροσώπησης των συμφερόντων των μισθωτών απέναντι τόσο στις πολιτικές του κεφαλαίου όσο και απέναντι στο κράτος και την κυβέρνηση.

Όπως αναφέρει ο Σ.Σεφεριάδης (2006)⁴³⁷ σε μελέτη του για την συλλογική δράση και τα κοινωνικά κινήματα, υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον και έντονος προβληματισμός για την διερεύνηση της "κινηματικής αιτιότητας", για την απάντηση στο ερώτημα "γιατί και πότε οι άνθρωποι εγκαταλείπουν τις ρουτίνες

⁴³⁴ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ. 23-42

⁴³⁵ ό.π., σ. 23

⁴³⁶ Γ.Τουτζιαράκης, (1997), σ.219-222

⁴³⁷ Σ.Σεφεριάδης (2006), σ. 8- 9

της καθημερινότητας προκειμένου να εμπλακούν στις αβεβαιότητες της διεκδίκησης”.

Επισημαίνει ότι «η υλική αποστέρηση και η δυναμική προώθησης συμφερόντων αποτελούν προϋποθέσεις για την εκδήλωση κινητοποιήσεων αλλά δεν αρκούν για την εμφάνιση κινημάτων»⁴³⁸.

Συγκρουσιακή ή διεκδικητική πολιτική υπάρχει όταν άνθρωποι “απλοί” συγκροτούνται σε ομάδες, διατυπώνουν αιτήματα και συγκρούονται με τις ελίτ, άλλους αντιπάλους ή τις κρατικές αρχές. Επειδή όμως δεν αποτελούν κινήματα όλες οι εκφάνσεις της συγκρουσιακής πολιτικής, λυδία λίθος της κινηματικής υπόστασης, αποτελεί ο παρατεταμένος χαρακτήρας των δράσεων, αλλιώς πρόκειται για απλά “συγκρουσιακά επεισόδια”. Όχι κάποιο μεμονωμένο στοιχείο αλλά συνδυασμός ρεπερτορίου⁴³⁹ στο πλαίσιο εκστρατειών συνιστά την ιδιαιτερότητα του κοινωνικού κινήματος. Τέλος, επισημαίνει ότι «οι συλλογικές δράσεις, όσο μαχητικές κι είναι χωρίς οργάνωση παραμένουν “πρωτόγονες” και σύντομα εκφυλίζονται»⁴⁴⁰.

Το συνδικάτο - συνδικαλιστική οργάνωση - εργατική ένωση είναι μια μορφή ένωσης εργαζομένων που εξυπηρετεί τον σκοπό της οργάνωσης με σκοπό την συλλογική δράση για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν από την ιδιότητα των εργαζομένων ως μισθωτοί εργαζόμενοι. Ιδρύεται και λειτουργεί από την αναγκαιότητα να αντικαταστήσει την ατομική από την συλλογική διαπραγμάτευση στην αγορά εργασίας με στόχο οι αμοιβές και οι συνθήκες εργασίας να διέπονται από κανόνες που θα ισχύουν και θα έχουν εφαρμογή για όλους τους εργαζόμενους μέλη του⁴⁴¹.

Τα συνδικάτα στο καπιταλιστικό σύστημα αποτελούν την έκφραση της κοινής συλλογικής δράσης των μισθωτών, της συνειδητοποίησης του γεγονότος ότι οι μισθωτοί δεν έχουν άλλο τρόπο να αντιπαρατεθούν αποτελεσματικά στο κεφάλαιο από το να συνενωθούν και να περιορίσουν τον μεταξύ τους ανταγωνισμό

⁴³⁸ Σ.Σεφεριάδης (2006), σ. 8

⁴³⁹ Ο Σ.Σεφεριάδης (2006), σ. 10, όπως και ο Charles Tilly (2004) επισημαίνει, ότι το κοινωνικό κίνημα αναδύεται ως αποτέλεσμα της σύζευξης τριών αλληλένδετων παραγόντων. 1) , εκστρατειών παρατεταμένων διεκδικήσεων που απευθύνονται σε «αρχές» (πρωτίστως αλλά όχι αποκλειστικά κρατικές).2) ρεπερτορίων νεωτερικών συλλογικών δράσεων και τελετουργιών και 3) συλλογικών επιδείξεων “αξιοσύνης, ενότητας, πολυάριθμοι και αφοσίωση”(ΑΕΠΑ).

⁴⁴⁰ Σ.Σεφεριάδης (2006), σ. 8

⁴⁴¹ Α. Τσακίρης, (2006), σ. 11-12 και “trade union” σε Marshall, G. (ed) (1998). A Dictionary of sociology. Oxford: Oxford University press.

κάνοντας μια υπέρβαση της ύπαρξής τους ως εξατομικευμένων και διαιρεμένων κατόχων του εμπορεύματος της εργατικής δύναμης⁴⁴².

Πρωταρχικό μέλημα των μισθωτών, μέσω των συνδικάτων, αποτέλεσε όχι απλά η οργανωτική συνάθροισή τους αλλά και η συνένωσή τους στα πλαίσια διαμόρφωσης μιας κοινής ταυτότητας, κοινού παρανομαστή συμφερόντων και θέλησης, για κοινή δράση, για την ανάδειξη και εκπροσώπηση, μέσα από την οργανωτική δομή των συνδικάτων, των κοινών συλλογικών τους συμφερόντων⁴⁴³.

Τα συμφέροντα τα οποία καλούνται να εκπροσωπήσουν τα συνδικάτα συνδέονται, τόσο με την προστασία των άμεσων συμφερόντων των εργαζομένων, όσο και με την προστασία των γενικών όρων κοινωνικής τους αναπαραγωγής, γι αυτό και στρέφονται τόσο προς την πλευρά του κεφαλαίου όσο και προς την πλευρά του κράτους και της κοινωνίας συνολικά.

Πρόκειται για συμφέροντα που αναφέρονται στον μισθό, στην ασφάλεια της θέσης εργασίας, στους όρους χρησιμοποίησης της εργασιακής δύναμης στην παραγωγική διαδικασία και με προβολή αιτημάτων που σκοπεύουν να καλύψουν γενικότερες ανάγκες των μισθωτών όπως υγεία, εκπαίδευση, κατοικία, πολιτισμός κ.α.

Πρόκειται δηλαδή για μια διαδικασία τόσο αμυντικής προστασίας των άμεσων συμφερόντων των μισθωτών όσο και μια διαρκής μέριμνα για βελτίωση των γενικότερων όρων και συνθηκών ζωής τους.

Η διαδικασία αυτή είναι συνεχής και ατέρμονη καθώς οι όροι και οι συνθήκες ανταγωνισμού στην αστική κοινωνία αλλάζουν και τροποποιούνται καθημερινά (αλλαγή των πολιτικο- κοινωνικών όρων, νέες τεχνολογίες, αλλαγές στο σύστημα μισθών και αμοιβών, αυξομειώσεις του ποσοστού ανεργίας, αλλαγές στην παραγωγική διάρθρωση κ.ά.). Είναι μια διαδικασία με πολλαπλά προβλήματα, διλήμματα και δυσκολίες που αφορούν την σύνθεση των ξεχωριστών και ετερογενών συμφερόντων των μισθωτών, την αντιμετώπιση της δημιουργίας και εδραίωσης τάσεων γραφειοκρατικών και συγκεντρωτικών γνωρισμάτων, την επιλογή του καλύτερου δυνατού τρόπου προσδιορισμού και προώθησης των συμφερόντων και των αιτημάτων, τον προσδιορισμό του προσφορότερου κάθε

⁴⁴² Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ. 30

⁴⁴³ ό.π., σ. 33

φορά πεδίου αντιπαράθεσης και σύγκρουσης. Ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικών κρίσεων και αυξημένης ανεργίας, οι επιλογές και οι προτεραιότητες τις οποίες καλούνται να ακολουθήσουν τα συνδικάτα μεταξύ της πρόταξης αιτημάτων, που πολλές φορές είναι ή φαντάζουν διαφορετικά και συγκρουόμενα μεταξύ τους όπως, αιτήματα για καλύτερες αμοιβές ή έστω διατήρηση των αμοιβών και αιτήματα για διασφάλιση των θέσεων εργασίας, είναι κρίσιμες για την εσωτερική τους συνοχή και ενότητα .

Τα συνδικάτα αποτελούν την οργανωμένη έκφραση ενός εκ των κοινωνικών υποκειμένων – των εργαζόμενων- που μετέχουν στο σύστημα⁴⁴⁴ εργασιακών σχέσεων.

Ως “συλλογική διαπραγμάτευση” στο σύστημα εργασιακών σχέσεων ορίζεται μια διαδικασία διαπραγματεύσεων που πραγματοποιείται μεταξύ ενός εργοδότη ή ομάδας εργοδοτών ή της κυβέρνησης (ως εργοδότη της δημοσιουπαλληλίας) και μιας ή περισσότερων συνδικαλιστικών οργανώσεων και αποσκοπεί στον καθορισμό και την ρύθμιση των όρων και συνθηκών εργασίας. Ο στόχος της είναι η επίτευξη μιας συμφωνίας που να μπορεί να έχει ισχύ για όλα τα μέλη της συνδικαλιστικής οργάνωσης.

Ως χαρακτηριστικά στοιχεία της συλλογικής διαπραγμάτευσης μπορούν να καθοριστούν⁴⁴⁵ μεταξύ άλλων η “αμοιβαία εξάρτηση”, ο “κοινός τόπος” , η “αντιπροσωπευτικότητα”, η “μη νομική δέσμευση”(τουλάχιστον ως προς την αρχή), η “δημοσιοποίηση των πληροφοριών”. Αντίθετα οι Sindney και Beatrice Webb θεωρούν ότι ένα χαρακτηριστικό της συλλογικής διαπραγμάτευσης είναι η νομική θέσπισή της. Η διαπραγμάτευση αυτή περνάει από τρία λειτουργικά στάδια. Πρώτο το στάδιο της κλασικής οικονομίας, δεύτερο της κυβέρνησης και της κανονιστικής ρύθμισης και τρίτο της διαχείρισης και συμμετοχής.

Η συλλογική διαπραγμάτευση μπορεί να διακριθεί⁴⁴⁶ σε δυο τύπους.

Η “συνδυαστική διαπραγμάτευση” (conjunctive bargaining) που αναφέρεται σε καταστάσεις όπου αμφότερα τα μέρη καταλήγουν σε συμφωνία, ως αποτέλεσμα αμοιβαίου εξαναγκασμού και πετυχαίνουν (προσωρινή) ανακωχή μόνο και μόνο επειδή είναι απαραίτητο το ένα για το άλλο. Σε αυτή την περίπτωση όλα

⁴⁴⁴ Γ. Σπυρόπουλος, (1998)

⁴⁴⁵ Α. Τσακίρης, (2006), σ. 14-15

⁴⁴⁶ ό.π., σ. 15

είναι θέμα συσχετισμού δύναμης μεταξύ των μερών που διαπραγματεύονται (ικανότητα απεργίας ή ανταπεργίας μεγάλης διάρκειας, ποσοστά συμμετοχής, κοινή γνώμη κ.α) .

Ο δεύτερος τύπος διαπραγμάτευσης είναι η “συνεργατική” (co-operative bargaining). Στην περίπτωση αυτή το κυρίαρχο στοιχείο είναι η θέληση των μερών να προβούν σε παραχωρήσεις έτσι ώστε να πετύχουν σκοπούς που σε άλλη περίπτωση δεν θα ήταν εφικτοί.

Η ιστορική βάση γέννησης των συνδικάτων είναι η αναγνώριση της ατομικής αδυναμίας των εργαζομένων να αντιπαρατεθούν αποτελεσματικά στους εργοδότες, ως αποτέλεσμα δηλαδή της συνειδητοποίησης ότι η βελτίωση της θέσης τους περνά μέσα από την συλλογική δράση.⁴⁴⁷

Η δημιουργία ωστόσο των πρώτων συνδικάτων- υπο διάφορες ονομασίες αλλά με τη σύγχρονη έννοια του όρου (ως σταθερές συνενώσεις μισθωτών εργαζομένων με σκοπό την βελτίωση της θέσης τους) εντοπίζεται στις αρχές του 18^{ου} αιώνα στην Αγγλία.

Η ανάπτυξη του καπιταλισμού οδηγεί μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα στην εξάπλωση των συνδικάτων σε όλες τις χώρες της Ευρώπης και στη Β. Αμερική.⁴⁴⁸

Από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, μέσα από διαρκείς και σκληρούς αγώνες του εργατικού κινήματος, μεγάλα τμήματα της κοινωνίας αρχίζουν να συνειδητοποιούν ότι η ανεξέλεγκτη λειτουργία της αγοράς πλήττει τους ίδιους τους όρους της υλικής αναπαραγωγής της κοινωνικής ζωής και ότι η προστασία της εργασίας από την υπερεκμετάλλευση αποτελεί αναγκαίο όρο της κοινωνικής αναπαραγωγής.⁴⁴⁹

Για τις δυνάμεις της εργασίας η περίοδος από την τυπική αναγνώριση του δικαιώματος στον συνδικαλισμό μέχρι τον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο είναι στην πραγματικότητα (και παρά τις διαφορές από χώρα σε χώρα) μια περίοδος ... «εναλλασσόμενων διαστημάτων ανοχής και έντονης κρατικής καταστολής, με συνεχείς διώξεις, περιορισμούς, παρεμπόδιση δημιουργίας οργανώσεων και βίαιη αντιμετώπιση των κινητοποιήσεών της»⁴⁵⁰.

⁴⁴⁷ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ. 43

⁴⁴⁸ ό.π., σ. 44

⁴⁴⁹ ό.π., σ. 48-49

⁴⁵⁰ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ. 52

Μια σύντομη περίοδο οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας που ακολούθησε τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες σε συνδυασμό με την εμπειρία του πολέμου και τον απόηχο της Οκτωβριανής Επανάστασης, οδήγησε το συνδικαλιστικό κίνημα σε μια σειρά σημαντικές κατακτήσεις όπως 8ωρο, καθιέρωση συλλογικών διαπραγματεύσεων, εξάπλωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και μέτρα κατά της ανεργίας κ.α.

Το συνδικαλιστικό κίνημα, που είχε αναδειχθεί σε υπολογίσιμη δύναμη κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα, έχοντας πίσω του και την σημαντική αριθμητική δύναμη των εργατικών στρωμάτων, αναγνωρίζεται τώρα επίσημα ως συνδικαλιστικός εκπρόσωπος της εργατικής τάξης, ενώ και τα εργατικά κόμματα συμμετέχουν πλέον στον αστερισμό της κυβερνητικής εξουσίας, σχηματίζοντας κυβερνήσεις ή συμμετέχοντας σε αυτές με την συνεργασία φιλελεύθερων κομμάτων (π.χ. Δημοκρατία της Βαϊμάρης)⁴⁵¹.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ανοίγει μια εποχή κατά την οποία οι στρατηγικές επιλογές στο συνδικαλιστικό κίνημα στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, σταδιακά αποσυνδέεται όλο και περισσότερο από το όραμα μιας ριζικά διαφορετικής οργάνωσης της κοινωνίας, για να υπάρξει σταδιακά και μέχρι σήμερα μια συνδικαλιστική πολιτική ... «του πραγματισμού»⁴⁵², στην προσπάθεια εξισορρόπησης των συμφερόντων της εργατικής τάξης και του κεφαλαίου στα πλαίσια του υπάρχοντος συστήματος⁴⁵³.

Με αποκορύφωμα τις τρεις πρώτες δεκαετίες μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο αναδεικνύονται ως αντικείμενα δημόσιας ρύθμισης μια σειρά ζητήματα⁴⁵⁴ που εθεωρούντο ότι ανήκουν στην ιδιωτική σφαίρα όπως, όροι μίσθωσης της εργασιακής δύναμης, ανεργία, ασθένεια, στέγη κλπ, εξασφαλίζοντας ένα minimum αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Το συνδικαλιστικό κίνημα στις περισσότερες προηγμένες χώρες (τουλάχιστον κατά την μεταπολεμική περίοδο) έχει μεταβληθεί από "μαχητικό διεκδικητικό υποκείμενο" σε συμβατικό "κοινωνικό εταίρο" χωρίς όμως η μεταστροφή αυτή να έχει εμποδίσει την απώλεια σημαντικών κατακτήσεών του

⁴⁵¹ ό.π., σ. 57

⁴⁵² ό.π., σ. 56

⁴⁵³ ό.π., σ. 56

⁴⁵⁴ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ. 60

από την νεοφιλελεύθερη επίθεση ούτε να έχει αποτρέψει την οργανωτική συρρίκνωση των συνδικάτων⁴⁵⁵.

Μεταπολεμικά οικοδομήθηκε στην Δ. Ευρώπη ένα μοντέλο κοινωνικής ενσωμάτωσης των μισθωτών με χαρακτηριστικά του γνωρίσματα, την τριμερή συνεργασία και την “θεσμοποίηση” και τον έλεγχο των ταξικών συγκρούσεων, την πολιτική της πλήρους απασχόλησης και την αυξημένη προστασία από τους κοινωνικούς κινδύνους, την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και την εξασθένηση της ελκυστικότητας των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Αυτό, στον χώρο των χωρών της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης, για το κυρίαρχο “ρεφορμιστικό” ρεύμα σήμαινε εγκατάλειψη του αγώνα για “ανατροπή του καπιταλισμού”, υιοθέτηση του “κενσιανισμού” ως βασικό θεωρητικό υπόδειγμα προσανατολισμού της πολιτικής και της δράσης μέσω μεταρρυθμίσεων του καπιταλιστικού συστήματος και ελέγχου της αγοράς και της οικονομίας⁴⁵⁶.

Αλλά και στις χώρες της νότιας Ευρώπης ενισχύονταν ολοένα και περισσότερο, με την καπιταλιστική σταθερότητα και ανάπτυξη, στο εργατικό-συνδικαλιστικό πεδίο οι απόψεις που πρόκριναν τον αγώνα για την βελτίωση της θέσης των εργαζομένων στα πλαίσια του καπιταλιστικού συστήματος και την συνεργασία των μισθωτών με κράτος και εργοδότες.⁴⁵⁷

Η βασική προϋπόθεση που άνοιξε ο δρόμος για την θεσμοποίηση των συνδικαλιστικών οργανώσεων και συμμετοχή τους ως ισότιμων κοινωνικών εταίρων σε μορφές τριμερούς συνεργασίας κράτους –κεφαλαίου- εργασίας ήταν η παραίτηση, στην πράξη, από τα αίτημα για υπέρβαση του καπιταλισμού.

Μια θεσμοποίηση που οδήγησε, όπως αναφέρει ο Ν. Παλαιολόγος (2006)⁴⁵⁸, σε ένα πέρασμα στο σύγχρονο μοντέλο συνδικαλισμού, το οποίο διακρίνεται από την λειτουργία των συνδικάτων περισσότερο ως «παράγοντας τάξης και σταθερότητας» στο πλαίσιο του καπιταλιστικού συστήματος και λιγότερο ως «αντίπαλης δύναμης» όπως ήταν τα κλασικά συνδικάτα. Αν και αυτή η θεσμοποίηση των συνδικάτων προϋπόθετε την περιθωριοποίηση του αντικαπιταλιστικού- επαναστατικού ρεύματος εντός του συνδικαλιστικού πεδίου,

⁴⁵⁵ Σ. Σεφεριάδης, (2006), σ. 20

⁴⁵⁶ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ.62-63

⁴⁵⁷ ό.π., σ.63

⁴⁵⁸ ό.π., σ. 63

εντούτοις το ρεύμα αυτό παρέμεινε ζωντανό καθώς διέθετε τις δυνάμεις να διεξάγει με επιτυχία σκληρούς ταξικούς αγώνες και να διατηρεί ένα ενδεχόμενο αντικαπιταλιστικής στροφής του συνδικαλιστικού κινήματος.⁴⁵⁹

Στο πεδίο συγκρότησης των αντιλήψεων για τον συνδικαλισμό και στο εσωτερικό των ίδιων των συνδικάτων συγκρούονται διαφορετικές αντιλήψεις και προσεγγίσεις για το θεσμό αυτό οι οποίες συνδέονται άμεσα με τις προσεγγίσεις για την αναγνώριση ή μη της ύπαρξης «τάξεων», για τις σχέσεις και συγκρούσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών και εν τέλει για την ίδια την ταξική πάλη.

Το «φιλελεύθερο» ρεύμα⁴⁶⁰ προσεγγίζει την «αστική» κοινωνία σαν ένα σύνολο μεμονωμένων ατόμων τα οποία συναλλάσσονται μεταξύ τους ως ελεύθεροι και ισότιμοι συμβαλλόμενοι, επιδιώκοντας το καθένα το ατομικό του συμφέρον. Στη βάση αυτή, όλες οι οργανωμένες ομάδες, ως ομάδες συμφερόντων, θεωρούνται απλά αθροίσματα ελευθέρων, αυτόνομων και νομικά ισότιμων ατόμων τα οποία συνενώνονται σε ομάδες στη βάση ορθολογικών κινήτρων ωφελείας με στόχο την επιδίωξη, σε ισότιμη βάση, την μεγιστοποίηση του ατομικού τους οφέλους μέσα και από τη συλλογική τους δράση. Οι οργανώσεις του κεφαλαίου και της εργασίας στα πλαίσια αυτά, επιδιώκουν μέσα σε συνθήκες ελευθερίας και ισονομίας, συνθήκες που εγγυάται το κράτος, την προώθηση των συμφερόντων των μελών τους έχοντας ίσες δυνατότητες πίεσης και επιρροής και πρόσβαση στα κέντρα λήψης των αποφάσεων και τα δυο μέρη. Το ρεύμα αυτό δεν αναγνωρίζει την ύπαρξη των τάξεων και του ταξικού ανταγωνισμού, εξομοιώνοντας την θέση της πλευράς του κεφαλαίου και της εργασίας στη βάση μιας ...«α-ιστορικής ατομοκεντρικής αντίληψης της κοινωνίας, όπου οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες δεν ερμηνεύονται ως φορείς ιστορικά διαμορφωμένων κοινωνικών σχέσεων, ως ιστορικές κοινωνικές κατηγορίες που συγκροτούνται με βάση τον καταμερισμό της εργασίας (τη σχέση τους με τα μέσα παραγωγής) και κατέχουν μια ορισμένη θέση μέσα στην κοινωνία, αλλά περίπου ως δεδομένες φυσικές κατηγορίες ατόμων τα οποία δρουν και έρχονται σε σχέσεις μεταξύ τους στη βάση ατομικών ωφελιμιστικών κριτηρίων»⁴⁶¹.

⁴⁵⁹ ό.π., σ.64

⁴⁶⁰ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ.23-26

⁴⁶¹ ό.π., σ. 25

Στα πλαίσια αυτά αδυνατεί να ερμηνεύσει το κοινωνικό περιεχόμενο και τα κοινωνικά –ταξικά αίτια των κοινωνικών διεργασιών και συγκρούσεων μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών, επιχειρώντας να τα ερμηνεύσει ...«στο επίπεδο των επιφαινόμενων»⁴⁶², είτε με όρους και κατηγορίες ψυχολογίας και ατομικής συμπεριφοράς, είτε ως πρόβλημα μη ικανοποιητικών θεσμών ενώ αναγάγει ως κύριο ζητούμενο την εξεύρεση του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου που θα διευκολύνει την επικοινωνία και τον διάλογο και θα οδηγεί στη θεσμική διευθέτηση των συγκρούσεων⁴⁶³.

Ο “νέο-συντηρητισμός”, που έλαβε τις ακραίες κυβερνητικές εκδοχές του επί των περιόδων διακυβέρνησης Thatcher και Reagan, αμφισβήτησε⁴⁶⁴ ανοικτά την βούληση των εργαζομένων να συμμετάσχουν στα συνδικάτα και επιτέθηκε σε αυτά με σφοδρότητα, ως “εσωτερικό εχθρό”, με το πρόσχημα της “απελευθέρωσης” των εργαζομένων από αυτά.

Επίσης υποστηρίχθηκε η θέση ότι οι σύγχρονοι εργαζόμενοι είναι ικανοί να διαπραγματευτούν ατομικά με τον εργοδότη και δεν βρίσκονται πλέον σε προφανή μειονεκτική θέση, μέσω της απόκτησης εργασιακών δεξιοτήτων, αυτό-απασχόλησης, προσωρινής εργασίας, διανομής μετοχών σε εργαζομένους με ευνοϊκούς όρους, ως αποτελέσματα αλλαγών στη δομή των επιχειρήσεων και της κοινωνίας. Υποστηρίχθηκε επίσης ότι η μονοπωλιακή θέση των συνδικάτων στην αγορά εργασίας μπορεί να επιφέρει βραχυπρόθεσμα οφέλη υπέρ των εργαζομένων, αλλά σε μακροπρόθεσμη βάση το αποτέλεσμα είναι αρνητικό, καθώς οι συλλογικές διαπραγματεύσεις συμπιέζουν τις επενδύσεις και οδηγούν σε αρνητικά οικονομικά αποτελέσματα την οικονομία. Το ίδιο συμβαίνει υποστηρίζουν και στις περιπτώσεις που τα συνδικάτα πιέζουν για την προστασία των υπάρχουσών θέσεων εργασίας καθώς έτσι δεν εξελίσσεται η τεχνολογία και περιορίζεται το διευθυντικό δικαίωμα με αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία⁴⁶⁵.

Στον αντίποδα των παραπάνω αντιλήψεων για το συνδικαλισμό, τα συνδικάτα και τις σχέσεις εργαζομένων εργοδοτών, βρίσκεται η “μαρξιστική”

⁴⁶² ό.π., σ. 26

⁴⁶³ Ξ.Πετρινιώτη, (1985), σ. 20-21

⁴⁶⁴ Α.Τσακίρης, (2006), σ. 119-120

⁴⁶⁵ ό.π., σ. 119-120

προσέγγιση⁴⁶⁶ η οποία κατανοεί την μισθωτή εργασία ως μια ιστορική και ιδιάζουσα μορφή της εργασίας που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη διαδικασία μετάβασης στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Μια διαδικασία που μετατρέπει τη μεγάλη μάζα των παραγωγών σε «ελεύθερους» μισθωτούς εργάτες, απαλλαγμένους από τις παραδοσιακές εξαρτήσεις αλλά και αποκομμένους από τα μέσα παραγωγής, που δεν έχουν πλέον στην ιδιοκτησία τους τίποτε άλλο πέρα από την εργασιακή τους δύναμη. Πίσω από την φαινομενικά τυπική ισότητα της ανταλλαγής ισοδυνάμων (εργασιακή δύναμη έναντι χρήματος) θεωρεί ότι κρύβεται μια σημαντική ασυμμετρία δύναμης των δυο πλευρών στην αγορά εργασίας.

Η “μαρξιστική” προσέγγιση αντιλαμβάνεται τα αντιτιθέμενα συμφέροντα μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου ως εκ φύσεως συγκρουόμενα καθώς η σύγκρουση αυτή προκύπτει ως αποτέλεσμα της λογικής του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής για την διαρκή παραγωγή κερδών. Η ταξική σύγκρουση είναι η πηγή της κοινωνικής αλλαγής που πηγάζει κυρίως από την άνιση κατανομή των παραγόμενων στην καπιταλιστική κοινωνία.⁴⁶⁷

Στην αγορά εργασίας επικρατεί αδυναμία του μεμονωμένου εργαζομένου να διεκδικήσει μια τιμή (μισθό) για την εργασιακή του δύναμη στην ανταλλαγή και υποχρεώνεται να αποδέχεται τους όρους του κατόχου του χρήματος, ο οποίος έχει από την δική του πλευρά κάθε συμφέρον να την πληρώνει στην χαμηλότερη δυνατή τιμή. Αλλά η αντίθεση κεφαλαίου - εργασίας δεν περιορίζεται στο επίπεδο της αγοράς εργασίας και δεν πηγάζει τόσο από την ανταλλαγή, όσο από το τι συμβαίνει στην παραγωγική διαδικασία, μετά την πώληση της εργασιακής δύναμης. Στην σύγκρουση κεφαλαίου - εργασίας η πλευρά του κεφαλαίου, διαθέτοντας τα αποτελεσματικότερα μέσα επιβολής, διαθέτει και την αναμφισβήτητη υπεροχή καθώς ο μεμονωμένος εργαζόμενος, ευρισκόμενος σε διαρκή ανταγωνισμό με τους άλλους εργαζομένους, καθίσταται παντελώς αδύναμος απέναντι στην συγκεντροποιημένη δύναμη του κεφαλαίου. Για να μετριαστεί η ασυμμετρία δύναμης μεταξύ κεφαλαίου –εργασίας οι εργαζόμενοι δεν έχουν άλλο τρόπο παρά την κοινή συλλογική δράση, που δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την συνδικαλιστική δράση και οργάνωση, που μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την

⁴⁶⁶ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ.26-41

⁴⁶⁷ Α.Τσακίρης, (2006), σ.117-119

συνένωσή τους και τον περιορισμό του μεταξύ τους ανταγωνισμού. Στην συνένωσή τους αυτή και την κοινή συλλογική δράση ωθούνται από την κοινή τους εμπειρία, της ατομικής τους αδυναμίας να πωλήσουν σε ικανοποιητική τιμή την εργασιακή τους δύναμη και να την προστατεύσουν από την υπερεκμετάλλευση μέσα στην παραγωγική διαδικασία.

Στο παραπάνω πλαίσιο μπορούν να κατανοηθούν οι συνθήκες δημιουργίας και δράσης των σύγχρονων εργατικών συνδικάτων ως σημαντικά και αναντικατάστατα εργαλεία στα χέρια των εργαζομένων. Στο πλαίσιο αυτό το συνδικαλιστικό κίνημα αναπτύσσεται⁴⁶⁸ με αφετηρία τις αρχές του 19ου αιώνα, με τα πρώτα σπέρματα της βιομηχανικής επανάστασης, αποσκοπεί όχι μόνο στην βελτίωση των συνθηκών ζωής και εργασίας των εργατών αλλά λειτουργεί και ως κίνημα για την κοινωνικοπολιτική χειραφέτηση της εργατικής τάξης που οι βάσεις της εμφάνισης και ανάπτυξης του ανάγονται στην ιστορική και κοινωνική εξέλιξη που συνέτεινε στην παράλληλη ανάπτυξη του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και στη συνεπαγόμενη δημιουργία του κόσμου της μισθωτής εργασίας.

Ασκεί κριτική⁴⁶⁹ στην "πλουραλιστική θεώρηση" ότι καλλιεργεί αυταπάτες περί ισορροπίας κεφαλαίου- εργασίας, αποκρύπτοντας τις πραγματικές ανισότητες και τις πηγές της.

Κατά την δεκαετία του 1970 μαρξιστές μελετητές αναπτύσσουν διαφορετικές οπτικές όπως ο R.Miliband (εργαλειακή αντίληψη για το κράτος) και ο N.Πουλαντζάς (δομιστική αντίληψη για το κράτος).

Όπως σημειώνει ο N. Παλαιολόγος (2006), από τα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα, στη βάση των στρατηγικών του επιλογών το συνδικαλιστικό πεδίο διαποτίζουν τρία διαφορετικά ιδεολογικοπολιτικά ρεύματα⁴⁷⁰:

A) ένα ρεύμα, που θέτει σε άμεση προτεραιότητα την επαναστατική αλλαγή του κοινωνικοπολιτικού συστήματος και που επηρεάζεται από τις αρχές είτε του μαρξισμού είτε του αναρχισμού

B) ένα ρεύμα, που επιδιώκει την εξισορρόπηση των συμφερόντων εργασίας και κεφαλαίου (τους οποίους θεωρεί ως κοινωνικούς εταίρους) στην βάση του ισχύοντος καπιταλιστικού συστήματος και της ιδιωτικής οικονομίας

⁴⁶⁸ N. Παλαιολόγος, (2006), σ. 11

⁴⁶⁹ Α.Τσακίρης, (2006), σ. 117-119

⁴⁷⁰ Παλαιολόγος N. (2006), σ. 54-55

Γ) ένα ρεύμα, που επιδιώκει να γεφυρώσει το δίλλημα «επανάσταση» ή «βελτίωση της θέσης των εργαζομένων» με μια στρατηγική σταδιακών μεταρρυθμίσεων που θα οδηγούσαν με ειρηνικό και δημοκρατικό τρόπο στον σοσιαλισμό.

Στο πεδίο της τυπικής οργάνωσης των συνδικάτων έχουν αναπτυχτεί προβληματισμοί για την ανάπτυξη της “γραφειοκρατίας στα συνδικάτα”.

Η έννοια της γραφειοκρατίας αναπτύχθηκε για πρώτη φορά από τον M.Weber και αναφέρεται στην μορφή οργάνωσης που χαρακτηρίζεται από συγκεντρωτισμό, ιεραρχία, εξουσία, πειθαρχία, κανόνες, καταμερισμό εργασίας, θητεία.

Η σχετική για την ανάπτυξη στα πολιτικά κόμματα και συνδικάτα συζήτηση έχει την βάση σε μελέτη του R.Michels (1966) για την εξέλιξη του Γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος των αρχών του περασμένου αιώνα. Σε αυτήν επισήμανε, γενικεύοντας αυτή την εμπειρία, ότι υπάρχει σαφής τάση ανάπτυξης “θεσμικών” συμφερόντων τόσο στα εργατικά συνδικάτα όσο και στα πολιτικά κόμματα τα οποία έρχονται σε συχνά σε αντίθεση με τα συμφέροντα των μελών τους. Κατά την διαδικασία οικοδόμησης και ανάπτυξης των εργατικών συνδικάτων διαμορφώνεται μια ελίτ εργατών οι οποίοι, από την ηγετική θέση τους στα συνδικάτα, δημιουργούν για τους εαυτούς τους υλικές και κοινωνικές συνθήκες που διαφέρουν πολύ από αυτές των μελών. Ως επακόλουθο αυτής της κοινωνικής διαφοροποίησης της ηγεσίας από την βάση, επέρχεται μια συνεχής πολιτική συντηριτικοποίηση της ηγεσίας και η λογική της ανάθεσης σε αυτήν όλο και περισσότερων αρμοδιοτήτων. Από την στιγμή δε που οι συνδικαλιστικές οργανώσεις μεγαλώνουν πέρα από κάποιο όριο, συσσωρεύονται ταυτόχρονα έσοδα, διορίζονται στελέχη πλήρους απασχόλησης, ιδρύονται συνδικαλιστικές σχολές, εκδίδονται περιοδικά και εφημερίδες κ.α. και αυτό επίσης σημαίνει ότι η ηγεσία των συνδικάτων αποκτά και διευθυντική εξουσία πρόσληψης απόλυσης μισθωτών. Την γενίκευση της γερμανικής εμπειρίας του και την αναγωγή συμπερασμάτων την ονόμασε «ο σιδηρούς νόμος της ολιγαρχίας».

Στο ερώτημα γιατί η γραφειοκρατία καταφέρνει να κυριαρχεί ο Α.Τσακίρης(2006) θεωρεί⁴⁷¹ ότι μπορούν να δοθούν τρεις απαντήσεις.

Η πρώτη, τονίζει την απομόνωση των ηγετών των συνδικάτων από τα μέλη τους, από τις εκμεταλλευτικές συνθήκες της καθημερινής εργασίας και την ύπαρξη ενός συνόλου συμφερόντων διαφορετικών από αυτό των απλών μελών εργαζομένων.

Η δεύτερη, τονίζει την αποδοχή εκ μέρους των μελών της ηγεσίας των συνδικάτων της ιδεολογίας της σοσιαλδημοκρατίας που απορρίπτοντας τις ιδέες του μαρξισμού περί της πάλης των τάξεων υιοθετεί τις απόψεις για ουδετερότητα του κράτους, προδιαθέτοντα το συνδικαλιστικό κίνημα να δεχθεί τον κορπορατισμό ως το ανώτατο στάδιο της συνδικαλιστικής πάλης.

Η τρίτη απάντηση θεωρεί ότι αυτό προκύπτει από την δυσμενή θέση των συνδικάτων έναντι των εργοδοτών και του κράτους που οδηγεί την ηγεσία των συνδικάτων – προκειμένου να εξασφαλίσουν την δική τους επιβίωση και των συνδικαλιστικών οργανώσεων- να αποδέχονται μείωση των επιδιώξεών τους.

Αναφορικά με τη σχέση συνδικάτου - κινημάτων ο Σ. Σεφεριάδης (2006)⁴⁷² τονίζει πως υποστηρίζεται ότι οι «συμμαχίες γίνονται τόσο πιθανότερες όσο λιγότερο θεσμοθετημένος είναι ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος στο εσωτερικό του πολιτικού συστήματος. Ο νέο-κορπορατισμός της μεταπολεμικής περιόδου επεδίωξε περιορισμό της κινηματικής διαμαρτυρίας όχι μόνο επειδή εξασφάλισε ικανοποίηση των εργατικών αιτημάτων».

Για να επιτύχουν τους στόχους τους οι συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι υποχρεωμένες να χαράσσουν “στρατηγικές” και “τακτικές”.

Ως “στρατηγική” της συνδικαλιστής οργάνωσης θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε το γενικό σχήμα διεξαγωγής ενός “πολέμου”, μιας πολιτικής αντιπαράθεσης για κατάκτηση στόχων⁴⁷³.

Ως “τακτική” της συνδικαλιστής οργάνωσης θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε τον σχεδιασμό των μέσων επίτευξης στρατηγικών στόχων.

⁴⁷¹ Α.Τσακίρης, (2006), σ. 118-119

⁴⁷² Σ. Σεφεριάδης (2006), σ.13

⁴⁷³ Α.Τσακίρης, (2006), σ. 149

1.4.1 Τα συνδικάτα στον ευρωπαϊκό χώρο

Σχετικά με τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ευρωπαϊκού συνδικαλισμού⁴⁷⁴ θα μπορούσαμε κωδικοποιημένα και συνοπτικά να καταγράψουμε τα ακόλουθα:

Ως προς τα οργανωτικά χαρακτηριστικά των ευρωπαϊκών συνδικάτων, σύμφωνα με τα διαθέσιμα συγκριτικά στοιχεία⁴⁷⁵, μπορούμε να εντοπίσουμε τα ακόλουθα :

- Ένας στους τρεις περίπου εργαζόμενους είναι οργανωμένος σε κάποιο συνδικάτο και ο αριθμός των απασχολούμενων μισθωτών που είναι συνδικαλισμένοι ανέρχεται περίπου στα 38 εκατομμύρια, ενώ συνολικά τα μέλη των συνδικάτων (μαζί με συνταξιούχους και ανέργους) ανέρχονται περίπου σε 49 εκατομμύρια⁴⁷⁶. Από αριθμητική τουλάχιστον άποψη, το συνδικαλιστικό κίνημα, παρά τις τάσεις μείωσης του βαθμού συνδικαλιστικής συμμετοχής που παρατηρείται τις τελευταίες δεκαετίες, αποτελεί πάντα μια μεγάλη δύναμη σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁴⁷⁷.

- Στον ευρωπαϊκό συνδικαλιστικό χώρο δεν υπάρχει ένα ενιαίο και ομοιογενές πρότυπο συνδικαλιστικής οργάνωσης . Υπάρχουν χώρες που έχουν υιοθετήσει το μοντέλο του οργανωτικού πλουραλισμού ⁴⁷⁸ και χώρες (όπως Ελλάδα, Αυστρία, Αγγλία, Ιρλανδία) που έχουν υιοθετήσει το μοντέλο της οργανωτικής συνύπαρξης των ιδεολογικών ρευμάτων.

- Η διάκριση με βάση το καθεστώς απασχόλησης σε σχέσεις ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου συναντάται⁴⁷⁹ σε ορισμένες χώρες όπως Ελλάδα και Γερμανία.

- Στην Ευρώπη υπερισχύει⁴⁸⁰ η κλαδική οργάνωση έναντι των άλλων δομών (ομοιοεπαγγελματικών και επιχειρησιακών) ενώ σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες η ομοιοεπαγγελματική οργάνωση εξακολουθεί να υφίσταται παρά τις αλλαγές που έχουν συντελεστεί. Η επιχειρησιακή μορφή οργάνωσης που

⁴⁷⁴ Ν. Παλαιολόγος, (2006), Γ.Τουτζιαράκης, (1997), Κουζής Γ, (2007), Δ.Κατσορίδας, (2001 και 2008),

⁴⁷⁵ Παλαιολόγος Ν. (2006), σ.126 τα στοιχεία για την απασχόληση και τα μέλη των συνδικάτων αναφέρονται στο 2003.

⁴⁷⁶ ό.π., σ. 126

⁴⁷⁷ ό.π., σ. 126

⁴⁷⁸ Ι. Κουζής Ι. (2007), σ. 109

⁴⁷⁹ ό.π., σ. 110

⁴⁸⁰ ό.π., σ. 110 -111

συναντάται σε Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία ως αυτόνομη έκφραση αποτελεί εξαίρεση στην Ε.Ε.

Από την άποψη του ιδεολογικοπολιτικού προσανατολισμού , στο χώρο των ευρωπαϊκών συνδικάτων, παραμένει⁴⁸¹ πάντα κυρίαρχο το σοσιαλδημοκρατικό ρεύμα, ενώ στις χώρες της Νότιας Ευρώπης διατηρούν ισχυρή παρουσία συνδικαλιστικές δυνάμεις ... «με περισσότερο ριζοσπαστικές αριστερές τάσεις όπου και το συνδικαλιστικό κίνημα γενικά εμφανίζει πολύ πιο έντονα πολιτικά χαρακτηριστικά ..συνδεδεμένο παραδοσιακά με ένα περισσότερο συγκρουσιακό μοντέλο εργασιακών σχέσεων»⁴⁸².

Για το θέμα της συνδικαλιστικής πυκνότητας, παρά τα όποια προβλήματα⁴⁸³ υπάρχουν στην σύγκριση μεταξύ διαφορετικών χωρών και τρόπων μέτρησης, από την μελέτη των σχετικών στοιχείων και πινάκων⁴⁸⁴ για τον ευρωπαϊκό χώρο, διαφαίνονται σαφείς τάσεις μείωσης, από την δεκαετία του 1980.

Πρέπει να παρατηρήσουμε εδώ, ότι επειδή η συνδικαλιστική πυκνότητα είναι συνάρτηση της σχέσης «μέλη των συνδικάτων» και « εργαζόμενοι που εν δυνάμει θα μπορούσαν να είναι μέλη τους», είναι φανερό ότι η μείωση ή η αύξηση της συνδικαλιστικής πυκνότητας δεν σημαίνει απαραίτητα και την μείωση ή αύξηση του απολύτου αριθμού των μελών των συνδικάτων.

Μια μείωση της συνδικαλιστικής πυκνότητας αναδεικνύει κυρίως την αδυναμία των συνδικάτων να ακολουθήσουν το ρυθμό μεγέθυνσης της μισθωτής απασχόλησης, τη δυσκολία να προσελκύσουν τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας μισθωτούς, κυρίως νέους , γυναίκες και μισθωτούς με τις λεγόμενες νέες μορφές απασχόλησης.

Αντίστοιχη μείωση την ίδια περίοδο παρατηρείται⁴⁸⁵ και στην απεργιακή δραστηριότητα (σε αντίθεση με την προηγούμενη δεκαετία 1970-1980 που παρατηρούνται ρυθμοί συνεχούς ανάπτυξής της) σε μια περίοδο μάλιστα που σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁴⁸⁶ τίθενται σε κίνδυνο και πλήττονται βασικές κατακτήσεις και δικαιώματα των μισθωτών. Η συρρίκνωση της απεργιακής δραστηριότητας την

⁴⁸¹ Ν.Παλαιολόγος (2006), σ.144

⁴⁸² ό.π., σ. 144

⁴⁸³ Ν. Παλαιολόγος (2006), σ.153-157 Κουζής Ι. (2007) σ. 54-55, Τουτζιαράκης Ι.(1997), σ.224

⁴⁸⁴ Ν. Παλαιολόγος (2006), σ.152 -165 και Τουτζιαράκης Ι. (1997),σ. 223 -237

⁴⁸⁵ Ν.Παλαιολόγος (2006), σ.174

⁴⁸⁶ ό.π., σ. 174-175

περίοδο αυτή ... «αντικατοπτρίζει τις δυσκολίες των συνδικάτων να κινητοποιήσουν τον κόσμο της εργασίας και να αντιδράσουν αποτελεσματικά»⁴⁸⁷

Κοινό επίσης χαρακτηριστικό του ευρωπαϊκού συνδικαλισμού, αποτελεί η ύπαρξη .. «ενός πολύ υψηλότερου επιπέδου συνδικαλιστικής οργάνωσης στον δημόσιο τομέα σε σχέση με τον ιδιωτικό»⁴⁸⁸ , με αποτέλεσμα να παρατηρείται η ύπαρξη ...«ενός χάσματος ανάμεσα στην συνδικαλιστική πυκνότητα στον ιδιωτικό και στον δημόσιο τομέα σε όλες τις χώρες της Ε.Ε»⁴⁸⁹.

Το χάσμα αυτό σημαίνει ένα σχεδόν διπλάσιο βαθμό οργάνωσης των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα όπου είναι κατά κανόνα μικρότερο στις χώρες με υψηλό γενικό δείκτη συνδικαλιστικής πυκνότητας και μεγαλύτερο στις χώρες με χαμηλό δείκτη συνδικαλιστικής πυκνότητας⁴⁹⁰.

Επίσης σημαντικό χαρακτηριστικό στοιχείο⁴⁹¹ του ευρωπαϊκού συνδικαλισμού αποτελεί ο χαμηλός έως ελάχιστος βαθμός οργάνωσης και υπο-αντιπροσώπευσης στα συνδικάτα ομάδων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις, με ευέλικτες μορφές εργασίας, των ανέργων , των μεταναστών όπως επίσης και η δυσκολία συνδικαλιστικής οργάνωσης των γυναικών και των νέων .

Ο θεσμός των συλλογικών διαπραγματεύσεων κατέχει κεντρική θέση στα εθνικά συστήματα εργασιακών σχέσεων των ευρωπαϊκών χωρών. Παρά τις σκέψεις, από τα πρώτα χρόνια της ευρωπαϊκής ενοποίησης, για χρήση του θεσμού αυτού και σε υπερεθνικό ευρωπαϊκό επίπεδο, εντούτοις το κύριο εμπόδιο για την σύναψη ευρωπαϊκών συλλογικών συμβάσεων δεν φαίνεται να ήταν η έλλειψη νομικών ρυθμίσεων όσο η απουσία βούλησης των επιμέρους μερών.⁴⁹²

1.4.2 Σχετικά με τον συνδικαλισμό των μισθωτών στην Ελλάδα

Οι απαρχές του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος των μισθωτών και η ιστορική πορεία του μέχρι την έναρξη της μεταπολίτευσης

Θεωρούμε απαραίτητη, για την μελέτη διαμόρφωσης και παγίωσης της διαχρονικής ταυτότητας και φυσιογνωμίας του Ελληνικού Εργατικού Κινήματος,

⁴⁸⁷ ό.π., σ. 174-175

⁴⁸⁸ ό.π., σ. 163-164

⁴⁸⁹ ό.π., σ. 163-164

⁴⁹⁰ Ν.Παλαιολόγος, (2006), σ. 163-164

⁴⁹¹ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ.165-166

⁴⁹² Γ.Σπυρόπουλος, (1997), σ. 189-190 και Γ.Θεοδόσης, (1995), σ. 806-809

μία συνοπτική παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής του από τις απαρχές συγκρότησής του.

Είναι προφανές ότι οι ιδιαιτερότητες στην ανάπτυξη του καπιταλισμού, από χώρα σε χώρα, συμβάλουν καθοριστικά και θέτουν την σφραγίδα τους και στην διαμόρφωση του συνδικαλισμού και των συνδικαλιστικών οργανώσεων σε κάθε κοινωνικό σχηματισμό.

Το συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα ακολούθησε ιστορικά⁴⁹³ την καθυστερημένη ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων σε σχέση με την αναπτυγμένη βιομηχανικά Ευρώπη, όπου τα σπέρματα της βιομηχανικής ανάπτυξης συνετέλεσαν στη δημιουργία των πρώτων συνδικάτων από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα στην Αγγλία.

Το πρώτο συνδικάτο στην Ελλάδα δημιουργείτε μόλις το 1879 από τους εργάτες ξύλου των ναυπηγιών της Σύρου και οι πρώτοι πυρήνες συγκρότησης εργατικών στρωμάτων και σχηματισμού εργατικής τάξης, εμφανίζονται με τις απαρχές εκβιομηχάνισης, στο τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα. Τότε και μέχρι τα 1908, δημιουργούνται τα πρώτα εργατικά στρώματα στα αστικά βιομηχανικά κέντρα (Ερμούπολη, Σύρο, Λαύριο, Αθήνα, Πειραιάς, Πάτρα, Βόλος κ.ά.) Όπου υπήρχε σημαντική μισθωτή απασχόληση και κάλυπτε τις κύριες κατηγορίες των μισθωτών.

Οι εκδηλώσεις των εργατικών στρωμάτων είναι ασυντόνιστες ακόμη και στην ίδια πόλη και βρίσκονται κάτω από την συντεχνιακή αντίληψη προάσπισης των ομαδικών τους συμφερόντων και αλληλοβοήθειας.

Η ύπαρξη εργατών και γενικότερα μισθωτών υπαλλήλων, παρότι απολύτως αναγκαία προϋπόθεση, δεν αρκεί για τη συγκρότηση εργατικού κινήματος. Οι εργατικές αντιδράσεις συνήθως εκτονώνονταν περιστασιακά με αυθόρμητες εξεγέρσεις, όπως στα μεταλλεία της Σερίφου ή οδηγούνταν στη μοιρολατρία. Για να συγκροτηθεί ένα κοινωνικό κίνημα δεν αρκούν οι κοινωνικές προϋποθέσεις, χρειάζονται και οι ιδεολογικές. Η πλέον αξιοσημείωτη από τις ιδεολογικές προϋποθέσεις για τη συγκρότηση του ελληνικού εργατικού κινήματος ήταν αναμφίβολα η ανάπτυξη της εγχώριας σοσιαλιστικής σκέψης και δράσης. Οι

⁴⁹³ Στοιχεία έχουν ληφθεί από Ν.Παλαιολόγος, (2006), Γ.Κουκουλές, (1997), σ. 25-84, και Δ.Κατσορίδας, (2008),

πρώτοι Έλληνες σοσιαλιστές, επηρεασμένοι από τον μαρξισμό της Β' Διεθνούς, εισήγαγαν στην Ελλάδα, κατά τη δεύτερη κυρίως δεκαετία του 20ού αιώνα, την προβληματική περί κοινωνικών τάξεων και ταξικής πάλης. Έδωσαν με τον τρόπο αυτό στους εργάτες μία διακριτή συλλογική ταυτότητα και στις εργατικές κινητοποιήσεις σχέδιο και προσανατολισμό. Από τις πρώτες μαρξιστικές αναλύσεις της ελληνικής κοινωνίας αξίζει να αναφερθεί «Το κοινωνικόν μας ζήτημα» του Γεώργιου Σκληρού. Από τις ολιγάριθμες σοσιαλιστικές οργανώσεις η πιο συγκροτημένη θεωρητικά και η πιο δραστήρια ήταν αναμφίβολα η Φεντερασιόν της Θεσσαλονίκης, η οποία έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ίδρυση της ΓΣΕΕ στα 1918.

Η περίοδος από το 1908 μέχρι το 1918 οπότε ιδρύεται η γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ), ίδρυση που αποτέλεσε σταθμό για τα συνδικαλιστικά μας πράγματα, σημαδεύεται από σημαντικά γεγονότα (στρατιωτικό κίνημα στο Γουδί, Βαλκανικοί Πόλεμοι, προσάρτηση της Βόρειας Ελλάδος, ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και κυρίως η Ρωσική Επανάσταση). Αυτά τα γεγονότα επηρέασαν και συνέβαλαν στην ανάπτυξη του εργατικού κινήματος και στον συντονισμό της δράσης του.

Στα χρόνια 1908-1918 γίνονται πολλές αξιόλογες απεργίες σε διάφορες πόλεις και κλάδους που παρείχαν σημαντικά διδάγματα και εμπειρίες στην παραπέρα πορεία της εργατικής τάξης .

Στις 21-3-1910 ιδρύεται το Εργατικό Κέντρο Αθηνών (ΕΚΑ), και στο τέλος της άλλης χρονιάς, με πρωτοβουλία του, έγινε στην Αθήνα το πρώτο εργατικό συνέδριο. Στα χρόνια 1911-1914 η κυβέρνηση Βενιζέλου ψήφισε στη Βουλή μια σειρά νομοσχέδια που άμεσα ή έμμεσα απέβλεπαν στην δημιουργία ενός "πατερναλιστικού" εργατικού συνδικαλισμού και την προστασία των εργαζόμενων που ζούσαν σε πολύ σκληρές συνθήκες και εντελώς απροστάτευτοι. Στην ψήφιση των νομοσχεδίων αυτών αντέδρασαν οι εργοδότες.

Μετά το 1913 και μέχρι τα 1918 παίζει σημαντικό ρόλο στο εργατικό μας κίνημα η εβραϊκή οργάνωση "Federation" της Θεσσαλονίκης, η οποία το φέρνει σε επαφή με τη Σοσιαλιστική Διεθνή.

Στα έτη 1911- 1916 έγιναν προσπάθειες για τη συνένωση όλων των εργατικών οργανώσεων της χώρας σε μία κεντρική συνδικαλιστική οργάνωση,

αλλά χωρίς θετικά αποτελέσματα. Η Οκτωβριανή Επανάσταση στη Ρωσία και η αναζωογόνηση του Διεθνούς Σοσιαλισμού και συνδικαλισμού, άσκησαν βαθιά και καθοριστική επιρροή στο νεαρό εργατικό κίνημα της χώρας μας.

Το 1914 αναγνωρίζεται το δικαίωμα σύστασης σωματείων, με την νομική μορφή με την οποία εμφανίζονται τα συνδικάτα μέχρι και σήμερα, ενώ τον Οκτώβριο του 1918 ιδρύεται η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ), ως θεσμός ενοποίησης και συντονισμού σε εθνικό επίπεδο των συνδικαλιστικών οργανώσεων που μπορούν με βάση το νομικό πλαίσιο ανήκουν σε αυτήν.

Στο τέλος του 1918, με πρωτοβουλία των εργατικών κέντρων Θεσσαλονίκης, Αθήνας, Πειραιά και Βόλου, συγκαλείται το πρώτο Πανελλήνιο Εργατικό Συνέδριο την περίοδο 21-28 Οκτωβρίου 1918 στην Αθήνα και εν συνεχεία στον Πειραιά, το οποίο κατέληξε στην ίδρυση της ΓΣΕΕ. Ο Ε. Βενιζέλος επέτρεψε και προώθησε την ίδρυση της ΓΣΕΕ, ελπίζοντας ότι θα κυριαρχήσουν σε αυτήν οι προσκείμενοι σε αυτόν συνδικαλιστές.

Έτσι, στις 21-10-1918 ξεκινά τις εργασίες του το Α' Πανελλαδικό Συνέδριο, σε Αθήνα και Πειραιά, στο οποίο πήραν μέρος 44 εργατικά σωματεία που αντιπροσώπευαν περίπου 60.000 εργάτες. Εκεί δημιουργήθηκε το ανώτατο ηγετικό όργανο της εργατικής τάξης με τη μορφή της ομοσπονδίας, που ονομάστηκε "Γενική Συνομοσπονδία των Εργατών Ελλάδος" (ΓΣΕΕ) και αγκάλιασε όλα τα εργατικά συνδικάτα και ίδρυση ΣΕΚΕ. Η ΓΣΕΕ πραγματοποιεί μέχρι την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974, 17 συνέδρια, στην διάρκεια πολλών εκ των οποίων συμβαίνουν μεγάλες εσωτερικές εντάσεις, ακόμη και διασπάσεις.

Στη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα, το κόμμα των Φιλελευθέρων με επικεφαλής τον Ελευθέριο Βενιζέλο, επιχειρούσε να εφαρμόσει ένα σχέδιο "φιλελεύθερου" αστικού εκσυγχρονισμού και να συγχρονίσει την Ελλάδα με τα προηγμένα κράτη της κεντρικής και δυτικής Ευρώπης. Μέρος αυτού του φιλελεύθερου αστικού εκσυγχρονισμού, θα πρέπει να θεωρηθεί και η εισαγωγή της πρώτης εργατικής νομοθεσίας. Ένας από αυτούς τους νόμους, ο ν. 281 του 1914 «περί σωματείων», αποτελεί τη νομική βάση της ίδρυσης συνδικάτων. Ως βασικότερη ρύθμισή του θεωρήθηκε εκείνη που απαγόρευε σε εργάτες και εργοδότες να ανήκουν στην ίδια

οργάνωση, θέτοντας έτσι οριστικό τέλος στη συντεχνιακή παράδοση των σωματείων αλληλεγγύης.

Στην ιστορική διαδρομή του ελληνικού εργατικού κινήματος σημαντικό ρόλο όπως αναφέρει ο Χ.Αθανασιάδης (2008)⁴⁹⁴ διαδραμάτισαν οι διακριτές ομάδες συνδικαλιστών με διαφορετικούς ιδεολογικούς προσανατολισμούς που μορφοποιήθηκαν σε παρατάξεις.

Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1920 και 1930 οι πρώτες διακριτές ομάδες συνδικαλιστών με διαφορετικούς ιδεολογικούς προσανατολισμούς μορφοποιήθηκαν οριστικά σε παρατάξεις. Τότε στο εσωτερικό του εργατικού κινήματος αναπτύχθηκαν τρία βασικά ρεύματα και συνδικαλιστικές ομάδες. Οι κομμουνιστές, οι σοσιαλιστές και οι Φιλελεύθεροι (Βενιζελικοί).

Η πρώτη διακριτή ομάδα συνδικαλιστών ήταν οι κομμουνιστές, οι οποίοι επέδειξαν εξ αρχής ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την συμμετοχή τους και τον έλεγχο των εργατικών συνδικάτων, πράγμα απολύτως εξηγήσιμο, εφόσον η εργατική τάξη ήταν γι' αυτούς το βασικό υποκείμενο της ιστορίας. Σύμφωνα με τις βασικές αντιλήψεις της Τρίτης Διεθνούς, η εργατική τάξη συγκροτείται οργανωτικά στο πολιτικό επίπεδο με το Κομμουνιστικό Κόμμα και στο οικονομικό επίπεδο με τα συνδικάτα. Την πρωτοκαθεδρία "οφείλει" να την έχει το Κόμμα το οποίο "οφείλει" να καθοδηγεί τα συνδικάτα έτσι ώστε αυτά να συντονίζουν τη δράση τους με τον ευρύτερο πολιτικό αγώνα για την ανατροπή του καπιταλισμού. Οι αντιλήψεις αυτές εμφανίζονται στο ελληνικό εργατικό κίνημα ήδη από το ιδρυτικό συνέδριο της ΓΣΕΕ, στα 1918, όταν οι κομμουνιστές (που τότε ακόμα δεν είχαν διαφοροποιηθεί από τους σοσιαλιστές) επιδίωξαν και κατάφεραν να εισαγάγουν στο καταστατικό της δύο διατάξεις. Η πρώτη υποδείκνυε πως η δράση της ΓΣΕΕ οφείλει να έχει ως κατευθυντήριο άξονα την αρχή της πάλης των τάξεων. Η δεύτερη επέβαλε την οργανική σύνδεση της ΓΣΕΕ με το Σοσιαλιστικό Εργατικό

⁴⁹⁴ Αθανασιάδης. Χ. (2008). Τρεις πτυχές του ελληνικού εργατικού κινήματος, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [//carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχές-του-ελληνικού-εργατικού/](http://carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχές-του-ελληνικού-εργατικού/)

Κόμμα Ελλάδος, το ΣΕΚΕ. Η αντίληψη των κομμουνιστών για τη σχέση κόμματος-συνδικάτων, στην πιο καθαρή της μορφή, εκφράστηκε μετά το 1924, όταν το ΣΕΚΕ μετεξελίχθηκε σε ΚΚΕ, και κυρίως ανάμεσα στα 1928 και 1933, όταν στην Τρίτη Διεθνή επικράτησε η γραμμή του λεγόμενου "σοσιαλφασισμού", η οποία σε αδρές γραμμές θεωρούσε όλους τους μη κομμουνιστές αντικειμενικά συμμάχους του ανερχόμενου τότε φασισμού. Σύμφωνα με την ανάλυση αυτή, η κατάρρευση του καπιταλισμού ήταν επικείμενη και οι κομμουνιστές έπρεπε να εντείνουν τις προσπάθειές τους ώστε να προσανατολίσουν τη δράση των συνδικαλιστικών οργανώσεων σε επαναστατική κατεύθυνση με αποκορύφωμα, στην κρίσιμη στιγμή, τη γενική πολιτική απεργία. Η εφαρμογή αυτής της κατεύθυνσης αυτής επέφερε την διάσπαση της ΓΣΕΕ και την συγκρότηση μιας δεύτερης ανεπίσημης οργάνωσης, η οποία είχε ως κορμό την ομοσπονδία των καπνεργατών και ονομάστηκε Ενωτική ΓΣΕΕ.

Μια δεύτερη διακριτή ομάδα ήταν οι σοσιαλιστές. Αρχικά, από το 1918 ως το 1924, συνυπήρχαν με τους κομμουνιστές στο πλαίσιο του ΣΕΚΕ, του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδος. Αποδέχονταν, άλλωστε, και αυτοί πως η δράση των συνδικάτων θα πρέπει να αποβλέπει στο σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας. Διαφοροποιήθηκαν όμως όταν το ΣΕΚΕ μετεξελίχθηκε σε ΚΚΕ, θεωρώντας ότι ο μετασχηματισμός του καπιταλιστικού συστήματος μπορούσε να επιτευχθεί με διαρκή ειρηνικό αγώνα για φιλεργατικές μεταρρυθμίσεις, ακολουθώντας πλέον στο στρατηγικό αυτό ζήτημα, τις αναλύσεις της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας. Τα συνδικάτα στην Ελλάδα εφόσον δεν υπήρχε κάποιο ισχυρό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, έπρεπε να αναλάβουν μόνα τους την ευθύνη του αγώνα για τη βελτίωση των μισθών, των συνθηκών εργασίας και της εργασιακής ασφάλειας. Ως πρότυπο κλάδου και συνδικαλιστικής δράσης οι σοσιαλιστές πρότασαν τους σιδηροδρομικούς, στους οποίους άλλωστε είχαν τις πιο ισχυρές προσβάσεις. Πράγματι οι σιδηροδρομικοί αποτελούσαν για τα δεδομένα της εποχής ένα είδος εργατικής αριστοκρατίας. Είχαν αξιοπρεπείς αποδοχές, καλές συνθήκες εργασίας, πέτυχαν την εφαρμογή των νόμων για το οκτάωρο και την αργία της Κυριακής, πράγμα σπάνιο για τους άλλους κλάδους, είχαν συντάξεις, είχαν ακόμα και Αυτόματη Τιμαριθμική Προσαρμογή των μισθών

τους. Με επικεφαλής τον Δημήτρη Στρατή, οι σοσιαλιστές συνδικαλιστές κατάφεραν να αποκτήσουν τον έλεγχο της ΓΣΕΕ στο διάστημα 1926-29. Στο διάστημα αυτό βρίσκονταν σε αντιπαράθεση με τους κομμουνιστές αλλά είχαν εξασφαλίσει την υποστήριξη των βενιζελικών. Η συμμαχία τους όμως με τους βενιζελικούς έληξε στα 1929 όταν ψηφίστηκε το περιβόητο "ιδιώνυμο", το οποίο αν και επισήμως στόχευε μόνο τους εχθρούς του αστικού καθεστώτος, δηλαδή τους κομμουνιστές, στην πράξη αξιοποιήθηκε για να καταστείλει κάθε εργατική κινητοποίηση. Λίγο αργότερα, στα 1931, οι σοσιαλιστές αποχώρησαν οριστικά από τη ΓΣΕΕ συγκροτώντας τα λεγόμενα Ανεξάρτητα Εργατικά Συνδικάτα.

Οι Φιλελεύθεροι (Βενιζελικοί). Η συγκρότηση εργατικών συνδικαλιστικών οργανώσεων ήταν στοιχείο του εκσυγχρονιστικού σχεδίου του Βενιζέλου ο οποίος έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη συγκρότηση της ΓΣΕΕ. Ο Βενιζέλος επιχείρησε να θέσει τις συνδικαλιστικές οργανώσεις υπό την εποπτεία του κράτους, ρυθμίζοντας νομοθετικά την εσωτερική τους λειτουργία και κυρίως κινητοποιώντας τους κρατικούς μηχανισμούς ώστε να ελέγξει το συσχετισμό δυνάμεων στο εσωτερικό τους. Πράγματι, στο ιδρυτικό συνέδριο της ΓΣΕΕ, οι βενιζελικοί συνδικαλιστές με επικεφαλής τον Ευάγγελο Μαχαίρα κατάφεραν να κερδίσουν την πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (έξι έναντι πέντε σοσιαλιστών), αλλά θα την χάσουν ένα μόλις χρόνο αργότερα και δεν θα την ξαναποκτήσουν παρά μόνο μετά το 1929. Στη δεύτερη αυτή περίοδο θα συνεργαστούν με την ομάδα ενός ισχυρού ανεξάρτητου συνδικαλιστή, του Ιωάννη Καλομοίρη. Ακριβώς γι' αυτό, μετά το 1929, στο πνεύμα του ιδιώνυμου, με την ομάδα του Καλομοίρη συνεργάστηκαν και οι λιγοστοί τότε αντιβενιζελικοί συνδικαλιστές, όπως και ο Αριστείδης Δημητράτος.

Στη δεκαετία του 1930 υπήρχαν, συνεπώς, τρεις τριτοβάθμιες οργανώσεις: Η επίσημη ΓΣΕΕ, που ελέγχεται από τους φιλελεύθερους (βενιζελικούς) με την υποστήριξη και των λιγοστών συντηρητικών (αντιβενιζελικών), τα Ανεξάρτητα

Εργατικά Συνδικάτα, δημιούργημα των σοσιαλιστών και η Ενωτική ΓΣΕΕ, καθοδηγούμενη από τους κομμουνιστές⁴⁹⁵.

Το μεταξικό καθεστώς στην συνέχεια επιχείρησε να επιβάλει την από τα πάνω ενότητα του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος, με τους δικούς του όρους και για τους δικούς του σκοπούς βέβαια.

Οι κυβερνήσεις της περιόδου επιδίωξαν σταθερά τον πλήρη και απόλυτο έλεγχο των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Οι μέθοδοι⁴⁹⁶ που χρησιμοποιήθηκαν για να διασφαλιστεί ο έλεγχος των ομοσπονδιών, των εργατικών κέντρων και κυρίως της συνομοσπονδίας, της ΓΣΕΕ, κάθε άλλο παρά δημοκρατικές θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν. Οι οργανώσεις που εμφάνιζαν αξιοσημείωτη συνδικαλιστική δράση χαρακτηρίζονταν “κομμουνιστικές” και διαγράφονταν από τη ΓΣΕΕ ή με δικαστικές παρεμβάσεις καθαιρούνταν τα διοικητικά τους συμβούλια, ενώ τα ηγετικά τους στελέχη υφίσταντο διαρκείς διώξεις, απολύσεις ή εκτοπίσεις με βάση νομοθετήματα της εμφυλιακής περιόδου. Αντίθετως, όσες οργανώσεις, παρατάξεις ή ομάδες συνδικαλιστών υποστήριζαν τις κυβερνητικές μεθοδεύσεις, χρηματοδοτούνταν προνομιακά μέσω της Εργατικής Εστίας και ισχυροποιούσαν τη θέση τους, ενώ δεν έλειπαν και τα σωματεία σφραγίδες που στήνονταν εκεί όπου υπήρχε κίνδυνος να χαθεί η πλειοψηφία. Με τον τρόπο αυτό συγκροτήθηκαν ταχύτατα δύο πανίσχυρες ομάδες εργατοπατέρων, μία στην Αθήνα, με επικεφαλής τον Φώτη Μακρή, και μία στη Θεσσαλονίκη, με επικεφαλής τον Δημήτρη Θεοδώρου, οι οποίες έλεγχαν απολύτως την ΓΣΕΕ και την αξιοποιούσαν για την ιδεολογική και κοινωνική καθυπόταξη της αριστεράς και, βεβαίως, για την δική τους αναπαραγωγή. Στο έργο τους αυτό εκτός από την εγχώρια κυβερνητική στήριξη, είχαν και την ενεργή υποστήριξη και καθοδήγηση της λεγόμενης Διεθνούς Συνομοσπονδίας των Ελεύθερων Εργατικών Συνδικάτων, η οποία με επικεφαλής τον Τζον Μπράουν προωθούσε συστηματικά την αμερικανική μέριμνα για τον περιορισμό της επίδρασης των κομμουνιστών στην Δυτική Ευρώπη. Υπ’ αυτές τις

⁴⁹⁵ Αθανασιάδης. Χ. (2008). Τρεις πτυχές του ελληνικού εργατικού κινήματος, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [//carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/](http://carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/)

⁴⁹⁶ ό.π.

συνθήκες δεν είναι δύσκολο να εξηγηθεί το γεγονός ότι οι περιπτώσεις, στις οποίες η ΓΣΕΕ ηγήθηκε κάποιων συνδικαλιστικών κινητοποιήσεων και προώθησε ορισμένα εργατικά συμφέροντα είναι ελάχιστες και οφείλονται καταφανώς στην πίεση που ασκούσαν οι λεγόμενες 115 ΣΕΟ. Με το όνομα «115 ΣΕΟ» (Συνεργαζόμενες Εργατοϋπαλληλικές Οργανώσεις) έγιναν γνωστά όσα αντιπολιτευόμενα σωματεία ξέφυγαν από τον έλεγχο της ΓΣΕΕ και ανέπτυξαν δυναμική συνδικαλιστική δράση κατά τη δεκαετία του 1960. Τα σωματεία αυτά, ενώ στα τέλη του 1950 δεν ξεπερνούσαν τα 20, στα 1962 είχαν ήδη εκτιναχθεί στα 82 και ένα χρόνο αργότερα, το καλοκαίρι του 1963, όταν η δράση τους δεν μπορούσε πλέον να αγνοηθεί, είχαν φτάσει στον αριθμό 115, με τον οποίο έμειναν στην ιστορία, παρότι συνέχιζαν να αυξάνονται αλματωδώς για να αγγίξουν τα 1000 ως τον Απρίλιο του 1967, όταν επιβλήθηκε η Δικτατορία των συνταγματαρχών. Εκτός άλλωστε από το αίτημα για πραγματικές αυξήσεις των μισθών, τις οποίες η οικονομική ανάπτυξη δικαιολογούσε απόλυτα, οι 115 ΣΕΟ ανήγαγαν και αυτές σε βασικό τους αίτημα τον «εκδημοκρατισμό» του συνδικαλιστικού κινήματος, τον οποίο κατανοούσαν ως μέρος του ευρύτερου εκδημοκρατισμού της χώρας. Γι' αυτό και η εντυπωσιακή τους αύξηση αρχίζει ταυτόχρονα με τον ανένδοτο αγώνα που κηρύσσει ο Παπανδρέου μην αναγνωρίζοντας τις εκλογές του 1961, τις λεγόμενες εκλογές «βίας και νοθείας». Μία δυναμική που αποτυπώνεται και στην εξέλιξη του αριθμού των απεργιών⁴⁹⁷: οι 103 απεργίες του 1961 γίνονται 183 το 1962, 212 το 1963 για να κορυφωθούν στον αριθμό 335 το 1964 και να ξαναπέσουν στις 252 το 1965 και να ακολουθήσουν φθίνουσα πορεία στη συνέχεια ως την επιβολή της δικτατορίας. Αλλά, βεβαίως, οι απεργίες, παρότι αποτελούν την πιο συνηθισμένη μορφή συλλογικής δράσης, δεν είναι ούτε η μόνη ούτε κατ' ανάγκην η πιο αποτελεσματική.

Από το μεσοπόλεμο ήδη το ελληνικό εργατικό κίνημα ξεδίπλωσε⁴⁹⁸ ένα αξιόλογο φάσμα δράσεων που ξεκινούσαν από την παράσταση στις αρχές για την

⁴⁹⁷ Αθανασιάδης. Χ. (2008). Τρεις πτυχές του ελληνικού εργατικού κινήματος, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [//carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/](http://carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/)

⁴⁹⁸ Αθανασιάδης. Χ. (2008). Τρεις πτυχές του ελληνικού εργατικού κινήματος, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [//carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/](http://carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/)

υποβολή των εκάστοτε αιτημάτων, τη δημόσια συγκέντρωση και την πορεία-διαδήλωση για την κοινωνική προβολή τους, τη στάση εργασίας και την απεργία ως άσκηση πίεσης για προώθησή τους, και ορισμένες φορές, όταν η αντιπαράθεση κλιμακωνόταν, την κατάληψη των χώρων εργασίας, η οποία συνήθως κατέληγε σε βίαιες συγκρούσεις με τις δυνάμεις ασφαλείας. Στις απεργίες πρέπει να προστεθούν και οι υπόλοιπες μορφές διαμαρτυρίας και οι κινητοποιήσεις που οργανώθηκαν από το φοιτητικό κίνημα της εποχής.

Η εργατική αντιπολίτευση της μετεμφυλιακής περιόδου συνέβαλε καθοριστικά στην προσπάθεια να αναδειχθεί το αίτημα του εκδημοκρατισμού μέσα στην πιο σκοτεινή εποχή που πέρασε η ελληνική κοινωνία, αν και βεβαίως δεν κατάφερε να εμποδίσει την επιβολή της δικτατορίας. Συνέβαλε επίσης με τους αγώνες της στη συντήρηση ενός ελάχιστου επιπέδου εργατικής διαβίωσης, αλλά οι εμφυλιοπολεμικές λογικές και οι αντίστοιχες νομικές ρυθμίσεις⁴⁹⁹ που είχαν ως στόχο την καταστολή όχι μόνο των εργατικών – συνδικαλιστικών αγώνων αλλά και τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών (ΝΔ 392/1947 και 687/1948, αναγκαστικός νόμος 516/1948, ν.1943/1951, ν. 2348 και 3239/1955) καθώς ο εμφύλιος, οι εκτελέσεις και εκτοπίσεις και η μετανάστευση - που έλαβε μαζικό χαρακτήρα - είχαν πολύ αρνητικές επιπτώσεις στο εργατικό – συνδικαλιστικό κίνημα⁵⁰⁰ και επιπλέον δεν επέτρεψαν να αξιοποιηθεί η όποια ευνοϊκή οικονομική συγκυρία και να προωθηθεί το κοινωνικό κράτος – η ιστορική αυτή κατάκτηση του δυτικοευρωπαϊκού εργατικού κινήματος.

Οι κυβερνήσεις του Κέντρου ακόμη όμως και της δεξιάς (Ελληνικός Συναγερμός, ΕΡΕ) προέβησαν σε ορισμένες παραχωρήσεις στο επίπεδο της εργατικής νομοθεσίας με ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο διεθνών συμβάσεων εργασίας⁵⁰¹. Απεργιακοί αγώνες ανεπτύχθησαν ακόμη και την επαύριο της στρατιωτικο- πολιτικής ήττας της αριστεράς (χαρακτηριστικά την περίοδο 1/5 έως 31/10/1950 πραγματοποιήθηκαν⁵⁰² 79 απεργίες με 163.000 απεργούς). Επίσης

⁴⁹⁹ Τσακίρης, Α., (2006), σ.183-184

⁵⁰⁰ Σεφεριάδης Σ., (1998), σ.5-34

⁵⁰¹ Τσακίρης, Α., (2006), σ.186

⁵⁰² Φακιολάς Ρ. (1978) . Στοιχεία για απεργίες την δεκαετία 1950-1960.

απεργιακές δράσεις ανεπτύχθησαν και το 1951 και το 1952 με βασικά αιτήματα αύξηση αποδοχών και αντιμετώπιση της ανεργίας. Το 1955 στις απεργιακές δράσεις εντάσσονται όλο και περισσότεροι κλάδοι, ακόμη και θεωρούμενοι ως “συντηρητικοί” όπως π.χ οι καθηγητές μέσης εκπαίδευσης κ.α, με οικονομικά αιτήματα αλλά και ένταξη θεσμικών – συνδικαλιστικών αιτημάτων. Το 1956 υπήρξε άνοδος των απεργιακών δράσεων (147 απεργίες με 320.000 απεργούς- 12 πανελλαδικές και 38 μεγάλης διάρκειας απεργιακές δράσεις). Τα έτη 1958 – προεκλογική περίοδος – και 1959 υπάρχει ύφεση στις απεργιακές δράσεις και η “επίσημη” ΓΣΕΕ προκηρύσσει λιγότερες απεργίες και τις εκτονώνει σύντομα⁵⁰³.

Αναπτύχθηκε συνεπώς, στη δεκαετία του 1960 ένας συγκρουσιακός κύκλος, ο οποίος ξεκινώντας από συνδικαλιστικά κυρίως οικονομικά αιτήματα, κλιμακώνεται μετά το 1961 και αποκτά ξεκάθαρες πολιτικές στοχεύσεις, προβάλλοντας την ανάγκη για εκδημοκρατισμό της ελληνικής κοινωνίας.

Στην δεκαετία 1960-1970 αναδείχτηκαν και καινούργια τμήματα της εργατικής τάξης και άλλα ενισχύθηκαν και αριθμητικά και σε επίπεδο δυναμισμού (χαρακτηριστικό παράδειγμα ο κλάδος των οικοδόμων που έδωσε δυναμικούς αγώνες αυτή την περίοδο οι οποίοι πολλές φορές ήρθαν και σε ανοικτή σύγκρουση με την αστυνομία). Τα βασικά αιτήματα της περιόδου ήταν αυξήσεις μισθών, ημερομισθίων και συντάξεων, αντιμετώπιση της ανεργίας, ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και κατάργηση του ν. 3239/55, εξυγίανση Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης, εργατική κατοικία σε όλους τους εργαζόμενους, κατάργηση Εργατικής Εστίας κ.α. Την περίοδο αυτή υπήρξαν και θετικές αλλαγές στο νομικό εργασιακό πλαίσιο όπως, ΝΔ 4204/61 που επικύρωσε την ΔΣΕ 87/1948 περί “συνδικαλιστικής ελευθερίας και προστασίας του συνδικαλιστικού δικαιώματος”, επικύρωση ΔΣΕ 98/1949 με τον ν. 4205/61, επικύρωση ΔΣΕ, 94/1952, 129 και 130⁵⁰⁴.

⁵⁰³ Τσακίρης. Α., (2006), σ.186

⁵⁰⁴ Μητρόπουλος Α. (1985), Σ. 453-469 (για επικύρωση ΔΣΕ και θεσμών που εισάγονται στην δεκαετία 196-1970).

Οι γοργές πολιτικές εξελίξεις της περιόδου⁵⁰⁵ (η εξώθηση του Γ.Παπανδρέου από το παλάτι σε παραίτηση παρά τις μεγαλειώδεις καθημερινές διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας, οδήγησαν στην αποτυχία τον κεντρώο εκδημοκρατισμό και οδήγησαν ταυτόχρονα, από τον Αύγουστο του 1965, στην αρχή του τέλους του συγκρουσιακού κύκλου και σε μια μερική αποστράτευση.

Όταν έπεσε η δικτατορία υπήρξε, θεωρητικά τουλάχιστον, η πολιτική ευκαιρία να προωθηθεί η συγκρότηση ενός κοινωνικού κράτους, αντίστοιχου με το δυτικοευρωπαϊκό μοντέλο, αλλά εξέλιπαν πλέον και οι οικονομικές συνθήκες - μέσω της οικονομικής κρίσης και της ανάπτυξης του ρεύματος του “νεοφιλελευθερισμού”⁵⁰⁶.

Το συνδικαλιστικό κίνημα ξεκίνησε με νέα ορμή την δράση του με την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974, όπου τα ελληνικά συνδικάτα, σε τρίτοβάθμιο κορυφαίο επίπεδο, εκφράζονται μέσα από δύο μεγάλες συνδικαλιστικές οργανώσεις: τη “Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας” (ΓΣΕΕ), που εκπροσωπεί τα συνδικάτα του ιδιωτικού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ΔΕΚΟ) και την “Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων” (ΑΔΕΔΥ), που εκπροσωπεί τα συνδικάτα των δημοσίων υπαλλήλων.

Γενικοί Όροι δόμησης και χαρακτηριστικά των ελληνικών συνδικάτων

Τα ελληνικά συνδικάτα, πρέπει να θεωρηθούν ενταγμένα⁵⁰⁷ στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής συνδικαλιστικής παράδοσης, παρά τις όποιες ιδιαιτερότητες τα διακρίνουν.

Η καθυστέρηση ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων στην Ελλάδα επέδρασε καθοριστικά και στην συνακόλουθη καθυστέρηση ανάπτυξης και του ελληνικού συνδικαλισμού και συνδικαλιστικού κινήματος σε σχέση με την αναπτυγμένη βιομηχανικά Ευρώπη. Διαφορετικοί όροι και ρυθμοί ανάπτυξης ακόμη του

⁵⁰⁵ Τσουκαλάς Κ. (1969).

⁵⁰⁶ Αθανασιάδης. Χ. (2008). Τρεις πτυχές του ελληνικού εργατικού κινήματος, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [//carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/](http://carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχες-του-ελληνικου-εργατικου/)

⁵⁰⁷ Ν.Παλαιολόγος, (2006), σ. 12

ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος έχουν σχέση και με την μη ομαλή του εξέλιξη , λόγω μακρόχρονων περιόδων πολιτικής ανωμαλίας (δικτατορίες, εμφύλιος κλπ).

Οι προσεγγίσεις που έχουν επιχειρηθεί μέχρι σήμερα για το ελληνικό συνδικαλιστικό πεδίο έχουν προσκρούσει σε σημαντικούς περιορισμούς που δημιουργούν οι περιορισμένες πηγές άντλησης πρωτογενών στοιχείων και πληροφοριών και έτσι η ελληνική βιβλιογραφία σχετικά με τον συνδικαλισμό των μισθωτών είναι εξαιρετικά περιορισμένη⁵⁰⁸.

Ο Χ. Ιωάννου⁵⁰⁹, θεωρεί ότι η ερμηνεία σύμφωνα με την οποία ο συνδικαλισμός είναι λιγότερο αναπτυγμένος στην Ελλάδα εξαιτίας της «καθυστερημένης» ή «περιφερειακής» φύσης του ελληνικού καπιταλισμού μπορεί να θεωρηθεί ως ταυτολογική.

Θεωρεί ότι τόσο η «δομική» ερμηνεία όσο και η «πολιτική» ερμηνεία, βασιζόμενες σε θεωρητικά σχήματα που αντλούν από τη δυτικοευρωπαϊκή εκδοχή του εργατικού και συνδικαλιστικού κινήματος και όντας ιδιαίτερα επηρεασμένες από το δυτικό μαρξισμό, αποτελούν εξελικτικές θεωρήσεις του ελληνικού συνδικαλισμού. Όπως δείχνει η επισκόπηση της εξέλιξης της μισθωτής απασχόλησης και της ιστορικής πορείας των συνδικαλιστικών δραστηριοτήτων των μισθωτών, υπάρχουν ριζικές διαφορές στην εξέλιξη και τη θέση του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος σε σχέση με αυτό των δυτικοευρωπαϊκών κοινωνικών σχηματισμών.

Ο Χ. Ιωάννου⁵¹⁰, προτείνει την ανάλυση της ιστορίας του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος σε τρεις περιόδους, με κριτήριο, τόσο τις ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις, όσο και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συνδικαλιστικού κινήματος.

Η πρώτη περίοδος, θεωρεί ότι αρχίζει με την εκδήλωση των πρώτων απεργιών στη Σύρο και κλείνει με την ίδρυση της ΓΣΕΕ το 1918. Περιλαμβάνει την περίοδο δημιουργίας των προϋποθέσεων κυριαρχίας του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής. Συνδέεται με την περιορισμένη έκταση της μισθωτής απασχόλησης στον κοινωνικό σχηματισμό.

⁵⁰⁸ Χ. Ιωάννου, (1989), σ. 181

⁵⁰⁹ ό.π., σ. 181-182

⁵¹⁰ ό.π., σ.54-55

Η δεύτερη περίοδος θεωρεί ότι αρχίζει με την ίδρυση της ΓΣΕΕ και την διάσπασή της και κλείνει με την θεμελίωση του κρατικού συνδικαλισμού στη διάρκεια της δικτατορίας του Ι. Μεταξά. Περιλαμβάνει την περίοδο εδραίωσης του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό και συνδέεται με την αργή αλλά σταθερή επέκταση της μισθωτής απασχόλησης.

Η τρίτη περίοδος θεωρεί ότι καλύπτει την μετεμφυλιακή πορεία του συνδικαλιστικού κινήματος έως τουλάχιστον το 1974, με υπόθεση εργασίας ότι η περίοδος 1974-1981 συνιστά **μια τέταρτη περίοδο** ή την απαρχή της.

Στην διάρκεια της Τρίτης περιόδου, με αποκορύφωμα τη δεκαετία 1971-1981, η επέκταση της μισθωτής απασχόλησης φτάνει στο ιστορικό υψηλότερο ποσοστό της.

Οι ελληνικές συνδικαλιστικές Οργανώσεις των μισθωτών (Ιδιωτικού και Δημόσιου τομέα), δεν δημιουργήθηκαν και δεν απέκτησαν νομιμοποίηση μέσω του δυναμισμού της ύπαρξης και δράσης τους, αλλά δημιουργήθηκαν και εδραιώθηκαν πάνω σε κρατικές κανονιστικές πράξεις, σε νομικούς τύπους και κανόνες, σε δικαστικές πράξεις και αποφάσεις.

Τα ελληνικά συνδικάτα αποτελούν θεσμό νομικά κατοχυρωμένο και ενταγμένο δομικά στη θεσμοποιημένη ταξική σύγκρουση . Αποτελούν μαζικές αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των μισθωτών με συγκεκριμένες γραφειοκρατικές οργανωτικές δομές.

Δυνατότητα και προϋπόθεση ένταξης ενός εργαζόμενου στο συνδικάτο αποτελούν, η εργασιακή του σχέση, η εγγραφή του σε αυτό με την υποβολή μιας αίτησης και η καταβολή συνδρομής.

Το ελληνικό συνδικαλιστικό πεδίο σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρώπη, παρουσιάζει τα εντονότερα στοιχεία κρατικού παρεμβατισμού στην οργάνωση και λειτουργία του συνδικαλιστικού πεδίου⁵¹¹.

Η συνδικαλιστική ελευθερία στην Ελλάδα συνδέεται από τις απαρχές της ήδη (ν.281/1914) με αποφάσεις της κρατικής εξουσίας, αφού τα συνδικάτα εντάχθηκαν στη σχετική νομοθεσία μέσω του δικαιώματος του συναιτερίζεσθαι⁵¹² και ο έλεγχος της νομιμότητας της ίδρυσής τους αλλά και των βασικών ενεργειών

⁵¹¹ Κουζής Ι. (2007), σ. 131

⁵¹² Κουζής Ι. (2007), σ. 123 και Λ.Ντάσιος (1983)

τους, γίνεται από την δικαστική εξουσία (ενδεικτικό παράδειγμα η διεξαγωγή των εκλογικών διαδικασιών των συνδικαλιστικών οργανώσεων με την παρουσία δικαστικού αντιπροσώπου).

Το πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων οφείλει να ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές που ο νόμος ορίζει για τα σωματεία και στις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα⁵¹³.

Ο ρόλος του νομοθέτη στο ελληνικό εργατικό δίκαιο ... «είναι από παράδοση έντονα παρεμβατικός χωρίς να αφήνει σημαντικό χώρο για ρυθμίσεις στο πλαίσιο της συλλογικής αυτονομίας και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας»⁵¹⁴.

Η ίδρυση, οι κανόνες λειτουργίας, οι καταστατικές διατάξεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων στην Ελλάδα, ρυθμίζονται αποκλειστικά σχεδόν από το κρατικό νομικό πλαίσιο⁵¹⁵ και τους σχετικούς νόμους περί συνδικαλισμού και η παρέμβαση του νομοθέτη ... «στερεί από τα συνδικάτα την αυτονομία να ορίζουν τα του οίκου τους με βάση τα καταστατικά τους όπως συμβαίνει στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες»⁵¹⁶. Ο νομοθέτης έχει ρυθμίσει «με λεπτομερή τρόπο»⁵¹⁷ τους όρους άσκησης του συνδικαλιστικού δικαιώματος, τους όρους σύστασης και λειτουργίας του συνδικάτου καθώς και τους όρους διενέργειας συλλογικής διαπραγμάτευσης και πραγματοποίησης απεργίας.

Η άμεση παρέμβαση της κρατικής εξουσίας στα εσωτερικά του ελληνικού συνδικαλισμού, με την νομοθετική και δικαστική της μορφή, μπορεί να συνοψιστεί στα ακόλουθα⁵¹⁸:

- Στην ανάγκη ύπαρξης ενός ελάχιστου αριθμού μελών (21) ως πρώτη προϋπόθεση για την σύσταση σωματείου
- Στην καθιέρωση των τριών (3) βαθμών οργάνωσης των συνδικάτων και των επιμέρους μορφών τους
- Στην θέσπιση περιορισμών στην άσκηση συνδικαλιστικού δικαιώματος σε επιμέρους κατηγορίες της μισθωτής εργασίας

⁵¹³ Άρθρα 78-107 του Αστικού Κώδικα

⁵¹⁴ Κουζής Ι. (2007) σ. 124

⁵¹⁵ Κουζής Ι. (2007), Α. Καρακατσάνης (1992), Γ.Κουκιάδης (1997)

⁵¹⁶ Κουζής Ι. (2007), σ. 131

⁵¹⁷ ό.π., σ. 124

⁵¹⁸ ό.π., σ. 124 -125

- Στην ψήφιση καταστατικού από τα μέλη της συνδικαλιστικής οργάνωσης το οποίο πρέπει να ανταποκρίνεται στα οριζόμενα από τον νόμο

- Στην κατάθεση προς την αρμόδια αρχή (Πρωτοδικείο) των απαραίτητων στοιχείων για την σύσταση του σωματείου (π.χ κατάλογος ιδρυτικών μελών, έγκριση καταστατικού από ιδρυτική συνέλευση, εκλογή προσωρινής διοίκησης κλπ)

- Στον έλεγχο της νομιμότητας, από μέρους της δικαστικής εξουσίας, στις εκλογικές διαδικασίες της συνδικαλιστικής οργάνωσης στις οποίες προεδρεύει ο δικαστικός αντιπρόσωπος

- Στην παρέμβαση της δικαστικής εξουσίας στην περίπτωση έλλειψης διοίκησης του σωματείου και στον ορισμό προσωρινής διοίκησης

- Στην απαγόρευση από τον νομοθέτη της συνύπαρξης εργατικών και δημοσιούπαλληλικών ενώσεων (με τον ν. 2150/ 20) που οδηγεί στην διακριτή οργανωτική δομή μεταξύ εργαζομένων σε ιδιωτικό τομέα και στον χώρο της δημόσιας διοίκησης που έχει ως αποτέλεσμα την διάσπαση των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων με βάση το καθεστώς απασχόλησης.

Η άμεση αυτή και διαχρονική παρέμβαση της κρατικής εξουσίας στα εσωτερικά του ελληνικού συνδικαλιστικού πεδίου, υπό την νομοθετική και δικαστική της μορφή, καθώς και υποκειμενικές αδυναμίες του ίδιου αυτού πεδίου (συντεχνιασμός, ρόλος συνδικαλιστικών παρατάξεων, συναινετική στρατηγική απέναντι στις βασικές κυβερνητικές επιλογές, η σπάνια και σποραδική χρήση των απεργιακών δράσεων κ.α) μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα ελληνικά συνδικάτα, ιδιαίτερα αυτά του δημοσιούπαλληλικού χώρου, δεν έχουν μια σταθερή «κινηματική μορφή».

Η ίδρυση –ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα αλλά κυρίως από τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα⁵¹⁹- ξεχωριστών και πολυδιασπασμένων στο εσωτερικό τους συνδικαλιστικών οργανώσεων μεταξύ των μισθωτών του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα⁵²⁰, συνιστά, όπως επισημαίνει ο Ν.Παλαιολόγος(2006)⁵²¹, μια νέα μορφή «ομοιοεπαγγελματικού» συνδικαλισμού, που δεν αναφέρεται πια σε ένα

⁵¹⁹ Μπατίκας Κ,(1984), «Συνδικάτα και πολιτική», Αθήνα : Εργοεκδοτική, σ..195

Το 1920 με το νόμο 2151/1920 που προέβλεπε ότι “επαγγελματικοί και άλλης φύσεως σύλλογοι δημοσίων υπαλλήλων ή δημοτικών υπαλλήλων και υπηρετών δεν είναι δύναται να ενώνονται προς άλλα οποιαδήποτε σωματεία.

⁵²⁰ Γ.Μαυρογορδάτος (1988), σ. 98

⁵²¹ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ.69

συγκεκριμένο επάγγελμα ή ειδικότητα, αλλά σε ένα ολόκληρο στρώμα μισθωτών εργαζομένων, αποτελούμενο από πολλές και ετερογενείς ομάδες και κατηγορίες, σε μια τουλάχιστον θολή διάκριση της εργασίας σε χειρονακτική και πνευματική, διάκριση που αποδείχτηκε και στη συνέχεια πολύ ισχυρή στη συγκρότηση του συνδικαλιστικού πεδίου μέχρι και σήμερα.

Ο Γ.Κουκουλές (1997)⁵²² επισημαίνει ότι η δομή της συνδικαλιστικής πυραμίδας χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη χιλιάδων σωματείων, δεκάδων Εργατικών κέντρων και Ομοσπονδιών ενώ μόνο σε κεντρικό τριτοβάθμιο επίπεδο υπάρχουν μοναδικές συνδικαλιστικές οργανώσεις ΓΣΕΕ (για τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα) και ΑΔΕΔΥ (για τους δημοσίους υπαλλήλους). Οι λόγοι αυτού του κατακερματισμού θεωρεί ότι είναι προσωπικοί (για τα συνδικαλιστικά στελέχη), ή γενικότερα πολιτικοί (διασπάσεις, εκλογικές διαδικασίες κ.ά.).

Όπως επισημαίνει ο Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990) η συντεχνιακή⁵²³ δομή συμφερόντων και οι συμπεριφορές που απορρέουν από αυτή προέκυψαν ιστορικά ως συνέπεια του συστήματος του κρατικού κορπορατισμού⁵²⁴ που αναπτύχθηκε μετά το 1930. Το σύστημα αυτό χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια του κράτους να ελέγξει με αυταρχικό τρόπο τόσο την εκπροσώπηση όσο και τα αιτήματα των κοινωνικών ομάδων. Βασικός στόχος, ήταν να εμποδιστεί κάθε προοπτική «οριζόντιας» ταξικής εκπροσώπησης, συνένωσης των αιτημάτων και αγώνων στην

⁵²² Γ.Κουκουλές, (1997), σ. 25-84.

⁵²³ Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990), σ. 103-105. Στην ελληνική περίπτωση ο όρος «συντεχνιασμός» αναφέρεται σε έναν τύπο άρθρωσης αιτημάτων που όχι μόνο δεν οδηγεί στην υπέρβαση της αδυναμίας διαμόρφωσης ενιαίας πολιτικής, αλλά καλλιεργεί ο ίδιος και αναπαράγει τον κατακερματισμό και την εσωτερική αντιφατικότητα συμφερόντων. όπου πλαίσιο αναπαραγωγής του συντεχνιακού φαινομένου και επέκτασής του υπήρξε το ιδιότυπο σύστημα "κρατικού κορπορατισμού" που χαρακτηρίζει τη συνδικαλιστική αντιπροσώπευση μεταπολεμικά στην Ελλάδα»

⁵²⁴ Όπως αναφέρει ο Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990), σ. 42-44 ο "κορπορατισμός", ως σύστημα αντιπροσώπευσης συμφερόντων, σύμφωνα με τον ιδεοτυπικό ορισμό του Schmitter, αναφέρεται σε έναν "περιορισμένο αριθμό μοναδικών, υποχρεωτικών, μη ανταγωνιστικών, λειτουργικά οριοθετημένων και ιεραρχημένων οργανώσεων που έχουν κρατική αναγνώριση ή άδεια θόταν δεν δημιουργούνται εξ αρχής από το κράτος) και στις οποίες απονέμεται σκόπιμα μονοπώλιο εκπροσώπησης των αντίστοιχων κατηγοριών με αντάλλαγμα ορισμένους περιορισμούς στην επιλογή ηγεσίας και στην άρθρωση αιτημάτων. Σε αντιδιαστολή προς αυτό το σύστημα ο Schmitter, επιχείρησε να ορίσει τον "πλουραλισμό" ως ένα εναλλακτικό σύστημα αντιπροσώπευσης που συγκροτείται από ένα απροσδιόριστο και κατ αρχήν απεριόριστο αριθμό πολλαπλών εθελοντικών, ανταγωνιστικών αυτοπροσδιορισμένων οργανώσεων που δεν διαθέτουν ειδική κρατική άδεια, αναγνώριση, οικονομική ενίσχυση ή προέλευση ούτε ελέγχονται με οποιονδήποτε τρόπο από το κράτος στην επιλογή ηγεσίας ή στην άρθρωση αιτημάτων και δεν ασκούν μονοπώλιο αντιπροσώπευσης των αντίστοιχων κατηγοριών. Ο Schmitter, επιχείρησε μια διάκριση ανάμεσα σε μια μορφή "κρατικού κορπορατισμού" και σε μια μορφή "κοινωνικού κορπορατισμού". Ο "κρατικός κορπορατισμός" χαρακτηρίζει ένα σύστημα που ενδημεί σε χώρες με έντονο κρατικό αυταρχικό έλεγχο και αντίστοιχη οργανωτική αδυναμία του εργατικού κινήματος όπως είναι και η Ελλάδα. Γενικά το ζήτημα της θεωρητικής συζήτησης σχετικά με τον κορπορατισμό είναι τεράστιο και χαρακτηρίζεται από την έλλειψη συμφωνίας ακόμη και για το περιεχόμενο του ίδιου του όρου.

κατεύθυνση συγκρότησης μιας σφαιρικής εναλλακτικής πολιτικής που θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση την κρατούσα συντηρητική πολιτική. Στα πλαίσια αυτής της επιδίωξης, η λογική της κρατικής ρύθμισης χαρακτηρίστηκε από την ανοχή ή υπόθαλψη του κατακερματισμού και της αντιπαράθεσης αιτημάτων υπό το πρίσμα της παρεμπόδισης της επίτευξης της ταξικής ενότητας και συγκρότησης των εργαζόμενων τάξεων.⁵²⁵

Στην Ελλάδα διατηρήθηκε ένα θεσμικό πλαίσιο, τυπικά φιλελεύθερης προέλευσης, που προωθούσε την πολυεκπροσώπηση⁵²⁶ έχοντας ως κύρια αιχμή ελέγχου του συνδικαλιστικού κινήματος ακριβώς τον κατακερματισμό και την πολυδιάσπασή του, μέσω «των γνωστών «σωματείων-σφραγίδων» που ίδρυσαν οι «εργατοπατέρες» και δια των οποίων εξασφάλιζαν τεχνικές πλειοψηφίες στις Ομοσπονδίες και τις τριτοβάθμιες οργανώσεις και τον έλεγχο αυτών.

Ο έλεγχος διατηρήθηκε και δια της χρήσεως «εύκαμπτων» αυταρχικών μορφών παρέμβασης, που αναπτύχθηκαν ως μια «λανθάνουσα λειτουργία» των θεσμών ή ως ένας παραθεσμικός μηχανισμός, όπως η αστυνομική καταστολή, η οικονομική εξάρτηση των συνδικαλιστικών εκπροσώπων, οι δικαστικές αποφάσεις και η έκδοση ευνοϊκών για τους «κυβερνητικούς» συνδικαλιστές δικαστικών αποφάσεων κλπ⁵²⁷.

Συνολικά μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι αυτό που χαρακτηρίζει το μεταπολεμικό σύστημα στην Ελλάδα είναι ... «η συνύπαρξη κορπορατιστικών με φιλελεύθερα θεσμικά χαρακτηριστικά»⁵²⁸, όπου μια «ιδιαιτερότητα» του μεταπολεμικού ελληνικού κρατικού κορπορατισμού είναι το ότι αυτός... «αποτελεί ένα σύστημα αντιπροσώπευσης συμφερόντων που προώθησε τον έλεγχο της ηγεσίας και των αιτημάτων του συνδικαλισμού από το κράτος με βάση ένα θεσμικό πλαίσιο ωστόσο που δεν ήταν τυπικά κορπορατιστικό αλλά διατηρούσε στο σύνολό του σχεδόν τη φιλελεύθερη νομοθεσία του μεσοπολέμου»⁵²⁹.

Οι ανώτερες συνδικαλιστικές οργανώσεις διαδραμάτισαν στην Ελλάδα, μέχρι τις απαρχές της μεταπολίτευσης το 1974, έναν «αστυνομικό ρόλο», ρόλο που τους ανατέθηκε από το επίσημο κράτος και άρχισε να σχηματοποιείται στις αρχές της

⁵²⁵ Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990), σ. 104-105

⁵²⁶ Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990), σ. 45

⁵²⁷ ό.π., σ.45

⁵²⁸ ό.π., σ.46

⁵²⁹ ό.π., σ.44

δεκαετίας του 1920, τελειοποιήθηκε κατά την μεταξική δικτατορία και κατά την κατοχή και λειτούργησε και μέχρι την πτώση της δικτατορίας των συνταγματαρχών⁵³⁰.

Για τα ελληνικά συνδικάτα θα μπορούσαμε ακόμη να επισημάνουμε τα ακόλουθα:

-Τα συνδικάτα αποτελούν την κύρια αν όχι αποκλειστική⁵³¹ μορφή συλλογικής εκπροσώπησης της μισθωτής εργασίας, αρμόδια για την υπογραφή συλλογικής σύμβασης εργασίας.

-Επίσης υπάρχει η αποκλειστική αρμοδιότητα των συνδικάτων στην Ελλάδα στην διαδικασία κήρυξης απεργίας.

-Υπάρχει οργανωτική συνύπαρξη στις ίδιες συνδικαλιστικές οργανώσεις των διαφόρων ιδεολογικοπολιτικών ρευμάτων που είναι υπαρκτά στο συνδικαλιστικό πεδίο αλλά και άμεση αντιστοίχιση των συνδικαλιστικών παρατάξεων με τα πολιτικά κόμματα.

-Η Έλλειψη παράδοσης συμμετοχικής κουλτούρας στην ελληνική αγορά εργασίας που δημιουργεί, ως παρεπόμενη συνέπεια⁵³² και την υπολειτουργία των συμμετοχικών θεσμών

-Η μη ομοιόμορφα κατανομημένη συνδικαλιστική πυκνότητα και εκπροσώπηση των μισθωτών ανάμεσα στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα στην Ελλάδα, με ιδιαίτερα υψηλή την παρουσία του δημόσιου τομέα στο συνολικό επίπεδο της συνδικαλιστικής πυκνότητας και με χαμηλή συνδικαλιστική εκπροσώπηση του ιδιωτικού τομέα, όπου παρά το ότι αυτός παρουσιάζει διπλάσιο σχεδόν ποσοστό απασχόλησης μισθωτών συγκριτικά με τον δημόσιο, εντούτοις καταγράφεται μια απόλυτη υπεροχή του δημόσιου τομέα στο σύνολο των συμμετεχόντων στα συνδικάτα ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ⁵³³.

⁵³⁰ Γ.Κουκουλές, (1997), σ. 27

⁵³¹ Κουζής Ι. (2007), σ.136-137 ... «Η αποκλειστική παρουσία του συνδικάτου ως θεσμού εκπροσώπησης της εργασίας διακόπτεται κατά την δεκαετία του 1980 οπότε και καταγράφεται σωρεία νομοθετικών παρεμβάσεων για την δημιουργία συμμετοχικών θεσμών στην Ελλάδα όπως συμβούλια εργαζομένων, επιτροπές υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και θεσμοί εργατικής εκπροσώπησης στις δημόσιες «κοινωνικοποιημένες» επιχειρήσεις»

⁵³² Κουζής Ι. (2007), σ.135

⁵³³ ό.π., σ.115-116

Υπάρχουν επίσης διαφορές, σε ότι αφορά την συνδικαλιστική πυκνότητα και μεταξύ κλάδων αλλά και μεταξύ φύλλων.⁵³⁴

-Η δράση των συνδικάτων περιορίζεται κυρίως στο οικονομικό και κοινωνικό πεδίο έχοντας κατά κύριο λόγο αφήσει το πολιτικό πεδίο στις πολιτικές οργανώσεις.

Μετά την έναρξη της μεταπολίτευσης στην Ελλάδα το 1974 παρατηρείται⁵³⁵ μεγάλη ανάπτυξη των συλλογικών δράσεων σε συνδυασμό με τη μείωση του κόστους της συλλογικής συνδικαλιστικής δράσης και την εμφάνιση μορφών παρακίνησης που την ενισχύουν.

Ο ελληνικός συνδικαλισμός αναπτύσσεται γοργά τα επόμενα χρόνια σε οργανωτικό επίπεδο, έχοντας στο επίκεντρο της συζήτησης στο εσωτερικό του το ζήτημα της δημοκρατίας⁵³⁶ και του θεσμικού του εκσυγχρονισμού ταυτόχρονα όμως αναπτύσσονται και τάσεις συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, που την εκπροσωπούν είτε παλιοί συνδικαλιστές που την περίοδο 1974-1981συνεργάστηκαν και στήριξαν τις επιλογές της ΝΔ και κυριάρχησαν σε ηγεσίες ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ είτε οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ που κυριαρχούν στις συνδικαλιστικές οργανώσεις μετά το 1981 με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση, ως στήριξη ενός άλλου είδους "πελατειακών σχέσεων"⁵³⁷, με βαρύνοντα λόγο στις προσλήψεις και την κατανομή θέσεων στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης. Οι σχέσεις αυτές αναπαράγονται πλέον από όλες τις κυβερνήσεις στη συνέχεια.

Από την σκοπιά των θεσμών, όπως σημειώνει⁵³⁸ ο Δ.Σωτηρόπουλος (2007), οι γραφειοκρατικές πελατειακές σχέσεις ήταν μετασχηματισμός της παραδοσιακής σχέσης πάτρωνα – ψηφοφόρου. Οι πελατειακές αυτές σχέσεις αφορούσαν την ευνοϊκή μεταχείριση πολιτών που δεν εργάζονταν στο δημόσιο όσο και υπαλλήλων που ακολουθούσαν επαγγελματική σταδιοδρομία στο δημόσιο και απέκτησαν θεσμική έκφραση τόσο σε επίπεδο κόμματος όσο και σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης, καθώς ιδιαίτερες διοικητικές μονάδες (κομματικά όργανα, συνδικαλιστικά όργανα, ενδο-υπουργικά υπηρεσιακά συμβούλια ανέλαβαν τον

⁵³⁴ Γ.Κουκουλές, (1997), σ. 27

⁵³⁵ Σ.Αλεξανδρόπουλος (1990), σ. 169

⁵³⁶ Θ.Κατσανέβας, (1994), σ.89-91

⁵³⁷ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.102

⁵³⁸ ό.π., σ. 102-103

ρόλο της διαμεσολάβησης των σχέσεων μεταξύ κράτους και πολιτών και κράτους και υπαλλήλων.

Όπως σημειώνει⁵³⁹ ο Χ.Βερναρδάκης (2011) η περίοδος 1993-1997 ήταν μια κρίσιμη περίοδος της “συνδικαλιστικής ενσωμάτωσης” καθώς τα συνδικάτα μέσω του “κρατικού λόγου τους” μεταβάλλονται όλο και περισσότερο σε συντεχνιακά συνδικάτα του δημόσιου τομέα, των ΔΕΚΟ και της “εξασφαλισμένης” εργασίας.

Πρόκειται για μια μεταβολή που χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα στοιχεία:

-Ο επίσημος συνδικαλισμός επεξεργάζεται ένα πολιτικό και οικονομικό σχέδιο για την ενσωμάτωση της “εξασφαλισμένης” εργασίας στο νέο αναπτυξιακό πρότυπο και την εμπέδωση του “κοινωνικού διαλόγου” ως μέσο διευθέτησης των κοινωνικών διαφορών. Είναι η εποχή της σταδιακής υπαγωγής των συνδικάτων στην νεοφιλελεύθερη κεντρική στρατηγική της διακυβέρνησης. Επί της ουσίας αρχίζει η μεγάλη και αξεπέραστη κρίση αξιοπιστίας των θεσμών συνδικαλιστικής εκπροσώπησης⁵⁴⁰.

-Ταυτόχρονα, είναι η εποχή της “καρτελοποίησης” του συνδικαλισμού και της μείωσης της αντιπροσωπευτικότητας των συνδικάτων. Στην “καρτελοποίηση” αυτή συμμετέχει το σύνολο των συνδικαλιστικών παρατάξεων σε ένα εκ των προτέρων μοίρασμα συνδικαλιστικών σωματείων και εκπροσωπήσεων. Η “καρτελοποίηση” ενισχύεται από τα φαινόμενα συστηματικής μεταπήδησης συνδικαλιστών σε βουλευτικές ή υπουργικές θέσεις⁵⁴¹.

-Τέλος το στοιχείο της εμφάνισης ανοιχτά μαζικών φαινομένων διαφθοράς, κυρίως στις μεγάλες δημόσιες επιχειρήσεις, με τον συνδικαλισμό να εξακολουθεί να παραμένει ισχυρή παράμετρο και η “εξαγορά” συνδικαλιστών έτσι ώστε αυτοί να συναινούν στις αποφάσεις της διοίκησης και στην στήριξη συγκεκριμένων οικονομικών συμφερόντων⁵⁴².

⁵³⁹ Χ.Βερναρδάκης (2011), σ. 252

⁵⁴⁰ Χ.Βερναρδάκης (2011), σ.252

⁵⁴¹ ό.π.,

⁵⁴² ό.π.

1.4.3 Ενοποιητικά και διαφοροποιητικά στοιχεία μεταξύ δημοσίων υπαλλήλων και μισθωτών ιδιωτικού τομέα

Το πιο σημαντικό ίσως διαφοροποιητικό χαρακτηριστικό γνώρισμα για τους εργαζομένους στο δημόσιο τομέα, σε σχέση με τους υπόλοιπους μισθωτούς εργαζόμενους, είναι η μονιμότητα σαν μορφή εργασιακής σχέσης.

Το βασικό αυτό χαρακτηριστικό δημιουργεί με τη σειρά του και μια σειρά επιμέρους ιδιαίτερα άλλα χαρακτηριστικά.

Ειδικότερα για τους εργαζόμενους στον δημόσιο τομέα θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι διαθέτουν ⁵⁴³:

- Υψηλού επιπέδου εργασιακή ασφάλεια
- περιορισμένη Διευθυντική εξουσία συγκριτικά με τον ιδιωτικό τομέα , με σχετικά χαλαρούς εργασιακούς ρυθμούς, μειωμένο χρόνο εργασίας και σε πολλές περιόδους, περιπτώσεις και συνθήκες άτυπης «συνδιοίκηση» της διοίκησης με τα συνδικάτα
- Διασφάλιση της δυνατότητας προαγωγής με βασικό κριτήριο αυτό της “αρχαιότητας”
- Το δημόσιο οικειοποιείται πόρους, με την λήψη πολιτικής – κυβερνητικής απόφασης και δεν υπόκεινται η προσφορά των υπηρεσιών του σε ανταγωνισμό. Δεν είναι υποχρεωμένο έτσι να προβαίνει σε διαρκείς και υποχρεωτικές αναδιαρθρώσεις, αναδιατάξεις και αλλαγές όπως είναι οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα για να αντεπεξέλθουν με επιτυχία στον διαρκή ανταγωνισμό.
- Οι εργαζόμενοι σε αυτόν ρέπουν αντικειμενικά στην υποστήριξη διατήρησης της στεγανοποίησης του δημόσιου τομέα έναντι της αγοράς εργασίας, στην συνεχή απαίτηση για διαρκή βελτίωση των συνθηκών εργασίας και των μισθών τους, γεγονός που αντικειμενικά οδηγεί σε αύξηση του κόστους υπηρεσιών στο κομμάτι τουλάχιστον που αφορά το εργασιακό κόστος.
- Η σύλληψη των συμφερόντων τους, από την πλευρά των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα, είναι εξ αντικειμένου μερική, όπως εξάλλου και των υπολοίπων μισθωτών επαγγελματικών φορέων και ομάδων και σε πολλές

⁵⁴³ Κ.Τσουκαλάς, (1987), σ. 39

περιπτώσεις, με την προβολή προνομιακών αλλά περιέχει στοιχεία ιδιαίτερα και προνομιακά διαφοροποιητικά ακόμη και σε αντίθεση με αυτές.

- Το ύψος μισθού και η υπηρεσιακή εξέλιξη δεν εξαρτώνται από τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας και την αγορά γενικότερα, αν και είναι πάντα υπαρκτή η διατήρηση μιας επαφής και συνάφειας με το γενικό μισθολογικό κόστος. Όμως παρατηρούνται και σημαντικές αποκλίσεις από αυτό .

- Υπάρχει υψηλός βαθμός συνδικαλιστικής συγκρότησης και πυκνότητας και δυνατότητα πραγματοποίησης απεργιακών δράσεων, εξ αρχής με ευνοϊκούς όρους, σε σύγκριση με τις ίδιες δράσεις στον ιδιωτικό τομέα⁵⁴⁴. Κι αυτό πρώτον, διότι το κόστος που μπορεί να προκαλέσει μια απεργιακή δράση στον δημόσιο τομέα είναι μεγάλο, καθώς σταματά την παροχή υπηρεσιών ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο χωρίς να υπάρχει εναλλακτική δυνατότητα απόκτησής τους. Δεύτερον το οικονομικό κόστος από την απεργιακή δράση δεν το επωμίζεται άμεσα ο ιδιώτης επιχειρηματίας αλλά το κράτος, μέσω του κρατικού προϋπολογισμού, γεγονός που δίνει την δυνατότητα στην πολιτική ηγεσία της δημόσιας διοίκησης να είναι ιδιαίτερα επιεικής με αυτές τις δράσεις. Τρίτον, οι δημόσιοι υπάλληλοι διαθέτουν παραδοσιακά και ισχυρότερο από τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα οπλοστάσιο πολιτικών κυρώσεων. Γι αυτούς τους λόγους και στην περίπτωση εργασιακής σύγκρουσης στον δημόσιο τομέα, ως ορθολογικότερη στρατηγική, εμφανίζεται να είναι η ενδοτικότητα από την πλευρά της κυβέρνησης και η επιλογή επίτευξης μιας συμφωνίας⁵⁴⁵.

Από τις αρχές της μεταπολίτευσης το 1974 και μέχρι το 1999, οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι συνδικαλιστικές τους οργανώσεις παραμένουν χωρίς την δυνατότητα θεσμικών συλλογικών διαπραγματεύσεων και δυνατότητας υπογραφής δεσμευτικής Σ.Σ.Ε με την κυβέρνηση, με αποτέλεσμα, το εργασιακό τους καθεστώς (εργασιακές σχέσεις, αμοιβές κ.α) να ρυθμίζεται με μονομερή απόφαση από την κυβέρνηση - εργοδότη. Και μετά όμως την θέσπιση αυτής της δυνατότητας το 1999, δεν επιτεύχθηκε σε κανένα έτος (μέχρι και το 2009) συμφωνία για τα σημαντικά ζητήματα της δημοσιouπαλληλίας μεταξύ κυβέρνησης

⁵⁴⁴ Γ.Τουτζιαράκης, (1997), σ. 250-251

⁵⁴⁵ ό.π., σ. 251

και ΑΔΕΔΥ με αποτέλεσμα να συνεχίζεται η μονομερής κυβερνητική ρύθμιση όλων των δημοσιοϋπαλληλικών ζητημάτων.

Ενώ οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα δίνουν την βασική τους συνδικαλιστική μάχη γύρω από την ενίσχυση της εργασιακής τους ασφάλειας, οι αντίστοιχοι μισθωτοί του δημόσιου τομέα την έχουν ήδη εξασφαλίσει και επιδιώκουν την σχολαστική τυποποίηση αρμοδιοτήτων που περιγράφονται λεπτομερειακά.⁵⁴⁶

Ειδικότερα για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι διαθέτουν⁵⁴⁷:

- Αυξημένη έως απεριόριστη διευθυντική εξουσία του εργοδότη σε σχέση με την πλήρως οριοθετημένη του δημόσιου τομέα
- Αναγκαστική συμμόρφωση σε μια διαρκή τάση εντατικοποίησης της παραγωγικής δραστηριότητας που την επιτείνει αντικειμενικά ένα σταθερά υψηλό επίπεδο ανεργίας
- Η εμφάνιση πολύ χαμηλότερου βαθμού συνδικαλιστικής οργάνωσης, σε σχέση με τον δημόσιο τομέα.

Στην Ελλάδα η συντριπτική πλειονότητα των εργαζόμενων στον ιδιωτικό τομέα απασχολείται σε μικρές επιχειρήσεις με μικρό αριθμό εργαζομένων, με έντονο το στοιχείο των διαπροσωπικών σχέσεων, γεγονός που ευνοεί την δημιουργία συνθηκών «συναίνεσης» από την πλευρά των εργαζόμενων και εξάρτησης τους από την “επιτυχία” της επιχείρησης στην αγορά και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της.

Οι παραπάνω συνθήκες μαζί και με υποκειμενικές αδυναμίες των ίδιων των συνδικάτων συντελούν στην ατροφική ή και ανύπαρκτη σχέση της μεγάλης πλειονότητας αυτών των εργαζόμενων με τα συνδικάτα. Ακόμη και σε περιπτώσεις που θα θελήσει κάποιος εργαζόμενος να δραστηριοποιηθεί συνδικαλιστικά στα πλαίσια μιας μικρής επιχείρησης, θα είναι συνήθως χωρίς την ύπαρξη και στήριξη συνδικαλιστικής οργάνωσης, έχοντας μάλιστα έναντι του εργοδότη μικρό οπλοστάσιο κυρώσεων.

⁵⁴⁶ Κ.Τσουκαλάς, (1987), σ. 138

⁵⁴⁷ ό.π.

Μπορούμε να εντοπίσουμε την ύπαρξη δυο βασικών προσεγγίσεων σχετικά με τις δυνατότητες ή μη κοινής δράσης μεταξύ των μισθωτών εργαζομένων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Η μια προσέγγιση θα μπορούσε να ονομαστεί «ενοποιητική» και η άλλη προσέγγιση θα μπορούσε να ονομαστεί «διαφοροποιητική», με πολλές ενδιάμεσες και επιμέρους αποχρώσεις .

Οι δυο αυτές προσεγγίσεις σχετίζονται με την έμφαση που η καθεμιά αποδίδει στην καθοριστικότητα των κοινών στοιχείων ή των διαφορών ανάμεσα στις δυο παραπάνω κατηγορίες μισθωτών.

Στην «Ενοποιητική» προσέγγιση, ως κύριο και βασικό γνώρισμα όλων των μισθωτών θεωρείται το γεγονός της ύπαρξης του μισθού, ως την βασική και κύρια πηγή βιοπορισμού. Επίσης το γεγονός ότι όλοι οι μισθωτοί εργαζόμενοι, έχουν κοινό συμφέρον, σαν χρήστες, να αναβαθμίζεται διαρκώς η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών του δημοσίου.

Η προσέγγιση αυτή ρίχνει το βάρος της στο ότι οι μισθωτοί, όχι μόνο μπορούν αλλά και επιβάλλεται να διαθέτουν κοινή και ενοποιημένη ταξική και εργασιακή οπτική, που να τους οδηγεί και να τους προσανατολίζει και σε αντίστοιχες κοινές δράσεις, στη βάση των κοινών ταξικών τους συμφερόντων, ενάντια στα συμφέροντα των κεφαλαιοκρατών και του καπιταλιστικού κράτους.

Οι όποιες διαφοροποιήσεις υπάρχουν στο εσωτερικό των μισθωτών, θεωρούνται από την «ενοποιητική» προσέγγιση ως επιμέρους, δευτερεύουσες, επιφανειακές και προσωρινού χαρακτήρα και, είτε αποτελούν εργασιακές και συνδικαλιστικές κατακτήσεις τμημάτων των μισθωτών, είτε αποτελούν κρατικές παροχές με διπλό στόχο. Την δημιουργία συνθηκών «συναίνεσης» σε τμήματα των μισθωτών και ταυτόχρονα την δημιουργία συνθηκών πολυδιάσπασης στο εσωτερικό των μισθωτών.

Σημαντικές εργασιακές διαφοροποιήσεις εξάλλου δεν αφορούν μόνο την διάρθρωση μεταξύ μισθωτών δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αλλά ενυπάρχουν και επικαθορίζουν και το εσωτερικό καθεμιάς από τις δυο αυτές κατηγορίες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πάγια μεταπολιτευτική κυβερνητική στρατηγική της χορήγησης επιδομάτων επιμέρους και επιλεκτικά στο εσωτερικό

της δημόσιας διοίκησης, στρατηγική που επιφέρει σε αυτήν σημαντικές διαφοροποιητικές επιπτώσεις.

Η «ενοποιητική» αυτή προσέγγιση έχει κερδίσει έδαφος τα τελευταία χρόνια, σε επίπεδο παραδοχής και στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων ΓΣΣΕ και ΑΔΕΔΥ, που με πολύ αργά βήματα και ταλαντεύσεις θέτουν επί τάπητος το ζήτημα της οργανωτικής τους ενοποίησης για την δημιουργία μιας κοινής συνδικαλιστικής οργάνωσης όλων των μισθωτών⁵⁴⁸.

Η «Διαφοροποιητική» προσέγγιση θεωρεί ως αντικειμενικού χαρακτήρα την πολυδιάσπαση των διαφόρων κατηγοριών μισθωτών εργαζομένων στο εσωτερικό του καπιταλιστικού καταμερισμού εργασίας. Ειδικότερα για την διάκριση μεταξύ μισθωτών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα:

-Θεωρεί ως βασικό χαρακτηριστικό στοιχείο διαφοροποίησης των δημοσίων υπαλλήλων από τους υπόλοιπους μισθωτούς το γεγονός ότι αυτοί διαθέτουν το χαρακτηριστικό της μονιμότητας, δεν υπόκεινται δηλαδή σε εργασιακή ανασφάλεια, συνθήκη που αποτελεί την κατάργηση του κυριότερου ειδοποιού χαρακτηριστικού του προλεταριάτου που είναι η ανασφάλεια.⁵⁴⁹

-Θεωρεί επίσης τον μισθό μόνο «ονομαστικά»⁵⁵⁰ ως κοινό στοιχείο των μισθωτών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, καθώς θεωρεί⁵⁵¹ ότι τα συμφέροντα των δημοσίων υπαλλήλων δεν είναι κατά κανένα τρόπο ταυτόσημα με τα συμφέροντα του αβέβαιου εργάτη, ή τουλάχιστον τα συμφέροντα αυτά, δεν είναι εκ των προτέρων και εξ ορισμού συνδεδεμένα, καθώς το δικαίωμα των δημοσίων υπαλλήλων να λαμβάνουν μισθό αποτελείται προς το κοινωνικό σύνολο, δηλαδή προς το κράτος, το οποίο με την σειρά του για να πληρώσει πρέπει να αντλήσει χρήματα από το οικονομικό πλεόνασμα. Έτσι, βαρύνουν το συνολικό εθνικό εισόδημα με τεράστιες δαπάνες χωρίς ταυτόχρονα να αναλαμβάνουν κινδύνους.

Θεωρεί επίσης ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι αποτελούν μια ειδική προνομιακή κατηγορία, η οποία από νεαρή ηλικία έχει κυριολεκτικά «δέσει τον γάιδαρό της» και άσχετα από το επίπεδο της εξασφάλισης, που στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλό

⁵⁴⁸ Βλ. αναλυτικά σε αποφάσεις των τελευταίων συνεδρίων ΓΣΣΕ και ΑΔΕΔΥ.

⁵⁴⁹ Κ. Τσουκαλάς, (1990), σ.37-39

⁵⁵⁰ ό.π., σ. 38

⁵⁵¹ ό.π., σ. 39

και ανεπαρκές, ξεφεύγει από την κατηγορία των υπό αβεβαιότητα διατελούντων προλεταρίων.⁵⁵²

Η διόγκωση του κρατικού μηχανισμού επίσης αφήνει ολοένα και λιγότερα περιθώρια στους άλλους⁵⁵³, και θεωρεί ότι αποτελεί κι αυτό μια αντικειμενικού χαρακτήρα αντίθεση μεταξύ μισθωτών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Επίσης, θεωρείται πολύ δύσκολη η ύπαρξη αλληλεγγύης μεταξύ του μέρους των μισθωτών που δεν εκτίθεται στους κινδύνους της αγοράς εργασίας (δημόσιοι υπάλληλοι) με το κομμάτι αυτό που είναι εκτεθειμένο σε αυτούς τους κινδύνους (υπάλληλοι ιδιωτικού τομέα) και ακόμη πιο δύσκολη με αυτό το τμήμα των μισθωτών που έχει αποκλειστεί προσωρινά ή μόνιμα από την αγορά εργασίας (άνεργοι)⁵⁵⁴.

Παρά την ύπαρξη των παραπάνω διαφοροποιητικών χαρακτηριστικών και η «διαφοροποιητική» προσέγγιση δεν αποκλείει την δυνατότητα ύπαρξης κοινών δράσεων και συμμαχίες εργατών και υπαλλήλων.⁵⁵⁵

Στα πλαίσια της προσέγγισης αυτής αναπτύσσεται μεγάλη γκάμα απόψεων που θεωρούν ως σημαντικές και αντικειμενικού χαρακτήρα τις διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό της γενικής κατηγορίας των μισθωτών, ανάλογα, με το είδος της εργασίας και της εργασιακής σχέσης, με το ύψος των αμοιβών, με το είδος της απασχόλησης, τα προσωπικά εφόδια που ο κάθε εργαζόμενος διαθέτει, το μέγεθος της επιχείρησης, το εύρος δραστηριοτήτων της, το είδος του ανθρώπινου κεφαλαίου που διαθέτει κλπ.

Κάθε επαγγελματική ομάδα, υποομάδα, κατηγορία αλλά ακόμη και ατομικά και μεμονωμένα ο κάθε εργαζόμενος, θεωρείται ότι έχει τις ιδιαιτερότητες εκείνες που απορρέουν από την ιδιαίτερη θέση που κατέχει στον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας, από την θέση ισχύος προς το κράτος και τον εργοδότη του, από το ύψος του εισοδήματός του και ακόμη από τον τρόπο ιδεολογικής αντίληψης και εσωτερικοποίησης της θέσης του στην παραγωγή και τη σχέση του με τους άλλους.

Εξάλλου στον καπιταλισμό, το ίδιο το Κράτος, ως ιδεολογικός ενοποιητής των συνολικών συμφερόντων της κυρίαρχης αστικής τάξης, δημιουργεί και

⁵⁵² ό.π., σ. 38-39

⁵⁵³ ό.π., σ. 40

⁵⁵⁴ Γ.Τουτζιαράκης, (1997) σ. 256

⁵⁵⁵ Κ.Τσουκαλάς, (1990), σ. 39

καλλιεργεί συστηματικά και ποικιλότροπα πολυεπίπεδους διαχωρισμούς ανάμεσα στα επιμέρους τμήματα των εργαζομένων.

Κι αυτό γίνεται, είτε αποσκοπώντας στην περιθωριοποίηση και απομόνωση τμημάτων της εργατικής τάξης (π.χ. άνεργους, μετανάστες), είτε σε ενσωμάτωση άλλων τμημάτων της μέσω της παροχής ιδιαίτερων κρατικών προνομίων σε επιμέρους τομείς του δημοσίου.

Διαφοροποιήσεις ακόμη θεωρείται ότι προκαλεί και ο διαφορετικός βαθμός συνδικαλιστικής οργάνωσης μεταξύ εργαζομένων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, καθώς συμβάλλει στην δημιουργία επιπρόσθετων συνθηκών για την δημιουργία διαφοροποιήσεων στο εσωτερικό των μισθωτών, αφού δημιουργεί εξ' αρχής ευνοϊκούς όρους για τους εργαζόμενους στο δημόσιο σε σύγκριση με τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα που έχουν χαμηλό ή ανύπαρκτο βαθμό συνδικαλιστικής συγκρότησης.

1.4.4. Περί της «κρίσης» του συνδικαλισμού και των συνδικάτων

Τα τελευταία χρόνια εντείνεται η αμφισβήτηση του συνδικαλισμού και των συνδικάτων, καθώς αμφισβητείται η δυνατότητά τους να εκπροσωπούν με επάρκεια τον κόσμο της εργασίας και κατηγορούνται ότι έχουν αφομοιωθεί από τον κρατικό - διοικητικό μηχανισμό, ότι έχουν υπέρμετρα "γραφειοκρατικοποιηθεί", έχουν μια διαρκή απώλεια μελών και σημαντική μείωση συνδικαλιστικής πυκνότητας, περιορισμό της κοινωνικής τους επιρροής και υποχώρηση της διαπραγματευτικής τους δύναμης και εν τέλει όλα τα παραπάνω, έχουν σαν κατάληξη έναν λόγο περί «κρίσης των συνδικάτων».

Ο λόγος αυτός δεν έχει ούτε ενιαίο χαρακτήρα ούτε είναι ιδεολογικά ουδέτερος, αλλά περικλείει διαφορετικές μεθοδολογικές αφετηρίες, έχει διαφορετικές αξιολογικές φορτίσεις, περιέχει διατύπωση διαφορετικών θέσεων και προσεγγίσεων, τόσο για τα αίτια και την έκταση αυτής της κρίσης, όσο και τις προϋποθέσεις αντίδρασης των συνδικάτων σε αυτή την «κρίση» και τις προοπτικές τους⁵⁵⁶.

⁵⁵⁶ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ. 18

Όπως επισημαίνει ο Γ.Σπυρόπουλος(1997)⁵⁵⁷, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις στην Ευρώπη και αλλού, πρέπει να αντιμετωπιστούν με αντικειμενικότητα και αντί για «κρίση» του συνδικαλισμού, πρέπει μάλλον να γίνεται λόγος για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο συνδικαλισμός στα πλαίσια της γενικότερης οικονομικο-κοινωνικής κρίσης, καθώς όπως επισημαίνει, οι πολέμιοι του συνδικαλισμού δεν μπορούν να δώσουν απάντηση στο ερώτημα τι θα αντικαταστήσει τα συνδικάτα αν αυτά χάσουν την δύναμή τους ή εξαφανιστούν στο πεδίο της εκπροσώπησης των κοινωνικών ομάδων.

Όπως επίσης υποστηρίζει ο Γ.Κουζής (2007)⁵⁵⁸ το συνδικάτο ως θεσμός δέχεται μια κρίση, όχι δομική, αλλά κρίση συγκυριακή, που συνδέεται με τη γενικότερη κρίση που διέρχεται τόσο το παγκόσμιο εργατικό κίνημα όσο και η πολιτική αριστερά, που το οδηγούν σε νέες αναζητήσεις σε μια περίοδο σοβαρών μεταβολών στο οικονομικό και πολιτικό στερέωμα.

Τα ερωτήματα για την «κρίση» των συνδικάτων δεν μπορούν να διαχωριστούν από την συζήτηση για την ίδια την φύση των συνδικάτων , για τα χαρακτηριστικά τους, έτσι όπως αυτά διαμορφώθηκαν στην ιστορική τους διαδρομή, για τον προσανατολισμό, τις λειτουργίες και πρακτικές τους καθώς και για το μέλλον τους.

Η συζήτηση αυτή διεξάγεται μέσα στην παραδοχή των επιρροών που ασκεί σε αυτά το γενικό περιβάλλον μέσα στο οποίο αυτά δρουν και λειτουργούν, όπως αυτό διαμορφώνεται σε κάθε ιστορική περίοδο, καθώς και τις επιρροές σε αυτό των αλλαγών που συντελούνται στην οικονομική και κοινωνική βάση του εξεταζόμενου κοινωνικού σχηματισμού.

Το συνδικαλιστικό κίνημα, μέσα από την οργανωτική ενότητά του και την προσπάθεια αποτροπής του συντεχνιακού κατακερματισμού των συμφερόντων του, κατάφερε να συσπειρώσει και να οργανώσει την αλληλέγγυα δράση ευρύτερων στρωμάτων μισθωτών, επιβάλλοντας την αναγνώριση των συνδικάτων από το κράτος, τους εργοδότες και την κοινωνία ως γνήσιων εκπροσώπων της εργατικής τάξης.

⁵⁵⁷ Γ.Σπυρόπουλος, (1997), σ. 173-174

⁵⁵⁸ Γ.Κουζής (2007), σ. 19

Η διαδικασία αυτή δεν κινήθηκε χωρίς σημαντικά προβλήματα⁵⁵⁹ και στρεβλώσεις, όπως ενδεικτικά, η κυριαρχία στο εσωτερικό των συνδικάτων συγκεντροποιητικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων, δημιουργία γραφειοκρατικών μηχανισμών και τάσεων αυτονόμησης της συνδικαλιστικής ηγεσίας από τις διαθέσεις και τον έλεγχο των μελών, πρόσδεση των συνδικάτων στις κρατικές πολιτικές και συμμετοχή τους σε θεσμούς εξομάλυνσης των ταξικών αντιπαραθέσεων καθώς και αναγωγή πολλές φορές σε γενικά συμφέροντα της εργατικής τάξης των συμφερόντων των ισχυρότερων συνδικαλιστικών ομάδων.

Τα προβλήματα αυτά και οι δυσκολίες που έχουν να υπερνικήσουν τα ευρωπαϊκά συνδικάτα σήμερα πρέπει να αναγνωστούν σε συνδυασμό⁵⁶⁰ και :

- Με τις κρατικές παρεμβάσεις στο εσωτερικό των συνδικάτων που θέτουν νομοθετικούς περιορισμούς στα αιτήματα και στον τρόπο προώθησής τους και δημιουργούν εμπόδια στις διαδικασίες συλλογικοποίησης και συγκρότησης μιας κοινής ταυτότητας, με επιδίωξη την αναγκαστική εξομοίωση του τύπου συλλογικής δράσης της εργατικής τάξης με τον τύπο συλλογικής δράσης που κυριαρχεί σε κάθε άλλη «ομάδα συμφερόντων» .

- Με την κατάρρευση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού»
- Με την κρίση στο ευρωπαϊκό συνδικαλιστικό κίνημα από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, την οικονομική κρίση και με την κυριαρχία στην Ευρώπη στη συνέχεια του ``νεοφιλελεύθερου``⁵⁶¹ ιδεολογικο πολιτικού ρεύματος, από την δεκαετία του 1980, που άλλαξε σημαντικά και δυσμενώς για τα συνδικάτα το ιδεολογικο- κοινωνικο-οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον, με αποδυνάμωση της διαπραγματευτικής τους θέσης, αδρανοποίηση μελών και συρρίκνωση της συνδικαλιστικής τους πυκνότητας, προβλήματα που θέτουν εν τέλει σε ισχυρή δοκιμασία το οικοδόμημα του μεταπολεμικού μοντέλου του ευρωπαϊκού συνδικαλισμού .

Τα σύγχρονα προβλήματα της αποδυνάμωσης των συνδικάτων μπορούν να κατανοηθούν ως ...«προβλήματα εσωτερικής απονομιμοποίησης ενός συγκεκριμένου ιστορικού μοντέλου συνδικαλισμού»⁵⁶² που είχε ως χαρακτηριστικά

⁵⁵⁹ ό.π., σ. 70-75

⁵⁶⁰ ό.π., σ. 75

⁵⁶¹ ό.π., σ. 88

⁵⁶² ό.π., σ. 81

του γνωρίσματα, την απομάκρυνση της συνδικαλιστικής οργάνωσης από την κοινωνική της βάση και την αναζήτηση στήριξης σε εξωτερικούς παράγοντες, την προσαρμογή της στους θεσμούς και τους κανόνες του συστήματος και τον αυτοπεριορισμό της στην προβολή και διεκδίκηση αιτημάτων μεγιστοποίησης των υλικών ωφελημάτων των μελών της.

Κρίσιμα ζητήματα για τα μέλλον των συνδικάτων θεωρούνται αυτά που αφορούν την ενσωμάτωση όχι μόνο όσων ήδη εργάζονται, αλλά κυρίως, γι' αυτούς που προσπαθούν για πρώτη φορά να μπουν στην αγορά εργασίας (π.χ. Νέοι), γι' αυτούς που για μεγάλο χρονικό διάστημα βρίσκονται εκτός της παραγωγής (άνεργοι), όπως επίσης και γι' αυτούς που εργάζονται στις άτυπες και ελαστικές μορφές απασχόλησης και στη μαύρη αγορά εργασίας (π.χ. Νέοι, γυναίκες, μετανάστες κλπ).

Σε ότι αφορά **τα συνδικάτα στον ελληνικό χώρο** εντοπίζονται σε αυτά αρνητικές παράμετροι που αφορούν:

- Μια σημαντική μείωση της δύναμης τους , ως γενικότερη τάση στις χώρες της Νότιας Ευρώπης (Πορτογαλία, Γαλλία, Ελλάδα) κατά την περίοδο 1980-1995⁵⁶³

- Μια σημαντική διαφοροποίηση στο ποσοστό συνδικαλισμένων ανάμεσα στους εργαζόμενους στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα υπάρχει μια αλλαγή στο ποσοστό συνδικαλισμένων, η οποία δείχνει μια πτώση της τάξης του 33,8% κατά τη δεκαετή περίοδο 1985-1995. Σύμφωνα, λοιπόν, με έρευνες φαίνεται ότι στο σύνολο των εργαζομένων το ποσοστό των μισθωτών που είναι μέλη συνδικαλιστικών οργανώσεων (ή αλλιώς η συνδικαλιστική πυκνότητα) είναι από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη, αλλά αν λάβουμε υπόψη και τον υψηλό αριθμό των συνδικαλισμένων στην ΑΔΕΔΥ (η οποία καλύπτει το χώρο των Δημοσίων Υπαλλήλων) , τότε υπάρχει μια σημαντική διαφοροποίηση με τα στοιχεία που παρουσιάζουν οι Διεθνείς Οργανισμοί, όσον αφορά τη συνδικαλιστική πυκνότητα στην Ελλάδα. Αυτό συμβαίνει διότι τα ποσοστά που παρουσιάζουν οι εν λόγω Οργανισμοί, στα οποία φαίνεται ότι στην Ελλάδα υπάρχει πολύ χαμηλή συνδικαλιστική πυκνότητα, πιθανόν να λαμβάνουν υπόψη μόνο τα στοιχεία των συνδικαλισμένων που είναι στη δύναμη της ΓΣΕΕ, παραβλέποντας το ποσοστό των συνδικαλισμένων στην ΑΔΕΔΥ.

⁵⁶³ Δ.Κατσορίδας, (2002)

Ισχυρή διαπίστωση⁵⁶⁴ είναι ότι η πλειονότητα των μισθωτών εξακολουθεί να παραμένει έξω από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τα συνδικάτα συσπειρώνουν μόνο μία περιορισμένη μερίδα της εργατικής τάξης και ότι τα νέα τμήματα του κόσμου της εργασίας, δεν περιλαμβάνονται στις γραμμές τους. Η κατάσταση αυτή εγκυμονεί κινδύνους για αποκοπή των συνδικάτων από μεγάλα τμήματα των εργαζομένων, ιδιαίτερα από όσους εργάζονται στη «μαύρη εργασία» και γενικά στις άτυπες μορφές απασχόλησης και δεν είναι ενταγμένοι σ' αυτά. Ο κίνδυνος στα μάτια αυτών των εργατικών τμημάτων, τα συνδικάτα να φαντάζουν ότι εκπροσωπούν μόνο ή κυρίως τα συμφέροντα μιας συγκεκριμένης κατηγορίας της εργατικής τάξης και μάλιστα μειοψηφικής. Παρ' ότι όμως οι εργαζόμενοι φαίνεται να είναι απομακρυσμένοι από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, εντούτοις, όπως προκύπτει από έρευνες⁵⁶⁵ δεν αδιαφορούν για τα συνδικάτα αλλά απεναντίας, θεωρούν σε μεγάλα ποσοστά απαραίτητη και αναγκαία τη δημιουργία σωματείων στους χώρους εργασίας.

Οι αιτίες αποδυνάμωσης των συνδικάτων είναι πολλαπλές και έχουν απασχολήσει τους ερευνητές⁵⁶⁶ του συνδικαλιστικού φαινομένου .

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές από αυτές τις αιτίες:

Αντικειμενικοί λόγοι, λαμβάνοντας υπόψη ότι ποσοστά πάνω από 90% του συνόλου των επιχειρήσεων απασχολεί από 1 έως 9 εργαζόμενους, το 5% απασχολεί από 10-49 εργαζόμενους και μόνο το 1% απασχολεί πάνω από 100 εργαζόμενους. Η διάρθρωση αυτή θεωρείται ως βασική αιτία που καθιστά αντικειμενικά δύσκολη την συνδικαλιστική οργάνωση και δραστηριότητα, καθώς αναπτύσσονται ιδιαίτεροι δεσμοί ανάμεσα στους εργαζόμενους και τον εργοδότη, που συχνά τυχαίνει να αυτοαπασχολείται, με συνέπεια τα χαρακτηριστικά αυτά να αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες για την ανάπτυξη συνδικαλιστικής οργάνωσης και συνδικαλιστικών δράσεων.

Η αρνητική γνώμη που έχουν σχηματίσει οι εργαζόμενοι για τη λειτουργία του συνδικαλισμού και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, εξαιτίας, της «παραταξιοποίησης», της «κομματικοποίησης», της οργανωτικής πολυδιάσπασης,

⁵⁶⁴ Δ.Κατσορίδας, (2002)

⁵⁶⁵ ό.π.

⁵⁶⁶ Στις αιτίες αποδυνάμωσης και στα προβλήματα του συνδικαλιστικού κινήματος έχουν αναφορές όλοι οι μελετητές του φαινομένου. Ενδεικτικά μόνο εδώ παραθέτουμε, Δ.Κατσορίδας, (2002), Γ.Κουζής, (2007), Γ.Τουτζιαράκης, (1997), Α. Τσακίρης, (2006), Ν. Παλαιολόγος, (2006).

της προώθησης συνδικαλιστικών στελεχών σε κυβερνητικές και διοικητικές θέσεις όσο και της αδιαφορίας των συνδικάτων για τα γενικότερα κοινωνικά προβλήματα των εργαζομένων, όπως το περιβάλλον, το στεγαστικό, το συγκοινωνιακό, τα ναρκωτικά κ.λπ καθώς και μια εντεινόμενη απόσταση μεταξύ βάσης και ηγεσίας στο επίπεδο των συνδικαλιστικών οργανώσεων⁵⁶⁷.

Είναι επίσης αλήθεια ότι η δομή των συνδικάτων ανταποκρίνεται στη δομή των επιχειρήσεων, η οποία είναι ιεραρχική και συγκεντρωτική και δεν παρέχει περιθώρια για πρωτοβουλίες και συμμετοχικές διαδικασίες στο επίπεδο της βάσης. Επιπλέον, η ενσωμάτωση των συνδικάτων στους κομματικούς και κρατικούς μηχανισμούς αφαίρεσε τη ζωντάνια και τον ενθουσιασμό για συμμετοχή στις εργατικές κινητοποιήσεις.⁵⁶⁸

Φαινόμενα εργοδοτικής πίεσης και τρομοκρατίας, θεσμική υποχώρηση τα τελευταία χρόνια και στα πιο στοιχειώδη εργασιακά και συνδικαλιστικά δικαιώματα, σε συνδυασμό με καλλιέργεια φαινομένων απογοήτευσης, παθητικότητας, αδιαφορίας.

Η έλλειψη χρόνου επίσης, που οφείλεται στις υπερωρίες ή στην εργασία κατά τις Κυριακές ή αργίες κ.λπ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η έλλειψη χρόνου είναι μεγαλύτερη στις γυναίκες έναντι των ανδρών, γεγονός το οποίο φανερώνει ότι τα οικογενειακά καθήκοντα (ο «καταμερισμός εργασίας» μέσα στην οικογένεια) είναι ένας σημαντικός παράγοντας που δεν επιτρέπει στις γυναίκες να ασχοληθούν με τα κοινά.⁵⁶⁹

Επίσης η στρατηγική της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, με τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, την αναδόμηση της παραγωγής και την ελαστικοποίηση των όρων εργασίας, ωθούν μεγάλα τμήματα των εργαζομένων εκτός των συνδικαλιστικών οργανώσεων, εξαιτίας του φόβου που αισθάνονται ότι η συμμετοχή τους σ' αυτές θα τους δημιουργήσει επιπρόσθετα προβλήματα. Η στρατηγική αυτή, η οποία είναι συνυφασμένη με τη νεοφιλελεύθερη πολιτική, συμβαδίζει άρρηκτα με την προσπάθεια συντριβής των εργατικών αντιστάσεων και των συνδικάτων. Υποδαυλίζεται και συντηρείται από την άρχουσα τάξη ένας ιδιότυπος «κοινωνικός εμφύλιος πόλεμος», ένας ιδιόμορφος «κοινωνικός

⁵⁶⁷ Δ.Κατσορίδας, (2002)

⁵⁶⁸ ό.π.

⁵⁶⁹ ό.π.

φραξιονισμός»⁵⁷⁰ ο οποίος επιδιώκει να φέρει αντιμέτωπα μεταξύ τους διάφορα κοινωνικά στρώματα.

Επιπρόσθετα, η αποδοχή από σημαντικό μέρος της ηγεσίας των ευρωπαϊκών συνδικάτων των βασικών στρατηγικών επιλογών της Ο.Ν.Ε. που ισοδυναμεί με παραχώρηση της ιδεολογικής ηγεμονίας ουσιαστικά στις νεοφιλελεύθερες απόψεις και πολιτικές, θεωρούμε είναι ένας ακόμη παράγοντας που συμβάλει στην αύξηση της αδιαφορίας των εργαζομένων και στην περαιτέρω κρίση των συνδικάτων. Αποτελέσματα αυτού είναι η αδυναμία των συνδικάτων να αντιταχθούν με επάρκεια στα διαρκή προγράμματα λιτότητας και στις αλληπάλληλες επιθέσεις που έχουν δεχτεί οι εργαζόμενοι στο εισόδημά τους.

Πρέπει να επισημάνουμε εδώ την ιδιαίτερη σημασία που έχει και η αποδοχή των «νεοφιλελεύθερων» πολιτικών επιλογών ως «μονόδρομο» και από σημαντικά τμήματα μισθωτών στις ευρωπαϊκές χώρες, αποδοχή που καταλήγει σε παραδοχές πως οποιαδήποτε εργατική κινητοποίηση είναι «άκαιρη», «αναποτελεσματική», ακόμη και «επιβλαβής» για την εθνική οικονομία.

Μια θεμελιώδης αιτία της δομικής κρίσης των συνδικάτων μπορεί να θεωρηθεί η ύπαρξη και διόγκωση ενός ελλείμματος συνάρθρωσης συμφερόντων της εργατικής τάξης, καθώς τα επίσημα εργατικά συνδικάτα υπολείπονται καταφανώς των εργοδοτικών οργανώσεων ως προς την οργάνωση και προβολή των προγραμματικών τους θέσεων, την στελέχωσή τους με ειδικούς εμπειρογνώμονες και εξοπλισμό, ως προς οργάνωση των συστηματικών τους παρεμβάσεων στην δημόσια σφαίρα υπέρ των συμφερόντων τους⁵⁷¹.

Παρ' όλα τα παραπάνω, διατηρείται μια ισχυρή συμφωνία στην διαπίστωση ότι τα συνδικάτα δεν παύουν να αποτελούν μια ιστορική κατάκτηση για την εργατική τάξη, καθώς αυτά είναι το αναντικατάστατο εργαλείο μέσω του οποίου οι εργαζόμενοι οργανώνουν τη συλλογική τους διαπραγμάτευση αλλά και για την εύρυθμη λειτουργία ολόκληρου του παραγωγικού συστήματος μιας χώρας.

Υπάρχουν στοιχεία ενθαρρυντικά για την πορεία του συνδικαλιστικού κινήματος παρά την σημερινή γενική πορεία υποχώρησης.

⁵⁷⁰ Βερναρδάκης, (1999)

⁵⁷¹ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 355

Ορισμένα στατιστικά στοιχεία από τις χώρες της Ευρωπαϊκής ένωσης για το χρονικό διάστημα 2000-2004 δείχνουν ότι το συνδικαλιστικό κίνημα έστω και ανισόμετρα και με διακυμάνσεις παραμένει σε θέση να αντιμετωπίσει την κατάσταση⁵⁷².

Υπάρχουν στοιχεία⁵⁷³ επίσης για χώρες που παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά συνδικαλιστικής πυκνότητας (άνω του 70%) και μάλιστα με καταγραφή αύξησης στο ποσοστό τους, υπάρχουν παραδείγματα μορφών οργάνωσης των συνδικάτων που ενισχύουν την αποτελεσματικότητά τους, υπάρχουν παρεμβάσεις (αμυντικού κυρίως χαρακτήρα) που επιτυγχάνουν σημαντικά οφέλη, υπάρχουν εμπειρίες που αναδεικνύουν την πλήρη αυτονομία του συνδικάτου από εξωτερικούς εναγκαλισμούς, υπάρχουν ελπιδοφόρα δείγματα διεθνοποιημένης παρέμβασης και συνεργασίας των δυνάμεων της εργασίας απέναντι στην διεθνοποίηση του κεφαλαίου κ.α.

Θεωρούμε ότι το συνδικαλιστικό κίνημα θα πρέπει να προβάλει διεκδικήσεις όχι μόνο γι' αυτούς που ήδη εργάζονται, αλλά και γι' αυτούς που προσπαθούν για πρώτη φορά να μπουν στην αγορά εργασίας (π.χ. νέοι), γι' αυτούς που για μεγάλο χρονικό διάστημα βρίσκονται εκτός της παραγωγής (άνεργοι και μακρόχρονα άνεργοι), όπως επίσης και γι' αυτούς που εργάζονται στις άτυπες μορφές απασχόλησης και στη μαύρη αγορά εργασίας (π.χ. νέοι, γυναίκες, μετανάστες κλπ).

Τέλος, θεωρούμε ότι στην εποχή της διεθνοποίησης των οικονομιών απαιτείται και οι δραστηριότητες του συνδικαλιστικού κινήματος να είναι διεθνιστικές και να έχουν τα χαρακτηριστικά ενός μαζικού κοινωνικού κινήματος, ανοιχτού σε όλους τους εργαζόμενους, χωρίς καμία διάκριση και κανέναν αποκλεισμό.

⁵⁷² Α.Τσακίρης, (2006), σ.361

⁵⁷³ Γ.Κουζής, (2007), σ. 18-19

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1. Συγκρότηση και Δόμηση ΑΔΕΔΥ

2.1.1. Ιστορική εξέλιξη της ΑΔΕΔΥ μέχρι την έναρξη της μεταπολίτευσης (1974).⁵⁷⁴

Θεωρούμε ότι η μελέτη του δημοσιοϋπαλληλικού κινήματος και της ΑΔΕΔΥ κατά την μεταπολιτευτική περίοδο που εξετάζουμε εδώ (1974 έως 2009), προϋποθέτει την μελέτη και γνώση και της προϋπάρχουσας πορείας της ΑΔΕΔΥ, από την ίδρυσή της, καθώς κάθε ιστορική περίοδος κληροδοτεί, μερικά ή ολικά, το φορτίο της και στις επόμενες περιόδους.

Το δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα μετά την μεταπολίτευση δεν δημιουργήθηκε από παρθενογένεση, σε συνθήκες κενού, αλλά συνοδευόταν από την ιστορία, τις καταβολές, τις μνήμες του. Οι αγώνες των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα και το συνδικαλιστικό τους κίνημα είναι άρρητα συνυφασμένοι με τους αγώνες του εργατικού κινήματος της χώρας μας συνολικά, για εθνική ανεξαρτησία, δημοκρατία, πολιτικές ελευθερίες, δικαίωμα στην εργασία, πολιτικά-συνδικαλιστικά και εργασιακά δικαιώματα, οικοδόμηση κράτους πρόνοιας και παροχών κλπ.

Το συνδικαλιστικό κίνημα των δημοσίων υπαλλήλων άρχισε να οργανώνεται τη δεύτερη 50ετία του 19^{ου} αιώνα καθώς γύρω στα 1870-1880 ιδρύθηκαν οι πρώτοι σύλλογοι διαφόρων κλάδων δημοσίων υπαλλήλων, που μέχρι το 1920 ανέπτυξαν έντονη οργανωτική δραστηριότητα. Από τα 1872 λειτουργεί στην Αθήνα ο πρώτος Σύλλογος Εκπαιδευτικών του Δημοσίου, με σκοπό τη βελτίωση της μέσης και κατώτερης εκπαίδευσης και την βοήθεια και συμπαράσταση στα εκτός υπηρεσίας μέλη.

⁵⁷⁴ Γ.Λιάσκος, (1992) και ΑΔΕΔΥ, (1998), *Αναμνηστικό Λεύκωμα*, Αθήνα

Το 1878 ιδρύεται ο Σύλλογος Ελλήνων Δημοδιδασκάλων. Το 1921 λειτουργεί η "Πανυπαλληλική Επιτροπή" που συντονίζει 13 Σωματεία και Δημοσιοϋπαλληλικές Ενώσεις πανελλήνιας μορφής. Το 1922 ιδρύεται η "Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος" (ΔΟΕ) που αριθμεί στη δύναμή της 78 σωματεία. Το 1923 ιδρύεται η Ομοσπονδία Εργαζομένων Τ.Τ.Τ. (Τηλεφωνεία, Τηλεγραφεία, Ταχυδρομεία) η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος, μέχρι που το 1952 τα τηλεφωνεία-τηλεγραφεία αποτέλεσαν τον ΟΤΕ και εντάχτηκαν στη δύναμη της ΓΣΕΕ. Το 1924 ιδρύεται η "Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης" (ΟΛΜΕ). Το 1926 (2 Μαΐου) πραγματοποιείται στην Αθήνα το ιδρυτικό συνέδριο της "Συνομοσπονδίας Δημοσίων Υπαλλήλων Ελλάδος" (ΣΔΥΕ) και εκλέγεται προσωρινή Εκτελεστική Επιτροπή.

Το πρώτο καταστατικό εγκρίνεται με την 825/1927 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθήνας. Η πρώτη ανακοίνωση της Σ.Δ.Υ.Ε. τον Μάιο του 1926, με τίτλο «Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ» έχει την ιστορική της αξία και παρατίθεται εδώ αυτούσια:.

«Οι υπάλληλοι είναι υπηρέται του συνόλου ουχί δε πολιτικής τινός μερίδος. Εις τους υπαλλήλους ασφαρίζεται η ελευθερία των πολιτικών φρονημάτων και του συνεταιρίζεσθαι.

Η ελευθερία του ενούσθαι προς υπεράσπισιν και βελτίωσιν των όρων της εργασίας και των οικονομικών συνθηκών ασφαρίζεται εις παν επάγγελμα. Πάσα ρήτρα και μέτρον τείνον εις τον περιορισμόν και αποκλεισμόν της ελευθερίας ταύτης αντίκεινται εις το δίκαιον.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΫΠΑΛΛΗΛΙΚΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ

Συνάδελφοι,

Ζώμεν εις εποχήν οξυτάτης κοινωνικής διαπάλης. Ουδεμία κοινωνική τάξις μένει ανοργάνωτος. Κοινοί σκοποί και κοινά συμφέροντα επέβαλον εις όλας τας τάξεις της συγχρόνου κοινωνίας την οργάνωσίν των προς ομαδικήν προάσπισιν των συμφερόντων.

Δυστυχώς η μόνη καθυστερημένη εις επαγγελματικήν οργάνωσιν τάξις είναι η τάξις μας, η τάξις των δημοσίων υπαλλήλων, καίτοι περισσότερο πάσης πιέζεται και δεινοπαθεί εις τον τραχύν αγώνα της ζωής.

Τούτο οφείλεται εις την έλλειψιν συναδελφικής αλληλεγγύης, επαρκούς επαγγελματικής συνειδήσεως, συνοχής των επαγγελματικών δυνάμεων και ενιαίας διοικήσεως. Αλλά τα πολύτιμα διδάγματα τα οποία απεκομίσαμεν εκ του παρελθόντος και της τελευταίας υπαλληλικής δοκιμασίας ώθησαν τας νέας διοικήσεις των οργανώσεων μας εις την σύμπτυξιν ανωτάτου οργανισμού συγκεντρύοντος ολόκληρον την της δημοσιοϋπαλληλικής επαγγελματικήν κίνησιν.

Αγγέλομεν ευχαρίστως ότι συντακτικόν συνέδριον εις ό μετέσχον αντιπρόσωποι, όσων οργανώσεων κατέστη τεχνικώς δυνατή η πρόσκλησις, συνελθόν την 2α Μαΐου . Επήφισε την ίδρυσιν Συνομοσπονδίας. Ο ανώτατος ούτος επαγγελματικός οργανισμός του οποίου τον προορισμόν πας τις δύναται να εκτιμήσει έχει σκοπόν ευρύτατον. Οι χρησιμεύση ως μόνιμος και τακτικός εντολοδόχος του δημοσιοϋπαλληλικού κόσμου.

Και θα αγωνισθή.

1^{ov}. Να υπαγάγη υπ' αυτόν και να συνένωση τας διεσπαρμένας ήδη δυνάμεις του δημοσιοϋπαλληλικού κόσμου εις οργανώσεις ισχυρός και ικανός διά την διεκδίκησιν των ηθικών και υλικών αυτού συμφερόντων.

2^{ov} Να επιχείρηση την εκ βάθρων αναδιοργάνωσιν των πεπαλαιωμένων κλάδων της Διοικήσεως επιτυχή την αναγκαίαν προσαρμογήν αυτών προς τας συγχρόνους αντιλήψεις και το σύγχρονον δημοκρατικόν πνεύμα.

3^{ov}. Να επιτυχή την ηθικήν εξύψωσιν του δημοσίου υπαλλήλου διά της αναβιώσεως της μονιμότητας συμφώνως προς την Συνταγματικήν ρήτραν του άρθρου I I I του ανασταλέντος Συντάγματος διά της ανασυστάσεως των υπηρεσιακών συμβουλίων επί νέων βάσεων και ψηφίσεως του περί καταστάσεως υπαλλήλων νόμου.

4^{ov}. Να εξασφάλιση την οικονομικήν ανεξαρτησίαν του δημοσίου υπαλλήλου διά της προσαρμογής των αποδοχών προς τας εκάστοτε ανάγκας της ζωής και δι' άλλων συναφών μέτρων οικονομικής φύσεως.

5^{ov}. Αξιοί να επιτυχή τον χωρισμόν της Νομοθετικής από της Εκτελεστικής εξουσίας θέτουσα φραγμούς και εμπόδια κατά των πολιτικών επεμβάσεων εν τη

διοικήσει καθ' όσον ομολογουμένη είναι η αδυναμία των μελών της εκτελεστικής εξουσίας όπως αντιστώσι εις την φθοροποιόν βουλευτοκρατίαν.

6^{ov}. Θα αγωνισθή κατά της κρατούσης προλήψεως ότι δημόσιοι υπάλληλοι συνετέλεσαν εις την χαλάρωσιν της Διοικήσεως και την αύξησιν του αριθμού αυτών διαφωτίζουσα την κοινήν γνώμην ότι τούτο οφείλεται εις τα πολιτικά κόμματα και όχι εις τους υπαλλήλους.

Θα συντέλεση εις την ανάπτυξιν της υπαλληλικής συνειδήσεως θέτουσα ως αρχήν ότι οι υπάλληλοι είναι υπηρέται των πολιτών και νόμιμοι προστάται των συμφερόντων του λαού εξ ου πηγάζει και πάσα εξουσία ήτις είναι εμπειστευμένη εις αυτούς και ότι υπέχουσι και οι υπουργοί και οι υπάλληλοι ατομικήν αστικήν ευθύνην διά πάσαν πράξιν ή ενέργειαν αυτών εάν κατά την ενάσκησιν της εμπειστευμένης αυτοίς εξουσίας παρέβησαν το επιβαλλόμενον έναντι τρίτου υπηρεσιακών καθηκόν.

7^{ov}. Θα αγωνισθή να ανάδειξη τον υπάλληλον από στοιχείον άβουλον και αδρανές ως τον έχουν καθήλωση σήμερον καθυστερημένοι αντιλήψεις εις πραγματικόν πολίτην ελεύθερον εν τη διαχειρίσει και ενασκήσει των δικαιωμάτων του καθ' όσον οι δημόσιοι υπάλληλοι ως άνθρωποι και πολίται αρνούνται να θεωρηθώσιν ως ειδική κατηγορία πολιτών εν τω Κράτει άνευ των στοιχειωδών πολιτικών δικαιωμάτων.

Η οργάνωσίς μας δεν αποβλέπει όπως επιβληθώμεν επί των πολιτικών εξουσιών αλλά θα χρησιμοποιήσωμεν ταύτην, ως όργανο βελτιώσεως των διαφόρων κλάδων της Διοικήσεως, θα εξυπηρέτηση το κατά Σύνταγμα και Νόμους δημόσιον συμφέρον και όχι το συμφέρον της εκάστοτε πλειοψηφούσης πολιτικής μερίδος, ήτις συνηθέστατα ταυτίζει την έννοιαν του Κράτους με την του κόμματος και θεωρή τους δημοσίους υπαλλήλους ως κομματικά όργανα. Προς τούτο θέλει χρησιμοποιήσει όλα τα νόμιμα μέσα τηρούσα απόλυτον πολιτικήν ουδετερότητα.

Προς εκπλήρωσιν του βαρύτατου και δυσχερούς τούτου έργου καλούμεν, τους απανταχού της Ελλάδος συναδέλφους να οργανωθώσι και προσχωρήσωσιν αμέσως εις την δύναμιν της Συνομοσπονδίας.

Ας εργασθώμεν όλοι κάτω από το σύνθημα. «Πάντες οι υπάλληλοι εις τας Οργανώσεις. Πάσαι αι Οργανώσεις εις την Συνομοσπονδίαν».

Η ΣΔΥΕ κάνει προσπάθειες για να αναπτύξει αυτή την περίοδο αξιόλογη δράση για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και την ικανοποίηση θεσμικών και οικονομικών αιτημάτων των δημοσίων υπαλλήλων.

Τα χρόνια 1926 και 1927 η νεοσύστατη ΣΔΥΕ πραγματοποιεί συγκεντρώσεις πανδημοσιοϋπαλληλικές, οι οποίες σημειώνουν μεγάλη επιτυχία, σαν αντίδραση σε κύματα διώξεων στελεχών της και του εργατικού κινήματος συνολικά (με τον ν.3453/1928). Το 1931 (8 Μαρτίου) με το ν. 4879/1931 απαγορεύεται η λειτουργία της ΣΔΥΕ και μιας σειράς άλλων δημοσιοϋπαλληλικών οργανώσεων και δημιουργείται μια κατάσταση ρήξης μεταξύ κυβέρνησης και εργατικού κινήματος. Το 1932, πολλές δημοσιοϋπαλληλικές οργανώσεις, εκλέγουν μία Κεντρική Υπαλληλική Επιτροπή (ΚΠΕ) με στόχο το συντονισμό της δράσης του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος. Γρήγορα όμως μπαίνει φραγμός στην ανάπτυξη του. Το 1935 με την Κ' Συντακτική Πράξη της 6-5-1935 διαλύονται όλες οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων. Το 1936 (15 Μαρτίου) σε πανυπαλληλικό συνέδριο από 27 οργανώσεις επανιδρύεται πανηγυρικά η ΣΔΥΕ. Τον Ιούλιο, όμως, του ίδιου χρόνου, με Συντακτική Πράξη, καταργούνται όλα τα σωματεία των Δημοσίων Υπαλλήλων, σφραγίζονται τα γραφεία τους και κατάσχεται όλη η περιουσία τους. Τα επόμενα χρόνια ακολουθούν η μεταξική δικτατορία, το έπος του '40, η κατοχή, η εθνική αντίσταση, ο εμφύλιος. Το ξέσπασμα του εμφυλίου πολέμου σταματάει την λειτουργία της ΣΔΥΕ τον Σεπτέμβρη του 1947.

Στις 3 Δεκεμβρίου του 1947 ιδρύθηκε η "Ανώτερη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων" (ΑΔΕΔΥ) και το 1948 (18 έως 26 Μαρτίου) πραγματοποιείται το πρώτο συνέδριό της το οποίο για λόγους ιστορικής συνέχειας με τη ΣΔΥΕ, αριθμείται ως "πέμπτο". Από την ίδρυση της ΑΔΕΔΥ και μετά κηρύσσονται και πραγματοποιούνται συλλαλητήρια και απεργίες μέχρι το 1953. Έκτοτε, η σημαία των απεργιακών αγώνων της ΑΔΕΔΥ υποστέλλεται και τη

σκυτάλη των αγώνων παίρνουν οι κλαδικές ομοσπονδίες με αιτήματα κατεξοχήν οικονομικά.

Ο ερχομός της δικτατορίας και η αναστολή που επιβλήθηκε στα πολιτικά και συνδικαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων ανακόπτουν και σταματούν την όποια συνδικαλιστική δραστηριοποίηση του δημοσιοϋπαλληλικού κινήματος, η οποία ξαναρχίζει στη μεταπολιτευτική Ελλάδα, καθώς το Σύνταγμα του 1975, κατοχυρώνει συνταγματικά το δικαίωμα της απεργίας χωρίς όμως να συνοδεύεται η ρύθμιση αυτή και από άλλες παραχωρήσεις και τολμηρά ανοίγματα στον τομέα των πολιτικών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων.

Συνέδρια που πραγματοποιήσαν η ΣΔΥΕ και η ΑΔΕΔΥ μέχρι την έναρξη της μεταπολίτευσης.

Η πρώτη τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση των Δημοσίων Υπαλλήλων στη χώρα μας, η Σ.Δ.Υ.Ε (Συνομοσπονδία Δημοσίων Υπαλλήλων Ελλάδος), ιδρύθηκε στις 2 Μαΐου 1926 και το πρώτο τακτικό της συνέδριο έγινε στις 18-23 Δεκεμβρίου 1926.

Η ΑΔΕΔΥ (Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων) ιδρύθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 1947 και πραγματοποίησε το πρώτο της τακτικό συνέδριο στις 18-26 Μαρτίου 1948. Το συνέδριο αυτό, για λόγους ιστορικής συνέχειας στην ιστορία του συνδικαλιστικού κινήματος των εργαζόμενων στο Δημόσιο, καταγράφεται ως «πέμπτο».

Από το πρώτο συνέδριο της ΣΔΥΕ και μέχρι την έναρξη της μεταπολίτευσης πραγματοποιήθηκαν τα παρακάτω συνέδρια από ΣΔΥΕ-ΑΔΕΔΥ (1926-1974).

1 ^ο : 1926	11 ^ο : 1954	21 ^ο : 1970
2 ^ο : 1927	12 ^ο : 1955	22 ^ο : 1973
3 ^ο : 1929	13 ^ο : 1956	
4 ^ο : 1930	14 ^ο : 1957	
5 ^ο : 1948	15 ^ο : 1958	
6 ^ο : 1949	16 ^ο : 1959	
7 ^ο : 1950	17 ^ο : 1961	
8 ^ο : 1951	18 ^ο : 1963	
9 ^ο : 1952	19 ^ο : 1965	

10^ο:1953 20^ο: 1967

Με την πτώση της χούντας (1974), το συνδικαλιστικό κίνημα των Δημοσίων Υπαλλήλων προσπαθεί να ανασυγκροτηθεί και να κάνει ένα νέο ξεκίνημα.

Το πρώτο μεταπολιτευτικό συνέδριο της ΑΔΕΔΥ είναι το 23^ο που πραγματοποιήθηκε το 1975 με τη συμμετοχή 271 συνέδρων και 44 οργανώσεων.

Για τα συνέδρια της περιόδου αυτής (1926-1974) πολύ σημαντικές πληροφορίες πήραμε από Τ.Αποστολόπουλος, Χ.Κορυφίδης, Α(2004), «Τα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ: 1926-2001. Τάσεις- Θέσεις- Πρόσωπα», Τόμος Α, Αθήνα .

Συντακτικό Συνέδριο ΣΔΥΕ

Το συνέδριο αυτό άρχισε τις εργασίες του στις 2-5-1926 αλλά η διάρκειά του δεν είναι γνωστή. Για την πραγματοποίησή του, τηρήθηκαν αρχές μυστικότητας και απαιτήθηκαν ιδιαίτερα λεπτοί χειρισμοί, για να αποφευχτούν αντιδράσεις από το δικτατορικό καθεστώς. Στόχος του συνεδρίου ήταν η ίδρυση Συνομοσπονδίας Δημοσίων Υπαλλήλων Ελλάδας. Το συνέδριο κατέληξε σε έκδοση Ιδρυτικής Διακήρυξης και σε εκλογή εξαμελούς Εκτελεστικής Επιτροπής μέχρι να οδηγηθεί η ΣΔΥΕ στο 1^ο τακτικό πανυπαλληλικό συνέδριο.

1^ο Τακτικό Πανυπαλληλικό Συνέδριο.

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 18 και 23-12-1926. Το σώμα του συνεδρίου αποτελούσαν οι αντιπρόσωποι των τοπικών λεσχών των Δημοσίων Υπαλλήλων του κράτους, οι αντιπρόσωποι της Ομοσπονδίας Μακεδονίας και Θράκης, της Πανελληνίου Ένωσης Εφοριακών, της Ένωσης προσωπικού Εθνικού Τυπογραφείου, της Ένωσης Τελωνειακών, της Ένωσης Δασικών, της Ένωσης Ταμειακών, της Ένωσης Δημοσίων Υπαλλήλων Αθήνας και Πειραιά και της Ένωσης Δημοσίων υπηρετών. Στις εργασίες έλαβαν μέρος χωρίς δικαίωμα ψήφου η ΟΛΜΕ, η ΔΟΕ, η Ομοσπονδία Κατώτερου Προσωπικού ΤΠΤ, η Ομοσπονδία ΤΠΤ και η Νέα Επαγγελματική Ένωση ΤΠΤ. Το συνέδριο ψήφισε το καταστατικό της οργάνωσης. Το συνέδριο ασχολήθηκε ειδικότερα με την οικονομική κατάσταση και τα οικονομικά αιτήματα των Δημοσίων Υπαλλήλων.

Οι αντιπρόσωποι του συνεδρίου εξέλεξαν Γενικό Συμβούλιο και Εκτελεστική Επιτροπή. Γενικός Γραμματέας της Εκτελεστικής Επιτροπής εκλέχθηκε ο Καψάλης .

Έκτακτο συνέδριο ΣΔΥΕ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη από 30-4 μέχρι και 2-5-1927 και συμμετείχαν 40 δημοσιοϋπαλληλικές οργανώσεις. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε μέσα σε κλίμα αμφισβητήσεων για το έργο της Εκτελεστικής Επιτροπής και σε κλίμα διώξεων συνδικαλιστικών στελεχών. Έλαβε σοβαρές αποφάσεις για την ενότητα του συνδικαλιστικών οργανώσεων του δημοσίου. Το συνέδριο απέρριψε πρόταση συνεργασίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων του δημοσίου με τις οργανώσεις του ιδιωτικού τομέα. Αποφασίστηκαν και καταστατικές αλλαγές όπως η εκλογή του Γενικού Γραμματέα από την Εκτελεστική Επιτροπή, η οποία έγινε εννεαμελής και η οποία αποτελείτο πλέον από ένα αντιπρόσωπο από κάθε ομοσπονδία. Γενικός Γραμματέας της Εκτελεστικής Επιτροπής εκλέχθηκε ο Ζούκας.

2° Τακτικό Πανυπαλληλικό Συνέδριο.

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 15 και 19-11-1927 και πραγματοποιήθηκε σε συνθήκες έντασης, καθώς ο τύπος μιλούσε για «αριστερίζον» συνέδριο και καθώς υπήρχαν έντονες κλαδικές διαφοροποιήσεις. Το συνέδριο αυτό εξέφρασε την διαμαρτυρία του στις διώξεις με ομόφωνο ψήφισμα. Στο τέλος αποφεύκτει η ρήξη και ελείφθησαν ενωτικές αποφάσεις. Γενικός Γραμματέας της Εκτελεστικής Επιτροπής εκλέχθηκε ο Δ.Γιδαράκος.

3° Τακτικό Πανυπαλληλικό Συνέδριο

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 30-6 και 9- 7-1929 και συμμετείχαν 63 αντιπρόσωποι από 40 δημοσιοϋπαλληλικές οργανώσεις. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε σε συνθήκες έντασης και αναταραχής καθώς είχε ψηφιστεί ο αντι-απεργιακός νόμος, δεν είχαν δοθεί αυξήσεις και υπήρχαν διώξεις, απολύσεις και μεταθέσεις στους Δημοσίους Υπαλλήλους. Εγκρίθηκαν οι θέσεις της οργάνωσης για το οικονομικό, το συνταξιοδοτικό και τον καταστατικό χάρτη της δημόσιας διοίκησης.

Γενικός Γραμματέας της Εκτελεστικής Επιτροπής εκλέχθηκε ο Π. Δημητράτος.

Η σύνθεση της Εκτελεστικής Επιτροπής άλλαξε τρεις φορές (12°/1929, 7°/ 1930, 9°/ 1930).

4^ο Τακτικό Πανυπαλληλικό Συνέδριο – Τελευταίο συνέδριο ΣΔΥΕ.

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 2 και 13-11-1930 και συμμετείχαν 16 δημοσιοϋπαλληλικές οργανώσεις. Ελήφθησαν αποφάσεις για την κοινωνική ασφάλιση και τις συντάξεις, για το μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων, το Ταμείο Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων, το Μισθολόγιο, τις σχέσεις υπαλλήλων και κράτους. Γενικός Γραμματέας της Εκτελεστικής Επιτροπής εκλέχθηκε ο Γεωργακόπουλος. Το 4^ο συνέδριο ήταν το τελευταίο συνέδριο της ΣΔΥΕ. Λίγους μήνες αργότερα ψηφίστηκε ο ν. 4879/1931 και απαγορεύτηκε η λειτουργία της ΣΔΥΕ και ορισμένων ομοσπονδιών.

Συνδικαλιστές δημιούργησαν την «Κεντρική Πανυπαλληλική Επιτροπή» με πρώτο Γενικό Γραμματέα τον Π. Δαμασκόπουλο. Τον δεκέμβριο του 1932 η αστυνομία εισήλθε στα γραφεία της Κ.Π.Ε και συνέλαβε τα στελέχη που ήταν εκεί. Επτά στελέχη παραπέμπονται σε δίκη. Ο Π.Δαμασκόπουλος εξορίζεται στον Άγιο Ευστράτιο.

5^ο Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό, που αποτελεί το πρώτο της ΑΔΕΔΥ, διεξήχθη μεταξύ 18 και 26- 3-1948 και συμμετείχαν 16 δημοσιοϋπαλληλικές οργανώσεις. Μετά την απελευθέρωση μερικές συνδικαλιστικές ενώσεις προχώρησαν στην ίδρυση της ΑΔΕΔΥ, μη θέλοντας να συνεχίσουν την πορεία της ΣΔΥΕ, αποφασίζοντας όμως το 5^ο συνέδριο να αποτελεί αριθμητική συνέχεια των συνεδρίων της ΣΔΥΕ.

Το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε μέσα σε ένα «αντιαριστερό» κλίμα, ενδεικτικό του οποίου ήταν η τήρηση ενός λεπτού σιγής στην μνήμη των πεσόντων δημοσίων υπαλλήλων και η έγκριση ψηφίσματος υπέρ του εθνικού στρατού, που πολεμούσε τις δυνάμεις του ΕΛΑΣ. Προβλήθηκαν οικονομικές διεκδικήσεις, ασφαλιστικές διεκδικήσεις, η ίδρυση του ταμείου υγείας δημοσίων υπαλλήλων.

Πρόεδρος της ΕΕ εκλέχτηκε ο Σ.Καζάκος (από τον σύλλογο υπαλλήλων του Υπ. Οικονομικών). Γ.Γραμματέας της ΕΕ εκλέχτηκε ο Β.Τρίχας.

6^ο Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 22 Ιουνίου και 2 Ιουλίου του 1949 στην Αθήνα και συμμετείχαν 105 αντιπρόσωποι διαφόρων οργανώσεων από όλη την Ελλάδα. Το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε σε μια περίοδο όπου στην Ελλάδα βρισκόταν σε εξέλιξη ο εμφύλιος πόλεμος. Το κορυφαίο αυτό γεγονός επηρέασε πολυποίκιλα το συνέδριο της οργάνωσης στο οποίο ... «επικράτησε εθνική έξαρση»⁵⁷⁵, με αποφάσεις να σταλεί συγχαρητήριο τηλεγράφημα στον στρατό και διαμαρτυρία για το «παιδομάζωμα». Τροποποιήθηκε το καταστατικό και αποφασίστηκε το Γενικό Συμβούλιο να γίνει πεντηκονταμελές. Προβλήθηκαν μισθολογικά αιτήματα, για επιδόματα, για σύμπτυξη υπουργείων και υπηρεσιών στα πλαίσια επικράτησης ενός πνεύματος «οικονομίας». Πρόεδρος της Ε.Ε. εξελέγη ο Σ. Παππάς, αλλά στις 30-3-1949, η Ε.Ε. παραιτήθηκε μετά την μεγάλη απεργία της 20-5-1950. Την αντικατέστησε νέα Ε.Ε με Πρόεδρο τον Β. Αναστασάτο και Γ. Γραμματέα τον Α. Παπαδημητρίου.

7° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 15 και 26 Σεπτεμβρίου του 1950 στην Αθήνα και συμμετείχαν 104 αντιπρόσωποι διαφόρων οργανώσεων από όλη την Ελλάδα. Μετά το 6° συνέδριο η κυβέρνηση φέρνει για ψήφιση Υπαλληλικό Κώδικα στον οποίο υπάρχουν δυσμενείς διατάξεις για τους δημοσίους υπαλλήλους, όπως η ύπαρξη «υγιών κοινωνικών αντιλήψεων» ως κριτήριο διορισμού, η ρητή απαγόρευση της δημόσιας άσκησης κριτικής των πράξεων της κυβέρνησης κ.ά. Προβλήθηκαν οικονομικά - μισθολογικά αιτήματα, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ασφαλιστικά. Πρόεδρος της Ε.Ε. εκλέχτηκε ο Β. Αναστασάτος. Τον Μάιο του 1951 κατατέθηκε πρόταση στην Ε.Ε. για ολιγωρία η οποία οδήγησε στην παραίτηση του Προέδρου της. Σε ένα μήνα εξελέγη νέος Πρόεδρος ο Σακελλαρόπουλος.

8° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 8 και 13 Οκτωβρίου του 1951 στην Αθήνα. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε σε μια περίοδο που είχαν μεν σταματήσει οι ένοπλες συγκρούσεις του εμφυλίου αλλά βρίσκονταν σε έξαρση τα στρατοδικεία, οι καταδίκες, οι εκτελέσεις. Η ΑΔΕΔΥ στις 7 Ιουλίου 1951 είχε

⁵⁷⁵ Διδασκαλικό Βήμα, αρ. 112, 30/6/1949

προχωρήσει σε απεργία διαρκείας που κράτησε 22 μέρες και συναντήθηκε με τον αμερικάνο πρέσβη Πιουριφού για να δοθεί κάποια λύση.

Την περίοδο μέχρι το συνέδριο εκτιμήθηκε ότι δεν επιλύθηκε από την πλευρά της κυβέρνησης κανένα δημοσιοϋπαλληλικό πρόβλημα. Πραγματοποιήθηκαν κάποιες καταστατικές αλλαγές. Προβλήθηκαν οικονομικά - μισθολογικά αιτήματα, τιμαριθμική αναπροσαρμογή των δημοσιοϋπαλληλικών μισθών.

Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέχτηκε ο Κ. Τζωρτζόπουλος και Γ. Γραμματέας ο Κ.Μασσούρας.

9° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 8 και 13 Σεπτεμβρίου του 1952 στην Αθήνα. Το έτος αυτό η κυβέρνηση, πιεζόμενη από απεργιακές δράσεις, χορηγεί αύξηση μισθών της τάξης του 20%. Το Σύνταγμα όμως που ψηφίστηκε, προκάλεσε έντονες διαμαρτυρίες από την πλευρά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων, καθώς απαγορεύει σε αυτούς την απεργία και το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι. Ως αιτήματα επίσης το συνέδριο ανέδειξε βασικά μισθολογικές - οικονομικές διεκδικήσεις.

Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέχτηκε ο Κ. Τζωρτζόπουλος και Γ. Γραμματέας ο Μ. Μαργαρίτης.

10° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 7 και 13 Σεπτεμβρίου του 1953 στην Αθήνα. Στο συνέδριο συμμετείχαν 84 αντιπρόσωποι από οργανώσεις μέλη της ΑΔΕΔΥ. Λίγους μήνες πριν το συνέδριο δημοσιεύτηκε ο ν.2500/1953 ο οποίος πυροδοτεί ένα κλίμα μισαλλοδοξίας και διώξεων, με αποτέλεσμα την απόλυση χιλιάδων δημοσίων υπαλλήλων. Για αυτές τις διώξεις πολλές ομοσπονδίες πήραν θετική στάση όπως π.χ. η ΔΟΕ.

Στις 2 και 3 Ιουλίου 1953 πραγματοποιήθηκε 48ωρη απεργία. Αυτή είναι η τελευταία απεργιακή δράση για τα επόμενα 27 έτη.

Ως αιτήματα το συνέδριο ανέδειξε βασικά μισθολογικές- οικονομικές διεκδικήσεις. Πρόεδρος της Ε.Ε. εκλέχτηκε ο Γ. Βακάλης και Γ. Γραμματέας ο Ι. Σταματογιαννόπουλος.

11° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 10 και 23 Οκτωβρίου του 1954 στην Αθήνα και συμμετείχαν 103 αντιπρόσωποι από 33 οργανώσεις μέλη της ΑΔΕΔΥ. Την περίοδο αυτή συνεχίζουν να λειτουργούν οι επιτροπές νομιμοφροσύνης των ψηφισμάτων Θ/1946 και ΜΟ/1047. Στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού πεδίου υπάρχουν την περίοδο αυτή σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται ιδιαίτερα με τους οικονομικούς υπαλλήλους που βρίσκονται σε διαμάχη με την ΑΔΕΔΥ. Ως αιτήματα το συνέδριο ανέδειξε οικονομικές διεκδικήσεις, ασφαλιστικές διεκδικήσεις, το αίτημα για άμεση λήξη ισχύος του ν.2500, διεκδικήσεις για το στεγαστικό.

Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέχτηκε ο Γ. Βακάλης και Γ. Γραμματέας ο Γ. Σουρμελής.

12° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 5 και 10 Δεκεμβρίου του 1955 στην Αθήνα και συμμετείχαν 109 αντιπρόσωποι από 34 οργανώσεις μέλη της ΑΔΕΔΥ. Οργανώσεις όπως ΔΟΕ, ΟΛΜΕ, ΟΠΟΥ αποχώρησαν από τις διαδικασίες του συνεδρίου. Η κυβέρνηση εξήγγειλε κάποια μέτρα για τους δημοσίους υπαλλήλους τα οποία, από πολλούς συνέδρους, αντιμετωπίστηκαν σαν προεκλογικές της υποσχέσεις. Ως αιτήματα το συνέδριο ανέδειξε, την ανάγκη νέου μισθολογίου, βαθμολογίου, ρυθμίσεις για την άδεια, επίδομα βιβλιοθήκης, επίδομα βαρείας και ανθυγιεινής εργασίας, επίδομα πολυετίας.

Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέχτηκε ο Σ. Παππάς και Γ. Γραμματέας ο Ν. Παπανικολάου.

13° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 10 και 15 Δεκεμβρίου του 1956 στην Αθήνα. Μετά το 12° συνέδριο ο δημοσιοϋπαλληλικός συνδικαλισμός γνώρισε βαθιά κρίση. Μεγάλες ομοσπονδίες όπως η ΔΟΕ, η ΟΛΜΕ, η Ομοσπονδία Εφοριακών, η Ομοσπονδία Τελωνειακών, η Ομοσπονδία Δικαστικών Υπαλλήλων κ.ά. θέτουν σε σοβαρή αμφισβήτηση το ρόλο της ΑΔΕΔΥ, ζητώντας ακόμη και την ίδρυση νέου τριτοβάθμιου οργάνου. Η κρίση αυτή λαμβάνει διάφορες μορφές όπως π.χ. αποχώρηση της ΔΟΕ στις 16 Οκτώβρη 1956 από την ΑΔΕΔΥ, μη

λαμβάνοντας μέρος στο 13^ο συνέδριο της οργάνωσης . Βασικό αίτημα της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή αποτελούσε το μισθολόγιο, το οποίο όμως έμεινε μόνο στις υποσχέσεις από την πλευρά της κυβέρνησης. Και τα άλλα αιτήματα που πρόβαλε η ΑΔΕΔΥ είχαν την ίδια αρνητική αντιμετώπιση από την πλευρά της κυβέρνησης. Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέγεται ο Ν. Σακελλαρόπουλος και Γ. Γραμματέας ο Αργύρης.

14^ο Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 15 και 20 Δεκεμβρίου του 1957 στην Αθήνα. Στο συνέδριο συμμετείχαν για πρώτη φορά και τοπικές οργανώσεις, όπως αυτές της Θεσσαλονίκης, του Βόλου και της Λάρισας αλλά η διπλή συμμετοχή και με την ιδιότητα της τοπικής ένωσης και με την ιδιότητα της κλαδικής ένωσης δημιούργησε μια τραγελαφική εικόνα. Από το συνέδριο απουσιάζουν τρεις μεγάλες σε αριθμό ομοσπονδίες, η Ομοσπονδία Περιφερειακών Οικονομικών Υπαλλήλων, η Ομοσπονδία Δικαστικών Υπαλλήλων και η Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος. Το συνέδριο πραγματοποιείται σε μια στιγμή που η ΑΔΕΔΥ αντιμετωπίζει την μεγαλύτερη κρίση από την ίδρυσή της. Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέγεται ο Χ. Αποστολάκος και Γ. Γραμματέας ο Αθανασίου.

15^ο Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη από 15 Δεκεμβρίου μέχρι 19 Δεκεμβρίου του 1958 στην Αθήνα και συμμετείχαν 223 από 44 οργανώσεις μέλη της ΑΔΕΔΥ. Στο συνέδριο ο πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ δηλώνει ότι τα μέτρα της κυβέρνησης για τον δημοσιοϋπαλληλικό μισθό είναι θετικότατα παρά το ότι σε λίγο καιρό αποδείχτηκε ότι τα κυβερνητικά μέτρα δεν ήταν τόσο θετικά όπως διακηρύχτηκε. Στο συνέδριο παρευρέθηκε και απεύθυνε χαιρετισμό ο Βασιλιάς Παύλος και ο Πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής. Επιβεβαιώθηκαν παλαιότερες αποφάσεις για το διεκδικητικό πλαίσιο. Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέγεται ο Χ. Αποστολάκος και Γ. Γραμματέας ο Χ. Παπαδημητρίου.

16^ο Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 18 Δεκεμβρίου και 20 Δεκεμβρίου του 1959 στην Αθήνα. Δεν υπάρχουν στοιχεία για την συμμετοχή στο συνέδριο.

Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ διατηρεί την περίοδο αυτή συμμετέχει σε κοινωνικές εκδηλώσεις και δεξιώσεις με το παλάτι και τους κυβερνητικούς παράγοντες, χωρίς όμως το γεγονός αυτό δεν επιφέρει καμιά βελτίωση στην κατάσταση των δημοσίων υπαλλήλων και δεν οδηγεί στην επίλυση κανενός από τα πάγια και πιεστικά αιτήματά τους. Διεξάγεται εσωτερικός πόλεμος στο εσωτερικό της ΑΔΕΔΥ ανάμεσα στις εκπαιδευτικές οργανώσεις και στην ομοσπονδία των οικονομικών υπαλλήλων για το θέμα των μισθών. Αποφασίστηκε το συνέδριο της ΑΔΕΔΥ να διεξάγεται κάθε δυο χρόνια και όχι όπως μέχρι τώρα κάθε χρόνο. Επιβεβαιώθηκαν παλαιότερες αποφάσεις για το διεκδικητικό πλαίσιο.

Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέγεται ο Χ. Αποστολάκος και Γ.Γραμματέας ο Ζ. Παπαμιχαλόπουλος.

17^ο Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 9 και 13 Σεπτεμβρίου του 1961 στην Αθήνα και συμμετείχαν 242 από 42 οργανώσεις μέλη της ΑΔΕΔΥ. Στο διεκδικητικό πλαίσιο κυριαρχεί το θέμα του ενιαίου μισθολογίου και οι αρχές που πρέπει να το διέπουν, το θέμα των ασφαλιστικών ταμείων των δημοσίων υπαλλήλων (Τ.Π.Δ.Υ. και Μ.Τ.Π.Υ.) και η οικονομική τους ενίσχυση από την πολιτεία, η ανάγκη συνταξιοδοτικής δικαιοσύνης.

Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέγεται ο Μ. Μπότσης και Γ. Γραμματέας ο Λ. Λαμπρινόπουλος.

18^ο Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 7 και 9 Οκτωβρίου του 1963 στην Αθήνα και συμμετείχαν 46 οργανώσεις μέλη της ΑΔΕΔΥ. Από το προηγούμενο συνέδριο μεσολάβησαν σημαντικές ανακατατάξεις και εξελίξεις σε επίπεδο Ε.Ε. Την προηγούμενη περίοδο, και ειδικότερα το 1962, με πρωτοβουλίες του τότε Προέδρου της ΑΔΕΔΥ Μ.Μπότση βελτιώθηκε αισθητά το κλίμα των σχέσεων ΑΔΕΔΥ και εκπαιδευτικών οργανώσεων. Παρόλα αυτά, οι εκπαιδευτικές οργανώσεις δεν εντάχθηκαν ούτε και σε αυτό το συνέδριο της ΑΔΕΔΥ. Οι αποφάσεις αυτού του συνεδρίου σχετικά με το διεκδικητικό πλαίσιο κινήθηκαν στα πλαίσια

επιβεβαίωσης προηγούμενων συνεδριακών αποφάσεων καθώς τα προβλήματα παρέμειναν άλυτα.

19° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 11 και 14 Σεπτεμβρίου του 1965 στην Αθήνα. Στο συνέδριο συμμετείχαν 295 αντιπρόσωποι από 51 οργανώσεις μέλη της ΑΔΕΔΥ. Στο συνέδριο αυτό έλαβαν μέρος για πρώτη φορά και αντιπρόσωποι από τις δημοσιοϋπαλληλικές οργανώσεις της Κύπρου, μέλη της ΠΑΣΥΔΥ. Στο συνέδριο παραβρέθηκαν και αντιπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων άλλων χωρών. Στο συνέδριο αυτό επικράτησε πανηγυρικός χαρακτήρας για την συμπλήρωση 20 χρόνων από την ίδρυση της ΑΔΕΔΥ (1945-1965). Για τα αιτήματα διατυπώθηκε αρκετά μεγάλο πλαίσιο με κωδικοποίηση ότι, το ενιαίο μισθολόγιο αποτελεί την κυριότερη επιδίωξη, για βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης στην παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, αιτήματα για τα ασφαλιστικά ταμεία των δημοσίων υπαλλήλων κ.ά.

Πρόεδρος της Ε.Ε. εκλέχτηκε ο Ζ.Παπαμιχαλόπουλος και Γ.Γραμματέας ο Χ.Παπαζήσης .

20° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 25 και 27 Σεπτεμβρίου του 1967 στην Αθήνα. Στο συνέδριο συμμετείχαν 259 αντιπρόσωποι από 44 οργανώσεις της χώρας μέλη της ΑΔΕΔΥ. Ήδη από την 21^η Απριλίου η χούντα των συνταγματαρχών αρχίζει απολύσεις και διώξεις δημοσίων υπαλλήλων. Μέλη της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ όπως οι Κακατσάκης (Αντιπρόεδρος), Παπαζήσης και Παπανικολάου τίθενται σε διαθεσιμότητα, ενώ τα υπόλοιπα μέλη της Ε.Ε οργάνωσης έχοντας δώσει τα διαπιστευτήριά τους στο νέο καθεστώς, παραμένουν στις θέσεις τους.

Ο πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ επίσης από τις πρώτες μέρες έχει δώσει τα διαπιστευτήριά του στους δικτάτορες και όχι μόνο σιωπά για τις διώξεις αλλά και τις επικροτεί. Οι διαδικασίες του συνεδρίου αποτέλεσαν μια αφορμή για συνεχή υμνολόγιο υπέρ της «εθνοσωτηρίου επαναστάσεως» και η πανηγυρική συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε παρουσία χουντικών υπουργών, του βασιλιά και μερικών επισκόπων. Το συνέδριο αυτό αποτέλεσε ουσιαστικά μια παρωδία συνεδρίου

συνδικαλιστικής οργάνωσης, αφού εκτός των άλλων, διαμορφώθηκε και η άποψη ότι το κράτος και οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν είναι εργοδότης και υπάλληλοι αντίστοιχα, αλλά ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι το κράτος και ότι δεν υφίσταται θέμα σχέσης εργοδότη- εργαζομένου.

Πρόεδρος της Ε.Ε. εκλέχτηκε ο Ζ. Παπαμιχαλόπουλος και Γ. Γραμματέας ο Μ. Παπαδέας.

21° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 21 και 23 Σεπτεμβρίου του 1970 στην Αθήνα και συμμετείχαν 249 αντιπρόσωποι από οργανώσεις της χώρας μέλη της ΑΔΕΔΥ. Το συνέδριο αυτό έθεσε εκτός ΑΔΕΔΥ τους ταχυδρομικούς υπαλλήλους καθώς τα ταχυδρομεία μετατράπηκαν σε Ν.Π.Ι.Δ. Οι πολλές απολύσεις δημοσίων υπαλλήλων προκάλεσαν τις αντιδράσεις των ευρωπαϊκών συνδικαλιστικών οργανώσεων. Η Ρ.Σ.Ι. διαγράφει την ΑΔΕΔΥ από μέλος της λόγω της συμπόρευσής της με την δικτατορία. Στο συνέδριο αυτό ήταν όλα προκαθορισμένα έτσι ώστε να υμνούνται τόσο η δικτατορική κυβέρνηση όσο και η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ. Το πλαίσιο συζήτησης καθώς και οι αποφάσεις έχουν προαποφασιστεί από την συνεργασία ηγεσίας ΑΔΕΔΥ με το δικτατορικό καθεστώς. Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ μέσω της υποτελούς στάσης της ευελπιστούσε σε ευμενή αντιμετώπιση ορισμένων δημοσιοϋπαλληλικών θεμάτων από την πλευρά της δικτατορικής κυβέρνησης. Με συνοπτικές διαδικασίες όπως και στο προηγούμενο συνέδριο, εκλέχτηκε το νέο Γενικό Συμβούλιο το οποίο εξέλεξε και την Ε.Ε. Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέχτηκε ο Ζ. Παπαμιχαλόπουλος και Γ. Γραμματέας ο Μ. Παπαδέας.

22° Τακτικό Δημοσιοϋπαλληλικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Το συνέδριο αυτό διεξήχθη μεταξύ 5 και 7 Νοέμβριου του 1973 στην Αθήνα και συμμετείχαν 264 αντιπρόσωποι από 43 οργανώσεις της χώρας μέλη της ΑΔΕΔΥ. Η ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή λειτουργεί ως «κρατική υπηρεσία» που σε συνεργασία με την ασφάλεια φακελώνει τους δημοσίους υπαλλήλους και διέρχεται την χυδαιότερη περίοδο της ύπαρξής της. Τα αιτήματα της οργάνωσης πριν κατατεθούν στο συνέδριο, περνούν για έγκριση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του διδακτορικού καθεστώτος. Βασικό αίτημα του συνεδρίου ήταν η ίση μεταχείριση

στα επιδόματα, τροποποίηση του υπαλληλικού και συνταξιοδοτικού κώδικα. Πρόεδρος της Ε.Ε εκλέχτηκε ο Ζ. Παπαμιχαλόπουλος και Γ. Γραμματέας ο Μ. Παπακώστας. Τον Μάιο του 1974 λίγο πριν την αποκατάσταση της δημοκρατίας ο πρόεδρος της Ε.Ε βρέθηκε στην φυλακή για συμμετοχή σε απάτη με «σάπια κρέατα».

2.1.2. Για την μεταπολιτευτική πορεία της ΑΔΕΔΥ

Δυο περίοδοι στην μεταπολιτευτική πορεία της ΑΔΕΔΥ

Με την πτώση της χούντας και την έναρξη της μεταπολιτευτικής περιόδου (1974) ξεκινά και μια νέα περίοδο δραστηριοποίησης για την ΑΔΕΔΥ.

Την περίοδο που εξετάζουμε στα πλαίσια της διατριβής αυτής (1974-2009) θεωρούμε ότι μπορούμε να την διακρίνουμε – με βάση τα βασικά χαρακτηριστικά που έχει η ανάπτυξη και οι δράσεις της ΑΔΕΔΥ- **σε δύο περιόδους**, που έχουν διαφορετικά μεταξύ τους χαρακτηριστικά.

Η πρώτη περίοδος, ξεκινά από την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974 και φτάνει μέχρι την πραγματοποίηση του 25^{ου} συνεδρίου της οργάνωσης το 1983 και

Η δεύτερη περίοδος, ξεκινά από το 25^ο συνέδριο(1983) και φτάνει έως το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου (2009).

Η πρώτη περίοδος⁵⁷⁶ έχει ως βασικά της χαρακτηριστικά γνωρίσματα :

-Την ύπαρξη ενός έντονου διχασμού μεταξύ των συνδικαλιστικών δυνάμεων όπου, από την μια πλευρά βρίσκονται οι φιλοκυβερνητικές συνδικαλιστικές δυνάμεις, που ελέγχουν σε όλη αυτή την περίοδο 1974-1983 τα όργανα και τα συνέδρια των οργανώσεων ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ και από την άλλη πλευρά, βρίσκονται οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και παρατάξεις που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ) και είχαν επιλέξει ως στρατηγική τους, ταυτόχρονα με την δράση τους εντός της ΑΔΕΔΥ και την δημιουργία άτυπων μορφών συσπειρώσεων (Σ.Ε.Δ.Ο)⁵⁷⁷

Στα συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή (23^ο και 24^ο) κυριάρχησαν οι φιλοκυβερνητικές συνδικαλιστικές δυνάμεις αλλά ο διχασμός αυτός, έλαβε πολύ έντονο χαρακτήρα σύγκρουσης καθώς η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ

⁵⁷⁶ Αναλυτικά στο Κεφ. « Κυβερνητική Περίοδο 1974-1981»

⁵⁷⁷ Σ.Ε.Δ.Ο- Συντονιστική Επιτροπή Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων.

βαλλόταν συνεχώς με πολύ έντονες καταγγελίες από σύσσωμη την πολιτική και συνδικαλιστική αντιπολίτευση.

Τα συνέδρια αυτά της ΑΔΕΔΥ διεξήχθησαν με ένα πλειοψηφικό εκλογικό σύστημα το οποίο δεν επέτρεπε να λάβουν μέρος ξεχωριστά ψηφοδέλτια παρατάξεων⁵⁷⁸ αλλά οι υποψήφιοι συμμετείχαν σε ένα ενιαίο ψηφοδέλτιο με ατομικές υποψηφιότητες.

Κατά την περίοδο αυτή η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ είχε ως στόχο την πάση θυσία διατήρηση του συνδικαλιστικού ελέγχου στην οργάνωση μέσα από μια φιλοκυβερνητική οπτική και διαφοροποιήσεις σε δευτερεύοντα ζητήματα.

Οι αντιπολιτευτικές στην ηγεσία αυτήν συνδικαλιστικές δυνάμεις (μαζικές συνδικαλιστικές οργανώσεις και παρατάξεις προσκείμενες στα κόμματα της αντιπολίτευσης) είχαν θέσει ως βασικές τους προτεραιότητες:

- Την δημιουργία ενός νέου, σύγχρονου και δημοκρατικού θεσμικού πλαισίου για την λειτουργία του συνδικαλισμού και των συνδικαλιστικών οργανώσεων

- Τον τερματισμό των παραδοσιακών πρακτικών των ελληνικών κυβερνήσεων να νοθεύουν με ποικίλους τρόπους και παρεμβάσεις την συνδικαλιστική βούληση των εργαζομένων,

- Την αποκατάσταση των δημοκρατικών θεσμών, των συνδικαλιστικών ελευθεριών και την γνήσια εκπροσώπηση όλων των τάσεων που δραστηριοποιούνται στο συνδικαλιστικό πεδίο,

- Την κατοχύρωση πολιτικών δικαιωμάτων στους δημοσίους υπαλλήλους.

Οι διεκδικήσεις και τα αιτήματα αυτά έθεταν εκ των πραγμάτων την ανάγκη διεκδίκησης πολιτικών αλλαγών και πολιτικοποιούσαν ακόμη περισσότερο τον ούτως ή άλλως πολιτικοποιημένο χαρακτήρα του ελληνικού συνδικαλισμού. Κατά τα έτη 1979-1980 οι απεργιακές δράσεις⁵⁷⁹ των μισθωτών κορυφώνονται.

Οι βασικοί νόμοι την περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ 1974-1981 που ρυθμίζουν το πλαίσιο λειτουργίας του συνδικαλισμού είναι οι ν. 330/ 1976 και ν. 643/1977 για τον δημόσιο τομέα. Είναι ένα νομικό πλαίσιο που επικρίθηκε

⁵⁷⁸ Γ. Λιάσκος, (1992), σ.131.

Παρατάξεις με δικό τους ξεχωριστό ψηφοδέλτιο λαμβάνουν μέρος για πρώτη φορά στο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ το 1983

⁵⁷⁹ Κουζής Ι. (2007) πίνακας 10 «Αριθμός απεργών, απεργιών και χαμένων ωρών εργασίας (1975-2003) . σ. 239

εντονότατα την περίοδο αυτή από τις συνδικαλιστικές δυνάμεις και τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Η δεύτερη περίοδος ξεκινά από 25^ο συνέδριο(1983) και συνεχίζεται έως το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου (το 2009), έχοντας ως βασικά της χαρακτηριστικά :

-Την ψήφιση από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ του ν. 1264/82 για το πλαίσιο λειτουργίας του συνδικαλισμού , νόμου αφετηρία για τις συνδικαλιστικές εξελίξεις της περιόδου αυτής καθώς περιέχει σημαντικές θεσμικές ρυθμίσεις όπως, η δυνατότητα συμμετοχής στις εκλογικές διαδικασίες των συνδικαλιστικών παρατάξεων, ως σύστημα διεξαγωγής των εκλογών την απλή αναλογική κλπ.

Οι ρυθμίσεις αυτές αξιολογήθηκαν από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ως μια πολύ θετική εξέλιξη, που ανταποκρινόταν σε γενικές γραμμές στις ανάγκες της εποχής και στον υφιστάμενο συσχετισμό κοινωνικών δυνάμεων την περίοδο εκείνη. Ο νόμος αυτός, με λίγες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις τα επόμενα χρόνια, αποτέλεσε το καταστασιακό πλαίσιο λειτουργίας του ελληνικού συνδικαλισμού για όλη την εξεταζόμενη περίοδο (μέχρι και το 2009).

Με τον νόμο 1264/82 η πολιτικοποίηση του συνδικαλιστικού πεδίου ... «εκφράζεται με τον ιδιότυπο χαρακτήρα που επιβάλλει το φαινόμενο της παραταξιοποίησης όπου ... με άμεσο ή έμμεσο τρόπο οι αντιπαραθέσεις των κομματικών μηχανισμών διεξάγονται μέσω των κομματικών παρατάξεων»⁵⁸⁰.

Στην δεύτερη αυτή περίοδο, η ανάπτυξη της ΑΔΕΔΥ, είναι βασισμένη σε δυο βασικούς «πυλώνες», οι οποίοι και διαδραματίζουν σε όλη αυτή την περίοδο καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση της ταυτότητας και φυσιογνωμίας της. Ο ένας «πυλώνας» είναι η ύπαρξη και δράση των «συνδικαλιστικών παρατάξεων» και ο άλλος «πυλώνας» είναι η ύπαρξη και δράση των «κλαδικών ομοσπονδιών» της.

Η «ενηλικίωση» του ελληνικού μεταπολιτευτικού συνδικαλισμού μπορούμε να πούμε ότι έχει σαν βάση της τον νόμο 1264/82. Με τον νόμο αυτόν διεξάγονται για την ΓΣΕΕ το 22^ο Συνέδριό της (1983) και για την ΑΔΕΔΥ το 25^ο Συνέδριό της (1983).

⁵⁸⁰ Κουζής Ι. (2007) σ. 223

Το 1983 ξεκινούν διαδικασίες για αλλαγή διοίκησης στην ΑΔΕΔΥ οι οποίες και ολοκληρώνονται με την πραγματοποίηση του 25ου Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ.

Οι αλλαγές αυτές, που αποτελούσαν πάγιο συνδικαλιστικό αίτημα της ΑΔΕΔΥ, συντελέστηκαν με τον παραδοσιακό για τα ελληνικά συνδικαλιστικά πράγματα τρόπο της δικαστικής παρέμβασης⁵⁸¹. Διορισμένη από το Πρωτοδικείο μια προσωρινή διοίκηση (όπου κυριαρχεί η ΠΑΣΚΕ) προετοίμασε το 25ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, το οποίο πραγματοποιήθηκε 1 - 4 / 12/1983 με συμμετοχή 256 συνέδρων από 25 οργανώσεις – μέλη και στο οποίο η ΠΑΣΚ-ΔΕ αποκτά την απόλυτη πλειοψηφία. Το πρώτο αυτό συνέδριο της ΑΔΕΔΥ με τις νέες συνθήκες πραγματοποιήθηκε με την συμμετοχή στις εκλογικές διαδικασίες της οργάνωσης συνδικαλιστικών παρατάξεων. Έκτοτε μονιμοποιήθηκε η συμμετοχή των συνδικαλιστικών παρατάξεων στις εκλογικές διαδικασίες σε όλα τα συνέδρια της οργάνωσης.

Αποτέλεσε συνδικαλιστική κατάκτηση η ελεύθερη συμμετοχή στις εκλογικές διαδικασίες, χωρίς αποκλεισμούς, όλων των συνδικαλιστικών παρατάξεων και ρευμάτων που δρουν εντός του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν καταγράφηκαν, σε όλα σχεδόν τα μετέπειτα συνέδρια της οργάνωσης και επιμέρους ενστάσεις από την πλευρά παρατάξεων που να αφορούν, είτε καταγγελίες για παράτυπη νομιμοποίηση συνέδρων ή για αντικανονικό αποκλεισμό άλλων συνέδρων από τις συνεδριακές διαδικασίες. Οι επιμέρους όμως αυτές ενστάσεις θεωρούμε ότι δεν καθίστανται ικανές να οδηγήσουν σε γενική και συνολική αμφισβήτηση τις εκλογικές διαδικασίες των συνεδρίων της ΑΔΕΔΥ και δεν οδήγησαν σε αποκλεισμό ή αποχώρηση κάποια συνδικαλιστική παράταξη.

Στα επόμενα κεφάλαια της εργασίας αυτής και ανά κυβερνητική περίοδο, γίνεται μελέτη και ανάλυση για τα συνδικαλιστικά χαρακτηριστικά και τις δράσεις της ΑΔΕΔΥ σε καθεμιά από τις δυο παραπάνω δυο περιόδους της ΑΔΕΔΥ.

⁵⁸¹ Με δικαστική λύση ξεκινά η αλλαγή ηγεσίας και στις δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις όπως π.χ στην ΔΟΕ όπου στις 8.5.1975 έγινε η πραγματοποίηση της πρώτης έκτακτης μεταδικτατορικής Συνέλευσης. Ύστερα από σχετικό αίτημα 35 Συλλόγων στο Πρωτοδικείο Αθénas, προχωράει σε κατάργηση της διορισμένης Διοίκησης και εκλογή νέας με Πρόεδρο τον Παναγιώτη Καζαντζή.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΔΕΔΥ –ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Οι καταστατικές ρυθμίσεις αποτελούν για την ΑΔΕΔΥ, όπως και για κάθε συνδικαλιστική οργάνωση, τους θεσμοθετημένους κανόνες με βάση τους οποίους, ρυθμίζονται όλα τα σημαντικά ζητήματα της οργάνωσης, όπως:

- Οι σκοποί της οργάνωσης τους οποίους καλείται αυτή να υπηρετήσει,
- Οι διαδικασίες εγγραφής μελών,
- Τα όργανά της,
- Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών της,
- Οι εσωτερικές λειτουργίες της οργάνωσης,
- Η διαδικασία σύγκλησης των συνεδρίων της, η διαδικασία εκλογής των οργάνων της,
- Οι διαδικασίες με τις οποίες λαμβάνονται οι αποφάσεις της οργάνωσης.

Η ΑΔΕΔΥ, στην ιστορική της διαδρομή της έχει θεσμοθετήσει διαδικασίες τροποποίησης του καταστατικού της, μέσω συνεδρίου που έχει τον χαρακτήρα “καταστατικού Συνεδρίου”. Η τροποποίηση που αποφασίζεται ολοκληρώνεται με απόφαση επικύρωσης από το Πρωτοδικείο Αθήνας. Τέτοιες αποφάσεις από το Πρωτοδικείο Αθήνας που επικυρώνουν καταστατικές αλλαγές στο καταστατικό της ΑΔΕΔΥ μέχρι το 2009 είναι οι ακόλουθες: 825/ 1927, 2722/1946, 2109/1949, 3184 /1950, 12265/1957, 8987/1960, 25978/1965, 2525/1971, 465/1980, 1540/1990, 5608/2004, 5281/2007. Από τις απαρχές της μεταπολίτευσης εκφράστηκε έντονη και πιεστική ανάγκη από το σύνολο των συνδικαλιστικών δυνάμεων στην ΑΔΕΔΥ για την δημιουργία ενός νέου, σύγχρονου καταστατικού για την οργάνωση, δεδομένου ότι ο βασικός κορμός του μέχρι τότε καταστατικού εχρονολογείτο από το 1945.

Στο 25ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (1983) ελήφθη απόφαση για άμεση πραγματοποίηση καταστατικού Συνεδρίου εντός του 1984.

Τελικά όμως έγινε απόπειρα για διοργάνωση **πρώτου οργανωτικού – καταστατικού συνεδρίου** στις 18-21/3 /1986, απόπειρα η οποία όμως δεν στέφτηκε με επιτυχία, λόγω έλλειψης συμφωνίας των παρατάξεων. Για την αποτυχία αυτή ρόλο έπαιξε και το καταστατικό που απαιτούσε ενισχυμένη πλειοψηφία των $\frac{3}{4}$ για την τροποποίηση των άρθρων του καταστατικού.

Έτσι, με το 55% που συγκέντρωσαν οι αποφάσεις και με έλλειψη συμφωνίας μεταξύ των παρατάξεων, το συνέδριο καταλήγει σε ναυάγιο.

Το δεύτερο οργανωτικό – καταστατικό συνέδριο πραγματοποιήθηκε την περίοδο 21-22/11/1986 και καταγράφεται και αυτή ως μια αποτυχημένη απόπειρα τροποποίησης, πάλι λόγω μη συμφωνίας των παρατάξεων.

Το τρίτο οργανωτικό-καταστατικό συνέδριο πραγματοποιήθηκε 20/11/1989 και είχε επιτυχή κατάληξη, αφού είχαν προηγηθεί επιτυχημένες συζητήσεις μεταξύ των παρατάξεων, έγιναν οι αναγκαίες αμοιβαίες υποχωρήσεις και κατατέθηκε ομόφωνη εισήγηση. Υπήρξαν λίγες μεμονωμένες αντιδράσεις οι οποίες όμως δεν μπορούσαν να αντιστρέψουν την επικείμενη συμφωνία.

Με το νέο αυτό καταστατικό (έγκριση Πρωτοδ. 1540/1990):

- Κατοχυρώνεται το ενιαίο μέτρο και το σύστημα της απλής αναλογικής σε όλες τις βαθμίδες του συνδικαλιστικού κινήματος.

- Θεσπίζεται η δυνατότητα ίδρυσης Νομαρχιακών τμημάτων,

- Κατοχυρώνεται η δυνατότητα εγγραφής στην ΑΔΕΔΥ οργανώσεων ΝΠΔΔ και ΟΤΑ καθώς και εκτάκτων υπαλλήλων με σχέση αορίστου χρόνου.

Η τελευταία στην εξεταζόμενη περίοδο τροποποίηση καταστατικού της ΑΔΕΔΥ έγινε στο 32^ο Καταστατικό Συνέδριο το 2004, όπου ψηφίστηκε το παρόν καταστατικό που υπάρχει στο παράρτημα της εργασίας, αποτελούμενο από 41 άρθρα. Η ισχύς του άρχισε από την έγκριση του από το Δικαστήριο και την εγγραφή του στο οικείο βιβλίο του Πρωτοδικείου Αθηνών. (άρ έγκρισης 5281/2007)

2.1.3. Όργανα της ΑΔΕΔΥ

Όργανα της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. είναι :

1. Το Συνέδριο
2. Το Γενικό Συμβούλιο (Γ.Σ.)
3. Η Εκτελεστική Επιτροπή (Ε.Ε.)
4. Η Ελεγκτική Επιτροπή (Ελ. Ε.)
5. Η επιτροπή Πιστοποίησης

Ειδικότερα για τα όργανα της ΑΔΕΔΥ

1. Συνέδρια ΑΔΕΔΥ

Το Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ σύμφωνα με το (άρθρο 27) του καταστατικού της είναι το ανώτατο και κυρίαρχο όργανο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. που αποφασίζει για όλα τα ζητήματα, καθορίζει τους στόχους του Πανδημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος και ελέγχει όλα τα όργανα. Τα Συνέδρια διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα.

Το Συνέδριο συγκροτείται (άρθρο 28) από αιρετούς αντιπροσώπους των οικονομικά ταχτοποιημένων μελών της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., που έχουν εκλεγεί με το σύστημα της απλής αναλογικής όπως αυτή τουλάχιστον καθιερώνεται με το ν. 1264/82.

Για κάθε 375 ψηφίσαντα φυσικά μέλη πρωτοβαθμίων οργανώσεων μελών της αντίστοιχης δευτεροβάθμιας οργάνωσης - μέλους της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. εκλέγεται ένας αντιπρόσωπος.

Για τη νομιμοποίηση και τη συμμετοχή των αντιπροσώπων στο Συνέδριο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. απαιτούνται αντίγραφα των πρακτικών της Εφορευτικής Επιτροπής της δευτεροβάθμιας οργάνωσης και των πρωτοβαθμίων οργανώσεων - μελών της, καθώς και τα αντίστοιχα πρωτόκολλα ψηφοφορίας. Τα παραπάνω νομιμοποιητικά στοιχεία απαιτείται να κατατεθούν στην αρμόδια επιτροπή (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την έναρξη του Συνεδρίου. Μέσα στην ίδια προθεσμία επιβάλλεται να γίνει και η οικονομική τακτοποίηση των οργανώσεων μελών.

Παραίτηση αντιπροσώπου γίνεται προς το Συνέδριο που τον αντικαθιστά ταυτόχρονα με τον αμέσως επόμενο του συνδυασμού του.

Κάθε σύνεδρος έχει δικαίωμα λόγου, μιας ψήφου, να εκλέγει και να εκλέγεται στα όργανα αυτοπροσώπως.

Στα συνέδρια συμμετέχουν και τα μέλη του Γ.Σ. με δικαίωμα λόγου, έστω και αν δεν έχουν εκλεγεί αντιπρόσωποι.

Η διαδικασία πραγματοποίησης των Συνεδρίων (τακτικό και έκτακτο) της ΑΔΕΔΥ ρυθμίζεται από τα άρθρα 29 - 30 και 31.

Οι διαδικασίες κάθε συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Απολογισμό της απερχόμενης Διοίκησης, που διακρίνεται σε:

-Διοικητικό Απολογισμό

-Οικονομικό Απολογισμό Διαχείρισης (Απολογισμός Εσόδων-Εξόδων)

- Πρόγραμμα δράσης και Προϋπολογισμό Εσόδων-Εξόδων
- Διαδικασία Νομιμοποίησης συμμετοχής οργανώσεων μελών
- Εκλογή νέων οργάνων Διοίκησης.

Ετήσια Πανελλήνια Συνδιάσκεψη - (Άρθρο 31α)

Η Ε.Ε. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., συγκαλεί μέσα στο πρώτο 15νθήμερο του Σεπτεμβρίου, ετήσια Πανελλαδική Συνδιάσκεψη (άρθρο 31α) .

Μέλη της Συνδιάσκεψης είναι τα μέλη της Ε.Ε., του Γ.Σ. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., τα προεδρεία των Ομοσπονδιών - Μελών της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και τα Προεδρεία των Νομαρχιακών Τμημάτων.

Κύριο αντικείμενο των εργασιών της Συνδιάσκεψης αποτελεί η διαμόρφωση της πολιτικό - συνδικαλιστικής τακτικής και δράσης της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Οι αποφάσεις της Συνδιάσκεψης απευθύνονται στο Γ.Σ. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και έχουν γνωμοδοτικό χαρακτήρα.

Αρχαιρεσίες –Εφορευτική Επιτροπή (Άρθρο 32)

Οι αρχαιρεσίες για την εκλογή του Γενικού Συμβουλίου και της Ελεγκτικής Επιτροπής (άρθρο 32) διεξάγονται μαζί στο τέλος των εργασιών του Συνεδρίου, με μυστική ψηφοφορία και με το σύστημα της απλής αναλογικής, όπως αυτό καθιερώνεται στο ν. 1264/82.

Την ευθύνη για τη διενέργεια των αρχαιρεσιών έχει η Εφορευτική Επιτροπή η οποία απαρτίζεται από το Δικαστικό Αντιπρόσωπο ως Πρόεδρο και τέσσερα μέλη που εκλέγονται με ισάριθμα αναπληρωματικά από το Συνέδριο με μυστική ψηφοφορία και με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Η εκλογή της Εφορευτικής Επιτροπής γίνεται με την επίβλεψη του Δικαστικού Αντιπροσώπου και τη βοήθεια τριών ψηφολεκτών που ορίζονται από το Συνέδριο. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της Εφορευτικής Επιτροπής δεν μπορούν να είναι υποψήφιοι για τα όργανα της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Η διαδικασία κατάθεσης υποψηφιοτήτων για τα όργανα αυτά, η κατάρτιση των ψηφοδελτίων και η διαδικασία της ψηφοφορίας καθορίζονται από τα άρθρα 33 και 35.

2. Γενικό Συμβούλιο ΑΔΕΔΥ (Γ.Σ.)- (Άρθρο13).

Εκλογή –Συγκρότηση

Το Γενικό Συμβούλιο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. αποτελείται από ογδόντα πέντε (85) μέλη που εκλέγονται από το Συνέδριο, με τριετή θητεία.

Τα εκλεγμένα μέλη του Γ.Σ. συγκροτούνται σε σώμα σε δέκα (10) ημέρες μετά από την εκλογή τους, ύστερα από πρόσκληση του πλειοψηφήσαντος Συμβούλου του πλειοψηφήσαντος συνδυασμού.

Στην πρώτη του Συνεδρίαση το Γ.Σ. εκλέγει το προεδρείο του, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο, δύο Αντιπροέδρους, το Γραμματέα και τον Αναπληρωτή Γραμματέα. Η εκλογή γίνεται με μυστική ψηφοφορία και χωριστά για κάθε θέση.

Την ευθύνη της διαδικασίας μέχρι την εκλογή του προέδρου έχει ο Σύμβουλος που συγκάλεσε το Γ.Σ. συνεπικουρούμενος από τριμελή Εφορευτική Επιτροπή που εκλέγεται από το Γ.Σ.

Αρμοδιότητες- Δικαιοδοσία Γ.Σ.

Το Γ.Σ. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.:

- Τηρεί όλα τα αναγκαία βιβλία, θεωρημένα και με αριθμημένες σελίδες.
- Αποφασίζει για όλα τα θέματα Διοίκησης και διαχείρισης της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
- Φροντίζει για την ανάπτυξη της δραστηριότητας της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και για την πιστή τήρηση και εκτέλεση από την Ε.Ε. των διατάξεων του καταστατικού και των αποφάσεων των συνεδρίων και των δικών του.
- Εκλέγει την Ε.Ε. με το σύστημα της απλής αναλογικής, όπως αυτή τουλάχιστον καθιερώνεται στο ν. 1264/82.
- Εκχωρεί αρμοδιότητες του στην Ε.Ε. και την εξουσιοδοτεί για συγκεκριμένες δραστηριότητες και πράξεις.
- Αποφασίζει για διεκδικήσεις, κινητοποιήσεις και απεργίες, για την προώθηση των συμφερόντων των εργαζομένων που εκπροσωπεί.
- Εγκρίνει ετήσιο απολογισμό εσόδων και εξόδων, καθώς και τον προϋπολογισμό του επόμενου έτους, που υποβάλλεται από την Ε.Ε.
- Το Γ.Σ. συγκαλεί τα Συνέδρια της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και εγκρίνει την ημερήσια διάταξη των εργασιών τους. Ταυτόχρονα εκλέγει με το σύστημα της απλής αναλογικής πενταμελή επιτροπή ελέγχου των νομιμοποιητικών στοιχείων των συνέδρων του συγκληθέντος συνεδρίου.

Ειδικά στο τακτικό συνέδριο υποβάλλει διά της Ε.Ε. τον ισολογισμό, τον προϋπολογισμό, καθώς και τον απολογισμό της δράσης της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και ζητά την έγκρισή τους.

-Αποφασίζει το ύψος της συνδρομής των μελών της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. καθώς και για έκτακτη προαιρετική ή υποχρεωτική εισφορά.

Λειτουργία Γ.Σ.

Το Γ.Σ. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. συνεδριάζει τακτικά κάθε μήνα, έπειτα από πρόσκληση του προέδρου του Γ.Σ. που κοινοποιείται στα μέλη, τουλάχιστον πέντε ημέρες νωρίτερα από την ημερομηνία συνεδρίασης.

Σε περίπτωση κωλύματος ή άρνησης του προέδρου του Γ.Σ. η πρόσκληση αποστέλλεται από ένα από τους αναπληρωτές του ή από την Ε.Ε.

Στην πρόσκληση αναγράφονται η ημέρα, η ώρα, ο τόπος της συνεδρίασης, καθώς και τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης.

Το Γ.Σ. συγκαλείται έκτακτα όταν το ζητήσουν:

Α. Ο Πρόεδρος του Γ.Σ.

Β. Η Εκτελεστική Επιτροπή

Γ: Είκοσι (20) τουλάχιστον μέλη του με έγγραφη αίτηση τους που υποβάλλεται στην Ε.Ε. και αναφέρει τα υπό συζήτηση θέματα.

Η Ε.Ε. μέσω του προέδρου του Γ.Σ., υποχρεώνεται να συγκαλέσει το Γ.Σ. μέσα σε επτά (7) ημέρες από την υποβολή της αίτησης. Σε κάθε περίπτωση έκτακτης σύγκλησης του Γ.Σ. η πρόσκληση κοινοποιείται στα μέλη τουλάχιστον τρεις (3) ημέρες νωρίτερα.

Στις συνεδριάσεις του Γ.Σ. προεδρεύει ο Πρόεδρος του Γ.Σ. ή νόμιμος αναπληρωτής του. Βρίσκεται σε απαρτία με παρόντα το 1/2 συν Ι των μελών του και οι αποφάσεις παίρνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπεται αυξημένη πλειοψηφία. Σε περίπτωση απουσίας του Προέδρου του Γ.Σ. καθώς και των αναπληρωτών του, στη συνεδρίαση προεδρεύει ο Πρόεδρος ή ένας των Αντιπροέδρων της Ε.Ε.

Για όσα δεν προβλέπονται στο παρόν άρθρο έχει ισχύ ο κανονισμός του Γ.Σ. καταρτίζεται και εγκρίνεται με απόφαση του.

Καθήκοντα Προέδρου, Αντιπροέδρων και Γραμματέων Γ.Σ (Άρθρο 14).

Ο Πρόεδρος καλεί το Γ.Σ. σε τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις, στις οποίες διευθύνει τη διαδικασία. Καταρτίζει σε συνεργασία με την Ε.Ε. την Ημερήσια Διάταξη και συνυπογράφει με το Γραμματέα τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Γ.Σ. Τον Πρόεδρο απόντα αναπληρώνει ένας από τους Αντιπροέδρους. Ο Γραμματέας τηρεί το βιβλίο των πρακτικών των συνεδριάσεων Γ.Σ. Το Γραμματέα απόντα αναπληρώνει ο αναπληρωτής του και αυτόν, ένα μέλος που επιλέγεται από το Γ.Σ.

Την διαδικασία αντικατάστασης μελών του Γ.Σ ρυθμίζει το άρθρο 15.

Εκτελεστική Επιτροπή Ε.Ε -(Άρθρο 16)

Συγκρότηση- Λειτουργία

Η Ε.Ε. αποτελείται από 17 μέλη και εκλέγεται από το Γενικό Συμβούλιο κατά την πρώτη συνεδρίαση του και μετά τη συγκρότηση του σε σώμα, με τριετή θητεία.

Την ευθύνη της διαδικασίας για την εκλογή της Ε.Ε. έχει το Προεδρείο του Γ.Σ. Η ψηφοφορία είναι μυστική και γίνεται με το σύστημα της απλής αναλογικής. Μέσα σε τρεις ημέρες από την εκλογή τους, τα μέλη της Ε.Ε. συνέρχονται και συγκροτούνται σε σώμα, εκλέγοντας κατά σειρά τους: Πρόεδρο, τρεις Αντιπροέδρους, Γενικό Γραμματέα και Αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα, Ταμία και Οργανωτικό Γραμματέα.

Η Ε.Ε. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας της, δύναται να αναθέτει και άλλες αρμοδιότητες στα μέλη της.

Την ευθύνη σύγκλησης της Ε.Ε. σε πρώτη συνεδρίαση έχει ο πλειοψηφών σύμβουλος του πλειοψηφήσαντος συνδυασμού, η δε συνεδρίαση γίνεται στα γραφεία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αν ο πλειοψηφήσας Σύμβουλος δεν συγκαλέσει εμπρόθεσμα την Ε.Ε. τότε την ευθύνη σύγκλησης έχει ο πλειοψηφήσας Σύμβουλος του δεύτερου κατά σειρά συνδυασμού, που τη συγκαλεί μέσα σε δύο (2) ημέρες από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας. Η διαδικασία αυτή επαναλαμβάνεται με τους υπόλοιπους κατά τη σειρά ψήφων συνδυασμούς.

Η συγκρότηση σε σώμα γίνεται με μυστική ψηφοφορία. Η εκλογή για τις θέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού απαιτεί την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της Ε.Ε.

Στην πρώτη συνεδρίαση η Ε.Ε. βρίσκεται σε απαρτία αν παραβρίσκονται τουλάχιστον 13 μέλη. Σε περίπτωση έλλειψης απαρτίας, πραγματοποιείται δεύτερη μέσα σε τρεις ημέρες, οπότε απαιτείται για απαρτία η παρουσία 9 τουλάχιστον μελών.

Μετά τη συγκρότηση σε σώμα της νέας Ε.Ε. γίνεται παράδοση της Διοίκησης από την προηγούμενη Ε.Ε. στη νέα, με σύνταξη ειδικής πράξης για το ταμείο και το υλικό Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Η παράδοση γίνεται σε 8 ημέρες το αργότερο από τη συγκρότηση της νέας Ε.Ε.

Η Ε.Ε. συνεδριάζει τακτικά δύο φορές το μήνα και έκτακτα όταν το κρίνει αναγκαίο ο πρόεδρος ή το ζητήσουν με έγγραφη αίτηση στην οποία αναγράφονται τα θέματα ημερήσιας διάταξης, έξι (6) μέλη, ή η Ελεγκτική Επιτροπή για θέματα της αρμοδιότητάς της. Αν ο Πρόεδρος μέσα σε τρεις ημέρες δεν συγκαλέσει την Ε.Ε. σε συνεδρίαση, τότε την καλούν τα μέλη που υπόγραψαν τη σχετική αίτηση.

Την ημερήσια διάταξη καταρτίζει ο Πρόεδρος σε συνεργασία με το Γενικό Γραμματέα την οποία κοινοποιεί στα μέλη δύο τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση. Για τις έκτακτες συνεδριάσεις η διαδικασία αυτή δεν είναι απαραίτητη.

Η Ε.Ε. βρίσκεται σε απαρτία εάν παραβρίσκονται στη συνεδρίαση τουλάχιστον 9 μέλη και οι αποφάσεις παίρνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

Αρμοδιότητες- Καθήκοντα Ε.Ε

-Η Ε.Ε. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. έχει την ευθύνη της εκτέλεσης των αποφάσεων του Συνεδρίου και του Γ.Σ.

-Προβαίνει σε οποιαδήποτε νόμιμη ενέργεια που συμβάλλει στην υλοποίηση καταστατικών σκοπών της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και των αποφάσεων των Συνεδρίων και των δικών της αποφάσεων.

-Παρέχει στα μέλη της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και την Ελεγκτική Επιτροπή της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. κάθε πληροφορία που ζητούν και αλληλογραφεί μαζί τους.

-Συγκροτεί επιτροπές από φυσικά μέλη των πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων, με ειδικές γνώσεις και πείρα, για μελέτη και παρακολούθηση ειδικών θεμάτων.

-Παρακολουθεί την εξέλιξη του προϋπολογισμού και εγκρίνει τις αναγκαίες αναμορφώσεις του, καθώς και τις μηνιαίες δαπάνες της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

- Καθορίζει την αμοιβή του μόνιμου και του έκτακτου προσωπικού των γραφείων, την αποζημίωση του Νομικού Συμβούλου, των οικονομοτεχνικών συμβούλων ή άλλης εντεταλμένης περιοδικής εργασίας.
- Αποφασίζει για έκτακτες δαπάνες απρόβλεπτες από τον προϋπολογισμό και τις υποβάλλει για έγκριση στο Γ.Σ.
- Αποφασίζει για αποστολές στο εσωτερικό και το εξωτερικό που εξυπηρετούν σκοπούς της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
- Προσλαμβάνει και απολύει το μόνιμο και έκτακτο προσωπικό των γραφείων Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και μεριμνά για την κινητή και ακίνητη περιουσία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
- Καταρτίζει και τροποποιεί κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας της Ε.Ε., κανονισμό έκδοσης του Δημοσιογραφικού οργάνου ή άλλων εκδόσεων και ρυθμίζει την ύλη, τη μορφή και το πρόγραμμα τους.
- Αποφασίζει και πραγματοποιεί συγκεντρώσεις εργαζομένων στην έδρα της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. ή στις έδρες των μελών της ή σε οποιαδήποτε πόλη της Ελλάδας για την εξυπηρέτηση των σκοπών της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
- Αποφασίζει για τις διεκδικήσεις των εργαζομένων, για αγωνιστικές εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις στα πλαίσια των αποφάσεων του Γενικού Συμβουλίου
- Συγκαλεί τα μέλη της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. σε συσκέψεις.
- Συντάσσει την ημερήσια διάταξη των τακτικών και εκτάκτων συνεδρίων, συντάσσει και υποβάλλει την έκθεση πεπραγμένων, λογοδοτεί και ελέγχεται για την άσκηση της Διοίκησης, μετά από έγκριση του Γενικού Συμβουλίου.
- Γενικά κρίνει, αποφασίζει και προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για κάθε θέμα που αφορά τη διοίκηση της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και τα συμφέροντα των εργαζομένων που εκπροσωπεί, στα πλαίσια των αποφάσεων του Συνεδρίου και του Γ.Σ.

Υποχρεώσεις μελών Ε.Ε –Ανάκληση

Τα μέλη της Ε.Ε. δεν επιτρέπεται να ενεργούν αντίθετα με τις διατάξεις του καταστατικού της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., με τις αποφάσεις των συνεδρίων, να προβαίνουν ενσυνείδητα σε πράξεις ή παραλείψεις που αποβλέπουν ή απολήγουν στην αναστολή, τον περιορισμό, την εξουδετέρωση ή ματαίωση των σκοπών και επιδιώξεων της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Κάθε μια από τις προηγούμενες παραβάσεις αποτελεί λόγο για ανάκληση του υπαιτίου από το αξίωμα που τυχόν κατέχει.

Η ανάκληση από το αξίωμα αποφασίζεται από την Ε.Ε. με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών της.

Μέλος της Ε.Ε. για οποιοδήποτε λόγο χάνει την ιδιότητα του αυτή, αντικαθίσταται από τον πρώτο αναπληρωματικό του συνδυασμού με το οποίο εκλέχθηκε.

Αν τα αναπληρωματικά μέλη ενός συνδυασμού δεν επαρκούν για την αντικατάσταση των μελών του ίδιου συνδυασμού, η αναπλήρωση γίνεται με συμπληρωματική εκλογή από το Γ.Σ. με υποψηφίους από τον ίδιο συνδυασμό και με σχετική πλειοψηφία. Αν δεν υπάρξουν υποψήφιοι του ίδιου συνδυασμού, η εκλογή γίνεται μεταξύ όλων των μελών του Γ.Σ. σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού.

Αν πρόκειται για αναπλήρωση μεμονωμένου υποψηφίου ή μέλους συνδυασμού που δεν είναι δυνατή η αντικατάσταση του από τον ίδιο συνδυασμό, η αναπλήρωση γίνεται με συμπληρωματική εκλογή από το Γ.Σ. σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο μείνει κενή η θέση του προέδρου γίνεται συνολική ανασυγκρότηση της Ε.Ε. Σε κάθε άλλη περίπτωση γίνεται εκλογή μόνο για τη συγκεκριμένη θέση.

Καθήκοντα Προέδρου- Αντιπροέδρων Ε.Ε.- (Άρθρο 17).

Ο Πρόεδρος της Ε.Ε. εκπροσωπεί την Α.Δ.Ε.Δ.Υ. μπροστά σε κάθε δικαστική ή γενικότερα δημόσια αρχή για όλες τις σχέσεις και διαφορές της.

Συγκαλεί και προεδρεύει στις συνεδριάσεις της Ε.Ε. και καταρτίζει με το Γενικό Γραμματέα της Ε.Ε. την ημερήσια διάταξη, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Καταστατικού και εισηγείται τα σχετικά θέματα.

Συνυπογράφει με το Γενικό Γραμματέα όλα τα έγγραφα καθώς και τα πρακτικά της Ε.Ε.

Ασκει Γενική Εποπτεία σε όλες τις υπηρεσίες της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και συντονίζει το έργο των μελών της Ε.Ε. στην άσκηση των καθηκόντων τους ως πρώτος μεταξύ ίσων.

Συνυπογράφει με το Γενικό Γραμματέα και Ταμία όλα τα εντάλματα πληρωμής δαπανών, αποδείξεις, γραμμάτια, συναλλαγματικές επιταγές, παραστατικά δαπανών, και όλα τα έγγραφα που έχουν σχέση με την οικονομική διαχείριση.

Τον Πρόεδρο κωλυόμενο ή απόντα αναπληρώνει ένας των Αντιπροέδρων οριζόμενος από την Ε.Ε.

Αν ο Πρόεδρος της Ε.Ε. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. αδρανήσει για οποιονδήποτε λόγο, να συγκαλέσει την Ε.Ε. για χρονικό διάστημα διπλάσιο του κανονικού, αυτήν καλεί ένας εκ των Αντιπροέδρων.

Καθήκοντα Γενικού Γραμματέα και αναπληρωτή Γενικού Γραμματέα της Ε.Ε –(Άρθρο 18).

Ασκεί τη διεύθυνση και την εποπτεία στα γραφεία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και στο προσωπικό της, σύμφωνα με τις γενικές κατευθύνσεις που χαράσσει η Ε.Ε.

Είναι υπεύθυνος για την αλληλογραφία, φυλάει το αρχείο και τη σφραγίδα και υπογράφει μαζί με τον Πρόεδρο όλα τα έγγραφα και τα χρηματικά εντάλματα.

Συντάσσει τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Ε.Ε, συντάσσει και υποβάλλει στην Ε.Ε για έγκριση την ετήσια έκθεση πεπραγμένων.

Εισηγείται στην Ε.Ε. για θέματα επικοινωνίας με τις οργανώσεις - μέλη της Α.Δ.Ε.Δ.Υ και υλοποιεί σχετικές αποφάσεις της Ε.Ε.

Προγραμματίζει από κοινού με τον Οργανωτικό Γραμματέα τις διάφορες εκδηλώσεις της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. (συγκεντρώσεις, συνελεύσεις, διαλέξεις, συνέδρια, αποστολές κ.λπ.) συντονίζει τις οργανωτικές επαφές και σχέσεις με άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις .

Τηρεί βιβλία μητρώου οργανώσεων - μελών της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. καθώς και όλα τα απαραίτητα βιβλία εκτός των διαχειριστικών, συνεπικουρούμενος από τον Οργανωτικό Γραμματέα.

Υποχρεούται να παρέχει αντίγραφο πρακτικών συνεδριάσεων Ε.Ε. όταν εγγράφως ζητηθεί από οργάνωση - μέλος και μετά από απόφαση της Ε.Ε.

Το Γενικό Γραμματέα κωλυόμενο ή απόντα αναπληρώνει ο Αναπληρωτής Γεν. Γραμματέας.

Η Ε.Ε. μπορεί με πράξη της ή με τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας της, να αναθέσει την άσκηση ορισμένων καθηκόντων στον Αναπληρωτή Γεν. Γραμματέα.

Καθήκοντα Ταμία Ε.Ε –(Άρθρο 19) .

Ενεργεί τις εισπράξεις και τις πληρωμές της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. με τα αντίστοιχα γραμμάτια και εντάλματα που υπογράφονται από τον ίδιο, τον Πρόεδρο και το Γεν. Γραμματέα.

Τηρεί τα απαραίτητα βιβλία: α) Βιβλίο περιουσίας στο οποίο καταγράφεται με κάθε λεπτομέρεια η κινητή και ακίνητη περιουσία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. β) Βιβλίο εισπράξεων πληρωμών όπου καταγράφονται τακτικά, κατά χρονολογική σειρά, όλες οι εισπράξεις και πληρωμές.

Ευθύνεται για τη χρηματική περιουσία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αναλαμβάνει τις καταθέσεις της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. ύστερα από απόφαση της Ε.Ε. και ενεργεί καταθέσεις για λογαριασμό της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ή σε άλλη Ελληνική Τράπεζα. Η Ε.Ε. μπορεί με εφ' άπαξ ειδική εξουσιοδοτική απόφαση να εξουσιοδοτήσει τον Ταμία ή τον Ταμία και δύο μέλη της Ε.Ε. να ενεργούν τις καταθέσεις και αναλήψεις από το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ή τις Τράπεζες.

Συντάσσει και υποβάλλει για έγκριση στην Ε.Ε. τον προϋπολογισμό της επόμενης διαχειριστικής περιόδου και τον απολογισμό του προηγούμενου έτους της θητείας της Ε.Ε.

Προϊστάται των υπαλλήλων του λογιστηρίου.

Επιμελείται για τη διαφύλαξη και διαχείριση της περιουσίας της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. μέσα στο πλαίσιο των αποφάσεων των οργάνων της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και είναι προσωπικά υπεύθυνος για κάθε απώλεια χρημάτων και για κάθε ανωμαλία στη διαχείριση τους.

Ο Ταμίας συντάσσει τρίμηνη απολογιστική έκθεση δαπανών και εσόδων την οποία υποβάλλει προς έγκριση στην Ε.Ε. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., την έκθεση αυτή υποβάλλει επίσης για έγκριση στην Ελεγκτική Επιτροπή. Ο Ταμίας είναι υποχρεωμένος μέσα σε χρονικό διάστημα πέντε (5) ημερών αφ' ότου του ζητηθεί να ενημερώσει για την ταμειακή κατάσταση την Ε.Ε. ή την Ελεγκτική Επιτροπή.

Ο Ταμίας μπορεί να κρατάει μετρητά χρήματα για την εξυπηρέτηση άμεσων αναγκών και μέχρι ποσού που αποφασίζεται από την Ε.Ε.

Οργανωτικός Γραμματέας Ε.Ε – (Άρθρο 20).

Ο Οργανωτικός Γραμματέας φροντίζει γενικά για τα θέματα καλής οργάνωσης και λειτουργίας της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Παρακολουθεί τις αυξομειώσεις της δύναμης των οργανώσεων - μελών της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. καθώς και όλες τις σχετικές μεταβολές και ενημερώνει μαζί με το Γενικό Γραμματέα το μητρώο οργανώσεων - μελών καθώς και το μητρώο αντιπροσώπων.

Φροντίζει για την οργάνωση συγκεντρώσεων, σεμιναρίων, εορτών, εκδηλώσεων που προγραμματίζονται με τον Γεν. Γραμματέα, έπειτα από αποφάσεις της Ε.Ε.

Με πράξη της Ε.Ε. ή με εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας επικουρεί το Γεν. Γραμματέα σε ζητήματα οργανωτικά.

Είναι υπεύθυνος για την εύρυθμη λειτουργία και τον εξοπλισμό των γραφείων της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αναπληρώνει το Γενικό Γραμματέα σε όλες του τις αρμοδιότητες όταν απουσιάζει ο Γεν. Γραμματέας και ο Αναπληρωτής του.

4. Ελεγκτική Επιτροπή - (Άρθρα 21- 22).

Τον οικονομικό έλεγχο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. ασκεί 5μελής Ελεγκτική Επιτροπή που εκλέγεται από το Συνέδριο από κοινού με το Γενικό Συμβούλιο. Έχει θητεία 3 ετών και αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο, το Γραμματέα και δύο μέλη.

Η Ελ. Ε. Βρίσκεται σε απαρτία αν παραβρίσκονται τουλάχιστον 3 από τα μέλη της μαζί με τον Πρόεδρο απαραίτητα. Αν ο Πρόεδρος δηλώσει εγγράφως ότι κωλύεται, τότε η Ελ. Ε. Βρίσκεται σε απαρτία με την παρουσία τριών μελών της.

Οι αποφάσεις της Ελ. Ε. παίρνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

5. Επιτροπή πιστοποίησης (Άρθρο 23)

Για την γνησιότερη πραγματοποίηση των τακτικών συνεδρίων της ΑΔΕΔΥ εκλέγεται 9μελής Επιτροπή Πιστοποίησης των διαδικασιών συγκρότησης του σώματος των Συνεδρίων.

Η Επιτροπή Πιστοποίησης είναι λειτουργικό όργανο που γνωμοδοτεί με τρίμηνες εκθέσεις προς τα όργανα της ΑΔΕΔΥ για την εγκυρότητα των διαδικασιών εκλογής των αντιπροσώπων για την ΑΔΕΔΥ.

Η εκλογή και η συγκρότηση της Επιτροπής Πιστοποίησης ακολουθεί την διαδικασία που ισχύει και προβλέπεται για την εκλογή και συγκρότηση της Ελεγκτικής Επιτροπής.

Η καταστατική ρύθμιση για την λειτουργία της Επιτροπής Πιστοποίησης ισχύει για την εκλογή και συγκρότηση άμεσα από το 32^ο Συνέδριο της οργάνωσης.

Σχετικά με το ρόλο, τις αρμοδιότητες και την συγκρότηση του Προεδρείου της Ε.Ε. της ΑΔΕΔΥ

Οι ευθύνες, οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα κάθε θέσης του Προεδρείου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ προσδιορίζονται από το καταστατικό της οργάνωσης και ο συνολικός απολογισμός και αποτίμηση για τις δραστηριότητες και την αποδοτικότητα, τόσο του Προεδρείου της Ε.Ε όσο και όλων των οργάνων της ΑΔΕΔΥ (Γ.Σ. και Ε.Ε.), πραγματοποιείται σε κάθε συνέδριο.

Το Προεδρείο της .Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο:

- Στην χάραξη της πορείας της οργάνωσης για την περίοδο μεταξύ δυο συνεδρίων της καθώς ετοιμάζει και παρουσιάζει τις εισηγήσεις δράσεων της ΑΔΕΔΥ
- Έχει την ευθύνη για την πορεία εφαρμογής των αποφάσεων των οργάνων της ΑΔΕΔΥ

Τα μέλη κάθε παράταξης που θα εκλεγούν στο Προεδρείο της Ε.Ε. της ΑΔΕΔΥ ορίζονται και προτείνονται από την ίδια την συνδικαλιστική παράταξη.

Η διαδικασία συγκρότησης του Προεδρείου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1983-2009 προκύπτει ως συνέπεια του εκλογικού αποτελέσματος του συνεδρίου, των εδρών δηλαδή που κάθε παράταξη έχει λάβει στο Γενικό Συμβούλιο (Γ.Σ) της ΑΔΕΔΥ στο Συνέδριο όσο και της συνδικαλιστικής συμφωνίας μεταξύ των παρατάξεων.

Αν η πλειοψηφούσα παράταξη έχει λάβει απόλυτη πλειοψηφία εδρών στο Γ.Σ, τότε η συγκρότηση του Προεδρείου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ μπορεί να είναι και μονοπαραταξιακή, με την συμμετοχή μόνο της ίδιας.

Αν η πλειοψηφούσα παράταξη δεν έχει λάβει απόλυτη πλειοψηφία εδρών στο Γ.Σ, η συγκρότηση του Προεδρείου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ θα προκύψει αναγκαστικά μέσα από την συνεργασία τουλάχιστον δύο ή και περισσότερων παρατάξεων, χωρίς να αποκλείεται και η συμμετοχή όλων των παρατάξεων στην συγκρότηση αυτή.

Τα προεδρεία της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ, από το 25^ο (1983) συνέδριο στο οποίο έλαβαν μέρος παρατάξεις, έχουν συγκροτηθεί ως ακολούθως:

- Είτε με την συμμετοχή μιας μόνο παράταξης (μονοπαραταξιακό Προεδρείο)

- Είτε με την συμμετοχή όλων των παρατάξεων που έχουν εκλέξει συμβούλους στην Ε.Ε

- Είτε με συμμετοχή παραπάνω της μιας παράταξης αλλά όχι και με την συμμετοχή όλων των παρατάξεων που έχουν εκλέξει συμβούλους στην Ε.Ε.

Στις περισσότερες περιπτώσεις συμφωνίας για συμμετοχή στο Προεδρείο της Ε.Ε παραπάνω της μιας παρατάξεων, ακολουθείτε η λογική της «αναλογικής εκπροσώπησης» με συμφωνία των παρατάξεων που αποφασίζουν να συμμετέχουν σε αυτό, ανάλογα δηλαδή με την εκλογική δύναμη που κάθε παράταξη έλαβε στο Συνέδριο.

Έτσι, στην συμφωνία αυτή συνήθως:

- η πρώτη παράταξη παίρνει την θέση του Πρόεδρου,

- η δεύτερη παίρνει την θέση του Γενικού Γραμματέα,

- η Τρίτη παίρνει θέση Αντιπροέδρου κλπ.

Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις των «Αγωνιστικών Συσπειρώσεων- Κινήσεων- Παρεμβάσεων» που πρόσκεινται στον πολιτικό χώρο της Εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς και του ΠΑΜΕ (από την δημιουργία του και μετά) δεν έχουν μετά από κανένα συνέδριο συμμετάσχει στην συγκρότηση των Προεδρείων της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ.

Πως έχει διαμορφωθεί το Προεδρείο της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ ανά Συνέδριο

Στις εκλογικές διαδικασίες των δύο πρώτων μεταπολιτευτικών συνεδρίων της οργάνωσης, το 23^ο (1975) και 24^ο (1979), δεν προβλεπόταν καταστατική δυνατότητα να λάβουν μέρος ξεχωριστά ψηφοδέλτια συνδικαλιστικών παρατάξεων και η εκλογή των μελών του Γ.Σ πραγματοποιούνταν μέσα από ένα κοινό ψηφοδέλτιο. Με τον τρόπο αυτό η σύνθεση του Γ.Σ όσο και του Προεδρείου της Ε.Ε, στελεχώθηκαν με συνδικαλιστικά στελέχη αποκλειστικά προσκείμενα στο κόμμα και στην κυβέρνηση της Ν.Δ, καθώς τα στελέχη αυτά κατόρθωσαν να κερδίσουν την πλειοψηφία στα συνέδρια αυτά.

Με μονοπαταξιακή λογική συγκροτήθηκαν τα όργανα και στο επόμενο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, **το 25^ο (1983)**, αποκλειστικά από στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ καθώς η παράταξη αυτή έλαβε και την απόλυτη πλειοψηφία στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ.

Στο 26^ο Συνέδριο (1986) κατατέθηκαν στα όργανα της οργάνωσης κατά την διαδικασία συγκρότησης Προεδρείου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ δυο βασικές αντιπαραθετικές μεταξύ τους προτάσεις.

Η μια πρόταση προέβλεπε την συγκρότηση ενός Προεδρείου με «ταξικά – αντιδεξιά» χαρακτηριστικά με την συμμετοχή των παρατάξεων της ΠΑΣΚ-ΔΥ και των παρατάξεων της Αριστεράς, με ταυτόχρονο αποκλεισμό από το προεδρείο της Ε.Ε της παράταξης που πρόσκεινται στον χώρο της ΝΔ.

Η πρόταση αυτή είχε ως κύριο εκφραστή της την ΠΑΣΚ-ΔΥ και συνάντησε τόσο την αναμενόμενη αντίδραση της προσκείμενης στην ΝΔ παράταξης ΔΑΚΔΥ (ως η παράταξη που προτεινόταν να αποκλειστεί από την διαδικασία συγκρότησης του Προεδρείου), καθώς και των προσκείμενων παρατάξεων στα κόμματα της κοινοβουλευτικής αριστεράς (Δ.Ε για το ΚΚΕ, ΑΚΕΔ για το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ).

Οι παρατάξεις της αριστεράς θεωρούσαν ότι η πρόταση αυτή της ΠΑΣΚ-ΔΥ επεδίωκε να προωθήσει στο συνδικαλιστικό επίπεδο το σχήμα που προωθούσε το ΠΑΣΟΚ στο πολιτικό επίπεδο και το οποίο προέβλεπε την “δεξιά” από την μια και τις λοιπές “δημοκρατικές δυνάμεις” από την άλλη.

Οι παρατάξεις της αριστεράς θεωρούσαν ότι η πρόταση αυτή της ΠΑΣΚ-ΔΥ είχε ως βασικό στόχο την περαιτέρω ενίσχυση της ηγεμονία της στο συνδικαλιστικό επίπεδο, περιορίζοντας τις ίδιες σε περιφερειακό – δορυφορικό ρόλο.

Η άλλη πρόταση προέβλεπε την δημιουργία ενός «αντιπροσωπευτικού προεδρείου» στην Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ, με την συμμετοχή όλων των παρατάξεων που εκπροσωπούνται στην Ε.Ε, ανάλογα με την συνδικαλιστική εκλογική δύναμη που κάθε μια παράταξη έλαβε στο πρόσφατο συνέδριο της οργάνωσης. Προέβλεπε δηλαδή να λάβει η πρώτη παράταξη την θέση του Πρόεδρου της Ε.Ε, η δεύτερη την θέση του Γραμματέα, κλπ. Η πρόταση αυτή είχε υποστηρικτές τόσο την προσκείμενη παράταξη στην ΝΔ όσο και τις προσκείμενες παρατάξεις στα κόμματα της Αριστεράς (Δ.Ε του ΚΚΕ και ΑΚΕΔ του ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ).

Η πρόταση αυτή συνάντησε την σφοδρή αντίδραση από την πλευρά της παράταξης του ΠΑΣΟΚ, της ΠΑΣΚ-ΔΥ, με το επιχείρημα ότι οι δυνάμεις της Αριστεράς δεν επιθυμούν «ταξικό» προεδρείο με αποκλεισμό της δεξιάς και ότι με τον τρόπο αυτό, οι παρατάξεις της Αριστεράς δεν κάνουν διάκριση μεταξύ των κομμάτων ΠΑΣΟΚ και ΝΔ.

Το Προεδρείο που συγκροτήθηκε τελικά μετά το 26^ο Συνέδριο, αποτελείτο από τις παρατάξεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ και της Δ.Ε (Δημοσιούπαλληλική Ενότητα) (προσκείμενη στο ΚΚΕ) καθώς επικράτησε τελικά η πρόταση της ΠΑΣΚ-ΔΥ για συγκρότηση «ταξικού – αντιδεξιού» Προεδρείου και κάθε απόπειρα της παράταξης Δ.Ε να ενταχθεί στο προεδρείο με θέση Αντιπροέδρου και η ΔΑΚΔΥ, συναντούσε⁵⁸² την κατηγορηματική αντίθεση της ΠΑΣΚ-ΔΥ, η οποία απειλούσε με παραίτηση από την θέση του Προέδρου του μέλους της Σ.Γιατρά αν η Δ.Ε ψηφίσει την ΔΑΚΕ για την θέση Αντιπροέδρου. Έτσι, αφού η θέση του Αντιπροέδρου έμεινε κενή πάνω από ενάμιση χρόνο, για την θέση αυτή η ΔΕ ψήφισε λευκό και η θέση καλύφτηκε από μέλος της ΠΑΣΚ-ΔΥ με κλήρωση.

Το Προεδρείο της Ε.Ε μετά το 26^ο Συνέδριο (1986) συγκροτήθηκε ως εξής:

- Πρόεδρος: από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος : από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Αντιπρόεδρος : από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Γενικός Γραμματέας : από Δ.Ε
- Οργανωτικός Γραμματέας : από ΠΑΣΚΕ-ΔΥ
- Ταμίας : από ΠΑΣΚ-ΔΥ

Για την θέση του Προέδρου της ΕΕ είχαν θέσει υποψηφιότητα ο κ.Σ.Γιατράς από την ΠΑΣΚ-ΔΥ και ο κ.Ν.Καρανάσος από την ΔΑΚ-ΔΥ. Πρόεδρος εξελέγη ο Σ.Γιατράς από την ΠΑΣΚ-ΔΥ με τις 8 ψήφους της ΠΑΣΚ-ΔΥ και τις 3 ψήφους της ΔΑΣ ενώ ο Ν.Καρανάσος από την ΔΑΚ-ΔΥ έλαβε 5 ψήφους από την παράταξή του.

Το Προεδρείο της Ε.Ε μετά το 27^ο Συνέδριο (1989).

Το Προεδρείο της ΕΕ της ΑΔΕΔΥ που συγκροτήθηκε μετά το 27^ο (1989) συνέδριο συγκροτήθηκε στη λογική του «αντιπροσωπευτικού προεδρείου» και σε αυτό έλαβαν μέρος η ΠΑΣΚ-ΔΥ, η ΔΑΚΕ-ΔΤ και η παράταξη του ενιαίου τότε ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ η «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ».

- Πρόεδρος: από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος : από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Αντιπρόεδρος : από ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ)
- Αντιπρόεδρος : από ΔΑΚΕ-ΔΤ

⁵⁸² Μ.Παπαχρήστου (1988),σ. .73-75

- Γενικός Γραμματέας : από ΔΑΚΕ-ΔΤ
- Ταμίας : από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Οργανωτικός Γραμματέας : από ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ).

Το Προεδρείο της Ε.Ε μετά το 28^ο Συνέδριο (1992)

Συγκροτήθηκε από τις παρατάξεις ΠΑΣΚ-ΔΥ και «Αυτόνομη Παρέμβαση» με την εξής σύνθεση:

- Πρόεδρος: από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος : από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Αντιπρόεδρος : από Αυτόνομη Παρέμβαση,
- Αντιπρόεδρος : από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Γενικός Γραμματέας : από Αυτόνομη Παρέμβαση
- Ταμίας : από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Οργανωτικός Γραμματέας : από ΠΑΣΚ-ΔΥ

Το Προεδρείο της Ε.Ε μετά το 29^ο Συνέδριο (1995)

Συγκροτήθηκε από όλες τις παρατάξεις που συμμετείχαν στην Ε.Ε (ΠΑΣΚ-ΔΥ - Αυτόνομη Παρέμβαση - Δ.Ε (Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα) και ΔΑΚΕ-ΔΥ) με την εξής σύνθεση:

- Πρόεδρος : από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος Α: από Αυτόνομη Παρέμβαση,
- Αντιπρόεδρος Β : από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος Γ : από Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα,
- Γενικός Γραμματέας: από ΔΑΚΕ-ΔΥ
- Ταμίας : από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Οργανωτικός Γραμματέας : από ΔΑΚΕ-ΔΤ

Το Προεδρείο της Ε.Ε μετά το 30^ο Συνέδριο (1998)

Συγκροτήθηκε από τις παρατάξεις ΠΑΣΚ-ΔΥ –ΔΑΚΕ-ΔΥ και «Αυτόνομη Παρέμβαση», με την ακόλουθη σύνθεση:

- Πρόεδρος : από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος : από Αυτόνομη Παρέμβαση,
- Αντιπρόεδρος : από ΔΑΚΕ-ΔΤ
- Γενικός Γραμματέας : από ΔΑΚΕ-ΔΥ)

- Ταμίας :από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Οργανωτικός Γραμματέας : από ΠΑΣΚ-ΔΥ

Το Προεδρείο της Ε.Ε μετά το 31^ο Συνέδριο (2001)

Συγκροτήθηκε από τις παρατάξεις ΠΑΣΚ-ΔΥ και «Αυτόνομη Παρέμβαση» με την ακόλουθη σύνθεση:

- Πρόεδρος: από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος :από Αυτόνομη Παρέμβαση,
- Αντιπρόεδρος :από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Γενικός Γραμματέας :από ΔΑΚΕ-ΔΥ

Το Προεδρείο της Ε.Ε μετά το 32^ο Συνέδριο (2004)

Συγκροτήθηκε από τις παρατάξεις ΠΑΣΚ-ΔΥ και «Αυτόνομη Παρέμβαση» με την ακόλουθη σύνθεση:

- Πρόεδρος: από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος Α :από Αυτόνομη Παρέμβαση,
- Αντιπρόεδρος Β :από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος Γ :από ΔΑΚΕ-ΔΤ
- Γενικός Γραμματέας από ΔΑΚΕ-ΔΥ

Το Προεδρείο της Ε.Ε μετά το 33^ο Συνέδριο (2007)

Συγκροτήθηκε από τις παρατάξεις ΠΑΣΚ-ΔΥ και «Αυτόνομη Παρέμβαση» με την ακόλουθη σύνθεση:

- Πρόεδρος: από ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- Αντιπρόεδρος Α :από Αυτόνομη Παρέμβαση, (με καθήκοντα αναπληρωτή Προέδρου)
- Αντιπρόεδρος Β: από ΠΑΣΚ-ΔΥ
- Αντιπρόεδρος : Γ από ΔΑΚΕ-ΔΤ
- Γενικός Γραμματέας: από ΔΑΚΕ-ΔΥ
- Ταμίας :από ΔΑΚΕ-ΔΥ
- Οργανωτικός Γραμματέας : από ΠΑΣΚ-ΔΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ Ε.Ε. ΑΔΕΔΥ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

23 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1975)	Ν.Καραθανάσης και από 22-4-1976 ο Μ.Παπακώστας.
24 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1979)	Ο Μ.Παπακώστας.
25 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1983)	Δ.Κίτσιος από ΠΑΣΚ-ΔΥ
26 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1986)	Σ. Γιατράς από ΠΑΣΚ-ΔΥ
27 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1989)	Σ. Γιατράς από ΠΑΣΚ-ΔΥ
28 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1992)	Σ. Γιατράς από ΠΑΣΚ-ΔΥ
29 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1995)	Γ.Κουτσούκος από ΠΑΣΚ-ΔΥ
30 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1998)	Γ.Κουτσούκος από ΠΑΣΚ-ΔΥ
31 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2001)	Σ.Παπασπύρου από ΠΑΣΚ-ΔΥ (από Απρίλιο 2000)
32 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2004)	Σ.Παπασπύρου από ΠΑΣΚ-ΔΥ
33 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2007)	Σ.Παπασπύρου από ΠΑΣΚ-ΔΥ
34 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2010)	Σ.Παπασπύρου από ΠΑΣΚ-ΔΥ

Οικονομικά ΑΔΕΔΥ

Σε κάθε συνέδριο της ΑΔΕΔΥ παρουσιάζεται από την απερχόμενη διοίκηση

Α) -Οικονομικός Απολογισμός Διαχείρισης (Απολογισμός Εσόδων-Εξόδων).

Σε αυτόν τον Απολογισμό παρουσιάζεται ανάλυση εσόδων (έσοδα από συνδρομές Ομοσπονδιών μελών, από τόκους, από επιχορηγήσεις, από εφημερίδα Υπαλληλική, από τυχόν συμμετοχή σε προγράμματα κλπ)

και ανάλυση εξόδων (έξοδα συνεδρίου- συνδιασκέψεων- ημερίδων, Γενικού Συμβουλίου, συνδρομές, εφημερίδας ΑΔΕΔΥ Υπαλληλική, δικαστικά, προσωπικού, μετακινήσεων, δημοσίων σχέσεων, συντήρησης γραφείων, Νομαρχιακών τμημάτων, κινητοποιήσεων – δράσεων, διεθνών σχέσεων κ.α).

Β) παρουσιάζεται στο συνέδριο αντίστοιχα με παραπάνω και Προϋπολογισμός Εσόδων-Εξόδων.

Εκτιμήσεις για την λειτουργία των οργάνων (Γ.Σ και Ε.Ε) της ΑΔΕΔΥ.

Σε κάθε συνέδριο της οργάνωσης η απερχόμενη πλειοψηφία (μονοπαραταξιακή ή με συνεργασία παρατάξεων) καταθέτει τον δικό της απολογισμό ο οποίος περιέχει μια συνολική αποτίμηση της λειτουργίας των οργάνων της ΑΔΕΔΥ για την περίοδο από το προηγούμενο συνέδριο.

Έναν απολογισμό για τις δράσεις των οργάνων της ΑΔΕΔΥ και τις δικές τους δράσεις συνήθως καταθέτουν στο συνέδριο και οι υπόλοιπες παρατάξεις που δεν συμμετείχαν στο προεδρείο της Ε.Ε και συμμετέχουν στο συνέδριο με εκλεγμένους συνέδρους.

Από την μελέτη των συνεδρίων της ΑΔΕΔΥ ως σημαντικότερα διαχρονικά αρνητικά στοιχεία, προβλήματα, εμπόδια και δυσκολίες στην λειτουργία και τις δράσεις των οργάνων της (Γ.Σ και Ε.Ε) θα μπορούσαμε να καταγράψουμε κωδικοποιημένα τα ακόλουθα:

-Η εκτίμηση που γίνεται σε όλα τα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ δείχνει ότι η συνολική ένταξη και συμβολή των μελών των διαφόρων οργάνων της ΑΔΕΔΥ, τόσο στην πορεία διαμόρφωσης των αποφάσεων όσο και στην πορεία υλοποίησής τους, δεν κυμάνθηκε σχεδόν ποτέ σε ικανοποιητικά επίπεδα.

-Κατατίθενται επίσης στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ κριτικές προσεγγίσεις για προβλήματα των οργάνων σχετικά, με τον έγκαιρο και έγκυρο εναρμονισμό με τις επιθυμίες και διαθέσεις του δημοσιοϋπαλληλικού κόσμου, με την ευκολία λήψης πολλές φορές αποφάσεων για πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων ή δράσεων αποσπασματικού χαρακτήρα, ή με την λήψη αποφάσεων για αγωνιστικές δράσεις με σημαντική χρονική καθυστέρηση ή με «χλιαρές» αντιδράσεις απέναντι στις κυβερνητικές πολιτικές που εκτιμάται ότι δεν καλύπτουν επαρκώς τις αγωνιστικές διαθέσεις της δημοσιοϋπαλληλικής βάσης.

-Έλλειψη ουσιαστικού διαλόγου στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων καθώς κυριαρχούν η «κομματικοποίηση» και η «παραταξιοποίηση».

-Συνεδριάσεις των συνδικαλιστικών οργάνων (κυρίως την δεκαετία της αυξημένης κομματικής πόλωσης 1980-1990) όπου στα πλαίσια της «κομματικοποίησης-παραταξιοποίησης» οι συνεδριάσεις αυτές μετατρέπονταν από

τις συνδικαλιστικές παρατάξεις συχνά σε πιστή μίμηση των κοινοβουλευτικών αντιπαραθέσεων μεταξύ των πολιτικών κομμάτων.

2.1.4 Οργανωτική διάρθρωση των Δημοσιοϋπαλληλικών Συνδικαλιστικών Οργανώσεων.

Το δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο διαρθρώνεται σε τρία οργανωτικά επίπεδα, στο Πρωτοβάθμιο, στο Δευτεροβάθμιο και στο Τριτοβάθμιο.

1) **το πρωτοβάθμιο** οργανωτικό επίπεδο αποτελούν τα συνδικάτα - οι σύλλογοι εργαζομένων στους χώρους εργασίας, (η σύσταση των οποίων προϋποθέτει την ύπαρξη 21 φυσικών προσώπων – μελών και συγκεκριμένες ενέργειες για έγκριση από το Πρωτοδικείο).

2) **Το Δευτεροβάθμιο** οργανωτικό επίπεδο συγκροτείται από τις κλαδικές Ομοσπονδίες και προϋποθέτει την συμμετοχή τουλάχιστον δυο πρωτοβάθμιων συνδικάτων.

3) **το Τριτοβάθμιο** οργανωτικό επίπεδο το οποίο αντιπροσωπεύεται από μια συνδικαλιστική οργάνωση, την ΑΔΕΔΥ, που αποτελεί και την ανώτατη συνδικαλιστική βαθμίδα οργάνωσης του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου.

Ειδικότερα, το πρωτοβάθμιο οργανωτικό επίπεδο αποτελεί το βασικό οργανωτικό κύτταρο ανάπτυξης του συνδικαλιστικού κινήματος των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων των ΝΠΔΔ . Ορισμένοι πρωτοβάθμιοι Σύλλογοι δραστηριοποιούνται και σε πανελλαδικό επίπεδο (Πανελλαδικοί Σύλλογοι).

Όλοι οι πρωτοβάθμιοι Σύλλογοι διαθέτουν οργανωτική αυτοτέλεια με δικό τους καταστατικό και όργανα διοίκησης και λειτουργούν μέσα στα πλαίσια των νομικών και καταστατικών διατάξεων.

Οι καταστατικές διατάξεις των πρωτοβάθμιων σωματείων προβλέπουν:

- Την Επωνυμία, Την Έδρα, Τους Σκοπούς, Τα Μέσα, Τους Πόρους του σωματείου
- Τους όρους εγγραφής μελών
- Τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την διαδικασία διαγραφής των μελών του σωματείου
- Τα όργανα Διοίκησης και ελέγχου.

- Τους τρόπους συγκρότησης και σύγκλισης του Δ.Σ
- Τις αρμοδιότητες του Δ.Σ
- Τα είδη της Γ.Σ (Τακτική και Έκτακτη)
- Τις διαδικασίες της Γ.Σ) (Απαρτία-Συζήτηση- Απόφαση)
- Την διαδικασία των αρχαιρεσιών για την εκλογή των οργάνων
- Τον αριθμό των μελών του Δ.Σ και την διάρκεια της θητείας του
- Την Συγκρότηση του Δ.Σ σε σώμα
- Την διαδικασία παραίτησης από μέλος του Δ.Σ
- Τις αρμοδιότητες του Δ.Σ
- Την διαδικασία σύγκλησης του Δ.Σ
- Τις αρμοδιότητες του Προέδρου, Αντιπροέδρου, Γενικού Γραμματέα

και αναπληρωματικού Γενικού Γραμματέα , Ταμία

- Τις αρμοδιότητες της Ελεγκτικής Επιτροπής (Ε.Ε)
- Τις διαδικασίες απόκτησης Περιουσίας
- Την τήρηση Βιβλίων – Σφραγίδων
- Την διοργάνωση Γιορτών – Εκδηλώσεων
- Την συμμετοχή σε δευτεροβάθμια οργάνωση
- Τις διαδικασίες Τροποποίησης του Καταστατικού

Τα όργανα Διοίκησης και ελέγχου των πρωτοβάθμιων σωματείων είναι:

- A) Η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ)
- B) Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ)
- Γ) Η Ελεγκτική Επιτροπή (Ε.Ε)

Κάθε τι που δεν προβλέπεται από το καταστατικό ρυθμίζεται από τις σχετικές διατάξεις που καθορίζουν την λειτουργία των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Στο χρονικό διάστημα που ορίζει το καταστατικό διεξάγονται εκλογές για την εκλογή των οργάνων Διοίκησης καθώς και για τους αντιπροσώπους στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις. (ο αριθμός των εκλεγμένων αντιπροσώπων στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις καθορίζεται από αυτές με βάση τον αριθμό των ψηφισάντων μελών). Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκλέγουν το Προεδρείο του ΔΣ. Το ΔΣ της πρωτοβάθμιας οργάνωσης καταθέτει τον απολογισμό του

(Διοικητικό και Οικονομικό) στην Γενική Συνέλευση (που αποτελεί το ανώτατο όργανο του σωματείου) στην λήξη της θητείας του.

Το Δευτεροβάθμιο οργανωτικό επίπεδο το οποίο αποτελούν οι κλαδικές Ομοσπονδίες των οποίων οι καταστατικές διατάξεις προβλέπουν:

- Την Επωνυμία, Την Έδρα, Τους Σκοπούς, Τα Μέσα, Τους Πόρους της Οργάνωσης

- Τους όρους εγγραφής των σωματείων - μελών της Οργάνωσης
- Τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την διαδικασία διαγραφής των σωματείων -μελών

- Τα όργανα Διοίκησης και ελέγχου
- Τους Αντιπρόσωπους στην Τριτοβάθμια οργάνωση την ΑΔΕΔΥ
- Τους τρόπους συγκρότησης και σύγκλισης του Δ.Σ
- Τις αρμοδιότητες του Δ.Σ
- Τα είδη της Γ.Σ (Τακτική και Έκτακτη)
- Τις διαδικασίες της Γ.Σ) (Απαρτία-Συζήτηση- Απόφαση)
- Την διαδικασία των αρχαιρεσιών για την εκλογή των οργάνων
- Τον αριθμό των μελών του Δ.Σ και την διάρκεια της θητείας του
- Την Συγκρότηση του Δ.Σ σε σώμα
- Την διαδικασία παραίτησης από μέλος του Δ.Σ
- Τις αρμοδιότητες του Δ.Σ
- Την διαδικασία σύγκλησης του Δ.Σ
- Τις αρμοδιότητες του Προέδρου, Αντιπροέδρου, Γενικού Γραμματέα και αναπληρωματικού Γενικού Γραμματέα ,του Οργανωτικού Γραμματέα, του Ταμία

Τις αρμοδιότητες της Ελεγκτικής Επιτροπής (Ε.Ε)

- Τις διαδικασίες απόκτησης Περιουσίας
- Την τήρηση Βιβλίων – Σφραγίδων
- Την διοργάνωση Γιορτών – Εκδηλώσεων
- Τις διαδικασίες Τροποποίησης του Καταστατικού

Κάθε τι που δεν προβλέπεται από το καταστατικό ρυθμίζεται από τις σχετικές διατάξεις που καθορίζουν την λειτουργία των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Το Τριτοβάθμιο οργανωτικό επίπεδο, το οποίο αντιπροσωπεύει μια μόνο συνδικαλιστική οργάνωση, η ΑΔΕΔΥ και αποτελεί την ανώτατη συνδικαλιστική βαθμίδα οργάνωσης του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Οι βασικές αρχές της οργανωτικής συγκρότησης της ΑΔΕΔΥ, κινούνται σε παράπλευρη κατεύθυνση με αυτές της ΓΣΕΕ (Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος), όπως έχουν και αυτές καθοριστεί με αποφάσεις των Συνεδρίων⁵⁸³ της. Οι βασικές αρχές της οργανωτικής συγκρότησης της ΓΣΕΕ προβλέπουν:

Το πρωτοβάθμιο οργανωτικό επίπεδο το οποίο αποτελούν τα σωματεία στον κλάδο παραγωγής που είναι ενώσεις φυσικών προσώπων και αποτελούν και εδώ τα βασικά κύτταρα του συνδικαλισμού.

Το δευτεροβάθμιο οργανωτικό επίπεδο το οποίο αποτελούν τα Εργατικά Κέντρα (ένα σε κάθε νομό) και μία Ομοσπονδία ανά κλάδο παραγωγής ή τομέα οικονομικής δραστηριότητας.

Το τριτοβάθμιο οργανωτικό επίπεδο το οποίο αντιπροσωπεύει και εδώ μια μόνο συνδικαλιστική οργάνωση που είναι η Γ.Σ.Ε.Ε.

2.1.5 Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις

2.1.5.1 Πολιτικά κόμματα και συνδικαλιστικές παρατάξεις στην μεταπολιτευτική Ελλάδα.

Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις αποτελούν δομικό στοιχείο της οργάνωσης των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και έναν βασικό “πυλώνα” συγκρότησής τους.

Από τη έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974 και μετά, τα πολιτικά κόμματα λειτουργούν ως οι κύριοι μηχανισμοί σταθεροποίησης και εγγύησης της εύθραυστης, στα πρώτα της χρόνια, δημοκρατίας. Με παρουσία και δράση σε όλους τους τομείς και επικυριαρχία στις κοινωνικές διεργασίες, με ταυτόχρονη ατροφία των υπολοίπων θεσμών, διαδικασιών οργάνωσης και εκπροσώπησης συμφερόντων, μέσα στους οποίους κορυφαία θέση έχουν και τα συνδικάτα.

⁵⁸³ ΓΣΣΕ, ΔΟΜΗ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ, στο δικτυακό τόπο:
http://www.gsee.gr/left_menu_files/left_m_p2c.php?p_id=6&p2_id=4/ 20-7-2010

Ο έντονος κομματικός ανταγωνισμός από τις απαρχές ακόμη της μεταπολιτευτικής περιόδου, οδήγησε και σε οξύτατη κομματική πόλωση η οποία κορυφώθηκε την δεύτερη δεκαετία της περιόδου 1980-1990 και αποτέλεσε χαρακτηριστικό στοιχείο της μεταπολιτευτικής πολιτικής ζωής, διαμορφώνοντας συνειδήσεις, συμπεριφορές ταυτίσεις και αντανakλαστικά ικανά να επιβιώνουν σε βάθος χρόνου⁵⁸⁴. Την μεταπολιτευτική περίοδο και μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990, ιδίως σε ορισμένες περιόδους όπως ειδικότερα στο τέλος της δεκαετίας του 1970, και στην περίοδο 1984-1989, ο κομματικός ανταγωνισμός προσέλαβε ιδιαίτερα μαζικά χαρακτηριστικά, έχοντας ως πεδία του όλους τους κοινωνικούς και επαγγελματικούς χώρους .

Στο εσωτερικό της Δημόσιας Διοίκησης, στα συνδικάτα, στις μαζικές συλλογικές οργανώσεις , στα επιμελητήρια, στα σχολεία, στα πανεπιστήμια, στις γειτονιές, στους Δήμους και τις Κοινότητες, στους αθλητικούς συλλόγους κ.α παρατηρήθηκε έντονος κομματικός ανταγωνισμός, κυρίως μεταξύ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, αλλά και μεταξύ ΠΑΣΟΚ και κομμάτων της Αριστεράς. Την περίοδο αυτή ακόμη και τα καφενεία διαχωρίστηκαν σε «πράσινα» και «γαλάζια»⁵⁸⁵. Υπήρξε διείσδυση και αποφασιστική επιρροή των κομμάτων σε όλους τους διαμεσολαβητικούς θεσμούς όπως τα συνδικάτα, τα Μ.Μ.Ε, την Δημόσια Διοίκηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, το φοιτητικό κίνημα κ.α με αποτέλεσμα, να ενισχυθεί υπέρμετρα και να καταστεί προνομιακή η διαμεσολάβηση των κομμάτων ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία.

Την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο ο έλεγχος και η ιδιοποίηση του κρατικού μηχανισμού έγινε πεδίο σκληρής κομματικής διαπάλης μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΝΔ και ο κρατικός μηχανισμός έγινε εργαλείο στα χέρια των εναλλασσόμενων κυβερνήσεων παρά την ύπαρξη κάποιων θεσμικών αλλαγών στο πολιτικό σύστημα μετά το 1974.

Η κομματική λογική που θυσιάζει το καθολικό στο επιμεριστικό - συντεχνιακό -πρόσκαιρο, έχει μπολιάσει όλο το πολιτικό –κομματικό σύστημα στη λογική της επικράτησης, με στόχο την νομή της εξουσίας, μη επιδεχόμενη κανέναν περιορισμό στην απόλυτη κυριαρχία της.

⁵⁸⁴ Γ.Βούλγαρης, (2001)

⁵⁸⁵ Π.Κυπριανός, (1997)

Ο κομματικός ανταγωνισμός δεν περιορίστηκε σε καμιά περίπτωση στο πεδίο της εκλογικής αναμέτρησης για το κοινοβούλιο αλλά επεκτάθηκε και στις αντιπροσωπευτικές συλλογικές οργανώσεις (συνδικάτα , αγροτικοί σύλλογοι, μαζικοί χώροι εκπαίδευσης κλπ), όπου επιδιώχθηκε από την πλευρά των κομμάτων η καταγραφή του μεγαλύτερου δυνατού ποσοστού κοινωνικής αντιπροσώπευσης για το καθένα. Η ενίσχυση των κομμάτων μέσα στη δομή της μεταπολιτευτικής εξουσίας, αφορά τον νέο ρόλο που αναλαμβάνουν, εξαιτίας της εμπέδωσης του κοινοβουλευτισμού και της γενίκευσης των αντιπροσωπευτικών διαδικασιών⁵⁸⁶.

Η ίδια τάση «κομματικοποίησης», όπως αναφέρουμε παραπάνω, αφορά επίσης, εκτός από τον συνδικαλισμό, και όλους τους μαζικούς συλλογικούς χώρους. Στα συνδικάτα, τις ομοσπονδίες, τους επιστημονικούς συλλόγους, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις αλλά και στους φοιτητικούς συλλόγους, τις μαθητικές κοινότητες, τους πολιτιστικούς φορείς ακόμα και στους αθλητικούς συλλόγους, η αναπαραγωγή ανοιχτών ή συγκεχυμένων μορφών αντιπροσώπευσης που αντλούν το περιεχόμενο τους από το κοινοβουλευτικό μοντέλο είναι φανερό⁵⁸⁷.

Οι αντιπαράθεσεις και ο εκλογικός ανταγωνισμός μεταπολιτευτικά των κομμάτων για την εκλογική νίκη, συμπαρασύρει σε αδιαπραγμάτευτη σκληρή αντιπαράθεση και όλα τα επίπεδα κοινωνικής αντιπροσώπευσης, με κυριότερα πεδία αυτά των συνδικάτων και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η συνολική αυτή αντιπαράθεση καθιστούσε δύσκολη έως ανέφικτη την νηφάλια, ψύχραιμη και συναινετική προσέγγιση λύσεων, έως τουλάχιστον και το τέλος της δεκαετίας του 1980.

Μεταπολιτευτικά, ειδικότερα για τα συνδικάτα, μπορούμε να εντοπίσουμε την ύπαρξη ισχυρής πολιτικής βούλησης να προσαρμοστούν και να περιοριστούν αυτά, μέσω ενός πλαισίου που θα νομιμοποιεί, θα σταθεροποιεί και θα διευρύνει την ύπαρξη και παρέμβασή τους, ως ιδεολογικοί μηχανισμοί και ως θεσμοί διαμεσολάβησης των ταξικών συγκρούσεων, λειτουργώντας πάντα εντός «συστημικού» πλαισίου και ευρισκόμενα στην στενότερη δυνατή σχέση με τα πολιτικά κόμματα.⁵⁸⁸

⁵⁸⁶ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986)

⁵⁸⁷ ό.π.

⁵⁸⁸ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη, (1986)

Η πτώση της δικτατορίας και η απαρχή της μεταπολίτευσης συνδέεται με την διαιώνιση και ένταση των παραταξιακών λογικών καθώς δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η καταστρατήγηση της αυτονομίας του συνδικαλιστικού πεδίου στην Ελλάδα⁵⁸⁹ διαθέτει βαθιές ιστορικές ρίζες με δράστες όλα ανεξαιρέτως τα πολιτικά κόμματα, ανεξάρτητα από τον βαθμό παραβίασης που αναλογεί σε καθένα.

Για προσδιορισμό “κομματικής παραταξιοποίησης” και “συνδικαλιστικής αυτονομίας» στο πλαίσιο των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων θα μπορούσαμε προσδιορίσουμε την ύπαρξη μιας κατάστασης “κομματικής παραταξιοποίησης” η οποία έχει ως βασικά της χαρακτηριστικά ότι οι λειτουργίες, οι αποφάσεις και οι δράσεις των συλλογικών συνδικαλιστικών οργανώσεων συντελούνται και διενεργούνται κάτω από την κηδεμονία ή καθοδήγηση των πολιτικών κομμάτων με κύριο στόχο την ικανοποίηση πρωτίστως των δικών τους στρατηγικών και πολιτικών προτεραιοτήτων και αναγκών και όχι πρωτίστως την εξυπηρέτηση των αναγκών και στρατηγικών των συνδικαλιστικών οργανώσεων .

Την “συνδικαλιστική αυτονομία” θα μπορούσαμε να την ορίσουμε ως λειτουργία του συνδικάτου με βάση κανόνες που το ίδιο έχει θεσπίσει, μέσα από δικές του εσωτερικές λειτουργίες, αυτόνομες από κυβερνητικά, εργοδοτικά και κομματικά συμφέροντα, στη βάση πρόταξης της εξυπηρέτησης των γενικών συμφερόντων του συνδικάτου έναντι οιονδήποτε άλλων συμφερόντων.

“Συνδικαλιστική αυτονομία” δεν μπορεί να υπάρχει όταν η λειτουργία του συνδικάτου θα έχει ως βάση της, νομοθετικές ρυθμίσεις, την κηδεμονία ή εξάρτηση από πολιτικά κόμματα , την κυβέρνηση ή την εργοδοσία.

Το φαινόμενο της “κομματικής παραταξιοποίησης” εντός του συνδικαλιστικού πεδίου, αντλεί την αφετηρία του από τα πρώτα χρόνια της νόμιμης λειτουργίας του ελληνικού συνδικαλισμού, όταν εξωτερικοί παράγοντες, με προεξέχοντες την κρατική εξουσία και τις μεθοδεύσεις των κυβερνητικών κομμάτων, επιχειρούν να ελέγξουν τις διεργασίες και τους συσχετισμούς στο

⁵⁸⁹ ό.π., σ. 216

εσωτερικό του⁵⁹⁰. Ο έντονος κρατικός παρεμβατισμός, οι παρεμβάσεις με σκοπό τον αποκλεισμό από τις επίσημες συνδικαλιστικές οργανώσεις των “ταξικών” δυνάμεων, η υιοθέτηση της τριτοδιεθνιστικής αντίληψης για τα “κόκκινα” συνδικάτα από σημαντικό τμήμα του εργατικού κινήματος, οι διασπάσεις και συγκρούσεις στο εσωτερικό του σοσιαλιστικού και κομμουνιστικού χώρου, αποτέλεσαν παράγοντες⁵⁹¹ που έχουν συμβάλει ιστορικά στην δημιουργία όρων περιχαράκωσης των διαφορετικών ρευμάτων σκέψης σε παραταξιακές λογικές.

Την “κομματικοποίηση” του ελληνικού συνδικαλισμού κατοχύρωσε και θεσμικά ο ν.1264 / 1982, μέσω της θέσπισης της απλής αναλογικής ως εκλογικό σύστημα στις αρχαιρεσίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων και μέσω της συμμετοχής σε αυτές ξεχωριστών παραταξιακών ψηφοδελτίων.

Οι ρυθμίσεις αυτές πρέπει να σημειωθεί ότι έγιναν την περίοδο εκείνη ευρέως αποδεκτές⁵⁹², ως ρυθμίσεις προώθησης δημοκρατικού εκσυγχρονισμού που είχε ανάγκη ο ελληνικός συνδικαλισμός.

Την προηγούμενη δεκαετία 1974-1981 στις εκλογικές διαδικασίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων, ίσχυε ένα πλειοψηφικό σύστημα, το οποίο είχε κατηγορηθεί από ολόκληρη την αντιπολίτευση (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ) ότι είχε συμβάλει καθοριστικά στον έλεγχο των συνδικαλιστικών οργανώσεων από τις φιλοκυβερνητικές συνδικαλιστικές δυνάμεις.

Η ύπαρξη, ο ρόλος και η δράση των συνδικαλιστικών παρατάξεων, που ουσιαστικά αποτελούν κομματικές παρατάξεις αλλά αποτελούν και έναν βασικό “πυλώνα” του τρόπου δόμησης και ανάπτυξης των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων μεταπολιτευτικά, δεν συνάντησε ουσιαστικά αντίλογο στην ανάπτυξή τους.

Για τις συνδικαλιστικές - κομματικές παρατάξεις θεωρούμε ότι ισχύει σε μεγάλο βαθμό η διαπίστωση ότι λειτουργούν ως... «οργανωμένες φράξιες στο εσωτερικό των συνδικάτων»⁵⁹³, στα πλαίσια ενός τυπικά ενιαίου οργανωτικά συνδικάτου.

⁵⁹⁰ Γ. Κουζής, (2007) σ. 191

⁵⁹¹ ό.π.

⁵⁹² Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

⁵⁹³ Γ.Κουζής, (2007), σ. 191

Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις που έχουν καταφέρει να εκπροσωπηθούν στα Συνέδρια και στα όργανα της ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο (1974-2009) βρίσκονται, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, σε πλήρη αντιστοιχία με τα υπάρχοντα κοινοβουλευτικά κόμματα, αποτελώντας ουσιαστικά τους συνδικαλιστικούς τους βραχίονες. Η συσχέτιση αυτή και μάλιστα με όρους οργανωμένης λειτουργίας στο εσωτερικό των συνδικάτων, συνιστά «ελληνικό χαρακτηριστικό γνώρισμα»⁵⁹⁴ και αποτελεί «ευρωπαϊκή πρωτοτυπία»⁵⁹⁵ σύμφωνα με την οποία, κάθε κόμμα του κοινοβουλίου, έχει τη διακριτή οργανωμένη του έκφραση στο εσωτερικό των συνδικάτων.

Και στον ευρωπαϊκό χώρο βέβαια είναι υπαρκτές παραδοσιακές σχέσεις και εξαρτήσεις μεταξύ πολιτικών κομμάτων και συνδικαλιστικών τάσεων ⁵⁹⁶.

Ο τρόπος αυτός λειτουργίας, που όπως είπαμε μπορεί να θεωρηθεί ως «λειτουργία συνδικάτων μέσα στο συνδικάτο» θεωρούμε ότι έχει καθοριστική συμβολή στη δημιουργία, σε μεγάλο μέρος των στελεχών και μελών των παρατάξεων, μιας ιδιότυπης παραταξιακής κουλτούρας, σύμφωνα με την οποία, προέχει το στενό και συνήθως βραχυπρόθεσμο συμφέρον της παράταξης και του κόμματος έναντι του γενικότερου συμφέροντος του συνδικάτου, στις περιπτώσεις όπου, τα παραταξιακό και κομματικό συμφέρον δεν συμβαδίζει ή ακόμη μπορεί και να βρίσκεται και σε αντίθεση με τα ουσιαστικά συμφέροντα του συνδικάτου.

Η φύση όμως της συνδικαλιστικής οργάνωσης, ως εκπρόσωπος κοινών ταξικών συμφερόντων των εργαζομένων, θεωρούμε ότι διαφέρει από αυτήν του κοινοβουλίου στο οποίο όντως εκπροσωπούνται ανταγωνιστικά και συγκρουόμενα ταξικά συμφέροντα. Στα πλαίσια των συνδικαλιστικών οργάνωσεων των μισθωτών υπάρχουν και εκπροσωπούνται μεν υπαρκτά διαφορετικά ιδεολογικοπολιτικά ρεύματα, αλλά η αναπαραγωγή των κοινοβουλευτικών διαιρέσεων στο εσωτερικό τους, δημιουργεί ουσιώδη προβλήματα κοινής συνδικαλιστικής δράσης. Το συνδικάτο αποτελεί μια οργάνωση εξόχως πολιτική από την ίδια την πράξη δημιουργίας του και με δράσεις που έχουν αναμφίβολα πολιτικά χαρακτηριστικά, αφού τα αιτήματά του, όσο περιορισμένο εύρος κι αν διαθέτουν, ακόμη και τα πλέον «στενά» εξ αυτών, έχουν σαφές πολιτικό

⁵⁹⁴ ό.π., σ.203

⁵⁹⁵ ό.π., σ. 204

⁵⁹⁶ ό.π., σ. 207-210

περιεχόμενο και προσανατολισμό καθώς έχουν ως στόχο την ενίσχυση της θέσης της εργασίας στο σύστημα καπιταλιστικού ανταγωνισμού με το κεφάλαιο.

Μπορεί ακόμη να χαρακτηριστεί⁵⁹⁷ και εύλογη η απουσία ενιαίας άποψης εντός των συνδικάτων, όταν μάλιστα η ίδια η φύση του καπιταλιστικού συστήματος γεννά διακρίσεις, κατηγοριοποιήσεις και κατατμήσεις στους κόλπους της μισθωτής εργασίας. Επίσης μπορεί να θεωρηθεί «θεμιτό» και για τα πολιτικά κόμματα, ως βασικά συστατικά του δημοκρατικού κοινοβουλευτικού βίου, να επιχειρούν να επηρεάζουν προς όφελός τους το συνδικαλιστικό πεδίο, λόγω και του ειδικού βάρους που αυτό διαθέτει στα πλαίσια ενός κοινωνικού σχηματισμού.

Οι διαδικασίες συνεδριάσεων των συνδικαλιστικών οργάνων στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και την ΑΔΕΔΥ, λειτουργούν συνήθως με πνεύμα πιστής αναπαραγωγής των αντίστοιχων κοινοβουλευτικών συγκρούσεων καθώς αντιπαράτιθενται συγκροτημένα και με ενιαία «γραμμή» οι κομματικές συνδικαλιστικές δυνάμεις. Στις συνεδριάσεις αυτές οι συνδικαλιστικές παρατάξεις καταθέτουν η καθεμιά το δικό της «πλαίσιο», που έχει διαμορφωθεί προκαταβολικά στα πλαίσια των οργάνων της παράταξης ή ακόμη και του κόμματος. Τα «πλαίσια» αυτά συνήθως δεν επιδέχονται μεγάλου εύρους αλλαγές και τροποποιήσεις κατά την διαδικασία της συζήτησης στα συνδικαλιστικά όργανα και τίθενται το καθένα ξεχωριστά - σε αντιπαράθετική μεταξύ τους ψηφοφορία.

Τα «πλαίσια» αυτά οφείλουν να τα υποστηρίζουν πάντα, με όρους⁵⁹⁸ παραταξιακής ή ακόμη και κομματικής πειθαρχίας, όλα τα στελέχη και μέλη της παράταξης.

Στις περιπτώσεις που στα όργανα της συνδικαλιστικής οργάνωσης καμιά παράταξη δεν διαθέτει από μόνη της πλειοψηφία για την λήψη απόφασης, δημιουργείται, μέσω αμοιβαίων υποχωρήσεων, ένα «κοινό πλαίσιο» με την σύμπραξη και άλλης ή άλλων παρατάξεων, το οποίο θα καταφέρει να συγκεντρώνει την απαιτούμενη πλειοψηφία και να καταστεί απόφαση της οργάνωσης.

Η συνολική και οξυμένη αντιπαράθεση των πολιτικών κομμάτων καθιστά δύσκολη έως ανέφικτη, έως τουλάχιστον και το τέλος της δεκαετίας του 1980, την δυνατότητα αναζήτησης συναινετικής προσέγγισης λύσεων των προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας.

⁵⁹⁷ Γ.Κουζής, (2007), σ. 197

⁵⁹⁸ ό.π., σ. 195

Εκφράσεις αυτής της αντιπαράθεσης και του ανταγωνισμού στο συνδικαλιστικό πεδίο αποτελούν :

-Η καταγραφή, τις περισσότερες φορές, υψηλότερου βαθμού κινητοποίησης σε παραταξιακές διαδικασίες και εκδηλώσεις, σε σύγκριση με τις κινητοποιήσεις και δράσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων και την υλοποίηση των αποφάσεών τους. Ενδεικτικά παραθέτουμε διαπιστώσεις και προβληματισμούς του Γ. Γραμματέα της ΑΔΕΔΥ Η.Βρετάκου⁵⁹⁹ στο 28^ο Συνέδριο της οργάνωσης (1992) για το θέμα αυτό, όπου χαρακτηριστικά αναφέρει, ότι... «για το θέμα της κομματικοποίησης και της παραταξιοποίησης, συνάδελφοι, που η εισήγηση εκτιμάει ότι αποτελούσε και αποτελεί ένα βασικό πρόβλημα στο συνδικαλιστικό κίνημα, συμβαίνουν τα εξής τραγελαφικά πράγματα, που πρέπει να δούμε με ειλικρίνεια. Έγινε μια συγκέντρωση της ΑΔΕΔΥ εδώ στην Αθήνα, σε μια κινητοποίηση. Στην συγκέντρωση ήρθαν 500 άτομα. Παραμονές της συγκέντρωσης, την επομένη αλλά και την ίδια μέρα υπήρχαν παραταξιακές συγκεντρώσεις ενός μόνο κλάδου. Συγκεντρώθηκαν από έναν μόνο κλάδο –όχι κλάδο των δεκάδων χιλιάδων μελών αλλά των δυο –τριών χιλιάδων , πάνω από 800 άτομα. Στις εκδηλώσεις της ΑΔΕΔΥ, του συνδικαλιστικού κινήματος, μηδαμινή συμμετοχή. Σε κάποιες εκδηλώσεις άλλες, παραταξιακές, μεγάλη συμμετοχή. Αυτό πρέπει να μας ανησυχήσει. Τι σημαίνει αυτό; Έχουν αντικαταστήσει οι παρατάξεις τα σωματεία; Είναι ένα χοντρό πρόβλημα συνάδελφοι».

Η δημιουργία και η διατήρηση συνδικαλιστικών οργανώσεων στη βάση εξυπηρέτησης παραταξιακών αναγκών και συσχετισμών, φαινόμενο που κατέχει καθοριστική συμβολή στο φαινόμενο του οργανωτικού πολυκερματισμού του ελληνικού συνδικαλιστικού πεδίου, ενός πεδίου τυπικά ενιαίου οργανωτικά αλλά ουσιαστικά⁶⁰⁰ διασπασμένου από τις διαφορετικές και ανταγωνιστικές μεταξύ τους στρατηγικές των συνδικαλιστικών παρατάξεων.

Αποκορύφωμα αυτών των διαφορετικών ανταγωνιστικών στρατηγικών των συνδικαλιστικών παρατάξεων αποτέλεσαν και οι χωριστές εκδηλώσεις και κινητοποιήσεις για σειρά ετών (π.χ. ξεχωριστός εορτασμός Πρωτομαγιάς από τα μέσα μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980 καθώς και η ύπαρξη ξεχωριστών

⁵⁹⁹ Γ.Αποστολόπουλος, (2004), βλ. σχετικά την τοποθέτηση του Η.Βρετάκου στο 28^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ Τόμος Β, σ.193

⁶⁰⁰ Γ. Κουζής, (2007), σ. 194-195

κινητοποιήσεων επίσης από τις απαρχές της δεκαετίας του 1990 από την παράταξη του ΠΑΜΕ).

Το φαινόμενο της “κομματικής παραταξιοποίησης” φαίνεται να αποτελεί⁶⁰¹ και για μεγάλα τμήματα της κοινής γνώμης έναν σημαντικό αρνητικό παράγοντα στην αξιολόγηση των συνδικάτων.

Η δεκαετία του 1990 όμως διαφοροποιεί ριζικά τις συνθήκες ιδεολογικο-προγραμματικής πόλωσης, που αποτέλεσε το χαρακτηριστικό στοιχείο των δυο προηγούμενων δεκαετιών της μεταπολίτευσης, καθώς, οι διαφορές μεταξύ των κομμάτων εξουσίας (αλλά όχι μόνο) μειώνονται, η άσκηση της πολιτικής κινείται εντός ενός “θεσμικού τόξου” που προσδιορίζουν οι προτεραιότητες της αγοράς και του “νεοφιλελευθερισμού”, μετατοπίζεται το κοινωνικό κέντρο βάρους τους, αλλάζει η εσωτερική τους λειτουργία, ενισχύεται ο συγκεντρωτισμός και η πολιτική αυτονόμηση των κορυφών τους, ελαχιστοποιώντας τα καθήκοντα της αντιπροσώπευσης.

Την περίοδο αυτή σημειώνονται και τάσεις μιας διαδικασίας συνεννόησης και ευρείας συσπείρωσης στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων καθώς και τάσεις, από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και παρατάξεις, για αυτόνομη επεξεργασία και προβολή θέσεων, προτάσεων και διεκδικήσεων, τόσο έναντι των κυβερνήσεων όσο και έναντι των πολιτικών κομμάτων.

Στην διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου έχουν εξαγγελθεί από την πλευρά διαφόρων συνδικαλιστικών παρατάξεων προθέσεις για «σχετική αυτονόμηση» από το κόμμα, με συνολικό όμως απολογισμό⁶⁰² όχι ιδιαίτερα εντυπωσιακό.

Οι προσκείμενες παρατάξεις ΠΑΣΚ- ΔΥ και ΔΑΚΕ-ΔΤ στα κυβερνητικά κόμματα ΠΑΣΟΚ και ΝΔ αντίστοιχα παρουσιάζουν δείγματα μιας «σχετικής» αυτονόμησης από τα κόμματα αυτά, διεκδικώντας έναν ρόλο κοινωνικής αντιπολίτευσης στο εσωτερικό των κομμάτων τους, χωρίς όμως αυτό να αποτελεί μια πάγια και απόλυτα αξιόπιστη πρακτική. Στο πεδίο των μη κυβερνητικών παρατάξεων της Αριστεράς, που ... «εύλογα μπορούν να θεωρηθούν αυτόνομες από την κρατική εξουσία»⁶⁰³, υψηλότερο βαθμό αυτονομίας μπορούμε να

⁶⁰¹ Γ.Κουζής, (2007), σ. 196 και Χ. Βερναρδάκης, Κ.Μαυρέας, Β.Παγώνης, (2005)

⁶⁰² Αναλυτικά για το θέμα σε αντίστοιχα κεφάλαια σε «Κυβερνητικοί Περίοδοι»

⁶⁰³ Γ.Κουζής, (2007), σ. 201

εκτιμήσουμε⁶⁰⁴ ότι διαθέτει η παράταξη «Αυτόνομη Παρέμβαση»⁶⁰⁵ σε σχέση με την ΕΣΑΚ-Σ / ΠΑΜΕ⁶⁰⁶.

Οι κομματικές συνδικαλιστικές παρατάξεις στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο δεν κινήθηκαν πέρα από τα κομματικά όρια που τα κόμμάτα τους έθεταν, τουλάχιστον μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980, ενώ στην συνέχεια, τόσο η παράταξη που πρόσκεινται στο ΠΑΣΟΚ, η ΠΑΣΚ-ΔΥ, όσο και αυτή που πρόσκεινται στην ΝΔ, η ΔΑΚΕ-ΔΤ, σε περιόδους που το αντίστοιχο κόμμα ήταν στην κυβέρνηση παρουσίαζαν μια σχετική και περιορισμένη ανεξαρτησία από τα κόμμάτα τους και ασκούσαν κριτική σε πλευρές της κυβερνητικής πολιτικής και σε κυβερνητικές αποφάσεις για θέματα όπως το ασφαλιστικό, το μισθολογικό, τις εργασιακές σχέσεις κ.α.

Ταυτόχρονα όμως δεν φαίνεται να απείχαν και από την χρήση, κατανομή και ιδιοποίηση προνομίων και θέσεων ευθύνης που τους παρείχαν εντός της δημόσιας διοίκησης οι κομματικοί και κυβερνητικοί μηχανισμοί.

Οι στενές σχέσεις των κομμάτων με τις συνδικαλιστικές παρατάξεις θεωρούμε ότι εδράζονται στα ακόλουθα:

-Στο γεγονός ότι τα κορυφαία συνδικαλιστικά στελέχη που εκλέγονται στα όργανα των μεγάλων Ομοσπονδιών και συνδικαλιστικών οργανώσεων ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ είναι ταυτόχρονα και μεσαία ή ανώτερα στελέχη στα όργανα των κομμάτων τους.

-Στο γεγονός ότι η πλειονότητα από τις θεωρητικές, ιδεολογικές και πολιτικές θέσεις που αξιοποιούν στο συνδικαλιστικό πεδίο οι συνδικαλιστικές παρατάξεις, προέρχεται από τα κόμματα με τα οποία συνδέονται, όπως και γενικότερα μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι τα κόμματα προσφέρουν στις συνδικαλιστικές παρατάξεις τους έναν ευρύ (τυπικό ή άτυπο) μηχανισμό υποστήριξης, που περιέχει:

- Την δυνατότητα της παράταξης να αξιοποιεί την ύπαρξη του όποιου πελατειακού δικτύου έχει δημιουργηθεί από το κόμμα εντός της Δημόσιας Διοίκησης

⁶⁰⁴ ό.π., σ. 201

⁶⁰⁵ Συνδικαλιστική παράταξη προσκείμενη στον χώρο του Συνασπισμού

⁶⁰⁶ Συνδικαλιστική παράταξη προσκείμενη στον χώρο του ΚΚΕ

- Την δυνατότητα της παράταξης να “ιδιοποιείται” την όποια ιδεολογικό - πολιτική επιρροή του κόμματος και των κομματικών στελεχών γενικότερα στην κοινωνία

- Την δυνατότητα της παράταξης να χρηματοδοτείται από κομματικούς πόρους, αν οι πόροι της ίδιας δεν επαρκούν, για την πραγματοποίηση των πολυποίκιλων δραστηριοτήτων της.

Οι σχέσεις μεταξύ πολιτικών κομμάτων και συνδικαλιστικών παρατάξεων στην περίπτωση του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού μεταπολιτευτικά, παρουσιάζουν έντονα στοιχεία εξάρτησης για τις παρατάξεις, καθώς σε πολλές περιπτώσεις σημαντικό τμήμα του συνδικαλιστικού στελεχικού δυναμικού οφείλει την προώθησή στις συνδικαλιστικές οργανώσεις στην υποστήριξη του κομματικού μηχανισμού⁶⁰⁷, γεγονός που σίγουρα συντελεί στην πρόταξη από μέρους του της κομματικής έναντι της παραταξιακής ιδιότητας.

Στην πράξη βέβαια οι σχέσεις ισχύος, επιρροής και εξουσίας ανάμεσα στα πεδία “συνδικαλιστική παράταξη” και αντίστοιχο “πολιτικό κόμμα” δεν είναι πάντα ή απαραίτητα μονοδρομικής κατεύθυνσης από το κόμμα προς την παράταξη, αλλά σε μεγάλο βαθμό, αποτελούν μια αμφίδρομη διαδικασία με συναινετικά χαρακτηριστικά και με λειτουργικότητα και για τα δυο μέρη, μέσω της οποίας επιτυγχάνεται, με την χρήση τυπικών και άτυπων κομματικών και συνδικαλιστικών δικτύων, η άντληση και εμπέδωση εκατέρωθεν ισχύος και αμοιβαίων ωφελημάτων. Δημιουργούνται και λειτουργούν, ιδίως στο χώρο των δυο κυβερνητικών κομμάτων της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ που εναλλάσσονται μεταπολιτευτικά στην Ελλάδα, πολύπλευρες συμμαχίες, ομαδοποιήσεις και συναλλαγές των δυο αυτών πεδίων, με πολλαπλά διακυβεύματα.

Συμπερασματικά μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η ελληνική δημοσιοϋπαλληλία και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις της, δεν υπήρξαν ούτε αμέτοχοι παρατηρητές ούτε μόνο θύματα του φαινομένου της “κομματικοποίησης” του συνδικαλιστικού πεδίου και των συνδικαλιστικών οργανώσεων αλλά, είτε συνέβαλαν ενεργά στην επικράτησή του, είτε τήρησαν μια στάση «θετικής ουδετερότητας»⁶⁰⁸.

⁶⁰⁷ Γ. Κουζής, (2007), σ. 200

⁶⁰⁸ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Συνδικαλιστικές Παρατάξεις»

Ο τύπος των σχέσεων που κυριάρχησε στην Ελλάδα μεταπολιτευτικά μεταξύ του κράτους, των κομμάτων, της δημοσιοϋπαλληλίας και των συνδικαλιστικών της οργανώσεων, με κριτήριο την πολύχρονη ανθεκτικότητα που έχει επιδείξει, θεωρούμε ότι προφανώς περιέχει στοιχεία λειτουργικότητας, τόσο για το ίδιο το κράτος και τις πολιτικές ελίτ, όσο και για την ίδια την δημοσιοϋπαλληλία και τις οργανώσεις της.

Τα πολιτικά κόμματα συνδέονται με το συνδικαλιστικό πεδίο του δημοσιοϋπαλληλικού χώρου μέσα από την δημιουργία και δράση των αντίστοιχων παρατάξεων, όπου μέσω αυτό , στοχεύουν:

- Στην αποτελεσματική μεταφορά της κυβερνητικής ή κομματικής στρατηγικής στο εργασιακό πεδίο της δημόσιας διοίκησης και στον κομματικό έλεγχο με τον τρόπο αυτό της ίδιας της δημόσιας διοίκησης
- Στην μεγιστοποίηση της επιρροής του κόμματος στους εργασιακούς χώρους της δημόσιας διοίκησης και την μετατροπή των εργαζόμενων σε αυτήν σε συνδικαλιστική αλλά κυρίως σε κομματική - εκλογική πελατεία.

Σχετικά με δυσκολίες – προβλήματα – εμπόδια που συναντά η ύπαρξη και λειτουργία μιας συνδικαλιστικής παράταξης “αυτόνομης” και “ανεξάρτητης” από κάποιο πολιτικό κόμμα.

Στην διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου έχουν γίνει και απόπειρες στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο δημιουργίας “αυτόνομων” από κόμματα συνδικαλιστικές κινήσεις- παρατάξεις, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν από ολόκληρο το πολιτικό-κομματικό σύστημα, με διάχυτο και γενικευμένο σκεπτικισμό, καχυποψία, επιφυλάξεις και εχθρότητα. Η δημιουργία μιας τέτοιας “αυτόνομης” παράταξης είχε να αντιμετωπίσει πολλές δυσκολίες, που στην πορεία δράσης της αποδεικνύονται και ανυπέρβλητες.

Μια τέτοια συνδικαλιστική κίνηση- παράταξη θα είχε να αντιμετωπίσει:

-Κατά πρώτο λόγο είχε να αντιμετωπίσει την ανάγκη εξεύρεσης πόρων για την μακρόχρονη συντήρησή της καθώς θα ήταν αναγκασμένη να διαθέτει πανελλαδική οργανωτική δομή.

Θα χρειαζόταν πόρους για ενοικίαση γραφείων, για ανταλλαγή επισκέψεων των στελεχών της από Αθήνα σε επαρχία, για διοργάνωση συνεδρίων, εκδηλώσεων, ημερίδων κλπ, για έκδοση ενημερωτικού υλικού για την διάδοση των θέσεων και προτάσεων της (όπως αφίσες, φυλλάδια κλπ). Οι πόροι αυτοί στις κομματικές παρατάξεις, χορηγούνται αφειδώς από τα κόμματα, όταν οι ίδιες συνήθως δεν καταφέρνουν να τους εξασφαλίσουν.

-Την αδυναμία εξασφάλισης προβολής στα Μ.Μ.Ε που οι κομματικές παρατάξεις μπορούν να εξασφαλίσουν μέσω των κομμάτων τους

-Την αδυναμία της να αποκτήσει μέσα στην δημόσια διοίκηση δίκτυα υποστήριξης αντίστοιχα με αυτά που διαθέτουν τα κοινοβουλευτικά κόμματα και οι παρατάξεις τους, καθώς στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης το στελεχικό δυναμικό έχει σχέσεις άμεσης εξάρτησης με τα πολιτικά κόμματα και κυρίως με τα κόμματα εξουσίας. Τα κυβερνητικά κόμματα ασκούν έναν ασφυκτικό έλεγχο στις εσωτερικές διαδικασίες στελέχωσης της δημόσιας διοίκησης⁶⁰⁹ προωθώντας στις διοικητικές βαθμίδες τα αρεστά σε αυτά διοικητικά στελέχη τα οποία στη συνέχεια είναι φυσικό να ενισχύουν, με πολυποίκιλους τρόπους, την φιλοκυβερνητική συνδικαλιστική παράταξη στο χώρο της δημόσιας διοίκησης. Κυρίως οι παρατάξεις ΝΔ και ΠΑΣΟΚ «αξιοποιούν» συστηματικά στα συνδικαλιστικά τους ψηφοδέλτια και στελέχη της διοίκησης (Προϊσταμένους και Διευθυντές) που συμβάλλουν κι αυτοί, στην περαιτέρω ενίσχυση της παράταξης μέσω της οργανωτικής θέσης ισχύος που κατέχουν στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης.

Με βάση τα παραπάνω η ύπαρξη και λειτουργία συνδικαλιστικών κινήσεων - παρατάξεων "αυτόνομων" και "ανεξάρτητων" από κόμματα αντιμετωπίζει και την καχυποψία ή εχθρότητα και από το στελεχικό δυναμικό της δημόσιας διοίκησης, που εναλλασσόμενο σχεδόν σε κάθε κυβερνητική αλλαγή, βρίσκεται σε στενή σύνδεση με τα πολιτικά κόμματα και τις παρατάξεις τους. Αντίθετα, τα στελέχη των κομματικών παρατάξεων αντιμετωπίζονται από το στελεχικό δυναμικό της δημόσιας διοίκησης με διάθεση συνεργατικότητας και ανεκτικότητας.

-Τις δυσκολίες μιας "αυτόνομης" παράταξης να επιτύχει στο εσωτερικό της μια στοιχειώδη και διαρκή πειθαρχία, συντονισμό και ενιαία στρατηγική, που

⁶⁰⁹ Αναλυτικά στις «Κυβερνητικές Περιόδους»

εξασφαλίζει στις υπόλοιπες κομματικές παρατάξεις ο κομματικός μηχανισμός και η κομματική πειθαρχία.

Επίσης τα μαζικά πολιτικά κόμματα, προβάλλοντας ένα συνολικό - συνεκτικό σχέδιο για την πολιτική διακυβέρνηση της χώρας, επιτυγχάνουν πολυποίκιλες συσπειρώσεις και δημιουργούν δίκτυα και κομματικές οργανώσεις υποστήριξης σε όλη την χώρα, τα οποία μπορούν να τροφοδοτούν με μέλη και ψηφοφόρους και τις αντίστοιχες κομματικές συνδικαλιστικές παρατάξεις, δυνατότητα που στερούνται οι "αυτόνομες- ανεξάρτητες" μη κομματικές παρατάξεις.

Οι δυσκολίες για τέτοιες παρατάξεις πολλαπλασιάζονται στο δευτεροβάθμιο επίπεδο των ομοσπονδιών και γίνονται σχεδόν ανυπέρβλητες στο τριτοβάθμιο επίπεδο της ΑΔΕΔΥ.

Όσες "αυτόνομες" από κόμματα παρατάξεις δημιουργήθηκαν μεταπολιτευτικά και κατόρθωσαν να εκπροσωπηθούν στο τριτοβάθμιο επίπεδο της ΑΔΕΔΥ ήταν συνήθως προϊόν διάσπασης από άλλες υπάρχουσες παρατάξεις και διατηρήθηκαν για κάποια μικρά σχετικά χρονικά διαστήματα .

Σε αυτή την κατηγορία παρατάξεων μπορούμε να κατατάξουμε:

-Την παράταξη ΠΑΣΚ (Πανελλήνια Ανεξάρτητη Συνδικαλιστική Κίνηση) που δημιουργήθηκε από συνδικαλιστικά στελέχη προερχόμενα από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ και της ΠΑΣΚ-ΔΥ τα οποία διαφώνησαν με την οικονομική κυβερνητική πολιτική μετά τις εκλογές του 1985. Σημαντικό στέλεχός της ήταν ο συνδικαλιστής της ΔΟΕ Μ.Παπαχρήστος. Έλαβε μέρος στο 26^ο (1986) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ.

-Ίδια περίπτωση παράταξης αποτελεί και η ΣΕΑΚ (Σοσιαλιστική Εργατοϋπαλληλική Αυτόνομη Κίνηση) που έλαβε μέρος στο 27^ο (1989) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ εκλέγοντας έναν σύνεδρο στο Γενικό Συμβούλιο της οργάνωσης.

Οι διαφοροποιημένοι από την ΠΑΣΚ-ΔΥ συνδικαλιστές, σχεδόν στο σύνολό τους μετά το 1989-1990, επανήλθαν στην ΠΑΣΚ-ΔΥ ή αδρανοποιήθηκαν συνδικαλιστικά. Από το σημείο αυτό και μετά η ΠΑΣΚ-ΔΥ αποτέλεσε την ενιαία παράταξη εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ στον χώρο της ΑΔΕΔΥ.

-Την παράταξη «Ενωτική Αγωνιστική Κίνηση» η οποία δημιουργήθηκε στο 27^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (1989) από διάσπαση του συνδικαλιστικού χώρου του Συνασπισμού.

Παρατάξεις που κινούνταν στην δεκαετία του 1980 στον ιδεολογικο-πολιτικό χώρο της δεξιάς αλλά χωρίς να αποτελέσουν επίσημη παράταξη του κόμματος ήταν:

-Η ΔΗ.Ρ.ΚΙ.Σ (Δημοκρατική Ριζοσπαστική Κίνηση Συνδικαλιστών) με εκπρόσωπό της τον Γ.Ρωμανιά

-Η ΑΣΔΗΚ (Αδέσμευτη Συνδικαλιστική Δημοσιοϋπαλληλική Κίνηση) που ιδρύθηκε στις αρχές του 1982 με ουσιαστικό εκπρόσωπό της τον Μ.Παπακώστα και

-Η Ε.Σ.Π (Ελεύθερη Συνδικαλιστική Πορεία) που έκανε την εμφάνισή της στο 26^ο (1986) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ.

Η καθεμιά από αυτές τις παρατάξεις κατάφερε να υπάρξει για κάποια χρονική περίοδο λίγων ετών, με μειωμένες όμως δυνατότητες παρέμβασης στο σύνολο των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων.

-Μια διαφορετική περίπτωση συνδικαλιστικής παράταξης που δεν πρόσκειται σε κοινοβουλευτικό κόμμα και κατορθώνει με σταθερότητα και συνέχεια να εκλέγεται στο Γενικό Συμβούλιο της ΑΔΕΔΥ αποτελεί η παράταξη - συνδικαλιστική κίνηση «Παρεμβάσεις – Κινήσεις - Συσπειρώσεις». Η παράταξη αυτή κινείται πολιτικά στον χώρο της "έξωκοινοβουλευτικής αριστεράς" και οι θέσεις και οι δράσεις της θα παρουσιαστούν ειδικότερα στο αντίστοιχο κεφάλαιο των συνδικαλιστικών παρατάξεων.

2.1.5.2 Καταγραφή της εσωτερικής οργανωτικής διάρθρωσης των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών παρατάξεων

Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις αποτελούν οργανώσεις γραφειοκρατικά και ιεραρχικά δομημένες, με κάθετη οργανωτική δομή, εσωτερικούς κανόνες οργάνωσης, δομές και λειτουργίες παρόμοιες με αυτές των κομμάτων στα οποία πρόσκεινται.

Κάθε παράταξη έχει καταστατικά καθορίσει τους όρους, τα όρια και τις προδιαγραφές εντός των οποίων οφείλουν να κινούνται όσοι επιθυμούν να

αποτελούν ενεργά μέλη και στελέχη της. Στο εσωτερικό κάθε παράταξης, όπως σε κάθε γραφειοκρατική συλλογική οργάνωση, λειτουργούν (με αυστηρά θεσπισμένο ή μη τρόπο) σχέσεις «ιεραρχίας - κυριαρχίας» που εξυπηρετούν τόσο τα πάγια και δομικά όσο και τα συγκυριακά χαρακτηριστικά που η κάθε παράταξη έχει ενστερνιστεί και εφαρμόζει στην εσωτερική της συγκρότηση και λειτουργία.

Η ηγεσία κάθε συνδικαλιστικής παράταξης που δρα και λειτουργεί στο δημοσιούπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο (ιδίως οι κομματικές παρατάξεις και ειδικότερα οι παρατάξεις των κυβερνητικών κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ), για την συνεχή ενίσχυση και εδραίωση της παράταξης στο συνδικαλιστικό πεδίο και την επίτευξη της συνοχής της, προσφέρει στα μέλη και στελέχη της δυνατότητες οικειοποίησης μιας ποικιλίας ωφελημάτων καθώς και την καλλιέργεια μιας αίσθησης αμοιβαίου οφέλους και συμφέροντος, τόσο για την ομάδα όσο και για το άτομο, μέσω της ένταξής τους σε ένα πολύπλευρο πλέγμα συμφερόντων. Η ηγεσία κάθε συνδικαλιστικής παράταξης επίσης διαθέτει και δυνατότητα σειράς κυρώσεων σε μέλη και στελέχη της που διαφοροποιούνται από τις στρατηγικές της.

Οι δυνατότητες ωφελημάτων ή κυρώσεων συνδέονται με τη θέση που το αντίστοιχο κόμμα κατέχει την περίοδο εκείνη στο σύστημα κυβερνητικής εξουσίας, καθώς η παράταξη που πρόσκεινται στο κυβερνών κόμμα διαθέτει πολύ μεγάλες δυνατότητες επιρροής και πίεσης στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης από ότι οι υπόλοιπες παρατάξεις.

Στα μέλη ή στελέχη που διαφοροποιούνται από την παράταξη που πρόσκεινται στο κυβερνών κόμμα, εκτός των όποιων υπηρεσιακών πιέσεων συμμόρφωσης μπορούν να τους ασκηθούν (όπως ενδεικτικά μετάθεση, δυσάρεστες και επώδυνες εσωτερικές μετακινήσεις, μη συμμετοχή σε αμειβόμενες επιτροπές κλπ), η παράταξη μπορεί να επιβάλει και κυρώσεις ηθικού και ψυχολογικού χαρακτήρα μέσω της διαγραφής και της αποπομπής από την παράταξη ή και από τον κομματικό οργανισμό.

Στην ηγεσία όλων των κομμάτων έχει καθοριστεί αρμοδιότητα την οποία ασκεί είτε μεμονωμένο στέλεχος ή ομάδα στελεχών που προσδιορίζεται ως «υπεύθυνος συνδικαλιστικού» που έχει ως αποστολή να αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ του κόμματος και της προσκείμενης σε αυτό συνδικαλιστικής παράταξης. Το στέλεχος ή η ομάδα αυτή, επιτελεί ρόλο διπλής κατεύθυνσης, αφού

από την μια, προωθεί τις κομματικές αποφάσεις στις αντίστοιχες παρατάξεις που πρόσκεινται στο κόμμα και από την άλλη, παρακολουθεί τις συνδικαλιστικές δραστηριότητες, έτσι ώστε να λαμβάνει και να μεταβιβάζει στα κομματικά όργανα τις προτάσεις, τις ανησυχίες, τα παράπονα και τις ενστάσεις των συνδικαλιστών της παράταξης, προλαμβάνοντας έτσι και δυσάρεστες για το κόμμα εσωπαραταξιακές καταστάσεις .

Τις γενικές και πολιτικά σημαντικές συνδικαλιστικές στρατηγικές κατευθύνσεις εντός των οποίων οφείλει να κινηθεί η συνδικαλιστική παράταξη του κόμματος στο χώρο της ΑΔΕΔΥ, την καθορίζουν τα κομματικά όργανα ή ο ίδιος ο Πρόεδρος του κόμματος.

Στις κορυφαίες εκδηλώσεις των κομματικών συνδικαλιστικών παρατάξεων (συνέδρια, συνδιασκέψεις κλπ) παρίσταται κορυφαία στελέχη του κόμματος αλλά συνήθως και ο ίδιος ο Πρόεδρος του κόμματος, επισημαίνοντας και επισημοποιώντας στην ουσία τις στενές οργανικές σχέσεις της συνδικαλιστικής παράταξης με το κόμμα και τονίζοντας την σημασία που τα κόμματα αποδίδουν στην επιτυχημένη πορεία της συνδικαλιστικής τους παράταξης, παρέχοντας ταυτόχρονα και τις γενικές κατευθύνσεις εντός των οποίων οφείλει να κινηθεί η παράταξη το επόμενο διάστημα.

Στις συνδικαλιστικές παρατάξεις που δρουν και λειτουργούν κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο (1974-2009) στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο, που είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία κομματικές παρατάξεις, με γενική φιλοσοφία, στρατηγική και πλαίσιο οργανωτικών αρχών ίδια⁶¹⁰ μα αυτά του κόμματος, μπορούμε να διακρίνουμε μια εσωτερική οργανωτική διάρθρωση που αποτελείτε από **τέσσερα βασικά επίπεδα**:

Από την ηγετική ομάδα, από τα μεσαία στελέχη, από τα κατώτερα στελέχη και τους συνεργαζόμενους με την παράταξη υποψηφίους και από τα μέλη και τους ψηφοφόρους της παράταξης.

Η **ηγετική ομάδα** κάθε παράταξης που δραστηριοποιείται στο συνδικαλιστικό δημοσιοϋπαλληλικό πεδίο, αποτελείται από τα στελέχη που μετέχουν στα όργανα της ΑΔΕΔΥ και συνήθως, τυπικά ή άτυπα, προβλέπεται και μια θέση επικεφαλής (θέση Προέδρου ή Γραμματέα).

⁶¹⁰ Γ.Κουζής, (2007), σ. 190

Για την πλειοψηφούσα στο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ παράταξη, που συνήθως στην συγκρότηση της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ λαμβάνει και την θέση του προέδρου, (από το 25^ο Συνέδριο και μετά πλειοψηφούσα παράταξη είναι μόνιμα η ΠΑΣΚ-ΔΥ), ο πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ είναι και ο επικεφαλής της παράταξης. Ταυτόχρονα τα ανώτατα συνδικαλιστικά στελέχη έχουν συνήθως και την ιδιότητα του κομματικού στελέχους, συμμετέχοντας πολλά από αυτά ή και όλα και σε κορυφαία κομματικά όργανα των κομμάτων τους (Κεντρική Επιτροπή, Πολιτικό Συμβούλιο, Εκτελεστικό Γραφείο κλπ).

Τα στελέχη της ηγετικής ομάδας σε κάθε παράταξη έχουν διανύσει συνήθως μια μακρόχρονη διαδρομή, τόσο εντός της συνδικαλιστικής παράταξης όσο και στο εσωτερικό του αντίστοιχου κόμματος και η προώθησή τους στις ανώτατες συνδικαλιστικές θέσεις, τόσο της παράταξης όσο και των συνδικαλιστικών οργάνων, περνά συνήθως ή σχεδόν πάντα από την έγκριση των κομματικών μηχανισμών. Συνήθως τα ανώτερα συνδικαλιστικά στελέχη της παράταξης των κομμάτων ΠΑΣΟΚ ή ΝΔ ανήκουν ταυτόχρονα και σε κάποια εσωκομματική ομάδα επιρροής του κόμματος, όπως (π.χ. Σημιτικοί, Τσαχατζοπουλικοί, Παπανδρεικοί, , Αρσενικοί, Βενιζελικοί κλπ για το ΠΑΣΟΚ) και (Μητσοτακικοί, Καραμανλικοί, Σαμαρικοί κλπ για την ΝΔ) όπου η ένταση των εσωκομματικών συγκρούσεων μεταφέρεται και πυροδοτεί και ενδοπαραταξιακές-ενδοσυνδικαλιστικές εντάσεις μεταξύ των διαφόρων ομάδων – ρευμάτων αλλά και αντίστροφα, ενδοπαραταξιακές συγκρούσεις μπορούν να μεταφερθούν στα όργανα του κόμματος και να αποτελέσουν αιτία εσωκομματικών συγκρούσεων.

Τα μεσαία στελέχη των παρατάξεων είναι τα στελέχη που δραστηριοποιούνται στις δευτεροβάθμιες Ομοσπονδίες και τους μεγάλους πανελλήνιους συλλόγους.

Τα κατώτερα στελέχη είναι τα στελέχη που δραστηριοποιούνται στις Πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις (μέλη Δ.Σ Πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων).

Τέλος υπάρχουν τα μέλη και οι ψηφοφόροι της παράταξης, οι οποίοι δίνουν την μάχη για την στήριξη και ενίσχυση της παράταξης στις συνδικαλιστικές εκλογικές διαδικασίες και τους οποίους η ηγετική ομάδα της παράταξης προσπαθεί να έχει ικανοποιημένους, παρέχοντάς τους, στο μέτρο του

δυνατού, «μερίδιο» στην νομή της δημοσιουπαλληλικής εξουσίας που η ίδια κατέχει (τοποθέτηση σε καλή υπηρεσιακή θέση, διορισμός συγγενικών προσώπων, μπλοκάρισμα ανεπιθύμητων μετακινήσεων και πειθαρχικών ελέγχων, έξτρα αμοιβές από συμμετοχές σε επιτροπές, κ.α).

Καταγραφή των σημαντικότερων συνδικαλιστικών παρατάξεων που δραστηριοποιήθηκαν στο χώρο της ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009.

Συνδικαλιστικές παρατάξεις είχαν δημιουργηθεί από την περίοδο ακόμη της δικτατορίας (από τα κόμματα της Αριστεράς) ενώ το ΠΑΣΟΚ δημιούργησε την ΠΑΣΚΕ με την έναρξη της μεταπολίτευσης.

Οι παρατάξεις αυτές άρχισαν και τυπικά να έχουν λειτουργία στον δημοσιούπαλληλικό συνδικαλιστικό χώρο από την έναρξη της μεταπολίτευσης, όμως η συμμετοχή τους με ξεχωριστά παραταξιακά ψηφοδέλτια στα συνέδρια των συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ κατέστη δυνατή μόνο μετά το 1982, με την δυνατότητα που έδωσε τότε η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Ειδικότερα για την ΑΔΕΔΥ ξεχωριστά παραταξιακά ψηφοδέλτια εμφανίστηκαν για πρώτη φορά σε συνέδριό της στο 25^ο συνέδριο (1983).

Οι σημαντικότερες παρατάξεις⁶¹¹ που διαχρονικά δραστηριοποιήθηκαν στην ΑΔΕΔΥ όλη την εξεταζόμενη περίοδο είναι κατά βάση οι παρατάξεις που πρόσκεινται στα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπούνται στο κοινοβούλιο⁶¹².

Ο χώρος του ΠΑΣΟΚ στην ΑΔΕΔΥ εκπροσωπείτε σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο (1974-2009) από την ΠΑΣΚ-ΔΥ (Πανελλήνια Αγωνιστική Συνδικαλιστική Κίνηση -Δημοσίων Υπάλληλων).

⁶¹¹ Στο κεφάλαιο «Συνδικαλιστικές Παρατάξεις» γίνεται αναλυτική παρουσίαση όλων των παρακάτω αναφερόμενων παρατάξεων.

⁶¹² Σε αυτόν τον κανόνα υπήρξαν εξαιρέσεις που αφορούσαν α) την παράταξη που πρόσκεινται στον πολιτικό χώρο της «εξωκοινοβουλευτικής» Αριστεράς, η οποία έχει μια διαρκή και αξιοσημείωτη παρουσία στα συνέδρια και τα όργανα της ΑΔΕΔΥ και β) πολιτικά κόμματα με σύντομη κοινοβουλευτική παρουσία στην Μεταπολιτευτική εξεταζόμενη περίοδο, που είτε δεν ενδιαφέρθηκαν είτε δεν κατόρθωσαν να δημιουργήσουν συνδικαλιστική παράταξη στον χώρο της ΑΔΕΔΥ. Τέτοιες περιπτώσεις κομμάτων υπήρξαν το κόμμα της ΔΗΑΝΑ (πραγματοποίησε μια ανεπίσημη προσπάθεια στο 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ να αποκτήσει συνδικαλιστική έκφραση στην ΑΔΕΔΥ), του ΔΗΚΚΙ και του ΛΑΟΣ.

Συνδικαλιστικά στελέχη προερχόμενα από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ και της ΠΑΣΚ-ΔΥ τα οποία διαφώνησαν με την οικονομική κυβερνητική πολιτική μετά τις εκλογές του 1985 δημιούργησαν την παράταξη ΠΑΣΚ (Πανελλήνια Ανεξάρτητη Συνδικαλιστική Κίνηση η οποία έλαβε μέρος στο 26^ο (1986) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ. Ηγετικό της στέλεχος ήταν ο συνδικαλιστής της ΔΟΕ Μ.Παπαχρήστος.

Και η ΣΕΑΚ (Σοσιαλιστική Εργατοϋπαλληλική Αυτόνομη Κίνηση), που έλαβε μέρος στο 27^ο (1989) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, εκλέγοντας έναν σύνεδρο στο Γενικό Συμβούλιο της οργάνωσης, ήταν παράταξη που είχε τις βασικές αναφορές της στον πολιτικό χώρο του ΠΑΣΟΚ.

Οι διαφοροποιημένοι συνδικαλιστές σχεδόν στο σύνολό τους μετά το 1989-1990 ή επανέρχονται στην ΠΑΣΚ-ΔΥ ή αδρανοποιούνται και η ΠΑΣΚ-ΔΥ έκτοτε αποτελεί την μοναδική συνδικαλιστική παράταξη που εκπροσωπεί το ΠΑΣΟΚ στον χώρο της ΑΔΕΔΥ.

Ο χώρος της ΝΔ στην ΑΔΕΔΥ εκπροσωπήθηκε συνδικαλιστικά στην ΑΔΕΔΥ σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο (1974-2009) ως ακολούθως:

Την περίοδο 1974-1981 δεν έχει δημιουργηθεί οργανωμένη συνδικαλιστική παράταξη στον πολιτικό χώρο της ΝΔ, καθώς η ηγεσία της ΝΔ είχε επιλέξει να συνεργαστεί με μεμονωμένα συνδικαλιστικά στελέχη με επικεφαλής τον Μ.Παπακώστα, μέσω των οποίων κατάφερε να κερδίσει τον απόλυτο έλεγχο στα όργανα της ΑΔΕΔΥ για όλη αυτή την περίοδο.

Μετά το 1981 και την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβερνητική εξουσία ξεκινούν στον χώρο της ΝΔ πρωτοβουλίες για την δημιουργία συνδικαλιστικής παράταξης του χώρου. Μέχρι όμως την ίδρυση της ΔΑΚΕ-ΔΤ ερίζουν διάφορες παρατάξεις για την εκπροσώπηση του χώρου, χωρίς όμως καμιά από αυτές να καταφέρει να εκφράσει τον χώρο ενιαία ή να αποτελέσει την επίσημη παράταξη του κόμματος. Οι παρατάξεις αυτές ήταν:

-ΔΗ.Ρ.ΚΙ.Σ (Δημοκρατική Ριζοσπαστική Κίνηση Συνδικαλιστών) με εκπρόσωπό της τον Γ.Ρωμανιά ,

-ΑΣΔΗΚ (Αδέσμευτη Συνδικαλιστική Δημοσιοϋπαλληλική Κίνηση) που ιδρύθηκε στις αρχές του 1982 με ουσιαστικό εκπρόσωπό της τον Μ.Παπακώστα. Στην συνέχεια της πορείας της, (στις 23/5/1988), στο 2^ο Συνέδριο της παράταξης με την

συμμετοχή εκλεγμένων αντιπροσώπων, πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές κινήσεις του λεγόμενου «φιλελεύθερου πολιτικού χώρου», συγκρότησαν την «Ανώτατη Συντονιστική Επιτροπή Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων» (ΑΣΕΔΟ).

-Ε.Σ.Π (Ελεύθερη Συνδικαλιστική Πορεία) που έκανε την εμφάνισή της στο 26^ο (1986) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ. «Χρεώθηκε» πολιτικά στη ΔΗΑΝΑ αλλά ο πρόεδρος της Α.Κωστόπουλος (Πρόεδρος ομοσπονδίας εφοριακών) δεν αποδέχτηκε αυτή την «ταύτιση» υποστηρίζοντας ότι δεν εκπροσωπεί κανένα κόμμα.

Αξιοσημείωτη απόπειρα ενότητας του χώρου αποτέλεσε η δημιουργία της ΔΑΚΔΥ που λαμβάνει μέρος στο 25^ο (1983) συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, όμως στο επόμενο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, το 26^ο (1986), ο χώρος εμφανίστηκε πάλι διασπασμένος.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά το 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (1986) η ηγεσία της ΝΔ αναλαμβάνει μια όπως αποδείχτηκε καθοριστικής σημασίας πρωτοβουλία με την δημιουργία της παράταξης ΔΑΚΕ-ΔΤ (Δημοκρατική Ανεξάρτητη Κίνηση Εργαζομένων - Δημόσιου Τομέα) κατορθώνοντας να ενοποιήσει τις διάσπαρτες μέχρι τότε συνδικαλιστικές δυνάμεις του χώρου της ΝΔ.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 στο 27^ο (1989) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ ο χώρος της ΝΔ εκπροσωπείται πλέον ενιαία, σε όλη την μετέπειτα εξεταζόμενη περίοδο (μέχρι 2009), μέσω της ΔΑΚΕ-ΔΤ.

Το ΚΚΕ στην ΑΔΕΔΥ εκπροσωπείτε :

Η παράταξη «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα» στην δεκαετία του 1980 εκπροσώπησε συνδικαλιστικά το κόμμα στα 25^ο (1983) και 26^ο (1986) συνέδρια της ΑΔΕΔΥ και μέχρι την ίδρυση του Συνασπισμού, όπου συνεργατικά με τις υπόλοιπες δυνάμεις που συναποτελέσαν τον Συνασπισμό δημιούργησαν κοινή παράταξη, την «Αγωνιστική Συνεργασία» με την οποία έλαβαν μέρος στο 27^ο (1989) της οργάνωσης.

Στο συνέδριο αυτό δημιουργήθηκε και η παράταξη «Ενωτική Αγωνιστική Κίνηση» από διάσπαση του συνδικαλιστικού χώρου του ενιαίου Συνασπισμού.

Μετά την αποχώρηση του ΚΚΕ από τον ενιαίο Συνασπισμό το ΚΚΕ λαμβάνει μέρος αυτόνομα στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ.

Λαμβάνει μέρος πλέον στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ με τις παρατάξεις:

-Δ.Α.Σ (Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα - Συνεργαζόμενοι) στο 29^ο (1995) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ και

- από το 31^ο (2001) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ και μετά με την παράταξη ΤΑΔΗΣΥ (Ταξική Δημοσιοϋπαλληλική Συσπείρωση).

Ο χώρος του «**Συνασπισμού**» στην ΑΔΕΔΥ εκπροσωπείται:

Στο τέλος της δεκαετίας του '80 ολοκληρώθηκαν οι διεργασίες για την δημιουργία της πολιτικής συμμαχίας του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου» (Συνασπισμός).

Την περίοδο αυτή ενεργοποιήθηκαν και στο συνδικαλιστικό χώρο διαδικασίες για την δημιουργία μιας ενιαίας δημοσιοϋπαλληλικής συνδικαλιστικής κίνησης – παράταξης που να εκπροσωπεί συνδικαλιστικά αυτόν τον πολιτικό χώρο.

Στον χώρο της ΑΔΕΔΥ τέτοια παράταξη, με την ονομασία «Αγωνιστική Συνεργασία» εμφανίστηκε στο 27^ο (1989) Συνέδριο της οργάνωσης, λαμβάνοντας 14 έδρες στο Γ.Σ της οργάνωσης.

Από την αποχώρηση του ΚΚΕ το 1991, ξεκίνησαν διεργασίες που οδήγησαν στην συγκρότηση, στις 26-1-2002, νέας πανεργατικής πανελλαδικής συνδικαλιστικής κίνησης, κοινή για τους μισθωτούς σε Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα με τον τίτλο «Αυτόνομη Παρέμβαση» (Α.Π) με πολιτική αναφορά στον χώρο του «Συνασπισμού». Η παράταξη αυτή εκπροσωπεί σταθερά στην συνέχεια συνδικαλιστικά τον χώρο του «Συνασπισμού» μέχρι το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου το 2009.

Η συνδικαλιστική Κίνηση «**Παρεμβάσεις- Κινήσεις- Συσπειρώσεις**» εκπροσωπεί στην ΑΔΕΔΥ ενεργούς αριστερούς συνδικαλιστές και τμήματα του πολιτικού χώρου της «εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς».

Ο χώρος του **ΚΚΕ –Εσωτερικού** στην ΑΔΕΔΥ εκπροσωπήθηκε από την έναρξη της μεταπολίτευσης από την **ΑΚΕΔ –Σ** (Ανανεωτική Κίνηση Εργαζομένων στο Δημόσιο – Συνεργαζόμενοι) έχοντας στις τάξεις της και συνεργαζόμενους ανένταχτους συνδικαλιστές .

Η παράταξη αυτή έλαβε αυτόνομο μέρος στα 25^ο (1983) και 26^ο (1986) Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ και συνυπήρξε σε ενιαία παράταξη, στο 27^ο (1989) της ΑΔΕΔΥ, με τις υπόλοιπες δυνάμεις που συναποτελέσαν τον Συνασπισμό.

2.1.5.3 Κρίσεις που έχουν συντελεστεί στο εσωτερικό των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών παρατάξεων που δραστηριοποιήθηκαν στην ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο .

Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις όπως και τα πολιτικά κόμματα αποτελούν ενεργούς δρώντες πολυσυλλεκτικούς γραφειοκρατικούς οργανισμούς που στο εσωτερικό τους συναντούνται και συνυπάρχουν ιδεολογικο-πολιτικά ρεύματα που διαθέτουν μεταξύ τους ενοποιητικά στοιχεία αλλά και διαφορές.

Υπάρχουν εκεί ενίοτε εξαρχής ή μπορεί να δημιουργούνται στην πορεία και διαφορετικά μεταξύ τους ρεύματα ιδεών, απόψεων αλλά και συμφερόντων που μπορούν να περιέχουν και διαφορετικές στοχεύσεις, τα οποία είτε καταφέρνουν να συνυπάρξουν αρμονικά και λειτουργικά, είτε οδηγούν την συνδικαλιστική παράταξη σε κρίση και πιθανά και σε διάσπαση.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές :

-Μπορεί να είναι (συνηθέστερα) απόρροια, αντανάκλαση και μεταφορά στο εσωτερικό της συνδικαλιστικής παράταξης διαφοροποιήσεων και συγκρούσεων που πρωταρχικά έχουν δημιουργηθεί και αναπτυχθεί στο εσωτερικό του κόμματος. Διαφοροποιήσεις και συγκρούσεις στη βάση ενός εσωκομματικού αγώνα κυριαρχίας στο εσωτερικό του κόμματος διαφορετικών κομματικών πολιτικών κατευθύνσεων ή ιδεολογικών ρευμάτων.

-Μπορεί να είναι διαφοροποιήσεις αμιγώς συνδικαλιστικού χαρακτήρα που έχουν δημιουργηθεί και αναπτυχθεί πρωτογενώς εντός της συνδικαλιστικής παράταξης και μπορεί να σχετίζονται, ή με την ύπαρξη διαφορετικών προτάσεων συνδικαλιστικής στρατηγικής ή να συγκροτούνται στη βάση διαφορετικών προσωπικών στρατηγικών ή και στη βάση διαφορετικών ταυτίσεων ή αποκλίσεων κλαδικών συμφερόντων.

Σε κάθε «κρίση» στο εσωτερικό της κομματικής συνδικαλιστικής παράταξης δημιουργείτε ένα πλειοψηφικό κομμάτι και ένα ή περισσότερα κομμάτια μειοψηφικά.

Κάποιο από αυτά τα κομμάτια εντός της παράταξης λαμβάνει- αργά η γρήγορα- την επίσημη κομματική προτίμηση ή υποστήριξη.

Στην ύπαρξη μιας «κρίσης» στο εσωτερικό μιας κομματικής συνδικαλιστικής παράταξης το κόμμα ενδέχεται να λάβει συγκεκριμένα μέτρα για την αποκατάσταση της ενότητας της παράταξης, αλλά μπορεί και να αποφύγει να λάβει μέτρα .

Αυτό μπορεί να οφείλεται:

Είτε στο γεγονός ότι η ηγεσία του κόμματος δεν θεωρεί ότι η «κρίση» αυτή έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις και εκτιμά ότι μπορεί να ξεπεραστεί ενδοπαρταξιακά, χωρίς την ανάγκη επέμβασης του κόμματος,

Είτε στο γεγονός ότι η ηγεσία του κόμματος θεωρεί ότι οι συνέπειες από μια ενδεχόμενη κομματική επέμβαση στο εσωτερικό της παράταξης θα είχε σοβαρές αρνητικές παρενέργειες και ότι πολύ πιθανά θα επιδείνωνε ακόμη περισσότερο το ήδη τεταμένο κλίμα και να βάθαινε ακόμη περισσότερο την «κρίση»,

Είτε διότι κάθε κομμάτι της παράταξης που συμμετέχει στην εσωτερική αυτή «κρίση» πρόσκεινται ή έχει την υποστήριξη μιας εσωκομματικής ομάδας ή ρεύματος , γεγονός που πιθανά καθιστά δύσκολη έως ακατόρθωτη την διευθέτηση της εσωπαρταξιακής κρίσης χωρίς την προηγούμενη διευθέτηση της εσωκομματικής κατάστασης.

Κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο (1974-2009) στο εσωτερικό όλων σχεδόν των συνδικαλιστικών παρατάξεων έχουν υπάρξει εσωτερικές κρίσεις έως και διασπάσεις.

Στον χώρο του ΠΑΣΟΚ.

Η σημαντικότερη εσωτερική συνδικαλιστική κρίση κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 δημιουργήθηκε με αφετηρία τα κυβερνητικά οικονομικά μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ την περίοδο μετά τις εκλογές του 1985.

Στην διάρκεια αυτής της κρίσης συγκρούστηκαν, με αιχμή την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, τα στελέχη που υποστήριζαν τις κομματικές - κυβερνητικές στρατηγικές με τα στελέχη που ακολούθησαν μια στρατηγική διαφοροποίησης από αυτές τις πολιτικές.

Αποτέλεσμα αυτής της κρίσης ήταν και η δημιουργία άλλης συνδικαλιστικής παράταξης, μετά το 26^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (1986), ανταγωνιστικής στην ΠΑΣΚ-ΔΥ, με στελέχη προερχόμενα κυρίως από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ.

Η κρίση αυτή του συνδικαλιστικού χώρου του ΠΑΣΟΚ διήρκεσε μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980, όπου επιλύθηκε με την επιστροφή στην παράταξη της ΠΑΣΚΕ του συνόλου των συνδικαλιστικών στελεχών που είχαν αποχωρήσει.

Η κρίση αυτή δημιούργησε πολυποίκιλα αποτελέσματα τόσο στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών παρατάξεων του ΠΑΣΟΚ (σε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ) όσο και στις σχέσεις του κόμματος συνολικά με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Στον χώρο των συνδικαλιστικών παρατάξεων των κομμάτων της Αριστεράς κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο έχουν συμβεί αρκετές κρίσεις και διασπάσεις.

Στις περιπτώσεις των κρίσεων και διασπάσεων στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών παρατάξεων των κομμάτων της αριστεράς, οι κρίσεις αυτές σχεδόν αποκλειστικά, ήταν απόρροια, αντανάκλαση και μεταφορά στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών παρατάξεων κρίσεων και διασπάσεων που πρωταρχικά είχαν δημιουργηθεί και αναπτυχθεί στο εσωτερικό του πολιτικού κόμματος. Διασπάσεις που συντελέστηκαν στο εσωτερικό των κομμάτων της αριστεράς (ΚΚΕ, Συνασπισμού) την εξεταζόμενη περίοδο αποτέλεσαν και την αιτία να δημιουργηθούν και αντίστοιχες διασπάσεις και στις συνδικαλιστικές τους παρατάξεις.

Ειδικότερα, στο 27^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ(1989), οι συνδικαλιστικές δυνάμεις της αριστεράς είχαν κοινή συνδικαλιστική παρουσία στην ΑΔΕΔΥ λόγω της συνύπαρξης τους στον ενιαίο "Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου" την περίοδο 1989-1990, με την παράταξη «Αγωνιστική Συνεργασία».

Στο συνέδριο αυτό έλαβε μέρος και άλλη παράταξη από τον πολιτικό χώρο του Συνασπισμού, η «Ενωτική Αγωνιστική Συνεργασία», που αποτελείτο από

στελέχη που διαφωνούσαν με τις πολιτικές επιλογές του Συνασπισμού εκείνη την περίοδο.

Στην συνέχεια, η αποχώρηση του ΚΚΕ από τον ενιαίο Συνασπισμό το 1991, διέσπασε επίσης και την ενιαία παράταξη που είχε δημιουργηθεί στον χώρο της ΑΔΕΔΥ, την «Ενωτική Αγωνιστική Συνεργασία», αφού το ΚΚΕ δημιούργησε δική του ξεχωριστή συνδικαλιστική παράταξη και λάμβανε μέρος με αυτήν στα συνέδρια των συνδικαλιστικών οργανώσεων όπως επίσης και ο συνασπισμός έπραξε το ίδιο δημιουργώντας νέα παράταξη.

Στον χώρο της ΝΔ.

Από τις αρχές της μεταπολίτευσης και μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980 ο χώρος αυτός δεν είχε κατορθώσει να βρει ενιαία συνδικαλιστική έκφραση στον χώρο της ΑΔΕΔΥ, καθώς, είτε τον εκπροσωπούσαν μεμονωμένα συνδικαλιστικά στελέχη (όπως την περίοδο 1974-1983) είτε διάφορες παρατάξεις που έριζαν μεταξύ τους για την κομματική υποστήριξη από την ΝΔ.

Ειδικότερα στο 26^ο Συνέδριο(1986) ο χώρος εκπροσωπήθηκε μέχρι και με τρία ξεχωριστά ψηφοδέλτια της ΑΔΕΔΥ.

Το ζήτημα αυτό αντιμετωπίστηκε αποτελεσματικά με την δημιουργία της ΔΑΚΕ-ΔΤ που συγκέντρωσε, με συνοχή και αποτελεσματικότητα, τις διάσπαρτες συνδικαλιστικές δυνάμεις του χώρου σε μια ενιαία παράταξη.

2.1.5.4 Αναλυτική παρουσίαση των σημαντικότερων συνδικαλιστικών παρατάξεων που έχουν δραστηριοποιηθεί στην ΑΔΕΔΥ

2.1.5.4.1 Συνδικαλιστική παράταξη προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ (ΠΑΣΚ-ΔΥ)

Ίδρυση της παράταξης και στοιχεία αυτοπροσδιορισμού

Με την έναρξη της μεταπολίτευσης (1974) και αμέσως μετά την ίδρυση του ΠΑΣΟΚ, ιδρύονται στο συνδικαλιστικό χώρο και οι συνδικαλιστικές παρατάξεις που πρόσκεινται στο κόμμα αυτό.

Στο χώρο της ΓΣΕΕ ιδρύεται η ΠΑΣΚΕ (Πανελλήνια Αγωνιστική Συνδικαλιστική Κίνηση Εργαζομένων) και στο χώρο της δημοσιουπαλληλίας και της ΑΔΕΔΥ ιδρύεται η ΠΑΣΚ- ΔΥ (Πανελλήνια Αγωνιστική Συνδικαλιστική Κίνηση - Δημοσίων Υπαλλήλων) .

Η ΠΑΣΚ στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους ΟΤΑ (ΠΑΣΚ-ΔΥ), αυτοκαθορίζεται⁶¹³ ως οργανωτικά αυτόνομη συνδικαλιστική παράταξη που θεωρεί ότι οι στόχοι της και ο γενικότερος προσανατολισμός της συνδέονται άρρηκτα με τους αγώνες του λαού για Εθνική Ανεξαρτησία.

Η παράταξη αυτή με την ίδρυσή της έθεσε ως στόχο ... «να αναδείξουμε την εργατική τάξη και το οργανωμένο της κίνημα σε πόλο λαϊκής και κοινωνικής εξουσίας που καθοριστικά θα παρεμβαίνει και θα επηρεάζει τις πολιτικές αποφάσεις»⁶¹⁴.

Εκφράζει την επιθυμία της να προωθήσει «ένα διεκδικητικό συνδικαλισμό θέσεων, που ξέρει να διεκδικεί επιμέρους στόχους, αλλά και να υπερασπίζει, να εμβαθύνει και να ελέγχει τις πολιτικές, κοινωνικές και θεσμικές κατακτήσεις. Παράλληλα βλέπει το Συνδικαλιστικό Κίνημα διαλεκτικά δεμένο με το γενικότερο λαϊκό κίνημα, ενταγμένο μέσα στη στρατηγική της εθνικής λαϊκής ενότητας, με προοπτική την κοινωνική αλλαγή και την απελευθέρωση των

⁶¹³Για εργασίες 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση*, τχ. 83-84, Νοεβρ.- Δεκεβρ. 1991, σ. 85.

⁶¹⁴Για Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚΕ (15-16/ 10 / 1988) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 83-84, Νοέμβριος-Δεκέμβριος. 1991, σ.86 .

εργαζομένων μέσα σε μια αυτοδιαχειριζόμενη, αποκεντρωμένη, σοσιαλιστική κοινωνία»⁶¹⁵.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ ταυτόχρονα δηλώνει ότι απορρίπτει⁶¹⁶:

- Τη θεωρία της “ταύτισης” του κόμματος με το μαζικό φορέα, τη μετατροπή δηλαδή του μαζικού φορέα σε φερέφωνο του κόμματος.
- Τη θεωρία της “θεοποίησης” του μαζικού φορέα και του μηδενισμού του ρόλου των κομμάτων.
- Τη θεωρία της “πολιτικής ουδετερότητας” των μαζικών φορέων.

Οργανωτική δομή – Όργανα- Διαδικασίες λειτουργίας της ΠΑΣΚ-ΔΥ⁶¹⁷

Η διάρθρωση της ΠΑΣΚ-ΔΥ ακολουθεί τη διάρθρωση των συνδικαλιστικών οργανώσεων, σε πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο.

Ειδικότερα:

Α) Για Το Πρωτοβάθμιο οργανωτικό επίπεδο

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί⁶¹⁸ ότι το Α' βάθμιο επίπεδο κρίνει στην ουσία την οργανωτική αυτονομία της παράταξης. Η μαζικότητα και οι διαδικασίες αποτελούν το κριτήριο. Στο επίπεδο της Γενικής Συνέλευσης της Α' βάθμιας ΠΑΣΚ-ΔΥ γίνεται η διαπίστωση αν πρόκειται για μια παράλληλη οργάνωση του ΠΑΣΟΚ ή για ένα πολύ ευρύτερο σχήμα με μονιμότητα διαδικασιών και λειτουργία ικανή να προσελκύει όλο και περισσότερους εργαζόμενους, να εξασφαλίζει την αξιοπιστία απέναντι σε αυτούς, να εκφράζει με φερεγγυότητα τη συλλογική θέση τους.

Σημαντικά ζητήματα λειτουργίας αποτελούν οι τακτικές συνεδριάσεις της παράταξης, η πραγματοποίηση ολομελειών με ανοιχτά καλέσματα, να μην βάζει εμπόδια στην μαζικοποίηση και εγγραφή μελών, να καταβάλει κάθε προσπάθεια να σπάσει στην πράξη την αντίληψη που έχουν οι εργαζόμενοι για το ρόλο και τη λειτουργία των παρατάξεων.

⁶¹⁵ Ιδρυτική Διακήρυξη Πανελλήνια Αγωνιστική Συνδικαλιστική Κίνηση Καθηγητών Μ.Ε. (Π.Α.Σ.Κ. – καθηγητών Μ.Ε.)

⁶¹⁶ ό. π

⁶¹⁷ ΠΑΣΚ ΔΥ: Οργανωτικά (1), Αθήνα 18. 10. 2004, Εισήγηση Χρήστου Σουλελέ στο 5ο Συνέδριο ΠΑΣΚ-ΔΥ, 27.06.2007 και ΠΑΣΚ-ΔΥ : Οργανωτικά για το 33^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, Αθήνα, 15-11- 2007

⁶¹⁸ Για εργασίες 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ.83-84, Νοεβρ.- Δεκεβρ. 1991, σ. 85

Ακόμη, να συνεδριάζει στους χώρους δουλειάς μετά το ωράριο, να δίνει τη δυνατότητα σε συναδέλφους να παρευρίσκονται στις διαδικασίες με την ιδιότητα του παρατηρητή, να διαμορφώνει πλαίσιο συμμετοχής των παρατηρητών στις διαδικασίες.

Στα πλαίσια της πολιτικής συμμαχιών και της τακτικής της παράταξης να εξετάζει και να αποφασίζει τη λειτουργία ευρύτερων ανοιχτών σχημάτων με τις δυνάμεις που η παράταξη συμμαχεί, εκλογικά ή προγραμματικά, τη λειτουργία παράλληλων σχημάτων ή νέων σχημάτων που θα δίνουν τη δυνατότητα συμμετοχής και λειτουργίας μαζί με την παράταξη σε συνδικαλιστικά στελέχη και εργαζόμενους που θέλουν να κρατήσουν την δική τους αυτοδυναμία.

Β) Για το Δευτεροβάθμιο οργανωτικό επίπεδο

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί⁶¹⁹ ότι στο β'βάθμιο επίπεδο προέχει η ουσιαστική λειτουργία και η συγκρότηση των Νομαρχιακών ΠΑΣΚ-ΔΥ. Η σταθερότητα της επιλογής για αποκεντρωμένη λειτουργία του συνδικαλιστικού κινήματος και της παράταξης, οι νέες συνθήκες και η δημιουργία των Νομαρχιακών Τμημάτων της ΑΔΕΔΥ η παράταξη θεωρεί ότι επιβάλουν, τα μέλη και στελέχη της, να αντιμετωπίσουν τη συγκρότηση της παράταξης στο νομό με άλλο τρόπο.

Εκτιμά⁶²⁰ ότι σε πολλές περιπτώσεις, η λειτουργία των β'βαθμίων ΠΑΣΚ-ΔΥ είναι ανύπαρκτη ή ευκαιριακή με αποτέλεσμα, να υποκαθίστανται από τα πράγματα από τα μέλη της που λειτουργούν στα όργανα της Ομοσπονδίας.

Γ) Για το Τριτοβάθμιο οργανωτικό επίπεδο

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί⁶²¹ ότι η λειτουργία της Εκτελεστικής Επιτροπής (Ε.Ε) πρέπει να γίνει ουσιαστική, μόνιμη, σταθερή (συνεδριάζει κάθε 2 μήνες). Η Ε.Ε. πρέπει να παίζει το ρόλο του ανώτερου οργάνου της παράταξης για όλο το δημοσιοϋπαλληλικό κίνημα, να μην υποκαθίσταται από την Γραμματεία.

Η απόφαση της 1ης Συνδιάσκεψης της παράταξης για την Ε.Ε προέβλεπε ότι:

- Το πρώτο εκλεγμένο καθοδηγητικό όργανο της παράταξης επιβάλλεται να εκφράσει την παράταξη πανελλαδικά, να αποκτήσει καθοδηγητική

⁶¹⁹ Για εργασίες 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 83-84, Νοεβρ.- Δεκεβρ. 1991, σ. 87-88

⁶²⁰ ό.π.

⁶²¹ ό.π.

ισχύ, να συνθέσει τις υπάρχουσες αντιθέσεις ανάμεσα στους κλάδους, ανάμεσα στο κέντρο και την περιφέρεια, να δώσει στη δράση της παράταξης πολιτική και οργανωτική αποτελεσματικότητα

- Η Γραμματεία της Ε.Ε. πρέπει να ανταποκριθεί στα καθήκοντα της καθημερινής δουλειάς, στις ανάγκες για πανελλαδικό συντονισμό, ενημέρωση, καθοδήγηση. (Συνεδριάζει κάθε 15 ημέρες).
- Η γραμματεία να έχει σύμφωνα με τον κανονισμό 17-19 μέλη
- Η σύνθεση απόψεων και η αντιπροσώπευση να λύνονται με συλλογικές διαδικασίες και όχι με πλατιά δυσλειτουργικά όργανα.
- Συγκροτείται το "Εθνικό Συμβούλιο" της παράταξης, ενδιάμεσο όργανο, με χαρακτήρα συντονιστικό, ανταλλαγής απόψεων αλλά και αποφασιστικό για όσα ζητήματα κρίνει η Ε.Ε.
- Στην Ε.Ε συμμετέχουν, οι Γραμματείες Β'βάθμιων ΠΑΣΚ, Νομών και Κλάδων.

Η συγκρότηση του εξασφαλίζει την έκφραση των απόψεων των κλάδων, τη συμμετοχή της περιφέρειας, άμεσα πανελλαδική ενημέρωση της παράταξης.

Σχετικά με την ζήτηση "Αυτονομίας" η παράταξη επισημαίνει ότι δεν σημαίνει αυτονομία του ενός από τον άλλο, αυτονομία του ενός επιπέδου από τον άλλο. Σεβασμός της αυτόνομης λειτουργίας επιβάλλεται, όμως επιβάλλεται τα όργανα της παράταξης να μπορούν να αντιμετωπίσουν και να λύσουν προβλήματα όταν τα παρακάτω όργανα είτε δεν λειτουργούν, είτε αδυνατούν.

Πρέπει στο εσωτερικό της παράταξης να αναπτυχθούν και να καλλιεργηθούν σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των οργάνων, στα διάφορα επίπεδα, σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ των χώρων.

Η δημιουργία και ανάπτυξη της κοινής αντίδρασης και της αντίληψης, ότι η παράταξη είναι ενιαίος οργανισμός που καλύπτει όλους τους χώρους και όλη την Ελλάδα, που συζητάει και σχεδιάζει συλλογικά στα διάφορα όργανα τη δράση της στο δημοσιοϋπαλληλικό κίνημα, η παράταξη εκτιμά ότι έχει αρκετό δρόμο ακόμα.

Η αντιπροσωπευτική σύνθεση, η ανανέωση και η συνέχεια στα όργανα της παράταξης αποτελεί σταθερή επιλογή της ΠΑΣΚ-ΔΥ που εφόσον τηρείται,

συμβάλλει στην αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα της, στη διαπαιδαγώγηση των μελών της.

Σχετικά με Ενοποίηση ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί τέλος ότι η προοπτική ενοποίησης⁶²² ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ ήταν και παραμένει στόχος της και προϋποθέτει, εκτός των άλλων και την ενιαία λειτουργία των παρατάξεων της ΠΑΣΚΕ στο Δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, την ενοποίηση δηλαδή των ΠΑΣΚΕ και ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Συνέδρια και Όργανα της ΠΑΣΚ-ΔΥ

Το **Συνέδριο** της ΠΑΣΚ-ΔΥ, που αποτελεί το ανώτερο όργανο της παράταξης, συνέρχεται κάθε τρία (3) χρόνια και είναι σε απαρτία με παρόντα το 50% +1 των μελών, αποφασίζει δε με πλειοψηφία το 50% + 1 των παρόντων μελών.

Το Συνέδριο της παράταξης σε εθνικό επίπεδο, διαμορφώνει και οριοθετεί στόχους, στρατηγικές, λειτουργίες και ρυθμίσεις πολιτικού και οργανωτικού χαρακτήρα, για την ενίσχυση και για την αύξηση του εύρους και των πεδίων παρέμβασης των δυνάμεων που εκφράζει η ΠΑΣΚ-ΔΥ με στόχο, τη βελτίωση της θέσης των εργαζομένων.

Το Πανελλαδικό Συνέδριο της ΠΑΣΚ-ΔΥ που συγκαλείται από την παράταξη για την διαμόρφωση των στρατηγικών επιλογών, των στόχων, των προτάσεων και των συμμαχιών της, **αποτελείται από:**

1. Τα εκλεγμένα μέλη με την παράταξη στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ
2. Τα εκλεγμένα μέλη με την παράταξη των Γενικών Συμβουλίων ή των Διοικητικών Συμβουλίων των Δευτεροβάθμιων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων
3. Τα εκλεγμένα μέλη με την παράταξη των Γραμματειών των Νομαρχιακών Τμημάτων της ΑΔΕΔΥ
4. Τους εκλεγμένους αντιπροσώπους – συνέδρους για το συνέδριο της ΑΔΕΔΥ που έχουν εκλεγεί με την ΠΑΣΚ-ΔΥ από τα συνέδρια των Δευτεροβάθμιων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων.

⁶²² ό.π.

Πανελλαδική αντιπροσωπεία του Συνεδρίου

Μεταξύ δύο (2) συνεδρίων ορίζεται ως ενδιάμεσο όργανο η **“Πανελλαδική Αντιπροσωπεία του Συνεδρίου”** που αποφασίζει και εξειδικεύει τις πολιτικο-συνδικαλιστικές θέσεις της παράταξης για το μεσοδιάστημα αυτό.

Συνέρχεται τακτικά μία (1) φορά το δίμηνο και έκτακτα όταν κρίνεται αναγκαίο.

Απαρτίζεται από τους εκλεγμένους στο Γενικό Συμβούλιο της ΑΔΕΔΥ, στην Εξελεγκτική Επιτροπή της ΑΔΕΔΥ και στην Επιτροπή Πιστοποίησης της ΑΔΕΔΥ, τους Προέδρους ή τους Γραμματείς των Ομοσπονδιών ή από μέλος του Προεδρείου ή άλλο εκλεγμένο μέλος του Δ.Σ. ή του Γ.Σ. που προέρχεται από την ΠΑΣΚ-ΔΥ. Από τους προέδρους των Ν.Τ. ή από άλλο μέλος της Εκτελεστικής Γραμματείας του Νομαρχιακού Τμήματος που προέρχεται από την ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Η Γραμματεία της ΠΑΣΚ-ΔΥ

Ως ενδιάμεσο αποφασιστικό όργανο μεταξύ δυο συνόδων της «Πανελλαδικής Αντιπροσωπείας του Συνεδρίου» σε εθνικό επίπεδο ορίζεται η **“Γραμματεία”** της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Συνέρχεται τακτικά μία (1) φορά το μήνα και έκτακτα όταν κρίνεται αναγκαίο.

Απαρτίζεται από τα μέλη της Ε.Ε. της ΑΔΕΔΥ που ανήκουν στην ΠΑΣΚ, τα μέλη του προεδρείου του Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ που ανήκουν στην ΠΑΣΚ, τους Προέδρους των (15) μεγαλύτερων δευτεροβάθμιων οργανώσεων εφ' όσον ανήκουν στην ΠΑΣΚ, τον Πρόεδρο του Κοινωνικού Πολυκέντρου της ΑΔΕΔΥ, τον Αναπληρωτή Πρόεδρο του ΙΝΕ ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ, τους εκπροσώπους της ΑΔΕΔΥ στις ΟΚΕ εσωτερικού-εξωτερικού που προέρχονται από την ΠΑΣΚ και τον Πρόεδρο της τριτοβάθμιας επιτροπής δεοντολογίας .

Στις ομοσπονδίες που ο Πρόεδρος δεν ανήκει στην ΠΑΣΚ συμμετέχει μέλος του Γ.Σ. ή του Δ.Σ. που ορίζεται από τους εκλεγμένους με την ΠΑΣΚ στο συγκεκριμένο όργανο.

Η Γραμματεία έχει απαρτία με το 50% +1 των μελών της. Εκτελεί τις αποφάσεις του “Συνεδρίου” και της “Αντιπροσωπείας” του Συνεδρίου και

αποφασίζει, στα πλαίσια των αρχών και της στρατηγικής της παράταξης, για όλα τα τρέχοντα θέματα που προκύπτουν από τη διαδρομή των παρεμβάσεων της παράταξης και του δημοσιοϋπαλληλικού κινήματος με απλή πλειοψηφία.

Στα πλαίσια της "Γραμματείας" λειτουργούν ως ειδική επιτελική ομάδα εργασίας τα μέλη της Ε.Ε. της ΑΔΕΔΥ που ανήκουν στην ΠΑΣΚ-ΔΥ για τα θέματα παρουσίας της ΠΑΣΚ στην ΑΔΕΔΥ.

Ορίζεται με αντίστοιχη θεσμική, άμεση και δημοκρατική συγκρότηση Γραμματεία στα παραπάνω επίπεδα ως εξής:

1. **Γραμματεία Περιφέρειας:** Συγκροτείται από τους Γενικούς Συμβούλους της ΑΔΕΔΥ που προέρχονται από τη συγκεκριμένη περιφέρεια και τους Προέδρους των Νομαρχιακών Τμημάτων της ΑΔΕΔΥ, εφ' όσον ανήκουν στην ΠΑΣΚ, ή από μέλη του προεδρείου ή των εκτελεστικών γραμματειών των Νομαρχιακών Τμημάτων, εφ' όσον η ΠΑΣΚ δεν έχει τον πρόεδρο ή μέλη στο προεδρείο των Νομαρχιακών Τμημάτων της ΑΔΕΔΥ.

2. **Γραμματεία Νομού:** Συγκροτείται από τους Γενικούς Συμβούλους της ΑΔΕΔΥ που προέρχονται από το Νομό και ανήκουν στην ΠΑΣΚ-ΔΥ, τους εκλεγμένους στην εκτελεστική Γραμματεία του Νομαρχιακού τμήματος της ΑΔΕΔΥ που ανήκουν στην ΠΑΣΚ-ΔΥ και τους Προέδρους των πρωτοβάθμιων σωματείων ή από μέλος του Προεδρείου ή του Δ.Σ. αν η ΠΑΣΚ-ΔΥ δεν έχει τον Πρόεδρο ή μέλη στο Προεδρείο.

3. **Γραμματείες Τομέων:** Συγκροτούνται με συντονιστή μέλος της Γραμματείας της ΠΑΣΚ-ΔΥ και με στόχο, την ενοποίηση πολιτικά και οργανωτικά των ενεργειών της παράταξης για την υλοποίηση των αποφάσεων πολιτικοσυνδικαλιστικής και οργανωτικής ανασυγκρότησης του δημοσιοϋπαλληλικού, συνδικαλιστικού κινήματος. Τις απαρτίζουν οι Πρόεδροι ή μέλη Προεδρείων ή μέλη Δ.Σ. ή Γ.Σ. Ομοσπονδιών που ανά τομέα πολιτικής περιλαμβάνει η Γραμματεία Τομέα.

4. **Γραμματεία ΠΑΣΚ-ΔΥ σε Πρωτοβάθμιο επίπεδο:** Η Γραμματεία της ΠΑΣΚ σε πρωτοβάθμιο επίπεδο είναι 9 μελής.

Συγκροτείται από :

Α) τα εκλεγμένα μέλη της ΠΑΣΚ στο Δ.Σ. του πρωτοβάθμιου σωματείου.

Β) το αιρετό μέλος της ΠΑΣΚ στο πρωτοβάθμιο υπηρεσιακό συμβούλιο.

Γ) εκλεγόμενα μέλη έως τη συμπλήρωση της θμελούς συγκρότησης. Τα μέλη εκλέγονται από την ολομέλεια της παράταξης σε πρωτοβάθμιο επίπεδο.

5. Γραμματεία ΠΑΣΚ-ΔΥ σε Δευτεροβάθμιο επίπεδο: Η Γραμματεία της ΠΑΣΚ-ΔΥ σε δευτεροβάθμιο επίπεδο συγκροτείται από :

Α) εκλεγμένα μέλη στο Δ.Σ. ή στο Γ.Σ. της Ομοσπονδίας που ανήκουν στην ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Β) τον αιρετό εκπρόσωπο στο κεντρικό υπηρεσιακό συμβούλιο της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Γ) τα εκλεγμένα μέλη του χώρου στην Ε.Ε. και το Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ που ανήκουν στην ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Δ) η ΠΑΣΚ-ΔΥ κάθε Δευτεροβάθμιας Συνδικαλιστικής Οργάνωσης δύναται μέσα από πανελλαδικό της συνέδριο να τροποποιεί τη σύνθεση της Γραμματείας της επαυξάνοντας την με εκλεγόμενα μέλη σε αριθμό και με διαδικασίες που αυτό αποφασίζει.

Ε.) Όλα τα όργανα της ΠΑΣΚ-ΔΥ συγκαλούνται έκτακτα με απόφαση της Γραμματείας ή της Αντιπροσωπείας του Συνεδρίου ή με αίτηση του 1/3 των μελών που τα απαρτίζουν.

ΣΤ) Όλα τα μέλη σε όλα τα όργανα της ΠΑΣΚ-ΔΥ είναι ισότιμα χωρίς διαβάθμιση αξιωμάτων. Για λόγους αποτελεσματικότερης λειτουργίας αποφασίζουν τα ίδια κατανομές λειτουργικών ρόλων ανάμεσά τους. Τα μέλη των οργάνων της παράταξης, στα πλαίσια της ισότιμης συμμετοχής τους στη λειτουργία της, ορίζουν με απόφαση τους τον Γραμματέα τους και 4μελή Συντονιστική Επιτροπή με στόχο, την καλύτερη ανταπόκριση στις απαιτήσεις της συλλογικής λειτουργίας της.

Συγκεκριμένα ο Γραμματέας συγκαλεί το όργανο, συνεργάζεται με τα μέλη του οργάνου για τη διαμόρφωση των εισηγήσεων και φροντίζει για την προώθηση και υλοποίηση των αποφάσεων του συγκεκριμένου οργάνου.

Συγκρότηση ψηφοδελτίων της ΠΑΣΚ-ΔΥ

Η παράταξη έχει καθορίσει μια διαδικασία⁶²³ μέσω της οποίας γίνεται η συγκρότηση των ψηφοδελτίων της για τα όργανα της ΑΔΕΔΥ (Γενικό Συμβούλιο, Εξελεγκτική Επιτροπή, Επιτροπή Πιστοποίησης).

Τα ψηφοδέλτια της παράταξης για τα όργανα της ΑΔΕΔΥ που θα κατατεθούν σε κάθε συνέδριο της οργάνωσης, επιδιώκει να συγκροτούνται με βάση τις αρχές της ενότητας, της ανανέωσης, της συνέπειας, της συνέχειας, της συνδικαλιστικής δεοντολογίας και της πολιτικής συνδικαλιστικής λειτουργίας .

Η διαδικασία συγκρότησης των ψηφοδελτίων είναι η ακόλουθη:

1. Οι Γραμματείες των ΠΑΣΚ-ΔΥ των Δευτεροβάθμιων Οργανώσεων καταθέτουν στην Γραμματεία της ΠΑΣΚ-ΔΥ τις προτάσεις τους για τις υποψηφιότητες με τις οποίες επιθυμούν να εκπροσωπηθούν στα όργανα της ΑΔΕΔΥ (Γ.Σ. Εξ. Επιτροπή, Επιτροπή Πιστοποίησης) το αργότερο μέχρι το τακτικό εκλογοαπολογιστικό συνέδριο.
2. Ο αριθμός των υποψηφιοτήτων, προκειμένου να διασφαλιστούν οι αρχές της μεγαλύτερης δυνατής αντιπροσωπευτικότητας των χώρων στο ψηφοδέλτιο και της αναλογικής εκπροσώπησης, με κύριο κριτήριο τη μεγαλύτερη δυνατή προσέγγιση στη δύναμη των χώρων, με βάση την κεκτημένη εμπειρία, θα πρέπει να είναι περιορισμένος σε ρεαλιστικά πλαίσια.
3. Με ευθύνη της Γραμματείας της ΠΑΣΚ-ΔΥ διαμορφώνεται η εισήγηση για την εκπροσώπηση της παράταξης στα όργανα της ΑΔΕΔΥ.
4. Σε εύλογο χρόνο, συνέρχεται η Πανελλαδική Αντιπροσωπεία Συνεδρίου της ΠΑΣΚ-ΔΥ και αποφασίζει για την τελική διαμόρφωση του ψηφοδελτίου.
5. Η αξιολόγηση της υποψηφιότητας των μελών της Ε.Ε. γίνεται από τη Γραμματεία της ΠΑΣΚ-ΔΥ και εγκρίνεται από την Πανελλαδική Αντιπροσωπεία Συνεδρίου της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Τα ψηφοδέλτια της παράταξης για τα αντίστοιχα όργανα των Ομοσπονδιών συγκροτούνται με βάση τις ίδιες αρχές μετά και από προτάσεις των πρωτοβάθμιων ΠΑΣΚ.

Η αξιολόγηση των προτάσεων και η οριστικοποίηση του ψηφοδελτίου γίνεται με απόφαση της Γραμματείας της ΠΑΣΚ στο επίπεδο της Ομοσπονδίας,

⁶²³ ΠΑΣΚ-ΔΥ (2007) : *Οργανωτικά για το 33^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ*, Αθήνα, 15 Νοεμβρίου

σύμφωνα και με τις αποφάσεις των συνεδρίων της παράταξης στο επίπεδο των ομοσπονδιών.

Τα ψηφοδέλτια της παράταξης για τα αντίστοιχα όργανα των πρωτοβάθμιων σωματείων συγκροτούνται με βάση τις ίδιες αρχές μετά και από προτάσεις της Γενικής Συνέλευσης. Η αξιολόγηση των προτάσεων και η οριστικοποίηση του ψηφοδελτίου γίνεται με απόφαση της Γραμματείας της ΠΑΣΚ στο επίπεδο του πρωτοβάθμιου σωματείου.

Κανόνες δεοντολογίας της ΠΑΣΚ-ΔΥ

Συνδικαλιστικά Στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ που είναι εκλεγμένα:

- Α) στο Γενικό Συμβούλιο της ΑΔΕΔΥ
- Β) στα Γενικά ή Διοικητικά Συμβούλια των Ομοσπονδιών
- Γ) στα Διοικητικά Συμβούλια των Πρωτοβάθμιων Σωματείων

Δ) ή κατέχουν θέσεις εκπροσώπησης των παραπάνω συνδικαλιστικών οργάνων σε φορείς (ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟ ΑΔΕΔΥ, ΟΚΕ, ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ), παραιτούνται από τα συνδικαλιστικά όργανα ή τις θέσεις εκπροσώπησης που κατέχουν, αμέσως μετά την ανακοίνωση της υποψηφιότητάς τους για:

- Α) το αξίωμα του βουλευτή
- Β) το αξίωμα του Αιρετού Νομάρχη
- Γ) το αξίωμα του Δημάρχου.

Η αντικατάστασή τους στις θέσεις που κατέχουν γίνεται με ευθύνη της Γραμματείας της ΠΑΣΚ στο αντίστοιχο επίπεδο.

Η ιδιότητα του εκλεγμένου συνδικαλιστικού στελέχους της ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρείται απολύτως ασυμβίβαστη με την κατάληψη από το συγκεκριμένο στέλεχος οποιαδήποτε κυβερνητικής πολιτικής θέσης (Γ.Γ. Υπουργείου, Γ.Γ. Περιφέρειας, Ειδικός Γραμματέας Υπουργείου, Σύμβουλος Υπουργού, Διοικητού, ή Προέδρου Οργανισμού, Υπάλληλος πολιτικού γραφείου). Συνεπώς ο εκλεγμένος συνδικαλιστής που καταλαμβάνει οποιαδήποτε τις παραπάνω θέσεις παραιτείται από το συνδικαλιστικό ή παραταξιακό αξίωμα που κατέχει και αντικαθίσταται, με ευθύνη της Γραμματείας της ΠΑΣΚ-ΔΥ, στο αντίστοιχο επίπεδο.

Τα παραπάνω ασυμβίβαστα ισχύουν απολύτως και για τους Γενικούς Διευθυντές , τους Περιφερειακούς Δ/ντές , τους Προέδρους και τα μέλη των Δ.Σ. των Οργανισμών και των Ταμείων, που διορίζονται από την κυβέρνηση.

Πρόεδροι Νομαρχιακών και Δημοτικών Συμβουλίων, Αντινομάρχες και Αντιδήμαρχοι ή διορισμένοι από τους Νομάρχες ή τους Δημάρχους σε Νομαρχιακούς ή Δημοτικούς Οργανισμούς σε συλλογικά όργανα διοίκησης, αν κατέχουν συνδικαλιστικό αξίωμα ή εκπροσωπούν συνδικαλιστικό όργανο ή εργαζόμενους, παραιτούνται και αντικαθίστανται.

Ο επικεφαλής Κεντρικού Κομματικού Οργάνου, αν κατέχει θέση συνδικαλιστικού στελέχους, παραιτείται και αντικαθίσταται.

Συγκρότηση και λειτουργία Επιτροπών Δεοντολογίας.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ αποτιμά ότι τα τελευταία χρόνια, στο τρίτοβάθμιο όσο και στο δευτεροβάθμιο και πρωτοβάθμιο επίπεδο, αντιμετώπισε προβλήματα αυτονομησης συνδικαλιστικών στελεχών, τα οποία με τη δράση τους προκάλεσαν σύγχυση στους εργαζομένους, διέσπασαν τις δυνάμεις της παράταξης και αποδυνάμωσαν την δράση της.

Προβάλλει την ανάγκη τα φαινόμενα αυτά να αντιμετωπισθούν αποφασιστικά, με βάση την πάγια αρχή της παράταξης ότι η οργανωτική αυτονομία της ΠΑΣΚ-ΔΥ σε καμιά περίπτωση δεν σημαίνει δικαίωμα πολιτικής και οργανωτικής αυτονομησης του συνδικαλιστικού στελέχους.

Για την αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών, συγκροτείται **Επιτροπή Δεοντολογίας** της ΠΑΣΚ-ΔΥ, τόσο στο επίπεδο της ΑΔΕΔΥ όσο και στο επίπεδο των ΠΑΣΚ-ΔΥ των Ομοσπονδιών και των Πρωτοβάθμιων σωματείων.

Η Επιτροπή Δεοντολογίας θα έχει :

- 7μελή σύνθεση στο επίπεδο της κεντρικής ΠΑΣΚ-ΔΥ,
- 5μελή στο επίπεδο των ΠΑΣΚ-ΔΥ των Ομοσπονδιών και
- 3μελή σύνθεση στο επίπεδο των ΠΑΣΚ-ΔΥ στα πρωτοβάθμια σωματεία.

Οι "Επιτροπές Δεοντολογίας" συγκροτούνται με απόφαση του αντίστοιχου οργάνου που συγκροτεί τη Γραμματεία της ΠΑΣΚ-ΔΥ. Τα μέλη τους εκλέγουν με απόφασή τους τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Συνεδριάζουν μετά από αίτημα της

αντίστοιχης ΠΑΣΚ, αντιμετωπίζουν τα προβλήματα σε πολιτική βάση, με στόχο την ομαλή πορεία της παράταξης.

Στην περίπτωση που δεν γίνεται διαφορετικά μπορούν να επιβάλλουν τις ακόλουθες ποινές:

- Της επίπληξης,
- Της προσωρινής ή οριστικής διαγραφής στελέχους ή στελεχών από τις τάξεις της παράταξης.

Για το σύνολο των αποφάσεων των Επιτροπών Δεοντολογίας υπάρχει δυνατότητα ένστασης των ενδιαφερομένων μελών, που αφορούν οι αποφάσεις, στο αμέσως επόμενο επίπεδο. Έτσι, για τις αποφάσεις στην Πρωτοβάθμια Επιτροπή Δεοντολογίας, υπάρχει η δυνατότητα ένστασης στη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Δεοντολογίας, που αποφασίζει οριστικά, για τις αποφάσεις της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Δεοντολογίας.

Υπάρχει και η δυνατότητα ένστασης στην Επιτροπή Δεοντολογίας της κεντρικής ΠΑΣΚ που αποφασίζει οριστικά.

Η Τριτοβάθμια Επιτροπή Δεοντολογίας έχει τη δυνατότητα οριστικής απόφασης για το σύνολο των θεμάτων που αφορούν το επίπεδο της ΑΔΕΔΥ.

Για την οικονομική αυτοδυναμία της παράταξης

Η οικονομική αυτονομία θεωρείται⁶²⁴ από την παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ όρος για την οργανωτική αυτονομία της, για την ανάπτυξη των λειτουργιών της, για τη δράση και παρέμβασή της στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Στο Α'βάθμιο και Β' επίπεδο οι οικονομικές ανάγκες αντιμετωπίζονται κατά περιπτώσεις, ευκαιριακά και με διάφορους τρόπους (συνεστιάσεις –λαχειοφόροι). Η συνδρομή των μελών, αν και προβλέπεται από τον Κανονισμό λειτουργίας, δε λειτουργεί σε μόνιμη βάση.

Η κατανομή της συνδρομής των μελών, με στόχο να λύσει συνολικά το οικονομικό πρόβλημα σε όλα τα επίπεδα της παράταξης, γίνεται με τον εξής τρόπο:

50% στο Α'βάθμιο, 30% στο Β' βάθμιο, 20% στο Γ' βάθμιο επίπεδο.

⁶²⁴ Για εργασίες 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση τχ. 83-84*, Νοεβρ.- Δεκεβρ. 1991, σ. 89

Σχετικά με το ζήτημα των συμμαχιών της παράταξης στο συνδικαλιστικό πεδίο

Αποτελεί ένα ζήτημα που η παράταξη θεωρεί⁶²⁵ ότι πρέπει να αντιμετωπίζεται σε κάθε συγκυρία με ιδιαίτερη προσοχή, να αναλύεται με βάση τις επίκαιρες κάθε φορά πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες, σαν μια πολιτική και συνδικαλιστική πράξη που θα υπηρετεί την ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος, την μαζικότητα, τη δημοκρατική λειτουργία, αλλά και το αναγκαίο προσανατολισμό του.

Οι συμμαχίες που θα αναπτύσσει η παράταξη, θεωρεί⁶²⁶ ότι μπορεί να έχουν εκλογικό, μετεκλογικό ή μονιμότερο χαρακτήρα.

Οι προγραμματικές συγκλήσεις θεωρεί⁶²⁷ ότι πρέπει να είναι ουσιαστικές και όχι προσχηματικές γι' αυτό πρέπει να έχουν αναφορά στα γενικότερα ζητήματα που απασχολούν το συνδικαλιστικό κίνημα και όχι μόνο τα προβλήματα του χώρου, να καταλήγουν σε κοινό πλαίσιο και πρόγραμμα δράσης με δεσμεύσεις για την υλοποίησή του.

Ο χαρακτήρας των προγραμματικών συγκλίσεων πρέπει να είναι κατά την ΠΑΣΚ-ΔΥ: ⁶²⁸

Θεσμικός, γιατί αναδεικνύει τα θεσμικά προβλήματα που απασχολούν το χώρο και το συνδικαλιστικό κίνημα , διεκδικεί την επίλυσή τους,

αναπτυξιακός, γιατί συμβάλλει στην ανάπτυξη του χώρου και της κοινωνίας,

Προοδευτικός, γιατί αναδεικνύει τις δυνάμεις της εργασίας σε πρωταγωνιστή και κύριο ρυθμιστή των οικονομικών – κοινωνικών - πολιτικών εξελίξεων.

Φυσικό αποδέκτη της πρότασής της για προγραμματικές συγκλήσεις η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί τις «προοδευτικές» συνδικαλιστικές παρατάξεις και δυνάμεις και αυτό

⁶²⁵ Για 2^η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ.83-84, Νοεβρ.-Δεκεβρ. 1991, σ.89

⁶²⁶ ό.π.

⁶²⁷ ό.π.

⁶²⁸ Για 2^η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 83-84, Νοεβρ.-Δεκεβρ. 1991, σ.89

καθορίζεται από το περιεχόμενο του προγράμματος που η παράταξη προτείνει χωρίς να βάζει τεχνητά εμπόδια για όσες δυνάμεις θα συμφωνούσαν με αυτό.

Οι μετεκλογικές συνεργασίες μέσα από τις προγραμματικές συγκλήσεις πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα τη συγκρότηση προεδρείου από τις «Δημοκρατικές –Προοδευτικές» δυνάμεις που έχουν συμφωνήσει στην προγραμματική σύγκλιση, που δεσμεύονται για την υλοποίησή της.

Η πρόταση της ΠΑΣΚ-ΔΥ για προγραμματική σύγκλιση θεωρεί ότι απαντάει στην απολίτικη λογική των «αντιπροσωπευτικών» Προεδρείων και αποτελεί εμπλουτισμό της πρότασής της για δημοκρατική συνεργασία.

Η διαδικασία συγκρότησης των Προεδρείων πρέπει κατά την παράταξη να γίνεται σε ενωτικό πνεύμα και με ανοιχτή επιθετική τακτική ενημέρωσης των εργαζόμενων για τις προτάσεις της παράταξης.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί ότι η απομόνωση της ΔΑΚΕ σε επίπεδο συνδικαλιστικής κορυφής, προκύπτει από τη συμπεριφορά της καθώς θεωρεί ότι η τακτική της την καθιστά υπόλογη στους εργαζόμενους και η ΠΑΣΚ-ΔΥ δεν χρεώνεται την όποια ρήξη.

Θεωρεί ότι καμία σύγκλιση δεν μπορεί να ακυρώνει ή να αλλοιώνει το χαρακτήρα της παράταξης.

Οι συμμαχίες της με τις άλλες προοδευτικές συνδικαλιστικές παρατάξεις θεωρεί ότι δεν πρέπει να διακρίνονται από προνομιακές σχέσεις με τη μία ή την άλλη έκφρασή τους. Αντίθετα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει να εκφράζει κατά το δυνατόν πλατύτερο φάσμα αυτών των δυνάμεων.

Για τις σχέσεις συνδικαλιστικής παράταξης ΠΑΣΚ-ΔΥ με το κόμμα του ΠΑΣΟΚ- ζητήματα συνδικαλιστικής αυτονομίας

Η ΠΑΣΚΕ και η ΠΑΣΚ-ΔΥ, που ιδρύθηκαν στις αρχές της μεταπολίτευσης, συνδέθηκαν από την ίδρυσή τους πολύ στενά με το κόμμα του ΠΑΣΟΚ και τον κομματικό του μηχανισμό στην προσπάθειά τους να δυναμώσουν συνδικαλιστικά και στην συνέχεια να κυριαρχήσουν στις συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς δεν διέθεταν ιστορικούς παραδοσιακούς δεσμούς με το εργατικό κίνημα, ανάλογους με αυτούς που διέθεταν οι παρατάξεις των κομμάτων της «παραδοσιακής» αριστεράς.

Αργότερα, μετά την άνοδο του κόμματος στην κυβερνητική εξουσία το 1981, απέκτησαν προνομιακές προσβάσεις και στον κρατικό μηχανισμό⁶²⁹.

Με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβερνητική εξουσία παραχωρήθηκε στις συνδικαλιστικές ηγεσίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων που ελέγχονταν από το ΠΑΣΟΚ (αλλά όχι μόνο σε αυτές) η άτυπη μεν αλλά ουσιαστική πρακτική δυνατότητα να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα ζητήματα διαχείρισης προσωπικού στην δημόσια διοίκηση και τους δημόσιους οργανισμούς (στα θέματα προσλήψεων, μεταθέσεων, προαγωγών κ.α) με αντάλλαγμα, οι συνδικαλιστικές αντιδράσεις απέναντι στην κυβερνητική πολιτική του ΠΑΣΟΚ να μην υπερβαίνουν κάποια όρια⁶³⁰.

Το ΠΑΣΟΚ, σε όλη την πορεία του κατορθώνει να δημιουργήσει και να συντηρήσει ιδιαίτερα στενούς δεσμούς με τα συνδικάτα τόσο του Ιδιωτικού όσο και του Δημόσιου τομέα

Οι σχέσεις συνδικαλιστικών ηγεσιών με το κόμμα του ΠΑΣΟΚ, μπορούν να χαρακτηριστούν⁶³¹ “προνομιακές” και δεν διερρήχθησαν ποτέ μέσα στην εξεταζόμενη περίοδο, παρά το γεγονός ότι πέρασαν δύσκολες φάσεις, τόσο κατά την δεύτερη κυβερνητική περίοδο του ΠΑΣΟΚ (1985-1989) όσο και κατά την κυβερνητική περίοδο 2000-2004⁶³²

Οι σχέσεις του ΠΑΣΟΚ με τα συνδικάτα μπορούν να χαρακτηριστούν ως σχέσεις “αλληλοχρησιμοποίησης” καθώς το ΠΑΣΟΚ χρησιμοποιούσε τα συνδικάτα για την σταθεροποίησή του (όταν είναι κυβέρνηση) και για την αποσταθεροποίηση της ΝΔ (όταν είναι στην αντιπολίτευση) και τα συνδικάτα χρησιμοποιούσαν το ΠΑΣΟΚ για την υλοποίηση μέρους των αιτημάτων τους.⁶³³

Πάγια στρατηγική των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ αποτελούσε η προσπάθειά τους να αποσπούν ένα μεγάλο ποσοστό συναίνεσης των συνδικάτων μπροστά σε κρίσιμες κυβερνητικές επιλογές.

Η συναίνεση αυτή επιτυγχανόταν με διάφορες μεθόδους, μέσα στις οποίες περιλαμβάνεται και η διοργάνωση εσωκομματικών συσκέψεων με την συμμετοχή

⁶²⁹ Σ.Λυγερός, (2012), σ. 129

⁶³⁰ ό.π., σ. 129

⁶³¹ ό.π., σ. 129

⁶³² ό.π., σ. 129

⁶³³ ό.π., σ. 129

κυβερνητικών και συνδικαλιστικών στελεχών για την επίτευξη κάποιου συμβιβασμού.

Ο συμβιβασμός αυτός περιείχε την ικανοποίηση κάποιων, επιμέρους συνήθως, συνδικαλιστικών αιτημάτων με αντάλλαγμα την δυνατότητα απρόσκοπτης εφαρμογής, του πυρήνα τουλάχιστον, της κυβερνητικής πολιτικής, έστω και με την πραγματοποίηση κάποιων αναγκαίων διορθώσεων και τροποποιήσεων⁶³⁴.

Οι σχέσεις της παράταξης ΠΑΣΚ-ΔΥ ειδικότερα με το κόμμα του ΠΑΣΟΚ θεωρούμε ότι πέρασαν κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο 1974-2009 από διάφορες φάσεις.

Ως σημαντικότερα χαρακτηριστικά κάθε μιας από αυτές τις φάσεις μπορούμε να εντοπίσουμε συνοπτικά τα ακόλουθα:

- **Την περίοδο 1974-1981:** συμπόρευση των στρατηγικών της ΠΑΣΚ-ΔΥ με αυτές του ΠΑΣΟΚ.

- **Την περίοδο 1981-1985:** Στην περίοδο αυτή, που ξεκινά με την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ το 1981, υπάρχει συμπόρευση των στρατηγικών της ΠΑΣΚ-ΔΥ με τις στρατηγικές του κόμματος και της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ .

- **Την περίοδο 1985-1989 :**

Α) περίοδος 1985-1987: η δεύτερη αυτή κυβερνητική περίοδος του ΠΑΣΟΚ ξεκινά με συνθήκες ρήξης μεταξύ της ηγεσίας της ΠΑΣΚ-ΔΥ με την κυβέρνηση και το κόμμα που έχει σαν επίκεντρο το πρόγραμμα «σταθεροποίησης» που εξήγγειλε η κυβέρνηση από τον 10^ο του 1985.

Παράλληλα όμως η ΠΑΣΚ-ΔΥ συνεχίζει να παρέχει στήριξη συνολικά στην κυβέρνηση και στις υπόλοιπες κεντρικές κομματικές και κυβερνητικές στρατηγικές του ΠΑΣΟΚ.

Β) περίοδος 1987-1989: την περίοδο αυτή, καθώς συντελέστηκε αλλαγή της περιοριστικής μισθολογικής πολιτικής λιτότητας από την κυβέρνηση, οι σχέσεις του ΠΑΣΟΚ και της κυβέρνησης με την ΠΑΣΚ-ΔΥ βελτιώνονται στο πεδίο αυτό. Υπάρχει όμως μια αυξημένη δυσarέσκεια της παράταξης με την γενικότερη κυβερνητική πολιτική στα υπόλοιπα πεδία.

⁶³⁴ ό.π.,σ.129

Την περίοδο 1985-1989 βρίσκεται σε εξέλιξη και μια διαδικασία σχετικής «αυτονομίας» του συνδικαλιστικού από το κομματικό πεδίο, η οποία συνεχίζει να είναι υπαρκτή και σε όλες τις επόμενες κυβερνητικές περιόδους μέχρι και το 2009.

- **Την περίοδο διακυβέρνησης από την ΝΔ 1991-1993:** συμπόρευση των στρατηγικών της ΠΑΣΚ-ΔΥ με αυτές του ΠΑΣΟΚ, χωρίς όμως να εγκαταλείπεται πλήρως η σχετική αυτονομία του συνδικαλιστικού από το κομματικό πεδίο που ξεκίνησε τα προηγούμενα χρόνια.

- **Την περίοδο διακυβέρνησης από τρεις διαδοχικές κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ 1993-2004:**

Α) στήριξη από την πλευρά της ΠΑΣΚ-ΔΥ των κεντρικών κομματικών και κυβερνητικών στρατηγικών επιλογών (μέχρι το 2000) με αρκετά πιο έντονα όμως σε σχέση με την προηγούμενη κυβερνητική περίοδο 1981-1989 τα στοιχεία της ύπαρξης μιας σχετικής «αυτονομίας» του συνδικαλιστικού από το κομματικό πεδίο. Καταγράφεται την περίοδο αυτή μια σημαντική ισχύ των συνδικαλιστικών δυνάμεων στο εσωκομματικό πεδίο ισχύος.

Β) Μετά το 2000 οι σχέσεις της παράταξης με το κόμμα και την κυβέρνηση οδηγήθηκαν σε όξυνση και επιμέρους ρήξεις (με αιχμή το ασφαλιστικό) αλλά και την εισοδηματική - μισθολογική πολιτική της κυβέρνησης για τους δημοσίους υπαλλήλους.

Και αυτή όμως την περίοδο οι σχέσεις της παράταξης με το κόμμα και την κυβέρνηση δεν οδηγήθηκαν σε καμιά περίπτωση σε πλήρη ρήξη.

- **Την περίοδο διακυβέρνησης από την ΝΔ 2004-2009:** συμπόρευση των στρατηγικών της ΠΑΣΚ-ΔΥ με τις κεντρικές στρατηγικές του κόμματος του ΠΑΣΟΚ.

Στο εσωκομματικό επίπεδο του ΠΑΣΟΚ, τα συνδικαλιστικά κομματικά στελέχη διαθέτουν πλέον μια σημαντική ισχύ, η οποία σε ορισμένες περιόδους προσδίδει στις παρεμβάσεις τους σε σημαντικές εσωκομματικές παρεμβάσεις, ειδικό βάρος όπως αναλυτικά καταγράφεται παραπάνω στις στρατηγικές και δράσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Οι σχέσεις της παράταξης της ΠΑΣΚ-ΔΥ με το κόμμα και τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, έχουν συγκεντρώσει, τη σκληρή κριτική όλων των άλλων παρατάξεων⁶³⁵ για την εφαρμογή από την πλευρά της ΠΑΣΚ-ΔΥ «κυβερνητικού συνδικαλισμού» στις περιόδους που βρίσκεται στην κυβέρνηση το κόμμα του ΠΑΣΟΚ.

Ζητήματα συνδικαλιστικής αυτονομίας

Τα ζητήματα της συνδικαλιστικής «αυτονομίας» (πολιτικής, ιδεολογικής, οργανωτικής), οι σχέσεις πολιτικού κόμματος- συνδικαλιστικής παράταξης - μαζικού Κινήματος, απασχόλησαν κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο όλα τα πολιτικά κόμματα και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, αλλά ειδικότερα αυτές του ΠΑΣΟΚ .

Ειδικότερα στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ και στο εσωτερικό της προσκείμενης σε αυτό συνδικαλιστικής παράταξης ΠΑΣΚ-ΔΥ, την περίοδο 1986-1990, διεξάγονται ζυμώσεις, συζητήσεις και διεργασίες για τα ζητήματα αυτά, οι οποίες αναλυτικά καταγράφονται παραπάνω⁶³⁶.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ στον Διοικητικό Απολογισμό της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ στο 26^ο Συνέδριο(1986) της οργάνωσης, θεωρεί ότι ... «όταν μιλάμε για αυτονομία του μαζικού κινήματος, αναφερόμαστε βασικά σε δυο επίπεδα, στην οργανωτική αυτονομία και στην ιδεολογικοπολιτική αυτονομία. Πολιτική αυτονομία στα συνδικάτα δεν νοείται. Η αποδοχή μιας τέτοιας θεώρησης σημαίνει και αποδοχή της λογικής πως τον επικυρίαρχο ρόλο στις πολιτικές διεργασίες και τον καθορισμό της στρατηγικής για την κοινωνική αλλαγή έχει το συνδικάτο κι όχι τα πολιτικά κόμματα, κάτι που βεβαίως δεν μπορεί να μας βρει σύμφωνους. ...Αναμφίβολα τα πολιτικά κόμματα είναι οι φορείς της ιδεολογίας και της χάραξης της στρατηγικής και των στόχων του πλαισίου. Αυτά καταγράφουν, ερμηνεύουν και προωθούν τα ιδεολογικά ρεύματα, την πολιτική φιλοσοφία... Οι πολιτικοί στόχοι δεν μπορεί παρά να εκπορεύονται από τα πολιτικά κόμματα»⁶³⁷.

⁶³⁵ Αναλυτικά για την θέση κάθε παράταξης στο κεφάλαιο «Συνδικαλιστικές Παρατάξεις»

⁶³⁶ Βλ. Στρατηγικές και δράσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ την κυβερνητική περίοδο 1985-1989».

⁶³⁷ *Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ*, φ.24, Νοεβ. 1986

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί⁶³⁸ ότι η σχέση της με τον πολιτικό φορέα είναι μια σχέση αυτονομίας και συνεχούς διαλόγου, είναι αμφίδρομη, διαλεκτική, πολιτική. Θεωρεί⁶³⁹ ότι δεν είναι σχέση χειραγώγησης και διοικητικής επιβολής του κόμματος προς την παράταξη. Η παράταξη θεωρεί επίσης ότι λειτουργεί⁶⁴⁰ στο ίδιο ιδεολογικό-πολιτικό πλαίσιο με το κόμμα και έχει την ευθύνη συντονισμού δράσεων και πολιτικής στους συνδικαλιστικούς χώρους. Τα πανελλαδικά συνέδριά της καθορίζουν την οργανωτική δομή της και τη σχέση της με τις δυνάμεις της εργασίας.

Τα κορυφαία συνδικαλιστικά στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ που δραστηριοποιούνται στα όργανα της ΑΔΕΔΥ όλη αυτή την εξεταζόμενη περίοδο διαθέτουν, ταυτόχρονα με την συνδικαλιστική τους ταυτότητα και κομματική ταυτότητα, με ένταξη και δραστηριοποίηση στα ανώτερα ή και ανώτατα καθοδηγητικά όργανα του ΠΑΣΟΚ, κατέχοντας υψηλές και σημαντικές κομματικές θέσεις στην εσωτερική κομματική δομή του ΠΑΣΟΚ.

Για κάθε κομματικό στέλεχος, όχι μόνο στο ΠΑΣΟΚ αλλά και σε όλα τα κόμματα του ελληνικού πολιτικού συστήματος, αναγκαία καταστατική και πολιτική συνθήκη, αποτελεί η στήριξη και συμπόρευση ή τουλάχιστον ανοχή με τις βασικές, κεντρικές πολιτικές επιλογές του κόμματος στο οποίο ανήκουν.

Η ταυτόχρονη κομματική ένταξη των συνδικαλιστικών στελεχών της ΠΑΣΚΕ στο ΠΑΣΟΚ και η προσδοκία τους, μέσω αυτής της κομματικής ένταξης, για άνοδο στην συνδικαλιστική και κομματική κλίμακα, συμβάλει καθοριστικά και διευκολύνει την πειθάρχησή τους στις εκάστοτε κομματικές αποφάσεις και στρατηγικές.

Αυτό στην περίπτωση του ΠΑΣΟΚ σχετίζεται άμεσα και με τον συγκεκριμένο τρόπο λειτουργίας του κόμματος αυτού (αρχηγικές δομές με "πίστη" στον ιδρυτή και "χαρισματικό" ηγέτη του Α.Παπανδρέου), ένας τρόπος λειτουργίας που έχει την προέκτασή του και στις αντίστοιχες συνδικαλιστικές παρατάξεις του κόμματος .

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ για την ύπαρξη και λειτουργία των συνδικαλιστικών παρατάξεων στις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

⁶³⁸ ΠΑΣΚ Δ.Υ. Εργασιακών Κοινωνικών Χώρων και Κινήσεων, Θέμα: Οργανωτικά (1), Αθήνα 18-10-2004

⁶³⁹ ό.π.

⁶⁴⁰ ό.π.

Η παράταξη αναγνωρίζει ότι η “κομματικοποίηση” του συνδικαλιστικού κινήματος αποτελεί μια από τις αιτίες κρίσης του, ότι η άκριτη μεταφορά των κομματικών απόψεων, η εξυπηρέτηση μικροκομματικών σκοπιμοτήτων, η υποκατάσταση οργάνων και διαδικασιών, περιορίζουν την αξιοπιστία του συνδικαλιστικού κινήματος και του ρόλου του, οδηγούν στην απομαζικοποίηση και αναποτελεσματικότητα των αγώνων ⁶⁴¹.

Θεωρεί ότι οι συνδικαλιστικές παρατάξεις έχουν σοβαρές ευθύνες γιατί με την στάση τους και την πρακτική τους έχουν βοηθήσει τις περισσότερες φορές την κομματικοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος ⁶⁴².

Σημειώνει όμως ότι δημιουργείται μια σκόπιμη σύγχυση μεταξύ των όρων “κομματικοποίηση” και “πολιτικοποίηση” την οποία που καλλιεργούν ορισμένοι στην προσπάθεια αποιδεολογικοποίησης και ενσωμάτωσης του συνδικαλιστικού κινήματος ⁶⁴³.

Η άποψη για τη διάλυση των συνδικαλιστικών παρατάξεων βρίσκει αντίθετη ⁶⁴⁴ την παράταξη καθώς θεωρεί ότι παρά το ότι αυτή αναπτύσσεται στη βάση υπαρκτών προβλημάτων, αναπτύσσεται όμως είτε από κύκλους του κατεστημένου που όταν δεν μπορούν να ελέγξουν το συνδικαλιστικό κίνημα επιχειρούν να το ενσωματώσουν, είτε από δυνάμεις της παραδοσιακής αριστεράς που προσπαθούν έτσι να ελαχιστοποιήσουν τα αποτελέσματα της δικής τους κρίσης.

Η άποψη για την διάλυσή τους χαρακτηρίζεται ⁶⁴⁵ από τη παράταξη «αποπροσανατολιστική» διότι βάζει σε ψευτοδίλημμα τους εργαζομένους και «επικίνδυνη» γιατί θεωρεί ότι στην προέκταση της οδηγεί σε αποκλεισμό των εργαζομένων από τις λειτουργίες των πολιτικών κομμάτων.

Η απάντηση ⁶⁴⁶ που η παράταξη δίνει στα αρνητικά φαινόμενα στο συνδικαλιστικό πεδίο είναι η αυτόνομη παράταξη στο πρόβλημα της

⁶⁴¹ Για 2^η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 3-84, , Νοεβρ.-Δεκεβρ. 1991, σ.86

⁶⁴² ό.π.

⁶⁴³ ό.π.

⁶⁴⁴ ό.π.

⁶⁴⁵ ό.π.

⁶⁴⁶ ό.π.

κομματικοποίησης και η ανοικτή- δημοκρατική- μαζική δράση με σεβασμό στην αυτονομία του Μαζικού Κινήματος ως απάντηση στην παραταξιοποίηση.

Για την ΠΑΣΚ-ΔΥ, η σχέση κόμματος- παράταξης - μαζικού Κινήματος δεν προσδιορίζεται ούτε από την άποψη που θεοποιεί το συνδικάτο, ούτε από την άποψη που θεωρεί το συνδικάτο ιμάντα μεταβίβασης των κομματικών απόψεων, εκφράζοντας την πεποίθηση ότι το όραμα για μια άλλη κοινωνία που παλεύουμε σαν εργαζόμενοι εκφράζεται και ενοποιείται πολιτικά και ιδεολογικά από το κόμμα του ΠΑΣΟΚ⁶⁴⁷.

Οι στρατηγικές και δράσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ ανά κυβερνητική περίοδο

Την κυβερνητική περίοδο 1974-1981.

Όπως έχει σε προηγούμενο κεφάλαιο αναλυθεί⁶⁴⁸, στο ελληνικό πολιτικό πεδίο την περίοδο 1974-1981 έχει δημιουργηθεί μια βαθιά ιδεολογική και πολιτική διαίρεση η οποία βαθαίνει όσο πλησιάζουμε προς το τέλος αυτής της περιόδου.

Στην διαίρεση αυτή των πολιτικών δυνάμεων από την μια πλευρά, βρίσκεται το κυβερνών κόμμα της ΝΔ και από την άλλη τα κόμματα της αντιπολίτευσης .

Η διαίρεση αυτή βρίσκει την αντιστοίχισή της και στο συνδικαλιστικό πεδίο συνολικά και στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο ειδικότερα⁶⁴⁹.

Οι βασικές στρατηγικές της ΠΑΣΚ-ΔΥ την περίοδο αυτή.

Η ΠΑΣΚΕ σε συνεργασία με τις παρατάξεις που πρόσκεινται στα κόμματα της αριστεράς⁶⁵⁰ και δραστηριοποιούνται στον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο, συγκροτούν την Σ.Ε.Δ.Ο⁶⁵¹, ως ένα δια-παραταξιακό μέτωπο των αντιπολιτευτικών παρατάξεων απέναντι τόσο στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ όσο και, σε πολιτικό επίπεδο, απέναντι στην κυβέρνηση της ΝΔ.

Κατορθώνουν κατά την περίοδο αυτή να ελέγξουν τις διοικήσεις αρκετών μαζικών οργανώσεων και Ομοσπονδιών αλλά δεν κατορθώνουν να αποκτήσουν την πλειοψηφία στα Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο.

⁶⁴⁷ ό.π.

⁶⁴⁸ Στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδο 1974-1981»

⁶⁴⁹ Αναλυτικά για αυτό στο κεφάλαιο «Συγκρότηση ΑΔΕΔΥ»

⁶⁵⁰ ΕΣΑΚ- παράταξη προσκείμενη στο ΚΚΕ και ΑΚΕΔ -παράταξη προσκείμενη στο ΚΚΕ Εσωτερικού

⁶⁵¹ Για την λειτουργία, τις δράσεις και μια αποτίμηση των δράσεων της ΣΕΔΟ πιο αναλυτικά στο Κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδο 1974-1981»

Η ΠΑΣΚ- ΔΥ καταγγέλλει⁶⁵² την ηγετική ομάδα της ΑΔΕΔΥ της περιόδου αυτής ως ... «νόθα ηγετική ομάδα»⁶⁵³ που έχει ως επικεφαλής της τον ... «Γραμματέα της χουντικής Διοίκησης Παπακώστα»⁶⁵⁴ και ότι εκδίδει την εφημερίδα «Δημοσιουπαλληλική Δράση», που σαν κεντρικό της στόχο έχει τη ... «λοιδορία και την λάσπη ενάντια στους δημοκρατικούς συνδικαλιστές»⁶⁵⁵, την απολίτικη και συντεχνιακή νοοτροπία και την προβολή των θέσεων της αντίδρασης που στρέφονται ενάντια στην ενωτική ταξική και πολιτικοποιημένη θέση του σ.κ»⁶⁵⁶. Χρεώνει επίσης σε αυτή την διοίκηση της ΑΔΕΔΥ δυο «αθλιότητες»⁶⁵⁷. Η πρώτη έχει σχέση με τον χαιρετισμό του ν. 643/77 σαν κατάκτηση των εργαζομένων και η δεύτερη η θριαμβολογία της για την ποινικοποίηση της απεργίας της ΟΛΜΕ το 1979.

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ σε όλη αυτή την περίοδο με τις συνδικαλιστικές δυνάμεις που πρόσκεινται στα κόμματα της αριστεράς (ΚΚΕ και ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ) βρίσκεται ταυτόχρονα σε σχέσεις συνεργασίας αλλά και έντονου ανταγωνισμού για την κυριαρχία στο δημοσιούπαλληλικό συνδικαλιστικό επίπεδο. Η ΠΑΣΚ-ΔΥ διακρίνεται από μια ιδιαίτερα έντονη και μαχητική αντιπολιτευτική στάση, τόσο έναντι της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ όσο και έναντι της κυβέρνησης της ΝΔ, με την προβολή ιδιαίτερα ριζοσπαστικών πολιτικο- συνδικαλιστικών θέσεων και προτάσεων.

Όσο πλησιάζουμε προς το τέλος της δεκαετίας του '70 και με την προοπτική διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ, η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ αναδεικνύεται όλο και περισσότερο στο δημοσιούπαλληλικό συνδικαλιστικό επίπεδο σε κυρίαρχη αντιπολιτευτική παράταξη απέναντι στην κυβέρνηση της ΝΔ.

Την δεκαετία του 1970, η ΠΑΣΚ-ΔΥ είχε ως συνδικαλιστικές στοχεύσεις αγώνες για τα δημοκρατικά δικαιώματα και ελευθερίες, για την δημοκρατική λειτουργία, συγκρότηση και ανάπτυξη του συνδικαλιστικού κινήματος. Εξέφρασε σε μεγάλο βαθμό το ριζοσπαστισμό της δεκαετίας αυτής με την παρουσία της, τις

⁶⁵² *Υπαλληλική* / ΑΔΕΔΥ, φ.2, Ιαν. 1985.

⁶⁵³ ό.π.

⁶⁵⁴ ό.π.

⁶⁵⁵ ό.π.

⁶⁵⁶ ό.π.

⁶⁵⁷ ό.π.

προτάσεις της και την συμμετοχή της τους αγώνες της περιόδου, συμβάλλοντας σημαντικά στην αλλαγή του συσχετισμού των πολιτικών δυνάμεων.

Πολύ σημαντικά συνδικαλιστικά αιτήματα⁶⁵⁸ της περιόδου για την ΠΑΣΚ-ΔΥ ήταν ο εκδημοκρατισμός του συνδικαλιστικού πλαισίου, η κατάργηση των αντισυνδικαλιστικών νόμων 330 και 643, η τροποποίηση του Δ.Υ Κώδικα, ώστε να σταματήσει η διάκριση των πολιτών και να δοθεί το δικαίωμα της πλήρους άσκησης των πολιτικών δικαιωμάτων στους δημοσίους υπαλλήλους χωρίς περιορισμούς, η ψήφιση νέου Ενιαίου Μισθολογίου και Βαθμολογίου για Δ.Δ, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ, θεσμοθέτηση δίκαιου και αξιοκρατικού συστήματος προσλήψεων και επιλογής για τις θέσεις ευθύνης, μονιμοποίηση των εκτάκτων.

Η Παράταξη στα Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή

Κατά την περίοδο 1974-1981 πραγματοποιήθηκαν δυο Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ το 23^ο (1975) και το 24^ο (1979).

Οι εκλογικές διαδικασίες και αρχαιρεσίες στα συνέδρια αυτά έγιναν με ένα πλειοψηφικό εκλογικό σύστημα το οποίο δεν επέτρεπε να λάβουν μέρος ξεχωριστά ψηφοδέλτια παρατάξεων⁶⁵⁹ αλλά⁶⁶⁰ οι υποψήφιοι συμμετείχαν σε ένα και μόνο ενιαίο ψηφοδέλτιο με ατομικές υποψηφιότητες.

Βασικές θέσεις της παράταξης για Δημόσια Διοίκηση και δημοσιοϋπαλληλικά θέματα την περίοδο αυτή.

Η παράταξη την περίοδο αυτή θεωρεί ότι η κατάσταση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης είναι καταστάλαγμα της επιρροής του ξένου παράγοντα που δεν δίσταζε, υποστηρίζοντας τα δικά του συμφέροντα και υποστηριζόμενος από την εξαρτημένη μεταπρατική αστική τάξη της χώρας μας, να μεθοδεύει αντιδημοκρατικές, αυταρχικές εξελίξεις⁶⁶¹. Οι συντηρητικές κυβερνήσεις που εξέφραζαν τις πολιτικές επιλογές των δύο αυτών παραγόντων από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, έκαναν ότι μπορούσαν για να δομήσουν μια δημόσια διοίκηση στήριγμα και εργαλείο αυτών των εξελίξεων και κυματοθραύστη κάθε προοδευτικής τάσης.⁶⁶²

⁶⁵⁸ *Υπαλληλική* / ΑΔΕΔΥ, φ.3, Φεβρ. 1985 και φ. 6, Μάιος 1985.

⁶⁵⁹ Παρατάξεις με δικό τους ξεχωριστό ψηφοδέλτιο λαμβάνουν μέρος για πρώτη φορά στο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ το 1983

⁶⁶⁰ Γ. Λιάσκος, (1992), σ. 131

⁶⁶¹ *Υπαλληλική* / ΑΔΕΔΥ, φ.2

⁶⁶² *Υπαλληλική* / ΑΔΕΔΥ, φ.2

Στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης, όπως εκτιμά η ΠΑΣΚ-ΔΥ, δομήθηκε ένα σύστημα αυταρχικό, συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό, που αποτέλεσε μηχανισμό της άρχουσας τάξης και προέκταση του κομματικού μηχανισμού για να εξυπηρετεί συγκεκριμένα συμφέροντα. Εκείνοι που κάθε φορά είχαν την κυβερνητική ευθύνη βρήκαν, δυστυχώς, τη δημόσια διοίκηση εύκολη λύση για ρουσφετολογία και εκμετάλλευση των ψηφοφόρων τους και αναρωτιέται «πότε ίσχυσαν τίμιοι διαγωνισμοί? Πότε ίσχυσε η αξιοκρατία? Πότε προσελήφθηκε ο κατάλληλος για την κατάλληλη θέση? Ποτέ ή σχεδόν ποτέ»⁶⁶³

Εκτιμά ότι μεταπολεμικά, όλα στη δημόσια διοίκηση αποφασίστηκαν ή οργανώθηκαν ... «από τους ξένους και κάτω από την εποπτεία της Αμερικάνικης αποστολής στην Ελλάδα , ακόμη και αυτός ο Υπαλληλικός Κώδικας έγινε με υψηλή εποπτεία των προστατών»⁶⁶⁴

Και ότι«οι αιτίες της κακοδαιμονίας της δημόσιας διοίκησης δεν μπορούν να ανάγονται στον δημόσιο υπάλληλο στο συγκεκριμένο μοντέλο διοίκησης – συνειδητή επιλογή των κυβερνήσεων του παρελθόντος- που δεν αφήνει κανένα σχεδόν περιθώριο για την ανάπτυξη και την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων και ικανοτήτων που σίγουρα έχει το πλήθος των δημοσίων υπαλλήλων » ⁶⁶⁵

Οι στρατηγικές και δράσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ την περίοδο 1981-1989

Α.) σχέσεις ΠΑΣΚ-ΔΥ με κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1981-1985.

Η δεκαετία αυτή ξεκινά στην Ελλάδα με μια σημαντική πολιτική – κυβερνητική αλλαγή η οποία επιτεύχθηκε με την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ το 1981, την οποία η ΠΑΣΚ-ΔΥ την χαιρετίζει με ενθουσιασμό και ελπίδα.

Ειδικότερα, η ΠΑΣΚ-ΔΥ είχε την πολιτική εκτίμηση⁶⁶⁶ ότι η ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ τον Οκτώβρη του 1981 αποτέλεσε μια μεγάλη τομή σε όλα τα επίπεδα⁶⁶⁷ και ότι ... «για πρώτη φορά φάνηκε διάπλατη και διαφανής στα μάτια των εργαζομένων προοπτική δικαίωσης των οραμάτων τους» ⁶⁶⁸.

⁶⁶³Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.21

⁶⁶⁴Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.15

⁶⁶⁵Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.15

⁶⁶⁶Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ..7

⁶⁶⁷Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.10-11, 1985

⁶⁶⁸Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, εφ.24, Νοέμβριος 1986.

Ίδια θετική στάση τηρεί η ΠΑΣΚ-ΔΥ και στην νίκη του ΠΑΣΟΚ και στις εκλογές του 1985. Χαρακτηριστικό για την στάση της αυτή είναι άρθρο που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της ΑΔΕΔΥ «Υπαλληλική»⁶⁶⁹ με τίτλο «Ο λαός λέει όχι στην αντεπανάσταση της οικονομικής ολιγαρχίας».

Εκεί επισημαίνεται ότι η πρόσφατη εκλογική αναμέτρηση (της 2ας Ιουνίου 1985) ... «σφραγίστηκε με την συντριπτική νίκη των δυνάμεων της αλλαγής και της προόδου. Ειπώθηκε και είναι σωστό πως η πρόσφατη εκλογική αναμέτρηση είναι ίσως η σημαντικότερη στη σύγχρονη ιστορία της πατρίδας μας, καθώς ... είναι πραγματικά η πρώτη φορά που μια σοσιαλιστική κυβέρνηση υπόσχεται όραμα ενώ ταυτόχρονα απολογείται στο λαό για πεπραγμένα και ζητά έγκριση.....προκαλεί πραγματικά θλιβερή εντύπωση και αποτροπιασμό σε κάθε δημοκράτη εργαζόμενο η πολιτική πρόταση της συντηρητικής παράταξης, μια πρόταση που πολύ εύστοχα χαρακτηρίστηκε αντεπανάσταση της οικονομικής ολιγαρχίας... Το συνδικαλιστικό κίνημα οφείλει να συνειδητοποιήσει πιο βαθιά την κατάσταση που διαμορφώνεται και να αναλάβει όλες τις απαραίτητες πρωτοβουλίες για την διαμόρφωση κοινωνικών συσχετισμών που θα προωθούν, θα στηρίζουν και θα επιβάλουν θεσμούς αλλαγής. Ταυτόχρονα καλείται η κυβέρνηση να ανοίξει ουσιαστικά τις πόρτες της συμμετοχής στους συλλογικούς φορείς των εργαζομένων και να προχωρήσει στην άμεση θεσμοποίηση εκείνων των μέτρων που το μαζικό κίνημα ώριμα και συνειδητά διεκδικεί εδώ και καιρό»⁶⁷⁰.

Στην ίδιο φύλλο της Υπαλληλικής σε άρθρο με τίτλο «Το δημοσιοϋπαλληλικό κίνημα στις καινούργιες πολιτικές εξελίξεις», επισημαίνεται ότι ... «οι εργαζόμενοι στη Δημ. Διοίκηση, τα Ν.Π.Δ.Δ και τους ΟΤΑ χαιρετίζουν τη νέα ιστορική νίκη του λαού και καλούν την νέα κυβέρνηση να βαδίζει γοργά και σταθερά στο σοσιαλισμό και τη Δημοκρατία. Περιθώρια για πισωγυρίσματα, αντιφάσεις, καθυστερήσεις, απογοητεύσεις, άγονες αντιπαραθέσεις και συγχύσεις στο μπλοκ των κοινωνικών δυνάμεων που “δυνάμει και ουσία” στηρίζουν την αλλαγή δεν ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΙΑ»⁶⁷¹.

⁶⁶⁹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ..7, Ιούνιος 1985, σ.3

⁶⁷⁰ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ..7, Ιούνιος 1985, σ.3

⁶⁷¹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ..7, Ιούνιος 1985, σ.3

Επίσης η Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ με βάση το πλαίσιο απόφασης του Γ.Σ της 21-10-1985 θεωρεί⁶⁷² καθήκον της, με αφορμή εκδήλωση που γίνεται στην πλατεία "ΟΜΟΝΟΙΑΣ" από άγνωστη μέχρι σήμερα για την ύπαρξή της "Οργάνωση Καταναλωτών" με γνωστή όμως, όπως αναφέρει, «πολιτική αναφορά στη ΔΕΞΙΑ», να καταγγείλει ... «τα προκλητικά και απαράδεκτα σενάρια της ολιγαρχίας του πλούτου και των πολιτικών καθοδηγητών τους»⁶⁷³.

Βασική στρατηγική της ΠΑΣΚ-ΔΥ κατά την πρώτη κυβερνητική περίοδο ΠΑΣΟΚ (1981-1985) έναντι της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ μπορούμε να θεωρήσουμε ότι ήταν μια στρατηγική πολιτικής υποστήριξης με στόχο την προώθηση και εφαρμογή της επαγγελλόμενης «αλλαγής» και συμπόρευση με τις βασικές κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου, στα πλαίσια ύπαρξης μιας «συναντίληψης» και μιας «συστράτευσης»⁶⁷⁴ σε μια κοινή υπόθεση.

Η συμπόρευση⁶⁷⁵ αυτή της ΠΑΣΚ-ΔΥ με τις κυβερνητικές πολιτικές διαρκεί όλη την πρώτη αυτή κυβερνητική περίοδο, μέχρι και τις βουλευτικές εκλογές του 1985.

Στην διάρκεια της πρώτης κυβερνητικής θητείας του ΠΑΣΟΚ (1981-1985) ικανοποιούνται μια σειρά⁶⁷⁶ από πάγια συνδικαλιστικά αιτήματα, με πολύ βασική κυβερνητική θεσμική παρέμβαση την ψήφιση νέου θεσμικού πλαισίου, το 1982, για τον συνδικαλισμό (ν.1264 / 82).

Οι νομοθετικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ αυτή την περίοδο χαρακτηρίστηκαν από την ΠΑΣΚ-ΔΥ και την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ (μετά το 25^ο συνέδριό της) ως ικανοποιητικές, αφού προωθήθηκαν λύσεις σε ορισμένα από τα χρόνια και πάγια συνδικαλιστικά και δημοσιοϋπαλληλικά αιτήματα, άλλοτε με τόλμη και άλλοτε με νομοσχέδια άτολμα και συμβιβαστικά με την υπάρχουσα παγιωμένη κατάσταση⁶⁷⁷.

Με την διοργάνωση του 25^{ου} Συνεδρίου της που πραγματοποιήθηκε το 1983 και στο οποίο συμμετείχαν όλες οι συνδικαλιστικές δυνάμεις, ξεκινά για την ΑΔΕΔΥ ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορική της διαδρομή.

⁶⁷² Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.10-11, Σεμ- Οκτ. 1985 με τίτλο «Η Δεξιά Οργανώνει εκδηλώσεις "τύπου κατσαρόλας"».

⁶⁷³ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.10-11, (Σεμπ- Οκτ. 1985) με τίτλο «Η Δεξιά Οργανώνει εκδηλώσεις "τύπου κατσαρόλας"».

⁶⁷⁴ Πιο αναλυτικά και στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

⁶⁷⁵ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, από φ. 7 έως και φ. 24

⁶⁷⁶ Πιο αναλυτικά και στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

⁶⁷⁷ Βλέπε εκτιμήσεις ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές νομοθετικές πρωτοβουλίες της περιόδου αυτής σε Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.24, 1986.και επίσης σε Γ.Λιάσκος, (1992), σ.143.

Το συνέδριο αυτό χαρακτηρίστηκε, από το ΠΑΣΟΚ και τα κόμματα της αριστεράς, Συνέδριο - Ορόσημο στην ιστορική διαδρομή της ΑΔΕΔΥ, ως ...«το πρώτο γνήσιο, αντιπροσωπευτικό και δημοκρατικό συνέδριο που έγινε από την απελευθέρωση της χώρας»⁶⁷⁸.

Αντίθετα, ο χώρος της δεξιάς και των εφημερίδων της, την επόμενη περίοδο από το συνέδριο, έθεσαν στο στόχαστρό τους την «δημοκρατικότητα» και «αντιπροσωπευτικότητα» εκλογής της νέας ηγεσίας της οργάνωσης, με συνεχή αμφισβήτηση, τίτλους και σχόλια ``περί δοτής ΑΔΕΔΥ`` κλπ⁶⁷⁹.

Στο συνέδριο αυτό έλαβε τέλος η κυριαρχία στα όργανα της οργάνωσης των συνδικαλιστικών δυνάμεων που πρόσκεινται στην ΝΔ, καθώς η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ κατέκτησε την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ.

Οι βασικότερες θέσεις- προτάσεις της παράταξης από το 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ(1983) μέχρι το 1989.

Από το 25^ο (1983) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ όπου η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ κερδίζει την απόλυτη πλειοψηφία εδρών στο Γ.Σ της οργάνωσης, οι βασικές στρατηγικές της παράταξης καθίστανται και βασικές στρατηγικές και της ίδιας ΑΔΕΔΥ και οι θέσεις και προτάσεις της παράταξης γίνονται επίσης θέσεις και προτάσεις της οργάνωσης⁶⁸⁰.

Ιδιαίτερη σημασία ανάμεσα στα άλλα θέματα⁶⁸¹ αποδίδεται από την παράταξη και την ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή, στο ζήτημα της νομοθετικής κατοχύρωσης πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων για τους δημοσίους υπαλλήλους, ζήτημα που χαρακτηρίζεται ως «το βασικότερο ζήτημα που πρέπει να διεκδικηθεί από το δημοσιοϋπαλληλικό κίνημα»⁶⁸², καθώς τον Ιούνιο του 1986, όπως καταγγέλλει⁶⁸³ η οργάνωση, δεκάδες δημόσιοι υπάλληλοι απειλήθηκαν με διώξεις λόγω της ανάμειξής τους στις εκλογές.

⁶⁷⁸ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ. 2 (Ιαν.1985), σ. 23

⁶⁷⁹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.1 (Δεκ.1984) και φ. .24, (Νοεμ. 1986).

⁶⁸⁰ Αναλυτικά για τις θέσεις και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

⁶⁸¹ Αναλυτικά για τις θέσεις και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

⁶⁸² Σχετικές αποφάσεις Γ.Σ ΑΔΕΔΥ 28-1-1985, 24-5-1986 και 20-6-1986, Υπαλληλική / φ.24, (Νοεβ. 1986)

⁶⁸³ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.24, (Νοεβ. 1986)

Για την αρνητική στάση μάλιστα της κυβέρνησης στο θέμα αυτό η ΑΔΕΔΥ προκηρύσσει 3ωρη στάση εργασίας στις 30-6-1986, σε μια περίοδο που οι πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις από την πλευρά της ήταν ελάχιστες.

Β.) Οι στρατηγικές και δράσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ την περίοδο 1985-1989

Η περίοδος αυτή ξεκινά με βουλευτικές εκλογές το 1985, γεγονός που όπως αναγνωρίζει η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ ... «δημιουργεί από μόνο του κλίμα έντασης και αντιπαλότητας. Οι επιμέρους εργατικές διεκδικήσεις αποδυναμώνονται αντικειμενικά και ο αγώνας του λαού μας εντείνεται για το πολιτικό ζήτημα της χώρας μας»⁶⁸⁴. Νικητής στις εκλογές αυτές αναδεικνύεται το κόμμα του ΠΑΣΟΚ.

Η ηγεσία της ΠΑΣΚ-ΔΥ, που έχει την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ, διατηρεί ελπίδες⁶⁸⁵ από αυτή την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ έχοντας παράλληλα ανοικτό μέτωπο αντιπαράθεσης με τις προγραμματικές θέσεις και απόψεις που εκφράζει την περίοδο αυτή το κόμμα της ΝΔ⁶⁸⁶.

Η κυβέρνηση όμως μέσα από την εξαγγελία την 11-10-1985 ενός προγράμματος⁶⁸⁷ «σταθεροποίησης», ανέτρεψε αυτές τις ελπίδες και πυροδότησε μια σύγκρουση τόσο με τα κόμματα της αριστεράς και με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις όσο και με δυνάμεις στο εσωτερικό της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Το πρόγραμμα αυτό «σταθεροποίησης» σηματοδότησε και σημαντικές εξελίξεις στο εσωτερικό της συνδικαλιστικής παράταξης του ΠΑΣΟΚ (ΠΑΣΚ) κυρίως στην ΓΣΕΕ αλλά και στην ΑΔΕΔΥ και στον φοιτητικό χώρο⁶⁸⁸.

Η Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ άμεσα και με κατηγορηματικό τρόπο, στις 11-10-1985, εκδηλώνει την αντίθεσή της σε αυτή την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης⁶⁸⁹.

⁶⁸⁴ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.24, Νοεβ. 1986

⁶⁸⁵ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.7, Ιούνιος 1985, σ.3

⁶⁸⁶ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.24, Νοεβ. 1986

⁶⁸⁷ Περισσότερα στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1985-1989»

⁶⁸⁸ Στον συνδικαλιστικό χώρο του ΠΑΣΟΚ, υπήρξε αποχώρηση μιας σημαντικής μερίδας συνδικαλιστικών στελεχών η οποία συγκρότησε την «Σοσιαλιστική Συνδικαλιστική Εργατοϋπαλληλική Κίνηση»(ΣΣΕΚ), ενώ μια μικρότερη ομάδα συνδικαλιστών ακολούθησε τον Γ.Αρσένη στην δημιουργία του «Ελληνικού Σοσιαλιστικού Κόμματος» (ΕΣΚ).

Η ΣΣΕΚ, κατά την περίοδο 1985-1989, στις μεγάλες εργατικές ομοσπονδίες καταγράφει ποσοστά που κυμαίνονται από 19% έως 35%.

Αντίστοιχη παράταξη δημιουργήθηκε και στην ΑΔΕΔΥ, η «Σοσιαλιστική Εργατοϋπαλληλική Αυτόνομη Κίνηση»(ΣΕΑΚ) αλλά και στον φοιτητικό χώρο με την δημιουργία της «Σοσιαλιστικής Συνδικαλιστικής Αυτόνομης Κίνησης» (ΣΣΑΚ).

Οι ραγδαίες πολιτικές εξελίξεις του 1989-1990 οδήγησαν σχεδόν όλους τους αποχωρήσαντες ξανά στο ΠΑΣΟΚ. Λίγα χρόνια αργότερα μεγάλο μέρος της συνδικαλιστικής ηγεσίας της ΓΣΕΕ θα είναι συνδικαλιστικά στελέχη που βρίσκονταν στην ΣΣΕΚ.

Στο εσωτερικό της ΠΑΣΚ-ΔΥ, που εκείνη την περίοδο κατέχει την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ, δημιουργείτε ένα βαθύ ρήγμα καθώς σχεδόν στο σύνολό τους, τα συνδικαλιστικά στελέχη της παράταξης που βρίσκονται εκλεγμένα στα όργανα της ΑΔΕΔΥ (Ε.Ε και Γ.Σ) και ο Πρόεδρος αυτής Δ. Κίτσιος, τάσσονται από την αρχή σταθερά αντίθετοι με αυτή την κυβερνητική οικονομική πολιτική. Με την στάση αυτή τάχτηκε και το μεγαλύτερο τμήμα των μεσαίων και κατώτερων συνδικαλιστικών στελεχών της ΠΑΣΚ-ΔΥ που δραστηριοποιούνταν στον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο.

Υπήρξαν όμως και μέλη και στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ που έθεταν ως προτεραιότητά τους τη στήριξη της κυβέρνησης.

Η κατάσταση αυτή στο εσωτερικό της ΠΑΣΚ-ΔΥ οδήγησε, στον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο, τα μέλη και στελέχη της σε κατάσταση έντονου διχασμού, μεταξύ όσων τάσσονταν ενάντια στην κυβερνητική πολιτική και την κομματική γραμμή και στους υποστηρικτές της.

Χαρακτηριστικό για την διχαστική κατάσταση αυτή είναι δυο τηλεγραφήματα που δημοσίευσε η εφημερίδα της ΑΔΕΔΥ «Υπαλληλική»⁶⁹⁰ με αφορμή την απεργία της 30-10-1985 που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ.

Οι κινητοποιήσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή έχουν θέσει ως στόχο⁶⁹¹ να αλλάξει προσανατολισμό η οικονομική κυβερνητική πολιτική καθώς εκτιμούσε ότι αυτά τα μέτρα θίγουν μονόπλευρα το εισόδημα των εργαζόμενων και δεν κατανέμουν αναλογικά τα βάρη και σε άλλες κοινωνικές ομάδες. Η ΑΔΕΔΥ καλεί⁶⁹² την κυβέρνηση να ξεκινήσει άμεσα διάλογο με τους εργαζόμενους και τους φορείς τους για την εισοδηματική οικονομική πολιτική καθώς και για την επίσπευση υλοποίησης των θεσμικών αιτημάτων που εκκρεμούν και από τα οποία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό ο εκδημοκρατισμός και η ουσιαστική αλλαγή στην Δημόσια Διοίκηση.

Τα συνδικαλιστικά στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ που διαφοροποιήθηκαν από την οικονομική κυβερνητική πολιτική, που αποτελούν και την ηγετική ομάδα στην

⁶⁸⁹ Αναλυτικά για την στάση της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1985-1989»

⁶⁹⁰ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.10-11, Οκτ. 1985, σ.21

⁶⁹¹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.12, Νοέμ. 1985, βλ. Εισήγηση της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ στο Γ.Σ της 21-10-1985.

⁶⁹² Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.12, Νοέμ. 1985, βλ. ομιλία του Προέδρου της ΑΔΕΔΥ Δ.Κίτσιου στην απεργιακή συγκέντρωση της 28-11-1985.

ΑΔΕΔΥ, βρίσκονται την περίοδο αυτή σε εξαιρετικά δύσκολη θέση καθώς επιδιώκουν να ισορροπήσουν⁶⁹³ ανάμεσα σε δυο αντικρουόμενες επιδιώξεις.

Στην προσπάθεια από την μια πλευρά, να είναι συνεπείς στη στάση διαφοροποίησης απέναντι στην οικονομική κυβερνητική πολιτική και από την άλλη, στην ανάγκη για συνέχιση στήριξης της συνολικής κυβερνητικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ, θέλοντας να αποφύγουν τις κατηγορίες από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ για υπονόμηση της συνολικής κυβερνητικής πορείας της «αλλαγής» σε όφελος των κομματικών συμφερόντων της ΝΔ.

Η αγωνία τους να πετύχουν αυτή την ισορροπία αποτυπώνεται την περίοδο εκείνη σε άρθρα και ανακοινώσεις της οργάνωσης στην εφημερίδα που εκδίδει την «Υπαλληλική»⁶⁹⁴. Εκεί αναγνωρίζουν ότι η θέση τους απαιτεί «πολύ λεπτούς χειρισμούς και τήρηση ισορροπιών» αφού, ταυτόχρονα με την καταγγελία της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής, πρέπει να καταγγέλλονται και να επικρίνονται με σφοδρότητα αντιδράσεις –εκδηλώσεις «τύπου κατσαρόλας» που υποκινούνται και καθοδηγούνται ...«από τον ταξικό αντίπαλο των εργαζομένων», την δεξιά⁶⁹⁵. Στα πλαίσια αυτά η ηγεσία της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ αισθάνεται την υποχρέωση να καταδικάσει και να καταγγέλλει ότι οι απεργιακές –αγωνιστικές κινητοποιήσεις εκείνης της περιόδου επιχειρείται από ορισμένους «να εμφανιστούν –κατά τρόπο προκλητικά απαράδεκτο - σαν κίνηση αποσταθεροποίησης και υπονόμησης της δημοκρατικής πορείας του τόπου... Καταγγέλλουμε αυτές ως αποπροσανατολιστικές και προβοκατόρικες ενέργειες»⁶⁹⁶.

Τονίζει ότι η συμμετοχή στις απεργίες της ΑΔΕΔΥ δεν μπορεί να μετριέται παρά μόνο ... «ως ψήφο στον αγώνα για διεύρυνση των δημοκρατικών θεσμών, την κοινωνική δικαιοσύνη και την πρόοδο του λαού και του τόπου»⁶⁹⁷ και τονίζει ότι η ΑΔΕΔΥ κάνει το χρέος της και θα φανεί αντάξια της εμπιστοσύνης σας και στο μέλλον⁶⁹⁸.

Η ρήξη του ΠΑΣΟΚ με το συνδικαλιστικό κίνημα και συνακόλουθα η ρήξη ανάμεσα στην κυβερνητική παράταξη και στα κόμματα της Αριστεράς, κατάσταση

⁶⁹³ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.10-11, Οκτ. 1985, σ.21

⁶⁹⁴ . Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, από φ.10-11, Οκτ. 1985 και μετά

⁶⁹⁵ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.10-11, Οκτ. 1985

⁶⁹⁶ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.12, Νοέμβ.1985

⁶⁹⁷ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.12, Νοέμβ.1985

⁶⁹⁸ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.12, Νοέμβ.1985

που περιγράφηκε ως «διάσπαση τον μπλοκ της Αλλαγής»⁶⁹⁹, εξακολουθεί να αποτελεί πάντα το κύριο χαρακτηριστικό αυτής της δεύτερης κυβερνητικής θητείας του ΠΑΣΟΚ μετά το 1985.

Ενώ όμως στην ΓΣΕΕ επιχειρήθηκε και δικαστική παρέμβαση για την αλλαγή των συσχετισμών και την αποκατάσταση της φιλοκυβερνητικής συνδικαλιστικής πλειοψηφίας, δεν επιχειρήθηκε κάτι αντίστοιχο στην ΑΔΕΔΥ, παρά το γεγονός, ότι μετά την διαφοροποίηση των ηγετικών στελεχών της ΠΑΣΚ-ΔΥ από την οικονομική κυβερνητική πολιτική, η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ δεν θεωρείται πλέον για το ΠΑΣΟΚ «φιλοκυβερνητική».

Από τις Ομοσπονδίες της ΑΔΕΔΥ η σοβαρότερη εσωτερική κρίση στην ΠΑΣΚ-ΔΥ δημιουργήθηκε στην Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος (Δ.Ο.Ε)⁷⁰⁰.

⁶⁹⁹ [Της Σύνταξης], (1987), *Θέσεις τχ. 18*, περίοδος: Ιανουάριος - Μάρτιος

⁷⁰⁰ Αναλυτικά για την κρίση αυτή στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989» και σε Συνδικαλιστική Επιθεώρηση τχ. 19-20, Ιούλιος- Αύγουστος 1986, σ.22-29 καθώς και τχ. 21 του ίδιου περιοδικού (Σεπτέμβριος.1986), σ.71-72.

Ειδικότερα: Στο ΔΣ της ΔΟΕ η παράταξη της ΠΑΣΚ (συνδικαλιστικής παράταξης του κυβερνώντος ΠΑΣΟΚ) διαθέτει, από το προηγούμενο Συνέδριο (τον Ιούνιο του 1985), απόλυτη πλειοψηφία με 6 έδρες στις 11, η ΔΗΚΙ (ΝΔ) 4 έδρες και 1 έδρα η ΔΕΕ (ΚΚΕ).

Μετά όμως από διαφοροποίηση απέναντι στην ακολουθούμενη κυβερνητική πολιτική ομάδας συνδικαλιστικών στελεχών της ΠΑΣΚ στο ΔΣ της ΔΟΕ, με επικεφαλής τον πρόεδρο Μ.Παπαχρήστου, η ΔΟΕ λαμβάνει απόφαση να προβεί σε αγωνιστικές κινητοποιήσεις στις 13.9.1985 και να λάβει ενεργά μέρος και στις απεργιακές κινητοποιήσεις της ΑΔΕΔΥ.

Οι αποφάσεις αυτές πυροδότησαν συγκρούσεις στο εσωτερικό της ΠΑΣΚ-ΔΟΕ που κορυφώθηκαν με την 24ωρη αυτή απεργία του κλάδου στις 13.9.1985 αλλά και την ενεργή συμπαράταξή της ΔΟΕ με τις απεργίες και αγωνιστικές δράσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο εκείνη.

Την παραμονή της απεργίας της 13-9-85., κυκλοφόρησε στα ΜΜΕ ανακοίνωση του συνδικαλιστικού στελέχους της ΠΑΣΚ και Αντιπρόεδρου της ΑΔΕΔΥ Ιατρίδη, αλλά και του Γεν. Γραμματέα της ΔΟΕ Θ. Μπάκας, με την οποία καλούσε τους ΠΑΣΚίτες δασκάλους να μην απεργήσουν και κατήγγελλε τον πρόεδρο της ΔΟΕ για εξαπάτηση του κλάδου και της κοινής γνώμης.

Η απεργία αυτή πραγματοποιήθηκε με συμμετοχή του κλάδου με ποσοστό 73%- (κατά την εκτίμηση του Προέδρου της ΔΟΕ)

Μετά την απεργία αυτή, το ΔΣ της ΔΟΕ παρέπεμψε τον Γεν. Γραμματέα της Θ. Μπάκα για διαγραφή στην πρώτη ΓΣ του κλάδου και για τον Δ.Ιατρίδη την απομακρυνσή του από την Αντιπροεδρία της ΑΔΕΔΥ.

Τελικά τίποτε από τα δύο δεν έγινε και το μόνο αποτέλεσμα ήταν μια εξαμηνιαία πλήρη αδρανοποίηση – παράλυση της ΔΟΕ μέχρι την έκτακτη ΓΣ του κλάδου στις 21 -2-1986 όπου την παραμονή της ο Γεν. Γραμματέας της Θ.Μπάκας υποβάλλει την παραίτηση του από το όργανο.

Στο ΓΣ της ΔΟΕ στις 23.6.86,σε μυστική ψηφοφορία για τα πεπραγμένα του ΔΣ η εισήγηση καταψηφίστηκε από τη ΔΗΚΙ, τη ΔΕΕ αλλά και από 35 συνδικαλιστές της ΠΑΣΚ, με αποτέλεσμα την κορύφωση μιας κρίσης στον χώρο της ΔΟΕ.

Ο πρόεδρος της ΔΟΕ Μ.Παπαχρήστου και στέλεχος της ΠΑΣΚ (μέλος ΠΑΣΟΚ και ΠΑΣΚ από το 1975 και μέλος του καθοδηγητικού οργάνου του ΠΑΣΟΚ στον τομέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Θεσμών), χαρακτηρίζει τους 35 συνδικαλιστές της ΠΑΣΚ «αποστάτες της ΠΑΣΚ», την καταψήφιση των πεπραγμένων της ΔΟΕ «έγκλημα», καταγγέλλει ότι αυτοί καθοδηγούνται από κέντρα και πάτρωνες στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ που αρνείται όμως να τους κατονομάσει συγκεκριμένα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, τα πεπραγμένα της ΔΟΕ καταψηφίστηκαν με βάση δυο εντελώς διαφορετικές και αντίθετες μεταξύ τους προσεγγίσεις για την στάση της ΔΟΕ εκείνη την περίοδο.

Από τις παρατάξεις ΔΗΚΙ και ΔΕΕ καταψηφίστηκαν με την κατηγορία για εφησυχασμό και συναινετική διάθεση από την πλευρά της ηγεσίας της ΔΟΕ στις σχέσεις της με την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και καταψηφίστηκαν επίσης και από 35 συνδικαλιστές της ΠΑΣΚ από «κομματικό πατριωτισμό» επειδή η

Η ρήξη του ΠΑΣΟΚ με το συνδικαλιστικό κίνημα δεν συνοδεύτηκε την περίοδο αυτή (1985-1986) και με αντίστοιχη ένταση απεργιακών δράσεων από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ⁷⁰¹.

Η σύγκρουση που υπήρχε όλη αυτή την περίοδο στο εσωτερικό της ΠΑΣΚ-ΔΥ εκδηλώθηκε και κορυφώθηκε στο 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (1986) αλλά και μετά από αυτό.

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ κατείχε από το προηγούμενο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της οργάνωσης και στην διάρκεια του συνεδρίου εκδηλώθηκε στο εσωτερικό της εμφανής σύγκρουση δυο «γραμμών»⁷⁰². Η μια «γραμμή», εκπορευόταν από το κόμμα του ΠΑΣΟΚ και την κομματική καθοδήγηση στην παράταξη (υπεύθυνοι από το κόμμα για το συνδικαλιστικό πεδίο είναι την περίοδο αυτή το μέλος του Ε.Γ κ.Σουλαδάκης και ο κ.Καλούδης) . Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ είχε σαν στόχο στο συνέδριο αυτό να αλλάξει η συνδικαλιστική ομάδα της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ, να εκλεγούν στελέχη «πιστά» στην κομματική γραμμή και να αποκλειστούν όσα στελέχη πρόβαλαν διαφοροποιήσεις από την κομματική γραμμή και τις κυβερνητικές πολιτικές.

Η άλλη «γραμμή», στην οποία συσπειρώνονταν τα στελέχη που είχαν διαφοροποιήσεις απέναντι στην «περιοριστική» εισοδηματική οικονομική κυβερνητική πολιτική της περιόδου. Η γραμμή αυτή στηριζόταν από τα περισσότερα συνδικαλιστικά στελέχη της παράταξης που έχουν εκλεγεί στα όργανα της ΑΔΕΔΥ.

Αποτελέσματα αυτής της σύγκρουσης ήταν, αφενός να μην υπάρξει στο συνέδριο αυτό νέα υποψηφιότητα του απερχόμενου Προέδρου της ΑΔΕΔΥ και κορυφαίου στελέχους της ΠΑΣΚ-ΔΥ Δ.Κίτσιου καθώς και άλλων 4 στελεχών της ΠΑΣΚ-ΔΥ από την απερχόμενη ΕΕ της ΑΔΕΔΥ (των Ν.Πολυδωρόπουλου,

ηγεσία της ΔΟΕ, και κυρίως ο πρόεδρός της, αν και απόλυτη πλειοψηφία η ΠΑΣΚ, ακολούθησε κατά τα στελέχη αυτά αντικυβερνητική πολιτική και στάση υπονομευτική προς την κυβέρνηση .

Στην συνέχεια, ο πρόεδρος της ΔΟΕ Μ.Παπαχρήστος διεγράφη από το ΠΑΣΟΚ και μαζί με άλλα στελέχη προχώρησε στην σύσταση «Προσωρινής Εκλογικής Επιτροπής Αγώνα» της ΠΑΣΚ Δασκάλων με στόχο να εμφανιστεί ενιαία η παράταξη στις αρχαιρεσίες της ΔΟΕ τον ερχόμενο Σεπτέμβρη 1986.

Πέντε συνδικαλιστικά στελέχη της ηγεσίας της ΔΟΕ - ΠΑΣΚ απευθύνουν ανοικτή επιστολή στον πρόεδρο της ΔΟΕ που « τον καλούν να πειθαρχήσει στη βούληση της παράταξης διαχωρίζοντας την θέση τους από τις πράξεις του, κατηγορώντας τον για προσπάθεια αλλαγής συσχετισμών στη ΔΟΕ σε βάρος της ΠΑΣΚ, για αδυναμία σύνθεσης των αντιθέσεων, για παρα- παραταξιακές συγκεντρώσεις και διαδικασίες και για διοχέτευση παραπλανητικών πληροφοριών στον τύπο.

⁷⁰¹ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

⁷⁰² Βλ. *ΤΑ ΝΕΑ* 25-11-86, *Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ*, 21-11-1986, ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 26-11-1986

Σ.Μπάρλου, Ι.Δρόσου, και Τ.Πετρακόγιαννη). Αφετέρου, η κάθοδος στις εκλογικές διαδικασίες του συνεδρίου για τα όργανα της ΑΔΕΔΥ και άλλου ψηφοδέλτιου από τον χώρο της ΠΑΣΚ-ΔΥ, το οποίο εξέλεξε 2 έδρες στο Γ.Σ της οργάνωσης.

Κάποια στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ δέχτηκαν τελευταία στιγμή να είναι υποψήφια με το ψηφοδέλτιο της ΠΑΣΚ-ΔΥ (Μ.Μπαλτάς, Γ.Καπράλος, Μ.Ιορδανίδης) παρά το γεγονός ότι είχαν κι αυτοί διαφοροποιήσεις απέναντι στην εισοδηματική οικονομική κυβερνητική πολιτική της περιόδου.

Με την εκλογή των οργάνων στο 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, πλειοψηφεί η ΠΑΣΚ-ΔΥ, έχοντας εκλέξει μια νέα ηγετική ομάδα στην παράταξη, η οποία θεωρείται πλέον εναρμονισμένη με τις θέσεις και τις στρατηγικές του ΠΑΣΟΚ. Για Πρόεδρος της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ εκλέγεται το στέλεχος της ΠΑΣΚ-ΔΥ Σ. Γιατράς.

Αυτό όμως δεν εμπόδισε την συνέχιση στο εσωτερικό της παράταξης εντάσεων και αναταράξεων. Ειδικότερα, λίγες μέρες μετά την συγκρότηση της νέας Ε.Ε, τρία μέλη της ΠΑΣΚ -ΔΥ (οι Μ.Μπαλτάς, Γ.Καπράλος, Μ.Ιορδανίδης) αποχώρησαν από την παράταξη και ίδρυσαν την ΣΕΑΚ⁷⁰³.

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ εκτιμά αργότερα (1988) ότι την περίοδο αυτή οι πολιτικές αντιπαραθέσεις και η όξυνση των αντιθέσεων ανάμεσα στις διάφορες συνδικαλιστικές τάσεις πήρε τα χαρακτηριστικά της πόλωσης και της πολεμικής, με παράλληλη εμφάνιση των "αριστεροδεξιών" συμμαχιών χωρίς αρχές, κοινούς στόχους και προοπτική, που οικοδομούνται γύρω από συνθήματα αντιπαραθέσεων – αντικυβερνητικό ή αντι-ΠΑΣΟΚ μέτωπο, εντείνουν παραπέρα το κλίμα αντιπαράθεσης και σύγκρουσης ανάμεσα στις παρατάξεις, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τους εργαζόμενους⁷⁰⁴. Επίσης η παράταξη εκτιμά ότι την περίοδο αυτή οι εξελίξεις στην ΓΣΕΕ χρησιμοποιήθηκαν σαν άλλοθι από την αντιπολίτευση, τόσο από τα πολιτικά κόμματα όσο και από τις παρατάξεις για την ευθεία πολιτική αντιπαράθεση και την όξυνση του κομματικού ανταγωνισμού⁷⁰⁵.

⁷⁰³ Η παράταξη αυτή πήρε μέρος στο επόμενο 27^ο Συνέδριο της οργάνωσης λαμβάνοντας 9 ψήφους και εκλέγοντας 2 έδρες στο Γ.Σ.

⁷⁰⁴ Για Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚΕ (15-16/ 10 / 1988) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 46, Οκτώβριος 1988

⁷⁰⁵ ό.π.

Την επόμενη διετία (1987-1989) η ΠΑΣΚ-ΔΥ καταθέτει στα όργανα της ΑΔΕΔΥ προτάσεις για την πραγματοποίηση πολλών και έντονων απεργιακών δράσεων⁷⁰⁶.

Το σταθεροποιητικό κυβερνητικό πρόγραμμα που ξεκίνησε στο τέλος του 1985 θα διαρκέσει μόλις δυο έτη και θα διακοπεί⁷⁰⁷ αιφνιδιαστικά στις 25-11-1987 από τον ίδιο τον Α.Παπανδρέου, όταν ανακοίνωσε στο κοινοβούλιο αλλαγή της εισοδηματικής πολιτικής και την αποκατάσταση του προηγούμενου μηχανισμού τιμαριθμικής αναπροσαρμογής. Η αλλαγή αυτή της κυβερνητικής πολιτικής συνοδεύτηκε και με την παραίτηση του αρμόδιου Υπουργού Κ.Σημίτη.

Επανέρχεται έτσι, με Υπουργό Οικονομικών τον Δ.Τσοβόλα, ένας κύκλος «επεκτατικής οικονομικής πολιτικής» που θα διαρκέσει μέχρι τις εκλογές του 1989.

Σε αυτή επίσης την περίοδο 1985-1989 μπορούμε να παρατηρήσουμε και την ύπαρξη σημαντικών διεργασιών στον συνδικαλιστικό χώρο για μια κατάσταση **σχετικής αυτονομίας** του συνδικαλιστικού από το κομματικό πεδίο.

Στις διεργασίες αυτές πρωτοστάτησε ο συνδικαλιστικός χώρος του ΠΑΣΟΚ καθώς την περίοδο αυτή, είχε αναπτυχθεί στο εσωτερικό του έντονος προβληματισμός και αντιπαράθεση απόψεων σχετικά με το ζήτημα των σχέσεων συνδικαλιστικής παράταξης και κόμματος. Η πολυδιάσπαση των συνδικαλιστικών δυνάμεων του ΠΑΣΟΚ, τόσο στην ΓΣΕΕ όσο και στην ΑΔΕΔΥ, η εμπλοκή των δικαστηρίων στην διοίκηση της ΓΣΕΕ, δημιούργησαν στο εσωτερικό της ΠΑΣΚΕ αλλά και του ΠΑΣΟΚ πρόσφορο έδαφος για ανάπτυξη προβληματισμού αλλά και αναθεώρησης δεδομένων μέχρι τότε απόψεων για τις σχέσεις παράταξης – κόμματος. Άρχισε να κερδίζει και να επικρατεί έδαφος στο εσωτερικό του κόμματος όσο και της ΠΑΣΚ-ΔΥ η άποψη που θεωρούσε ότι η παράταξη έπρεπε να ανιχνεύσει καλύτερα την οργανωτική της αυτονομία, να αποκτήσει μια αυτοδύναμη πολιτική παρουσία, για να είναι σε θέση να έχει καλύτερη παρουσία και έκφραση στο συνδικαλιστικό κίνημα. Η άποψη αυτή, που χαρακτηρίζεται από την ΠΑΣΚ-ΔΥ ως άποψη πολιτικής ωριμότητας της παράταξης και ως πολιτικός επαναπροσδιορισμός της σχέσης της με τα μαζικά κινήματα και την κοινωνία,

⁷⁰⁶ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

⁷⁰⁷ Γ.Βούλγαρης,, (2001), σ.303

είχε ως ειδικότερο χαρακτηριστικό της την ανάδειξη των οργάνων με εκλογική διαδικασία, διαδικασία που μέχρι τότε δεν υπήρχε σαν γενική πολιτική κατεύθυνση και θεωρήθηκε από την παράταξη μια πολύ σπουδαία πολιτική επιλογή και απόφαση της Κ.Ε του ΠΑΣΟΚ.

Εξακολουθεί όμως να υπάρχει την περίοδο αυτή στο εσωτερικό του κόμματος όσο και της ΠΑΣΚ-ΔΥ, ως μειοψηφική αλλά με ισχυρά ερείσματα, και η άποψη που επιμένει να θέλει την παράταξη μετωπικό σχήμα, εξάρτημα του κόμματος. Η άποψη αυτή χαρακτηρίζεται από τους επικριτές της στην παράταξη ως πρώιμη αντίληψη του ΠΑΣΟΚ για το ρόλο των παρατάξεων στα μαζικά κινήματα .

Οι διεργασίες αυτές σχετικά με την “αυτονομία” της παράταξης έναντι του κόμματος, η ΠΑΣΚΕ δεν θεωρεί ότι βρίσκονται σε αντιπαλότητα με το ΠΑΣΟΚ καθώς, τα στελέχη της θεωρεί ότι είναι στελέχη του κόμματος το οποίο αποτελεί πόλο ιδεολογικής και πολιτικής τους αναφορά, έχουν ένα κοινό ιδεολογικό – πολιτικό πλαίσιο δράσης και θεωρεί ότι δεν υπάρχει σύγχυση μεταξύ του κομματικού και του συνδικαλιστικού πεδίου⁷⁰⁸.

Οι διαδικασίες αυτές της σχετικής αυτής αυτονόμησης της παράταξης από το κόμμα έλαβαν και κάποιες πολιτικές και οργανωτικές αποκρυσταλλώσεις στα επόμενα χρόνια .

Ειδικότερα, στις εργασίες της 1^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης της ΠΑΣΚ-ΔΥ τον Φεβρουάριο 1989.

Την Συνδιάσκεψη αυτή η παράταξη την χαρακτηρίζει ... «σταθμό και αφετηρία στην πορεία της» καθώς σε αυτήν αποτίμησε κριτικά τη δράση της και προσδιόρισε τα οργανωτικά χαρακτηριστικά της αυτονομίας της , την σχέση της με τον πολιτικό φορέα και τις βασικές αρχές λειτουργίας της με συλλογικότητα και δημοκρατία καθώς και την οργανωτική δομή σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο⁷⁰⁹.

⁷⁰⁸ Για Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚΕ (15-16/ 10 / 1988) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 46, Οκτώβριος 1988

⁷⁰⁹ Βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* 83-84, Νοεβρ.- Δεκεβρ. 1991, σ.86

Στις εργασίες της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης της ΠΑΣΚ-ΔΥ (19-20/10/1991) ⁷¹⁰ επιβεβαιώνονται ως επίκαιρες οι αποφάσεις της 1^{ης} Συνδιάσκεψης της παράταξης και επανακαθορίζεται η οργανωτική αυτονομία της παράταξης .

Εκεί τονίζεται ότι η οργανωτική αυτονομία της παράταξης,

- Δεν σημαίνει μονάχα την αυτόνομη συγκρότηση και λειτουργία των δυνάμεων της παράταξης και στα τρία επίπεδα, την εκλογή οργάνων και την λήψη αποφάσεων σε ένα παράλληλο με το ΠΑΣΟΚ σχήμα, έναν άλλο χώρο συνάντησης των κομματικών μελών, όπως κατά κύριο λόγο συμβαίνει σήμερα
- Σημαίνει τη δυνατότητα ενσωμάτωσης και δραστηριοποίησης με ισότιμους όρους συγγενών δυνάμεων και προσώπων
- Σημαίνει την δυνατότητα για την ανάπτυξη πολιτικής συμμαχιών στο μαζικό κίνημα
- Σημαίνει την ικανότητα παραγωγής θέσεων και προτάσεων

Συμπερασματικά, η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί ότι η σχέση «Κόμμα - Παράταξη – Μαζικό Κίνημα» δεν προσδιορίζεται ούτε από την άποψη που θεοποιεί το συνδικάτο ούτε από την άποψη που θεωρεί το συνδικάτο ιμάντα μεταβίβασης των κομματικών απόψεων.

Οι προβληματισμοί και οι διεργασίες αυτές απασχόλησαν και το κόμμα του ΠΑΣΟΚ και ειδικότερα, ⁷¹¹ τις αποφάσεις της Ειδικής Συνόδου της Κ.Ε του ΠΑΣΟΚ για το συνδικαλιστικό κίνημα (Φεβρουάριο 1988) σε συνδυασμό με το κείμενο του ΠΑΣΟΚ «Πολιτική απόφαση του Προέδρου και του Εκτελεστικού Γραφείου της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ-Θέσεις του ΠΑΣΟΚ για το ρόλο και την προοπτική του συνδικαλιστικού κινήματος» (1/ 12/ 1991) όπου το κόμμα τοποθετήθηκε για «την οργανωτικά αυτόνομη παράταξη» και εξετάστηκε η κομματική ανασυγκρότηση στους εργασιακούς χώρους και η διεύρυνση του ρόλου των οργανώσεων καθώς και η συνδικαλιστική ενότητα και ενσωμάτωση όλων των δυνάμεων του χώρου.

⁷¹⁰ Για 2^η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 83-84, Νοεβρ.- Δεκεβρ. 1991, σ.86

⁷¹¹ *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 81-82, Νοέμβριος .- Δεκέμβριος . 1991, σ.13

Η συζήτηση και οι αποφάσεις της 1^{ης} Συνδιάσκεψης της ΠΑΣΚ-ΔΥ -που πραγματοποιήθηκε το Φλεβάρη του 1989(18-19/ 2/ 1989)⁷¹²- αφορούσαν :

- Τα χαρακτηριστικά της κρίσης του συνδικαλιστικού κινήματος και τις ευθύνες των παρατάξεων.
- Τον επαναπροσδιορισμό της σχέσης της παράταξης με τους εργαζόμενους, με αξιοπιστία και φερεγγυότητα
- Την οργανωτική αυτονομία της παράταξης και τις βασικές αρχές λειτουργίας της με συλλογικότητα και δημοκρατία
- Την οργανωτική δομή της παράταξης σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο και τη σχέση επιπέδων της παράταξης
- Τη σχέση της παράταξης με τον πολιτικό φορέα, την αναβάθμιση του πολιτικού της λόγου, την πολιτική αυτοδυναμία μελών και στελεχών, την πολιτική ενότητα στις γραμμές της, την πολιτική δυνατότητα να εξειδικεύει και να αναλύει τους τακτικούς και στρατηγικούς στόχους του Κινήματος
- Τις αρχές της μαζικότητας της δημοκρατικής λειτουργίας, της αυτονομίας που καθορίζουν την παρέμβαση της παράταξης στο μαζικό κίνημα.

Τις αποφάσεις αυτές, η παράταξη στην 2^η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚ-ΔΥ⁷¹³ (1991) επιβεβαίωσε ότι παραμένουν επίκαιρες και αποτελούν σταθερά σημεία αναφοράς της. Θεωρεί όμως ότι η απλή επαναβεβαίωση τους δεν αρκεί, καθώς σήμερα αναζητά δημιουργικούς τρόπους ανάπτυξης της, διεύρυνση του περιεχόμενου αυτών των αποφάσεων μέσα από την προσπάθειά να δοθούν τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά στους όρους της αυτονομία της παράταξης, της σχέσης της και της αυτονομίας του μαζικού κινήματος, της σχέσης της με τον πολιτικό φορέα.

Η οργανωτική αυτονομία της παράταξης δεν σημαίνει μονάχα την αυτόνομη συγκρότηση και λειτουργία των δυνάμεων της και στα τρία επίπεδα, την εκλογή οργάνων και τη λήψη αποφάσεων σε ένα παράλληλο με το ΠΑΣΟΚ σχήμα, έναν

⁷¹² Για 2^η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚ-ΔΥ (1991) βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 83-84, Νοεβρ.- Δεκεβρ. 1991, σ.87

⁷¹³ ό.π.

άλλο χώρο συνάντησης των Κομματικών μελών, όπως κατά κύριο λόγο συμβαίνει σήμερα, αλλά σημαίνει,

- Τη δυνατότητα να εκφραστεί στις γραμμές της , μέσα από τις διαδικασίες της ο κάθε εργαζόμενος που συμφωνεί στις γενικές της αρχές.
- Την ικανότητα να αναπτύσσει αυτή πρωτοβουλίες που θα δίνουν τη δυνατότητα να ενοποιούνται φυγόκεντρα ρεύματα και να εκφράζεται μέσα στις γραμμές της, αλλά και σε ευρύτερα σχήματα, ένα πλειοψηφικό προοδευτικό ρεύμα των εργαζομένων στο δημόσιο.
- Τη δυνατότητα ενσωμάτωσης και δραστηριοποίησης με ισότιμους όρους συγγενών δυνάμεων και προσώπων.
- Τη δυνατότητα παρέμβασης για τη χάραξη της αυτόνομης στρατηγικής και πρότασης του συνδικαλιστικού κινήματος.
- Τη δυνατότητα για την ανάπτυξη πολιτικής συμμαχιών στο μαζικό κίνημα.
- Την ικανότητα παραγωγής θέσεων και προτάσεων

Οι στρατηγικές και δράσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ την περίοδο 1990-1993

Σε επίπεδο συνδικαλιστικών συσχετισμών στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου την περίοδο 1990-1993 συνεχίζεται η κυριαρχία της παράταξης ΠΑΣΚ-ΔΥ , όπως οι συσχετισμοί αυτοί αποτυπώνονται στα αποτελέσματα του 28^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκε στο τέλος του 1992 (11^{ος}- 1992)

Την περίοδο αυτή οι γενικές εκτιμήσεις⁷¹⁴ της ηγεσίας της ΠΑΣΚ-ΔΥ που αποτελεί και την πλειοψηφούσα παράταξη και στα όργανα της ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές είναι ότι:

-Η άνοδος της ΝΔ στην εξουσία σήμανε την έναρξη εφαρμογής ενός νεοφιλελεύθερου προγράμματος, τα οξυμένα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα οξύνονται παραπέρα και δημιουργούνται πλέον και νέα.

-Η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί ότι η κυβερνητική πολιτική συνοδεύτηκε,
-από ένα σάρωμα βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων,

⁷¹⁴ Αποφάσεις 28^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, Νοέμβριος 1992, σ.8

- από το χτύπημα συλλογικών και δημοκρατικών ελευθεριών,
- από αποκρατικοποιήσεις,
- από διάλυση δημόσιων υπηρεσιών .

Στο χώρο της δημόσιας διοίκησης η επίθεση ήταν πρωτοφανής σε όλα τα επίπεδα, στο εισόδημα, σε διώξεις, σε απολύσεις, σε βασικά δικαιώματα.

Μια πρωτοφανής εκστρατεία κατασυκοφάντησης του συνδικαλιστικού κινήματος και των εργαζομένων στις δημόσιες υπηρεσίες,

Η δήθεν «εκσυγχρονιστική» πρόταση της κυβέρνησης για τη δημόσια διοίκηση εξαντλήθηκε στην επαναφορά αναχρονιστικών θεσμών, στην κομματική άλωση της κρατικής μηχανής, στις διώξεις των αντιπάλων και στις κομματικές μεταθέσεις και μετατάξεις και στο ρουσφέτι. Η κυβέρνηση με πρόσχημα την αποκομματικοποίηση προχώρησε στη δική της κομματικοποίηση. Η ιστορία που θέλει την δημόσια διοίκηση σαν λάφυρο του κάθε φορά κυβερνητικού κόμματος συνεχίζεται⁷¹⁵.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ και η ΑΔΕΔΥ κατήγγελλε την κυβέρνηση της ΝΔ για τις πολιτικές που εφάρμοσε στο πεδίο της ΔΔ και των δημοσίων υπαλλήλων, καθώς αυτές θεωρούσε ότι ήταν αποτέλεσμα μονομερών κυβερνητικών αποφάσεων χωρίς διαβούλευση και συνεννόηση με την ΑΔΕΔΥ και ήταν σε αντίθεση με τα αιτήματα, τους στόχους και τις ανάγκες των δημοσίων υπαλλήλων και των συνδικαλιστικών τους οργανώσεων.

Στα πλαίσια αυτά οι σχέσεις⁷¹⁶ κυβέρνησης και ηγεσίας ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1990- 1993, είχαν ως βασικό τους χαρακτηριστικό την σύγκρουση, μια σύγκρουση με ένταση και σφοδρότητα, τόσο φραστικά όσο και σε επίπεδο απεργιακών δράσεων- που την περίοδο αυτή ήταν πρωτοφανείς. Μπορούμε να πούμε συμπερασματικά ότι οι σχέσεις τους κυμάνθηκαν ... «από την επιφύλαξη και την δυσπιστία έως την ολοσχερή απόρριψη και την διαφωνία»⁷¹⁷.

⁷¹⁵ ό.π.

⁷¹⁶ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1990-1993»

⁷¹⁷ Α.Μακρυδημήτρης, (1993), « Συλλογικές Διεκδικήσεις και Διοικητικές Μεταρρυθμίσεις: Όψεις της ελληνικής διοικητικής κουλτούρας», *Δημόσιος Τομέας* 92, Αύγουστος- Σεπτέμβριος, σ.24

Οι διεκδικήσεις και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ σε εκείνη την κυβερνητική περίοδο παρουσιάζονται αναλυτικά στο αντίστοιχο κεφάλαιο⁷¹⁸.

Την περίοδο αυτή η ΠΑΣΚ-ΔΥ πρωτοστατεί στα όργανα της ΑΔΕΔΥ σε προτάσεις πραγματοποίησης από την συνδικαλιστική οργάνωση απεργιακών δράσεων - περισσότερων και εντονότερων από κάθε άλλη κυβερνητική περίοδο⁷¹⁹.

Οι στρατηγικές και δράσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ την περίοδο 1993-2004.

Οι στρατηγικές της ΠΑΣΚ-ΔΥ στο συνδικαλιστικό πεδίο της ΑΔΕΔΥ κατά τις τρεις συνεχόμενες κυβερνητικές περιόδους διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1993-2004 μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι κινούνται σε δυο βασικούς άξονες.

Ο ένας άξονας, περιέχει μια στάση αποδοχής και συμπόρευσης από την πλευρά της ΠΑΣΚ-ΔΥ απέναντι στις κεντρικές τουλάχιστον στρατηγικές πολιτικές επιλογές⁷²⁰ των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1993-2000 (πρόταγμα "εκσυγχρονισμού", ΟΝΕ, ολυμπιακοί αγώνες κ.α).

Οι δημόσιες διαφοροποιήσεις και ενστάσεις από την πλευρά της ΠΑΣΚ-ΔΥ αφορούν επιμέρους πλευρές των κυβερνητικών πολιτικών του ΠΑΣΟΚ της περιόδου αυτής, κυρίως σε δημοσιοϋπαλληλικά ζητήματα, διαφοροποιήσεις όμως που σε καμιά περίπτωση δεν υπερβαίνουν τις κομματικές ανοχές του ΠΑΣΟΚ.⁷²¹

Ο άλλος άξονας περιέχει, ταυτόχρονα με την αποδοχή και συμπόρευση της ΠΑΣΚ-ΔΥ με τις κεντρικές στρατηγικές πολιτικές επιλογές των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ όλη αυτή την περίοδο 1993-2004, την ύπαρξη μιας σχετικής «αυτονομίας» του συνδικαλιστικού από το πολιτικό - κομματικό πεδίο.

⁷¹⁸ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1990-1993»

⁷¹⁹ ό.π.

⁷²⁰ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος « 1993-2004»

⁷²¹ Παρά την παραίτησή του το 2002 από την Γραμματεία Συνδικαλιστικού του ΠΑΣΟΚ και τις σημαντικές διαφοροποιήσεις του από κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου, ο Πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ και κορυφαίο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, αποδέχεται την πρόσκληση της ηγεσίας του κόμματος να λάβει μέρος στην διαδικασία εκπόνησης του προγράμματος του ΠΑΣΟΚ για τις βουλευτικές εκλογές του 2004 ως μέλος στην αρμόδια επιτροπή, στην οποία εκτός άλλων στελεχών συμμετέχει και ο πρόεδρος της ΓΣΕΕ κ.Πολυζωγόπουλος.

Η «αυτονομία» αυτή περιλαμβάνει και εκδηλώνεται σε μια σειρά επίδικα δημοσιοϋπαλληλικά ζητήματα ως διαφοροποιητική προσέγγιση της παράταξης ΠΑΣΚ-ΔΥ και της ΑΔΕΔΥ συνολικά από αυτές του ΠΑΣΟΚ και της κυβέρνησης.

Οι διαφοροποιημένες αυτές προσεγγίσεις της παράταξης λαμβάνουν τον χαρακτήρα δομημένων και συγκροτημένων θέσεων, αναλύσεων και προτάσεων από την πλευρά της.

Η διαδικασία αυτή για μια «σχετική αυτονομία» του συνδικαλιστικού έναντι του κομματικού πεδίου αποτελεί συνέχιση των αναζητήσεων και διαδικασιών στο συνδικαλιστικό πεδίο που όπως παραπάνω αναπτύξαμε ξεκίνησαν στα μέσα της δεκαετίας του 1980, έχοντας ως χαρακτηριστικό στοιχείο την πρόταξη των συνδικαλιστικών συμφερόντων, αιτημάτων και στρατηγικών έναντι των κομματικών .

Οι αναζητήσεις αυτές που συντελέστηκαν τόσο στο συνδικαλιστικό πεδίο της ΠΑΣΚ-ΔΥ όσο και στο κομματικό πεδίο του ΠΑΣΟΚ δεν είναι ανεξάρτητες από τις σημαντικές εξελίξεις που συντελέστηκαν στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ, τόσο την περίοδο 1985-1989 όσο και την περίοδο μετά το 1990, όπως:

- Την ευθεία αμφισβήτηση του Α.Παπανδρέου στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ σε συνδυασμό με μια γενικότερη αμφισβήτηση και της μέχρι τότε αρχηγικής δομής του κόμματος
- Την πραγματοποίηση μεγάλων κομματικών συνεδρίων με αναβαθμισμένο πλέον τον ρόλο τόσο των κομματικών μελών όσο και των συνδικαλιστικών στελεχών, καθώς τα κομματικά μέλη , στελέχη και συνδικαλιστές αποκτούν πλέον ειδικό βάρος στο εσωκομματικό πεδίο
- Την αδυναμία πλέον του κομματικού μηχανισμού να επιβάλει άκριτα και εύκολα τις δικές του στρατηγικές επιλογές στα συνδικάτα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η απόσυρση των κυβερνητικών προτάσεων για το ασφαλιστικό το 2001.

Ταυτόχρονα όμως αυτή η σχετική «αυτονομία» του συνδικαλιστικού έναντι του κομματικού πεδίου, καθίσταται λειτουργική, εξυπηρετώντας και τα δυο πεδία.

Για το κόμμα του ΠΑΣΟΚ- όταν αυτό βρίσκεται στην κυβέρνηση- αποτελεί έναν λειτουργικό τρόπο να διατηρεί αυτό μεγαλύτερα περιθώρια από ότι στο παρελθόν στην δυνατότητα άρνησης ικανοποίησης συνδικαλιστικών αιτημάτων.

Για την πλευρά της συνδικαλιστικής παράταξης που πρόσκεινται στο κυβερνών κόμμα την βοηθά να μην χρεώνεται αυτόματα και εξ ολοκλήρου την όποια κυβερνητική φθορά.

Από το 2001 όμως και μέχρι το τέλος αυτής της κυβερνητικής περιόδου, το 2004, υπήρξαν έντονες διαφοροποιήσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ απέναντι σε κομματικές και κυβερνητικές επιλογές, με κορυφαία διαφοροποίηση αυτή που αφορούσε τις κυβερνητικές προτάσεις για το ασφαλιστικό το 2001 (γνωστές ως προτάσεις «Γιαννίτση»).

Στην διάρκεια αυτής της σύγκρουσης η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ κατάφερε, καθοδηγώντας η ίδια την αντιπαράθεση με την κυβέρνηση, να διατηρήσει πλήρως και να παγιώσει την κυριαρχία της στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο, χωρίς να επιτρέψει στις συνδικαλιστικές δυνάμεις της αντιπολίτευσης (κυρίως της αριστεράς) να αμφισβητήσουν αυτή της την κυριαρχία .

Η σύγκρουση αυτή έληξε με την πλήρη απόσυρση των κυβερνητικών προτάσεων για το ασφαλιστικό και αποτέλεσε μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις σε όλη την μεταπολιτευτική περίοδο.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ μετά την ήττα της στο ασφαλιστικό το 2001 και έχοντας εξάγει και τα ανάλογα συμπεράσματα, επανήλθε με νέο σχέδιο προτάσεων το 2002, το οποίο υπερψηφίστηκε από τη βουλή και καταγράφηκε ως «νόμος Ρέππα».

Απέναντι στις νέες αυτές κυβερνητικές προτάσεις οι ηγεσίες της ΠΑΣΚ σε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ τήρησαν διαφορετική στάση.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ και ο πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ Παπασπύρου εξέφρασαν την περίοδο αυτή κατ' επανάληψη τη διαφωνία τους με το σχέδιο «Ρέππα» για το ασφαλιστικό.

Ο Πρόεδρος όμως της ΓΣΣΕ και επίσης στέλεχος της ΠΑΣΚΕ Πολυζωγόπουλος και η πλειοψηφία των εκπροσώπων της ΠΑΣΚΕ στην ΓΣΕΕ συντάσσονται θετικά με τις κυβερνητικές ρυθμίσεις.⁷²²

⁷²² Εδώ πρέπει να σημειώσουμε όμως ότι και στον χώρο της ΠΑΣΚΕ στην ΓΣΕΕ υπήρξαν στελέχη της που διαφώνησαν, τόσο με το ασφαλιστικό νομοσχέδιο όσο και με την τακτική και τις επιλογές της ηγεσίας της παράταξης στην ΓΣΕΕ, και συγκεκριμένα οι κ. Λιακόπουλος και Μ.Φραγκιαδάκη.

Απέναντι στις διαφοροποιήσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ και των στελεχών της στην ΑΔΕΔΥ ασκούνται πολύπλευρες κομματικές και κυβερνητικές πιέσεις, τόσο στο εσωκομματικό πεδίο όσο και με στοχευόμενες διαρροές στα ΜΜΕ.

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιων πιέσεων αποτέλεσαν δημοσιεύματα της περιόδου που στοχοποιούσαν τον Πρόεδρο της ΑΔΕΔΥ, Πρόεδρο της ΠΑΣΚ-ΔΥ και κορυφαίο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ Σ. Παπασπύρου για την στάση διαφοροποίησης που τηρούσε απέναντι στις κυβερνητικές ρυθμίσεις για το ασφαλιστικό το 2002.

Ενδεικτικά, στις πιέσεις αυτές περιλαμβάνονταν :

- Εσωκομματικές πιέσεις που ανάγκασαν τον Πρόεδρο της ΑΔΕΔΥ Σ.Παπασπύρου με επιστολή⁷²³ του προς τον Γραμματέα συνδικαλιστικού του ΠΑΣΟΚ να παραιτηθεί από το όργανο, χαρακτηρίζοντας την συμμετοχή του σε αυτό « ως περιττή», μετά την κομματική διαδικασία της 9-4-2002 και τις επικρίσεις που διατυπώθηκαν προς αυτόν, καταγγέλλοντας⁷²⁴«εντονότατες κομματικές πιέσεις για να μην υπάρξει αντίδραση στο δημόσιο από την ΠΑΣΚ-ΔΥ στο ασφαλιστικό» και « ακραίες λογικές χειραγώγησης του συνδικαλιστικού κινήματος»⁷²⁵ .

- Δημοσιεύματα σε Μ.Μ.Ε⁷²⁶ μέσω των οποίων «διαρρέεται» από ανώνυμες κομματικές - κυβερνητικές πηγές η έντονη δυσaráσκεια του Πρωθυπουργού⁷²⁷ από την στάση της φιλοκυβερνητικής συνδικαλιστικής παράταξης ΠΑΣΚ-ΔΥ απέναντι στην κυβερνητική πολιτική.

⁷²³ ΤΑ ΝΕΑ, 12-4-2002, σ. 8

⁷²⁴ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ, 12-4-2002, σ.21

⁷²⁵ Η ΑΥΓΗ, 14-4-2002, σ.14

⁷²⁶ ΤΑ ΝΕΑ, 23-10-03, σ.7

⁷²⁷ Ο Πρωθυπουργός Κ.Σημίτης, (ΤΑ ΝΕΑ, 23-10-03, σ.7) εμφανίζεται σφοδρά ενοχλημένος από την στάση της φιλοκυβερνητικής συνδικαλιστικής παράταξης ΠΑΣΚ-ΔΥ. Στο άρθρο αυτό εμφανίζεται να χαρακτηρίζει «απαράδεκτη» την στάση της, καλώντας τους συνδικαλιστές να λειτουργούν όχι με γνώμονα τα στενά συνδικαλιστικά- συντεχνιακά συμφέροντα αλλά το γενικότερο συμφέρον του κοινωνικού συνόλου» και αφήνοντας να διαφανεί, κατά δήλωση ανώνυμου κυβερνητικού παράγοντα, μια σαφή απειλή ότι, ... « η συνέχεια των απεργιακών κινητοποιήσεων στον δημόσιο τομέα αποτελεί πλέον πολιτικό θέμα για την κυβέρνηση διότι έχει εκλείψει απολύτως το όποιο διεκδικητικό πλαίσιο».

Στο ίδιο επίσης άρθρο, αναφέρεται από κυβερνητική πηγή, ότι..... « η κυβέρνηση θέτοντας θέμα ανατιολόγησης απεργιακών κινητοποιήσεων, στην πραγματικότητα καλλιεργεί το έδαφος για το επόμενο στάδιο που θα είναι η ανοικτή καταγγελία, ότι πολλές από τις απεργίες που εξαγγέλλονται δεν είναι άσχετες με την παρατεταμένη προεκλογική περίοδο» και συνεχίζει ότι« ο πρωθυπουργός φέρεται εξοργισμένος με την στάση που τηρούν οι συνδικαλιστές όπου φαίνεται να μην αντιλαμβάνεται τι επιδιώκουν τελικά αυτά τα στελέχη και πως του είναι αδύνατον να κατανοήσει τη λειτουργία τους στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ.....οι απορίες αυτές αφορούν συγκεκριμένα συνδικαλιστικά στελέχη που αρκετές φορές έχουν εντοπιστεί να λειτουργούν με βάση το προσωπικό συνδικαλιστικό τους όφελος αντί του γενικότερου ...σε κάποια φάση τα στελέχη αυτά και θα κατονομαστούν και θα ληφθούν πολιτικά μέτρα εναντίον τους ...παρά το γεγονός ότι στο ΠΑΣΟΚ δεν πιστεύουν ότι με τις προειδοποιήσεις αυτές θα βελτιωθεί η κατάσταση αλλά αντιθέτως

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ καταφέρνει με τις στρατηγικές της να διατηρεί σε όλη αυτή την περίοδο, σε όλα τα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκαν αυτή την περίοδο, τόσο την πλειοψηφία εδρών στα όργανα της οργάνωσης όσο και την συνδικαλιστική κυριαρχία στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο.

Στην διάρκεια αυτής της κυβερνητικής περιόδου 1993-2004 με συνεχή πλειοψηφία και κυριαρχία της ΠΑΣΚ-ΔΥ στα όργανα της ΑΔΕΔΥ οι απεργιακές δράσεις της οργάνωσης:

- εμφανίζονται μειωμένες συγκριτικά⁷²⁸ με προηγούμενες κυβερνητικές περιόδους
- οι απεργιακές δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από την ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο είχαν χαρακτηριστικά καθιερωμένων – προβλέψιμων και σποραδικών δράσεων, χωρίς επιδίωξη και επίτευξη κλιμάκωσής τους, χωρίς όμως να έχει αυτή την περίοδο περιέλθει η ΑΔΕΔΥ και σε μια κατάσταση πλήρους απεργιακής αδρανοποίησης.

Οι διεκδικήσεις και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ σε εκείνη την κυβερνητική περίοδο παρουσιάζονται αναλυτικά στο αντίστοιχο κεφάλαιο.⁷²⁹

Ειδικότερα για την στάση της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην πρώτη κυβερνητική περίοδο ΠΑΣΟΚ 1993-1996

Ένα βασικό χαρακτηριστικό στοιχείο της πρώτης περιόδου μετά την εκλογική νίκη της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ το 1993, ήταν η ύπαρξη μεγάλων προσδοκιών στις συνδικαλιστικές οργανώσεις για υψηλού επιπέδου συνεργασιμότητα με την νέα κυβέρνηση και για ικανοποίηση αρκετών συνδικαλιστικών αιτημάτων .

Αυτές οι προσδοκίες δεν επαληθεύτηκαν⁷³⁰ μέχρι το τέλος της πρώτης αυτής κυβερνητικής περιόδου (1996) για τους περισσότερους τομείς αιτημάτων της ΑΔΕΔΥ.

Παράλληλα την περίοδο αυτή, από την πλευρά της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, παρατηρείται μια διάθεση συναίνεσης με τις μεγάλες συνδικαλιστικές οργανώσεις⁷³¹

είναι πεπεισμένοι ότι το ίδιο σκηνικό θα επαναληφθεί και το επόμενο διάστημα διότι, κατά τις πληροφορίες που διαθέτουν, συνδικαλιστές του ΠΑΣΟΚ έχουν συντονίσει από καιρό το βήμα τους με συνδικαλιστές της ΔΑΚΕ και του ΠΑΜΕ». Στο ΠΑΣΟΚ πιστεύουν, συνεχίζει το δημοσίευμα, ... «ότι αρκετές απεργίες ενδεχόμενα να μην είχαν γίνει ποτέ ή να είχαν μικρότερη διάρκεια αν οι συνδικαλιστές λειτουργούσαν με μεγαλύτερο κομματικό πατριωτισμό. Πάντως το θέμα αυτό αναμένεται να τεθεί προς συζήτηση στην επόμενη συνεδρίαση του Εκτελεστικού Γραφείου».

⁷²⁸ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Δράσεις ΑΔΕΔΥ»

⁷²⁹ στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1993-2004»

⁷³⁰ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1993-2004»

(στις οποίες άλλωστε πλειοψηφεί και η ΠΑΣΚ-ΔΥ) και η αποφυγής ρήξεων και συγκρούσεων μαζί τους.

Εξαίρεση σε αυτό αποτέλεσε η εφαρμογή μιας σχετικά περιοριστικής μισθολογικής πολιτικής για τους δημοσίου υπαλλήλους.

Τις βασικές οικονομικές κυβερνητικές κατευθύνσεις ανέλαβε να προωθήσει με τον καλύτερο τρόπο η επιλογή του Γ. Γεννηματά στο Υπουργείο Οικονομικών, στέλεχος με μεγάλη απήχηση και αποδοχή στο πολιτικό, συνδικαλιστικό αλλά και στο ευρύ κοινωνικό πεδίο.

Και στην περίοδο αυτή στα όργανα της ΑΔΕΔΥ αλλά και στα όργανα των μεγάλων κλαδικών ομοσπονδιών μελών της οργάνωσης πλειοψηφεί και κυριαρχεί η προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ συνδικαλιστική παράταξη ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τις θετικές προσδοκίες του συνδικαλιστικού πεδίου από την νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, συνέβαλαν έτσι ώστε στην πρώτη αυτή κυβερνητική περίοδο, να μην αναπτυχθούν από το δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο και την ΑΔΕΔΥ έντονες απεργιακές δράσεις⁷³².

Στο εσωκομματικό επίπεδο του ΠΑΣΟΚ οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του κόμματος διαθέτουν την περίοδο αυτή 1994-2004 μια σημαντική ισχύ.

Ενδεικτικά, στο 3^ο Συνέδριο ΠΑΣΟΚ (Απρίλιος 1994), το 20,3% των συνέδρων εντάχθηκαν στην ενεργό πολιτική δράση μέσα από συνδικαλιστική δράση, το 18,2% ανήκουν σε εργατικό σωματείο, εργατικά κέντρα, ως μέλη και στελέχη, και το 3,8% είναι στελέχη ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΠΑΣΕΓΕΣ⁷³³.

Αρκετά συνδικαλιστικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ θα αναδειχτούν εκείνη την περίοδο σε βουλευτές και άλλα θα αναλάβουν κυβερνητικές θέσεις. Επίσης στα κομματικά όργανα του κόμματος συμμετέχουν πολλά συνδικαλιστικά στελέχη.

Η συνδικαλιστική ομάδα του ΠΑΣΟΚ στήριξε και συνέβαλε αποφασιστικά στην εκλογή του Κ.Σημίτη ως Προέδρου του ΠΑΣΟΚ και αυτό επαύξησε ακόμη περισσότερο την εσωκομματική της ισχύ.

Στο 6^ο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ (Οκτώβριος 2001) οι συνδικαλιστές του κόμματος, που υπήρξαν στα προηγούμενα συνέδρια του ΠΑΣΟΚ από τα σημαντικότερα στηρίγματα του «Σημιτικού μπλοκ», δηλώνουν ότι θα

⁷³¹ Φ. Καρζής, (2006), σ.29

⁷³² Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Δράσεις ΑΔΕΔΥ»

⁷³³ Στατιστικά στοιχεία 3^{ου} Συνεδρίου ΠΑΣΟΚ

υπερψηφίσουν την υποψηφιότητα Σημίτη για την προεδρεία του κόμματος και σε αυτό το Συνέδριο, αλλά οι βασικοί τους στόχοι θα είναι να περάσουν όσο το δυνατόν περισσότερες από τις θέσεις τους στις αποφάσεις του Συνεδρίου, να παρέμβουν αποφασιστικά στην εκλογή των μελών της κεντρικής επιτροπής καταψηφίζοντας όσους «χάραξαν και εφάρμοσαν που ήταν σε αντίθεση με την κοινωνία αλλά και με τις βασικές αρχές και διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ» και προωθώντας στα νέα όργανα συνδικαλιστικά στελέχη⁷³⁴.

Οι στρατηγικές και δράσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ την κυβερνητική περίοδο 2004-2009

Οι βασικότερες εκτιμήσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου είναι:

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί ότι τα βασικά στοιχεία που συγκροτούν την κυβερνητική πολιτική για την δημόσια διοίκηση είναι τα ακόλουθα:

- Ότι η αξιοκρατία διαρκώς εξαγγέλλεται αλλά ποτέ δεν εφαρμόζεται.
- Ότι η κυβέρνηση ιδρύει το κομματικό κράτος αντί της επαγγελλόμενης επανίδρυσης του κράτους.
- Ότι η περίφημη "επανίδρυση του κράτους" δεν ήταν τίποτε άλλο από ένα προεκλογικό πυροτέχνημα στο δημόσιο τομέα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αναξιοκρατίας οι ρουσφετολογικές προσλήψεις οι επιλογές των ημετέρων σε θέσεις ευθύνης.
- Ότι οι υποθέσεις διαπλοκής και σκανδάλων, που αποκαλύπτονται σχεδόν καθημερινά, κλονίζουν την εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στο πολιτικό σύστημα και οδηγούν στην απάθεια και στην ιδιώτευση.
- Ότι μέρα με την μέρα οι εργαζόμενοι υποβαθμίζονται οικονομικά. Η ακρίβεια και η φοροεπιδρομή πλήττουν ακόμη περισσότερο τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις.
- Ότι η διεύρυνση των ανισοτήτων έχει πάρει ήδη προκλητικές διαστάσεις.
- Ότι οι συνθήκες εργασίας επιδεινώνονται (συρρίκνωση δικαιωμάτων, επέκταση ωρομίσθιας εργασίας, ελαστικό ωράριο, μερική απασχόληση, ανασφάλιστη εργασία, αβέβαιοι όροι συνταξιοδότησης).

⁷³⁴ ΤΑ ΝΕΑ, 19-7-2001, σ. 8-9.

- Ότι η χρηματοπιστωτική κρίση αναδεικνύει την κρίση του μοντέλου της νεοφιλελεύθερης ανάπτυξης, της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης. Η κρίση αυτή σε συνδυασμό με τις πολιτικές συρρίκνωσης του κοινωνικού κράτους έχουν υποβαθμίσει ακόμη περισσότερο τη θέση των εργαζομένων.⁷³⁵

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί προφανές ότι κομματικοί λόγοι υπαγορεύουν την πολιτική του Υπουργείου Εσωτερικών.

Ενδεικτικό γι αυτό η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρεί το γεγονός ότι το πρώτο θέμα που ρύθμισε νομοθετικά ο κ. Υπουργός ήταν η κατάργηση τόσο των Υπηρεσιακών Συμβουλίων που ήδη λειτουργούσαν, όσο και των στελεχών δημόσιας διοίκησης, ότι προχώρησε με «συνοπτικές διαδικασίες» σε νέες επιλογές με το ν. 3260/2004 αποσκοπώντας, κατά την ΠΑΣΚ-ΔΥ, στον κομματικό έλεγχο των συλλογικών οργάνων (Υπηρεσιακών Συμβουλίων) και στελεχών της δημόσιας διοίκησης.

Με το «διάτρητο» νόμο 3260/2004 έγιναν οι επιλογές διοικητικών στελεχών ώστε στη συνέχεια να κριθούν ως αναξιοκρατικές και από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Μια μεταβατική διάταξη που συμπεριλαμβάνεται στο νέο Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων συναντά την αντίδραση της ΠΑΣΚ-ΔΥ καθώς θεωρεί ότι «δωρίζει» ουσιαστικά τρία χρόνια στα διοικητικά στελέχη του δημοσίου που επιλέχθηκαν με το νόμο «Παυλόπουλου», δηλαδή «χαρίζει» στην πράξη ακόμη μία θητεία χωρίς κανένα κριτήριο.

Η διάταξη αυτή, ως «φωτογραφική», προβλέπει ότι οι νέες κρίσεις διοικητικών στελεχών που θα διενεργηθούν το 2007 οπότε λήγει και η (τριετής) θητεία τους δεν θα πραγματοποιηθούν με το σύστημα του νέου κώδικα, αλλά με το Ν. 3260/04. Ισχύει δε η μεταβατική διάταξη στο νέο κώδικα: «Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, πλην των διατάξεων των άρθρων 84, 85 και 86, οι οποίες αρχίζουν να ισχύουν από 1^η Ιανουαρίου 2008»⁷³⁶.

Παρεμβάσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ την περίοδο αυτή στις εξελίξεις στο ΠΑΣΟΚ

⁷³⁵ Ανακοίνωση ΠΑΣΚ-ΔΥ, Αθήνα 7.10.2008

⁷³⁶ «Υπαλληλικός Κώδικας», Ανακοίνωση ΠΑΣΚ-ΔΥ, Αθήνα 14. 12. 2006

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ με δημόσια κείμενά της⁷³⁷ τα οποία παραθέτουμε στη συνέχεια, κάνει παρεμβάσεις στην διαδικασία της ανασυγκρότησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Παρέμβαση Πρώτη - Τον Οκτώβρη του 2007(30-10-2007)

«ΚΑΛΕΣΜΑ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΣΤΗΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΗΣ ΠΑΣΚ/ΔΥ»

«Από θέση ευθύνης και συμμετοχής στα κοινωνικά δρώμενα κρίνουμε αναγκαίο σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία, να εκφράσουμε τη θέση μας, να εκφράσουμε την αγωνία μας και την ελπίδα μας για την επόμενη μέρα του ΠΑΣΟΚ.

Παρεμβαίνουμε με την απόλυτη βεβαιότητα ότι το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να χειραγωγηθεί από κανένα.

Η πολιτική αυτονομία του είναι η καρδιά του, ο σημερινός του πρόεδρος Γεώργιος Παπανδρέου, τα εκλεγμένα όργανα, τα μέλη, φίλοι και ψηφοφόροι του είναι η εγγύηση της ενότητας, της προοπτικής του αύριο και της νίκης.

Παρεμβαίνουμε καταθέτοντας τη θέση μας για ανοιχτό – δημοκρατικό διάλογο στην εθνική συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ που συνοψίζεται στα εξής:

1. Μια εκλογική ήττα δεν μπορεί να μετατραπεί σε στρατηγικό αδιέξοδο για την τύχη και την πορεία του κινήματός μας.
2. Η απόδοση ευθυνών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη συνολικά τα ιδεολογικά, πολιτικά και οργανωτικά χαρακτηριστικά που επικράτησαν και επικρατούν διαχρονικά στο κίνημά μας. Πρώτα γενναία αυτοκριτική, πρώτα η αλήθεια και μετά η ανασυγκρότηση.
3. Θέλουμε ένα ΠΑΣΟΚ ενωμένο και την επόμενη μέρα, δυνατό, εκφραστή των λαϊκών συμφερόντων, των εργαζομένων, των μη προνομιούχων.
4. Θέλουμε την πολιτική στο προσκήνιο μέσα από μια ουσιαστική αναγέννηση, μια πραγματική επανίδρυση του κόμματος, με ένα ισχυρό πολιτικό κέντρο.
5. Θέλουμε ένα κίνημα με όραμα, με ταυτότητα, που να εκφράζει την αριστερά και τα κοινωνικά κινήματα.
6. Θέλουμε το συνδικαλιστικό κίνημα πρωταγωνιστή των εξελίξεων και των αλλαγών, ριζοσπαστικό, ανατρεπτικό.

⁷³⁷ Απόφαση-Κάλεσμα της ΠΑΣΚ-ΔΥ, Αθήνα, 19 Σεπτέμβρη 2007

7. Ως πολιτικές μας προτεραιότητες θέτουμε: α) την πολιτική αυτονομία β) την ανακατανομή του πλούτου γ) τη βιώσιμη ανάπτυξη.

ΚΑΛΟΥΜΕ κάθε συναγωνιστή, να διασφαλίσει τη δημοκρατική λειτουργία του κινήματός μας και την πολιτική του αποτελεσματικότητα.

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ, να αγωνιστούμε για μια δυναμική απάντηση, για μια αντεπίθεση στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, για αντίσταση στις πολιτικές που μεγεθύνουν τις πολιτικές ανισότητες και αδικίες, που ανακατανέμουν το εθνικό εισόδημα υπέρ των ολίγων και σε βάρος των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων, σε βάρος των μισθωτών και των συνταξιούχων.

Η 11 Νοέμβρη είναι το εφελτήριο της νίκης του ΠΑΣΟΚ στις επόμενες εκλογές.

Οι αξίες και οι αρχές που μας ενέπνευσαν συνεχίζουν να είναι η πυξίδα μας».

Παρέμβαση Δεύτερη- τον Σεπτέμβριο του 2009.

«Ως κοινωνικά στελέχη, συσπειρωμένα παρεμβαίνουμε στις εξελίξεις για ένα ΠΑ.ΣΟ.Κ. ενωμένο και μεγάλο με αρχές και αξίες, για μια δημοκρατική παράταξη εκφραστή των λαϊκών στρωμάτων των εργαζομένων, των προσδοκιών του.

Καλούμε κάθε συναγωνιστή συνδικαλιστή, κάθε δημοκράτη να εργαστεί και να διασφαλίσει τη συλλογική, δημοκρατική λειτουργία του κινήματός μας και την πολιτική του αποτελεσματικότητα.

Όλοι μαζί, να εγγυηθούμε ενεργά την υπόθεση της ανασυγκρότησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και τη σοσιαλιστική προοπτική του για μια δυναμική απάντηση στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, για την προώθηση του κοινού συμφέροντος για το μέλλον της χώρας».

Αποτίμηση εκλογικής παρουσίας της ΠΑΣΚ-ΔΥ στα Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκαν κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο

Στα Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο (με εκκίνηση παρουσίας των παρατάξεων το 25^ο συνέδριο το 1983) η ΠΑΣΚ-ΔΥ έλαβε για το Γενικό Συμβούλιο (Γ.Σ) της οργάνωσης.

ΠΑΡΑΤΑΞΗ ΠΑΣΚ-ΔΥ	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ Γ.Σ
25 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1983)	45
26 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1986)	38
27 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1989)	34
28 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1992)	40
29 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1995)	43
30 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1998)	44
31 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2001)	42
32 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2004)	41
33 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2007)	36
34 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2010)	36

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ από το πρώτο συνέδριο της μεταπολιτευτικής περιόδου στο οποίο έλαβαν μέρος παρατάξεις, το 25^ο (1983), αναδείχτηκε σε πλειοψηφούσα παράταξη στα όργανα της ΑΔΕΔΥ και διατηρήθηκε ως πλειοψηφούσα, με διακυμάνσεις της εκλογικής της δύναμης, σε όλα τα συνέδρια που πραγματοποίησε η οργάνωση κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ εξακολουθεί να πλειοψηφεί στα όργανα της ΑΔΕΔΥ ακόμη και στα συνέδρια της οργάνωσης που πραγματοποιούνται τις περιόδους που στην κυβέρνηση βρίσκεται το κόμμα της ΝΔ.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ ξεκίνησε στο 25^ο (1983) λαμβάνοντας την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ με 45 έδρες στο Γ.Σ.

Στα επόμενα δύο συνέδρια (λόγω της οικονομικής κυβερνητικής πολιτικής και εσωτερικών προβλημάτων) μειώθηκαν σημαντικά οι έδρες της στο Γ.Σ της οργάνωσης, αλλά από το 28^ο συνέδριο(1992) και μέχρι και το 32^ο συνέδριο(2004) οι έδρες της παράταξης στο Γ.Σ παρουσιάζουν μια σταθερότητα σε πολύ υψηλά επίπεδα εκλογικής δύναμης που κυμαίνεται από 40 έδρες (στο 28^ο συνέδριο- 1992) έως και 44 έδρες (στο 30^ο συνέδριο- 1998).

Σημαντική εκλογική μείωση παρουσιάζεται στις έδρες της παράταξης στο 33^ο συνέδριο (2007), εκλογική επίδοση που λαμβάνει και στο επόμενο συνέδριο της περιόδου το 34^ο (2010).

Στην Εκτελεστική Επιτροπή (Ε.Ε) της ΑΔΕΔΥ η ΠΑΣΚ-ΔΥ, ως πλειοψηφούσα παράταξη, παίρνει πάντα την θέση του Προέδρου και την πλειοψηφία των θέσεων στο Προεδρείο της Ε.Ε.

Σχετικά με την διερεύνηση της σταθερής εκλογικής επικράτησης και κυριαρχίας της ΠΑΣΚ-ΔΥ στα όργανα της ΑΔΕΔΥ από το 25ο συνέδριο (1983) και μετά.

Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η εκλογική επικράτηση και κυριαρχία της ΠΑΣΚ-ΔΥ, συνδικαλιστικής παράταξης του ΠΑΣΟΚ, στο πεδίο των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ, που ξεκίνησε από το 25^ο Συνέδριο (1983) της οργάνωσης, δεν αποτέλεσε σε καμιά περίπτωση ένα ευκαιριακό – συγκυριακό γεγονός.

Η εκλογική αυτή επικράτηση και κυριαρχία κατέστη συνεχής και αδιάλειπτη από το συνέδριο που ξεκίνησε (25^ο Συνέδριο-1983) και συνεχίστηκε σε όλα τα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο (μέχρι και το 34^ο Συνέδριο το 2010), χωρίς να περιοριστεί μόνο στις περιόδους που βρισκόταν στην κυβερνητική εξουσία το ΠΑΣΟΚ.

Τα αίτια και οι συνθήκες για την επικράτηση και την σταθερή συνδικαλιστική κυριαρχία της ΠΑΣΚ-ΔΥ στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο όλη αυτή την περίοδο, θεωρούμε ότι πρέπει να διερευνηθούν πολύπλευρα και σε βάθος από τους ερευνητές.

Θεωρούμε ότι μπορούμε ωστόσο να επιχειρήσουμε μια πρώτη ερμηνευτική απόπειρα η οποία θα περιέχει τα ακόλουθα σημεία:

- Την ύπαρξη στο μεγαλύτερο διάστημα αυτής της χρονικής περιόδου στην ελληνική πολιτική ζωή μιας ιδεολογικής και πολιτικής κυριαρχίας του κόμματος του ΠΑΣΟΚ και ειδικότερα στα κοινωνικά στρώματα των μισθωτών. Η δημοσιοϋπαλληλία ειδικότερα αποτέλεσε, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο (1981-2009), μια σταθερή δεξαμενή εκλογικής τροφοδότησης του ΠΑΣΟΚ⁷³⁸.
- Η ψήφο στην παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ στις συνδικαλιστικές εκλογές προφανώς περιείχε ταυτόχρονα και έντονα πολιτικά χαρακτηριστικά, λειτουργώντας και ως ψήφος αποδοχής, στήριξης ή έστω ανοχής και απέναντι στην κυβερνητική πολιτική του ΠΑΣΟΚ, είτε συνολικά απέναντι σε αυτήν, είτε

⁷³⁸ Χ.Βερναρδάκης,(2011), σ. 119-126

ενδεχομένως σε επιμέρους πολιτικές που αφορούσαν την δημόσια διοίκηση και τα ζητήματα των δημοσίων υπαλλήλων.

- Δημιουργία στο χώρο της δημόσιας διοίκησης, με γοργό ρυθμό μετά το 1981, ενός κομματικού και συνδικαλιστικού μηχανισμού⁷³⁹ ο οποίος διαχειρίζεται και διεκπεραιώνει με επιτυχία και με αποτελεσματικότητα εργασιακά αλλά και ατομικά αιτήματα, μέσω μιας προνομιακής δυνατότητας πρόσβασης⁷⁴⁰ των στελεχών της παράταξης αυτής στον κυβερνητικό μηχανισμό και στον μηχανισμό της δημόσιας διοίκησης. Επιτυχή διεκπεραίωση τόσο κλαδικών όσο κυρίως ατομικών αιτημάτων. Σε αυτά περιλαμβάνονται ατομικές και μαζικές προσλήψεις, άνοδο στην δημοσιοϋπαλληλική ιεραρχική κλίμακα, ευμενείς μεταθέσεις και μετατάξεις, συμμετοχή σε αμειβόμενες επιτροπές, ευνοϊκές ενδουπηρεσιακές μετακινήσεις, απαλλαγή από απεχθή καθήκοντα και υποχρεώσεις, ευνοϊκή υπηρεσιακή μεταχείριση κλπ.

Μέσω αυτού του πολιτικο- συνδικαλιστικού μηχανισμού και χάρη στην μακρόχρονη διακυβέρνηση από το ΠΑΣΟΚ, η ΠΑΣΚ-ΔΥ αποκτά στο χώρο της Δημόσιας Διοίκησης μετά το 1981, μια προνομιακή δυνατότητα αξιοποίησης του κρατικού μηχανισμού για την παροχή πολλαπλών «πελατειακών» παρεμβάσεων και εξυπηρετήσεων που της αποφέρουν μια σταθερή κατάσταση κυριαρχίας στον δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό χώρο.⁷⁴¹

Η κυριαρχία αυτή πολλές φορές ξεπερνούσε και την «δύναμη» των διοικήσεων στις οργανικές μονάδες του Δημόσιου Τομέα και της δημόσιας διοίκησης, κυρίως στα θέματα προσωπικού (προσλήψεις και υπηρεσιακές μεταβολές, κλπ) αποκτώντας έτσι και ένα σαφές πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων ανταγωνιστικών συνδικαλιστικών παρατάξεων

Ο μηχανισμός αυτός διατήρησε την ισχύ και αποτελεσματικότητά του ακόμη και στις περιόδους που την κυβερνητική εξουσία ασκούσε το κόμμα της ΝΔ.

Σε αυτά πρέπει να προσμετρηθούν συνδυαστικά και δυο ακόμη παράμετροι:

- Ότι, εκ του αποτελέσματος, πρέπει να θεωρηθούν ότι υπήρξαν ιδιαίτερα επίκαιρες και επιτυχείς οι κεντρικές στρατηγικές κατευθύνσεις που η

⁷³⁹ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.167-173

⁷⁴⁰ Τόσο με την «ιδιότητα» του κομματικού στελέχους του ΠΑΣΟΚ όσο και με την «ιδιότητα» του συνδικαλιστικού στελέχους της ΑΔΕΔΥ και των Ομοσπονδιών

⁷⁴¹ Σ.Λυγερός, (2012),σ.129

παράταξη διαμόρφωσε όλα αυτά τα χρόνια στον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο και ότι το στελεχικό δυναμικό που διέθετε η ΠΑΣΚ-ΔΥ στον χώρο των δημοσιοϋπαλληλικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ διέθετε ικανότητες να διαχειριστεί διαχρονικά με επιτυχία και αποτελεσματικότητα τις στρατηγικές αυτές της παράταξης.

- Ότι οι αδυναμίες, ανεπάρκειες και ενδεχόμενες λανθασμένες στρατηγικές όλων των υπολοίπων ανταγωνιστικών απέναντι στην ΠΑΣΚ-ΔΥ συνδικαλιστικών παρατάξεων στον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο (των παρατάξεων τόσο του χώρου της ΝΔ όσο και των κομμάτων της Αριστεράς) δεν τους επέτρεψαν να αμφισβητήσουν την πλειοψηφούσα και κυρίαρχη θέση της ΠΑΣΚ-ΔΥ σε κανένα Συνέδριο της οργάνωσης την εξεταζόμενη αυτή περίοδο.

2.1.5.4.2 Συνδικαλιστικές παρατάξεις προσκείμενες στην Ν.Δ

Συνδικαλιστικές διεργασίες στο χώρο της Ν.Δ

(από την έναρξη της μεταπολίτευσης (1974) μέχρι την ίδρυση και εδραίωση της ΔΑΚΕ-ΔΤ στα μέσα της δεκαετίας του 1980) .

Το κόμμα της ΝΔ φαίνεται να αποδίδει παραδοσιακά μικρότερη βαρύτητα απ' ό,τι τα κόμματα του ΠΑΣΟΚ και της Αριστεράς (ΚΚΕ και ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ) στο συνδικαλιστικό πεδίο και ο ρόλος των συνδικαλιστικών στελεχών, στο εσωτερικό κομματικό σύστημα ισχύος και στις εσωκομματικές εξελίξεις, παρουσιάζεται αποδυναμωμένος.

Η ΝΔ δημιούργησε⁷⁴² την συνδικαλιστική παράταξη ΔΑΚΕ με μεγάλη καθυστέρηση σε σύγκριση με την δημιουργία συνδικαλιστικών παρατάξεων, τόσο των κομμάτων της Αριστεράς⁷⁴³ όσο και του ΠΑΣΟΚ⁷⁴⁴, όταν πλέον διαπίστωσε ότι αυτό ήταν πολιτικά και συνδικαλιστικά απολύτως αναγκαίο.

Το πρώτο οργανωτικό συνέδριο της παράταξης πραγματοποιήθηκε στις 7-11-1987, έχοντας προηγηθεί Προσυνεδριακή – Οργανωτική Διάσκεψη στις 11-7-1987.

ΣΤΙΣ 19-20 Οκτωβρίου 1991 διεξήχθη το δεύτερο Πανελλαδικό Συνέδριο στελεχών της ΔΑΚΕ –ΔΥ με συμμετοχή 500 περίπου στελεχών από 60 Δευτεροβάθμιες οργανώσεις της ΑΔΕΔΥ.

Συνδικαλιστικές διεργασίες στο χώρο της Ν.Δ την Περίοδο 1974-1981

Την περίοδο 1974-1981, περίοδο διακυβέρνησης από δυο διαδοχικές κυβερνήσεις της ΝΔ, το κόμμα της ΝΔ στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό

⁷⁴² Μετά το 1985 δημιουργήθηκε η ΔΑΚΕ (Δημοκρατική Ανεξάρτητη Κίνηση Εργαζομένων)

⁷⁴³ Το ΚΚΕ είχε την συνδικαλιστική παράταξη ΕΣΑΚ-Σ (Ενιαία Συνδικαλιστική Αντιδικτατορική Κίνηση- Συνεργαζόμενοι) και το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ την παράταξη ΑΕΜ(Αντιδικτατορικό Ενωτικό Μέτωπο)

⁷⁴⁴ Το 1975 δημιουργήθηκε η συνδικαλιστική παράταξη ΠΑΣΚΕ (Πανελλήνια Αγωνιστική Συνδικαλιστική Κίνηση Εργαζομένων)

πεδίο είχε αποκτήσει τον πλήρη έλεγχο στα όργανα της ΑΔΕΔΥ που προέκυψαν από τα δυο συνέδρια που η οργάνωση πραγματοποίησε αυτή την περίοδο, έναν έλεγχο που απώλεσε στο 25^ο Συνέδριο της οργάνωσης (1983) .

Ο έλεγχος αυτός επιτυγχανόταν μέσω της συνεργασίας της ΝΔ με παλιά συνδικαλιστικά στελέχη του δημοσιοϋπαλληλικού χώρου με επικεφαλής τον Μ. Παπακώστα . Η ομάδα αυτή συνδικαλιστικών στελεχών κατηγορούνταν⁷⁴⁵ από την συνδικαλιστική αντιπολίτευση για «φιλοχουντική» στάση και συνεργασία με την δικτατορία .

Κατά την περίοδο αυτή, στον χώρο της ΑΔΕΔΥ, επικράτησε μια διχαστική κατάσταση, με κλίμα έντονων συγκρούσεων μεταξύ των φιλοκυβερνητικών συνδικαλιστών - που αποτελούν και την πλειοψηφία στα όργανα της οργάνωσης - και των συνδικαλιστών και παρατάξεων που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης και είχαν συγκροτήσει την ΣΕΔΟ⁷⁴⁶.

Οι συνδικαλιστικές δυνάμεις της αντιπολίτευσης κατήγγειλαν με σφοδρότητα την φιλοκυβερνητική ηγεσία της ΑΔΕΔΥ για τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας. Ο Γ.Λιάσκος (1992)⁷⁴⁷ αναφέρεται συγκεκριμένα σε διαδικασίες αποκλεισμών Κλάδων και Ομοσπονδιών από τα Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ, σε εκλογή οργάνων της ΑΔΕΔΥ με μια κλειστή λίστα ονομάτων, σε βιομηχανία παραγωγής συλλόγων. Κάνει λόγο για απροσχημάτιστο κυβερνητικό συνδικαλισμό, για εκμαυλισμό συνδικαλιστικών συνειδήσεων, για τρομοκρατία και στενή σχέση με το συνδικαλιστικό της ασφάλειας, για καταγγελίες απεργών και αγώνων από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, για δικαστικές διώξεις, υπηρεσιακές διώξεις κλπ.

Το συνδικαλιστικό κίνημα της περιόδου 1974-1981, κατά την άποψη του Κ.Κόλλια, κορυφαίου συνδικαλιστικού στελέχους της ΔΑΚΕ-ΔΤ, συνοδεύεται από δυο βασικά χαρακτηριστικά⁷⁴⁸ :

-Από το «πάθος» της δημοκρατίας που διαδέχτηκε την εφτάχρονη δικτατορική διακυβέρνηση της χώρας και

⁷⁴⁵ Γ. Λιάσκος, (1992), σ.128-129

⁷⁴⁶ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1974-1981»

⁷⁴⁷ Γ.Λιάσκος , (1992),σ. 128.

⁷⁴⁸ «Τα συνδικαλιστικά " πρότυπα " και το συνδικαλιστικό κίνημα στην μεταπολιτευτική περίοδο : η ΔΑΚΕ και η ΝΔ», Άρθρο του Κ.Κόλλια, Γ.Γραμματέα της ΔΑΚΕ-ΔΤ, σε *Έμφαση*, Καλοκαίρι-Φθινόπωρο 2001, σ. 173-178

-από την επέλαση του ΠΑΣΟΚ ως ιδεολογία και ως πρακτική, υπό την επίδραση του οποίου και υπό την επίδραση των οβιδιακών μεταμορφώσεων και μεταλλάξεων του, το συνδικαλιστικό κίνημα πέρασε από διάφορες φάσεις.

Η περίοδος αμέσως μετά την πτώση της δικτατορίας, θεωρεί ότι είχε ως βασικά στοιχεία της, την ύπαρξη μιας «αντιδικτατορικής αντιδεξιάς συσπείρωσης - δημοκρατικό μέτωπο», ως ένα συνδικαλιστικό κίνημα συνήθως έξω από τα θεσμικά οργανωτικά σχήματα, εγκλωβισμένο και αγκυλωμένο στα «μαρξιστικά» σύνδρομα» και στην συνέχεια σε «πολεμική δράση», ως ποδηγετημένο από τους ισχυροποιημένους μηχανισμούς του ΠΑΣΟΚ και των «λοιπών δημοκρατικών δυνάμεων» το συνδικαλιστικό κίνημα σε αναντιστοιχία με την αναπτυξιακή πορεία που ακολουθεί ο τόπος και η ελληνική κοινωνία, διαμορφώνει μια πολεμική τακτική.⁷⁴⁹

Ο κ. Κόλλιας εκτιμά ότι την περίοδο αυτή οι αγώνες των εργαζομένων ... «ληηλατούνται και εντάσσονται στις κομματικές επιδιώξεις του ΠΑΣΟΚ κάτω από το μισαλλόδοξο σύνθημα “η δεξιά στο χρονοντούλαπο της ιστορίας”»⁷⁵⁰.

Επίσης ο κ. Κόλλιας θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα και στον τόπο μας γαλουχήθηκε και ανδρώθηκε υπό την επήρεια της μαρξιστικής θεωρίας και της εκλαϊκευμένης λενινιστικής προσέγγισής της, περνώντας από τα πρώτα του σκιρτήματα έως και σήμερα, από διάφορα στάδια.⁷⁵¹

Συνδικαλιστικές διεργασίες στο χώρο της Ν.Δ την Περίοδο 1981-1989

Μετά το 1981, στον συνδικαλιστικό χώρο που πρόσκεινται στην ΝΔ, δραστηριοποιούνται οι ΔΗΚΙ (Δημοκρατικές Κινήσεις) ως η συνδικαλιστική έκφραση των Ειδικών Κομματικών Οργανώσεων (Κλαδικών)⁷⁵².

Στις παρυφές των ΔΗΚΙ ανέπτυξαν έντονη συνδικαλιστική δραστηριότητα μια σειρά νέα στελέχη τα οποία διακρίθηκαν στους χώρους τους αποτελώντας την μαγιά για την νέα παράταξη του Κόμματος⁷⁵³.

⁷⁴⁹ ό.π., σ.173-178

⁷⁵⁰ ό.π., σ.173-178

⁷⁵¹ ό.π., σ. 173-178

⁷⁵² Παναγιωτόπουλος, Π., «Μειώνεται ο συνδικαλιστικός ρόλος των κλαδικών της ΝΔ», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 27-28 / 1/ 1985

⁷⁵³ ό.π.

Στην υφιστάμενη πολυδιάσπαση των συνδικαλιστικών δυνάμεων του χώρου της ΝΔ πρέπει να προσθέσει κανείς τις προσωπικές έριδες που αποτελούν εγγενείς αδυναμίες στο συγκεκριμένο χώρο, όπου ο συνδικαλισμός ασκείται με έντονο το προσωπικό στοιχείο και με εμφανή την τάση για ομαδοποιήσεις γύρω από πρόσωπα.⁷⁵⁴

Οι αντιθέσεις και διαφοροποιήσεις στο χώρο της ΝΔ εστιάζονται επίσης αυτή την περίοδο και στην ύπαρξη διαφορετικών αντιλήψεων για την ανάπτυξη των συνδικαλιστικών δυνάμεων του χώρου, οι οποίες εστιάζονται σχηματικά γύρω από ένα δίλημμα⁷⁵⁵:

Συνδικαλισμός αυστηρά κομματικός, προσδεμένος στις κλαδικές - κατά τα οργανωτικά πρότυπα της αριστεράς - ή πολιτικοποιημένος συνδικαλισμός, με σαφή ιδεολογική ταυτότητα, αλλά χωρίς άμεση ή συγκεκριμένη κομματική ένταξη.

Μετά την εκλογικές ήττες της ΝΔ το 1981 αλλά κυρίως του 1985, διαφάνηκε έντονη ανάγκη για συγκροτημένη έκφραση και παρέμβαση των συνδικαλιστικών δυνάμεων του χώρου της ΝΔ στο δημοσιοϋπαλληλικό πεδίο με όρους πολιτικούς, εγκαταλείποντας πρακτικές «εργατοπατερισμού» (που καθόριζαν τις επιλογές του κόμματος αυτού μέχρι τουλάχιστον και την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση το 1981).

Συνδικαλιστικές Κινήσεις – Παρατάξεις που διεκδίκησαν την συνδικαλιστική εκπροσώπηση του πολιτικού χώρου της ΝΔ μέχρι την ίδρυση και εδραίωση της ΔΑΚΕ-ΔΤ.

Την συνδικαλιστική εκπροσώπηση του χώρου της ΝΔ μέχρι την δημιουργία της ΔΑΚΕ-ΔΤ διεκδίκησαν, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο και οι ακόλουθες συνδικαλιστικές κινήσεις:

1) Α.Σ.ΔΗ.Κ (ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ) .

Η συνδικαλιστική αυτή κίνηση ιδρύθηκε στις αρχές του 1982 με διακηρυγμένες βασικές στοχεύσεις⁷⁵⁶:

- την συσπείρωση σε μια κορυφαία διακλαδική κίνηση των συνδικαλιστικών στελεχών του δημόσιου τομέα που πιστεύουν στις αρχές του ελεύθερου δημοκρατικού συνδικαλισμού.

⁷⁵⁴ ό.π.

⁷⁵⁵ ό.π.

⁷⁵⁶ «Β Συνέδριο ΑΣΔΗΚ. Επίθεση στα πολιτικά κόμματα για τις παρατάξεις-παραρτήματα», σε *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τ.χ. 41, Μάιος 1988, , σ. 38-39

- το συντονισμό κάθε δραστηριότητας που αποβλέπει στην επικράτηση του ανεξάρτητου, αυτόνομου, διεκδικητικού κινήματος των δημοσίων υπαλλήλων καθώς και στην καλύτερη προαγωγή των γενικότερων συμφερόντων τους.
- Την υποβοήθηση κάθε προσπάθειας και αγώνα για επικράτηση της αλήθειας, της αξιοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και ιδιαίτερα της ελευθερίας που αποτελεί την βάση του ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού.

Στην συνέχεια της πορείας της, συνήλθε το 2^ο Συνέδριο⁷⁵⁷ της παράταξης αυτής, σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας (στις 23/5/1988), με την συμμετοχή 148 εκλεγμένων αντιπροσώπων από 37 πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές κινήσεις του λεγόμενου «φιλελεύθερου πολιτικού χώρου» και συγκρότησε την «Ανώτατη Συντονιστική Επιτροπή Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων» (ΑΣΕΔΟ).

Τον απολογισμό⁷⁵⁸ των πεπραγμένων της απερχόμενης διοίκησης έκανε ο Μ. Παπακώστας, Πρόεδρος της παράταξης και παλαιός Πρόεδρος της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ, επικεντρώνοντας στα ακόλουθα ζητήματα⁷⁵⁹:

-Στις πρωτοβουλίες που είχε αναλάβει η ΑΣΔΗΚ για την επίτευξη της ενότητας του «φιλελεύθερου» συνδικαλισμού.

Ο Μ. Παπακώστας αναφέρθηκε στις επαφές της ΑΣΔΗΚ με στελέχη και με την ηγεσία της ΝΔ με στόχο να μην διασπαστεί το «φιλελεύθερο» συνδικαλιστικό κίνημα των δημοσίων υπαλλήλων. Εκτίμησε ότι η παράταξη έκανε ότι ήταν δυνατόν σε αυτή την κατεύθυνση, αλλά χωρίς θετικό αποτέλεσμα.

Χαρακτηρίζει “δυσάρεστα” τα αποτέλεσμα που είχε η κομματικοποίηση του «φιλελεύθερου» συνδικαλισμού και εκτιμά ότι έτσι, ο «φιλελεύθερος» συνδικαλισμός, χάνει συνεχώς έδαφος, περιορίζει την δύναμή του, χάνει τα πλεονεκτήματά του έναντι του κομματικά υποταγμένου συνδικαλισμού του αντίπαλου χώρου. Θεωρεί ότι ο ακηδεμόνευτος συνδικαλισμός αποτελεί για την παράταξη την μόνη σωστή επιλογή.

- στα δημοσιοϋπαλληλικά θέματα.

⁷⁵⁷ ό. π.

⁷⁵⁸ ό. π.

⁷⁵⁹ ό. π.

Με το κλείσιμο των εργασιών του 2^{ου} Συνεδρίου της ΑΣΔΗΚ στις 23-5-1988 εκδόθηκε ψήφισμα που περιέχει ως βασικά του σημεία:

- την αποκατάσταση της απώλειας των πραγματικών αποδοχών και συντάξεων που σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια με την πολιτική λιτότητας.
- την χορήγηση γνήσιας ΑΤΑ
- την άρση των μισθολογικών απωλειών του ν. 1505/ 84 με αναμόρφωση και αναπροσαρμογή των μισθολογικών κλιμακίων και όχι με επιδοματική πολιτική
- τον αποπληθωρισμό της φορολογικής κλίμακας και την ουσιαστική μείωση των φορολογικών συντελεστών
- καλούν την κυβέρνηση να αναλογιστεί τις ευθύνες της για την χαμηλή απόδοση της δημόσιας διοίκησης και να λάβει μέτρα για την αποκομματικοποίηση και αναβάθμισή της.

Η παράταξη καλεί την κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα να σταματήσουν τις παρεμβάσεις τους στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα και να διαλύσουν τις κομματικοποιημένες συνδικαλιστικές παρατάξεις που τα ίδια ίδρυσαν και συντηρούν.

Εκτιμά ότι η συντριπτική πλειοψηφία των δημοσίων υπαλλήλων είναι τελείως αντίθετη με την κομματική κηδεμονία του συνδικαλισμού.

Στις 7/6/ 1988 η 63μελής Κεντρική Επιτροπή της ΑΣΔΗΚ που εκλέχτηκε από το 2^ο Συνέδριο συνήλθε και εξέλεξε νέα 9μελή Εκτελεστική Επιτροπή της παράταξης, με Πρόεδρο τον Μ.Παπακώστα (Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών), Αντιπρόεδρο τον Ν.Χριστόπουλο (εκπαιδευτικό), γενικό γραμματέα τον Γ.Παγκάκη (υπουργείο Βιομηχανίας).

2) ΔΗ.Ρ.ΚΙ.Σ (ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΩΝ)

Στις 3/ 7/1985 δόθηκε σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας συνέντευξη τύπου⁷⁶⁰ της νέας συνδικαλιστικής ηγεσίας της νέας αυτής παράταξης .

Ο επικεφαλής της παράταξης Γ.Ρωμανιάς (πρόεδρος της ΟΜΕ-ΔΕΗ) ανέπτυξε⁷⁶¹ τις θέσεις της παράταξης και έδωσε στην δημοσιότητα το ιδεολογικό μανιφέστο της και τις καταστατικές θέσεις της, που βασίζονται στις αρχές, της

⁷⁶⁰ «ΔΗ.Ρ.ΚΙ.Σ. Είμαστε ριζοσπάστες για τα ελληνικά δεδομένα», *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση*, τ.χ 7, Ιούλιος 1985, σ. 19-22

⁷⁶¹ ό. π.

πολιτικοποίησης, της άρνησης του κομματισμού στους εργασιακούς χώρους, της ανανέωσης, της συνεργασίας, της ενότητας και του δημοκρατικού προσανατολισμού του συνδικαλιστικού κινήματος.

Ανέφερε ότι η συνεχώς εντεινόμενη κομματικοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με την συνεχή και «εκ γενετής» εξαρτησιακή δομή του, επέβαλαν την ίδρυση της παράταξης.

Η συνδικαλιστική αυτή κίνηση χαρακτηρίζεται σαν «ριζοσπαστική», που έχει ως στόχο και φιλοδοξία, την συμβολή της στην «επαναστατική» αναδιάταξη των συνδικαλιστικών δυνάμεων στην Ελλάδα, που σημαίνει τετραπλή αυτοδυναμία του συνδικαλιστικού κινήματος, μέσω της:

- α) αποκοπής και της τελευταίας ρίζας του καρκινώματος του εργατοπατερισμού
- β) κατάργησης της κρατικής κηδεμόνευσης των συνδικάτων
- γ) εξάλειψης κάθε δυνατότητας ποδηγέτησης των συνδικάτων από τους εργοδότες
- δ) καταδίκης και συντριβής κάθε προσπάθειας μετατροπής των συνδικάτων σε κομματικά πρακτορεία.

Εκτιμά ότι η συνεχιζόμενη εισβολή των μαρξιστικών και σοσιαλιστικών κομμάτων στα ελληνικά συνδικάτα νοθεύει την φύση των συνδικαλιστικών οργανώσεων, αποπροσανατολίζει την δράση τους, παραλύει την διεκδικητική τους αποστολή, αποδυναμώνει την λειτουργία τους και τελικά κινδυνεύει να οδηγήσει στην ουσιαστική εξαφάνισή τους.

Τοποθετούμενος στο θέμα της σχέσης της παράταξης με το κόμμα της ΝΔ Ο κ. Ρωμανιάς επισήμανε ότι:

- η παράταξη δεν έχει καμιά εξάρτηση ή καθοδήγηση από κανένα κόμμα
- έχει δεχθεί συγχαρητήρια για την πρωτοβουλία ίδρυσής της από πολλά κορυφαία στελέχη της ΝΔ
- για πρώτη φορά ανακοινώθηκαν καταστατικές ιδεολογικές αρχές (πλαίσιο) από συνδικαλιστική παράταξη του λεγόμενου «συντηρητικού πολιτικού χώρου»
- ένιωσε έκπληξη από την δήλωση της ΝΔ μετά την ίδρυση της παράταξης, ότι οι θέσεις της παράταξης αυτής δεν την εκπράζουν.

Ο κ.Ρωμανιάς εκφράζει την εκτίμηση ότι τα στελέχη της παράταξης (Ιούλιο 1985) έχουν απλωθεί σε περισσότερους από 140 εργασιακούς χώρους στους οποίους απασχολούνται πάνω από 280.000 εργαζόμενους.

Προσδιορίζοντας τους όρους λειτουργίας του συνδικαλιστικού κινήματος η ΔΑ.Ρ.ΚΙ.Σ προτείνει αυτοί να είναι :

1. Πολιτικοποιημένο αλλά ακομμάτιστο, που σημαίνει συνδικαλιστική δράση που δεν μπορεί να είναι, ούτε στενά συντεχνιακή ούτε αποσπασματική και ευκαιριακή, αλλά επιβάλλεται να παραμένει πάντοτε εναρμονισμένη σε ένα δεδομένο ή επιθυμητό κοσμοθεωρητικό πιστεύω.

Απορρίπτει η παράταξη κάθε ιδέα κομματικής εξάρτησης του συνδικαλισμού.

Η ιδεολογία θεωρεί ότι δίδει την αναγκαία θεωρητική δικαίωση των συνδικαλιστικών διεκδικήσεων, ενώ ο κομματισμός αντιθέτως οδηγεί στην κατάργηση κάθε συνδικαλιστικής διεκδίκησης ή στην ευκαιριακή διεκδικητική υπερβολή.

Θεωρεί ότι ο πολιτικοποιημένος συνδικαλισμός μπορεί να συγγενεύει με την ιδεολογία συγκεκριμένου ή συγκεκριμένων πολιτικών κομμάτων, παραμένει όμως πάντα έξω από την κομματική επιρροή.

2. ριζοσπαστικό, δηλαδή ανανεωτικό και αυτοδύναμο.

3. ενωτικά προσανατολισμένο.

4. ανυποχώρητα διεκδικητικό.

5. κοινωνικά και εθνικά υπεύθυνο, που σημαίνει ότι το συνδικαλιστικό κίνημα στην ανυποχώρητη διεκδικητική του πορεία δεν επιτρέπεται να υποδαυλίζει κοινωνικές οξύτητες, ούτε να επιτρέπει τη μετατροπή των εργατοϋπαλλήλων σε μοχλούς ξεθεμελιώματος της κοινωνίας.

6. Δημοκρατικά προσανατολισμένο, με απόρριψη του προτύπου του "εργάτη – μάζας" αλλά του "εργάτη- αυτόνομη προσωπικότητα".

Τα στελέχη της παράταξης πρέπει συνεχώς και αδιαλείπτως να συμμετέχουν στην ζωή, την δράση και τις λειτουργίες των συνδικάτων.

Εξασφάλιση γνήσιας και αντιπροσωπευτικής εκπροσώπησης των συνδικάτων και κατοχύρωση της διεξαγωγής ανόθευτων συνεδρίων των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Διαμόρφωση ενός κοινωνικά δίκαιου πλαισίου λειτουργίας της ελεύθερης οικονομίας με όρους εξασφάλισης της ισότιμης συμμετοχής των εργαζόμενων στους μηχανισμούς λήψης των αποφάσεων και στην διανομή των προϊόντων της παραγωγής.

Επιδίωξη της παράταξης αποτελεί η ελαχιστοποίηση των επεμβάσεων του κράτους στην εσωτερική λειτουργία των συνδικάτων, με ταυτόχρονη όμως ύπαρξη ενός κρατικού μηχανισμού προστασίας των συνδικάτων από οποιοδήποτε επεμβάσεις τρίτων.

Ενεργή και συνεχή συμμετοχή της παράταξης, με υπεύθυνο πρόγραμμα και διεκδικήσεις, στα συνέδρια, τις διαδικασίες, τις αποφάσεις των πρωτοβάθμιων οργανώσεων, των ομοσπονδιών και της ΑΔΕΔΥ.

Μετά το 25^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ το 1983, ξεκινούν επίμονες και μακρές διαδικασίες ενοποίησης του συνδικαλιστικού χώρου της ΝΔ⁷⁶².

Στην αποφασιστικότητα του κόμματος της ΝΔ για την ενοποίηση των συνδικαλιστικών δυνάμεων του χώρου μέσω της δημιουργίας της παράταξης της ΔΑΚΕ και ΔΑΚΕ- ΔΤ, έδωσε σημαντική ώθηση η έξαρση του κομματικού ανταγωνισμού μετά το 1981 που κορυφώθηκε την δεύτερη κυβερνητική περίοδο ΠΑΣΟΚ 1985-1989⁷⁶³.

Οι βασικές ιδεολογικές αρχές και οι σκοποί της συνδικαλιστικής παράταξης ΔΑΚΕ-ΔΤ. Οργανωτική δομή και όργανα Διοίκησης της παράταξης.

Από την μελέτη και ανάλυση των δράσεων της ΔΑΚΕ-ΔΤ, από την ίδρυσή της (1986) μέχρι και το 2009, θεωρούμε ότι μπορούμε να εντοπίσουμε και να καταγράψουμε κάποια σταθερά και διαχρονικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που διακρίνουν την παρουσία, τις δράσεις και τις στρατηγικές αυτής της παράταξης.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ εκτιμά⁷⁶⁴ ότι με την ίδρυσή της αλλά και την πορεία της ανταποκρίθηκε με αίσθημα ευθύνης στην αναγκαιότητας συσπείρωσης όλων των συνδικαλιστικών δυνάμεων του φιλελεύθερου χώρου, με στόχο την ενιαία έκφραση και δράση μέσα στο μαχόμενο συνδικαλιστικό κίνημα.

⁷⁶² Πολιτική παρέμβαση στις 17-10-1988 του Προέδρου του κόμματος της ΝΔ Κ. Μητσοτάκη προς στους συνδικαλιστές της ΔΑΚΕ στην οποία επισημαίνεται ότι ... "ο εορτασμός από την επέτειο της ίδρυσης της ΔΑΚΕ πριν τρία χρόνια με την ενίσχυση και την ενθάρρυνση την δική μας και έγινε το κίνημα της φιλελεύθερης παράταξης ενιαίο", βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ., 46, (Οκτ. 1988), σ. 69.

⁷⁶³ Παναγιωτόπουλος Π., «Μειώνεται ο συνδικαλιστικός ρόλος των κλαδικών της ΝΔ», *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 27-28 / 1/ 1985

⁷⁶⁴ Κανονισμός Λειτουργίας ΔΑΚΕ-ΔΤ, 1992, Άρθρο 2 -3

Για τον σκοπό αυτό θεωρεί ότι πραγματοποίησε με επιτυχία τόσο το πρώτο της Πανελλήνιο Συνέδριο όσο και στη συνέχεια το δεύτερο Πανελλήνιο Συνέδριο όπου θεωρεί ότι εκπροσωπήθηκαν όλες οι ζωντανές συνδικαλιστικές δυνάμεις του φιλελεύθερου χώρου⁷⁶⁵.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ διακηρύσσει την πίστη της⁷⁶⁶

- Στον ανεξάρτητο, ελεύθερο και ακηδεμόνευτο, ακομμάτιστο αλλά πολιτικοποιημένο, δημοκρατικό, διεκδικητικό και μαχόμενο συνδικαλισμό.

- Στις αρχές της πολυκομματικής, κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, του φιλελευθερισμού και στις θρησκευτικές, ηθικές και εθνικές αξίες

- Στην αξία του ανθρώπου σαν ατομική και κοινωνική οντότητα. Θεωρεί τον εργαζόμενο άνθρωπο σημείο αναφοράς κάθε επιδίωξης του συνδικαλιστικού κινήματος.

- Στην συνύπαρξη και ισότιμη συνεργασία όλων των κοινωνικών ομάδων με προοπτική την ανάπτυξη και την πρόοδο του λαού και του τόπου

- Στην ελεύθερη σκέψη, έκφραση και ελεύθερη δράση

Στους σκοπούς της παράταξης συγκαταλέγονται:⁷⁶⁷

- Η αναβάθμιση της Δημόσιας Διοίκησης

- Η απομάκρυνση του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος από τους κομματικούς ανταγωνισμούς και εξαρτήσεις καθώς και

- Η προστασία των μελών της και των δημοσίων υπαλλήλων από κάθε αυθαιρεσία της εξουσίας

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ, σύμφωνα με την τοποθέτηση του στέλεχός της Σ.Σφιακανάκης από το βήμα του 26^{ου} (1986) Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ, είναι μια παράταξη «με οράματα, με ρεαλιστικά οράματα, με κοινωνικές καταβολές για μια κοινωνία ελεύθερη, με πατριωτισμό και σεβασμό». Είναι μια παράταξη με βαθύ λαϊκό αίσθημα που ζητά από όλες τις παρατάξεις, αντί να δημιουργούν στείρους ανταγωνισμούς, να ανοίξουν τους ορίζοντές τους και να δεχτούν τη σημερινή σύγχρονη μεθοδολογία σκέψης, τη λεγόμενη “συναντίληψη”»⁷⁶⁸.

⁷⁶⁵ ό.π.

⁷⁶⁶ Κανονισμός Λειτουργίας ΔΑΚΕ-ΔΤ, 1992, Άρθρα 2 -3

⁷⁶⁷ ό. π.,

⁷⁶⁸ Τ.Αποστολόπουλος (2004), Τόμος Β, σ. 67-68.

Από την μελέτη των ανακοινώσεων της παράταξης με τις θέσεις και προτάσεις της - από την ίδρυσή της μέχρι και το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου - μπορούμε να καταγράψουμε κωδικοποιημένα κάποια χαρακτηριστικά της γνωρίσματα που ενυπάρχουν σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης και δράσης της:

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί ως βασικές και πάγιες θέσεις των αρχών της τον «διάλογο» και την «σύνθεση απόψεων» στα μεγάλα ζητήματα. Η αναζήτηση λύσεων, με διάλογο σε όλα τα επίπεδα, διακηρύσσει ότι αποτελεί πάντα κυρίαρχη ιδεολογική θέση της παράταξης⁷⁶⁹.

Τονίζει ότι «Η συλλογικότητα είναι ανάγκη – η συμμετοχή είναι υποχρέωση- η σύνθεση είναι δύναμη»⁷⁷⁰. Το τρίπτυχο που η παράταξη θεωρεί ότι την χαρακτηρίζει είναι η “ συλλογικότητα, η συμμετοχή και η σύνθεση”. Τάσσεται σταθερά υπέρ του “διαλόγου με την πολιτική ηγεσία” και την “εξάντληση οποιαδήποτε πιθανότητα διαλόγου ή διαπραγμάτευσης με την κυβέρνηση” (με πιο μεγάλη επιμονή όταν κυβέρνηση είναι η ΝΔ).

Θεωρεί ότι η κριτική της στις κυβερνήσεις γίνεται στη βάση “των επιχειρημάτων”, ότι “ασκεί εποικοδομητική κριτική και αναλόγως τη δέχεται.

Επιθυμεί οι συνδικαλιστικές οργανώσεις να θέτουν “ρεαλιστικά αιτήματα”, “προσαρμοσμένα στην οικονομική πραγματικότητα” και η διαπραγμάτευση με την κυβέρνηση να γίνεται στη βάση της “αλληλοκατανόησης και της συναίνεσης”.

Στον συνδικαλιστικό χώρο δηλώνει ότι δεν επιθυμεί να είναι πρωταθλητής “στον φιλοκυβερνητικό ή αντικυβερνητικό αγώνα αλλά στην ανάδειξη των προβλημάτων της δημοσιουπαλληλίας”, είναι αντίθετη στον “λαϊκισμό” (που τον αποδίδει πρωτίστως στην παράταξη του ΠΑΣΟΚ αλλά και στις παρατάξεις της αριστεράς) και αντίθετη στην “προβολή και προάσπιση μικροκομματικών και μικροπολιτικών συμφερόντων”, δεν επιθυμεί να περιέχεται στα συνδικαλιστικά κείμενα “ιδεολογικό- πολιτικό σκεπτικό” καθώς αυτό θεωρεί ότι διχάζει τους εργαζόμενους και γενικά δεν επιδιώκει και δεν πρωτοστατεί σε απεργιακές κινητοποιήσεις - αν και παρέχει αρκετές φορές την συναίνεση της στην προκήρυξή τους (πιο εύκολα στις περιόδους διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ και με μεγαλύτερες επιφυλάξεις και αντιρρήσεις στις περιόδους διακυβέρνησης ΝΔ).

⁷⁶⁹ ΔΑΚΕ- Συνέδριο “Παιδεία με Ποιότητα” -13/4/ 2005

⁷⁷⁰ Ανακοίνωση ΔΑΚΕ Καθηγητών Αθήνα, 6/11/02

Ακόμη τονίζει ότι σαν παράταξη αποφεύγει τις μετωπικές συγκρούσεις και με τις άλλες παρατάξεις αλλά και με συναδέλφους καθώς θεωρεί ότι η αναξιοπιστία του Συνδικαλιστικού Κινήματος, εν μέρει οφείλεται στον αλληλοσπαραγμό των παρατάξεων και οδηγεί στην αποχή, που κυρίως πλήττει αυτή την ίδια την παράταξη.

Οργανωτική δομή και όργανα Διοίκησης της ΔΑΚΕ –ΔΤ.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ οργανώνεται⁷⁷¹ και λειτουργεί σε τρία (3) επίπεδα, Πρωτοβάθμιο – Δευτεροβάθμιο και Τριτοβάθμιο, σε αντιστοιχία με την δομή και λειτουργία του υπάρχοντος δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Κυρίαρχο σώμα της ΔΑΚΕ-ΔΤ είναι το “Πανελλήνιο Συνέδριο”. Αυτό αποφασίζει για κάθε θέμα⁷⁷².

Όργανα της παράταξης είναι:

1. Το “Πανελλήνιο Συνέδριο” της ΔΑΚΕ-ΔΤ (που αποτελεί το κυρίαρχο σώμα και αποφασίζει για κάθε θέμα, χαράζει το πρόγραμμα δράσης κλπ)
2. Το “Συμβούλιο Αντιπροσώπων” της ΔΑΚΕ-ΔΤ
3. Η “Εκτελεστική Γραμματεία” της ΔΑΚΕ-ΔΤ
4. Η “Εκτελεστική Επιτροπή” της ΔΑΚΕ-ΔΤ
5. Το “Ανώτατο Πειθαρχικό Όργανο” της ΔΑΚΕ-ΔΤ

Μέλη της ΔΑΚΕ⁷⁷³

- Σε κάθε πρωτοβάθμια ΔΑΚΕ μπορούν να εγγράφονται μέλη φυσικά πρόσωπα, τα οποία δηλώνουν ότι δέχονται τις αρχές και τους σκοπούς της ΔΑΚΕ-ΔΤ και ότι θα ενεργούν και θα αγωνίζονται για την πραγματοποίηση των σκοπών αυτών, σύμφωνα με τις αποφάσεις των οργάνων της κίνησης.
- Μέλη της Δευτεροβάθμιας ΔΑΚΕ εγγράφονται όλες οι Πρωτοβάθμιες ΔΑΚΕ.
- Μέλη της Κεντρικής Τριτοβάθμιας ΔΑΚΕ εγγράφονται όλες οι Δευτεροβάθμιες ΔΑΚΕ, ύστερα από απόφαση της ΕΓ.

Για τις σχέσεις της συνδικαλιστικής παράταξης της ΔΑΚΕ-ΔΤ με το κόμμα της ΝΔ.

⁷⁷¹ Κανονισμός Λειτουργίας ΔΑΚΕ-ΔΤ, 1992, Άρθρο 5

⁷⁷² ό.π., , Άρθρο 15

⁷⁷³ ό.π., Άρθρο 6

Η συνδικαλιστική συγκρότηση της ΔΑΚΕ-ΔΤ στα μέσα της δεκαετίας του 1980, αποτελεί έκφραση της ανάγκης της ΝΔ να παρέμβει στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο με πολιτικούς όρους, εγκαταλείποντας “εργατοπατερίστικες” πρακτικές του παρελθόντος.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ δημιουργήθηκε και λειτούργησε ως η παράταξη που θα κινείται εντός των εκάστοτε ιδεολογικοπολιτικών θεωρήσεων και πλαισίων του κόμματος της ΝΔ. Εξάλλου, τις βασικές στρατηγικές ιδεολογικές και πολιτικές κατευθύνσεις της παράταξης αυτής, τις συγκεκριμενοποιούν τα όργανα της παράταξης, πάντα όμως εντός των πλαισίων που τα όργανα του κόμματος ή ο ίδιος ο Πρόεδρος του κόμματος έχουν χαράξει.

Στις κορυφαίες συνδικαλιστικές εκδηλώσεις της παράταξης ΔΑΚΕ-ΔΥ (Συνέδρια, Συνδιασκέψεις κλπ) δίνουν το παρών κορυφαία στελέχη του κόμματος και συνήθως και ο ίδιος ο Πρόεδρος⁷⁷⁴ του κόμματος.

Με τις παρεμβάσεις τους σε αυτές τις εκδηλώσεις επισημοποιούν στην ουσία τις στενές ιδεολογικο - πολιτικές αλλά και οργανωτικές σχέσεις συνδικαλιστικής παράταξης και κόμματος, δείχνοντας έμπρακτα την μεγάλη σημασία που το κόμμα αποδίδει στην επιτυχή πορεία της προσκείμενης σε συνδικαλιστικής παράταξης, παρέχοντας ταυτόχρονα και τις κεντρικές πολιτικές-κομματικές κατευθύνσεις στο συνδικαλιστικό στελεχικό δυναμικό που παρίσταται στις διαδικασίες αυτές.

Τα όργανα της παράταξης εξειδικεύουν αυτές τις κομματικές στρατηγικές κατευθύνσεις στο συνδικαλιστικό δημοσιοϋπαλληλικό χώρο της ΑΔΕΔΥ, λαμβάνοντας υπόψη πιθανές ιδιαιτερότητες και ιδιομορφίες κάθε χώρου.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ δηλώνει διαχρονικά την πρόθεσή της να μην αποτελεί ιμάντα μεταβίβασης κυβερνητικών ή κομματικών εντολών και την επιδίωξή της να διατηρεί μια σχετική «αυτονομία» από το κόμμα της ΝΔ. Δείγματα τέτοιας σχετικής

⁷⁷⁴ Ενδεικτικά παραθέτουμε:

-Την ομιλία του Προέδρου της ΝΔ Κ.Μητσοτάκη στις 7-2-1987 σε συγκέντρωση συνδικαλιστών της ΔΑΚΕ στο γήπεδο ΣΠΟΡΤΙΓΚ, *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ.26, Φεβρουάριος 1987.

-την πολιτική παρέμβαση στους συνδικαλιστές της ΔΑΚΕ στις 17-10-1988 από τον Πρόεδρο του κόμματος Κ.Μητσοτάκη όπου ανέπτυξε τις θέσεις του κόμματος, *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 46,σ.69 ,

-την κήρυξη των εργασιών και πολιτική παρέμβαση στις 19-20 Οκτωβρίου 1991 στο δεύτερο Πανελλαδικό Συνέδριο της ΔΑΚΕ -ΔΥ από τον Πρόεδρο του κόμματος Κ.Μητσοτάκη, *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ.83-84, *Νοέμβριος- Δεκέμβριος 1991*,

-την παρέμβαση του Προέδρου της ΝΔ Κ.Καραμανλή στο 4^ο Πανελλαδικό Συνέδριο της ΔΑΚΕ -ΔΥ στις 29/6/2001.

«αυτονομίας» παρουσιάζει η παράταξη αυτή κατά περιόδους, όχι όμως σε θέματα στρατηγικής πολιτικής σημασίας για το κόμμα της ΝΔ αλλά σε επιμέρους και δευτερεύοντα κυρίως θέματα.

Στο πλαίσιο αυτό, δεν λείπουν στις περιόδους διακυβέρνησης της ΝΔ και δημόσιες αντιπαραθέσεις της παράταξης με την κυβέρνηση, ειδικά σε περιόδους συνδικαλιστικών κινητοποιήσεων, αντιπαραθέσεις όμως που επικεντρώνονται σε δευτερεύουσας σημασίας ζητήματα. Η «αυτονομία» αυτή κατορθώνει να λειτουργεί πιο αποτελεσματικά όταν το κόμμα της ΝΔ βρίσκεται στην αντιπολίτευση, ενώ δέχεται ισχυρές κομματικές «πιέσεις» για την μεγαλύτερη δυνατή ευθυγράμμιση της παράταξης με το κόμμα όταν η Ν.Δ είναι στην κυβέρνηση (περίοδοι 1990-1993 και 2004-2009).

Οι σχέσεις αυτές κατά τις περιόδους διακυβέρνησης από την ΝΔ (1990-1993, 2004-2009).

Ειδικότερα, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και κατά τις περιόδους που το κόμμα της ΝΔ είναι στην κυβέρνηση (1990-1993 και 2004-2009), η ΔΑΚΕ-ΔΤ εκφράζει την βούλησή της να ακολουθήσει μια σχετικά «αυτόνομη» συνδικαλιστική πορεία απέναντι στην κομματική και κυβερνητική στρατηγική της Ν.Δ.

Μια στρατηγική που επιθυμεί να βρίσκεται σε διαφορετική κατεύθυνση από αυτήν που θεωρούσε ότι είχε διαχρονικά ακολουθήσει η προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ παράταξη, η ΠΑΣΚ-ΔΥ, τις περιόδους που ήταν στην κυβερνητική εξουσία το ΠΑΣΟΚ. Ειδικότερα, η ΔΑΚΕ-ΔΥ θεωρεί ότι η παράταξη του ΠΑΣΟΚ, η ΠΑΣΚ-ΔΥ, από το 1981 και σε όλες τις περιόδους διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ, ακολουθούσε μια πρακτική με πάση θυσία στήριξη των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ, αδρανοποιώντας τις διεκδικήσεις και δράσεις του συνδικαλιστικού κινήματος, λειτουργώντας, κυρίως στην περίοδο 1981-1989, συχνά ως «κοινωνικός εισαγγελέας» για λογαριασμό της «αλλαγής», ασκώντας ιδεολογική - και όχι μόνο-τρομοκρατία, με αποτέλεσμα τον ελεγχόμενο παροπλισμό του κινήματος⁷⁷⁵.

⁷⁷⁵ «Τα συνδικαλιστικά ‘πρότυπα’ και το συνδικαλιστικό κίνημα στην μεταπολιτευτική περίοδο : η ΔΑΚΕ και η ΝΔ», Άρθρο του Κ.Κόλλια, Γ.Γραμματέα της ΔΑΚΕ-ΔΤ, *Έμφαση*, Καλοκαίρι- Φνινόπωρο 2001, σ. 175

Η παράταξη της ΔΑΚΕ-ΔΤ δεν αποφεύγει το σύνηθες μεταπολιτευτικό φαινόμενο πολλά συνδικαλιστικά στελέχη της, είτε με δική τους πρωτοβουλία είτε με πρόταση του κόμματος, να αναλαμβάνουν θέσεις στον διοικητικό και κρατικό μηχανισμό ή να διαδραματίσουν ρυθμιστικό ρόλο στην διανομή θέσεων εντός της Δημόσιας Διοίκησης. Τις περιόδους αυτές η ΔΑΚΕ-ΔΤ αποδυναμώνεται σημαντικά στον τομέα των ενεργών συνδικαλιστικών στελεχών, ενώ ταυτόχρονα πολλές φορές εμφανίζεται να εκφράζει και διαμαρτυρίες για το γεγονός ότι δεν ζητείται η άποψη της στις κυβερνητικές πολιτικές για την δημόσια διοίκηση ή ότι η συμμετοχή της στα κομματικά επιτελεία του κόμματος της ΝΔ είναι υποβαθμισμένη.

Η παράταξη τις περιόδους αυτές κινείται στη λογική μιας διακριτικής φιλοκυβερνητικής στάσης, καθώς ούτε η συνδικαλιστική δύναμη και δυναμική της είναι τέτοια που να καταφέρνει να αδρανοποιεί συνδικάτα, όπως έχει πολλές φορές την δυνατότητα να πράξει η ΠΑΣΚ-ΔΥ, αλλά και τα στελέχη της, όσα δεν καταλαμβάνουν εκείνες τις περιόδους θέσεις στον κρατικό μηχανισμό, δεν φαίνονται διατεθειμένα να ακολουθήσουν έναν «επιθετικό κυβερνητικό συνδικαλισμό».

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ ειδικότερα τις περιόδους αυτές προσπαθεί να συνδυάσει μια σχετική «αυτονομία» προς την κυβέρνηση της ΝΔ με μια πρακτική διακριτικής στήριξης της κυβέρνησης. Στόχοι της είναι, ενώ συναινεί στις κεντρικές στρατηγικές κυβερνητικές επιλογές της κυβέρνησης της ΝΔ, να μην καταγράφεται η στάση της ως στάση «επιθετικού κυβερνητικού συνδικαλισμού» αλλά και να περιορίζονται όσο το δυνατόν περισσότερο οι “επικίνδυνες” και “επώδυνες” για την κυβέρνηση συνδικαλιστικές δράσεις. Οι διαφοροποιήσεις της από τις κυβερνητικές πολιτικές περιορίζονται κυρίως σε δευτερεύοντα ζητήματα με τακτική προσεχτικών διαφοροποιήσεων από αυτές..

Όσο περισσότερο “πιέζεται” η κυβέρνηση της ΝΔ από το συνδικαλιστικό κίνημα και τους λαϊκούς αγώνες, τόσο περισσότερο η ΔΑΚΕ-ΔΤ προσπαθεί στα όργανα των συνδικαλιστικών οργανώσεων να περιορίζονται οι απεργιακές δράσεις και οι αγωνιστικές κινητοποιήσεις σε χαμηλής έντασης αγώνες, ενώ αν αυτό

καθίσταται εφικτό στην εκάστοτε συγκυρία, συμβάλει και στην εκτόνωση των αγωνιστικών διαθέσεων και δράσεων⁷⁷⁶.

Για την ταυτόχρονη συνύπαρξη συνδικαλιστικής και κομματικής ιδιότητας στα συνδικαλιστικά στελέχη της παράταξης, ο Γ.Αντωνάκος, κορυφαίο συνδικαλιστικό στέλεχος της ΔΑΚΕ-ΔΤ και πολιτικό στέλεχος της ΝΔ, αναφέρει ειδικότερα ότι, ... «είναι κοινό μυστικό ότι όλοι μας, και μιλώ για επίπεδο κορυφής, ότι είμαστε μέλη των Κεντρικών Επιτροπών των κομμάτων στα οποία ανήκουμε. Και όσο και είναι αλήθεια ότι καθώς διατρέχουμε το πολιτικό φάσμα από αριστερά προς τα δεξιά, τόσο χαλαρώνουν και οι σχέσεις κόμματος-οπαδού ή στελέχους, είναι φανερό ότι όλοι, άλλος λιγότερο άλλος περισσότερο, υποκείμεθα σε επιρροές, είτε απ' ευθείας είτε εξ' αντανάκλασας, γιατί καθώς ο ένας φέρνει αυτούσια την κομματική γραμμή, ξυπνά και τα δικά σου αντανάκλαστικά αφού δικαίως δεν θέλεις να γίνεις νεροκουβαλητής του άλλου».⁷⁷⁷

Χαρακτηριστική επίσης για τις σχέσεις αυτές είναι και η προσέγγιση άλλου κορυφαίου συνδικαλιστικού στελέχους της ΔΑΚΕ-ΔΤ και πολιτικού στελέχους της ΝΔ του Κ.Κόλλια, ότι «όταν εγώ, λόγου χάρη, ήμουν εν ενεργεία συνδικαλιστής και ιδεολογικά προσκείμενος στη Νέα Δημοκρατία η πολιτική μου σκέψη ήταν ουσιαστικά η σκέψη της Νέας Δημοκρατίας. Έτσι όταν έμπαινε ένα θέμα αποκρατικοποίησης για παράδειγμα, που εντάσσεται στη γενική ιδεολογική άποψη, λιγότερο κράτος στην οικονομία- καλύτερο κράτος στην κοινωνία, εγώ ήμουν ταυτισμένος με αυτήν την άποψη συνειδητά κι όχι καθ' υπαγόρευση, διότι αυτή είναι η πολιτική μου άποψη. Από την άλλη πλευρά όταν έμπαινε ένα θέμα αυξήσεων των μισθών, που δεν ήταν πια πολιτική θέση αλλά διαχειριστική, η θέση και η στάση μου ήταν να υπερασπιζομαι τα συμφέροντα των εργαζομένων και να διεκδικώ όσο το δυνατόν περισσότερα χρήματα για τους εργαζόμενους, στα όρια βέβαια του συγκεκριμένου οικονομικού περιβάλλοντος»⁷⁷⁸.

⁷⁷⁶ Βλέπε γι αυτό εκτιμήσεις της παράταξης «Αυτόνομη Παρέμβαση» στις «Θέσεις για την^{3η} Συνδιάσκεψη», (29-30 Νοέμβρη 2008).

⁷⁷⁷ Γ.Αντωνάκος, «Πρώτο μέλημα πρέπει να είναι το αύριο. Ο Πρόεδρος της ΔΑΚΕ δημόσιου τομέα, κ.Γ. Αντωνάκος, συζητά με το "Δημόσιο Τομέα" περί συνδικαλισμού», *Δημόσιος Τομέας*, τχ. 219, 20-21

⁷⁷⁸ Κ.Κόλλιας . «Συνδικαλισμός-κοινωνία-πολιτικά κόμματα... ένα θεσμικό τρίγωνο που επιβάλλεται να είναι ισόπλευρο και ισοσκελές. Είναι όμως? Ο Κώστας Κόλλιας, Γραμματέας συνδικαλισμού της Νέας Δημοκρατίας και "ιστορικό συνδικαλιστικό στέλεχος", αναλύει και αξιολογεί τη σημερινή εικόνα του ελληνικού συνδικαλισμού και τη σχέση του με τα πολιτικά κόμματα και την κοινωνία...», *Δημόσιος Τομέας*, τχ.219, σ. 14-16

Το ίδιο στέλεχος της παράταξης εκτιμά ότι η ΔΑΚΕ-ΔΤ «δεν είναι κομματική οργάνωση, δεν είναι κλαδική της ΝΔ»⁷⁷⁹.

Θεωρεί ότι η ΔΑΚΕ ... «είναι καθαρά συνδικαλιστική παράταξη και σε αντίθεση με το τι έλεγε ο Παπανδρέου για τους δικούς του συνδικαλιστές, ο Κ.Καραμανλής, για τους συνδικαλιστές που ανήκουν στην ΝΔ, είχε πει ακριβώς τα αντίθετο, δηλαδή ότι οι συνδικαλιστές όταν συμμετέχουν στα όργανα του κόμματος πρέπει να μεταφέρουν σε αυτό την αγωνία των ίδιων των εργαζομένων. Δεν τους θέλει “χέρι του κόμματος στην κοινωνία” αλλά “χέρι της κοινωνίας στο κόμμα”»⁷⁸⁰.

Σε επιστολή⁷⁸¹ του Προεδρείου της ΔΑΚΕ- ΔΤ προς τον Υπουργό Εσωτερικών Π.Παυλόπουλο το 2009, στην οποία διατυπώνει τις θέσεις και προτάσεις της παράταξης για διάφορα δημοσιοϋπαλληλικά ζητήματα, αποτυπώνεται με απόλυτα σαφή τρόπο ο μεγάλος βαθμός πολιτικής – κομματικής διασύνδεσης της παράταξης αυτής με το κόμμα της ΝΔ.

Αναφέρουν σε αυτή την επιστολή ... «την καθαρή και ισχυρή διαβεβαίωση από την πλευρά μας, ότι συνεχίζουμε τον αγώνα μας με συνέπεια, σε αυτά που έχει συμπεριλάβει στις δεσμεύσεις του το κόμμα μας, απέναντι στην ελληνική κοινωνία».

Συνεχίζουν με την έκφραση της ικανοποίησής τους ότι ... «Ευτυχώς και αφού πλέον είχαν καταρρεύσει όλες σχεδόν οι κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και ανθρώπινες αξίες, οι Έλληνες πολίτες, με την ψήφο τους, απάλλαξαν τη χώρα από την ΠΑΣΟΚΙΚΗ λαίλαπα και έδωσαν ισχυρή εντολή στη Ν.Δ. και τον Κώστα Καραμανλή να κυβερνήσει τη χώρα».

Τέλος, επιβεβαιώνουν την πλήρη στήριξή τους στην ΝΔ και τον Πρόεδρό της γράφοντας χαρακτηριστικά ότι ... «Όλα τα στελέχη της ΔΑΚΕ αλλά και οι απλοί ΔΑΚΙΤΕΣ, όπως γνωρίζετε, δηλώνουμε δημόσια, καθαρά, δυνατά και χωρίς κρατούμενα και υπολογισμούς, ότι είμαστε συνειδητά στη μεγάλη κεντροδεξιά παράταξη, είμαστε ενταγμένοι και στρατευμένοι στη ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ του μεγάλου και αείμνηστου Κων/νου Καραμανλή. Θέλουμε και επιδιώκουμε με κάθε μας ενέργεια οι ιδέες, οι αρχές, οι αξίες και τα οράματα της Ν. Δημοκρατίας να

⁷⁷⁹ ό.π.,

⁷⁸⁰ ό.π.,

⁷⁸¹ ΔΑΚΕ ΔΤ, Επιστολή προς τον Υπουργό Εσωτερικών Π. Παυλόπουλο, Αθήνα 16.07.2009

κυριαρχήσουν στο πολιτικό σκηνικό της πατρίδας μας, επιτέλους. Θέλουμε και επιδιώκουμε με όλες μας τις δυνάμεις ο Κ. Καραμανλής, ο πλέον σύγχρονος και αξιότερος πολιτικός της σύγχρονης Ελλάδας, να συνεχίσει να κυβερνά και την επόμενη τετραετία, κάνοντας πράξη τις στρατηγικές της δικής του πολιτικής, πράξη, που οδηγεί στην πρόοδο και την ανάπτυξη του τόπου, στο καλό της πατρίδας μας, στο ωφέλιμο της ελληνικής κοινωνίας, στο ανέβασμα της ποιότητας της ζωής όλων των Ελλήνων»

Στρατηγικές και δράσεις των συνδικαλιστικών παρατάξεων που δραστηριοποιήθηκαν στον χώρο της ΝΔ

Α) Την περίοδο 1981-1989.

Η περίοδος αυτή ξεκινά για την ΑΔΕΔΥ με το 25^ο συνέδριο(1983) και τελειώνει με το 27^ο (1989).

Στο πρώτο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ το 25^ο (1983) ο πολιτικός χώρος της ΝΔ εκπροσωπείτε⁷⁸² με την ΔΑΚ-ΔΥ η οποία και αναδεικνύετε δεύτερη δύναμη με 25 έδρες στο Γ.Σ της οργάνωσης.

Παρά την ανάδειξή της σε δεύτερη δύναμη δεν της επιτράπη να συμμετάσχει στην Ε.Ε της οργάνωσης. Τον αποκλεισμό της αυτό η ΔΑΚ-ΔΥ τον καταγγέλλει ως γεγονός παράνομο και ανήθικο αποδίδοντας τις ευθύνες στην πλειοψηφούσα παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Έτσι, η παράταξη δεν συμμετέχει στην διοίκηση της οργάνωσης την περίοδο από το 25^ο Συνέριο (1983) μέχρι το επόμενο 26^ο συνέδριο το 1986 και καταγγέλλει «τις μεθοδεύσεις των διορισμένων της ΑΔΕΔΥ για τη δήθεν κάθαρση του συνδικαλισμού με νομικίστικες διαδικασίες»⁷⁸³.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ που προέκυψε από το 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ αμφισβητήθηκε έντονα από τον χώρο της ΝΔ, πρωτοστατούντος του φιλικού της Τύπου⁷⁸⁴.

Την περίοδο αυτή οι εκτιμήσεις της προσκείμενης στην ΝΔ συνδικαλιστικής παράταξης ΔΑΚ- ΔΥ για την κατάσταση στον χώρο της ΑΔΕΔΥ είναι ότι, αποτελεί

⁷⁸² Τον πολιτικό χώρο της ΝΔ επιχείρησαν εκείνη την περίοδο να εκπροσωπήσουν συνδικαλιστικά στον χώρο της ΑΔΕΔΥ και οι συνδικαλιστικές κινήσεις ΔΗ.Ρ.ΚΙ.Σ και ΑΣΔΗΚ όπως αναπτύσσουμε παραπάνω.

⁷⁸³ Τ.Αποστολόπουλος- Χ.Κορυφίδης, (2004), Τόμος Α, σ. 269 βλ. ομιλία στο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ του στελέχους της ΔΑΚΔΥ Ν.Καρανάσου.

⁷⁸⁴ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

μία περίοδος «ελεγχόμενου παροπλισμού» για το συνδικαλιστικό κίνημα, το οποίο θεωρεί ότι λειτουργεί κάτω από το σχήμα «στηρίζω την αλλαγή», ότι χάνει κάθε στοιχείο διεκδίκησης καθώς η ηγεσία του γίνεται συμμετέχων στη διαδικασία του «κοινωνικού μετασχηματισμού» στην οποία επιδίδεται το ΠΑΣΟΚ, λειτουργώντας συχνά ως «κοινωνικός εισαγγελέας» για λογαριασμό της «αλλαγής» «ασκώντας ιδεολογική και όχι μόνο τρομοκρατία».⁷⁸⁵

Για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου.

Σαν γενική εκτίμηση για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου αυτής το στέλεχος της ΔΑΚΕ-ΔΤ Κ.Κόλλιας θεωρεί ότι η κοινωνική συνοχή της χώρας δέχθηκε καίριο πλήγμα με τα εκφυλιστικά φαινόμενα της εξουσίας, τη διασπάθιση του δημοσίου χρήματος, την περιθωριοποίηση και υποβάθμιση ιδιαίτερα στον ευρωπαϊκό χώρο, τον τόσο ζωτικό για τα ελληνικά συμφέροντα.⁷⁸⁶

Για την οικονομική κατάσταση των εργαζομένων στον Δημόσιο τομέα.

Η παράταξη εκτιμά⁷⁸⁷ ότι οι εργαζόμενοι στο δημόσιο υφίστανται επί σειρά ετών τις αρνητικές συνέπειες της πολιτικής που ακολουθήθηκε και που οδήγησε στη συρρίκνωση του εισοδήματος και στην πτώση του βιοτικού τους επιπέδου.

Οι σημαντικότερες προτάσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ⁷⁸⁸

Η παράταξη θεωρεί ότι έξοδος από το τέλμα μπορεί να υπάρξει μέσα από μια πολιτική η οποία θα επιτρέψει στους εργαζόμενους να διεκδικήσουν – σε συνθήκες σταθεροποίησης και ανάκαμψης της Οικονομίας – την προστασία και βελτίωση του εισοδήματός τους.

Και τούτο, θεωρεί ότι θα επιτευχθεί όχι με τον ισοπεδωτικό-αντιπαραγωγικό άδικο χαρακτήρα του ισχύοντος μισθολογίου αλλά με Νέο Μισθολόγιο, που :

- Θα κατοχυρώνει για όλους τους εργαζόμενους στο Δημόσιο ένα ανεκτό τουλάχιστον επίπεδο διαβίωσης

⁷⁸⁵ «Τα συνδικαλιστικά “πρότυπα” και το συνδικαλιστικό κίνημα στην μεταπολιτευτική περίοδο : η ΔΑΚΕ και η ΝΔ», Άρθρο του Κ.Κόλλιας, Γ.Γραμματέα της ΔΑΚΕ-ΔΤ, *Έμφαση*, Καλοκαίρι-Φθινόπωρο 2001, σ. 173-178

⁷⁸⁶ Για 2^ο Πανελλαδικό Συνέδριο στελεχών της ΔΑΚΕ-ΔΤ που πραγματοποιήθηκε 19-20 Οκτωβρίου 1991 με την συμμετοχή 500 περίπου συνέδρων από 60 δευτεροβάθμιες οργανώσεις της ΑΔΕΔΥ, βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ.83-84, σ. 75-79 (Νοέμ-Δεκ. 1991)

⁷⁸⁷ *ό.π.*

⁷⁸⁸ *ό.π.*

- Θα διασφαλίζει την παραπέρα μισθολογική τους εξέλιξη με την παροχή κινήτρων, στη βάση ενός αξιοκρατικού συστήματος, που θα στοχεύει στην απελευθέρωση και την ανάδειξη των δημιουργικών και παραγωγικών δυνατοτήτων των εργαζομένων και στην αξιοποίηση τους, προς όφελος της αναπτυξιακής και δημοκρατικής πορείας τους τόπου αλλά και των ιδίων
- Θα προβλέπει παραπέρα αύξηση των αποδοχών, που θα ανταποκρίνεται στην πραγματική αύξηση του εθνικού εισοδήματος, και,
- Θα αναδεικνύει τον κοινωνικό του χαρακτήρα, μέσα από την ουσιαστική αύξηση των κοινωνικών επιδομάτων.

Το Νέο Μισθολόγιο, θα πρέπει να είναι ενιαίας λογικής για τους εργαζόμενους στο δημόσιο, απλό και δίκαιο και να κινείται στην κατεύθυνση των αναβαθμισμένων Β.Μ. με τις ανάλογες ενσωματώσεις (Μ.Κ.-ΑΤΑ-Χρονοεπίδομα)

Παράλληλα , θα πρέπει να προχωρήσουν οι διαδικασίες για την επικύρωση της 151 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας.

Παράλληλα με την εισοδηματική πολιτική, η παράταξη θεωρεί ότι η διαμόρφωση και εφαρμογή ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος είναι αναγκαία και επείγουσα.

Η πάταξη της παραοικονομίας και φοροδιαφυγής, η διεύρυνση της φορολογικής βάσης και η αύξηση των εσόδων, σε συνδυασμό με τη σωστή διαχείριση των δαπανών, θα δημιουργήσουν- έστω και σταδιακά – συνθήκες φορολογικής δικαιοσύνης.

Ειδικότερα η ΔΑΚΕ-ΔΤ για το φορολογικό προτείνει :

- Ουσιαστική ελάφρυνση της φορολογίας εισοδήματος με ριζική αναπροσαρμογή της φορολογικής κλίμακας και μείωση των φορολογικών συντελεστών.
- Αφορολόγητο ποσό εισοδήματος στο ύψος του επίσημα προσδιορισμένου ορίου ανεκτής διαβίωσης για τετραμελή οικογένεια .
- Αλλαγή της σχέσης έμμεσης και άμεσης φορολογίας, με ουσιαστική μείωση των έμμεσων φόρων, από τη διόγκωση των οποίων ιδιαίτερα πλήττονται οι εργαζόμενοι.

- επιβάλλεται ανακατανομή των αγαθών και υπηρεσιών που φορολογούνται με το σύστημα του ΦΠΑ με τρόπο ώστε οι συντελεστές, κυρίως σε είδη ευρείας κατανάλωσης, να ανταποκρίνονται στις πραγματικές κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες.

Η παράταξη δηλώνει ότι αποδίδει μεγάλη σημασία στην άμεση αντιμετώπιση των οξυμένων προβλημάτων, επαναβεβαιώνει τις βασικές θέσεις της, όπως αυτές διαμορφώθηκαν στο 1^ο Πανελλαδικό της Συνέδριο και επισημαίνει την ανάγκη εξόδου από την κρίση μέσα από έναν ουσιαστικό διάλογο, στα πλαίσια της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Επίσης αποτελούν στόχους του προγράμματος δράσης της ΔΑΚΕ-ΔΤ:

- τα ζητήματα της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας, της αξιοκρατίας, του περιορισμού της κρατικής παρέμβασης, της απλούστευσης των διοικητικών διαδικασιών της αποκέντρωσης, της κατοχύρωσης του σεβασμού στον πολίτη, της σύγχρονης τεχνολογίας.
- ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης, που θεωρεί ότι περνά μέσα από την αναβάθμιση του ρόλου των δημοσίων υπαλλήλων.

Θεωρεί ότι θα πρέπει να αντιστραφεί η εικόνα που έχει η κοινή γνώμη για τον δημόσιο υπάλληλο - εικόνα που κατά το πλείστον τον αδικεί.

Γι αυτό η παράταξη αποδίδει τεράστια σημασία στο ρόλο του δημόσιου υπαλλήλου και στην εξέλιξή του μέσα σε ένα σίγουρο εργασιακό περιβάλλον. Η μεγαλύτερη εκκρεμότητα που υπάρχει αυτή τη στιγμή κατά την παράταξη είναι η καθιέρωση ενός Βαθμολογίου σε αντικατάσταση του ν.1586.

Η προοπτική για ένα σύγχρονο, πιο ελεύθερο, πιο ανοικτό δημόσιο τομέα, που θα σέβεται και θα βοηθά τον πολίτη είναι αναγκαία.

Η παράταξη οραματίζεται ένα κράτος διαφορετικό που δε θα ασχολείται με την αναπαραγωγή της ανικανότητας του, αλλά θα υποβοηθά την ανάπτυξη, θα λειτουργεί με σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Θέλει ένα κράτος όπως αυτό που υπάρχει ή δημιουργείται και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Ένα μικρό και αποτελεσματικό κράτος με επίκεντρο τον άνθρωπο.

Για τις δράσεις της ΔΑΚΔΥ την περίοδο αυτή.

Η προσκείμενη στην ΝΔ παράταξη ΔΑΚΔΥ, αναδείχτηκε με τα εκλογικά αποτελέσματα⁷⁸⁹ του 26^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ το 1986, ως δεύτερη δύναμη και έλαβε μέρος, για πρώτη φορά, στην Ε.Ε της οργάνωσης.

Την συμμετοχή της αυτή την χαρακτήρισε ως ... « θετική συμβολή στην λειτουργία της οργάνωσης, που έδωσε μια άλλη διάσταση στο τριτοβάθμιο συνδικαλιστικό όργανο, που σηματοδότησε και καλλιέργησε τη συμφιλίωση, αλλά προπάντων το γκρέμισμα των τεχνικών φραγμών... και πάντοτε με αγωνιστική παρουσία και συνέπεια στην συνδικαλιστική δεοντολογία και πρακτική».⁷⁹⁰

Κατά την περίοδο 1985-1989, η προσκείμενη στην ΝΔ συνδικαλιστική παράταξη, συμπορεύτηκε, ενάντια στην κυβερνητική οικονομική πολιτική, με τις αντιπολιτευτικές προς την κυβέρνηση στρατηγικές που εκφράζονταν στα συνδικαλιστικά όργανα της ΑΔΕΔΥ.

Αναγνωρίζει την περίοδο αυτή και στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ «αγωνιστικές προθέσεις» και μια γενική κατεύθυνση για αγώνες, μπροστά στην επίθεση της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ κατά των εργαζομένων, με την ποινικοποίηση των αυξήσεων, με σταθεροποιητικά προγράμματα, με πράξεις νομοθετικού περιεχομένου αλλά και με το χτύπημα των συνδικαλιστικών αγώνων⁷⁹¹.

Η παράταξη σχετικά με την στρατηγική της στις δράσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1985-1989 , θεωρεί ότι όσες φορές χρειάστηκε να στηριχθούν αγώνες, η μαχητική παρουσία της παράταξης ήταν διαρκής και έντονη, αν και συμμετείχε μειοψηφικά, με περιορισμό, στην διοίκηση της ΑΔΕΔΥ καθότι, όπως καταγγέλλει, μετά το 26^ο Συνέδριο, οι λεγόμενες «προοδευτικές παρατάξεις» τα βρήκανε και έκαναν νομή της εξουσίας με τρόπο αρπακτικό και συνδικαλιστικά ιδιοτελή και συνέβη αυτό που η παράταξη χαρακτηρίζει «παγκόσμια πρωτοτυπία», με τη μη συμπλήρωση του Προεδρείου της ΑΔΕΔΥ μέχρι την λήξη της θητείας του με στόχο να στηθεί η ΔΑΚΕ στην γωνία του συνδικαλιστικού κινήματος με την δημιουργία διαχωριστικών γραμμών.⁷⁹²

Η παράταξη καταγγέλλει την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ και ειδικότερα την πλειοψηφία που ανήκει στην ΠΑΣΚ-ΔΥ ... «για απεργοσπαστικό μηχανισμό και

⁷⁸⁹ Τ.Αποστολόπουλος- Χ.Κορυφίδης, (2004), Τόμος Α, σ.421

⁷⁹⁰ Τ.Αποστολόπουλος- Χ.Κορυφίδης, (2004), Τόμος Β, σ. 114, βλ. ομιλία στο 27^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ του στελέχους της ΔΑΚΕ-ΔΤ Ν.Καρανάσου.

⁷⁹¹ ό.π.

⁷⁹² ό.π.

ευνουχισμό των αγώνων των δημοσίων υπαλλήλων, ... για επιδίωξη δημιουργίας διαχωριστικών γραμμών και για επιδίωξη να στηθεί η παράταξη στην γωνία του συνδικαλιστικού κινήματος με τη μη συμπλήρωση του Προεδρείου της ΑΔΕΔΥ»⁷⁹³ καταγγέλλοντας ειδικότερα τον Πρόεδρο της ΑΔΕΔΥ ότι με την στάση του στον τελευταίο εορτασμό της Πρωτομαγιάς, έβαλε πάνω από όλα τα κομματικό και παραταξιακό συμφέρον και ποδοπάτησε αποφάσεις, κύρος και αγώνες του συνδικαλιστικού κινήματος»⁷⁹⁴.

Θεωρεί⁷⁹⁵ ότι τεράστιες είναι οι ευθύνες του συνδικαλιστικού κινήματος αυτής της περιόδου για τη στήριξη ή ανοχή αυτών των νοσηρών καταστάσεων που επικράτησαν στην πολιτική ζωή της χώρας.

Οι δράσεις της παράταξης την περίοδο μεταξύ 25^{ου} και 26^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ, εκτιμά η ίδια ότι είχαν ως σκοπό να κινηθεί η παράταξη «όχι σαν αντιπολίτευση, αλλά να κρατήσει την πλειοψηφία της ΑΔΕΔΥ από ένα κατήφορο που είχε πάρει, γιατί ο συνδικαλισμός αυτή την τριετία εκτιμά ότι ήταν “η συμπαράταξη”, ήταν εκείνος ο “εργοδοτικός συνδικαλισμός” που μπήκε από την άλλη πόρτα», ασκώντας γι αυτό κριτική στην πλειοψηφία της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ⁷⁹⁶.

Στις τοποθετήσεις τους στο 26^ο Συνέδριο της οργάνωσης τα συνδικαλιστικά στελέχη⁷⁹⁷ της παράταξης ασκούν κριτική στην πλειοψηφία της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ. Ειδικότερα⁷⁹⁸ γίνεται η επισήμανση ... «πως η εξουσιαστική ή μετωπική αν θέλετε ομάδα της πλειοψηφίας της ΑΔΕΔΥ ήταν περισσότερο από κάθε άλλη φορά βαθύτατα επηρεασμένη από την ασφυκτική και έντονα αντισυνδικαλιστική συμπεριφορά που προσδιορίζεται από την τακτική στήριξη της κυβερνητικής πολιτικής και που κυρίως ακολουθήθηκε στα χρόνια της παντοδυναμίας της ΠΑΣΚ».

⁷⁹³ ό.π.

⁷⁹⁴ ό.π.

⁷⁹⁵ Για 2^ο Πανελλαδικό Συνέδριο στελεχών της ΔΑΚΕ-ΔΤ που πραγματοποιήθηκε 19-20 Οκτωβρίου 1991 με την συμμετοχή 500 περίπου συνέδρων από 60 δευτεροβάθμιες οργανώσεις της ΑΔΕΔΥ, βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ., 83-84, σ. 75-79 (Νοέμ-Δεκ. 1991)

⁷⁹⁶ Τ.Αποστολόπουλος- Χ.Κορυφίδης, (2004), Τόμος Β, σ. 64-65 βλ. ομιλία στο 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ του στελέχους της ΔΑΚΕ-ΔΤ Β.Περουτσέα.

⁷⁹⁷ Τ.Αποστολόπουλος- Χ.Κορυφίδης, (2004), Τόμος Β, σ. 67-68 βλ. ομιλία στο 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ του στελέχους της ΔΑΚΕ-ΔΤ Σ.Σφιακιανάκη.

⁷⁹⁸ ό.π.

Αυτή η τακτική θεωρεί ότι είχε σαν αποτέλεσμα τη διαμόρφωση ενός θεσμικού πλαισίου που κάθε άλλο παρά ικανοποιεί τους δημοσίους υπαλλήλους και τους οδηγεί στο μεγάλο προβληματισμό της αλλαγής πορείας.

Αγνοούσατε, λέει απευθυνόμενος ⁷⁹⁹ στους συνδικαλιστές της ΠΑΣΚ-ΔΥ, «έντρομοι τα πάγια αιτήματα της δημοσιοϋπαλληλικής τάξης και συμπράττατε σε μια παρωδία στόχων που δεν είναι τίποτε άλλο παρά συρραφή τυχάρπαστων θέσεων, μια θολής ιδεολογικής πορείας. Και τέλος, κάνατε υποχέριο το συνδικαλισμό, υποχέριο όχι μιας πράγματι υφιστάμενης ιδεολογίας, μα μιας συγκεκριμένης κυβερνητικής σήμερα πορείας, έτσι βάλτωσε η αλλαγή, πελαγοδρομούν οι οργανισμοί των υπουργείων και αγωνιούμε για το τι θα εκπορευθεί από τους νόμους που ονομάσατε “ενιαίο μισθολόγιο” και “βαθμολόγιο”».

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί⁸⁰⁰ ότι την περίοδο αυτή αποτέλεσε μια παράταξη με ρεαλιστικά οράματα, για μια κοινωνία ελεύθερη, με πατριωτισμό και σεβασμό. Καλεί και τις υπόλοιπες παρατάξεις με βαθύ λαϊκό αίσθημα αντί να δημιουργούν στείρους ανταγωνισμούς να ανοίξουν τους ορίζοντές τους και να δεχτούν τη σημερινή σύγχρονη μεθοδολογία σκέψης, τη λεγόμενη “συναντίληψη”.

Με βάση αυτές τις επισημάνσεις και την κριτική της, η παράταξη θεωρεί επιβεβλημένη την καταψήφιση των πεπραγμένων της απερχόμενης πλειοψηφίας της ΠΑΣΚ-ΔΥ στο 26^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ.

Στρατηγικές και δράσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ στην κυβερνητική περίοδο 1990-1993.

Οργανωτικές δραστηριότητες της παράταξης την περίοδο αυτή⁸⁰¹.

ΣΤΙΣ 19-20 Οκτωβρίου 1991 διεξήχθη το δεύτερο Πανελλαδικό Συνέδριο στελεχών της ΔΑΚΕ –ΔΥ με συμμετοχή 500 περίπου στελεχών από 60 Δευτεροβάθμιες οργανώσεις της ΑΔΕΔΥ.

Είχε προηγηθεί Προσυνεδριακή – Οργανωτική Διάσκεψη στις 11-7-1987 και το πρώτο Οργανωτικό Συνέδριο της παράταξης στις 7-11-1987.

⁷⁹⁹ ό.π.

⁸⁰⁰ Τ.Αποστολόπουλος- Χ.Κορυφίδης, (2004), Τόμος Β, σ. 67-68 βλ. ομιλία στο 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ του στελέχους της ΔΑΚΕ-ΔΤ Σ.Σφιακιανάκη.

⁸⁰¹ Βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 83-84, (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1991).

Η ΔΑΚΕ θεωρεί ότι η περίοδος μετά το 1989 είναι εξαιρετικά ευνοϊκή για τις ιδέες και αξίες που ενστερνίζεται η ίδια και ο πολιτικός χώρος της ΝΔ στον οποίο πρόσκεινται, θεωρώντας ως μία περίοδο κατά την οποία..... «κατέρρεαν οι ολοκληρωτισμοί και τα καθεστώτα βίας και ανελευθερίας, ενώ παράλληλα αναδεικνύονταν διεθνώς οι αξίες της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της προόδου»⁸⁰².

Τα σημαντικότερα προβλήματα του συνδικαλιστικού κινήματος θεωρεί⁸⁰³ ότι είναι τα ακόλουθα:

1. **Η ιδεολογική σύγχυση** : Η κρίση που μαστίζει το συνδικαλιστικό κίνημα θεωρεί ότι είναι η προέκταση της κρίσης της Αριστερής ιδεολογίας. Το συνδικαλιστικό κίνημα που ανέκαθεν ήταν χειραγωγημένο από την αριστερά σήμερα παρουσιάζεται αμήχανο και χωρίς πολιτικό λόγο. Αναμασά συνθήματα του παρελθόντος και εκφράζει μια ξεπερασμένη και αντιδραστική νοοτροπία.

2. **Ο κομματισμός** : θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα υποστηρίζει και ακολουθεί κομματικές αποφάσεις χωρίς να έχει σταθερές θέσεις και απόψεις. Και αναρωτιέται: Που ήταν τα αυτόνομα συνδικάτα όταν το ΠΑΣΟΚ κομματικοποιούσε το κράτος και το δημόσιο τομέα ; Που ήταν η υπεύθυνη συνδικαλιστική ηγεσία όταν το ΠΑΣΟΚ διέλυε τη δημόσια διοίκηση; Την αντίστασή τους στην καταβράθρωση του κρατικού τομέα αντικατέστησε η ανοχή τους στους κομματικούς τους πατρώνες, η οποία όμως τους έκανε εντελώς αναξιόπιστους.

3. **Ο συντεχνιασμός** : Το συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα θεωρεί ότι είναι δεμένο στο άρμα του συντεχνιασμού, προωθεί τα συμφέροντα μικρών και συγκεκριμένων ομάδων εργαζομένων σε βάρος όλων των υπολοίπων. Ειδικά εκεί που κυριαρχούν τα λεγόμενα «φυσικά μονοπώλια» του δημοσίου τομέα, τα συνδικάτα έχουν μετατραπεί σε δυνάστες ολόκληρου του ελληνικού λαού με τη δυνατότητά τους να εκβιάζουν τους πάντες, για να πετύχουν αυτό που θέλουν. Έτσι φτάνει στο σημείο αντί να λειτουργεί προς όφελος των εργαζομένων να τους επιβάλλει πρόσθετα φορολογικά και άλλα βάρη για να εξυπηρετούνται συντεχνιακά

⁸⁰² ό.π.

⁸⁰³ ό.π.

συμφέροντα. Αποτέλεσμα αυτού είναι να γίνει αναξιόπιστο όχι μόνο στον υπόλοιπο ελληνικό λαό και στους ίδιους τους εργαζόμενους.

4. **Ο κρατισμός** : θεωρεί επίσης θλιβερή την ταύτιση του συνδικαλιστικού κινήματος με τον κρατισμό. Η αδυναμία του συνδικαλιστικού κινήματος να αρθρώσει ένα σύγχρονο πολιτικό λόγο και να προτείνει κάτι καινούργιο για να βελτιωθεί η κατάσταση της ελληνικής κοινωνίας, το έχει οδηγήσει στο να υιοθετεί την υπάρχουσα λογική και να περιορίζεται στην προσπάθεια για διατήρηση των “κεκτημένων δικαιωμάτων” του αναμασσώντας τα ίδια, ξεπερασμένα, κρατικίστικα επιχειρήματα. Η αναγκαιότητα όμως μετασχηματισμού της ελληνικής κοινωνίας είναι τεράστια. Γι’ αυτό και το συνδικαλιστικό κίνημα, που βρίσκεται σε φθίνουσα πορεία, πρέπει να αναμορφωθεί και να συμβάλλει έτσι με τον δικό του τρόπο στην ανάπτυξη της χώρας μας.

Εκτιμήσεις της παράταξης για τις δράσεις της ΑΔΕΔΥ.

Ο απολογισμός⁸⁰⁴ της παράταξης για τις δράσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή είναι αρνητικός καθώς θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα μαστίζεται από σφοδρή κρίση και ότι παρουσιάζεται αμήχανο και χωρίς πολιτικό λόγο. Αναμασά συνθήματα του παρελθόντος και εκφράζει μια ξεπερασμένη και αντιδραστική νοοτροπία.

Θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα, όχι μόνο δε συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό του δημοσίου τομέα της χώρας, αλλά αντιθέτως, η όλη λειτουργία του, αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα σε κάθε προσπάθεια ανάπτυξης. Αρρωστημένο και δυσκίνητο αδυνατεί να προσαρμοστεί στις σημερινές συνθήκες.

Το προγραμματικό πλαίσιο των δράσεων της παράταξης την περίοδο αυτή.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί ότι την περίοδο αυτή πρέπει σαν παράταξη,⁸⁰⁵

- Να αναλάβει την ευθύνη για τον εκσυγχρονισμό του συνδικαλιστικού κινήματος, καθώς θεωρεί ότι αποτελεί τη μόνη υπεύθυνη, σύγχρονη και ρεαλιστική παράταξη του χώρου και η συνεχώς αυξανόμενη απήχησή της στους εργαζόμενους αυξάνει και τις υποχρεώσεις της.

⁸⁰⁴ ό.π.

⁸⁰⁵ Για 2^ο Πανελλαδικό Συνέδριο στελεχών της ΔΑΚΕ-ΔΤ που πραγματοποιήθηκε 19-20 Οκτωβρίου 1991 με την συμμετοχή 500 περίπου συνέδρων από 60 δευτεροβάθμιες οργανώσεις της ΑΔΕΔΥ, βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ.83-84, σ. 75-79 (Νοέμ-Δεκ. 1991)

- Να γίνει πομπός των νέων αντιλήψεων στο χώρο της Οικονομίας, της δημόσιας διοίκησης, του ρόλου του κράτους. Να μεταφέρει τα μηνύματα και τα σημεία των καιρών και να θέσει όλους μπροστά στις ευθύνες τους.
- Να πραγματοποιήσει μια ολομέτωπη ιδεολογική επίθεση για την προώθηση των φιλελεύθερων ιδεών στο συνδικαλιστικό χώρο.
- Να υπερβεί την κατεστημένη νοοτροπία του κρατικισμού και τη συντεχνιακή λογική.
- Να διαμορφώσει τις δικές της φιλελεύθερες και ρεαλιστικές προτάσεις για την έξοδο της χώρας από την κρίση.
- Να σπάσει το μονοπώλιο της Αριστερής πληροφόρησης στους χώρους εργασίας και να ενημερώνει τους εργαζόμενους για τη φιλελεύθερη πρόταση και τη διεθνή εμπειρία που υπάρχει από την εφαρμογή της.
- Να εμψυχήσει στους εργαζόμενους τον ενθουσιασμό για μια ρήξη με το αρρωστημένο παρόν του συνδικαλιστικού χώρου.

Εκτιμά ότι η αντίδραση όσων εξυπηρετούνται από τη σημερινή κατάσταση θα είναι λυσσαλέα. Θεωρεί όμως ότι αξίζει τον κόπο να έρθει η παράταξη σε ρήξη με όποια συμφέροντα απαιτηθεί για να πάρει η Ελλάδα τη διεθνή θέση που της ταιριάζει.

Εκτιμήσεις της παράταξης για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου.

Η ΔΑΚΕ –ΔΤ εκτιμά ότι την περίοδο αυτή, από την κυβέρνηση της ΝΔ, έχουν γίνει θετικά βήματα για την αντιμετώπιση της κακοδαιμονίας της δημόσιας διοίκησης και θεωρεί ότι το νομοθετικό πλαίσιο και οι επιλογές που έγιναν ενισχύουν αυτή τη διαπίστωση⁸⁰⁶.

Προτάσεις της παράταξης για τα δημοσιονομικά⁸⁰⁷ προβλήματα.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ πιστεύει ότι για τη δικαίωση του μόχθου των εργαζομένων και την ανύψωση του βιοτικού τους επιπέδου είναι αναγκαία μια νέα οικονομική πολιτική που θα οδηγήσει την οικονομία σε ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης και θα απαντάει

⁸⁰⁶ Για 2^ο Πανελλαδικό Συνέδριο στελεχών της ΔΑΚΕ-ΔΤ που πραγματοποιήθηκε 19-20 Οκτωβρίου 1991 με την συμμετοχή 500 περίπου συνέδρων από 60 δευτεροβάθμιες οργανώσεις της ΑΔΕΔΥ βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ.83-84, σ. 75-79 (Νοέμ-Δεκ. 1991)

⁸⁰⁷ ό.π.

θετικά στην πρόκληση της ενωμένης Ευρώπης του 1992 και στην προοπτική του 2000.

Θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη **νέου Μισθολογίου** που δεν θα διακρίνεται από τον ισοπεδωτικό-αντιπαραγωγικό άδικο χαρακτήρα του ισχύοντος μισθολογίου αλλά που :

- Θα κατοχυρώνει για όλους τους εργαζόμενους στο Δημόσιο ένα ανεκτό τουλάχιστον επίπεδο διαβίωσης
- Θα διασφαλίζει την παραπέρα μισθολογική τους εξέλιξη με την παροχή κινήτρων, στη βάση ενός αξιοκρατικού συστήματος, που θα στοχεύει στην απελευθέρωση και την ανάδειξη των δημιουργικών και παραγωγικών δυνατοτήτων των εργαζομένων και στην αξιοποίηση τους, προς όφελος της αναπτυξιακής και δημοκρατικής πορείας του τόπου αλλά και των ιδίων
- Θα προβλέπει παραπέρα αύξηση των αποδοχών, που θα ανταποκρίνονται στην πραγματική αύξηση του εθνικού εισοδήματος και,
- Θα αναδεικνύει τον κοινωνικό του χαρακτήρα, μέσα από την ουσιαστική αύξηση των κοινωνικών επιδομάτων.

Το νέο μισθολόγιο, θα πρέπει να είναι ενιαίας λογικής για τους εργαζόμενους στο δημόσιο, απλό και δίκαιο και να κινείται στην κατεύθυνση των αναβαθμισμένων Β.Μ. με τις ανάλογες ενσωματώσεις (Μ.Κ.-ΑΤΑ-Χρονοεπίδομα)

Παράλληλα , θα πρέπει να προχωρήσουν οι διαδικασίες για την επικύρωση της 151 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας.

Παράλληλα με την εισοδηματική πολιτική, η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί ότι η διαμόρφωση και εφαρμογή ενός **δίκαιου φορολογικού συστήματος** είναι αναγκαία και επείγουσα. Η πάταξη της παρασικονομίας και φοροδιαφυγής, η διεύρυνση της φορολογικής βάσης και η αύξηση των εσόδων, σε συνδυασμό με τη σωστή διαχείριση των δαπανών, θα δημιουργήσουν- έστω και σταδιακά – συνθήκες φορολογικής δικαιοσύνης.

Ειδικότερα η ΔΑΚΕ-ΔΤ για το φορολογικό προτείνει :

- Ουσιαστική ελάφρυνση της φορολογίας εισοδήματος με ριζική αναπροσαρμογή της φορολογικής κλίμακας και μείωση των φορολογικών συντελεστών.

- Αφορολόγητο ποσό εισοδήματος στο ύψος του επίσημου προσδιορισμένου ορίου ανεκτής διαβίωσης για τετραμελή οικογένεια .
- Αλλαγή της σχέσης έμμεσης και άμεσης φορολογίας, με ουσιαστική μείωση των έμμεσων φόρων, από τη διόγκωση των οποίων ιδιαίτερα πλήττονται οι εργαζόμενοι.
- Ανακατανομή των αγαθών και υπηρεσιών που φορολογούνται με το σύστημα του ΦΠΑ σε τρόπο ώστε οι συντελεστές, κυρίως σε είδη ευρείας κατανάλωσης, να ανταποκρίνονται στις πραγματικές κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες.

Η παράταξη αποδίδει μεγάλη σημασία στην άμεση αντιμετώπιση των οξυμένων προβλημάτων, επαναβεβαιώνει τις βασικές θέσεις της όπως αυτές διαμορφώθηκαν στο 1^ο Πανελλαδικό της Συνέδριο και επισημαίνει την ανάγκη εξόδου από την κρίση μέσα από έναν ουσιαστικό διάλογο, στα πλαίσια της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Η Προοπτική για ένα σύγχρονο, πιο ελεύθερο, πιο ανοικτό δημόσιο τομέα, που θα σέβεται και θα βοηθά τον πολίτη είναι αναγκαία.

Δηλώνει ότι οραματίζεται ένα κράτος διαφορετικό που δε θα ασχολείται με την αναπαραγωγή της ανικανότητας του αλλά θα υποβοηθά την ανάπτυξη, θα λειτουργεί με σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Θέλει ένα κράτος όπως αυτό που υπάρχει ή δημιουργείται και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Ένα μικρό και αποτελεσματικό κράτος με επίκεντρο τον άνθρωπο.

Στρατηγικές και δράσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ την περίοδο 1993-2004.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ για Ευρωπαϊκή ένωση.

Η γενική πολιτική εκτίμηση⁸⁰⁸ της παράταξης για την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ότι η πορεία αυτή είναι κυρίως πολιτική και όχι στενά οικονομική και εντοπίζει την ύπαρξη ... «επικίνδυνων ελλειμμάτων» όπως:

- Έλλειμμα δημοκρατικό σε πολλούς τομείς διαχρονικά αλλά και πρόσφατα με τη λειτουργία διαφόρων τύπων διευθυντηρίων.

⁸⁰⁸ « Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

- Έλλειμμα κοινής εξωτερικής πολιτικής και Ασφάλειας, με αποτέλεσμα η Ευρώπη να είναι ετεροκαθοριζόμενη δύναμη, διοικούμενη από ετερόφωτους ηγέτες .

Θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα οφείλει και σ' αυτόν τον τομέα να ξεκαθαρίσει τη θέση του, υπέρ μιας ισχυρής Ε.Ε. πολιτών, δημοκρατικής, κοινωνικά ευαίσθητης και με σεβασμό στην ιστορία, τη γλώσσα, την παράδοση και τον πολιτισμό κάθε χώρας – μέλους.

Καταθέτει κριτική αλλά και προτάσεις προς την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ για την ανάγκη ύπαρξης ουσιαστικής διασύνδεσης του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου με τις ευρωπαϊκές εξελίξεις, καθώς θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα οφείλει να γνωρίζει ότι στις Βρυξέλλες παίρνονται σημαντικές αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή των ατόμων, των οικογενειών, των κοινωνιών.

Θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα οφείλει να συνειδητοποιήσει -έστω και τώρα- τους κινδύνους από την επαπειλούμενη de facto περιθωριοποίηση της χώρας από την ευρωπαϊκή προοπτική. Η ίδια η παράταξη θεωρεί ότι πρέπει:

- Να εναντιωθεί στην ακολουθούμενη πολιτική.
- Να ενημερώσει τους εργαζόμενους τεκμηριωμένα και με αντικειμενικότητα.
- Να εξειδικεύει θέσεις και προτάσεις που θα συνδυάζουν την οικονομική με την πραγματική σύγκλιση.

Η ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς, η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) και το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο δεν αποτελούν πανάκεια, αλλά υπό τις παρούσες συνθήκες, προσφέρουν τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις για τη δυναμική συμμετοχή της χώρας μας μαζί με την Ευρώπη στον 21ο αιώνα.

Οι γενικές εκτιμήσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ⁸⁰⁹ ασκεί κριτική στις ασκούμενες κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου καθώς εκτιμά ότι η κυβέρνηση ακολούθησε τον εύκολο δρόμο της «λογιστικής διαχείρισης» που κατέστησε την Ελλάδα ουραγό στην Ευρώπη και

⁸⁰⁹ «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

τους Έλληνες εργαζόμενους τελευταίους ανάμεσα στους Ευρωπαίους συναδέλφους τους κι όλους τους Έλληνες φτωχότερους. Με:

- Οικονομική καχεξία,
- Απαξίωση του κράτους, του ρόλου των Δημοσίων Υπηρεσιών και των δημοσίων υπαλλήλων,
- Διόγκωση της ανεργίας,
- Απορρύθμιση της παιδείας,
- Υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου του λαού,
- Μη αξιοποίηση των εισροών από την Ε.Ε. (Κ.Π.Σ),
- Αδιαφάνεια,
- κακοτεχνίες, τα καθημερινά και πολλαπλά προβλήματα προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων,
- Προβλήματα στο αγροτικό τομέα και στις Μ.Μ. επιχειρήσεις, συνθέτουν ένα μείγμα αρνητικότητας, με σοβαρές επιπτώσεις στη μεγάλη πλειοψηφία του λαού μας.

Σε όλα αυτά θεωρεί ότι θα πρέπει να συνοψολογιστούν:

- Η γενικευμένη ανασφάλεια,
- Η εγκληματικότητα,
- Η διαφθορά,
- Ο αποπροσανατολισμός από τα οξυμένα προβλήματα του τόπου.

Τα παραπάνω θεωρεί η ΔΑΚΕ-ΔΤ ότι είναι συνέπειες των πολιτικών που ακολούθησαν οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ αυτή την περίοδο.

Πολιτικές που η ΔΑΚΕ-ΔΤ εκτιμά ως «εκ των πραγμάτων αδιέξοδες», και οι οποίες θεωρεί ότι γίνονται ανεκτές μόνο από όσους επιμένουν να επενδύουν στο κομματικό κράτος, στις πελατειακές σχέσεις, στην αδιαφάνεια και τη διαπλοκή.

Πέραν από τις μεγάλες υστερήσεις σε βασικούς τομείς της δημόσιας ζωής, που συνδέονται με την εθνική προοπτική της χώρας και τη θέση της στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον, θεωρεί ότι υπάρχουν ειδικότερες επιπτώσεις στον κρίσιμο τομέα της κοινωνικής συνοχής. Η διεύρυνση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων και υπέρ των ολίγων και κατεχόντων καθώς και η

περιθωριοποίηση ολόκληρων γεωγραφικών διαμερισμάτων, θεωρεί ότι δίνουν ένα αδιάψευστο δείγμα μίας αναποτελεσματικής πολιτικής.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ είχε υποστηρίξει ότι η καθιέρωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων στο δημόσιο θα αποτελέσει βασικό εργαλείο στη διεκδίκηση των αιτημάτων του συνδικαλιστικού κινήματος. Εκτιμά όμως ότι δυστυχώς η πραγματικότητα διέψευσε οικτρά τις προσδοκίες αυτές.

Το πλαίσιο -αμυντικό κυρίως- των διεκδικήσεών μας συνάντησε την άρνηση της κυβέρνησης. Τα αποτελέσματα είναι γνωστά σε όλους τους δημοσίου υπαλλήλους. Οι επιμέρους διευθετήσεις δεν αναιρούν την κρισιμότητα του προβλήματος.

Θεωρεί ότι απαιτείται η επανατοποθέτηση του συνδικαλιστικού κινήματος τόσο ως προς το θεσμικό όσο και ως προς το πραγματικό μέρος των διαπραγματεύσεων, στα πλαίσια κατ' αρχήν με όλες τις οργανώσεις - μέλη για την από κοινού διαμόρφωση των θέσεων και την ισχυροποίηση της διαπραγματευτικής δύναμης. Εκτιμά ότι ενδεχόμενο νέο ναυάγιο θα ισοδυναμεί με κατάργηση στην πράξη του σχετικού δικαιώματος, που με τόση επιμονή μας αναγνωρίστηκε.

Γενικό πλαίσιο θέσεων –προτάσεων της παράταξης⁸¹⁰

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί ότι είναι εκ των πραγμάτων αναγκασμένη να επιμένει στις βασικές της θέσεις και προτάσεις, με την απαιτούμενη βέβαια από τις περιστάσεις επικαιροποίησή τους.

Με δεδομένο το διεθνές, ευρωπαϊκό και ελληνικό περιβάλλον, θεωρεί ότι επιβάλλεται να διαμορφώσει το πλαίσιο θέσεων μέσα στο οποίο θα πρέπει να προσδιορίσει τους επιμέρους διεκδικητικούς στόχους του συνδικαλιστικού μας κινήματος, με ρεαλισμό και με όραμα.

Το πλαίσιο αυτό και οι στόχοι της πρέπει ιδιαιτέρως να «χρωματίζονται» από την ανεπιφύλακτη και δυναμική αντίθεση της παράταξης στη γενικευμένη έκπτωση των αξιών και των αντιστάσεων της κοινωνίας μας.

⁸¹⁰ «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

Γι' αυτό και κατά προτεραιότητα προβάλλει τη θέση της για τη διαμόρφωση ενός νέου δημόσιου ήθους, που θα διαπεράσει όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής και θα επηρεάσει τη συμπεριφορά όλων μας.

Θεωρεί ότι η σταθεροποίηση και ανάπτυξη της οικονομίας με κοινωνική δικαιοσύνη, αποτελεί όρο για την εθνική μας προκοπή και την κοινωνική μας εξέλιξη, ότι αποτελεί προϋπόθεση για τη βελτίωση της θέσης των εργαζομένων, για την επιδιωκόμενη και αναγκαία βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού μας.

Αυτή η θέση της παράταξης για την οικονομία έρχεται να εναρμονιστεί με τη βασική της επιλογή και ανάγκη για τη λειτουργία ενός ...«έντιμου, ισχυρού, αποτελεσματικού και δίκαιου κράτους. Ενός κράτους που θ' αποτελεί στήριγμα στις εθνικές επιλογές. Ενός κράτους που δεν θα συνθλίβει τον πολίτη, τον εργαζόμενο, αλλά θα του παρέχει κάθε φορά το απαραίτητο πλαίσιο, για την ανάπτυξη των δημιουργικών του δυνάμεων. Ένας δημόσιος τομέας σύγχρονος και αποτελεσματικός, που θα στηρίζει το κράτος στην Εθνική και κοινωνική του αποστολή (εθνική άμυνα και δημόσια τάξη, παιδεία, υγεία, πρόνοια, κοινωνική ασφάλεια, περιβάλλον) ως αποτέλεσμα μιας σύγχρονης δημοκρατικής αντίληψης, που συνδυάζει την οικονομική ανάπτυξη και την ελευθερία στις επιλογές με την κοινωνική δικαιοσύνη»⁸¹¹.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ προτείνει συστράτευση του συνδικαλιστικού κινήματος και εξαναγκασμός της κυβέρνησης στην εγκατάλειψη επιτέλους της λογικής και πρακτικής του κομματικού κράτους. Εδώ θεωρεί ότι βρίσκεται ο πυρήνας της παθογένειας της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης, της υγείας και γενικά των δημοσίων υπηρεσιών και θεωρεί ότι αν δεν αντιμετωπισθεί ο κομματισμός, η αδιαφάνεια, η αυθαιρεσία, ο υποκειμενισμός και οι πελατειακές σχέσεις, δεν πρόκειται να υπάρξει ο αναγκαίος εκσυγχρονισμός και ότι και να επιχειρείται θα καταρρέει ως χάρτινος πύργος.

Το ζητούμενο σε κάθε περίπτωση θεωρεί ότι είναι:

- Δημόσια Διοίκηση στην υπηρεσία του πολίτη και όχι του παρασκηνίου της εξουσίας.

⁸¹¹ «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

- Δημόσια Διοίκηση που θα στηρίζεται στην αξιοποίηση, προσφορά και αποδοτικότητα όλων των εργαζομένων.
- Δημόσια Διοίκηση που θα εξασφαλίζει τη συνέχεια της λειτουργίας του κράτους. Δημόσια Διοίκηση που θα αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις ανάγκες της νέας εποχής.
- Σταθερότητα εργασιακών σχέσεων.
- Διαφάνεια - αντικειμενικότητα στις υπηρεσιακές μεταβολές και στην αξιολόγηση του προσφερόμενου έργου.
- Ισότητα ευκαιριών.
- Πάταξη της διαφθοράς - πραγματική εφαρμογή ελέγχων όπου απαιτούνται (πόθεν έσχες).
- Ενίσχυση της υπαλληλικής ιεραρχίας και των αρμοδιοτήτων της.
- Εκπαίδευση - μετεκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαλλήλων.
- Συμμετοχή των εργαζομένων στη λήψη των αποφάσεων που τους αφορούν.
- Κατάργηση των θέσεων μετακλητών υπαλλήλων, που παρεμβάλλονται μεταξύ πολιτικής ηγεσίας και διοικητικής ιεραρχίας.
- Ένας ολοκληρωμένος νέος Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας
- Ενίσχυση της αποκέντρωσης και της αυτοδιοίκησης -στα πλαίσια της ενότητας του κράτους- με παράλληλη διασφάλιση των εργασιακών σχέσεων, της ακώλυτης συνέχισης της υπηρεσιακής εξέλιξης και των ασφαλιστικών - συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των εργαζομένων. Σαφής οριοθέτηση των τριών επιπέδων.
- Σύνταξη νέων οργανισμών.
- Παγίωση αδιάβλητου συστήματος προσλήψεων.
- Ενιαία σχέση εργασίας.
- Σύσταση Εθνικού Συμβουλίου Δημόσιας Διοίκησης.
- Πλήρη πολιτικά δικαιώματα.

Επιπλέον θεωρεί ότι μια ρεαλιστική πρόταση για τη ριζική και βιώσιμη μεταρρύθμιση στη Δημόσια Διοίκηση θα πρέπει να εξασφαλίζει:

- Σωστό προγραμματισμό, επιστημονικά τεκμηριωμένο, που θα λαμβάνει υπόψη ταυτόχρονα τις εκτιμήσεις των εργαζομένων και τις πραγματικές

οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες, τις οποίες η Δ.Δ. καλείται να υπηρετήσει.

- Αντικειμενική αξιολόγηση του συνόλου των διοικητικών διαδικασιών.
- Απλούστευση και κωδικοποίηση της νομοθεσίας.
- Απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών.
- Ανάπτυξη συστημάτων πληροφορικής και σύγχρονης τεχνολογίας και διασύνδεσή τους, κατά προτεραιότητα με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά.

Για Οικονομική Μισθολογική κατάσταση των δημοσίων υπαλλήλων αυτή την περίοδο⁸¹².

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ εκτιμά ότι οι εργαζόμενοι στο δημόσιο είναι ... «οι μεγάλοι αδικημένοι από την αδιέξοδη οικονομική πολιτική της προηγούμενης περιόδου»⁸¹³ και ότι ... «η ανάγκη αντιστροφής αυτής της κατάστασης είναι επιτακτική»⁸¹⁴

Θεωρεί⁸¹⁵ ότι η πολιτική που ασκήθηκε στην οικονομία, σε συνδυασμό με την αντιπαραγωγική διαχείριση των πόρων, οδήγησε στη συνεχή υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου εργαζομένων και συνταξιούχων.

Η ανασφάλεια και η περιθωριοποίηση μεγάλων κοινωνικών ομάδων δημιουργούν για πρώτη φορά μεταπολεμικά ένα σοβαρό και επικίνδυνο κοινωνικό πρόβλημα. Και εκτιμά ότι ... «όσο θα συνεχίζεται η σημερινή οικονομική πολιτική τόσο το πρόβλημα θα μεγαλώνει και θα δημιουργεί νέα κοινωνικά αδιέξοδα»⁸¹⁶.

Ειδικότερες Προτάσεις της παράταξης⁸¹⁷.

Με ένα **Νέο Μισθολόγιο**, επιτέλους, βιώσιμο και με προοπτική, που ως προς τη δομή του θα βρίσκεται στον αντίποδα της υπάρχουσας ισοπεδωτικής κατάστασης, αίροντας συγχρόνως τις μεγάλες ανισότητες, εξαιτίας της εισοδηματικής και επιδοματικής πολιτικής των κυβερνήσεων.

Η ΔΑΚΕ-ΔΥ θεωρεί ότι το Νέο Μισθολόγιο θα πρέπει να εξασφαλίζει:

- Γενναία χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό για τη σταδιακή έστω αποκατάσταση της αγοραστικής δύναμης των αποδοχών (που

⁸¹² «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

⁸¹³ ό.π.

⁸¹⁴ ό.π.

⁸¹⁵ ό.π.

⁸¹⁶ ό.π.

⁸¹⁷ ό.π.

υπέστησαν μεγάλες απώλειες την περίοδο των σταθεροποιητικών προγραμμάτων).

- Σταθερή σχέση με άλλες ομάδες εργαζομένων που μισθοδοτούνται από το δημόσιο (δικαστικοί, στρατιωτικοί κ.ά.). Σύγκλιση με τα μισθολόγια του ευρύτερου Δ.Τ.
- Δυναμική προοδευτικής σύγκλισης με τα ισχύοντα στις χώρες της Ε.Ε.
- Αποκατάσταση των εσωτερικών και εξωτερικών σχέσεων.

Γενικά το Νέο Μισθολόγιο -με έναρξη ισχύος το 2002 - εκτιμά ότι θα πρέπει να κινείται στη λογική των αναβαθμισμένων βασικών μισθών -με τις ανάλογες ενσωματώσεις- να εξασφαλίζει τη μισθολογική εξέλιξη με την παροχή κινήτρων, στη βάση ενός αξιοκρατικού συστήματος που θα στοχεύει στην απελευθέρωση και ανάπτυξη των δημιουργικών και παραγωγικών δυνατοτήτων των εργαζομένων, στην αύξηση των αποδοχών που θα ανταποκρίνεται στην πραγματική αύξηση του εθνικού προϊόντος και στην ανάδειξη του κοινωνικού του χαρακτήρα μέσα από την ουσιαστική αύξηση των κοινωνικών παροχών.

Προτείνει ριζική αλλαγή φορολογικού συστήματος στη βάση της σταθερότητας, της σαφήνειας, της ανάπτυξης και της φορολογικής δικαιοσύνης. Στο θέμα αυτό εκτιμά ότι δεν συγχωρείται αναβολή και παραπλάνηση.

Εκτιμά ότι η σημερινή προκλητική αφαίμαξη του εισοδήματος μέσα από τη φορολογία αποδεικνύει την κοινωνική αναλγησία της Πολιτείας, που τα όποια ψίχουλα δίνει με το ένα χέρι, τα παίρνει και με το παραπάνω με το άλλο, μέσω της προκλητικά άδικης φορολογίας και κυρίως μέσα από την αύξηση των έμμεσων φόρων που πλήττουν πρώτιστα τους μισθοσυντηρήτους και τα πλατιά λαϊκά στρώματα.

Προβάλλει ως άμεσο αίτημα την συμμόρφωση της κυβέρνησης με την αμετάκλητη απόφαση για τα **οικογενειακά επιδόματα** καθώς και την αναμόρφωση της εισοδηματικής πολιτικής, η οποία επί σειρά ετών δεν καλύπτει ούτε τον Δ.Τ.Κ. - όχι βέβαια τον πραγματικό αλλά τον «επίσημο».

Η αναδιανομή του εισοδήματος προς όφελος των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων θεωρεί ότι δεν μπορεί να περιμένει.

Για την κατάσταση στο Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό σύστημα.⁸¹⁸

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί ότι οι εξελίξεις στο Ασφαλιστικό υπήρξαν εξαιρετικά αποκαλυπτικές. Εκτιμά ότι οι εργαζόμενοι πλέον γνωρίζουν και ότι η ελληνική κοινωνία έδωσε το μήνυμα της συστράτευσης και της αντίστασης.

Το συνδικαλιστικό κίνημα, στο ζήτημα αυτό, όπως εκτιμά η ΔΑΚΕ-ΔΤ - ύστερα από πολλά χρόνια- βρέθηκε σε αντιστοιχία με τη δυναμική που αναπτύχθηκε.

Οι παρακαταθήκες από την κοινωνική έκρηξη και την αποτροπή των επιχειρούμενων νέων δραστικών περιορισμών των ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων είναι δεσμευτικές για όλους.

Θεωρεί⁸¹⁹ ότι οι διαχρονικές ευθύνες τις πολιτείας για την άναρχη εξέλιξη των πραγμάτων είναι «αυταπόδεικτες», και αφορούν:

- Καταλήστευση των πόρων και των αποθεματικών.
- Ρουσφετολογική πολιτική.
- Εισφοροδιαφυγή.
- Αδιαφάνεια, έλλειψη σύγχρονης οργάνωσης.
- Υψηλή ανεργία.
- Ασυνέπεια του κράτους στις θεσμοθετημένες οικονομικές του υποχρεώσεις.
- Αδιαφορία για το δημογραφικό.
- Επιβαρύνσεις των ασφαλισμένων -ως μη όφειλε- όχι μόνο για την επικουρική αλλά και για την κύρια σύνταξη.
- Χαμηλές συντάξεις, συρρίκνωση του ποσοστού αναπλήρωσης και άλλα επαχθή εις βάρος ασφαλισμένων και συνταξιούχων.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ υπενθυμίζει⁸²⁰ και πάλι τη θέση της Ευρωπαϊκής ΟΚΕ: «Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης δεν πρέπει να θεωρείται αποκλειστικά ως παράγων κόστους. Το κοινωνικό πρότυπο προάγει την κοινωνική συναίνεση, συνοχή και ειρήνη και κατ' αυτόν τον τρόπο, την κοινωνική σταθερότητα, η οποία αποτελεί το

⁸¹⁸ «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

⁸¹⁹ ό.π.

⁸²⁰ ό.π.

σημαντικότερο πλεονέκτημα της Ευρώπης, ως τόπου εγκατάστασης. Η κατάσταση αυτή θα πρέπει να πλαισιωθεί από αναπτυξιακές στρατηγικές».

Για αυτό και η παράταξη υποστηρίζει την θέση ότι το κοινωνικό - ασφαλιστικό σύστημα μιας χώρας αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας και δικαίωμα των πολιτών.

Η ΔΑΚΕ-ΔΥ εκτιμά ότι η θέση των δημοσίων υπαλλήλων επιδεινώθηκε, ότι η αδικία εις βάρος τους παραμένει και ότι οι ανησυχίες μεγαλώνουν ενόψει νέων αλλαγών.

Οι συντάξιμες αποδοχές συνεχώς μειώνονται λόγω της ακολουθούμενης επιδοματικής και εισοδηματικής πολιτικής.

Προτάσεις της ΔΑΚΕ-ΔΥ Για το Ασφαλιστικό⁸²¹

- Όχι εμπλοκή της ΑΔΕΔΥ για τα δημοσιοϋπαλληλικά θέματα σε γενικευμένο διάλογο.
- Αναγνώριση της ιδιαιτερότητας των δημοσίων υπαλλήλων για την κύρια και επικουρική σύνταξη, καθώς και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
- Γενναία χρηματοδότηση, σύγχρονοι και αποτελεσματικοί κανόνες λειτουργίας, κοινωνική προστασία, κοινωνική δικαιοσύνη, αλληλεγγύη των γενεών.

Θεωρεί ότι οι προτάσεις της ΔΑΚΕ-ΔΥ παραμένουν ισχυρές, όπως:

- Συντάξιμες αποδοχές στο 80% των εν ενεργεία. Ο στόχος αυτός εξασφαλίζεται από την προτεινόμενη δομή του νέου μισθολογίου. Συνεχής βελτίωση των επικουρικών από ΤΕΑΔΥ και ΜΤΠΥ. Υπολογισμός της σύνταξης στα 35/35, όπου δεν ισχύει.
- Η επαναφορά σε ισχύ όλων των μεταβατικών ρυθμίσεων σε σχέση με όρια ηλικίας, χρονολογία, κλπ.
- Κατοχύρωση της 35ετίας σε κάθε περίπτωση.
- Να μην ισχύσει ο τρόπος υπολογισμού και το όριο των 65 ετών για τους νεοδιοριζόμενους.
- Διαδοχική ασφάλιση με κάλυψη όλου του χρόνου προϋπηρεσίας.

⁸²¹ «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

- Οι διατάξεις περί θανάτου και αναπηρίας να ισχύσουν χωρίς χρονικούς περιορισμούς. Αύξηση των χορηγούμενων ποσών.

Η υπόθεση των Ασφαλιστικών Ταμείων θεωρεί ότι είναι πολύ σοβαρή υπόθεση για ν' αντιμετωπίζεται με προχειρότητα. Η οργάνωσή τους, οι ενοποιήσεις (όπου απαιτούνται και όπου κρίνονται βιώσιμες στη βάση αναλογιστικών μελετών), η διαχείριση των περιουσιακών τους στοιχείων δεν μπορεί να γίνεται χωρίς τη συναίνεση των ίδιων των ασφαλισμένων, χωρίς την κατοχύρωση των ώριμων προσδοκιών τους.

Προτάσεις της ΔΑΚΕ-ΔΥ για Υγεία- Πρόνοια.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί ότι η κοινωνική ευαισθησία ενός σύγχρονου κράτους εκδηλώνεται ιδιαίτερα στον τομέα της Υγείας και της Πρόνοιας.

Η παράταξη τάσσεται αντίθετη στην εμπορευματοποίηση σε Υγεία –Περίθαλψη- Πρόνοια. Η οικονομική ανάπτυξη δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά μέσο στην υπηρεσία του ανθρώπου. Η ανεπτυγμένη οικονομία εξασφαλίζει υψηλούς δείκτες παροχής υπηρεσιών σ' αυτούς τους ευαίσθητους τομείς.

Ένα σύστημα Υγείας που δοκιμάζεται από την αδιαφάνεια, την προχειρότητα και τις πελατειακές σχέσεις δεν είναι βιώσιμο και αποτελεσματικό. Απαιτείται ριζική αναμόρφωση του συστήματος, που θα περνά μέσα από την αναγκαία χρηματοδότηση.

-Ελευθερία, ισότητα, αλληλεγγύη, αποτελεσματικότητα, ποιοτικός έλεγχος, είναι τα στοιχεία που θα διέπουν την αναγκαία μεταρρύθμιση. Προστασία και προαγωγή της δημόσιας Υγείας.

-Υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία.

-Θεωρεί ότι η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη έχει υποβαθμιστεί επικίνδυνα για τους δημοσίους υπαλλήλους.

-Θεωρεί ότι απαιτείται εκ βάθρων αναμόρφωση σε όλους τους τομείς.

- Στις συμβάσεις με τους γιατρούς.
- Στην κάλυψη οδοντιατρικών περιστατικών χωρίς συμμετοχή του ασφαλισμένου.
- Ανάλογα μέτρα και για τις ορθοπεδικές και οφθαλμολογικές ανάγκες.

- Η δημιουργία Φορέα Διαχείρισης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των Δημοσίων Υπαλλήλων μπορεί ν' αποδώσει μόνο κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις και ιδιαίτερα εφόσον διασφαλίζεται η οικονομική του στήριξη.

Η λειτουργία του ΟΠΑΔ παραμένει σε εκκρεμότητα και απαιτείται άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος.

Εκτιμήσεις της ΔΑΚΕ-ΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές στον χώρο της Παιδείας

822

Η μέχρι τώρα ασκούμενη πολιτική στον χώρο της εκπαίδευσης θεωρείται από την ΔΑΚΕ-ΔΤ ως μια πολιτική εγκλωβισμένη κυρίως σε αντιεπιστημονικές, αντικειμενικές, επικίνδυνα πρόχειρες και στενά κομματικές σκοπιμότητες, που βρίσκεται στον αντίποδα των εθνικών και κοινωνικών αναγκών, με τραγικές συνέπειες και στο επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης και στο εν γένει μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο του λαού μας.

Με τις συνεχείς μεταρρυθμίσεις και αντιμεταρρυθμίσεις το ΥΠΕΠΘ όχι μόνο δεν απαντά θετικά στα οξυμένα προβλήματα της εκπαίδευσης, αλλά τουναντίον αποτυπώνει στις διατάξεις τους όλη την παθογένεια του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ εκτιμά ότι οι ίδιες δυνάμεις που οδήγησαν στα σημερινά αδιέξοδα δεν μπορούν να γίνουν τιμητές και πολύ περισσότερο δεν μπορούν να εμφανίζονται ως «εκσυγχρονιστές» του εκπαιδευτικού μας συστήματος καθώς:

- Αγνοούν τη δυναμική και τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας.
- Παρακάμπτουν τα αιτήματα και τη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας και των θεσμοθετημένων οργάνων του συνδικαλιστικού κινήματος.
- Διαιωνίζουν τις πελατειακές σχέσεις και τον άκρατο κομματισμό.
- Επιβαρύνουν δυσβάστακτα γονείς και μαθητές προς δόξαν της «δωρεάν παιδείας».

⁸²² «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

Ταυτόχρονα καταγγέλλει ότι η Κυβέρνηση προχώρησε στην στελέχωση της εκπαίδευσης με καθαρά κομματικά κριτήρια⁸²³ και ότι η οικοδόμηση του κομματικού κράτους προχωρεί ανενδοίαστα και ανερυθρίαστα. Οι σκοπιμότητες, προσωπικές και κομματικές, έχουν υποκαταστήσει πλήρως την υπευθυνότητα με την οποία οφείλει η πολιτεία να αντιμετωπίζει τον ευαίσθητο χώρο της εκπαίδευσης⁸²⁴.

Προτάσεις της παράταξης⁸²⁵

Το έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και οι απαιτήσεις που απορρέουν από αυτό, επιβάλλουν κατά την ΔΑΚΕ-ΔΤ ... «επαναστατικές πρωτοβουλίες αφύπνισης και συνειδητοποίησης της αναγκαίας συνθήκης ότι η ΠΑΙΔΕΙΑ αποτελεί προϋπόθεση ελευθερίας, πολιτισμού, δημοκρατίας, ανάπτυξης, με άλλα λόγια ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ»⁸²⁶.

Πέρα από τη στήριξη των επιμέρους αιτημάτων της εκπαιδευτικής κοινότητας προτείνει η ΑΔΕΔΥ να θέσει ψηλά στις προτεραιότητές της την προώθηση του ώριμου πλέον αιτήματος για σοβαρή, υπεύθυνη και επιστημονικά άρτια αντιμετώπιση των θεμάτων της Παιδείας και του Πολιτισμού.

Η υπόθεση της Παιδείας αφορά το μέλλον και επομένως πρέπει να αντιμετωπίζεται με προοπτική, όραμα και συναίνεση.

Εκτιμήσεις της παράταξης για τις δράσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Ένας συνολικός απολογισμός από την ΔΑΚΕ-ΔΤ για τις δράσεις των οργάνων της ΑΔΕΔΥ κατά την περίοδο αυτή περιέχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά στοιχεία:

- Η ΔΑΚΕ-ΔΥ θεωρεί⁸²⁷ ότι η τακτική που ακολούθησε η ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη αυτή περίοδο αυτή βρισκόταν σε αναντιστοιχία με τη σοβαρότητα και οξύτητα των προβλημάτων, παρά τις εκτιμήσεις της ότι το συνδικαλιστικό κίνημα τον τελευταίο καιρό και μέσα από τα πολιτικά του χαρακτηριστικά, έδειξε

⁸²³ ΔΑΚΕ Καθηγητών Δ.Ε .Ανακοίνωση , Αθήνα, 6/11/02

⁸²⁴ «Οι πρόσφατες επιλογές στελεχών της εκπαίδευσης», ΔΑΚΕ Ανακοίνωση Αθήνα, 25/9/02

⁸²⁵ «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

⁸²⁶ ό.π.

⁸²⁷ Κ.Κόλλιας . «Συνδικαλισμός-κοινωνία-πολιτικά κόμματα... ένα θεσμικό τρίγωνο που επιβάλλεται να είναι ισόπλευρο και ισοσκελές. Είναι όμως? Ο Κώστας Κόλλιας, Γραμματέας συνδικαλισμού της Νέας Δημοκρατίας και "ιστορικό συνδικαλιστικό στέλεχος", αναλύει και αξιολογεί τη σημερινή εικόνα του ελληνικού συνδικαλισμού και τη σχέση του με τα πολιτικά κόμματα και την κοινωνία...», *Δημόσιος Τομέας*, τ.χ219, σ. 14-16

μια πολύ μεγάλη ωριμότητα σε βασικές προοπτικές του τόπου, όπως στο ζήτημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης της ΟΝΕ και της υιοθέτησης του ευρώ, όπου θεωρεί ότι έδειξε ανακλαστικά που εξέφραζαν εθνικά τον τόπο γιατί καταλάβαινε την ανάγκη ενσωμάτωσης της Ελλάδας στην παγκόσμια πραγματικότητα⁸²⁸.

- Διαπιστώνει⁸²⁹ αδυναμία της απερχόμενης Διοίκησης της ΑΔΕΔΥ, με ευθύνη της πλειοψηφίας της, να διαμορφώσει μία καθαρή θέση για τα δεδομένα της περιόδου που διανύουμε,

- Διαπιστώνει αμφιταλάντευσή της ανάμεσα στο καινούργιο που έρχεται και το παλιό που πλέον έχει φύγει⁸³⁰,

- Θεωρεί ότι η ιδεολογική της σύγχυση, που συχνά την κρατούσε αιχμάλωτη κι αγκυλωμένη σε θολά ιδεολογήματα του παρελθόντος και αποτελούσε στρεβλωτικούς φακούς στις προσεγγίσεις και τις εκτιμήσεις της, δημιουργούσε αναστολές στις αποφάσεις της και χάλκευε βαρίδια στη δράση της, της στέρησε τη δυνατότητα να βγει διεκδικητικά, με επιθετική «δυναμική» απέναντι στις προκλήσεις και τα αιτήματα των καιρών⁸³¹.

Διαπιστώνει χαρακτηριστικά ότι, «Στις διαπιστώσεις έχουμε ευτυχήσει. Στην πράξη δυστυχούμε»⁸³².

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ, χωρίς όπως διακηρύσσει⁸³³ να έχει καμία διάθεση ισοπέδωσης και μηδενισμού επί μέρους προσπαθειών, εκτιμά ότι η ΑΔΕΔΥ και η πλειοψηφία της δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την επιδείνωση της θέσης των εργαζομένων στο δημόσιο (κοινωνικά, υπηρεσιακά και οικονομικά) με «φωτεινή» εξαίρεση την υπόθεση του Ασφαλιστικού⁸³⁴.

Βασικές διαπιστώσεις της παράταξης για τις δικές της δράσεις στα όργανα της ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο.

Η ΔΑΚΕ, στο 31^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ(2001), εκτιμά ότι η στάση της την προηγούμενη περίοδο είχε ως χαρακτηριστικά της γνωρίσματα την «

⁸²⁸ ό.π.

⁸²⁹ «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

⁸³⁰ ό.π.

⁸³¹ ό.π.

⁸³² ό.π.

⁸³³ ό.π.

⁸³⁴ ό.π.

υπευθυνότητα και στήριξη των αποφάσεων και των θέσεων που έκρινε ότι εξυπηρετούσαν την αντιμετώπιση των οξυμένων προβλημάτων»⁸³⁵.

Εκτιμά ότι σαν παράταξη, σε κάθε περίπτωση, κατέστησε διακριτό το ρόλο της μέσα πάντοτε στα όργανα της ΑΔΕΔΥ και γενικότερα στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα⁸³⁶. Δηλώνει⁸³⁷ ότι έχοντας επίγνωση των αδυναμιών και των υστερήσεων στην εν γένει λειτουργία και δράση του συνδικαλιστικού κινήματος, αναλαμβάνει με παρηυσία το μέρος της ευθύνης που της αναλογεί, σηματοδοτώντας και με αυτό τον τρόπο την αταλάντευτη προσήλωσή της στις αρχές ... «του ανεξάρτητου, δημοκρατικού, διεκδικητικού συνδικαλισμού»⁸³⁸. Θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα εξ ορισμού δεν μπορεί παρά να βρίσκεται σε αντικειμενική - κριτική στάση απέναντι στην κάθε φορά ακολουθούμενη κυβερνητική πολιτική⁸³⁹.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ υποστηρίζει ότι τις αρχές της τις έκανε πράξη, ψηφίζοντας κείμενα ... «που απείχαν πολύ από τις θέσεις μας και στηρίζοντας κάθε πρόταση που θα μπορούσε να δημιουργήσει μια πραγματική κι όχι σχηματική πλειοψηφία, μια πλειοψηφία με προοπτική»⁸⁴⁰.

Προτάσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ για την ΑΔΕΔΥ⁸⁴¹

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θέτει ένα ερώτημα και θεωρεί ότι η απάντηση που θα δοθεί σε αυτό, είναι κρίσιμη για το μέλλον του συνδικαλιστικού κινήματος:

Μπορεί το σημερινό συνδικαλιστικό κίνημα, στην κατάσταση που βρίσκεται και με τις αγκυλώσεις του, να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες;

Η απάντηση η παράταξη θεωρεί ότι βρίσκεται στην ανάγκη να υπάρξουν σημαντικές αλλαγές στο σημερινό συνδικαλιστικό κίνημα, καθώς είναι φανερό ότι ο ξύλινος συνδικαλιστικός λόγος δεν συγκινεί πλέον κανέναν, ότι η φραστική, γραφειοκρατική (με κίνδυνο να μετατραπεί δυστυχώς σε γραφική) αγωνιστικότητα

⁸³⁵ ό.π.

⁸³⁶ ό.π.

⁸³⁷ ό.π.

⁸³⁸ ό.π.

⁸³⁹ ό.π.

⁸⁴⁰ ΔΑΚΕ καθηγητών Δ.Ε, Ανακοίνωση, Αθήνα, 6/11/02

⁸⁴¹ «Νέα Πορεία στο νέο Αιώνα», Θέσεις ΔΑΚΕ-ΔΤ σε 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Νοέμβριος 2001

δεν πείθει πλέον κανέναν και ότι η προβολή των θέσεών του θα πρέπει «να ακουμπάει» στις πραγματικές διαθέσεις των εργαζομένων, στα υπαρκτά προβλήματα τους.

Το έλλειμμα της συνδικαλιστικής αξιοπιστίας συνδέεται με την αποτελεσματικότητα ή μη των προσπάθειών του.

Για να υπάρξει θετική απάντηση στο παραπάνω ερώτημα η ΔΑΚΕ-ΔΤ προτείνει τα ακόλουθα :

- Η δράση της ΑΔΕΔΥ χρειάζεται ν' αναπτυχθεί σε νέες βάσεις.
- Απαιτείται η χάραξη μιας Νέας Πορείας περισσότερο ριζοσπαστικής στο σύνολο της λειτουργίας της.
- Το συνδικαλιστικό κίνημα χρειάζεται τομές και ρήξεις για να αποκτήσει μέρος έστω της χαμένης αξιοπιστίας και αποτελεσματικότητάς του.
- Χρειάζεται νέους προσανατολισμούς, οργανωτικούς και λειτουργικούς, που θα κάνουν υπολογίσιμη και ανταγωνιστική την παρουσία της στο νέο τοπίο του 21ου αιώνα.
- Επιβάλλεται να ληφθούν αποφάσεις για γρήγορες και γενναίες προσαρμογές σε θέματα επικοινωνίας, διαπραγματεύσεων, τεκμηρίωσης και προβολής των θέσεων.
- Μα πάνω απ' όλα απαιτείται η αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς.
- Εκτιμά ότι η αποκατάσταση της επικοινωνίας με τους εργαζόμενους στο δημόσιο και η ανάκτηση της εμπιστοσύνης τους βρίσκεται στα δικά μας χέρια, στις δικές μας δυνατότητες.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ κρίνει ότι απαιτούνται τολμηρές αποφάσεις για την οργανωτική ανασυγκρότηση του δημοσιούπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος αλλά και γενικότερα του συνδικαλιστικού κινήματος στη χώρα μας.

Η ενότητα πρέπει να είναι ουσιαστική και ως τέτοια διασφαλίζεται με την πίστη στις δημοκρατικές και διαφανείς διαδικασίες, με την εκτίμηση της διαφορετικότητας, με το σεβασμό της ιδιαιτερότητας.

Η ενότητα κατακτάται όχι με την επιβολή των αριθμών (που έτσι κι αλλιώς είναι παράγοντας μεταβλητός), αλλά με την επιμονή στις διαδικασίες σύνδεσης και τις αποφάσεις σύγκλισης κατηγοριών, κλάδων, παρατάξεων, τάσεων και προϋποθέτει ευρύτερες οργανωτικές ανακατατάξεις, διάλογο σε βάθος και συναίνεση.

Η ανάγκη της αποτελεσματικότερης παρέμβασης της ΑΔΕΔΥ απαιτεί την ενίσχυση της εσωτερικής λειτουργίας των οργάνων της.

Βασικός στόχος αυτών των παρεμβάσεων θα πρέπει να είναι ο εμπλουτισμός και η αποκέντρωση των δραστηριοτήτων της ΑΔΕΔΥ, ανάγκη που μπορεί να καλυφτεί αφενός μεν με την ουσιαστικοποίηση των αρμοδιοτήτων που περιγράφει το καταστατικό της ΑΔΕΔΥ στις διάφορες θέσεις ευθύνης και αφετέρου με τη δημιουργία τμημάτων με τη συμμετοχή Γενικών Συμβούλων και όχι μόνο.

Ασφαλώς αναγκαίος όρος για επιτυχή έκβαση των όποιων πρωτοβουλιών αναλάβει η ΑΔΕΔΥ είναι η κατάκτηση επιτέλους της οικονομικής της αυτοδυναμίας.

Στρατηγικές και δράσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ την περίοδο 2004 - 2009

Προσέγγιση του κόμματος της ΝΔ απέναντι στον συνδικαλισμό αυτή την περίοδο.

Το κόμμα της ΝΔ, την περίοδο που βρισκόταν ακόμη στην αντιπολίτευση, μέσω του Προέδρου της Κ.Καραμανλή, με ομιλία του στο 4^ο Πανελλαδικό Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ της ΔΑΚΕ (29/6/2001) έθεσε⁸⁴² τις βασικές προδιαγραφές στις σχέσεις του με το συνδικαλιστικό πεδίο και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τον ρόλο τους αλλά και τα όριά τους στην άσκηση του ρόλου αυτού.

Τα βασικά σημεία αυτής της τοποθέτησης ήταν :

“Θέλουμε να είστε η φωνή των εργαζόμενων στο κόμμα και όχι η φωνή του κόμματος στους εργαζόμενους. Θέλουμε εσείς, που εκπροσωπείτε τους εργαζόμενους, και, ταυτόχρονα, είστε μέλη του κόμματος μας να μεταφέρετε τα προβλήματα, τις επισημάνσεις, τις σκέψεις και τις προτάσεις των εργαζόμενων στο κόμμα μας. Θέλουμε γενικότερα το Συνδικαλιστικό Κίνημα να είναι η φωνή όλων των εργαζόμενων προς την εκάστοτε κυβέρνηση προς όλα τα κόμματα, προς την πολιτική. Θέλουμε, με μία φράση, το Συνδικαλιστικό Κίνημα να είναι ελεύθερο και ακηδεμόνευτο. Η ανοικτή και ελεύθερη κοινωνία αποτελεί βασική αρχή και διαρκή επιδίωξη της πολιτικής μας. Ολόκληρη η κοινωνία βγαίνει σήμερα μπροστά από την πολιτική. Συνειδητοποιεί ότι τα προβλήματα δεν έχουν χρώμα. Απορρίπτει τους χρωματιστούς φακούς, που αλλοιώνουν την πραγματικότητα. Εγκαταλείπει οριστικά

⁸⁴²Ομιλία του Προέδρου της ΝΔ Κ.Καραμανλή στο 4^ο Πανελλαδικό Συνέδριο της ΔΑΚΕ 29/6/2001.

τις διαχωριστικές γραμμές του μίσους και του φθόνου. Δεν πέφτει στα χαρακώματα του παρελθόντος που κάποιοι άρχισαν να ξανασκάβουν. Δεν διχάζεται για τις προσωπικές και κομματικές επιδιώξεις κανενός. Την ενώνουν τα κοινά σημερινά προβλήματα. Την ενώνουν οι ίδιες αγωνίες για το αύριο.

...Θέλουμε, λοιπόν, να έχουμε από εσάς διαρκή πληροφόρηση για τα ζητήματα που ανακύπτουν σε κάθε τομέα, σε κάθε γωνιά της Πατρίδας μας για κάθε εργαζόμενο. Θέλουμε συγκεκριμένες προτάσεις και καινούργιες ιδέες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που στοιβάζονται γύρω μας. Θα το πω ευθέως: θέλουμε τη βοήθεια σας και σήμερα, που καταρτίζουμε την πρόταση μας για τη διακυβέρνηση του τόπου και αύριο, που θα έχουμε την ευθύνη για τη διαμόρφωση μίας νέας πραγματικότητας, μιας νέας προοπτικής.

...Πιστεύουμε ότι το Συνδικαλιστικό Κίνημα επεκτείνει τις δράσεις και τους προβληματισμούς του, σε όλο το εύρος των προβλημάτων. Πιστεύουμε στην αυξημένη υπευθυνότητα και το αίσθημα κοινωνικής αλληλεγγύης που σας χαρακτηρίζει. Πιστεύουμε, πάνω απ' όλα, στην έννοια της συμμετοχής.

...Βεβαίως, οι εκπρόσωποι των εργαζομένων μπορεί να έχετε και να εκφράζετε δημόσια κομματικές προτιμήσεις. Βεβαίως μπορεί να συνδέεστε με τα κόμματα και να συμμετέχετε στην παραγωγή των πολιτικών θέσεων τους, την ανάπτυξη προτάσεων τους, την προώθηση λύσεων στα προβλήματα του τόπου και της κοινωνίας.

...Εκείνο που δεν μπορεί να επιχειρείται από οποιονδήποτε, είναι η υποταγή του συνδικαλισμού σε κομματικές σκοπιμότητες. Κανένας δεν μπορεί, ούτε να εκμεταλλεύεται, ούτε να ισχυρίζεται ότι ποδηγετεί το συνδικαλιστικό κίνημα.

...Κανένας δεν μπορεί να απεργάζεται πρακτικές, που έχουν στόχο να στρέψουν μία επαγγελματική ομάδα εναντίον όλων των άλλων. Κάθε τέτοια απόπειρα, αλλά και κάθε ισχυρισμός για κομματικό έλεγχο της εργασιακής ειρήνης συνιστά προσβολή στους εργαζόμενους, τους εκπροσώπους τους, τους συνδικαλιστικούς φορείς. Συνιστά απόπειρα απαξίωσης του Συνδικαλιστικού

Κινήματος. Συνιστά μία ακόμη εκδήλωση απολυταρχισμού και αλαζονείας ανθρώπων ξεκομμένων από την πραγματικότητα, αποκομμένων από την κοινωνία.»⁸⁴³.

Διαπιστώσεις και προτάσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ για τον συνδικαλισμό αυτή την περίοδο⁸⁴⁴

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ εκτιμά ότι ο συνδικαλισμός, ως οργανωμένη κοινωνική λειτουργία και δράση, αντιμετωπίζει σημαντικότερες δυσκολίες στο νέο διεθνές, ευρωπαϊκό και εγχώριο περιβάλλον.

Ο κίνδυνος της παραίτησης ή της ενσωμάτωσης είναι περισσότερο ορατός παρά ποτέ. Η υγιής αμφισβήτηση εκτιμά ότι μετατρέπεται σε αποχή από τις λειτουργίες και τη δράση του συνδικαλιστικού κινήματος, το οποίο εκφράζεται άλλοτε με τη σιωπή και την ανοχή του και άλλοτε με την «επανάσταση» ανάλογα με τα αισθήματα της πλειοψηφίας προς την εκάστοτε Κυβέρνηση. Οι παράπλευρες απώλειες είναι εμφανείς. Η μαζικότητα δέχεται πλήγματα καθημερινά, η αποτελεσματικότητα βρίσκεται σε μόνιμη τα τελευταία χρόνια κρίση.

Η ΔΑΚΕ-ΔΥ προτείνει να "συναποφασιστούν" τα ακόλουθα:

- Ότι ήρθε η ώρα το συνδικαλιστικό κίνημα να ξαναβρεί τους ισχυρούς δεσμούς του με την κοινωνία, να εκφράσει αυθεντικά τα μεγάλα προβλήματα της εποχής, να αναδείξει τις αγωνίες των εργαζομένων, να αγωνιστεί για τη συνεχή βελτίωση της θέσης τους
- Ότι ήρθε η ώρα το δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα να βγει μπροστά και προς κάθε κατεύθυνση να διατρανώσει την αποφασιστικότητα του για την ισχυροποίηση του ρόλου των δημοσίων υπηρεσιών, για δημόσια παιδεία, υγεία, κοινωνική ασφάλιση.
- Ότι ήρθε η ώρα ο δημόσιος υπάλληλος να ξαναβγει στο προσκήνιο της υπηρεσιακής οικονομικής και κοινωνικής καταξίωσης, μέσα από τη συλλογική λειτουργία και την κοινωνική προσφορά.
- Ότι ήρθε η ώρα της παρρησίας, της ευθύτητας, της συμμετοχής.
- Ότι ήρθε η ώρα να απαντήσουμε όλοι μαζί στην πρόκληση και το χρέος.

⁸⁴³ Ομιλία του Προέδρου της ΝΔ Κ.Καραμανλή στο 4^ο Πανελλαδικό Συνέδριο της ΔΑΚΕ 29/6/2001.

⁸⁴⁴ «Στο δρόμο της συνέπειας –της ειλικρίνειας- των αγώνων». Θέσεις ΔΑΚΕ ΔΤ στο 33^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (2007)

Θεωρεί ότι ένα υπεύθυνο συνδικαλιστικό κίνημα δεν μπορεί να περιορίζεται και να περιχαράκωνεται στις επιμέρους διεκδικήσεις του αλλά:

- Οφείλει να έχει πάντοτε σαφή εικόνα του κοινωνικού γίνεσθαι σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εσωτερικό επίπεδο.
- Οφείλει να αντιληφθεί ότι η χώρα δε είναι μια βραχονησίδα ξεκομμένη από το Διεθνές, και περισσότερο εμφαντικά από το Ευρωπαϊκό περιβάλλον, στο οποίο με τη βούλησή της έχει ενταχθεί και έχει συνομολογήσει κοινή πορεία.
- Οφείλει συνεπώς να οραματίζεται και να διεκδικεί εξίσωση δικαιωμάτων, που θα μείνει όραμα αν δεν αποδεχθεί παράλληλα και εξίσωση υποχρεώσεων.

Ο λόγος του συνδικαλιστικού κινήματος δεν μπορεί να είναι απλά καταγγελτικός, ούτε βεβαίως να αποτελεί άλλοθι για τους αναλυτές στη δαιμονοποίηση των ούτως ή άλλως διαγραφόμενων εξελίξεων.

Άλλωστε εξ ορισμού το συνδικαλιστικό κίνημα για να είναι αξιόπιστο και αποτελεσματικό πρέπει να εναρμονίζει τις διεκδικήσεις του με τα μεγάλα ζητήματα της εποχής και τις πραγματικές διαθέσεις των εργαζόμενων που εκπροσωπεί.

Σημείο αιχμής του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος για την ΔΑΚΕ-ΔΤ αποτελεί ή επανατοποθέτηση των στόχων και η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων του.

Στην επόμενη περίοδο η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί ότι η ΑΔΕΔΥ θα πρέπει να οριστικοποιήσει τη θέση της στα μεγάλα ζητήματα της εποχής, στα μεγάλα προβλήματα του τόπου. Ο στρουθοκαμηλισμός δεν αρμόζει σε κανένα μας.

Θεωρεί ότι πρέπει να υπάρχει ξεκάθαρη θέση :

- Για την παγκοσμιότητα και το διεθνή ανταγωνισμό.
- Για την Ευρώπη και την ισότιμη θέση της χώρας μας με ουσιαστική συμμετοχή του Ελληνικού λαού στις μεγάλες αποφάσεις που το αφορούν.
- Για τις εθνικές προτεραιότητες στην περιοχή μας, στην Ε.Ε., στη διεθνή κοινότητα.
- Για την εθνική κυριαρχία, την εδαφική ακεραιότητα και ασφάλεια της χώρας.
- Για τον οικουμενικό ελληνισμό και τις μεγάλες δυνατότητές του.

Ακόμη πρέπει να έχει σεβασμό και στήριξη στην πανηγυρικά εκφρασμένη θέληση του κυπριακού λαού για Κύπρο ενιαία και ελεύθερη, απαλλαγμένη από τα στρατεύματα κατοχής.

Πλαίσιο αιτημάτων από ΔΑΚΕ-ΔΤ την περίοδο αυτή

Σε ανακοίνωσή⁸⁴⁵ της για την Πρωτομαγιά του 2009 η παράταξη της ΔΑΚΕ-ΔΤ θέτει το πλαίσιο θέσεων- προτάσεων- αιτημάτων της ως ακολούθως:

«Καλούμε για πολλοστή φορά την κυβέρνηση καθώς και το σύνολο του πολιτικού κόσμου να πάρουν ουσιαστικά οικονομικά μέτρα, για να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Μέσα από τις επιχειρήσεις – με ουσιαστικά οικονομικά μέτρα περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης με δεσμευτικά κίνητρα επενδύσεων και απασχόλησης – διάθεση των κοινοτικών πόρων σε παραγωγικές επενδύσεις για πραγματικούς αναπτυξιακούς σκοπούς. Να εφαρμοστούν πολιτικές που δεν θα ανατρέπουν εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα, πολιτικές χρηματοδότησης και ενίσχυσης για αύξηση της κοινωνικής απόδοσης των Δημοσίων Υπηρεσιών.

Καλούμε όλους τους λαούς και τις κυβερνήσεις της Ευρώπης, να αντισταθούν στην αсуδοσία της υπερδύναμης και των υποτακτικών της. Να σταματήσει τώρα το αιματοκύλισμα των λαών.

Να σταματήσουν οι δολοφονίες ελεύθερων και αθώων πολιτών οπουδήποτε στον κόσμο το επιβάλλουν τα οικονομικά συμφέροντα.

Το συνδικαλιστικό κίνημα που πρωτοστάτησε σε όλες τις αντιπολεμικές εκδηλώσεις μπορεί να συνεχίσει ακόμα πιο δυναμικά τις παρεμβάσεις του και τον αγώνα **ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ Η ΤΡΟΜΟΛΑΓΝΟΣ και ΠΟΛΕΜΟΚΑΠΗΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ** σε βάρος των λαών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να μετατραπεί σε ένωση λαών και πολιτών ελεύθερων και ευτυχισμένων και όχι αγορές και μονοπώλια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θέλουμε να γίνει **ΙΣΧΥΡΗ και ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ** των πολιτών με συνοχή και αλληλεγγύη. Μια Ευρώπη πρωταγωνιστική με πρωτοβουλίες και όχι

⁸⁴⁵ ΔΑΚΕ-ΔΤ (2009): Το μήνυμά μας για την Πρωτομαγιά., Ανακοίνωση . Απρίλιος 2009.

ουραγό των εξελίξεων. Θέλουμε μια Ευρώπη φιλική, της ειρήνης, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης και της συνοχής.

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΔΙΕΚΔΙΚΟΥΜΕ

- Αξιοπρεπείς μισθούς και συντάξεις με στόχο τη βελτίωση του πραγματικού εισοδήματος και σύγκλιση με τους ευρωπαϊκούς μισθούς. 1.400 ΕΥΡΩ ο κατώτερος βασικός μισθός.
- Γνήσιες συλλογικές συμβάσεις στο Δημόσιο.
- Αποκατάσταση των απωλειών του εισοδήματός μας από την ακρίβεια.
- Μείωση των συντελεστών Φ.Π.Α. στα είδη λαϊκής κατανάλωσης.
- Μονιμοποίηση όλων των συμβασιούχων που κατέχουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες.
- Στήριξη και ενίσχυση του δημόσιου ασφαλιστικού συστήματος.
- Τη γενναία αύξηση της κύριας και της επικουρικής σύνταξης.
- Την κατάργηση των αντιασφαλιστικών διατάξεων του Ν.2084/92, του Ν. 3029/2002 και του Ν. 3655/2008.
- Απορρίπτουμε κάθε απόφαση για αύξηση των ορίων ηλικίας, τη μείωση των συντάξεων, την εκθεμελίωση της κοινωνικής ασφάλισης – την αύξηση των εισφορών.
- Σύνταξη πλήρη στα 35 χρόνια χωρίς όριο ηλικίας με το 80% στο σύνολο των αποδοχών για την ΚΥΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ.
- Διεκδικούμε την αυτοτέλεια, τη λειτουργική ανεξαρτησία και την αξιοκρατική στελέχωση της δημόσιας διοίκησης.
- Διεκδικούμε την αλλαγή του άδικου φορολογικού συστήματος.
- Αύξηση του αφορολόγητου στα 16.000 €.

Επιδιώκουμε με όλες μας τις δυνάμεις την ειρηνική συμβίωση των λαών, χωρίς πολέμους, χωρίς τις επεμβάσεις εκμετάλλευσης των ισχυρών.

Επιδιώκουμε την κοινωνική αλληλεγγύη και την ποιότητα στη ζωή με :

- Την χρηματοδοτική ενίσχυση της δημόσιας υγείας, της παιδείας, της πρόνοιας.
- Την προστασία του περιβάλλοντος.
- Την ίση μεταχείριση των μεταναστών με τους Έλληνες εργαζόμενους.
- Απορρίπτουμε τον κόσμο της ανισότητας και της αδικίας.
- Καλούμε σε ενωμένο, μαζικό, διεκδικητικό αγώνα όλους τους εργαζόμενους.
- Καλούμε ιδιαίτερα τους νέους να δώσουν νέα δύναμη στο συνδικαλιστικό κίνημα και η νέα γενιά να συνεχίσει τους αγώνες και τις παραπέρα διεκδικήσεις με περισσότερα και καλύτερα αποτελέσματα.

Καλούμε όλους τους εργαζόμενους να συσπειρωθούν στα συνδικάτα για μια καινούργια ζωή και ελπιδοφόρα πορεία που θα αποτρέψει κάθε αυθαιρεσία που θα επιχειρήσει να αμφισβητήσει τα δικαιώματά μας».

Απολογισμός ΔΑΚΕ-ΔΤ για την κυβερνητική αυτή περίοδο

Η παράταξη, σε ανακοίνωσή⁸⁴⁶ της έχει στόχο να αναδείξει όσα θετικά πραγματοποιήθηκαν αυτή την κυβερνητική περίοδο, ύστερα – όπως αναφέρει - από συνεργασία και συνεννόηση μεταξύ του συνδικαλιστικού κινήματος και της πολιτικής εξουσίας.

Αυτά κατά την ΔΑΚΕ-ΔΤ ήταν τα ακόλουθα:

⁸⁴⁶ ΔΑΚΕ ΔΤ (2009): *Επιλέγουμε Ειλικρίνεια & Αλήθεια*, Ανακοίνωση, Αθήνα 21 /4/2009

-Συλλογική συμφωνία. Υπογράφεται για πρώτη φορά συλλογική συμφωνία μεταξύ της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και του Υπουργού Δημόσιας Διοίκησης κ. Προκόπη Παυλόπουλου (η μοναδική στην ιστορία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.) το Νοέμβριο του 2004, παρουσία του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Πρωθυπουργού και των Προέδρων των Πολιτικών Κομμάτων της Ελληνικής Βουλής. Εξαιτίας αυτής της συμφωνίας (η μοναδική που έχει υπογραφεί μέχρι σήμερα), δημιουργήθηκαν 13 επιμορφωτικά κέντρα σε όλη την Ελλάδα (ένα για κάθε Περιφέρεια) όπου με ευθύνη του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης επιμορφώνονται οι δημόσιοι υπάλληλοι της πατρίδας μας.

- Υπαλληλικός Κώδικας. Μετά από πολλά χρόνια συνδικαλιστικών προσπαθειών και αγώνων επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και Υπουργού Δημόσιας Διοίκησης για την αναθεώρηση του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999) με ρυθμίσεις που σε πολύ μεγάλο βαθμό περιορίζουν την αδικία, την αναξιοκρατία και τον κομματισμό. Ο νέος Υπαλληλικός Κώδικας (Ν.3528/2007) είναι πλέον σε ισχύ και εφαρμόζεται σε όλες τις διαδικασίες (επιλογής στελεχών κλπ) από το 2008. Είναι πλέον καταφανέστατη η διαφορά – πολύ προς το καλύτερο – από αυτά που εγίνονταν στο παρελθόν. Εξάλλου η θέση της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. (συμμετείχε με εκπροσώπους της στην Επιτροπή που επεξεργάστηκε τις αλλαγές) και μετά τη ψήφισή του ζητούσε άμεση εφαρμογή.

Ακόμη προωθήθηκαν με επιτυχία:

-Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών. Με συμφωνία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., του Υπουργού Δημόσιας Διοίκησης κ. Προκόπη Παυλόπουλου, της Υπουργού Παιδείας κας Μαριέττας Γιαννάκου και του Πανεπιστημίου της Πελοποννήσου ξεκίνησε από το 2006 το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών για δημοσίους υπαλλήλους, ήδη το 2008 απεφοίτησαν οι πρώτοι συνάδελφοι δημόσιοι υπάλληλοι που παρακολούθησαν το εν λόγω πρόγραμμα. Ήδη υπεγράφει συμφωνία και με το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και το οποίο ξεκινάει το πρόγραμμά του από το νέο σχολικό έτος 2009-2010

-Ιδρύεται το «ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΟ». Η διακαής και πολύχρονη επιθυμία του συνδικαλιστικού κινήματος του Δημόσιου Τομέα να δημιουργήσει το δικό του Ινστιτούτο γίνεται πραγματικότητα.

-Ανακαίνιση του κτιρίου της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ σε επιστολή⁸⁴⁷ της εκφράζει επίσης για την περίοδο αυτή την ικανοποίησή της για το επίπεδο συνεργασίας που είχε σαν παράταξη με τον Υπουργό Εσωτερικών Π.Παυλόπουλο αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι ... «θέλουμε να σας ευχαριστήσουμε για τις μέχρι τώρα, πολλές και σημαντικές, συνεργασίες που είχαμε και που οδήγησαν στη λύση ή τη δρομολόγηση λύσης πολλών προβλημάτων που απασχόλησαν έντονα, για πολλά χρόνια, τόσο τις δημόσιες υπηρεσίες της πατρίδας μας, όσο και τους εργαζόμενους σ' αυτές».

Εκτιμήσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ για τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές παρατάξεις στον χώρο της ΑΔΕΔΥ.

Για την προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ παράταξη (ΠΑΣΚ-ΔΥ).

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί την παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ ως « μια παράταξη που ιδρύθηκε με στόχο την στήριξη του ΠΑΣΟΚ» δημιουργώντας τους ... «αλήστου μνήμης απεργοσπαστικούς μηχανισμούς». ⁸⁴⁸

Χαρακτηριστικά για την αποτίμηση της στάσης απέναντι στον συνδικαλισμό της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ, ο Πρόεδρος της ΝΔ Κ.Μητσοτάκης , το 1988, θεωρεί ότι «αυτοί που επαγγέλλονται τους σοσιαλιστές απέδειξαν ότι δεν μπορούν να ζήσουν ούτε μια μέρα σαν κυβέρνηση χωρίς διορισμένη συνδικαλιστική ηγεσία.. Χωρίς εξαγορασμένη και υποδουλωμένη στο κόμμα συνδικαλιστική ηγεσία» ⁸⁴⁹.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ θεωρεί ότι η ΠΑΣΚ-ΔΥ «υπακούει κατά καιρούς σε αυτό που ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε πει : το συνδικαλιστικό κίνημα είναι ο βραχίονας του κόμματος στην κοινωνία. Αυτό σημαίνει ότι το συνδικαλιστικό κίνημα είναι χειραγωγημένο, και αντί να εκφράζει την κοινωνία στο κόμμα, μεταφέρει τις

⁸⁴⁷ ΔΑΚΕ ΔΤ, Επιστολή προς τον Υπουργό Εσωτερικών Π.Παυλόπουλο, Αθήνα 16.07.2009

⁸⁴⁸ Ανακοίνωση ΔΑΚΕ/Π.Ε, Μάρτιος 2007

⁸⁴⁹ Πολιτική παρέμβαση στους συνδικαλιστές της ΔΑΚΕ από τον Πρόεδρο του κόμματος Κ.Μητσοτάκη στις 17-10-1988 με ανάπτυξη των θέσεων του κόμματος βλ. *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τχ. 46, Οκτώβριος 1988, σ.69 .

απόψεις του κόμματος στην κοινωνία. Αυτοί οι δεσμοί κατά καιρούς είχαν δυσάρεστα αποτελέσματα για το συνδικαλιστικό κίνημα».⁸⁵⁰ Και ότι παρά κάποιες προσπάθειες κατά καιρούς της παράταξης αυτής για αυτονόμηση από τις κομματικές εξαρτήσεις της, δεν φαίνεται τελικά να απαλλάχθηκε εντελώς από αυτές.⁸⁵¹

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ καταγγέλλεται ότι όταν κυβέρνηση είναι το ΠΑΣΟΚ, «σιωπά» και όταν κυβέρνηση είναι η ΝΔ υψώνει «ιαχές ανένδοτου και λέει όχι σε όλα». Η ΔΑΚΕ-ΔΤ επίσης κατηγορεί την ΠΑΣΚ-ΔΥ ότι ως παράταξη «συνέβαλε ενεργά στην καθιέρωση της αναξιοκρατίας και του κομματισμού», ότι σαν παράταξη δεν στηρίζεται σε αρχές και θέσεις, ότι είναι αυτή που πρόδωσε τα οράματα των εργαζομένων⁸⁵² και την κατηγορεί επίσης για «άκρατο λαϊκισμό»⁸⁵³.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ θεωρείτε⁸⁵⁴ η παράταξη που ανέχτηκε και στήριξε τον "κομματισμό στην δημόσια διοίκηση", η παράταξη που "δεν έβλεπε προβλήματα τις περιόδους που κυβερνούσε το ΠΑΣΟΚ παρά μόνο τις περιόδους που κυβερνούσε η ΝΔ", η παράταξη που "δεν είχε το απαιτούμενο αίσθημα ευθύνης για κάποια στοιχειώδη αυτοκριτική για την απαράδεκτη στάση της τις περιόδους διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ να στηρίζει σταθερά την κυβέρνηση και επιδιώκει να την απαλλάξει από τις κινητοποιήσεις των εργαζομένων", αλλά που με "περισσή αλαζονεία τολμά να προφέρει τη λέξη "αξιοκρατία".

Για τις σχέσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ με τις παρατάξεις της αριστεράς

Οι σχέσεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ (από την ίδρυσή της) και των παρατάξεων της αριστεράς πέρασαν, όπως είναι φυσικό, από διάφορες φάσεις και διακυμάνσεις, στα πλαίσια της εξεταζόμενης περιόδου.

Ειδικότερα:

⁸⁵⁰ Κ.Κόλλιας . «Συνδικαλισμός-κοινωνία-πολιτικά κόμματα... ένα θεσμικό τρίγωνο που επιβάλλεται να είναι ισόπλευρο και ισοσκελές. Είναι όμως? Ο Κώστας Κόλλιας, Γραμματέας συνδικαλισμού της Νέας Δημοκρατίας και "ιστορικό συνδικαλιστικό στέλεχος", αναλύει και αξιολογεί τη σημερινή εικόνα του ελληνικού συνδικαλισμού και τη σχέση του με τα πολιτικά κόμματα και την κοινωνία...», *Δημόσιος Τομέας*, τ.χ219, σ. 14-16

⁸⁵¹ ό.π.,

⁸⁵² Ανακοίνωση ΔΑΚΕ/ Π.Ε για «επιλογές στελεχών εκπαίδευσης», 23-11-2007

⁸⁵³ Ανακοίνωση ΔΑΚΕ/ Π.Ε, Μάρτιος 2007

⁸⁵⁴ Ενδεικτικά βλ. ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ενημερωτικό Νο. 2, Αθήνα, 09/11/2005, ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ανακοίνωση, Αθήνα, 31/10/2003, ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ενημερωτικό Νο.1 Αθήνα, 13/01/2005.

Για την ΕΣΑΚ-ΠΑΜΕ εκτιμά ότι “έχει χαράξει έναν μοναχικό δρόμο μη συμφωνώντας σε τίποτα και με κανένα”⁸⁵⁵. Ειδικότερα η ΔΑΚΕ-ΔΤ εκτιμά ότι η παράταξη αυτή ... «έχει μια καθαρή θέση και οι δεσμοί της με το ΚΚΕ είναι ανοιχτοί και δεδηλωμένοι. Είναι μια καθαρή θέση. Πρόκειται για ένα παλαιό μοντέλο συνδικαλιστικής δράσης στην Ευρώπη, κατά το οποίο οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ήταν ταυτισμένες απόλυτα με το κόμμα, όπως είναι σήμερα το ΠΑΜΕ»⁸⁵⁶.

Για την «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά⁸⁵⁷ ότι δεν έχει σταθερές θέσεις και στρατηγική, ότι επιδιώκει διαρκώς κάποια συνεργασία με την ΠΑΣΚ-ΔΥ, ότι υπηρετεί τους πολιτικούς σχεδιασμούς του Συνασπισμού και ότι βρίσκεται σε μια διαρκή κόντρα “αγωνιστικότητας” με τις άλλες δυο παρατάξεις της αριστεράς.

Για τις «Παρεμβάσεις» εκτιμά⁸⁵⁸ ότι πάντα με το «πανί» της επανάστασης προσπαθούν να υπερκαλύπτουν τις άλλες αριστερές παρατάξεις και σχεδόν πάντα μειοψηφούν μαζί με την ΕΣΑΚ και έχουν σαν στόχο να δημιουργούν μόνιμα και να συντηρούν ένα κλίμα αναστάτωσης και αναταραχής.

Συμπερασματικά όμως μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η παράταξη της ΔΑΚΕ-ΔΤ, σε όλη την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο, ως σταθερά δεύτερη παράταξη στα όργανα της ΑΔΕΔΥ και ως προσκείμενη στο ένα από τα δυο κόμματα που διεκδικούσαν την κυβερνητική εξουσία, θεωρεί ως τον βασικό συνδικαλιστικό ανταγωνιστή της την προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ παράταξη - την ΠΑΣΚ-ΔΥ- και ως εκ τούτου, δεν επεδίωξε να έχει ιδιαίτερα μέτωπα αντιπαράθεσης με τις παρατάξεις της αριστεράς, θεωρώντας εξάλλου προκαταβολικά οριοθετημένες μαζί τους τις σημαντικές ιδεολογικο- πολιτικές τους διαφορές.

Από την μελέτη των συνεδριάσεων των οργάνων της ΑΔΕΔΥ (Γ.Σ και Ε.Ε) προκύπτει ότι σε αρκετές περιπτώσεις αποφάσεις για απεργιακές δράσης έχουν

⁸⁵⁵ Ενδεικτικά βλ. ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ενημερωτικό Νο. 2, Αθήνα, 09/11/2005, ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ανακοίνωση, Αθήνα, 31/10/2003, ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ενημερωτικό Νο.1 Αθήνα, 13/01/2005.

⁸⁵⁶ Κ.Κόλλιας . «Συνδικαλισμός-κοινωνία-πολιτικά κόμματα... ένα θεσμικό τρίγωνο που επιβάλλεται να είναι ισόπλευρο και ισοσκελές. Είναι όμως? Ο Κώστας Κόλλιας, Γραμματέας συνδικαλισμού της Νέας Δημοκρατίας και “ιστορικό συνδικαλιστικό στέλεχος”, αναλύει και αξιολογεί τη σημερινή εικόνα του ελληνικού συνδικαλισμού και τη σχέση του με τα πολιτικά κόμματα και την κοινωνία...», *Δημόσιος Τομέας*, τ.χ219, σ. 14-16

⁸⁵⁷ Ενδεικτικά βλ. ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ενημερωτικό Νο. 2, Αθήνα, 09/11/2005, ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ανακοίνωση, Αθήνα, 31/10/2003, ΔΑΚΕ Καθηγητών ΔΕ: Ενημερωτικό Νο.1 Αθήνα, 13/01/2005.

⁸⁵⁸ ό.π.

υπερψηφιστεί τόσο από την ΔΑΚΕ-ΔΤ όσο και από τις παρατάξεις της αριστεράς, ιδίως στις περιόδους διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ και ειδικότερα την περίοδο 1985-1989.

Μια συνοπτική αποτίμηση της παρουσίας της ΔΑΚΕ-ΔΤ στην ΑΔΕΔΥ

Από άποψη εκλογικών αποτελεσμάτων, στα Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ, η παράταξη της ΔΑΚΕ-ΔΤ καταλαμβάνει μόνιμα και σταθερά την δεύτερη θέση, αποτελώντας έτσι αντικειμενικά την άμεσα ανταγωνιστική παράταξη στην σταθερά πλειοψηφούσα παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Μπορούμε εντούτοις να επισημάνουμε συμπερασματικά, ότι η συνολική της παρουσία στα πλαίσια της ΑΔΕΔΥ έχει κυρίως χαρακτηριστικά συμπληρωματικής δύναμης έναντι της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ διατηρεί σταθερά, από το 25^ο συνέδριο (1983) μέχρι και το 33^ο (2007) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, όχι μόνο την πλειοψηφία αλλά και την συνδικαλιστική κυριαρχία, τόσο σε ταχτικό όσο και σε στρατηγικό επίπεδο, στο εσωτερικό της οργάνωσης.

Συμπερασματικά μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι είναι εξαιρετικά περιορισμένη η ουσιαστική συμβολή της ΔΑΚΕ-ΔΤ στα κρίσιμα ζητήματα στρατηγικής του συνδικαλιστικού κινήματος και ότι αυτή περιορίζεται συνήθως, κυρίως στα κρίσιμα ζητήματα, σε μια συμπληρωματική στρατηγική έναντι της στρατηγικής της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Σε ότι αφορά την στάση της ΔΑΚΕ-ΔΤ έναντι των απεργιακών δράσεων, μια γενική διαπίστωση που μπορεί να διατυπωθεί είναι ότι θεωρεί τις δράσεις αυτές περίπου ως «αναγκαίο κακό», καθώς από ιδεολογική - στρατηγική άποψη δεν επιθυμεί ολόθερμα και δεν επιδιώκει την προκήρυξη και πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων ως την καταλληλότερη στρατηγική για την επίλυση των δημοσιοϋπαλληλικών προβλημάτων.

Δεν πρωταγωνιστεί στην προκήρυξή τους από την ΑΔΕΔΥ, σε αρκετές όμως περιπτώσεις, συναινεί στην πραγματοποίηση τέτοιων δράσεων, όταν αυτό το κρίνει αναγκαίο, αναπόφευκτο ή ωφέλιμο πολιτικά και συνδικαλιστικά.

Η στάση της ΔΑΚΕ-ΔΤ στο θέμα αυτό παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις περιόδους που είναι κυβέρνηση το ΠΑΣΟΚ και στις περιόδους που κυβέρνηση είναι η ΝΔ.

Στις περιόδους που είναι κυβέρνηση το ΠΑΣΟΚ, η ΔΑΚΕ-ΔΤ τηρεί μια πιο θετική στάση απέναντι στην προκήρυξη και πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων, εμφανίζοντας μια σχετικά μεγαλύτερη «διαθεσιμότητα» για συμμετοχή της στην λήψη αποφάσεων τέτοιων δράσεων, θεωρώντας προφανώς ότι οι απεργιακές δράσεις, δημιουργούν αρνητικό κλίμα για την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και ευνοϊκό για το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Στις περιόδους που κυβέρνηση είναι η ΝΔ, η ΔΑΚΕ-ΔΤ είναι πιο επιφυλακτική ή και αρνητική απέναντι στις απεργιακές δράσεις, χωρίς όμως να τηρεί μια ακραία αρνητική στάση απέναντι σε τέτοιες δράσεις .

Σε κάθε όμως περίπτωση, ακόμη κι όταν έχει συναινέσει στην πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων, η πρακτική και ουσιαστική της συμβολή στην πραγματοποίηση και την επιτυχία των δράσεων αυτών μπορεί να κριθεί από πολύ μικρή έως ανύπαρκτη.

Εκλογικά αποτελέσματα της παράταξης ΔΑΚΕ-ΔΤ στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ .

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ, σε όλα τα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ από την ίδρυσή της και μετά μέχρι και το 33^ο (2007) Συνέδριο της οργάνωσης καταλαμβάνει πάντοτε την δεύτερη θέση, χωρίς να έχει κινδυνεύσει σε κανένα συνέδριο να απολέσει την θέση αυτή από άλλη παράταξη αλλά και χωρίς να έχει κατορθώσει σε κανένα συνέδριο να κατακτήσει την πρώτη θέση από την μόνιμα πλειοψηφούσα παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Ειδικότερα,

Σχετικά με την διακύμανση της εκλογική της δύναμης θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα:

Το υψηλότερο σημείο της εκλογική της δύναμης το κατάκτησε στα 27^ο (1989) και στο 28^ο (1992) συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, κερδίζοντας 31 έδρες στο Γενικό Συμβούλιο (Γ.Σ) της οργάνωσης.

Στην συνέχεια παρουσίασε μια συνεχή καθοδική πορεία,

-στο 29^ο (1995) συνέδριο έλαβε 27 έδρες στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ

-στο 30^ο (1998) συνέδριο έλαβε 23 έδρες στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ

-στο 31^ο (2001) συνέδριο έλαβε 22 έδρες στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ – (που αποτελεί και το χαμηλότερο εκλογικό αποτέλεσμα για την παράταξη από την ίδρυσή της) .

Στην συνέχεια, στο 32^ο (2004) συνέδριο έλαβε 23 έδρες στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ.

Σημαντική αύξηση της εκλογικής της δύναμης υπήρξε στο 33^ο (2007) συνέδριο που έλαβε 28 έδρες στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ.

Παρουσία της ΔΑΚΕ-ΔΤ στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ

	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΑΤΑΞΗΣ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Γ.Σ ΑΔΕΔΥ
25^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1983)	ΔΑΚΔΥ	25
26^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1986)	ΔΑΚΔΥ	26
27^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1989)	ΔΑΚΕ-ΔΥ	31
28^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1992)	ΔΑΚΕ-ΔΥ	31
29^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1995)	ΔΑΚΕ-ΔΥ	27
30^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1998)	ΔΑΚΕ-ΔΥ	23
31^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2001)	ΔΑΚΕ-ΔΥ	22
32^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2004)	ΔΑΚΕ-ΔΥ	23
33^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2007)	ΔΑΚΕ-ΔΥ	28

2.1.5.4.3 Συνδικαλιστικές παρατάξεις προσκείμενες στο ΚΚΕ

Γενικά- Εισαγωγικά

Το ΚΚΕ από την ίδρυσή του και σε όλη την ιστορική του διαδρομή είχε θέσει ως μια από τις βασικές στρατηγικές επιδιώξεις του την μεγαλύτερη δυνατή παρέμβασή του στο συνδικαλιστικό κίνημα. Για τον σκοπό αυτό όλα τα μέλη και στελέχη του έχουν ως βασικό τους καθήκον να δραστηριοποιούνται συνδικαλιστικά στα πλαίσια των συνδικαλιστικών οργανώσεων, προωθώντας την υλοποίηση των στρατηγικών κατευθύνσεων του κόμματος.

Η συνδικαλιστική δραστηριοποίηση του ΚΚΕ έχει ως αφετηρία της τα πρωτοβάθμια σωματεία - συνδικάτα στους εργασιακούς χώρους με στόχο την διεύρυνση της ταξικής συσπείρωσης και την ανάπτυξη αγώνων, ως αναγκαίους όρους για την επίλυση των προβλημάτων των εργαζομένων.

Ξεκινώντας από τα πρωτοβάθμια σωματεία, η συνδικαλιστική παράταξη του ΚΚΕ εκφράζεται συνδικαλιστικά σε όλη την συνδικαλιστική πυραμίδα, τόσο σε δευτεροβάθμιο επίπεδο (στα Εργατικά Κέντρα και στις Ομοσπονδίες) όσο και σε τριτοβάθμιο επίπεδο, σε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ.

Ο συντονισμός της δράσης των συνδικαλιστικών δυνάμεων που δρουν σ' αυτές τις οργανώσεις εξασφαλίζεται μέσω των αντίστοιχων κομματικών οργανώσεων και με συσκέψεις συνδικαλιστών, με ευθύνη του Κόμματος.⁸⁵⁹

Από την εποχή της δικτατορίας το ΚΚΕ είχε δημιουργήσει την παράταξη ΕΣΑΚ η οποία συνέχισε την συνδικαλιστική της δράση και μετά την έναρξη της μεταπολιτευτικής περιόδου το 1974.

Η ΕΣΑΚ-Σ αποτέλεσε μεταπολιτευτικά την ραχοκοκαλιά της συνδικαλιστικής δραστηριοποίησης των κομματικών δυνάμεων και όσων δυνάμεων ή μεμονωμένων συνδικαλιστών συνεργάζονταν μαζί της, αναπτύσσοντας σημαντική συνδικαλιστική δραστηριότητα, τόσο στον χώρο της ΓΣΕΕ όσο και στον χώρο της ΑΔΕΔΥ.

Το ΚΚΕ είχε θέσει σε όλες οι κομματικές δυνάμεις, ανεξάρτητα από σύνθεση και χώρο, το καθήκον να έχουν πρώτο και βασικό προσανατολισμό την εργατική

⁸⁵⁹ Απόφαση της πανελλαδικής συνδιάσκεψης του ΚΚΕ «Για τη δράση του κόμματος στην εργατική τάξη και στο συνδικαλιστικό της κίνημα», 24.2.2002

τάξη και την κομματική οικοδόμηση στους χώρους δουλειάς και σε αυτό, καλούνταν να συμβάλουν όλα τα όργανα του κόμματος (Η Κ.Ε, το Π.Γ και η Γραμματεία και όλα τα τμήματα της Κ.Ε) . Όλοι οι τομείς καλούνται να επικεντρώνονται στα προβλήματα, στους αγώνες, στην ανάγκη οργάνωσης, ενότητας και χειραφέτησης της εργατικής τάξης, π.χ. Ο τομέας της παιδείας, της υγείας, του περιβάλλοντος, όλοι οι τομείς του πολιτισμού.

Την καθοδηγητική ευθύνη των κλαδικών ομάδων και παρατάξεων της ΕΣΑΚ-Σ την έχουν, με βάση το καταστατικό του ΚΚΕ, οι αντίστοιχες Κομματικές Οργανώσεις.

Πολύ μεγάλη σημασία αποδίδει το ΚΚΕ, σε όλη του την ιστορική διαδρομή, στην ανάδειξη στελεχών που να προέρχονται από την εργατική τάξη, από μαζικούς εργασιακούς χώρους, με συνδικαλιστική δράση σε σωματεία και συνδικαλιστικές οργανώσεις. Θεωρεί⁸⁶⁰ ως κεντρικό ζήτημα την ανάδειξη στελεχών μέσα από την εργατική τάξη, αλλά και την ταξική διαπαιδαγώγηση όλων των στελεχών του, ανεξάρτητα από ποιο κοινωνικό στρώμα προέρχονται και επίσης κρίνει απαραίτητο όλα τα στελέχη, ανεξάρτητα από τον καταμερισμό δουλειάς και τη συγκεκριμένη χρέωση, να ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη του κινήματος και την εξαγωγή πείρας από την ταξική πάλη. Να ενδιαφέρονται για την πορεία της ιδεολογικής διαπάλης στο κίνημα, στο πώς δουλεύουμε στο μαζικό κίνημα, στο πόσο γρήγορα αναπτύσσεται η ικανότητά μας να συνδεόμαστε με τις εργατικές, με τις λαϊκές μάζες και, ταυτόχρονα, να διαμορφώνουμε σχέσεις πρωτοπορίας μαζί τους⁸⁶¹.

Ακόμη θεωρεί σημαντικό τον συστηματικό σχεδιασμό και έλεγχο της πολιτικής ανάδειξης, ανάπτυξης και ανανέωσης των στελεχών που δουλεύουν άμεσα στο εργατικό κίνημα. Ανάδειξη εργατικών στελεχών σε όλους τους τομείς της κομματικής δουλειάς και σε θέσεις στο μαζικό κίνημα. Ειδική δουλειά για την ανάδειξη εργατικών γυναικείων στελεχών. Παράλληλα βοήθεια στην ΚΝΕ για την προετοιμασία νέων εργατικών στελεχών. Καλύτερη διάταξη και αναδιάταξη στελεχών σε κλάδους, σε χώρους και οργανώσεις που έχουν ιδιαίτερη σημασία⁸⁶².

⁸⁶⁰ ΚΚΕ: Πολιτική απόφαση - Τα άμεσα καθήκοντα του κόμματος από το 15ο έως το 16ο Συνέδριο. 15^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ, Μάιος 1996

⁸⁶¹ «90 Χρόνια ΚΚΕ - Η δράση του ΚΚΕ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 16/ 11/ 2008, σ. 10, στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4815876/1-8-2010>

⁸⁶² Απόφαση της πανελλαδικής συνδιάσκεψης του ΚΚΕ «Για τη δράση του κόμματος στην εργατική τάξη και στο συνδικαλιστικό της κίνημα», 24.2.2002

Επίσης, το ΚΚΕ θεωρεί ότι η εναλλαγή των στελεχών στα καθοδηγητικά όργανα, καθώς και σε αιρετές θέσεις στο δημόσιο, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το μαζικό κίνημα πρέπει να είναι μόνιμο στοιχείο στην πολιτική στελεχών του κόμματος⁸⁶³.

Η στρατηγική που σε κάθε περίοδο θα ακολουθήσουν οι συνδικαλιστικές δυνάμεις και παρατάξεις του ΚΚΕ έναντι των άλλων συνδικαλιστικών παρατάξεων στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων, απορρέει εν πολλοίς αν όχι αποκλειστικά, από τις εκτιμήσεις και αποφάσεις που λαμβάνουν τα συνέδρια και τα κομματικά όργανα του κόμματος. Σε κάθε εργασιακό χώρο υπάρχει η δυνατότητα από τις συνδικαλιστικές δυνάμεις του χώρου να υπάρξουν επιμέρους εξειδικεύσεις και εμπλουτισμός των θέσεων αυτών, λαμβάνοντας υπόψη ιδιαιτερότητες και ιδιομορφίες.

Για αυτό τον λόγο θεωρούμε ότι έχει ιδιαίτερη αξία η μελέτη και παρουσίαση στην εργασία αυτή των σημαντικότερων στρατηγικών κατευθύνσεων στις οποίες καταλήγουν τα κομματικά συνέδρια που διεξήχθησαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο και τα όργανα του κόμματος.

Στρατηγικές και δράσεις των συνδικαλιστικών δυνάμεων του ΚΚΕ ανά κυβερνητική περίοδο

Στην κυβερνητική περίοδο ΝΔ 1974-1981.

Με την έναρξη της μεταπολιτευτικής περιόδου, το 1974, το ΚΚΕ ξεκινά σε όλα τα επίπεδα την νόμιμη δραστηριοποίησή στην ελληνική πολιτική σκηνή.

Η ιδεολογική, πολιτική, συνδικαλιστική και οργανωτική στρατηγική του ΚΚΕ καθορίζεται στα συνέδρια του κόμματος (τακτικά και έκτακτα).

Στο ελληνικό πολιτικό και συνδικαλιστικό πεδίο την περίοδο 1974-1981, όπως έχει αναπτυχθεί σε άλλο σημείο⁸⁶⁴ αυτής της εργασίας, έχει δημιουργηθεί μια βαθιά ιδεολογική και πολιτική διαίρεση –που βαθαίνει όσο πλησιάζουμε προς το τέλος αυτής της δεκαετίας - όπου από την μια πλευρά, βρίσκεται το κυβερνών κόμμα της ΝΔ και από την άλλη τα κόμματα της αντιπολίτευσης .

⁸⁶³ Το καταστατικό του ΚΚΕ, 26/ 05/ 1996. διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

http://www.kke.gr/15o_synedrio/to_katastatiko_toy_kke?morf=0

⁸⁶⁴ Στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδο 1974-1981»

Ο διχασμός αυτός, στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο έλαβε έντονα συγκρουσιακά χαρακτηριστικά, αφού κατά την περίοδο αυτή, οι δυνάμεις της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης καταγγέλλουν⁸⁶⁵ την επικράτηση στις λειτουργίες και τις διαδικασίες των οργάνων της ΑΔΕΔΥ και των μαζικών οργανώσεων γενικότερα (εκλογές, συνέδρια, συνεδριάσεις οργάνων) ως διαδικασίες κλειστές και ελεγχόμενες από την φιλοκυβερνητική τους ηγεσία .

Την περίοδο αυτή στα όργανα της ΑΔΕΔΥ, με εκλογικές διαδικασίες ενιαίου ψηφοδελτίου κυριαρχούν πλήρως φιλοκυβερνητικοί συνδικαλιστές και απέναντί τους, σε ρόλο συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης, βρίσκονται οι συνδικαλιστικές δυνάμεις και παρατάξεις⁸⁶⁶ που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ), που κυριαρχούν σε αρκετές μαζικές δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις .

Ο διχασμός αυτός όμως, παρά τον έντονα πολωτικό του χαρακτήρα, δεν οδήγησε σε τυπική οργανωτική διάσπαση τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ , καθώς οι συνδικαλιστικές δυνάμεις της αντιπολίτευσης , επέλεξαν την δημιουργία άτυπων μορφών συσπειρώσεων (ΣΕΔΟ)⁸⁶⁷ που θα λειτουργούν εντός των υπάρχουσών συνδικαλιστικών οργανώσεων, φιλοδοξώντας να κερδίσουν την συνδικαλιστική πλειοψηφία μέσα στα Συνέδρια των οργανώσεων αυτών, μέσω της άσκησης μαχητικής αντιπολίτευση στις φιλοκυβερνητικές ηγεσίες των ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ.

Την περίοδο αμέσως μετά τις εκλογές του 1977 ξεσπά το μεγαλύτερο μέχρι τότε απεργιακό⁸⁶⁸ κύμα σε πάρα πολλούς εργασιακούς χώρους με κορύφωση το 1980.

⁸⁶⁵ Λιάσκος, Γ.(1992), σ. 128 όπου γίνεται λόγος για .διαδικασίες αποκλεισμών κλάδων και Ομοσπονδιών από Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ, για εκλογή οργάνων της ΑΔΕΔΥ με μια κλειστή Λίστα ονομάτων, για βιομηχανία παραγωγής συλλόγων, για απροσχημάτιστο κυβερνητικό συνδικαλισμό, για εκμαυλισμό συνδικαλιστικών συνειδήσεων, για τρομοκρατία και στενή σχέση με το συνδικαλιστικό της ασφάλειας, για καταγγελίες απεργών και αγώνων από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, δικαστικές διώξεις, υπηρεσιακές διώξεις κλπ.

Υπήρχαν καταγγελίες εναντίον της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ, η οποία χαρακτηριζόταν ως «νόθα» και καταγγελίες για την εφημερίδα που η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εξέδιδε, την «Δημοσιοϋπαλληλική Δράση», ότι τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά του εντύπου ήταν η λαιδωρία και η λάσπη ενάντια στους δημοκρατικούς συνδικαλιστές, η απολίτικη και συντεχνιακή νοοτροπία και την προβολή των θέσεων της αντίδρασης..», βλ. *Υπαλληλική* 16, Μαρτίος 1986.

⁸⁶⁶ Οι παρατάξεις ΠΑΣΚ-ΔΥ που πρόσκεινται στο ΠΑΣΟΚ, η ΕΣΑΚ-Σ που πρόσκεινται στο ΚΚΕ, η ΑΚΕΔ-Σ που πρόσκεινται στο ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ.

⁸⁶⁷ ΣΕΔΟ- Συντονιστική Επιτροπή Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων.

⁸⁶⁸ Περισσότερα στο Κεφ. «Απεργιακές δράσεις»

Τις απεργίες αυτές στηρίζουν και ενισχύουν πολιτικά τα κόμματα της αντιπολίτευσης, με τις δυνάμεις του ΚΚΕ να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Προς το τέλος της δεκαετίας στους περισσότερους και μαζικότερους κλαδικούς συνδικαλιστικούς φορείς, όχι όμως και στις τριτοβάθμιες οργανώσεις ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ που εξακολουθούν να ελέγχονται από τις φιλοκυβερνητικές συνδικαλιστικές δυνάμεις, οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης έχουν εμπεδώσει μια συνδικαλιστική κυριαρχία.

Το ΚΚΕ θεωρεί ότι την περίοδο αυτή, κυριαρχούσε ... «ο κρατικο-κυβερνητικός έλεγχος στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα... παρότι υπήρχαν συνθήκες ανόδου του αντιιμπεριαλιστικού κινήματος και των αγώνων της εργατικής τάξης»⁸⁶⁹.

Οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΚΚΕ κατά την περίοδο 1974-1981, μέσω της συνδικαλιστικής παράταξης ΕΣΑΚ-Σ αναπτύσσουν μια σημαντική συνδικαλιστική δυναμική στον δημοσιούπαλληλικό χώρο με πολύπλευρες δράσεις και δραστηριότητες.

Η παράταξη της ΕΣΑΚ, σε όλη την περίοδο αυτή (1974-1981) διακρίνεται από ιδιαίτερα έντονη και μαχητική αντιπολιτευτική στάση στο εσωτερικό των δημοσιούπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ, τόσο απέναντι στις πολιτικές των κυβερνήσεων της ΝΔ όσο και απέναντι στις επιλογές της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ.

Αναπτύχθηκαν συνθήκες συνεργασίας, μέσω της ΣΕΔΟ⁸⁷⁰, με τις υπόλοιπες παρατάξεις της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΚ-ΔΥ και ΑΚΕΔ) αλλά ταυτόχρονα και συνθήκες έντονου ανταγωνισμού μεταξύ τους για την κυριαρχία στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων την περίοδο αυτή, η ΕΣΑΚ⁸⁷¹ είχε θέσει ως βασικό άξονα στρατηγικής, τον ταξικό προσανατολισμό του συνδικαλιστικού κινήματος που θα οδηγούσε και στην κατάκτηση της ηγεσίας των

⁸⁶⁹ «Η δράση του ΚΚΕ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, ΕΝΘΕΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: "7 ΜΕΡΕΣ ΜΑΖΙ", 16/ 11/ 2008, σ. 10, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4815876/ 12-7-2010>

⁸⁷⁰ Πιο αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδο 1974-1981»

⁸⁷¹ «Η δράση του ΚΚΕ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 16/ 11/ 2008, σ. 10, ΕΝΘΕΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: "7 ΜΕΡΕΣ ΜΑΖΙ", διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4815876/ 1-8-2010>

συνδικαλιστικών οργανώσεων από τις ταξικές δυνάμεις και την ανατροπή των αντιλαϊκών κυβερνητικών πολιτικών.

Στα Συνέδρια όμως της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 1974-1981, που ήταν το 23^ο (1975) και το 24^ο (1979), κυριάρχησαν⁸⁷² πλήρως, στις εκλογικές διαδικασίες, οι φιλοκυβερνητικοί συνδικαλιστές καθώς δεν προβλεπόταν η συμμετοχή παραταξιακών ψηφοδελτίων⁸⁷³ αλλά⁸⁷⁴ οι υποψήφιοι συμμετείχαν σε ένα και μόνο ενιαίο ψηφοδέλτιο με ατομικές υποψηφιότητες.

Στρατηγικές και δράσεις των συνδικαλιστικών δυνάμεων του ΚΚΕ την κυβερνητική περίοδο ΠΑΣΟΚ 1981-1989.

Πρώτη κυβερνητική υπο-περίοδος 1981-1985

Στο Συνδικαλιστικό επίπεδο

Την περίοδο αυτή στο συνδικαλιστικό επίπεδο υπάρχουν ιδιαίτερα σημαντικές εξελίξεις:

-Η πραγματοποίηση του 25^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ το 1983, συνεδρίου που θεωρείται ως το πρώτο δημοκρατικό - αντιπροσωπευτικό από την έναρξη της μεταπολίτευσης.

Στο συνέδριο αυτό, οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΚΚΕ συμμετέχουν με την παράταξη «Δημοσιουπάλληλική Ενότητα» και θεωρούν το συνέδριο αυτό ως « το πιο δημοκρατικό συνέδριο, που έχει γίνει μέχρι τώρα τα τελευταία χρόνια και πιστεύουμε ότι αυτό το συνέδριο μπορεί να αποτελέσει την απαρχή για τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος»⁸⁷⁵.

Σε αυτό το συνέδριο η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ έλαβε απόλυτη πλειοψηφία, σε βάρος, κυρίως των συνδικαλιστικών δυνάμεων που έλεγχε μέχρι τότε η ΝΔ, αποκτώντας όμως και εδραιώνοντας και ηγεμονία και έναντι των συνδικαλιστικών

⁸⁷² Πιο αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1974-1981»

⁸⁷³ Παρατάξεις με δικό τους ξεχωριστό ψηφοδέλτιο λαμβάνουν μέρος για πρώτη φορά στο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ το 1983

⁸⁷⁴ Λιάσκος Γ, (1992), σ.131

⁸⁷⁵ Αποστολόπουλος, Τ. (2004), σ.271 βλ. ομιλία στο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ του στελέχους της παράταξης Δ.Ε. Δ. Αγκαβανάκη

παρατάξεων της κομμουνιστικής αριστεράς (ΚΚΕ και ΚΚΕ Εσωτερικού) οι οποίες, όμως διαθέτουν μια σημαντική επιρροή στις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Στο συνέδριο αυτό, η «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα» εκλέγει 13 συμβούλους στο Γενικό Συμβούλιο της ΑΔΕΔΥ.

-Η ψήφιση από την βουλή του νόμου 1264/ 1982 για το συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Κατά την περίοδο συζήτησης του νομοσχεδίου στην Βουλή, το ΚΚΕ⁸⁷⁶ θεώρησε ότι το νομοσχέδιο αυτό ήταν κυρίως αποτέλεσμα των αγώνων της εργατικής τάξης και το χαρακτήρισε γενικά θετικό, ψηφίζοντάς το επί της αρχής. Έκανε αναφορά στο καθεστώς διώξεων και αποκλεισμών που είχε διαμορφωθεί με το θεσμικό πλαίσιο της δεξιάς και την πολιτική του «εργατοπατερισμού».

Τα πυρά του ΚΚΕ συγκεντρώθηκαν κυρίως κατά της διοίκησης της ΑΔΕΔΥ, της υφιστάμενης οργανωτικής διάρθρωσης και του τρόπου λειτουργίας του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλισμού. Η διοίκηση της ΑΔΕΔΥ χαρακτηρίστηκε ως «νόθα» και καυτηριάστηκε ο πολυκερματισμός με την ύπαρξη εκατοντάδων οργανώσεων.⁸⁷⁷

Παράλληλα ωστόσο οι βουλευτές του ΚΚΕ απέδωσαν στο νομοσχέδιο αυτό σοβαρές αδυναμίες, ελλείψεις και κενά σε κάποια σημεία του, που γι' αυτόν το λόγο χρειάζονται αλλαγές και βελτιώσεις.

Η διαλλακτικότητα δε που επέδειξε το ΠΑΣΟΚ στην αποδοχή σωρείας τροπολογιών στην διάρκεια της συζήτησης στη Βουλή από την πλευρά της ΝΔ, οδήγησε σε έντονες διαμαρτυρίες το ΚΚΕ, που έκανε λόγο για «παραχωρήσεις», «αλλοιώσεις» και αλλαγές προς το χειρότερο, σε όφελος της εργοδοσίας.

Όσον αφορά την τροπολογία με την οποία επεκτάθηκε το νομοσχέδιο και στους δημόσιους υπαλλήλους, το ΚΚΕ την επικρότησε, ζητώντας και εδώ κάποιες βελτιώσεις- συμπληρώσεις⁸⁷⁸.

-Σημαντικές κυβερνητικές νομοθετικές παρεμβάσεις.⁸⁷⁹

⁸⁷⁶ Ριζοσπάστης, 12/6/1982, 13/6/1982, 16/6/1982, 7/7/1982 και Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΠΙΑ'- 9 Ιουνίου 1982, σελ. 4488-4489, Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΗ'-3 Ιουνίου 1982, σελ. 4417.

⁸⁷⁷ Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΠΙΑ'- 9 Ιουνίου 1982, σελ. 4488-4489

⁸⁷⁸ Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΠΙΑ'- 9 Ιουνίου 1982, σελ. 4488-4489. Οι σημαντικότερες προτάσεις του ΚΚΕ για αλλαγές αφορούσαν, την ανάγκη να εφαρμοστεί άμεσα η απλή αναλογική, να καταργηθούν οι εσωτερικές διακρίσεις εις βάρος εκτάκτων, συμβασιούχων κλπ., να καθορίζουν οι ίδιοι τη μορφή που θα λάβουν τα σωματεία και οι ενώσεις τους, να μην προστατεύονται μόνο τα μέλη των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων οργανώσεων, να κατοχυρωθεί η συμμετοχή των δημοσίων υπαλλήλων στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Οι κυβερνητικές αυτές παρεμβάσεις έγιναν θετικά δεκτές από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ που προέκυψε από το 25^ο Συνέδριο της οργάνωσης το 1983, αφού προώθησαν λύσεις σε ορισμένα από τα χρόνια και πάγια συνδικαλιστικά αιτήματα.

-Το 1983, με την ψήφιση του ν.1365/ 1983 για την κοινωνικοποίηση των επιχειρήσεων δημόσιου χαρακτήρα και κοινής ωφέλειας και ειδικότερα το πολυσυζητημένο τότε άρθρο 4 του ίδιου νόμου, δημιουργήθηκε η πρώτη κρίση στις σχέσεις της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ τόσο με τα συνδικάτα όσο και με το ΚΚΕ στην κυβερνητική αυτή περίοδο. Η ψήφιση του νόμου αυτού συνάντησε την σφοδρή αντίδραση των κομμάτων και των συνδικαλιστικών παρατάξεων της αριστεράς .

Δεύτερη κυβερνητική υπο-περίοδος 1985-1989

Εκτιμήσεις και προτάσεις του ΚΚΕ για Δημόσιο τομέα και δημοσίου υπαλλήλους την περίοδο αυτή.

Η ανάλυση του ΚΚΕ για τα βασικά χαρακτηριστικά του τρόπου ανάπτυξης του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα εκτιμά ότι η επέκταση του κρατικού τομέα στην τελευταία δεκαετία και ο τρόπος που έγινε ήταν σύμφωνος με τις συνολικές ανάγκες του κεφαλαίου και τους όρους αξιοποίησής του, ότι στη διεύρυνση της απασχόλησης, ιδιαίτερα σε προεκλογικές περιόδους, σημαντικό ρόλο παίζει η ρουσφετολογία και ότι η διεύρυνση αυτή αύξησε και το ειδικό βάρος των απασχολούμενων στον τομέα αυτό⁸⁸⁰. Ότι η επέκταση του ρόλου του δημόσιου τομέα στην ανακατανομή του εισοδήματος έγινε στην κατεύθυνση της όλο και μεγαλύτερης φορολογικής επιβάρυνσης των εργαζομένων από την πλευρά των εσόδων, ενώ από την πλευρά των δαπανών, έγινε κύρια στην κατεύθυνση της πληρωμής τοκοχρεολυσίων, στρατιωτικών δαπανών, προνομίων στο μεγάλο κεφάλαιο και πληρωμών στην ΕΟΚ⁸⁸¹.

Το ΚΚΕ προσεγγίζει τον δημόσιο τομέα στην Ελλάδα ως ένα τομέα που δεν υπάρχουν μόνο προβλήματα αλλά μαζί με αυτά και πίσω από αυτά υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες που απορρέουν από τις ίδιες τις ιδιότητες του δημόσιου

⁸⁷⁹ Στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδος 1981-1989»

⁸⁸⁰ Μαγκλιβέρας, Σ. (1987α), σ. 41-62

⁸⁸¹ ό.π.,

τομέα⁸⁸². Οι δυνατότητες αυτές θεωρεί ότι βρίσκονται στην ικανότητα του δημόσιου τομέα για κεντρικό προγραμματισμό, ότι μπορεί να λειτουργήσει στα χέρια μιας αριστερής κυβέρνησης σαν μέσο επίλυσης προβλημάτων και σαν όργανο αναδιάρθρωσης της οικονομίας⁸⁸³. Προτείνει την αλλαγή του τρόπου ανάπτυξης του δημόσιου τομέα και των κριτηρίων λειτουργίας του και θεωρεί ότι κριτήριο λειτουργίας και αποδοτικότητας, στα πλαίσια μιας νέου τύπου ανάπτυξης, θα πρέπει να είναι η κοινωνική του αποδοτικότητα. Στο δίλημμα, «περισσότερο ή λιγότερο κράτος», αντιπαραθέτει το δίλημμα «κράτος γραφειοκρατικό, αυταρχικό στην υπηρεσία των μονοπωλίων ή κράτος στην υπηρεσία των εργαζομένων».⁸⁸⁴

Σχετικά με τις εργασιακές σχέσεις στον δημόσιο τομέα και γενικότερα τις συνθήκες για τους δημοσίους υπαλλήλους, όπως αυτές διαμορφώνονται την περίοδο αυτή, το ΚΚΕ θεωρεί ότι ... «η άρχουσα τάξη χρησιμοποιεί τις εργασιακές σχέσεις στον δημόσιο τομέα για να προωθήσει μια πολιτική εξαρτήσεων των εργαζομένων και να διασπάσει ταυτόχρονα την ενότητα της εργατικής τάξης»⁸⁸⁵, ότι η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων «κατατρώγεται»⁸⁸⁶, ότι συρρικνώνεται η όποια αντικειμενική βάση της θεωρίας των «υψηλόβαθμων και χαμηλόμισθων»⁸⁸⁷. Ταυτόχρονα επισημαίνεται ότι «ο συνήθως τσιγκούνης» δημόσιος τομέας για τους εργαζόμενους, δεν λυπάται δαπάνες όταν πρόκειται να λειτουργήσει σαν ρουσφετολογικός μηχανισμός για τις δυνάμεις του δικομματισμού, ότι την επέκταση του δημόσιου τομέα την διακρίνει η αποσπασματικότητα και ότι αυτή γίνεται με κριτήριο κυρίως την εξυγίανση του καπιταλισμού, ότι οι σχέσεις κυβερνητικής εξουσίας με την δημόσια διοίκηση και τις δημόσιες επιχειρήσεις ήταν και είναι σε μεγάλο βαθμό σχέσεις φεουδάρχη προς το φέουδό του, με διαπλοκή οικονομικών και πολιτικών εξαρτήσεων με την αδιαφάνεια και την πνιγηρή γραφειοκρατία ως αναγκαίο συμπλήρωμα αυτών των σχέσεων⁸⁸⁸.

Μετά τα κυβερνητικά οικονομικά μέτρα του Οκτώβρη του 1985, οι σχέσεις της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ με το ΚΚΕ, συνολικά την αριστερά αλλά και το συνδικαλιστικό πεδίο, περνούν σε φάση έντονα συγκρουσιακή .

⁸⁸² Δραγασάκης, Γ. (1987), σ. 17-33

⁸⁸³ ό.π.,

⁸⁸⁴ ό.π.,

⁸⁸⁵ ό.π.,

⁸⁸⁶ ό.π.,

⁸⁸⁷ Μαγκλιβέρας, Σ. (1987α),

⁸⁸⁸ Δραγασάκης, Γ. (1987), σ. 17-33

Για πρώτη φορά από τότε που ανέλαβε την κυβέρνηση, το ΠΑΣΟΚ βρέθηκε αντιμέτωπο με τόσες έντονες (διάσπαρτες ή κεντρικές) κοινωνικές και συνδικαλιστικές κινητοποιήσεις.

Στις αγωνιστικές και απεργιακές δράσεις της περιόδου 1985-1989 και την κορύφωσή τους το 1987 η παράταξη της «Δημοσίουπαλληλικής Ενότητας» είχε καθοριστική συμβολή τόσο στον προγραμματισμό όσο και στην υλοποίηση και μαζικοποίησή τους.

Οι κινητοποιήσεις αυτές γνωρίζουν κορύφωση το διάστημα Οκτώβριος 1986 - τέλος 1987, εκεί που φαίνεται ότι κορυφώνονται οι κοινωνικές διεργασίες που έχουν συντελεστεί την προηγούμενη περίοδο, οι οποίες διαμορφώνουν μια δυναμική που επιταχύνει σημαντικά τις πολιτικές εξελίξεις το επόμενο διάστημα. Οι αγώνες αυτοί ειδικότερα θα κορυφωθούν το 1987 με γενικές απεργίες της ΑΔΕΔΥ –ΕΚΑ (15 Γενάρη, 16 και 17 Φλεβάρη, 7 και 8 Μαΐου, 29 Σεπτεμβρίου, 15 Δεκεμβρίου), αγώνες που ... «θα απειλήσουν σοβαρά την εισοδηματική πολιτική»⁸⁸⁹.

Η περίοδος αυτή κλείνει τέλη Φλεβάρη και ακολουθεί περίοδο ύφεσης και αποκλιμάκωσης των αγώνων αλλά και διατήρησης απεργιών κατά χώρο⁸⁹⁰ η οποία διαρκεί μέχρι το τέλος της κυβερνητικής περιόδου το 1989, ενώ το 1988 διεξήχθη και έληξε με επιτυχία πολυήμερος αγώνας της ΟΛΜΕ⁸⁹¹.

Εκτιμήσεις της παράταξης «Δημοσίουπαλληλική Ενότητα» για ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Η «Δημοσίουπαλληλική Ενότητα» καταθέτει προτάσεις στα όργανα της οργάνωσης για την πραγματοποίηση έντονων απεργιακών δράσεων ενάντια στην κυβερνητική πολιτική με αιχμή την οικονομική κυβερνητική πολιτική και συμπορεύεται στην ΑΔΕΔΥ, τόσο με την συνδικαλιστική παράταξη του ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ την ΑΚΕΔ-Σ όσο και με συνδικαλιστές της ΠΑΣΚ-ΔΥ στα όργανα της ΑΔΕΔΥ που έχουν εκφράσει την αντίθεσή τους στην εφαρμοζόμενη κυβερνητική οικονομική πολιτική.

Η παράταξη στο 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (1986), σε μια αποτίμηση της στάσης της πλειοψηφίας της ΠΑΣΚ-ΔΥ στα όργανα της οργάνωσης για την περίοδο

⁸⁸⁹ Βερναρδάκης, Χ. Μαυρής, Γ. (1988), *Θέσεις* 22, Ιανουάριος - Μάρτιος 1988

⁸⁹⁰ Σε κεφάλαιο «Απεργιακές Δράσεις»

⁸⁹¹ ό.π.

από το 25^ο Συνέδριο της οργάνωσης (1983) και μετά, θεωρεί ότι η στάση αυτή ήταν αρνητική για τα δημοσιοϋπαλληλικά συμφέροντα καθώς όπως εκτιμά, δεν τα υπεράσπισε και δεν τα προώθησε επαρκώς.

Δηλώνει χαρακτηριστικά ότι η απερχόμενη ηγεσία της ΑΔΕΔΥ με ευθύνη της απόλυτης πλειοψηφίας, δηλαδή της ΠΑΣΚ-ΔΥ, με τις επιλογές της δεν συνέβαλε στο να λυθούν σε θετική κατεύθυνση τα οικονομικά αιτήματα των δημοσίων υπαλλήλων.

Ειδικότερα,

-Όσον αφορά το αίτημα του **ενιαίου μισθολογίου - βαθμολογίου**, η παράταξη θεωρεί ότι η φιλοκυβερνητική πλειοψηφία, αφού παραβίασε τις βασικές αρχές του ενιαίου μισθολογίου - βαθμολογίου που αποφάσισε το 25^ο Συνέδριο, αποδέχτηκε τον κυβερνητικό νόμο 1505 που όχι μόνο διαχωρίζει το μισθολόγιο από το βαθμολόγιο, αλλά και διατηρεί την επιδοματική πολιτική, τις μισθολογικές ανισότητες, τους χαμηλούς βασικούς μισθούς και άλλα αρνητικά χαρακτηριστικά που υπήρχαν και στα προηγούμενα δημοσιοϋπαλληλικά μισθολόγια.

Θεωρεί επίσης ότι η πλειοψηφία της ΑΔΕΔΥ, με την πρακτική της άκριτης αποδοχής αυτών των κυβερνητικών επιλογών, με τα δημοσιεύματα στην εφημερίδα «Υπαλληλική» περί κοινωνικού μισθού και λαϊκής συμμετοχής -που κατά την εκτίμηση της θεσμοθετήθηκαν- με τις ανακοινώσεις της πως στη χώρα μας στέφεται με επιτυχία ο σοσιαλισμός (π.χ. ανακοίνωση της ΑΔΕΔΥ για την Πρωτομαγιά του 1984 κ.λπ.), όχι μόνο έβλαψε τα συμφέροντα των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά και έγινε ο κήρυκας του ρεφορμισμού και της ιδεολογικής πολιτικής σύγχυσης σε αυτούς.

Επομένως, οι ευθύνες της πλειοψηφίας, εκτιμά η «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα», είναι μεγάλες και δεν μπορούν να κρυφτούν πίσω από τις αποπροσανατολιστικές γενικολογίες, τις αοριστολογίες και τις πομπώδεις εκφράσεις που περιέχονται στο κείμενο του απολογισμού που παρουσίασε ο γενικός γραμματέας της ΑΔΕΔΥ.

Μάλιστα θεωρεί ότι η πλειοψηφία, αφού αποδέχτηκε αυτή την κυβερνητική επιλογή, περιόρισε τη διεκδίκησή της μόνο στη σύντομη κατάθεση στη Βουλή και ψήφιση του σχετικού νομοσχεδίου, εξαγγέλλοντας μάλιστα και απεργία που βέβαια στην πορεία ανέστειλε.

Ακόμα, με ευθύνη ξανά της πλειοψηφίας, η ΑΔΕΔΥ κάλυψε απόλυτα, τουλάχιστον μέχρι τον Οκτώβρη του 1985, την κυβερνητική οικονομική πολιτική των στενωπών και της μονόπλευρης λιτότητας για τους εργαζόμενους⁸⁹².

Κατηγορεί την πλειοψηφία της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΑΔΕΔΥ ότι απάντησε με λίβελο απέναντι στη δικαιολογημένη κριτική της παράταξης, αποκαλώντας μας “κακόβουλους”⁸⁹³.

Η «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα» εκτιμά ως «επιζήμια» την αυτοδυναμία της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ και πιστεύει ότι οι εργαζόμενοι θα συνειδητοποιήσουν πως μόνο η σύμπραξη όλων των δυνάμεων που επιδιώκουν μια συνεπή αγωνιστική πορεία δημιουργεί προϋποθέσεις ανάπτυξης του συνδικαλιστικού κινήματος⁸⁹⁴. Πιστεύει ότι θα συνειδητοποιήσουν οι εργαζόμενοι πως υπάρχει μια και μοναδική διαχωριστική γραμμή που τοποθετεί, από τη μια το ξένο και ντόπιο κεφάλαιο μαζί και με κάθε άλλο παράγοντα που δρα ενάντια στα συμφέροντα των εργαζομένων και από την άλλη, τους εργαζόμενους, όλους τους εργαζόμενους⁸⁹⁵.

Ως θετικά χαρακτηριστικά⁸⁹⁶ της περιόδου αυτής η «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα» πιστώνει το γεγονός ότι από τον Οκτώβρη του 1985, όταν άρχισαν να “δαγκώνουν” τα οικονομικά κυβερνητικά μέτρα, έγιναν κάποια θετικά βήματα από την ΑΔΕΔΥ, όπως η αποχώρηση της από το ΕΣΑΠ και ο προγραμματισμός αγώνων ενάντια σε αυτά τα μέτρα. Μόνο που και πάλι αυτούς τους αγώνες θεωρεί ότι η πλειοψηφία τους αποδυνάμωνε, αφού δεν τους έδινε ούτε πλήρες περιεχόμενο, ούτε προοπτική και το κυριότερο, μέσα από αυτούς δεν ανάδειχνε τις γενεσιουργές αιτίες των οικονομικών προβλημάτων που βρίσκονται στην υπαγορευμένη από την ΕΟΚ αντιλαϊκή οικονομική πολιτική.

Σαν γενικό - συνολικό συμπέρασμα απολογισμού η «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα» εκτιμά ότι η σημερινή απερχόμενη διοίκηση της ΑΔΕΔΥ, με τις αποφάσεις που πήρε, με τους δοσμένους συσχετισμούς δεν ανταποκρίθηκε στο ρόλο που έπρεπε να παίξει σαν ηγεσία του τρίτοβάθμιου συνδικαλιστικού οργάνου.

Παρουσία της παράταξης στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1985-1989.

⁸⁹² Αποστολόπουλος, Τ. (2004), σ. 65, βλ. ομιλία στο 26^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ του Δ. Αγκαβανάκη στελέχους της Δ.Ε

⁸⁹³ ό.π.

⁸⁹⁴ ό.π.

⁸⁹⁵ ό.π.

⁸⁹⁶ ό.π.

Την περίοδο αυτή η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε το 26^ο συνέδριο το 1986.

Οι δυνάμεις του ΚΚΕ ΣΤΟ 26^ο συνέδριο συγκρότησαν την Δ.Α.Σ, «Συνδικαλιστική Παράταξη Συνεργασίας», με κύριο κορμό την «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα» στην οποία συμμετείχαν η «Ανεξάρτητη Συνδικαλιστική Κίνηση» και ανένταχτοι συνδικαλιστές.

Για το Γενικό Συμβούλιο της ΑΔΕΔΥ έλαβε 14 συμβούλους, αυξάνοντας κατά μία τις έδρες τους από το προηγούμενο συνέδριο.

Περίοδος 1989- 1991 : από την συμμετοχή του ΚΚΕ στην δημιουργία του ενιαίου "Συνασπισμού της Αριστεράς και της προόδου" μέχρι την αποχώρηση του από αυτόν.

Στον χώρο της ΑΔΕΔΥ, η δημιουργία του «Συνασπισμού» πρόσφερε την ώθηση για διαδικασίες συνεργασίας και ενοποίησης και στις επιμέρους συνδικαλιστικές παρατάξεις και κινήσεις που οι πολιτικοί τους φορείς λάμβαναν μέρος σε αυτήν την συμμαχία.

Έτσι, εν όψει του 27^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ (1989), οι παρατάξεις «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα» - προσκείμενη στο ΚΚΕ, η «ΑΚΕΔ-Σ» - προσκείμενη στο ΚΚΕ Εσωτερικού και ανεξάρτητοι - ανένταχτοι συνδικαλιστές, συγκρότησαν κοινή συνδικαλιστική κίνηση με την επωνυμία «Αγωνιστική Συνεργασία».

Οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του «Συνασπισμού» στην ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο, τόσο απέναντι στην κυβέρνηση «Τζαννετάκη» όσο και αργότερα απέναντι στην «Οικουμενική», επέδειξαν μια στάση στήριξης, ανοχής αλλά κυρίως αμηχανίας. Η στάση αυτή απέρρεε, αφενός από το γεγονός της συμμετοχής του «Συνασπισμού» σε αυτές τις κυβερνήσεις μαζί με την ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ, αφετέρου από τις θυελλώδεις πολιτικές εξελίξεις που διαδραματίζονταν την περίοδο αυτή όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι κυβερνήσεις αυτές είχαν πολύ μικρή χρονική διάρκεια θητείας και περιορισμένα προσδιορισμένο εύρος κυβερνητικού έργου.

Την περίοδο αυτή η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε το 27^ο Συνέδριό της (11^{ος}/1989). Στο συνέδριο αυτό οι δυνάμεις του ενιαίου Συνασπισμού συμμετείχαν ⁸⁹⁷ με την «Αγωνιστική Συνεργασία» η οποία έλαβε για το Γενικό Συμβούλιο 85 ψήφους, εκλέγοντας 14 συμβούλους και 3 μέλη στην Ε.Ε της οργάνωσης.

Στην συγκρότηση του Προεδρείου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ από την πλευρά της παράταξης εκλέχτηκαν, για τις θέσεις του Αντιπροέδρου ο Η. Βρεττάκος και του Οργανωτικού Γραμματέα ο Α. Μητρόπουλος .

Στο συνέδριο αυτό της ΑΔΕΔΥ όμως, ως αποτέλεσμα εσω-κομματικών τριβών στο εσωτερικό του ΚΚΕ, έλαβε μέρος, προερχόμενη από τον συνδικαλιστικό χώρο του «Συνασπισμού» και άλλη συνδικαλιστική παράταξη με την επωνυμία «Ενωτική Αγωνιστική Κίνηση» ⁸⁹⁸. Η συνδικαλιστική αυτή κίνηση εξέφρασε την σφοδρή της αντίθεση στην συμμετοχή του «Συνασπισμού» στις κυβερνήσεις «Τζαννετάκη» και «Οικουμενικής». Ειδικότερα, η ηγεσία του «Συνασπισμού», με την συμμετοχή της στην Οικουμενική χαρακτηρίζεται από την παράταξη «Ενωτική Αγωνιστική Κίνηση» ως μια «καθεστωτική δύναμη και ανοικτό στήριγμα του δικομματισμού» θεωρώντας αυτή την πορεία ως «μη αναστρέψιμη». Η κυβέρνηση αυτή θεωρείται από την παράταξη ως ... «κυβέρνηση του πολιτικού κατεστημένου χωρίς αντιπολίτευση» και το μαζικό λαϊκό κίνημα, ιδιαίτερα το συνδικαλιστικό, ... «πρέπει και μπορεί να παίξει το ρόλο της μαχητικής αξιωματικής αντιπολίτευσης» ⁸⁹⁹ .

Η παράταξη αυτή, στις εκλογές του 27^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ εξέλεξε 5 Συμβούλους στο Γ.Σ της οργάνωσης (τους Χ. Χριστόπουλο, Α.Αναγνωστάκη, Ν.Κακαγιάννη, Π.Μάλλιο, Μ.Καμτσίκη) και 1 μέλος στην Ε.Ε (Χ. Χριστόπουλο) .

Στρατηγικές και δράσεις των συνδικαλιστικών δυνάμεων του ΚΚΕ την κυβερνητική περίοδο 1991-1993

Η διάσπαση που πραγματοποιήθηκε στο ΚΚΕ και στον Συνασπισμό οδήγησε το ΚΚΕ εκτάκτως στην οργάνωση του 14ου Συνεδρίου του (Δεκέμβρη του 1991) καθώς την περίοδο αυτή είχαν συντελεστεί και ήταν σε εξέλιξη κοσμοϊστορικά

⁸⁹⁷ Αποστολόπουλος, Τ. (2004), Τόμος Β, σ. 135 -138

⁸⁹⁸ ό.π.

⁸⁹⁹ Αποστολόπουλος, Τ. (2004), Τόμος Β, σ. 111-112, βλ. ομιλία Χ. Χριστόπουλου στο 27^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

πολιτικά γεγονότα, όπως η κατάρρευση της ΕΣΣΔ, η Σύνοδος του Μάαστριχτ και το ζήτημα της ονομασίας της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, (το Δεκέμβρη του 1991).

Το βασικό ζήτημα που απασχόλησε το Συνέδριο αυτό ήταν η αποτίμηση της πολιτικής συμμαχιών του κόμματος και οι νέες πολιτικές συμμαχιών του⁹⁰⁰.

Το Συνέδριο αυτό επεξεργάστηκε⁹⁰¹ επίσης την πολιτική πρόταση του κόμματος για «προοδευτική πολιτική διεξόδου και ανάπτυξης» και κατέληξε στην ανάγκη «συσπείρωσης των λαϊκών μαζών, με την τακτική του κοινωνικού συνασπισμού, στη βάση της διεκδίκησης πολιτικής για ανάπτυξη προς το συμφέρον τους».

Αποφάσισε επίσης να εξετάσει το επόμενο διάστημα, σε πανελλαδικές συνδιασκέψεις:

- Την πολιτική του Κόμματος απέναντι στην ΕΟΚ μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και

- Τις αιτίες ανατροπής των σοσιαλιστικών καθεστώτων και της ΕΣΣΔ.

Οι δυνάμεις του ΚΚΕ στην ΑΔΕΔΥ εκείνη την περίοδο

Την περίοδο αυτή το ΚΚΕ επιχειρεί να ανασυστήσει τις συνδικαλιστικές του δυνάμεις στον δημοσιούπαλληλικό χώρο που είχαν υποστεί σημαντικές απώλειες από τις αλληπάλληλες κομματικές κρίσεις και διασπάσεις του προηγούμενου διαστήματος.

Στο 28^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (1992) οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΚΚΕ έχουν συστήσει την παράταξη με την επωνυμία «Δημοκρατική Συνεργασία – Συνεργαζόμενοι (Δ.Α.Σ)»⁹⁰².

Στις εκλογές του Συνεδρίου για το Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ η παράταξη εκλέγει 5 συμβούλους και 1 μέλος στην Ε.Ε της οργάνωσης (τον Δ. Αγκαβανάκη) ενώ δεν μετέχει στη συνέχεια στο Προεδρείο της Ε.Ε.

⁹⁰⁰ ΚΚΕ: *14ο Συνέριο του ΚΚΕ - Ντοκουμέντα*, έκδοση της ΚΕ του ΚΚΕ, σ. 109-125.

Ειδικότερα στην απόφαση του συνεδρίου αναφέρεται ότι «Η πολιτική συμμαχιών, πολιτική στρατηγικής σημασίας, πρέπει να είναι διαρκής φροντίδα του ΚΚΕ. Οι δυσκολίες, τα λάθη και οι αποτυχίες δεν πρέπει να οδηγούν στην άρνησή της αλλά στα απαραίτητα μέτρα για την περισσότερο δημιουργική και αποτελεσματική εφαρμογή της. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η πολιτική συμμαχιών πρέπει να συνδυάζεται επίμονα και συστηματικά με την ολόπλευρη, ποσοτικά και ποιοτικά, ενίσχυση του ΚΚΕ»

⁹⁰¹ ΚΚΕ: *14ο Συνέριο του ΚΚΕ - Ντοκουμέντα*, έκδοση της ΚΕ του ΚΚΕ, σ. 109-125.

⁹⁰² Αποστολόπουλος, Τ. (2004), Τόμος Β, σ. 201-204

Η περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ αποτέλεσε μια τριετία έντονων και πρωτοφανών αγώνων⁹⁰³ και πολύμορφων κινητοποιήσεων από τις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις και την ΑΔΕΔΥ ενάντια στις πολιτικές της κυβέρνησης.

Οι αγωνιστικές αυτές κινητοποιήσεις από την ΑΔΕΔΥ⁹⁰⁴ επιχειρούσαν να απαντήσουν στις διαρκείς επιθέσεις της κυβέρνησης στο χώρο της δημόσιας διοίκησης που χαρακτηρίστηκαν από την ΑΔΕΔΥ αλλά και τα κόμματα της αντιπολίτευσης πρωτοφανής σε όλα τα επίπεδα, με αποκορύφωμα τις δυσμενείς αλλαγές στο συνταξιοδοτικό των δημοσίων υπαλλήλων.

Την περίοδο αυτή η παράταξη της «Δ.Α.Σ» στην ΑΔΕΔΥ καταθέτει προτάσεις για αγωνιστικές απεργιακές δράσεις ενάντια στις κυβερνητικές πολιτικές της ΝΔ.

Πολλές από τις προτάσεις αυτές της «Δ.Α.Σ» για κινητοποιήσεις και αγωνιστικές δράσεις υιοθετήθηκαν από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, στα πλαίσια μιας εκτεταμένης συνδικαλιστικής συμμαχίας για κοινή στάση και δράση των παρατάξεων που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης, παρά τις σημαντικές μεταξύ τους διαφοροποιήσεις και αντιθέσεις, ενάντια στην σφοδρότητα των κυβερνητικών επιθέσεων της περιόδου .

Στο μέτωπο αυτό ενάντια στην κυβερνητική πολιτική αναπτύσσονται πολύ ισχυρές επιμέρους αντιπαραθέσεις μεταξύ των συνδικαλιστικών δυνάμεων της αντιπολίτευσης. Ειδικότερα, παρά το γεγονός ότι την περίοδο αυτή και η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ κατέθετε στα όργανα της ΑΔΕΔΥ προτάσεις για κινητοποιήσεις ενάντια στις ασκούμενες κυβερνητικές πολιτικές, τόσο η ΔΑΣ όσο και οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του «Συνασπισμού» της ασκούσαν έντονη κριτική για την στάση της κατά την προηγούμενη περίοδο διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ 1981-1989. Σε εξαιρετικά μεγάλη αντιπαραθέση επίσης βρίσκονται την περίοδο αυτή οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΚΚΕ με τις συνδικαλιστικές δυνάμεις του «Συνασπισμού».

Στρατηγικές και δράσεις των συνδικαλιστικών δυνάμεων του ΚΚΕ την κυβερνητική περίοδο 1993-2004

⁹⁰³ Αναλυτικά σε κεφάλαιο « Δράσεις ΑΔΕΔΥ»

⁹⁰⁴ Αναλυτικά στα κεφάλαια «Κυβερνητικές Περίοδοι»

Περίοδος μέχρι την ίδρυση του Π.Α.Μ.Ε

Την περίοδο 1993-2004, που σηματοδοτείται από τις τρεις συνεχόμενες κυβερνητικές περιόδους ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ σε κομματικό επίπεδο πραγματοποίησε δυο κομματικά συνέδρια, το 15^ο (1996) και το 16^ο (2000) στα οποία καθορίστηκαν οι ιδεολογικές, πολιτικές αλλά και συνδικαλιστικές στρατηγικές του κόμματος.

Δραστηριοποίηση των δυνάμεων του ΚΚΕ στο συνδικαλιστικό πεδίο την εξεταζόμενη περίοδο 1993-2004.

Η δραστηριοποίηση των δυνάμεων του ΚΚΕ σε συνδικαλιστικό επίπεδο την περίοδο 1993-2004 θεωρούμε ότι πρέπει να διακριθεί σε δυο βασικές περιόδους:

Σε μια περίοδο, από το 1993 μέχρι την δημιουργία του ΠΑΜΕ το 1999 και

σε μια δεύτερη περίοδο από την δημιουργία του ΠΑΜΕ και μετά.

Οι βασικές συνδικαλιστικές στοχεύσεις⁹⁰⁵ των συνδικαλιστικών δυνάμεων του ΚΚΕ την περίοδο μέχρι την ίδρυση του ΠΑΜΕ είναι οι ακόλουθες:

Το ταξικό ρεύμα που εκτιμά ότι υπάρχει στις γραμμές του συνδικαλιστικού κινήματος, στην πρώτη γραμμή του οποίου θεωρεί ότι είναι οι κομμουνιστές, να πλατύνει, να ενισχυθεί και να κάνει πιο ορατή και δυναμική την παρέμβασή του ενάντια στο ισχυρό ρεύμα του ρεφορμισμού, της ενσωμάτωσης που κυριάρχησε τα τελευταία χρόνια. Η ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος εξαρτάται από την ενίσχυση της ταξικής συνδικαλιστικής πάλης, διαφορετικά θα εγκαταλείψουν το συνδικαλιστικό κίνημα μαζικά και απογοητευμένοι χιλιάδες εργαζόμενοι.⁹⁰⁶

Να αλλάξουν οι συσχετισμοί στα συνδικαλιστικά όργανα, να καταδικαστούν στη συνείδηση της εργατικής τάξης οι συνδικαλιστές και οι ηγεσίες των παρατάξεων που δουλεύουν για την ενσωμάτωση και υποταγή του συνδικαλιστικού κινήματος⁹⁰⁷. Να προχωρήσει ο συντονισμός δράσης στα πλαίσια του συνδικαλιστικού

⁹⁰⁵ ΚΚΕ: «Πολιτική απόφαση - Τα άμεσα καθήκοντα του κόμματος από το 15ο έως το 16ο Συνέδριο» 15^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ Μάης 1996, στο δικτυακό τόπο: http://www.kke.gr/15o_synedrio/politikh_apofash_-ta_amesa_kathhkonta_toy_kommatos_apo_to_15o_eos_to_16o_synedrio?morf=0/ 1-8-2010

⁹⁰⁶ ΚΚΕ: «Πολιτική απόφαση - Τα άμεσα καθήκοντα του κόμματος από το 15ο έως το 16ο Συνέδριο» 15^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ Μάης 1996, στο δικτυακό τόπο: http://www.kke.gr/15o_synedrio/politikh_apofash_-ta_amesa_kathhkonta_toy_kommatos_apo_to_15o_eos_to_16o_synedrio?morf=0/ 1-8-2010

⁹⁰⁷ ό.π.

κινήματος, σε τοπικό, κλαδικό και πανελλαδικό επίπεδο του πόλου του ταξικού ρεύματος⁹⁰⁸. Ο προσανατολισμός του ταξικού ρεύματος πρέπει να είναι στραμμένος κυρίως στο πρωτοβάθμιο σωματείο και στον κλάδο⁹⁰⁹.

Θεωρεί ότι η πορεία του συνδικαλιστικού κινήματος είναι αξεχώριστη από την πορεία του ΚΚΕ. Η πλειοψηφία της εργατικής τάξης πρέπει να ακολουθήσει, να ψηφίσει το ΚΚΕ, να είναι στο πλευρό του ΚΚΕ, να αγωνίζεται μαζί του⁹¹⁰.

Ως κεντρικό ζήτημα τίθεται από το κόμμα η ανάδειξη στελεχών μέσα από την εργατική τάξη αλλά και η ταξική διαπαιδαγώγηση όλων των στελεχών, ανεξάρτητα από ποιο κοινωνικό στρώμα προέρχονται⁹¹¹.

Στην περίοδο αυτή κύρια στρατηγική επιδίωξη των συνδικαλιστικών δυνάμεων του ΚΚΕ στον δημοσιουπάλληlico χώρο και στην ΑΔΕΔΥ είναι, με βασικό κορμό την ΕΣΑΚ, η ανασύνταξη και η αύξηση των συνδικαλιστικών δυνάμεων του «ταξικού ρεύματος», στην πρώτη γραμμή του οποίου το ΚΚΕ θεωρεί ότι βρίσκονται οι κομμουνιστές, μετά την πολύ σοβαρή εσωκομματική πολιτική κρίση και διάσπαση που προηγήθηκε.

Το ΚΚΕ θεωρεί ότι στην δεκαετία του 1990, με τις αρνητικές επιδράσεις στο συσχετισμό των δυνάμεων στο εργατικό κίνημα (ανατροπή σοσιαλισμού, υποχώρηση του παγκόσμιου κομμουνιστικού και αντιιμπεριαλιστικού κινήματος), οι δυνάμεις της ταξικής συνεργασίας, του συμβιβασμού και της υποταγής εξασφάλισαν την πλειοψηφία στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα⁹¹². Είναι η εποχή, που όπως εκτιμά, η εργατική τάξη βαφτίζεται εταίρος της άρχουσας τάξης και τα όργανά της εγκαταλείπουν την πάλη, προκειμένου να συνδιαλλαγούν για την ανάπτυξη του καπιταλισμού με την κυβέρνηση και τις δυνάμεις του κεφαλαίου. Σ' αυτήν τη λογική θεωρεί ότι πρωτοστατούν οι δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα, συνεπικουρούμενες και από αυτές του Συνασπισμού⁹¹³.

⁹⁰⁸ ό.π.

⁹⁰⁹ ό.π.

⁹¹⁰ ό.π.

⁹¹¹ ό.π.

⁹¹² «90 ΧΡΟΝΙΑ ΚΚΕ- Η δράση του ΚΚΕ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα», . ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 16/ 11/ 2008, σ. 10, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4815876/ 1-8-2010>

⁹¹³ ό.π.

Στα συνέδρια της περιόδου 1993-1998 οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΚΚΕ έλαβαν μέρος με κορμό την ΕΣΑΚ-Σ και με την παράταξη ΔΑΣ (Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα Συνεργαζόμενοι).

Η παράταξη, στην πορεία της από το 29^ο (1995) συνέδριο της ΑΔΕΔΥ στο 30^ο (1998) αυξάνει⁹¹⁴ σημαντικά τις δυνάμεις της καθώς από 6 έδρες που είχε στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ και 1 έδρα στην Ε.Ε λαμβάνει τώρα 8 έδρες στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ και 2 έδρες στην Ε.Ε.

Επίσης μετά από τα αποτελέσματα του 29^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ (1995), συμμετέχει στη διαδικασία για την συγκρότηση Προεδρείου της Ε.Ε αναλαμβάνοντας την θέση του Γ. Αντιπροέδρου (με το στέλεχός της Δ.Αγκαβανάκη).

Στο επόμενο όμως 30^ο συνέδριο(1998) που έλαβε πάλι 2 έδρες στην Ε.Ε αλλάζει ριζικά θέση για την συμμετοχή της στο Προεδρείο της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ και ανακοίνωσε ότι δε θα συμμετέχει στο προεδρείο της Ε.Ε της οργάνωσης.

Για την μη συμμετοχή της στο Προεδρείο της Ε.Ε η παράταξη επικαλέστηκε⁹¹⁵ δυο λόγους:

-Την θέλησή της να καταδικάσει τη συμβιβαστική στάση της πλειοψηφίας της διοίκησης της ΑΔΕΔΥ, που εκτιμά ότι κινείται στα πλαίσια της ΟΝΕ, στα πλαίσια δηλαδή του αντιλαϊκού στρατηγικού στόχου του κεφαλαίου και έχει αναλάβει εργολαβικά τον εξωραϊσμό του στους εργαζόμενους. Στο όνομα αυτού του στόχου, θεωρεί ότι απεμπολεί τα αιτήματα και τους αγώνες των εργαζομένων και καταφεύγει σε ιδεολογήματα υποταγής και ενσωμάτωσης στις αντεργατικές επιλογές της κυβέρνησης. Η όλη αυτή τακτική και πρακτική της πλειοψηφίας εκτιμά ότι προκαλεί τη δικαιολογημένη αγανάκτηση των εργαζομένων⁹¹⁶.

-Την θέλησή της να σηματοδοτήσει τη μετατόπιση του κέντρου της δράσης της παράταξης στη βάση των εργαζομένων, σε συντονισμούς και συσπειρώσεις για να εκφραστούν γνήσια οι εργαζόμενοι, με τα γνήσια ταξικά αιτήματα, αφετηρία

⁹¹⁴ Η παράταξη στην Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ εξέλεξε τους Δ.Αγκαβανάκη και Χ. Βορτελίνο ενώ στο Γενικό Συμβούλιο έχουν εκλεγεί οι : Δ. Αγκαβανάκης, Σ. Ακζώτη, Χ. Βορτελίνος, Κ. Γεροπαναγιώτη, Ν. Ζώτος, Β. Ζωγράφος, Θ. Κρουστάλης και Λ. Μεθωνιού.

⁹¹⁵ «ΕΣΑΚ ΔΗΜΟΣΙΟΥ-Δε συμμετέχει στο νέο προεδρείο της ΑΔΕΔΥ», 12 Δεκέμβρη 1998, σ.14, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=3751274&textCriteriaClause/10-5-2010>

⁹¹⁶ ό.π.

για την αναγέννηση και τον ταξικό προσανατολισμό του συνδικαλιστικού κινήματος⁹¹⁷.

Εκτιμήσεις και προτάσεις της Δ.Α.Σ για κυβερνητικές πολιτικές και για δράσεις ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο έως την ίδρυση του ΠΑΜΕ

Η Δ.Α.Σ απορρίπτει συνολικά τις κυβερνητικές πολιτικές ως πολιτικές ... «βάρβαρης λιτότητας»⁹¹⁸ και τον προϋπολογισμό του 1997 ως ... «αντιλαϊκό - αντικοινωνικό – φορομνηχτικό»⁹¹⁹.

Για **το νέο μισθολόγιο** που έφερε η κυβέρνηση, θεωρεί ότι σηματοδοτεί μια νέα πιο άγρια διετή και πολυετή επέλαση στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων, που θα έχει και άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στο εισόδημά τους, αλλά και η όλη δομή και φιλοσοφία του εμπεριέχουν επικίνδυνες παρενέργειες.⁹²⁰

Συμπερασματικά για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου αυτής, η ΔΑΣ εκτιμά ότι η κυβέρνηση των "εκσυγχρονιστών" έδειξε ακόμα πιο φανερά το αποκρουστικό της πρόσωπο και έκανε ακόμα πιο καθαρές τις προθέσεις της να "τσακίσει" κάθε εργατική κατάκτηση, να βυθίσει στη μιζέρια της πιο άγριας διαχρονικής λιτότητας τα πλατιά λαϊκά στρώματα. Η κατάθεση του χειρότερου προϋπολογισμού των τελευταίων χρόνων, είναι κυριολεκτικά ο καθρέφτης μιας πολιτικής βαθιά αντιλαϊκής.⁹²¹

Η κυβέρνηση έχει προχωρήσει σε μέτρα αντι-δημοσιούπαλληλικά με συγχώνευση, κατάργηση και ιδιωτικοποίηση δημόσιων υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα.⁹²²

Επαναφορά ενός αντιδραστικού **δημοσιούπαλληλικού κώδικα** και προσπάθεια κατάργησης της μονιμότητας, μέσα απ' την εφαρμογή της μερικής απασχόλησης στο δημόσιο.⁹²³

⁹¹⁷ ό.π.

⁹¹⁸ «ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ-Απεργιακή απάντηση στο ... 2,5%», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 25 Νοέμβρη 1997, σ.21, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=3706168&publDate=25/11/1997>

⁹¹⁹ ό.π.

⁹²⁰ ό.π.

⁹²¹ «Απεργιακό προσκλητήριο», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 10 Δεκέμβρη 1997, σ.3, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=3707859&publDate=10/12/1997>

⁹²² «ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ-Απεργιακή απάντηση στο ... 2,5%», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 25 Νοέμβρη 1997, σ.21, διαθέσιμο στο δικτυακό

τόπο:<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=3706168&publDate=25/11/1997>

⁹²³ ό.π.

Επίσης η παράταξη τάσσεται ενάντια στην κυβερνητική προσπάθεια για φαλκίδευση του αιτήματος για πραγματικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας, αλλά και στη μεθόδευση για κατάργηση και των ελάχιστων ασφαλιστικών δικαιωμάτων μέσα απ' το διαβόητο "κοινωνικό διάλογο" για το ασφαλιστικό.

Η παράταξη καταδικάζει, επίσης, το αντεργατικό "Σύμφωνο εμπιστοσύνης προς το 2000", που είναι το αποτέλεσμα του "κοινωνικού διαλόγου".⁹²⁴

Εκτιμήσεις της Δ.Α.Σ για συμμετοχή ΑΔΕΔΥ στον κοινωνικό διάλογο το 1997.

Η Δ.Α.Σ, ασκεί δριμύτατη κριτική στην απόφαση της πλειοψηφίας της ΑΔΕΔΥ⁹²⁵ με την οποία ενέκρινε το τελικό κείμενο του "κοινωνικού διαλόγου" με την κυβέρνηση.

Ειδικότερα, το στέλεχος της παράταξης Δ. Αγκαβανάκης, που έχει και την θέση αντιπροέδρου της ΑΔΕΔΥ, θεωρεί ⁹²⁶ ότι στη συνεδρίαση της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΑΔΕΔΥ για το θέμα της επικύρωσης ή μη του «κατάπτυστου αντεργατικού» κειμένου, του διαβόητου πια, όπως το χαρακτηρίζει, κυβερνητικού "κοινωνικού διαλόγου" των κοινωνικών εταίρων κυβέρνησης - ΣΕΒ - συμβιβασμένων συνδικαλιστικών ηγεσιών, η φιλοκυβερνητική παράταξη στην ΑΔΕΔΥ, όχι μόνο απέρριψε για πολλοστή φορά την πρότασή μας για αποχώρηση της ΑΔΕΔΥ απ' το στημένο κυβερνητικό διάλογο - απάτη, αλλά και αποφάσισε να επικυρώσει το αντεργατικό κείμενο της επιτροπής "κοινωνικού διαλόγου", συμπράττοντας έτσι στη χαριστική βολή ενάντια στις εργασιακές κατακτήσεις. Καταγγέλλει ότι κανείς εργαζόμενος δεν εξουσιοδότησε αυτήν την πλειοψηφία να συμπράξει σ' αυτό το αντεργατικό έγκλημα, γι' αυτό οι ίδιοι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να αντεπιτεθούν σ' αυτόν τον αντεργατικό αντικοινωνικό διάλογο αποσάθρωσης των δικαιωμάτων τους, με το διάλογο των αγώνων τους, παραμερίζοντας και αυτές τις συνδικαλιστικές ηγεσίες που δρουν ως πέμπτη φάλαγγα στο συνδικαλιστικό κίνημα.⁹²⁷

⁹²⁴ Ο.π.

⁹²⁵ Απόφαση της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ που ενέκρινε με τις ψήφους της ΠΑΣΚ-ΔΥ το τελικό κείμενο του "κοινωνικού διαλόγου" με την κυβέρνηση σε συνεδρίασή της στις 7/11/1997.

⁹²⁶ "ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ-Καισαρική" για την υπογραφή., ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 8 Νοέμβρη 1997, σ.19, διαθέσιμο στο δικτυακό

τόπο:<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=3704302&publDate=8/11/1997>

⁹²⁷ "ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ-Καισαρική" για την υπογραφή., ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 8 Νοέμβρη 1997, σ.19, διαθέσιμο στο δικτυακό

τόπο:<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=3704302&publDate=8/11/1997>

Περίοδος μετά την ίδρυση του ΠΑΜΕ.

Μπροστά σε μια αρνητική⁹²⁸, όπως εκτιμά το ΚΚΕ, διαμορφωμένη πραγματικότητα για το εργατικό κίνημα στο τέλος της δεκαετίας του 1990, συγκροτήθηκε το “Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο” (ΠΑΜΕ)⁹²⁹, σαν συσπείρωση ... «συνδικάτων, σωματείων, Ομοσπονδιών, Εργατικών Κέντρων και συνδικαλιστών από διάφορες δυνάμεις»⁹³⁰, με σκοπό ... «την ταξική ανασυγκρότηση του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος, την κατάκτηση της ενότητας δράσης της εργατικής τάξης, πάνω σε στόχους πάλης που αντιστρατεύονται την πολιτική των μονοπωλίων και την τακτική της συναίνεσης, του συμβιβασμού και της υποταγής, του περάσματος της πολιτικής της άρχουσας τάξης στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα που εκφράζεται από την πλειοψηφία των ηγεσιών σε ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ»⁹³¹.

Το ΠΑΜΕ ιδρύθηκε στις 3 Απρίλη 1999, από Πανελλαδική Συνδιάσκεψη που έγινε στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, με τη συμμετοχή 230 πρωτοβάθμιων Σωματείων, 18 κλαδικών και περιφερειακών οργανώσεων και 2.500 εκλεγμένων συνδικαλιστών.

Από το 1999 ως το 2008 έχει πραγματοποιήσει τρεις (3) Πανελλαδικές Συνδιασκέψεις.

Την δράση του ΠΑΜΕ το ΚΚΕ την θεωρεί πολύ σημαντική για ... «τον απεγκλωβισμό του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος από την αστική πολιτική, για την ανεξαρτησία των συνδικάτων από κυβέρνηση - εργοδοσία, άρα βασική στην επίδραση στις εργατικές συνειδήσεις, προκειμένου να αναπτύσσονται αγώνες για τα πραγματικά συμφέροντα της εργατικής τάξης»⁹³².

Τα βασικά στοιχεία αυτοπροσδιορισμού του ΠΑΜΕ είναι τα ακόλουθα

⁹²⁸ «90 ΧΡΟΝΙΑ ΚΚΕ- Η δράση του ΚΚΕ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 16/ 11/ 2008, σ. 10, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4815876/ 1-8-2010>

⁹²⁹ Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο (ΠΑΜΕ). Στο δικτυακό τόπο: pamehellas.gr/

⁹³⁰ «90 ΧΡΟΝΙΑ ΚΚΕ- Η δράση του ΚΚΕ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 16/ 11/ 2008, σ. 10, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4815876/ 1-8-2010>

⁹³¹ ό.π.

⁹³² ό.π.

Το ΠΑΜΕ ⁹³³ είναι Συνδικαλιστικό Μέτωπο. Είναι ανοιχτό, δημοκρατικό, ενωτικό και επιδιώκει να έχει στις γραμμές του τις πιο ζωντανές, αγωνιστικές δυνάμεις του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος. Έχει πανελλαδικά χαρακτηριστικά και ρίχνει το βάρος του σε όλους, χωρίς εξαίρεση, τους χώρους και τους κλάδους παραγωγής, του Ιδιωτικού και Δημόσιου τομέα⁹³⁴.

Στο ΠΑΜΕ συμμετέχουν τα πιο δραστήρια Συνδικάτα της Ελλάδας. Είναι εκείνες οι οργανώσεις που ακολουθούν τον ταξικό αγώνα και αγωνίζονται για να σταματήσει η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο⁹³⁵.

Το ΠΑΜΕ, από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, διαφύλαξε τον χαρακτήρα του σαν ένα ενιαίο, ταξικό συνδικαλιστικό μέτωπο, που συνενώνει αγωνιστές με διαφορετικές αφετηρίες, με διαφορετικές ιδεολογίες και πολιτικές διαδρομές⁹³⁶.

Κοινή συμφωνία αυτών των δυνάμεων είναι να ακολουθούν τη γραμμή του Αγώνα, απέναντι στο κεφάλαιο, την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κυβέρνηση. Να είναι αντίπαλοι στον Ιμπεριαλισμό και στους πολέμους του⁹³⁷.

Στο ΠΑΜΕ συμμετέχουν κλαδικές Ομοσπονδίες εργατών, υπαλλήλων και συνταξιούχων, Εργατικά Κέντρα, πρωτοβάθμια Σωματεία, εκλεγμένα συνδικαλιστικά στελέχη, Επιτροπές Αγώνα εργατοϋπαλλήλων και Συντονιστικές Επιτροπές⁹³⁸.

Η πάλη για τα συμφέροντα των εργαζομένων συνδέεται άμεσα με την ισχυροποίηση του μετώπου κατά του εργοδοτικού – κυβερνητικού συνδικαλισμού, κατά των πλειοψηφιών της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ. Η διαφορά του ταξικού κινήματος με αυτές τις δυνάμεις δεν περιορίζεται στην μια ή την άλλη μορφή πάλης, στο ένα ή στο άλλο αίτημα. Βρίσκεται στην βασική κατεύθυνση, στο συνολικό πλαίσιο που κινούνται. Αυτές οι δυνάμεις στηρίζουν το εκμεταλλευτικό σύστημα και το υπερασπίζονται. Στηρίζουν ενεργητικά τη στρατηγική του κεφαλαίου και την αντιλαϊκή πολιτική. Κινούνται με βάση τα κριτήρια της ανταγωνιστικότητας και της κερδοφορίας των καπιταλιστικών επιχειρήσεων, τοποθετούνται υπέρ της «αντοχής

⁹³³ Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο (ΠΑΜΕ). Στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-02-14-44-37>

⁹³⁴ ό.π.

⁹³⁵ ό.π.

⁹³⁶ ό.π.

⁹³⁷ Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο (ΠΑΜΕ). Στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-02-14-44-37>

⁹³⁸ ό.π.

της οικονομίας». Γι' αυτό αρνούνται και καταπολεμούν την ταξική πάλη, επιλέγοντας το δρόμο της ταξικής συνεργασίας, των κοινωνικών διαλόγων.

Δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν την Εργατική Τάξη, εκπροσωπούν τα αντίπαλα συμφέροντα. Και από αυτή τη σκοπιά συμμετέχουν, με ελιγμούς, με προσχήματα, στο σχέδιο προώθησης των αντιδραστικών αναδιαρθρώσεων με τις ιδιωτικοποιήσεις, τις ανατροπές στις εργασιακές σχέσεις, στην κοινωνική ασφάλιση, στο εισόδημα των εργαζομένων.

Κάτω από την πίεση του ταξικού κινήματος και των εργαζομένων, αλλά και για διάφορες σκοπιμότητες, παίρνουν αποφάσεις για κάποιες κινητοποιήσεις, αλλά δεν δίνουν πεντάρα για την προετοιμασία τους, αφορίζουν τον συντονισμό των εργαζομένων, τα αιτήματά τους δεν αμφισβητούν, δεν συγκρούονται με την κυρίαρχη πολιτική, δεν έχουν σχέση με τις ανάγκες της Εργατικής Τάξης⁹³⁹.

Η ενότητα για την οποία μιλάει ο εργοδοτικός – κυβερνητικός συνδικαλισμός είναι ενότητα στην υποταγή, στην αποδοχή της στρατηγικής των αντιπάλων της Εργατικής Τάξης, είναι καρικατούρα της ενότητας⁹⁴⁰.

Το ΠΑΜΕ παλεύει αταλάντευτα για την Ενότητα της Εργατικής Τάξης. Επιδιώκει τη συγκέντρωση και την κινητοποίηση περισσότερων εργατών, εργατριών, νέων εργαζόμενων, σε ταξική – αγωνιστική κατεύθυνση, σε σύγκρουση με τις δυνάμεις του κεφαλαίου, τους πολιτικούς και συνδικαλιστικούς εκπροσώπους του, την αντιλαϊκή πολιτική. Επιδιώκει την κοινή συντονισμένη πάλη των εργαζομένων στον ιδιωτικό, το δημόσιο τομέα, τις πρώην ΔΕΚΟ. Την κοινή πάλη ανάμεσα στους Έλληνες και τους μετανάστες. Σε αυτό το έδαφος, στο έδαφος της ταξικής πάλης, του αγώνα για την κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, μπορεί να ενισχυθεί η ενότητα της Εργατικής Τάξης⁹⁴¹.

Το ΠΑΜΕ βασίζεται στις αρχές του προλεταριακού διεθνισμού και της αλληλεγγύης. Σήμερα, σε συνθήκες προσωρινής κυριαρχίας των ιμπεριαλιστών, η ανάγκη για Συντονισμό και Κοινή Δράση με αντίστοιχα κινήματα άλλων χωρών, είναι μεγάλη. Οι δυνάμεις του κεφαλαίου, της σοσιαλδημοκρατίας και του οπορτουνισμού, συντονίζονται μέσα από τους μηχανισμούς της Συνομοσπονδίας

⁹³⁹ ό.π.

⁹⁴⁰ ό.π.

⁹⁴¹ Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο (ΠΑΜΕ). Στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-02-14-44-37>

Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ) και της ITUC. Οι οργανώσεις αυτές αποτελούν μηχανισμούς και συνεργάτες του καπιταλιστικού συστήματος. Απέναντι στην κατάσταση αυτή, το ΠΑΜΕ συμμετέχει δραστήρια στις προσπάθειες για την ανασυγκρότηση του ταξικού συνδικαλιστικού κινήματος στην Ευρώπη. Μαζί με άλλους αγωνιστές συνδικαλιστές έχουμε διοργανώσει με επιτυχία Ευρωπαϊκές συνδικαλιστικές συναντήσεις στην Τουρκία, στην Ελλάδα, στην Γαλλία, στην Ιταλία και αλλού.

Το ΠΑΜΕ από το 2000 είναι μέλος της Παγκόσμιας Συνδικαλιστικής Ομοσπονδίας (ΠΣΟ) που μετά το 15ο συνέδριό της, έχει αρχίσει βήμα – βήμα πορεία ισχυροποίησης.⁹⁴²

Το ΚΚΕ δηλώνει ότι στήριξε και στηρίζει ενεργά τη δράση του ΠΑΜΕ καθώς θεωρεί ότι αποτελεί συσπείρωση ταξικών σωματείων, ομοσπονδιών, εργατικών κέντρων, συνδικαλιστών, τον ταξικό πόλο στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα, τον πόλο για την κοινωνική συμμαχία⁹⁴³.

Το ΚΚΕ εκτιμά ότι στην πορεία του το ΠΑΜΕ έχει ήδη καταξιωθεί στη συνείδηση ενός σημαντικού μέρους της εργατικής τάξης και εκτιμά θετικά το γεγονός ότι το ΠΑΜΕ βρίσκεται σε σωστή κατεύθυνση να συνδυάζει τα κλαδικά αιτήματα των εργαζομένων με τα γενικά, την προσπάθεια να διευρύνει τον ορίζοντα δράσης με το σύνολο των αναγκών της εργατικής οικογένειας.⁹⁴⁴

Εκτιμά επίσης θετικά τις διεθνείς πρωτοβουλίες και δραστηριότητες του ΠΑΜΕ για την ανασυγκρότηση, διεύρυνση της συσπείρωσης της ΠΣΟ, την ένταξη σ' αυτήν νέων συνδικάτων, που ορισμένα από αυτά έχουν εκατομμύρια μέλη.⁹⁴⁵

Το ΚΚΕ θεωρεί⁹⁴⁶ ότι υπάρχουν σημαντικά προβλήματα στο συνδικαλιστικό κίνημα των μισθωτών, προβλήματα που εκτιμά ότι έχουν πάρει λίγο - πολύ μόνιμο χαρακτήρα και εμποδίζουν το δυναμισμό και την αποτελεσματικότητα των αγώνων και τις κοινωνικές συμμαχίες.

Ως σημαντικότερα προβλήματα θεωρεί⁹⁴⁷ τα ακόλουθα :

⁹⁴² ό.π.

⁹⁴³ «90 ΧΡΟΝΙΑ ΚΚΕ- Η δράση του ΚΚΕ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 16/ 11/ 2008, σ. 10, στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4815876/1-8-2010>

⁹⁴⁴ ό.π.

⁹⁴⁵ ό.π.

⁹⁴⁶ ό.π.

⁹⁴⁷ ό.π.

-Την επικράτηση της νεοφιλελεύθερης συναίνεσης στα ηγετικά όργανα, ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ, αλλά και σε ένα μεγάλο μέρος των ομοσπονδιών, των κλαδικών σωματείων και εργατικών κέντρων. Η συνδικαλιστική αυτή ηγεσία, στην πλειοψηφία της, θεωρεί ότι έχει ενσωματωθεί στους μηχανισμούς του κράτους, της εργοδοσίας και της Ε.Ε. Παίζει ενεργό ρόλο στην καθυπόταξη και εξαγορά των συνειδήσεων, στην καλλιέργεια ψευδαισθήσεων με τη συμμετοχή στο στημένο "κοινωνικό διάλογο".⁹⁴⁸

-Τα έντονα φαινόμενα σήψης και εκφυλισμού στα ηγετικά όργανα, που αποτελούν σοβαρούς παράγοντες που απομακρύνουν τους εργαζόμενους από τη συνδικαλιστική οργάνωση και δράση και οδηγούν στην απομαζικοποίηση των σωματείων, σε συνδυασμό με την αχαλίνωτη εργοδοτική τρομοκρατία, το φόβο της απόλυσης.⁹⁴⁹

-Την ανασταλτική παρέμβαση στη δράση του Κόμματος, ιδιαίτερα στις πρωτοβουλίες του, στον έναν ή τον άλλο βαθμό, σημαντικών αντικειμενικών παραγόντων, όπως⁹⁵⁰:

-Τις βαθιές ρίζες του ρεφορμισμού και των επικίνδυνων αυταπατών που σκόπιμα καλλιέργησε το ΠΑΣΟΚ. Η αλλοίωση των συνειδήσεων που μελετημένα καλλιέργησε, ιδιαίτερα μετά το 1981, σε συνδυασμό και με τις επίσης βαθιές ρίζες συντηρητικών ιδεών και προκαταλήψεων που καλλιεργήθηκαν στη χώρα μας μεταπολεμικά.

-Την σύγχρονη πολύμορφη και πολυπλόκαμη εξάπλωση του αντικομμουνισμού που αποτελεί επίσης αντικειμενική πηγή δυσκολιών για τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της δράσης του ΚΚΕ. Η πλατιά διάδοση του οπορτουνισμού μετά τη νίκη της αντεπανάστασης της περιόδου '89-'91.

-Τις σοβαρές αλλαγές στις συνθήκες και στους όρους εργασίας και ζωής των εργαζομένων που παρεμβάλλουν νέα εμπόδια στη διαμόρφωση της κοινωνικής, πολιτικής συνείδησης, σε συνδυασμό με τα φαινόμενα κρίσης που προκαλεί στο εργατικό - συνδικαλιστικό κίνημα η στάση υποταγής, η οποία με τη σειρά της επιδρά σε όλα τα κοινωνικά κινήματα.

⁹⁴⁸ ό.π.

⁹⁴⁹ ό.π.

⁹⁵⁰ «90 ΧΡΟΝΙΑ ΚΚΕ- Η δράση του ΚΚΕ στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 16/ 11/ 2008, σ. 10, στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=4815876/> 1-8-2010

-Την έγκαιρα και σύγχρονα επεξεργασμένη πολιτική καταστολής και χειραγώγησης των συνειδήσεων, πριν ακόμα εκδηλωθεί κάθε αντίσταση στις αναδιαρθρώσεις και στην πλήρη προσαρμογή της Ελλάδας στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ.

Εκτιμήσεις του ΚΚΕ για την ΑΔΕΔΥ την περίοδο του 31^ο συνεδρίου της (2001)

⁹⁵¹.

Σε αυτή την περίοδο, όπου η κυβέρνηση διεξήγαγε ακόμη πιο έντονα την επίθεσή της στα δικαιώματα των εργαζομένων, η ΑΔΕΔΥ δεν κατάφερε να λύσει κανένα πρόβλημά τους, αντίθετα πολλαπλασίασε τις εκκρεμότητες και διευκόλυνε σε διάφορες περιπτώσεις το πέρασμα της κυβερνητικής πολιτικής με ευθύνες της πλειοψηφία της διοίκησής της⁹⁵².

Χαρακτηριστικό για τα παραπάνω θεωρείται το ότι, ακόμη και οι αγωνιστικές κινητοποιήσεις που έγιναν, δεν είχαν συνέχεια, ήταν αποσπασματικές και λειτούργησαν περισσότερο σαν «άλλοθι» για την απερχόμενη διοίκηση.

Η διοίκηση αυτή της ΑΔΕΔΥ θεωρείται ότι έχει χρεωθεί μια τακτική ελιγμών στήριξης των κυβερνητικών σχεδίων καθώς, μετά την πανωλεθρία των κυβερνητικών προτάσεων για το ασφαλιστικό από τη μαζική και δυναμική αντίδραση των εργαζομένων, η ΑΔΕΔΥ, όπως και η ΓΣΕΕ, έσπευσαν να αποδεχτούν τα καλέσματα διαλόγου του υπουργείου Εργασίας.

Έτσι, αντί να υπάρξει αγωνιστική αφύπνιση των εργαζομένων, η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ καταγγέλλετε ότι πρόθυμα καλωσόρισε τις επισκέψεις των υπουργών Κ. Σκανδαλίδη και Δ. Ρέππα, αλλά και του γραμματέα του ΠΑΣΟΚ Κ. Λαλιώτη, αποδεχόμενη μια νέα πρόσκληση - πρόκληση «κοινωνικού διαλόγου» και μάλιστα σε μόνιμη βάση και για όλα τα ζητήματα.

Η τωρινή πορεία του νέου μισθολογίου θεωρείται αποκαλυπτική για τη σκοπιμότητα των ελιγμών της πλειοψηφίας στις αρχές του καλοκαιριού, όταν αποχωρούσε από τις «συλλογικές διαπραγματεύσεις» με την ηγεσία του υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης. Όταν η πλειοψηφία αποσύρθηκε από τις διαπραγματεύσεις, ακολούθησαν οι επαφές της κυβέρνησης με τις

⁹⁵¹ Γ.Φλωράτος, «ΣΥΝΕΛΠΙΟ ΑΔΕΔΥ-Στο φόντο μεγάλων ανατροπών», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, σ. 6, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: [http://www2.rizospastis.gr/page.do?publDate=11/11/2001&id=2181&pageNo=6&direction=-](http://www2.rizospastis.gr/page.do?publDate=11/11/2001&id=2181&pageNo=6&direction=-1)

⁹⁵² 1
ό.π.

Ομοσπονδίες και όταν έληξε μέσα σε «εργασιακή ειρήνη» αυτός ο κύκλος, μετά το καλοκαίρι ενεργοποίησε την επιτροπή που μελετά αυτή τη στιγμή το μισθολόγιο και η οποία αναμένεται να έχει καταλήξει τους επόμενους έξι μήνες στο σχετικό πόρισμα. Σε αυτή την επιτροπή και παρ' όλο που η κυβέρνηση δεν έχει αλλάξει πολιτική, συμμετέχει τώρα η ΑΔΕΔΥ με συμφωνία των παρατάξεων ΠΑΣΚ, ΔΑΚΕ και «Αυτόνομη Παρέμβαση».

Οι συμβιβαστικές τακτικές της ΑΔΕΔΥ θεωρείται ότι συνάντησαν τη σθεναρή αντίσταση των ταξικών δυνάμεων στην ίδια την ΑΔΕΔΥ και στις ομοσπονδίες μέλη της, σε κάθε σύλλογο.

Η ΕΣΑΚ - Δημοσίου και το ΠΑΜΕ, απέναντι σε αυτές τις τακτικές επιδόθηκαν σε μια προσπάθεια για:

- Ενημέρωση των εργαζομένων στο Δημόσιο για τα κυβερνητικά σχέδια.
- Συσπείρωσής τους σε ευρύτερες αγωνιστικές πρωτοβουλίες.
- Στήριξη των όποιων κινητοποιήσεων αποδέχτηκε η διοίκηση της ΑΔΕΔΥ.
- Αλληπάλληλες προτάσεις για νέους αγώνες και για διεκδικήσεις που θα απεγκλώβιζαν τους εργαζόμενους από τις καταστροφικές λογικές του συμβιβασμού και της συναίνεσης.

Η ΕΣΑΚ - Δημοσίου θεωρεί⁹⁵³ ότι ήταν η μόνη παράταξη που βγήκε από τη λογική νέου μισθολογίου και πρότεινε τη διεκδίκηση ουσιαστικών αυξήσεων στο υφιστάμενο. Κι αυτό γιατί θεωρεί ότι οι παρατάξεις ΠΑΣΚ-ΔΥ , ΔΑΚΕ-ΔΤ και «Αυτόνομη Παρέμβαση» υιοθέτησαν το αίτημα για νέο μισθολόγιο, αφού πρώτη το έθεσε η κυβέρνηση, η οποία θέλει μέσα από αυτό να περάσει τη σύνδεση μισθού - παραγωγικότητας και ένα εντελώς νέο σύστημα αμοιβών, με αυξομειώσεις κατά το δοκούν των επιδομάτων, αμοιβές σε συνάρτηση με την επίτευξη στόχων, και αμοιβές πολλών ταχυτήτων μεταξύ των εργαζομένων⁹⁵⁴.

Στο οργανωτικό πεδίο της ΑΔΕΔΥ, λίγες μέρες πριν το 31^ο συνέδριο, η παράταξη ΤΑ.ΔΗ.ΣΥ επισημαίνει σοβαρά προβλήματα, καθώς η προσοχή έχει επικεντρωθεί στη διαδικασία νομιμοποίησης των αντιπροσώπων, όπου η

⁹⁵³ Γ.Φλωράτος, «ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ-Στο φόντο μεγάλων ανατροπών», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, σ. 6, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www2.rizospastis.gr/page.do?publDate=11/11/2001&id=2181&pageNo=6&direction=->

⁹⁵⁴ ό.π.

κατάσταση, όπως η παράταξη καταγγέλλει, δε φαίνεται καθόλου καλή, καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που έχουν εντοπιστεί πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες οργανώσεις να έχουν προχωρήσει σε αρχαιρεσίες όπου εκδηλώθηκαν φαινόμενα διπλοψηφιών και άλλων παραλείψεων. Ειδικότερα, σύλλογοι και Ομοσπονδίες εμφανίζονται να μην τηρούν τους όρους που η ίδια η ΑΔΕΔΥ έχει θέσει για τη νομιμοποίηση των αντιπροσώπων. Αν και η σχετική προθεσμία έληγε στις 30 Σεπτέμβρη, πολλές πρωτοβάθμιες οργανώσεις δεν έχουν καταθέσει στην ΑΔΕΔΥ επίσημα αντίγραφα των πρακτικών της Εφορευτικής Επιτροπής από τις ψηφοφορίες για την εκλογή αντιπροσώπων στα Συνέδρια των Ομοσπονδιών. Αντίστοιχα, τέτοια αντίγραφα πρακτικών δεν έχουν κατατεθεί από δευτεροβάθμιες οργανώσεις για τους αντιπροσώπους στο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ. Ένας ακόμη όρος που θέτει η ΑΔΕΔΥ είναι και η οικονομική τακτοποίηση των οργανώσεων που κι εκεί παρουσιάζονται προβλήματα. Η προσπάθεια των στελεχών της παράταξης έχει εστιαστεί στον εντοπισμό αυτών των περιπτώσεων για τη διαφύλαξη της γνησιότητας του Συνεδρίου⁹⁵⁵.

Η παρουσία της ΤΑ.ΔΗ.ΣΥ στο 31^ο (2001) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Στο 31^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (2001) οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΚΚΕ έλαβαν μέρος με την παράταξη ΤΑ.ΔΗ.ΣΥ (Ταξική Δημοσιοϋπαλληλική Συσπείρωση) που αποτελεί στον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο την παράταξη του ΠΑΜΕ.

Η παράταξη αυτή στο 31^ο (2001) συνέδριο της ΑΔΕΔΥ αύξησε κι άλλο τις δυνάμεις της εκλέγοντας 11 συμβούλους στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ από 8 συμβούλους που είχε εκλέξει στο προηγούμενο 30^ο (1998) συνέδριο της οργάνωσης. Στην Ε.Ε της οργάνωσης διατηρεί τις 2 έδρες που είχε.

Ταυτόχρονα επαναλαμβάνει την θέση που είχε λάβει και στο προηγούμενο, 30^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ να μην συμμετέχει στη διαδικασία για την συγκρότηση του Προεδρείου της Ε.Ε της οργάνωσης.

Ειδικότερα, στη διαδικασία για την συγκρότηση Προεδρείου της Ε.Ε μετά από τα αποτελέσματα του 31^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ (2001), η «Ταξική

⁹⁵⁵ ό.π.

Δημοσιοϋπαλληλική Συσπείρωση» (ΤΑΔΗΣΥ) παγίωσε σταθερά πλέον την θέση της για αποχή της από την διαδικασία συγκρότησης του Προεδρείου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ, καθώς θεωρεί ότι τα προεδρεία αυτά αντανάκλουν ... «για μια ακόμη φορά, την ενιαία συναινετική γραμμή των παρατάξεων που το απαρτίζουν»⁹⁵⁶.

Οι δυο σύμβουλοι της παράταξης που έχουν εκλεγεί στην Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ (Δ. Αγκαβανάκης και Μπ. Βορτελίνος) με δήλωσή τους αναφέρουν ότι« αρνούμαστε να αναλάβουμε θέση στο προεδρείο των νέων οργάνων της ΑΔΕΔΥ, που είναι μπλοκαρισμένα στα γρανάζια της συναίνεσης και της υποταγής στις αντεργατικές επιλογές. Θέλουμε, με τη στάση μας αυτή, να σηματοδοτήσουμε την ανάγκη, σ' αυτήν την κρίσιμη στιγμή, το κέντρο δράσης όλων των αγωνιστικών ταξικών δυνάμεων να μετατοπιστεί στους χώρους δουλειάς, στις συντονιστικές επιτροπές αγώνα, στα πρωτοβάθμια σωματεία. Ότι σήμερα οι εργαζόμενοι, όλες οι ταξικές δυνάμεις δε δίνουν πίστωση χρόνου και ανοχή στη γραφειοκρατική ελίτ που βρίσκεται στην πλειοψηφία της ΑΔΕΔΥ για να νομιμοποιείται στη συνείδηση των εργαζομένων. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η στάση μας αυτή θα προβληματίσει τους συναδέλφους που δεν έχουν άμεση εμπειρία από την κατάσταση στα όργανα της ΑΔΕΔΥ»⁹⁵⁷

Δηλώνουν ακόμη ότι ... « Αυτή μας η στάση δε σημαίνει αποχώρηση από τα όργανα του συνδικαλιστικού κινήματος, όπου μας εκλέγουν οι εργαζόμενοι για να υπερασπιστούμε τα συμφέροντά τους. Αξιοποιούμε την παρουσία μας στα όργανα του συνδικαλιστικού κινήματος, ώστε πιο αποτελεσματικά να αντιπαλεύουμε τη γραμμή της συναίνεσης και της υποταγής, να υπερασπιζόμαστε τα συμφέροντά τους, την αγωνιστική ενότητα και τον ταξικό προσανατολισμό του συνδικαλιστικού κινήματος»⁹⁵⁸.

Το νέο προεδρείο της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ που συγκροτήθηκε από το 31^ο συνέδριο της οργάνωσης σύμφωνα με δηλώσεις του Δ. Αγκαβανάκη⁹⁵⁹ στελέχους της ΤΑΔΗΣΥ, συγκροτείται από δυνάμεις οι οποίες διακρίνονται για τη λογική του

⁹⁵⁶ «ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΑΔΕΔΥ-Με τη σφραγίδα της «κοινωνικής συναίνεσης», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 11 Δεκέμβρη 2001, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=1066515&publDate=11/12/2001>

⁹⁵⁷ «ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΑΔΕΔΥ-Με τη σφραγίδα της «κοινωνικής συναίνεσης», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 11 Δεκέμβρη 2001, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=1066515&publDate=11/12/2001>

⁹⁵⁸ ό.π.

⁹⁵⁹ ό.π.

«κοινωνικού εταιρισμού» - ανεξάρτητα από τις επιμέρους διαφοροποιήσεις τους - και από την ενσωμάτωσή τους στις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις επιταγές της ΟΝΕ. Η πλειοψηφία στη διοίκηση της ΑΔΕΔΥ, με ευθύνη των ηγεσιών των άλλων παρατάξεων, κινείται στη λογική του κοινωνικο-εταιρισμού και των διαβόητων «κοινωνικών διαλόγων», συμπράττοντας έτσι αντικειμενικά με τις αντιλαϊκές, αντεργατικές επιλογές του κεφαλαίου.

Σε αυτή την κρίσιμη περίοδο εκτιμάται ότι οι παρατάξεις ΠΑΣΚ, ΔΑΚΕ και «Αυτόνομη Παρέμβαση» επιμένουν σε ένα πλαίσιο ανακόλουθο με τις ανάγκες των εργαζομένων, ακόμη και αποπροσανατολιστικό.

Χαρακτηριστική⁹⁶⁰ στο πλαίσιο αυτό θεωρείται μια πρόσφατη τοποθέτηση του προέδρου της ΑΔΕΔΥ, Σ. Παπασπύρου, ότι δεν υπάρχει θέμα εφαρμογής του προγράμματος «ΠΟΛΙΤΕΙΑ», άρα δεν υπάρχει και ανάγκη η ΑΔΕΔΥ να προβάλει την εναντίωσή της σε αυτό το πρόγραμμα τη συγκεκριμένη περίοδο. Την ίδια ώρα όμως η κυβέρνηση βασίζεται στις κατευθύνσεις αυτού του προγράμματος για τις αναδιαρθρώσεις στη δημόσια διοίκηση, ακόμη και στην πρότασή της για το νέο μισθολόγιο, με τη σύνδεση «μισθού – παραγωγικότητας».

Ειδικότερα για την ΠΑΣΚ-ΔΥ, που αποτελεί την περίοδο αυτή την πλειοψηφούσα και κυρίαρχη παράταξη στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο, οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΚΚΕ θεωρούν ότι αντιμετωπίζει τις κυβερνητικές προτάσεις με τη λογική του «ισοζυγίου», με ανάπτυξη δηλαδή της λογικής ότι κάποιες από τις κυβερνητικές προτάσεις βλάπτουν τα δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων και ότι άλλες είναι θετικές, ενώ γενικά είναι «οριακά» τα θετικά και αρνητικά⁹⁶¹.

Κατηγορείτε η πλειοψηφία της ΑΔΕΔΥ ότι «εξαφάνισε» από τις θέσεις της οργάνωσης τα αιτήματα για κατάργηση των αντιασφαλιστικών νόμων της ΝΔ, για ουσιαστικές αυξήσεις στις συντάξεις, για κατάργηση των διακρίσεων σε βάρος των νέων μετά το 1992 - ασφαλισμένων για τους οποίους ζητούσε εξομοίωση με τους παλαιότερους ασφαλισμένους- αιτήματα που αρχικά είχαν τεθεί ως προαπαιτούμενα για να συνεχίσει η ΑΔΕΔΥ τον «κοινωνικό διάλογο». Επίσης

⁹⁶⁰ «ΠΛΑΝΗΜΟΣΙΟΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ-Ταξικό αγωνιστικό προσκλητήριο», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 26 Νοέμβρη 2002, σ.19, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=1530220&publDate=26/11/2002>

⁹⁶¹ ό.π.

κατηγορείτε ότι αρνείται την ανάγκη συμπόρευσης με τους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα και την πιθανή κοινή κινητοποίηση και με τη ΓΣΕΕ.

Το ΠΑΜΕ διακηρύσσει⁹⁶² ότι αντιπαλεύει τις ... «συμβιβασμένες συνδικαλιστικές ηγεσίες ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ – ΟΛΜΕ – ΔΟΕ – ΟΙΕΛΕ», την «γραμμή» της συναίνεσης και της υποταγής, τις συμβιβασμένες ηγεσίες που ακολουθούν την γραμμή της συνδιαχείρισης, της υποταγής, του κεφαλαίου, του εργοδοτικού – κυβερνητικού συνδικαλισμού, τις πλειοψηφίες της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ που συμμετέχουν, με ... «ελιγμούς, με προσχήματα, στο σχέδιο προώθησης των αντιδραστικών αναδιαρθρώσεων με τις ιδιωτικοποιήσεις, τις ανατροπές στις εργασιακές σχέσεις, στην κοινωνική ασφάλιση, στο εισόδημα των εργαζομένων»⁹⁶³.

Το ΠΑΜΕ θεωρεί⁹⁶⁴ επίσης ότι «η ενότητα για την οποία μιλάει ο εργοδοτικός – κυβερνητικός συνδικαλισμός είναι ενότητα στην υποταγή, στην αποδοχή της στρατηγικής των αντιπάλων της Εργατικής Τάξης, είναι καρικατούρα της ενότητας». Και ότι «Οι δυνάμεις του κεφαλαίου, της σοσιαλδημοκρατίας και του οπορτουνισμού, συντονίζονται μέσα από τους μηχανισμούς της Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ) και της ITUC. Οι οργανώσεις αυτές αποτελούν μηχανισμούς και συνεργάτες του καπιταλιστικού συστήματος»⁹⁶⁵.

Οι δυνάμεις ΠΑΣΟΚ και ΝΔ μαζί με τους συνοδοιπόρους τους, θεωρεί ότι είναι αυτές που σε συνδικαλιστικό επίπεδο συγκροτούν με σύμπνοια τις πλειοψηφίες σε ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ και άλλες σημαντικές δευτεροβάθμιες οργανώσεις και τις κρατούν αιχμάλωτες στη γραμμή των κοινωνικών διαλόγων και της Ταξικής Συνεργασίας, με αποτέλεσμα να παρεμβάλλονται εμπόδια στην ανάπτυξη της ταξικής πάλης και ταυτόχρονα να διευκολύνεται η εφαρμογή της αντεργατικής πολιτικής. Οι πλειοψηφίες αυτές, όπως εκτιμά το ΠΑΜΕ, προσαρμόζουν τα αιτήματα της Εργατικής Τάξης στις απαιτήσεις του Κεφαλαίου και της Κυβέρνησης.⁹⁶⁶

⁹⁶² ΠΑΜΕ; *Τι είναι το ΠΑΜΕ*, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-02-14-44-37>

⁹⁶³ ό.π.

⁹⁶⁴ ό.π.

⁹⁶⁵ ό.π.

⁹⁶⁶ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004*. (12/09/2003), διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

Οι σημαντικότερες αποφάσεις και στόχοι του ΚΚΕ στην Πανελλαδική Συνδιάσκεψη που πραγματοποίησε το κόμμα για το συνδικαλιστικό κίνημα την περίοδο 23-24/2/2002.

Ιδιαίτερος στόχος θεωρείται η αλλαγή συσχετισμών δύναμης στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα και στο πολιτικό επίπεδο. Ανάμεσα στα πρώτα καθήκοντα είναι να αντιμετωπιστούν τα εντεινόμενα φαινόμενα αποστράτευσης εργατοϋπαλλήλων από τη συμμετοχή και τη δράση στα συνδικάτα, να αναζωογονηθεί η δράση τους, να ενταθεί η προσπάθεια για συμμετοχή στη δράση εργαζομένων γυναικών και νέων, να οξυνθεί η ιδεολογική και πολιτική διαπάλη με τις δυνάμεις της συναίνεσης και του ρεφορμισμού.

Ο βασικός άξονας πάνω στον οποίο θα αναπτύσσεται η πολιτική των συσπειρώσεων στο συνδικαλιστικό κίνημα είναι οι καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις, ο ιμπεριαλιστικός πόλεμος και οι επεμβάσεις, τα προβλήματα της κρατικής βίας και καταστολής.

Το ΚΚΕ καλείται να συμβάλλει ώστε το ΠΑΜΕ:

Να αναδειχτεί και να καταξιωθεί στη συνείδηση των εργαζομένων ως ο κύριος πόλος συσπείρωσης και έκφρασης των συμφερόντων τους, των αγώνων τους στις γραμμές του συνδικαλιστικού κινήματος, αλλά και γενικότερα στο λαϊκό κίνημα, από κοινού με τα άλλα λαϊκά στρώματα. Να αναδειχτεί ως ο φορέας που εκφράζει τα συμφέροντα των εργατοϋπαλλήλων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, ως ο φορέας που μπορεί να συντονίσει την πάλη τους και να παίξει σοβαρό ρόλο στην ανάπτυξη κοινωνικών συμμαχιών με τα άλλα λαϊκά στρώματα. Να συμβάλλει ώστε να αναπτύσσει αυτοτελή δράση για την οργάνωση του αγώνα των εργατοϋπαλλήλων.

Ταυτόχρονα να ενταθεί η παρέμβαση των ταξικών δυνάμεων σε όλα τα επίπεδα του συνδικαλιστικού κινήματος, από τη ΓΣΕΕ και την ΑΔΕΔΥ ως και το νεότερο σωματείο. Να ασκείται η μεγαλύτερη δυνατή πίεση στις συμβιβασμένες ηγεσίες, να ενημερώνονται συστηματικά οι εργαζόμενοι, να ενισχύεται η προσπάθεια για την αλλαγή των συσχετισμών μέσα από την άνοδο της δράσης του ΠΑΜΕ. Να φτάνει η φωνή του παντού, από πάνω μέχρι κάτω. Να οργανώνει συστηματικά συσκέψεις, συνελεύσεις, να ριζώνει μέσα στους εργαζόμενους, στους τόπους δουλειάς. Να

καλλιεργεί την ενεργητική στάση και τη συμμετοχή των εργαζομένων στις διαδικασίες του κινήματος.

Να διευρύνει τη συσπείρωση και την κοινή δράση με συνδικάτα, συνδικαλιστές, εργαζόμενους που μπορεί να μη συμφωνούν με όλο το πλαίσιο και τους στόχους του ΠΑΜΕ, αλλά βλέπουν σ' αυτό μια συνεπή αγωνιστική δύναμη, κατανοούν την ανάγκη της κοινής δράσης.

Να προωθεί την κοινή δράση με τη μικρομεσαία αγροτιά και τους ΕΒΕ, με τις αγωνιστικές κινήσεις που δρουν σ' αυτά τα κινήματα. Να καταπολεμηθεί μαχητικά η μονομέρεια στη δουλειά μας, να ταυτίζεται, στον ένα ή τον άλλο βαθμό, η πολιτική δράση του Κόμματος με τη συνδικαλιστική ή να κάνουμε πολιτική δουλειά στην εργατική τάξη ευκαιριακά σε εκλογικές αναμετρήσεις ή περιόδους που υπάρχουν μεγάλα γεγονότα. Να αναπτυχθεί και να διευρυνθεί η την επαφή μας με συνεργαζόμενους, να δουλεύουμε δηλαδή με όσο γίνεται ευρύτερες δυνάμεις μέσα στην εργατική τάξη. Απαιτείται διεύρυνση του περιεχομένου πάλης της εργατικής τάξης με όλα τα προβλήματα της εργατικής τάξης (παιδεία, υγεία, πολιτισμός, αθλητισμός κ.ά.),

Να συγκροτηθούν κεντρικές κομματικές ομάδες με πανελλαδική ευθύνη, ανά κλάδο παραγωγής ή τομέα υπηρεσιών π.χ. Ενέργεια, Τηλεπικοινωνίες, Μεταφορές.

Να σχεδιάζεται συστηματικά και να ελέγχεται η πολιτική ανάδειξης ανάπτυξης και ανανέωσης των στελεχών που δουλεύουν άμεσα στο εργατικό κίνημα. Ανάδειξη εργατικών στελεχών σε όλους τους τομείς της κομματικής δουλειάς και σε θέσεις στο μαζικό κίνημα. Ειδική δαυλιά για την ανάδειξη εργατικών γυναικείων στελεχών. Παράλληλα βοήθεια στην ΚΝΕ για την προετοιμασία νέων εργατικών στελεχών. Απαιτείται καλύτερη διάταξη και αναδιάταξη στελεχών σε κλάδους, σε χώρους και οργανώσεις που έχουν ιδιαίτερη σημασία. Να οξύνουμε την ιδεολογική διαπάλη με την αστική ιδεολογία και τους φορείς της, με τις δυνάμεις του ομπορτουισμού, στο κρίσιμο ζήτημα του πρωτοπόρου και ηγετικού ρόλου της εργατικής τάξης.

Συσπείρωση και δράση ενάντια στο σύνολο των καπιταλιστικών αναδιρθρώσεων, για τα μεγάλα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα, με βάση τα

μέτωπα που ανοίγει η κυβερνητική πολιτική και η ΕΕ, η εργοδοσία. Να αντιπαλεύεται συστηματικά η πολιτική της “επιδοματολογίας” και παράλληλα να δυναμώσουν οι διεκδικήσεις για την αύξηση των επιδομάτων που απαντούν σε κοινωνικές ανάγκες.

Πάλη για δημόσια κοινωνική ασφάλιση για όλο το λαό, για αποκλειστικά δημόσια δωρεά υγεία - πρόνοια. Προβολή της συνολικής μας πρόταση για Δημόσια Κοινωνική Ασφάλιση για όλο το λαό, με αναβαθμισμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, αποκλειστικά δημόσια, δωρεάν υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας.

Πάλη ενάντια σε κάθε μορφή «διαλόγου» και «συναίνεσης» των συνδικαλιστικών οργάνων για την προώθηση των αντεργατικών μέτρων της κυβέρνησης. Προετοιμαζόμαστε ολόπλευρα για τη δημιουργία μαζικού - μαχητικού κινήματος που θα μπει εμπόδιο στα αντεργατικά μέτρα, στα αντεργατικά σχέδια της κυβέρνησης, της ΝΔ, του μεγάλου κεφαλαίου. Οργανώνουμε την πάλη για την αντιμετώπιση της επίθεσης που έχουν εξαπολύσει οι δυνάμεις του κεφαλαίου ενάντια στα δημοκρατικά δικαιώματα και τις λαϊκές ελευθερίες, για να καταργηθεί στην πράξη ο «τρομονόμος» και ο «ευρωτρομονόμος», να εμποδιστεί το νομοσχέδιο που ετοιμάζει η κυβέρνηση για την απαγόρευση των διαδηλώσεων.

Να πρωτοστατήσουμε στον αγώνα για την κινητοποίηση της εργατικής τάξης και τη δημιουργία ενιαίου μετώπου πάλης κατά των ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων, του νέου δόγματος του ΝΑΤΟ, των δυνάμεων ταχείας επέμβασης, των εξοπλισμών, του μισθοφορικού στρατού, της συμμετοχής της χώρας στους ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς και την εκχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων.

Στο επίπεδο των πρωτοβάθμιων σωματείων, κλάδων και χώρων δουλειάς, να παραμείνουν οι κλαδικές ομάδες και παρατάξεις της ΕΣΑΚ, σαν χώρος συσπείρωσης και προετοιμασίας των φίλων του Κόμματος, ώστε από κοινού με τις κομματικές δυνάμεις να κινητοποιούνται οργανωμένα σε ενιαία κατεύθυνση για τα προβλήματα των εργαζομένων, να δίνουν τη μάχη ενάντια στις δυνάμεις του συμβιβασμού και να συμβάλλουν στην προσπάθεια για τη διεύρυνση της ταξικής συσπείρωσης, την ισχυροποίηση του ΠΑΜΕ και την ανάπτυξη των αγώνων του.

Την καθοδηγητική ευθύνη των κλαδικών ομάδων και παρατάξεων της ΕΣΑΚ την έχουν οι αντίστοιχες Κομματικές Οργανώσεις.

Στο επίπεδο της ΓΣΕΕ, της ΑΔΕΔΥ, στις ομοσπονδίες, στα πανελλαδικά σωματεία και τα εργατικά κέντρα, η παράταξη θα εκφράζεται από τους αντίστοιχους συνδυασμούς.

Ο συντονισμός της δράσης των δυνάμεών μας που δρουν σ' αυτές τις οργανώσεις θα εξασφαλίζεται μέσω των αντίστοιχων κομματικών ομάδων και με συσκέψεις συνδικαλιστών με ευθύνη του Κόμματος.

Να ξεφύγουμε από τη στενή αντίληψη ότι το συνδικαλιστικό κίνημα είναι μόνο για τις οικονομικές διεκδικήσεις ή ότι το κάθε σωματείο, ο κάθε κλάδος μπορεί από μόνος του να έχει ουσιαστικά αποτελέσματα στον αγώνα του, με προσανατολισμό που περιορίζεται στη διάσωση των ``κεκτημένων``⁹⁶⁷.

Διεθνοποίηση της πάλης με στήριξη του ΠΑΜΕ και των ταξικών συνδικάτων, ώστε με συστηματική δουλειά να επιδιώκονται διμερείς και πολυμερείς συναντήσεις. Να εκφράζετε η αλληλεγγύη στους αγώνες που αναπτύσσουν οι εργαζόμενοι σε άλλες χώρες, προσανατολισμένη στην κοινή δράση των εργαζομένων στα διεθνικά μονοπώλια, στις μητρικές και τις θυγατρικές επιχειρήσεις.

Στήριξη των προσπαθειών του ΠΑΜΕ για το Συντονισμό της δράσης των ταξικών δυνάμεων μέσω της πρωτοβουλίας του ΑΝΕΣΥ και τη συμμετοχή στις δραστηριότητες της ΠΣΟ.

Αποκτά ιδιαίτερη σημασία η επιτυχία της πανευρωπαϊκής συνάντησης συνδικάτων και συνδικαλιστών που οργανώνεται στην Αθήνα στις 1-2 Ιούνη 2002.

Το ΠΑΜΕ θέτει ως βασικούς του στόχους ⁹⁶⁸ :

Να αναδείχνει την ανάγκη της οργάνωσης της εργατικής τάξης, της ανάπτυξης ταξικού, μαζικού, διεκδικητικού κινήματος ως προϋπόθεση για την παρεμπόδιση των αντεργατικών μέτρων, την διεκδίκηση των αιτημάτων, την ανατροπή της αντιλαϊκής πολιτικής.

Να προβάλλετε η αποφασιστική συμβολή του ΠΑΜΕ στην ανάπτυξη των αγώνων, να ρίχνετε το βάρος στη συσπείρωση δυνάμεων στο ΠΑΜΕ, στις

⁹⁶⁷ ΚΚΕ: Εισήγηση της ΚΕ του ΚΚΕ στη διήμερη Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του ΚΚΕ (23-24/ 2/ 2002)με θέμα τη δράση του Κόμματος στην εργατική τάξη και το συνδικαλιστικό της κίνημα. (23-24/ 2/ 2002) .

⁹⁶⁸ ΠΑΜΕ; Διεκδικητικό Πλαίσιο 2002-2003 . (01/09/2002). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/221-2002-2003>

αρχαιρεσίες και την αλλαγή του συσχετισμού δύναμης, ιδιαίτερα στα εργοστάσια, στους χώρους δουλειάς.

Με ιδιαίτερη απαιτητικότητα να αντιμετωπίζετε το ζήτημα της κοινής δράσης της εργατικής τάξης με την αγροτιά και τους ΕΒΕ. Σταθερή συμβολή στη διαμόρφωση κοινού πλαισίου στόχων πάλης.

Τον εξοπλισμό των δυνάμεων του ΠΑΜΕ ώστε να ανταποκριθεί αυτό στις απαιτήσεις της ιδεολογικής αντιπαράθεσης.

Την αποκάλυψη του αντιλαϊκού χαρακτήρα της ΟΝΕ, τις ψεύτικες προσδοκίες που καλλιέργησαν στους εργαζόμενους το ΠΑΣΟΚ, η ΝΔ, ο ΣΥΝ.

Την ένταση της αντιπαράθεσης με τις δυνάμεις του συμβιβασμού στο συνδικαλιστικό κίνημα, που αποτελούν βασικό στήριγμα της στρατηγικής του κεφαλαίου, των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων.

Την αποκάλυψη των τεράστιων ευθυνών που έχουν οι δυνάμεις αυτές για τους μισθούς και τις συντάξεις πείνας, για την ανατροπή των εργασιακών ασφαλιστικών δικαιωμάτων.

Την ουσιαστική συζήτηση με τους εργαζόμενους για την κατάσταση του συνδικαλιστικού κινήματος και τις βαριές συνέπειες που προκαλούν σε βάρος της εργατικής τάξης οι σημερινοί συσχετισμοί.

Την κοινή δράση με τους εργαζόμενους και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις (κυρίως στη βάση του εργατικού κινήματος) με βάση το ταξικό διεκδικητικό πλαίσιο του ΠΑΜΕ.

Το ΠΑΜΕ που όλα αυτά τα χρόνια με τις θέσεις και κύρια με την δράση του θεωρεί⁹⁶⁹ ότι απόδειξε ότι βρίσκεται στην «άλλη όχθη του ποταμού» κρούει το καμπανάκι του κινδύνου και προειδοποιεί όλο τον κόσμο της δουλειάς.

Το ΠΑΜΕ καλεί όλους τους μισθωτούς⁹⁷⁰:

- Να χτυπήσουμε τις δυνάμεις της ταξικής ειρήνης και της συνεργασίας με τους βιομήχανους.

⁹⁶⁹ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004*. (12/09/2003) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

⁹⁷⁰ ό.π.

- Να περιορίσουμε δραστικά τις δυνάμεις του κυβερνητικού, εργοδοτικού και συναινετικού συνδικαλισμού (ΠΑΣΚΕ, ΔΑΚΕ και Α.Π.) μέσα σ' όλα τα Συνδικάτα. Να ψηφίσουμε και να δυναμώσουμε το ΠΑΜΕ.
- Να στηρίξουμε τις πρωτοβουλίες του και τους αγώνες του.
- Να πάρουμε μέρος στη ζωή και τη δράση των σωματείων,
- Να τεθούν στόχοι διεύρυνσης των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των λαϊκών ελευθεριών και **ειδικότερα:**⁹⁷¹
- Δημοκρατία στους τόπους δουλειάς.
- Υπεράσπιση του απεργιακού δικαιώματος από τις κρατικές-εργοδοτικές επιθέσεις.
- Κατάργηση της «πολιτικής επιστράτευσης».
- Κατάργηση του "τρομονόμου" και του "Ευρω-τρομονόμου", κάθε αυταρχικού, αντιδημοκρατικού μέτρου που χτυπάει τους εργαζόμενους και τους αγώνες τους.

Οι θέσεις του ΚΚΕ για τις σχέσεις συνδικαλισμού – πολιτικής και συνδικαλιστικών παρατάξεων- και πολιτικών κομμάτων .

Όπως προκύπτει από την εισήγηση της ΚΕ του ΚΚΕ στη διήμερη Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του ΚΚΕ που πραγματοποιήθηκε στις 23-24/ 2/ 2002 με θέμα τη δράση του Κόμματος στην εργατική τάξη και το συνδικαλιστικό της κίνημα, το ΚΚΕ θεωρεί ότι παρά το ότι τα συνδικάτα δε χαράσσουν αυτοτελώς πολιτική, εντούτοις κάνουν πολιτική. Ως αδιάψευστο μάρτυρα για αυτό θεωρεί την στάση, π.χ., των ηγεσιών της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ, που στηρίζουν την πολιτική των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων, περιορίζοντας τις «διεκδικήσεις» σε ψίχουλα για τους εργαζόμενους.

Επομένως, για το ΚΚΕ το ερώτημα δεν είναι αν πρέπει να πολιτικοποιούμε τη συνδικαλιστική δράση αλλά πώς σωστά θα την πολιτικοποιούμε, σε αντιμονοπωλιακή, αντιιμπεριαλιστική κατεύθυνση, με επεξεργασμένους στόχους πάλης, με επιχειρήματα, παίρνοντας υπόψη τις θέσεις των άλλων δυνάμεων, τα προβλήματα που απασχολούν τους εργαζόμενους, την ίδια τους την πείρα κλπ.

⁹⁷¹ ό.π.

Η πάλη, π.χ., ενάντια στις αντιδραστικές αλλαγές στην Κοινωνική Ασφάλιση δεν μπορεί να περιοριστεί αποσπασματικά σε επιμέρους αιτήματα, ή ακόμα να περιορίζεται στις όποιες κατακτήσεις μπορεί να πετύχει ένας μεμονωμένος κλάδος.

Η πάλη για την Κοινωνική Ασφάλιση (συνταξιοδότηση, Υγεία, Πρόνοια) είναι αδιάσπαστα δεμένη με την πάλη κατά των ελαστικών εργασιακών σχέσεων, τη λεγόμενη απασχολησιμότητα, το πρόβλημα της ανεργίας. Σημασία έχει και από ποια σκοπιά διαμορφώνονται αιτήματα και στόχοι πάλης, κατά πόσον τίθεται στην ημερήσια διάταξη η αναγκαιότητα ενός αποκλειστικά δημόσιου συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, που θα ικανοποιεί τις λαϊκές ανάγκες. Από τη φύση του το πρόβλημα της Κοινωνικής Ασφάλισης συνδέεται με την αναγκαιότητα και τους στόχους πάλης του Μετώπου. Μέσα από την αντίθεσή μας, π.χ., στα ιδιωτικά απογευματινά ιατρεία πρέπει να προβάλλει η ανάγκη της αποκλειστικά δημόσιας δωρεάν Υγείας, της κατάργησης της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, να προβάλλεται η θέση μας για την πρωτοβάθμια περίθαλψη. Μέσα από αυτό το πλαίσιο θα δίνεται απάντηση στην αντιλαϊκή πολιτική της κυβέρνησης, θα συσπειρώνονται δυνάμεις σε σωστή κατεύθυνση και θα αποκαλύπτεται, π.χ., η πραγματική διαφορά της με τους πανεπιστημιακούς γιατρούς, οι οποίοι, ενώ στηρίζουν την ουσία των αντιδραστικών αλλαγών, αντιδρούν από τη σκοπιά συντεχνιακών συμφερόντων.

Πρόκειται για δύσκολο και σύνθετο καθήκον, γιατί απαιτεί να κατακτήσουμε την ικανότητα να διαμορφώνουμε και να προβάλλουμε αιτήματα - κρίκους, με βάση τα σημερινά επίπεδα του αγώνα, που συνδέονται με την αναγκαιότητα της προοπτικής»⁹⁷².

Μια συνολική αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου 2001-2004 από το ΠΑΜΕ :

-Ότι αυτές οι πολιτικές είναι «αντιλαϊκές » και σε βάρος «των εργαζομένων και της εργατικής-λαϊκής οικογένειας» και ότι κατά την περίοδο αυτή, «η επίθεση

⁹⁷² ΚΚΕ: Εισήγηση της ΚΕ του ΚΚΕ στη διήμερη Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του ΚΚΕ (23-24/ 2/ 2002) με θέμα τη δράση του Κόμματος στην εργατική τάξη και το συνδικαλιστικό της κίνημα (23-24/ 2/ 2002)

του Κεφαλαίου σε όλα τα δικαιώματα και τις κατακτήσεις των εργαζομένων παίρνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις»⁹⁷³.

-Ότι την περίοδο αυτή⁹⁷⁴ εξελίσσεται μια ολομέτωπη επίθεση του κεφαλαίου ενάντια στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων, καθώς με όχημα τη λεγόμενη παγκοσμιοποίηση, τη νέα τάξη πραγμάτων, την ΟΝΕ και τους ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς, το κεφάλαιο εξαπολύει έναν πρωτοφανή κοινωνικό πόλεμο σε κάθε δικαίωμα και κατάκτηση⁹⁷⁵. Η πιο βάρβαρη έκφραση αυτού του πολέμου εκτιμάται ότι είναι ο πρόσφατος άδικος πόλεμος των αμερικανο-νατοϊκών ιμπεριαλιστών στο Αφγανιστάν για τον έλεγχο ενεργειακών πηγών και στρατηγικών περιοχών⁹⁷⁶.

-Ότι σε κοινωνικό επίπεδο, ο πόλεμος του κεφαλαίου εκφράζεται την περίοδο αυτή με την πιο ωμή και βάρβαρη επίθεση στα οικονομικά, εργασιακά και κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα. Στα πλαίσια αυτά η κυβέρνηση ανασυντάσσει τις εφεδρείες της για την επέλαση σε όσα κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα μας απέμειναν⁹⁷⁷.

-Επίσης ότι... «οι αντεργατικές αναδιρθρώσεις προωθούνται από την κυβέρνηση με γρήγορους ρυθμούς σε όλους τους τομείς. Στη δημόσια διοίκηση εξειδικεύονται με το κυβερνητικό σχέδιο "ΠΟΛΙΤΕΙΑ" αλλά και με άλλες κυβερνητικές παρεμβάσεις, με στόχο η κρατική μηχανή να γίνει πιο αποτελεσματική στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του κεφαλαίου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της "νέας τάξης πραγμάτων"»⁹⁷⁸.

Οι κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου αυτής, το ΠΑΜΕ θεωρεί ότι είναι πολιτικές κοινές, τόσο της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ όσο και της ΝΔ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκτιμά ότι συμβάλλουν ... «στην συσσώρευση του κεφαλαίου και των

⁹⁷³ Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004 ΠΑΜΕ (12/09/2003)

⁹⁷⁴ «ΠΡΟΕΛΡΕΙΟ ΑΔΕΛΥ-Με τη σφραγίδα της «κοινωνικής συναίνεσης», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 11 Δεκέμβρη 2001, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=1066515&publDate=11/12/2001>

⁹⁷⁵ ΠΑΜΕ: Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004. (12/09/2003) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

⁹⁷⁶ ό.π.

⁹⁷⁷ «ΠΡΟΕΛΡΕΙΟ ΑΔΕΛΥ-Με τη σφραγίδα της «κοινωνικής συναίνεσης», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 11 Δεκέμβρη 2001, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=1066515&publDate=11/12/2001>

⁹⁷⁸ «ΠΑΝΔΗΜΟΣΙΟΫΠΑΛΛΗΛΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ-Ταξικό αγωνιστικό προσκλητήριο», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 26

Νοέμβρη 2002, σ.19, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο:

<http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=1530220&publDate=26/11/2002>

κερδών από την μια πλευρά, ...και την συσσώρευση προβλημάτων για την εργατική τάξη από την άλλη»⁹⁷⁹.

Θεωρεί ότι ... «ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, Κ. Σημίτης και Κ. Καραμανλής κάνουν έναν εικονικό πόλεμο, κυριολεκτικά χαρτοπόλεμο με ωραία και ηχηρά λόγια, προκειμένου να πείσουν την Εργατική Τάξη ο καθένας για το συμφέρον του ότι τάχα αυτός έχει Δίκιο. Σύγκλιση ο ένας ! Απόκλιση ο άλλος ! Κι' όμως και οι δυο κοροϊδεύουν»⁹⁸⁰. Κι αυτό συμβαίνει γιατί, όπως εκτιμά, οι πολιτικές τους ... «έχουν την ίδια μήτρα, την μήτρα των επιλογών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της νεοφιλελεύθερης πολιτικής της.... Γιατί η διαπάλη ανάμεσα σε ΠΑΣΟΚ και ΝΔ είναι για την "κουτάλα" και σε καμία περίπτωση για τα λαϊκά συμφέροντα»⁹⁸¹.

Επισημαίνει ότι όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι «ισχυροποιείται ακόμα περισσότερο η τάση που εκφράζεται με την συσσώρευση του κεφαλαίου και των κερδών από την μια πλευρά, και την συσσώρευση προβλημάτων για την εργατική τάξη από την άλλη. Εκτιμά⁹⁸² ότι η Ελληνική οικονομία αναπτύχθηκε μεν με υψηλούς ρυθμούς, αλλά από αυτή την ανάπτυξη ωφελήθηκαν οι Βιομήχανοι, οι εφοπλιστές, οι τραπεζίτες, οι μεγαλοεργολάβοι και τα άλλα τμήματα της πλουτοκρατίας. Αυτοί αύξησαν τα κέρδη και ισχυροποίησαν την θέση τους.

Ειδικότερα εκτιμά⁹⁸³, ότι την περίοδο αυτή :

- Εντάθηκε ο βαθμός εκμετάλλευσης,
- Καθελώθηκαν οι μισθοί και οι συντάξεις,
- Επεκτάθηκε και βάθυνε η εμπορευματοποίηση της υγείας και της παιδείας, του αθλητισμού και του πολιτισμού.
- Ενισχύθηκε η κρατική και εργοδοτική τρομοκρατία.
- Δέχονται ισχυρό κτύπημα τα δημοκρατικά δικαιώματα και οι λαϊκές ελευθερίες.

Το ΠΑΜΕ θεωρεί ότι κανένας εργαζόμενος «δεν μπορεί να προσδοκά τίποτα από την πολιτική των κομμάτων του δικομματισμού που υπηρετούν τα

⁹⁷⁹ ΠΑΜΕ: Διεκδικητικό Πλαίσιο 2002-2003 . (01/09/2002). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/221-2002-2003>

⁹⁸⁰ ΠΑΜΕ: Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004. (12/09/2003) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

⁹⁸¹ ό.π.

⁹⁸² ΠΑΜΕ: Διεκδικητικό Πλαίσιο 2004-2005. (1/09/2004), διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/219-2004-2005>

⁹⁸³ ό.π.

συμφέροντα και τα κέρδη του μεγάλου κεφαλαίου»⁹⁸⁴ και θεωρεί⁹⁸⁵ ακόμη την ... «αποφασιστική καταδίκη των κεντροδεξιών και κεντροαριστερών σεναρίων» σαν βασική προϋπόθεση για την προώθηση των εργατικών συμφερόντων⁹⁸⁶.

Ειδικότερα Διαπιστώσεις- εκτιμήσεις και προτάσεις του ΠΑΜΕ:

-Για τις οικονομικές – μισθολογικές κυβερνητικές πολιτικές την περίοδο αυτή.

Το ΠΑΜΕ εκτιμά ότι:

Πρόκειται για μισθούς και για μεροκάματα ντροπής, ενώ οι αυξήσεις που δόθηκαν εξανεμίζονται καθημερινά, ιδιαίτερα μετά την εισαγωγή του ευρώ και τα διαδοχικά πρόσφατα κύματα ανατιμήσεων.⁹⁸⁷

Το πραγματικό κόστος ζωής για τα λαϊκά στρώματα, όπως εκτιμά το ΠΑΜΕ, αυξήθηκε πολύ περισσότερο από αυτό που καταγράφει ο επίσημος πληθωρισμός, γιατί οι ανατιμήσεις στα είδη πλατιάς λαϊκής κατανάλωσης ήταν πολύ πάνω από το μέσο ποσοστό αύξησης του δείκτη τιμών καταναλωτή, ενώ οι βαριές επιπτώσεις από την αύξηση της φορολογίας, την εμπορευματοποίηση της παιδείας, της υγείας, τα υπέρογκα Δημοτικά Τέλη επιβαρύνουν υπέρμετρα την λαϊκή οικογένεια. Με τα αλλεπάλληλα κύματα ανατιμήσεων σε τιμολόγια υπηρεσιών και σε βασικά είδη κατανάλωσης γίνεται μια ολομέτωπη επίθεση στα εργατικά λαϊκά εισοδήματα και κάνουν το βίο αβίωτο στις λαϊκές οικογένειες. Υποχρεώνουν κάθε εργατική οικογένεια να δίνει τουλάχιστον 1.000 ευρώ το μήνα για κάθε παιδί στην παραπαιδεία της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.⁹⁸⁸

Καταβάλλονται επιλεκτικά διάφορα επιδόματα.⁹⁸⁹

-Για το φορολογικό το ΠΑΜΕ εκτιμά ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών, το 2001 το μέσο δηλωθέν εισόδημα των μισθωτών αυξήθηκε κατά 5% σε σχέση με το 2000, ενώ ο μέσος φόρος αυξήθηκε κατά 13,7%.

⁹⁸⁴ ό.π.

⁹⁸⁵ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004*. (12/09/2003) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

⁹⁸⁶ ό.π.

⁹⁸⁷ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2002-2003* . (01/09/2002).Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/221-2002-2003>

⁹⁸⁸ ό.π.

⁹⁸⁹ ό.π.

Ακόμα και εκεί που δίνουν κάτι ψίχουλα ως φοροελαφρύνσεις, τα παίρνουν πίσω με την κατάργηση της έκπτωσης φόρου για αγορές αγαθών και υπηρεσιών με αποδείξεις. Οι μεγάλες και πραγματικές φοροελαφρύνσεις που προωθεί αθόρυβα η κυβέρνηση έχουν να κάνουν με τα μεγάλα επιχειρηματικά κέρδη, τη μείωση κατά 50% του ειδικού φόρου κατανάλωσης βιομηχανικού πετρελαίου κτλ.

Ο βαθιά αντιλαϊκός χαρακτήρας των φόρων προκύπτει και από την υπερβολή των έμμεσων φόρων (ΦΠΑ), που η κυβέρνηση πεισματικά διατηρεί και συζητά το ενδεχόμενο αύξησής τους.

Προτάσεις του ΠΑΜΕ για το οικονομικά – μισθολογικά – φορολογικά ζητήματα:

Το ΠΑΜΕ θεωρεί αναγκαίο έναν αγώνα⁹⁹⁰ για την κάλυψη των απωλειών και για την μείωση του βαθμού εκμετάλλευσης της εργατικής δύναμης και θεωρεί ότι ο αγώνας αυτός πρέπει να συνδυάζεται με την διεκδίκηση αιτημάτων που ανταποκρίνονται στις διευρυμένες ανάγκες της εργατικής-λαϊκής οικογένειας.⁹⁹¹

Ειδικότερα, προτείνει:

- Κατώτερο μισθό 350.000 δρχ (1.000 ευρώ)⁹⁹² και αναπροσαρμογή σε 1.100 ευρώ (375.000 δρχ) το επόμενο έτος⁹⁹³.
- Κατώτερη σύνταξη 280.000 δρχ (820 ευρώ) και αναπροσαρμογή σε 880 ευρώ (300.000 δρχ) το επόμενο έτος⁹⁹⁴.
- Ουσιαστικές αυξήσεις σε όλα τα επίπεδα των μισθών.
- Πάγωμα των τιμών σε βασικά είδη.
- Κατάργηση της έμμεσης φορολογίας στα είδη διατροφής, ένδυσης – υπόδησης, σχολικά είδη, φάρμακα.
- Μείωση των δημοτικών τελών που αποτελούν ισχυρό μηχανισμό αφαίμαξης του λαϊκού εισοδήματος.
- Αφορολόγητο όριο για άγαμο φορολογούμενο στα 15.000 ευρώ⁹⁹⁵ και αφορολόγητο όριο 30.000 ευρώ για οικογένεια με δύο παιδιά⁹⁹⁶.

⁹⁹⁰ ΠΑΜΕ; *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2002-2003*. (01/09/2002). Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/221-2002-2003>

⁹⁹¹ ό.π.

⁹⁹² ό.π.

⁹⁹³ ό.π.

⁹⁹⁴ ό.π.

⁹⁹⁵ ό.π.

⁹⁹⁶ ΠΑΜΕ; *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004*. (12/09/2003), διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

- Εφ' άπαξ ενίσχυση 600 ευρώ για εισοδήματα κάτω των 4 εκατομμυρίων δρχ για εργαζόμενους και συνταξιούχους⁹⁹⁷.
- Αύξηση της φορολογίας των μεγάλων περιουσιακών στοιχείων και των κερδών του μεγάλου κεφαλαίου.
- όχι στις ελαστικές μορφές απασχόλησης
- όχι στον εργασιακό μεσαίωνα
- Πλήρη σταθερή εργασία για όλους, αναδεικνύοντας ότι η εξασφάλιση του δικαιώματος της εργασίας προϋποθέτει ριζικές αλλαγές στο επίπεδο της εξουσίας και της οικονομίας των βασικών μέσων παραγωγής.
- Πανεθνικό σχεδιασμό της οικονομίας.
- Σταθερή επιμονή στο 7ωρο-5νθημερο-35ωρο με πλήρη μισθολογικά-ασφαλιστικά δικαιώματα.

Προτάσεις⁹⁹⁸ του ΠΑΜΕ για ασφαλιστικό - Παιδεία- Υγεία –Πρόνοια-Αθλητισμό-Πολιτισμό.

Προτείνει ένα Αποκλειστικά Δημόσιο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης (Υγεία, συνταξιοδότηση, Πρόνοια) που θα καλύπτει πλήρως τις ανάγκες των εργαζομένων και των οικογενειών τους.

Ακόμη:

- Σύνταξη στα 55 για τις γυναίκες, στα 60 για τους άνδρες – 50 και 55 αντίστοιχα για τα βαρέα ανθυγιεινά.
- Κατοχύρωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος με 4050 ημέρες εργασίας.
- Σύνταξη ανεξαρτήτως ηλικίας στα 30 χρόνια ασφάλισης.
- Σύνταξη στο 80% του μισθού.
- Αποκλειστικά Δημόσια-Δωρεάν Υγεία. Κατάργηση της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Κατάργηση των ασφαλιστικών εισφορών για τον κλάδο Υγείας.
- Αύξηση των κρατικών δαπανών για την Υγεία. Ουσιαστική πρωτοβάθμια φροντίδα που θα στηρίζεται σε κέντρα υγείας στις πόλεις και την ύπαιθρο.

⁹⁹⁷ ό.π.

⁹⁹⁸ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004*. (12/09/2003) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

- Πλήρη επάνδρωση και εξοπλισμό των δημόσιων νοσοκομείων και των κέντρων υγείας.
 - Κατάργηση των ιδιωτικών εξωτερικών ιατρείων και κάθε ιδιωτικής δραστηριότητας στα δημόσια νοσοκομεία.
 - Ουσιαστική προστασία της μητρότητας, ειδικά μέτρα πρόληψης και προστασίας της υγείας του γυναικείου πληθυσμού.
 - Δημιουργία κρατικών βρεφονηπιακών-παιδικών κέντρων. Δωρεάν για τους μισθωτούς.
 - Ιδιαίτερα φροντίδα για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ) και τις οικογένειές τους, τους ηλικιωμένους και τους χρόνια πάσχοντες.
 - Εφαρμογή ουσιαστικών μέτρων για την Υγιεινή και Ασφάλεια στους τόπους δουλειάς.
 - Υπεράσπιση και επέκταση του κατακτημένου πλαισίου των βαρέων ανθυγιεινών επαγγελμάτων.
 - Καθιέρωση-κατοχύρωση της εργοδοτικής εισφοράς για ασφαλιστική κάλυψη του επαγγελματικού κινδύνου.
 - Κρατικό σώμα τεχνικών ασφαλείας και γιατρών εργασίας ενταγμένο στο Δημόσιο Σύστημα Υγείας.
 - Κατάργηση των ιδιωτικών Εξωτερικών Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞΥΠΠ) και της ανάθεσης καθηκόντων τεχνικών ασφαλείας στους εργοδότες.
 - Αυστηρές ποινές στους εργοδότες, στους υπερεργολάβους για κάθε παραβίαση της νομοθεσίας.
 - Μέτρα για την αντιμετώπιση της εντατικοποίησης της δουλειάς.
 - Εργατικός έλεγχος – Αναβάθμιση της παρέμβασης των Συνδικάτων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των μέτρων Υγιεινής και Ασφάλειας.
- Όχι στους ταξικούς φραγμούς και στη μορφωτική υποβάθμιση.
- Κάλυψη του συνόλου των εκπαιδευτικών αναγκών μέσα από το Δημόσιο Δωρεάν Εκπαιδευτικό Σύστημα.
 - Κατάργηση κάθε μορφής ιδιωτικής εκπαίδευσης.
 - Ενιαίο 12χρονο Υποχρεωτικό σχολείο για όλους.

- Ριζική αλλαγή στο περιεχόμενο (αναλυτικά προγράμματα, βιβλία) και στη λειτουργία του σχολείου.
- Ενιαία πραγματική Ανώτατη Εκπαίδευση. Έρευνα στην υπηρεσία των λαϊκών αναγκών.
- Αύξηση των δαπανών για τη παιδεία.
- Άδειες με αποδοχές για τους εργαζόμενους μαθητές-σπουδαστές στις εξετάσεις.
- Δημόσια – Δωρεάν Επαγγελματική Εκπαίδευση μετά το Λύκειο.
- Κατάργηση των διδάκτρων στα ΙΕΚ.
- Όχι στην ιδιωτικοποίηση των Σχολών του ΟΑΕΔ και της Ναυτικής Εκπαίδευσης.
- Δωρεάν στέγαση και σίτιση για τους φοιτητές, σπουδαστές ή ανάλογη οικονομική στήριξη για τα παιδιά των εργατικών-λαϊκών οικογενειών.

Διαπιστώσεις, εκτιμήσεις και προτάσεις του ΠΑΜΕ για το ζήτημα των εργασιακών σχέσεων

Το ΠΑΜΕ θεωρεί ότι από κοινού Κυβέρνηση – ΣΕΒ - Ευρωπαϊκή Ένωση και οι πλειοψηφίες σε ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ σπρώχνουν στην εξάπλωση της μερικής απασχόλησης, στην κατάργηση των θέσεων εργασίας και την αντικατάστασή τους από τους λεγόμενους “απασχολήσιμους”.⁹⁹⁹.

Προτείνει:¹⁰⁰⁰,

- Πλήρη σταθερή εργασία για όλους, αναδεικνύοντας ότι η εξασφάλιση του δικαιώματος της εργασίας προϋποθέτει ριζικές αλλαγές στο επίπεδο της εξουσίας και της οικονομίας των βασικών μέσων παραγωγής.
- Πανεθνικός σχεδιασμό της οικονομίας.

Οι βασικότερες εκτιμήσεις του ΠΑΜΕ για κυβερνητικές πολιτικές την περίοδο 2004-2009 - οι προτάσεις του ΠΑΜΕ

⁹⁹⁹ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004*. (12/09/2003) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

¹⁰⁰⁰ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2002-2003* . (01/09/2002).Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/221-2002-2003>

Όπως και στην προηγούμενη περίοδο διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ (1993-2004) έτσι και στην κυβερνητική αυτή περίοδο από την ΝΔ, το ΠΑΜΕ θεωρεί ότι οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να δείξουν καμιά εμπιστοσύνη, ούτε στην κυβέρνηση, ούτε στο ΠΑΣΟΚ, που ενώ συμφωνεί με τους βασικούς άξονες της κυβερνητικής πολιτικής, δημαγωγεί και αντιπολιτεύεται τη Ν.Δ. σε ζητήματα διαχείρισης της αντιλαϊκής πολιτικής. Συμφωνεί και ακολουθεί κι αυτό τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη στρατηγική της Λισσαβόνας (καθήλωση μισθών - συντάξεων, ελαστικές μορφές απασχόλησης, ανατροπή ασφαλιστικών δικαιωμάτων, εμπορευματοποίηση Υγείας -Παιδείας -Πρόνοιας, ιδιωτικοποιήσεις, προνόμια -κίνητρα στο μεγάλο κεφάλαιο κ.α.), για να αυξηθούν τα κέρδη και να ισχυροποιηθεί η δύναμη της πλουτοκρατίας, με αιχμή την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων¹⁰⁰¹.

Εκτιμά ότι η λιτότητα και η ακρίβεια σπάζουν κόκαλα. Η Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ ευθύνονται για τους μισθούς της εξαθλίωσης. Η αντιλαϊκή πολιτική συμβαδίζει με την ένταση της καταστολής και του αυταρχισμού, με την ένταση της κρατικής και εργοδοτικής τρομοκρατίας¹⁰⁰².

Ενώ αυξάνεται συνεχώς ο πλούτος που παράγουν οι εργαζόμενοι, η κατάσταση των ιδίων χειροτερεύει. Αυτή είναι η πραγματικότητα που σημαδεύεται από την κυριαρχία των μονοπωλίων, την καπιταλιστική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής, την εκμετάλλευση της εργατικής τάξης, την αντιλαϊκή πολιτική της. Αυτές είναι οι πηγές των προβλημάτων. Τα αντεργατικά μέτρα είναι μέρος των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων που αποτελούν τη στρατηγική του κεφαλαίου, τη βασική κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Μάαστριχτ, Λισσαβόνα). Πάνω σ' αυτές τις ράγες θα βαδίσουν τα κόμματα του Ευρωμονόδρομου το επόμενο διάστημα¹⁰⁰³.

Και καταλήγει στο συμπέρασμα που θεωρεί ..«αναμφισβήτητο»¹⁰⁰⁴ ότι«η ατομική-καπιταλιστική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής, η ανάπτυξη που έχει σαν κίνητρο τα κέρδη της πλουτοκρατίας, η αντιλαϊκή πολιτική της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ ,των κομμάτων του Ευρωμονόδρομου, οι συσχετισμοί δύναμης που είναι

¹⁰⁰¹ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2004-2005*. (1/09/2004), διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/219-2004-2005>

¹⁰⁰² ό.π.

¹⁰⁰³ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2005-2006* . (4/09/2005) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/218-2005-2006>

¹⁰⁰⁴ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2006-2007* . (1/09/2006) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/216-2006-2007>

προς όφελος των δυνάμεων του κεφαλαίου είναι η πηγή του κακού, είναι η πηγή που δημιουργεί και οξύνει τα προβλήματα των εργαζομένων»¹⁰⁰⁵.

Το ΠΑΜΕ καλεί σε μαζική πάλη , διακηρύσσοντας ότι θα διαθέσει όλες του τις δυνάμεις για την οργάνωση της εργατικής τάξης και το δυνάμωμα της ταξικής της ενότητας και πάλης, με την ανάπτυξη ενός μαζικού, ταξικά προσανατολισμένου κινήματος που θα αμφισβητεί και θα αντιπαλεύει το σύνολο της αντιλαϊκής πολιτικής, το κεφάλαιο και τη στρατηγική του, τους ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς (Ε.Ε., NATO) που είναι πίσω από πολέμους και επεμβάσεις¹⁰⁰⁶. Θεωρεί ότι είναι πια «ανάγκη ζωής», με βάση αυτή την συσσωρευμένη πείρα, να κρίνει ο καθένας και να απορρίψει και να καταδικάσει την πολιτική του κεφαλαίου, να απορρίψει και να καταδικάσει και το ΠΑΣΟΚ και την ΝΔ γιατί είναι συμπαίχτες στο ίδιο παιχνίδι. Η αποφασιστική καταδίκη των κεντροδεξιών και κεντροαριστερών σεναρίων, προβάλλει σαν βασική προϋπόθεση για την προώθηση των εργατικών συμφερόντων¹⁰⁰⁷.

Το ΠΑΜΕ καλεί τους εργαζόμενους να παραμείνουν πολιτικά μακριά απ' το δικομματισμό, μακριά απ' το ΠΑΣΟΚ και την Ν.Δ και τους προτρέπει να τους γυρίσουν την πλάτη αν θέλουν οι αγώνες τους να φέρουν καλύτερα αποτελέσματα¹⁰⁰⁸. Θεωρεί επιτακτική ανάγκη οι εργαζόμενοι να καταδικάσουν τα κόμματα του κεφαλαίου, να απομακρυνθούν από τα κόμματα του Ευρωμονόδρομου, να αλλάξουν τους συσχετισμούς δύναμης παντού, σε πολιτικό και συνδικαλιστικό επίπεδο. Είναι προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα της πάλης τους και κανένας εργαζόμενος δεν μπορεί να προσδοκά βελτίωση της κατάστασης από την αντιλαϊκή πολιτική και τους φορείς της, κανένα ουσιαστικό φιλολαϊκό βήμα δεν θα γίνει όσο η χώρα μας θα είναι μπλεγμένη στα γρανάζια των ιμπεριαλιστικών ενώσεων. Καμιά θυσία για την πλουτοκρατία και τους Ιμπεριαλιστές¹⁰⁰⁹.

Το ΠΑΜΕ εκτιμά ότι σήμερα, ακόμα περισσότερο από χθες, η καθημερινή πάλη συνδέεται ... «με την αναγκαιότητα της συγκέντρωσης δυνάμεων απέναντι

¹⁰⁰⁵ ό.π.

¹⁰⁰⁶ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2006-2007* . (1/09/2006) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/216-2006-2007>

¹⁰⁰⁷ ό.π.

¹⁰⁰⁸ ό.π.

¹⁰⁰⁹ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2005-2006* . (4/09/2005) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/218-2005-2006>

στον αντίπαλο, τα μονοπώλια και τον Ιμπεριαλισμό, για να αναπτυχθεί ισχυρό κίνημα που θα διεκδικήσει ριζικές αλλαγές στο επίπεδο της εξουσίας και της οικονομίας. γιατί, μόνο όταν η εξουσία ασκείται από την εργατική τάξη και τους συμμάχους της και υπηρετεί τα συμφέροντα των λαϊκών στρωμάτων, μόνο όταν η οικονομία αναπτύσσεται με κριτήριο την ευημερία των πολλών και όχι τα κέρδη των λίγων, μόνο όταν τα βασικά μέσα παραγωγής, ο πλούτος που παράγεται γίνει κτήμα, περιουσία των ανθρώπων του μόχθου μπορεί να αλλάξει η κατάσταση και να επιλυθούν τα χρόνια προβλήματα που βασανίζουν τους εργαζόμενους και τις οικογένειες τους»¹⁰¹⁰.

«Το συμπέρασμα είναι αναμφισβήτητο ... Η ατομική-καπιταλιστική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής, η ανάπτυξη που έχει σαν κίνητρο τα κέρδη της πλουτοκρατίας, η αντιλαϊκή πολιτική της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ ,των κομμάτων του Ευρωμονόδρομου, οι συσχετισμοί δύναμης που είναι προς όφελος των δυνάμεων του κεφαλαίου είναι η πηγή του κακού, είναι η πηγή που δημιουργεί και οξύνει τα προβλήματα των εργαζομένων»¹⁰¹¹.

Θεωρεί ότι σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, χρειάζεται:

- Η ένταση των αγώνων της Εργατικής Τάξης και
- Η συμμαχία της με τα άλλα λαϊκά στρώματα
- Σύγκρουση, ρήξη και ανατροπή με αυτές τις πολιτικές και τις συμβιβασμένες συνδικαλιστικές ηγεσίες.

Εκτιμά ότι δεν μπορεί να υπάρξουν λύσεις σε όφελος των εργαζομένων αν δεν ανατραπούν αυτές οι πολιτικές¹⁰¹².

Εκτιμήσεις και προτάσεις του ΠΑΜΕ για ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό- Παιδεία- Υγεία- Πρόνοια.

Η κυβέρνηση της Ν.Δ. προωθεί σχέδιο κατάργησης των ασφαλιστικών δικαιωμάτων που απέμειναν από τις προηγούμενες επιθέσεις της περιόδου 1990 – 1993, τους νόμους του ΠΑΣΟΚ και ιδιαίτερα το νόμο Ρέππα, του 2002.¹⁰¹³

¹⁰¹⁰ ό.π.

¹⁰¹¹ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2006-2007* . (1/09/2006) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/216-2006-2007>

¹⁰¹² ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2003-2004*. (12/09/2003) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/220-2003-2004>

¹⁰¹³ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2006-2007* . (1/09/2006) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/216-2006-2007>

Με την αξιοποίηση αυτού του αντεργατικού οπλοστασίου προχωράει η Ν.Δ. με το στημένο κοινωνικό διάλογο, τον οποίο πρέπει να πολεμήσουν και να καταδικάσουν οι εργαζόμενοι. Γιατί μέσα από αυτόν επιχειρείται αποχαρακτηρισμός βαρέων-ανθυγιεινών επαγγελματιών, προς τα κάτω ισοπέδωση δικαιωμάτων μέσα από τις ενοποιήσεις των ταμείων, εκμετάλλευση των αποθεματικών των ταμείων προς όφελος του κεφαλαίου, μείωση των συντάξεων, αύξηση των ορίων ηλικίας - χτυπώντας ιδιαίτερα τους νέους και τις γυναίκες- για τις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση αξιώνει την εξομοίωση με το όριο ηλικίας των ανδρών, στο όνομα της ψευδεπίγραφης ισοτιμίας.¹⁰¹⁴

Οι βασικές προτάσεις από το ΠΑΜΕ¹⁰¹⁵

-Να πληρώσουν το κράτος και η εργοδοσία. Αυτοί που ευθύνονται, αυτοί που κατάκλεψαν τα ταμεία και οφείλουν τεράστια ποσά.

-Να πληρώσουν το κράτος και η εργοδοσία που ευθύνονται για την ανεργία, την υποαπασχόληση, την εισφοροκλοπή και την εισφοροδιαφυγή.

-Αποκλειστικά Δημόσιο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης (Υγεία, συνταξιοδότηση, Πρόνοια) που θα καλύπτει πλήρως τις ανάγκες των εργαζόμενων και των οικογενειών τους.

-Κατάργηση των αντιασφαλιστικών νόμων του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ.

-Σύνταξη στα 55 για τις γυναίκες, στα 60 για τους άνδρες. Στα 50 και 55 αντίστοιχα για τα βαρέα ανθυγιεινά. Η συνταξιοδότηση των γυναικών με πέντε (5) χρόνια λιγότερα είναι η ελάχιστη αναγνώριση της ανισοτιμίας των γυναικών στην εκμεταλλευτική κοινωνία.

-Σύνταξη ανεξαρτήτως ηλικίας στα 30 χρόνια ασφάλισης.

-Σύνταξη στο 80% του μισθού.

-Αποκλειστικά Δημόσια - Δωρεάν Υγεία και κατάργηση της ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα αυτό.

¹⁰¹⁴ ό.π.

¹⁰¹⁵ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2006-2007* . (1/09/2006) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/216-2006-2007>

-Κατάργηση των ασφαλιστικών εισφορών για τον κλάδο υγείας, της συμμετοχής στις εργαστηριακές και λοιπές εξετάσεις και τα φάρμακα.

-Πλήρη κάλυψη των αναγκών της υγείας με χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό και τους εργοδότες. Ουσιαστική πρωτοβάθμια φροντίδα που θα στηρίζεται σε κέντρα υγείας στις πόλεις και την ύπαιθρο. Πλήρη στελέχωση και εξοπλισμός των δημόσιων νοσοκομείων και των κέντρων υγείας. Κατάργηση κάθε ιδιωτικής δραστηριότητας στα δημόσια νοσοκομεία.

-Ουσιαστική προστασία της μητρότητας, ειδικά μέτρα πρόληψης και προστασίας της υγείας του γυναικείου πληθυσμού (γυναικολογικά ιατρεία στα κέντρα υγείας, κέντρα οικογενειακού προγραμματισμού).

-Άδειες κυήσεων, τοκετού, θηλασμού για όλες τις γυναίκες, ανεξάρτητα που δουλεύουν (δύο μήνες πριν και πέντε μήνες μετά τη γέννηση του παιδιού με πλήρους αποδοχές και ασφαλιστικά δικαιώματα.

-Δημιουργία κρατικών - δωρεάν βρεφονηπιακών - παιδικών σταθμών και δημόσιων κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών και νηπίων, παιδικές κατασκηνώσεις.

-Ιδιαίτερη φροντίδα για τους ηλικιωμένους, τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ) και τις οικογένειες τους , τους χρόνια πάσχοντες.

-Γενίκευση του κοινωνικού τουρισμού με εξασφάλιση φτηνών καλοκαιρινών διακοπών αλλά και ολιγοήμερων διακοπών κατά τη διάρκεια του χρόνου.

-Τα μέλη των μονογονεϊκών οικογενειών να εργάζονται μόνο πρωινή βάρδια μέχρι τα παιδιά να φτάσουν στην ηλικία των 10 ετών.

-Ουσιαστικά μέτρα για την Υγιεινή και ασφάλεια στους τόπους δουλειάς. Υπεράσπιση , επέκταση των βαρέων ανθυγιεινών επαγγελμάτων στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα (π.χ. ΟΤΑ ,Υγεία) σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις και ανάγκες. Καθιέρωση -κατοχύρωση της εργοδοτικής εισφοράς για ασφαλιστική κάλυψη του επαγγελματικού κινδύνου.

-Κρατικό σώμα τεχνικών ασφαλείας και γιατρών εργασίας ενταγμένο στο δημόσιο σύστημα υγείας. Κατάργηση των ιδιωτικών Εξωτερικών Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞΥΠΠ) και της ανάθεσης καθηκόντων τεχνικών ασφαλείας στους εργοδότες. Αυστηρές ποινές στους εργοδότες για κάθε

παραβίαση της νομοθεσίας. Μέτρα για την αντιμετώπιση της εντατικοποίησης της δουλειάς.

-Εργατικός έλεγχος -Αναβάθμιση της παρέμβασης των συνδικάτων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των μέτρων Υγιεινής και Ασφάλειας.

-Κάλυψη του συνόλου των εκπαιδευτικών αναγκών μέσα από ενιαίο δημόσιο, δωρεάν εκπαιδευτικό σύστημα. Κατάργηση κάθε μορφής ιδιωτικής εκπαίδευσης.

-Όχι στα ιδιωτικά πανεπιστήμια με οποιαδήποτε μορφή - συμπεριλαμβανομένου και του μηχανισμού που στήνει η ΓΣΕΕ για την παραγωγή εκπαιδευμένων εργατοπατέρων.

-Ενιαίο, δημόσιο - δωρεάν, βασικό, υποχρεωτικό 12χρονο σχολείο για όλους.

-Δίχρονη υποχρεωτική , δημόσια - δωρεάν προσχολική αγωγή.

-Μέτωπο ενάντια στους ταξικούς φραγμούς και στη μορφωτική υποβάθμιση. Κατάργηση του διπλού σχολικού δικτύου (Λύκειο-τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση) και αποσύνδεση του Λυκείου από τις πανελλαδικές εξετάσεις επιλογής για τα ΑΕΙ-ΤΕΙ.

-Ενιαία, δημόσια - δωρεάν ανώτατη εκπαίδευση, με ενιαίες προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές. Έρευνα στην υπηρεσία των λαϊκών αναγκών.

-Ριζική αλλαγή στο περιεχόμενο (αναλυτικά προγράμματα, βιβλία) και στη λειτουργία του σχολείου.

-Πλήρη κάλυψη των αναγκών της παιδείας από τον κρατικό προϋπολογισμό.

-Δημόσια - Δωρεάν Επαγγελματική Εκπαίδευση μετά το Λύκειο, κατάργηση ΙΕΚ -ΚΕΚ και άλλων μορφών υποβαθμισμένης επαγγελματικής κατάρτισης.

-Όχι στην ιδιωτικοποίηση των σχολών του ΟΑΕΔ και της Ναυτικής εκπαίδευσης.

-Δωρεάν στέγαση και σίτιση για τους φοιτητές, σπουδαστές η ανάλογη οικονομική στήριξη για τα παιδιά των εργατικών - λαϊκών οικογενειών για την κάλυψη του συνόλου των αναγκών.

-Κατάργηση των αντεκπαιδευτικών νόμων (αξιολόγηση, δια βίου κατάρτιση κ.α.)

-Όχι στην εμπορευματοποίηση του πολιτισμού και στην ιδιωτικοποίηση φορέων, ιδρυμάτων και οργανισμών που προωθούν την πολιτιστική δραστηριότητα. Τα βασικά κέντρα και οι δομές που σχετίζονται με την τέχνη και τον πολιτισμό να ανήκουν στο λαό και να υπηρετούν τις ανάγκες του. Διάσωση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αναβάθμιση της αισθητικής αγωγής και της καλλιτεχνικής παιδείας στην εκπαίδευση. Ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων από τα συνδικάτα.

-ΟΧΙ σε όλα τα ναρκωτικά, στην αποποινικοποίηση του χασίς, στο διαχωρισμό «σκληρών και μαλακών». ΟΧΙ στα προγράμματα υποκατάστασης που συντηρούν το πρόβλημα και δεν θεραπεύουν. ΟΧΙ στην ιδιωτικοποίηση της απεξάρτησης. Επαρκή κονδύλια και εφαρμογή σχεδίου δράσης με προτεραιότητα την πρόληψη. Ανάπτυξη των θεραπευτικών προγραμμάτων για την απεξάρτηση και την κοινωνική επανένταξη.

-Ενιαίο σύστημα φυσικής αγωγής και αθλητισμού στην εκπαίδευση. Δημιουργία Αθλητικών υποδομών στα σχολεία , στα πανεπιστήμια , σε κάθε γειτονιά, στην ύπαιθρο. Οργανωμένα προγράμματα με κατάλληλο προσωπικό για σύγχρονη και ασφαλή άσκηση. Ανάπτυξη του ερασιτεχνικού , λαϊκού αθλητισμού ενάντια στα εκφυλιστικά φαινόμενα που ανθίζουν στα πλαίσια της πολιτικής που αντιμετωπίζει τον αθλητισμό σαν εμπόρευμα. Οργάνωση και στήριξη αθλητικών δραστηριοτήτων από τα συνδικάτα.

-Καμιά ιδιωτικοποίηση στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις. Αυτές να δοθούν για δωρεάν χρήση στους εργαζόμενους, στα λαϊκά στρώματα.

Το ΠΑΜΕ για εργασιακές σχέσεις.

Το ΠΑΜΕ εκτιμά ότι στους τόπους δουλειάς οργιάζει η καταστρατήγηση των δικαιωμάτων, η υπονόμευση των Συλλογικών Συμβάσεων, η απλήρωτη εργασία. Ότι συνυπάρχουν τα 12ωρα και τα 14ωρα με τη μερική απασχόληση, επεκτείνεται η μαύρη -ανασφάλιστη εργασία, η ενοικίαση εργαζομένων, οι εξοντωτικοί όροι που επιβάλλονται στους εργαζόμενους που δουλεύουν στους εργολάβους.¹⁰¹⁶

Η εμπειρία αυτών των χρόνων κατά την εκτίμηση του ΠΑΜΕ, αποδεικνύει ότι τα αντεργατικά μέτρα που έχουν ληφθεί από τις κυβερνήσεις συγκλίνουν σε

¹⁰¹⁶ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2004-2005*. (1/09/2004), διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/219-2004-2005>

ένα φαύλο κύκλο που αρχίζει με τη λιτότητα, συνεχίζεται με την ψευτοκατάρτιση και την υποαπασχόληση και κλείνει με την ανεργία, στην κατεύθυνση της συνεχούς υπονόμευσης των Συλλογικών Συμβάσεων, υποβάθμισης των μισθών, των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων.¹⁰¹⁷

Την περίοδο αυτή το ΠΑΜΕ θεωρεί σημαντική αρνητική εξέλιξη στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων την «απαράδεκτη» όπως την χαρακτηρίζει «επιχειρησιακή σύμβαση» που υπέγραψε η διοίκηση του ΟΤΕ με τις παρατάξεις ΠΑΣΚΕ και ΔΑΚΕ μέσω της οποίας προωθείται πρόγραμμα μαζικών απολύσεων μέσα από τη λεγόμενη εθελούσια έξοδο, προωθείται άρση της μονιμότητας, κατάργηση του δικαιώματος για σταθερή δουλειά, χτύπημα εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Αυτή η συμφωνία αποτελεί τον οδηγό για τις αντεργατικές αλλαγές που προωθεί η κυβέρνηση σε βάρος των εργαζομένων στις πρώην ΔΕΚΟ και στο δημόσιο τομέα για την κατάργηση της μονιμότητας και την αφαίρεση κατακτήσεων.¹⁰¹⁸

Οι βασικότερες προτάσεις του ΠΑΜΕ για εργασιακές σχέσεις¹⁰¹⁹

- Πλήρη - σταθερή εργασία για όλους.
- Διεκδίκηση προσλήψεων στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας, της παιδείας.
- Αυτόματη μετατροπή των συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε αορίστου και μονιμοποίηση όλων των συμβασιούχων.
- Κατάργηση των ελαστικών εργασιακών σχέσεων και μορφών απασχόλησης.
- 7ωρο - 5νθήμερο- 35ωρο με πλήρη μισθολογικά - ασφαλιστικά δικαιώματα.
- 6ωρο - 30ωρο για τα Βαρέα - Ανθυγιεινά επαγγέλματα.
- 6ωρη εργασία με κανονικές αποδοχές και άδεια με αποδοχές την περίοδο των εξετάσεων για τους εργαζόμενους μαθητές, σπουδαστές, φοιτητές.

¹⁰¹⁷ ό.π.

¹⁰¹⁸ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2005-2006* . (4/09/2005) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/218-2005-2006>

¹⁰¹⁹ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2004-2005*. (1/09/2004), διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/219-2004-2005>

-Τριάντα (30) μέρες άδειας σ' όλους τους εργαζόμενους και επίδομα άδειας ένα μισθό για όλους.

Διαπιστώσεις και προτάσεις του ΠΑΜΕ για το συνδικαλιστικό κίνημα και τις δράσεις του την περίοδο 2004-2009.

Στις συνδικαλιστικές οργανώσεις το ΠΑΜΕ εκτιμά ότι και την περίοδο αυτή, κυριαρχούν οι δυνάμεις της υποταγής που τις συγκροτούν οι πλειοψηφίες της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ και οι παρατάξεις (ΠΑΣΚΕ, ΔΑΚΕ, Αυτόνομη Παρέμβαση) και στηρίζουν τις επιλογές του κεφαλαίου. Αυτές οι δυνάμεις το ΠΑΜΕ θεωρεί επιτακτική ανάγκη ότι πρέπει να αποδυναμωθούν και να ενισχυθούν οι δυνάμεις με ταξικό προσανατολισμό.¹⁰²⁰ Κι' αυτό θεωρεί ότι επιβάλλεται να εκφραστεί στις αρχαιρεσίες των σωματείων, στα συνέδρια των Ομοσπονδιών και των Εργατικών κέντρων, στα συνέδρια της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ.¹⁰²¹

Για τις δράσεις των δικών του δυνάμεων την περίοδο αυτή, το ΠΑΜΕ εκτιμά ότι τα συνδικάτα που το αποτελούν, τα στελέχη, οι φίλοι του και άλλοι απλοί άνθρωποι προσπάθησαν με τις θέσεις και την δράση τους να ορθώσουν ένα κυματοθραύστη που πάνω του να σπάνε τα αντεργατικά κύματα που εκπορεύονται από τις κυβερνήσεις και τις πολιτικές δυνάμεις των ευρωμονόδρομων. Προσπάθησαν να δυναμώσουν τα συνδικάτα και να αυξάνεται η συμμετοχή νέων εργαζόμενων¹⁰²². Μέσα από πολλές δυσκολίες και εμπόδια οργάνωσαν δεκάδες κινητοποιήσεις, παραστάσεις, συλλαλητήρια, διαδηλώσεις, απεργίες, καταλήψεις. Συγκρουστήκαμε με τους μηχανισμούς κρατικής βίας και τα όργανα της εργοδοσίας. Ανέπτυξαν την παρουσία των ταξικών δυνάμεων στην Ευρώπη και πολλαπλασίασαν τις πρωτοβουλίες τους σε παγκόσμιο συνδικαλιστικό επίπεδο.¹⁰²³

¹⁰²⁰ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2005-2006* . (4/09/2005) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/218-2005-2006>

¹⁰²¹ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2006-2007* . (1/09/2006) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/216-2006-2007>

¹⁰²² ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2005-2006* . (4/09/2005) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/218-2005-2006>

¹⁰²³ ΠΑΜΕ: *Διεκδικητικό Πλαίσιο 2005-2006* . (4/09/2005) , διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://pamehellas.gr/index.php/2012-11-05-11-20-44/2012-10-03-11-19-34/218-2005-2006>

Οι σημαντικότερες προτάσεις του ΠΑΜΕ για τον προσανατολισμό και τις συνδικαλιστικές δράσεις του συνδικαλιστικού κινήματος αυτή την περίοδο¹⁰²⁴

Το ΠΑΜΕ εκτιμά ότι το ταξικό κίνημα και η εργατική τάξη και τα συνδικάτα παλεύουν με προσανατολισμό που εναντιώνεται στην κερδοφορία του κεφαλαίου και στοχεύει στη βελτίωση της ζωής των εργατικών οικογενειών, απορρίπτοντας την πολιτική που υποκαθιστά τις ανάγκες με τα ψίχουλα της χειραγώγησης που πετάνε τα κόμματα του δικομματισμού κάθε χρόνο από το βήμα της ΔΕΘ.

Ο αγώνας της εργατικής τάξης θα είναι αποτελεσματικός όταν δυναμώνει η Αντιμονοπωλιακή-Αντιϊμπεριαλιστική συσπείρωση και συμμαχία, για τη διεκδίκηση βαθιών, ριζικών αλλαγών στο επίπεδο της εξουσίας και της οικονομίας. Πρέπει να είναι αγώνας με προοπτική. Γιατί μόνο όταν η εξουσία ασκείται από την εργατική τάξη και τους συμμάχους της και υπηρετεί τα συμφέροντα των λαϊκών στρωμάτων, μόνο όταν η οικονομία αναπτύσσεται με κριτήριο την ευημερία των πολλών και όχι τα κέρδη των λίγων, μόνο όταν τα βασικά μέσα παραγωγής, ο πλούτος που παράγεται γίνει κτήμα, περιουσία των ανθρώπων του μόχθου μπορεί να αλλάξει η κατάσταση και να επιλυθούν τα χρόνια προβλήματα που βασανίζουν τους εργαζόμενους και τις οικογένειες τους.

Διακηρύσσει ότι για τέτοια Ελλάδα παλεύουμε εμείς. Η δική μας ισχυρή Ελλάδα στόχο έχει να νιώθουν και να είναι πανίσχυροι οι εργάτες, οι βιοπαλαιστές, η φτωχή αγροτιά, η νεολαία και η προοδευτική διανόηση. Σήμερα, ακόμα περισσότερο από χθες η καθημερινή πάλη συνδέεται με την αναγκαιότητα της συγκέντρωσης δυνάμεων απέναντι στον αντίπαλο, τα μονοπώλια και τον Ιμπεριαλισμό, για να αναπτυχθεί ισχυρό κίνημα που θα διεκδικήσει ριζικές αλλαγές στο επίπεδο της εξουσίας και της οικονομίας.

Σχετικά με την χρήση των μορφών πάλης το ΠΑΜΕ, βασισμένο στις πλούσιες αγωνιστικές παραδόσεις του λαϊκού μας κινήματος, υιοθετεί και αξιοποιεί τις αρχές της ταξικής πάλης και της σύγκρουσης με τα μονοπώλια και τους εκπροσώπους τους και θα συνεχίσει με τις πιο απλές αλλά και τις πιο ανεβασμένες

¹⁰²⁴ Κωδικοποίηση προτάσεων του ΠΑΜΕ από τα Διεκδικητικά πλαίσια της περιόδου αυτής

μορφές πάλης. Από τα υπομνήματα και τις πορείες μέχρι τις απεργίες και τις καταλήψεις.

Θα πρωτοστατεί στο Διεθνές Συνδικαλιστικό Κίνημα, στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο για τον συντονισμό των ταξικών και αγωνιστικών δυνάμεων ενάντια στην ιμπεριαλιστική τάξη πραγμάτων.

Μπροστά στην επίθεση του κεφαλαίου πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για την ισχυροποίηση του ταξικού κινήματος, την αλλαγή των συσχετισμών δύναμης στο εργατικό κίνημα, στην τοπική αυτοδιοίκηση που εκπληρώνει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της αντιλαϊκής πολιτικής, στην ανατροπή δικαιωμάτων, με ευθύνη των δημάρχων και των νομαρχών που στηρίζονται από τη Ν.Δ., το ΠΑΣΟΚ και τον ΣΥΝ και συναποφασίζουν στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΕΔΚΕ) και στις τοπικές ενώσεις.

Η ενότητα της εργατικής τάξης απαιτεί κοινή συντονισμένη πάλη των κλάδων, των εργαζόμενων στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, την κοινή πάλη ελλήνων και μεταναστών, την οργάνωση τους στα συνδικάτα, την καταπολέμηση φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Η ενίσχυση του ΠΑΜΕ, των ταξικών δυνάμεων και συνδικάτων και η αποδυνάμωση του εργοδοτικού - κυβερνητικού συνδικαλισμού αποτελεί αναμφισβήτητη αναγκαιότητα και προϋπόθεση για την αποτελεσματική πάλη των εργαζομένων. Κι' αυτό επιβάλλεται να εκφραστεί στις αρχαιρεσίες των σωματείων, στα συνέδρια των Ομοσπονδιών και των Εργατικών κέντρων, στα συνέδρια της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ.

Ενίσχυση του ΠΑΜΕ σε κάθε κλάδο και χώρο δουλειάς, σε κάθε Συνδικάτο για να διαμορφωθεί ισχυρό κίνημα που θα ακυρώσει στην πράξη τους νόμους για την διευθέτηση του εργάσιμου χρόνου, την κατάργηση του 8ωρου, την απελευθέρωση του ωραρίου, για να μην νομιμοποιηθεί κανένα αντεργατικό μέτρο στη συνείδηση των εργαζομένων.

Θεωρεί ότι απαιτείται Αγώνας για:

- Διεύρυνση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των λαϊκών ελευθεριών.
- Δημοκρατία στους τόπους δουλειάς. Υπεράσπιση του απεργιακού δικαιώματος από τις κρατικές -εργοδοτικές επιθέσεις.

- Να μην περάσουν τα σχέδια για περιορισμό των διαδηλώσεων. Κατάργηση των τρομονόμων, κάθε αυταρχικού, αντιδημοκρατικού μέτρου που χτυπάει τους εργαζόμενους και τους αγώνες τους.
- Ξήλωμα του συνόλου του χαφιέδικου μηχανισμού παρακολούθησης.

Διεθνοποίηση των εργατικών συνδικαλιστικών αγώνων.

Εξαιρετικά μεγάλη σημασία αποδίδει το ΚΚΕ και οι συνδικαλιστικές του παρατάξεις, σε όλη την ιστορική τους διαδρομή, στην ανάγκη αλλά και στην ανάληψη στην πράξη πρωτοβουλιών για διεθνείς συνεργασίες, επαφές και επικοινωνία, τόσο με άλλα Κ.Κ σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, όσο και με τα «ταξικά» συνδικάτα και τις «ταξικές» συνδικαλιστικές δυνάμεις, τόσο στον χώρο των Βαλκανίων, της Ευρώπης, όσο και γενικότερα του παγκόσμιου κινήματος. Θεωρούν ότι τα «ταξικά» συνδικάτα πρέπει να συμβάλλουν, μαζί με άλλες δυνάμεις, στη δημιουργία των προϋποθέσεων για τη διακριτή παρουσία και δράση του ταξικού κινήματος.

Στα πλαίσια αυτά τα «ταξικά» συνδικάτα επιδιώκουν διμερείς και πολυμερείς συναντήσεις έτσι ώστε να εκφράζετε η αλληλεγγύη τους στους αγώνες που αναπτύσσουν οι εργαζόμενοι σε άλλες χώρες καθώς και να προσανατολιστούν στην κοινή δράση των εργαζομένων στα διεθνικά μονοπώλια, στις μητρικές και τις θυγατρικές επιχειρήσεις.

Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις του ΚΚΕ αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην συμμετοχή τους και στην επιτυχία διεθνών συναντήσεων, όπως η σημαντική πανευρωπαϊκή συνάντηση συνδικάτων και συνδικαλιστών που οργανώθηκε στην Αθήνα στις 1-2 Ιούνη 2002.

Μετά την δημιουργία του ΠΑΜΕ¹⁰²⁵ στηρίζονται ολόπλευρα οι προσπάθειές του για το Συντονισμό της δράσης των ταξικών δυνάμεων μέσω της πρωτοβουλίας του ΑΝΕΣΥ και τη συμμετοχή στις δραστηριότητες της ΠΣΟ.

¹⁰²⁵ Απόφαση της πανελλαδικής συνδιάσκεψης του ΚΚΕ «για τη δράση του κόμματος στην εργατική τάξη και στο συνδικαλιστικό της κίνημα», 24.2.2002

Μια προσπάθεια αποτίμησης της παρουσίας και των εκλογικών αποτελεσμάτων του ΠΑΜΕ στην ΑΔΕΔΥ .

Στο εγχείρημα ίδρυσης του Πανεργατικού Αγωνιστικού Μετώπου (ΠΑΜΕ), τον Απρίλιο του 1999, συμμετείχαν το ΚΚΕ (ως κεντρικός κορμός του εγχειρήματος), το ΔΗΚΚΙ, και ανεξάρτητοι συνδικαλιστές.

Το ΠΑΜΕ προσανατολίστηκε εξ' αρχής στη δημιουργία ενός «ταξικού πόλου» μέσα στο εργατικό κίνημα με ριζοσπαστικό προσανατολισμό που θα εκπροσωπεί τις πιο ζωντανές, αγωνιστικές δυνάμεις του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Έχει πανελλαδική οργάνωση και φιλοδοξεί να ρίξει το βάρος του σε όλους, χωρίς εξαίρεση, τους χώρους και τους κλάδους παραγωγής, του Ιδιωτικού και Δημόσιου τομέα.

Επιδιώκει την ισχυροποίηση του μετώπου κατά του εργοδοτικού – κυβερνητικού συνδικαλισμού, κατά των πλειοψηφιών της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ καθώς θεωρεί ότι αυτές δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν την Εργατική Τάξη, εκπροσωπούν τα αντίπαλα συμφέροντα.

Επίσης επιδιώκει να παλέψει ενάντια στα «ιδεολογήματα» της «ταξικής συναίνεσης» αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα την «απάτη» των «κοινωνικών διαλόγων» .

Δημιούργησε μια παρουσία διακριτή, συνέβαλε στην ανάπτυξη αγώνων, πίεσε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ για αγωνιστικές αποφάσεις και δράσεις.

Δεν μετέχει (από το 30^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ το 1998 και μετά) με επιλογή της ηγεσίας του, στη συγκρότηση του Προεδρείου της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΑΔΕΔΥ.

Στις απεργιακές πορείες και συγκεντρώσεις που διοργανώνει η ΑΔΕΔΥ, το ΠΑΜΕ συγκροτεί σε άλλον χώρο- συνήθως στην πλατεία Ομονοίας- δική του ξεχωριστή συγκέντρωση και πορεία, οι οποίες κατά κανόνα έχουν μαζικό χαρακτήρα. Για την επιλογή του αυτή έχει επικριθεί έντονα από τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές δυνάμεις.

Στην πορεία της ανάπτυξης της δράσης του ΠΑΜΕ, δυνάμεις που μετείχαν στην αρχική του συγκρότηση σταδιακά αποσύρθηκαν (π.χ ΔΗΚΚΙ, και αρκετοί ανεξάρτητοι συνδικαλιστές) με αποτέλεσμα, η ηγεσία του ΠΑΜΕ να απαρτίζεται πλέον μόνο από μέλη και φίλους του ΚΚΕ.

Για την εκλογική παρουσία της παράταξης ΤΑΔΥΣΥ στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Από τα εκλογικά αποτελέσματα των συνεδρίων της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 2004-2007 διαπιστώνουμε:

- στο 32^ο (2004) συνέδριο της ΑΔΕΔΥ αρχίζει για την ΤΑΔΥΣΥ μια πορεία εκλογικής υποχώρησης καθώς λαμβάνει 10 έδρες στο ΓΣ της οργάνωσης έχοντας μείωση κατά μία έδρα από το προηγούμενο 31^ο συνέδριο (2001) στις απαρχές της δημιουργίας του – είχε λάβει 11 έδρες - ενώ στο επόμενο 33^ο(2007) συνέδριο θα υποχωρήσει ακόμη περισσότερο λαμβάνοντας 8 έδρες στο ΓΣ της ΑΔΕΔΥ.

Και στα δυο αυτά συνέδρια εκλέγει 2 συμβούλους στην Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ.

Και στον χώρο της ΓΣΕΕ η δύναμη του ΠΑΜΕ στο 33^ο συνέδριο της οργάνωσης που πραγματοποιήθηκε το 2007 και στο οποίο εξέλεξε, για την Εκτελεστική Επιτροπή 9 μέλη, εμφανίζεται μειωμένη ακόμη και από το 30ο συνέδριο της ΓΣΕΕ το 2001, που το ΠΑΜΕ, στις απαρχές της δημιουργίας του, είχε εκλέξει 10 μέλη για την Εκτελεστική Επιτροπή.

Ας σημειωθεί ότι το 2001 η κατάσταση για το ΚΚΕ ήταν πολύ δύσκολη μετά από αλλεπάλληλες διασπάσεις και το εξαιρετικά αρνητικό διεθνές κλίμα.

Η στάση της ΤΑΔΗΣΥ στην διαδικασία συγκρότησης Προεδρείου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ στο 32^ο και 33^ο Συνέδρια της οργάνωσης.

Στην διαδικασία συγκρότησης του Προεδρείου της Ε.Ε στο 32^ο (2004) αλλά και το 33^ο (2007) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, η παράταξη ΤΑΔΗΣΥ, όπως και στα δυο προηγούμενα συνέδρια της οργάνωσης (30^ο και 31^ο), δεν έλαβε μέρος στην συγκρότηση του προεδρείου, επικαλούμενη τους ίδιους λόγους.

Ειδικότερα, η ΤΑΔΗΣΥ¹⁰²⁶ θεωρεί ότι «με τη συμμετοχή των ΠΑΣΚ, ΔΑΚΕ και ΑΠ (ΣΥΝ), σχηματίζεται ένα ακόμα κοινωνικοεταιρικό επιτελείο στήριξης των αντεργατικών και αντιλαϊκών πολιτικών. Τα προεδρεία σ' αυτές τις οργανώσεις είναι τα επιτελεία που επεξεργάζονται και χαράζουν συνολικά τη στρατηγική και την τακτική της ταξικής συνεργασίας και του κοινωνικού εταιρισμού,

¹⁰²⁶ «ΑΔΕΔΥ-Κοινωνικοεταιρικό προεδρείο», ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 7/12/2004, σ.17, Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www1.rizospastis.gr/wwwengine/story.do?id=2617537&publDate=7/12/2004>

συμπράττοντας σε όλες τις αντιλαϊκές επιλογές του κεφαλαίου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των γαλαζοπράσινων κυβερνήσεων του κεφαλαίου. Το ρόλο αυτό παίζουν και οι τρεις αυτές παρατάξεις στην ΑΔΕΔΥ που στο πρόσφατο Συνέδριό της για να διασφαλίσουν το ρόλο του συμμετόχου στις αντιλαϊκές επιλογές, δε δίστασαν να αλλοιώσουν και οργανωτικά τη θέληση των εργαζομένων, επιδιδόμενες σε μια σειρά νοθείες και αποδεχόμενες ακόμα και την παρουσία χαφιέδων»¹⁰²⁷.

Κατόπιν τούτων, καταλήγει η παράταξη ότι , «δε θα συμμετάσχουμε και σ' αυτό το προεδρείο παρ' όλο που ως τρίτη δύναμη δικαιούμαστε την τρίτη θέση του προεδρείου, τη θέση του πρώτου αντιπροέδρου»¹⁰²⁸.

Το εγχείρημα του ΠΑΜΕ, από την άποψη των εκλογικών επιδόσεων στα συνέδρια ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ δεν αποδεικνύεται αποτελεσματικό για την αύξηση της επιρροής των δικών του δυνάμεων.

Στην ΑΔΕΔΥ η δύναμη του ΠΑΜΕ από το 31^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ και μετά μέχρι το 33^ο (2007) εμφανίζεται συνεχώς μειούμενη.

Ειδικότερα, στο 31ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (το 2001) το ΠΑΜΕ, στις απαρχές της δημιουργίας του, είχε εκλέξει 11 μέλη στο Γ.Σ.

Στο επόμενο συνέδριο της οργάνωσης, το 32^ο (2004), έλαβε 10 έδρες στο Γ.Σ (1 έδρα λιγότερη) και στο 33^ο συνέδριο της οργάνωσης, που πραγματοποιήθηκε το 2007, η δύναμη του ΠΑΜΕ μειώθηκε κι άλλο, καθώς εξέλεξε για το Γενικό Συμβούλιο 8 μέλη.

Έδρες της παράταξης στο Γενικό Συμβούλιο της ΑΔΕΔΥ

ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ ΚΚΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΑΣ ΠΑΜΕ/ ΤΑΔΗΣΥ	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ Γ.Σ ΤΗΣ ΑΔΕΔΥ
25 ^ο (1983) ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ	13
26 ^ο (1986)ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ	14
27 ^ο (1989)ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ ¹⁰²⁹	(14)
28 ^ο (1991)ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ	5
29 ^ο (1994)ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ	6
30 ^ο (1997)ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ	8
31 ^ο (2000)ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ	11
32 ^ο (2004)ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ	10
33 ^ο (2007)ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΔΕΔΥ	8

¹⁰²⁹ Ενιαία παράταξη που εκπροσώπησε στο συνέδριο την Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου

2.1.5.4.4 Συνδικαλιστικές παρατάξεις στον χώρο του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου»

Από την δημιουργία του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου» μέχρι την ίδρυση της «Αυτόνομης Παρέμβασης» (Α.Π)

Στο τέλος της δεκαετίας του '80 ολοκληρώθηκαν οι διεργασίες για την δημιουργία της πολιτικής συμμαχίας του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου» (Συνασπισμός).

Την περίοδο αυτή ενεργοποιήθηκαν και στο συνδικαλιστικό χώρο διαδικασίες για την δημιουργία μιας ενιαίας δημοσιοϋπαλληλικής συνδικαλιστικής κίνησης – παράταξης που να εκπροσωπεί συνδικαλιστικά αυτόν τον πολιτικό χώρο.

Στον χώρο της ΑΔΕΔΥ τέτοια παράταξη, με την ονομασία «Αγωνιστική Συνεργασία» εμφανίστηκε στο 27^ο (1989) Συνέδριο της οργάνωσης, λαμβάνοντας 14 έδρες στο Γ.Σ της οργάνωσης.

Μετά την αποχώρηση του ΚΚΕ από τον ενιαίο «Συνασπισμό» το 1991, ξεκίνησαν διεργασίες που οδήγησαν στην συγκρότηση, στις 26-1-2002, νέας πανεργατικής πανελλαδικής συνδικαλιστικής κίνησης, κοινή για τους μισθωτούς σε Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα» με τον τίτλο «Αυτόνομη Παρέμβαση» (Α.Π) με πολιτική αναφορά στον χώρο του «Συνασπισμού».

Η συνδικαλιστική αυτή κίνηση, από την ίδρυσή της και μετά έχει αδιάλειπτη παρουσία σε όλα τα Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο (μέχρι και το 2009).

Συγκρότηση και βασικά χαρακτηριστικά της Συνδικαλιστικής Κίνησης «Αυτόνομη Παρέμβαση» (Α.Π).

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» αυτοπροσδιορίζεται¹⁰³⁰ ως μια πανεργατική συνδικαλιστική κίνηση που δραστηριοποιείται μέσα από τα συνδικάτα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα και φιλοδοξεί να αλλάξει το συνδικαλιστικό τοπίο στη χώρα μας, για να επανασυνδεθούν τα συνδικάτα με τους εργαζόμενους και κυρίως με τους νέους και τις γυναίκες, μ' αυτούς που είναι «εκτός των τειχών»

¹⁰³⁰ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

και αποτελούν αντικείμενο υπερεκμετάλλευσης απ' τους εργοδότες, με τους ελαστικά αμειβόμενους και ανασφάλιστους, μ' αυτούς που είναι σε καθεστώς ενοικίασης ή δουλεύουν σε υπεργολαβίες, με τους μετανάστες και με όλους τους εργαζόμενους που βιώνουν την άγρια καπιταλιστική εκμετάλλευση και την κοινωνική αδικία.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θέλει, μέσα από πλατιά σχήματα να «βρίσκεται» παντού. Στο εργοτάξιο και στο γραφείο, στο εργοστάσιο και το νοσοκομείο, στους εργαζόμενους στις υπηρεσίες, στις δουλειές «του ποδαριού» και τους ντελίβερι, στους εργάτες γης και τους μετανάστες, σ' όλους όσους νοιώθουν την εκμετάλλευση στο πετσί τους και τους καλεί να αγωνιστούν και να την ενισχύσουν με τη συμμετοχή και τη δράση τους μέσα από τα συνδικάτα.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» επιδιώκει την ενίσχυση της συλλογικής και αγωνιστικής δράσης. Αγωνίζεται για την ανάπτυξη της αλληλεγγύης μέσα στην εργατική τάξη. Τα συνδικαλιστικά της στελέχη σ' όλα τα επίπεδα του συνδικαλιστικού κινήματος, δραστηριοποιούνται στα πλαίσια των αρχών και των στόχων της Αυτόνομης Παρέμβασης, και ελέγχεται η δράση τους από το αντίστοιχο επίπεδο οργάνωσης.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» επιδιώκει¹⁰³¹ να :

- Είναι αυτόνομη από κυβερνητικές -κρατικές -εργοδοτικές και κομματικές παρεμβάσεις.
- Έχει ριζοσπαστικό λόγο, προτάσεις και πρωτοβουλίες για την προώθηση των συμφερόντων των εργαζομένων.
- Παλεύει για την κατοχύρωση της οικονομικής αυτοτέλειας των συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ανεξαρτησίας τους από κάθε λογής μηχανισμούς και θεσμούς που συντηρούν και αναπαράγουν την πολιτική, οργανωτική και άλλη εξάρτησή τους.
- Αντιπαλεύει φαινόμενα παραγοντισμού, συντεχνιασμού, γραφειοκρατίας και εκφυλισμού μέσα στα συνδικάτα. Προωθεί την συμμετοχή των εργαζομένων, τη συλλογικότητα, την αλληλεγγύη και επιδιώκει την ολόπλευρη και

¹⁰³¹ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

ουσιαστική ανανέωση του συνδικαλιστικού κινήματος (προγραμματική, ιδεολογική, οργανωτική, ηλικιακή κ.λ.π.).

- Έχει ταξικό χαρακτήρα, κατεύθυνση και περιεχόμενο και υπερασπίζεται αγωνιστικά τα δικαιώματα των εργαζομένων.
- Είναι βαθιά δημοκρατική σε όλες τις λειτουργίες, διαδικασίες, θέσεις και όργανα της.
- Υποστηρίζει την ενότητα στην δράση των εργαζομένων, πάνω στο συγκεκριμένο πρόβλημα κάθε φορά, μέσα από τη διαφορετικότητα των απόψεων τους και λειτουργεί με βάση την αρχή της δημοκρατικά εκφρασμένης πλειοψηφίας, υποστηρίζοντας όμως και το δικαίωμα ύπαρξης διαφορετικής γνώμης.
- Τάσσεται υπέρ της ενιαίας έκφρασης του «συνδικαλιστικού κινήματος» που θα ξεπερνά τις τεχνητές διαιρέσεις των εργαζομένων.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» αποτελεί μια συνδικαλιστική κίνηση πανελλαδικού χαρακτήρα. Ο προσανατολισμός δουλειάς είναι μέσα στα συνδικάτα, ώστε να παίξουν το διεκδικητικό τους ρόλο, με στόχο την ενίσχυση του αυτόνομου, ταξικού, ριζοσπαστικού ρεύματος μέσα στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Μέλη¹⁰³² της συνδικαλιστικής αυτής κίνησης είναι φυσικά πρόσωπα και σχήματα, στα οποία συμμετέχουν μέχρι σήμερα σε πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο. Δηλαδή μέλος της «Αυτόνομη Παρέμβαση» είναι αυτόματα όποιος από τους εργαζόμενους ή από συνδικαλιστικές συσπειρώσεις πιστεύει στις παραπάνω αρχές.

Η συμμετοχή τους και η προσφορά τους στην «Αυτόνομη Παρέμβαση» είναι απολύτως εθελοντική.

Στην «Αυτόνομη Παρέμβαση» μπορούν να συμμετέχουν όσοι θέλουν να παλέψουν μέσα από τα συνδικάτα ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό, τις αντεργατικές πολιτικές των κυβερνήσεων και των εργοδοτών. Πιστεύει στις αξίες και τους στόχους της Ριζοσπαστικής Αριστεράς και στην ανάγκη απελευθέρωσης της εργατικής τάξης από το εκμεταλλευτικό σύστημα, αλλά δεν τα θέτει ως προϋπόθεση της κοινής δράσης.

¹⁰³² Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» διακηρύσσει ότι δεν καθοδηγείται στη δράση της από κανένα κομματικό καθοδηγητικό ή άλλο όργανο. Ότι κινείται με βάση τις αποφάσεις των οργάνων της. Ότι η σχέση με τα επί μέρους σχήματα δεν είναι σχέση καθοδηγητή-καθοδηγούμενου, αλλά υποβοηθητική ώστε να υπάρξει ενοιοποίηση του λόγου και της τακτικής μας στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Έχει ως πρώτη προτεραιότητα τη συγκρότηση ευρύτερων συσπειρώσεων και ψηφοδελτίων των εργαζομένων, που συμφωνούν να δράσουν από κοινού για συγκεκριμένα προβλήματα και στόχους, σε όλα τα επίπεδα συνδικαλιστικής δράσης, μέσα από τα οποία δραστηριοποιούνται οι δυνάμεις της.

Οικονομικοί πόροι: Η (Α.Π) στηρίζεται σε δικά της οικονομικά μέσα που προέρχονται από την αυθόρμητη συνεισφορά των μελών της, φυσικών προσώπων ή συλλογικοτήτων.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» συγκροτείται αποκεντρωμένα σε επίπεδο νομού, και σε επίπεδο τομέα της οικονομίας σύμφωνα με διάρθρωση που αποφασίζει η Συντονιστική Επιτροπή με στόχο το συντονισμό των δυνάμεών της.

Τμήματα της «Αυτόνομης Παρέμβασης» συγκροτούνται επίσης για τους νέους εργαζόμενους, τους συνταξιούχους, τους μετανάστες.

Όργανα και λειτουργία της «Αυτόνομης Παρέμβασης»

Ανώτερο όργανο της Αυτόνομης Παρέμβασης είναι η «Πανελλαδική Συνδιάσκεψη» της Παράταξης η οποία συνέρχεται τακτικά κάθε τρία χρόνια και έκτακτα όταν το αποφασίσει η «Συντονιστική Επιτροπή» με πλειοψηφία 2/3 για σοβαρά ζητήματα. Επίσης η «Πανελλαδική Συνδιάσκεψη» μπορεί να συγκληθεί όταν ζητηθεί από το 1/3 των αντιπροσώπων που συγκροτούν το σώμα της προηγούμενης συνδιάσκεψης.

Η «Πανελλαδική Συνδιάσκεψη» συγκροτείται από τους:

- Εκλεγμένους σε όλες τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, με σχήματα που συμμετέχουμε σε όλη την πυραμίδα του συνδικαλιστικού κινήματος.
- Από αντιπροσώπους πέραν των υπολοίπων που ορίζονται από τις νομαρχιακές και κλαδικές κινήσεις, με δυνατότητα διεύρυνσης του αριθμού προκειμένου να μπορούν να εκπροσωπηθούν χώροι και κλάδοι.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην επιλογή αντιπροσώπων από τους νέους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες γυναίκες.

Το εκλογικό μέτρο προσδιορίζεται με την προκήρυξη της συνδιάσκεψης από την συντονιστική Επιτροπή της Αυτόνομης Παρέμβασης.

Η «Πανελλαδική Συνδιάσκεψη» εκλέγει τη «Συντονιστική Επιτροπή» της ως κεντρικό επιτελικό όργανο. Η «Πανελλαδική Συνδιάσκεψη» αποφασίζει κάθε φορά για τον υποχρεωτικό αριθμό συμμετοχών από γυναίκες και νέους εργαζόμενους. Επίσης επιλέγονται υπεύθυνοι σε κάθε περιφέρεια από τους εκπροσώπους κάθε περιφέρειας, οι οποίοι μπορούν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις της συντονιστικής επιτροπής.

Η «Συντονιστική Επιτροπή» έχει θητεία τρία (3) χρόνια και αποφασίζει για όλα τα κεντρικά ζητήματα που προκύπτουν με βάση τις αποφάσεις της «Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης».

Συνεδριάζει «τακτικά» κάθε δύο μήνες και «έκτακτα» μετά από απόφαση της γραμματείας ή όποτε το ζητήσει το 1/3 των μελών της Συντονιστικής Επιτροπής. Με ευθύνη της Γραμματείας πραγματοποιούνται και άτυπες συσκέψεις για κρίσιμα ζητήματα.

Η «Συντονιστική Επιτροπή» εκλέγει σύμφωνα με τις ανάγκες της ολιγομελή «Γραμματεία» που είναι εκτελεστικό όργανο και έχει την ευθύνη της υλοποίησης των αποφάσεων της. Η «Γραμματεία» συνεδριάζει τακτικά κάθε εβδομάδα και έκτακτα όταν χρειαστεί. Αποφασίζει για τρέχοντα ζητήματα, εκδίδει ανακοινώσεις και έχει την ευθύνη για την εκπροσώπηση της Αυτόνομης Παρέμβασης.

Η «Γραμματεία» εκλέγει Γραμματέα, Αναπληρωτή Γραμματέα, Ταμία και Οργανωτικό γραμματέα και κάνει τον καταμερισμό των μελών της.

Η «Συντονιστική Επιτροπή» εκλέγει επίσης «Οργανωτικό Γραφείο», του οποίου επικεφαλής είναι ο Οργανωτικός Γραμματέας που έχει την ευθύνη μαζί με τους υπευθύνους των περιφερειών για την καθημερινή ενημέρωση των Νομαρχιακών Επιτροπών, την υλοποίηση των αποφάσεων των οργάνων της παράταξης, την οργάνωση των κινητοποιήσεων της παράταξης και την παρακολούθηση των αρχαιρεσιών.

Επίσης η Γραμματεία πλαισιώνεται από διάφορες επιτροπές, μόνιμες ή για την μελέτη κάποιου θέματος, τις οποίες συστήνει με απόφασή της, με στόχο τη

διαρκή παρακολούθηση των προβλημάτων, την επεξεργασία, επικαιροποίηση και ενιαιοποίηση των θέσεων της σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα κλπ. Στη σύνθεση των επιτροπών αξιοποιούνται και ειδικοί επιστήμονες, φίλοι της Παράταξης.

Η διαμόρφωση της εκλογικής τακτικής, του εκλογικού προγράμματος, καθώς και το ζήτημα των εκλογιμοτήτων στις διοικήσεις των Τριτοβάθμιων Συνδικαλιστικών οργανώσεων διαμορφώνεται από τις αντίστοιχες ομάδες σε συνεννόηση με την Γραμματεία και εγκρίνεται τελικά από το σώμα των συνέδρων. Με αντίστοιχο τρόπο λύνονται ανάλογα ζητήματα και στις δευτεροβάθμιες οργανώσεις. Στα πλαίσια της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ συγκαλούνται ομάδες που έχουν την ευθύνη της παρέμβασής της (Α.Π).

Οι συσκέψεις των μελών της Παράταξης σε επίπεδο νομού, εκλέγουν γραμματείες για τον καλλίτερο συντονισμό της δουλειάς τους και έχουν για το χώρο τους τις αντίστοιχες αρμοδιότητες με την πανελλαδική συνέλευση και την «Συντονιστική Επιτροπή» της «Αυτόνομης Παρέμβασης». Στο επίπεδο των τομέων δημιουργούνται ομάδες συντονισμού, προγραμματικών επεξεργασιών και ενοποίησης του λόγου μας.

Εκπροσωπήσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» σε Επιτροπές και Οργανισμούς

Οι εκπροσωπήσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» σε διάφορες επιτροπές και Οργανισμούς που ορίζονται από τις τριτοβάθμιες οργανώσεις γίνονται μετά από πρόταση των συλλογικών οργάνων της Παράταξης στην ΓΣΕΕ και την ΑΔΕΔΥ, τα οποία έχουν και την πολιτική ευθύνη για το συντονισμό και τη δράση τους και επικυρώνονται από τη «Γραμματεία». Σε τομείς που εμπλέκονται και οι δύο φορείς η απόφαση λαμβάνεται από την «Γραμματεία», μετά από εισηγήσεις των αντίστοιχων ομάδων. Η «Γραμματεία» ασκεί περιοδικό έλεγχο για όλους τους συναδέλφους που συμμετέχουν σε φορείς.

Το ποσοστό της προβλεπόμενης οικονομικής αποζημίωσής τους με το οποίο θα ενισχύουν το ταμείο της «Αυτόνομης Παρέμβασης», σε περίπτωση που δεν καταβάλλονται θεσμικά στη συνδικαλιστική οργάνωση, πράγμα που η «Αυτόνομης Παρέμβασης», πάντα επιδιώκει, αποφασίζεται από τη «Συντονιστική Επιτροπή».

Οι εκπροσωπήσεις σε δευτεροβάθμιο επίπεδο γίνονται με ευθύνη των αντίστοιχων συλλογικοτήτων.

**Στρατηγικές και δράσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» (Α.Π) την
κυβερνητική περίοδο διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ 1993-2004.**

**Βασικές διαπιστώσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» για κατάσταση στην
Ευρώπη.**

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹⁰³³ ότι, η Ευρώπη προχωρά τυπικά ενωμένη αλλά ουσιαστικά βαθιά διαιρεμένη, με τους γνωστούς πάντα χαμένους και κερδισμένους. Ο νεοφιλελεύθερος μονόδρομος της ΟΝΕ και του συμφώνου σταθερότητας έχει ενισχύσει το ρόλο του κεφαλαίου σε βάρος της εργασίας.

Η δημοκρατία υποχωρεί μπροστά σε μια ελίτ των οικονομικά και εθνικά ισχυρών. Με πρόσχημα και δικαιολογία την τρομοκρατία διαμορφώνονται πολιτικές μεγαλύτερης αστυνόμευσης και ενισχύονται οι λογικές για μια Ευρώπη φρούριο. Το ισχυρό κοινωνικό κράτος και το πρότυπο πλήρους και σταθερής απασχόλησης επιχειρείται να λεηλατηθούν και να περιθωριοποιηθούν.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό μοντέλο και το μοντέλο εργασίας που δομήθηκε στην Ευρώπη ήδη έχουν δεχθεί σημαντικά πλήγματα από την ραγδαία είσοδο της ευελιξίας της απασχόλησης στην οποία δυστυχώς έχει ενσωματωθεί η Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών συνδικάτων.

**Βασικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα της «Αυτόνομης Παρέμβασης» για
κυβερνητικές πολιτικές ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1993-2004**

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹⁰³⁴ ότι σε όλη την κυβερνητική αυτή περίοδο ηγεμονεύουν οι νεοφιλελεύθερες επιλογές, που αποτελούν τις πιο ακραίες μορφές καπιταλιστικής διαχείρισης και ανάπτυξης.

Την περίοδο αυτή εκτιμά¹⁰³⁵ ότι υπήρξαν πολύ αρνητικές εξελίξεις για την εργατική τάξη. Το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων δέχτηκε σοβαρό πλήγμα. Η εργατική τάξη δεν καρπώθηκε το μερίδιό της από την αύξηση της παραγωγικότητας ενώ διατηρήθηκαν οι συνέπειες από το καθεστώς υπερφορολόγησής της και από τις απώλειες των προηγούμενων χρόνων. Για τους

¹⁰³³ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

¹⁰³⁴ ό.π.

¹⁰³⁵ ό.π.

συνταξιούχους και τους εργαζόμενους στο Δημόσιο¹⁰³⁶ διευρύνθηκαν οι εισοδηματικές απώλειες λόγω των πολιτικών λιτότητας. Τα κοινωνικά προβλήματα οξύνθηκαν λόγω των μακροοικονομικών πολιτικών αλλά και των πολιτικών που ασκήθηκαν στους τομείς της παιδείας, εργασίας και ασφάλισης. Τεράστιας έκτασης αναδιανομή εισοδήματος προέκυψε, επίσης, μέσα από τον μηχανισμό του χρηματιστηρίου όπου σε ελάχιστο χρόνο αποταμιεύσεις ετών των εργαζομένων άλλαξαν χέρια.

Η χώρα της χώρας βρίσκεται στην τρίτη θέση μεταξύ των μελών του ΟΟΣΑ με τις χειρότερες επιδόσεις στον τομέα των εισοδηματικών ανισοτήτων. Πάνω από 20% των ελλήνων πολιτών βρίσκονται στα όρια της φτώχειας.

Τα προηγούμενα χρόνια στη χώρα μας εκτός από την αναδιανομή εισοδημάτων είχαμε και σημαντικές αναδιαρθρώσεις, οι οποίες έγιναν κυρίως σε βάρος της εργασίας, είχαμε αναδιατάξεις στο μπλοκ της εξουσίας με την ενίσχυση του ρόλου του πιο διεθνοποιημένου κεφαλαίου, και αυτόν που διασυνδέεται με τα μεγάλα έργα και τα ΜΜΕ. Σημαντικοί τομείς της οικονομικής δραστηριότητας που ανήκουν στο κράτος έχουν περάσει σε ιδιώτες αποδυναμώνοντας τα αναπτυξιακά μέσα της χώρας οδηγώντας σε μια ευρύτατη αναδιανομή πλούτου σε όφελος ισχυρών τμημάτων του κεφαλαίου.

Η πιο σημαντική εξέλιξη ήταν η διαδικασία ένταξης της χώρας μας στο ΕΥΡΩ που σφράγισε την οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα και αποτέλεσε το άλλοθι των αντεργατικών επιλογών. Η θέση της εργατικής τάξης αναμφισβήτητα χειροτέρεψε την προηγούμενη περίοδο. Η κυβέρνηση Σημίτη, με την αρωγή της Νέας Δημοκρατίας προχώρησε σε τέτοιας έκτασης αρνητικές αλλαγές νεοφιλελεύθερου χαρακτήρα που θα τις ζήλευε και ένα αμιγώς συντηρητικό κόμμα. Η προσπάθεια της να διασκεδάσει το κλίμα που έχει δημιουργήσει η πολιτική της με την εμφάνιση μιας όψιμης κοινωνικής ευαισθησίας και με επιλεκτικές επιδοματικές ενισχύσεις αποτελεί ελιγμό που δεν πρόκειται να επιτύχει.

¹⁰³⁶ Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ. Δήλωση του Ηλία Βρεττάκου Αντιπροέδρου της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. για τον Προϋπολογισμό, 2003-11-19, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio-2/6293-deltia-typoy-2003

Η Ελλάδα εισήλθε στο ισχυρό club της ΟΝΕ αποδυναμωμένη με όρους κοινωνικής και πραγματικής οικονομικής σύγκλισης. Πρόκειται στην ουσία για μια ένταξη υπό επιτήρηση και γι' αυτό το λόγο η μετα ΟΝΕ εποχή θα είναι ακόμη πιο οδυνηρή για τους εργαζόμενους. Η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με την ουσιαστική στήριξη της αξιωματικής αντιπολίτευσης, προσφεύγει όλο και περισσότερο στο νεοφιλελεύθερο υπόδειγμα της θεοποίησης της αγοράς σε όλους τους τομείς: ιδιοκτησία του Δημοσίου, αγορά εργασίας, ασφάλιση αλλά και σημαντικές πλευρές του κοινωνικού κράτους.¹⁰³⁷

Η διαδικασία εφαρμογής της νεοφιλελεύθερης διαχείρισης της οικονομίας πέρασε από διάφορες φάσεις και στάδια.

Το καθοριστικό όμως στοιχείο, το οποίο αποτελούσε το εργαλείο και ταυτόχρονα το στόχο των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων, κατά την εκτίμηση¹⁰³⁸ της (Α.Π), ήταν η ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, η οποία «κλείδωσε» μαζί με το νόμισμα και τις διαρθρωτικές αδυναμίες της χώρας, αφού οι μονεταριστικές πολιτικές του συμφώνου σταθερότητας και των διαδοχικών προγραμμάτων σύγκλισης άφηναν χώρο δράσης μόνο στις απελευθερωμένες αγορές.

Η διαδικασία αυτή «εξευρωπαϊσμού» της ελληνικής οικονομίας, μέσω των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων, που έγινε όχι μόνο με οικονομικούς αλλά και πολιτικούς όρους, ιδιαίτερα στην περίοδο της διακυβέρνησης Σημίτη, σημάδεψε την ελληνική κοινωνία την περίοδο 1990-2004¹⁰³⁹.

Επίσης ιδιωτικοποιήθηκαν ευρύτατα δημόσιες επιχειρήσεις και λειτουργίες του Δημοσίου.

Οι συνέπειες αυτών των αναδιαρθρώσεων και των επιλογών η (Α.Π) εκτιμά¹⁰⁴⁰ ότι ήταν δραματικές για τους εργαζόμενους. Η ανεργία εκτινάχτηκε στα ύψη, φτάνοντας το ποσοστό ρεκόρ το 1999 (11,6%). Οι μισθοί δέχτηκαν ισχυρές πιέσεις, οι δημόσιες κοινωνικές δαπάνες μειώθηκαν, οι εργασιακές σχέσεις δέχτηκαν ισχυρότατες βολές και απορυθμίσθηκαν τυπικά και άτυπα. Οι μετανάστες

¹⁰³⁷ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

¹⁰³⁸ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες* , . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

¹⁰³⁹ ό.π.

¹⁰⁴⁰ ό.π.

στη χώρα μας αποτέλεσαν το αντικείμενο μιας άγριας υπερεκμετάλλευσης. Οι ανισότητες διευρύνθηκαν απελπιστικά¹⁰⁴¹.

Διαπιστώσεις και Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για Δημόσιο τομέα και Δημοσίους Υπαλλήλους.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹⁰⁴² ότι οι πολιτικές και οι παρεμβάσεις που ακολούθησαν οι διαδοχικές κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ αυτή την περίοδο για τον δημόσιο τομέα, σε όλους τους τομείς και τις κλασσικές λειτουργίες του κράτους, ήταν και είναι ενταγμένες στα πλαίσια των νεοφιλελεύθερων επιλογών της.

Εκτιμά ότι οι πολιτικές αυτές:

- Περιορίσαν και περιορίζουν κάθε παραγωγική δραστηριότητα του κράτους.
- Περιορίσαν και περιορίζουν τις κοινωνικές λειτουργίες του κράτους, ιδιαίτερα σε κρίσιμους τομείς όπως η παιδεία, η υγεία, η ασφάλιση, η πρόνοια, με βασικό στόχο τον περιορισμό των κοινωνικών δαπανών και τη μεταφορά του σχετικού κόστους στους χρήστες των δημοσίων υπηρεσιών.

Η δημόσια διοίκηση και οι δημόσιες υπηρεσίες βρίσκόντουσαν και βρίσκονται στο στόχαστρο της κυβερνητικής επίθεσης.

Ο περιορισμός των πόρων για τη λειτουργία τους, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων σε ιδιώτες, το πάγωμα των προσλήψεων σε συνδυασμό με τα φαινόμενα των έντονων κομματικών παρεμβάσεων στη λειτουργία τους, οδηγούν όλο και περισσότερο στην απαξίωση του ρόλου τους.

Η κυβέρνηση, προκειμένου να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη που δικαιολογημένα διαμαρτύρεται για το επίπεδο των παροχών και την αναποτελεσματικότητα του δημοσίου, προσπαθεί να εμφανίσει τους εργαζόμενους στο δημόσιο ως τους κύρια υπεύθυνους γι' αυτήν την κατάσταση.

Το πρόγραμμα «ΠΟΛΙΤΕΙΑ», αποκαλύπτει με τον καλύτερο τρόπο τις πολιτικές που έχει υιοθετήσει και θα συνεχίζει να εφαρμόζει η κυβέρνηση για τις δημόσιες υπηρεσίες.

¹⁰⁴¹ ό.π.

¹⁰⁴² Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

Βασικός στόχος είναι η παραπέρα μείωση των δαπανών του δημοσίου ως ποσοστό του ΑΕΠ, η εκχώρηση αρμοδιοτήτων του δημοσίου στον ιδιωτικό τομέα, η μείωση της απασχόλησης στο δημόσιο, ο περιορισμός της μονιμότητας μόνο σε θέσεις δημόσιας εξουσίας, η ανατροπή των εργασιακών σχέσεων, η κατάργηση κάθε μισθολογίου και η σύνδεση αμοιβής με την απόδοση.

Η βασική αρχή του προγράμματος είναι η μετατροπή των δημοσίων υπηρεσιών σε επιχειρήσεις που θα λειτουργούν με management και ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια και δείχνουν το εύρος των παρεμβάσεων που θα υπάρξουν σε όλα τα επίπεδα (πόροι, στελέχωση, εργασιακές σχέσεις).

Βασικές προτάσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» για τον τομέα της δημόσιας διοίκησης

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» προτείνει¹⁰⁴³ στις συνδικαλιστικές οργανώσεις να προωθήσουν άμεσα σχέδιο για τη μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης και την αναβάθμιση των δημοσίων υπηρεσιών που να βασίζεται στους άξονες:

-Διατήρηση και αναβάθμιση των δημοσίων υπηρεσιών ώστε στις σημερινές κυρίως συνθήκες του ανταγωνισμού και της αγοράς, να βελτιώσουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες, να καλύψουν τις σημερινές διευρυμένες ανάγκες τους και να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

-Αύξηση των πόρων για την αποτελεσματική λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών και ιδιαίτερα αυτών που αναφέρονται στα κοινωνικά δικαιώματα. Η χώρα μας και όσον αφορά το μέγεθος του δημόσιου τομέα και όσον αφορά τις κοινωνικές δαπάνες, βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

-Καθιέρωση με τρόπο αντικειμενικό και προς το όφελος της αποκέντρωσης και της ισομερούς ανάπτυξης του νέου διοικητικού μοντέλου της χώρας (κεντρική διοίκηση, περιφερειακή διοίκηση, νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση). Να σταματήσει να αντιμετωπίζεται το θέμα των αρμοδιοτήτων και ο φορέας που τις ασκεί, στη βάση σκοπιμοτήτων και πολιτικών προσωπικών συσχετισμών. Μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων για την αποτελεσματική λειτουργία του κάθε φορέα διοίκησης - αυτοδιοίκησης.

¹⁰⁴³ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

-Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Αντικειμενικό σύστημα προσλήψεων, αξιοκρατική στελέχωση των υπηρεσιών, αντικειμενοποίηση των υπηρεσιακών μεταβολών, ανεξάρτητα υπηρεσιακά συμβούλια, ενιαία μόνιμη σχέση εργασίας, αύξηση των δαπανών για την επιμόρφωση και την κατάρτιση.

-Οικονομική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού. Καθιέρωση νέου μισθολογίου.

-Ενίσχυση των υποδομών των δημοσίων υπηρεσιών. Αντιμετώπιση των προβλημάτων στέγασης, μηχανολογικού εξοπλισμού, πληροφορικής κ.λ.π.

-Καθιέρωση, μέσα από ένα σύγχρονο υπαλληλικό κώδικα, νέων δημοκρατικών δικαιωμάτων, αλλά και των υποχρεώσεων των υπαλλήλων.

-Κατοχύρωση της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας και της διαφάνειας στη δημόσια διοίκηση. Απλούστευση διαδικασιών, κωδικοποίηση της νομοθεσίας, χάρτες δικαιωμάτων των πολιτών, κοινωνικός έλεγχος των δημοσίων υπηρεσιών.

Ακόμη προτείνει¹⁰⁴⁴:

-Νέο μισθολόγιο για την ουσιαστική αναβάθμιση¹⁰⁴⁵ μισθών και συντάξεων, με ενσωμάτωση των γενικών και κλαδικών επιδομάτων στους βασικούς μισθούς και διαμόρφωση του κατώτερου βασικού μισθού στο ύψος 1.200 ευρώ.

-Ριζική τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου, για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, με διεύρυνση των θεμάτων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο των ΣΣΕ, τη θεσμοθέτηση αποδεκτού οργάνου μεσολάβησης και την κατοχύρωση των διαπραγματεύσεων για όλα τα επίπεδα του συνδικαλιστικού κινήματος.

-Επέκταση του θεσμού των βαρέων - ανθυγιεινών επαγγελμάτων και για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο.

-Κατοχύρωση της αντικειμενικότητας της διαφάνειας και της αξιοκρατίας στις υπηρεσιακές μεταβολές των εργαζόμενων. Απλούστευση διαδικασιών,

¹⁰⁴⁴ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshe-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

¹⁰⁴⁵ Αυτόνομη Παρέμβαση. ΑΔΕΔΥ *Δήλωση του Βρεττάκου Ηλία για το σ.ν. για το μισθολόγιο και την απεργία της ΑΔΕΔΥ*. 2003-11-14, http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio-2/6293-deltia-typoy-2003

κωδικοποίηση Νομοθεσίας, Χάρτη δικαιωμάτων πολιτών, ανεξάρτητα υπηρεσιακά Συμβούλια.

-Μονιμοποίηση όλων των συμβασιούχων, που καλύπτουν πάγιες ανάγκες με ταυτόχρονη κατάργηση του θεσμού, καθώς και του θεσμού των εργαζομένων με μερική απασχόληση.

-Διατήρηση, αναβάθμιση και αύξηση των πόρων για τη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών και ιδιαίτερα αυτών που αναφέρονται στα κοινωνικά δικαιώματα.

-Θεσμοθέτηση της περιφερειακής Αυτοδιοίκησης και ενίσχυση της Αυτοδιοίκησης όλων των βαθμίδων, με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων για την αποτελεσματική λειτουργία της.

-Ουσιαστικές αυξήσεις στους μισθούς και τις συντάξεις, που να καλύπτουν τον πληθωρισμό, την άνοδο του ΑΕΠ και μέρος της απώλειας των αποδοχών.

Διαπιστώσεις και Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για το χώρο της Εκπαίδευσης.

Η κατάσταση στο χώρο της δημόσιας εκπαίδευσης, όπως εκτιμά¹⁰⁴⁶ η «Αυτόνομη Παρέμβαση» έχει την περίοδο αυτή οδηγηθεί σε νέα αδιέξοδα. Η εμμονή της κυβέρνησης στους ν. 2525 και ν. 2640, οι ελλείψεις στην κτιριακή υποδομή και τον εξοπλισμό των σχολείων, τα μεγάλα κενά που παρουσιάζονται στο διδακτικό προσωπικό, η έλλειψη ικανών πόρων για τις ανάγκες του σχολείου, η υποβάθμιση του διδακτικού προσωπικού έχουν οδηγήσει στην απαξίωση του δημόσιου σχολείου και την άνθηση της ιδιωτικής εκπαίδευσης.

Ταυτόχρονα η μετατροπή του δημόσιου σχολείου σε εξεταστικό κέντρο, η υποβάθμιση της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης έχουν σαν αποτέλεσμα την αύξηση της παραπαιδείας, την αφαιμάξη των οικογενειακών προϋπολογισμών των εργαζομένων, τη μείωση των αποφοίτων από το λύκειο και τη δημιουργία νέων κοινωνικών φραγμών στη μόρφωση.

Τα προβλήματα στο χώρο της δημόσιας υγείας τα τελευταία χρόνια παρουσιάζονται όλο και περισσότερο οξυμένα.

¹⁰⁴⁶ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θεωρεί¹⁰⁴⁷ ότι το συνδικαλιστικό κίνημα, τόσο στο δημόσιο, όσο και τον ιδιωτικό τομέα, είναι ανάγκη να αντιπαλέψει αποφασιστικά τις συντηρητικές και νεοφιλελεύθερες επιλογές της κυβέρνησης.

Να υπερασπιστεί το δημόσιο σχολείο.

Να αγωνιστούμε για¹⁰⁴⁸:

- Αύξηση των δαπανών για την Παιδεία στο 5% του ΑΕΠ
- Καθιέρωση 12χρονης υποχρεωτικής δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης για όλους
 - Καθιέρωση της δίχρονης προσχολικής αγωγής
 - Κατάργηση των πανελλαδικών εξετάσεων της Β' και Γ' Λυκείου
 - Ενιαίο Λύκειο
 - Αποδέσμευση του λυκείου από την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
 - Αναβάθμιση των ΤΕΕ. Ένταξη της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην ενιαία λυκειακή βαθμίδα.
- Συντονισμός όλων των φορέων που παρέχουν τεχνική επαγγελματική κατάρτιση και διασύνδεσή τους με την απασχόληση.

Διαπιστώσεις και Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για Υγεία – Πρόνοια

Εκτιμά¹⁰⁴⁹ ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας από το δημόσιο προς τους πολίτες συνεχώς υποβαθμίζονται με δυσμενείς επιπτώσεις στη μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού. Αντίθετα, γιγαντώνεται ο ιδιωτικός τομέας υγείας και ιδιαίτερα το χρηματιστηριακό κεφάλαιο.

Ο οικογενειακός προϋπολογισμός επιβαρύνεται όλο και περισσότερο από την πολιτική αυτή.

Ανάλογα είναι και τα προβλήματα που υπάρχουν στο χώρο της πρόνοιας, όπου, παρά την αύξηση των κοινωνικών αναγκών, οι κρατικές δαπάνες περιορίζονται και συνεπώς η κάλυψη των αναγκών αυτών βασίζεται περισσότερο στη φιλανθρωπία και τον εθελοντισμό.

Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για Υγεία – Πρόνοια

¹⁰⁴⁷ ό.π.

¹⁰⁴⁸ ό.π.

¹⁰⁴⁹ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

Θεωρεί αναγκαίο έναν αγώνα με βασικό στόχο¹⁰⁵⁰ την διατήρηση και αναβάθμιση του Εθνικού συστήματος Υγείας και Πρόνοιας.

Η μεταρρύθμιση που η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θεωρεί¹⁰⁵¹ αναγκαία, προϋποθέτει, ενίσχυση του Δημόσιου τομέα υγείας, πρόσθετους δημόσιους πόρους και περιορισμό της ιδιωτικής δαπάνης, ενίσχυση του ΕΣΥ, προώθηση του οικογενειακού γιατρού, έμφαση στην προληπτική ιατρική αποσυμφόρησης των νοσοκομείων με ένα ποιοτικό αναβαθμισμένο δίκτυο πρωτοβάθμιας περίθαλψης κ.α.

Διαπιστώσεις και Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για Κοινωνική Ασφάλιση και Συνταξιοδοτικό .

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹⁰⁵² ότι το κοινωνικο-ασφαλιστικό σύστημα παρά τις στρεβλώσεις, τις ανεπάρκειες και παρά το γεγονός ότι έχει ληληταηθεί από τους εργοδότες αποτελεί μια σημαντική κατάκτηση του εργατικού κινήματος. Αποτελεί ένα οικοδόμημα που πάνω σ' αυτό πρέπει να κτιστεί ένα σύγχρονο κοινωνικό ασφαλιστικό σύστημα.

Το εργατικό κίνημα θεωρεί η «Αυτόνομη Παρέμβαση» ότι θα πρέπει να είναι σε θέση να συγκρουστεί με κάθε φορέα που εκφράζει τις νεοφιλελεύθερες λογικές, να αναδείξει τις αρετές της κοινωνικής ασφάλισης και τον αντικοινωνικό και κερδοσκοπικό χαρακτήρα της ιδιωτικής.

Το συνδικαλιστικό κίνημα χρειάζεται άμεσα να δημιουργήσει ένα μέτωπο αντίστασης στη νεοφιλελεύθερη επέλαση. Να αξιώσει ένα ισχυρό κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα ενταγμένο σε ένα αναβαθμισμένο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας.

Η στάση των Γ.Σ.Ε.Ε. - ΑΔΕΔΥ στην πρώτη φάση του ασφαλιστικού ανέκοψε την κυβερνητική επίθεση στο ζήτημα που αναδεικνύει την δυνατότητα του κινήματος.

¹⁰⁵⁰ ό.π.

¹⁰⁵¹ ό.π.

¹⁰⁵² Αυτόνομη Παρέμβαση ΓΣΕΕ. *Δήλωση του Αλέκου Καλύβη για τις αιτίες του ασφαλιστικού προβλήματος και την στάση των συνδικάτων*, 2002-02-01, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxio-2/6293-deltia-typoy-2003

Κυβερνήσεις και εργοδότες αφού ληλάτησαν τόσα χρόνια το δημόσιο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης έρχονται σήμερα να ρίξουν κροκοδείλια δάκρυα πάνω στις πληγές που οι ίδιοι δημιούργησαν. Επιχειρηματολογούν για την ανικανότητα της κοινωνικής ασφάλισης να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες ανάγκες. Αυτό που τους ενδιαφέρει είναι να μεταβούμε σε ένα μικτό σύστημα που θα δίνει ελάχιστα ψίχουλα από ένα Δημόσιο σύστημα προνοιακού χαρακτήρα και τα υπόλοιπα να μεταφερθούν σε ένα μισοιδιωτικοποιημένο καθεστώς που θα λειτουργεί με όρους ιδιωτικής ασφάλισης ή θα προσφεύγει άμεσα σε αυτήν¹⁰⁵³.

Οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ¹⁰⁵⁴ την εξεταζόμενη περίοδο κατά τις εκτιμήσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» απέφυγαν να θεσμοθετήσουν ένα διαφανές αντικειμενικό και αδιάβλητο πλαίσιο για την αξιοποίηση των αποθεματικών των ταμείων. Αντίθετα, χρησιμοποίησαν τις διορισμένες κυβερνητικές πλειοψηφίες των ασφαλιστικών ταμείων για να περάσουν τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές τους χρησιμοποιώντας τα αποθεματικά για να προωθήσουν τη μετοχοποίηση και ιδιωτικοποίηση των ΔΕΚΟ και για την δημιουργία της φούσκας στο χρηματιστήριο¹⁰⁵⁵.

Βασικές Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για Κοινωνική Ασφάλιση¹⁰⁵⁶

Η μεταρρύθμιση που η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θεωρεί αναγκαία για το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας μας προϋποθέτει τους εξής άξονες που τους θεωρεί πυλώνες για το κοινωνικό-ασφαλιστικό σύστημα:

-Το ασφαλιστικό σύστημα δεν είναι ένα κλειστό σύστημα και συνεπώς δεν μπορούν να βρεθούν λύσεις μόνο μέσα από το σύστημα αλλά πρέπει να αντιμετωπιστεί πρώτα απ' όλα η αυξανόμενη ανεργία, η ανασφάλιστη εργασία ελλήνων και αλλοδαπών εργαζομένων και εξεύρεση πόρων από μια ταυτόχρονη φορολογική μεταρρύθμιση.

¹⁰⁵³ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

¹⁰⁵⁴ Αυτόνομη Παρέμβαση, *Δήλωση του Αλέκου Καλύβη για την στάση των Συνδικάτων στις αντιασφαλιστικές ρυθμίσεις Ρέππα* , 2004-02-06, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoínoseis/menu_arxeio-2/6294-arxeio-deltion-typoy-2004

¹⁰⁵⁵ Αυτόνομη Παρέμβαση, Δελτίο Τύπου, Αθήνα, 18 -4- 2007

¹⁰⁵⁶ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

-Κεντρικό ζήτημα είναι η διασφάλιση του Δημόσιου καθολικού υποχρεωτικού και Κοινωνικού χαρακτήρα του Ασφαλιστικού μας συστήματος. Αποκρούουμε κατηγορηματικά την είσοδο της ιδιωτικής ασφάλισης ή του προτύπου λειτουργίας της στον χώρο της κοινωνικής ασφάλισης (κύρια και επικουρική).

-Αξιωνουμε την εφαρμογή της αρχής της τριμερούς συμμετοχής στην χρηματοδότηση του συστήματος (2/9 εργαζόμενοι-4/9 εργοδότες-3/9 κράτος) για όλους τους εργαζόμενους.

-Απαιτούμε την σταδιακή επιστροφή της απώλειας που είχαν τα ασφαλιστικά ταμεία από την καταλήστευσή τους μέσω της εξασφαλιστικής αξιοποίησης των αποθεματικών τους και από την άσκηση κοινωνικής πολιτικής με χρήματα των ασφαλισμένων.

-Διοικητική αυτοτέλεια των Ταμείων και ελεύθερη ασφαλή και αποδοτική διαχείριση των αποθεματικών τους και της ακίνητης περιουσίας τους πέρα από μια λογική κρατικής διαχείρισης από την μια και την λογική του χρηματιστηριακού τζόγου από την άλλη. Δημιουργία νέου θεσμικού πλαισίου για την λειτουργία ειδικών αμοιβαίων κεφαλαίων συνταξιοδοτικού σκοπού.

-Κατάργηση των αντιασφαλιστικών διατάξεων των νόμων που ψήφισε η νέα Δημοκρατία και διατήρησε το ΠΑΣΟΚ (2902/90 1976/29 και 2084/92) κυρίως όσον αφορά τον περιορισμό των συντάξεων την κατηγοριοποίηση των ασφαλισμένων, τα επικουρικά ταμεία και τα εφάπαξ.

-Στήριξη του θεσμού της κατώτερης σύνταξης και αύξησή της στο 80% του μισθού του ανειδίκευτου εργάτη. Κατάργηση των διατάξεων που έχουν πλήξει ευάλωτες κατηγορίες (αναπηρικές συντάξεις – συντάξεις χρείας), δημιουργία του θεσμού της κοινωνικής σύνταξης για όσους δεν μπορούν να λάβουν την κατώτατη σύνταξη- είτε γιατί είναι ανασφάλιστοι είτε γιατί δεν έχουν τα 4.500 ένσημα- με χρηματοδότηση τους μέσω ειδικού λογαριασμού εκτός συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, από τον κρατικό προϋπολογισμό και από άμεση φορολογία επί των κερδών και των μεγάλων εισοδημάτων.

-Εφαρμογή της 35ετίας χωρίς όριο ηλικίας. Διατήρηση του καθεστώτος της πρόωρης σύνταξης, όπως υπάρχει καθώς και των μεταβατικών διατάξεων. Ειδικές ρυθμίσεις για μακροχρόνια άνεργους για τους μερικά και προσωρινά

απασχολούμενους. Όχι χειροτέρευση των γενικών ορίων ηλικίας. Διατήρηση θετικών διακρίσεων για τα βαρέα και ανθυγιεινά καθώς και του καθεστώτος των αναπηρικών συντάξεων με την αποτροπή των ρουσφετολογικών πρακτικών. Η Γ.Σ.Ε.Ε. και η ΑΔΕΔΥ καλούνται να δεσμευτούν ότι θα μπου μπροστά στον αγώνα για την απόκρουση της αντιασφαλιστικής επίθεσης χωρίς συμβιβασμούς και χωρίς παγίδευσή της σε λογικές αναδιαπραγμάτευσης κεκτημένων. Ο κοινωνικός διάλογος με την μορφή που του προσδίδει η κυβέρνηση δεν έχει νόημα για το εργατικό κίνημα αφού δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό ένα πλαίσιο συζήτησης που θα εξασφαλίσει εκ των προτέρων την κυβερνητική δέσμευση για την τριμερή χρηματοδότηση, την κάλυψη των ελλειμμάτων, την διασφάλιση του Δημόσιου, κοινωνικού, καθολικού χαρακτήρα της ασφάλισης. Χρειάζεται να ρίξουν το βάρος τους στην διεκδίκηση αυτών των στόχων και των άλλων αιτημάτων, μέσα από μία διαδικασία ρήξης με την κυβερνητική πολιτική.

Διαπιστώσεις και Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων.

Την κυβερνητική αυτή περίοδος την χαρακτηρίζει από το ξεκίνημά της, όπως εκτιμά η «Αυτόνομη Παρέμβαση», η εισαγωγή της μερικής απασχόλησης στο δημόσιο¹⁰⁵⁷, με πρόσχημα την ανεργία, με βασικό στόχο να αξιοποιήσει το θεσμό για προεκλογικές ρουσφετολογικές προσλήψεις, να καταργήσει τις σημερινές εργασιακές σχέσεις στο δημόσιο, να περιορίσει την μονιμότητα και να εφαρμόσει και για την χώρα μας το αμερικάνικο μοντέλο εργασίας.

Οι επιπτώσεις από την εισαγωγή της μερικής απασχόλησης στο δημόσιο η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι θα είναι αρνητικές για τις υπηρεσίες, τους πολίτες αλλά και τους εργαζόμενους και συγκεκριμένα:

- Φαλκιδεύουν το συνταγματικό δικαίωμα της μονιμότητας στο δημόσιο αφού πάγιες και διαρκείς ανάγκες αντί να καλυφθούν από μόνιμο προσωπικό παραπέμπονται για κάλυψη από εργαζόμενους με ελαστικές μορφές απασχόλησης.

- Υποβαθμίζουν τα μισθολογικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα των εργαζομένων σήμερα στο δημόσιο. Οι εργαζόμενοι με μερική απασχόληση δεν θα

¹⁰⁵⁷ Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ, Δήλωση του Ηλία Βρεττάκου, Αντιπροέδρου της ΑΔΕΔΥ για το νομοσχέδιο για την μερική απασχόληση, 17-6-2003, και Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ, Δήλωση του Ηλία Βρεττάκου για τις Κυβερνητικές ρυθμίσεις για τους συμβασιούχους, 2004-05-04, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio-2/6294-arxeio-deltion-typoy-2004

καλύπτονται από τα ταμεία των ΔΥ με αποτέλεσμα τα ταμεία δεν θα έχουν νέους πόρους και προοπτικά θα οδηγηθούν σε διάλυση.

-Θα αυξήσει την φτώχεια και θα εντείνει τις κοινωνικές ανισότητες.

- Θα εντείνουν τα φαινόμενα των πελατειακών σχέσεων. Οι εργαζόμενοι με μερική απασχόληση θα προσλαμβάνονται εκτός ΑΣΕΠ με διαβλητά κριτήρια και θα αποτελέσουν τον βασικό χώρο για την απόκτηση εκλογικής πελατείας και μάλιστα εν όψει και της προεκλογικής περιόδου

-Η εισαγωγή της μερικής απασχόλησης¹⁰⁵⁸ θα οδηγήσει στην αύξηση της υπερεκμετάλευσης των εργαζομένων αφού η παραπάνω κατηγορία μισθωτών θα έχει μειωμένες αποδοχές , μειωμένα ασφαλιστικά δικαιώματα.

-Θα προκαλέσει σοβαρό πλήγμα στο συνδικαλιστικό κίνημα στο δημόσιο αφού υπάρχει ακόμα και πρόβλημα τυπικής συνδικαλιστικής κάλυψης των εργαζομένων με μερική απασχόληση.

-Θα υποβαθμίσει ακόμη περισσότερο τις δημόσιες υπηρεσίες και τα κοινωνικά αγαθά που παρέχονται στους πολίτες.

-Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα πρέπει σαν πρώτη του προτεραιότητα να έχει την αύξηση της απασχόλησης και την μείωση της ανεργίας όχι μόνο λόγω της κοινωνικής επίπτωσης του προβλήματος, αλλά και για δραματική επίπτωση που έχει η ανεργία στο συσχετισμό δυνάμεων¹⁰⁵⁹.

Προτείνει¹⁰⁶⁰:

- Νομοθετική ρύθμιση για σταδιακή εφαρμογή του 35ωρου (7ωρο–πενθήμερο) χωρίς ελαστικότητες και μείωση αποδοχών.
- Αναμόρφωση του συστήματος εκπαίδευσης κατάρτισης με στόχο την σύνδεση του με τις ανάγκες της απασχόλησης ένταξη στον σχεδιασμό του της δια βίου εκπαίδευσης.

¹⁰⁵⁸ Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ, *Δήλωση του Ηλία Βρεττάκου για το Νομοσχέδιο για την μερική απασχόληση στο Δημόσιο*, 2003-06-17, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoīnoseis/menu_arxeio-2/6293-deltia-tyroy-2003

¹⁰⁵⁹ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

¹⁰⁶⁰ ό.π.

- Αναβάθμιση του ΟΑΕΔ μακριά από πολιτικές ιδιωτικοποίησης και κατάτμησης των λειτουργιών του, με ενίσχυση του Δημόσιου χαρακτήρα του και εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών του και εξειδικευμένης δράσης για τους ανέργους.
- Ενίσχυση της απασχόλησης στους τομείς πολιτισμού, ποιότητας ζωής, στο περιβάλλον, στον κοινωνικό τομέα.
- Κατάργηση της μαύρης εργασίας και πλήρη ένταξη των οικονομικών μεταναστών στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας με ίσα δικαιώματα με τους έλληνες εργαζόμενους.
- Μέτρα αύξησης της απασχόλησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
- Σύγχρονο και σταθερό εργασιακό πλαίσιο

Οι εργασιακές σχέσεις στη χώρα μας άτυπα και τυπικά αποτελούνται από ένα μωσαϊκό ελαστικοτήτων που έχει οδηγήσει σε αύξηση της εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης. Ο βασικός μισθός, ο χρόνος εργασίας, ο τύπος εργασίας, οι συνθήκες εργασίας αποτελούν πεδία πάνω στα οποία επιδράει η εργοδοτική «εφευρετικότητα» και αυθαιρεσία. Δεν πρόκειται για αντικειμενικές αλλαγές στην πλειοψηφία τους αλλά για νέες μορφές εκμετάλλευσης. Η μαύρη εργασία που συνιστά το 25% της αγοράς εργασίας αποτελεί την πιο αποκρουστική μορφή εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης.

- Εργατικός και κοινωνικός έλεγχος

Η αγορά δεν μπορεί να αποτελεί τον αυτορρυθμιστικό παράγοντα των σημερινών κοινωνιών. Τα συνδικάτα δεν μπορούν να αποδεχτούν την οικονομία της αγοράς και πολύ περισσότερο την κοινωνία της αγοράς.

Στις σημερινές κοινωνίες το εργατικό κίνημα πρέπει να διευρύνει την έννοια της διαπραγμάτευσης της εργατικής δύναμης και στον χώρο εργασίας και σε ευρύτερα ζητήματα.

- Εφαρμογή των Συμβάσεων και της Εργατικής Νομοθεσίας

Για τον Δημόσιο τομέα, η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα και η ΑΔΕΔΥ πρέπει άμεσα, μετά και τη νέα συνταγματική πραγματικότητα που θεωρεί ότι αφαιρεί τα προσχήματα από τους κυβερνώντες, να προβάλλουν συγκεκριμένους στόχους για τη ριζική τροποποίηση του σημερινού Νόμου και ένα

θεσμικό πλαίσιο για τις διαπραγματεύσεις και τις συλλογικές συμβάσεις στο δημόσιο που θα κατοχυρώνει:

- Διεύρυνση των θεμάτων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης και υπογραφής Σ.Σ.Ε. με τα θέματα των μισθών, των θέσεων εργασίας, των οργανισμών κ.λπ.
- Θεσμοθέτηση νέου αντικειμενικού και αδιάβλητου συστήματος μεσολάβησης και επίλυσης των διαφορών.
- Κατοχύρωση της συλλογικής διαπραγμάτευσης σε όλα τα επίπεδα του συνδικαλιστικού κινήματος (γ/βάθμιο, β/βάθμιο, α/βάθμιο).
- Κατοχύρωση των συμβάσεων κατά κατηγορία και είδος.

Κατάργηση των εξαιρέσεων. Επέκταση του δικαιώματος στους πυροσβέστες, στους αστυνομικούς, στα σώματα ασφαλείας.

Διαπιστώσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για την μισθολογική κατάσταση των μισθωτών στην Ελλάδα την εξεταζόμενη περίοδο.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» επισημαίνει την ύπαρξη στην Ελλάδα χαμηλής αμοιβής της εργασίας σε σχέση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα (65% σε μονάδες αγοραστικής δύναμης) όσο και με την αμοιβή του κεφαλαίου.

Οι συνθήκες χαμηλού πληθωρισμού, οι αντιπληθωριστικές πολιτικές που ασκούνται θα διευρύνουν το χάσμα.

Είναι ανάγκη να τεθεί στόχος διεκδίκησης η σταδιακή σύγκλιση των αμοιβών με της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹⁰⁶¹. Η στάση μας στο θέμα των αμοιβών πρέπει να αποκτήσει δυναμισμό και επιθετικότητα για να μπορέσει να υπερκαλύψει τις μεγάλες ανισότητες που έχουν διαμορφωθεί στη χώρα μας και πρέπει να οδηγήσει σε σύγκρουση με τις δημοσιονομικές και αντιπληθωριστικές πολιτικές που αποτελούν το προκάλυμμα για μόνιμους περιορισμούς στους μισθούς¹⁰⁶².

¹⁰⁶¹ Αυτόνομη Παρέμβαση ΓΣΕΕ. *ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ: ΟΙ ΠΙΟ ΚΑΚΟΠΛΗΡΩΜΕΝΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ*, 2002-01-03, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio-2/6293-deltia-typoy-2003

¹⁰⁶² Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ. Δήλωση του Ηλία Βρεττάκου Αντιπροέδρου της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. για τον Προϋπολογισμό, 2003-11-19, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio-2/6293-deltia-typoy-2003

Ο στόχος της εναρμόνισης των μισθών¹⁰⁶³ είναι πολιτικός στόχος και επιδιώκουμε να ολοκληρωθεί στην διάρκεια της επόμενης πενταετίας. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι οι αυξήσεις των μισθών πρέπει να εμπεριέχουν τον πληθωρισμό, την αύξηση της παραγωγικότητας και επιπλέον να διεκδικείται διορθωτική αύξηση ώστε να δημιουργούνται οι όροι μιας σταδιακής σύγκλισης. Για παράδειγμα στα πλαίσια αυτού του στόχου το 2002 πρέπει να φτάσει ο κατώτερος μισθός στις 180.000 (αύξηση 12%) ώστε να εξισωθεί ταυτόχρονα με το όριο αξιοπρεπείς διαβίωσης.

Σχετικά με τις συντάξεις: Με δεδομένο το χαμηλό επίπεδο αμοιβών θα πρέπει να επιδιώξουμε ώστε καμία σύνταξη εργαζομένων στην χώρα μας να μην υπολείπεται του κατώτερου μισθού όπως είναι διαμορφωμένος σήμερα.

Εκτιμήσεις και προτάσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, την ΑΔΕΔΥ και τις συνδικαλιστικές παρατάξεις¹⁰⁶⁴.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι η Γ.Σ.Ε.Ε. και η ΑΔΕΔΥ ενώ είχαν χρέος να ηγηθούν και να εκφράσουν ένα δυναμικό κίνημα αντίστασης της εργατικής τάξης στις Κυβερνητικές και Εργοδοτικές επιλογές, ένα κίνημα εναλλακτικής πρότασης στην Ελλάδα και Ευρώπη απέναντι στον νεοφιλελευθερισμό, δεν το έπραξαν. Περιορίστηκαν σε επιμέρους αντιδράσεις χωρίς να αμφισβητούν τον πυρήνα της Κυβερνητικής Πολιτικής. Στάθηκαν κάτω από το ύψος των περιστάσεων και των αναγκών.

Η Α.Π δηλώνει ότι δεν υποτιμά τους επιμέρους αγώνες που έγιναν και τις θετικές πρωτοβουλίες που αναπτύχθηκαν και ιδιαίτερα την στάση των Γ.Σ.Ε.Ε. – ΑΔΕΔΥ στην αρχική φάση του ασφαλιστικού, στις οποίες άλλωστε συμβάλλαμε όλοι, όμως θεωρεί ότι αυτά δεν διαφοροποιούν την αρνητική κατάσταση στην οποία μακροπρόθεσμα βρίσκεται το κίνημα, την εικόνα που έχουν γι' αυτό οι εργαζόμενοι και την απόσπασή του από τις ανάγκες τους.

¹⁰⁶³ Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ Δήλωση του Βρεττάκου Ηλία για την συνάντηση ΑΔΕΔΥ - Χριστοδουλάκη για το μισθολόγιο 2003-06-12, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoiseis/menu_arxeio-2/6293-deltia-typou-2003

¹⁰⁶⁴ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

Θεωρεί ότι η πλειοψηφία των τριτοβάθμιων οργανώσεων αλλά και των δευτεροβάθμιων, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μέσα από τον στενό εναγκαλισμό των δυνάμεων ΠΑΣΚΕ και ΔΑΚΕ, συμβιβάστηκαν με την λογική ότι πρέπει να σφίξουν οι εργαζόμενοι το ζωνάρι. Αποδέχτηκαν δηλαδή τους όρους ενσωμάτωσης της χώρας μας στην ΟΝΕ προσπαθώντας να αποφύγουν τις πολύ πιο δυσάρεστες συνέπειες βαυκαλιζόμενες ότι θα «έχουν να παίρνουν» οι εργαζόμενοι στην μετά ΟΝΕ εποχή. Η κυρίαρχη αυτή λογική, όπως εκτιμά η Α.Π, οδήγησε ώστε τα συνδικάτα να μην μπορέσουν να παίξουν τον ταξικό-διεκδικητικό τους ρόλο που είναι να αντισταθούν και να προωθήσουν τις θέσεις των εργαζομένων. Εκτιμά ότι η δεσπόζουσα αυτή αντίληψη δεν μπόρεσε να ανατραπεί.

Αγώνες φυσικά αναπτύχθηκαν όμως δεν είχαν το εύρος, τον συντονισμό και την ένταση ώστε να ανατρέψουν το διαμορφωμένο αρνητικό κλίμα.

Το κίνημα εκτιμά ότι παραμένει παγιδευμένο στα πλαίσια της διαπάλης μεταξύ δύο στρατηγικών:

Από την μια μεριά αυτής, που επιδιώκει να ενσωματώσει τα συνδικάτα στις ανάγκες του συστήματος και των εκάστοτε κυβερνητικών επιλογών και αυτής που επιδιώκει την ενσωμάτωσή του στις τακτικές και στρατηγικές επιλογές του αυτοαποκαλούμενου κόμματος της εργατικής τάξης, που θέλει να χρησιμοποιήσει τα συνδικάτα ως ιμάντα μεταβίβασης της γραμμής του κόμματος.

Θεωρεί ότι η υπέρβαση της κρίσης περνά μέσα από την ήττα αυτών των στρατηγικών. Όσο και αν δεν είναι τόσο ορατό αυτό σήμερα εντούτοις υπάρχει σημαντικός χώρος για την ανάπτυξη μιας νέας στρατηγικής για τα συνδικάτα.

Ως κεντρικό πρόβλημα σήμερα θεωρεί το ζήτημα της μαζικοποίησης του συνδικαλιστικού κινήματος. Οι αντικειμενικές αλλαγές σε συνδυασμό με την αναποτελεσματική και συμβιβαστική στάση των συνδικάτων έχουν οδηγήσει σε απομάκρυνση των εργαζομένων από τα συνδικάτα. Οι νέοι και οι γυναίκες αποτελούν την πιο κραυγαλέες περιπτώσεις τμημάτων της εργατικής τάξης που διατηρούν τις αποστάσεις τους από αυτά. Η μεγάλη πληγή όσον αφορά την μαζικότητα των συνδικάτων είναι ο ιδιωτικός τομέας και εκεί πρέπει να δώσει η Α.Π το μέγιστο βάρος στην προσοχή και δραστηριότητα της.

Η κρίση του συνδικαλιστικού κινήματος εκτιμά ότι οφείλεται, από την μια μεριά σε αντικειμενικές αλλαγές που επέφεραν οι αναδιαρθρώσεις του καπιταλισμού που έχουν τροποποιήσει το παραγωγικό και εργασιακό πρότυπο και απορρυθμίζουν την συλλογική συνείδηση των εργαζομένων και από την άλλη, στο μοντέλο συνδικαλισμού που ασκείται το οποίο κυριαρχείται από τον κυβερνητικό και εργοδοτικό συνδικαλισμό, την γραφειοκρατία, την κομματικοποίηση και τον συμβιβασμό απέναντι στην επίθεση του κεφαλαίου. Αυτό το πρότυπο συνδικαλισμού οδηγεί σε στρατηγική ήττα την εργατική τάξη και σε μαρasmus τα συνδικάτα ανεξάρτητα τις ανακάμψεις που σταδιακά μπορούν να εμφανίζονται . Αυτή η μορφή συνδικαλισμού πρέπει να ηττηθεί.

Το πρόβλημα όμως του συνδικαλιστικού κινήματος δεν αφορά μόνο την Γ.Σ.Ε.Ε. ή την ΑΔΕΔΥ αλλά όλη την κλίμακα του με τις αναλογικές ευθύνες φυσικά. Συνεπώς το θέμα του συσχετισμού δυνάμεων και της αλλαγής του είναι το κομβικό ζήτημα για το άμεσο μέλλον.

Για τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές παρατάξεις την περίοδο αυτή¹⁰⁶⁵

Για την ΠΑΣΚΕ :

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι η ΠΑΣΚΕ αποτελεί ένα κοινό χώρο συνάντησης πολλών και αντιθετικών δυνάμεων που ωστόσο καταφέρνουν πάντα να διαιωνίζουν μια κατάσταση κυβερνητικού συνδικαλισμού, κυριαρχώντας σε πολλές και σημαντικές οργανώσεις της εργατικής τάξης στην χώρας μας.

Ιδεολογικά η ΠΑΣΚΕ (παρ' ότι ούτε στο επίπεδο της ηγετικής της ομάδας μπορεί να καταγράψει ως ενιαία) μπορεί να καταταχθεί ως ένα συντηρητικό τμήμα του ρεφορμιστικού συνδικαλισμού ενώ πολιτικά καταγράφεται με την στάση της ως κυβερνητικός συνδικαλισμός με διακυμάνσεις και με αποστάσεις μερικές φορές σε κρίσιμα ζητήματα που όμως είναι προσωρινού χαρακτήρα.

Σε μια προσπάθεια ερμηνείας της εκλογικής κυριαρχίας της ΠΑΣΚΕ στις συνδικαλιστικές οργανώσεις εκτιμά ότι αυτή οφείλετε σε μια σειρά παράγοντες όπως:

- Σε μεγαλύτερο βαθμό στην αντανάκλαση της κομματικής επιρροής του ΠΑΣΟΚ μέσα στα συνδικάτα και στις σχέσεις εξουσίας που αυτό έχει δημιουργήσει.

¹⁰⁶⁵ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

-Στο γεγονός ότι η ΠΑΣΚΕ έχει αποκτήσει μια αυτοτέλεια λόγω της ικανότητας διαμεσολάβησης που η ίδια έχει αναπτύξει. Υπάρχει μια αλληλεγγύη μεταξύ των στελεχών της βασισμένη στην νομή της συνδικαλιστικής εξουσίας και των ωφελημάτων της κεντρικά και περιφερειακά. Υπάρχει μια κάθετη διάχυση ενός μηχανισμού εξυπηρετήσεων κυρίως στο δημόσιο αλλά και στον ιδιωτικό τομέα.

Φυσικά όλα τα πιο πάνω εκτιμά ότι δεν απαντούν στο πρόβλημα της κυριαρχίας του συνδικαλιστικού λόγου που εκφέρει.

Η κυριαρχία αυτή θεωρεί ότι αντανakλά αντιλήψεις που υπάρχουν στην κοινωνία για έναν συμβιβαστικό «χαμηλής έντασης» συνδικαλισμό επενδεδυμένο με τα ιδεολογήματα περί «εξευρωπαϊσμού» και «εκσυγχρονισμού» .

Η στρατηγική της «Αυτόνομης Παρέμβασης» απέναντι στην ΠΑΣΚΕ αυτή την περίοδο προσπαθεί να αποκαλύψει την αρνητική πολιτική στάση της ΠΑΣΚΕ, να αντικρούσει τα επιχειρήματα της, επιχειρώντας ταυτόχρονα να την τραβήξει στην πάλη για τα προβλήματα των εργαζομένων και όπου δεν είναι κατορθωτό αυτό σε επίπεδο ηγεσίας, επιδιώκει κοινή δράση με τον κόσμο που συσπειρώνεται στην ΠΑΣΚΕ.

Για την ΔΑΚΕ:

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι η ΔΑΚΕ αποτελεί την μετεξέλιξη του φαινομένου των συντηρητικού γραφειοκρατικού – εργοδοτικού συνδικαλισμού που άνθισε στην χώρα μας μετά την μεταπολίτευση. Μια μετεξέλιξη, η οποία περιθωριοποίησε όλα τα παλιά στελέχη – όσα δεν βρήκαν στέγη στην ΠΑΣΚΕ .

Σήμερα στην ηγεσία της βρίσκεται μια γενιά στελεχών που πολιτικά ακολουθούν τις επιλογές της ΝΔ διατηρώντας όμως μια σχετική αυτοτέλεια στο συνδικαλιστικό επίπεδο. Θεωρεί ότι δεν έχει ουσιαστική συμβολή στα κρίσιμα ζητήματα στρατηγικής του συνδικαλιστικού κινήματος. Αρκετές φορές συμβιβάζεται σε κρίσιμα ζητήματα με την ΠΑΣΚΕ, όμως δεν είναι λίγες οι φορές που ανταποκρίνεται σε πρωτοβουλίες δικές μας χωρίς όμως αυτό να έχει και συνέχεια.

Για την ΕΣΑΚ-ΠΑΜΕ:

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι η ΕΣΑΚ μετά την διάσπαση των δυνάμεων του ενιαίου Συνασπισμού, σταδιακά προχώρησε σε νέα πολωτική στρατηγική μέσα στα συνδικάτα, στρατηγική που βρισκόταν σε πλήρη αντίθεση με

την παλιά γραμμή που είχε σαφέστατα στοιχεία της ενότητας, της μαζικότητας, του διεκδικητικού συνδικαλισμού.

Σήμερα θεωρεί ότι έχει μεταλλαχθεί σε μια σχεταριστική ομάδα που βάλλει κατά πάντων, αρνείται την ενότητα δράσης όχι μόνο πάνω στο πρόβλημα αλλά και την κοινή δράση μεταξύ των συνδικαλιστών της Αριστεράς, περιοριζόμενη στην καταγγελλογία και την ιδεολογική ζύμωση.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θεωρεί ότι η συγκρότηση του ΠΑΜΕ, ο προσανατολισμός και ο τρόπος λειτουργίας του , αποτελούν θεμελιακό λάθος. Έχει δημιουργηθεί ένας άξονας, γύρω από τον οποίο και με αιτία τον οποίο δημιούργησαν πόλωση, αδυναμία μαζικής δράσης, αδυναμία συγκρότησης μαζικού διεκδικητικού κινήματος, ενώ παρέχουν νομιμοποιητικά στοιχεία ακόμη και σε οργανωτική διάσπαση του κινήματος. Θεωρεί ότι το ΠΑΜΕ λειτουργεί ως αντί Γ.Σ.Ε.Ε. μόρφωμα, και ως τέτοιο η «Αυτόνομη Παρέμβαση» το αντιπαλεύει ιδεολογικά και πολιτικά. Το ΠΑΜΕ επιχειρεί με μετωπικά σχήματα, υποκατάστατα των Γ.Σ.Ε.Ε. – ΑΔΕΔΥ και των συνδικάτων, να διασπάσει την ενότητα δράσης και να τραυματίσει την οργανωτική ενότητα του κινήματος, βοηθώντας έτσι στην ουσία στην διαιώνιση της κυριαρχίας του κυβερνητικού συνδικαλισμού. Δημιουργεί το άλλοθι του. Επανεισάγει ξεπερασμένες θεωρητικά και ιστορικά μορφές εσωσυνδικαλιστικής αντιπαράθεσης που πλήττουν αυτές καθαυτές τις οργανώσεις της εργατικής τάξης και διευκολύνουν, παρά τις αντίθετες προθέσεις, την κυβέρνηση και το κεφάλαιο στην επίθεσή τους απέναντι στην εργατική τάξη.

Βασικά στοιχεία αποτίμησης της παρουσίας και των δράσεων της παράταξης «Αυτόνομη Παρέμβαση».

Οι δυνάμεις που συγκροτούν την «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμούν¹⁰⁶⁶ ότι τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει σημαντικά βήματα, καθώς:

-Αποτελούν μιας Πανελλαδικής εμβέλειας συνιστώσα, με ουσιώδη παρέμβαση στην Γ.Σ.Ε.Ε. και ΑΔΕΔΥ και τις δευτεροβάθμιες οργανώσεις, πάρα το περιορισμένο αριθμητικό τους μέγεθος.

¹⁰⁶⁶ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

Αποτελούν, με βάση τα στοιχεία των τελευταίων συνεδρίων της Γ.Σ.Ε.Ε. και ΑΔΕΔΥ ένα ποσοστό γύρω στο 7-8% του οργανωμένου συνδικαλιστικού κινήματος, με μεγαλύτερη επιρροή στην Δημόσια Διοίκηση, στις επιχειρήσεις του Δημοσίου Τομέα, ενώ οι δυνάμεις της στον Ιδιωτικό Τομέα παραμένουν πολύ μικρές. Αποτελούν μία πολιτικά υπολογίσιμη παρουσία χωρίς αυτό να ανταποκρίνεται πάντα όμως στους αριθμούς.

-Στην πορεία της ανάπτυξής της η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι έχουν καταδειχθεί σημαντικά προβλήματα, που έχουν σχέση με :

- Την έλλειψη συγκρότησης ενός οργανωτικού ιστού,
- Την αδυναμία μόνιμης επικοινωνίας, μεταξύ των στελεχών ,
- Την έλλειψη κατάλληλης βοήθειας αλλά και πιο ουσιαστικής συλλογικής και δημοκρατικής συζήτησης στις γραμμές της.

Αυτά τα προβλήματα επιχείρησε να λύσει η «Αυτόνομη Παρέμβαση» με την συγκρότηση της πανεργατικής κίνησης στον Δημόσιο και Ιδιωτικό Τομέα.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» επιχειρεί να συσπειρώσει όλες τις δυνάμεις, που αναφέρονται στις απόψεις αυτές, δεν αποτελεί ένα κλειστό σχήμα και είναι ανοικτή σε διαρκή διεύρυνση.

-Προσπάθησε όλο το προηγούμενο διάστημα να αντιπαρατεθεί στον κυβερνητικό, κομματικό, εργοδοτικό συνδικαλισμό και στην σεχταριστική διασπαστική πολιτική του ΠΑΜΕ.

Σήμερα εκτιμά ότι από όλο και περισσότερους εργαζόμενους κατανοείται το αδιέξοδο αυτών των δύο γραμμών μέσα στα συνδικάτα και ωριμάζει η ιδέα μιας νέας ευρύτερης συσπείρωσης που θα ξεπερνά τα υπάρχοντα συνδικαλιστικά σχήματα, θα αναζωογονήσει τα συνδικάτα και θα ανοίγει αισιόδοξους δρόμους για το μέλλον. Μια νέα συσπείρωση μέσα από τα συνδικάτα με μοναδικό στόχο να διεκδικεί τον διεκδικητικό και αγωνιστικό ρόλο των συνδικάτων με όρους αυτονομίας από κυβέρνηση, εργοδότες και κόμματα, δύναμη ταξική μαχητική, ριζοσπαστική

Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για το μέλλον του συνδικαλιστικού κινήματος για το ξεπέρασμα των προβλημάτων του¹⁰⁶⁷ .

¹⁰⁶⁷ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι μπροστά στην υποχώρηση της εργασίας απέναντι στην ενισχυμένη δύναμη του κεφαλαίου, απαιτείται ένας νέος διεθνισμός, πρωταρχικά στο κοινωνικό πεδίο. Τα νέα κινήματα και το κίνημα της εργατικής τάξης, από κοινού σε μια αгаστή συνεργασία, πρέπει να διεθνοποιήσουν την δράση τους, σε αντιπαράθεση με το διεθνοποιημένο κεφάλαιο, λαμβάνοντας υπόψη τη θετική εμπειρία των διαδηλώσεων - από Σηάτλ μέχρι την Πράγα.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» διατηρεί και αυτοτελούς δεσμούς με αυτά τα κινήματα, δεσμούς που θα πρέπει να ενισχύσει.

Θεωρεί ότι ο αγώνας πρέπει να αποσκοπεί στην δημιουργία μιας Ευρώπης των εργαζομένων και των λαών της, σε αντιπαράθεση με το νεοφιλελευθερισμό και την κυριαρχία των πολυεθνικών, με ενισχυμένα εργασιακά, ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα, και περιβαλλοντική προστασία.

Θεωρεί ότι η Γ.Σ.Ε.Ε και η ΑΔΕΔΥ με αυτή την στρατηγική επιλογή πρέπει να κινηθούν μέσω της Ευρωπαϊκής Οργάνωσης, απαιτώντας η ευρωπαϊκή συνομοσπονδία να απεμπλακεί από την γραφειοκρατική της λειτουργία και την συμβιβαστική της στάση και να αποκτήσει έναν πιο διεκδικητικό ρόλο, ιδιαίτερα στα ζητήματα του κοινωνικού κράτους, της απασχόλησης και των αμοιβών των εργαζομένων.

Η γενική αντιπαράθεση με το μοντέλο οικοδόμησης της σημερινής Ευρώπης δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να αξιοποιείται κάθε δυνατότητα για να βελτιώνεται με κάθε τρόπο η θέση των εργαζομένων.

Θεωρεί ότι το μέλλον του εργατικού κινήματος βρίσκεται στην επιλογή ενός μοντέλου συνδικαλισμού που θα γονιμοποιεί το αγωνιστικό παρελθόν του, την πρωτοποριακή του στάση και μαχητικότητα, με τους σύγχρονους όρους πάλης όπως είναι ο ριζοσπαστισμός, η τεκμηρίωση, η διευρυμένη δημοκρατία, η συμμετοχή των εργαζομένων στις αποφάσεις, η ενότητα και δράση πάνω στα προβλήματα, η ευρύτερη ταξική οπτική, η αντίληψη ενός νέου διεθνισμού στο κοινωνικό πεδίο και μια ευρύτερη θεώρηση μετασχηματισμού της κοινωνίας. Το μέλλον του εργατικού κινήματος απαιτεί επίσης την ανάδειξη αρχών και αξιών της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης, της ανιδιοτέλειας των συνδικαλιστών, της λογοδοσίας στους εργαζόμενους.

Ο στόχος της «Αυτόνομης Παρέμβασης» θεωρεί ότι πρέπει να είναι ένα νέο σχέδιο μεγάλων μεταρρυθμίσεων η πραγματοποίηση των οποίων απαιτεί σοβαρές συγκρούσεις. Η πάλη του συνδικαλιστικού κινήματος της εργατικής τάξης για τα επί μέρους προβλήματα πρέπει να συνδυάζεται με αυτό το ευρύτερο σχέδιο και ακόμη ευρύτερα, με την αμφισβήτηση του εκμεταλλευτικού κοινωνικού συστήματος και την διεκδίκηση μιας νέας μορφής οργάνωσης της κοινωνίας.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση», έχοντας διακηρύξει με την στάση και τις θέσεις της την αυτονομία της από «κυβέρνηση, εργοδοσία και κόμματα»¹⁰⁶⁸, θεωρεί ότι μπορεί να συμβάλλει σε ένα αναγκαίο προωθητικό μοντέλο συνδικαλισμού. Η Αυτονομία για αυτήν... « δεν σημαίνει καθόλου έλλειψη πολιτικής ή ιδεολογικής ζύμωσης μέσα στα συνδικάτα αλλά σημαίνει μη υποταγή στους τακτικούς ή στρατηγικούς κομματικούς σχεδιασμούς. Σημαίνει ότι επιλέγεις να απολογείσαι πρώτα απ' όλα στους εργαζόμενους και χαράζεις την τακτική σου με βάση τις ανάγκες, τα συμφέροντα των εργαζομένων, δημιουργείς όρους κινηματικής παρέμβασης των εργαζομένων και κινείσαι αγωνιστικά παίρνοντας πάντα υπόψη σου των συσχετισμό των δυνάμεων»¹⁰⁶⁹.

Όλα τα πιο πάνω, η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι συγκροτούν ένα νέο ρεύμα στα συνδικάτα που προσπαθεί να εκφράσει σε κάθε επίπεδο.

Ειδικότερες προτάσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» για το συνδικαλιστικό κίνημα¹⁰⁷⁰:

-Κατάργηση της πολυδιάσπασης του συνδικαλιστικού κινήματος σε πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο επίπεδο με εφαρμογή της απόφασης του 26^{ου} Συνεδρίου της Γ.Σ.Ε.Ε. και του 30^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ.

Έναρξη ουσιαστικής συζήτησης για την ενοποίηση με την ΑΔΕΔΥ με ταυτόχρονη έναρξη διαδικασίας κατάργησης της πολυδιάσπασης σε δευτεροβάθμιο επίπεδο στους Δημόσιους υπαλλήλους.

-Τροποποίηση του ν. 1264 ώστε να διεκδικήσουμε τη συνδικαλιστική ένταξη απασχολούμενων με νέες μορφές απασχόλησης, την καθιέρωση της απλής ανόθευτης αναλογικής κ.α..

¹⁰⁶⁸ Αυτόνομη Παρέμβαση . 1^η πανελλαδική συνδιάσκεψη στις 26-1-2002.

¹⁰⁶⁹ ό.π.

¹⁰⁷⁰ ό.π.

-Ουσιαστική στήριξη των κλαδικών συνδικάτων τα οποία πρέπει να αποβάλλουν τον στενό τρόπο λειτουργίας τους που προσομοιάζει με αυτόν του μηχανισμού αναπαραγωγής συσχετισμών. Όπου δεν υπάρχει περιθώριο προχωρούμε σε δημιουργία νέων συνδικάτων κατά τομέα ή ομίλους

-Οικονομική στήριξη των συνδικάτων με βάρος στα ίδια τα μέλη τους με έμφαση στα Πρωτοβάθμια Σωματεία.

-Καθιέρωση μορφών πλατειάς συμμετοχής των εργαζομένων στη λειτουργία και στις αποφάσεις των συνδικάτων (συνελεύσεις, ομάδες ενδιαφερόντων, δημοψηφίσματα, αξιοποίηση internet).

-Ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων που αφορούν το περιβάλλον, τον πολιτισμό, το αντιρατσιστικό κίνημα, το κίνημα κατά της συγκεκριμένης μορφής παγκοσμιοποίησης ,το αντιπολεμικό κίνημα. Ουσιαστικά προγράμματα κατάρτισης των συνδικαλιστικών στελεχών.

-Διαμόρφωση των όρων για την συγκρότηση μιας νέας αγωνιστικής ενότητας της εργατικής τάξης σ' όλη την κλίμακα του κινήματος.

Η οργανωτική ενότητα, η ενότητα πάνω στο πρόβλημα, η ενότητα στην δράση, η βασανιστική προσπάθεια διεκδίκησης των μικρών και μεγάλων προβλημάτων, η προσπάθεια ώστε η αναγκαία και θεμιτή αντιπαράθεση των απόψεων να μην φθείρει τους εργατικούς θεσμούς και την κοινή δράση,

Η διεύρυνση της Δημοκρατίας και της συμμετοχής των εργαζομένων στις αποφάσεις όλα αυτά αποτελούν προϋποθέσεις αυτής της αγωνιστικής ενότητας.

Νέα συσπείρωση μέσα στα συνδικάτα για τα συνδικάτα. Η νέα στρατηγική των συνδικάτων απαιτεί την κατάκτηση της αυτονομίας τους, το χτύπημα της παραταξιοποίησης της γραφειοκρατίας και των εκφυλιστικών φαινομένων που υπάρχουν στις γραμμές του.

Η νέα στρατηγική προϋποθέτει την εφαρμογή μιας πιο συγκεκριμένης πολιτικής αγωνιστικής ενότητας στο χώρο δουλειάς, στον κλάδο σε γενικότερο επίπεδο, πάνω στο πρόβλημα μακριά από συμβιβαστικές πολιτικές αλλά και λογικές συγκρότησης μετώπων που δρουν εκτός συνδικάτων. Η εναλλακτική στρατηγική απαιτεί ένα αντιπαραθετικό στη σημερινή κυρίαρχη πολιτική μεταρρυθμιστικό σχέδιο σε συνδυασμό με την πάλη για τα άμεσα προβλήματα της καθημερινότητας.

Η εναλλακτική στρατηγική σημαίνει την διαμόρφωση ενός νέου διεθνισμού της εργατικής τάξης που θα συναρθρώνεται στο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο ώστε να εγερθούμε ως τάξη απέναντι στο υπερεθνικό κεφάλαιο αμφισβητώντας την γραμμή των επίσημων συνδικάτων παλεύοντας, ταυτόχρονα όμως, για τον αναπροσανατολισμό τους και όχι για τον αναχωρητισμό μιας μερίδας της Αριστεράς.

Η εναλλακτική στρατηγική απαιτεί να δοθεί το μεγαλύτερο βάρος και προσοχή στα πρωτοβάθμια σωματεία. Να ανοίξουν οι πόρτες τους διάπλατα στους εργαζόμενους να τους δώσουν ρόλο συμμετοχής και όχι οπαδού ή ψηφοφόρου κάθε φορά που έχουν αρχαιρεσίες να ανοιχτούν στα προβλήματα των πιο ευάλωτων κατηγοριών που σήμερα είναι έξω από τα συνδικάτα. Να γίνουν με λίγα λόγια κυψέλες δημιουργίας.

Η νέα στρατηγική προϋποθέτει και σχήματα προώθησης της μέσα στα συνδικάτα. Σχήματα πλατειά, αυτόνομα, ακόμα πιο μαχητικά και ριζοσπαστικά, με στελέχη και εργαζόμενους που ανεξάρτητα από την πολιτική τους αντίληψη θέλουν να αγωνιστούν, να αντιπαλέψουν όλες τις εκδοχές του νεοφιλελευθερισμού.

Η νέα στρατηγική προϋποθέτει τέλος, την ήττα και του κυβερνητικού συνδικαλισμού και των συνοδοιπόρων του αλλά και την αποδυνάμωση της σεχταριστικής, δήθεν ταξικής - δήθεν επαναστατικής γραμμής μέσα στα συνδικάτα και την δραστική αλλαγή των συσχετισμών.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εργάζεται προς αυτή την κατεύθυνση, θέτοντας ως κεντρικό στόχο την επόμενη πενταετία να αποτελεί μία δύναμη του 15% μέσα στο Ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα.

Επιδιώκει την συγκρότηση αντιπροσωπευτικών προεδρείων και την συμμετοχή της σ' αυτά, ως πρώτη επιλογή. Προσπαθεί ώστε τα σωματεία να ανοιχθούν στην πλειοψηφία των εργαζομένων, που σήμερα είναι έξω από τα συνδικάτα, επιδιώκει κοινή δράση και συμμετοχή στα διάφορα κινήματα.

Παρέμβαση παντού, συμμετοχή παντού μέσα στα συνδικάτα με θέσεις, προτάσεις, αποκάλυψη αρνητικών πλευρών, προβάλλοντας πάντα έναν θετικό λόγο που θα αποκρυσταλλώνει ένα νέο πνεύμα μέσα στα συνδικάτα.

Στρατηγικές και δράσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» την κυβερνητική περίοδο διακυβέρνησης από την ΝΔ 2004-2009.

Η παράταξη της «Αυτόνομης Παρέμβασης» εκτιμά¹⁰⁷¹ ότι στις εκλογές του 2004 η Ν.Δ εισέπραξε τη δυσαρέσκεια του λαού και έτσι κράτησε εντός του νεοφιλελεύθερου δικομματισμού την συντριπτική πλειοψηφία της λαϊκής ψήφου. Η Ελληνική Οικονομία έχει υποστεί σημαντικές μεταβολές, σαν αποτέλεσμα της εφαρμογής νεοφιλελεύθερων πολιτικών, οι οποίες προετοιμάστηκαν από τη δεκαετία του 1990, αλλά η εφαρμογή τους εντάθηκε από την περίοδο του 1990 και μετά, από τις κυβερνήσεις Μητσοτάκη και Σημίτη, ενώ την ίδια μορφή διαχείρισης ακολουθεί και η νέα κυβέρνηση της Ν.Δ., με τη συναίνεση του ΠΑΣΟΚ¹⁰⁷². Η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης θεωρεί ότι βασίζεται σε ένα μείγμα νεοφιλελεύθερων πολιτικών και αναδιαρθρώσεων οι οποίες ενισχύουν τη συσσώρευση του κεφαλαίου με στόχο να ενταχθεί αυτό στον διεθνή καταμερισμό και να σταθεί στον ευρωπαϊκό και διεθνή ανταγωνισμό. Βασική λογική της κυβέρνησης είναι να δώσει ακόμη μεγαλύτερη ευχέρεια στις ιδιωτικές επιχειρήσεις να παίξουν το ρόλο του «πρωταγωνιστή» της ανάπτυξης δίνοντας τους απόλυτη ελευθερία να το κάνουν και φθηνό εργατικό δυναμικό για να έχουν πολύ μεγαλύτερη κερδοφορία. Τα στοιχεία κερδοφορίας η Α.Π θεωρεί ότι είναι αποκαλυπτικά.¹⁰⁷³

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹⁰⁷⁴ ότι η πολιτική κατάσταση στη χώρα συνεχίζει να καθορίζεται από την κυριαρχία του δικομματισμού ο οποίος πορεύεται στα πλαίσια του νεοφιλελευθερισμού ανεξάρτητα από τις υπαρκτές διαφορές μεταξύ των κομμάτων που τον συγκροτούν. Η διακυβέρνηση της ΝΔ έχει αποκτήσει χαρακτηριστικά ηγεμονίας στο πολιτικό επίπεδο παρά την σκληρότητά της και τα σοβαρά προβλήματα που έχει προκαλέσει η πολιτική της στους εργαζόμενους, ζήτημα που θεωρεί ότι καταδεικνύει, την

¹⁰⁷¹ Αυτόνομη Παρέμβαση .Απόφαση Συντονιστικής Επιτροπής στις 26-4-2004

¹⁰⁷² Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες* , . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoineseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

¹⁰⁷³ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

¹⁰⁷⁴ ό.π.

συντηρητική μετατόπιση τμημάτων της κοινωνίας, την αδυναμία συγκρότησης εναλλακτικών λύσεων, τις νέες συμμαχίες που έχουν δημιουργηθεί στα πλαίσια του νεοφιλελευθερισμού, την ανεπάρκεια του συνδικαλιστικού κινήματος, όσο και τις αλλαγές που έχουν συντελεστεί στην κοινωνική δομή της χώρας.¹⁰⁷⁵

Για τα κοινωνικά προβλήματα στη χώρα η Α.Π θεωρεί ότι αυτά οξύνονται, οι μισθοί βρίσκονται στο κρεβάτι του Προκρούστη που έχει τη μορφή της μακρόχρονης λιτότητας, ακρίβειας και της αύξησης των ιδιωτικών δαπανών για κοινωνικές ανάγκες, που έχουν κυριολεκτικά αποδεκατίσει το εργατικό εισόδημα σε μεγάλες κατηγορίες εργαζομένων. Στο έδαφος των εκρηκτικών ανισοτήτων που άφησε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, η κυβέρνηση της ΝΔ εντείνει την επίθεσή της στους εργαζόμενους μέσω του παγώματος μισθών, του ασφαλιστικού αλλά και του φορολογικού συστήματος και κυρίως με την ανατροπή του συστήματος εργασιακών σχέσεων. Τα ψίχουλα που δίνονται στις πιο ευπαθείς ομάδες δεν αλλάζουν την εικόνα.¹⁰⁷⁶

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι κλιμακώνεται μια επίθεση και σε Ευρωπαϊκό και σε Εθνικό Επίπεδο και ότι στην Ελλάδα έχουν σημειωθεί στην πράξη οι μεγαλύτερες και πιο αρνητικές μεταβολές. Η ανασφάλιστη εργασία, οι αυτοαπασχολούμενοι εργαζόμενοι (δελτία παροχής υπηρεσιών, σύμβαση έργου) το καθεστώς των υπεργολαβιών, η ενοικίαση και ο δανεισμός εργαζομένων είναι τα καλύτερα εργαλεία του κεφαλαίου για την υποβάθμιση της θέσης των εργαζομένων. Οι επιπτώσεις στη νέα γενιά είναι δραματικές διότι ήδη στην πράξη και νομοθετικά έχουν επιβληθεί διαφορετικές ταχύτητες.¹⁰⁷⁷

Βασικές προτάσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» στα κεντρικά θέματα πάλης του επόμενου διαστήματος¹⁰⁷⁸ σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Όπως εκτιμά η Α.Π, αυτά θα είναι:

¹⁰⁷⁵ ό.π.

¹⁰⁷⁶ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

¹⁰⁷⁷ ό.π.

¹⁰⁷⁸ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις-εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

- ο χρόνος εργασίας,
- η μεταρρύθμιση των ασφαλιστικών συστημάτων,
- η συρρίκνωση των αμοιβών,
- η μετεγκατάσταση επιχειρήσεων,
- οι ιδιωτικοποιήσεις.

Πιο ειδικά θεωρεί¹⁰⁷⁹ ότι το συνδικαλιστικό κίνημα σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα παραστεί ανάγκη να παλέψει για :

- Την απόκρουση της Ευρωπαϊκής συνθήκης που συνταγματοποιεί τον νεοφιλελευθερισμό.
- Την απόκρουση των οδηγιών Bolkenstein και αυτής που αφορά τον εβδομαδιαίο χρόνο εργασίας.
- Την κατάργηση του συμφώνου σταθερότητας με τη σημερινή του μορφή και την αύξηση των δημόσιων επενδύσεων τουλάχιστον κατά 1% του κοινοτικού ΑΕΠ.
- Την υπεράσπιση του Δημόσιου Τομέα στις στρατηγικής σημασίας επιχειρήσεις και ειδικά των δημόσιων και κοινωφελών υπηρεσιών.
- Την εφαρμογή του 35ωρου σε ευρωπαϊκό επίπεδο και την προστασία και ενίσχυση των δημόσιων αναδιανεμητικών ασφαλιστικών συστημάτων.
- Την εναρμόνιση προς τα πάνω των μισθών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι βασικές προτάσεις που καταθέτει η «Αυτόνομη Παρέμβαση»

-Θεωρεί ότι η ελληνική οικονομία έχει ανάγκη από διαρθρωτικές αλλαγές, οι οποίες είναι αντίθετες με τις εφαρμοζόμενες συνταγές.

-Χρειάζονται σημαντικές τομές στην εκπαίδευση, με την ενίσχυση του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος και την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Το σύστημα αυτό πρέπει να συμπληρώνεται με ένα ουσιαστικό και αποδοτικό πλαίσιο δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης.

-Απαιτούνται σοβαρές αλλαγές στην υγεία, με αναβάθμιση του ρόλου του ΕΣΥ, ενίσχυση του ρόλου των Δημοσίων Νοσοκομείων και με αυστηρό έλεγχο της λειτουργίας των ιδιωτικών κλινικών. Η υγεία, η κοινωνική πρόνοια και η κοινωνική ασφάλιση πρέπει να θεωρούνται κοινωνικά αγαθά και σημαντικοί παραγωγικοί συντελεστές και όχι δημοσιονομικό κόστος.

¹⁰⁷⁹ ό.π.

-Είναι απαραίτητος ο δημοκρατικός εκσυγχρονισμός και η ουσιαστική αποκέντρωση της Δημόσιας Διοίκησης, με ενίσχυση του ρόλου των δημοσίων υπαλλήλων.

-Απαιτείται αναβάθμιση του ρόλου των ΔΕΚΟ, με διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα τους και τη δημοκρατική ανασυγκρότησή τους, για να στηριχτεί η οικονομική ανάπτυξη της χώρας μακριά από λογικές ιδιωτικοποίησης και χρήσης τους, ως εργαλείων κάλυψης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Η πολιτική ιδιωτικοποιήσεων αποδυνάμωσε την απασχόληση, ενώ μετέφερε σημαντικό κόστος στους ίδιους τους χρήστες. Να μην προχωρήσουν οι ιδιωτικοποιήσεις στις στρατηγικού χαρακτήρα επιχειρήσεις και στις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, και διεκδικούμε την ανάκτηση της δημόσιας ιδιοκτησίας σε όσες στρατηγικής σημασίας επιχειρήσεις έχουν ιδιωτικοποιηθεί.

- Να επανεκτιμηθεί ο ρόλος των δημόσιων επιχειρήσεων, ο οποίος είναι σημαντικός για την ανάπτυξη της χώρας και την κοινωνική αποτελεσματικότητα, στα πλαίσια μιας εναλλακτικής αναπτυξιακής στρατηγικής.

-Η φορολογική μεταρρύθμιση, η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ο εκσυγχρονισμός και η ενίσχυση της αγροτικής παραγωγής είναι επίσης αναγκαίες τομές.

-Η σωστή αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων, περιφερειακά και κλαδικά, η συγκρότηση ολοκληρωμένων οριζόντιων κλαδικών και περιφερειακών πολιτικών, είναι χρησιμότερα εργαλεία.

-Και πάνω από όλα είναι το κριτήριο, ότι η όποια ανάπτυξη είναι ανάγκη να στηριχτεί σε μια αναβαθμισμένη μισθωτή εργασία, καλά αμειβόμενη, με ένα σταθερό σύστημα εργασιακών σχέσεων, και ένα ισχυρό πλαίσιο κοινωνικής προστασίας, ώστε να είναι ικανή να παίξει, στις σύγχρονες συνθήκες, τον παραγωγικό της ρόλο.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση», την περίοδο αυτή συμμετέχει με όλες της τις δυνάμεις, στη συνδιοργάνωση, στις εργασίες, στις εκδηλώσεις και τις κινητοποιήσεις του 4^{ου} Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ που διεξάγεται στη χώρα μας. Στο γεγονός αυτό η «Αυτόνομη Παρέμβαση», αποδίδει «εξαιρετική σημασία» καθώς θεωρεί ότι ... «αποδεικνύει ότι η Ευρώπη των κινημάτων αντιστέκεται,

συζητά, προτείνει εναλλακτικές λύσεις»¹⁰⁸⁰. Η «Αυτόνομη Παρέμβαση», οργανώνει με άλλους φορείς αρκετά σεμινάρια που διεξάγονται στα πλαίσια αυτού του Φόρουμ¹⁰⁸¹.

Διαπιστώσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για την μισθολογική κατάσταση των μισθωτών στην Ελλάδα την εξεταζόμενη περίοδο

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» διαπιστώνει¹⁰⁸² ότι τα μισθολογικά εισοδήματα στην Ελλάδα εξακολουθούν να βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα καθώς η απόκλιση με της υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε παραμένει μεγάλη, ενώ σε συνθήκες εξαιρετικά χαμηλών αυξήσεων και μη κατανομής των αποτελεσμάτων από την αύξηση της παραγωγικότητας στους εργαζόμενους, η σύγκλιση παραμένει όνειρο θερινής νυκτός.

Με βάση αυτές της συνθήκες προβάλλει το αίτημα για σύγκλισή τους με της ευρωπαϊκούς μισθούς μέσα σε μία τριετία.

Σε συνδυασμό με της πιο πάνω στόχους, ανοίγει το θέμα του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, μέτωπο στην ακρίβεια, που κατατρώνει το εργατικό εισόδημα, αποτελεσματικό έλεγχο της κερδοσκοπίας, τη μείωση της φορολογίας στο πετρέλαιο και στα είδη λαϊκής ανάγκης, τον έλεγχο των τιμολογίων των ΔΕΚΟ, τον καθορισμό νέου εργατικού τιμαριθμού, που θα ανταποκρίνεται της πραγματικές δαπάνες της εργατικής οικογένειας.

Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για Δημόσιο τομέα και Δημοσίους Υπαλλήλους¹⁰⁸³

-Νέο μισθολόγιο για την ουσιαστική αναβάθμιση μισθών και συντάξεων, με ενσωμάτωση των γενικών και κλαδικών επιδομάτων στους βασικούς μισθούς και διαμόρφωση του κατώτερου βασικού μισθού στο ύψος 1.200 ευρώ.

-Ριζική τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου, για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, με διεύρυνση των θεμάτων που μπορούν να αποτελέσουν

¹⁰⁸⁰ Αυτόνομη Παρέμβαση. Δελτίο Τύπου. Αθήνα. 2-5-2006

¹⁰⁸¹ ό.π.

¹⁰⁸² Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις-εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

¹⁰⁸³ ό.π.

αντικείμενο των ΣΣΕ, τη θεσμοθέτηση αποδεκτού οργάνου μεσολάβησης και την κατοχύρωση των διαπραγματεύσεων για όλα τα επίπεδα του συνδικαλιστικού κινήματος.

-Επέκταση του θεσμού των βαρέων – ανθυγιεινών επαγγελμαμάτων και για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο¹⁰⁸⁴.

-Κατοχύρωση της αντικειμενικότητας της διαφάνειας και της αξιοκρατίας στις υπηρεσιακές μεταβολές των εργαζόμενων¹⁰⁸⁵. Απλούστευση διαδικασιών, κωδικοποίηση Νομοθεσίας, Χάρτη δικαιωμάτων πολιτών, ανεξάρτητα υπηρεσιακά Συμβούλια¹⁰⁸⁶.

-Μονιμοποίηση όλων των συμβασιούχων, που καλύπτουν πάγιες ανάγκες με ταυτόχρονη κατάργηση του θεσμού, καθώς και του θεσμού των εργαζομένων με μερική απασχόληση.

-Διατήρηση, αναβάθμιση και αύξηση των πόρων για τη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών και ιδιαίτερα αυτών που αναφέρονται στα κοινωνικά δικαιώματα.

-Θεσμοθέτηση της περιφερειακής Αυτοδιοίκησης και ενίσχυση της Αυτοδιοίκησης όλων των βαθμίδων, με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων για την αποτελεσματική λειτουργία της.

-Ουσιαστικές αυξήσεις στους μισθούς και τις συντάξεις, που να καλύπτουν τον πληθωρισμό, την άνοδο του ΑΕΠ και μέρος της απώλειας των αποδοχών.

-Στα κεντρικά ζητήματα¹⁰⁸⁷ που θέτει η κυβέρνηση, που όπως εκτιμά η παράταξη θα αφορούν στις εργασιακές σχέσεις, στο ασφαλιστικό, στις ιδιωτικοποιήσεις, στο εισόδημα των εργαζομένων - ανέργων - συνταξιούχων, στο όλο ρυθμιστικό πλαίσιο που αφορά την εργασία (που αποδομείται στο όνομα

¹⁰⁸⁴ Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ, *Συνεχίζεται ο εμπαιγμός της Κυβέρνησης για τα Βαρέα Ανθυγιεινά στο Δημόσιο*, 2007-06-27, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio-2/6307-arxeio-deltion-typoy-2007

¹⁰⁸⁵ Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ Δελτίο Τύπου Αυτόνομης Παρέμβασης-ΑΔΕΔΥ για τον Υπαλληλικό Κώδικα. 2007-01-23, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio-2/6307-arxeio-deltion-typoy-2007

¹⁰⁸⁶ Αυτόνομη Παρέμβαση ΑΔΕΔΥ, *Υπαλληλικός Κώδικας. Οι κομματικές πελατειακές σχέσεις διαιωνίζονται*, 2006-03-31, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio/6287-arxeio-palaion-anakoinoseon-2006

¹⁰⁸⁷ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

αντιδραστικών μεταρρυθμίσεων) και στα θέματα δημοκρατίας στους τόπους δουλειάς. Γι' αυτά τα ζητήματα το μέλημα της παράταξης θα είναι να δοθούν σωστά οργανωμένοι αγώνες μέσα από τα συνδικάτα, αλλά και με δικές της αυτοτελείς προσπάθειες που θα ενισχύουν την προσπάθεια των συνδικάτων.

-Για τις εργασιακές σχέσεις, θεωρεί ότι χρειάζεται μια συντονισμένη προσπάθεια σε βάθος χρόνου η οποία, από την μια μεριά θα επιχειρεί να ενεργοποιήσει το συνδικαλιστικό κίνημα για την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας και από την άλλη, θα αναδεικνύει το αίτημα της μείωσης του χρόνου εργασίας, της ακύρωσης ελαστικών μορφών απασχόλησης ή του περιορισμού άλλων, με ταυτόχρονη προστασία όσων εργάζονται με αυτές τις μορφές, της τακτοποίησης των συμβασιούχων, των θεμάτων υγιεινής και ασφάλειας.

Η σημερινή κατάσταση που χαρακτηρίζεται από την πλήρη υπονόμευση των συλλογικών συμβάσεων στον χώρο των ΔΕΚΟ και με άλλους τρόπους στον ιδιωτικό τομέα, πρέπει με κάθε τρόπο να αντிகρουστεί.

Η παράταξη θεωρεί ότι πρέπει επίσης να απαιτήσει την δημιουργία ενός νέου ρυθμιστικού πλαισίου για την σταθερή απασχόληση και την ταχεία και σε όφελος των εργαζομένων δικαστική επίλυση των εργατικών διαφορών, να ανοίξει ή ίδια το θέμα, να επεξεργαστεί το πλαίσιο στόχων, να προχωρήσει σε ημερίδα το πρώτο τρίμηνο και να σχεδιάσει κεντρικές, κλαδικές και τοπικές πρωτοβουλίες. Επιδιώκει επίσης συσπειρώσεις εργαζομένων που εργάζονται με ελαστικές μορφές στο Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα για να αναπτυχθούν δράσεις κατά της επισφαλούς εργασίας και του ηλικιακού διαχωρισμού των εργαζομένων.

-Για την Παιδεία και την Υγεία. Ο πρώτος κύκλος αντιπαράθεσης στα ζητήματα της παιδείας, ανέδειξε κατά την παράταξη, τις δυνατότητες αλλά και τις δυσκολίες αυτής της προσπάθειας. Ο αγώνας μπαίνει τώρα, όπως εκτιμά, στην δεύτερη πιο κρίσιμη φάση του. Απαιτείται να διατυπωθεί με πλήρη τρόπο η εναλλακτική της πρότασης, η οποία διαφοροποιείται από την υπάρχουσα κατάσταση και βρίσκεται στον αντίποδα των νεοφιλελεύθερων πολιτικών. Η κοινωνική ήττα που εν μέρει δέχτηκε η κυβέρνηση πρέπει να μετατραπεί σε ιδεολογικοπολιτική ήττα και αυτό απαιτεί άλλης κλίμακας παρέμβαση σε όλα τα επίπεδα. Οι δυνάμεις του δικομματισμού συμφωνούν σε νεοφιλελεύθερες αλλαγές. Συμφωνούν στην τροποποίηση του άρθρου 16. Απαιτείται σ' αυτή τη φάση η ευρύτερη δυνατή

συσπείρωση εργαζομένων και νεολαίας στην αντιπαράθεση με την ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στην δημιουργία ενός ισχυρού κινήματος με στόχο την προστασία και αναβάθμιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας σ' όλη την κλίμακα του εκπαιδευτικού συστήματος, με αιχμή το άρθρο 16, την προστασία του ασύλου, την απόσυρση του νόμου πλαισίου. Με αποφασιστικότητα πρέπει να αντιμετωπιστεί η τακτική ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, οι οποίες από κοινού προσπαθούν να υποβαθμίσουν την σοβαρότητα της αναθεώρησης του άρθρου 16, ώστε να διευκολύνουν το ΠΑΣΟΚ και επιχειρούν ταυτόχρονα με τον ίδιο στόχο να «οργανώσουν» μια διαδικασία εθνικού διαλόγου για όλα τα θέματα της παιδείας, διαδικασία η οποία ιδίως σε φάση ανάπτυξης των αγώνων θα λειτουργήσει αποπροσανατολιστικά και εκτονωτικά στους αγώνες. Η παράταξη διατυπώνει την ριζική διαφωνία της μ' αυτή την τακτική.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» επιδιώκει να γίνουν αποδεκτοί οι βασικοί στόχοι του εκπαιδευτικού κινήματος, να υπάρξει μια διαδικασία ουσιαστικής συζήτησης εντός του συνδικαλιστικού κινήματος, που από τη μια μεριά θα οδηγεί στην προσέγγιση των ανωτάτων οργανώσεων στις θέσεις του εκπαιδευτικού κινήματος, θα προωθεί νέες επεξεργασίες και ταυτόχρονα θα αναγνωρίζει την συνευθύνη όλων των συνδικαλιστικών οργανώσεων για το θέμα της παιδείας.

Επιδιώκει έτσι να αρθούν οι διαφορές μεταξύ των οργανώσεων και να αποφασιστεί η συγκρότηση ενός αγωνιστικού μαζικού κινήματος για την δημόσια δωρεάν παιδεία που αναπόσπαστο στοιχείο και αιχμή θα έχει τον στόχο της μη αναθεώρησης του άρθρου 16.

Εφ' όσον οι ηγεσίες ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ επιμένουν στην διοργάνωση ενός αποπροσανατολιστικού εθνικού κοινωνικού διαλόγου, ερήμην του εκπαιδευτικού κινήματος, η παράταξη θα είναι απέναντι , θα καταγγείλει και δεν θα συμμετάσχει.

-Ανάλογης σημασίας είναι οι εξελίξεις στο χώρο της Υγείας. Ανεξάρτητα των κλαδικών αγώνων που πρέπει να στηρίξει η παράταξη, είναι επείγουσα η ανάγκη διαμόρφωσης ενός μετώπου που θα καλύπτει όλο το πλαίσιο Υγεία – Φάρμακο – Ασφαλιστικός Οργανισμός Υγείας. Η Γραμματεία εξουσιοδοτείται να οργανώσει και την εσωτερική συζήτηση, αλλά και τον σχεδιασμό αυτής της προσπάθειας.

-Για το εισόδημα: Υπάρχουν οι εκκρεμότητες στον Δημόσιο Τομέα και σε επίπεδο κλάδων. Πρέπει να παρακολουθούνται από κοντά τις εξελίξεις και κυρίως

πρέπει να εντείνεται το μέτωπο της παράταξης ενάντια στην πολιτική λιτότητα, ιδίως στον δημόσιο τομέα και επίσης πρέπει να ζυμώνεται η κεντρική θέση για την σύγκλιση με τους ευρωπαϊκούς μισθούς, για όλους τους εργαζόμενους.

-Για τις ιδιωτικοποιήσεις, την προώθηση συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τους κανονισμούς στις ΔΕΚΟ, απαιτείται άλλος τρόπος αντιμετώπισης. Επιτέλους πρέπει να προωθηθεί ο συντονισμός των οργανώσεων, ο οποίος είναι ρηχός, αποσπασματικός και ατελέσφορος. Η εξέλιξη στον ΟΤΕ επιβάλει άμεσες δράσεις. Θα αναλάβει η παράταξη πρωτοβουλίες με συντονισμό πρώτα των δικών μας δυνάμεων, ώστε να υπάρξουν και κοινοί στόχοι και δράση μέσα από τα συνδικάτα. Η προσπάθεια αυτή πρέπει να συνοδεύεται από ιδεολογική αντίκρουση του δόγματος του νεοφιλελευθερισμού, αλλά και την ανάδειξη των συνεπειών του στην κοινωνία, καθώς και με προβολή εναλλακτικών προτάσεων που θα τονίζουν τον κοινωνικό και αναπτυξιακό ρόλο των δημοσίων επιχειρήσεων, σε αντιδιαστολή και με την σημερινή τους λειτουργία, όσο και με την προοπτική που διαμορφώνει ο νεοφιλελευθερισμός.

-Για το κυβερνητική απόπειρα αναθεώρησης του Συντάγματος, η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι το κύριο βάρος της αντιπαράθεσης θα επικεντρωθεί στα άρθρα 16, 21, 22, 24, 103, 106. Η αντιπαράθεση αυτή πρέπει να συνοδεύεται με τον αγώνα για συνδικαλιστικές ελευθερίες και Δημοκρατία στους χώρους εργασίας.

Διαπιστώσεις και Προτάσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» (Α.Π) για Κοινωνική Ασφάλιση και Συνταξιοδοτικό

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» δεν θεωρεί ότι η λύση, απέναντι στην απειλή χειροτέρευσης των όρων του ασφαλιστικού την περίοδο αυτή, είναι σε καμιά περίπτωση η υποστήριξη του νόμου «Ρέππα» αλλά η ανάπτυξη μιας στρατηγικής επιθετικής – διεκδικητικής, που να απαιτεί ένα νέο βελτιωμένο σύστημα ασφάλισης¹⁰⁸⁸ που δεν θα κάνει αποδεκτή την τρομοκρατία του δημογραφικού.

¹⁰⁸⁸ Αυτόνομη Παρέμβαση. Δελτίο τύπου Αυτόνομης Παρέμβασης για το Ασφαλιστικό. 2005-11-07, στο δικτυακό τόπο: http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu_arxeio-2/6305-arxeio-deltion-typou-2005

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» διεκδικεί ένα νέο ασφαλιστικό πλαίσιο, που απαιτεί την κατάργηση των αντιασφαλιστικών διατάξεων των νόμων της Ν.Δ και του ΠΑΣΟΚ.

Αυτό το πλαίσιο θεωρεί ότι θα πρέπει να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά¹⁰⁸⁹:

-Η ενοποίηση της κύριας σύνταξης σε ένα Ταμείο μισθωτών πρέπει να έχει εθελοντικό χαρακτήρα και προϋποθέσεις χρηματοδότησης οι οποίες δεν θα οδηγούν σε επιβάρυνση του ΙΚΑ, αλλά στην επιβάρυνση των αντίστοιχων εργοδοτών και του κράτους, στο μέρος που του αναλογεί με την τριμερή χρηματοδότηση. Οι όροι συνταξιοδότησης δεν πρέπει να χειροτερεύσουν, και προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να εξετασθεί η συνέχιση σχετικής διαφοροποίησης στις καταβαλλόμενες εισφορές – συνεισφορές. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, αξιώνουν να παραμείνουν στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά το ασφαλιστικό τους για την κύρια και επικουρική σύνταξη όσο και σε σχέση με το εφάπαξ.

-Η ομαδοποίηση των επικουρικών είναι αποδεκτή μόνο στο βαθμό που έχει εθελοντικό χαρακτήρα και δεν παραβιάζει κεκτημένα ασφαλιστικά δικαιώματα.

-Τα γενικά όρια ηλικίας να μην αλλάξουν, ζητείτε η καθιέρωση της 35ετίας χωρίς όριο ηλικίας, την πλήρη τουλάχιστον, αναπλήρωση των μισθών από την κύρια και επικουρική σύνταξη. Αναπροσαρμογή των συντάξεων με βάση τις συλλογικές συμβάσεις, ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για ελαστικά απασχολούμενους, ανέργους εργαζόμενους στα βαρέα ανθυγιεινά.

-Επαναφορά του αιτήματος για τριμερή χρηματοδότηση και την συμμετοχή του κράτους κατά τα 3/9 της εισφοράς συνεισφοράς για κάθε εργαζόμενο, απαίτηση για την πλήρη κάλυψη των υποχρεώσεων του κράτους προς το ΙΚΑ (15ετής διακανονισμός για την τριμερή χρηματοδότηση, 7ετής διακανονισμός για τις υποχρεώσεις του ΙΚΑ προς άλλους οργανισμούς), κατάργηση της ανασφάλιστης εργασίας. Αποκατάσταση των καταληστευμένων αποθεματικών μέσω ειδικού αποθεματικού, στο οποίο θα συνδράμουν με ειδική φορολόγηση οι εργοδότες.

-Ενίσχυση του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα του συστήματος ασφάλισης, με σύστημα δύο πυλώνων κύριας και επικουρικής σύνταξης, με πλήρη εγγύηση

¹⁰⁸⁹ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

του κράτους για την κύρια σύνταξη και συλλογική ανταποδοτικότητα των επικουρικών.

-Η θέση της «Αυτόνομης Παρέμβασης» για τα επαγγελματικά ταμεία είναι αρνητική, γιατί υποκαθιστούν το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, με όρους αναγκαστικά ιδιωτικής ασφάλισης και οδηγούν σε νέο κατακερματισμό. Υποστηρίζει την θέση για ένα ενιαίο ταμείο παροχής εφάπαξ, για όσους εργαζόμενους δεν το λαμβάνουν, με κεντρική διαπραγμάτευση, και με όρους ενός Ταμείου καθορισμένων εισφορών και παροχών.

Διαπιστώσεις και Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για εργασιακές σχέσεις¹⁰⁹⁰

Ο στόχος της «Αυτόνομης Παρέμβασης» είναι η πλήρης και η σταθερή απασχόληση χωρίς ελαστικότητες. Προς αυτή την κατεύθυνση καταθέτει προτάσεις για την δημιουργία ενός νέου θεσμικού πλαισίου που να προβλέπει τα ακόλουθα:

-Κατάργηση των μορφών απασχόλησης που έχουν σχέση με ενοικίαση και δανεισμό των εργαζομένων.

-Καθιέρωση ελάχιστης χρονικής διάρκειας για τη σύμβαση ορισμένου χρόνου. Μετατροπή δύο διαδοχικών συμβάσεων - ανεξάρτητα αν έχει προκύψει διακοπή - σε σύμβαση αορίστου χρόνου, εφόσον η συνολική τους διάρκεια ξεπερνά τους 10 μήνες.

-Όσοι εργάζονται με μερική απασχόληση αμείβονται κατά 25% περισσότερο, έχουν συγκεκριμένο ωράριο ημερησίως που δεν μπορεί να υπολείπεται των 4 ωρών, ενώ οποιαδήποτε υπέρβαση πληρώνεται υπερωριακά.

-Οι υπεργολάβοι, ως άμεσοι εργοδότες, είναι συνυπεύθυνοι μαζί με τον άμεσο εργοδότη για την εφαρμογή των συμβάσεων και της νομοθεσίας και καθιερώνονται υψηλά πρόστιμα σε περιπτώσεις παραβιάσεων.

-Ο χρόνος εργασίας τροποποιείται με Συλλογική Σύμβαση. Απαιτούμε την καθιέρωση 35ωρου 7ωρου πενθήμερου, οι όποιες τροποποιήσεις σε επιχειρήσεις συνεχούς λειτουργίας να γίνονται με Συλλογικές Συμβάσεις σε εβδομαδιαία βάση.

¹⁰⁹⁰ ό.π.

-Ενιαία, μόνιμη σχέση εργασίας στο δημόσιο. Καμία παραβίαση κανονισμών – οργανισμών σε ΔΕΚΟ – Τράπεζες.

-Πλήρη νομιμοποίηση και κοινωνική ένταξη όλων των μεταναστών.

-Κεντρικό ζήτημα της επόμενης περιόδου είναι η αυστηρή εφαρμογή των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας, με μεγάλες ποινές στους εργοδότες, με ενισχυμένο τον ρόλο των εργαζομένων, με ουσιαστική αύξηση του δυναμικού σε γιατρούς εργασίας και τεχνικούς ασφαλείας και εντατικούς ελέγχους από την Επιθεώρηση Εργασίας.

-Το κεντρικό ζήτημα από την άποψη των διαρθρωτικών αλλαγών, είναι η μείωση του ωραρίου στις 35 ώρες την εβδομάδα, που θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Απαιτείται, επίσης, ένα πλέγμα πολιτικών ενίσχυσης της απασχόλησης στο κοινωνικό τομέα, το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής.

Για ανάγκη Φορολογικής Μεταρρύθμισης

Το ζήτημα της φορολογικής μεταρρύθμισης παραμένει¹⁰⁹¹ για την «Αυτόνομη Παρέμβαση» ζητούμενο και κομβικό σημείο, όχι μόνο από άποψη φορολογικής δικαιοσύνης αλλά και από την άποψη της αποτελεσματικότητάς του, όσον αφορά την χρηματοδότηση των εσόδων για αυξημένες κοινωνικές δαπάνες.

-Διαφωνεί ριζικά με τη φορολογική ελάφρυνση των επιχειρήσεων και ζητά μεγαλύτερη και προοδευτική επιβάρυνσή τους.

-Διεκδικεί την αλλαγή σχέσης άμεσων - έμμεσων φόρων και τη μηδενική κλίμακα σε είδη λαϊκής ανάγκης.

-Απαιτεί προσθήκη και αναδιάρθρωση των κλιμακίων, αίτημα που σήμερα είναι το πιο σημαντικό. Αφορολόγητο στα 14.000 ευρώ και τιμαριθμοποίησή του. Τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας, πρόσθετα μέτρα απαλλαγών για την οικογένεια, χτύπημα της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής.

¹⁰⁹¹ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες , . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

Διαπιστώσεις και Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για Εκπαίδευση -Υγεία –Πρόνοια¹⁰⁹²

Τα ζητήματα αυτά η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι είναι σε προτεραιότητα στην ατζέντα της κυβέρνησης, με όρους όμως που αποδυναμώνουν το κοινωνικό τους περιεχόμενο και εισάγουν αγοραίες λογικές.

Οι θέσεις της «Αυτόνομης Παρέμβασης» είναι διατυπωμένες στην χάρτα διεκδικήσεων και επιθυμεί αναβάθμιση των αιτημάτων που σχετίζονται με τα κρίσιμα αυτά θέματα, με αιτήματα που αντιστρατεύονται στις νεοφιλελεύθερες επιλογές.

Ειδικότερα,

-Ζητούμε από τα συνδικάτα να συμβάλουν στη διαμόρφωση ενός μετώπου για την υπεράσπιση της Δημόσιας Παιδείας και Υγείας.

-Διεκδικούμε την ενίσχυση όλων των επιπέδων της δημόσιας εκπαίδευσης και του προσδιορισμού της μορφωτικής αυτοτέλειας του κάθε επιπέδου, την αύξηση της χρηματοδότησης στο 5% του ΑΕΠ, την καθιέρωση 12χρονης υποχρεωτικής και δωρεάν εκπαίδευσης, την μείωση του ανωτάτου ορίου μαθητών ανά τμήμα, την ελεύθερη πρόσβαση στα Πανεπιστήμια, την απόκρουση πολιτικών αγοράς που προωθούν το πανεπιστήμιο-επιχείρηση, την αντίκρουση της στρατηγικής της Μπολόνια, την εισαγωγή της δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης, με όρους που θα καλύπτουν τις ανάγκες της κοινωνίας και όχι τα στενά συμφέροντα των επιχειρήσεων, την αναβάθμιση του εισοδήματος και του ρόλου των εκπαιδευτικών.

-Διεκδικούμε επίσης, αναβάθμιση των υπηρεσιών του Εθνικού Συστήματος Υγείας, την κατοχύρωση του Δημόσιου χαρακτήρα του και την απόκρουση της εμπορευματοποίησης των υπηρεσιών υγείας. Την Δωρεάν και χωρίς περιορισμούς πρόσβαση στις υπηρεσίες Υγείας όσων ζουν και εργάζονται σε αυτή την χώρα.

-Την αύξηση των δημόσιων δαπανών στο 6% του ΑΕΠ για την υγεία, πολιτικές για φθηνό φάρμακο.

¹⁰⁹² ό.π.

-Την δημιουργία δικτύου πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας με στόχο την πρόληψη και την προαγωγή της υγείας, την εφαρμογή του θεσμού του οικογενειακού γιατρού.

-Την σύγκρουση με τα φαινόμενα παραοικονομίας που λυμαινούνται το Δημόσιο σύστημα.

-Τον έλεγχο του ιδιωτικού τομέα που σήμερα λειτουργεί χωρίς όρους και προδιαγραφές.

-Διεκδικούμε την δημιουργία δομών πρόνοιας για ευαίσθητες κατηγορίες και την αναβάθμιση των υφισταμένων δομών που σήμερα έχουν περιορισμένο πεδίο δράσης, μακριά από όρους φιλανθρωπίας, τη δημιουργία ενός πανελλαδικού δικτύου βρεφονηπιακών σταθμών, μέτρα αντιμετώπισης της φτώχειας, μέτρα για τους μετανάστες, την χορήγηση παροχών, σε χρήμα και σε είδος, σε όσους έχουν ανάγκη.

-Επιδιώκουμε την αναβάθμιση των οργανισμών κοινωνικής πολιτικής, απαιτούμε να ενισχυθεί ο ρόλος των εργαζομένων στις διοικήσεις τους, ώστε να μην είναι υποχέριο των εκάστοτε κυβερνήσεων.

-Απαιτούμε να ισχύσει η τριμερής χρηματοδότηση, να βελτιωθούν οι όροι και τα προγράμματα στεγαστικής πολιτικής, καθώς και οι υπηρεσίες αναψυχής και πολιτισμού της εργατικής εστίας.

Εκτιμήσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, την ΑΔΕΔΥ και τις συνδικαλιστικές παρατάξεις.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι η κατάσταση¹⁰⁹³ στη **Συνομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (CES)** δεν έχει αλλάξει σε επίπεδο στρατηγικής καθώς και η νέα ηγεσία της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας, που εκλέχτηκε στο προηγούμενο συνέδριο, κινείται στα ίδια πλαίσια.

Υπάρχει η επιμονή στην στρατηγική του κοινωνικού διαλόγου, που αποτελεί άλλωστε δομικό στοιχείο του κοινωνικού ευρωπαϊκού μοντέλου. Ωστόσο, η παράταξη θεωρεί ότι αποτελεί αντίφαση η μονομερής προσήλωση στον κοινωνικό

¹⁰⁹³ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις-εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

διάλογο, όταν τα υπόλοιπα στοιχεία που συνθέτουν το κοινωνικό μοντέλο της Ευρώπης αποσυντίθενται (ενισχυμένο σύστημα κοινωνικής προστασίας, πλήρης απασχόληση). Φυσικά δεν υποτιμά κανείς τις πανευρωπαϊκές κινητοποιήσεις που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία. Ωστόσο, αυτές έχουν επετειακό χαρακτήρα και δεν διαφοροποιούν την ενσωματωμένη λογική της ηγεσίας της CES. Παρά το γεγονός ότι έχει ανέβει ο ρόλος των ταξικών συνδικάτων εντός της CES, παραμένει ο προσανατολισμός της δράσης τους σε εθνικό επίπεδο και υποβαθμίζεται ο σημαντικός ρόλος που θα μπορούσε δυνητικά να διαδραματίσει η Συνομοσπονδία των Ευρωπαϊκών συνδικάτων.

Ο στόχος για την αλλαγή προσανατολισμού της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας είναι κεντρικός για την «Αυτόνομη Παρέμβαση».

Η μάχη για την επίτευξη της ευρωπαϊκής συλλογικής σύμβασης, αλλά και των τομεακών συμβάσεων, η παρέμβαση και με άλλα αιτήματα ευρωπαϊκής διάστασης, αποτελούν κρίκους για την μετατόπιση της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας σε συγκρουσιακή λογική με την νεοφιλελεύθερη στρατηγική της ΕΕ.

Παραμένει υποτυπώδης έως ανύπαρκτος ο συντονισμός των αριστερών συνδικαλιστών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ζήτημα στο οποίο πρέπει να συμβάλουμε αποφασιστικά με τη δημιουργία δικτύου αριστερών συνδικαλιστών, ώστε με καλύτερους όρους να αγωνιστούμε για τη διαφοροποίηση της στρατηγικής των συνδικάτων. Ο ρόλος του ευρωπαϊκού κοινωνικού φόρουμ προς αυτή την κατεύθυνση είναι σημαντικός, γιατί επιτρέπει τον συγχρωτισμό και την κοινή δράση των συνδικάτων με τα νέα κινήματα κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹⁰⁹⁴ ότι **ο συνδικαλιστικός χάρτης στις ελληνικές συνδικαλιστικές οργανώσεις** παραμένει ίδιος με την προηγούμενη περίοδο χωρίς να διαφοροποιηθεί αισθητά, καθώς στις τριτοβάθμιες οργανώσεις, παρά την μικρή ενίσχυση των δυνάμεων μας, επιβεβαιώθηκε η κυριαρχία των ΠΑΣΚΕ-ΔΑΚΕ και η στασιμότητα των δυνάμεων του ΠΑΜΕ.

¹⁰⁹⁴ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 3^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 29-30 Νοέμβρη 2008, Πανεργατική Συσπείρωση και Πάλη για την ανατροπή του Νεοφιλελευθερισμού, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6716-apofaseis-ths-3hs-panelladikh-syndiaskepshs-ths-aftonomhs-paremvashs-29-30-noemvrh-2008>

Σε δευτεροβάθμιο επίπεδο¹⁰⁹⁵, όπως εκτιμά η «Αυτόνομη Παρέμβαση» τα πράγματα έχουν μεγαλύτερες αντιφάσεις, λόγω ακριβώς του γεγονότος ότι οι ηγεσίες είναι πιο κοντά στη βάση και η πίεση των εργαζομένων, όπου υπάρχει, φέρνει καλύτερα αποτελέσματα. ΠΑΣΚΕ και ΔΑΚΕ προσπαθούν να ακολουθούν κοινή στάση, άλλοτε το καταφέρνουν, άλλοτε όχι. Εκτιμά ότι υπάρχει μια ασταθής ισορροπία συμβιβασμού που μπορεί να ανατρέπεται από την παρέμβαση του αγωνιστικού κινήματος και των εργαζομένων.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹⁰⁹⁶ ότι το συνδικαλιστικό κίνημα δεν έχει καταφέρει να λύσει μια αντίθεση που το διαπερνά. Η αντίθεση αυτή έχει από την μια μεριά, σημαντικές αλλαγές που έχουν προκύψει στην ίδια την παραγωγική διαδικασία, στον χώρο-χρόνο εργασίας, στην διαστρωμάτωση της εργατικής τάξης, στον τρόπο που διαμορφώνουν το εισόδημά τους διάφορα τμήματά της, στην συνείδηση του ατομικού και συλλογικού εργάτη και από την άλλη μεριά, παραμένει η ίδια μορφή και ο ίδιος γραφειοκρατικός τρόπος λειτουργίας των συνδικάτων.

Αυτή η αντίθεση, η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θεωρεί ότι θα μπορέσει να ξεπεραστεί μόνο αν τα συνδικάτα ανοιχτούν στους «εκτός των τειχών» εργαζόμενους, που σήμερα αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία και προχωρήσουν σε σημαντικές τομές στον τρόπο συγκρότησής, στο περιεχόμενο, και στον τρόπο δράσης τους. Οι αλλαγές αυτές όμως θα μπλοκάρονται όσο το κίνημα παραμένει παγιδευμένο στα πλαίσια της διαπάλης μεταξύ δύο στρατηγικών.

Αυτής που επιδιώκει να ενσωματώσει τα συνδικάτα στις ανάγκες του συστήματος και των εκάστοτε κυβερνητικών επιλογών, η οποία είναι κυρίως υπεύθυνη για την κακοδαιμονία του κινήματος, αλλά και αυτής που επιδιώκει την ενσωμάτωσή του στις τακτικές και στρατηγικές επιλογές του αυτοαποκαλούμενου "κόμματος της εργατικής τάξης". Η υπέρβαση της κρίσης περνά, συνεπώς, μέσα από την ήττα και των δυο αυτών στρατηγικών.

¹⁰⁹⁵ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

¹⁰⁹⁶ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις-εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι το συνδικαλιστικό κίνημα με τους όρους που κινείται βρίσκεται σε μία διαδικασία κρίσης. Αναπαράγει και ανακυκλώνει τα προβλήματά του. Οι αλλαγές στην παραγωγική δομή και ιδιαίτερα η έξαρση των ιδιωτικοποιήσεων έχουν αποδυναμώσει τον συνδικαλιστικό πυλώνα των ΔΕΚΟ, στον οποίο μέχρι τώρα βασιζόταν το συνδικαλιστικό κίνημα, ενώ η απομαζικοποίηση του ιδιωτικού τομέα είναι η μεγάλη πληγή. Αυτές οι εξελίξεις, εκτιμά ότι σηματοδοτούν ένα εξαιρετικά δυσμενές μέλλον. Ο συσχετισμός δυνάμεων δεν διαφοροποιείται και πρέπει να μας προβληματίζει, τονίζει η παράταξη, ειδικά η σταθερότητά του, ζήτημα για το οποίο χρειάζεται να γίνουν ειδικές και σε βάθος συζητήσεις και να ληφθούν αντίστοιχα μέτρα. Βασικός μας στόχος είναι η ριζική αλλαγή των συσχετισμών δυνάμεων μέσα στα συνδικάτα διότι μόνο έτσι θα έχουμε πλήρη αναπροσανατολισμό και ανατροπή του όλου τρόπου λειτουργίας τους που βρίσκεται σε αναντιστοιχία με τους εργαζόμενους¹⁰⁹⁷.

Για τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές παρατάξεις

Για την ΠΑΣΚ-ΔΥ : Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» αναγνωρίζει ότι η ΠΑΣΚ-ΔΥ διατηρεί την πρωτοκαθεδρία της στο συνδικαλιστικό κίνημα σε όλη αυτή την εξεταζόμενη περίοδο.

Στην κυβερνητική αυτή περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ, η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι η ΠΑΣΚ-ΔΥ:

- οργανώνεται πιο αποτελεσματικά,
- συγκροτείται σε μια στενή παραταξιακή λογική,
- επιζητεί πιο ουσιαστικό ρόλο στα εσωτερικά του ΠΑΣΟΚ,
- διαπραγματεύεται την υπεράσπιση στελεχών της από την κομματική έφοδο της Νέας Δημοκρατίας.

Σε συνδικαλιστικό επίπεδο, θεωρεί ότι διατηρεί καλές σχέσεις με την ΔΑΚΕ, ιδίως στα ζητήματα αξιοποίησης μηχανισμών και ταυτόχρονα διαπραγματεύεται με το ΠΑΜΕ και επιχειρεί να μειώσει τον ρόλο της «Αυτόνομης Παρέμβασης» μέσα στα συνδικάτα. Εκτιμά επίσης ότι επιχειρεί να αναπτύξει, παρά το σοβαρό πρόβλημα αναξιοπιστίας της, μία διεκδικητική λογική που θέλει όμως να την

¹⁰⁹⁷ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

φέρνει στα μέτρα της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ. Παράλληλα όμως εκτιμά ότι δεν μπορεί να ξεφύγει από το νεοφιλελεύθερο πολιτικό πλαίσιο που στήριξε το προηγούμενο διάστημα, πράγμα που δείχνει τις μακροπρόθεσμες και τις στρατηγικού χαρακτήρα επιπτώσεις της μετάλλαξης της ηγεσίας της. Η αδυναμία της να απομακρυνθεί από τον πολιτικό της φορέα την συμπαρασύρει στις ιδεολογικές μετακινήσεις του και την προσδιορίζει ως μία συνιστώσα της νεοφιλελεύθερης συναίνεσης.

Η ηγεσία της ΠΑΣΚ-ΔΥ, παρά το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ αυτή την περίοδο βρίσκεται στην αντιπολίτευση, εντούτοις όπως εκτιμά¹⁰⁹⁸ η «Αυτόνομη Παρέμβαση» η τακτική της δεν διαφοροποιήθηκε στην πράξη αισθητά σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Αυτό θεωρεί ότι αποδεικνύει την βαθύτερη πρόσδεση της σε ένα κλίμα συναίνεσης, με το χαρακτήρα των πολιτικών που ασκούνται ανεξάρτητα του φορέα που τις ασκεί. Η ηγετική της ομάδα έχει υποστεί μια μεγάλη συντηρητική μετατόπιση, έχει χάσει τα όποια ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά είχε στο παρελθόν και αυτό την οδηγεί πολλές φορές σε επιλεκτική συμμαχία με την ΔΑΚΕ. Παρά το γεγονός ότι συμμετείχε στις αποφάσεις για αγώνες, εντούτοις αποδυνάμωσε το πλαίσιο διεκδίκησης, ενώ αδιαφόρησε για την ουσιαστική προετοιμασία των αγώνων, δίνοντας την εντύπωση ότι δεν την ενδιαφέρει το αποτέλεσμα, αλλά το αγωνιστικό «φαινόσθαι» και κυρίως η εναρμόνισή της με τις επιλογές του ΠΑΣΟΚ. Οι ευθύνες της για την προϊούσα απαξίωση των συνδικάτων και λόγω της στάσης της αλλά και εξαιτίας της δύναμής της είναι πρωταρχική. Η ΠΑΣΚ-ΔΥ¹⁰⁹⁹ αποφασίζει αγώνες, όμως χωρίς προσπάθεια καλής οργάνωσής τους. Ο τρόπος που κινείται δείχνει περισσότερο μια προσπάθεια υποκατάστασης σε μαζικό επίπεδο της έλλειψης αντιπολιτευτικού λόγου του ΠΑΣΟΚ, παρά σοβαρή προσπάθεια για αποτέλεσμα. Η αναξιοπιστία από την στάση της την περίοδο διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ βαραίνει ακόμη στα ίδια τα συνδικάτα και προκαλεί μείωση της μαζικότητας των αγώνων.

¹⁰⁹⁸ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 3^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 29-30 Νοέμβρη 2008, *Πανεργατική Συσπείρωση και Πάλη για την ανατροπή του Νεοφιλελευθερισμού*, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6716-apofaseis-ths-3hs-panelladikhs-syndiaskepshs-ths-aftonomhs-paremvashs-29-30-noemvrh-2008>

¹⁰⁹⁹ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

Την περίοδο αυτή, όπως καταγγέλλει η «Αυτόνομη Παρέμβαση», η ηγεσία της ΠΑΣΚΕ, με μεγάλη ευκολία ανέχεται ή υποθάλπει νόθευση των αποτελεσμάτων αρχαιρεσιών, με την ανοιχτή ή καλυμμένη συνενοχή, αλλά πολλές φορές και συμμετοχή της ΔΑΚΕ και του ΠΑΜΕ.

Η στάση της «Αυτόνομης Παρέμβασης» απέναντι στην ΠΑΣΚ-ΔΥ στην περίοδο αυτή και σε αυτό το πολιτικό περιβάλλον, θεωρεί ότι πρέπει να εκτιμηθεί¹¹⁰⁰ σε συνδυασμό με την εκτίμηση ότι στις γραμμές της παράταξης αυτής υπάρχουν εργαζόμενοι που έχουν διατηρήσει ορισμένα αγωνιστικά ανακλαστικά.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» θεωρεί ότι απέναντι στην ΠΑΣΚ-ΔΥ πρέπει να κινείται σε τρεις άξονες:

- Επιδίωξη κοινής δράσης ενάντια στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, με όσους από τους συνδικαλιστές της διαφωνούν και αγωνίζονται με συνέπεια εναντίον τους,
- Προσπάθεια απεγκλωβισμού αυτών των δυνάμεων από την ΠΑΣΚ-ΔΥ και κοινή δράση με όσους απεγκλωβίζονται, ώστε να βελτιωθεί ο συσχετισμός υπέρ του αυτόνομου, διεκδικητικού-ταξικού συνδικαλισμού.
- Αυστηρή κριτική στην ηγεσία της ΠΑΣΚ-ΔΥ για το παρελθόν και το παρόν της, σε συνδυασμό με σταθερή πίεση, και από τα κάτω και από τα πάνω, ώστε να προωθούμε στα όργανα του συνδικαλιστικού κινήματος αποφάσεις για διεκδικητικούς αγώνες, με όσο το δυνατόν σαφέστερους στόχους και αγωνιστικές πρακτικές.

Για την ΔΑΚΕ: Βασική εκτίμηση¹¹⁰¹ της «Αυτόνομης Παρέμβασης» είναι ότι η σημερινή συνδικαλιστική συγκρότηση της ΔΑΚΕ αποτελεί έκφραση της ανάγκης της ΝΔ να παρέμβει στα συνδικαλιστικά πράγματα με όρους πολιτικούς, εγκαταλείποντας τις καθαρά "εργατοπατερίστικες" πρακτικές του παρελθόντος.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι η θέση της ΔΑΚΕ στο συνδικαλιστικό κίνημα, ενώ από άποψη συσχετισμών ενισχύεται το τελευταίο διάστημα σε βάρος της

¹¹⁰⁰ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshts-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

¹¹⁰¹ ό.π.

ΠΑΣΚΕ, δεν είναι ακόμα ιδιαίτερα σημαντική. Ο ρόλος της αναδεικνύεται όχι αυτοτελώς, αλλά κατά κύριο λόγο ως συμμαχική δύναμη της ΠΑΣΚΕ.

Οι δημόσιες αντιπαραθέσεις της με την κυβέρνηση της ΝΔ, που γίνονται σε επί μέρους ζητήματα, αντανακλούν κυρίως κινήσεις απόκτησης - για τη ΔΑΚΕ και για τα στελέχη της - ενός ιδιαίτερου ρόλου στον εσωκομματικό ανταγωνισμό της Νέας Δημοκρατίας, ενώ δεν συνιστούν αντιπαράθεση με τις στρατηγικές επιλογές της Νέας Δημοκρατίας.

Η ΔΑΚΕ και στο παρελθόν είχε εξασφαλίσει, τουλάχιστον στον ιδιωτικό τομέα, μια περιορισμένη αλλά ανεκτή από την ίδια τη ΝΔ αυτοτέλεια, η συνέχιση της οποίας στη νέα περίοδο, θα καθοριστεί από την όξυνση των πολιτικών εξελίξεων και την ένταση των αντεργατικών πολιτικών.

Αναμφισβήτητα η Α.Π εκτιμά ότι η ΔΑΚΕ θα κινηθεί με βάση τη λογική του κυβερνητικού συνδικαλισμού, όμως ούτε η δύναμή της είναι τέτοια ώστε να ακινητοποιεί συνδικάτα, όπως έκανε η ΠΑΣΚΕ, αλλά και τα στελέχη της, όσα δεν καταλαμβάνουν θέσεις στον κρατικό μηχανισμό, δεν φαίνονται προς το παρόν έτοιμα να ακολουθήσουν έναν επιθετικό κυβερνητικό συνδικαλισμό.

Η ηγεσία της ΔΑΚΕ όπως εκτιμά¹¹⁰² η «Αυτόνομη Παρέμβαση», συνέχισε την πρακτική των εσωτερικών διακανονισμών με την ΠΑΣΚΕ σε ζητήματα διαχείρισης στα όργανα, ενώ ακολουθεί την τακτική στήριξης της κυβέρνησης και εκτόνωσης των αγώνων, ακολουθώντας την τακτική των προσεχτικών διαφοροποιήσεων από την κυβέρνηση, σε δευτερεύοντα ζητήματα, με στόχο να μην φαίνεται ότι ασκεί «καραμπινάτο» κυβερνητικό συνδικαλισμό, αλλά ούτε και να φέρνει σε δύσκολη θέση την κυβέρνηση. Μια τακτική ήξεις-αφίξεις που προσωρινά της αποδίδει. Το τελευταίο διάστημα, όσο περισσότερο στριμώχνεται η κυβέρνηση τόσο περισσότερο απαιτεί – και το επιτυγχάνει με την συμβολή της ΠΑΣΚΕ – να περιστέλλονται οι διεκδικητικοί στόχοι, να περιορίζεται η δράση, να ατονεί η κριτική στην κυβερνητική πολιτική. Με αυτό τον τρόπο και την στάση των συνδικαλιστικών οργανώσεων αποδυναμώνει και ταυτόχρονα δίνει βάρος και αξία

¹¹⁰² Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 3^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 29-30 Νοέμβρη 2008, Πανεργατική Συσπείρωση και Πάλη για την ανατροπή του Νεοφιλελευθερισμού, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6716-apofaseis-ths-3hs-panelladikh-syndiaskepshs-ths-aftonomhs-paremvashs-29-30-noemvrh-2008>

στην επιδερμική κριτική που κάνει σε δευτερεύουσες και τριτεύουσες πλευρές της κυβερνητικής πολιτικής.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι η ΔΑΚΕ¹¹⁰³ στηρίζει την κυβερνητική πολιτική, επιχειρώντας να διαχωριστεί σε σημεία από αυτήν, απλά για να δικαιολογήσει και τον ρόλο της ως συνδικαλιστικής παράταξης. Το τελευταίο διάστημα όλο και περισσότερο στηρίζει πιο ανοιχτά κυβερνητικές επιλογές (παιδεία, διάλογος για ασφαλιστικό κ).

Η στάση της «Αυτόνομης Παρέμβασης» απέναντί της είναι¹¹⁰⁴ η πίεση, ώστε οι συνδικαλιστές της ΔΑΚΕ, να εντάσσονται στη δράση πάνω στα προβλήματα.

ΓΙΑ ΠΑΜΕ/ ΤΑΔΗΣΥ: Η ηγεσία του ΠΑΜΕ, όπως εκτιμά¹¹⁰⁵ η «Αυτόνομη Παρέμβαση», συνεχίζει την ίδια επιζήμια -για το κίνημα αλλά και για το ίδιο το ΠΑΜΕ -διασπαστική πορεία. Παρ' ότι η κριτική του στην πλειοψηφία της στην ηγεσία της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ (ΠΑΣΚΕ-ΔΑΚΕ) έχει βάση, εν τούτοις στο δια ταύτα έχει δημιουργήσει με ευθύνη του, μια κατάσταση πολέμου με τις άλλες δυνάμεις της αριστεράς, συμβάλει στην πόλωση, στην ακύρωση της κοινής δράσης, στην μείωση της αποτελεσματικότητας των αγώνων, κατάσταση που εκ των πραγμάτων βολεύει την εκάστοτε κυβέρνηση. Εάν συνεχίσει αυτή τη πολιτική, εκτιμά ότι μικραίνει η απόσταση από την οργανωτική διάσπαση του κινήματος.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹¹⁰⁶ ότι υπάρχουν και νέες δυνάμεις, περιορισμένες αριθμητικά, που κινούνται κυρίως σε επίπεδο πρωτοβάθμιων σωματείων και έχουν **αναφορά στην εξωκοινοβουλευτική αριστερά**. Προωθούν συσπειρώσεις, ανοίγονται στις δικές μας δυνάμεις, προσπαθώντας όμως να τραβήξουν στα άκρα την αντιπαράθεσή τους με τις τριτοβάθμιες –κυρίως- οργανώσεις. Με αυτές τις δυνάμεις επιδιώκουμε το διάλογο και την κοινή δράση

¹¹⁰³ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

¹¹⁰⁴ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

¹¹⁰⁵ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 3^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 29-30 Νοέμβρη 2008, *Πανεργατική Συσπείρωση και Πάλη για την ανατροπή του Νεοφιλελευθερισμού*, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6716-apofaseis-ths-3hs-panelladikh-syndiaskepshs-ths-aftonomhs-paremvashs-29-30-noemvrh-2008>

¹¹⁰⁶ ό.π.

για την οργάνωση των αντιστάσεων και θεματικό συντονισμό, όχι όμως συσπειρώσεις σε μόνιμα σχήματα που αποτελούν επανεκδόσεις της λαθεμένης στρατηγικής του ΠΑΜΕ.

Η περίοδος που διανύουμε, όπως εκτιμά η «Αυτόνομη Παρέμβαση», θα είναι μια περίοδος¹¹⁰⁷ έντονης παραταξιοποίησης, στην αναπαραγωγή της οποίας η παράταξη δεν επιθυμεί να συμβάλλει. Όμως θεωρεί ότι αυτό δεν πρέπει να έχει σχέση με την αναγκαία προσπάθεια οργανωτικής της συγκρότησης, αλλά με τον τρόπο λειτουργίας της και ότι πρέπει να επιμείνει στην προσπάθεια επίτευξης ευρύτερων συσπειρώσεων, ιδιαίτερα στο πρωτοβάθμιο επίπεδο.

Απολογισμός για παρουσία και δράσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης».

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» κινήθηκε την προηγούμενη περίοδο με βάση την γραμμή που καθόρισε η προηγούμενη συνδιάσκεψη.

Εκτιμά¹¹⁰⁸ την στάση της ως σωστή, καθώς ανέδειξε περισσότερο την διαφορετικότητά της, συμμετείχε στους αγώνες, ενίσχυσε την πίεσή της στις οργανώσεις να παίξουν το ρόλο τους.

Θεωρεί ότι απομένει πολύς δρόμος ακόμη, ώστε η σωστή αυτή στάση να μην είναι σε επίπεδο εκφωνήσεων αλλά να παίρνει τον χαρακτήρα μιας πιο συγκροτημένης παρέμβασης και από τα πάνω και από τα κάτω.

Υπάρχουν σοβαρά προβλήματα που εντοπίζονται στην στάση των άλλων δυνάμεων που παίρνουν και σε μερικές περιπτώσεις μορφή αποκλεισμού της «Αυτόνομης Παρέμβασης» από την λειτουργία των προεδρείων.

Σε κεντρικό επίπεδο, η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι βελτιώθηκε ο επιτελικός ρόλος της παράταξης, οι κεντρικές ομάδες ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ- παρά τα

¹¹⁰⁷ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

¹¹⁰⁸ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 3^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 29-30 Νοέμβρη 2008, *Πανεργατική Συσπείρωση και Πάλη για την ανατροπή του Νεοφιλελευθερισμού*, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6716-apofaseis-ths-3hs-panelladikh-syndiaskepshs-ths-aftonomhs-paremvashs-29-30-noemvrh-2008>

προβλήματα- λειτουργούν με συλλογικότητα, υπάρχει βελτίωση στην επικοινωνιακή λειτουργία.

Για την υλοποίηση των στόχων της, προτείνει¹¹⁰⁹ ένα σχήμα συγκρότησης στο κεντρικό επίπεδο με την ακόλουθη μορφή:

-Η «Συντονιστική Επιτροπή» θα εκλέγεται, θα αποτελείται από 45 μέλη, θα είναι το αποφασιστικό όργανο και θα συνεδριάζει ανά δίμηνο.

-Η «Γραμματεία» θα αποτελείται από 15 μέλη, θα εκλέγεται από την Συντονιστική Επιτροπή και ο οργανωτικός καταμερισμός της θα βασίζεται στην ομαδοποίηση των χώρων και σε θεματικές ενότητες.

-Συγκροτείται «Οργανωτικό Γραφείο» κάτω από την Γραμματεία, το οποίο θα αναλαμβάνει δράσεις οργανωτικής ανάπτυξης.

-Συγκροτούνται τα εξής τμήματα της «Αυτόνομης Παρέμβασης» : Νεολαίας, Συνταξιούχων, Μεταναστών.

Το μείζον πρόβλημα των συνδικάτων, όπως αναλύθηκε πριν, είναι ο χαμηλός βαθμός συνδικαλιστικής πυκνότητας.

Ταυτόχρονα η παράταξη επισημαίνει την ανάγκη να βρίσκεται σε σφοδρή αντίθεση, αποκαλυπτική και αποτρεπτική απέναντι σε εκφυλιστικά φαινόμενα νόθευσης των αρχαιρεσιών.

Προτάσεις «Αυτόνομης Παρέμβασης» για το μέλλον του συνδικαλιστικού κινήματος για το ξεπέρασμα των προβλημάτων του .

Όσον αφορά τα ζητήματα λειτουργίας των συνδικάτων, η παράταξη επιμένει στην βασική της θέση για την συγκρότηση αντιπροσωπευτικών προεδρείων, με ταυτόχρονη απαίτηση για δημοκρατική λειτουργία των σωματείων, για διαφάνεια και συμμετοχή των εργαζομένων.

Επιμένει στην ανάγκη ενοποίησης σε μεγάλα μαζικά συνδικάτα, στην ενοποίηση ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ, αλλά ταυτόχρονα επιχειρεί να έχει βήμα έκφρασης σε κάθε Ομοσπονδία. Υποστηρίζει τη θέση ότι όλοι οι εργαζόμενοι που ανήκουν στην μισθωτή εργασία, εκτός φυσικά διευθυντικών στελεχών, πρέπει να εγγράφονται

¹¹⁰⁹ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες*, . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

στα συνδικάτα - είτε είναι μερικής ή πλήρους απασχόλησης, είτε είναι αορίστου χρόνου ή προσωρινής απασχόλησης. Το πρόβλημα των Δελτίων παροχής υπηρεσιών ή των συμβάσεων έργου, εφόσον αποτελούν υποκρύπτουσα, εξηρητημένη εργασία, δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο συμμετοχής στα συνδικάτα. Πρέπει να μελετηθεί περισσότερο το που θα εγγράφονται νέες κατηγορίες εργαζομένων, όπως οι συμβασιούχοι του Δημοσίου και των Δήμων ή όσοι εργάζονται σε τομείς δημοσίου που ιδιωτικοποιούνται, χωρίς αυτό να μας οδηγεί σε κόντρες μεταξύ των τριτοβάθμιων οργανώσεων. Η παράταξη ανοίγει τη συζήτηση γι' αυτό το θέμα.

Τίθεται σε προτεραιότητα από την πλευρά της «Αυτόνομης Παρέμβασης»¹¹¹⁰ η δημιουργία μίας μαζικής εργατικής αντιπολίτευσης στο νεοφιλελευθερισμό μέσα από τα συνδικάτα, στην οποία πρέπει να επιδιώξει να ηγεμονεύσει, με συνδικαλιστική συσπείρωση όλων των δυνάμεων που εκφράζονται μέσα στο «Κοινωνικό φόρουμ».

Θεωρεί¹¹¹¹ ότι το ίδιο το κίνημα πρέπει να δημιουργεί γεγονότα, μικρά και μεγάλα, να διαμορφώσει μια επιθετική στρατηγική με την έννοια της προβολής των στόχων του κινήματος, ώστε να απαιτεί από την Κυβέρνηση να απαντά στα αιτήματά του και όχι να αναμένει τις δικές της πρωτοβουλίες. Το συνδικαλιστικό κίνημα πρέπει να γίνει η εργατική αντιπολίτευση στο νεοφιλελευθερισμό και ταυτόχρονα να προβάλλει τα ψήγματα μιας εναλλακτικής αντineοφιλελεύθερης λύσης. Αυτό θεωρεί ότι απαιτεί τη διαδικασία μιας νέας πολιτικοποίησης των συνδικάτων μακριά όμως από λογικές κομματικής χειραγώγησης. Η προσπάθεια αυτή πρέπει να συνοδεύεται με μια εξόρμηση και συζήτηση στους τόπους δουλειάς και στους νομούς, ώστε να δημιουργείται κλίμα αγωνιστικό.

Η παράταξη επιδιώκει¹¹¹² η στάση της αυτή να οδηγήσει σε μια ενωτική διαδικασία κινητοποιήσεων, ανεξάρτητα από τις πολιτικές προτιμήσεις των εργαζομένων και επιδιώκει αυτή η διαδικασία να ξεκινά από τα κάτω, ώστε να βασίζεται στην

¹¹¹⁰ Αυτόνομη Παρέμβαση .Απόφαση Συντονιστικής Επιτροπής στις 26-4-2004

¹¹¹¹ Αυτόνομη Παρέμβαση Απόφαση Συντονιστικής Επιτροπής στις 2/10/2004

¹¹¹² Αυτόνομη Παρέμβαση Απόφαση Συντονιστικής Επιτροπής στις 2/10/2004

ωριμότητα του ίδιου του κινήματος και όχι να είναι ξεσπάσματα κομματικών σκοπιμοτήτων.

Κεντρικό πρόβλημα της επόμενης περιόδου θεωρεί¹¹¹³ η «Αυτόνομη Παρέμβαση» ότι θα αποτελέσει η ανάπτυξη των δικών της δυνάμεων, να σταματήσει κάθε ανοχή στην αδράνεια, την χαλαρότητα και την οργανωτική αμορφία, να προχωρήσουν ως συγκροτημένη συνδικαλιστική δύναμη, με επιδίωξη μόνοι της ή με ευρύτερες συσπειρώσεις, στα πλαίσια του φόρουμ, να εκφραστούν μέσα στα συνδικάτα. Το βάρος πρέπει να πέσει στα πρωτοβάθμια σωματεία.

Σ' αυτά τα πλαίσια πρέπει να συσταθεί και να ενεργοποιηθεί τμήμα νεολαίας που θα συμβάλλει στην ανανέωση του δυναμικού της παράταξης, να αντιμετωπιστούν, όπου υπάρχουν, προβλήματα ενότητας στη έκφρασή της με συγκεκριμένες χρεώσεις από την πλευρά της Γραμματείας.

Αξιοποίηση στο έπακρο του site και των ανακοινώσεων και δίμηνη έκδοση της εφημερίδα της παράταξης.

Όσο και αν δεν είναι τόσο ορατό αυτό σήμερα, εντούτοις η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά ότι υπάρχει σημαντικός χώρος για την ανάπτυξη **μιας νέας στρατηγικής¹¹¹⁴ για τα συνδικάτα**, που θα διαθέτει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

-Η νέα στρατηγική των συνδικάτων απαιτεί την κατάκτηση της αυτονομίας τους, το χτύπημα της παραταξιοποίησης, της γραφειοκρατίας και των εκφυλιστικών φαινομένων που υπάρχουν στις γραμμές του.

-Η νέα στρατηγική προϋποθέτει την εφαρμογή μιας πιο συγκεκριμένης πολιτικής αγωνιστικής ενότητας στο χώρο δουλειάς, στον κλάδο σε γενικότερο επίπεδο, πάνω στο πρόβλημα, μακριά από συμβιβαστικές πολιτικές, αλλά και λογικές συγκρότησης και θεσμοποίησης μετώπων που δρουν εκτός συνδικάτων.

-Η εναλλακτική στρατηγική απαιτεί ένα αντιπαραθετικό στη σημερινή κυρίαρχη πολιτική στρατηγικό μεταρρυθμιστικό σχέδιο, σε συνδυασμό με την πάλη για τα άμεσα προβλήματα της καθημερινότητας.

¹¹¹³ Αυτόνομη Παρέμβαση .Απόφαση Συντονιστικής Επιτροπής στις 26-4-2004

¹¹¹⁴ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 2^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 2-3 Απριλίου 2005, *Παλεύουμε για ισχυρά συνδικάτα που εμπιστεύονται οι εργάτες και φοβούνται κυβερνήσεις- εργοδότες* , . διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6715-apofash-2hs-syndiaskepshs-aftonomhs-paremvashs-2-3-apriliou-2005>.

-Η εναλλακτική στρατηγική σημαίνει τη διαμόρφωση ενός νέου διεθνισμού της εργατικής τάξης, που θα συναρθρώνεται στο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, ώστε να εγερθούμε ως τάξη απέναντι στο υπερεθνικό κεφάλαιο, αμφισβητώντας τη γραμμή των επίσημων συνδικάτων, παλεύοντας ταυτόχρονα όμως για τον αναπροσανατολισμό τους και όχι με όρους αναχωρητισμού, όπως κάνει μια μερίδα της Αριστεράς.

-Η εναλλακτική στρατηγική απαιτεί να δοθεί το μεγαλύτερο βάρος, η πιο μεγάλη μας προσοχή στα πρωτοβάθμια σωματεία. Να ανοίξουν οι πόρτες τους διάπλατα στους εργαζόμενους, να τους δώσουν ρόλο συμμετοχής και όχι οπαδού ή ψηφοφόρου κάθε φορά που έχουν αρχαιρεσίες, να ανοιχτούν στα προβλήματα των πιο ευάλωτων κατηγοριών, που σήμερα είναι έξω από τα συνδικάτα. Να γίνουν με λίγα λόγια κυψέλες δημιουργίας.

-Η νέα στρατηγική προϋποθέτει και σχήματα προώθησής της μέσα στα συνδικάτα. Σχήματα πλατιά, αυτόνομα, ακόμα πιο μαχητικά και ριζοσπαστικά, με στελέχη και εργαζόμενους, που ανεξάρτητα από την πολιτική τους αντίληψη, θέλουν να αγωνιστούν, να αντιπαλέψουν όλες τις εκδοχές του νεοφιλελευθερισμού.

-Η νέα στρατηγική προϋποθέτει τέλος, την ήττα και του κυβερνητικού συνδικαλισμού και των συνοδοιπόρων του, αλλά και την αποδυνάμωση της σεχταριστικής, δήθεν ταξικής, δήθεν επαναστατικής γραμμής μέσα στα συνδικάτα και την δραστική αλλαγή των συσχετισμών.

Ακόμη η «Αυτόνομη Παρέμβαση» εκτιμά¹¹¹⁵ για της παρεμβάσεις της ότι:

-Περιθώριο συνεργασίας με μόνιμα χαρακτηριστικά με άλλες δυνάμεις από τις συγκροτημένες (ΠΑΣΚΕ-ΔΑΚΕ-ΠΑΜΕ) δεν υπάρχουν σήμερα. Αντίθετα, με μεγαλύτερη επιμονή και συνέχεια πρέπει να αποκαλύπτετε ο ρόλος τους στους

¹¹¹⁵ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 3^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 29-30 Νοέμβρη 2008, *Πανεργατική Συσπείρωση και Πάλη για την ανατροπή του Νεοφιλελευθερισμού*, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6716-apofaseis-ths-3hs-panelladikh-syndiaskeps-shs-ths-aftonomhs-paremvashs-29-30-noemvrh-2008>

εργαζόμενους και όσον αφορά το ΠΑΜΕ, να αναδεικνύουμε την καθοριστική ανάγκη της κοινής αγωνιστικής δράσης.

-Επιμένει στη συγκρότηση και λειτουργία αντιπροσωπευτικών προεδρείων, χωρίς προγραμματικές συμφωνίες, προεδρεία δηλαδή που δεν συνιστούν προγραμματικά προεδρεία, αλλά αποτυπώνουν τους υπάρχοντες συσχετισμούς δυνάμεων.

-Επιμένει στην ζωντανή λειτουργία όλων των οργανώσεων και ιδίως επιθυμεί την εμπλοκή των εργαζομένων στις αποφάσεις.

-Η παρέμβασή της είναι μέσα από τα σωματεία, τις ομοσπονδίες, τις τριτοβάθμιες οργανώσεις. Με σεβασμό και στις αποφάσεις που η παράταξη δεν συμφωνεί, τονίζοντας δημόσια την διαφορετική της θέση, αρκεί αυτές να μην συγκρούονται με τα συμφέροντα των εργαζομένων. Σε τέτοιες περιπτώσεις διαχωρίζει την θέση της και επιχειρεί ανατροπή των αποφάσεων. Η τακτική της αντιπαράθεσης πρέπει να είναι τέτοια που να ασκείται έντονη κριτική στις παρατάξεις, χωρίς να πλήττεται το συνδικάτο ως θεσμός. Η όποια συσπείρωση-πίεση προς τα πάνω, δεν μπορεί να έχει μόνιμο χαρακτήρα αλλά προσωρινό και θεματικό. Η διαφορετικότητα της «Αυτόνομης Παρέμβασης» δεν υπογραμμίζεται μόνο με την προβολή της “αντίθεσης” όσο κυρίως με την προβολή της “θέσης”, της ανάληψης πρωτοβουλιών της διαμόρφωσης προκαταβολικά ενός κλίματος υποστήριξης των θέσεών της.

Σημαντικό ζήτημα για την παρέμβασή της θεωρεί ότι είναι η λειτουργία των ομάδων σε κάθε συνδικαλιστικό επίπεδο. Απαιτείται συγκεκριμένος προγραμματισμός δράσης και έλεγχος της προόδου των αποφάσεων, ώστε η δράση της παράταξης να μην εξαρτάται πάντα από τη συγκυρία.

Σε οργανωτικό επίπεδο η παράταξη¹¹¹⁶ θα επιδιώξει:

-Την δημιουργία ισχυρών κρίκων της «Αυτόνομης Παρέμβασης» στο επίπεδο των κλάδων και την πανελλαδική δικτύωσή τους. Δημιουργούνται εκτός από το δημόσιο, που την δουλειά την παρακολουθεί η ομάδα της ΑΔΕΔΥ, 6 τομείς (ΔΕΚΟ-μεταφορές, χρηματοπιστωτικός τομέας, Βιομηχανία(2), Υπηρεσίες,

¹¹¹⁶ Αυτόνομη Παρέμβαση. Απόφαση Πανελλαδικού Συντονιστικού στις 16/12/2006

Μέταλλο-πρωτογενής τομέας, Κατασκευές) για την παρακολούθηση της δουλειάς στους κλάδους του ιδιωτικού τομέα.

-Την ολοκλήρωση της συγκρότησης σε κάθε νομό και στην αμφίδρομη επικοινωνία και βοήθεια. (Θα επιλεγούν στελέχη περιφερειακά ώστε να παρακολουθούνται οι νομοί σε επίπεδο περιφέρειας και όχι από κεντρικά). Θεωρεί ότι απέτυχε το μοντέλο παρακολούθησης και βοήθειας από κεντρικά στελέχη. Σε επίπεδο νομών η συγκρότηση των τοπικών τμημάτων πρέπει να συνδυάζεται με συγκεκριμένο προγραμματισμό και σχεδιασμό δράσης.

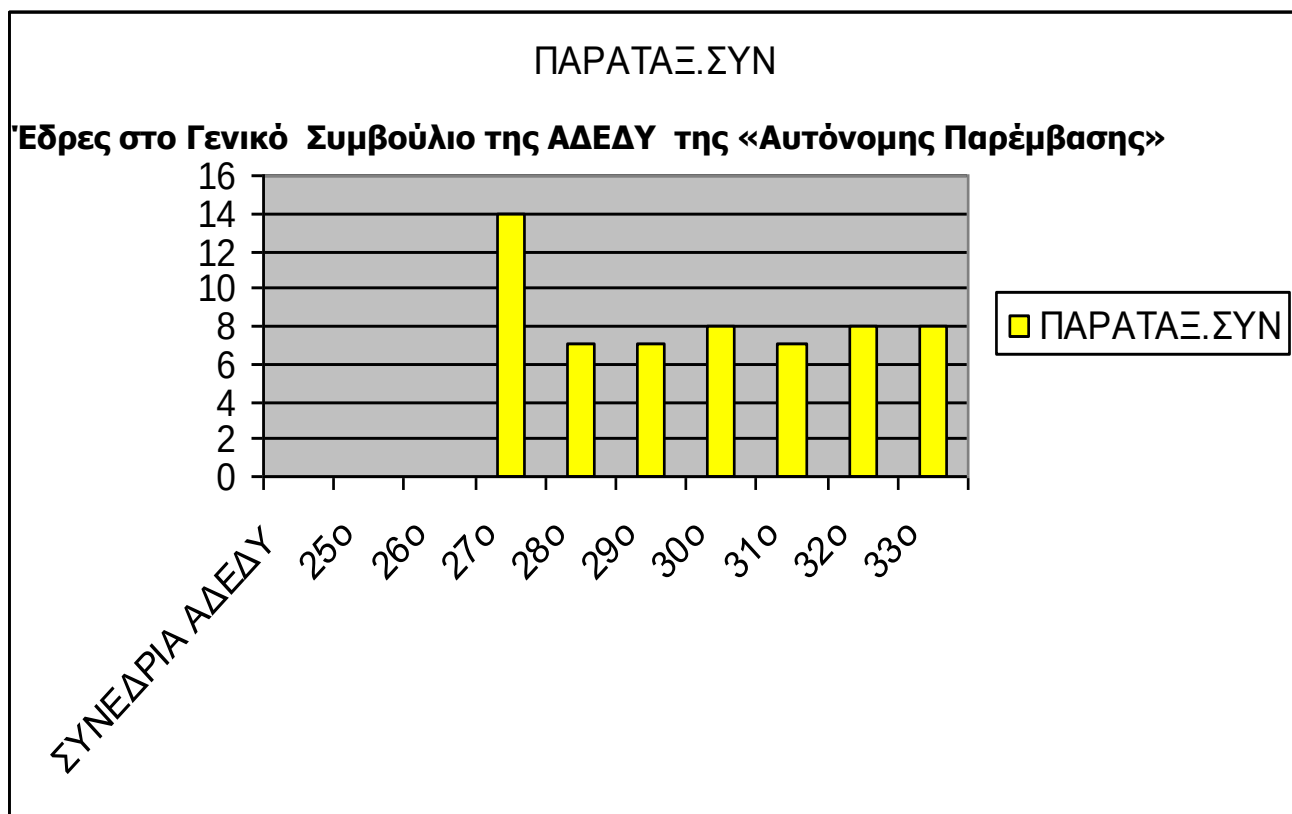
-Την διαμόρφωση και προώθηση μιας νέας γενιάς στελεχών ανδρών και γυναικών.

-την βελτίωση του δικτύου επικοινωνίας με τον κόσμο και ευρύτερα με τους εργαζόμενους (εφημερίδα – internet). Η μόνιμη έκδοση εφημερίδας πρέπει να λυθεί.

-την ενίσχυση της ιδεολογικοπολιτικής συζήτησης στις γραμμές με θέσεις που αφορούν τις σύγχρονες ανάγκες του εργατικού κινήματος. (θα υπάρξουν σχετικές πρωτοβουλίες – συζητήσεις και μπροσούρες μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2007).

Παρουσία της «Αυτόνομης Παρέμβασης» στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ

	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΑΤΑΞΗΣ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Γ.Σ ΑΔΕΔΥ	
27^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1989)	ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	14	ΠΑΡΑΤΑΞΗ ΠΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣΕ ΤΟΝ ΕΝΙΑΙΟ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ
28^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1992)	ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	7	
29^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1995)	ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	7	
30^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1998)	ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	8	
31^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2001)	ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	7	
32^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2004)	ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	8	
33^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (2007)	ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	8	

Ένας απολογισμός της παρουσίας και των δράσεων της «Αυτόνομης Παρέμβασης».

Η συνδικαλιστική αυτή κίνηση, από την ίδρυσή της (26-1-2002) συγκροτήθηκε και λειτούργησε ως μια πανεργατική πανελλαδική συνδικαλιστική κίνηση, κοινή για τους μισθωτούς σε Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα, με τον τίτλο «Αυτόνομη Παρέμβαση».

Έχει μια ενεργή παρέμβαση και στα τρία οργανωτικά επίπεδα του συνδικαλισμού, μέσα από τα σωματεία, τις ομοσπονδίες και τις τριτοβάθμιες οργανώσεις.

Έχει αδιάλειπτη παρουσία σε όλα τα Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο -μέχρι και το 33^ο (2007).

Έχει θέσει όλη αυτή την περίοδο, ως βασική της προτεραιότητα, την συγκρότηση ευρύτερων συσπειρώσεων και ψηφοδελτίων των εργαζομένων που συμφωνούν να δράσουν από κοινού για συγκεκριμένα προβλήματα και στόχους, σε όλα τα επίπεδα συνδικαλιστικής δράσης, μέσα από τα οποία δραστηριοποιούνται οι δυνάμεις της, χωρίς όμως να έχει πετύχει σημαντικά ανοίγματα σε συνδικαλιστές που κινούνται πολιτικά πέρα από τον χώρο του Συνασπισμού.

Η σχέση της «Αυτόνομης Παρέμβασης» με τα επί μέρους σχήματα θεωρεί ότι δεν είναι σχέση καθοδηγητή-καθοδηγούμενου, αλλά υποβοηθητική ώστε να υπάρξει ενοιοποίηση του λόγου και της τακτικής μας στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» έλαβε μέρος για πρώτη φορά ως παράταξη στο 28ο(1992) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ .

Η εκλογική της παρουσία σε όλα έκτοτε τα συνέδρια που έλαβε μέρος, όπως αποτυπώνεται στον παραπάνω πίνακα, παρουσιάζει μια σταθερότητα, κυμαινόμενη μεταξύ 7 και 8 εδρών στο Γενικό Συμβούλιο της οργάνωσης.

Η «Αυτόνομη Παρέμβαση» συμμετέχει σε όλα τα συνέδρια στην διαδικασία συγκρότησης της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΑΔΕΔΥ, λαμβάνοντας την θέση του Αντιπροέδρου σε αυτήν .

Έχει σταθερή θέση για συγκρότηση και λειτουργία Αντιπροσωπευτικών Προεδρείων, χωρίς προγραμματικές συμφωνίες, αλλά που αποτυπώνουν τους υπάρχοντες συσχετισμούς δυνάμεων¹¹¹⁷.

Η ίδια η παράταξη κρίνει ότι δεν υπήρξε την εξεταζόμενη περίοδο περιθώριο συνεργασίας, με μόνιμα χαρακτηριστικά, με άλλες συγκροτημένες συνδικαλιστικές δυνάμεις και παρατάξεις που δραστηριοποιούνται στην ΑΔΕΔΥ (ΠΑΣΚ-ΔΤ / ΔΑΚΕ-ΔΤ / ΠΑΜΕ). Τονίζει ότι με μεγαλύτερη επιμονή και συνέχεια πρέπει να αποκαλύπτετε ο ρόλος τους στους εργαζόμενους και όσον αφορά ειδικότερα το ΠΑΜΕ, να αναδεικνύετε από την παράταξη η καθοριστική ανάγκη της κοινής αγωνιστικής δράσης.

¹¹¹⁷ Αυτόνομη Παρέμβαση: Αποφάσεις της 3^{ης} Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης, 29-30 Νοέμβρη 2008, *Πανεργατική Συσπείρωση και Πάλη για την ανατροπή του Νεοφιλελευθερισμού*, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.apnet.gr/menu-anakoinoseis/menu-anak-apofaseis/6716-apofaseis-ths-3hs-panelladikhs-syndiaskeps-hs-aftonomhs-paremvashs-29-30-noemvrh-2008>

2.1.5.4.5 Αγωνιστικές Συσπειρώσεις - Κινήσεις – Παρεμβάσεις.

Αυτοπροσδιορισμός¹¹¹⁸

Οι «Αγωνιστικές Συσπειρώσεις-Κινήσεις- Παρεμβάσεις» αυτοπροσδιορίζονται ως ένα ανεξάρτητο, ταξικό, ριζοσπαστικό ρεύμα που προέρχεται από αντίστοιχες, μετωπικές συσπειρώσεις άμεσης δημοκρατικής λειτουργίας, που δίνουν μάχες στους χώρους δουλειάς, αλλά δρουν και από κοινού, προωθούν την ανεξάρτητη ταξική πάλη κατά της εργοδοσίας, της κυβέρνησης και της Ε.Ε.

Τους ενώνουν, η ανάγκη ανασυγκρότησης του εργατικού κινήματος, η θέση ότι η ενιαία, πολιτική, συλλογική αντιπαράθεση, που θα σημαδεύει την καρδιά της αντεργατικής πολιτικής με ριζοσπαστικά αιτήματα, η δράση στον κάθε κλάδο με πανεργατικό κριτήριο, μπορεί να ενώσει σε ένα ανώτερο αγωνιστικό και πολιτικό επίπεδο τους εργαζόμενους.

Επιδιώκουν την ενότητα απέναντι στην ολομέτωπη επίθεση που δέχονται οι εργαζόμενοι. Μέσα από τη διαφορετικότητα αναζητούν απαντήσεις για τους πολιτικά αναγκαίους στόχους, που θα αναπτύσσουν διεκδικητικό κίνημα των ίδιων των εργαζόμενων και όχι διαπραγματεύσεις δια αντιπροσώπων. Στηρίζουν και πρωταγωνιστούν στις προσπάθειες ενοποίησης και πανελλαδικού συντονισμού των εργατικών σχημάτων, με ανεξαρτησία από το γραφειοκρατικό συνδικαλισμό και τις παρατάξεις της ρεφορμιστικής αριστεράς, προωθώντας παραπέρα τον αυτοτελή ρόλο τους.

Καταδικάζουν τη φυσιογνωμία και πρακτική του σημερινού υποταγμένου συνδικαλισμού, που δυστυχώς ακόμα κυριαρχεί, στα αιτήματα, στις διεκδικήσεις, στις μορφές των αγώνων .

¹¹¹⁸ Εκλογική Διακήρυξη στο 33^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ Των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ-ΚΙΝΗΣΕΩΝ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ», 9-1-2008, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/m11r.htm/> 5-8-2010

Τάσσονται με την εργαζόμενη πλειοψηφία, με την ταξική πτέρυγα του συνδικαλιστικού κινήματος, με μια πραγματική και κοινωνική αντιπολίτευση.

Οι «Παρεμβάσεις - Κινήσεις – Συσπειρώσεις» δημιουργήθηκαν με την πρόθεση να αποτελέσουν ένα δίκτυο αυτόνομων, ανεξάρτητων, αγωνιστικών ομάδων - κινήσεων που συγκροτούνται και θα λειτουργούν με πλήρη αυτοτέλεια και ελευθερία δράσης, σε αντιπαράθεση με τον κατεστημένο κρατικό - κυβερνητικό - κομματικό συνδικαλισμό.

Ο χώρος των “Παρεμβάσεων” έχει πρωτοστατήσει τα τελευταία χρόνια στους αγώνες ενάντια στην αντιεκπαιδευτική - αντιλαϊκή πολιτική, στους αγώνες για το καθολικό δικαίωμα στη μόρφωση και την εργασία.

Σημαντική είναι και η παρέμβασή τους στο αντιπολεμικό - αντιιμπεριαλιστικό κίνημα καθώς και στην προσπάθεια για την ανάπτυξη ενός ριζοσπαστικού παιδαγωγικού ρεύματος μέσα από τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις του Παιδαγωγικού Ομίλου.

Οι εκτιμήσεις τους για το πολιτικο- κομματικό σύστημα και τις ασκούμενες κυβερνητικές πολιτικές

Οι «Παρεμβάσεις» εκτιμούν ότι το ελληνικό πολιτικό – κομματικό σύστημα στην Ελλάδα της μετά ΟΝΕ εποχής, έχει τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά:

- Επιδoteί το μεγάλο κεφάλαιο για την επέκτασή του στα Βαλκάνια, ακόμα κι αν κλείνει επιχείρηση και απολύει στην Ελλάδα όπως η ΣΙΣΕΡ ΠΑΛΚΟ, η ΕΒΕΤΕ κλπ

- Χαρίζει έως 35% αφορολόγητα τα κέρδη για τις επιχειρήσεις, στο όνομα των επενδύσεων και αυξάνει την φορολογία στους εργαζόμενους. (από τη Χάρτα σύγκλισης)

- Χαρίζει δωρεάν εργατικό δυναμικό στις επιχειρήσεις, αρκεί να πληρώσουν μόνο την ασφάλισή του και υποχρεώνει τον άνεργο να δουλέψει ωρομίσθιο (χωρίς επιπλέον αμοιβή) για να πάρει το επίδομα ανεργίας. (Χάρτα σύγκλισης)

- Ανεβάζει τα ποσοστά ανεργίας, φτιάχνοντας ένα στρατό από χιλιάδες ημιαπασχολούμενους, εργασιακά περιπλανώμενους, μισό ή ανασφάλιστους εργαζόμενους, ημιπεριθωριοποιημένους, μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας.

-Εμφανίζει σαν τεράστια παροχή την ελεημοσύνη του ενός ευρώ την μέρα στους οικονομικά αδύνατους και τους εργαζόμενους, όπου διαθέτει περίπου 1 δις. Ευρώ (βλέπε πακέτο παροχών), από τα 10δισ. ευρώ της αύξησης του ΑΕΠ.

Ενώ η αγοραστική δύναμη των μισθών μειώνεται ραγδαία, τα κέρδη των επιχειρήσεων, ανέρχονται στα 6δισ. ευρώ και μόνο οι τόκοι που ουσιαστικά χαρίστηκαν από το κράτος στις τράπεζες φτάνουν τα 9δισ. ευρώ.

Δίνει 4,4 δισ. ευρώ για τους Ολυμπιακούς αγώνες και «παρέχει» στην Παιδεία το 3,6% του ΑΕΠ, το χαμηλότερο ποσοστό της ΕΕ και την ίδια στιγμή οι ιδιωτικές δαπάνες για την Παιδεία φτάνουν στο 30% του ΑΕΠ.

-Δεν περικόπτονται στο ελάχιστο οι δαπάνες για εξοπλισμούς, για τα εκστρατευτικά σώματα και για τη συμμετοχή στον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» (η μείωση των στρατιωτικών δαπανών που υπόσχεται προέρχεται από τον εξορθολογισμό των στρατιωτικών μονάδων) και αποσθρώνεται το ασφαλιστικό σύστημα και το σύστημα Υγείας, όπου οι ιδιωτικές δαπάνες ανέρχονται στο 46% του συνόλου των δαπανών στον τομέα αυτό.

Οι εκτιμήσεις των «Παρεμβάσεων» για την κατάσταση στο συνδικαλιστικό κίνημα και στις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Γενικότερα οι εκτιμήσεις των «παρεμβάσεων» για τη λειτουργία των οργάνων και των δράσεων που αναπτύσσει η ΑΔΕΔΥ περιέχουν τα ακόλουθα στοιχεία:

- Οι ατελέσφορες πρόσφατες εξελίξεις στο κατ' επίφασην καθεστώς των συλλογικών διαπραγματεύσεων για τρίτη χρονιά (το 2002), που ελέγχουν απόλυτα το κράτος και ο υποταγμένος συνδικαλισμός της ΑΔΕΔΥ, αποδεικνύει περίτρανα ότι η πολιτική εξουσία αγνοεί και παραγκωνίζει ακόμα και αυτές τις προτάσεις των κυβερνητικών συνδικαλιστών της. Το σίγουρο είναι ότι αν δε δημιουργηθούν οι κατάλληλοι όροι και οι προϋποθέσεις, για την ανάπτυξη ενός δυναμικού συνδ.κινήματος που θα επιβάλει ελεύθερες κλαδικές διαπραγματεύσεις εφ'όλης της ύλης ανά Ομοσπονδία, η μεθόδευση των αποτυχημένων προσπάθειών από την κυβέρνηση θα παραταθεί για πολλά χρόνια ακόμα. Απέναντι στο σημερινό εκφυλιστικό καθεστώς της αποκλειστικής διαπραγμάτευσης από την ΑΔΕΔΥ του συνόλου των εργασιακών-ασφαλιστικών και οικονομικών δικαιωμάτων των εργαζομένων θα πρέπει να υπάρξει εκείνος ο απαραίτητος οριζόντιος συντονισμός

των αγωνιζόμενων κλάδων, που θα αμφισβητεί έμπρακτα την κυβερνητική πολιτική προτάσσοντας τη συλλογική μαχητική δράση, την αντίσταση, τα πραγματικά δικαιώματα και τις πραγματικές ανάγκες των εργαζομένων, μέσα από τις Γενικές Συνελεύσεις και τις Επιτροπές Αγώνα των πρωτοβάθμιων Συλλόγων, Ενώσεων και Σωματείων¹¹¹⁹.

-Ο υποταγμένος και συναινετικός χαρακτήρας του σημερινού συνδικαλισμού των ΑΔΕΔΥ – ΓΣΕΕ θεωρεί ότι τους οδηγεί να προσκυνούν τα ιερά και τα όσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να μιλάνε για την εθνική ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα, να αποτελούν τον καλύτερο συνομιλητή για την εμπέδωση της συναίνεσης και της «ταξικής ειρήνης», να συμπεριφέρονται ως ο δούρειος ίππος κυβέρνησης και κεφαλαίου μέσα στο εργατικό κίνημα¹¹²⁰.

Την τριετία που πέρασε από το 32^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, εκτιμούν ότι η παρέμβαση της ΑΔΕΔΥ ήταν εντελώς αναντίστοιχη με τις ανάγκες της ταξικής συνδικαλιστικής δράσης, ότι κινήθηκε στην κατεύθυνση της κυβερνητικής πολιτικής, ευνούχισε και υπονόμεισε κάθε αγωνιστική διάθεση και έκφραση των εργαζόμενων. Αντί να είναι συνδικάτο οργάνωσης της ταξικής πάλης των εργαζομένων, είναι γραφειοκρατικής διαχείρισης και «διαλόγου» των κοινωνικών εταίρων. Ήταν πέρα κι έξω από τις ανάγκες για αντιμετώπιση του κοινωνικού πολέμου του κεφαλαίου, των κυβερνήσεων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανίκανη να υπερασπίσει τη θέση και να εκφράσει τα δικαιώματα των εργαζόμενων. Δεν ανταποκρίθηκε ούτε στοιχειωδώς στο ρόλο του υπερασπιστή των συμφερόντων των δημοσίων υπαλλήλων και συντονιστή των αγώνων τους»¹¹²¹.

Αυτό θεωρούν ότι φάνηκε ξεκάθαρα το προηγούμενο διάστημα:

¹¹¹⁹ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ Στο δημόσιο. «Νέο» Μισθολόγιο. Νοέμβριος 2002. διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/m11ar.htm> / 10-5-2010 και ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ Στο δημόσιο. Ανακοίνωση. Να ανατρέψουμε το σπημένο σκηνικό. (σχετικά με συνεδρίαση Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ την 29-3-2002. Απρίλιος 2002. «. διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/m11ar.htm> / 10-5-2010.

¹¹²⁰ Εκλογική Διακήρυξη στο 33^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ Των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ-ΚΙΝΗΣΕΩΝ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ», 9-1-2008, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/m11r.htm> / 5-8-2010

¹¹²¹ ό.π.

- Με την επιείκυντη συμμετοχή τους στο διάλογο απάτη της κυβέρνησης για το ασφαλιστικό
- Με την εχθρική και προδοτική στάση τους στο μεγαλειώδη αγώνα των δασκάλων, όπου αρνήθηκαν να στηρίξουν και να γενικεύσουν τη μάχη για το σπάσιμο της εισοδηματικής πολιτικής της κυβέρνησης
- Με την απουσία τους από τους μεγάλους φοιτητικούς κι εκπαιδευτικούς αγώνες για δημόσια και δωρεάν εκπαίδευση, ενάντια στην αναθεώρηση του άρθρου 16 και το νόμο πλαίσιο
- Με τη στήριξη της αναθεώρησης του άρθρου 16 και των ιδιωτικών ΑΕΙ, με την ΓΣΕΕ, «δίνοντας το παράδειγμα» και ιδρύοντας «ιδιωτική ακαδημία».
- Με τη συναίνεση και ενεργητική συνεισφορά τους (ΠΑΣΚ, ΔΑΚΕ, ΕΣΑΚ-ΠΑΜΕ, Αυτ. Παρ.) στο τζογάρισμα των αποθεματικών καθώς επίσης και τη συγκάλυψη που πρόσφεραν στο σκάνδαλο των ομολόγων όπου καταληστεύτηκαν τα χρήματα των εργαζομένων
- Με την αντιενωτική και επικίνδυνη συνδικαλιστική πρακτική, που αποκλείει το κομμάτι των εργαζομένων με ελαστικές μορφές απασχόλησης (ωρομίσθιους, δελτίο παροχής υπηρεσιών, κλπ), επιβεβαιώνοντας τη μεγάλη απόσταση από τις ανάγκες, τις αγωνίες και την ζοφερή πραγματικότητα που ζουν οι εργαζόμενοι.
- Με τη γραφειοκρατία και το έλλειμμα δημοκρατίας, την απομάκρυνση από τις διαδικασίες βάσης και τις γενικές συνελεύσεις, αποστειρώνοντας τις αποφάσεις και τη δράση από τον έλεγχο των ίδιων των εργαζομένων.

Ο επίσημος συνδικαλισμός, θεωρείται ως ... «υποταγμένος όλα τα προηγούμενα χρόνια στην αποδοχή της υπάρχουσας πραγματικότητας και στη λογική της συναίνεσης, της συνδιαλλαγής και της απραξίας, δε μπορεί τώρα να ξεφύγει και να αναπροσαρμόσει τους στόχους και την τακτική του. Γι' αυτό και στα ζητήματα της οικονομίας όλοι αυτοί που έκαναν "σημαία τους εθνικούς στόχους του κεφαλαίου" τώρα ακολουθούν την ευέλικτη τακτική του διαλόγου με την κυβέρνηση διεκδικώντας ρεαλιστικούς στόχους, δηλαδή κάτι παραπάνω από αυτά που έχει ανακοινώσει ότι θα δώσει η κυβέρνηση. Ούτε κουβέντα για τις τεράστιες

απώλειες, την ακρίβεια, την κερδοσκοπία, τις απολύσεις και τις εργασιακές σχέσεις γαλέρας»¹¹²².

-Θεωρούν ότι ο ρόλος της ΑΔΕΔΥ και του υποταγμένου συνδικαλισμού είναι γνωστός, καθώς ούτε θέλει ούτε μπορεί να υπερασπίσει ανάγκες και δικαιώματα των εργαζομένων στο δημόσιο.

-Θεωρούν ότι ... «στην ουσία το Γ.Σ της οργάνωσης δεν έπαιξε και δεν παίζει κανένα απολύτως ρόλο πολλά χρόνια τώρα. Η λειτουργία του είναι διακοσμητική και στην ουσία καλύπτει τις ανάγκες των μεγάλων παρατάξεων να βολεύουν με άδειες τα μέλη τους»¹¹²³.

-Οι «υποταγμένοι συνδικαλιστές» καταγγέλλονται¹¹²⁴ ότι επιλέγουν να ανανεώνουν τον «αγωνιστικό» τους ρόλο με μια εθιμοτυπική απεργία-κοροϊδία. Και ότι και αυτό το «αγωνιστικό» ξέσπασμά τους, εξηγείται από τη θέση που έχουν, κατέχουν και δέχονται σαν επαγγελματίες διαμεσολαβητές συνδικαλιστές (βλ. Χαρακτηριστικά «κοινωνικός διάλογος»).

Θέση, που από τη μία απαιτεί μια κάποια «αγωνιστικότητα», για να ικανοποιηθεί η δυσaráσκεια στη βάση των εργαζομένων και από την άλλη, συνεχείς υποχωρήσεις απέναντι στην κυβέρνηση για μερικά ευρώ.

-Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, αφού συμμετέχει σε διάλογο με τις κυβερνήσεις, παρέχοντάς τους κάλυψη και χρόνο, χωρίς κανένα ουσιαστικό αγώνα και ενοχλητικές διεκδικήσεις των εργαζομένων, την ίδια στιγμή σε όποιους πραγματικούς αγώνες αναπτύσσονται, ακόμη κι αν είχαν προϋποθέσεις για νίκη (μαζικότητα, αποφασιστικότητα, διάρκεια κλπ) τους άφηνε ξεκρέμαστους να τους χτυπήσει η κυβέρνηση και αν δεν τους υπονόμει, δεν παρείχε την παραμικρή ουσιαστική στήριξη¹¹²⁵.

¹¹²² Ανακοίνωση από "Παρεμβάσεις – Κινήσεις – Συσπειρώσεις," Σεπτέμβρης 2004, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: www.paremvasis.gr/5-10-2004

¹¹²³ Δήλωση των Αντωνόπουλου Παύλου, Κεφαλληνού Παναγιώτη, Ρέππα Ντίνας, εκπροσώπων από τις "Παρεμβάσεις – Κινήσεις – Συσπειρώσεις" σχετικά με Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκε 25 Αυγούστου 2006. διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/2006/ade300806.htm/10-5-2010>

¹¹²⁴ Ανακοίνωση των εκπροσώπων των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ» στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ Θεοδωρόπουλου Θωδωρή, Παναγιωτόπουλου Χρήστου, Φατούρου Αγγελικής), Αθήνα, 19 Απριλίου 2003.

¹¹²⁵ Δήλωση του Κ. Τουλγαρίδη εκπροσώπου των "Κινήσεων- Παρεμβάσεων – Συσπειρώσεων" στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ. *Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία οδηγεί στην ήττα τους απεργιακούς αγώνες της περιόδου.* Αθήνα,

-Θεωρεί ότι αυτή η συνδικαλιστική τακτική ... «δεν έχει να προσφέρει τίποτα στους εργαζόμενους παρά μόνο ήττες και χειροτέρευση της θέσης τους»¹¹²⁶

Για τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές παρατάξεις¹¹²⁷

Στην παραπάνω κατεύθυνση θεωρούν ότι συμπράττει και η παράταξη που πρόσκεινται στον πολιτικό χώρο του Συνασπισμού, η «Αυτόνομη Παρέμβαση», προβάλλοντας ενίοτε και προτάσεις με διάφορες διαφοροποιήσεις από τις παρατάξεις αυτές και με «εκσυγχρονιστική συμπόρευση» με την παράταξη του ΠΑΣΟΚ¹¹²⁸. Θεωρούν ότι η «Αυτόνομη Παρέμβαση», από τη μια, μπορεί να βγάζει διάφορες διακηρύξεις ενάντια στην κυρίαρχη πολιτική και το νεοφιλελευθερισμό, αλλά ταυτόχρονα, επιδιώκει να είναι κομμάτι της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, παρέχοντας «αριστερό άλλοθι» στην γραμμή συνδιαλλαγής και υποταγής των ΠΑΣΚΕ/ΔΑΚΕ¹¹²⁹.

Για τις παρατάξεις ΠΑΣΚΕ-ΔΑΚΕ, οι «παρεμβάσεις» εκτιμούν ότι βρίσκονται ενάντια σε κάθε αντίληψη για ταξικό αναπροσανατολισμό του συνδικαλιστικού κινήματος με την επικράτηση στις συνεδριάσεις του Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ «συνοπτικών διαδικασιών» από μέρους του κυβερνητικού, κρατικού συνδικαλισμού και σε κλίμα αδιαφορίας και απαξίωσης για τις πραγματικές ανάγκες και απαιτήσεις των εργαζομένων της βάσης στο Δημόσιο τομέα¹¹³⁰.

19-11-2003. διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/2003/ad191103.htm/> 5-10-2010

¹¹²⁶ ό.π.

¹¹²⁷ Δελτίο Τύπου από «Αγωνιστικές Κινήσεις Παρεμβάσεις –Συσπειρώσεις στο Δημόσιο» 26-4-2002

¹¹²⁸ Ανακοίνωση των εκπροσώπων των ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ» στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ Παναγιωτόπουλου Χρήστου και Σπαχή Αρετή, Φεβρουάριος 2002

¹¹²⁹ Εκλογική Διακήρυξη στο 33^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ Των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ-ΚΙΝΗΣΕΩΝ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ», 9-1-2008, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/m11r.htm/> 5-8-2010

¹¹³⁰ Ανακοίνωση των εκπροσώπων των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ» στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ Παναγιωτόπουλου Χρήστου και Σπαχής Αρετής, Φεβρουάριος 2002.

Ανακοίνωση των εκπροσώπων των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ» στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ Παναγιωτόπουλος Χρήστος και Σπαχή Αρετής, Φεβρουάριος 2002

Οι «παρεμβάσεις» εκτιμούν ότι οι παρατάξεις αυτές αντιμετωπίζουν απαξιωτικά τις αγωνιστικές προτάσεις τους, αναλαμβάνοντας εργολαβικό ρόλο στην ωραιοποίηση των νεοφιλελεύθερων αντιδραστικών αλλαγών που συντελούνται σ' όλο το φάσμα του Δημοσίου.

Επίσης η συστηματική αποχή από τις διαδικασίες πολλών Γενικών Συμβούλων, κυρίως των ΠΑΣΚ-ΔΑΚΕ, ενώ έχουν απαλλαγεί από τη δουλειά τους, δείχνει το μέγεθος του εκφυλισμού και της γραφειοκρατικοποίησης των διαδικασιών που έχουν επιβληθεί στο σ.κ¹¹³¹.

Για την "ταξική" ΕΣΑΚ/ ΠΑΜΕ, οι «Συσπειρώσεις» εκτιμούν ότι κινείται με διακηρύξεις "περί ξεπουλημένης συνδικαλιστικής γραφειοκρατείας", με προτάσεις για αμυντικές απεργίες, χωρίς καν να θίγει και την αναγκαιότητα της κλιμάκωσης των αγώνων, προσδιορίζοντας τον ρόλο της στις κομματικοκεντρικές περιχαρακωμένες κινητοποιήσεις του ΠΑΜΕ. Την θεωρούν ¹¹³² ως «κομματικά περιχαρακωμένη παράταξη» και την κατηγορούν ότι αντιμετωπίζει τις κυβερνητικές πολιτικές και τον υποταγμένο-συνένοχο συνδικαλισμό των ΠΑΣΚ-ΔΑΚΕ με καιροσκοπικό τρόπο. Εκτιμούν ότι το ΠΑΜΕ μπορεί να υιοθετεί ένα πιο μαχητικό πλαίσιο αιτημάτων, εντούτοις κινείται με βάση την αντίληψη ότι σήμερα κανένας αγώνας δεν μπορεί να κερδίσει. Αντιπαλεύει με πάθος ότι δεν ελέγχει κι έτσι, σε μεγάλες στιγμές του κινήματος όπως η απεργία των δασκάλων, στάθηκε εχθρικό στην πρώτη περίοδο, για να υποχρεωθεί στην όποια συμμετοχή μετά, χωρίς και πάλι να συμπαρατάξει απεργιακές δυνάμεις στη μάχη κατά της λιτότητας. Στις Ομοσπονδίες που πλειοψηφεί, αποφεύγει την πραγματική μαχητική διεκδίκηση¹¹³³.

Θεωρεί ότι είναι φανερό πως το ΠΑΜΕ έχει διαλέξει το δικό του δρόμο. Δρόμος που οδηγεί στον απομονωτισμό, τη διάσπαση και την ήττα. Δεν συμβάλει με την στάση του στην ανάπτυξη αποτελεσματικών, νικηφόρων εργατικών αγώνων. Αυτό

¹¹³¹ Φατούρου Α. - Μέλος του Γενικού Συμβουλίου της ΑΔΕΔΥ - Εκπρόσωπος των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ», *Ανακοίνωση*, Αθήνα, 17/3/2003

¹¹³² Ανακοίνωση των εκπροσώπων των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ» στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ Παναγιωτόπουλου Χρήστου και Σπαχής Αρετής, Φεβρουάριος 2002.

¹¹³³ Εκλογική Διακήρυξη στο 33^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ Των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ-ΚΙΝΗΣΕΩΝ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ», 9-1-2008, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/m11r.htm/> 5-8-2010

που το ενδιαφέρει είναι η πολιτική κομματική διαμαρτυρία και όχι η ανάπτυξη μιας ταξικής εργατικής ενότητας και συντονισμένων εργατικών αγώνων.

Για τις δικές τους δράσεις οι «Συσπειρώσεις»¹¹³⁴ επισημαίνουν ότι διαφοροποιούνται από τις παραπάνω παρατάξεις, καταγγέλλοντας το στημένο σκηνικό της "πανηγυρικής συναίνεσης" στις βελτιωτικές προτάσεις του κυβερνητικού συνδικαλισμού και των συνοδοιπόρων του και επιθυμούν να αποτελούν έναν «πόλο έκφρασης της ταξικής ενότητας των εργαζομένων της βάσης».

Στα συνέδρια και στα όργανα της ΑΔΕΔΥ καταθέτουν το δικό τους πλαίσιο διεκδικήσεων, προτάσεων και δράσεων μέσω του οποίου τονίζουν κατ' εξακολούθηση την αναγκαιότητα για άμεσο συντονισμό της ακηδεμόνευτης δράσης των εργαζομένων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, προτείνοντας¹¹³⁵ ένα πρόγραμμα κλιμακούμενων κινητοποιήσεων¹¹³⁶ για τα εργασιακά – οικονομικά – ασφαλιστικά δημοσιοϋπαλληλικά ζητήματα.

Θεωρούν¹¹³⁷ ότι η ελπίδα για την υπεράσπιση και διεύρυνση των εργασιακών δικαιωμάτων και την κατάργηση-απόσυρση όλων των αντιλαϊκών-αντιδραστικών-αντιασφαλιστικών μέτρων και σχεδίων, βρίσκεται στις μικρές και

¹¹³⁴ Δελτίο Τύπου από «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ» 26-4-2002.

¹¹³⁵ Ανακοίνωση των εκπροσώπων των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ» στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ Παναγιωτόπουλου Χρήστου και Σπαχής Αρετής, Φεβρουάριος 2002.

¹¹³⁶ Φατούρου Α. - Μέλος του Γενικού Συμβουλίου της ΑΔΕΔΥ - Εκπρόσωπος των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ», *Ανακοίνωση*, Αθήνα, 17/3/2003.

¹¹³⁷ Ανακοίνωση των εκπροσώπων των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ» στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ Παναγιωτόπουλου Χρήστου και Σπαχής Αρετής, Φεβρουάριος 2002.

μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις των διαφόρων κλάδων εργαζομένων (εκπαιδευτικών, εργαζομένων στους ΟΤΑ, νοσοκομειακών γιατρών, γιατρών του ΙΚΑ, συμβασιούχων του Δημοσίου, κ.α) . Είναι ανάγκη να στηριχθεί εκείνη η αγωνιστική δράση που υπάρχει και αναπτύσσεται στις πρωτοβάθμιες συλλογικότητες, που αποκρούει τα ιδεολογήματα της κυβέρνησης, του κρατικού συνδικαλισμού, των τεχνο-γραφειοκρατών που καθλώνουν την απαιτητικότητα των εργασιακών δικαιωμάτων στα όρια του εφικτού.

Θα συνεχίσουν με αποφασιστικότητα να επιμένουν ότι ο μόνος δρόμος για τις μικρές ή μεγάλες νίκες, βρίσκεται στην ταξική ενότητα των εργαζομένων, μακριά από συναλλαγές κορυφής, διαδρόμους και έξω από γραφεία κλεισμένων των θυρών, με διαδικασίες άμεσης δημοκρατίας και ενάντια στο συνένοχο-υποταγμένο συνδικαλισμό των επαγγελματιών "πεφωτισμένων" της ΑΔΕΔΥ.

Η δράση τους αναπτύσσεται κύρια στις Γενικές Συνελεύσεις, στις Απεργιακές Επιτροπές Αγώνα, στον οριζόντιο συντονισμό των πρωτοβάθμιων Ενώσεων -Συλλόγων -Σωματείων και στην διαρκή παρουσία τους στους δρόμους διεκδικητικών και κοινωνικών αγώνων. Η ύπαρξη και η ανάπτυξη αυτών των δράσεων θεωρούν ότι στρέφεται πρώτα και κύρια ενάντια στους δείκτες της οικονομίας της αγοράς, στην εμπορευματοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών, επαναφέροντας στο προσκήνιο τις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις.

Ξεπερνώντας τη λογική της ανάθεσης και της μέσω τρίτων εκπροσώπησης, θεωρούν ότι μπορούν να γεφυρώνουν το χάσμα αποφάσεων και δράσης προς το συμφέρον της χειραφέτησης και απελευθέρωσης των εργαζομένων. Η αναγκαιότητα για τον περαιτέρω συντονισμό αυτής της δράσης, σε επίπεδο πρωτοβάθμιων Ενώσεων-Συλλόγων-Σωματείων, εκτιμούν, ότι θα επιταχύνει τις διεργασίες για τη δημιουργία και ανάπτυξη ενός από τα κάτω κινήματος στο Δημόσιο τέτοιου, που ξεκινώντας από τοπικό και κλαδικό επίπεδο, θα κορυφώνεται σε κεντρικές απεργιακές κινητοποιήσεις και θα είναι ικανό από μόνο του να αποσύρει και να ανατρέπει στην πράξη τη νεοφιλελεύθερη κυβερνητική πολιτική.

Η ύπαρξη και η ανάπτυξη αυτού του συντονισμού θα καταστήσει τα ιδανικά της αντίστασης, της επικοινωνίας και της χειραφέτησης πολύ ισχυρότερα, προετοιμάζοντας μαχητικούς αγώνες με διάρκεια και προοπτική.

Επιμείναμε, τονίζει η παράταξη ότι ο μόνος δρόμος για τις μικρές ή μεγάλες νίκες των εργαζομένων βρίσκεται στην ταξική ενότητά τους. Μέσα από τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων και των Επιτροπών Αγώνα των πρωτοβάθμιων Συλλόγων- Ενώσεων- Σωματείων, που αποκρούουν τα ιδεολογήματα της κυβέρνησης, του κρατικού συνδικαλισμού, των τεχνογραφειοκρατών και στον απαραίτητο οριζόντιο συντονισμό όλων των αγωνιζόμενων κλάδων του δημοσίου. Με ενιαία, ενωτικά, πραγματικά αιτήματα, τέτοια που θα απαγκιστρώνουν την απαιτητικότητα των εργασιακών- ασφαλιστικών-μισθολογικών δικαιωμάτων και αναγκών των εργαζομένων, πέραν των ορίων του εφικτού, που θέτουν οι δημοσιονομικοί περιορισμοί της κυβέρνησης

1138 .

Οι «παρεμβάσεις» τονίζουν την ανάγκη η συνδικαλιστική τους παρουσία και παρέμβαση στα όργανα της ΑΔΕΔΥ να περιέχει εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά από αυτά λειτουργίας των υπολοίπων παρατάξεων.

Χαρακτηριστικά στην κατεύθυνση αυτή οι εκπρόσωποι της παράταξης στο Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ, κατέθεσαν το 2003 την ακόλουθη δήλωση, διαχωρίζοντας τη στάση και τη θέση της απ' όλες τις υπόλοιπες παρατάξεις, επειδή όπως επισημαίνουν θεωρούν ότι τα όρια της συνδικαλιστικής δράσης έχουν επικίνδυνα διαπλεχθεί μ' εκείνα της άσκησης κυβερνητικού έργου.

«Οι εκπρόσωποι των Αγωνιστικών Παρεμβάσεων στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ Θ. Θεοδωρόπουλος, Χ. Παναγιωτόπουλος και Α. Φατούρου δηλώνουμε , ότι λόγω της εξ' ολοκλήρου διαφορετικής αντίληψής μας περί του ρόλου του συνδικαλιστικού κινήματος και της σχέσης του με κυβερνητικές και άλλες δομές εξουσίας, δεν συμμετέχουμε, ούτε επιθυμούμε να συμμετάσχουμε στο μέλλον, σε Συμβούλια ή Επιτροπές , έμμισθες ή άμισθες»¹¹³⁹.

Οι σημαντικότερες διεκδικητικές προτάσεις των «Παρεμβάσεων»

¹¹³⁸ Ανακοίνωση των εκπρόσωπων των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ» στο Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ, Αθήνα, 19 Απριλίου 2003.

¹¹³⁹ «Ανακοίνωση» της Φατούρου Α. - Μέλος του Γενικού Συμβουλίου της ΑΔΕΔΥ - Εκπρόσωπος των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ», Αθήνα, 17/3/2003

Ένα νικηφόρο κίνημα ρήξης και ανατροπής, που θα έχει ως περιεχόμενο τις ανάγκες και τα δικαιώματα των εργαζομένων, προτείνουν ότι μπορεί και πρέπει να δημιουργηθεί, δυναμώνοντας τις συλλογικές διαδικασίες στα πρωτοβάθμια σωματεία, τις Γ.Σ. και τις επιτροπές αγώνα. Ενισχύοντας τον οριζόντιο συντονισμό τους και τη διακλαδική ταξική συνεργασία τους, τα απεργιακά βήματα, βαθαίνοντας το εργατικό τους περιεχόμενο.

Ένα τέτοιο κίνημα θεωρούν ότι δεν μπορεί παρά να έχει στις σημαίες του τη διεκδίκηση:

- 1400 ευρώ για όλους ως κατώτερο καθαρό βασικό μισθό.
- Ενιαία συλλογική σύμβαση εργασίας για όλους τους δημοσίου Υπαλλήλους, με ένταξη των επιδομάτων στο βασικό μισθό - εκτός του οικογενειακού, η οποία θα κατοχυρώνει το ελάχιστο όριο. Από εκεί και πέρα κάθε κλαδική ομοσπονδία ή πρωτοβάθμιο σωματείο θα μπορεί και θα πρέπει να διεκδικεί την «προς τα πάνω» προώθηση της σύμβασης εφ' όλης της ύλης, για όλα τα ζητήματα και στο βασικό μισθό.
- Ο υπολογισμός του βασικού μισθού, συνολικά και κατά κλάδο, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη συνολική φθορά της εργατικής δύναμης που προκύπτει από το είδος της εργασίας, την εκπαίδευση και την ειδικευση, τη συντήρηση και την αναπαραγωγή-ανάπτυξη της και όχι μόνο τη μια ή την άλλη πλευρά.
- Όχι σε νέα μισθολόγια κατηγοριοποίησης – διάσπασης των εργαζομένων (ΔΕ-ΠΕ κλπ), λιτότητας, ελαστικής εργασίας και αναπαραγωγής της ιεραρχίας.
- Όχι στη λογική των «ειδικών» μισθολογίων.
- Ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και συμβάσεις των αγωνιζόμενων κλάδων. Αποσύνδεση μισθού από το βαθμό και την «ευθύνη». Όχι στη σύνδεση του μισθού με την απόδοση και την αξιολόγηση.
- Ενιαία ασφαλιστικά δικαιώματα για όλους τους ασφαλισμένους χωρίς κατηγοριοποιήσεις σε παλιούς και νέους.
- Κατάργηση όλων των αντιασφαλιστικών νόμων ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. (Σιούφα-Ρέππα κ.ά.) και των οδηγιών της Ε.Ε.
- Καμία σύνταξη κάτω από 1400 ευρώ.
- Δημόσια, δωρεάν κι ψηλής ποιότητας περίθαλψη.

- Κατάργηση της εισφοράς για την κύρια σύνταξη.
- Επιστροφή όλων των κλεμμένων στα Ταμεία, όχι στην ιδιωτική ασφάλιση και το χάρισμα χρεών στους εργοδότες. Κανένα τζογάρισμα των αποθεματικών στο χρηματιστήριο.
- Να ενταχθούν στα βαρέα κι ανθυγιεινά (με ότι αυτό σημαίνει στο μισθό, το χρόνο εργασίας και τη σύνταξη) τουλάχιστον εκείνες οι ειδικότητες που προβλέπει ο κανονισμός του ΙΚΑ και επέκταση σε νέα επαγγέλματα που το είδος της δουλειάς και η φθορά της εργατικής δύναμης τα εντάσσουν στα βαρέα και ανθυγιεινά. Ουσιαστικά μέτρα για την υγιεινή και την ασφάλεια στους χώρους δουλειάς και ουσιαστικός έλεγχός της.
- Να δοθεί οριστικό τέλος στην εργασιακή και πολιτική ομηρία των συμβασιούχων με τη μονιμοποίησή τους.
- Κανένas εργαζόμενος έξω από τα σωματεία. Εγγραφή όλων των εργαζομένων με πλήρη συνδικαλιστικά δικαιώματα οποιαδήποτε εργασιακή σχέση κι αν έχουν (ωρομίσθιοι, μερικώς απασχολούμενοι, με δελτίο παροχής υπηρεσιών κ.λπ.).
- Μονιμοποίηση όλων των συμβασιούχων χωρίς περιορισμούς και δικονομικά τετρίπια.
- Κατάργηση των ελαστικών μορφών απασχόλησης.
- Άμεση κάλυψη όλων των πραγματικών αναγκών σε θέσεις εργασίας στην υγεία, την εκπαίδευση, στον πολιτισμό, τους δήμους και τις υπηρεσίες με θέσεις πλήρους, αποκλειστικής και μόνιμης απασχόλησης.
- Όχι στις ρουσφετολογικές, κομματικές προσλήψεις.
- Θέσεις εργασίας με βάση τις λαϊκές ανάγκες, λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια και με αντικειμενικές και διαφανείς διαδικασίες. Όχι στο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ για τους εκπαιδευτικούς.
- Όχι στην κατάργηση της μονιμότητας στο δημόσιο
- Μετατροπή των αορίστου χρόνου εργαζομένων σε μόνιμους με πλήρη δικαιώματα κι υποχρεώσεις.
- Απόσυρση των νόμων για την παράταση του ωραρίου στα καταστήματα και την διευθέτηση - κατάργηση του 8ωρου. Όχι στην εφαρμογή της

οδηγίας Μπολκενστάϊν. Να καταργηθεί ο θεσμός της προσωρινότητας και της υπεργολαβίας.

- Μείωση των ωρών εργασίας
- 5ήμερο παντού. Σταθερή και μόνιμη εργασία για όλους, εξασφάλιση των επαγγελματικών δικαιωμάτων στο πτυχίο χωρίς διαρκείς εξετάσεις και πιστοποιήσεις.

- Όχι στην αξιολόγηση
- Όχι στη σύνδεση του μισθού με την απόδοση και την αξιολόγηση.
- Απαγόρευση των απολύσεων. Η απόλυση δεν αποτελεί δικαίωμα του εργοδότη, ούτε διευθυντικό δικαίωμα αλλά από τις κυνικότερες μορφές βίας απέναντι στον εργαζόμενο και τα δικαιώματά του.

- Επίδομα ανεργίας στο ύψος του βασικού μισθού
- Ίσα δικαιώματα στους έλληνες και ξένους εργάτες
- Ενιαία συνδικαλιστική δράση. Όχι στον εθνικισμό των κυβερνήσεων, το ρατσισμό και την εκμετάλλευση των λαών.

- Πάλη ενάντια σε κάθε ιδιωτικοποίηση και τις ΣΔΙΤ Που παραδίνουν τις κοινωνικές υποδομές (σχολεία, νοσοκομεία, κλπ) και τη λειτουργία τους στην κερδοφορία των επιχειρήσεων. Έξω οι επιχειρήσεις από Παιδεία, Υγεία, Ασφάλιση, Πολιτισμό.

- Όχι στα "Πανεπιστήμια-επιχειρήσεις" και στους "απόφοιτους-εργαζόμενους μιας χρήσης". Να αποσυρθεί οριστικά ο νόμος πλαίσιο για τα ΑΕΙ. Να καταργηθούν τα φροντιστήρια.

- Ενιαίο δωδεκάχρονο σχολείο με δίχρονη προσχολική αγωγή χωρίς φραγμούς κι αξιολογήσεις-κατηγοριοποιήσεις-απορρίψεις

- Όχι στην αντιδραστική συνταγματική αναθεώρηση που κάνει θεσμό τη συντηρητική πολιτική. Να μην αναθεωρηθεί το άρθρο 16.

- Μάχη για Ενιαίο δημόσιο Σύστημα Υγείας που να καλύπτει ολόπλευρα και εντελώς δωρεάν τις υγειονομικές ανάγκες όλων των κατοίκων της χώρας, Ελλήνων, μεταναστών και προσφύγων σε πρόληψη, θεραπεία κι αποκατάσταση, χωρίς παραοικονομία και φακελάκια. Ενάντια στην επιλογή του κεφαλαίου για κερδοφορία μέσω του ανθρώπινου πόνου, παλεύουμε ενάντια στην υποχρηματοδότηση και την εμπορευματοποίηση της περίθαλψης.

- Μέτωπο παιδείας – εργασίας, αγωνιστική συμμαχία με το φοιτητικό κίνημα και τους αγώνες της νεολαίας ενάντια στο νόμο πλαίσιο και την Παιδεία της αγοράς. Ανάπτυξη κλαδικών αγώνων, που θα αποκρούουν τα μέτρα της κυβέρνησης και του κεφαλαίου. Για την ήττα της αντεργατικής επίθεσης και της ίδιας της κυβέρνησης, με αποφάσεις συντονισμένους αγώνες στην προοπτική του πανεργατικού αγώνα διάρκειας.

- Πάλη ενάντια στον αυταρχισμό, στην ποινικοποίηση της συνδικαλιστικής δράσης, τα ΜΑΤ και την καταστολή. Της πολιτικής επιστράτευσης των απεργών, υπεράσπιση και διεύρυνση του ασύλου.

- Όχι στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους της Νέας Τάξης, το ΝΑΤΟ και την Ε.Ε., την αποστολή ελληνικών στρατευμάτων σε δυνάμεις κατοχής, στον εθνικισμό και το ρατσισμό.

Γνωρίζουμε¹¹⁴⁰ αναφέρουν οι «Συσπειρώσεις» ότι η αντεργατική «καταιγίδα» αποτελεί αναγκαία στρατηγική επιλογή για την απογείωση της κερδοφορίας του κεφαλαίου και την αντιμετώπιση των κρισιακών φαινομένων του κι ότι η νέα εργατική βάρδια, που διαμορφώνεται όλο και πιο μαζικά, η γενιά του καταρτίσιμου – απασχολήσιμου, του εξαπατημένου συμβασιούχου, του πτυχιούχου των 600 ευρώ, δεν αποτελεί παροδικό χαρακτηριστικό της «προσαρμογής» στην οικονομία της αγοράς αλλά μόνιμο στοιχείο του σύγχρονου διεθνοποιημένου καπιταλισμού.

Οι αλλαγές στη Δημόσια Διοίκηση κινούνται στην κατεύθυνση της αντιδραστικής αναμόρφωσης-μετάλλαξης του κράτους, με κύρια χαρακτηριστικά:

- Τη λειτουργία των κοινωνικών του υπηρεσιών και αγαθών με επιχειρηματικά κι ανταποδοτικά κριτήρια (π.χ. ΟΤΑ, υγεία)

- Την προώθηση των ιδιωτικοποιήσεων σε βασικούς τομείς της λειτουργίας του (παιδεία, υγεία, πολιτισμός, παραγωγή τεχνικού έργου κλπ)

- Την αλλαγή των δομών του σε τοπικό, νομαρχιακό και περιφερειακό επίπεδο, στην κατεύθυνση της ακόμα μεγαλύτερης συγκέντρωσης της εξουσίας,

¹¹⁴⁰ Εκλογική Διακήρυξη στο 33^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ Των «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΩΝ-ΚΙΝΗΣΕΩΝ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ», 9-1-2008, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/m11r.htm/> 5-8-2010

την παραπέρα υποβάθμιση του όποιου κοινωνικού ελέγχου είχε απομείνει και της οργανικότερης διαπλοκής του με την Ε.Ε. και τα υπερεθνικά κέντρα.

- Την «αποκέντρωση» με προσπάθεια μετακύλησης του κόστους των κοινωνικών υπηρεσιών στους εργαζόμενους

- Την επέλαση των ιδιωτικοποιήσεων στις ΔΕΚΟ, με συνέπεια την αλλαγή του εργασιακού καθεστώτος σ' αυτές, σε βάρος κατοχυρωμένων εργασιακών δικαιωμάτων (κατάργηση συλλογικών συμβάσεων, άρση μονιμότητας κλπ.) και την εμπορευματοποίηση των κοινωφελών δραστηριοτήτων.

- Παράλληλα κατοχυρώνεται με διαρκή μέτρα και νόμους η "αγοραία" λειτουργία κάθε κοινωνικής υποδομής, στην παιδεία, στην υγεία, στους ΟΤΑ, μέσα από τις Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) και τον περιορισμό των δημόσιων επενδύσεων, με κριτήριο την ανταποδοτικότητα και την ιδιωτική κερδοφορία.

- Τις αντιδραστικές αλλαγές στην εκπαίδευση με την εισβολή των επιχειρήσεων στην παιδεία, των χορηγών, της αντίληψης της αγοράς, στα πλαίσια ενίσχυσης της «οικονομίας της γνώσης». Την προώθηση της αποκέντρωσης, της περικοπής των δαπανών, του νόμου πλαισίου στα ΑΕΙ και των κατευθύνσεων της Μπολώνια, την κατάργηση του άρθρου 16 και την ενίσχυση της ιδιωτικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της συνεχούς υποβάθμισης του περιεχομένου σπουδών. Ταυτόχρονα με την προώθηση ασφυκτικών μηχανισμών ελέγχου, της αξιολόγησης για την επιτήρηση των αντιδραστικών αλλαγών.

- Τη γενίκευση των ελαστικών σχέσεων εργασίας με την Πράσινη Βίβλο της Ε.Ε. που με το καθεστώς "ελασταςφάλειας" (flexicurity), που απελευθερώνει τις απολύσεις, προωθεί τη μερική απασχόληση, τους συμβασιούχους πρώτης και δεύτερης ταχύτητας (Stage), τη διαρκή ομηρία και τη μαύρη εργασία, γεννά στρατιές ανέργων, ωρομισθίων, συμβασιούχων και τετραωριτών και εξαλείφει σταδιακά το όποιο νομικό δίκτυο προστασίας υπήρχε για τα εργατικά συμφέροντα.

Έχουμε ήδη την πλήρη αποδόμηση της ζωής του εργαζόμενου και τον σφετερισμό του ελεύθερου χρόνου, με την κατάργηση του οκτάωρου, τις απλήρωτες υπερωρίες, την ελαστική διευθέτηση του χρόνου εργασίας, τις

συμβάσεις έργου, τη μονιμοποίηση ενός μικρού μόνο τμήματος των 250.000 συμβασιούχων και τις μαζικές απολύσεις για τους υπόλοιπους.

Παράλληλα οι «Παρεμβάσεις» θεωρούν ότι προωθείται μεθοδικά:

- η κατάργηση της μονιμότητας στο δημόσιο, μέσα και από την επιχειρούμενη συνταγματική αναθεώρηση και την “ερμηνεία” του υπάρχοντος.

- η ποινικοποίηση της συνδικαλιστικής δράσης και των αγώνων, η στοχοποίηση αγωνιστών και συνδικαλιστών, τα αλληπάλληλα μέτρα πολιτικής επιστράτευσης, δικαστικών αποφάσεων κατά απεργιών, περιορισμού των διαδηλώσεων, τις κάμερες, τις παρακολουθήσεις και απαγωγές μεταναστών, την τρομοκρατία στους χώρους δουλειάς.

Προτείνουν οι εργαζόμενοι να προτάξουν τις ανάγκες τους, τις ανάγκες της κοινωνίας και της εκπαίδευσης, να παλέψουν για την ανατροπή της άδικης και ταξικής πολιτικής που εφαρμόζουν οι κυβερνήσεις.

Θεωρούν¹¹⁴¹ ότι ο μόνος δρόμος για τις μικρές ή μεγάλες νίκες των εργαζομένων βρίσκεται στην ταξική ενότητά τους. Μέσα από τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων και των Επιτροπών Αγώνα των πρωτοβάθμιων Συλλόγων-Ενώσεων- Σωματείων, που αποκρούουν τα ιδεολογήματα της κυβέρνησης, του κρατικού συνδικαλισμού, των τεχνο-γραφειοκρατών και στον απαραίτητο οριζόντιο συντονισμό όλων των αγωνιζόμενων κλάδων του δημοσίου. Με ενιαία, ενωτικά, πραγματικά αιτήματα τέτοια, που θα απαγκιστρώνουν την απαιτητικότητα των εργασιακών-ασφαλιστικών-μισθολογικών δικαιωμάτων και αναγκών των εργαζομένων, πέραν των ορίων του εφικτού, που θέτουν οι δημοσιονομικοί περιορισμοί της κυβέρνησης.

Η μόνη λύση και απάντηση απέναντι στις διαθέσεις του υποταγμένου συνδικαλισμού και στους μονόδρομους της κυβέρνησης- Ε.Ε. είναι να πάρουν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι την υπόθεση στα χέρια τους. Μέσα από τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων και των Επιτροπών Αγώνα των πρωτοβάθμιων Συλλόγων-Ενώσεων- Σωματείων και με ενιαίες, ενωτικές, πραγματικές απαιτήσεις-διεκδικήσεις

¹¹⁴¹ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ-ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ-ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ. Δελτίο Τύπου. 19 Απριλίου 2003. διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/2003/n050503a.htm>

τέτοιες, που θα συμβάλλουν στην υπεράσπιση-διεύρυνση των εργασιακών-συνταξιοδοτικών-μισθολογικών δικαιωμάτων των εργαζομένων και στον απαραίτητο ευρύτερο οριζόντιο συντονισμό όλων των αγωνιζόμενων κλάδων, δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, για την ανάπτυξη της πολύμορφης αντικυβερνητικής-αντικαπιταλιστικής συλλογικής αντίστασης και δράσης¹¹⁴².

¹¹⁴² ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ-ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ-ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ. Δελτίο Τύπου. Μάιος 2003, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.paremvasis.gr/old-site/2003/n160603.htm/> 10-5-2010

2.1.5.4.6 Συνδικαλιστική Κίνηση ΑΚΕΔ-Σ (Ανανεωτική Κίνηση Εργαζομένων στο Δημόσιο –Συνεργαζόμενοι).

Με τις απαρχές της μεταπολίτευσης (1974) δημιουργήθηκε η συνδικαλιστική κίνηση Α.Κ.Ε.Δ.-Σ (Ανανεωτική Κίνηση Εργαζομένων στο Δημόσιο – Συνεργαζόμενοι) , μια συνδικαλιστική κίνηση προσκείμενη στον πολιτικό χώρο του ΚΚΕ Εσωτερικού¹¹⁴³ με συμμετοχή και συνεργασία όμως και ανένταχτων συνδικαλιστών.

Εκλογικά αποτελέσματα για το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ				
Αποτελέσματα 1977-1985				
Έτος	Τύπος Εκλογών	Ψήφοι	%	Έδρες
1977	Βουλευτικές	139,356	2.72%	2
1981	Ευρωεκλογές	275,731	5.15%	1
1981	Βουλευτικές εκλογές -	76,404	1.34%	0
1984	Ευρωεκλογές	203,813	3.42%	1
1985	Βουλευτικές εκλογές -	117,135	1.84%	1

¹¹⁴³ Το «Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας Εσωτερικού» (ΚΚΕ εσωτερικού) είναι πολιτικό κόμμα στον χώρο της αριστεράς που προήλθε από τη διάσπαση του ενιαίου ΚΚΕ μετά το Φεβρουάριο του 1968. Η ιδεολογική του ταυτότητα υπήρξε η ελληνική εκδοχή του «Ευρωκομμουνισμού», ως μια «ανανεωτική» προσπάθεια της ελληνικής Αριστεράς με την επαγγελία ενός «σοσιαλισμού με ανθρώπινο πρόσωπο».

Στη διάρκεια της δικτατορίας συμμετείχε ενεργά στον αντιδικτατορικό αγώνα μέσα από το «Πανελλήνιο Αντιδικτατορικό Μέτωπο - Π.Α.Μ». και την οργάνωση νεολαίας "Ρήγας Φεραίος". Από την έναρξη της μεταπολίτευσης συμμετείχε στο πολιτικό σκηνικό, άλλοτε συμμαχώντας με άλλες δυνάμεις της Αριστεράς (Ενωμένη Αριστερά, Συμμαχία Προοδευτικών και Αριστερών Δυνάμεων) και άλλοτε επιλέγοντας την αυτόνομη κάθοδο στις εκλογές.

Οι σημαντικότερες εκλογικές επιτυχίες αυτού του κόμματος επετεύχθησαν στις ευρωεκλογές του 1981 (ποσοστό 5,15%) και στις ευρωεκλογές του 1984 (ποσοστό 3,42%). Τα μεταπολιτευτικά κομματικά συνέδρια του ΚΚΕ Εσωτερικού ήταν, το (9ο) Συνέδριο τον Ιούνιο του 1976, το (10^ο) Συνέδριο τον Απρίλιο του 1978, το (11ο) Συνέδριο το 1982 (Α και Β) και το 4ο Συνέδριο του ΚΚΕ Εσωτερικού το 1986. Στο 4ο Συνέδριό του, το Μάιο του 1986 αποφασίστηκε η ίδρυση ενός νέου φορέα της Αριστεράς και μερικούς μήνες μετά το κόμμα διασπάστηκε. Από την διάσπαση αυτή προέκυψαν, η «Ελληνική Αριστερά» (Ε.ΑΡ.), που συγκέντρωσε την πλειοψηφία, και το «ΚΚΕ εσωτερικού - Ανανεωτική Αριστερά». Τον Απρίλιο του 1987 έγινε το ιδρυτικό συνέδριο του νέου κόμματος που ονομάστηκε «Ελληνική Αριστερά» (Ε.ΑΡ.) με γραμματέα το Λεωνίδα Κύρκο.

Στις βουλευτικές εκλογές του 1989 η Ε.ΑΡ. συμμετείχε στον Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου. Οι οργανώσεις, πλην του ΚΚΕ και της ΕΑΡ, που συν αποτελούσαν τον Ενιαίο Συνασπισμό ήταν οι: ΕΔΑ, ΕΣΠΕ, ΑΚΕ, με τη συμμετοχή και των διαγραμμένων «Αμυνιτών» του ΠΑΣΟΚ Στ. Γιώτα, Μ. Δρεττάκη, Στ. Νέστορ και Ν. Κωνσταντόπουλου.

Το άλλο κόμμα που προέκυψε από την διάσπαση του 1986 (η λεγόμενη *πλατφόρμα της αναβάθμισης*) συνέχισε να εκφράζεται μέσα από το «ΚΚΕ εσωτερικού - Ανανεωτική Αριστερά» και την οργάνωση νεολαίας *ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος*.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 το «ΚΚΕ εσωτερικού - Ανανεωτική Αριστερά» άλλαξε την ονομασία του σε «Ανανεωτική Κομμουνιστική Οικολογική Αριστερά» .

Το 2004 συμμετείχε στις εκλογές με το Συνασπισμό Ριζοσπαστικής Αριστεράς και στις εκλογές του 2007 ο γραμματέας της ΑΚΟΑ Γιάννης Μπανιάς βρέθηκε στην πρώτη θέση του Ψηφοδέλτιου Επικρατείας του ΣΥΡΙΖΑ και εκλέχθηκε βουλευτής.

Η ΑΚΕΔ-Σ έλαβε μέρος αυτόνομα στα 25^ο (1983) και 26^ο (1986) Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ, εκλέγοντας σε καθένα από αυτά 2 συμβούλους στο Γενικό Συμβούλιο της οργάνωσης, δεν εξέλεξε όμως μέλος στην Εκτελεστική Επιτροπή.

Το ενιαίο ΚΚΕ Εσωτερικού, στο 4ο Συνέδριό του τον Μάιο του 1986, υφίσταται πολιτική διάσπαση, αλλά η διάσπαση αυτή δεν αποτυπώνεται πάντα και υποχρεωτικά και στους κοινωνικούς χώρους, καθώς ... «στις περισσότερες φορές οι δύο μερίδες του κόμματος κατεβαίνουν ενιαία»¹¹⁴⁴.

Στο 27^ο(1989) συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, η ΑΚΕΔ δεν κατέρχεται αυτόνομα καθώς μέσω της διαδικασίας δημιουργίας του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου», στην ίδρυση του οποίου συμμετέχει το κόμμα της Ε.Α.Ρ, οι μέχρι τότε συνδικαλιστικές κινήσεις - παρατάξεις, «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα», που πρόσκεινται στο ΚΚΕ και ΑΚΕΔ-Σ, που πρόσκεινται στο ΚΚΕ Εσωτερικού, δημιουργούν¹¹⁴⁵ κοινή ενωτική παράταξη με την επωνυμία «Αγωνιστική Συνεργασία», λαμβάνοντας έτσι μέρος στο 27^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ(1989).

Εκτιμήσεις της παράταξης για το δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα και την ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1974- 1981.

Όπως έχουμε ήδη αναλυτικά αναφέρει¹¹⁴⁶ στο ελληνικό πολιτικό πεδίο την περίοδο 1974-1981 έχει δημιουργηθεί μια βαθιά ιδεολογική και πολιτική διαίρεση¹¹⁴⁷ –που βαθαίνει όσο πλησιάζουμε προς το τέλος αυτής της περιόδου-, όπου από την μια πλευρά, βρίσκεται το κυβερνών κόμμα της ΝΔ και από την άλλη τα κόμματα της αντιπολίτευσης .

Η διαίρεση αυτή έχει την αντιστοίχισή της και στο συνδικαλιστικό πεδίο συνολικά και στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο ειδικότερα.

Ως βασικό χαρακτηριστικό της περιόδου 1974-1981 στο συνδικαλιστικό πεδίο της δημοσιοϋπαλληλίας, μπορεί να θεωρηθεί η ύπαρξη ενός έντονου διχασμού μεταξύ των συνδικαλιστικών δυνάμεων, όπου από την μια πλευρά βρίσκονται οι φιλοκυβερνητικές συνδικαλιστικές δυνάμεις, που ήλεγχαν σε όλη

¹¹⁴⁴ Χριστόφορου Βερναρδάκη και Γιάννη Μαύρη(1988)

¹¹⁴⁵ Τ.Αποστολόπουλος, Χ.Κορυφίδης, (2004), Β Τόμος, σ. 135

¹¹⁴⁶ Αναλυτικά σε «Κυβερνητική Περίοδο1974-1981»

¹¹⁴⁷ ό.π.

αυτή την περίοδο 1974-1981 τα συνέδρια και τα όργανα των τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ και από την άλλη πλευρά, βρίσκονται οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και παρατάξεις που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ).

Οι συνδικαλιστικές δυνάμεις και παρατάξεις της αντιπολίτευσης επέλεξαν στην περίοδο αυτή την δημιουργία άτυπων μορφών συσπειρώσεων (Σ.Ε.Δ.Ο)¹¹⁴⁸ οι οποίες λειτουργούσαν εντός των υπάρχουσών συνδικαλιστικών οργανώσεων, φιλοδοξώντας, μέσω του ελέγχου των Ομοσπονδιών, να καταφέρουν να κερδίσουν και τον έλεγχο και της ΑΔΕΔΥ.

Στην ΣΕΔΟ, η οποία την περίοδο που δραστηριοποιήθηκε άσκησε μαχητική αντιπολίτευση στις φιλοκυβερνητικές ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ, συμμετείχαν ενεργά και οι προσκείμενες στο ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ συνδικαλιστικές δυνάμεις, καταθέτοντας την δική τους ιδιαίτερη συμβολή στην δημιουργία και ανάπτυξη αυτής της συσπείρωσης. Αμέσως μετά τις εκλογές του 1977 ξεσπά το μεγαλύτερο μέχρι τότε απεργιακό¹¹⁴⁹ κύμα σε πάρα πολλούς εργασιακούς χώρους με κορύφωση το 1980.

Η συνδικαλιστική κίνηση ΑΚΕΔ είχε την δική της ιδιαίτερη συμβολή στην ανάπτυξη αυτού του απεργιακού κύματος στην Ελλάδα μετά το 1977 και μέχρι το τέλος της δεκαετίας.

Εκτιμήσεις της ΑΚΕΔ-Σ για ΑΔΕΔΥ και δράσεις της την περίοδο 1974-1981

Η ΑΚΕΔ-Σ εκτιμούσε ότι το συνδικαλιστικό κίνημα την περίοδο 1974-1981 ήταν «εγκλωβισμένο μέσα σε ένα πλαίσιο πολυδαίδαλο και αυταρχικό το οποίο επέτρεπε στις δυνάμεις αυτές (συντηρητικές και αντιδραστικές) που κυβέρνησαν τον τόπο, χρησιμοποιώντας νόθες και αντιδημοκρατικές διαδικασίες, να προωθούν στα όργανα διοίκησης των συνδικαλιστικών οργανώσεων διοικήσεις τέτοιες, που απεμπολώντας κάθε στιγμή τα συμφέροντα των εργαζομένων, εφάρμοζαν πιστά με πλουσιοπάροχα βέβαια ανταλλάγματα, τις εντολές των δυνάμεων αυτών.

Οι ηγεσίες αυτές, ξεκομμένες εντελώς από το σύνολο των εργαζομένων στο δημόσιο, κρατούσαν σε πλήρη άγνοια την βάση για το κάθε τι που μαγειρεύονταν σε εξωσυνδικαλιστικά κέντρα αποφάσεων, μεθοδεύοντας και πετυχαίνοντας την

¹¹⁴⁸ ΣΕΔΟ- Συντονιστική Επιτροπή Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων.

¹¹⁴⁹ Περισσότερα στο Κεφ. «Απεργιακές Δράσεις»

πολυδιάσπαση του συνδικαλιστικού κινήματος, την απομαζικοποίηση και αδρανοποίησή του διαμορφώνοντας τελικά μια κατάσταση που μόνο τα συμφέροντα και την πολιτική της άρχουσας τάξης εξυπηρετούσε»¹¹⁵⁰.

Σε όλη αυτή την περίοδο ... «μέσα από τεράστιες δυσκολίες, τη βία και την νοθεία, την πίεση και την καταπίεση, την εξαγορά συνειδήσεων και τη ρουσφετολογία, τη διαστρέβλωση των γεγονότων και την κινδυνολογία¹¹⁵¹», το συνδικαλιστικό κίνημα δεν έπαψε να υπάρχει ... «με τις όποιες βέβαια ατέλειες παρουσίαζε στην οργάνωση και δράση του»¹¹⁵².

Εκτιμήσεις της ΑΚΕΔ-Σ για ΑΔΕΔΥ και δράσεις της την περίοδο 1981-1989.

Η ΑΚΕΔ-Σ εκτιμά ότι το δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα από την αρχή της μεταπολίτευσης και μέχρι και τις εκλογές του 1981, έχει μπει ουσιαστικά στην πρωτοπορία και διαδραματίζει ενεργό και αποφασιστικό ρόλο στο ευρύτερο λαϊκό κίνημα, συμβάλλοντας καθοριστικά στην ήττα της δεξιάς και τη νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων¹¹⁵³ που αποκρυσταλλώθηκε στις εκλογές του 1981.

Το 1983 (με την 420 απόφαση του Αρείου Πάγου για διορισμό προσωρινής διοίκησης στην ΑΔΕΔΥ) η παράταξη θεωρεί ότι δίδεται τέρμα σε μια «ανώμαλη εποχή», μια περίοδο που κράτησε 38 ολόκληρα χρόνια από το 1945 μέχρι τον Απρίλη του 1983 και ανοίγεται μια άλλη εποχή για το συνδικαλιστικό κίνημα¹¹⁵⁴.

Η διορισμένη προσωρινή διοίκηση στην ΑΔΕΔΥ διοργανώνει το 25^ο Συνέδριο της οργάνωσης το 1983, το οποίο η παράταξη το χαιρετίζει ως ... «το πρώτο δημοκρατικό συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, ένα συνέδριο στο οποίο ακολουθήθηκαν διαδικασίες δημοκρατικές, διαδικασίες μέσα στα πλαίσια της συνδικαλιστικής τακτικής, διαδικασίες που θα διασφάλιζαν όσο το δυνατόν ένα συνέδριο γνήσιο και αντιπροσωπευτικό».¹¹⁵⁵

Τα βασικά σημεία στις τοποθετήσεις της παράταξης ΑΚΕΔ-Σ στο 26^ο Συνέδριο της οργάνωσης (1986) για τα βασικότερα δημοσιοϋπαλληλικά ζητήματα και τα κρίσιμα ζητήματα της συγκυρίας ήταν τα ακόλουθα:.

¹¹⁵⁰ Τ. Αποστολόπουλος, Χ. Κορυφίδης, (2004), Α Τόμος βλ. τοποθέτηση στο 25^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ (1983) του στελέχους της παράταξης ΑΚΕΔ-Σ Γ. Μπούζα, σ. 270

¹¹⁵¹ ό.π.

¹¹⁵² ό.π.

¹¹⁵³ ό.π.

¹¹⁵⁴ ό.π.

¹¹⁵⁵ ό.π.

-Ο απολογισμός της απερχόμενης διοίκησης της ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι κινείται ... «σε επιθυμητό κυρίως επίπεδο και όχι στο πρακτικό, όχι στο επίπεδο της αποτελεσματικής παρέμβασης του συνδικαλιστικού κινήματος με πιο έντονα και όχι διστακτικά όπως έγινε βήματα που δεν μπορούσαν εύκολα να πείσουν ευρύτερες μάζες εργαζομένων. Και δεν είναι βέβαια εδώ το ζήτημα ποσοτικό, γιατί εάν ήταν τέτοιο θα φτάναμε ίσως και στο θέατρο του παραλόγου να κατηγορήσουμε τη διοίκηση, γιατί δε πέτυχε την κοινωνικοποίηση, την αυτοδιαχείριση, την αποκέντρωση και τόσα άλλα»¹¹⁵⁶.

-Η παράταξη δηλώνει ότι «δεν μπορούμε να υπερψηφίσουμε τα πεπραγμένα, δεν μπορούμε όμως και να τα καταψηφίσουμε. Θα ψηφίσουμε λευκό, γιατί δεν θέλουμε να αποθαρρύνουμε τέτοιες προσπάθειες απεγκλωβισμού του συνδικαλιστικού κινήματος από τον κομματικό εναγκαλισμό, που έγιναν είναι η αλήθεια»¹¹⁵⁷.

-Στα αρνητικά¹¹⁵⁸ της απερχόμενης διοίκησης της ΑΔΕΔΥ η παράταξη θεωρεί ότι συγκαταλέγονται :

Το μισθολόγιο. Η ΑΚΕΔ-Σ τόνισε ότι στην ουσία δεν έγινε τίποτε άλλο από μια εσωτερική ανακατανομή. Και δεν θα γινόταν αυτό, θα υπήρχε ένα μισθολόγιο που θα μπορούσε να το αποδεχτούν ευρύτερες μάζες εργαζομένων, αν έστω και αυτές τις αρχές του 25^{ου} συνεδρίου μπορούσαν να περάσουν στο μισθολόγιο.

Το βαθμολόγιο, θέμα στο οποίο θεωρεί ότι υπήρξαν υποχωρήσεις π.χ. Ο βαθμός των γενικών καθηκόντων, μια θέση την οποίαν στη συνέχεια την αφήσαμε. Η τοποθέτηση της Εκτελεστικής Επιτροπής στο θέμα του ετεροχρονισμού της ΑΤΑ που ήταν οι πρώτες προσπάθειες, τα πρώτα μηνύματα στροφής της εισοδηματικής οικονομικής πολιτικής σε συντηρητικές κατευθύνσεις ήταν δυστυχώς χλιαρή. Αντέδρασε, πλην όμως ένα θέμα στο οποίο πιστεύω θα έπρεπε να σηκώσει γη και ουρανό.

¹¹⁵⁶ Τ.Αποστολόπουλος, Χ.Κορυφίδης, (2004), Β Τόμος, βλ. τοποθέτηση στο 26^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ(1983) του στελέχους της παράταξης ΑΚΕΔ-Σ Γ.Μπούζα, σ.70-71

¹¹⁵⁷ Τ.Αποστολόπουλος, Χ.Κορυφίδης, (2004), Β Τόμος, βλ. τοποθέτηση στο 26^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ(1983) του στελέχους της παράταξης ΑΚΕΔ-Σ Γ.Μπούζα, σ.70-71

¹¹⁵⁸ ό.π.

Το θέμα της πολιτικής επιστράτευσης. Η ΑΚΕΔ-Σ θεωρεί ότι η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ γη και ουρανό θα έπρεπε να σηκώσει για το θέμα της πολιτικής επιστράτευσης. Ήταν ένα πάρα πολύ σοβαρό θέμα που δεν μπορούμε εργαζόμενοι να το αποδεχόμαστε κάτω από την αναγκαιότητα της λύσης κάποιων προβλημάτων. Κάθετα θα πρέπει να είμαστε αντίθετοι στο θέμα της πολιτικής επιστράτευσης. Βέβαια κάποιες ανακοινώσεις βγήκανε, κάποια επαφή έγινε, πλην όμως, σε τούτο το θέμα θα έπρεπε η αντίδραση της Εκτελεστικής Επιτροπής να ήταν πολύ πιο έντονη, πολύ πιο επαναστατική.

Η στάση στο θέμα της ΓΣΕΕ. Εδώ βέβαια η ουδετερότητα δεν μπορεί να ειπωθεί ότι ήταν τελείως απογοητευτική. Θα μπορούσε ίσως να ήταν και χειρότερα τα πράγματα, θα μπορούσε να μην ήταν δηλαδή ουδέτερη στάση, όμως επειδή είναι ένα θέμα συνδικαλιστικής δεοντολογίας, είναι ένα θέμα συνδικαλιστικό, ένα θέμα δικό μας, θα έπρεπε απερίφραστα να καταδικάσουμε την επέμβαση την κυβερνητική, την επέμβαση των οποιονδήποτε μηχανισμών, πράγμα που φυσικά είχε επανειλημμένα ζητήσει η ΑΚΕΔ¹¹⁵⁹.

-Ασκώντας κριτική στην “συμμετοχική” στάση της ΠΑΣΚ-ΔΥ την προηγούμενη περίοδο η παράταξη επισημαίνει ότι «η συμμετοχή, δεν είναι αυτοσκοπός, η συμμετοχή δεν σημαίνει συναίνεση, δεν σημαίνει εγκλωβισμό του συνδικαλιστικού κινήματος στις επιλογές του κυβερνώντος κόμματος της άρχουσας τάξης. Δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση αλλοτρίωση, σημαίνει αντίθετα παρέμβαση καθημερινή, καθημερινή ρήξη με το σύστημα με στόχο την ανατροπή του, με στόχο τη δημιουργία άλλων θεσμών, δημοκρατικών θεσμών, θεσμών τέτοιων μέσα στους οποίους εμείς οι ίδιοι εργαζόμενοι θα αποφασίζουμε. Μέσα στους οποίους εμείς οι ίδιοι οι εργαζόμενοι θα χαράζουμε το μέλλον μας, τη δική μας πορεία, με δικές μας προτάσεις, με αυτόνομο λόγο»¹¹⁶⁰.

-Η ΑΚΕΔ επίσης ασκεί κριτική σε απόψεις που θεωρούν ότι δεν υπάρχουν συνθήκες κρίσης στο συνδικαλιστικό κίνημα, αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Αλήθεια, δεν υπάρχει κρίση στο συνδικαλιστικό κίνημα; Μη δεν είναι κρίση που τρωγόμαστε μεταξύ μας, μη δεν είναι κρίση που τρώμε τα συκώτια μας, μη δεν είναι κρίση που δύο φορές δεν μπορέσαμε να τροποποιήσουμε το καταστατικό;

¹¹⁵⁹ ό.π.

¹¹⁶⁰ ό.π.

Τότε τι είναι κρίση; Και όχι κρίση βέβαια της βάσης, γιατί η βάση μας έστειλε εδώ να τροποποιήσουμε το καταστατικό και έχουμε ευθύνες, βαριές ευθύνες ίσως όλοι μας, ίσως οι μισοί, ίσως κάποιοι αδιάφοροι, όμως πιστεύω ότι μέσα εδώ ενωμένοι θα πρέπει να βρούμε το δρόμο»¹¹⁶¹.

-Για την κυβερνητική πολιτική θεωρεί ότι, ... «Εγκλωβισμένη η κυβέρνηση σε μια συντηρητική τελικά αντίληψη για την δημόσια διοίκηση παρά τις κατά καιρούς διακηρύξεις της ότι θα προχωρούσε σε ουσιαστικές αλλαγές στον ευαίσθητο χώρο του κράτους, καθώς το νομοσχέδιο για την «βαθμολογική διάθρωση των θέσεων του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και ΟΤΑ» αφήνει εντελώς αναλλοίωτο το σημερινό αποστεωμένο, αυταρχικό και αναποτελεσματικό καθεστώς δομής και λειτουργίας της κρατικής μηχανής»¹¹⁶².

Οι βασικές προτάσεις¹¹⁶³ της ΑΚΕΔ για την Δημόσια Διοίκηση.

Προτείνει:

- Την ανάγκη για ριζικές αλλαγές στην δημόσια διοίκηση που θα την κάνουν πιο ευέλικτη και αποτελεσματική, υπηρέτη και όχι δυνάστη του έλληνα πολίτη
- Οι προϊστάμενοι να εκλέγονται από την ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ των υπαλλήλων της αντίστοιχης οργανικής μονάδας ...
 - Κάθετη και γεωγραφική αποκέντρωση και αποσυγκέντρωση,
 - Κατοχύρωση των πολιτικών δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων
 - Αντικειμενικοποίηση κριτηρίων μεταθέσεων, μετατάξεων,
 - Εκδημοκρατισμό δημοσιοϋπαλληλικού κώδικα κ.α.

¹¹⁶¹ ό.π.

¹¹⁶² *Δημόσιος Τομέας* τχ. 5, Φεβρουάριος 1986, σ. 44-45

¹¹⁶³ ό.π.

Συμμετοχή της ΑΚΕΔ στα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ

	ΤΙΤΛΟΣ ΠΑΡΑΤΑΞΗΣ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Γ.Σ ΑΔΕΔΥ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε ΑΔΕΔΥ
25^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1983)	ΑΚΕΔ	2	0
26^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ (1986)	ΑΚΕΔ	2	0

Στην πορεία προς το 27^ο Συνέδριο της οργάνωσης (1989) συντελείται η πολιτική διαδικασία δημιουργίας του «Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου» στην οποία συμμετέχει ιδρυτικά το κόμμα της Ε.Α.Ρ .

Οι πολιτικές αυτές διεργασίες οδήγησαν και σε διαδικασίες συνδικαλιστικής ενοποίησης και στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό χώρο , με αποτέλεσμα οι μέχρι τότε συνδικαλιστικές παρατάξεις, «Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα» που πρόσκεινται στο ΚΚΕ και ΑΚΕΔ-Σ που πρόσκεινται στο ΚΚΕ Εσωτερικού, να δημιουργήσουν ¹¹⁶⁴ κοινή ενωτική παράταξη με την επωνυμία «Αγωνιστική Συνεργασία», η οποία έλαβε μέρος στο 27^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ(1989).

Σχετικά με τα νομαρχιακά τμήματα της ΑΔΕΔΥ

Για τις καταστατικές ρυθμίσεις και τον τρόπο λειτουργίας των Νομαρχιακών Τμημάτων της ΑΔΕΔΥ παραθέτουμε στο παράρτημα ενδεικτικά το Νομαρχιακό Τμήμα ΑΔΕΔΥ της Αρκαδίας.

¹¹⁶⁴ Τ.Αποστολόπουλος, Χ.Κορυφίδης, (2004), Β Τόμος, σ. 135

2.1.6 Κομματική, διοικητική ή κυβερνητική δραστηριοποίηση συνδικαλιστικών στελεχών: Διερεύνηση και αποτελέσματα

Συνοπτικά θα εξετάσουμε συνέπειες και αποτελέσματα, τόσο για τα πολιτικά κόμματα όσο και για τα συνδικάτα, από την δραστηριοποίηση συνδικαλιστικών στελεχών:

- **σε ανώτερα κομματικά όργανα,**
- **στην εκλογή τους στο κοινοβούλιο,**
- **στην τοποθέτηση πρώην συνδικαλιστικών στελεχών σε θέσεις διοικητικής και κυβερνητικής ευθύνης.**

Κατά την μεταπολιτευτική περίοδο και κυρίως μετά το 1981 αποτελεί κανόνα, κυρίως για το ΠΑΣΟΚ και τα κόμματα της αριστεράς, τα συνδικαλιστικά στελέχη τους να είναι ταυτόχρονα και εκλεγμένα ή τοποθετημένα και σε ανώτερα κομματικά όργανα. Επίσης δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις όπου συνδικαλιστικά στελέχη να θέτουν υποψηφιότητα σε ψηφοδέλτια πολιτικών κομμάτων (και κάποια από αυτά να εκλέγονται) για το κοινοβούλιο καθώς και περιπτώσεις που σε πρώην συνδικαλιστικά στελέχη ανατίθενται ανώτερες θέσεις στην δημόσια διοίκηση ή κυβερνητικά καθήκοντα.

Στα ζητήματα αυτά, όπως είναι φυσικό, τα διάφορα πολιτικά κόμματα καταθέτουν διαφορετικές προσεγγίσεις, ανάλογες με την ιδεολογική και ταξική τους τοποθέτηση, την στρατηγική και πολιτική τους κατεύθυνση στον τομέα της ανάδειξης στελεχών- τόσο στο κομματικό όσο και στο συνδικαλιστικό πεδίο.

Τα συνδικαλιστικά στελέχη των παρατάξεων που μετέχουν στα όργανα της ΑΔΕΔΥ (Γ.Σ, Ε.Ε), είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία και ανώτερα ή ανώτατα στελέχη των αντίστοιχων κομμάτων τους και με την κομματική τους ιδιότητα, λαμβάνουν ενεργά μέρος στις κομματικές διαδικασίες και στα κομματικά όργανα.

Η δυναμική που μπορούν να αναπτύξουν στο εσωτερικό του κομματικού μηχανισμού τα κομματικά συνδικαλιστικά στελέχη, ως ένας συνδικαλιστικός βραχίονας μέσα στο κόμμα, είναι ένα ζήτημα που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και παραμέτρους, τόσο ιστορικούς όσο και συγκυριακούς.

Εξαρτάται:

- Από την συγκεκριμένη ιδεολογικό, πολιτική και οργανωτική δόμηση και συγκρότηση του κάθε κόμματος,
- Από τις σχέσεις που έχει οικοδομήσει το κόμμα αυτό με το εργατικό κίνημα και τα λαϊκά στρώματα στην ιστορική του πορεία και διαδρομή
- Από το αν το κόμμα αυτό στοχεύει άμεσα στην κυβερνητική εξουσία (ΝΔ , ΠΑΣΟΚ) ή αν είναι κόμμα που η γενική του στρατηγική αποσκοπεί κυρίως στην άσκηση αντιπολίτευσης (όπως π.χ. τα κόμματα της Αριστεράς και μια σειρά άλλα κόμματα που έχουν εμφανιστεί μεταπολιτευτικά στην Ελλάδα εκτός ΝΔ και ΠΑΣΟΚ).

Η ανάγκη και σκοπιμότητα προώθησης συνδικαλιστικών στελεχών στα κομματικά όργανα, βρήκε με την έναρξη της μεταπολίτευσης, θετικό πεδίο εφαρμογής στο ΠΑΣΟΚ και στα κόμματα της Αριστεράς.

Θεωρήθηκε ότι τα στελέχη αυτά ότι θα μπορούσαν να διασυνδέσουν, με γνήσιο και αυθεντικό τρόπο, το κόμμα με τις απόψεις και τις ανησυχίες των εργαζομένων, μέσω της ταυτόχρονης συμμετοχής τους τόσο στα όργανα του κόμματος όσο και στα όργανα της συνδικαλιστικής οργάνωσης, δημιουργώντας έτσι ή διατηρώντας και ενισχύοντας τους στενούς δεσμούς που κάθε κόμμα από αυτά πίστευε ότι έχει συνάψει ή επιθυμούσε να συνάψει με το εργατικό – συνδικαλιστικό πεδίο.

Από την μεταπολίτευση και μετά κρίθηκε σχεδόν αναγκαίο για όλα τα πολιτικά κόμματα να έχουν στο κομματικό στελεχικό δυναμικό τους συνδικαλιστικά στελέχη, θέλοντας να καταδείξουν έτσι ότι διατηρούν σημαντικούς και πάγιους δεσμούς με τα εργατικά συμφέροντα και τα συνδικάτα. Διστακτικό ως προς την στρατηγική αυτή ήταν το κόμμα της ΝΔ, στα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980, χωρίς όμως ούτε στην συνέχεια η συνδικαλιστική εκπροσώπηση στην εσωτερική κομματική κλίμακα του κόμματος αυτού να υπερβαίνει το επίπεδο της Κ.Ε .

Υπό συνεχή διερεύνηση τίθενται βέβαια το ζήτημα του πως η παρέμβαση των κομμάτων στο συνδικαλιστικό πεδίο δεν θα αλλοιώνει την αυτόνομη λειτουργία των συνδικάτων, δεν θα αποτελεί στην ουσία μια άτυπη μεν αλλά ουσιαστικά υπαρκτή διάσπαση στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου και πως θα προτάσσεται σε κάθε περίπτωση η εξυπηρέτηση των στρατηγικών των

συνδικάτων έναντι των κομματικών στρατηγικών και συμφερόντων. Αναπτύσσεται σοβαρός προβληματισμός¹¹⁶⁵ και στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και συνολικά στην κοινωνία για την αναγκαιότητα θέσπισης ασυμβίβαστου ανάμεσα στην ιδιότητα του στελέχους του συνδικάτου και την ιδιότητα του υψηλόβαθμου κομματικού στελέχους.

Η συνύπαρξη κομματικής και συνδικαλιστικής ταυτότητας θεωρούμε ότι παράγει τόσο για τα πολιτικά κόμματα όσο και για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις θετικές όσο και αρνητικές συνέπειες και αποτελέσματα .

Για τα πολιτικά κόμματα : θετικές συνέπειες

Τα πολιτικά κόμματα, κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο, έχουν σταθερά στον προσανατολισμό τους την ανάγκη ύπαρξης στα κομματικά τους όργανα συνδικαλιστικών στελεχών με επιρροή και ακτινοβολία, προερχόμενα από μεγάλους, μαζικούς εργασιακούς χώρους, καθώς θεωρούσαν ότι μέσω των στελεχών αυτών τους παρέχονται δυνατότητες να διευρύνουν και την επιρροή του κόμματος στους χώρους αυτούς, επιτυγχάνοντας έτσι και μια εκλογική κεφαλαιοποίηση της όποιας συνδικαλιστικής επιρροής έχει το κόμμα και οι συνδικαλιστές του στους εργασιακούς αυτούς χώρους.

Ειδικότερα όταν πρόκειται για το κυβερνών κόμμα προσβλέπει κυρίως σε μια επιτυχή και αποτελεσματική μεταφορά της κυβερνητικής - κομματικής στρατηγικής στο συνδικαλιστικό- εργασιακό πεδίο, διαμέσου της απήχησης των κομματικών συνδικαλιστών του στελεχών, αξιοποιώντας ταυτόχρονα την γνώση και εμπειρία των στελεχών αυτών στα εσωτερικά δρώμενα του συνδικαλιστικού πεδίου για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση συνδικαλιστικών αντιδράσεων απέναντι στην κυβερνητική πολιτική.

Ταυτόχρονα η ύπαρξη συνδικαλιστικών στελεχών σε όργανα του κόμματος που λαμβάνουν καθοριστικές πολιτικές αποφάσεις (συνέδρια, κορυφαία κομματικά όργανα) μπορεί να προσφέρει στο κόμμα την δυνατότητα να γνωρίζει, με πρωτογενή, αυθεντικό και έγκυρο τρόπο τις απόψεις και τα αιτήματα των εργαζόμενων και των συνδικάτων.

¹¹⁶⁵ Γ. Κουζής, (2007), σ. 198

Αρνητικές συνέπειες για τα κόμματα

Είναι πιθανή η δημιουργία στο εσωτερικό ενός κόμματος ισχυρών επιμέρους συντεχνιακών λογικών και συμφερόντων, καθώς τα κομματικά συνδικαλιστικά στελέχη λειτουργούν σε πολλές περιπτώσεις ή και αποκλειστικά ως συντεχνιακές ομάδες πίεσης, για την προβολή και προώθηση επιμέρους συντεχνιακών αιτημάτων (που ευνοούν ορισμένες ομάδες μισθωτών από τις οποίες προέρχονται τα συγκεκριμένα στελέχη). Δεν επιδιώκουν την προώθηση των γενικών αιτημάτων των μισθωτών και της δημοσιοϋπαλληλίας, ναρκοθετώντας έτσι καθοριστικά την δυνατότητα του κόμματος να λαμβάνει αποφάσεις και θέσεις τέτοιες που να απευθύνονται και να ικανοποιούν το σύνολο των μισθωτών και της δημοσιοϋπαλληλίας.

Ιδιαίτερα για το κυβερνών κόμμα, αυτή η επιμέρους συντεχνιακή προβολή και ικανοποίηση αιτημάτων, μπορεί να έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες και να δημιουργεί στρεβλώσεις, τόσο στο εσωτερικό της Δημόσιας Διοίκησης και τις λειτουργίες της, όσο και στην δυνατότητα του κόμματος αυτού να προωθεί συνεκτικές και ενιαίες κρατικές πολιτικές με σταθερή και μακροπρόθεσμη στόχευση.

Σε ορισμένες περιπτώσεις και σε διάφορες συγκυρίες στο εσωτερικό των κομμάτων μπορούν να δημιουργούνται εσωκομματικές ομάδες (με πρόσκαιρα ή με σταθερά χαρακτηριστικά) γύρω από κάποια κομματική συνδικαλιστική ομάδα, οι οποίες να πυροδοτούν αντιδράσεις, συγκρούσεις και ρήξεις με τις κεντρικές κομματικές κατευθύνσεις και στρατηγικές, στις περιπτώσεις που θεωρούν ότι αυτές βρίσκονται σε αντίθετη κατεύθυνση σε σχέση με τα εργασιακά και συνδικαλιστικά αιτήματα και συμφέροντα.

Πολλές φορές βέβαια αυτές οι αντιδράσεις μπορούν να λειτουργήσουν και θετικά, σαν ευεργετικό σοκ για το κόμμα, επιτυγχάνοντας εναρμόνισή του με τις διαθέσεις των μισθωτών και της δημοσιοϋπαλληλίας.

Στοιχεία θετικά για το συνδικαλιστικό πεδίο

Η δυνατότητα που δίνεται με τον τρόπο αυτό στα συνδικάτα για μεταφορά, με αυθεντικό και έγκυρο τρόπο, των απόψεων, αιτημάτων και προτάσεών τους, τόσο στο εσωτερικό των κομμάτων όσο και στο κοινοβούλιο.

Για το κυβερνών κόμμα, υπάρχει η δυνατότητα άσκησης πίεσης στο εσωτερικό του κόμματος και στο κοινοβούλιο για προώθηση θετικής λύσης σε εργασιακά – συνδικαλιστικά θέματα καθώς και η δυνατότητα άσκησης πίεσης για αποτροπή ψήφισης αρνητικών για τα εργασιακά και συνδικαλιστικά αιτήματα νομοσχεδίων ή για λήψη αντίστοιχων κυβερνητικών αποφάσεων.

Συνδικαλιστικές ομάδες με σημαντική εσωκομματική παρέμβαση διαθέτουν το ΠΑΣΟΚ και τα κόμματα της αριστεράς (ΚΚΕ, ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ) έχοντας στο στελεχικό τους δυναμικό σημαντικό αριθμό συνδικαλιστικών στελεχών.

Το ΠΑΣΟΚ ειδικότερα έχει στις τάξεις του τους προέδρους των τριτοβάθμιων οργανώσεων ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ καθώς και τους περισσότερους Προέδρους των μεγάλων δευτεροβάθμιων και πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων. Η συνδικαλιστική ομάδα εντός του ΠΑΣΟΚ είχε σημαντική παρουσία στα συνέδρια του κόμματος που εξέλεξαν τον Κ.Σημίτη ως Πρόεδρο και αποτέλεσε σημαντικό στήριγμα του λεγόμενου «εκσυγχρονιστικού –Σημιτικού» μπλοκ , κάνοντας γνωστές τις προθέσεις¹¹⁶⁶ της να υπερψηφίσουν την υποψηφιότητα Σημίτη για την προεδρεία του κόμματος στο Συνέδριο, και με βασικούς τους στόχους:

- Να «περάσουν» όσο το δυνατόν περισσότερες από τις θέσεις τους στις αποφάσεις του Συνεδρίου,
- Να παρέμβουν αποφασιστικά στην εκλογή των μελών της κεντρικής επιτροπής καταψηφίζοντας όσους χάραξαν και εφάρμοσαν πολιτικές που ήταν σε αντίθεση με την κοινωνία αλλά και με τις βασικές αρχές και διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ και
- Να προωθήσουν στα νέα κομματικά όργανα συνδικαλιστικά στελέχη.

Στοιχεία αρνητικά για το συνδικαλιστικό πεδίο

Αναπτύσσεται πολλές φορές από την πλευρά των κομμάτων που βρίσκονται στην κυβέρνηση η ενθάρρυνση μιας λειτουργικότητας των κομματικών συνδικαλιστικών στελεχών η οποία διαθέτει χαρακτηριστικά «δούρειου ίππου» για

¹¹⁶⁶ Εφ. Τα Νέα, 19 /7 /2001, σ.8-9.

τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς έχει ως βασικό της στόχο την επιδίωξη προσαρμογής των δράσεων των συνδικαλιστικών οργανώσεων στις επιμέρους κομματικές – κυβερνητικές στρατηγικές.

Κατά κανόνα στην εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο, οι κομματικοί συνδικαλιστές του κυβερνώντος κόμματος πιέζουν την συνδικαλιστική οργάνωση προς την κατεύθυνση απουσίας δράσεων ή έστω «ήπιων» δράσεων ενάντια στις κυβερνητικές πολιτικές, ενώ οι συνδικαλιστές των κομμάτων που βρίσκονται στην αντιπολίτευση πιέζουν την συνδικαλιστική οργάνωση προς την κατεύθυνση διοργάνωσης πολλαπλών δράσεων απέναντι στις κυβερνητικές πολιτικές.

Και οι δυο όμως αυτές κατευθύνσεις, ως κοινό τους χαρακτηριστικό γνώρισμα, έχουν πρωτίστως την πρόταξη εξυπηρέτησης κομματικών στρατηγικών έναντι των στρατηγικών των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Η μη προώθηση από τις κομματικές παρατάξεις και τα κομματικά συνδικαλιστικά στελέχη, με απόλυτη προτεραιότητα, των γενικών θέσεων, στόχων, αιτημάτων και δράσεων των συνδικαλιστικών οργανώσεων αλλά η προώθηση επιλεκτικών και επιμέρους αιτημάτων, που αφορούν ειδικές εργασιακές ομάδες και κλάδους, που διαθέτουν σε κάθε επιμέρους κόμμα προνομιακή αντιπροσωπευτικότητα, αποτελεί συνήθης πρακτική στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο που συνοδεύεται από σοβαρά αρνητικά αποτελέσματα. Αποτελεί πρακτική που εκτρέφει συντεχνιακές και διασπαστικές αντιλήψεις, λογικές και νοοτροπίες στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου, που αποδυναμώνουν την δυνατότητα συντονισμού των συνδικαλιστικών οργανώσεων και ακυρώνουν στην ουσία τον ρόλο, κυρίως της ΑΔΕΔΥ, σαν τριτοβάθμιο συντονιστικό όργανο ολόκληρου του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου.

Η εδραίωση και διαιώνιση τέτοιων φαινομένων έχει σοβαρές και πολύπλευρες αρνητικές συνέπειες τόσο άμεσες όσο κυρίως μακροπρόθεσμες για το συνδικαλιστικό πεδίο, καθότι, η συντεχνιακή στάση δεν συνιστά συνολική στρατηγική, αλλά αμυντική στάση που επιδεινώνει τις διαιρέσεις και οδηγεί σε αδιέξοδο. Για την παρουσία συνδικαλιστών σε καθοδηγητικά όργανα κομμάτων π.χ. (ΚΕ, Πολιτικό – Εκτελεστικό Γραφείο ή Γραμματεία κλπ) καθιερώνεται

ασυμβίβαστο σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες¹¹⁶⁷ ώστε να αποκλείεται ο οποιοσδήποτε αρνητικός συμβολισμός που παραπέμπει σε κομματικές εξαρτήσεις.

Είναι συνήθης στο κυβερνών κόμμα και μια πρακτική όπου κορυφαία συνδικαλιστικά στελέχη, που είναι και κομματικά στελέχη του, να συμφωνούν ή τουλάχιστον να μην προβάλλουν διαφωνία όταν ένα θέμα συζητείται στο κομματικό όργανο στο οποίο συμμετέχουν, αλλά στην συνέχεια να εκφράζουν έντονες έως και ριζικές διαφωνίες με την κυβερνητική απόφαση όταν το θέμα αυτό συζητείται στις συνδικαλιστικές οργανώσεις στις οποίες συμμετέχουν.

Σχετικά με υποψηφιότητα και εκλογή συνδικαλιστικών στελεχών στο κοινοβούλιο.

Η συμμετοχή συνδικαλιστικών στελεχών στα ψηφοδέλτια των κομμάτων για εκλογή τους στο κοινοβούλιο θεωρούμε ότι δεν θα μπορούσε να κρίνεται εξ αρχής αρνητικά, καθότι αυτό θα συνιστούσε¹¹⁶⁸ διακριτική στάση σε βάρος του κόσμου της εργασίας, από την στιγμή που όλες οι άλλες ανταγωνιστικές τάξεις και ομάδες θα διαθέτουν αυτή την δυνατότητα (βιομήχανοι, ελεύθεροι επαγγελματίες κλπ).

Η διεκδίκηση εκ μέρους ενός συνδικαλιστικού στελέχους της εκλογής του στο κοινοβούλιο, θεωρούμε ότι είναι μια διαδικασία η οποία μπορεί όχι μόνο να είναι ανεκτή αλλά, υπό προϋποθέσεις να αποδεικνύεται και ωφέλιμη, τόσο για το συνδικαλιστικό πεδίο όσο και για το πολιτικό σύστημα, εφόσον τα συνδικάτα έχουν θέσει σταθερούς όρους και προϋποθέσεις και οι όροι αυτοί τηρούνται.

Η εκλογή αυτή θα μπορούσε να αποδειχτεί ωφέλιμη για το συνδικαλιστικό πεδίο καθώς τα αιτήματά του θα ήταν δυνατόν να μεταφέρονταν με τρόπο αυθεντικό στο κοινοβούλιο αλλά ταυτόχρονα και ωφέλιμη και για το πολιτικό σύστημα, καθώς θα εκπροσωπείται στο κοινοβούλιο με έγκυρο τρόπο και η άποψη των συνδικάτων και των μισθωτών, ως μια παράμετρο με ισχυρό ειδικό βάρος στα πλαίσια του κοινωνικού σχηματισμού.

Αυτό βέβαια προϋποθέτει ότι ο συνδικαλιστής που θα εκλεγεί θα εκπροσωπήσει στη διάρκεια της βουλευτικής θητείας του, με τρόπο γνήσιο και αυθεντικό, τα εργασιακά συμφέροντα των μισθωτών και δεν θα ασκεί

¹¹⁶⁷ Γ. Κουζής,(2007), σ. 216

¹¹⁶⁸ ό.π., σ. 217

μονοδιάστατα μια «αντίστροφη λειτουργία», την προώθηση δηλαδή της κομματικής ή κυβερνητικής στρατηγικής προς τα συνδικάτα. Επίσης είναι πιθανό να κυριαρχήσουν στους μισθωτούς κατά την διαδικασία εκλογής του συνδικαλιστικού στελέχους στο κοινοβούλιο κριτήρια με κυρίαρχες συντεχνιακές -κλαδικές λογικές, όπου ως βασικός στόχος θα τίθεται η εκλογή του «εκλεκτού» συνδικαλιστή του κλάδου, ως εκπροσώπων στο κοινοβούλιο τα ιδιαίτερα αυτά συμφέροντα και όχι τα συνολικά συμφέροντα των μισθωτών και δημοσίων υπαλλήλων. Σε αρκετές περιπτώσεις, όταν υπάρχει υποψηφιότητα συνδικαλιστή, ο μηχανισμός του συνδικάτου μετατρέπεται, κατά την προεκλογική περίοδο, σε προσωπικό μηχανισμό υποστήριξης της υποψηφιότητας αυτής.

Τέτοια ή παρόμοια κριτήρια και λογικές λειτουργούν εν τέλει αρνητικά, τόσο για τα συμφέροντα του συνδικαλιστικού όσο και του πολιτικού πεδίου, καθώς επενεργούν σε βάρος των γενικών δημοσιοϋπαλληλικών συμφερόντων και ναρκοθετούν την συνολική προώθηση των συνολικών συμφερόντων των μισθωτών.

Μια διαδικασία μαζικής και συστηματικής μετακίνησης συνδικαλιστών προς βουλευτικές ή πολύ περισσότερο προς κυβερνητικές θέσεις (υπουργικές ή διοικητικές θέσεις στον κρατικό μηχανισμό) ενισχύει και παγιώνει μια αρνητική αντίληψη στην κοινή γνώμη και στους εργαζόμενους, τόσο για τους συνδικαλιστές όσο και την ίδια την έννοια του συνδικαλισμού, ως μια διαδικασία με ιδιοτελή κίνητρα και στόχους, που αποτελεί εφιαλτήριο για την εξυπηρέτηση προσωπικών στρατηγικών καριέρας. Οι αντιλήψεις αυτές αποτελούν εκρηκτικό μείγμα στα θεμέλια της ίδιας της ύπαρξης του συνδικαλισμού, συνδυαζόμενες και με την ύπαρξη μιας γενικότερης κρίσης συλλογικότητας και αντιπροσωπευτικότητας, που υπάρχει τις τελευταίες δεκαετίες σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης.

Όταν ανατεθεί κομματική ή κυβερνητική αρμοδιότητα, τυπικά ή άτυπα, από το κυβερνών κόμμα σε πρώην συνδικαλιστικό στέλεχος, η οποία θα έχει ως στόχο την καταστολή ή αδρανοποίηση του συνδικαλιστικού πεδίου, υπάρχουν πολύ μεγάλα περιθώρια επιτυχίας για την κυβερνητική αυτή στρατηγική, καθώς το πρώην συνδικαλιστικό στέλεχος, διαθέτει κατά τεκμήριο, μεγάλη εμπειρία και γνώση της εσωτερικής κατάστασης στα συνδικάτα, γνωρίζει καλά τις δυνατότητες, τις αδυναμίες και τις εσωτερικές αντιθέσεις τους.

Πρόκειται δηλαδή στην ουσία για μια εκ των έσω «εξουδετέρωση» και «άλωση» του συνδικάτου, αφού μέρος του δικού του μηχανισμού, αντί να εργάζεται για την προώθηση και υπεράσπιση των στρατηγικών του ίδιου του συνδικάτου και των εργαζομένων που αυτό εκπροσωπεί, γίνεται όργανο στα χέρια της κυβέρνησης που επιδιώκει την εξουδετέρωση και αδρανοποίησή του. Αυτό γίνεται ιδιαίτερα εμφανές σε περιπτώσεις που αναλαμβάνουν κυβερνητική θέση στο Υπουργείο Εργασίας¹¹⁶⁹ πρώην συνδικαλιστικά στελέχη.

Η προσπάθεια «πειθάρχησης» των συνδικαλιστικών οργανώσεων από πρώην συνδικαλιστικά στελέχη, παρουσιάζει μεγάλες πιθανότητες αποτελεσματικότητας ιδιαίτερα όταν αφορά αντιδράσεις απέναντι στην κυβερνητική πολιτική που προέρχονται από την ίδια την φιλοκυβερνητική συνδικαλιστική παράταξη.

Καταγραφή και κωδικοποίηση των εναλλακτικών στρατηγικών που μπορεί να εφαρμόσει στην ΑΔΕΔΥ αλλά και συνολικά στις συνδικαλιστικές οργανώσεις η συνδικαλιστική παράταξη που πρόσκεινται στο κυβερνών κόμμα.

(με γενικότερη εφαρμογή αυτών των στρατηγικών και συνολικά στις δημοσιούπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο).

Α) Πρώτη περίπτωση: όταν η παράταξη που πρόσκεινται στο κυβερνών κόμμα συμφωνεί με το σύνολο της ακολουθούμενης κυβερνητικής πολιτικής

Στην περίπτωση αυτή, η παράταξη, σαν βασική της στρατηγική προτεραιότητα θα θέσει την επιδίωξη και επίτευξη συμπόρευσης και της συνδικαλιστικής οργάνωσης με τις κυβερνητικές πολιτικές.

Για να μπορέσει να υλοποιηθεί αυτή η στρατηγική, πρέπει η φιλοκυβερνητική παράταξη, **είτε** να διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της οργάνωσης, οπότε μπορεί να εφαρμόσει μόνη και ανενόχλητη τις στρατηγικές επιλογές της

¹¹⁶⁹Εδώ μπορούμε να παρατηρήσουμε την σχετική ευκολία με την «πέρασε» και ψηφίστηκε από την βουλή το 2002 το ασφαλιστικό νομοσχέδιο, συναντώντας ήπιες (από ΑΔΕΔΥ) ή ανύπαρκτες (από ΓΣΕΕ) συνδικαλιστικές αντιδράσεις, όντας στην θέση του υφυπουργού Εργασίας βρισκόταν το πρώην έμπειρο συνδικαλιστικό στέλεχος της ΠΑΣΚΕ Ρ. Σπυρόπουλος, σε σύγκριση, με τις θυελλώδεις αντιδράσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων στις προτάσεις για τις αλλαγές στο ασφαλιστικό που είχε καταθέσει έναν χρόνο νωρίτερα το 2001 ο κ. Γιαννίτσας

ΕΙΤΕ να επιδιώξει και να επιτύχει συνεργασία της με κάποια άλλη παράταξη με την οποία θα καταφέρει να συγκροτήσουν Προεδρείο.

(Η στρατηγική αυτή πλήρους συμπόρευσης της ΑΔΕΔΥ με τις κυβερνητικές πολιτικές επιτεύχθηκε σε δυο περιόδους κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009. Την περίοδο 1974-1981 (με κυβερνήσεις ΝΔ και φιλοκυβερνητική πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ) και την περίοδο 1983-1985 (με κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ και φιλοκυβερνητική πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ).

Αν η παραπάνω στρατηγική δεν καταστεί δυνατό να εφαρμοστεί, η παράταξη εναλλακτικά θα επιδιώξει την λήψη, από την πλευρά της συνδικαλιστικής οργάνωσης, των πιο ανώδυνων για τις κυβερνητικές πολιτικές αποφάσεων, πιθανά και με την ενεργή συμμετοχή της ίδιας της παράταξης.

Αν ούτε αυτό καταστεί δυνατό και η πλειοψηφία της συνδικαλιστικής οργάνωσης λάβει «σκληρές» και «επώδυνες» αποφάσεις ενάντια στις κυβερνητικές πολιτικές, τότε η παράταξη διαθέτει τις ακόλουθες εναλλακτικές στρατηγικές:

- Να πειθαρχήσει με την απόφαση της πλειοψηφίας στην συνδικαλιστική οργάνωση, σαν μειοψηφούσα παράταξη, εκδίδοντας πιθανόν ανακοίνωση με την οποία θα παρουσιάζει τις δικές της θέσεις και θα εξηγεί την στάση της στους εργαζομένους.

- **ΕΙΤΕ** συμβάλλοντας σαν παράταξη και στην υλοποίηση των αποφάσεων της συνδικαλιστικής οργάνωσης,

- ΕΙΤΕ** απέχοντας πλήρως από την διαδικασία υλοποίησης αυτών των αποφάσεων αλλά χωρίς και να εμποδίζει την υλοποίησή τους και

- Να καταγγείλει τις αποφάσεις της συνδικαλιστικής οργάνωσης χρησιμοποιώντας διάφορες παραλλαγές καταγγελιών, **όπως ενδεικτικά:**

- **σε οργανωτικό- διαδικαστικό επίπεδο**, ότι η απόφαση δεν έχει ληφθεί νόμιμα από την συνδικαλιστική οργάνωση,

- σε πολιτικό επίπεδο**, με καταγγελία των παρατάξεων που έλαβαν την απόφαση για στείρα αντιπολιτευτική λογική (που είναι αντίθετη με την βούληση της πλειοψηφίας του ελληνικού λαού που εξέλεξε την κυβέρνηση και με τα πραγματικά συμφέροντα των εργαζομένων), για απόφαση υποκινούμενη από τις στρατηγικές των κομμάτων της αντιπολίτευσης κ.λπ.

Μετά την καταγγελία της απόφασης της συνδικαλιστικής οργάνωσης, η φιλοκυβερνητική συνδικαλιστική παράταξη, διαθέτει τις παρακάτω εναλλακτικές στρατηγικές:

- **Είτε** να διατηρήσει μια ουδέτερη στάση απέχοντας πλήρως από την διαδικασία υλοποίησης των αποφάσεων αυτής της οργάνωσης αλλά δίχως να προβάλλει εμπόδια κατά την διαδικασία υλοποίησης τους,

-**Είτε** να προωθήσει μια απεργοσπαστική στάση, ανοικτά ή συγκαλυμμένα,

-**Είτε** να ακολουθήσει, κατά την εξέλιξη υλοποίησης της απόφασης, μια στάση που να συνδυάζει παραπάνω από μία από τις ανωτέρω περιγραφόμενες εναλλακτικές στρατηγικές.

Συμπερασματικά μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι στις κυβερνητικές περιόδους 1974-2009 που εξετάζονται στην εργασία αυτή, έχουν βρει εφαρμογή στο σύνολο του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου όλες οι παραπάνω στρατηγικές.

Β) Αν η συνδικαλιστική παράταξη που πρόσκεινται στο κυβερνών κόμμα έχει διαφωνίες με την ακολουθούμενη κυβερνητική πολιτική.

Στην περίπτωση αυτή είναι πολύ σημαντική η διερεύνηση δυο παραμέτρων:

- Αν η διαφωνία αυτή αφορά τις κεντρικές –στρατηγικές κυβερνητικές επιλογές ή αν αφορά και περιορίζεται σε επιμέρους τομέα ή τομείς της κυβερνητικής πολιτικής.

- Αν διαφωνεί με τις κυβερνητικές επιλογές συνολικά η παράταξη ή αν διαφωνεί τμήμα μόνο της παράταξης. Στην περίπτωση αυτή έχει μεγάλη σημασία αν το τμήμα της παράταξης που διαφωνεί είναι πλειοψηφικό ή μειοψηφικό.

Από τις παραμέτρους αυτές εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό και οι εναλλακτικές στρατηγικές που θα είναι σε θέση να ακολουθήσει στο δημοσιοϋπαλληλικό πεδίο η παράταξη αυτή.

Ειδικότερα,

Αν η διαφωνία αφορά επιμέρους τομέα ή τομείς της κυβερνητικής πολιτικής ή συγκεκριμένη κυβερνητική απόφαση και διαφωνεί συνολικά ή πλειοψηφικά η

φιλοκυβερνητική παράταξη¹¹⁷⁰, (που αποτελεί το σύνηθες την εξεταζόμενη περίοδο), **οι εναλλακτικές στρατηγικές που θα μπορούσε να εφαρμόσει στο δημοσιοϋπαλληλικό πεδίο η παράταξη μπορούν να είναι :**

Είτε να τηρήσει στα όργανα της συνδικαλιστικής οργάνωσης μια σταθερά αντιπολιτευτική στάση, σε συνεργασία πιθανόν και με τις υπόλοιπες αντιπολιτευόμενες παρατάξεις, που θα περιέχει την λήψη αποφάσεων για μεγάλης έκτασης ή έντασης απεργιακές δράσης, σε όλη την κυβερνητική αυτή περίοδο, χωρίς καμία υποχώρηση στην πορεία από τις αποφάσεις αυτές που έλαβε η συνδικαλιστική οργάνωση. Στην τήρηση αυτής της «σκληρής» στάσης μπορεί να συμμετέχει σύσσωμη η προσκείμενη στο κυβερνών κόμμα συνδικαλιστική παράταξη ή τμήμα της παράταξης αυτής.

(Η στάση αυτή στην εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 εφαρμόστηκε από την φιλοκυβερνητική συνδικαλιστική παράταξη εξαιρετικά σπάνια, με χαρακτηριστικό αν όχι και μόνο παράδειγμα, την αντιπαράθεση σύσσωμης της κυβερνητικής συνδικαλιστικής παράταξης ΠΑΣΚ-ΔΥ με τις κυβερνητικές προτάσεις «Γιαννίτση» για το ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό το 2001).

Είτε να τηρήσει μια στάση αντίθεσης απέναντι σε επιμέρους πλευρές της κυβερνητικής πολιτικής, λαμβάνοντας ενεργά μέρος και στις αποφάσεις της συνδικαλιστικής οργάνωσης για περιορισμένης όμως έκτασης και έντασης απεργιακές δράσεις.

Για την αποτροπή λήψης αποφάσεων «επώδυνων» ή και «επικίνδυνων» για την κυβερνητική σταθερότητα, συνήθως η προσκείμενη στο κυβερνών κόμμα παράταξη επικαλείται δυσκολίες και εμπόδια (αντικειμενικά και υποκειμενικά) για την δυσκολία επιτυχίας τέτοιων δράσεων, την επίκληση αναγκαιότητας συνέχισης διαλόγου με την κυβέρνηση κλπ.

(Αυτή είναι η συνηθέστερη στρατηγική των παρατάξεων ΠΑΣΚ-ΔΥ και ΔΑΚΕ-ΔΤ όταν κυβερνήσεις είναι τα κόμματα του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ αντίστοιχα από το 1985 και μετά) .

Μέσω της στρατηγικής αυτής η προσκείμενη στο κυβερνών κόμμα παράταξη έχει μια διπλή επιδίωξη:

¹¹⁷⁰ Στην περίπτωση αυτή υπάγονται τόσο η παράταξη της ΔΑΚΕ-ΔΤ κατά τις κυβερνητικές περιόδους της ΝΔ 1990-1993 και 2004-2007 όσο και η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ κατά τις κυβερνητικές περιόδους του ΠΑΣΟΚ 1985-1989 και 1993-2004.

-Την «θωράκισής» της από κατηγορίες για «φιλοκυβερνητικό» συνδικαλισμό
- μέσω της συμμετοχής της και σε απεργιακές δράσεις

-Την αποτροπή ταυτόχρονα λήψης αποφάσεων απεργιακών δράσεων «επώδυνων» ή και «επικίνδυνων» για την κυβερνητική σταθερότητα από την συνδικαλιστική οργάνωση.

Συμμετέχοντας ενεργά σε απόφαση ή αποφάσεις για «ήπιες» απεργιακές δράσεις, η φιλοκυβερνητική συνδικαλιστική παράταξη αποβλέπει την αποκομιδή πολλαπλών κερδών:

Αποτρέπει την πιθανότητα να περιέλθει η κυβέρνηση σε ιδιαίτερα δυσχερή θέση ή ακόμη και σε ενδεχόμενο κυβερνητικό αδιέξοδο, ενώ ταυτόχρονα η ίδια, αποφεύγει κατηγορίες για άκριτη κυβερνητική στήριξη και για στάση «κυβερνητικού συνδικαλισμού» και διατηρεί, αν είναι πλειοψηφούσα παράταξη και την συνδικαλιστική κυριαρχία στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο.

Σε κάθε περίπτωση διαφοροποίησης από τις κυβερνητικές πολιτικές (συνολικά ή επιμέρους) της προσκείμενης στο κυβερνών κόμμα παράταξης στην ΑΔΕΔΥ και τις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις, το κόμμα επιδιώκει να παρέμβει με σκοπό να επιτύχει την μεγαλύτερη δυνατή πειθάρχηση της παράταξης με τις κομματικές – κυβερνητικές στρατηγικές.

Αυτό επιδιώκεται μέσω πολύπλευρων πιέσεων οι οποίες, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να καταλήξουν και σε επιβολή κυρώσεων στους επικεφαλής της παράταξης ή σε ομάδα στελεχών ή να καταλήξουν σε πρόκληση ρήξεων με την παράταξη και τα συνδικαλιστικά της στελέχη.

Η στρατηγική διαφοροποίησης της παράταξης από την κυβερνητική πολιτική, όποια επιμέρους στρατηγική και αν αυτή ακολουθήσει, δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες, διλήμματα, εντάσεις στις σχέσεις κόμματος - παράταξης και συνοδεύεται από πολύπλευρες πιέσεις από την πλευρά της κυβέρνησης και του κόμματος προς την παράταξη και τους συνδικαλιστές της για ευθυγράμμιση των στρατηγικών της με την κυβερνητική πολιτική.

Οι πιέσεις αυτές μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορετικά αποτελέσματα, τα οποία εξαρτώνται και σχετίζονται με μια σειρά από παραμέτρους, όπως:

- **Την γενικότερη συγκυρία που επικρατεί στο πολιτικό και συνδικαλιστικό χώρο.** Ειδικότερα, αν η κυβέρνηση βρίσκεται σε περίοδο υψηλής δημοτικότητας και δημοσκοπικής αποδοχής, αν βρίσκεται π.χ. στις απαρχές της κυβερνητικής της θητείας, με πρόσφατη την λαϊκή ψήφο και εκλογή, τότε δύναται το κυβερνών κόμμα, με μεγάλη αποφασιστικότητα να αντιμετωπίσει μια συνδικαλιστική διαφοροποίηση της προσκείμενης σε αυτήν παράταξη.

Αντίθετα, αν η κυβέρνηση βρίσκεται σε δημοσκοπική κάμψη και ειδικότερα αν φαίνεται να υπολείπεται του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης, τότε μπορούν να παρουσιαστούν στο κυβερνών κόμμα μεγαλύτερες αναστολές και δυσκολίες για αποφασιστική – δυναμική αντιμετώπιση μιας συνδικαλιστικής διαφοροποίησης της προσκείμενης σε αυτό παράταξης.

Επίσης, αν στο συνδικαλιστικό πεδίο φαίνεται να κυριαρχεί μια σημαντική και γενικευμένη απεργιακή και αντικυβερνητική δραστηριότητα, μπορεί να υπάρχουν μεγαλύτερες δυσκολίες για το κυβερνών κόμμα στην αντιμετώπιση μιας συνδικαλιστικής διαφοροποίησης της προσκείμενης σε αυτό παράταξης από το αν στο συνδικαλιστικό πεδίο επικρατούν συνθήκες απεργιακής ύφεσης και ηρεμίας.

- Τον βαθμό της σημασίας που το κυβερνών κόμμα αποδίδει¹¹⁷¹ στην συνδικαλιστική οργάνωση στην οποία παρουσιάζονται οι διαφοροποιήσεις απέναντι στην κυβερνητική πολιτική σε συνδυαστική σχέση με την δυναμική που η οργάνωση αυτή έχει κατακτήσει στην ιστορική της πορεία στον πολιτικό και κοινωνικό ελληνικό σχηματισμό.

- Το αν η παράταξη, στην στρατηγική της διαφοροποίησής της, έχει επιτύχει την τήρηση ενιαίας στάσης ή αν υπάρχουν στο εσωτερικό της διαφοροποιήσεις και συγκρούσεις. Στην περίπτωση ενιαίας στάσης η αποφασιστική - δυναμική παρέμβαση του κυβερνώντος κόμματος, καθίσταται δυσκολότερη από ότι στην περίπτωση που η παράταξη εμφανίζεται διχασμένη.

- Τον βαθμό της γενικότερης απήχησης και επιρροής που διαθέτουν οι διαφοροποιημένοι από την κυβερνητική πολιτική συνδικαλιστές, τόσο στο γενικό κοινωνικό πεδίο όσο και στο κομματικό σώμα.

¹¹⁷¹ Μετά τα οικονομικά μέτρα τον Οκτώβρη του 1985 υπήρξε δικαστική παρέμβαση στην ΓΣΕΕ εξαιτίας της διαφοροποίησης συνδικαλιστών της ΠΑΣΚΕ από την κυβερνητική πολιτική ενώ δεν επιχειρήθηκε ανάλογη παρέμβαση στην ΑΔΕΔΥ παρά την ύπαρξη κι εδώ συνδικαλιστών της ΠΑΣΚ-ΔΥ που διαφοροποιήθηκαν από την κυβερνητική πολιτική.

- Την γενικότερη εσωκομματική κατάσταση και τήρηση ισορροπιών σε σχέση με την πιθανή ένταξη των διαφοροποιημένων συνδικαλιστών σε κάποιο «εσωκομματικό ρεύμα» ή ομάδα που με την ισχύ της θα μπορούσε να αποτρέψει μια πιθανή απόφαση κομματικών κυρώσεων εναντίων τους
- Το γενικότερο πολιτικό κλίμα και την συγκυρία, η οποία καθίσταται σχετικά ευνοϊκή σε διαφοροποιήσεις στο μεσοδιάστημα μιας κυβερνητικής θητείας και γίνεται σχεδόν απαγορευτική για σημαντικές συνδικαλιστικές διαφοροποιήσεις την περίοδο πριν από βουλευτικές εκλογές, περίοδο που το κυβερνών κόμμα απαιτεί - και συνήθως επιτυγχάνει- τη συστράτευση υπέρ της επανεκλογής του κόμματος του συνόλου των κομματικών- συνδικαλιστικών δυνάμεων του .

Πιθανά αποτελέσματα που θα επιφέρουν οι κυβερνητικές - κομματικές πιέσεις στην παράταξη και τους συνδικαλιστές της που έχουν διαφοροποιηθεί:

Η επίτευξη αναδίπλωσης των διαφοροποιημένων συνδικαλιστών απέναντι στις κυβερνητικές πολιτικές.

Είτε μέσω τήρησης μιας στάσης αδρανοποίησης εντός της συνδικαλιστικής οργάνωσης, παραχωρώντας την πρωτοβουλία των κινήσεων στις υπόλοιπες παρατάξεις

Είτε μέσω τήρησης μιας στάσης ξεκάθαρης και σαφούς αναδίπλωσης, με πρόταση προς την συνδικαλιστική οργάνωση για λήξη ή αναστολή των όποιων κινητοποιήσεων της βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν εξαγγελθεί για την συνέχεια.

Στην περίπτωση αυτή έχει συνήθως προηγηθεί κάποια κυβερνητική δέσμευση ή παροχή, η οποία μπορεί να προσφέρει ένα εύσημο πρόσχημα στην προσκείμενη στο κυβερνών κόμμα παράταξη να την εμφανίσει ως συνδικαλιστική επιτυχία και κυβερνητική υποχώρηση.

1. Την συνέχιση τήρησης από τους συνδικαλιστές της παράταξης μιας στάσης σταθερής διαφοροποίησης απέναντι στις κυβερνητικές πολιτικές.

Στην περίπτωση αυτή, το κυβερνών κόμμα, είτε αδιαφορεί, είτε συνεχίζει και εντείνει την άσκηση πολύπλευρων κομματικών πιέσεων¹¹⁷² πάνω στους

¹¹⁷² Χαρακτηριστικό παράδειγμα για αυτό αποτελούν επιθέσεις που είχαν ως στόχο τους τον πρόεδρο της ΑΔΕΔΥ .Σ.Παπασπύρο με αφορμή τις διαφωνίες του ίδιου και άλλων στελεχών της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ με το ασφαλιστικό νομοσχέδιο που η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ επεξεργάστηκε και ψήφισε το 2002.

διαφοροποιημένους κομματικούς συνδικαλιστές, τόσο μέσω των κομματικών οργάνων, όσο και μέσω «επιλεκτικών διαρροών» σε ΜΜΕ (για πιθανή ενεργοποίηση «κομματικών κυρώσεων» απέναντί τους – κυρώσεις που μπορεί να κυμαίνονται από απλή κομματική επίπληξη, καθαίρεση από κομματικά όργανα, αναστολή της κομματικής ιδιότητας μέχρι την οριστική διαγραφή από το κόμμα).

Οι κομματικές αυτές πιέσεις μπορεί να οδηγήσουν,

Είτε σε προσωπική απόφαση κάποιων από τους διαφοροποιημένους συνδικαλιστές για παραίτηση¹¹⁷³ από κομματικά όργανα και θέσεις που έχουν εκλεγεί ή έχουν τοποθετηθεί (όπως από μέλη της Κ.Ε του κόμματος ή από ηγετική θέση στον συνδικαλιστικό τομέα του κόμματος κλπ) ,

Είτε σε προσωπική απόφαση προσωρινής ή και οριστικής αποχής συνδικαλιστικού στελέχους από το κομματικό, το συνδικαλιστικό ή και από τα δυο πεδία (χαρακτηριστικό παράδειγμα η απόφαση που έλαβε στο 26^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ ο μέχρι τότε Πρόεδρος της οργάνωσης και κορυφαίο στέλεχος της ΠΑΣΚ-ΔΥ και του ΠΑΣΟΚ Δ.Κίτσιος να μην είναι ξανά υποψήφιος για τα όργανα της ΑΔΕΔΥ).

Οι επιθέσεις αυτές εκφράστηκαν, τόσο σε κομματικές συνεδριάσεις του ΠΑΣΟΚ (όπως αυτή της 9-4-2002) όσο και μέσω δημοσιευμάτων στον τύπο που περιείχαν επικριτικά σχόλια. Ενδεικτικά, σε αυτά περιέχονταν επικρίσεις ότι, κίνητρο για την διαφορετική στάση του προέδρου της ΑΔΕΔΥ Σ.Παπασπύρου απέναντι στην κυβέρνηση, έναντι της στάσης του Προέδρου της ΓΣΕΕ Πολυζωγώπουλου, αποτελεί κάποια «ζήλια» που πιθανά νιώθει ο Πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ απέναντι στον Πρόεδρο της ΓΣΕΕ λόγω της αυξημένης προβολής του τελευταίου από τα ΜΜΕ, ότι οι ανακοινώσεις της ΑΔΕΔΥ παραπέμπουν στη φρασολογία του ΚΚΕ, ότι υπάρχει συντονισμός με ΔΑΚΕ - ΠΑΜΕ, ότι κάνει προώθηση ενός προσωπικού φίλο-υπαλληλικού προφίλ, ότι προβάλλει «ουτοπικά» αιτήματα όπως π.χ «θέσπιση ανωτάτου ορίου συνταξιοδότησης στο δημόσιο στα 62 έτη κλπ. (βλ. σχετικά ΤΑ ΝΕΑ, 12-4-2002, σ.5 και σ.8, ΤΟ ΒΗΜΑ, 30-6-2002, σ. Α.12, ΤΟ ΒΗΜΑ, 10-3-2002, σ.Α4).

¹¹⁷³ Με επιστολή του προς τον Γραμματέα συνδικαλιστικού του ΠΑΣΟΚ ο Πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ και στέλεχος της ΠΑΣΚ-ΔΥ όσο και του ΠΑΣΟΚ Σ.Παπασπύρος παραιτείται από το κομματικό αυτό όργανο, χαρακτηρίζοντας την συμμετοχή του σε αυτό «ως περιττή» μετά την κομματική διαδικασία της 9-4-2002 και τις επικρίσεις που διατυπώθηκαν προς αυτόν. Από δημοσιεύματα προκύπτουν έντονες και σαφείς πιέσεις από την πλευρά του κόμματος για περιορισμό των αντιδράσεων από την πλευρά της ΠΑΣΚ-ΔΥ και ΑΔΕΔΥ στο θέμα του ασφαλιστικού (βλ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 12-4-2002, Οικονομική σ.21 και ΤΑ ΝΕΑ, 12-4-2002, σ.8). Οι πιέσεις αυτές της κυβέρνησης και του κόμματος προς τα συνδικαλιστικά στελέχη είχαν ως αποτέλεσμα να υπάρξουν και από την αντιπολίτευση αντιδράσεις με κατηγορίες προς την κυβέρνηση για ...«απόπειρες ακραίας λογικής χειραγώγησης του συνδικαλιστικού κινήματος» (βλ. Η ΑΥΓΗ, 14-4-2002, σ.14).

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ

3.1. Κυβερνητική περίοδος 1974-1981

3.1.1 Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου

Η κατάρρευση της επτάχρονης στρατιωτικής δικτατορίας σηματοδοτεί προσδοκίες για πολιτική, οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική ανασυγκρότηση ξεκινώντας ένα νέο κύκλο, την έναρξη της Τρίτης Ελληνικής Δημοκρατίας. Η Μεταπολίτευση του 1974 αποτέλεσε ένα ορόσημο και μια νέα αφετηρία για τα ελληνικά πολιτικά πράγματα, δημιουργώντας ελπίδες και πολλαπλές προσδοκίες.

Με την μεταπολίτευση, επέρχεται η σταδιακή αποδυνάμωση διαιρετικών σχισμάτων του παρελθόντος που ανάγονταν στις συνέπειες του εμφυλίου πολέμου, ο οποίος είχε δημιουργήσει, όπως κάθε εμφύλιος, «πρωτοφανή σχίσματα ανάμεσα σε νικητές και νικημένους εξαφανίζοντας κάθε ανεκτικότητα»¹¹⁷⁴.

Η μεταπολίτευση αποτέλεσε¹¹⁷⁵ μία προσπάθεια ταχείας μετάβασης στη δημοκρατία και παγίωσής της. Η παγίωση αυτή εδράζεται στην ύπαρξη και παραδοχή κάποιων σταθερών κανόνων του δημοκρατικού παιχνιδιού και στην παραδοχή ότι δεν θα παρατηρείται πλέον το φαινόμενο της παρέμβασης στη δημοκρατική ζωή φορέων όπως το στράτευμα ή η μοναρχία.

Η μετάβαση και παγίωση της μεταπολίτευσης¹¹⁷⁶ ξεκίνησε και βασίστηκε σε ορισμένες κρίσιμες αποφάσεις και στρατηγικές του πολιτικού συστήματος.

Την πολιτική νομιμοποίηση των κομμουνιστικών κομμάτων, την άρση όλων των περιοριστικών μέτρων και αναγκαστικών νόμων, την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης, την επιστροφή των Πολιτικών Προσφύγων, την δίκη και καταδίκη των προταίτων του πραξικοπήματος, την εδραίωση κράτους δικαίου και ενός στοιχειώδους τουλάχιστον κράτους κοινωνικής πρόνοιας.

Η διενέργεια δημοψηφίσματος το 1974 έλυσε το πολιτειακό ζήτημα.

Η καθιέρωση της Δημοτικής αποφόρτισε πολιτικά το γλωσσικό ζήτημα.

¹¹⁷⁴Τσουκαλάς Κ., (1986), σ.19

¹¹⁷⁵Διαμαντούρος Ν., (1983), σ.52-87

¹¹⁷⁶Βούλγαρης Ι., (2001), Διαμαντούρος, (1983), Τσουκαλάς, (1986), Σωτηρόπουλος, (2007), Μακρυδημήτρης, (1993)

Η διαμόρφωση σταθερών κανόνων για την μελλοντική λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, με την ψήφιση του Συντάγματος του 1975 και τις μετέπειτα αναθεωρήσεις του (1986/ 2001), η ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (1981) και κυρίως η ομαλή εναλλαγή των κομμάτων στην κυβερνητική εξουσία σε όλη την μετέπειτα περίοδο, με πρώτη και καθοριστική εναλλαγή αυτή της Ν.Δ. από το ΠΑΣΟΚ το 1981.

Στο πολιτικό- κομματικό σύστημα, με την έναρξη της μεταπολίτευσης, τέθηκαν και τα θεμέλια ύπαρξης και δράσης μεγάλων, μαζικών κομμάτων τα οποία πλέον θα αποκτήσουν και την δυνατότητα μονοπώλησης σχεδόν της αντιπροσώπευσης της κοινωνίας, με δεδομένα την κατάργηση των μη εκλεγμένων κέντρων οργάνωσης των κοινωνικών συμφερόντων και την εξαιρετικά αδύναμη κοινωνία των πολιτών .

Το μοντέλο της μαζικής κομματικής οργάνωσης επικράτησε σε όλους¹¹⁷⁷ τους πολιτικούς χώρους με έντονα ανταγωνιστικά στοιχεία , με μαζική ένταξη στα κόμματα δεκάδων χιλιάδων μελών, με καθιέρωση μαζικών, ανοικτών κομματικών λειτουργιών και μαζικών κινητοποιήσεων και συγκεντρώσεων. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων και η έντονη κομματική πόλωση, αποτέλεσαν βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα του μεταπολιτευτικού πολιτικού – κομματικού συστήματος, όπου η πόλωση αυτή κατά την πρώτη δεκαπενταετία της μεταπολιτευτικής αυτής περιόδου έλαβε οξεία μορφή, συμβάλλοντας στην διαμόρφωση συνειδήσεων, συμπεριφορών, ταυτίσεων και αντανakλαστικών ικανών να επιβιώνουν και τις επόμενες δεκαετίες. Οι εκλογές της 17/11/ 1974, οι πρώτες που διεξήχθησαν μετά την πτώση της δικτατορίας από την Κυβέρνηση “Εθνικής Ενότητας” του Κ. Καραμανλή, κερδήθηκαν με συντριπτική νίκη από την Νέα Δημοκρατία (Ν.Δ) με αρχηγό τον ίδιο, με ευρύτατη κοινοβουλευτική πλειοψηφία και μοναδικό στην ελληνική πολιτική ιστορία ποσοστό ψήφων¹¹⁷⁸.

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας αυτής διεξήχθησαν επίσης εκλογές και στις 20/11/1977 τις οποίες κέρδισε ξανά το κόμμα της ΝΔ, με μείωση όμως ποσοστού

¹¹⁷⁷ Βούλγαρης Ι. (2001), σ.37

¹¹⁷⁸ Στις εκλογές αυτές η ΝΔ έλαβε 54,37% και 219 έδρες στο κοινοβούλιο, η Ένωση Κέντρου 20,42% και 60 έδρες, το ΠΑΣΟΚ 13,58% και 13 έδρες και η Ενωμένη Αριστερά 9,48% και 8 έδρες.

και εδρών στο κοινοβούλιο¹¹⁷⁹. Η ηγεσία της ανανεωμένης ΝΔ του Κ. Καραμανλή επιβλήθηκε¹¹⁸⁰ ηγεμονικά στους τομείς της οργάνωσης της πολιτειακής δομής, των θεσμικών διαδικασιών, των θεμελιωδών επιλογών για τον διεθνή προσανατολισμό της χώρας. Το ΠΑΣΟΚ και τα κόμματα της Αριστεράς επιβλήθηκαν στα πεδία της κοινωνικής –συνδικαλιστικής οργάνωσης, συμβόλων και ιδεολογικού λόγου. Η ηγεσία της ΝΔ επεδίωξε την οικοδόμηση μιας μετριοπαθούς συντηρητικής φιλελεύθερης δημοκρατίας στα πλαίσια της οποίας ενισχύθηκε ιδιαίτερα η εκτελεστική εξουσία και κατοχυρώθηκαν στο κοινωνικό πεδίο κάποια κοινωνικά δικαιώματα.

Στον τομέα των κυβερνητικών πολιτικών που ακολούθησαν οι κυβερνήσεις της ΝΔ την περίοδο 1974-1981, ο κρατικός τομέας ενισχύθηκε, διαδραματίζοντας κρίσιμο και στρατηγικό ρόλο στην ανάπτυξη της χώρας. Η ελληνική οικονομία και κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη των συνεπειών των πετρελαϊκών κρίσεων του 1973 και 1979 και το ελληνικό ιδιωτικό κεφάλαιο περιορίζει την επενδυτική του δραστηριότητα στη βιομηχανική παραγωγή, ενώ παρόμοια συμπεριφορά εμφανίζει και το ξένο κεφάλαιο. Το κράτος εμφανίζεται να υποκαθιστά το ιδιωτικό κεφάλαιο σε μια προσπάθεια διατήρησης των εσωτερικών και εξωτερικών ισορροπιών της οικονομίας¹¹⁸¹. Η κυβέρνηση της Ν.Δ. προχώρησε σε εντυπωσιακές κρατικοποιήσεις (Ολυμπιακή, ΟΑΣ, Συγκρότημα Εμπορικής Τράπεζας) και με δεδομένο ότι τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και τα κόμματα της Αριστερά είχαν την περίοδο αυτή πάγιες θέσεις για ενεργά παρεμβατικό ρόλο του κράτους στην παραγωγική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας, μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί η άποψη, ότι στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1970 και στις αρχές της δεκαετίας του 1980, κυριαρχούν στην Ελλάδα οι αξίες και οι απόψεις περί της επίλυσης των προβλημάτων της οικονομίας και της κοινωνίας μέσω της κρατικής παρέμβασης¹¹⁸².

¹¹⁷⁹ Στις εκλογές αυτές η ΝΔ έλαβε 41,84 % και 171 έδρες στο κοινοβούλιο, το ΠΑΣΟΚ έλαβε 25,34 % και 93 έδρες, το ΚΚΕ έλαβε 9,36% και 11 έδρες. Έδρες ακόμη στο κοινοβούλιο έλαβαν τα κόμματα της «Εθνικής Παράταξης» (5), το κόμμα της «Συμμαχίας προοδευτικών και αριστερών δυνάμεων» (2) και το «Κόμμα Φιλελευθέρων» (2)

¹¹⁸⁰ Βούλγαρης Ι. (2001), σ.37

¹¹⁸¹ Ιωάννου Χ. (1989), σ.50

¹¹⁸² Λούλης Ι. (2001), σ.70. Αναφέρει χαρακτηριστικά, ότι το πιο εντυπωσιακό το 1981, αφορά τους οπαδούς των αποκρατικοποιήσεων που δεν ξεπερνούν το 5,2% την ίδια ώρα που οι οπαδοί των κρατικοποιήσεων έφταναν το 53,8%.

Η επέκταση του κράτους –επιχειρηματία κατά την περίοδο 1974-1981 μπορεί να χαρακτηριστεί ...«πραγματικά εντυπωσιακή»¹¹⁸³. Οι βασικές πολιτικές επιλογές¹¹⁸⁴ της κυβέρνησης της ΝΔ ήταν προσανατολισμένες στους άξονες της αποκατάστασης της δημοκρατίας, των ελληνοτουρκικών σχέσεων και της ένταξης στην ΕΟΚ. Η πολιτική φιλοσοφία της μπορεί να χαρακτηριστεί ως φιλοσοφία της “φωτισμένης ευρωπαϊκής δεξιάς”, με εισοδηματική οικονομική πολιτική σε επίπεδα υψηλότερα των άλλων χωρών της Ευρώπης¹¹⁸⁵ και επέκταση του οικονομικού ρόλου του κράτους με... «έντονο κρατικό παρεμβατισμό και επέκταση του δημόσιου τομέα τόσο μέσα από αλληπάλληλες κρατικοποιήσεις όσο και από την ίδρυση νέων επιχειρηματικών φορέων»¹¹⁸⁶.

Η κρίση του 1973-75 που συμβάδισε χρονικά με την πτώση της δικτατορίας και με την ενεργητικότερη παρουσία και δράση της Αριστεράς και του εργατικού κινήματος στο πολιτικό και οικονομικό προσκήνιο, και οι εργατικοί και λαϊκοί αγώνες, όπως ήταν φυσικό, επέβαλαν σε μεγάλο βαθμό, στην πρώτη μεταπολιτευτική περίοδο μία ανάγκη αναδιανομής εισοδήματος προς όφελος της εργασίας καθώς και μία αντίστοιχη βελτίωση των εργασιακών σχέσεων (και συνεπώς μείωση του ποσοστού εκμετάλλευσης της εργασίας)¹¹⁸⁷.

Με την πτώση της δικτατορίας, οι λαϊκές μάζες επεμβαίνουν στη διαδικασία της μετάβασης στον κοινοβουλευτισμό, όπου πρέπει να θεωρήσουμε τη μετάβαση αυτής ... «όχι σαν ένα νομοτελειακά προκαθορισμένο γεγονός, αλλά σαν αποτέλεσμα της ταξικής πάλης και των κοινωνικών συγκρούσεων»¹¹⁸⁸. Οι κυβερνήσεις 1974-1981 έδειξαν, στα πλαίσια του έντονου κομματικού ανταγωνισμού εκείνης της περιόδου, τα περιορισμένα όρια της δικής τους

Οι έρευνες του 1981 (PRC- MRC για το ΚΕΠΕ, πανελλαδική έρευνα, Σεπτ.1981) φανερώνουν μια σαφή τάση για κρατικοποιήσεις και μεγαλύτερη κρατική παρέμβαση στην οικονομία σε ποσοστό 60,5%, περιορισμό της ιδιωτικής πρωτοβουλίας σε ποσοστό 45,6% με αντίθετο σε αυτό μόνο το 29,6%, αύξηση των δημοσίων δαπανών σε ποσοστά 43,8% και με ποσοστό 19% των ψηφοφόρων της ΝΔ να επιθυμεί περισσότερες κρατικοποιήσεις. Επίσης, ως πιο αποδοτικές επιχειρήσεις 35,2% επέλεξε τις δημόσιες το 33,9% επέλεξε τις ιδιωτικές ενώ ένα ποσοστό 33,7% δεν τοποθετήθηκε.

¹¹⁸³ Βούλγαρης Ι., (2001), σ.137

¹¹⁸⁴ Ο.π., σ.130-131

¹¹⁸⁵ Βούλγαρης Ι. (2001), σ.134 -135. Σε ετήσια βάση κατά την περίοδο 1974-1981 οι πραγματικοί μισθοί αυξήθηκαν κατά 3,5% ξεπερνώντας την αύξηση της παραγωγικότητας που ήταν 2,4%. μάλιστα, στην περίοδο 1974-1978, μέχρι δηλαδή να ξεσπάσει η δεύτερη πετρελαϊκή κρίση, η μέση ετήσια αύξηση των πραγματικών μισθών ήταν πάνω από 8%. Στην περίοδο 1974-1981 οι μισθοί στις χώρες της ΕΟΚ αυξήθηκαν κατά 2,1%, όσο και η παραγωγικότητα» .

¹¹⁸⁶ Βούλγαρης Ι., (2001), σ.136

¹¹⁸⁷ Μαυρουδέας Σ.Δ. (2008)

¹¹⁸⁸ Βερναρδάκη Χ. και Μαύρη Γ. (1986)

παρεμβατικότητας, με ρυθμίσεις¹¹⁸⁹ που δεν ικανοποιούσαν και δεν ανταποκρίνονταν στις λαϊκές απαιτήσεις και τις απαιτήσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων και έτσι ...«δεν κατάφεραν να κερδίσουν σε συναίνεση ούτε στο συνδικαλιστικό ούτε στο πολιτικό επίπεδο»¹¹⁹⁰.

Η μεταπολιτευτική πολιτική σκηνή έχει ως χαρακτηριστικά τόσο την εμφάνιση νέων πολιτικών σχημάτων όσο και τον μετασχηματισμό του ρόλου τους, της εσωτερικής δομής τους, της νομικής θέσης τους, με δυο λόγια, το μετασχηματισμό της θέσης και του ρόλου τους στη δομή της εξουσίας. Το σημαντικότερο στην νέα αυτή περίοδο είναι ο νέος ρόλος που αναλαμβάνουν να παίξουν οι πολιτικές δυνάμεις, όπου η τομή που παρατηρείται μεταξύ των μεταπολιτευτικών μορφών των πολιτικών κομμάτων από τις προδικτατορικές μορφές δεν πρέπει να εκλαμβάνεται σαν τομή των κομμάτων «μη εκλογικής πελατείας» από τα κόμματα «εκλογικής πελατείας». Η ουσιαστική διαφορά πρέπει να εντοπιστεί, όπως επισημαίνουν οι Χ. Βερναρδάκης και Γ. Μαύρης¹¹⁹¹, στην ενίσχυση των κομμάτων σαν ιδεολογικών μηχανισμών οργάνωσης των μαζών, στην αναγόρευση τους σε πρωτοβάθμιους μηχανισμούς της πολιτικής αντιπροσώπευσης, στις ισχυρές σχέσεις εκπροσώπησης που διατηρούν μέσα από την αναβάθμιση της εσωτερικής συμμετοχής της βάσης τους (συνέδρια, συνδιασκέψεις κ.λπ.). Ακόμα, στη διαμεσολάβηση μιας «οριοθετημένης» εσωτερικής πολιτικής ιδεολογίας - αποκρυσταλλωμένης στο «καταστατικό» - που ενοποιεί το κόμμα σ' όλα τα επίπεδα- στην οργανωτική επέκταση και συγκρότηση του κόμματος σε κάθε επιμέρους χώρο (δουλειάς, μόρφωσης, διασκέδασης, ελεύθερου χρόνου κ.λπ.).

Τα τρία χαρακτηριστικά των κομμάτων της περιόδου αποτελούν η πολιτική ιδεολογία, το κυβερνητικό πρόγραμμα και η δομημένη ιεραρχημένη και γραφειοκρατική οργάνωσή τους¹¹⁹². Το κυβερνών κόμμα της Νέας Δημοκρατίας (Ν.Δ.)¹¹⁹³ κατοχυρώνεται πια όχι σαν μια απλή συνέχεια της προδικτατορικής ΕΡΕ και οργανώνεται σαν ένα ανανεωμένο, πολιτικά και ιδεολογικά κόμμα, επιχειρώντας να έρθει σε ρήξη με το κομματικό πρότυπο της ΕΡΕ. Η παρέμβαση του Κ.

¹¹⁸⁹ Αναφέρονται αναλυτικά εντός του κεφαλαίου οι νομοθετικές κυβερνητικές ρυθμίσεις

¹¹⁹⁰ Βούλγαρης Ι. (2001), σ.135

¹¹⁹¹ Βερναρδάκης και Μαύρης (1986)

¹¹⁹² Ο.π.

¹¹⁹³ Ο.π.

Καραμανλή στην παραπάνω διαδικασία αναγνωρίζεται ως καταλυτική και στρατηγικής σημασίας στη διαδικασία συγκρότησης ενός μαζικού αστικού κόμματος «νέου τύπου» και αποκρυσταλλώνεται εξ αρχής στην ιδρυτική διακήρυξη της Νέας Δημοκρατίας (30 Σεπτέμβρη 1974).

Το κόμμα αυτό αναβαθμίζει τις κοινωνικές του σχέσεις εκπροσώπησης με επιδίωξη να αποτελέσει τον κατ' εξοχήν εκφραστή της αστικής τάξης, αναλαμβάνοντας να υλοποιήσει μια νέα πολιτική γραμμή που καταγράφηκε σαν «αστικός εκσυγχρονισμός» και την ενίσχυση και αναβάθμιση της θέσης του ελληνικού κεφαλαίου στο διεθνή καταμερισμό. Το κύριο όμως χαρακτηριστικό της μεταπολιτευτικής πολιτικής σκηνής αυτή την περίοδο είναι η εμφάνιση και τη θεαματική άνοδος ενός νέου πολιτικού οργανισμού, του ΠΑΣΟΚ.

Οι αναλύσεις που κυριάρχησαν την πρώτη αυτή περίοδο για την πολιτική κυριαρχία του κόμματος αυτού στο πολιτικό πεδίο, θεωρούμε ότι παρέμειναν ανεπαρκείς¹¹⁹⁴ κυρίως διότι, υπερτονίζοντας τη χαρισματική προσωπικότητα του Α. Παπανδρέου, υποτίμησαν τις οργανικές σχέσεις που κατέκτησε το ΠΑΣΟΚ μέσα στην εργατική τάξη και συνολικά στους εργαζόμενους και σε μεγάλες μερίδες της αγροτιάς. Παραγνώρισαν την δυναμική της μαζικής κομματικής οργάνωσης που συγκρότησε με ταχύτατους ρυθμούς, τις ειδικές μορφές της ιδεολογίας των λαϊκών τάξεων στη μετεμφυλιακή Ελλάδα, τη συμπύκνωση της στον κεντρικό πολιτικό-ιδεολογικό λόγο του ΠΑΣΟΚ.

Τα δύο ΚΚ (ΚΚΕ και ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ) , με νόμιμη πια παρουσία και δράση στην πολιτική σκηνή, θα ενισχύσουν την περίοδο αυτή το μαζικό τους χαρακτήρα και μια εκλογική απήχηση κυμαινόμενη συνολικά γύρω στο 10%. Στο πεδίο του πολιτικού –κομματικού ανταγωνισμού την περίοδο αυτή κυριαρχούν συνθήκες πολιτικής – κομματικής πόλωσης που οξύνεται κατακόρυφα όσο πλησιάζουμε προς τις εκλογές του 1981. Στη βάση αυτής της πόλωσης επιβιώνουν, σταθεροποιούνται και αυξάνουν την επιρροή τους κυρίως εκείνες οι πολιτικές δυνάμεις που τοποθετούνται με ξεκάθαρο και με ηγεμονικό τρόπο σε ένα από τα δύο στρατόπεδα, δηλαδή η Ν.Δ. από τη μια και το ΠΑΣΟΚ (και δευτερευόντως το ΚΚΕ) από την άλλη. Οι δυνάμεις που είτε ηγεμονεύονται στην πολιτική τους γραμμή (κόμματα του Κέντρου) είτε δεν αντιλαμβάνονται τη νέα πόλωση (ΚΚΕ

¹¹⁹⁴ Βερναρδάκης & Μαυρή (1986)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ) βλέπουν την εκλογική τους επιρροή να συρρικνώνεται. Όταν η πρώτη φάση της διαδικασίας μεταπολιτευτικής σταθερότητας, υπό την ηγεμονία της ΝΔ ολοκληρώνεται, καθώς όλες οι θεσμικές ρυθμίσεις που προώθησε παγιώνονται¹¹⁹⁵ (με εξαίρεση το νόμο 815 για τα ΑΕΙ) και καθώς υπογράφεται παράλληλα η συνθήκη προσχώρησης στην Ε.Ο.Κ. και η κοινοβουλευτική δημοκρατία φαίνεται ότι έχει πια σταθεροποιηθεί, γίνεται όλο και πιο προφανές πως η πολιτική στρατηγική του ΠΑΣΟΚ, (καθώς μάλιστα η ένταξη στην ΕΟΚ είναι πλέον μια πραγματικότητα), ανάγει ως κύριο αν όχι μοναδικό του μέτωπο την πάλη ενάντια στη “δεξιά”, κατηγορώντας την για ανικανότητα, φαυλότητα, αντιπαραγωγικότητα, ευνοιοκρατία κλπ. Όλες οι πολιτικές δυνάμεις, από τα κόμματα του Κέντρου μέχρι τις οργανώσεις της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς αναγνωρίζουν στο τέλος της δεκαετίας του 1970 σαν κύριο πολιτικό τους αντίπαλο την κυβέρνηση της Ν.Δ. Η πολιτική σκηνή πολώνεται ανάμεσα στη «Δεξιά» και «αντιδεξιά», η οποία έχει ως βασική ραχοκοκαλιά το κόμμα του ΠΑΣΟΚ.

3.1.2. Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.

Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο αυτή μπορούν να θεωρηθούν οι ακόλουθες :

Νομοθετική ρύθμιση το 1974 (ν. 76/1974) με την οποία επανέρχονται στην δημόσια διοίκηση οι απολυμένοι και διωκόμενοι από την δικτατορία δημόσιοι υπάλληλοι,

- Ο ν. 51/1975 «περί αναδιοργάνωσης των δημοσίων πολιτικών υπηρεσιών»
- Οι ν. 330/1976 και 643/1977 με ρυθμίσεις για τον συνδικαλισμό και ρυθμίσεις για σημαντικό περιορισμό του δικαιώματος της απεργίας στον δημόσιο τομέα, .

¹¹⁹⁵ «Εκσυγχρονισμός» ή (και) οικονομική ανάπτυξη. Η σταθεροποίηση του κράτους δικαίου», Θέσεις, τ.χ. 1, Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1982.

- Το Π.Δ 611/1977 με κωδικοποίηση της νομοθεσίας αναφορικά με τη θέση των δημοσίων υπαλλήλων¹¹⁹⁶,
- Ο ν.754/ 1978 για το μισθολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων ,
- Ο ν. 849 /1978 « περί παροχής κινήτρων δια την ενίσχυσιν της περιφερειακής και οικονομικής αναπτύξεως της χώρας»,
- Ο ν.992/ 1979 «περί οργανώσεως των διοικητικών υπηρεσιών δια την εφαρμογήν της Συνθήκης Προσχωρήσεως της Ελλάδας εις τας Ευρωπαϊκάς Κοινότητας και ρυθμίσεως συναφών θεσμικών και οργανωτικών θεμάτων»,
- Ο ν. 1065/1980 «περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα»,
- Οι ν.1041/1980 και ν.1160/1981 με τους οποίους θεσπίζονται νέα επιδόματα και «νομιμοποιείται» η άσκηση επιδοματικής πολιτικής.

Μια απόπειρα αποτίμησης στις θεσμικές –νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο αυτή .

Το Π.Δ 611/1977 που περιλαμβάνει κωδικοποίηση της νομοθεσίας αναφορικά με τη θέση των δημοσίων υπαλλήλων, εκτιμάται¹¹⁹⁷ ότι επηρέασε ελάχιστα τη μοίρα της ελληνικής δημοσιουπαλληλίας, καθώς οι βασικές ρυθμίσεις για τα ζητήματα αυτά, εξακολουθούσαν να αντιμετωπίζονταν από τον Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα του 1951.

Ο ν. 643/1977, με τον οποίο η κυβέρνηση επέφερε ρυθμίσεις για σημαντικό περιορισμό του δικαιώματος της απεργίας στον δημόσιο τομέα, και οι ν.1041/1980 και ν.1160/1981, με τους οποίους η κυβέρνηση θέσπισε νέα επιδόματα, στα πλαίσια άσκησης μιας επιδοματικής πολιτικής, αντιμετώπισαν εντονότερες αντιδράσεις¹¹⁹⁸.

Συνεχίστηκε και την περίοδο αυτή ο «παραδοσιακός» έλεγχος στην δημόσια διοίκηση τόσο από την κυβέρνηση όσο και από το κυβερνών κόμμα μέσω των προσλήψεων και του τρόπου δόμησης της υπαλληλικής ιεραρχίας και διοικητικής πυραμίδας.

Το κόμμα της ΝΔ, όπως επισημαίνει ο Δ.Σωτηρόπουλος, διατήρησε τις παραδοσιακές, ατομικού επιπέδου πολιτειακές σχέσεις όπου, αφού οι κομματικοί

¹¹⁹⁶ Γ.Λιάσκος, (1992), σ. 132

¹¹⁹⁷ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.93

¹¹⁹⁸ Γ. Λιάσκος, (1992), σ. 132 και επίσης Αποστολόπουλος Χ. – Κορυφίδης Χ. (2004), Τόμος Α, σ.30

οργανισμοί ήταν αδύναμοι, τα κομματικά στελέχη και κυρίως οι βουλευτές, κυριαρχούσαν στα δίκτυα πατρωνίας¹¹⁹⁹. Ασκοούνται διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ βουλευτών και ψηφοφόρων¹²⁰⁰ σε ένα είδος πατρωνίας, οικεία στους Έλληνες καθ' όλη την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, έχοντας ασκηθεί τόσο από τα κόμματα της δεξιάς όσο και του κέντρου για δεκαετίες¹²⁰¹. Κατά την περίοδο 1974-1981 τα ανώτερα κλιμάκια της δημοσιοϋπαλληλίας είχαν στελεχωθεί από Γενικούς Διευθυντές (μόνιμους υπαλλήλους που υπηρετούν στην δημόσια διοίκηση), οι οποίοι επιλέγονταν από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως μια από τις τεχνικές πολιτικού ελέγχου του κράτους, που χρησιμοποιούσαν οι συντηρητικές κυβερνήσεις στην Ελλάδα από το τέλος του εμφυλίου πολέμου¹²⁰². Άλλες πρακτικές για την επίτευξη του σκοπού αυτού ήταν οι διαρκείς κομματικές και κυβερνητικές παρεμβάσεις, ακόμη και για τα πιο απλά καθημερινά ζητήματα διεκπεραίωσης, στις δραστηριότητες της δημοσιοϋπαλληλίας και της δημόσιας διοίκησης.

Ως συνολικό διοικητικό απολογισμό της περιόδου θα μπορούσαμε να καταθέσουμε την εκτίμηση ερευνητών¹²⁰³ της περιόδου ότι στις κυβερνήσεις της ΝΔ της περιόδου 1974-1981 μπορεί να πιστωθούν κυρίως κάποια νομοθετικά και διοικητικά μέτρα για αποκατάσταση και ενίσχυση της δημοκρατίας¹²⁰⁴ και κάποιες πρωτοβουλίες να περιορίσουν τα φιλοχουντικά στοιχεία στην δημόσια διοίκηση. Αυτή η προσπάθειά τους μπορεί να χαρακτηριστεί¹²⁰⁵ εν μέρει αποτελεσματική σε κάποιους τομείς του κράτους όπως στρατό και πανεπιστήμια, όπου αρκετά φιλοχουντικά στοιχεία οδηγήθηκαν σε πρόωρη συνταξιοδότηση.

Πέραν αυτών δεν επιχειρήθηκε, όπως επισημαίνει και ο Δ. Σωτηρόπουλος¹²⁰⁶ άλλη σημαντική μεταρρύθμιση στον χώρο της δημόσιας διοίκησης κατά την περίοδο αυτή που να τροποποιεί την κατάσταση. Ο Μ. Σαματάς¹²⁰⁷ θεωρεί ότι ο «γραφειοκρατισμός» της περιόδου 1974-1981, που διαμορφώθηκε με βάση τον συσχετισμό των κοινωνικοπολιτικών δυνάμεων και την

¹¹⁹⁹ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007) σ.167

¹²⁰⁰ ό.π., σ.168

¹²⁰¹ ό.π., σ.167

¹²⁰² ό.π., σ.171

¹²⁰³ Π. Μαίιστρος ., (2009), Δ. Σωτηρόπουλος ., (2001), Π. Σαματάς., (1995)

¹²⁰⁴ Π. Μαίιστρος ., (2009), σ. 159

¹²⁰⁵ Δ. Σωτηρόπουλος ., (2001) σ. 93

¹²⁰⁶ Ο.π., σ. 109

¹²⁰⁷ Μ. Σαματάς ., (1995), σ. 130-131

προσπάθεια της κυβέρνησης για «λελογισμένη αποχουντοποίηση» αλλά και την «αποτροπή ενός ριζοσπαστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας», διαμορφώθηκε ως «αρκετά αυταρχικός και συγκεντρωτικός γραφειοκρατισμός» πάρα πολύ βέβαια πιο «φιλελεύθερος» από τον προχουντικό «γραφειοκρατισμό».

3.1.3. Κυβερνητικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις την περίοδο αυτή.

Η δικτατορία ανέκοψε βίαια την ανάπτυξη του συνδικαλιστικού κινήματος, σημάδεψε την μετέπειτα πορεία του και ακύρωσε το θεσμικό ρυθμιστικό του πλαίσιο. Κατά την περίοδο μετάβασης στη δημοκρατία και την μεταπολίτευση το συνδικαλιστικό κίνημα βρέθηκε πλήρως αποδιοργανωμένο.

Με την έναρξη της μεταπολίτευσης το γενικό πολιτικό κλίμα σύγκρουσης επηρέασε καθοριστικά και την αντιπαράθεση στα συνδικάτα καθώς ο χαρακτήρας που έλαβε η σύγκρουση σε αυτά απέτρεψε την δημιουργία όρων και προϋποθέσεων να αναπτυχθεί ένα σχετικά αυτόνομο από την κυβέρνηση και τα κόμματα συνδικαλιστικό υποκείμενο¹²⁰⁸.

Η απουσία ισχυρού συνδικαλιστικού κινήματος στη μετάβαση στη δημοκρατία αποδείχτηκε καθοριστική για την έκβαση της σχέσης κράτους – συνδικαλιστικών οργανώσεων αφού χάθηκε μια ευκαιρία να τεθούν στην περίοδο αυτή κάποια ώριμα συνδικαλιστικά αιτήματα με αυξημένες πιθανότητες υλοποίησης, για ορισμένα τουλάχιστον από αυτά, λόγω ύπαρξης ρευστών όρων στο πολιτικό παιχνίδι. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που είχαν εισαχθεί κατά την προηγούμενη περίοδο της δικτατορίας και αφορούσαν τον συνδικαλισμό καταργήθηκαν στη μεγάλη τους πλειοψηφία, χωρίς όμως να γίνουν στο θεσμικό πλαίσιο και σοβαρές δημοκρατικές τομές.

Κρίθηκε «αναγκαία» επίσης από την Κυβέρνηση και επιβλήθηκε και στην πράξη η παραμονή των φιλο- δικτατορικών διοικήσεων στις κατώτερες συνδικαλιστικές οργανώσεις έτσι ώστε να ελεγχθούν στο σύνολό τους οι συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Δεν δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία κοινωνικών συμβολαίων με την ύπαρξη συμβαλλομένων ανάμεσα σε όλους τους εταίρους που

¹²⁰⁸Γ. Βούλγαρης, (2001), σ.189

συγκροτούν τον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό όπως, κράτος, πολιτικά κόμματα , συνδικάτα και εργοδοσία, έλλειψη που διατηρήθηκε και συνεχίστηκε σε όλη την διάρκεια της μεταπολιτευτικής περιόδου που εξετάζουμε.

Επιβίωσαν οι πολιτικές διαμάχες που αναδείχθηκαν την περίοδο του εμφυλίου και συνεχίστηκαν με πολιτική ένταση και στην μετεμφυλιακή περίοδο, με την ύπαρξη μιας πολιτικής κουλτούρας, πρωτίστως από την πλευρά των νικητών του εμφυλίου, που ενθάρρυνε την τάση αποκλεισμού των συνδικαλιστικών δυνάμεων πέραν της δεξιάς παρατάξεως, από την ηγεσία του συνδικαλιστικού κινήματος. Η πολιτική κουλτούρα των αποκλεισμών είχε σίγουρα οπαδούς και σε όλες τις πλευρές του πολιτικού φάσματος, όμως, μόνο η κυβερνητική παράταξη είχε στη διάθεσή της ισχυρά μέσα και τρόπους να επιβάλει τον αποκλεισμό των αντιπάλων της από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και όργανα.

Με την έναρξη της μεταπολίτευσης το κόμμα της ΝΔ δεν είχε δομήσει μια στενή-οργανική σχέση μεταξύ του κόμματος και του συνδικαλιστικού πεδίου όπως αυτές που παραδοσιακά διέθεταν τα κόμματα της Αριστεράς και δημιούργησε στη συνέχεια το ΠΑΣΟΚ .

Η ΝΔ επεδίωξε την δημιουργία¹²⁰⁹ συνδικαλιστικών παρατάξεων πολύ αργότερα και από τα κόμματα της Αριστεράς¹²¹⁰ όσο και από το ΠΑΣΟΚ¹²¹¹, όταν πλέον διαπίστωσε ότι ήταν πολιτικά και συνδικαλιστικά απολύτως αναγκαίο.

Οι αντιλήψεις που κυριαρχούσαν στο κόμμα της ΝΔ εκείνη την περίοδο για το ζήτημα του συνδικαλισμού και ιδιαίτερα, για τον συνδικαλισμό στους χώρους της Δημόσιας Διοίκησης, αντιλήψεις ιδιαίτερα αρνητικές και απαξιωτικές για τον θεσμό του συνδικαλισμού, δεν βοηθούσαν την εκκόλαψη στο εσωτερικό του κόμματος μιας αξιοσημείωτης συνδικαλιστικής ομάδας στελεχών που να είναι σε θέση να εκπροσωπεί το κόμμα στις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Βασικό χαρακτηριστικό της στρατηγικής που το κόμμα και οι κυβερνήσεις της ΝΔ ακολούθησαν την περίοδο αυτή ήταν η προσπάθειά τους να χειραγωγήσουν και να ελέγξουν τις τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις πεδίο και όχι να αναζητήσουν στήριξη σε ένα μαζικό κοινωνικό υποκείμενο .

¹²⁰⁹ Η ΔΑΚΕ, (Δημοκρατική Ανεξάρτητη Κίνηση Εργαζομένων) ιδρύθηκε το 1985.

¹²¹⁰ Το ΚΚΕ είχε συνδικαλιστική εκπροσώπηση μέσω της συνδικαλιστικής παράταξης ΕΣΑΚ-Σ, (Ενιαία Συνδικαλιστική Αντιδικτατορική Κίνηση- Συνεργαζόμενοι) και το ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ μέσω της παράταξης ΑΕΜ, (Αντιδικτατορικό Ενωτικό Μέτωπο) για την ΓΣΕΕ και ΑΚΕΔ για την ΑΔΕΔΥ

¹²¹¹ Το 1975 ιδρύθηκε η ΠΑΣΚΕ, (Πανελλήνια Αγωνιστική Συνδικαλιστική Κίνηση Εργαζομένων).

Θεώρησαν ότι ελέγχοντας από τα «πάνω» τις τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ θα αποδυνάμωναν ή ακόμη και θα απέκλειαν την δυνατότητα ανάπτυξης και ισχυροποίησης ενός τέτοιου υποκειμένου. Ο έλεγχος των «πάνω» απέβλεπε στην αποτροπή της οργάνωσης των «κάτω»¹²¹².

Κυρίαρχες επιλογές του κόμματος και των κυβερνήσεων της ΝΔ την περίοδο αυτή για το συνδικαλιστικό χώρο αποτέλεσαν¹²¹³, η επιλογή και εφαρμογή ενός “πλειοψηφικού” αντί του “αναλογικού” εκλογικού συστήματος, η πολυδιάσπασή του συνδικαλιστικού χώρου και η ύπαρξη μεγάλου αριθμού «σωματείων –σφραγίδων», μεθοδεύσεις καλπονοθείας, κυβερνητικός έλεγχος στα οικονομικά των σωματείων, ο αποκλεισμός «ανεπιθύμητων» οργανώσεων από ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ, η αποβολή- με διάφορα νομικίστικα προσχήματα- ανεπιθύμητων συνδικαλιστών από τα συνέδρια (ακόμη και με την συνδρομή της αστυνομίας).

Για τον έλεγχο της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1974-1981 η ΝΔ συνεργάστηκε με ένα μπλοκ συνδικαλιστικών στελεχών, υπό την ηγεσία του Μ. Παπακώστα, συνδικαλιστών που η συνδικαλιστική αντιπολίτευση κατηγορούσε για φιλοχουντική στάση την περίοδο της δικτατορίας¹²¹⁴.

Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο της περιόδου αυτής για το συνδικαλισμό¹²¹⁵ βοήθησε καθοριστικά και αποτελεσματικά τους φιλοκυβερνητικούς συνδικαλιστές να διατηρούν, σε όλη την περίοδο 1974-1981, τον έλεγχο της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ. Το νομοθετικό πλαίσιο της περιόδου για την ρύθμιση του συνδικαλιστικού πεδίου περιλάμβανε, είτε τους νόμους που προέρχονταν από προηγούμενες πολιτικές περιόδους, είτε ρυθμίσεις που οι νόμοι 330/1976 (για τον ιδιωτικό τομέα) και 643/1977 (για το δημοσιοϋπαλληλικό πεδίο) επέβαλαν, οι οποίες και συνάντησαν την σφοδρή αντίδραση των δυνάμεων της αντιπολίτευσης. Ο συνδικαλιστικός νόμος 643/1977 θεωρήθηκε ότι συνέβαλε στον παραπέρα κατακερματισμό και στον «εκ των άνω» έλεγχο της δράσης των συνδικάτων¹²¹⁶. Τέλος, με την ψήφιση του Συντάγματος του 1975, επιτράπηκε η απεργία των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά με τους όρους και περιορισμούς των άρθρων 12 και

¹²¹² Γ. Βούλγαρης., (2001), σ. 190 και Θ. Κατσανέβας., (1994).

¹²¹³ Θ. Κατσανέβας., (1994), σ.94

¹²¹⁴ Γ.Λιάσκος, (1992), σ.128-129

¹²¹⁵ Εκλογικό σύστημα και αναχρονιστικά καταστατικά των συνδικαλιστικών οργανώσεων

¹²¹⁶ Δ. Κατσορίδας, (2008), σ. 130

23, ενώ περαιτέρω περιορισμούς του δικαιώματος της απεργίας στον δημόσιο τομέα έθετε ο ν. 643/1977.

3.1.4. Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικής της περιόδου από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.

Πρόκειται για μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικών που αφορούν την δημόσια διοίκηση και την δημοσιουπαλληλία (προσλήψεις, υπαλληλικός κώδικας, μισθολόγιο, βαθμολόγιο, ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό, φορολογικό, αποκέντρωση, υγεία, παιδεία κ.α).

Οι νομοθετικές παρεμβάσεις για την δημόσια διοίκηση και την δημοσιουπαλληλία που αναφέρονται παραπάνω, όπως αυτές αναπτύχθηκαν σε όλη αυτή την περίοδο διακυβέρνησης 1974-1981 από τις κυβερνήσεις της ΝΔ, επικρίθηκαν¹²¹⁷ στο συνδικαλιστικό πεδίο πολύ έντονα από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και παρατάξεις της αντιπολίτευσης που συγκροτούσαν την Σ.Ε.Δ.Ο¹²¹⁸ αλλά σε ορισμένες, δευτερεύουσες πλευρές τους, επικρίθηκαν και από την φιλοκυβερνητική ηγεσία της ΑΔΕΔΥ. Οι επικρίσεις αυτές αφορούσαν την αδυναμία των κυβερνητικών νομοθετικών ρυθμίσεων της περιόδου να ανταποκριθούν στις προσδοκίες, τις απαιτήσεις, τις ανάγκες και τα αιτήματα του συνδικαλιστικού δημοσιούπαλληλικού σώματος, όπως αυτά τα αιτήματα εκφράστηκαν τόσο στα δυο συνέδρια της ΑΔΕΔΥ (23ο και 24ο) όσο και στα κείμενα και τις προτάσεις των

¹²¹⁷ Η πλειοψηφία στην ΑΔΕΔΥ που προέκυψε από το 25ο Συνέδριο (1983) και ελέγχεται από την ΠΑΣΚΕ εκτιμά για τις κυβερνητικές πολιτικές για την ΔΔ πριν το 1981 ότι : ...« η κατάσταση της ΔΔ είναι καταστάλαγμα της επιρροής του ξένου παράγοντα που δεν δίσταζε, υποστηρίζοντας τα δικά του συμφέροντα και υποστηριζόμενος από την εξαρτημένη μεταπρατική αστική τάξη της χώρας μας, να μεθοδεύει αντιδημοκρατικές, αυταρχικές εξελίξεις. Οι συντηρητικές κυβερνήσεις που εξέφραζαν τις πολιτικές επιλογές των δύο αυτών παραγόντων από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, έκαναν ότι μπορούσαν για να δομήσουν μια δδ στήριγμα και εργαλείο αυτών των εξελίξεων και κυματοθραύστη κάθε προοδευτικής τάσης.»« ένα σύστημα που δομήθηκε αυταρχικό, συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό, που αποτέλεσε μηχανισμό της άρχουσας τάξης και προέκταση του κομματικού μηχανισμού για να εξυπηρετεί συγκεκριμένα συμφέροντα....εκείνοι που κάθε φορά είχαν την κυβερνητική ευθύνη βρήκαν, δυστυχώς, τη ΔΔ εύκολη λύση για ρουσφετολογία και εκμετάλλευση των ψηφοφόρων τους.....πότε ίσχυσαν τίμιοι διαγωνισμοί? Πότε ίσχυσε η αξιοκρατία? Πότε προσελήφθηκε ο κατάλληλος για την κατάλληλη θέση? Ποτέ ή σχεδόν ποτέ» .Μεταπολεμικά « όλα στη ΔΔ αποφασίστηκαν ή οργανώθηκαν από τους ξένους και κάτω από την εποπτεία της Αμερικάνικης αποστολής στην Ελλάδα, ακόμη και αυτός ο Υπαλλ.Κώδικας έγινε με υψηλή εποπτεία των προστατών»«οι αιτίες της κακοδαιμονίας της ΔΔ δεν μπορούν να ανάγονται στον δημόσιο υπάλληλο στο συγκεκριμένο μοντέλο διοίκησης –συνειδητή επιλογή των κυβερνήσεων του παρελθόντος- που δεν αφήνει κανένα σχεδόν περιθώριο για την ανάπτυξη και την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων και ικανοτήτων που σίγουρα έχει το πλήθος των Δ.Υ», *Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ*, φ.2, σ.15, 22.

¹²¹⁸ ΣΕΔΟ- Συντονιστική Επιτροπή Δημοσιούπαλληλικών Οργανώσεων.

παρατάξεων και των οργανώσεων της αντιπολίτευσης. Τα αιτήματα αυτά παρέμειναν ως πάγια και ανικανοποίητα σε όλη την διάρκεια της περιόδου αυτής .

Ειδικότερα,

Ο ν.754/1978 περί «ενιαίου μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων χαιρετίστηκε από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ¹²¹⁹ καθώς θεωρούσε ότι έρχεται να δώσει ικανοποιητικές λύσεις σε μια χρόνια και δικαιολογημένη απαίτηση των δημοσίων υπαλλήλων για νέο και ενιαίο μισθολόγιο.

Ο νόμος αυτός καταγγέλθηκε όμως από την ΣΕΔΟ¹²²⁰ ως αντικοινωνικός – αντι-υπαλληλικός που επιφέρει μεγάλες ανισότητες στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης και άνιση οικονομική μεταχείριση, ότι κατοχυρώνει την ευνοιοκρατία και δεν θα αντέξει στο χρόνο και επισημαίνονταν τα προβλήματα που θα επιφέρει η πρακτική του εφαρμογή. Καταγγέλθηκε¹²²¹ επίσης ότι προέβλεπε μεγάλο άνοιγμα αποδοχών με κατώτατες αποδοχές 8.400 δρχ. και ανώτερες 58.000 δρχ. (σε υπαλλήλους Π.Ε) και καθιέρωνε μεγάλη περίοδο σταδιακής εφαρμογής των αυξημένων αποδοχών. Επίσης καταγγέλλεται ότι καθιέρωνε μεγάλες αυξήσεις στους υψηλούς βαθμούς –που ήταν λίγες και κατειλημμένες από τους «ημετέρους» υπαλλήλους.

Από τον επόμενο κιόλας χρόνο άρχισαν οι παραβιάσεις και αλλαγές των προβλεπόμενων διατάξεων και το πάγωμα διατάξεων του νόμου. Με τον ν.1041/1980 θεσπίζονται νέα επιδόματα και με τον ν.1160/1981 νομιμοποιείται η άσκηση επιδοματικής πολιτικής.

¹²¹⁹ Λιάσκος Γ., (1992), σ.132

¹²²⁰ Ο.π., σ.132

¹²²¹ Ο.π., σ.132

Μισθολόγιο και εισοδηματική πολιτική

	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΥΞΗΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ Δ.Υ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ
1974	13,5%	10%	3,5%
1975	15,7%	10%	
1976	3,3%	10%	
1977	12,2%	7,5%	
1978	12,6%	-	-
1979	19%	-	-
1980	24,5%	11%	13%
1981	24,5%	20%	4,5%

Η πλειοψηφία της ΑΔΕΔΥ¹²²² αργότερα , στο 26^ο Συνέδριό της (1986), προέβη σε έναν απολογισμό για την εισοδηματική - μισθολογική πολιτική της περιόδου 1974-1981 που αποτιμούσε την ύπαρξη συνολικής απώλειας στο διάστημα αυτό 40% και πλέον. Στον απολογισμό της αυτό ¹²²³ εκτιμά ότι η επάνοδος της δημοκρατίας στον τόπο βρήκε μπροστά της σωρεία προβλημάτων. Μεταξύ αυτών ιδιαίτερα σοβαρά ήταν αυτά των εργαζομένων του Δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, με πρώτο και κύριο το οικονομικό.

Εκτιμά επίσης συμπερασματικά, ότι χαρακτηριστικό όλων των μισθολογίων από το 1950 και το 1978, ήταν οι ανεπαρκείς μισθοί .Επίσης το τεράστιο άνοιγμα μεταξύ του μισθού του κατώτατου και ανώτατου βαθμού, οι αυξήσεις από βαθμό σε βαθμό δεν ήταν ενιαίες και τέλος δεν αντιμετώπιζαν τη βασική αιτία υπονόμευσης τους, που ήταν κάθε φορά τα επιδόματα. Ως βασικότερα δημοσιοϋπαλληλικά οικονομικά-μισθολογικά αιτήματα την περίοδο 1974-1981 προβλήθηκαν τα ακόλουθα:

-Ενιαίο Μισθολόγιο – Βαθμολόγιο

-Αποσύνδεση βαθμού-μισθού

-Αναπροσαρμογή των μισθών με βάση τον τιμάριθμο

-Ακώλυτη μισθολογική εξέλιξη ως τον καταληκτικό βαθμό κάθε κλάδου

¹²²² Τ. Αποστολόπουλος, (2004), Τόμος Β, σ.34-35

¹²²³ ό.π., σ. 27-32

-Κατάργηση της επιδοματικής πολιτικής και χορήγησης υπερωριών

-Καθιέρωση των 35/35 για τη συνταξιοδότηση

Όλα αυτά τα αιτήματα¹²²⁴ παρέμειναν ανικανοποίητα σε όλη την διάρκεια αυτής της περιόδου. Η συνδικαλιστική αντιπολίτευση θεωρεί¹²²⁵ ότι η πολιτική που ακολούθησαν οι κυβερνήσεις της ΝΔ μέχρι και το 1981 ήταν πολιτική μονόπλευρης λιτότητας που δημιούργησε αδιέξοδα στους εργαζομένους και οι αυξήσεις που κάθε χρόνο δίνονταν ήταν αυξήσεις χαμηλότερες του τιμάριθμου, ενώ ταυτόχρονα συνεχίστηκε η επιδοματική πολιτική που έκανε ακόμα εντονότερες τις ανισότητες και ταυτόχρονα ναρκοθετούσε την ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος. Θεωρεί επίσης το γεγονός ότι το 1978 αποφασίζεται και πάλι να εφαρμοστεί νέο μισθολόγιο ως μια απόδειξη ότι οι αγώνες του δημοσιούπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος, με την παραπάνω μορφή μπόρεσαν, αν όχι να επιβάλουν τις θέσεις των εργαζομένων, τουλάχιστον να επηρεάσουν θετικά την όλη κατάσταση. Το 1978 επιχειρείται η εφαρμογή ενιαίου μισθολογίου. Ο ν. 754/78 με την ψήφισή του, όπως ήταν δομημένος, άφηνε όλα τα περιθώρια υπονόμευσής του αφού δεν διακρίνονταν από αρχές και κυρίως δεν καθιερώθηκε οικονομική μεταχείριση. Επιπλέον προβλήματα υπήρχαν και με το ύψος των μισθών που ήταν πολύ χαμηλό, με το τεράστιο άνοιγμα μεταξύ κατώτερου και υψηλότερου μισθού που ήταν της τάξης του 1:4 περίπου.

Ελάχιστο διάστημα μετά την ψήφιση του ν. 754/1978 προσκλήθηκαν έντονες αντιδράσεις από τους δημοσίους υπαλλήλους που έφταναν σε απεργιακές κινητοποιήσεις για την άρση της σχετικής διάταξης περί «απομειώσεων», που πραγματοποιήθηκαν τον Δεκέμβρη του 1979. Στα μέσα του 1980 προστέθηκε και νέο σοβαρό πρόβλημα με την κατάργηση σχετικής διάταξης του άρθρου 7 του ν. 754/1978 η οποία προέβλεπε την περιορισμένη χορήγηση υπερωριών στο 25% των υπαλλήλων και κατ' ανώτατο όριο 120 ώρες τον χρόνο, με αποτέλεσμα να έχει παύσει οριστικά ο ν.754 να αποτελεί ενιαίο μισθολόγιο. Το αμέσως επόμενο διάστημα χορηγήθηκαν και ορισμένα άλλα επιδόματα για να επικρατήσουν πλέον συνθήκες απόλυτου χάους στην μισθοδοσία των υπαλλήλων¹²²⁶.

¹²²⁴ ό.π., σ. 27-32

¹²²⁵ ό.π., σ.34-35

¹²²⁶ ό.π.

Σφοδρή σύγκρουση με την κυβέρνηση προκάλεσε και η ψήφιση του ν. 643/1977 που περιείχε ρυθμίσεις για το συνδικαλιστικό πεδίο και ρυθμίσεις για σημαντικό περιορισμό του δικαιώματος της απεργίας στον δημόσιο τομέα .

3.1.5. Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Η δικτατορία ανέκοψε βίαια την ανάπτυξη του συνδικαλιστικού κινήματος, ακυρώνοντας το θεσμικό ρυθμιστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτό λειτουργούσε και σημάδεψε και την μετέπειτα πορεία του, παραδίδοντάς το, κατά την περίοδο μετάβασης στη δημοκρατία και την μεταπολίτευση, πλήρως αποδιοργανωμένο. Με την έναρξη της μεταπολίτευσης το γενικό πολιτικό κλίμα σύγκρουσης επηρέασε καθοριστικά και την αντιπαράθεση στα συνδικάτα καθώς, ο χαρακτήρας που έλαβε η σύγκρουση σε αυτά, απέτρεψε την δημιουργία όρων και προϋποθέσεων να αναπτυχθεί ένα σχετικά αυτόνομο από την κυβέρνηση και τα κόμματα συνδικαλιστικό υποκείμενο¹²²⁷.

Η απουσία ισχυρού συνδικαλιστικού κινήματος στη μετάβαση στη δημοκρατία αποδείχτηκε καθοριστική για την έκβαση της σχέσης κράτους – συνδικαλιστικών οργανώσεων αφού χάθηκε μια ευκαιρία να τεθούν στην περίοδο αυτή κάποια ώριμα συνδικαλιστικά αιτήματα με αυξημένες πιθανότητες υλοποίησης λόγω ύπαρξης ρευστών όρων στο πολιτικό παιχνίδι. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που είχαν εισαχθεί κατά την προηγούμενη περίοδο της δικτατορίας και αφορούσαν τον συνδικαλισμό καταργήθηκαν στη μεγάλη τους πλειοψηφία, χωρίς όμως να γίνουν στο θεσμικό πλαίσιο και σοβαρές δημοκρατικές τομές.

Κρίθηκε «αναγκαία» επίσης από την Κυβέρνηση και επιβλήθηκε και στην πράξη η παραμονή των φιλο- δικτατορικών διοικήσεων στις κατώτερες συνδικαλιστικές οργανώσεις έτσι ώστε να ελεγχθεί στο σύνολό του το συνδικαλιστικό πεδίο.

Δεν δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία κοινωνικών συμβολαίων με την ύπαρξη συμβαλλομένων ανάμεσα σε όλους τους εταίρους που συγκροτούν τον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό και επιβίωσαν οι πολιτικές διαμάχες που αναδείχθηκαν την περίοδο του εμφυλίου και συνεχίστηκαν με πολιτική ένταση και στην μετεμφυλιακή περίοδο, με την ύπαρξη μιας πολιτικής

¹²²⁷Γ. Βούλγαρης., (2001), σ.189

κουλτούρας από την πλευρά των νικητών του εμφυλίου πρωτίστως, που ενθάρρυνε την τάση αποκλεισμού των συνδικαλιστικών δυνάμεων πέραν της δεξιάς παρατάξεως, από την ηγεσία του συνδικαλιστικού κινήματος. Μπορούμε να εντοπίσουμε στην ανάπτυξη και δράση της ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009, την ύπαρξη δυο περιόδων με διαφορετικά σε κάθε περίοδο χαρακτηριστικά.

Η πρώτη περίοδος, ξεκινά από την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974 και φτάνει μέχρι την πραγματοποίηση του 25^{ου} συνεδρίου της οργάνωσης το 1983.

Η δεύτερη περίοδος ξεκινά από το 25^ο συνέδριο(1983) και φτάνει έως το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, το 2009.

Η πρώτη περίοδος μπορούμε να θεωρήσουμε ότι ως έχει βασικά της χαρακτηριστικά γνωρίσματα τα ακόλουθα:

Την ύπαρξη ενός έντονου συνδικαλιστικού αλλά και πολιτικού διχασμού στο συνδικαλιστικό πεδίο μεταξύ των συνδικαλιστικών δυνάμεων, όπου, από την μια πλευρά βρίσκονται οι φιλοκυβερνητικές συνδικαλιστικές δυνάμεις, που ήλεγχαν σταθερά σε όλη αυτή την περίοδο τα όργανα και τα συνέδρια των οργανώσεων ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ και από την άλλη πλευρά, βρίσκονται οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και παρατάξεις που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ).

Οι συνδικαλιστικές δυνάμεις που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης επέλεξαν αυτή την περίοδο, ταυτόχρονα με την δάση τους εντός της ΑΔΕΔΥ και την δημιουργία άτυπων μορφών συσπειρώσεων (ΣΕΔΟ) που θα λειτουργούν εντός των υπάρχουσών συνδικαλιστικών οργανώσεων, ασκώντας μαχητική αντιπολίτευση στις φιλοκυβερνητικές ηγεσίες ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ και φιλοδοξώντας να κερδίσουν την συνδικαλιστική πλειοψηφία μέσα από τα συνέδρια της οργάνωσης. Οι παρατάξεις που πρόσκεινται στα κόμματα της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΚΕ-ΕΣΑΚ-ΑΚΕΔ) συγκροτούν ενιαίο δια-παραταξιακό μέτωπο συνδικαλιστικών δυνάμεων απέναντι την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ αλλά ταυτόχρονα και απέναντι στις κυβερνητικές επιλογές της ΝΔ και μαζί με μεγάλες δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις στις οποίες πλειοψηφούν (καθηγητών-μηχανικών-γεωπόνων-δασολόγων-κτηνιάτρων,πανεπιστημιακών) συγκροτούν, από τον Σεπτέμβριο του 1976, την Σ.Ε.Δ.Ο (Συντονιστική Επιτροπή Δημοσιοϋπαλληλικών Οργανώσεων). Το 1978 η

Σ.Ε.Δ.Ο αποτελείται από 19 οργανώσεις, τις μεγαλύτερες και μαζικότερες οργανώσεις του συνδικαλιστικού δημοσιοϋπαλληλικού χώρου.

Με τον τρόπο αυτό, ο διχασμός που είχε δημιουργηθεί στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων, παρά τον έντονο χαρακτήρα που έλαβε, δεν οδήγησε σε τυπική οργανωτική διάσπαση τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ.

Η Σ.Ε.Δ.Ο έχει καταρτίσει εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας ο οποίος προβλέπει την ύπαρξη μελών, οργάνων, αντιπροσώπευσης, πόρους, υποχρεώσεις και δικαιώματα. Το κυρίαρχο όργανό της είναι η «Ολομέλεια», στην οποία συμμετέχουν όλες οι οργανώσεις με έναν αντιπρόσωπο η κάθε μια και η «Γραμματεία», την αποτελούν οι πρόεδροι των μεγαλύτερων οργανώσεων. Οι οργανώσεις που συμμετέχουν σε αυτήν διατηρούν το δικαίωμα να μην την ακολουθούν υποχρεωτικά σε όλες της τις αποφάσεις.

Γενικά, σαν μια συνολική αποτίμηση της παρουσίας και των δράσεων της Σ.Ε.Δ.Ο, θα μπορούσαμε να επισημάνουμε ότι αποτέλεσε δυναμική προσπάθεια αναγέννησης και ανάπτυξης του συνδικαλιστικού κινήματος μετά την πτώση της δικτατορίας και τις ελπίδες που η μεταπολίτευση δημιούργησε για μια νέα αρχή. Οι δραστηριότητές της χαρακτηρίζονταν από ένα κλίμα μαχητικής αντιπαράθεσης με την κυβερνητική πολιτική και την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ αλλά ταυτόχρονα, ήταν στην ουσία μια άτυπη οργάνωση, χωρίς την ύπαρξη ενιαίας στρατηγικής και με πολλές διαφορετικές και αντιπαραθετικές σε πολλές περιπτώσεις προσεγγίσεις στο εσωτερικό της για τις στρατηγικές και τακτικές που έπρεπε να ακολουθήσει. Οι αδυναμίες αυτές συνέβαλαν καθοριστικά στην επικράτηση, με σχετική μάλιστα ευκολία, των φιλοκυβερνητικών συνδικαλιστών στα δυο συνέδρια της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο αυτή.

Ο διχασμός που κυριάρχησε την περίοδο 1974-1981 στον συνδικαλιστικό χώρο έλαβε πολύ έντονο χαρακτήρα σύγκρουσης και οι ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ που διακρίνονταν για την σταθερά φιλοκυβερνητική στάση τους καταγγέλλονταν διαρκώς από σύσσωμη την πολιτική και συνδικαλιστική αντιπολίτευση ότι κατά την διάρκεια της περιόδου αυτής επικράτησαν στις λειτουργίες και τις διαδικασίες της ΑΔΕΔΥ αλλά και των υπολοίπων μαζικών συνδικαλιστικών οργανώσεων

γενικότερα (εκλογές, συνέδρια, συνεδριάσεις οργάνων) διαδικασίες κλειστές και ελεγχόμενες από την ηγεσία¹²²⁸.

Οι καταγγελίες αυτές αφορούσαν τον αποκλεισμό κλάδων και Ομοσπονδιών από τα Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ, την εκλογή οργάνων της ΑΔΕΔΥ μέσα από μια κλειστή λίστα ονομάτων, την ύπαρξη “βιομηχανίας” παραγωγής συλλόγων, την άσκηση ενός απροσχημάτιστου κυβερνητικού συνδικαλισμού, τον εκμαυλισμό συνδικαλιστικών συνειδήσεων, την δημιουργία συνθηκών συνδικαλιστικής τρομοκρατίας και την διατήρηση στενής σχέσης με το συνδικαλιστικό της ασφάλειας. Επίσης καταγγελίες από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, απεργών και αγώνων, δικαστικές και υπηρεσιακές διώξεις κλπ.

Για τα περισσότερα από τα συνδικαλιστικά στελέχη που είχαν συγκροτήσει στην ΑΔΕΔΥ το φιλοκυβερνητικό πλειοψηφικό μπλοκ υπό την ηγεσία του Μ. Παπακώστα, κυρίαρχο κίνητρο¹²²⁹ για την συνδικαλιστική τους δραστηριοποίηση φαίνεται να ήταν κυρίως η εξυπηρέτηση μιας προσωπικής στρατηγικής συνδικαλιστικής επιβίωσης και αποκομιδής προσωπικών ωφελημάτων και λιγότερο η εξυπηρέτηση ιδεολογικο – πολιτικών κινήτρων και προσανατολισμών.

Η σύγκρουση μεταξύ ΣΕΔΟ και ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ ήταν διαρκής, με ζήτημα αιχμής το νέο μισθολόγιο που θέσπισε η κυβέρνηση της ΝΔ, πάνω στο οποίο επικεντρώθηκαν οι διαφορετικές προσεγγίσεις τους και αργότερα, για το Π.Δ 611/1977 (Κώδικας) και τον ν.754/1978 (Μισθολόγιο).

Ταυτόχρονα όμως με τις εξελίξεις που συντελούνταν την περίοδο 1974-1981 στην ΑΔΕΔΥ, υπήρχαν σοβαρές εξελίξεις συνολικά στο εργατικό κίνημα, ιδιαίτερα στο εργοστασιακό κίνημα,¹²³⁰ εξελίξεις που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο την περίοδο αυτή και άφησαν το αποτύπωμά τους στο εργατικό – συνδικαλιστικό κίνημα και την επόμενη περίοδο.

Οι πρώτες εργατικές κινητοποιήσεις εγκαινιάζονται με την απεργία της National cah και συνεχίζονται με αμείωτη ένταση με απεργίες σε ΠΙΤΣΟ, ΙΖΟΛΑ, ορυχεία, ΜΑΔΕΛ ΛΑΚΟ κ.ά. Οι κινητοποιήσεις αυτές συνεχίζονται μέχρι το 1977 που αρχίζει σταδιακά η υποχώρησή τους. Αρχικά εργατικά αιτήματα ήταν η

¹²²⁸ Γ. Λιάσκος Γ, (σ. 128)

¹²²⁹ Θ. Κατσάνεβας, (1998), σ.6

¹²³⁰ Δ. Κατσορίδας, (2008), σ.130-132

κατοχύρωση της συνδικαλιστικής οργάνωσης και οι μισθολογικές αυξήσεις και ενσάρκωναν τις τάσεις του εργατικού κινήματος εκείνης της περιόδου για εργατικό ριζοσπαστισμό και εργατική αυτονομία.

Απέναντι στο εργοστασιακό αυτό κίνημα η κυβέρνηση της ΝΔ αντέταξε μια πολύπλευρη κατασταλτική στρατηγική με την χρήση όλων των διαθέσιμων μηχανισμών (ιδεολογικών, αστυνομικών, δικαστικών) με επίκληση «εσωτερικού» εχθρού, με κατασκευή μιας «αριστεροχουντικής» απειλής, με προβολή μιας ανάγκης για μετριοπάθεια μέσα στα θεσμικά- συνταγματικά πλαίσια, με επιχείρηση οικοδόμησης μιας ελάχιστης διακομματικής συναίνεσης απέναντι στην «εξτρεμιστική» παρέκκλιση.

Η στρατηγική αυτή έφερε ως αποτέλεσμα μια σημαντική υποχώρηση των αγώνων σε αυτό το πεδίο, υποχώρηση που οφείλετε και σε μια σειρά από παράγοντες που δεν είναι δυνατό να εξεταστούν εδώ λεπτομερώς και αναλυτικά. Στην περίοδο αυτή οι αγώνες με σκοπό την κατάργηση του ν.330/1976 αποτέλεσαν στοιχείο κορύφωσης των αγώνων του λαϊκού –εργατικού κινήματος. Η παν-οικοδομική συγκέντρωση της 25/5/1976 στην Αθήνα αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα της κορύφωσης μιας ιδιαίτερα έντονης συγκρουσιακής περιόδου με γενικευμένες συγκρούσεις μεταξύ εργαζομένων και αστυνομικών δυνάμεων, οι οποίες συντέλεσαν σε υποχώρηση της κυβέρνησης, αναγκάζοντάς την να προχωρήσει σε κάποιες τροποποιήσεις του νόμου.

Κύρια χαρακτηριστικά αυτών των κινητοποιήσεων ήταν η αυτονομία από κόμματα, ο αυθόρμητος και ριζοσπαστικός χαρακτήρας τους και ο συχνά αντισυστημικός λόγος τους. Καταλαμβάνουν σχεδόν εξ απροόπτου όχι μόνο τους εργοδότες αλλά και τις παραδοσιακές εργατικές συνδικαλιστικές οργανώσεις και τα πολιτικά κόμματα, που αισθάνονται, μέσα από τον θεσμό των εργοστασιακών σωματείων έναν κίνδυνο υπέρβασης και περιθωριοποίησης τους στους εργατικούς χώρους.

Από τα μέσα και προς το τέλος της δεκαετίας αυτής σημειώθηκε μια σημαντική αύξηση των ωρών απεργιακής δράσης¹²³¹ και ταυτόχρονα μια αποφασιστική μεταβολή στο εσωτερικό του εργατικού–συνδικαλιστικού κινήματος,

¹²³¹ Μαυρογορδάτος Γ. (1988). σ. 128, Πίνακας II. Οι ώρες απεργιών το 1976 ήταν 5.187.783, το 1977 ήταν 8.217.264, το 1979 ήταν 9.950.074 και το 1980 εκτινάσσονται σε 20.494.944.

με μια υποχώρηση των κινητοποιήσεων στον ιδιωτικό τομέα και την επέκταση των κινητοποιήσεων στον δημόσιο τομέα, αλλαγή που οπωσδήποτε συνέβαλε στην συνολική αύξηση των κινητοποιήσεων αλλά ταυτόχρονα, η μετατόπιση αυτή, συνέβαλε τόσο στην συστημική τους ένταξη όσο και στην κατεύθυνση ενσωμάτωσής τους στις διαδικασίες της κεντρικής πολιτικής σκηνής, με κυριαρχία σε αυτήν των πολιτικών κομμάτων.

Στο τέλος της δεκαετίας αυτής έχουν αναπτυχθεί μεγάλες ελπίδες στο πολιτικό και συνδικαλιστικό πεδίο που συνδυάζουν κοινωνικούς αγώνες με προσδοκία κυβερνητικής αλλαγής και ήττα της δεξιάς παράταξης.

Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι την περίοδο 1974-1981 τα πολιτικά κόμματα της αντιπολίτευσης και οι συνδικαλιστικές παρατάξεις τους¹²³², επέλεξαν να ακολουθήσουν έναντι της κυβέρνησης μια στρατηγική κάθετης πολωτικής αντιπαράθεσης και μια στρατηγική θερμής υποστήριξης και υιοθέτησης του συνόλου σχεδόν των κοινωνικών- συνδικαλιστικών αιτημάτων που προβλήθηκαν αυτή την περίοδο και των κινητοποιήσεων που πραγματοποιήθηκαν .

Και μεταξύ όμως των δυνάμεων της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης αναπτύχθηκε ισχυρός ανταγωνισμός (κυρίως μεταξύ των παρατάξεων του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕ) με πολιτικά όσο και συνδικαλιστικά επίδικα την κυριαρχία καθεμιάς στο «αντιδεξιό» πολιτικό μπλοκ και στο συνδικαλιστικό επίπεδο¹²³³.

Τον Απρίλιο του 1975 η Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ αποφασίζει και την επανασύνδεση της οργάνωσης με την PSI για αποκατάσταση των διεθνών σχέσεων της οργάνωσης.

3.1.6. Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο

Κατά την δεκαετία 1974-1981, πραγματοποιούνται **δύο** Συνέδρια από την ΑΔΕΔΥ, **το 23^ο και το 24^ο**, στα οποία κερδίζει την πλειοψηφία στα όργανα, μια πλειοψηφία συνδικαλιστικών στελεχών με φιλοκυβερνητικό προσανατολισμό.

¹²³² Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις της αντιπολίτευσης που δραστηριοποιούνται την περίοδο αυτή στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο είναι οι ακόλουθες: ΑΚΕΔ – προσκείμενη στο ΚΚΕ εσωτερικού. ΕΣΑΚ- (Ενιαία Συνδικαλιστική Κίνηση) – παράταξη του ΚΚΕ, ΠΑΣΚ-ΔΥ - παράταξη του ΠΑΣΟΚ.

¹²³³ ό.π., σ. 191

Το πρώτο, **το 23^ο Συνέδριο** της ΑΔΕΔΥ πραγματοποιήθηκε την περίοδο 17-19 Δεκεμβρίου 1975 και αποτελεί το πρώτο Συνέδριο της μεταπολίτευσης, με 271 συνέδρους από 44 οργανώσεις.

Το παλλαϊκό αίτημα της μεταπολιτευτικής αυτής περιόδου για «αποχουντοποίηση» και «κάθαρση» δεν ικανοποιήθηκε¹²³⁴ στην περίπτωση της ηγετικής ομάδας της ΑΔΕΔΥ καθώς πολλά μέλη της χουντικής διοίκησης παρέμειναν στις θέσεις τους, προσπαθώντας μάλιστα να «μεταμορφωθούν» σε αντιστασιακούς και έτσι, πραγματοποιήθηκε μόνο η αποκατάσταση και επάνοδος στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ των Κακατσάκη και Παπανικολάου που είχαν τεθεί από την δικτατορία σε διαθεσιμότητα.

Ο πρόεδρος της απερχόμενης διοίκησης της ΑΔΕΔΥ στον Απολογισμό¹²³⁵, δικαιολογεί πλήρως την συνεργασία της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ με την χούντα λέγοντας ότι... «απεδείχθη όχι μόνο σωστή αλλά και θαρραλέα η απόφαση την οποία ομοφώνως έλαβε την 11^η Ιουλίου 1967 η τότε Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ να μην παραιτηθεί, διότι τούτο θα ισοδυναμούσε με λιποταξία» δήλωση που προκάλεσε σφοδρές αντιδράσεις από πλευρά της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης.¹²³⁶ Το συνέδριο αποφασίζει να διατεθεί η αύξηση 5% που θα έπαιρναν οι δημόσιοι υπάλληλοι τον Ιανουάριο του 1976 στις ένοπλες δυνάμεις (ποσό περίπου 100 εκατομμύρια δρχ). Το τελικό ψήφισμα του Συνεδρίου¹²³⁷ περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

« Οι αιρετοί εκπρόσωποι των δημοσιοϋπαλληλικών οργανώσεων του 23^ο συνεδρίου αποφασίζουν ομοφώνως:

1. Διακηρύσσουν ότι η ΑΔΕΔΥ καθ' όλον τον 30ετή βίον της παρέμεινε προσηλωμένη εις τας αρχάς του υγιούς συνδικαλισμού και ηγωνίσθη ανεπηρέαστος δια την ανύψωση του ηθικού, πνευματικού και υλικού επιπέδου των δ.υ. Αλλά και δια την βελτίωση της αποδοτικότητας της κρατικής μηχανής.

2. Εξαίρουν την παρουσίαν της ΑΔΕΔΥ εις πάσαν εθνικήν κοινωνική και πολιτιστική εκδήλωση και την ιδιαιτέρα συμβολή αυτής εις την δημιουργία εθνικής ενότητας και εθνικής εξάρσεως εις τας κρίσιμους στιγμάς δια το έθνος».

¹²³⁴ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), σ.205

¹²³⁵ Γ. Λιάσκος, (1992), σ129-130

¹²³⁶ ό.π., σ.130

¹²³⁷ ό.π., σ.127

Οι εκλογικές διαδικασίες και οι αρχαιρεσίες αυτών των συνεδρίων διεξήχθησαν με βάση τον νόμο 643/ 77 που ρυθμίζει για εκείνη την περίοδο τις εκλογικές διαδικασίες στις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις. Αυτές προέβλεπαν¹²³⁸ την ύπαρξη ενός και μόνο ψηφοδέλτιου και όλοι οι υποψήφιοι που αναγράφονταν σε αυτό θεωρούνταν «σταυρωμένοι» και κατά συνέπεια εκλέγονταν και όλοι. Με τον τρόπο αυτό η εκλογή των αναγραφόμενων στο ψηφοδέλτιο υποψηφίων ήταν βέβαιη. Αν κάποιος ήθελε να ψηφίσει κάποιον άλλον που δεν ήταν στους αρχικούς αυτούς υποψηφίους, έπρεπε να γράψει το όνομά του στη θέση κάποιου υποψηφίου που θα έσβηνε.

Οι σημαντικότερες Διεκδικήσεις –Αιτήματα του Συνεδρίου περιλάμβαναν

¹²³⁹ :

- Συλλογικές διαπραγματεύσεις
- Καθιέρωση εβδομάδας 5 ημερών
- Άρση αδικιών από την χούντα.
- Κύρωση από την βουλή της Διεθνούς Σύμβασης για τα συνδικαλιστικά δικαιώματα των Δ.Υ και εναρμόνιση της υπάρχουσας αντίστοιχης εσωτερικής νομοθεσίας με αυτή
- Συμμετοχή των εκπροσώπων των συνδικαλιστικών οργανώσεων στα υπηρεσιακά συμβούλια
- Σύσταση ανεξάρτητου ανωτέρου επιτελικού οργάνου στην Δ.Δ κατά το πρότυπο του τέως ΑΣΔΥ αρμόδιου για θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών και κατάστασης προσωπικού
- Αναδιάρθρωση της Δ.Δ και εκσυγχρονισμός της ύστερα από μελέτη
- Η διοίκηση των ασφαλιστικών ταμείων των ΔΔ να περιέλθει στα χέρια των ασφαλισμένων
- Ενιαίο μισθολόγιο με ετήσιες αυξήσεις που να ανταποκρίνεται με την αύξηση του τιμάριθμου
- Ριζική αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος,
- Χορήγηση στεγαστικών δανείων στους ΔΥ

¹²³⁸ Γ.Λιάσκος , (1992), σ.131

¹²³⁹ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ,(2004), σ.206

- Παροχή ίσων ευκαιριών βαθμολογικής εξέλιξης μεταξύ υπαλλήλων που έχουν τα ίδια προσόντα ανεξαρτήτως υπηρεσίας στην οποία υπηρετούν.

Η Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ σε συνεδρίασή της την 22.4.76 μετά την συνταξιοδότηση του Προέδρου Ν.Καραθανάση, ανασυγκροτείται με:

Πρόεδρο τον Μ.Παπακώστα

Γεν.Γραμματέα τον Γ.Μπράμη

Η Ε.Ε που εξελέγη κατηγορήθηκε¹²⁴⁰ σε όλη την διάρκεια θητείας της από την συνδικαλιστική αντιπολίτευση ότι παρέμενε κατ' ουσία ανύπαρκτη έχοντας εξουσιοδοτήσει τον Πρόεδρο να χειρίζεται όλα τα θέματα μόνος του.

Το δεύτερο Συνέδριο της περιόδου ήταν το 24^ο Συνέδριο και πραγματοποιήθηκε την περίοδο 10-13 Σεπτεμβρίου 1979 με την συμμετοχή 290 Συνέδρων που εκπροσωπούσαν 48 οργανώσεις και περίπου 51.715 μέλη.

Το Συνέδριο αυτό αποτέλεσε πιστοποίηση της ύπαρξης του μεγάλου και σε βάθος διχασμού στο εσωτερικό των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων την περίοδο αυτή και ταυτόχρονα αποτέλεσε και το κύκνειο άσμα για την ομάδα στελεχών που κυριάρχησε στα όργανα της ΑΔΕΔΥ από την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974.

Η πλειοψηφία της ΑΔΕΔΥ εκτίμησε ότι το συνέδριο αυτό έληξε με απόλυτη επιτυχία, παρά, όπως καταγγέλει την οργανωμένη –ομολογουμένως έντεχνη – προσπάθεια γνωστών κύκλων για να το αποπροσανατολίσουν και να το διαλύσουν, καταγγέλλοντας ειδικότερα την προσπάθεια ομάδας δασκάλων και καθηγητών να λάβουν μέρος στο συνέδριο χωρίς να ανήκουν στην δύναμη της ΑΔΕΔΥ, με αποτέλεσμα το προεδρείο του συνεδρίου να ζητήσει την βοήθεια της αστυνομίας¹²⁴¹. Η συνδικαλιστική αντιπολίτευση από την πλευρά της κατήγγειλε τον αποκλεισμό μεγάλου αριθμού δυναμικών οργανώσεων της Σ.Ε.Δ.Ο (ΟΛΜΕ κ.ά.) και μια βιομηχανία εγγραφής συλλόγων – σφραγίδων στην δύναμη της ΑΔΕΔΥ. Το κύριο βάρος της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης στις διαδικασίες του συνεδρίου¹²⁴² το σήκωσε η Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος (ΔΟΕ).

¹²⁴⁰ Γ. Λιάσκος, (1992), σ.131 και ακόμη Υπαλληλική/ ΑΔΕΔΥ, «Το 24^ο Πανδημοσιουπαλληλικό Συνέδριο και οι ...μεθοδεύσεις της εγκάθετης διοίκησης», φ.21, Αύγουστος 1986.

¹²⁴¹ Δημοσιοϋπαλληλική Δράση, 16-9-1976, Εφημερίδα που εξέδιδε την περίοδο εκείνη η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ

¹²⁴² ΤΟ ΒΗΜΑ άρθρο Β.Τζαννετάκου, 26-8-1979

Οι σύνεδροι της αντιπολίτευσης άσκησαν πολύ έντονη κριτική¹²⁴³ στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ για:

- Συμβολή της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ στην ποινικοποίηση των αγώνων,
- Απουσία της οργάνωσης από τις δίκες εναντίων απεργών – συνδικαλιστών,
- Λίβελους από την εφημερίδα της ΑΔΕΔΥ εναντίων συνδικαλιστών και Ομοσπονδιών στην κορύφωση των απεργιών,
- Δημιουργία συνθηκών διχασμού των δημοσίων υπαλλήλων και των οργανώσεών τους κ.ά.

Η συνδικαλιστική αντιπολίτευση όμως, παρά την δυναμική της στάση και την έντονη κριτική που άσκησε στην απερχόμενη διοίκηση της οργάνωσης, δεν κατόρθωσε να αποτρέψει την υπερψήφιση του απολογισμού της καθώς αυτός, υπερψηφίστηκε άνετα στην αντίστοιχη ψηφοφορία¹²⁴⁴ με ψήφους 200 υπέρ 65 κατά 1 άκυρο.

Στις αρχαιρεσίες για την εκλογή των οργάνων εφαρμόστηκε η γνωστή διαδικασία που υπήρξε και στο προηγούμενο συνέδριο με την ύπαρξη ενός και μόνο ψηφοδελτίου. Οι διαδικασίες αυτές καταγγέλλθηκαν από την συνδικαλιστική αντιπολίτευση ως παρωδία και ως νόθευ¹²⁴⁵. Τα αιτήματα¹²⁴⁶ του Συνεδρίου παραμένουν ίδια με αυτά που είχαν αποφασιστεί και στο προηγούμενο 23^ο Συνέδριο της Οργάνωσης καθώς, στο ενδιάμεσο διάστημα ανάμεσα στα δυο αυτά συνέδρια, τα αιτήματα αυτά παρέμειναν ανικανοποίητα.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΕ ΣΩΜΑ ΤΗΣ Ε.Ε ΤΗΣ ΑΔΕΔΥ

Πρόεδρος: Μ.Παπακώστας

Αντιπρόεδροι: Α.Καματσάκης –Κ.Μηλιώνης –Κ.Παπανικολάου

Γ.Γραμματέας: Γ.Μπράμης

Η διοίκηση που προέκυψε από το Συνέδριο αυτό καταγγέλλθηκε με σφοδρότητα από την πλευρά της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης ότι¹²⁴⁷ παρέμεινε απομονωμένη από το ζωντανά, ενεργά, αγωνιστικά τμήματα των δημοσίων

¹²⁴³ Γ. Λιάσκος, (1992), σ.134 και επίσης Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004),βλ. «Λογοδοσία της προσωρινής Διοίκησης» στο 25^ο Συνέδριο της Οργάνωσης σ.262

¹²⁴⁴ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), σ.232

¹²⁴⁵ Γ. Λιάσκος, (1992), σ.134

¹²⁴⁶ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), σ.233-240

¹²⁴⁷ Γ. Λιάσκος, (1992), σ.134

υπαλλήλων που συσπειρώνονται την περίοδο εκείνη στις οργανώσεις τους (ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, ΟΔΕΠΔΥ, ΠΟΤΕΔΥ, ΕΔΟΘ) και στη ΣΕΔΟ.

Την επόμενη περίοδο πολλοί αγωνιστές συνδικαλιστές αντιμετώπισαν διώξεις ποινικές, δικαστικές και πειθαρχικές με μεταθέσεις και μετατάξεις.

Όλη αυτή την περίοδο η συνδικαλιστική αντιπολίτευση με την συμμετοχή της στο Γ.Σ της Οργάνωσης συνεχώς καταγγέλλει την διοίκηση που προήρθε από το 24^ο Συνέδριο ως διοίκηση νόθα και παράνομη¹²⁴⁸. Χαρακτηριστικό της απομόνωσης της διοίκησης αυτής από το σώμα των δημοσίων υπαλλήλων θεωρεί το γεγονός ότι σε απεργία που προκήρυξε στις 11-3-1983 δεν έλαβε μέρος ούτε το 2% των δημοσίων υπαλλήλων¹²⁴⁹.

3.1.7. Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1974-1981, από την πλευρά της φιλοκυβερνητικής ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ δεν πραγματοποιήθηκαν¹²⁵⁰ απεργιακές δράσεις και μόνο στο τέλος της δεκαετίας πραγματοποιήθηκαν ορισμένες απεργιακές δράσεις μαζί με την ΣΕΔΟ.

Η ΣΕΔΟ την περίοδο αυτή επιδιώκει την ανάπτυξη μιας απεργιακής δραστηριοποίησης και πραγματοποιεί¹²⁵¹ κάποιες απεργιακές δράσεις όπως:

-Στις 18/12/1978 πραγματοποιεί μια 24ωρη απεργία .

-Αναγγέλλει 48ωρη απεργία για 4-5/5/1979 και απεργία διάρκειας από τις 10/5 που υπογράφεται από 44 οργανώσεις

Οι απεργοί όμως επιστρατεύονται, η απεργία ποινικοποιείται με παραπομπή σε δίκη των συνδικαλιστών της ΣΕΔΟ και η απεργία διάρκειας διακόπτεται στις 17-5-1979. Στην απεργία αυτή οι συνδικαλιστές της ΣΕΔΟ, όπως καταγγέλλουν, αντιμετωπίζουν και την επίθεση της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ και του Προέδρου της, που όχι μόνο δεν αντιδρούν στην επιστράτευση και την ποινικοποίηση της απεργίας,

¹²⁴⁸ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), βλ. «Λογοδοσία της προσωρινής Διοίκησης» στο 25^ο Συνέδριο της Οργάνωσης, Τόμος Α, σ.263

¹²⁴⁹ ό.π.

¹²⁵⁰ Γ. Λιάσκος ., (1992), σ. 166-167

¹²⁵¹ ό.π., σ. 132-133

αλλά επικροτούν τις διώξεις μέσα από την εφημερίδα που εκδίδει η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ την «*Δημοσιοϋπαλληλική Δράση*»¹²⁵².

Η ΑΔΕΔΥ μετά από 27 χρόνια αφυπνίζεται απεργιακά¹²⁵³ και μαζί με την ΣΕΔΟ προκηρύσσουν απεργιακή δράση 48ωρη απεργία στις 31 και 1 / 11 / 1980.

Σαν γενική συμπερασματική διαπίστωση για την στάση που τήρησε η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1974-1981 απέναντι στην κυβέρνηση και την κυβερνητική πολιτική μπορούμε να επισημάνουμε ότι ακολούθησε μια στάση συμπόρευσης και υποστήριξης των βασικών κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου για την δημόσια διοίκηση και την δημοσιοϋπαλληλία, στάση που οφείλετε προφανώς ... «στο γεγονός της κοινής ιδεολογικοπολιτικής προέλευσης και προσανατολισμού της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ και του κυβερνώντος κόμματος»¹²⁵⁴ ή ακόμη και στο γεγονός ... «ότι η στάση της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ ήταν προσαρμοσμένη στις κυβερνητικές επιθυμίες».¹²⁵⁵ Οι όποιες διαφοροποιήσεις και επικρίσεις εκφράστηκαν από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο για τις κυβερνητικές πολιτικές, αφορούσαν κατά κύριο λόγο δευτερεύοντες πλευρές των πολιτικών αυτών.

Κλαδικές απεργιακές δράσεις

Την περίοδο αυτή 1974-1981 πραγματοποιήθηκαν απεργιακές δράσεις και από επιμέρους δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές Ομοσπονδίες και κλάδους.

Οι απεργιακές δράσεις που αναπτύσσονται στα πλαίσια κάθε κλάδου έχουν τα δικά τους χαρακτηριστικά, την δική τους ιστορική δυναμική, τις εξάρσεις και καμπές τους, την δική τους «εσωτερική συγκυρία» και καταλαμβάνουν δικαιωματικά μια ιδιαίτερη θέση στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό απεργιακό πεδίο.

¹²⁵² Εφημερίδα που εκδίδεται από 1-10-1977 και λειτουργεί ως όργανο της ηγετικής ομάδας της ΑΔΕΔΥ υπό την ηγεσία του κ. Παπακώστα. Η εφημερίδα αυτή αποτελεί βασική πηγή ενημέρωσης για τις απόψεις, τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ, ελλείπει μάλιστα και αρχείου της οργάνωσης για εκείνη την περίοδο. Στο φύλλο της 16.5.1979 έχει άρθρο με τίτλο «Απομονώθηκαν οι διοργανωτές της απεργίας» και για την ποινικοποίηση της απεργίας την 1.6.1979 έχει πρωτοσέλιδο τίτλο «Καταπέλτης το Εφετείο Αθηνών».

¹²⁵³ Γ. Λιάσκος, (1992), σ. 131-137

¹²⁵⁴ Α.Μακρυδημήτρης, (1993), σ. 23

¹²⁵⁵ Δ.Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 103

Για την περίοδο 1976-1981 παρουσιάζετε μια καταγραφή¹²⁵⁶ της απεργιακής κινητικότητας στο συνδικαλιστικό πεδίο των μισθωτών στους τομείς υγείας , εκπαίδευσης και κρατικών υπηρεσιών ως ακολούθως:

Την περίοδο 1976-1978 παρατηρείται μια σταθερά ανοδική πορεία του ποσοστού συμμετοχής στις απεργιακές δράσεις (το 1976 καταγράφονται 4.799 απεργοί – το 1977 καταγράφονται 20.061, το 1978 καταγράφονται 30.810)

Το επόμενο έτος, το 1979 καταγράφεται μια πτώση του ποσοστού συμμετοχής στις απεργιακές δράσεις (το 1979 καταγράφονται 28.524 απεργοί)

Ένα ανοδικό διάλλειμα καταγράφεται το επόμενο έτος, το 1980 (το 1980 καταγράφονται 84. 002 απεργοί) και

Μια νέα υποχώρηση καταγράφεται το επόμενο έτος το 1981 (το 1981 καταγράφονται 14.680 απεργοί).

Την περίοδο αυτή πραγματοποιούνται¹²⁵⁷ μεγάλες και δυναμικές **κλαδικές απεργιακές δράσεις**. Ενδεικτικά:

- ΟΛΜΕ: 17-12-1975 μέχρι 7-1-1976
2-3-1977 μέχρι 1-4-1977
- ΠΟΕ-ΟΤΑ: 22 μέρες τον Σεπτέμβρη του 1977
- ΠΟΣΕ-ΙΚΑ: 15-12-1980 μέχρι 25-1-1981
- ΟΣΥΠΑ: Την περίοδο από 1978 μέχρι 1988 24ωρες και 48ωρες με πέντε επιστратεύσεις.
- ΓΕΩΠΟΝΟΙ: 29 μέρες τον Σεπτέμβρη του 1981

¹²⁵⁶ Θ.Κατσανέβας, (1996), σ.12

¹²⁵⁷ Γ. Λιάσκος, (1992), σ. 167

3.2. Κυβερνητική περίοδος 1981-1989

3.2.1. Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου

Πρώτη κυβερνητική περίοδο 1981-1985

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες ανήλθαν στην εξουσία σοσιαλιστικές κυβερνήσεις, αρχικά στην Γαλλία και στην συνέχεια σε μια σειρά χώρες της Νότιας Ευρώπης (Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα).

Τις εκλογές στην Ελλάδα της 18ης Οκτωβρίου 1981, που διεξήχθησαν από την κυβέρνηση της ΝΔ με επικεφαλής τον Γ. Ράλλη, τις κέρδισε το ΠΑΣΟΚ με επικεφαλής τον Α. Παπανδρέου, με ευρεία κοινοβουλευτική πλειοψηφία¹²⁵⁸.

Η νίκη του ΠΑΣΟΚ το 1981 στην Ελλάδα και η εναλλαγή στην κυβερνητική εξουσία με την ΝΔ, που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «βελοούδινη εναλλαγή»¹²⁵⁹, αποτέλεσε¹²⁶⁰ καθοριστικό γεγονός, όχι μόνο για τη δεκαετία που ακολούθησε, αλλά και για ολόκληρη την μεταπολεμική πολιτική ιστορία της Ελλάδος.

Το ΠΑΣΟΚ ήρθε έπειτα από δεκαετίες διακυβέρνησης «δεξιών-συντηρητικών» κυβερνήσεων σαν το κόμμα της «αλλαγής», ως ο πόλος εξουσίας ο οποίος είχε κατορθώσει να εκφράσει μια σαφή πλειοψηφική πολιτική δυναμική¹²⁶¹ και ένα διάχυτο αίτημα εκδημοκρατισμού, ανανέωσης, εκσυγχρονισμού, αναδιανομής και προσδοκίες γενικότερα βαθύτερων αλλαγών.

Σε ότι αφορά τις πολιτικές προγραμματικές διακηρύξεις του ΠΑΣΟΚ εκτιμούμε ότι πολλά από τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι κυβερνήσεις του την επόμενη περίοδο οφείλονται¹²⁶² σαφώς στο γεγονός ότι οι νεφελώδεις προτάσεις για «αντιδεξιά πολιτική» και «αλλαγή» προφανώς δεν συνιστούν σαφές κυβερνητικό πρόγραμμα .

¹²⁵⁸ Το ΠΑΣΟΚ με 48,07% κατέλαβε 172 έδρες, η ΝΔ με 35,87% των ψήφων κατέλαβε 115 έδρες και το ΚΚΕ με 10,93% 13 έδρες. Τα υπόλοιπα κόμματα που συμμετείχαν δεν κατάφεραν να εκλέξουν βουλευτή

¹²⁵⁹ Γ. Βούλγαρης (2001), σ.143

¹²⁶⁰ Δ. Σωτηρόπουλος (2007), Γ. Βούλγαρης (2001), Κ. Μποτόπουλος (1994)

¹²⁶¹ Γ. Βούλγαρης (2001), σ.144

¹²⁶² Γ. Βούλγαρης (2001), σ.145

Η κυβερνητική πολιτική του ΠΑΣΟΚ πιστοποίησε τα πρώτα χρόνια της την ιστορικο-πολιτική στροφή που είχε επέλθει στις συνειδήσεις της μεταπολιτευτικής Ελλάδας με την κατάργηση των υπολειμμάτων της νομοθεσίας και των συμβόλων του εμφυλίου και την αναγνώριση της εαμικής αντίστασης.

Οι κινήσεις αυτές συμβολίζουν το οριστικό τέλος της κυριαρχίας του κράτους των «εθνικοφρόνων» αλλά και την σταθεροποίηση, σε επίπεδο κομματικού συστήματος, του δικομματισμού, καθώς τα δυο μεγαλύτερα κόμματα, ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, συγκεντρώνουν πάνω από το 80% του εκλογικού σώματος¹²⁶³.

Η παγίωση του πολιτικού συστήματος με τρόπο που να μπορεί να ενσωματώνει τους τυχόν κραδασμούς που δημιουργεί η εναλλαγή στην διακυβέρνηση και η θωράκιση, σε μακροχρόνια προοπτική, της αναπαραγωγής των όρων κοινωνικής εκμετάλλευσης, η ταχεία ανασυγκρότηση του μηχανισμού της ΝΔ καθώς και η πεποίθηση ότι οι μηχανισμοί του κράτους δεν θα επιτρέψουν κοινωνικούς μετασχηματισμούς πέρα από ορισμένα όρια, μπορεί να θεωρηθούν στοιχεία μιας επιτυχημένης στρατηγικής ηγεμονίας της αστικής παράταξης τα επόμενα χρόνια¹²⁶⁴.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ακόμη προχώρησε σε μια σειρά νομοθετικά μέτρα «πολιτιστικού εκσυγχρονισμού»¹²⁶⁵ όπως εκσυγχρονισμός του οικογενειακού δικαίου, κατάργηση της προίκας, αποποινικοποίηση της μοιχείας, καθιέρωση του πολιτικού γάμου .

Στην φιλοσοφία της οικονομικής πολιτικής της πρώτης κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ βρίσκονται ο έντονος κρατικός παρεμβατισμός, η εκτεταμένη επιχειρηματική δραστηριότητα του δημοσίου, η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, η αύξηση των πόρων της κοινωνικής πολιτικής, η επεκτατική νομισματική πολιτική , η ανάληψη από τον δημόσιο τομέα των χρεών από τις λεγόμενες «προβληματικές επιχειρήσεις» με την προσδοκία ενίσχυσης της ζήτησης και ιδίως της λαϊκής κατανάλωσης και τροφοδότησης της εγχώριας παραγωγής¹²⁶⁶.

Η προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ για παγίωση κοινωνικών συμμαχιών επιχειρήθηκε μέσω της δημιουργίας ενός κράτους πρόνοιας αλλά και της εφαρμογής ενός

¹²⁶³ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 350

¹²⁶⁴ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 349-351

¹²⁶⁵ Γ. Βούλγαρης (2008), σ. 91

¹²⁶⁶ Γ. Βούλγαρης (2008), σ. 92

ελεγχόμενου «κευνσιανισμού», όπου με την άνοδο της αγοραστικής δύναμης των πολιτών θα επιτυγχανόταν και η τόνωση της ζήτησης με συνέπεια την ανάκαμψη της οικονομίας¹²⁶⁷.

Τα φιλόδοξα κυβερνητικά σχέδια αναδιάρθρωσης της παραγωγικής δομής μέσω του «εθνικού προγραμματισμού», της διεύρυνσης του επιχειρηματικού ρόλου του κράτους, των κρατικοποιήσεων και των κλαδικών βιομηχανικών πολιτικών εξανεμίστηκαν έναντι της πραγματικότητας και την μείωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, στην οποία συνέβαλαν τόσο τα προβλήματα του δημόσιου τομέα όσο και η χειροτέρευση και της κατάστασης και στον ιδιωτικό τομέα.¹²⁶⁸

Η γενναία όμως ενίσχυση της ζήτησης δεν κέντρισε την προσφορά και την ανάπτυξη, οι οποίες παρέμειναν ασθμαίνουσες καθ' όλη την διάρκεια της δεκαετίας του 1980.¹²⁶⁹

Η κυβερνητική πρόθεση ρυθμισμένου κρατικού προγραμματισμού στην περίοδο 1982-1985 εκδηλώθηκε μέσα από την εκπόνηση πλήθους σχεδίων, προγραμμάτων για κλαδικές πολιτικές, για αναπτυξιακά κίνητρα και μεγάλα επενδυτικά προγράμματα, στόχος των οποίων ήταν να ενδυναμώσουν τον παραγωγικό ιστό της χώρας.

Τα περισσότερα από αυτά έμειναν στα χαρτιά με πρώτο και καλύτερο τον πεντάχρονο Δημοκρατικό Προγραμματισμό και από αυτά έλαβαν συγκεκριμένη μορφή εφαρμογής, ο αναπτυξιακός ν. 1262, ο οποίος προσέφερε μια σειρά κινήτρων για την ενίσχυση των επενδύσεων, η σύσταση του Οργανισμού Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων με τον ν.1386/1983 με μια ευρεία διαδικασία κρατικοποιήσεων βασικών βιομηχανιών και βιομηχανικών κλάδων - διαδικασία της οποίας ο απολογισμός μπορούμε να πούμε ότι συμπυκνώνεται σε διαπιστώσεις για ... «πολυέξοδη και πρόσκαιρη διάσωση θέσεων εργασίας, σπατάλη πόρων και «κοινωνικοποίηση των ζημιών» μέσα σε συνθήκες αδιαφάνειας ενώ η εξυγιαντική λειτουργία της υπήρξε ασήμαντη»¹²⁷⁰.

¹²⁶⁷ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 353

¹²⁶⁸ Γ. Βούλγαρης (2008), σ. 92

¹²⁶⁹ Γ. Βούλγαρης (2008), σ. 92 και Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ.353

¹²⁷⁰ Γ. Βούλγαρης (2001), σ. 176

Μεγάλη συζήτηση έχει προκαλέσει η αύξηση των κρατικών δαπανών – κυρίως σε ότι αφορά την εντυπωσιακή ταχύτητα με την οποία αυτή η αύξηση συντελέστηκε την πρώτη τετραετία της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ.

Ο ρυθμός αυτός αύξησης μπορεί να θεωρηθεί¹²⁷¹ ως μια κάποια ελληνική ιδιαιτερότητα καθώς, στο γενικό ποσοστό των κρατικών δαπανών η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

Πιο συγκεκριμένα¹²⁷², το 1985 τα έξοδα του δημόσιου τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα έφταναν το 48% ενώ ο μέσος όρος των 9 χωρών της ΕΟΚ ήταν 47,8% και των 12 χωρών της ΕΟΚ ήταν 49,1%.

Η αύξηση αυτή των δαπανών στην Ελλάδα οφείλεται¹²⁷³ πρωτίστως στην αύξηση των κοινωνικών δαπανών και ακολουθούν οι αυξήσεις στις δημόσιες επενδύσεις, η αύξηση των στρατιωτικών δαπανών και οι αυξήσεις των τόκων εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους.

Τα δημόσια ελλείμματα δεν οφείλονται¹²⁷⁴ τόσο στην υπερδιόγκωση του κράτους ή την μισθολογική ενίσχυση των μισθωτών όσο στο γεγονός ότι την περίοδο αυτή τα δημόσια έσοδα δεν ακολούθησαν τους ρυθμούς αύξησης των δημόσιων εξόδων, ως πολιτική στρατηγική ή αδυναμία διεύρυνσης της φορολογικής βάσης που εξακολουθεί να στηρίζεται στους μισθωτούς και συνταξιούχους - των οποίων μάλιστα η συμμετοχή στο σύνολο της φορολογίας την περίοδο αυτή αυξήθηκε.

Κύριο χαρακτηριστικό της πολιτικής ζωής και των εκλογικών αναμετρήσεων από την έναρξη της μεταπολίτευσης (1974) μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1980 ήταν η διαμόρφωση μιας δικομματικής εναλλαγής στην κυβερνητική εξουσία μεταξύ των κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ και η διαμόρφωση μονοκομματικών αυτοδύναμων κυβερνήσεων.

Στο τέλος της κυβερνητικής αυτής θητείας η πόλωση «Δεξιά- Αντιδεξιά» έφτασε στο αποκορύφωμά της και ο κομματικός ανταγωνισμός σε πρωτοφανή κορύφωση .

¹²⁷¹ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 375

¹²⁷² ό.π., σ. 374

¹²⁷³ ό.π., σ. 374

¹²⁷⁴ ό.π., σ. 378

Κομβικό σημείο στο τέλος της περιόδου αυτής αποτέλεσε η αιφνιδιαστική απόφαση του Πρωθυπουργού Α.Παπανδρέου να μην προτείνει τον Κ.Καραμανλή για νέα θητεία στην Προεδρεία της Δημοκρατίας και αντί αυτού να προτείνει τον Χ.Σαρτζετάκη, ο οποίος εκλέχθηκε από την Βουλή, με 180 ψήφους, Πρόεδρος, μέσα σε μια οξυμένη ατμόσφαιρα, με τις ψήφους του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕ στην τρίτη ψηφοφορία.

Η εκλογή αυτή συνοδεύτηκε και από αναθεώρηση του Συντάγματος με στόχο την μεγαλύτερη συγκέντρωση της εκτελεστικής εξουσίας στα χέρια του Πρωθυπουργού και την ένταση της υπεροχής της εκτελεστικής εξουσίας στη βάση της λογικής του δικομματισμού¹²⁷⁵.

Το κλίμα που πυροδότησε η εκλογή του Προέδρου της δημοκρατίας οδήγησε και σε μια εκρηκτική προεκλογική περίοδο, στις εκλογές του 1985, στην οποία έχει χρήση κυρίως αρνητικής προπαγάνδας από τα δυο κόμματα ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, με προνομιακό στόχο να πληγεί η αξιοπιστία εκατέρωθεν των επικεφαλής των δύο αυτών κομμάτων¹²⁷⁶.

Η εξωτερική πολιτικής της πρώτης τετραετίας διαμορφώθηκε κάτω από την πίεση δυο αντιθετικών παραγόντων. Από την μια, η πραγματική κατάσταση που επέβαλαν οι γεωπολιτικές ανάγκες, τα ανοικτά εθνικά θέματα και το δεδομένο διεθνές κλίμα και από την άλλη, η ανεξαρτησιακή –αντιιμπεριαλιστική ρητορική του ΠΑΣΟΚ της αντιπολίτευσης.

Το ΠΑΣΟΚ ως αντιπολιτευτικό κόμμα πριν το 1981, είχε υποστηρίξει πολύ ριζοσπαστικές θέσεις, τόσο για την ΕΟΚ όσο και για το ΝΑΤΟ, όπως, «έξω οι βάσεις του θανάτου», «έξω από την ΕΟΚ», «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο» κλπ υπερφαλαγγίζοντας σε πολλές περιπτώσεις και το ΚΚΕ και με την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας βρέθηκε στο δίλλημα, να εφαρμόσει μια εξίσου ριζοσπαστική πολιτική με την συνθηματολογία και τις διακηρύξεις του ή να προχωρήσει σε αναπροσαρμογή τους.

Σε ότι αφορά την ΕΟΚ, στην πρώτη κιόλας συμμετοχή του στο Συμβούλιο Κορυφής της ΕΟΚ (Λονδίνο, Νοέμβριος 1981) ο Α.Παπανδρέου κατάστησε σαφές

¹²⁷⁵ Δ.Χαραλάμπης, (1989), σ. 268-269

¹²⁷⁶ Γ. Βούλγαρης (2001), σ.262

ότι η Ελλάδα δεν είχε πρόθεση να φύγει αλλά ζητούσε κάποια «ανταλλάγματα» για την αιτιολόγηση της παραμονής της¹²⁷⁷.

Στα πλαίσια αυτά η ελληνική κυβέρνηση παρουσίασε¹²⁷⁸ τον Μάρτιο του 1982 ένα «μνημόνιο» ζητώντας ιδιαίτερες χρηματοδοτήσεις, εξαιρέσεις και παράταση εφαρμογής κάποιων κοινοτικών κανόνων. Το σχετικό αίτημα εντάχθηκε στο ευρύτερο πλαίσιο των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων και οι εισρέοντες προς την Ελλάδα πόροι ενίσχυσαν την συναίνεση της κοινής γνώμης στην παραμονή της χώρας στην ΕΟΚ¹²⁷⁹.

Την δεύτερη κυβερνητική περίοδο 1985-1989

Οι Βουλευτικές εκλογές του 1985 πραγματοποιήθηκαν στις 2 Ιουνίου και σε αυτές το ΠΑΣΟΚ, με πρόεδρο τον Ανδρέα Παπανδρέου, κέρδισε και πάλι με ποσοστό 45,82%, λαμβάνοντας 161 από τις 300 έδρες της Βουλής και εισήλθε σε δεύτερη συνεχή κυβερνητική περίοδο¹²⁸⁰.

Οι εκλογές του 1985 μπορούν να θεωρηθούν¹²⁸¹ ως το απόγειο και το τέλος της «αντιδεξιάς» συμπαρατάξης που είχε διαμορφωθεί «εν τοις πράγμασι» και κυρίως «από τα κάτω» στη δεκαετία του 1960. Με τις εκλογές του 1985 ο «αντιδεξισμός» έδειξε την ισχύ του νικώντας την «Δεξιά» δείχνοντας ταυτόχρονα όμως και τα όριά του. Τα δυο Κομμουνιστικά κόμματα (ΚΚΕ και ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ) στις εκλογές αυτές δέχτηκαν ισχυρές πολιτικές πιέσεις από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ, αφού το κόμμα αυτό, μετά από την πρώτη περίοδο διακυβέρνησής του 1981-1985 όχι μόνο δεν έχασε ψήφους προς τα αριστερά αλλά αντίθετα από εκεί αναπλήρωσε τις απώλειες που είχε προς τα δεξιά. Και το μεν ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ έλαβε μια πνοή ζωής με την κοινοβουλευτική του επιβίωση, το δε ΚΚΕ παρουσίασε υποχώρηση από τους φιλόδοξους στόχους που είχε θέσει προεκλογικά και απώλεια δύναμης στα μεγάλα αστικά κέντρα και τις λαϊκές συνοικίες¹²⁸².

¹²⁷⁷ ό.π., σ.238

¹²⁷⁸ ό.π., σ.238

¹²⁷⁹ Γ. Βούλγαρης (2001), σ.238

¹²⁸⁰ Σε αυτές τις εκλογές το κόμμα της νέας Δημοκρατίας, με πρόεδρο τον Κ.Μητσοτάκη που είχε διαδεχθεί τον Ευάγγελο Αβέρωφ στην αρχηγεία του κόμματος τον Σεπτέμβρη του 1984, έλαβε 40,84% και 126 έδρες, το ΚΚΕ έλαβε 9,89% και 12 έδρες και το ΚΚΕ Εσωτερικού έλαβε 1,84% και 1 έδρα.

¹²⁸¹ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.269 και Παναζόπουλος, (2000), κεφ.2

¹²⁸² Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.270-1271

Η δεκαετία αυτή σημαδεύεται¹²⁸³ από ριζική αλλαγή στο διεθνές ιδεολογικό και πολιτικο-οικονομικό πλαίσιο, αλλαγή που επιγραμματικά μπορεί να περιγραφεί ως η υποχώρηση ή το τέλος μιας «κενσιανής ορθοδοξίας» και η επικράτηση μιας «νεοφιλελεύθερης – νεοσυντηρητικής» πολιτικής φιλοσοφίας (με αιχμές τον Θατσερισμό στη Βρετανία και τον Ρηγκανισμό στις Η.Π.Α).

Η γενική αυτή «τάση» είχε τις επιδράσεις της (άμεσες ή έμμεσες) και στις δημόσιες πολιτικές που προσπάθησαν να εφαρμοστούν από τις ελληνικές κυβερνήσεις από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά, με αποκορύφωμα, τις πολιτικές της επόμενης περιόδου 1990-1993.

Το έτος 1985 μπορεί να θεωρηθεί ως καθοριστικό έτος στις ελληνικές πολιτικές εξελίξεις αποτελώντας το έναυσμα για την υπόλοιπη περίοδο μέχρι το τέλος της δεκαετίας. Μετά την νίκη στις εκλογές του 1985 το ΠΑΣΟΚ, στο πεδίο της οικονομίας, από τις προεκλογικές υποσχέσεις για «καλύτερες μέρες», έλαβε μετεκλογικές αποφάσεις με «πρόγραμμα σταθεροποίησης» της οικονομίας, που ξεκινούσε τον Οκτώβριο του 1985 και σηματοδότησε πολύ σημαντικές έως καθοριστικές ιδεολογικές, πολιτικές και συνδικαλιστικές διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό του κυβερνώντος ΠΑΣΟΚ.

Η οικονομική αυτή πολιτική συμπυκνώνει μια σημαντική τομή στην κυβερνητική φυσιογνωμία του ΠΑΣΟΚ και αποτελεί ένα σαφές δείγμα στροφής του προς “νεοσυντηρητικές” λογικές καθώς, αποδέχεται την πολιτική της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης υιοθετώντας πλέον βασικές θέσεις που αποτελούσαν μέχρι τότε ταμπού για το κόμμα αυτό¹²⁸⁴.

Στις 11/10/1985 η κυβέρνηση ανακοινώνει τα πρώτα μέτρα του «σταθεροποιητικού της προγράμματος» και η συμπλήρωσή του επεκτάθηκε ως τους πρώτους μήνες του επομένου έτους.

Ως κύριο στόχο του «σταθεροποιητικού» αυτού προγράμματος προβλήθηκε¹²⁸⁵ ο έλεγχος του ισοζυγίου πληρωμών και του πληθωρισμού και η προσπάθεια μείωσης του εξωτερικού χρέους της χώρας¹²⁸⁶.

Ορισμένα από τα βασικά μέτρα αυτού του προγράμματος¹²⁸⁷ ήταν :

¹²⁸³ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.18

¹²⁸⁴ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 415

¹²⁸⁵ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.293

¹²⁸⁶ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.292

-Η εφάπαξ υποτίμηση της δραχμής κατά 15%, η τροποποίηση του συστήματος Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (Α.Τ.Α) έτσι ώστε οι μισθοί και οι συντάξεις να αναπροσαρμόζονται με βάση την προβλεπόμενη εξέλιξη των τιμών στο επόμενο τετράμηνο και όχι με βάση το προηγούμενο, όπως ίσχυε μέχρι τότε. Εκτός από το θέμα με τον τρόπο καταβολής της ΑΤΑ, επίδικα ζητήματα της περιόδου αποτελούν και η αφαίρεση του εισαγομένου πληθωρισμού από το ποσοστό της ΑΤΑ καθώς και η απελευθέρωση των ενοικίων και η αύξηση των τιμών σε βασικά καταναλωτικά αγαθά.

-Η καθιέρωση, με Προεδρικό διάταγμα, του περιορισμού για τα έτη 1986 και 1987 των μισθών ιδιωτικού και δημόσιου τομέα έτσι ώστε αυτοί να κινούνται αυστηρά στα πλαίσια της εισοδηματικής πολιτικής της κυβέρνησης.

Η πορεία εφαρμογής του σταθεροποιητικού αυτού κυβερνητικού προγράμματος, το οποίο θα διαρκέσει δυο έτη, συνάντησε έντονες αντιδράσεις τόσο σε πολιτικό όσο και σε συνδικαλιστικό επίπεδο, οι οποίες, αν και δεν κατάφεραν να αντιστρέψουν άμεσα αυτή την κατεύθυνση της κυβερνητικής πολιτικής, εντούτοις οδήγησαν αργότερα στην αντικατάσταση της από μια «επεκτατική οικονομική πολιτική».

Το «σταθεροποιητικό πρόγραμμα» αυτό διακόπτεται¹²⁸⁷ αιφνιδιαστικά από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό κ.Α.Παπανδρέου (στις 25-11-1987) όταν ανακοίνωσε στο κοινοβούλιο αλλαγή της εισοδηματικής πολιτικής και την αποκατάσταση του προηγούμενου μηχανισμού τιμαριθμικής αναπροσαρμογής. Ακολούθησε παραίτηση του αρμόδιου Υπουργού Κ.Σημίτη,.

Επανήλθε έτσι ένας κύκλος «επεκτατικής οικονομικής πολιτικής» ο οποίος θα διαρκέσει μέχρι τις εκλογές του 1989 με Υπουργό Οικονομικών τον κ.Δ.Τσοβόλα.

Η περίοδος όμως αυτή «επεκτατικής οικονομικής πολιτικής» μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι αποτέλεσε ένα μικρό διάλειμμα στην σταθερή έκτοτε επικράτηση, στην πολιτική –κυβερνητική ατζέντα τόσο του ΠΑΣΟΚ όσο και ΝΔ,

¹²⁸⁷ Για την αναλυτική καταγραφή αυτών των μέτρων Κ.Σημίτης (1989), σ. 37-41

¹²⁸⁸ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.302-303

μιας λογικής «σταθεροποιητικών» οικονομικών προγραμμάτων λιτότητας για τους μισθωτούς εργαζόμενους και τα λαϊκά στρώματα¹²⁸⁹.

Η επικράτηση αυτής της «περιοριστικής» πολιτικής λιτότητας πραγματοποιήθηκε με ταλαντεύσεις και αντιφάσεις, καθώς συνδεόταν στενά τόσο με τον δικομματικό ανταγωνισμό μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΝΔ όσο και με την ανάγκη εκτόνωσης των λαϊκών αντιδράσεων (που παρά την υποχώρηση του μεταπολιτευτικού ριζοσπαστισμού ήταν ακόμη ισχυρές). Έτσι, σταδιακά, η περιοριστική εισοδηματική πολιτική και η μόνιμη λιτότητα (με την αναδιανομή εισοδήματος προς το κεφάλαιο), οι μετοχοποιήσεις – ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων επιχειρήσεων και ο περιορισμός των όποιων κρατικών ρυθμίσεων επί των αγορών αποτελούσαν τον πυρήνα της οικονομικής πολιτικής¹²⁹⁰.

Η καπιταλιστική αναδιάρθρωση, στο οικονομικό πεδίο στην δεκαετία του '80, θα επιχειρηθεί να χρησιμοποιήσει τέσσερις βασικούς άξονες πολιτικής:¹²⁹¹

Την μείωση των εισοδημάτων των μισθωτών, τον περιορισμό των δημοσίων εξόδων που προορίζονται για την μισθοδοσία των δημοσίων υπαλλήλων, την αλλαγή πλευρών των εργασιακών σχέσεων και την προσπάθεια αύξησης της γυναικείας απασχόλησης.

Στην δεύτερη αυτή τετραετία οι σχέσεις¹²⁹² της κυβέρνησης με την ΕΟΚ εξομαλύνθηκαν σε σημαντικό βαθμό, με το ΠΑΣΟΚ να αποδέχεται πλέον τον δρόμο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και με την ΕΟΚ να προχωρά στην έγκριση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης σε δυο Ευρωπαϊκά Συμβούλια (28-29 Ιουνίου 1985 στο Μιλάνο και 16-17 Δεκεμβρίου στο Λουξεμβούργο) η οποία προέβλεπε τη δημιουργία ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ως το 1992.

Τα “Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα”, η “Κοινή Αγροτική Πολιτική” και οι εισρέοντες προς την Ελλάδα πόροι, σε συνδυασμό με τις σημαντικές διεθνείς εξελίξεις στο τέλος της δεκαετίας, αποτέλεσαν καθοριστικούς παράγοντες στην αποδοχή της άποψης τα επόμενα χρόνια, τόσο από το κυβερνών ΠΑΣΟΚ όσο όμως

¹²⁸⁹ Δ.Κατσορίδας, (2008), σ.135

¹²⁹⁰ Σ. Δ. Μαυρουδέας, «Καπιταλιστική αναδιάρθρωση και κρατικές πολιτικές: 1985 μέχρι σήμερα», εισήγηση στο 11^ο Επιστημονικό Συνέδριο που διοργάνωσε το Ίδρυμα Σ. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ με θέμα «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://stavrosmauroudeas.wordpress.com/2008/11/01>

¹²⁹¹ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 447

¹²⁹² Για την ελληνική εξωτερική πολιτική την περίοδο 1981-1989 βλ. Βαληνάκης (1989), Βερέμης-Κουλουμπής (1994), Ροζάκης (1986 και 2000), Βούλγαρης (2001 και 2008)

και από την κοινή γνώμη, ότι η Ευρώπη αποτελεί ένα σταθερό σημείο αναφοράς ασφάλειας και δημοκρατίας και ότι ιδέα της αποχώρησης από την ΕΟΚ δεν θα ήταν απλώς ασύμφορη αλλά και αυτοκτονική.

Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις στην περίοδο αυτή γνώρισαν ιδιαίτερη ένταση με αποκορύφωμα την κρίση της 7ης Μάρτη 1987 στο Αιγαίο.

Όπως η πορεία ανάπτυξης του ΠΑΣΟΚ έτσι και η κυβερνητική του πορεία την δεκαετία του 1980, έτυχε της προσοχής πολλών μελετητών¹²⁹³ και προσεγγίστηκε μέσα από πολλές και πολύ διαφορετικές μεταξύ τους οπτικές.

Στις εκλογές του 1989 το ΠΑΣΟΚ θα απολέσει 7 ποσοστιαίες μονέδες γεγονός που είχε σαν αποτέλεσμα και την απώλεια και της κυβερνητικής εξουσίας, σαν αθροιστική συνέπεια πολλών παραγόντων, όπως η εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική λιτότητας μετά τις εκλογές του 1985 που το οδήγησε σε ρήξη με μεγάλο μέρος των λαϊκών στρωμάτων που αποτελούσαν στήριγμά του καθώς και το κλίμα εκτεταμένης σκανδαλογίας που αποτέλεσε και το φόντο των εκλογικών αναμετρήσεων της περιόδου αυτής.

Στο τέλος αυτής της δεκαετίας πέρα από την μετατόπιση του ΠΑΣΟΚ προς συντηρητικότερες θέσεις παρατηρείται και μια συνολική συντηρητική μετατόπιση του πολιτικού άξονα, καθώς η ΝΔ απορρίπτει το χαρακτήρα της «λαϊκής δεξιάς» με την αποδοχή βασικών ιδεολογημάτων του «νεοφιλελευθερισμού» και η αριστερά δημιουργεί το συμμαχικό σχήμα του «Συνασπισμού» με θέσεις σαφώς μετριοπαθέστερες τόσο από τις παραδοσιακές θέσεις του ΚΚΕ όσο και του ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ¹²⁹⁴.

¹²⁹³ Ενδεικτικά αναφέρουμε Γ. Βούλγαρης (2001 και 2008), Κ. Μποτόπουλος (1994), Μ. Σπυρδαλάκης (1988), Δ. Χαραλάμπης, (1989), Χ. Λυριτζής, (1990), Α. Λιάκος, (1989), Ν. Μουζέλης (1989), Σ. Σακελλαρόπουλος, (2001)

¹²⁹⁴ Σ. Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 423

3.2.2. Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.

Την κυβερνητική περίοδο 1981-1985 ως σημαντικότερες παρεμβάσεις σε αυτούς τους τομείς μπορούν να καταγραφούν οι ακόλουθες:¹²⁹⁵

- ν. 1202/1981 -για συνταξιοδοτικά θέματα
- ν. 1264/1982 -για το συνδικαλιστικό πεδίο
- ν. 1405/83 -για την διαδοχική ασφάλιση
- ν. 1320/1983 - για τις προσλήψεις στο δημόσιο
- ν. 1388/1983 - για ίδρυση Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (ΕΣΔΔ)
- ν.1400/1983 - «Τροποποίηση και συμπλήρωση υπαλληλικών διατάξεων», για νέο σύστημα αξιολόγησης με θεσμοθέτηση των υπηρεσιακών συμβουλίων με συμμετοχή και των εργαζομένων
- ν.1476/1984 – για μονιμοποίηση συμβασιούχων
- ν.1505/1984- για Νέο Μισθολόγιο στη ΔΔ, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ
- ν.1256/1982- για κατάργηση της πολυθεσίας
- Οι νόμοι: ν. 1235/1982 - για λαϊκή εκπροσώπηση στα Νομαρχιακά Συμβούλια και αναβάθμιση του ρόλου τους, 0 ν.1270/1982 - για διεύρυνση της διοικητικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ, της δημοτικής αποκέντρωσης και της λαϊκής συμμετοχής καθώς και ο ν. 1416/1984, αποτελούν το νομοθετικό πλαίσιο της κυβέρνησης για αποκέντρωση της εξουσίας της κρατικής διοίκησης προς την τοπική αυτοδιοίκηση.

Καταγραφή των σημαντικότερων θεσμικών –νομοθετικών κυβερνητικών παρεμβάσεων την περίοδο 1981-1985 .

Την κυβερνητική περίοδο 1981-1985 ως σημαντικότερες παρεμβάσεις σε αυτούς τους τομείς μπορούν να καταγραφούν οι ακόλουθες:

- ν.1558/1985 –για Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα
- ν. 1586/1986 – για Βαθμολογική διάρθρωση των θέσεων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ και των Ο.Τ.Α κ.α, για νέο βαθμολόγιο και σύστημα προαγωγών

¹²⁹⁵ Π.Μαΐστρος (2009), σ.152-162, Δ.Σωτηρόπουλος, (2001), σ.94 και ΠΑΣΟΚ: *Οι νόμοι της Αλλαγής*, 1981-1985 .

- ν.1599/1986 - για ρύθμιση των σχέσεων κράτους-πολίτη
- ν.1599/1986 - για μεγαλύτερη πρόσβαση των πολιτών στα δημόσια έγγραφα
- ν.1622/1986 – για Τοπική Αυτοδιοίκηση, Περιφερειακή Ανάπτυξη και Δημοκρατικό Προγραμματισμό
- ν.1682/1987 - Μέσα και όργανα αναπτυξιακής πολιτικής. Προγραμματικές συμφωνίες και αναπτυξιακές συμβάσεις, ένταξη επενδύσεων στα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα κ.α
- ν.1735/1987 – για Προσλήψεις στο δημόσιο τομέα, κοινωνικός έλεγχος στη δημόσια διοίκηση, πολιτικά δικαιώματα και άλλες διατάξεις. Πρόκειται στην ουσία για αναθεώρηση πλευρών του συστήματος προσλήψεων
- ν.1797/1988 – για προμήθειες του δημόσιου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων
- ν.1810/1988 - για νέο μισθολόγιο
- ν.1828/1989 – για αναμόρφωση της φορολογίας εισοδήματος και άλλες διατάξεις

Μια προσπάθεια αποτίμησης των θεσμικών - νομοθετικών κυβερνητικών παρεμβάσεων στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης την περίοδο 1981-1989.

Θα μπορούσαμε γενικά να επισημάνουμε ότι οι όποιες διοικητικές μεταρρυθμίσεις¹²⁹⁶ επιχειρήσει να θέσει σε εφαρμογή ένα κυβερνών κόμμα κατά την διάρκεια της κυβερνητικής του θητείας, αυτές θα φέρουν αναμφίβολα, τόσο το στίγμα της φύσης του κόμματος αυτού, όσο και της γενικότερης προσέγγισης που αυτό έχει, τόσο στο θέμα του κράτους όσο και της δημόσιας διοίκησης.

Το γεγονός ότι ως αντιπολίτευση το ΠΑΣΟΚ είχε δώσει περιορισμένη έμφαση στα ιδιαίτερα ζητήματα της δημόσιας διοίκησης και στην ιδιαίτερη λογική και αυτονομία που διέπει το διοικητικό πεδίο, έχοντας δώσει μεγαλύτερη έμφαση και προσοχή στην «αποκέντρωση» και την «τοπική αυτοδιοίκηση»¹²⁹⁷, φάνηκε να είχε, μετά την ανάληψη από αυτό της κυβερνητικής εξουσίας το 1981, σημαντικές

¹²⁹⁶ Μ.Σπουρδαλάκης (1988), Κ. Σπανού (1998), ΠΑΣΟΚ, «Διακήρυξη Κυβερνητικής Πολιτικής», Αθήνα. (1981),

¹²⁹⁷ Κ.Σπανού (1998), σ. 176

επιδράσεις και επιπτώσεις στις σχέσεις των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ με την δημόσια διοίκηση .

Το ΠΑΣΟΚ, με την άνοδό του στην κυβερνητική εξουσία, διακατέχεται αρχικά από μια «εργαλειακή» αντίληψη για την δημόσια διοίκηση, έχοντας σαν στόχο του να την θέσει στην υπηρεσία της «Αλλαγής». Οι πρώτες εμπειρίες από την διακυβέρνηση αυτή φαίνεται να επηρεάζουν την οπτική του και η αισιοδοξία και η υπεραπλούστευση δίνουν την θέση τους στην μετριοπάθεια.¹²⁹⁸ .

Το ΠΑΣΟΚ δήλωνε¹²⁹⁹ ότι αναγνώριζε την σημασία μιας υγιούς, σύγχρονης και δημιουργικής δημόσιας διοίκησης για την επιτυχία της «αλλαγής» και αναγνώριζε την αναγκαιότητα ενός εκδημοκρατισμού, σύνδεσης με τον δημοκρατικό προγραμματισμό, αποκέντρωσης, καθώς και το ότι η εξυγίανση του δημόσιου τομέα θα συνδέεται με δημοκρατική διαχείριση, βελτίωση της παραγωγικότητάς του και κοινωνικοποίηση των στρατηγικών τομέων της οικονομίας.

Το ΠΑΣΟΚ ασκεί σκληρή κριτική στην δομή και λειτουργία της δημόσιας διοίκησης μέχρι το 1981, μην περιλαμβάνοντας όμως σε αυτή την κριτική τους εργαζόμενους στον χώρο της δημόσιας διοίκησης, καθώς θεωρεί ότι αυτοί βρίσκονται στο ρόλο του «θύματος», εκφράζοντας ταυτόχρονα την πρόθεσή του, ως κυβέρνηση, να τους εξυψώσει από έναν ρόλο ... «τυπικό και παθητικό σε ρόλο δημόσιου λειτουργού, ο οποίος θα ενεργεί υπεύθυνα, θα αμείβεται ικανοποιητικά και θα γνωρίζει ότι δεν αδικείται»¹³⁰⁰.

Ειδικότερα για τις θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης την περίοδο 1981-1989 μπορούμε να παρατηρήσουμε:

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι οι μεταπολεμικές μεταρρυθμιστικές απόπειρες εμφανίζουν μια ... «αξιοσημείωτη συνέχεια όσον αφορά τις μεθόδους τους και παρά το διαφορετικό περιεχόμενό τους και οι διοικητικές μεταρρυθμίσεις των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ δεν αποτελούν εξαίρεση»¹³⁰¹.

¹²⁹⁸ ό.π., σ.181

¹²⁹⁹ ό.π., σ. 178

¹³⁰⁰ Κ.Σπανού (1998),σ. 178

¹³⁰¹ ό.π., σ. 187

Μπορεί επίσης να γίνει η επισήμανση ότι οι μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ ... «κινήθηκαν σε ένα πλαίσιο συνέχειας σε σχέση με προηγούμενες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες»¹³⁰².

Σε αντίθεση με την προηγούμενη περίοδο 1974-1981 στην περίοδο διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ 1981-1989 ψηφίστηκαν αρκετοί διοικητικοί νόμοι, αφού το ΠΑΣΟΚ εκδήλωσε ένα αρκετά φιλόδοξο πρόγραμμα διοικητικών μεταρρυθμίσεων, ενώ μπορεί να γίνει λόγος και για σημαντικό εκδημοκρατισμό σε πλευρές των κρατικών λειτουργιών¹³⁰³.

Για την συνολική κυβερνητική πολιτική της διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ της περιόδου 1981-1989 στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης μπορούμε να θεωρήσουμε ως ορθή την διαπίστωση¹³⁰⁴, ότι είναι περιττή η εξέταση στη βάση του διαχωρισμού σε πρώτη (1981-1985) και δεύτερη (1985-1989) κυβερνητική θητεία, πόσο μάλλον που αρκετές παρεμβάσεις της δεύτερης περιόδου φαίνεται να αποσκοπούσαν στην διόρθωση προβληματικών μέτρων της πρώτης.

Στις παρεμβάσεις αυτές συνυπήρχαν, η συνέχεια μιας «παθολογικής» σχέσης μεταξύ κυβερνητικού κόμματος και δημόσιας διοίκησης που είχε ως στοιχεία της, την στενή εξάρτηση και υποταγή της δημόσιας διοίκησης στους πελατειακούς σκοπούς της κυβέρνησης, την ταύτιση της μεταρρυθμιστικής πολιτικής και της αύξησης της αποτελεσματικότητας στην δημόσια διοίκηση με τον «εκδημοκρατισμό»- νοούμενο ως τάση ενίσχυσης μιας αντίληψης «εξισωτισμού» και «αντιεραρχικής» νοοτροπίας- και την αποκέντρωση¹³⁰⁵.

Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό και με την απόλυτη κυριαρχία της προσωπικότητας του Α.Παπανδρέου ως Προέδρου του ΠΑΣΟΚ και Πρωθυπουργού, είχαν ως αποτελέσματα... «την αστάθεια στην κυβέρνηση, την αβεβαιότητα και δουλικότητα στα στελέχη της και την ασυνέχεια στο έργο της».¹³⁰⁶

Είναι χαρακτηριστικό επίσης ότι τα περισσότερα νομοθετήματα της δεκαετίας του 1980, στην πορεία υλοποίησής τους, δεν εφαρμόστηκαν επαρκώς και, είτε υλοποιήθηκαν σε μικρό βαθμό ή δεν υλοποιήθηκαν καθόλου. Αυτό

¹³⁰² ό.π., σ. 186

¹³⁰³ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ.134-135

¹³⁰⁴ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.207 και επίσης για την συστηματική εξέταση της κυβερνητικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ στην Δημόσια Διοίκηση βλ. ακόμη Δ. Σωτηρόπουλος (1996, 2001 και 2007),Κ. Σπανού (1998) .

¹³⁰⁵ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ. 205-206

¹³⁰⁶ ό.π., σ.205-206

οφειλόταν, τόσο σε μια «μεγάλη οργανωτική ρευστότητα»¹³⁰⁷ στις διοικητικές δομές που επικράτησε μετά το 1981, όσο και στην ύπαρξη συχνών ανασχηματισμών¹³⁰⁸ του Υπουργικού Συμβουλίου από τον Πρωθυπουργό Α.Παπανδρέου.

Χαρακτηριστικά, στις δυο θητείες του ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1981-1989 ο μέσος όρος κάθε κυβέρνησης ήταν περίπου 6 μήνες και πραγματοποιήθηκαν περίπου δεκάξι ανασχηματισμοί¹³⁰⁹.

Ένα πεδίο στο οποίο το ΠΑΣΟΚ επέδειξε μεγάλη δραστηριότητα αυτή την περίοδο ήταν το πεδίο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Όπως επισημαίνει ο Δ.Σωτηρόπουλος (2007)¹³¹⁰, το ΠΑΣΟΚ είχε πολιτικό σχέδιο για την ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης μόνο που το σχέδιο αυτό προωθήθηκε κατά κύματα, υπέστη αναδιπλώσεις και δεν συνοδευόταν από σταθερή πολιτική βούληση αποκέντρωσης της διοίκησης. Οι νομοθετικές πρωτοβουλίες του ΠΑΣΟΚ σε αυτό το πεδίο αναπτύχθηκαν σε δυο κύματα μεταρρύθμισης, την περίοδο 1982-1984 και την περίοδο 1986. Το 1982 καταργήθηκε ο έλεγχος σκοπιμότητας που ασκούσε ο νομάρχης πάνω στις περισσότερες αποφάσεις των ΟΤΑ, ενώ εκπρόσωποι αυτών κλήθηκαν να συμμετάσχουν στα νεοϊδρυθέντα νομαρχιακά συμβούλια. Το 1984, με νέο νόμο, προβλέφθηκαν συνενώσεις δήμων και κοινοτήτων και ιδρύθηκαν «Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι» στους ΟΤΑ. Το 1986 (ν.1622/1986) εξαγγέλθηκε νομαρχιακή αυτοδιοίκηση β΄ βαθμού χωρίς όμως και να καταργηθούν ο διορισμένος νομάρχης και οι υπηρεσίες της νομαρχίας. Η εφαρμογή του νέου βαθμού αυτοδιοίκησης παραπέμφθηκε σε μελλοντικές ρυθμίσεις με προεδρικά διατάγματα τα οποία ,όμως δεν εκδόθηκαν ποτέ. Το 1986, για οικονομικούς λόγους¹³¹¹, δημιουργήθηκαν 13 περιφέρειες που υπάγονταν στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Επίσης εκείνη την περίοδο έγιναν προσπάθειες για την επαγγελματική εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων, τόσο πριν την ανάληψη των καθηκόντων τους όσο και στην διάρκεια της υπηρεσίας τους. Για τον σκοπό αυτό ιδρύθηκε το

¹³⁰⁷ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.94

¹³⁰⁸ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.94 και επίσης Α. Μακρυδημήτρης, (1996),σ.37

¹³⁰⁹ Γ Βούλγαρης, (2001), σ.206

¹³¹⁰ Δ.Σωτηρόπουλος (2007), σ.137-138

¹³¹¹ Στις χώρες μέλη της ΕΟΚ φορέας υλοποίησης μεγάλων προγραμμάτων όπως τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) και τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ) δεν ήταν η κεντρική αλλά η περιφερειακή διοίκηση, βλ. Δ.Σωτηρόπουλος (2007), σ.138.

1983, στα πρότυπα της γαλλικής ΕΝΑ, η Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης – (ΕΣΔΔ) στο πλαίσιο ενός εκπαιδευτικού κέντρου (Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης – ΕΚΔΔ). Η ΕΣΔΔ άρχισε την λειτουργία της δυο χρόνια μετά την ίδρυσή της.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και ειδικότερα με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 1986, ο Πρωθυπουργός ενίσχυσε αποφασιστικά περαιτέρω τις εξουσίες του έναντι του Προέδρου της Δημοκρατίας του οποίου οι αρμοδιότητες πλέον αποδυναμώνονται¹³¹².

Ακόμη πρέπει να επισημανθεί και μια περαιτέρω υποβάθμιση των αρμοδιοτήτων της βουλής στον τομέα της ουσιαστικής συζήτησης των προς ψήφιση θεμάτων ανάμεσα στα πολιτικά κόμματα. Η βουλή μετατρέπεται, κυρίως στα σημαντικά νομοθετήματα, σε μηχανισμό νομοθετικής επικύρωσης προελημμένων αποφάσεων και επιλογών, μέσω της διαδικασίας του “κατεπείγοντος” και με την επιβολή υποχρεωτικής κομματικής πειθάρχησης των βουλευτών. Υπάρχει επίσης αφαίρεση αρμοδιοτήτων της μέσω της διαδικασίας έκδοσης όλο και περισσότερο Προεδρικών Διαταγμάτων, Υπουργικών Αποφάσεων και Εγκυκλίων.

Αναφορικά με την οργάνωση της εκτελεστικής εξουσίας, το ΠΑΣΟΚ θέσπισε νομοθετήματα (ν.1266/ 1982, 1299/ 1982, 1558/ 1985) για αναδιοργάνωση του Υπουργικού Συμβουλίου με στόχο την εκχώρηση περισσότερων εξουσιών στον Πρωθυπουργό, αυξάνοντας και το μέγεθος του πολιτικού του γραφείου.

Αυξήθηκε επίσης και ο αριθμός των Υπουργείων και των Υπουργών και εγκαθιδρύθηκαν συγκεντρωτικά συλλογικά κυβερνητικά όργανα (ΚΥΣΥΜ, ΚΥΣΕΑ) που ουσιαστικά σηματοδότησαν διαδικασίες περιθωριοποίησης του Υπουργικού Συμβουλίου, σαν ενιαίο αποφασιστικό σώμα και μετατροπή του σε σώμα επικυρωτικό με πανηγυρικού χαρακτήρα συνεδριάσεις.

Οι κυριότερες αποφάσεις λαμβάνονταν από το Υπουργικό Συμβούλιο και υλοποιούνταν, είτε με την μορφή Προεδρικών διαταγμάτων είτε με την μορφή

¹³¹² Δ.Χαραλάμπης, (1989), σ. 268-269

Υπουργικών αποφάσεων, με μεγάλη αναλογία Νόμων και Προεδρικών Διαταγμάτων υπέρ των δευτέρων σε όλη την κυβερνητική περίοδο 1981-1989¹³¹³.

Η μετατόπιση των εξουσιών από το νομοθετικό στο εκτελεστικό και από το εκτελεστικό στην κυβερνητική επιτροπή και την διοίκηση, ως χαρακτηριστικό γνώρισμα και της διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, παρατηρείται σε όλα τα κράτη του αναπτυγμένου καπιταλισμού¹³¹⁴.

Το γεγονός ότι πράγματι πολλές νομοθετικές παρεμβάσεις του ΠΑΣΟΚ την πρώτη τετραετία συνάντησαν την έντονη ενόχληση της κυρίαρχης τάξης καθόλου δεν σήμαινε πως αυτές οι παρεμβάσεις είχαν τον χαρακτήρα ρήξεων στο εσωτερικό του αστικού κράτους - ρήξεων που δεν θα μπορούσαν εύκολα να ενσωματωθούν από αυτό¹³¹⁵.

Σχετικά με την άσκηση κυβερνητικού ελέγχου στην Ελληνική Δημόσια Διοίκηση κατά τις κυβερνητικές περιόδους 1981-1989.

Στα πλαίσια του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού αποτελεί «σύνηθες χαρακτηριστικό»¹³¹⁶ η πρόθεση των εναλλασσόμενων στην κυβερνητική εξουσία πολιτικών κομμάτων για εξασφάλιση του ελέγχου επί της Δημόσιας Διοίκησης.

Η πρόθεση αυτή εντοπίζεται και στην κυβερνητική περίοδο¹³¹⁷ 1981-1989, όπως και σε όλες τις προγενέστερες, καθώς επιδιώχθηκε σταθερά η συνεχής διεύρυνση των ζωνών επιρροής της κυβέρνησης επί του διοικητικού – γραφειοκρατικού μηχανισμού, σε σημείο που να μπορούμε να μιλάμε πιθανά και για πλήρη υποταγή των σκοπών της δημόσιας διοίκησης στους σκοπούς του κυβερνώντος κόμματος του ΠΑΣΟΚ.

Οι διαδικασίες εξασφάλισης αυτού του ελέγχου και της κομματικής ιδιοποίησης της Δημόσιας Διοίκησης από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ μετά το 1981, μπορεί να θεωρηθούν ότι εμπεριέχουν ταυτόχρονα τόσο «παραδοσιακά» όσο όμως και «νέα» στοιχεία.

Ως «παραδοσιακά» στοιχεία ελέγχου θα μπορούσαν να θεωρηθούν :

¹³¹³ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 356-357

¹³¹⁴ ό.π., σ. 356

¹³¹⁵ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 356

¹³¹⁶ Κ.Σπανού (1998), σ. 184, Δ.Σωτηρόπουλος (2007), σ. 134-145

¹³¹⁷ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 358

-Η συνέχιση και σε αυτή την περίοδο, με μεγαλύτερη μάλιστα ένταση, της κυβερνητικής προσπάθειας ελέγχου της Δημόσιας Διοίκησης με κεντρικές κυβερνητικές- νομοθετικές ρυθμίσεις¹³¹⁸.

-Η αύξηση ακόμη περισσότερο του βαθμού πολιτικοποίησης της Δημόσιας Διοίκησης και η διαιώνιση της εξάρτησής της από το πολιτικό σύστημα¹³¹⁹.

-Η συνέχιση των πρακτικών χρησιμοποίησης της δημόσιας διοίκησης και του κρατικού μηχανισμού για προσπορισμό εκλογικών ωφελειών, μέσω κομματικά ελεγχόμενων προσλήψεων στην Δημόσια Διοίκηση. Οι προσλήψεις αυτές, άρχισαν με την έναρξη διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ το 1981 και συνεχίστηκαν σε όλη την διάρκεια της κυβερνητικής του θητείας, παρακάμπτοντας τα όποια εμπόδια έθετε το νομικό πλαίσιο (ν.1476/1984).

Η συνηθέστερη μέθοδος¹³²⁰ για αυτό ήταν προσλήψεις εκτάκτων –συμβασιούχων υπαλλήλων, όπου με αλληπάλληλες παρατάσεις των συμβάσεων τους και με νομοθετικές ρυθμίσεις ή δικαστικές αποφάσεις, επιτυγχανόταν η ομαδική τους μονιμοποίηση. Στο τέλος δε της δεύτερης κυβερνητικής περιόδου και μερικούς μήνες πριν τις εκλογές του Ιουνίου του 1989, το φαινόμενο των κομματικά ελεγχόμενων προσλήψεων στην Δημόσια Διοίκησης έλαβε πρωτόγνωρες διαστάσεις¹³²¹.

Ο επί δεκαετίες αποκλεισμός από τον κρατικό μηχανισμό όλων όσων δεν ήταν προσκείμενοι πολιτικά και ιδεολογικά στη δεξιά παράταξη, προσέφερε στις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ μια πολύ ισχυρή ιδεολογικο- πολιτική βάση για στελέχωση πλέον του κρατικού μηχανισμού με τους «αποκλεισμένους» μέχρι τότε Έλληνες πολίτες. Η πρακτική αυτή προβλήθηκε ως μια, όχι μόνο αναγκαία αλλά και ηθικά δίκαιη πρακτική, καθώς επανέφερε στην ελληνική δημόσια διοίκηση την «ισότητα» και την «κοινωνική δικαιοσύνη», ικανοποιώντας ένα χρόνιο αίτημα της ελληνικής κοινωνίας.

Έτσι, οι κυβερνητικές πολιτικές στελέχωσης των κρατικών μηχανισμών (μαζικοί διορισμοί, αντικατάσταση των στελεχών της δημόσιας διοίκησης με νέα) προέβαλαν ως “δίκαιες” επιδιώξεις τον απεγκλωβισμό της δημόσιας διοίκησης από

¹³¹⁸ Κ.Σπανού (1998), σ. 188

¹³¹⁹ ό.π., σ. 192

¹³²⁰ Δ.Σωτηρόπουλος (2007), σ.76

¹³²¹ Κ.Σπανού, (1990), σ. 165-199

τον έλεγχο της δεξιάς, μέσω της ανατροπής των πολιτικών- κομματικών συσχετισμών στο εσωτερικό της κρατικής γραφειοκρατίας προς όφελός του ΠΑΣΟΚ και του στόχου της «αλλαγής»¹³²². Ήταν εξάλλου υπαρκτές και ισχυρές εκείνη την περίοδο εντός του κυβερνώντος ΠΑΣΟΚ και αντιλήψεις που υποστήριζαν ότι με μαζικούς διορισμούς και την αντικατάσταση των στελεχών της δημόσιας διοίκησης είναι δυνατόν να τροποποιηθούν οι δομές του αστικού κράτους, αντιλήψεις που προφανώς παραγνώριζαν τον ταξικό ρόλο και τον χαρακτήρα των κρατικών μηχανισμών και του ίδιου του κράτους, καθώς και των επιπτώσεων που έχει η συμμετοχή της Ελλάδας σε οργανισμούς ιμπεριαλιστικών και καπιταλιστικών ολοκληρώσεων (ΝΑΤΟ, ΕΟΚ)¹³²³.

Τέλος συνεχίστηκαν την περίοδο αυτή οι κυβερνητικές πρακτικές παρεμβάσεων και της χρήσης κομματικών κριτηρίων στις εσωτερικές διαδικασίες στελέχωσης και υπηρεσιακών μεταβολών της δημόσιας διοίκησης.

Θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι σε συνδυασμό με τα «παραδοσιακά» περιέχονται και «νέα» στοιχεία ελέγχου επί της δημόσιας διοίκησης την περίοδο 1981-1989. Τέτοια μπορούν να θεωρηθούν :

Ο «πολιτικός πολυκεντρισμός» του κυβερνητικού σχήματος με τον πολλαπλασιασμό των θέσεων της πολιτικής ηγεσίας (Υπουργοί, Αναπληρωτές, Υφυπουργοί, Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς, σύμβουλοι και συνεργάτες (ν.1558/1985 και ΠΥΣ 88/2-8-1985) με την συνακόλουθη απόσπαση ανάληψης αρμοδιοτήτων από τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης και την συνεχή και συνολική διεύρυνση της ζώνης επιρροής τους επί της κρατικής γραφειοκρατίας.¹³²⁴

Η πολιτική διάβρωση της διοικητικής δομής που επιδιώχθηκε μέσω του αποκεφαλισμού της ανώτατης διοικητικής – γραφειοκρατικής ελίτ και τον πολλαπλασιασμό των θέσεων πολιτικού προσωπικού, κομματικών στελεχών και συμβούλων. Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της κατάργησης των θέσεων και βαθμών των Γενικών Διευθυντών και των Αναπληρωτών Γενικών Διευθυντών (ν.1232/1982) και την αναλογική επέκταση ευθυνών και αρμοδιοτήτων των πολιτικών στελεχών (άρθρο 2 ν.1232/1982), μέσω της σύστασης πολιτικών γραφείων μελών της

¹³²² Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 358

¹³²³ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 358-359

¹³²⁴ Δ. Αθανασόπουλος, (1986), σ.160.

κυβέρνησης και τη στελέχωσή της με ειδικούς συμβούλους και συνεργάτες (άρθρο 30 ν. 1385/ 1985), και μέσω της επιλογής προϊσταμένων διευθύνσεων και τμημάτων για τριετή θητεία από πενταμελή υπηρεσιακά συμβούλια στα οποία τα τρία μέλη ορίζονται από την πολιτική ηγεσία (άρθρο 9 και 14 ν.1586/1986).

Η κατάργηση των θέσεων Γενικών και Αναπληρωτών Γενικών Διευθυντών (ν.1232/1982) οδήγησε στην μεταβίβαση ουσιαστικά των αρμοδιοτήτων που αυτές κατείχαν στην πολιτική ηγεσία, μέσω της δημιουργίας των Συντονιστών Διοίκησης (ν.1586/1986) και των Ειδικών Γραμματέων. Αυτοί, χωρίς να αποκλείεται να είναι και δημόσιοι υπάλληλοι, ήταν συνήθως ιδιώτες, κατά επιλογή της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας. Οι αρμοδιότητες και το έργο τους δεν διακρινόταν από αυτό των παλιών Γενικών Διευθυντών αλλά συγχεόταν, σαν πολιτικό προσωπικό και με αυτό της ανώτερης πολιτικής ηγεσίας. Δημιουργήθηκε έτσι ένα νέο διοικητικό-ιεραρχικό επίπεδο, μεταξύ του επιπέδου του Υπουργού και εκείνο των Διευθυντών, στελεχωμένο με μεγάλο αριθμό πολιτικών στελεχών και οπαδών του κυβερνώντος κόμματος.¹³²⁵

Η κυβερνητική παρέμβαση στις εσωτερικές λειτουργίες της δημόσιας διοίκησης και τον έλεγχο της εσωτερικής της στελέχωσης με την επιλογή Προϊστάμενων Διευθύνσεων, Τμημάτων, Γραφείων κ.λ.π.¹³²⁶ για τριετή θητεία, επιτεύχθηκε αυτή την περίοδο με την θέσπιση πενταμελών Υπηρεσιακών Συμβουλίων. Στα πενταμελή αυτά Υπηρεσιακά Συμβούλια, τα τρία μέλη ορίζονται από την πολιτική ηγεσία (άρθρο 9 και 14 ν.1586/1986) και κατά συνέπεια ελέγχονται πλήρως από αυτήν. Εκτός αυτού και τα άλλα δυο μέλη που στελεχώνουν το Υπηρεσιακό Συμβούλιο, ως εκπρόσωποι των εργαζομένων, προκύπτουν μέσω εκλογών στις οποίες συνήθως λαμβάνουν μέρος παραταξιακά ψηφοδέλτια¹³²⁷. Όπως πολύ σωστά επισημαίνει ο Δ. Σωτηρόπουλος (2001), οι ενδουπηρεσιακές εκλογές είναι κομματικοποιημένες. Αυτό σημαίνει ότι, συνήθως, τις κερδίζει ένας υποψήφιος της συνδικαλιστικής παράταξης που κυριαρχείται από το κυβερνών κόμμα και ένας από την παράταξη που ελέγχεται από το μεγαλύτερο κόμμα της αντιπολίτευσης, ενώ ανεξάρτητοι υποψήφιοι και υποψήφιοι παρατάξεων μικρότερων κομμάτων σπάνια , αν όχι ποτέ, κατορθώνουν να κερδίσουν μία από

¹³²⁵ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ.134 και Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.17

¹³²⁶ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.42-50

¹³²⁷ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 48

τις δυο θέσεις στα υπηρεσιακά συμβούλια. Κατά συνέπεια ο υπουργός που θα ήθελε να ελέγξει το πενταμελές υπηρεσιακό συμβούλιο, μπορεί να υπολογίζει στις τρεις ψήφους των διευθυντών που ο ίδιος διορίζει, καθώς και στην ψήφο του εκπροσώπου της συνδικαλιστικής παράταξης του κυβερνώντος κόμματος.

Μετά το 1981 στις διαδικασίες κομματικού ελέγχου της δημοσιοϋπαλληλίας επικράτησαν, σε ρόλο θεσμικού διαμεσολαβητή, κατά κύριο λόγο οι «κλαδικές κομματικές οργανώσεις» αντικαθιστώντας - ή λειτουργώντας παράπλευρα με αυτές - τις προσωποπαγείς σχέσεις που αναπτύσσονταν τις προηγούμενες περιόδους με τα ανώτερα κομματικά στελέχη και το μηχανισμό των υπουργών.

Η αντικατάσταση των μέχρι τότε ατομικών πελατειακών σχέσεων με σχέσεις συλλογικού πελατειακού κομματικού τύπου ανταποκρίνονταν και αντανakλούσε και διαφορές ανάμεσα στην κομματική λειτουργία και φιλοσοφία των κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ.¹³²⁸

Μπορούμε να πούμε συμπερασματικά ότι την περίοδο 1981-1989 οι προσωπικές πελατειακές σχέσεις αντικαταστάθηκαν από τις κομματικές- γραφειοκρατικές σχέσεις¹³²⁹.

Αποκτήθηκε στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης και των διοικητικών μονάδων μια πρωτοφανής ισχύ των συνδικαλιστικών παρατάξεων και των συνδικαλιστών που πρόσκεινται στο κυβερνών κόμμα σε σχέση με τις διορισμένες διοικήσεις τους¹³³⁰. Η προσκείμενη στο κυβερνών κόμμα συνδικαλιστική παράταξη, σε πολλές περιπτώσεις και συγκυρίες, αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα εμπέδωσης ελέγχου της δημόσιας διοίκησης και των εργαζόμενων σε αυτήν από το κυβερνών κόμμα.

Μπορούμε συμπερασματικά, ως προς την μέθοδο κομματικοποίησης της δημόσιας διοίκησης, να διακρίνουμε μια «εκ των άνω» κομματικοποίηση αυτής (χαρακτηριστικό στοιχείο της περιόδου 1974-1981) και τον συνδυασμό και εμπλουτισμό αυτής της μεθόδου με την «εκ των κάτω» κομματικοποίηση της δημόσιας διοίκησης, μέθοδο που αναπτύχθηκε την περίοδο μετά το 1981, με την αποφασιστική συνδρομή τόσο του μηχανισμού του κόμματος όσο και της κομματικής –συνδικαλιστικής παράταξής του στη δημόσια διοίκηση .

¹³²⁸ ό.π., σ.100

¹³²⁹ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.149

¹³³⁰ Η.Κάτσικας, (2000), σ.140-141

Ειδικότερες παρατηρήσεις και επισημάνσεις πάνω σε δυο σημαντικές επιμέρους κυβερνητικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Α) Αναδιάρθρωση της ηγετικής πυραμίδας της δημόσιας διοίκησης μέσω της κατάργησης των θέσεων των Γενικών Διευθυντών

Η κυβέρνηση με τον ν.1232/1982 προχώρησε σε μια καίριας σημασίας θεσμική παρέμβαση, με πολλαπλά αποτελέσματα στο παρόν αλλά κυρίως στο μέλλον της ηγετικής διάρθρωσης της ελληνικής δημόσιας διοίκησης. Ο νόμος αυτός κατήργησε τις θέσεις Γενικών και Αναπληρωτών Γενικών Διευθυντών και μεταβίβασε τις αρμοδιότητές τους στους Γενικούς Γραμματείς. Ουσιαστικά όμως οι αρμοδιότητες αυτές πέρασαν στα χέρια της πολιτικής ηγεσίας μέσω της ύπαρξης των συμβούλων των υπουργών (ν. 1558/1985)¹³³¹.

Αργότερα υπήρξε και η δημιουργία των “Συντονιστών Διοίκησης” (ν.1586/1986) και των “Ειδικών γραμματέων”, οι οποίοι χωρίς να αποκλείεται να είναι και δημόσιοι υπάλληλοι, ήταν συνήθως εκτός του σώματος της δημόσιας διοίκησης, κατά επιλογή της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας. Οι αρμοδιότητες και το έργο τους δεν διακρινόταν από αυτό των παλιών Γενικών Διευθυντών αλλά συγγεόταν, σαν πολιτικό προσωπικό και με αυτό της ανώτερης πολιτικής ηγεσίας

Δεδομένου ότι, η προηγούμενη περίοδος διακυβέρνησης της ΝΔ (1974-1981) χαρακτηρίστηκε από τον πλήρη κομματικό έλεγχο της δημόσιας διοίκησης από την κυβέρνηση, όπου για την πραγματοποίηση του ελέγχου αυτού συνέβαλαν καθοριστικά οι ανώτεροι δημόσιοι υπάλληλοι, κυρίως οι Γενικοί Διευθυντές, που ήταν στην συντριπτική τους πλειονότητα προσκείμενοι στο κυβερνών κόμμα, η ΝΔ είχε προκαταβολικά υπονομεύσει και ακυρώσει τις όποιες δικές της αντιδράσεις σε μελλοντική μονοκομματική χρήση της δημόσιας διοίκησης από επόμενη κυβέρνηση, όπως αυτή του ΠΑΣΟΚ μετά το 1981 και μπορούμε να πούμε ότι...«το ΠΑΣΟΚ απεδείχθη πολύ καλός μαθητής των συντηρητικών στο θέμα του ελέγχου του κράτους»¹³³².

Οι όποιες¹³³³ αντιδράσεις υπήρξαν στην κατάργηση των θέσεων Γενικών Διευθυντών αλλά και συνολικά απέναντι στις διοικητικές μεταρρυθμίσεις της πρώτης περιόδου του ΠΑΣΟΚ, δεν ήταν ιδιαίτερα έντονες και σίγουρα δεν υπήρξαν

¹³³¹ Δ.Σωτηρόπουλος, (1996), σ.224

¹³³² Δ.Σωτηρόπουλος, (2001), σ.101

¹³³³ Δ.Σωτηρόπουλος, (1996), σ.229

καθόλου αποτελεσματικές σε ότι αφορά την ματαίωση αυτών των μεταρρυθμίσεων. Οι αντιδράσεις αυτές προήλθαν κυρίως από τα ΜΜΕ που ήταν προσκείμενα στο κόμμα της ΝΔ, από το ίδιο το κόμμα της ΝΔ και από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ η οποία παρέμενε ακόμη¹³³⁴ υπό τον έλεγχο της ΝΔ.¹³³⁵

Η εύκολη αυτή επιτυχία της πρώτης οργανωτικής αλλαγής που επέφερε το ΠΑΣΟΚ στην δημόσια διοίκηση μπορούμε να πούμε ότι ...«σημάδεψε πολλαπλά στην συνέχεια τις σχέσεις μεταξύ πολιτικής ηγεσίας και διοικητικού προσωπικού».¹³³⁶

Σαν αποτίμηση αυτής της θεσμικής κυβερνητικής παρέμβασης θα μπορούσαμε να σημειώσουμε ότι διαδραμάτισε αρνητικό ρόλο στην πορεία της δημόσιας διοίκησης, καθώς οι Γενικοί Διευθυντές, παρά το γεγονός ότι αναμφισβήτητα επιλέγονταν με κομματικά κριτήρια, προέρχονταν εντούτοις από το σώμα της δημόσιας διοίκησης και ως εκ τούτου μπορούμε να πούμε ότι ήταν φορείς της μοναδικής και συμπυκνωμένης διοικητικής εμπειρίας και γνώσης της, η οποία είναι ο θεμέλιος λίθος της γραφειοκρατίας και η οποία ούτε αποκτάται ούτε μεταβιβάζεται εύκολα.

Β) Θέσπιση νέου συστήματος για τις προσλήψεις στην δημόσια διοίκηση.

Μια βασική θεσμική νομοθετική πρωτοβουλία της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε το νέο σύστημα προσλήψεων στο δημόσιο που έφερε ο ν. 1320/1983, ο οποίος βασιζόταν στην ιδέα για εισαγωγή ομοιόμορφων και ενιαίων κανόνων (άρθρο 1). Το σύστημα των «μορίων», όπως έμεινε γνωστό¹³³⁷ είχε ως βασική του στόχευση να εξαλείψει την αναξιοπιστία και διαβλητότητα όλων των προηγούμενων συστημάτων διαγωνισμών και προσλήψεων στο δημόσιο.

Ωστόσο, παρά την αναμφισβήτητη δραστική μείωση της δυνατότητας αυθαιρεσίας και μεροληψίας, η μεγάλη βαρύτητα που ο νόμος απέδιδε στις κοινωνικές πλευρές των κριτηρίων επιλογής των υποψηφίων¹³³⁸ (οικογενειακή κατάσταση, εντοπιότητα, ηλικία κλπ) συγκριτικά με τα κριτήρια ικανοτήτων (σπουδές, βαθμολογία κλπ) αποτέλεσε και την μεγάλη του αδυναμία.

¹³³⁴ Το 1983 στο 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ η παράταξη του ΠΑΣΟΚ η ΠΑΣΚ-ΔΥ κερδίζει την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της οργάνωσης.

¹³³⁵ Γ.Μαυρογορδάτος, (1988), σ. 131

¹³³⁶ Δ.Σωτηρόπουλος, (1996), σ.230

¹³³⁷ Κ. Σπανού (1995α), σ.82

¹³³⁸ άρθρο 6 του νόμου

Ο νόμος αυτός επικρίθηκε ως μια «θεσμοποιημένη μεροληψία»¹³³⁹ που απορρέει από μια αντίληψη προσλήψεων στο δημόσιο για άσκηση κοινωνικής πολιτικής και ότι συνέβαλε καθοριστικά στην αδιαφορία για την ποιότητα της λειτουργίας του διοικητικού μηχανισμού . Για την αντιμετώπιση των αδυναμιών και στρεβλώσεων του νόμου ν. 1320/1983 ψηφίστηκε στην δεύτερη κυβερνητική περίοδο ΠΑΣΟΚ ο ν.1735/1987 που τον τροποποιεί.

Παρά τις πολύ σοβαρές αδυναμίες και στρεβλώσεις που ο νόμος 1320/1983 περιείχε, πρέπει αυτός να αναγνωριστεί ως το πρώτο πανελλαδικού χαρακτήρα σύστημα προσλήψεων για τον δημόσιο τομέα, σε όλη την μεταπολεμική περίοδο, που επιχειρεί να θεσπίσει κανόνες ισονομίας και αμεροληψίας.

Οι θεσμικές νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις στη δημόσια διοίκηση που αναπτύχθηκαν την περίοδο 1981-1989 μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ταλαντεύτηκαν ανάμεσα σε τρεις στόχους¹³⁴⁰:

- Την ενίσχυση του επαγγελματισμού της δημόσιας γραφειοκρατίας (παράδειγμα η ίδρυση της ΕΣΔΔ / Ν.1388/1983)
- Την χρήση του κρατικού μηχανισμού για εκλογικούς σκοπούς (παράδειγμα η μονιμοποίηση εκτάκτων υπαλλήλων ν.1476/1984 και οι αθρόες προσλήψεις της περιόδου 1989) και
- Την άσκηση μιας μορφής κοινωνικής πολιτικής πρόνοιας και απορρόφησης της ανεργίας, μέσω μιας πολιτικής επέκτασης της δημόσιας απασχόλησης, (παράδειγμα οι προσλήψεις με το σύστημα των «μορίων» ν.1320/1983 και ο πολύ μεγάλος αριθμός προσλήψεων που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο αυτή 1981-1989).

Οι θεσμικές νομοθετικές αλλαγές που θεσπίστηκαν κατά την περίοδο 1981-1989 διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ¹³⁴¹ επέφεραν σημαντικές συνέπειες και αποτελέσματα στην διάρθρωση, λειτουργία και αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης.

Ορισμένες από τις συνέπειες και τα αποτελέσματα αυτά θεωρούμε ότι ήταν:

¹³³⁹ Κ. Σπανού (1995α), σ. 82-83

¹³⁴⁰ Δ. Σωτηρόπουλος, (2001), σ.94

¹³⁴¹ ό.π., σ.102

Η σημαντική την περίοδο αυτή επέκταση¹³⁴² της δημόσιας απασχόλησης με προσλήψεις προσωπικού μέσω των «παραδοσιακών» και «νέων» πελατειακών δικτύων. Εκδηλώθηκε μια εκτεταμένη προσπάθεια «κατάληψης του κράτους» και των δημόσιων οργανισμών από το κόμμα, φαινόμενο που έλαβε πολύ μεγάλες διαστάσεις και κορυφώθηκε στο τέλος της δεκαετίας¹³⁴³. Το κράτος στελεχώθηκε από το κομματικό προσωπικό μαζί ¹³⁴⁴ και το κόμμα απώλεσε σημαντικό τμήμα από τα ανώτερα και μεσαία στελέχη του.

Η έντονη και με μόνιμα χαρακτηριστικά πολιτικοποίηση - κομματικοποίηση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και η ύπαρξη πελατειακών - κομματικών κριτηρίων στην διαδικασία στελέχωσής της, μπορεί να μην είναι δυνατόν να είναι επακριβώς μετρήσιμη, αλλά η ύπαρξή τους και ο σημαντικός ρόλος τους στην εν γένει πορεία της δεν αμφισβητείται¹³⁴⁵.

Καθώς όμως καθίσταται σαφές ότι οι ανώτερες και ανώτατες διοικητικές θέσεις διαμοιράζονται υπό μορφή “λαφύρων” από τον νικητή των εκάστοτε βουλευτικών εκλογών, ο δημόσιος υπάλληλος ο οποίος έχει διοικητικές φιλοδοξίες, λαμβάνει σαφές μήνυμα ότι για την επίτευξη του στόχου αυτού πρέπει να ενεργοποιήσει προσωπικά ή οικογενειακά πελατειακά δίκτυα. Με τον τρόπο αυτό αποστερείτε από το δημοσιοϋπαλληλικό σώμα η προσδοκία ανέλιξης και προαγωγής στα ανώτατα διοικητικά κλιμάκια μέσω της δημοσιοϋπαλληλικής οδού, μέσω της ανάπτυξης και διεύρυνσης ιδίων, ατομικών δυνάμεων, μέσω της απόκτησης και αξιοποίησης επιμόρφωσης, εμπειρίας, δεξιοτήτων, απόκτησης επιπρόσθετων προσόντων. Αυτό έχει σαν συνέπεια την μείωση του ενδιαφέροντος των υπαλλήλων είτε για προσωπική επιμόρφωση είτε για διάθεση προσφοράς ποιοτικού έργου στην δημόσια διοίκηση και για επιστράτευση σε αυτό των ιδιαίτερων εργασιακών του ικανοτήτων και δεξιοτήτων.

Και στην περίοδο αυτή παρατηρήθηκε¹³⁴⁶ η αποσύνδεση της δημόσιας απασχόλησης από τους κοινωνικούς της στόχους και η συνέχιση αλλά και ενίσχυση μιας απροκάλυπτης υποταγής της δημόσια σφαίρας στην υπηρεσία της πολιτικής διαδικασίας.

¹³⁴² Δ.Σωτηρόπουλος (2001), σ.18

¹³⁴³ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.279 και Δ.Σωτηρόπουλος (2001) σ.98

¹³⁴⁴ Δ.Σωτηρόπουλος (2001), σ.100

¹³⁴⁵ Δ.Σωτηρόπουλος (1996) σ. 255-262, Δ.Σωτηρόπουλος (2001) σ. 111- 114, Π.Μυλωνοπούλου (1998).

¹³⁴⁶ Η.Κάτσικας, (2000), σ.144

Ο κομματικός ανταγωνισμός, που ποτέ δεν έλειψε από το εσωτερικό της κρατικής γραφειοκρατίας καθώς και πριν το 1981 ο κρατικός μηχανισμός ήταν στον πλήρη πολιτικό έλεγχο της δεξιάς, γιγαντώθηκε και η κλονισμένη, ούτως ή άλλως τις προηγούμενες δεκαετίες, ιεραρχική δομή της δημόσιας διοίκησης αποσαρθώθηκε ακόμη περισσότερο. Η δημόσια γραφειοκρατία¹³⁴⁷, βαθιά διαιρεμένη πολιτικά, κομματικά αλλά και ιδεολογικά, αναλίσκει την όποια ενέργεια διαθέτει στην υπονόμηση των πολιτικών αντιπάλων - εντός και εκτός της δημόσιας διοίκησης - και την προώθηση των ημετέρων στελεχών. Στα κρίσιμα πολιτικά ζητήματα, οι δημόσιοι υπάλληλοι υπερκερούν την ιεραρχική διάρθρωση της κρατικής γραφειοκρατίας και αναφέρονται απευθείας στα πολιτικά κόμματα που τους στηρίζουν, αναδεικνύοντας την αφοσίωση στο κόμμα σε πρωτεύουσα αρχή επαγγελματικής εξέλιξης¹³⁴⁸.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η ολοκληρωτική σχεδόν αγνόηση της πορείας αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα.

Η πολιτική-κομματική διάβρωση της διοικητικής δομής δημιούργησε και τροφοδότησε έναν **φαύλο κύκλο**¹³⁴⁹ όπου:

- Η επίταση των στρατηγικών πολιτικού ελέγχου της γραφειοκρατίας, επιδεινώνει τις συνθήκες και προϋποθέσεις σταθερής ανάπτυξης και λειτουργίας της διοίκησης
- Αυτό έχει ως συνέπεια την ένταση του πολιτικού ελέγχου να την συνοδεύει η χαμηλή αποτελεσματικότητα του διοικητικού μηχανισμού στην διεκπεραίωση των καθηκόντων του
- ακολουθεί η προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος με ακόμη μεγαλύτερη ένταση του πολιτικού ελέγχου της διοίκησης.

Κατά την κυβερνητική περίοδο 1981-1989 ο Μ.Σαματάς εκτιμά¹³⁵⁰ ότι προχώρησε η εφαρμογή ενός «δημοκρατικού –λαϊκιστικού γραφειοκρατισμού» σε αντίθεση με το μοντέλο που είχε προηγουμένως εφαρμόσει η ΝΔ του «αυταρχικού

¹³⁴⁷ ό.π., σ.144

¹³⁴⁸ ό.π., σ. 144

¹³⁴⁹ Α.Μακρυδημήτρης (1995 και 1998)

¹³⁵⁰ Μ.Σαματάς, (2000), σ.169

εκσυγχρονισμού»¹³⁵¹. Το μοντέλο του «δημοκρατικού–λαϊκιστικού γραφειοκρατισμού»¹³⁵² θεωρεί ότι παράγεται αλλά και αντανakλά τόσο την «κομματοκρατία», το κομματικό-κυβερνητικό μηχανισμό όσο και την «συντεχνιοκρατία», όπου οι πλειοψηφία των ηγεσιών των κορυφαίων συνδικαλιστικών οργανώσεων ανήκουν σταθερά στο κυβερνών ΠΑΣΟΚ και «λειτουργούν ως ιμάντες αμοιβαίου ελέγχου»¹³⁵³.

3.2.3. Κυβερνητικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις την περίοδο αυτή.

Το ΠΑΣΟΚ πριν τις εκλογές του 1981 είχε αναδείξει τον συνδικαλισμό, μαζί με το κοινοβούλιο και την τοπική αυτοδιοίκηση ως τα τρία βάρη της δημοκρατίας.¹³⁵⁴ Προεκλογικά επίσης το ΠΑΣΟΚ είχε θέσει ως στόχους, την ελεύθερη δράση και ανάπτυξη ενός μαζικού, ταξικού, πολιτικοποιημένου συνδικαλισμού, χωρίς εξάρτηση και κηδεμονία από το Κράτος, την εργοδοσία και τα κόμματα. Ένα συνδικαλιστικό κίνημα που να αγωνίζεται, να διεκδικεί, να κατακτά αλλά και να συμμετέχει θετικά στην αναπτυξιακή προσπάθεια¹³⁵⁵.

Στην κατεύθυνση αυτή το ΠΑΣΟΚ είχε υποσχεθεί¹³⁵⁶ ότι ως κυβέρνηση θα καταργήσει το «αντεργατικό» και «αντιλαϊκό» θεσμικό πλαίσιο των ν. 330/1976 και ν. 643/1977 που είχαν θεσπίσει οι κυβερνήσεις της ΝΔ, ότι θα προστατευθεί η συνδικαλιστική δραστηριότητα στους εργασιακούς χώρους, ότι θα αποκατασταθούν οι εργαζόμενοι που έχουν διωχθεί για συνδικαλιστική δραστηριότητα, ότι θα απεξαρτηθούν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις από τον κυβερνητικό συνδικαλισμό, ότι θα καταργηθούν οι φορείς που υποστηρίζουν τον παρεμβατισμό (ΟΔΕΠΕΣ κλπ.), ότι θα γίνει εκκαθάριση των μητρώων των οργανώσεων και εγγραφή των οργανώσεων στη δύναμη της ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ, ότι θα πραγματοποιηθούν γνήσια, διακρατικά, αντιπροσωπευτικά συνέδρια, ότι θα

¹³⁵¹ Κ.Σπανού, (1998)

¹³⁵² Μ.Σαματάς, (2000), σ.169

¹³⁵³ ό.π., σ.169

¹³⁵⁴ Διακήρυξη Κυβερνητικής Πολιτικής «Το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση ο Λαός στην Εξουσία», 4/10/1981,

¹³⁵⁵ Οι Προγραμματικές Δηλώσεις της Κυβέρνησης και η συζήτηση στη Βουλή, Γενική Γραμματεία Τύπου και Πληροφοριών, Αθήνα, 1981, σελ. 22-23

¹³⁵⁶ Σ.Βαμεδάκης, (2009)

επιδιωχθεί μια ριζική αναδιάρθρωση στην οργανωτική δομή του συνδικαλιστικού κινήματος.

Κατά την πρώτη κυβερνητική περίοδο της διακυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, το 1982 με τον ν.1264/1982, εκχωρούνται σημαντικές θεσμικές αρμοδιότητες στις συλλογικές οργανώσεις, μέσω των οποίων οι εκπρόσωποί τους προστατεύονται καλύτερα θεσμικά, νομικά και εργασιακά, καθώς και το γενικότερο κλίμα και η περιρρέουσα ατμόσφαιρα, με την άνοδο στην εξουσία ενός «φίλα» προσκείμενου στον συνδικαλισμό κόμματος, ευνοούν την θεσμοθέτηση θετικών για το συνδικαλισμό νομοθετικών ρυθμίσεων.

Σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση¹³⁵⁷ του ν. 1264/1982 το νομοσχέδιο αυτό έρχεται να βάλει σε μια τάξη το οργανωτικό χάος και τον κατακερματισμό του συνδικαλιστικού χώρου, αποσκοπώντας στην ανάπτυξη ενός μαζικού, πολιτικοποιημένου και ανεξάρτητου συνδικαλιστικού κινήματος.

Το νομοσχέδιο αυτό φιλοδοξεί να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της εξυγίανσης, του εκσυγχρονισμού και του εκδημοκρατισμού, γύρω από άξονες όπως, η εξασφάλιση εγγυήσεων για την άσκηση βασικών δικαιωμάτων αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία των συνδικαλιστικών οργανώσεων και την άσκηση της συνδικαλιστικής δράσης (απεργία), κατοχύρωση της ελεύθερης συνδικαλιστικής δράσης στους χώρους δουλειάς, εφαρμογή του συστήματος της απλής αναλογικής, καταπολέμηση του κατακερματισμού και προώθηση της οργανωτικής ενότητας, της δημιουργίας όρων για τη μαζικοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος μέσα από την προώθηση διαδικασιών συμμετοχής των εργαζομένων.

Κύριες αιχμές του νομοσχεδίου αποτέλεσαν, η εφαρμογή της απλής αναλογικής, η υποστήριξη της οικονομικής αυτοδυναμίας, η προστασία της συνδικαλιστικής δράσης και η παροχή διευκολύνσεων στα συνδικαλιστικά στελέχη.

Οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ στην συζήτηση του νομοσχεδίου στην Βουλή υποστήριξαν¹³⁵⁸ ότι το νομοσχέδιο αυτό, ξεκινώντας από την αρχή ότι ο συνδικαλισμός αποτελεί ένα από τα βάρη της Δημοκρατίας, υλοποιεί πανηγυρικά ένα από τα κεντρικά σημεία του προγράμματος του ΠΑΣΟΚ, επιβεβαιώνοντας έτσι

¹³⁵⁷ «Εισηγητική Έκθεση», Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου, τ. 41, 1982, σελ. 303-304, 328-346

¹³⁵⁸ Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΠΖ'- 2 Ιουνίου 1982, σελ. 4334.

τη συνέπεια λόγων και έργων και την αφοσίωσή του στην ικανοποίηση πολύχρονων και δίκαιων αιτημάτων της εργατικής τάξης.

Η κυβέρνηση υποστήριξε ότι το νομοθέτημα αυτό έχει έναν ξεκάθαρο ιδεολογικό ταξικό χαρακτήρα υπέρ ενός μαζικού, αυτόνομου, ταξικού, πολιτικοποιημένου, ακηδεμόνευτου, δημοκρατικού κλπ. συνδικαλιστικού κινήματος γιατί εκτός των άλλων, θεωρεί ότι βάζει τις προϋποθέσεις για ποιοτικούς αγώνες για να κατακτηθούν επιτέλους, η συμμετοχή των εργαζομένων στα κέντρα απόφασης που τους αφορούν, η ολοκλήρωση της ένταξης της εργατικής τάξης στο μπλοκ των κοινωνικών δυνάμεων, για να γίνει πράξη ο σοσιαλιστικός μετασχηματισμός.¹³⁵⁹

Συγχρόνως, με τροπολογία, επεκτάθηκε η εφαρμογή του νομοσχεδίου και στους δημόσιους υπαλλήλους, καταργώντας με τον τρόπο αυτόν και το ν. 643/1977.

Σε ότι αφορά την στάση των κομμάτων της αντιπολίτευσης, το κόμμα της ΝΔ ήταν ολοκληρωτικά επικριτικό και αντίθετο, τόσο με την φιλοσοφία όσο και με τις διατάξεις αυτού του νομοσχεδίου. Ειδικότερα, θεωρούσε ότι το νομοσχέδιο αυτό εισάγει άκαιρα το μοντέλο της «ταξικής πάλης», το οποίο θεωρεί ότι δεν αντιστοιχεί με την ελληνική πραγματικότητα στην οποία κυριαρχεί η αυτοαπασχόληση, αλλά παραπέμπει σε «ολοκληρωτικά-μαρξιστικά κράτη»¹³⁶⁰.

Μεγάλο μέρος της κριτικής της ΝΔ επικεντρώθηκε στις διατάξεις του νομοσχεδίου περί απεργίας, θεωρώντας ότι οι διατάξεις αυτές αποδείκνυαν τη μαρξιστική «μονομέρεια» αυτού του νομοσχεδίου, την άρνηση διάθεσης για «συνεργασία των τάξεων»¹³⁶¹. Σύμφωνα με το κεντρικό της επιχείρημα, η ενθάρρυνση ενός κύκλου απεργιών «χωρίς αρχή και τέλος» θα οδηγούσε σε μείωση της παραγωγής, άρα και σε μείωση της παραγωγικότητας, με αποτέλεσμα η απασχόληση να μείνει στάσιμη, να πληγεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, να παγώσουν οι επενδύσεις και να οδηγηθούν σε κλείσιμο πολλές μικρομεσαίες μονάδες παραγωγής.¹³⁶² Η κυβέρνηση επίσης κατηγορούνταν για «ασφυκτική

¹³⁵⁹ Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΖ΄ - 2 Ιουνίου 1982, σελ. 4335, 4336

¹³⁶⁰ Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΖ΄ - 2 Ιουνίου 1982, σελ. 4350, 4360

¹³⁶¹ Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΖ΄ - 2 Ιουνίου 1982, σελ. 4337-4338, 4347, 4350-4351, 4360, 4362.

¹³⁶² Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΖ΄ - 2 Ιουνίου 1982, σελ. 4360-4361, 4365, Πρακτικά Βουλής,

Συνεδρίαση ΡΗ΄ - 3 Ιουνίου 1982, σελ. 4405-4406.

κηδεμόνευση» του συνδικαλιστικού κινήματος, για «ωμή παρέμβαση» στα οικονομικά και την αυτονομία των σωματείων, για προσπάθεια ολοκληρωτικής ρύθμισης (εσωτερικά και εξωτερικά) της λειτουργίας τους, για πλήθος «παρεμβάσεων», για «περιορισμό της συνδικαλιστικής ελευθερίας», για παραπλανητική τακτική έναντι των εργαζομένων, για μεθοδεύσεις και «τραγικές αντιθέσεις» και για ασυνέπεια λόγων και έργων.¹³⁶³ Παράλληλα, σφοδρή ήταν η αντίδραση της ΝΔ στην τροπολογία που επέκτεινε το νόμο και στους δημόσιους υπαλλήλους, ζητώντας ονομαστική ψηφοφορία επί αυτού του άρθρου.¹³⁶⁴ Επίσης η Νέα Δημοκρατία υποστήριξε ότι το νομοσχέδιο αυτό είναι αντισυνταγματικό και αντίθετο με τις Διεθνείς Συμβάσεις.¹³⁶⁵

Το ΚΚΕ¹³⁶⁶ θεώρησε ότι το νομοσχέδιο αυτό ήταν κυρίως αποτέλεσμα των αγώνων της εργατικής τάξης και το χαρακτήρισε γενικά θετικό, ψηφίζοντάς το επί της αρχής. Όσον αφορά την τροπολογία με την οποία επεκτάθηκε το νομοσχέδιο και στους δημοσίους υπαλλήλους, το ΚΚΕ την επικρότησε, ζητώντας και εδώ κάποιες βελτιώσεις- συμπληρώσεις¹³⁶⁷.

Και με την ψήφιση όμως του νέου αυτού θεσμικού πλαισίου για το συνδικαλιστικό πεδίο, που επιφέρει σημαντική βελτίωση σε βασικές παραμέτρους αυτού του πλαισίου, υπάρχουν ζητήματα που παραμένουν άλυτα.

Ειδικότερα:

➤ Η μη ύπαρξη ενός αυτόνομου κοινωνικού συνδικαλιστικού υποκειμένου που να είναι σε θέση να διαπραγματεύεται, με ισχύ και σχετική τουλάχιστον ανεξαρτησία από την κυβέρνηση και τα κόμματα, τα αιτήματα των

1363 Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΖ΄ - 2 Ιουνίου 1982, σελ. 4337, 4350, 4360-4361, Πρακτικά

Βουλής, Συνεδρίαση ΡΗ΄-3 Ιουνίου 1982, σελ. 4414, Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΙΑ΄ - 9 Ιουνίου

1982, σελ. 4495, Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΙΑ΄ - 14 Ιουνίου 1982, σελ. 4663-4666

1364 Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΙΣΤ΄ - 16 Ιουνίου 1982, σελ. 4761.

1365 Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΖ΄ - 2 Ιουνίου 1982, σελ. 4337, 4350, 4362.

1366 Ριζοσπάστης, 12/6/1982, 13/6/1982, 16/6/1982, 7/7/1982 και Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΙΑ΄ - 9

Ιουνίου 1982, σελ. 4488-4489, Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΗ΄-3 Ιουνίου 1982, σελ. 4417.

1367 Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΡΙΑ΄ - 9 Ιουνίου 1982, σελ. 4488-4489. Οι σημαντικότερες προτάσεις

του ΚΚΕ για αλλαγές αφορούσαν, να εφαρμοστεί άμεσα η απλή αναλογική, να καταργηθούν οι εσωτερικές διακρίσεις εις βάρος εκτάκτων, συμβασιούχων κλπ., να καθορίζουν οι ίδιοι τη μορφή που θα λάβουν τα σωματεία και οι ενώσεις τους, να μην προστατεύονται μόνο τα μέλη των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων οργανώσεων, να κατοχυρωθεί η συμμετοχή των δημοσίων υπαλλήλων στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

μισθωτών, καθώς η δημιουργία του δεν ήταν ούτε στις παραδόσεις των κομμάτων, ούτε στην κουλτούρα των συνδικάτων, ούτε στις προθέσεις του κυβερνώντος ΠΑΣΟΚ¹³⁶⁸.

➤ Το ζήτημα των σχέσεων των δυο μερών, κυβέρνησης και συνδικάτων, αλλά και γενικότερα των σχέσεων κυβέρνησης και συλλογικών οργανώσεων και οι όροι του παιχνιδιού δεν φαίνεται να αποσαφηνίζονται κατά την περίοδο αυτή.

Κι αυτό γιατί τα δυο μέρη, κυβέρνηση και ηγεσία συνδικάτων - που ελέγχονται από το ΠΑΣΟΚ - δεν ενεργούν, στην πρώτη τουλάχιστον κυβερνητική περίοδο 1981-1985, ως συμβαλλόμενοι αλλά ως υποστηρικτές μιας υπόθεσης που θεωρείται εκ προοιμίου «κοινή» και «δίκαιη» και το ζήτημα αυτό λύνεται πριν καν τεθεί, ή καλύτερα, δεν τίθεται γιατί θεωρείται λυμένο, με την έννοια ότι οι συμβαλλόμενοι δεν προσέρχονται ως συμβαλλόμενοι αλλά ως υπέρμαχοι της ίδιας ιδέας, ως «συνοδοιπόροι». ¹³⁶⁹.

Αποτέλεσμα αυτού είναι, είτε η “χαριστική” εκχώρηση αρμοδιοτήτων μόνο όμως σε οργανώσεις προσκείμενες στην κυβερνητική εξουσία, είτε μια εκ των προτέρων άνιση συνδιαλλαγή της κυβέρνησης με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, με στόχο τον άνευ όρων προσεταιρισμό τους ή την απομόνωσή τους.

Και στις δυο αυτές περιπτώσεις ο συμβαλλόμενος ακυρώνεται ως τέτοιος και η αυτονομία των συλλογικών οργανώσεων καθίσταται περιορισμένη ή ανύπαρκτη.

Την πρώτη αυτή περίοδο 1981-1985, αυτό το μοντέλο σχέσεων φαντάζει εφικτό και λειτουργικό και για τα δυο μέρη, καθώς δεν έχουν προκύψει σημαντικές διαφορές απόψεων, φιλοσοφίας και αιτημάτων μεταξύ του κυβερνητικού και συνδικαλιστικού πεδίου και λόγω της απόλυτης κυριαρχίας του ΠΑΣΟΚ σε ιδεολογικό, πολιτικό και συνδικαλιστικό επίπεδο. Την περίοδο αυτή το μοντέλο αυτό θεσμοποίησης αποβαίνει υπέρ της κυβερνητικής εξουσίας χωρίς εμφανή μειονεκτήματα και συμβάλει στην ακόμη μεγαλύτερη κυριαρχία της.

Όμως κατά την εξέλιξη αυτής της κυβερνητικής θητείας και κυρίως κατά την δεύτερη κυβερνητική θητεία (1985-1989) θα αρχίσουν να διαφαίνονται τα προβλήματα και τα όριά του.

¹³⁶⁸ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.195-196

¹³⁶⁹ Π. Κυπριανός, (1997), σ.60-61

Τότε, η μη αποδοχή συμβαλλομένου συνεπάγεται την συγκρότηση μιας ανελαστικά οργανωμένης εξουσίας, η οποία αντιμετωπίζει δυσχέρειες όσον αφορά την διαχείριση των παρουσιαζόμενων κραδασμών. Οι όποιες δυσαρέσκειες των μισθωτών διευθετούνται δύσκολα και δίνουν ευκαιρία για την παρέμβαση των άλλων πολιτικών δυνάμεων και η κατάσταση αυτή ... «ευνοεί τα κόμματα ανταγωνιστές, τα οποία στο δεδομένο πλαίσιο, μπορούν να εμφανιστούν ως οι μόνοι φορείς συνολικής λύσης των προβλημάτων»¹³⁷⁰ .

Ο ανελαστικός αυτός τρόπος οργάνωσης της εξουσίας, τροφοδοτεί αντανakλαστικά τις αντιδράσεις αλλά και τις ωφέλειες των ανταγωνιστικών κομμάτων.

Η στάση της κυβέρνησης τότε διαμορφώνεται σύμφωνα με την λογική που την θέλει ως τον μόνο νόμιμο και αρμόδιο φορέα να διευθετεί τα όποια προβλήματα ανακύπτουν, μη αποδεχόμενη εκ προοιμίου κανέναν συμβαλλόμενο, ούτε καν τους φίλα προσκείμενους σε αυτήν .

Συναλλάσσεται με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις όταν αυτές συμφωνούν με τις κυβερνητικές επιλογές , ορίζοντας η ίδια ως καθήκον του μαζικού κινήματος την προώθηση και υπεράσπιση της «αλλαγής», επιχειρώντας να θέσει το μαζικό κίνημα στην υπηρεσία αυτής της «αλλαγής».

Ειδικότερα για την ΑΔΕΔΥ, δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση η οργάνωση αυτή να θεωρηθεί ως ουσιαστικός συμβαλλόμενος με την κυβέρνηση την περίοδο εκείνη δεδομένης και της απουσίας ενός συστήματος Συλλογικών Διαπραγματεύσεων¹³⁷¹ το οποίο θα παρείχε την δυνατότητα, μέσω ουσιαστικού διαλόγου και διαπραγματεύσεων, να προκύψουν συμφωνίες με την κυβέρνηση δεσμευτικές και για τα δυο μέρη. Και αναφερόμαστε σε μια θεσμική διαδικασία όπου με διάλογο και διαπραγματεύσεις, με σαφείς και προσδιορισμένους ρόλους και προσδιορισμένα εκ των προτέρων, διαδικασία, χρονοδιάγραμμα, θεματική ατζέντα από αρμόδιους για τον σκοπό αυτό εκπροσώπους και των δυο μερών, θα έχει ως στόχο την κατάληξη –μέσα από αμοιβαίες υποχωρήσεις – σε συμφωνία δεσμευτική για όλες τις πλευρές από την οποία θα απορρέουν δικαιώματα και υποχρεώσεις .

¹³⁷⁰ Π. Κυπριανός, (1997), σ.63

¹³⁷¹ Ειδικότερα για την συνδικαλιστική οργάνωση της ΑΔΕΔΥ, δεν υπήρχε θεσμική δυνατότητα συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ ΑΔΕΔΥ-Κυβερνήσεων, μέχρι την ψήφιση του ν.2738/ 99

Οι σχέσεις της κρατικής –κυβερνητικής εξουσίας με το συνδικαλιστικό πεδίο στη δημόσια διοίκηση εξακολουθούν και σε αυτή την περίοδο 1981-1989 να παραμένουν σχέσεις μονομερούς επιβολής αποφάσεων, σχέσεις με κυρίαρχα τα στοιχεία της εξουσίασης και της απαίτησης υποταγής και επιβολής προειλημμένων αποφάσεων.

Στα πλαίσια αυτά, η ιδέα απ ευθείας διαπραγματεύσεων των δυο αυτών μερών, αντιμετωπιζόταν ως υπονομευτική της ουδετερότητας και ενότητας του κράτους και αφαίρεσης ενός κρίσιμου πεδίου, όπως αυτό της δημόσιας διοίκησης , από την αποκλειστική χρήση της εκάστοτε κυβερνητικής εξουσίας.

Χαρακτηριστικό των κυβερνητικών προθέσεων έναντι του πλέγματος δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων είναι επίσης και το γεγονός της κυβερνητικής άρνησης για θέσπιση πολιτικών δικαιωμάτων για τους δημοσίου υπαλλήλους στην διάρκεια της πρώτης κυβερνητικής θητείας της 1981-1985.

Στα επίσημα κομματικά κείμενα¹³⁷² του ΠΑΣΟΚ, από τις απαρχές της πρώτης τετραετίας διακυβέρνησης, καταγράφεται έντονη κριτική στις απόψεις που διατυπώνονται σχετικά με την προάσπιση της αυτονομίας των μαζικών χώρων έναντι της κρατικής εξουσίας. Τονίζεται ότι με τις απόψεις αυτές παραγνωρίζεται το κοινωνικό υπόβαθρο της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ και η πορεία μετασχηματισμού που ακολουθεί το μπλοκ της κοινωνικής αλλαγής.

Η διάκριση επίσης¹³⁷³ κράτους- «κοινωνίας των πολιτών» που θεμελιώνει την διεκδίκηση της αυτονομίας των κοινωνικών κινημάτων δεν φαίνεται αποδεκτή. Τα σχετικά κείμενα δίνουν την εντύπωση¹³⁷⁴ ότι το ΠΑΣΟΚ επιχειρεί να καλύψει συγχρόνως, το πεδίο της κυβερνητικής εξουσίας και το πεδίο της πρωτοπορίας των κοινωνικών διεκδικήσεων και αγώνων και η άρνηση αποδοχής διαχωριστικής γραμμής κυβέρνησης- κυβερνωμένων επιχειρεί να στερήσει την βάση από κάθε μορφή αμφισβήτησης στις κυβερνητικές του πολιτικές.

Για μια περίοδο αφότου έγινε κυβέρνηση το 1981 το ΠΑΣΟΚ , φαινόταν να εξακολουθεί να ζει στην αντιπολίτευση, μη δυνάμενο να διαχωρίσει την έκφραση

¹³⁷² *Ενημερωτικό Δελτίο ΠΑΣΟΚ* , αρ. 4 (1983), σ.79-80

¹³⁷³ Κ.Σπανού, (1998), σ.180

¹³⁷⁴ ό.π., σ.180

κοινωνικών διεκδικήσεων μέσω του κόμματος και των συγγενών οργανώσεων στους μαζικούς χώρους, από την θέση και το ρόλο του στην κυβέρνηση.¹³⁷⁵

Διεκδικώντας για τον εαυτό του το ρόλο του εκφραστή όλου του λαού, με μια ευρύτατα ομοιογενοποιητική διαδικασία, δυσκολευόταν να ενταχθεί από την θέση της κυβέρνησης πλέον σε ένα πλουραλιστικό σύστημα στο οποίο, εκτός της κυβέρνησης, υπάρχουν και κοινωνικοί εταίροι με τους οποίους πρέπει να συναλλαγεί.

Αυτό διαφαίνεται στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει και την Δ.Δ και την τοπική αυτοδιοίκηση και το συνδικαλιστικό πεδίο, καθώς το κυβερνών κόμμα θέλει να εμφανίζεται και ως «ο συνολικός τους εκφραστής»¹³⁷⁶.

Η διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ μετά το 1981 επέφερε διαφοροποιήσεις στις μορφές και τους τρόπους ελέγχου του συνδικαλιστικού πεδίου .

Με την άνοδό του στην κυβέρνηση και στην διάρκεια διακυβέρνησης της περιόδου 1981-1989 το ΠΑΣΟΚ, ακολούθησε διαφορετικούς από πριν τρόπους ελέγχου του Συνδικαλιστικού πεδίου .

Μπορούμε να παρατηρήσουμε την ύπαρξη μιας βασικής διαφοράς στην οπτική για το συνδικαλιστικό πεδίο των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ (1981-1989) σε σύγκριση με τις προηγούμενες κυβερνήσεις της ΝΔ (1974-1981).

Κατά την προηγούμενη περίοδο 1974-1981, όπως και σε προηγούμενο κεφάλαιο αναπτύξαμε, οι κυβερνήσεις της ΝΔ είχαν ως κυρίαρχη πολιτική στρατηγική στο συνδικαλιστικό πεδίο τον αποκλεισμό, με διάφορους τρόπους, μορφές και μεθοδεύσεις, των αριστερών και προοδευτικών εκπροσώπων από τα όργανα και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, επιλέγοντας τον «έλεγχο από τα πάνω» των τριτοβάθμιων οργανώσεων ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ. Μέσω του έλεγχου των «πάνω» απέβλεπε στην αποτροπή της οργάνωσης των «κάτω»¹³⁷⁷.

Κατά την περίοδο 1981-1989 οι κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ ακολουθούν μια πολιτική «κάθετης ενσωμάτωσης»¹³⁷⁸ εργαζομένων και συνδικάτων, με επιδίωξη για ...«έλεγχο μέσω της μαζικής οργάνωσης και επικράτηση στο ανοικτό πεδίο των μαζικών διαδικασιών»¹³⁷⁹.

¹³⁷⁵ ό.π., σ 181

¹³⁷⁶ ό.π., σ.181

¹³⁷⁷ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.190

¹³⁷⁸ Σ. Ζαμπάρλουκου, (1997^α), σ.217-232

¹³⁷⁹ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.196

Στην υλοποίηση του ελέγχου αυτού θα κληθούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, τόσο οι κομματικές – κλαδικές οργανώσεις όσο και η προσκείμενη στο κόμμα συνδικαλιστική παράταξη.

Στη διάρκεια της περιόδου αυτής (1981-1989) , οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ προχώρησαν ¹³⁸⁰ ταυτόχρονα και σε πρακτικές παραδοσιακής συναλλαγής με έντονη πελατειακή νοοτροπία και συμπεριφορά και με άμεση εμπλοκή και συμμετοχή τόσο των κλαδικών κομματικών οργανώσεων όσο και της οικείας συνδικαλιστικής παράταξης στους εργασιακούς δημοσιοϋπαλληλικούς χώρους.

Οι κομματικές οργανώσεις και η προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ συνδικαλιστική παράταξη, μέσω της επίκλησης της ανάγκης αλλαγής του παρατεταμένου αποκλεισμού των προοδευτικών πολιτών από την διανομή της δημόσιας απασχόλησης, των διοικητικών προνομίων και από τη γενικότερη νομή εξουσίας, - αφού η αποκλειστική στελέχωση του κρατικού –διοικητικού μηχανισμού, μέχρι το 1981, γινόταν με υπαλλήλους και στελέχη προσκείμενους αποκλειστικά στην συντηρητική παράταξη - επεδίωξαν να συμβάλλουν καθοριστικά στον έλεγχο από το κυβερνών ΠΑΣΟΚ των προσλήψεων προσωπικού και της στελέχωσης του κρατικού μηχανισμού .

Μετά τις βουλευτικές εκλογές του 1985 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ανακοίνωσε, τον Οκτώβριο του 1985, μέτρα οικονομικής πολιτικής, η εφαρμογή των οποίων αποτέλεσε ορόσημο για τις εξελίξεις της επόμενης περιόδου, τόσο στο πολιτικό επίπεδο όσο και στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου (κυρίως της ΓΣΕΕ αλλά και της ΑΔΕΔΥ) όσο και στις σχέσεις κυβέρνησης –συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Στα οικονομικά αυτά μέτρα αντιτάχθηκαν στο σύνολό τους οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς και οι ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ, με έντονες αντιδράσεις, τις οποίες το ΠΑΣΟΚ και η κυβέρνηση επιχειρούν να αντιμετωπίσουν με την επιστράτευση εναντίον των συνδικάτων του παραδοσιακού οπλοστασίου που έχουν στην διάθεσή τους (νομοθετικό, δικαστικό, αστυνομικό κλπ) σε συνδυασμό με κομματικές πιέσεις στην προσκείμενη παράταξη ΠΑΣΚ-ΔΥ και τους

¹³⁸⁰ ό.π. σ.217-232

συνδικαλιστές της που διαφοροποιούνταν από την οικονομική κυβερνητική πολιτική . Έτσι η κυβέρνηση επιστράτευσε την περίοδο αυτή δικαστικές παρεμβάσεις στην ΓΣΕΕ, Υπογραφή Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου για ρύθμιση των μισθών και απαγόρευση αυξήσεων, σωρεία δικαστικών αποφάσεων για κήρυξη απεργιών ως «παράνομες και καταχρηστικές» κ.α.

Η περίοδος αυτή 1985-1989 είναι μια περίοδο κρίσης τόσο στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου όσο και στις σχέσεις του πεδίου αυτού με την κυβέρνηση και το κόμμα του ΠΑΣΟΚ, που για το κόμμα αυτό επέφερε ως κόστος την πρώτη του μεγάλη φθορά ως μαζικού κινήματος¹³⁸¹.

3.2.4. Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικής της περιόδου από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.

Από την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ το 1981 και μέχρι την πραγματοποίηση του 25ου Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ το 1983, η οργάνωση υπολειπεται καθώς η ηγεσία της παραμένει πλήρως αδρανοποιημένη και ξεκομμένη από το δημοσιοϋπαλληλικό σώμα με μηδενικές δραστηριότητες.

Ειδικότερα, οι συνδικαλιστικές δυνάμεις που είναι προσκείμενες στο κόμμα της ΝΔ και κυριαρχούσαν ολοκληρωτικά την περίοδο 1974-1981 στα όργανα της ΑΔΕΔΥ θα επιχειρήσουν, ως μια τελευταία προσπάθεια διάσωσής τους, να συγκαλέσουν, τον Σεπτέμβριο του 1982, το 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ με τους δικούς τους όρους¹³⁸² θέλοντας να προλάβουν επικείμενες πρωτοβουλίες της κυβέρνησης στο συνδικαλιστικό πεδίο.

Δεν τα καταφέρνουν όμως και εκεί τελειώνει οριστικά και η συνδικαλιστική τους κυριαρχία στον χώρο της ΑΔΕΔΥ, μια κυριαρχία που είχε ξεκινήσει από τις αρχές της μεταπολιτευτικής περιόδου, το 1974 και διήρκεσε μέχρι το 1983. Το τέλος αυτής της κυριαρχίας ξεκίνησε με την αποδοχή από το δικαστήριο, τον Απρίλιο του 1983, της προσφυγής συνδικαλιστικών οργανώσεων κατά της

¹³⁸¹ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.305

¹³⁸² Γ.Λιάσκος, (1992), σ.138. Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ προσπαθεί να αποκλείσει από το Συνέδριο τους εκπαιδευτικούς, εφοριακούς, ΟΔΕΠΔΥ, ΠΟΤΕΔΥ και ΟΛΜΕ με διάφορες δικαιολογίες ενώ ταυτόχρονα εγγράφει στα μητρώα της περί τις 300 καινούργιες οργανώσεις- σφραγίδες για να είναι σίγουρη.

διοίκησης της ΑΔΕΔΥ και τον διορισμό προσωρινής διοίκησης και ολοκληρώθηκε με τα αποτελέσματα του 25^{ου} Συνέδριου (Δεκέμβριος 1983) της οργάνωσης.

Έχοντας χάσει την πλειοψηφία στα συνδικαλιστικά όργανα της ΑΔΕΔΥ και κυρίως, έχοντας χάσει τον έλεγχο των συνδικαλιστικών διαδικασιών, η συνδικαλιστική αυτή ομάδα, που μέχρι τότε είχε τον πλήρη έλεγχο στα όργανα της ΑΔΕΔΥ, αποδιοργανώθηκε και περιορίστηκε στην συνέχεια να ασκεί χλιαρές και σποραδικές αντιδράσεις απέναντι σε ορισμένες από τις πρωτοβουλίες της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ.

Η ΑΔΕΔΥ με το 25^ο συνέδριο το 1983 πραγματοποίησε μια ριζική ανατροπή συσχετισμών, καθώς η παράταξη του ΠΑΣΟΚ, η ΠΑΣΚ-ΔΥ, κερδίζει την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της οργάνωσης και ένα νέο δημοκρατικό ξεκίνημα με την συμμετοχή πλέον όλων των ζωντανών συνδικαλιστικών δυνάμεων και τάσεων στις διαδικασίες.

Την προηγούμενη περίοδο 1974-1981 στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων, τόσο της ΓΣΣΕ όσο και της ΑΔΕΔΥ, παγιώθηκε μια κάθετη και μετωπική σύγκρουση «φιλοκυβερνητικών» και «αντικυβερνητικών» συνδικαλιστικών δυνάμεων¹³⁸³ σε συνδυασμό, με την κατακόρυφη ενίσχυση των απεργιακών δράσεων προς το τέλος της δεκαετίας και την έντονη μαζική πολιτική κινητοποίηση των μισθωτών που πυροδότησε ελπίδες και προσδοκίες για επίτευξη, στο τέλος της δεκαετίας, κυβερνητικής αλλαγής που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ικανοποίηση των αιτημάτων τους.

Μετά την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία το 1981 ο συνδυασμός μαζικοποίησης και πόλωσης επεκτάθηκε στις κοινωνικές οργανώσεις με πρώτες από όλες τις συνδικαλιστικές¹³⁸⁴, με ισχυροποίηση των οργανώσεων, τόσο λόγω μαζικοποίησης όσο και κύρους από το νέο πολιτικό κλίμα που έφερε η άνοδο ενός «φίλα προσκείμενου» κόμματος το οποίο θεωρούσε τον συνδικαλισμό ως ένα από τα βάρη της δημοκρατίας.

Η μετωπική σύγκρουση «φιλοκυβερνητικών» – «αντικυβερνητικών» συνδικαλιστικών δυνάμεων που κυριαρχούσε την περίοδο 1974-1981, έδωσε την θέση της στην δεκαετία του 1980 στη σύγκρουση και πόλωση μεταξύ των

¹³⁸³ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.192

¹³⁸⁴ ό.π., σ.186

κομματικών- συνδικαλιστικών παρατάξεων καθώς η καθεμιά προωθούσε στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων τις ιδιαίτερες στρατηγικές επιλογές κάθε κόμματος.

Η πόλωση αυτή, που μπορεί να ερμηνευτεί ως μεταφορά στους μαζικούς χώρους της γενικής πολιτικής – κομματικής πόλωσης που επικράτησε αυτή την δεκαετία στην ελληνική πολιτική σκηνή. Η πόλωση αυτή όμως εμπόδισε τόσο στο πολιτικό όσο και στο συνδικαλιστικό πεδίο τη διαμόρφωση μιας συνδικαλιστικής κουλτούρας ουσιαστικού διαλόγου και συνεννόησης και απέκλεισε τη δημιουργία, στο συνδικαλιστικό πεδίο, στοιχειωδών ενωτικών συνδικαλιστικών στρατηγικών που θα μπορούσαν να προωθούσαν μια σχετική αυτονομία του έναντι της κυβέρνησης και των κομμάτων¹³⁸⁵.

Την περίοδο αυτή δημιουργείται ένα νέο ισχυρό θεσμικό πλαίσιο για την ύπαρξη και δράση των συνδικαλιστικών Οργανώσεων και δικαιωμάτων.

Η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ προχωρά στην δημιουργία ενός νέου θεσμικού πλαισίου με την ψήφιση του ν.1264/82 που ενισχύει, όπως παραπάνω είπαμε, θεσμικά, νομικά και εργασιακά το συνδικαλιστικό πεδίο σε σχέση με το παρελθόν, παρά το γεγονός ότι σε διεθνές επίπεδο είχαν αρχίσει να κυριαρχούν οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές και οι καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις σε βάρος της εργασίας¹³⁸⁶.

Η ισχυροποίηση των συνδικάτων όμως μέσα στο νέο πολιτικό, ιδεολογικό πλαίσιο αυτής της δεκαετίας και την ψήφιση του νέου συνδικαλιστικού θεσμικού πλαισίου δεν θα οδηγήσει στην ανάδυση ενός αυτόνομου κοινωνικού υποκειμένου, ικανού να διαπραγματεύεται με μια σχετική τουλάχιστον αυτονομία και ανεξαρτησία από την κυβέρνηση και τα κόμματα τα αιτήματα και συμφέροντα των μισθωτών¹³⁸⁷.

Σχέσεις ΑΔΕΔΥ με κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1981-1989.

Το επίπεδο των σχέσεων αυτών μπορεί να χωριστεί σε τρεις περιόδους.

Η πρώτη περίοδος είναι η περίοδο από την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ το 1981 μέχρι το 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ.

Σε αυτή την περίοδο στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εξακολουθούν να βρίσκονται οι συνδικαλιστές που έλεγχαν την οργάνωση την προηγούμενη δεκαετία,

¹³⁸⁵ ό.π., σ.193

¹³⁸⁶ Δ.Κατσορίδας, (2008), σ.134

¹³⁸⁷ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.195

συνδικαλιστές που προσπαθούσαν εναγωνίως να παραμείνουν στην ηγεσία της οργάνωσης με διάφορα διαδικαστικά τερτίπια, ηγεσία απαξιωμένη και απομονωμένη από τις δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις, με στάση αρνητική απέναντι στις κυβερνητικές πρωτοβουλίες της περιόδου.

Η δεύτερη περίοδος είναι η περίοδο από το 25^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ(1983) μέχρι τις απαρχές της δεύτερης κυβερνητικής περιόδου του ΠΑΣΟΚ (1985).

Στο 25^ο (1983) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ αποκτώντας την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της οργάνωσης, απόκτησε κατά συνέπεια και την δυνατότητα να καθορίζει απόλυτα και την στρατηγική της οργάνωσης απέναντι στις κυβερνητικές πολιτικές της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ.

Μέχρι το τέλος της πρώτης κυβερνητικής περιόδου, που τελειώνει με τις εκλογές του 1985, μπορούμε να παρατηρήσουμε την πλήρη σχεδόν συμπίεση θέσεων και εκτιμήσεων ηγεσίας ΠΑΣΚ-ΔΥ και ΑΔΕΔΥ με την κυβέρνηση στους βασικούς άξονες, στα πλαίσια προώθησης και εφαρμογής της επαγγελλόμενης «αλλαγής».

Όπως προκύπτει χαρακτηριστικά από την μελέτη των ανακοινώσεων της οργάνωσης την περίοδο αυτή αλλά και από όσα δημοσιεύονται στην εφημερίδα «Υπαλληλική», που εκδίδει η οργάνωση από το 1984, η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ στηρίζει την κυβέρνηση και αντιστέκεται σθεναρά σε μια ... «αντεπανάσταση της οικονομικής ολιγαρχίας» και των πολιτικών εκπροσώπων της¹³⁸⁸.

Θεωρεί ότι το συνδικαλιστικό κίνημα οφείλει να συνειδητοποιήσει πιο βαθιά την κατάσταση που διαμορφώνεται και να αναλάβει όλες τις απαραίτητες πρωτοβουλίες για την διαμόρφωση κοινωνικών συσχετισμών που θα προωθούν, θα στηρίζουν και θα επιβάλουν θεσμούς αλλαγής.

Συμπερασματικά, για την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο 1981-1985 στην οποία κυριαρχεί, με απόλυτη πλειοψηφία, η παράταξη του ΠΑΣΟΚ η ΠΑΣΚ-ΔΥ, η εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ το 1981 θεωρείται μια πολύ θετική και ελπιδοφόρα εξέλιξη για την χώρα και τα συμφέροντα των εργαζομένων. Επίσης την περίοδο αυτή υπάρχει ικανοποίηση στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ για την νομοθετική ικανοποίηση αρκετών από τα προβαλλόμενα αιτήματα της οργάνωσης και προσδοκία για την ικανοποίηση κι άλλων αιτημάτων το επόμενο διάστημα.

¹³⁸⁸ Χαρακτηριστικά γι αυτή την στάση βλ. *Υπαλληλική/ΑΔΕΔΥ*, φ.7

Τα δυο μέρη, ηγεσία της ΑΔΕΔΥ και κυβέρνηση, δεν ενεργούν ως συμβαλλόμενοι αλλά ως υποστηρικτές μιας υπόθεσης που θεωρείται εκ προοιμίου «κοινή» και «δίκαιη» και το ζήτημα αυτό θεωρείται λυμένο πριν καν τεθεί, ή καλύτερα, δεν τίθεται γιατί θεωρείται λυμένο, με την έννοια ότι οι συμβαλλόμενοι δεν προσέρχονται ως συμβαλλόμενοι αλλά ως υπέρμαχοι της ίδιας ιδέας, ως «συνοδοιπόροι». ¹³⁸⁹.

Στα πλαίσια αυτά οι κατευθύνσεις των δράσεων της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1981-1985 δεν ήταν προσανατολισμένες προς την προκήρυξη και πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων και για τον λόγο αυτό και οι πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις την περίοδο αυτή είναι υποτυπώδεις, ελάχιστες έως ανύπαρκτες.

Είναι χαρακτηριστικές για την στάση της πλειοψηφούσας ΠΑΣΚ-ΔΥ στα όργανα της ΑΔΕΔΥ έναντι της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ μέχρι και τις εκλογές του 1985, οι αυτοκριτικές επισημάνσεις του κορυφαίου στελέχους της παρατάξης και Προέδρου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ από το 26^ο Συνέδριο Σ. Γιατρά, ότι, ...«στην προσπάθεια αντιμετώπισης του στείρου αντικυβερνητισμού των άλλων παρατάξεων, η ΠΑΣΚ-ΔΥ εγκλωβίστηκε αρκετές φορές στην λογική της άκριτης στήριξης της όποιας κυβερνητικής πολιτικής... Εμφάνισε σε ορισμένες περιπτώσεις συμπτώματα «παραταξιακού πατριωτισμού» με αποτέλεσμα την μειωμένη συμβολή στην ανάπτυξη δημοκρατικού και δημιουργικού διαλόγου»¹³⁹⁰.

Έντονη κριτική¹³⁹¹ για την στάση “ταύτισης” της ΠΑΣΚ-ΔΥ με την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ την περίοδο αυτή, ασκήθηκε και από τις υπόλοιπες παρατάξεις (προσκειμένες στην δεξιά και την αριστερά) στον χώρο της ΑΔΕΔΥ.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι συνολικά στις συνδικαλιστικές οργανώσεις των μισθωτών οι απεργιακές κινητοποιήσεις, κατά την πρώτη αυτή κυβερνητική περίοδο ΠΑΣΟΚ 1981-1985, μειώθηκαν εντυπωσιακά ενώ στο δημοσιοϋπαλληλικό χώρο σχεδόν εξαφανίστηκαν¹³⁹².

Ορισμένοι λόγοι¹³⁹³ που συντέλεσαν καθοριστικά σε αυτό είναι ειδικότερα, οι σημαντικές αυξήσεις στους μισθούς που η κυβέρνηση χορήγησε, η ικανοποίηση

¹³⁸⁹ Π.Κυπριανός, (1997), σ.60-61

¹³⁹⁰ βλ. συνέντευξη Σ.Γιατρά, κορυφαίου στελέχους της ΠΑΣΚ-ΔΥ και Προέδρου της ΑΔΕΔΥ από το 26^ο Συνέδριο της οργάνωσης σε *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τ.χ. 25, Ιανουάριος 1987, σ.16-22,

¹³⁹¹ Αποστολόπουλος Τ, (2004), Τόμος Β, σ.64-71

¹³⁹² Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 394

¹³⁹³ ό.π.

από την κυβέρνηση αρκετών πάγιων αιτημάτων των συνδικαλιστικών οργανώσεων όπως, η θεσμοθέτηση της ΑΤΑ, η αύξηση των κοινωνικών δαπανών, η θέσπιση του νόμου 1264/ 82 για το συνδικαλισμό, η επέκταση της επικουρικής ασφάλισης, η καθιέρωση της εβδομάδας των 40 ωρών , η επικύρωση της ισότητας μεταξύ των δυο φύλλων στις εργασιακές σχέσεις. Επίσης ο φόβος επιστροφής της δεξιάς και μια διάθεση συγκατάβασης ή τουλάχιστον ανοχής προς την κυβέρνηση από την πλευρά των κομμάτων και παρατάξεων της αριστεράς. Στην περίοδο αυτή μπορούμε να παρατηρήσουμε την ύπαρξη ενός κλίματος άτυπης συμπαράταξης ή τουλάχιστον ανοχής απέναντι στην νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ από τα κόμματα και τις συνδικαλιστικές παρατάξεις της αριστεράς. Εντάσεις στις σχέσεις τους παρατηρούνται από το 1983 και προς το τέλος της περιόδου αυτής¹³⁹⁴ .

Το 1983 δημιουργήθηκε και η πρώτη κρίση στην κυβερνητική αυτή περίοδο μεταξύ της κυβέρνησης και των συνδικάτων που σχετιζόταν με την ψήφιση του ν.1365/ 1983 για την κοινωνικοποίηση των επιχειρήσεων δημόσιου χαρακτήρα και κοινής ωφέλειας και ειδικότερα αφορούσε το πολυσυζητημένο τότε άρθρο 4 του ίδιου νόμου. Η ψήφιση του νόμου αυτού συνάντησε την σφοδρή αντίδραση των κομμάτων και των συνδικαλιστικών παρατάξεων της αριστεράς.

Οι νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις αυτής της περιόδου από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ που προέκυψε από το 25^ο Συνέδριο της οργάνωσης το 1983 χαρακτηρίζονται γενικά θετικές και ικανοποιητικές αφού προώθησαν λύσεις σε ορισμένα από τα χρόνια και πάγια συνδικαλιστικά αιτήματα.

Τα νομοθετήματα ¹³⁹⁵ της περιόδου που προκάλεσαν ικανοποίηση στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ αφορούσαν :

- Το νομοθετικό πλαίσιο για το συνδικαλιστικό πεδίο
- Την αποδέσμευση του μισθού από το βαθμό και του βαθμού από τα καθήκοντα προϊσταμένου, την θητεία σε θέσεις προϊσταμένων, την ανακλητότητα
- Την κατάργηση της αρχαιότητας στον βαθμό
- Την καθιέρωση ευρύτατου φάσματος επιλογής προϊσταμένων
- Την καθιέρωση κινήτρων για την ανάληψη ευθύνης
- Τα υπηρεσιακά συμβούλια με εκπροσώπους εργαζομένων

¹³⁹⁴ Σ.Σακελλαρόπουλος, (2001), σ. 394

¹³⁹⁵ Αποστολόπουλος Γ,(2004), Τόμος Β, σ.10

- Την προσπάθεια βελτίωσης των σχέσεων κράτους-πολίτη

Οι θεσμικές νομοθετικές παρεμβάσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν :

- Με τον ν. 1264/ 82 για το συνδικαλιστικό πεδίο
- Με τον ν. 1405/ 83 για την διαδοχική ασφάλιση
- Με τον Ν. 1320 / 83, για τις προσλήψεις στο δημόσιο
- Με τον ν. 1388 / 83 για την ίδρυση ΕΣΔΔ
- Με τον ν.1400 / 83 για νέο σύστημα αξιολόγησης με θεσμοθέτηση των υπηρεσιακών συμβουλίων με συμμετοχή και των εργαζομένων
- Με τον ν.1476 / 84 για μονιμοποίηση συμβασιούχων
- Με τον ν.1505 / 84 για Νέο Μισθολόγιο στη ΔΔ, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ
- Με τον ν.1256 / 82 για κατάργησης της πολυθεσίας

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι υπάρχουν ζητήματα που δεν έχουν αντιμετωπιστεί καθόλου ή άλλα που η λύση τους έχει καθυστερήσει αδικαιολόγητα.

Τέτοια θέματα είναι¹³⁹⁶:

-Ο Νέος Υπαλληλικός Κώδικας που θα πρέπει να επανακαθορίσει σε δημοκρατικό πλαίσιο το σύνολο των εργασιακών σχέσεων των δημοσίων υπαλλήλων με αντικειμενικές υπηρεσιακές μεταβολές, προσλήψεις, δικαιώματα-υποχρεώσεις, κ.λπ. Καλείται η κυβέρνηση να προχωρήσει όσο το δυνατόν γρηγορότερα και αρτιότερα στην ολοκλήρωση των εργασιών της επιτροπής του Υπαλληλικού Κώδικα..

-Η ψήφιση νέου Μισθολογίου και νέου βαθμολογίου¹³⁹⁷

-Η ΑΔΕΔΥ την περίοδο μέχρι το 1985 προβάλλει με ιδιαίτερη ένταση το αίτημα για την χορήγηση πλήρων **πολιτικών δικαιωμάτων** για τους δημοσίου υπαλλήλους. Το πρόβλημα αυτή επιτείνεται με τις παραπομπές δημοσίων υπαλλήλων στα δικαστήρια , παρά το γεγονός ότι η πολιτική δράση των δημοσίων υπαλλήλων είναι όχι μόνο επιθυμητή αλλά και αναγνωρισμένη στη πράξη από όλα τα πολιτικά κόμματα και γι αυτό το λόγο κοινωνικά αποδεκτή.¹³⁹⁸

-Η μη προώθηση της οργανωτικής αναδιάρθρωσης των Δημοσίων Υπηρεσιών τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο

¹³⁹⁶ Δημόσιος Τομέας 1, (1985), σ.32, Αποστολόπουλος Τ, (2004), Τόμος Β, σ. 10-15

¹³⁹⁷ Ψηφίστηκε τελικά «νέο βαθμολόγιο» την επόμενη κυβερνητική περίοδο με Ν.1586/ 1986

¹³⁹⁸ Αποστολόπουλος Τ, Τόμος Β, σ. 11

-Η μη καθιέρωση του **κοινωνικού ελέγχου** και των ολομελειών των εργαζομένων στη διοίκηση

-Η μη ύπαρξη πολιτικής απόφασης για την οργάνωση και τη λειτουργία της **Σχολής Δημόσιας Διοίκησης** με καθολικό επιμορφωτικό χαρακτήρα και προγράμματα, έτσι ώστε να βελτιωθούν σημαντικά οι παρεχόμενες στους πολίτες υπηρεσίες και για να γίνει η ίδια η δημόσια διοίκηση το κατάλληλο όργανο παρέμβασης στην αναπτυξιακή προσπάθεια του τόπου

-Η διοικητική αυτοτέλεια της περιφέρειας.

Η ΑΔΕΔΥ προτείνει να θεσμοθετηθεί όργανο κοινωνικού ελέγχου στη δημόσια διοίκηση που θα κινείται μέσα στα πλαίσια της αλλαγής του ρόλου και του προσανατολισμού της δημόσιας διοίκησης . Σε ένα τέτοιο όργανο κυρίαρχη θέση έχει η συμμετοχή και ο έλεγχος του Κοινωνικού Συνόλου σε κάθε επίπεδο, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό με ουσιαστικές, δημιουργικές αρμοδιότητες και διάφανες διαδικασίες

-Να νομοθετηθεί θεσμός Ολομέλειας σε κάθε επίπεδο οργανικής μονάδας και σε όλες τις υπηρεσίες του Δημοσίου και ΝΠΔΔ

-Τροποποίηση στο σύστημα προσλήψεων.

Προτείνει την θεσμοθέτηση καθολικού και αντικειμενικού συστήματος προσλήψεων στο Δημόσιο Τομέα με παράλληλη επέκταση των ευνοϊκών διατάξεων του ν.1476/84 σε όσους συμβασιούχους υπηρετούν σήμερα και καλύπτουν πάγιες ανάγκες λειτουργίας του Δημοσίου Τομέα

Η ΑΔΕΔΥ προτείνει να διορθωθεί νομοθετικά το μηχανογραφικό σύστημα προσλήψεων του ν.1320/83 ώστε :

Α. Να αποτελεί το μοναδικό τρόπο πρόσληψης σε όλο το Δημόσιο τομέα όπως αυτός έχει περιγραφεί με τον ν.1256/82

Β. Θέσπιση κριτηρίων με διαφοροποίηση στους συντελεστών υπολογισμού των.

Γ. Να προβλεφθεί η ολική κατάργηση του θεσμού των συμβασιούχων αορίστου ή ορισμένου χρόνου

- θεσμοθέτηση **μικτού οργάνου** ανώτατου βαθμού λειτουργίας μεταξύ των μελών της κυβέρνησης και των μελών του τριτοβάθμιου συνδικαλιστικού φορέα των εργαζομένων στο Δημόσιο. Σκοπός του οργάνου να είναι η εξέταση κάθε

εργασιακού θέματος που απασχολεί τους εργαζομένους και η ανάληψη υποχρέωσης υλοποίησης κάθε συμφωνηθέντος ζητήματος με ρυθμίσεις καθολικές για τη δημόσια διοίκηση .

Ακόμη, τα ακόλουθα ζητήματα¹³⁹⁹ αποτελούν το άμεσο θεσμικό πλαίσιο διεκδίκησης της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή:

-Η καθιέρωση θεσμού κοινωνικού έλεγχου στη δημόσια διοίκηση και θεσμού ολομελειών εργαζομένων σ' αυτήν.

-Σύστημα αξιολόγησης. Η ιστορική αποτίμηση των κυρίαρχων στοιχείων των μέχρι σήμερα συστημάτων αξιολόγησης , καταγράφει με σαφήνεια τις παραπάνω εκτιμήσεις. Το προηγούμενο σύστημα αξιολόγησης (ΦΕΚ 1071/72Β) που προβλεπόταν από την Κανονιστική πράξη του ΑΣΔΥ 1272/72.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι σωστά καταργήθηκε το προηγούμενο σύστημα αξιολόγησης. Όμως και το σύστημα που θεσμοθετήθηκε με το Π.Δ. 581/1984 και ισχύει σήμερα, παρά το γεγονός ότι αντιμετώπισε θετικότερα το ζήτημα, είχε προδιαγραφμένη την χρονική και παρεμβατική του εμβέλεια από την στιγμή που είχε ως αναφορά ένα βαθμολόγιο που βρίσκονταν στην τελευταία φάση της κατάργησης του. Ο άξονας αξιολόγησης μετατέθηκε προς ρεαλιστικότερα κριτήρια (επαγγελματική κατάρτιση, ποιοτική και ποσοτική απόδοση, πρωτοβουλία, συμπεριφορά προς τους πολίτες, κ.λπ.).

Το σημαντικότερο όμως αρνητικό γεγονός , κατά την ΑΔΕΔΥ, για τη δημόσια διοίκηση είναι η διατήρηση της υποβαθμισμένης πολιτικής και κοινωνικής θέσης των εργαζομένων στο Δημόσιο.

Τέλος, γίνεται από την ΑΔΕΔΥ η διαπίστωση ότι .. «ο οποιοσδήποτε πολιτικός δισταγμός για θεσμικές αλλαγές στη δημόσια διοίκηση με επιχειρήματα που στηρίζονται στην ανωριμότητα της κοινωνίας αποτελούν «ψευτοδιλήμματα»¹⁴⁰⁰.

Οι βασικές εκτιμήσεις της ΑΔΕΔΥ για την κυβερνητική πολιτική στους τομείς της Εισοδηματικής- μισθολογικής πολιτικής και στο φορολογικό είναι οι ακόλουθες:

¹³⁹⁹ Αποστολόπουλος Τ, (2004), Τόμος Β, σ. 15

¹⁴⁰⁰ ό.π., σ. 12

Η γενική αποτίμηση της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ για την εξέλιξη των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων στο διάστημα 1982-1985 είναι θετική, καθώς θεωρεί ότι για τους μέσους και κατώτερους μισθούς οι αυξήσεις ξεπέρασαν, ιδιαίτερα για τους κατώτερους, τα επίπεδα του Δ.Τ.Κ.

Ειδικότερα εκτιμά ότι :

Το 1982 ► το έτος αυτό θεωρείται από την ΑΔΕΔΥ ως η αρχή μιας νέας περιόδου για την θετική οικονομική αντιμετώπιση των εργαζομένων.

Το 1982 ο πληθωρισμός είναι 21% και η μέση αύξηση μισθών για χαμηλούς και μεσαίους μισθούς ξεπέρασαν αρκετά τον πληθωρισμό ενώ για τους καταληκτικούς μισθούς κινήθηκαν στα επίπεδα του πληθωρισμού και λίγο παραπάνω.

Από 1-1-1982 καταβάλλεται διορθωτικό ποσό από 2.500 –5000δρχ - ποσό πολύ σημαντικό για τα μισθολογικά δεδομένα της εποχής
Ως πρώτο μέτρο υπέρ της ενίσχυσης των μισθωτών λαμβάνεται από 1.1.1982 η καταβολή διορθωτικού ποσού που είναι 5.000 για τους μισθωτούς κάτω των 20.000 δρχ. που κρίθηκε ως ικανοποιητική δεδομένου ότι ο πληθωρισμός στο ίδιο διάστημα κινήθηκε στα επίπεδα του 21%.

Το 1983 ► πληθωρισμός 20% - αύξηση μισθών κατά 19% - αρχή καταβολής της ΑΤΑ-διαφορά 1% από ετεροχρονισμό της ΑΤΑ
Καταβάλλεται η ΑΤΑ όπως καθιερώθηκε το 1982, με τη διαφορά ότι ετεροχρονίζεται η καταβολή της και συμπερασματικά, το 1983 δεν αναπροσαρμόστηκε στα επίπεδα που έπρεπε και υπήρξε δραχμική μείωση..

Το 1984 ► Καθιερώθηκε και άρχισε η εφαρμογή του Ενιαίου Μισθολογίου που ολοκληρώθηκε το 1985 και προέκυψαν αυξήσεις οι οποίες ήταν επιπλέον αναπροσαρμογές της ΑΤΑ.

Επίσης αύξηση σημειώθηκε και στα οικογενειακά επιδόματα.

Η Τρίτη περίοδος ξεκινά μετά τις εκλογές του 1985 μέχρι το τέλος της δεύτερης κυβερνητικής περιόδου του ΠΑΣΟΚ το 1989.

Σε αυτή την περίοδο υπάρχει ραγδαία μεταβολή στις σχέσεις της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ με την κυβέρνηση συγκριτικά με την περίοδο 1983-1985. Ενώ την περίοδο 1983-1985 το βασικό χαρακτηριστικό αυτής της σχέσης ήταν η

συμπόρευση, μετά τον Οκτώβριο του 1985 και την εξαγγελία των μέτρων από την πλευρά της κυβέρνησης, το βασικό χαρακτηριστικό αυτής της σχέσης είναι πλέον το στοιχείο της σύγκρουσης.

Η δεύτερη κυβερνητική περίοδο του ΠΑΣΟΚ, με την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ στις 2 Ιουνίου 1985, ξεκίνησε ελπιδοφόρα για την ηγεσία της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ, καθώς αυτή η εκλογική αναμέτρηση που χαρακτηρίζεται, ίσως ... «η σημαντικότερη στη σύγχρονη ιστορία της πατρίδας μας».¹⁴⁰¹

Το αποτέλεσμα των εκλογών αυτών, όπου το ΠΑΣΟΚ κέρδισε με ποσοστό 45,82%, η εφημερίδα της ΑΔΕΔΥ *Υπαλληλική* το χαρακτήρισε« τρανή απόδειξη ότι το λαϊκό κίνημα και οι εργαζόμενοι στον τόπο μας είναι σταθερά προσανατολισμένοι στο δρόμο για εθνική ανεξαρτησία, τη λαϊκή κυριαρχία, την κοινωνική απελευθέρωσή τους από τα δεσμά της εξάρτησης και της υποταγής ... Οι εργαζόμενοι στη ΔΔ, τα ΝΠΔΔ, και των ΟΤΑ χαιρετίζουν τη νέα ιστορική νίκη του λαού και καλούν την κυβέρνηση να βαδίζει γοργά και σταθερά στο σοσιαλισμό και την δημοκρατία ... Περιθώρια για πισωγυρίσματα, αντιφάσεις, καθυστερήσεις, απογοητεύσεις, άγονες αντιπαραθέσεις και συγχύσεις στο μπλοκ των κοινωνικών δυνάμεων που «δυνάμει και ουσία» στηρίζουν την αλλαγή δεν ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΙΑ...Οι εργαζόμενοι στηρίζουν την αλλαγή για σοσιαλισμό ειρήνη και εθνική ανεξαρτησία»¹⁴⁰² .

Η εκλογική αυτή νίκη του ΠΑΣΟΚ βρίσκει την παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ να κατέχει την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ την οποία είχε κατακτήσει στο 25^ο Συνέδριο (1983) της οργάνωσης.

Τον Οκτώβριο του 1985 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εξαγγέλλει μέτρα στα πλαίσια μιας «περιοριστικής»¹⁴⁰³ εισοδηματικής –μισθολογικής πολιτικής με την εφαρμογή ενός «σταθεροποιητικού προγράμματος».

Τα μέτρα αυτά συνάντησαν την άμεση και σφοδρή αντίθεση και απόρριψη τόσο των συνδικαλιστικών οργανώσεων και συνδικαλιστικών δυνάμεων όσο και όλων των κομμάτων της αντιπολίτευσης.

¹⁴⁰¹ *Υπαλληλική/ΑΔΕΔΥ*, φ.7 (Ιούνιος 1985).

¹⁴⁰² ό.π.

¹⁴⁰³ . Γ. Βούλγαρης, (2001), σ.288-305 και σ.303

Στα μέτρα αυτά αντέδρασε με σφοδρότητα και σημαντικός αριθμός στελεχών της ΠΑΣΚΕ στην ΓΣΣΕ, στις ΔΕΚΟ, στην ΑΔΕΔΥ καταψηφίζοντάς τα στις συνδικαλιστικές τους οργανώσεις μαζί με τους συνδικαλιστές της αντιπολίτευσης.

Συγκεκριμένα στον χώρο της ΑΔΕΔΥ, η Ε.Ε της οργάνωσης, σε συνεδρίασή που πραγματοποιήθηκε αμέσως μετά την εξαγγελία των οικονομικών μέτρων (την 14-10-85), δηλώνει ότι δεν αποδέχεται ως τετελεσμένα τα συγκεκριμένα μέτρα που εξαγγέλθηκαν, ότι αποχωρεί άμεσα από το ΕΣΑΠ και ζητεί άμεση συνάντηση με τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

Στην συνέχεια επίσης, το Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ σε συνεδρίασή του που πραγματοποιήθηκε λίγες μέρες μετά (στις 21-10-85), θεωρεί ότι τα μέτρα αυτά δεν είναι προϊόν διαλόγου με τους εργαζόμενους και τους φορείς τους, θεωρεί τα μέτρα μονομερή, που ρίχνουν τα μεγαλύτερα βάρη στους εργαζόμενους και θεωρεί ότι τα χαμηλά εισοδήματα δεν αντέχουν θυσίες, ότι πρέπει να προστατευτούν, ότι η ΑΤΑ είναι αμυντικός μηχανισμός προστασίας του εισοδήματος.

Αποφασίζει την κήρυξη 24ωρης απεργίας στις 30-10-1985 και συγκέντρωση την ίδια μέρα των εργαζομένων στο γήπεδο «ΣΠΟΡΤΙΓΚ» η οποία καταλήγει σε ψήφισμα με το οποίο καταγγέλλονται τα οικονομικά κυβερνητικά μέτρα και αναγγέλλονται κι άλλες αγωνιστικές κινητοποιήσεις.

Σχεδόν ομόφωνα τα συνδικαλιστικά στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ που είναι εκλεγμένα στα όργανα της ΑΔΕΔΥ (σε Ε.Ε και Γ.Σ) καθώς και ο Πρόεδρος της παράταξης και Πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ Δ. Κίτσιος τάχτηκαν από την αρχή σταθερά αντίθετοι σε αυτή την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Οι βασικές ρυθμίσεις του «σταθεροποιητικού» προγράμματος που εξήγγειλε η κυβέρνηση, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, θα μειώσουν σημαντικά το εισόδημα των δημοσίων υπαλλήλων την επόμενη περίοδο.

Οι μέσες πραγματικές αποδοχές των μισθωτών εκτιμήθηκε ¹⁴⁰⁴ ότι μειώθηκαν στην διετία αυτή κατά 12,5% και συνολικά οι μισθοί (με εξαίρεση τους κατώτερους μισθούς) γύρισαν στα επίπεδα του 1980, χάνοντας την αύξηση που είχαν κερδίσει στα πρώτα χρόνια των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ.

¹⁴⁰⁴ Γ. Βούλγαρης, (2001), σ.303

Στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων και στο εσωτερικό της ΠΑΣΚ-ΔΥ υπήρξαν έντονες διαφορές απόψεων και εκτιμήσεων που έφτασαν και σε επίπεδο σύγκρουσης, μεταξύ των υποστηριχτών της οικονομικής κυβερνητικής πολιτικής και όσων εξέφραζαν την αντίθεσή τους σε αυτήν.

Χαρακτηριστικά, για την απεργία της 30-10-1985 που αποφάσισε να πραγματοποιήσει η ΑΔΕΔΥ, δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα της «Υπαλληλική»¹⁴⁰⁵ δύο διαφορετικές - αντιθετικές προσεγγίσεις.

Η πρώτη, προέρχεται από ορισμένους δασκάλους σχολείου της Χίου που χαρακτηριστικά αναφέρουν σε τηλεγράφημά τους προς την ΑΔΕΔΥ: « Μετέχοντας στην απεργία της 30-10-85 το κάνουμε από συνδικαλιστική συνέπεια σε αποφάσεις οργάνων. Είμαστε αντίθετοι σε τέτοια μορφή αγώνα με συνέπειες πολιτικής αποσταθεροποίησης. Δεν μετέχουμε σε μελλοντικές απεργίες»

Η άλλη, προέρχεται από το Δ.Σ της ΔΟΕ και υπογράφεται από τον Πρόεδρο και Γεν. Γραμματέα, στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ, που χαρακτηριστικά αναφέρουν ότι ...« αδιαφορώντας για ψευτο διλήμματα που ενσπείρουν διάφοροι κύκλοι για να υπονομεύσουν αυριανό αγώνα εντείνετε προσπάθειες για επιτυχία του. Διδασκαλικός κλάδος αναδεχθεί και πάλι πρωτοπορία δημοσιοϋπαλληλικού κινήματος, σύλλογοι λεκανοπεδίου αττικής ενημερώνουν συναδέλφους για παν-αθηναϊκή παν-δημοσιοϋπαλληλική αγωνιστική συγκέντρωση που οργανώνει η ΑΔΕΔΥ στο ΣΠΟΡΤΙΓΚ ημέρα απεργίας τετάρτη 30-1-85 και ώρα 10.30 π.μ. Κανένας να μην λείψει από τον αγώνα, η νίκη είναι του συνδικαλιστικού κινήματος».

Πολύ χαρακτηριστική και ενδεικτική για τον χαρακτήρα, τις μορφές και την κλιμάκωση της ενδο-συνδικαλιστικής κρίσης εκείνη την περίοδο στον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο, είναι η κρίση που έλαβε χώρα στον συνδικαλιστικό χώρο της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος (ΔΟΕ)¹⁴⁰⁶.

¹⁴⁰⁵ *Υπαλληλική/ΑΔΕΔΥ*, φ.10-11, (1985), σ.21

¹⁴⁰⁶ Στο ΔΣ της ΔΟΕ η παράταξη της ΠΑΣΚ (συνδικαλιστική παράταξη προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ) διαθέτει, από το προηγούμενο Συνέδριο (τον Ιούνιο του 1985), απόλυτη πλειοψηφία με 6 έδρες στις 11. Η ΔΗΚΙ (ΝΔ) διαθέτει 4 έδρες και 1 έδρα η ΔΕΕ (ΚΚΕ).

Το ΔΣ της ΔΟΕ λαμβάνει απόφαση να προβεί σε αγωνιστικές κινητοποιήσεις στις 13.9.1985 και να λάβει ενεργά μέρος και στις απεργιακές κινητοποιήσεις της ΑΔΕΔΥ, με την υπερψήφιση και συνδικαλιστικών στελεχών της ΠΑΣΚ με επικεφαλής τον πρόεδρο Μ.Παπαχρήστο,

Οι αποφάσεις αυτές πυροδότησαν συγκρούσεις στο εσωτερικό της ΠΑΣΚ-ΔΟΕ που κορυφώθηκαν με την 24ωρη αυτή απεργία του κλάδου στις 13.9.1985 αλλά και την ενεργή συμπαράταξή της ΔΟΕ μ στις απεργίες και αγωνιστικές δράσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο εκείνη.

Η διαφοροποίηση από την κυβερνητική πολιτική σημαντικής ομάδας στελεχών της ΠΑΣΚ-ΔΥ που μετέχουν στα όργανα της ΑΔΕΔΥ, οδηγεί το ΠΑΣΟΚ, παρά το γεγονός ότι τυπικά η ΠΑΣΚ-ΔΥ κατέχει την απόλυτη πλειοψηφία, σε απώλεια ουσιαστικά του ελέγχου σε αυτήν την συνδικαλιστική οργάνωση.

Η στάση όμως του ΠΑΣΟΚ απέναντι στην διαφοροποίηση των στελεχών της ΠΑΣΚ-ΔΥ που μετέχουν στα όργανα της ΑΔΕΔΥ δεν υπήρξε ίδια με αυτήν που ακολούθησε απέναντι στα αντίστοιχα στελέχη που διαφοροποιήθηκαν στον χώρο της ΓΣΕΕ.

Στην ΑΔΕΔΥ δεν επιχειρήθηκε δικαστική παρέμβαση για «αποκατάσταση» της φιλοκυβερνητικής συνδικαλιστικής πλειοψηφίας όπως έγινε στην ΓΣΕΕ.

Οι έντονες πολιτικές και συνδικαλιστικές αντιδράσεις που ακολούθησαν την εφαρμογή αυτής της πολιτικής, παρά το ότι δεν κατάφεραν να προκαλέσουν την άμεση αλλαγή της, εντούτοις συνέβαλαν στην αλλαγή αυτής της πολιτικής

Την παραμονή της απεργίας της 13-9-85,, κυκλοφόρησε στα ΜΜΕ ανακοίνωση του συνδικαλιστικού στελέχους της ΠΑΣΚ και Αντιπρόεδρου της ΑΔΕΔΥ Ιατρίδη, αλλά και του Γεν. Γραμματέα της ΔΟΕ Θ. Μπάκα, με την οποία καλούσε τους ΠΑΣΚίτες δασκάλους να μην απεργήσουν και κατήγγελλε τον πρόεδρο της ΔΟΕ για εξαπάτηση του κλάδου και της κοινής γνώμης.

Η απεργία αυτή πραγματοποιήθηκε με συμμετοχή του κλάδου με ποσοστό 73%- (κατά την εκτίμηση του Προέδρου της ΔΟΕ). Μετά την απεργία αυτή, το ΔΣ της ΔΟΕ παρέπεμψε τον Γεν. Γραμματέα της Θ. Μπάκα για διαγραφή στην πρώτη Γ.Σ του κλάδου και για τον Δ.Ιατρίδη πρότεινε την απομάκρυνσή του από την Αντιπροεδρία της ΑΔΕΔΥ. Τελικά τίποτε από τα δύο δεν έγινε και το μόνο αποτέλεσμα ήταν μια εξαμηνιαία πλήρη αδρανοποίηση –παράλυση της ΔΟΕ μέχρι την έκτακτη Γ.Σ του κλάδου στις 21–2-1986, όπου την παραμονή της, ο Γεν. Γραμματέας της Θ.Μπάκας υποβάλλει την παραίτηση του από το όργανο. Στο ΓΣ της ΔΟΕ στις 23.6.86,σε μυστική ψηφοφορία για τα πεπραγμένα του ΔΣ, η εισήγηση καταψηφίστηκε από τη ΔΗΚΙ, τη ΔΕΕ αλλά και από 35 συνδικαλιστές της ΠΑΣΚ, με αποτέλεσμα την κορύφωση της κρίσης στον χώρο της ΔΟΕ.

Ο πρόεδρος του ΔΣ της ΔΟΕ Μ.Παπαχρήστου και στέλεχος της ΠΑΣΚ (μέλος ΠΑΣΟΚ και ΠΑΣΚ από το 1975 και μέλος του καθοδηγητικού οργάνου του ΠΑΣΟΚ στον τομέα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Θεσμών), χαρακτηρίζει τους 35 συνδικαλιστές της ΠΑΣΚ «αποστάτες της ΠΑΣΚ», την καταψήφιση των πεπραγμένων της ΔΟΕ «έγκλημα», καταγγέλλει ότι αυτοί καθοδηγούνται από κέντρα και πάτρωνες στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ που αρνείται όμως να τους κατονομάσει συγκεκριμένα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, τα πεπραγμένα της ΔΟΕ καταψηφίστηκαν με βάση δυο εντελώς διαφορετικές και αντίθετες μεταξύ τους προσεγγίσεις για την στάση της ΔΟΕ εκείνη την περίοδο.

Από τις παρατάξεις ΔΗΚΙ και ΔΕΕ καταψηφίστηκαν με την κατηγορία στο ΔΣ της οργάνωσης για εφησυχασμό και συναινετική διάθεση στις σχέσεις του με την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και καταψηφίστηκαν επίσης και από 35 συνδικαλιστές της ΠΑΣΚ από «κομματικό πατριωτισμό» επειδή η ηγεσία της ΔΟΕ, και κυρίως ο πρόεδρός της, ακολούθησε κατά τα στελέχη αυτά, αντικυβερνητική πολιτική και στάση υπονομευτική προς την κυβέρνηση.

Στην συνέχεια, ο πρόεδρος της ΔΟΕ Μ.Παπαχρήστος διεγράφη από το ΠΑΣΟΚ και μαζί με άλλα στελέχη προχώρησε στην σύσταση «Προσωρινής Εκλογικής Επιτροπής Αγώνα» της ΠΑΣΚ Δασκάλων με στόχο να εμφανιστεί ενιαία η παράταξη στις αρχαιρεσίες της ΔΟΕ τον ερχόμενο Σεπτέμβριο 1986.

Πέντε συνδικαλιστικά στελέχη της ηγεσίας της ΔΟΕ - ΠΑΣΚ απευθύνουν ανοικτή επιστολή στον πρόεδρο της ΔΟΕ που τον καλούν να πειθαρχήσει στη βούληση της παράταξης διαχωρίζοντας την θέση τους από τις πράξεις του, κατηγορώντας τον για προσπάθεια αλλαγής συσχετισμών στη ΔΟΕ σε βάρος της ΠΑΣΚ, για αδυναμία σύνθεσης των αντιθέσεων, για παραταξιακές συγκεντρώσεις και διαδικασίες και για διοχέτευση παραπλανητικών πληροφοριών στον τύπο». *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* τ.χ. 19-20, Ιούλιος -Αύγουστος. 1986), σ.22-29 και τ.χ. 21, Σεπτέμβριος 1986, σ. 71-72.

αργότερα και την αντικατάστασή της από φάση ξανά «επεκτατικής» πολιτικής, όταν το «σταθεροποιητικό» πρόγραμμα της συγκεκριμένης περιόδου διακόπηκε¹⁴⁰⁷ αιφνιδιαστικά από Α.Παπανδρέου στις 25-11-1987.

Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ στον απολογισμό που κατέθεσε στο 27^ο συνέδριο(1989) για την οικονομική κυβερνητική πολιτική των ετών 1985-1987 εκτιμά ότι, ... «στα πλαίσια του διεισδυτικού σταθεροποιητικού προγράμματος των ετών 1985-1987 τα βάρη για το ξεπέρασμα της οικονομικής κρίσης έχουν φορτωθεί για μια ακόμη φορά μονόπλευρα στις πλάτες των λαϊκών στρωμάτων»¹⁴⁰⁸ και ότι «παρά την καθολική αντίδραση του συνδικαλιστικού κινήματος η κυβέρνηση επέμεινε στην εφαρμογή του προγράμματος αυτού με δυσμενείς επιπτώσεις στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων και γενικότερα στην αντιμετώπιση των προτεραιοτήτων που το μαζικό κίνημα έθετε (στέγη, υγεία, παιδεία, κοινωνική ασφάλιση)»¹⁴⁰⁹.

Η ΑΔΕΔΥ όλη αυτή την περίοδο καταγγέλλει και μια κυβερνητική εισοδηματική – μισθολογική πολιτική που είχε, όπως εκτιμά ως πάγιο χαρακτηριστικό γνώρισμά της την επιλεκτική χορήγηση κλαδικών επιδομάτων σε επιμέρους κλάδους ή και σε μεμονωμένες υπηρεσιακές μονάδες.

Οι βασικές εκτιμήσεις της ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές παρεμβάσεις σε θεσμικό επίπεδο στην Δημόσια Διοίκηση και την δημοσιοϋπαλληλία είναι οι ακόλουθες:

Για τις κυβερνητικές νομοθετικές παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν σε θεσμικό επίπεδο¹⁴¹⁰ από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ την περίοδο 1985-1989 η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι αυτές δεν ανταποκρίνονταν στις προτάσεις και επιδιώξεις της οργάνωσης και ότι οι όποιες θετικές ρυθμίσεις δεν ολοκληρώθηκαν ή δεν εφαρμόστηκαν στην πράξη.

Ειδικότερα,

- Ο νόμος για τις προσλήψεις στο δημόσιο με το σύστημα «των μορίων» εφαρμόστηκε μόνο μια φορά και για περιορισμένο αριθμό υπαλλήλων (ο διαγωνισμός που προκηρύχθηκε για το 1988 για 8.000 θέσεις δεν έγινε ποτέ),

¹⁴⁰⁷ Γ.Βούλγαρης, (2001), σ.303

¹⁴⁰⁸ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), σ.101-102

¹⁴⁰⁹ ό., π. σ. 102

¹⁴¹⁰ Δημόσιος Τομέας τχ. 50, Νοέμβρ. 1989.

- Η δυνατότητα μετατάξεων, που ξεκίνησε ως θετικό μέτρο, εξελίχτηκε σε δυνατότητα ρουσφετολογικών μετατάξεων,
- Το Βαθμολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων δεν εφαρμόστηκε ποτέ ουσιαστικά,
- Ψηφίστηκε ο νόμος για τα Υπηρεσιακά Συμβούλια τα οποία όμως μετά από 1 χρόνο λειτουργίας ουσιαστικά πάγωσαν και απετράπη δυσμενής αλλαγή του νόμου μετά από παρέμβαση της ΑΔΕΔΥ.
- Τα πολιτικά δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων και κυρίως η ρύθμιση για ΟΤΑ ήταν από τις θετικές ρυθμίσεις της περιόδου.

3.2.5. Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1981-1989.

Με την ψήφιση από την κυβέρνηση του θεσμικού πλαισίου για τον συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις το 1982, μπορούμε να παρατηρήσουμε, ότι παγιώνεται¹⁴¹¹ πλέον και το οργανωτικό μοντέλο πάνω στο οποίο θα βασιστεί έκτοτε η ανάπτυξη των συνδικαλιστικών οργανώσεων στην Ελλάδα, έχοντας ως βασικά χαρακτηριστικά του:

1 - Την απουσία της δυνατότητας των συνδικαλιστικών οργανώσεων να καθορίζουν οι ίδιες, μέσω της δυνατότητας αυτορρύθμισης, τις αρχές και τους κανόνες λειτουργίας τους, καθώς συνεχίζεται η πρακτική του παρελθόντος για θέσπιση των κανόνων λειτουργίας από τις κυβερνήσεις, με νομοθετικές ρυθμίσεις, με λεπτομερειακό μάλιστα τρόπο, (έστω και αν οι νομοθετικές αυτές ρυθμίσεις της πρώτης αυτής περιόδου διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ θεωρήθηκαν, σε πολλά τους σημεία σύμφωνες με τις προτάσεις των συνδικάτων εκείνη την περίοδο).

2- την θέσπιση ύπαρξης και λειτουργίας των συνδικαλιστικών παρατάξεων, άμεσα προσκείμενων στα πολιτικά κόμματα, ως βασικού πυλώνα των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Η θεσμική δυνατότητα ύπαρξης και λειτουργίας των συνδικαλιστικών παρατάξεων, ως ικανοποίηση αντίστοιχου πάγιου συνδικαλιστικού αιτήματος

¹⁴¹¹ Ο ν..2164/82 παραμένει ο βασικός νόμος για την ρύθμιση του ελληνικού συνδικαλιστικού πλαισίου σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο.

και ως στοιχείο εκδημοκρατισμού του συνδικαλιστικού πεδίου, συνοδεύεται έκτοτε από έντονες στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου συζητήσεις και αμφισβητήσεις¹⁴¹², καθώς από πολλές πλευρές θεωρείται ως μια βασική αιτία κατ ουσία πολυδιάσπασης της ενιαίας δομής των συνδικάτων, μέσω της μηχανιστικής μεταφοράς στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων του πολιτικού- κομματικού ανταγωνισμού που κυριαρχεί στην πολιτική ζωή.

Στο επίπεδο των συνδικαλιστικών παρατάξεων η ΠΑΣΚ-ΔΥ, παράταξη του ΠΑΣΟΚ στην ΑΔΕΔΥ και τον δημοσιοϋπαλληλικό χώρο κατακτά την περίοδο μετά το 1981 ραγδαία άνοδος στις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις, η οποία αποκρυσταλλώθηκε στα αποτελέσματα του 25^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ το 1983. Στο συνέδριο αυτό η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ έλαβε απόλυτη πλειοψηφία, σε βάρος, κυρίως των συνδικαλιστικών δυνάμεων που έλεγχε η ΝΔ, αποκτώντας όμως και εδραιώνοντας και ηγεμονία έναντι και των συνδικαλιστικών παρατάξεων της κομμουνιστικής αριστεράς (ΚΚΕ και ΚΚΕ Εσωτερικού) οι οποίες εξακολουθούν να διαθέτουν αξιοσημείωτη επιρροή στις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ αυξάνει σταδιακά μετά το 1981 την συνδικαλιστική εκλογική της επιρροή και δύναμη, αφενός μέσω της γενικής ιδεολογικο- πολιτικής κυριαρχίας του ΠΑΣΟΚ στην ελληνική κοινωνία την περίοδο αυτή, αλλά αφετέρου και μέσω της χρήσης και εκμετάλλευσης των πολλαπλών δυνατοτήτων στο χώρο της δημόσιας διοίκησης και του κρατικού μηχανισμού που παρείχε στην παράταξη αυτή η πολύχρονη κυβερνητική εξουσία του ΠΑΣΟΚ .

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ, ως η συνδικαλιστική παράταξη του κυβερνώντος κόμματος, απέκτησε μια προνομιακή δυνατότητα παροχής πολλαπλών πελατειακών εξυπηρετήσεων στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης (σε ζητήματα προσωπικού και εσωτερικών μεταβολών όπως, προσλήψεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις, υπηρεσιακές μεταβολές, συμμετοχή σε αμειβόμενες επιτροπές κλπ) αποκτώντας και εδραιώνοντας και ένα σαφές πλεονέκτημα έναντι των άλλων συνδικαλιστικών παρατάξεων και σταθεροποιώντας έτσι και την συνδικαλιστική της κυριαρχία στο χώρο της ΑΔΕΔΥ.

¹⁴¹² Σχετικές συζητήσεις για τις συνδικαλιστικές παρατάξεις διεξήχθησαν στο 28^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ

Η συνδικαλιστική κυριαρχία της ΠΑΣΚ-ΔΥ στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο ξεκίνησε από το 25^ο (1983) Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ και συνεχίστηκε αδιάλειπτα σε όλη την εξεταζόμενη από την εργασία αυτή περίοδο.

Οι συνδικαλιστικές δυνάμεις που βρίσκονται στην πολιτική επιρροή της ΝΔ¹⁴¹³ στο πεδίο της ΑΔΕΔΥ, μετά το 25^ο Συνέδριο της οργάνωσης το 1983, εμφανίζονται ιδιαίτερα αποδυναμωμένες ιδεολογικά, πολιτικά και οργανωτικά καθώς, εκτός του ότι απώλεσαν στο συνέδριο αυτό τον έλεγχο της οργάνωσης, αποκλειστήκαν και από την Ε.Ε της Οργάνωσης.

Στο επόμενο συνέδριο της οργάνωσης το 26 (1986) εμφανίζονται πολυδιασπασμένες με τρία ψηφοδέλτια.

Τα οικονομικά μέτρα που η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ ανακοίνωσε τον Οκτώβριο του 1985 αποτέλεσαν σημαντικότερο ορόσημο για τις εξελίξεις της επόμενης περιόδου στο πολιτικό και συνδικαλιστικό πεδίο.

Με τα κυβερνητικά οικονομικά αυτά μέτρα αρχίζει μια πολύπλευρη κρίση, τόσο στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων όσο και στις σχέσεις των συνδικάτων με την κυβέρνηση και το κόμμα του ΠΑΣΟΚ.

Η κρίση αυτή στις σχέσεις κυβέρνησης - συνδικαλιστικών οργανώσεων απέκτησε ακραία χαρακτηριστικά στην περίπτωση της ΓΣΣΕ. Για τον λόγο αυτό κρίνουμε αναγκαία μια συνοπτική παρουσίαση των εξελίξεων που διαδραματίστηκαν στην ΓΣΕΕ αυτή την περίοδο.

Συνοπτικά οι εξελίξεις στην ΓΣΕΕ¹⁴¹⁴

Λίγες μέρες μετά την εξαγγελία του «σταθεροποιητικού» προγράμματος από την κυβέρνηση (16-10-1985), η Διοίκηση της ΓΣΕΕ καταψήφισε κατά πλειοψηφία τα μέτρα αυτά, καθώς επτά μέλη που ανήκουν στην ΠΑΣΚΕ¹⁴¹⁵ διαχώρισαν την θέση τους από την επίσημη κομματική – παραταξιακή γραμμή και καταψήφισαν τα μέτρα μαζί με τους συνδικαλιστές της αντιπολίτευσης¹⁴¹⁶. Το τμήμα της ΠΑΣΚΕ που παρέμεινε πιστό στην κομματική- κυβερνητική πολιτική αντιδρά στην απόφαση

¹⁴¹³ Για τις εξελίξεις σε κάθε συνδικαλιστική παράταξη και τις σχέσεις της με το αντίστοιχο κόμμα βλ. αναλυτικά στο σχετικό κεφάλαιο «Συνδικαλιστικές Παρατάξεις»

¹⁴¹⁴ Θ. Κατσανέβας. (1998), σ. 5-18

¹⁴¹⁵ Η συνδικαλιστική παράταξη του ΠΑΣΟΚ

¹⁴¹⁶ Με τις παρατάξεις ΕΣΑΚ-Σ του ΚΚΕ, ΑΕΜ του ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ και ΔΑΚΕ της ΝΔ

αυτή της πλειοψηφίας που διαμορφώθηκε στην ΓΣΕΕ με την παραίτηση όλων των στελεχών της από την διοίκηση της οργάνωσης καθώς και με κατάθεση αίτησης προσωρινής διοίκησης στην οργάνωση, που υποβλήθηκε από το Εργατικό Κέντρο Πάτρας και έγινε αποδεκτή από το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθήνας .

Με δικαστική αυτή απόφαση η παράταξη της ΠΑΣΚΕ θα ανακτήσει ξανά την πλειοψηφία της ΓΣΕΕ αλλά στη συνέχεια θα απομείνει μόνη της να ασκεί την διοίκηση της οργάνωσης, καθώς τα στελέχη των υπολοίπων παρατάξεων που διορίστηκαν επίσης στο προεδρείο της ΓΣΕΕ, δεν αποδέχτηκαν αυτό το διορισμό.

Θα ακολουθήσει μια μακρά περίοδο «συνδικαλιστικού διπολισμού», όπου από την μια θα βρίσκεται η δικαστικά διορισμένη διοίκηση της ΓΣΕΕ, απόλυτα ελεγχόμενη από την φιλοκυβερνητική ΠΑΣΚΕ και από την άλλη, θα βρίσκεται σύσσωμη η συνδικαλιστική αντιπολίτευση η οποία θα εκφράζεται μέσω μιας “Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα” στην οποία θα συμμετέχουν οι παρατάξεις ΕΣΑΚ-Σ/ΚΚΕ και ΑΕΜ/ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ και ΔΑΚΕ/ΝΔ καθώς και τα στελέχη που διαγράφησαν από την ΠΑΣΚΕ τα οποία και δημιούργησαν την παράταξη ΣΣΕΚ¹⁴¹⁷ .

Η κρίση αυτή στην ΓΣΕΕ θα συνεχιστεί για όλη την επόμενη περίοδο μέχρι¹⁴¹⁸ το 25^ο Συνέδριο της Οργάνωσης (Απρίλιο του 1989) στο οποίο έλαβαν μέρος όλες οι παρατάξεις και αποτέλεσε το πρώτο ενωτικό συνέδριο μετά την κρίση .

Η συνδικαλιστική κρίση στην ΠΑΣΚΕ και η σχέση αυτής με το ΠΑΣΟΚ ήταν πολύ σημαντική. Αφενός διότι τα στελέχη που διαφοροποιήθηκαν στην ΓΣΕΕ ήταν ηγετικά στελέχη της ΠΑΣΚΕ και στελέχη ισχυρών συνδικάτων των ΔΕΚΟ, τέσσερις από αυτούς μάλιστα ήταν και μέλη της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ.

Αφετέρου διότι στην διαφοροποίηση των στελεχών της ΓΣΕΕ πρέπει να συνυπολογιστούν και τα συνδικαλιστικά στελέχη από την ΠΑΣΚΕ που είχαν διαφοροποιηθεί και στον δημοσιονομικό χώρο και την ΑΔΕΔΥ.

Οι εξελίξεις που συντελέστηκαν στο συνδικαλιστικό πεδίο την περίοδο 1985-1989 είχαν πολλαπλές και πολύπλευρες συνέπειες τόσο για το συνδικαλιστικό όσο και για το πολιτικό πεδίο, όπως,

¹⁴¹⁷ στις 8-2-1986 οι διαγραμμένοι συνδικαλιστές από την ΠΑΣΚΕ ίδρυσαν συνδικαλιστική παράταξη, την Σοσιαλιστική Συνδικαλιστική Εργατοϋπαλληλική Κίνηση (ΣΣΕΚ)

¹⁴¹⁸ Στα συνέδρια που μεσολάβησαν (23^ο –Απρίλιος 1986 και 24^ο –Οκτώβριος 1988 πήρε μέρος μόνο η ΠΑΣΚΕ εκλέγοντας μονοπαραταξιακό Προεδρείο που δεν αναγνώριζαν οι υπόλοιπες παρατάξεις.

➤ Κρίση στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων που επηρέασε συνολικά τον προσανατολισμό και τις ταξικές του αναφορές, την ενότητά του και την αυτονομία του.

➤ Κρίση στις σχέσεις του κυβερνώντος ΠΑΣΟΚ τόσο με την παράταξή του την ΠΑΣΚΕ όσο και συνολικά με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

➤ Κρίση στο εσωτερικό της ΠΑΣΚΕ σε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ.

Στο εσωτερικό της συνδικαλιστικής παράταξης του ΠΑΣΟΚ της ΠΑΣΚΕ δημιούργησαν συνθήκες κρίσης καθώς στις 8-2-1986 οι διαγραφμένοι συνδικαλιστές από την ΠΑΣΚΕ ίδρυσαν νέα συνδικαλιστική κίνηση, την “Σοσιαλιστική Συνδικαλιστική Εργατοϋπαλληλική Κίνηση” (ΣΣΕΚ).

Η παράταξη αυτή στην συνέχεια συμπορεύτηκε με τις συνδικαλιστικές παρατάξεις της αριστεράς (ΕΣΑΚ-Σ και ΑΕΜ) και δημιούργησαν έναν ισχυρό συνδικαλιστικό αντιπολιτευτικό πόλο, στον οποίο είχε «ιδιότυπη»¹⁴¹⁹ συμμετοχή και η παράταξη της ΔΑΚΕ, πόλος που άσκησε την επόμενη περίοδο σημαντική πίεση στην κυβέρνηση.

Την περίοδο της συνδικαλιστικής κρίσης 1985-1987, ο αριθμός των απεργιών και των χαμένων ωρών ... «σημείωσε κατακόρυφη αύξηση (αριθμός απεργιών πάνω από ένα εκατομμύριο όταν στην περίοδο 1982-1984 κυμάνθηκε στους 100.000 - 250.000 απεργούς) με ραχοκοκαλιά των κινητοποιήσεων τις τράπεζες και τις ΔΕΚΟ.

Η κρίση που δημιουργήθηκε στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων οδήγησε και στην διοργάνωση ξεχωριστών και πολλαπλών συγκεντρώσεων για την πρωτομαγιά.

Έτσι, την **πρωτομαγιά** του 1987 η ΑΔΕΔΥ συμμετέχει μαζί με ΕΚΑ στις στήλες του Ολυμπίου Διός ενώ η ΓΣΕΕ στο Πεδίο Άρεως.

Το έτος 1988, ΑΔΕΔΥ και ΕΚΑ στο Σύνταγμα και η ΓΣΕΕ σε Πεδίο Άρεως

Το έτος 1989 ενωτικά από ΓΣΕΕ-ΕΚΑ-ΑΔΕΔΥ στο πεδίο του Άρεως.

Και τα επόμενα έτη 1990 και 1991 γιορτάζεται ενωτικά από ΓΣΕΕ –ΑΔΕΔΥ σε Πεδίο Άρεως.

¹⁴¹⁹ Η ΔΑΚΕ (συνδικαλιστική παράταξη προσκεείμενη στην ΝΔ) δεν αντιτασσόταν στην ανάγκη εφαρμογής «σταθεροποιητικού προγράμματος» καθώς παρόμοιο πρόγραμμα με αυτό πρότεινε και το κόμμα της ΝΔ, αλλά κυρίως καταλόγιζε στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ότι εξαπάτησε τους εργαζόμενους αφού είχε εκλεγεί με προεκλογικές υποσχέσεις για «καλύτερες μέρες».

Από τις αρχές της επόμενης δεκαετίας, οι συνδικαλιστικές παρατάξεις θα έχουν μεγαλύτερο βαθμό αυτονομίας ότι την δεκαετία 1980-1990 απέναντι στα κόμματα στα οποία πρόσκεινται.

Σχετικά με τις δράσεις που ανέπτυξε η ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1985-1989¹⁴²⁰:

- Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι οι δράσεις αυτές κατάφεραν, σε πολλές περιπτώσεις, να αποτρέψουν ορισμένες δυσμενείς αποφάσεις και εξελίξεις για τους δημοσίους υπαλλήλους¹⁴²¹

- Εκτιμά θετικά το γεγονός ότι στην ΑΔΕΔΥ δεν πραγματοποιήθηκαν δικαστικές παρεμβάσεις (όπως αντίστοιχα έγινε στην ΓΣΣΕ) όσο και ότι δεν δημιουργήθηκε οριστική ρήξη στο εσωτερικό της οργάνωσης, διαδικασίες που θα αποτελούσαν αναμφίβολα τραυματικές εμπειρίες για το συνδικαλιστικό χώρο.

- Εκτιμά θετικά το γεγονός ότι η ΑΔΕΔΥ αρνήθηκε να συναινέσει σε μια οικονομική πολιτική που δεν αποτελούσε προϊόν διαλόγου, που φόρτωνε στους εργαζόμενους τα βάρη της οικονομικής κρίσης, που δεν έδινε απάντηση στο πρόβλημα της ανάπτυξης.

- Εκτιμά ότι οι θέσεις της αυτές έτυχαν της αποδοχής των εργαζομένων και ότι για πρώτη φορά απεργιακές κινητοποιήσεις και συγκεντρώσεις της τριτοβάθμιας οργάνωσης γνώρισαν τέτοια επιτυχία, χωρίς όμως όπως σημειώνει, να έχουν όλες οι απεργιακές κινητοποιήσεις της περιόδου επιτυχία, καθώς αυτό δεν το επέτρεψαν γενικότεροι λόγοι, λάθη τακτικής, σε συνδυασμό με έλλειψη απαραίτητης προπαγάνδης και προετοιμασίας.

- Θεωρεί ότι οι δράσεις της επέφεραν και οικονομικά οφέλη καθώς, σε έναν βαθμό επιτεύχθηκε η αναβάθμιση του οικογενειακού επιδόματος, αλλά δεν υιοθετήθηκαν οι προτάσεις της οργάνωσης, με αποτέλεσμα οι βασικοί μισθοί να διατηρούνται σε χαμηλά επίπεδα, οι συντάξιμες αποδοχές να καθιλώνονται και να δημιουργούνται προϋποθέσεις για την παράκαμψη των βασικών αρχών του μισθολογίου.

- Στο αίτημα για αύξηση των δαπανών για υγεία, παιδεία, κοινωνική ασφάλιση τα αποτελέσματα υπήρξαν πενιχρά

¹⁴²⁰ Δημόσιος Τομέας τ.χ. 50, Νοέμβριος 1989.

¹⁴²¹ ό.π.

- Η ΑΔΕΔΥ κατάφερε σε αρκετές περιπτώσεις να αποτρέψει δυσμενείς επιλογές για τους εργαζόμενους

- Η ΑΔΕΔΥ κατόρθωσε να βελτιώσει το περιεχόμενο πολλών νομοσχεδίων και να αποτρέψει την ψήφιση άλλων. Οι διατάξεις του νόμου 1735/87 τόσο για την διαδικασία των προσλήψεων όσο και για την ρύθμιση του θέματος των εκτάκτων, υπήρξαν αποτέλεσμα της αγωνιστικής παρέμβασης της ΑΔΕΔΥ καθώς το συνδικαλιστικό κίνημα επέβαλε, με απεργιακή κινητοποίηση, την ψήφιση του νόμου. Δεν κατάφερε όμως να επιβάλλει την εφαρμογή του, με αποτέλεσμα οι ρουσφετολογικές προσλήψεις να συνεχίζονται και ο θεσμός των εκτάκτων να διαιωνίζεται

- Η ΑΔΕΔΥ ανέπτυξε ικανοποιητική συνεργασία με τα συνδικάτα του ιδιωτικού τομέα για την προώθηση σειράς αιτημάτων και κυρίως εκτιμάται θετικά η συνεργασία με το ΕΚΑ το 1987 και 1988, καθώς συνδιοργανώθηκαν οι εκδηλώσεις της πρωτομαγιάς την περίοδο που η διοίκηση της ΓΣΕΕ βρισκόταν σε κατάσταση κρίσης.

Σαν αρνητικά στοιχεία της δράσης της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή μπορούν να αναγνωριστούν:

- Η ευκαιριακή σε πολλές περιπτώσεις αντιμετώπιση προβλημάτων,
- Η έλλειψη επεξεργασίας θέσεων σε βάθος και η υιοθέτηση σε κάποιες περιπτώσεις πρακτικών που δεν συνέβαλαν στην μεγαλύτερη δυνατή συσπείρωση των εργαζομένων και στην αποτελεσματική δράση του συνδικαλιστικού κινήματος
- Η σχεδόν ανύπαρκτη επικοινωνία της οργάνωσης με την περιφέρεια
- Τα πολλά προβλήματα που παρατηρήθηκαν στην λειτουργία του Γενικού Συμβουλίου

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι με κυβερνητική ευθύνη, σοβαρά ζητήματα εκδημοκρατισμού και διαφάνειας δεν προωθήθηκαν, δεν χτυπήθηκε το συγκεντρωτικό μοντέλο διοίκησης που γεννά την αδιαφάνεια, τον αυταρχισμό, την γραφειοκρατία, την αναποτελεσματικότητα, την αποξένωση του πολίτη, δεν καθιερώθηκε μια ενιαία σχέση εργασίας που θα καταργεί μια για πάντα τον απαράδεκτο θεσμό των εκτάκτων.

Ως συνολική αποτίμηση της δράσης της, η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, θεωρεί ότι την περίοδο 1985-1989, μέσα στην γενικότερη κοινωνικοπολιτική συγκυρία, η

στάση και οι δράσεις της πρέπει να αποτιμηθούν θετικά, καθώς μέσα σε ένα γενικό κλίμα οξύτητας και πολώσεων, επετεύχθησαν στο εσωτερικό της οργάνωσης αξιολογες συγκλίσεις και υπήρξαν ομόφωνες αποφάσεις για πολλά και σοβαρά προβλήματα.

Δρομολόγηση διαδικασιών «σχετικής αυτονομίας» του συνδικαλιστικού από το κομματικό πεδίο.

Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι με το τέλος της πρώτης κυβερνητικής περιόδου του ΠΑΣΟΚ το 1985, αρχίζει να χάνει την ολοκληρωτική του ισχύ και ένας ορισμένος τύπος σχέσεων του «κόμματος» με την προσκείμενη σε αυτό «συνδικαλιστική παράταξη», που θεωρούσε δεδομένη και αυτονόητη την πλήρη και άνευ όρων υποταγή της συνδικαλιστικής παράταξης στα κομματικά προστάγματα, τις κομματικές ιεραρχήσεις και ανάγκες.

Την περίοδο 1985-1989 στο χώρο των συνδικαλιστικών οργανώσεων, μαζί με τις αλλεπάλληλες κρίσεις, εντάσεις και διασπάσεις που συντελέστηκαν, αναπτύχθηκε έντονος προβληματισμός για τις σχέσεις κόμματος – συνδικαλιστικής παράταξης - συνδικάτου και ενεργοποιήθηκαν διεργασίες, κυρίως στην ΠΑΣΚΕ, που αποσκοπούσαν στο πέρασμα σε μια κατάσταση με «σχετική αυτονομία» των συνδικαλιστικών παρατάξεων και συνδικαλιστικών οργανώσεων από το αντίστοιχο κόμμα αλλά κυρίως από τις κυβερνήσεις.

Οι διεργασίες αυτές, της «σχετικής αυτονομίας» του συνδικαλιστικού από το κομματικό επίπεδο πεδίο, που είχαν την επίδρασή τους και στις υπόλοιπες συνδικαλιστικές παρατάξεις, συνεχίστηκαν και στις επόμενες δεκαετίες.

Ο βαθμός βέβαια επίτευξης «συνδικαλιστικής αυτονομίας» δεν είναι πάντα ίδιος και ποικίλει, τόσο από κόμμα σε κόμμα, όσο και ανάλογα με την πολιτική συγκυρία . Τις μεγαλύτερες – όπως είναι φυσικό - πιέσεις για μείωση ή ακόμη και κατάλυση της «συνδικαλιστικής αυτονομίας» της τις δέχεται η προσκείμενη στο κυβερνών κόμμα συνδικαλιστική παράταξη.

3.2.6. Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο

Κατά την περίοδο **1981-1985** διεξήχθη από την ΑΔΕΔΥ το **25^ο Συνέδριο**.

Το Συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε την περίοδο 1 -4 /12/1983 και πραγματοποιήθηκε με την ευθύνη μιας Προσωρινής Διοίκησης, διορισμένης από το Πρωτοδικείο, στην σύνθεση της οποίας πλειοψηφούσε η ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Στο Συνέδριο αυτό έλαβαν μέρος 256 συνέδρους από 25 οργανώσεις –μέλη.

Τα εκλογικά αποτελέσματα του συνεδρίου ανέδειξαν την ΠΑΣΚ-ΔΥ σε πλειοψηφούσα παράταξη με απόλυτη μάλιστα πλειοψηφία. Η πλειοψηφία του Γ.Σ αποφάσισε την εφαρμογή, για τελευταία πλέον φορά μεταπολιτευτικά, του ενιαίου ψηφοδελτίου, αποκλείοντας από την Ε.Ε την ΔΑΚ-ΔΥ.

Επίσης την περίοδο αυτή η ΠΑΣΚ-ΔΥ είχε κατακτήσει και τον συνδικαλιστικό έλεγχο και των μεγάλων Ομοσπονδιών που αποτελούν την ραχοκοκαλιά της ΑΔΕΔΥ όπως, ΔΟΕ και ΟΛΜΕ (39% της συνδικαλιστικής δύναμης της ΑΔΕΔΥ), ΠΟΕΔΗΝ (με 11%), ενώ το υπόλοιπο 50% κατανέμεται σε 42 ομοσπονδίες και πανελλήνια σωματεία¹⁴²².

Οι σημαντικότερες¹⁴²³ αποφάσεις – αιτήματα - διεκδικήσεις του 25^{ου} Συνεδρίου ήταν:

- Ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο
- Πλήρης αποδέσμευση μισθού από βαθμό, ακώλυτη μισθολογική εξέλιξη, επιλογή προϊστάμενων με θητεία από τα υπηρεσιακά συμβούλια.
- Καθιέρωση συμμετοχής , αυτοδιαχείριση και κοινωνικός έλεγχος στη Δημόσια Διοίκηση,ολομέλειες διευθύνσεων, τμημάτων και γραφείων, Εκπρόσωποι εργαζομένων στα υπηρεσιακά συμβούλια.
- Αντικειμενικό σύστημα προσλήψεων στο δημόσιο, μονιμοποίηση των εκτάκτων και κατάργηση του θεσμού αυτού.
- Πολιτικά δικαιώματα άμεσα στους Δ.Υ
- Οικονομική αυτοδυναμία του Συνδικαλιστικού Κινήματος των Δ.Υ

¹⁴²² Συνδικαλιστική Επιθεώρηση τ.χ. 24, σ.48-50.

¹⁴²³ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Α, σ.275- 276

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 25^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ¹⁴²⁴

ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ	ΨΗΦΟΙ ΣΥΝΕΔΡΩΝ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Γ.Σ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε
ΠΑΣΚ-ΔΥ (ΠΑΣΟΚ)	131	45	12
ΔΑΚΔΥ (ΝΔ)	71	25	0
ΔΗΜΟΣΙΟΥΠΑΛ/ΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ (ΚΚΕ)	38	13	4
ΑΚΕΔ (ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ)	5	2	1

Εκλογή της Ε.Ε που συγκροτείται σε σώμα στις 12.12.83 και στο Προεδρείο της Ε.Ε μετέχουν μόνο στελέχη της ΠΑΣΚ-ΔΥ. Έτσι εκλέχτηκαν:

Πρόεδρος Ε.Ε: Δ. Κίτσιος

Αντιπρόεδροι: Δ. Ιατρίδης- Δ. Μπαλωμένος- Κ. Πόθος

Γεν. Γραμματέας: Μ.Μπαλτάς

Κατά την περίοδο **1985-1989** η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε 2 τακτικά Συνέδρια.

Τα Συνέδρια αυτά ήταν **το 26^ο (1986) και το 27^ο (1989).**

Πραγματοποίησε επίσης **τρία (3) Οργανωτικά- Καταστατικά συνέδρια** για ψήφιση νέου Καταστατικού¹⁴²⁵ της οργάνωσης.

Το πρώτο από αυτά πραγματοποιήθηκε από 18-3-1986 έως 21-3-1986, αλλά δεν είχε θετική κατάληξη, καθώς το σχέδιο καταστατικού που πρότεινε στο σώμα του Συνεδρίου η Διοίκηση της οργάνωσης, δεν συγκέντρωσε την απαιτούμενη πλειοψηφία και καταψηφίστηκε¹⁴²⁶.

Οι παρατάξεις δεν κατάφεραν να συνεννοηθούν έτσι ώστε να καταλήξουν σε κοινά αποδεκτές καταστατικές αλλαγές και έτσι, το 55% που συγκέντρωσαν οι προτάσεις αυτές, δεν ήταν αρκετό καθώς το καταστατικό της οργάνωσης, για καταστατικές αλλαγές, απαιτούσε ενισχυμένη πλειοψηφία των $\frac{3}{4}$.

¹⁴²⁴ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Α, σ.276

¹⁴²⁵ Για την τροποποίηση του καταστατικού της ΑΔΕΔΥ απαιτείται η πραγματοποίηση σχετικού συνεδρίου που θα λάβει αντίστοιχες αποφάσεις και στη συνέχεια απαιτείται σχετική απόφαση του Πρωτοδικείου Αθένas

¹⁴²⁶ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Α, σ. 361

- ▶ **Το δεύτερο οργανωτικό –καταστατικό συνέδριο** πραγματοποιήθηκε 21-22 / 11 / 1986 και καταγράφεται ως ακόμη μια αποτυχημένη απόπειρα λόγω πάλι ασυμφωνίας των παρατάξεων.
- ▶ **Το τρίτο οργανωτικό- καταστατικό συνέδριο** πραγματοποιήθηκε 20 /11 / 1989 και είχε επιτυχή κατάληξη αφού είχαν προηγηθεί συζητήσεις μεταξύ των παρατάξεων και είχαν γίνει οι αναγκαίες αμοιβαίες υποχωρήσεις, έτσι ώστε κατατεθεί ομόφωνη εισήγηση. Οι λίγες μεμονωμένες αντιδράσεις δεν ήταν σε θέση να ανατρέψουν την επικείμενη συμφωνία. Κατοχυρώνεται με το νέο καταστατικό αυτό το ενιαίο μέτρο και το σύστημα της απλής αναλογικής.

26° ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Πραγματοποιήθηκε από 23 έως 26/11/1986 με 440 συνέδρους από 46 οργανώσεις –μέλη από 834 πρωτοβάθμια σωματεία μέλη.

Σχετικά με τις διαδικασίες του Συνεδρίου

Η κρίση στο εσωτερικό της συνδικαλιστικής οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ επιβεβαιώθηκε και κορυφώθηκε κατά την διάρκεια του 26^{ου} Συνεδρίου της.

Ως στοιχεία της κρίσης αυτής μπορούν να θεωρηθούν:

- Οι άκαρπες μαραθώνιες ενδο-παραταξιακές διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια του συνεδρίου στον συνδικαλιστικό χώρο τόσο του ΠΑΣΟΚ όσο και της ΝΔ με στόχο την συγκρότηση των ψηφοδελτίων τους και την ενιαία παρουσία των παρατάξεων αυτών στο συνέδριο. Τελικά και ο χώρος του ΠΑΣΟΚ και ο χώρος της ΝΔ εκπροσωπήθηκαν στο Συνέδριο με παραπάνω από ένα ψηφοδέλτια¹⁴²⁷.
- Ο απολογισμός δράσης που παρουσίασε η απερχόμενη διοίκηση δεν κατάφερε να συγκεντρώσει το αναγκαίο 50% +1 ψήφους των συνέδρων και να υπερψηφιστεί (404 υπέρ –203 κατά- 7 λευκά).

¹⁴²⁷ Πιο αναλυτικά στο κεφάλαιο «Συνδικαλιστικές Παρατάξεις»

Στις εκλογές για την ανάδειξη των οργάνων της οργάνωσης, εφαρμόζεται για πρώτη φορά στην ιστορία του συνδικαλιστικού δημοσιοϋπαλληλικού κινήματος, η απλή αναλογική .

Στις εκλογές για την ανάδειξη νέου Γενικού Συμβουλίου της ΑΔΕΔΥ και Εξελεγκτικής Επιτροπής συμμετείχαν 7 συνδυασμοί.

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 26^{ΟΥ} ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ¹⁴²⁸

ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ	ΨΗΦΟΙ ΣΥΝΕΔΡΩΝ	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ Γ.Σ	ΕΔΡΕΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε
ΠΑΣΚ-ΔΥ¹⁴²⁹	193	38	8
ΔΑΚ-ΔΥ¹⁴³⁰	130	26	5
ΔΑΣ¹⁴³¹	70	14	3
ΑΚΕΔ¹⁴³²	10	2	-
ΑΣΔΗΚ	14	2	1
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ 1433	11	2	-
ΑΠΟ ΠΑΣΚ-ΔΥ			
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΔΑΚ-ΔΥ	7	1	-

Η κρίση στην παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ δεν τελείωσε στο συνέδριο αυτό καθώς, λίγες μέρες μετά την συγκρότηση της νέας ΕΕ, τρία μέλη της ΠΑΣΚ –ΔΥ, οι Μ.Μπαλτάς, Γ.Καπράλος, Μ.Ιορδανίδης δήλωσαν την αποχώρησή τους από την παράταξη .

Με τα αποτελέσματα του Συνεδρίου καμία παράταξη δεν συγκεντρώνει απόλυτη πλειοψηφία και κατά την διαδικασία συγκρότησης της Ε.Ε σε Προεδρείο, αφού διατυπώθηκαν διαφορετικές προτάσεις από τις παρατάξεις και υπήρξαν έντονες διαφωνίες, συγκροτήθηκε Προεδρείο με την μη συμμετοχή της ΔΑΚ-ΔΥ με Πρόεδρο της Ε.Ε τον Σ.Γιατρά από την ΠΑΣΚ-ΔΥ.

¹⁴²⁸ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Α, σ. 421.

¹⁴²⁹ Συνδικαλιστική παράταξη προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ

¹⁴³⁰ Συνδικαλιστική παράταξη προσκείμενη στην ΝΔ

¹⁴³¹ Συνδικαλιστική παράταξη συνεργασίας με κύριο κορμό την Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα (Δ.Ε) προσκείμενη στο ΚΚΕ, την Ανεξάρτητη Συνδικαλιστική Κίνηση και ανεξάρτητους συνδικαλιστές

¹⁴³² Συνδικαλιστική παράταξη προσκείμενη στο ΚΚΕ-ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ με συνεργασία και ανεξάρτητων συνδικαλιστών

¹⁴³³ Πανελλήνια Ανεξάρτητη Συνδικαλιστική Κίνηση (ΠΑΣΚ) με διαφοροποιημένους συνδικαλιστές από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ και της ΠΑΣΚ-ΔΥ

27° ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Πραγματοποιείται τον Νοέμβριο 1989 και συμμετείχαν 539 σύνεδροι από 52 ομοσπονδίες που εκπροσωπούν 200.000 ψηφίσαντες δημοσίους υπαλλήλους.

Διαδικασίες Συνεδρίου

Πρέπει να παρατηρήσουμε ότι για μια ακόμη φορά οι διαδικασίες σε συνέδριο της κορυφαίας συνδικαλιστικής Οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ έχουν ως χαρακτηριστικό τους γνώρισμα την οργανωτική προχειρότητα, με σημαντικές καθυστερήσεις στο πρόγραμμα.

Η έναρξη του καταστατικού συνεδρίου καθυστέρησε σημαντικά λόγω των διαδικασιών και των διενέξεων για την νομιμοποίηση των συνέδρων, διαδικασία που ξεκίνησε νωρίς το πρωί και ολοκληρώθηκε αργά το απόγευμα, με αποτέλεσμα να συρρικνωθεί στην συνέχεια, έως εξαφάνισης, ο χρόνος που απέμεινε για ομιλίες των συνέδρων.

Ένταση επικράτησε στην διαδικασία του συνεδρίου με θέμα την νομιμοποίηση ή μη της ομοσπονδίας αγροφυλάκων (που τελικά αποκλείστηκαν).

Η πρώτη μέρα έναρξης του τακτικού συνεδρίου συνέπεσε με την απόφαση για τον σχηματισμό οικουμενικής κυβέρνησης.

Υπήρξαν έντονες αντιπαραθέσεις για το θέμα αυτό στο συνέδριο, που ξεκίνησαν από την πρώτη μέρα των εργασιών του με τους χαιρετισμούς των εκπροσώπων των κομμάτων και συνεχίστηκαν μέχρι την τελευταία μέρα των εργασιών με διακοπές, χειροκροτήματα, αποδοκιμασίες.

Συνοπτικά η τοποθέτηση των συνδικαλιστικών παρατάξεων σχετικά με το νέο κυβερνητικό σχήμα που δημιουργήθηκε ήταν:

- Αντίθεση εξέφρασε η ΠΑΣΚ-ΔΥ, η ΣΕΑΚ και ΕΑΚ (Ενωτική Αγωνιστική Κίνηση –προερχόμενη από τον χώρο του Συνασπισμού).
- Συμφωνία εξέφρασαν οι παρατάξεις ΔΑΚΕ-ΔΤ και η “ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ” (ΣΥΝ).

Στάση συνδικαλιστικών παρατάξεων απέναντι στον απολογισμό της απερχόμενης διοίκησης της ΑΔΕΔΥ:

- Υπερψήφιση από ΠΑΣΚ-ΔΥ και “ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ” (ΣΥΝ).

- Καταψήφιση από ΔΑΚΕ και ΣΕΑΚ.

Στις εργασίες του συνεδρίου αυτού υπήρξε και νέα παράταξη προερχόμενη από τον χώρο του Συνασπισμού η ΕΑΚ (Ενωτική Αγωνιστική Κίνηση).

Το συνέδριο αυτό έλαβε και απόφαση να γίνει η ΑΔΕΔΥ μέλος της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ΣΕΣ).

Σχετικά με την θεματολογία και τα αιτήματα του συνεδρίου

Τα κύρια θέματα που θα απασχολήσουν το Συνέδριο¹⁴³⁴ της ΑΔΕΔΥ και το δημοσιούπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο το επόμενο διάστημα είναι:

- Προστασία του εισοδήματος των εργαζομένων
- Αλλαγές στο φορολογικό
- Αύξηση δαπανών για υγεία, παιδεία, κοινωνική ασφάλιση
- Νομοθετικό κατοχυρωμένη ΑΤΑ χωρίς την αφαίρεση του εισαγόμενου πληθωρισμού.
- Συνολική βελτίωση βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων
- Ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και επικύρωση της 151 και 154 διεθνούς σύμβασης εργασίας
- Στεγαστική πολιτική
- Θέματα αναβάθμισης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, συνταξιοδοτικά, ασφαλιστικά.
- Κατοχύρωση ενιαίας σχέσης εργασίας για όλους τους Δ.Υ.
- Λειτουργική ανεξαρτησία, εκδημοκρατισμός της δημόσιας διοίκησης
- Οικονομική αυτοδυναμία της ΑΔΕΔΥ
- Πλήρη πολιτικά δικαιώματα των Δ.Υ με την κατάργηση των περιορισμών του συντάγματος (άρθρα 29 και 56)
- Αναγνώριση συνδικαλιστικών δικαιωμάτων στο Λιμενικό σώμα, στην Πυροσβεστική, και τα σώματα ασφαλείας.
- Πλειοψηφία αιρετών εκπροσώπων στα ασφαλιστικά ταμεία
- Ψήφιση νέου, σύγχρονου και δημοκρατικού υπαλληλικού κώδικα

¹⁴³⁴ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ.94-140.

- Ουσιαστική συμμετοχή των ΔΥ και των συνδικαλιστικών τους εκπροσώπων στα κέντρα λήψης αποφάσεων

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 27^{ΟΥ} ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΔΕΔΥ¹⁴³⁵

	ΨΗΦΟΙ ΣΥΝΕΔΡΩΝ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Γ.Σ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε
ΠΑΣΚ-ΔΥ	213	34	7
ΔΑΚΔΥ	190	31	6
ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (ΣΥΝ)	85	14	3
ΕΝΩΤΙΚΗ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	33	5	1
ΣΕΑΚ	3	1	-

Η νέα Ε.Ε εξέλεξε:

Πρόεδρο: Σ.Γιατράς

Αντιπροέδρους : Η.Βρεττάκος, Χ.Κορυφίδης, Ν.Καρανάσιος

Γ.Γραμματέας: Π.Βούτος

3.2.7. Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.

Καταγραφή ανά έτος

1984

Κεντρικό θέμα διεκδίκησης και προκήρυξης δράσεων και κινητοποιήσεων αποτελεί για την ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή η ψήφιση Ενιαίου Μισθολογίου και Βαθμολογίου.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ,

- Απόφαση του Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ για απεργιακή κινητοποίηση (3ωρη στάση εργασίας) που πραγματοποιείται την 13-4-1984 με εκτίμηση από ΑΔΕΔΥ για «καθολική συμμετοχή»¹⁴³⁶

¹⁴³⁵ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ.135

¹⁴³⁶ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Α, σ.438.

- ▶ Απόφαση του Γ.Σ της ΑΔΕΔΥ για απεργιακή κινητοποίηση (απόφαση για προκήρυξη δυο 24ωρων απεργιών για 16 και 18-5-84) .

Μετά από δήλωση όμως του Υπουργού Προεδρίας της κυβέρνησης κ.Α.Λάζαρη ότι ... «το θέμα του Ενιαίου Μισθολογίου και το Βαθμολόγιο μελετάται από επιτροπή στην οποία θα συμμετέχουν και εκπρόσωποι της ΑΔΕΔΥ» , η Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ αποφασίζει ανάκληση των απεργιών αυτών¹⁴³⁷.

- ▶ Εξαγγέλλονται αγωνιστικές-απεργιακές κινητοποιήσεις με 24ωρη απεργία στις 22-10-84 και 48ωρη απεργία στις 29-30/ 10/ 84.

Μετά από συνάντηση με τον Πρόεδρο της Βουλής και τον Υπουργό Προεδρίας της κυβέρνησης κ.Α.Λάζαρη και αφού η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι έγιναν δεκτές οι προϋποθέσεις της οργάνωσης, οι απεργίες αυτές ανακαλούνται.

Πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι στην διάρκεια του έτους αυτού η ΑΔΕΔΥ αρκετές φορές απευθύνεται, με ανοικτή επιστολή, στον Πρωθυπουργό Α.Παπανδρέου.

1985- Εκλογικό έτος

Δεν υπάρχουν απεργιακές δράσεις μέχρι τις εκλογές .

Στην εκλογική αναμέτρηση της 2 /6 /1985 κερδίζει πάλι το ΠΑΣΟΚ και σχηματίζει την δεύτερη αυτοδύναμη κυβέρνησή του.

Απεργιακές δράσεις αρχίζουν να πραγματοποιούνται μετά την εξαγγελία της οικονομικής κυβερνητικής πολιτικής στις 11-10-1985.

30/10/1985 – 24ωρη απεργία – για εισοδηματική- μισθολογική- οικονομική κυβερνητική πολιτική

28/11/1985 – 24ωρη απεργία – για οικονομική πολιτική και μέτρα λιτότητας και ανοικτή συγκέντρωση στα γραφεία της ΑΔΕΔΥ (που η οργάνωση χαρακτηρίζει «μεγαλειώδη»¹⁴³⁸)

¹⁴³⁷ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004) , βλ. «26° Συνέδριο ΑΔΕΔΥ», σ.438

¹⁴³⁸ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Α, σ. 456.

1986

30/ 6/1986 – 3ωρη στάση εργασίας – για πολιτικά δικαιώματα. Η ΑΔΕΔΥ αποτίμησε την ύπαρξη μεγάλης συμμετοχής

15/9/1986 - προκήρυξη 24ωρης απεργίας – αναστολή λόγω των σεισμών της Καλαμάτας.

Στο έτος αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε καταγγελίες της ΑΔΕΔΥ¹⁴³⁹ για «παντελή αγνόηση της ΑΔΕΔΥ και των απόψεών της» και ότι σε πολλά θέματα, παρά τις εξαγγελθείσες προθέσεις της κυβέρνησης, η οργάνωση εκτιμά ότι δεν υπήρξε θετικό αποτέλεσμα.

1987

15/1/1987 – 24ωρη απεργία μαζί με ΕΚΑ, Ομοσπονδίες και προτάσεις για κοινούς αγώνες για τα ζητήματα της οικονομικής πολιτικής λιτότητας, ΑΤΑ, πλήρη πολιτικά δικαιώματα, ουσιαστικό διάλογο κυβέρνησης με συνδικαλιστικό κίνημα, για ύπαρξη διαφάνειας –αξιοκρατίας σε δημόσια διοίκηση. Εκτίμηση από ΑΔΕΔΥ για «απόλυτη επιτυχία». Προκήρυξη αυτής της απεργίας σαν αρχή κινητοποιήσεων βάση των αποφάσεων του 26^{ου} συνεδρίου και κλιμάκωση με δύο σαρανταοκτάωρες.

16-17/2/1987 – 48ωρη απεργία – ίδια με παραπάνω αιτήματα. Εκτίμηση από ΑΔΕΔΥ ότι είχε μεγάλη συμμετοχή που ξεπέρασε σε κλάδους και το 90%.

Προκήρυξη 48ωρης για 18/19–3-1987 - ανεστάλη λόγω σφοδρής κακοκαιρίας.

Προκήρυξη 48ωρης απεργίας για 30-31/3/1987- ανεστάλη όμως από Ε.Ε. ΑΔΕΔΥ λόγω κρίσης στο Αιγαίο, αλλά παρά την αναστολή, ο Υπ. Προεδρίας «επιτίθεται» στην ΑΔΕΔΥ, όπως καταγγέλλει η οργάνωση, μιλώντας¹⁴⁴⁰ «για προβλήματα που είναι λυμένα για αδικαιολόγητη απεργία.....για χαμένα μεροκάματα κλπ».

9/4/1987 – κοινή συγκέντρωση ΑΔΕΔΥ –ΕΚΑ –ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ σε πλατεία Κάνιγγος για το θέμα της ακρίβειας

7-8/5/1987 – 48ωρη απεργία –ίδια αιτήματα με παραπάνω

¹⁴³⁹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.19, 1986.

¹⁴⁴⁰ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.26-33, σ.6

29/9/1987 – 24ωρη – ενάντια σε νομοσχέδιο προσλήψεων, συγκέντρωση έξω από γραφεία ΑΔΕΔΥ

4/12/1987 – συγκέντρωση από ΑΔΕΔΥ –ΕΚΑ σε Πλατεία Ομόνοιας -για οικονομική υποβάθμιση βιοτικού επιπέδου εργαζομένων

15/12/1987 – 24ωρη απεργία –αιτήματα ίδια με παραπάνω και για προϋπολογισμό 1988.

Στο διάστημα Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 1987, παρατηρείται έντονη κλαδική δραστηριότητα των κλάδων Ταμειακών υπαλλήλων , Εκπαιδευτικών, Δημοτικών Υπαλλήλων, Υγειονομικών κλπ με οικονομικά –θεσμικά –εργασιακά αιτήματα. Στήριξη από ΑΔΕΔΥ¹⁴⁴¹.

Καταγγελία ΑΔΕΔΥ για Χρήση ΜΑΤ στο Ταμείο Εμπόρων.

1988

16/6/1988 – τρίωρη στάση εργασίας- αιτήματα, να σταματήσει η αδιαλλαξία της κυβέρνησης, άρση ανισοτήτων μισθολογίου, αναπλήρωση απωλειών, ζητήματα παιδείας –υγείας- κοινωνικής ασφάλισης.

16/6/1988 – τρίωρη στάση εργασίας – αιτήματα όπως παραπάνω

24/6/1988 – 24ωρη απεργία- αιτήματα όπως παραπάνω, συγκέντρωση σε θέατρο, καταγγελίες ΑΔΕΔΥ για πολιτική επιστράτευση υπαλλήλων πολιτικής αεροπορίας¹⁴⁴²

14/12/1988 –24ωρη- για προϋπολογισμό «λιτότητας» του 1989, συγκέντρωση σε θέατρο, μεγάλη επιτυχία κατά ΑΔΕΔΥ και Τύπο, στις ομιλίες τίθεται θέμα «κάθαρσης». Έληξε με επιτυχία ο πολυήμερος αγώνας της ΟΛΜΕ¹⁴⁴³ με εκτίμηση συμμετοχής 95%.

Κλαδικοί αγώνες επίσης από ΟΤΑ, ΙΚΑ, ασφαλιστικά Ταμεία, Γεωτεχνικούς, Δικαστικούς Υπαλλήλους.

¹⁴⁴¹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.36-37

¹⁴⁴² Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.42-43

¹⁴⁴³ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.42-43

1989

6-7/4/1989 – 48ωρη απεργία – η απεργία αυτή προβάλετε από την οργάνωση ως συνολική απάντηση σε αντεργατική πολιτική κυβέρνησης για τα θέματα: αύξηση μισθών, αύξηση δαπανών υγείας, παιδείας, νέος Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας, διαφάνεια και αξιοκρατία, γνήσια ΑΤΑ.

Τον τόνο δίνουν τα οικονομικά αιτήματα - συγκέντρωση σε θέατρο -μεγάλη επιτυχία κατά ΑΔΕΔΥ και Τύπο.

Την περίοδο αυτή πραγματοποιούνται και μεγάλες εκπαιδευτικές κινητοποιήσεις με επίτευξη σημαντικού συντονισμού των εκπαιδευτικών βαθμίδων για δημόσια δωρεάν αναβαθμισμένη παιδεία, 15% για την παιδεία και άλλα αιτήματα.

Ειδικότερα¹⁴⁴⁴:

16/2/1989 – όλοι οι εκπαιδευτικοί φορείς σε Νομική για συγκέντρωση – καταγγελία της κυβερνητικής πολιτικής

22/2/1989 με συγκέντρωση –πορεία σε πλ.Κάνιγγος .

ΑΠΕΡΓΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΔΕΔΥ

	ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	24ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	48ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ
1985	0	2	0
1986	1	1/ΑΝΑΣΤΟΛΗ	0
1987	0	3	2
1988	2	2	0
1989	0	0	1

¹⁴⁴⁴ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.50-51, Ιαν- Φεβρ. 1989.

Γενικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα από τις απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Από την μελέτη των απεργιακών κινητοποιήσεων της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1985-1989 θεωρούμε ότι μπορούν να εξαχθούν κάποιες βασικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα όπως:

Η περίοδος 1985-1989, από την άποψη της ανάπτυξης και ύφεσης των απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ, μπορεί να καταταμηθεί σε τρεις υπο-περιόδους.

Η Πρώτη υπο- περίοδος ξεκινά από την εξαγγελία των οικονομικών μέτρων από την κυβέρνηση (11-10-1985) μέχρι και το τέλος του 1986.

Την περίοδο αυτή διαπιστώνουμε ότι οι απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ είναι πολύ περιορισμένες αριθμητικά¹⁴⁴⁵ σε σύγκριση, τόσο με τις απεργιακές δράσεις των υπολοίπων μισθωτών την ίδια περίοδο, όσο και με την ένταση της φραστικής αντιπαράθεσης μεταξύ της ηγεσίας της οργάνωσης και της κυβέρνησης σχετικά με την κυβερνητική οικονομική πολιτική.

Είναι δυσανάλογα λίγες σε σχέση με την υψηλή ένταση με την οποία διατυπώνονται οι καταγγελίες από τα όργανα της ΑΔΕΔΥ για την κυβερνητική οικονομική πολιτική και σε σχέση με τις εκτιμήσεις της οργάνωσης για τις δυσμενείς επιπτώσεις που η οικονομική αυτή πολιτική θα επιφέρει στο σύνολο του δημοσιοϋπαλληλικού σώματος.

Είναι δυσανάλογα λίγες τέλος, αν συνυπολογιστεί και το γεγονός ότι στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή πλειοψηφούν οι συνδικαλιστικές δυνάμεις που έχουν εκφράσει συνεπή αντίθεση με την ασκούμενη οικονομική κυβερνητική πολιτική.

Η δεύτερη υπο- περίοδος περιλαμβάνει το έτος 1987 στο οποίο από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ πραγματοποιήθηκαν σημαντικές απεργιακές δράσεις.

Παρατηρείται εδώ το «παράδοξο» φαινόμενο, η ΑΔΕΔΥ σε μια περίοδο που η ηγετική ομάδα της ΠΑΣΚ-ΔΥ (μετά το 26^ο / 1986 συνέδριο της οργάνωσης) θεωρείτε εναρμονισμένη με τις κομματικές – κυβερνητικές στρατηγικές να πραγματοποιήσει σημαντικές απεργιακές δράσεις και την περίοδο 10^{ος}/1985- 1986 που στην ηγεσία της οργάνωσης κυριαρχούν οι

¹⁴⁴⁵ 1985 / μία 24ωρη –μία τριώρη στάση εργασίας και 1986/ δυο στάσεις εργασίας

συνδικαλιστικές δυνάμεις που αντιτίθενται με σαφήνεια στην κυβερνητική οικονομική πολιτική, οι απεργιακές δράσεις να είναι πολύ περιορισμένες.

Η ΑΔΕΔΥ για την περιορισμένη απεργιακή της δραστηριότητα την περίοδο 10^{ος}/ 1985-1986 επισημαίνει¹⁴⁴⁶ ότι το κλίμα εκτιμάται αρνητικό για την συνέχιση απεργιακών κινητοποιήσεων καθώς:

- η ΓΣΕΕ βρίσκεται σε διαρκή κρίση,
- μόνο μια από τις 40 Ομοσπονδίες στην ΑΔΕΔΥ θα εισηγηθεί συνέχιση των απεργιακών κινητοποιήσεων,
- η ΑΔΕΔΥ δεν μπορεί μόνη της να φέρει σε πέρας το βάρος των πανεργατικών ζητημάτων, δεδομένου ότι υπάρχουν σοβαρές αντιθέσεις και αντιρρήσεις και μέσα στις οργανώσεις- μέλη της, μερικές από τις οποίες καταγγέλλουν απροσχημάτιστα την διοίκηση,
- ότι το επόμενο διάστημα, κάθε επιλογή της ΑΔΕΔΥ, οφείλει να έχει ως κυρίαρχο το στοιχείο της διατήρησης της ενότητας και συνοχής που απειλείται. Η πρακτική των ισορροπιών θεωρείται αναγκαία επιλογή, το φορτίο βαρύ και οι απαιτούμενες κινήσεις λεπτές.

Οι προσπάθειες της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ να διατηρήσει μετά τα οικονομικά μέτρα του 1985 "λεπτές ισορροπίες", φαίνεται να έχουν άμεσο αρνητικό αντίκτυπο στις απεργιακές δράσεις που η οργάνωση κατάφερε να πραγματοποιήσει εκείνη την περίοδο μέχρι και το τέλος του 1986.

Μια εξήγηση για την υστέρηση των απεργιακών δράσεων την περίοδο 1985-1986 σε σύγκριση με τις δράσεις της επόμενης περιόδου 1987- 1989 θα μπορούσε να βρίσκεται στις έντονες κομματικές και κυβερνητικές πιέσεις που ασκούσε το ΠΑΣΟΚ απέναντι στα συνδικαλιστικά του στελέχη που είχαν εκφράσει αντίθεση απέναντι στην οικονομική κυβερνητική πολιτική .

Οι πιέσεις αυτές είχαν διπλό στόχο.

Ο πρώτος στόχος ήταν τα στελέχη αυτά να εναρμονιστούν με τις κομματικές –κυβερνητικές θέσεις. Ο στόχος αυτός δεν φάνηκε να επιτευχθεί.

Δεύτερος στόχος ήταν η μεγαλύτερη δυνατή αδρανοποίηση των στελεχών αυτών, έτσι ώστε να μην πρωταγωνιστούν ή να μην συναινούν και να μην

¹⁴⁴⁶ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.24.

συμπράττουν σε αγωνιστικές – απεργιακές δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μεγάλες πιέσεις στην κυβέρνηση.

Από τις περιορισμένες απεργιακές δράσεις της περιόδου φαίνεται ότι ο στόχος αυτός, εν μέρει, επιτεύχθηκε.

Η Τρίτη υπο- περίοδος περιλαμβάνει τα έτη 1988- 1989 στα οποία, μετά την απεργιακή έξαρση που παρατηρήθηκε το 1987, ακολουθεί μια ύφεση των απεργιακών δράσεων της οργάνωσης.

Μια γενική διαπίστωση που μπορεί να γίνει για τη θεματολογία των κινητοποιήσεων και των απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ από Οκτώβριο 1985 έως 1989 είναι ότι αυτή παρουσιάζεται εστιασμένη κατά κύριο λόγο σε μισθολογικές-οικονομικές διεκδικήσεις.

3.3. Κυβερνητική περίοδος 1990-1993

3.3.1. Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου

Στο τέλος της δεκαετίας του 1980 στην Ελλάδα¹⁴⁴⁷ οι πολιτικές αναζητήσεις κινούνται γύρω από το λεγόμενο “τέλος της μεταπολίτευσης”, όπως αυτή οικοδομήθηκε από το 1974 και μετά. Στις απαρχές μιας “νέας μεταπολίτευσης”, πιστώνονται προσδοκίες και χαρακτηριστικά όπως:

- οριστική άρση των διαχωριστικών γραμμών που κληροδότησαν στην Ελλάδα ο Εθνικός Διχασμός και ο Εμφύλιος,
- ανάγκη “εκσυγχρονισμού” στον δημόσιο βίο με την επίτευξη μιας ελάχιστης διακομματικής συναίνεσης σε καίρια ζητήματα και τερματισμού των πελατειακών σχέσεων, με τον «τηλεοπτικό διάλογο και αντιπαράθεση» στην θέση του «εκλογικού μπαλκονιού» και την απαρχή χειραφέτησης των δύο μεγάλων κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ από το μέχρι τότε αρχηγικό – πατερναλιστικό μοντέλο κομματικής οργάνωσης.

Η “νέα μεταπολίτευση” αυτή φαίνεται να ξεκινά σε μια περίοδο με κοσμογονικές εξελίξεις στην Ευρώπη, με την κατάρρευση των καθεστώτων του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού» και το διαφαινόμενο «τέλος της ιστορίας» - μέσω μιας ολοκληρωτικής και “αδιατάρακτης” πλέον υπεροχής του «νέο-φιλελεύθερου» ιδεολογικό-πολιτικού ρεύματος, το οποίο εκείνη την περίοδο φαίνεται να έχει και στην Ελλάδα σημαντική απήχηση .

Την προηγούμενη περίοδο 1989-1990 τα ελληνικά πολιτικά κόμματα βρέθηκαν αντιμέτωπα με πρωτόγνωρα γι αυτά προβλήματα και κλήθηκαν να λάβουν καθοριστικές αποφάσεις (όπως η συγκυβέρνηση ΝΔ- ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ, και στην συνέχεια η δημιουργία μιας «Οικουμενικής» κυβέρνησης υπό την ηγεσία του κ. Ξ. Ζολώτα με την συμμετοχή ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ).

Οι πολιτικές συνθήκες αυτής της περιόδου κυμαίνονταν μεταξύ σχέσεων πολύ μεγάλης πολιτικής έντασης (οι σχέσεις ΠΑΣΟΚ –ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ για το θέμα

¹⁴⁴⁷ Βούλγαρης Γ., (2001), Καρζής Φ., (2006), Σωτηρόπουλος, Δ., (2001 και 2007), Έβερτ, Μ. (1998), Λούλης Ι., (2001),

της κυβέρνησης «Τζανετάκη» και της ``κάθαρσης``) αλλά ταυτόχρονα και πρωτοφανών, για τα μέχρι τότε ελληνικά πολιτικά δεδομένα, συνθηκών συναίνεσης (όπως η συμμετοχή και των τριών κομμάτων στην «Οικουμενική» κυβέρνηση).

Μετά την «οικουμενική» κυβέρνηση Ζολώτα, η ΝΔ, κέρδισε τις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στις 8/4/90 με πολύ ισχυρό εκλογικό ποσοστό (46.88%) αλλά με σχηματισμό μιας εξαιρετικά ανίσχυρης κυβέρνησης, λόγω του αναλογικού ισχύοντος εκλογικού νόμου. Διέθετε έτσι ισχνότατη κοινοβουλευτική πλειοψηφία (με μόλις 150+1 βουλευτές) και από ότι φάνηκε στην συνέχεια είχε και πολύ έντονα εσωτερικά προβλήματα.

Στην κυβερνητική τριετία 1990-1993, η κυβέρνηση της ΝΔ είχε υπέρ της ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες με την επέλαση του ``νεοφιλελευθερισμού`` και τις αντίστοιχες πολιτικές να κυριαρχούν στην Ευρώπη. Το ευνοϊκό για τις πολιτικές που ήθελε να εφαρμόσει κλίμα η ΝΔ προσπάθησε να το εκμεταλλευτεί στο έπακρο, επιχειρώντας αμέσως την εφαρμογή μιας «νέο-φιλελεύθερης» στρατηγικής, κυρίως στην σφαίρα της οικονομίας. Με την στρατηγική αυτή επιχειρούσε μια βίαιη ρήξη με το «κρατικιστικό» παρελθόν, όχι μόνο των δύο κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ που προηγήθηκαν, αλλά και των μεταπολιτευτικών κυβερνήσεων Κ.Καραμανλή της περιόδου 1974-1981.

Η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης Κ.Μητσοτάκη εκτυλίχτηκε ... «με πλήρη περιφρόνηση των κοινωνικών κραδασμών, υποτιμώντας τη διείσδυση των κοινωνικών δικτύων που ενσαρκώνουν τα συνδικάτα, ιδιαίτερα στις επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα»¹⁴⁴⁸. Οικονομικά η κυβέρνηση της ΝΔ εφαρμόζει ένα πρόγραμμα επιθετικής σύγκλισης με την Ε.Ε μέσω της προώθησης μέτρων ιδιωτικοποίησης. Αυτή η πολιτική την οδηγεί σε οξεία σύγκρουση με μεγάλα τμήματα της κοινωνίας και πυροδοτεί μεγάλες κοινωνικές εντάσεις και συγκρούσεις, ιδιαίτερα με τους εργαζόμενους στις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας (ΔΕΗ, ΕΑΣ, ΟΤΕ) και στον εκπαιδευτικό χώρο (καθηγητές, μαθητές, με αποκορύφωμα, την δολοφονία του καθηγητή Τεμπονέρα στην Πάτρα).

Και στους κόλπους όμως του κυβερνώντος κόμματος της ΝΔ την περίοδο αυτή υπάρχουν συγκρούσεις πολιτικών τάσεων, ρευμάτων αλλά και

¹⁴⁴⁸ .Καρζής Φ (2006), σ.23-24

διαφορετικών προσωπικών στρατηγικών. Σε αρκετές περιπτώσεις βρέθηκαν σε αντιπαράθεση οι υποστηρικτές του «οικονομικού νέο- φιλελευθερισμού»¹⁴⁴⁹ (με εισαγωγή των δογμάτων του “νεοφιλελευθερισμού” κυρίως στο πεδίο της οικονομίας που ερμηνευόταν σε επιδίωξη για μείωση όσο το δυνατόν περισσότερο του δημόσιου τομέα χωρίς όμως ταυτόχρονα να απαρνούνται τα οφέλη που απορρέουν από πελατειακές πρακτικές) με τους υποστηρικτές της μεταπολεμικής «συντηρητικής παράδοσης»¹⁴⁵⁰ της λεγόμενης «λαϊκής δεξιάς»¹⁴⁵¹, που βλέπουν μεν θετικά την θέση για «λιγότερο κράτος», υποστηρίζουν όμως την ανάγκη την διατήρησης υπό κρατικό έλεγχο των σημαντικών δημόσιων επιχειρήσεων και των κρατικών λειτουργιών. Η θέση αυτή συνυπάρχει με την θέση τους και για τον παραδοσιακό έλεγχο της δημόσιας διοίκησης από το κυβερνών κόμμα, προκειμένου αυτό να καρπώνεται τα εκλογικά οφέλη του πελατειακού κράτους και να προσεταιριστεί έτσι η ΝΔ πολιτικά και εκλογικά τμήματα της δημοσιοϋπαλληλίας τα οποία είχαν συνδεθεί τις προηγούμενες διακυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ.

Οι διαφορές αυτές στο εσωτερικό του κόμματος και της κυβέρνησης της ΝΔ, σε συνδυασμό με έντονες διαμάχες που ξέσπασαν εκείνη την περίοδο και στα θέματα εξωτερικής πολιτικής (κυρίως στο «Μακεδονικό ζήτημα»), είχαν ως

¹⁴⁴⁹ Σωτηρόπουλος,Δ.,(2007), σ.141

¹⁴⁵⁰ ό.π.

¹⁴⁵¹ Χαρακτηριστικά ο Μ. Έβερτ., (1998), «Ειρηνική Επανάσταση Επανάσταση Για Τη Νέα Εποχή», Ι.Σιδέρης, Αθήνα, σ.52-53,αναφέρει «Ενώ ο φιλελευθερισμός εκφράζει την αντικρατική οικονομική αντίληψη, ουδέποτε υιοθετεί τα άκρα. Αντίθετα μάλιστα δέχεται ότι το κράτος μπορεί να αναλαμβάνει τη διοίκηση εθνικής σημασίας επιχειρήσεων, με τον όρο ότι η διαχειρισή τους θα ακολουθεί ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Τόσο όμως η θεωρία όσο και η πρακτική παρουσιάζουν αποκλίσεις από τόπο σε τόπο αλλά και από περίοδο σε περίοδο ανάλογα με τις περιστάσεις...Στο πρόσφατο παρελθόν, ο φιλελευθερισμός στη χώρα μας υπέστη σοβαρά πλήγματα από ακραίες νεοφιλελεύθερες, όπως ονομάστηκαν, αντιλήψεις. Λόγω μόδας επιχειρήθηκε το «μπόλιασμα» της Ν.Δ από παρόμοιες ιδέες, τις οποίες πάντως οι εκφραστές τους, όταν δοκίμασαν, δεν κατάφεραν να εφαρμόσουν. Δημιουργήθηκαν όμως, βοηθούσης και της προπαγάνδας των αντιπάλων μας, εσφαλμένες εντυπώσεις στην κοινή γνώμη....Είναι άλλωστε προφανές –και υποχρεούμαστε να το διευκρινίσουμε – ότι η προοπτική που διακρίνεται σε μια απόλυτη επικράτηση των λεγόμενων « νεοφιλελεύθερων» ιδεών και προτάσεων δεν είναι ούτε καν συμβατή με το φιλελευθερισμό. Διότι ουσιαστικά οι ακραίες νεοφιλελεύθερες τάσεις οδηγούν στην κατάργηση του φιλελευθερισμού. Οδηγούν στην κοινωνία των δύο τρίτων. Οδηγούν στην ανάπτυξη οργανωμένων συμφερόντων, τα οποία όχι μόνο επιβάλλουν τους οικονομικούς όρους τους, αλλά επιπλέον θέτουν υπό τον έλεγχό τους την ίδια την εξουσία. Είναι λοιπόν αδιανόητο ο φιλελευθερισμός αφ ενός να αντιμάχεται – σωστά βεβαίως- τον κρατικισμό και αφ ετέρου να επιτρέπει σε οποιαδήποτε συμφέροντα να συγκροτούν κράτη μέσα στο κράτος.... Ναι στο λιγότερο κράτος, αλλά όχι στον ασύδοτο ιδιώτη και τα οργανωμένα συμφέροντα.»

αποτέλεσμα η μια εσωκομματική κρίση να διαδέχεται την άλλη σε όλη την διάρκεια της κυβερνητικής θητείας¹⁴⁵² του κόμματος της ΝΔ.

Με το τέλος του 1991 η εικόνα της κυβέρνησης είχε σοβαρά αποδυναμωθεί καθώς επικρινόταν ταυτόχρονα¹⁴⁵³ «για όξυνση των κοινωνικών αντιθέσεων», για «απουσία συντονισμού που οδηγούσε σε επίδειξη προχειρότητας » και για πολιτική «παλαιοκομματισμού και αναξιοκρατίας».

Η εικόνα που είχε διαμορφωθεί για την κυβέρνηση της ΝΔ την περίοδο εκείνη θα αποδεικνυόταν... «καταλυτική για την εκλογική της τύχη το 1993», αλλά... «θα σφράγιζε και την μετέπειτα πορεία του κόμματος»¹⁴⁵⁴.

Καθοριστικό γεγονός για την «πτώση» της κυβέρνησης αυτής το 1993 αποδείχθηκε το λεγόμενο “Μακεδονικό ζήτημα” αφού όμως είχε υπάρξει η σφοδρή σύγκρουση με το εργατικό-συνδικαλιστικό κίνημα που είχε αντιδράσει έντονα απέναντι στην οικονομική και κοινωνική πολιτική της.

3.3.2. Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.

Το 1990, πριν από τις εκλογές που οδήγησαν το κόμμα της ΝΔ στην κυβερνητική εξουσία, είχε εκπονηθεί και παρουσιαστεί μια «Έκθεση για την μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης»¹⁴⁵⁵.

Η Έκθεση αυτή αποτελεί έναν ακόμη κρίκο στην αλυσίδα των Εκθέσεων που έχουν συντάξει στο παρελθόν αναλυτές και εμπειρογνώμονες (όπως ενδεικτικά οι εκθέσεις του «Βαρβαρέσου» το 1951, του «Langrod» το 1964 και του ΚΕΠΕ το 1987 κ.α)¹⁴⁵⁶.

¹⁴⁵² Λούλης Ι., (2001), σ. 256-261. Ειδικότερα υπήρξαν, παραίτηση του Αντιπροέδρου της κυβέρνησης Α.Κανελλόπουλου, αποπομπή του Α.Σαμαρά από το ΥΠΕΞ, κριτική της οικονομικής πολιτικής από τον ίδιο τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας Σ.Μάνο, τον πρόεδρο του ΣΕΒ, τον Ξ.Ζολώτα και τον Α.Αγγελόπουλο. Στην Οικονομία άλλαξαν τρεις Υπουργοί, υπήρξε παραίτηση του Υπουργού Προεδρίας Μ.Έμπερτ κλπ

¹⁴⁵³ Λούλης Ι., (2001), σ.260

¹⁴⁵⁴ Λούλης Ι., (2001), σ.250

¹⁴⁵⁵ Μαΐστρος Π., (2009) και Α.Μακρυδημήτρης, (1996) . Η έκθεση αυτή εκπονήθηκε από τους καθηγητές Ι.Αναστόπουλο και Α.Μακρυδημήτρη με βάση τα πορίσματα πολυμελούς επιτροπής και ομάδων εργασίας που είχε συγκροτήσει νωρίτερα ως Υπουργός Προεδρίας της κυβέρνησης ο Α.Κανελλόπουλος.

¹⁴⁵⁶ Μακρυδημήτρης Α., (1996), σ.126-127

Η Έκθεση αυτή είχε τύχει της κατ' αρχήν αποδοχής του πρώτου Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης της ΝΔ Μ.Έβερτ και θεωρήθηκε¹⁴⁵⁷ ότι μπορούσε να προσδιορίσει και για την διακυβέρνηση της ΝΔ το πλαίσιο μιας συνολικής και συνεκτικής στρατηγικής για την μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης.

Την κυβερνητική αυτή περίοδο συνετάχθη και μια έκθεση¹⁴⁵⁸ «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ 2000» (1992) από επιτροπή υπό την προεδρεία του τότε αντιπροέδρου του Συμβουλίου Επικρατείας Μ. Δεκλερρή. Η Έκθεση αυτή στηρίζεται σε συστηματική ανάλυση, κυρίως των συστημάτων από τα οποία συγκροτείται η δημόσια διοίκηση και προτείνει μια σειρά μέτρων διοικητικής μεταρρύθμισης.

Την περίοδο αυτή (1992) κατατέθηκε στην Βουλή από τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης της ΝΔ Μ. Έβερτ και συζητήθηκε (23-9-1992), πρόταση για «τον Εκσυγχρονισμό της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης» επί τη βάσει υπομνήματος τριών καθηγητών¹⁴⁵⁹ Πανεπιστημίου.

Επίσης νομοθετήθηκε¹⁴⁶⁰ η εκπόνηση κάθε τρία χρόνια προγράμματος εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης και εκπονήθηκε το «Πρόγραμμα Διοικητικού Εκσυγχρονισμού 1993-1995» που βασίστηκε στην έκθεση της επιτροπής Μ. Δεκλερρή και υποβλήθηκε¹⁴⁶¹ στη Βουλή από τον Υπουργό Προεδρίας της κυβέρνησης ΝΔ Σ. Κούβελα.

Θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο αυτή μπορούν να καταγραφούν οι ακόλουθες.¹⁴⁶²

- Ο ν.1892/1990 για τον «εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη» που περιλάμβανε 12 άρθρα ρυθμίσεις για την Δ.Δ
- Ο ν.1943/1991 με 93 άρθρα για τον «εκσυγχρονισμό της οργάνωσης και λειτουργίας της Δ.Δ και αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού»
- Ο ν.2026/1992 για την ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης του προσωπικού

¹⁴⁵⁷ Μακρυδημήτρης Α, (1996), σ. 127

¹⁴⁵⁸ Μαΐστρος Π., (2009), σ. 139

¹⁴⁵⁹ Οι καθηγητές Δ.Αναστόπουλος, Μ.Κωνσταντοπούλου και Α.Μακρυδημήτρης

¹⁴⁶⁰ Μαΐστρος Π., (2009), σ. 145

¹⁴⁶¹ Υποβλήθηκε από τον Υπουργό Προεδρίας της κυβέρνησης ΝΔ Σ.Κούβελα στο Υπουργικό Συμβούλιο από το οποίο εγκρίθηκε στις 03.02.1993 και συζητήθηκε στην Βουλή στις 23-24.02.1993.

¹⁴⁶² Μαΐστρος Π. (2009), Δ.Σωτηρόπουλος, (2001), Μακρυδημήτρης Α, (1996), σ 119-120, Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.141

- Ο ν.2085/1992 για την «ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης, λειτουργίας και προσωπικού της ΔΔ και άλλες διατάξεις».

Ειδικότερα:

-Η κυβέρνηση το 1990 και το 1992 με τους ν. 1892/1990 και 2085/1992 προχώρησε σε αντικατάσταση του προηγούμενου συστήματος **βαθμολογίου** που είχε εισαγάγει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στη δεκαετία του 1980.

Με τις ρυθμίσεις αυτές επανέφερε τη διοικητική βαθμίδα του Γενικού Διευθυντή, επέκτεινε τον αριθμό των βαθμίδων, δημιουργώντας μια νέα Βαθμολογική Κλίμακα, επανασύνδεσε τον βαθμό με την θέση - εξαρτώντας την προαγωγή από την διαθεσιμότητα κενών θέσεων στην κορυφή της διοικητικής ιεραρχίας - και άλλαξε την σύνθεση των Υπηρεσιακών Συμβουλίων καθώς και το σύστημα προσλήψεων.

-Το 1991 (ν. 1943/ 1991) επανέφερε την διαδικασία των γραπτών εξετάσεων – οργανωμένων σε κεντρικό επίπεδο - και όχι από κάθε Υπουργείο ξεχωριστά.

-Διαμόρφωσε νέες μονάδες σχεδιασμού πολιτικής που αποτελούνται από εμπειρογνώμονες σε κάθε Υπουργείο, οι οποίοι θα παρείχαν συμβουλές στους Υπουργούς. Στην πράξη όμως... «οι Υπουργοί προσέλαβαν και συμβουλευόνταν δικούς τους συμβούλους τους οποίους διόρισαν στα υπουργικά τους γραφεία»¹⁴⁶³.

-Η κυβέρνηση της ΝΔ επίσης προέβη σε νομοθετικές ρυθμίσεις για το ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό σύστημα (ν.1902/ 1990 και ν. 2084/ 1992) τις οποίες χαρακτήρισε ως ...«μέτρα για την διάσωση, την εξυγίανση , τον εκσυγχρονισμό και την βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος»¹⁴⁶⁴.

Μια απόπειρα αποτίμησης των θεσμικών – νομοθετικών κυβερνητικών παρεμβάσεων στην Δ.Δ την περίοδο αυτή

Συμπερασματικά, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η κυβέρνηση της ΝΔ 1990-1993, μένοντας για σύντομο χρονικό διάστημα στην εξουσία, δεν είχε τον χρόνο να επιδράσει καταλυτικά και να “κερδίσει” υπό την επιρροή της τον κρατικό μηχανισμό και ότι οι πολιτικές της, αποτελούσαν μείγμα «εκσυγχρονισμού και παραδοσιακών στοιχείων»¹⁴⁶⁵.

¹⁴⁶³ Σωτηρόπουλος Δ, (2007), σ.141

¹⁴⁶⁴ «Οι Θέσεις μας για το ασφαλιστικό», Πολιτικά Κείμενα της ΝΔ Νο .2 –Οκτώβριος 2001, σ.9

¹⁴⁶⁵ Δ. Σωτηρόπουλος , (2007), σ.144

Δεν απέστη από τις γνωστές¹⁴⁶⁶ πελατειακές πρακτικές στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης τις οποίες έχουν ασκήσει μεταπολιτευτικά όλα τα ελληνικά πολιτικά κόμματα που έχουν κυβερνήσει.

Σχετικά με την διαδικασία των προσλήψεων, ο ν.1943/1991 αναθεώρησε την προηγούμενη διαδικασία επαναφέροντας τον διαγωνισμό ως μέτρο αποκατάσταση μιας αξιοκρατικής διαδικασίας. Παρά την επαναφορά του διαγωνισμού όμως και ο νόμος αυτός, μπορεί να θεωρηθεί ότι ... «αναπαράγει την λογική των προηγούμενων»¹⁴⁶⁷.

Ο νόμος αυτός καθώς και η επαναφορά της διοικητικής βαθμίδας του Γενικού Διευθυντή μπορούν να χαρακτηριστούν μέτρα με ευεργετικές επιδράσεις στην λειτουργία της ελληνικής δημοσιοϋπαλληλίας.

Το 1992 ψηφίζεται νόμος (2026/1992) που μετέβαλε¹⁴⁶⁸ την διαδικασία ετήσιου προγραμματισμού των εποχικών προσλήψεων. Το υπουργικό συμβούλιο καθορίζει το σύνολο των πιστώσεων για την πρόσληψη έκτακτου προσωπικού, και στη συνέχεια οι πιστώσεις κατανέμονται κατά υπουργεία και φορείς. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση της πρόσληψης στη ΔΕΗ¹⁴⁶⁹ χιλιάδων εκτάκτων υπαλλήλων και το μέτρο που επέτρεψε σε κάθε βουλευτή¹⁴⁷⁰ να προσλαμβάνει δυο βοηθούς, οι οποίοι μετά την συμπλήρωση διετίας στο γραφείο τους μπορούσαν να προσληφθούν αυτόματα στο δημόσιο και σε υπουργείο της επιλογής τους. Η ιδιαίτερα σύντομη προεκλογική περίοδο του 1993, συντέλεσε στην μειωμένη εμφάνιση των συνήθως ανεξέλεγκτων πρακτικών προσλήψεων που λαμβάνουν χώρα¹⁴⁷¹ κατά τις προεκλογικές περιόδους.

Την περίοδο αυτή δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι υπήρξε κάποια πρόοδος στην διαδικασία διοικητικής αποκέντρωσης¹⁴⁷².

Οι νομοθετικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης στο «ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό» σύστημα συνάντησαν την σφοδρή αντίδραση τόσο των κομμάτων της αντιπολίτευσης όσο του συνόλου των συνδικάτων, καθώς οι παρεμβάσεις αυτές θεωρήθηκε ότι αφαιρούν ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά

¹⁴⁶⁶ ό.π. σ.142

¹⁴⁶⁷ Κ. Σπανού, (1995^α), σ.87

¹⁴⁶⁸ ό.π., σ.89

¹⁴⁶⁹ Σωτηρόπουλος Δ., (2007), σ.142

¹⁴⁷⁰ ό.π.

¹⁴⁷¹ Κ. Σπανού, (1995^α), σ.93

¹⁴⁷² Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.142

δικαιώματα των εργαζομένων. Για αυτές τις ρυθμίσεις τα συνδικάτα αντέδρασαν έντονα με την πραγματοποίηση πολλών απεργιακών δράσεων με μεγάλη μαζικότητα συμμετοχής.

Το κόμμα μάλιστα του ΠΑΣΟΚ πρόσφερε την υπόσχεση προς τα συνδικάτα και τους εργαζόμενους ότι θα καταργήσει τους νόμους αυτούς μόλις επανέλθει στην κυβέρνηση.

3.3.3. Κυβερνητικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις την περίοδο αυτή.

Η ΝΔ, έχοντας μείνει μακριά από την κυβερνητική εξουσία σχεδόν μια δεκαετία (1981-1990) προσπάθησε στο σύντομο χρονικό διάστημα που έμεινε στην κυβέρνηση (1990-1993) να ελέγξει τον κρατικό μηχανισμό, αλλά δεν κατάφερε να επιτύχει αυτό τον στόχο σε ικανοποιητικό βαθμό ¹⁴⁷³ και κυρίως, δεν επέτυχε να καταστούν οι συνδικαλιστικές της παρατάξεις πλειοψηφικές στις συνδικαλιστικές οργανώσεις¹⁴⁷⁴ τόσο της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ όσο και των μεγάλων δευτεροβάθμιων Ομοσπονδιών.

Οι βασικές κομματικές προσεγγίσεις της ΝΔ για το συνδικαλιστικό κίνημα την περίοδο αυτή .

Από την θέση του Προέδρου του κόμματος της ΝΔ ο Κ.Μητσοτάκης, πριν ακόμη η ΝΔ αναλάβει κυβερνητική εξουσία το 1990, είχε καταθέσει μιλώντας σε συνδικαλιστικά στελέχη της ΔΑΚΕ¹⁴⁷⁵, τις απόψεις , τις εκτιμήσεις και τις προτάσεις του συνολικά με το συνδικαλιστικό πεδίο στην Ελλάδα. Τα βασικότερα σημεία αυτής του της παρέμβασης ήταν:

¹⁴⁷³ ό.π., σ.144

¹⁴⁷⁴ Απόδειξη αυτού αποτελούν τα εκλογικά αποτελέσματα του 28^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ όπου πλειοψήφησε πάλι η ΠΑΣΚ-ΔΥ όπως και τα εκλογικά αποτελέσματα στις μεγαλύτερες συνδικαλιστικές οργανώσεις – Ομοσπονδίες της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή. Η αδυναμία αυτή των συνδικαλιστικών παρατάξεων της ΝΔ να καταστούν πλειοψηφική δύναμη στην ΑΔΕΔΥ και στις μεγάλες συνδικαλιστικές οργανώσεις – Ομοσπονδίες, αποκτά μεγαλύτερη σημασία καθώς οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του χώρου της ΝΔ την περίοδο αυτή παρουσιάστηκαν στο δημοσιόυπαλληλικό συνδικαλιστικό χώρο πλήρως ενοποιημένες, έχοντας ξεπεράσει την πολυδιάσπαση της περασμένης δεκαετίας.

¹⁴⁷⁵ Σε *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* 46, (Οκτ.1988), σ. 69-70, βλ. ομιλία του Προέδρου Ν.Δ Κ.Μητσοτάκη σε συγκέντρωση συνδικαλιστών της ΔΑΚΕ στις 17/10/1988. Επίσης σε *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* 26, (1987), σ.13-14, βλ. ομιλία του ιδίου σε συγκέντρωση συνδικαλιστών της ΔΑΚΕ στο γήπεδο ΣΠΟΡΤΙΓΚ στις 7-2-1987 Τέλος σε *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* 35, σ.27-31 βλ. ομιλία του ιδίου σε 1^ο Συνέδριο ΔΑΚΕ.

Ότι η ΝΔ δεν πιστεύει στην πάλη των τάξεων αλλά βλέπει ολόκληρο τον ελληνικό λαό σαν σύνολο, ότι πιστεύει στην αρμονική συνεργασία των κοινωνικών εταίρων, ότι είναι κόμμα λαϊκό, κόμμα του συνόλου του λαού και όχι κόμμα ορισμένης τάξης ή εξαρτημένο από κάποια ομάδα συμφερόντων.

Ότι η ΝΔ θέλει και επιδιώκει έναν συνδικαλισμό κρατικά ακηδεμόνευτο, κομματικά αδέσμευτο, οικονομικά ανεξάρτητο, εσωτερικά αυτόνομο και δημοκρατικά οργανωμένο. Θεωρεί ότι αυτό τον συνδικαλισμό τον κάνει πράξη η ΔΑΚΕ τα τρία χρόνια που πέρασαν από την ίδρυσή της.

Αυτό το πλαίσιο θα επιβάλει η ΝΔ σαν κυβέρνηση στον συνδικαλισμό.

Ειδικότερα, ως βασικότερα προβλήματα του συνδικαλιστικού πεδίου στην Ελλάδα θεωρεί την χαμηλή συμμετοχή, τις ξεπερασμένες και στενές αντιλήψεις για το χαρακτήρα και την αποστολή του συνδικαλισμού, την κακή του οργάνωση και τον υψηλό βαθμό εξάρτησής του από κομματικά κέντρα, την ένταξή του σε υπηρετή ευκαιριακών κομματικών σκοπιμοτήτων και ιμάντα μεταφοράς της στενής κομματικής αντίληψης στο χώρο, την τυπική και ουσιαστική πολυδιάσπαση του. Οι ευθύνες για τα παραπάνω θεωρεί ότι ανήκουν κυρίως στο ΠΑΣΟΚ, που μετέτρεψε πρώτα τις συνδικαλιστικές οργανώσεις του δικού του χώρου σε απλά ηχεία κομματικών αποφάσεων και υπηρετές της κομματικής σκοπιμότητας.

Θεωρεί ότι ο ανεξάρτητος συνδικαλισμός δεν μπορεί να είναι υποδουλωμένος στα κόμματα.

Δεσμεύεται ότι η ΝΔ σαν κυβέρνηση θα αφήσει τους έλληνες εργαζόμενους ελεύθερους και αδέσμευτους, με την δύναμη της δικής τους ψήφου και μόνο, να εκλέγουν την συνδικαλιστική τους ηγεσία, όποια κι αν είναι αυτή, χωρίς παρεμβάσεις από την κυβέρνηση, χωρίς δικαστικά πραξικοπήματα, χωρίς εξαγορές, χωρίς επεμβάσεις, που όπως καταγγέλλει συνέβησαν επί της κυβερνητικής θητείας του ΠΑΣΟΚ.

Διακηρύσσει ως αρχή την ελεύθερη διαπραγμάτευση των συλλογικών συμβάσεων γιατί θεωρεί ότι ο κρατικός παρεμβατισμός και τα παγώματα μισθών δεν λύνουν, όπως δεν έλυσαν προβλήματα της οικονομίας.

Συστήνει επίσης στις συνδικαλιστικές οργανώσεις μια «λελογισμένη» χρήση της απεργίας, ως το «έσχατο μέσο» και επισημαίνει ότι δεν δικαιούται κανένας, καμιά οργανωμένη ομάδα, να επιβάλει την πολιτική της θέληση αντίθετα

προς την θέληση του ελληνικού λαού, θέτοντας έτσι και τους περιορισμούς που θεωρεί ότι πρέπει να έχει στις δράσεις του το συνδικαλιστικό κίνημα.

Κατά την κυβερνητική περίοδο 1990-1993 του κόμματος της ΝΔ δεν παρουσιάστηκαν από την πλευρά της κυβέρνησης νομοθετικές παρεμβάσεις που να επιχειρούν ριζικές αλλαγές και ανατροπές στο συνδικαλιστικό πεδίο.

Με τους νόμους 1915/90 και 2085/92 περιορίζονται συνδικαλιστικά δικαιώματα και ελευθερίες, καταργώντας ουσιαστικά, όπως θεωρεί¹⁴⁷⁶ η ΑΔΕΔΥ, τις συνδικαλιστικές άδειες και αποκαλύπτοντας, όπως επισημαίνει, την αντίληψη της κυβέρνησης για το συνδικαλισμό.

Η ΑΔΕΔΥ καταγγέλλει¹⁴⁷⁷ ότι η κυβέρνηση αρνήθηκε την περίοδο αυτή ακόμη και τον στοιχειώδη διάλογο με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις περιφρονώντας ακόμη και βασικούς κανόνες μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Καταγγέλλει¹⁴⁷⁸ ακόμη ποινικοποίηση των αγώνων, με την πολιτική επιστράτευση να αποτελεί πάγια πρακτική της κυβέρνησης και την κήρυξη - για πρώτη φορά στην ιστορία του συνδικαλιστικού κινήματος - παράνομων απεργιών που έχουν κηρύξει ΓΣΣΕ και ΑΔΕΔΥ.

3.3.4. Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικής της περιόδου αυτής για Δ.Δ και Δ.Υ από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.

Οι γενικές εκτιμήσεις¹⁴⁷⁹ της ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου διακυβέρνησης της ΝΔ 1990-1993 είναι ότι, με την άνοδος της ΝΔ στην κυβερνητική εξουσία σήμανε η έναρξη εφαρμογής ενός νεοφιλελεύθερου προγράμματος. Το οξυμένα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα οξύνονται παραπέρα. Δημιουργούνται πλέον και νέα. Από την πρώτη στιγμή άρχισε ένα σάρωμα βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων, το χτύπημα συλλογικών και δημοκρατικών ελευθεριών, αποκρατικοποιήσεις, η διάλυση δημόσιων υπηρεσιών. Στο χώρο της δημόσιας διοίκησης, η επίθεση ήταν πρωτοφανής σε όλα τα επίπεδα: στο εισόδημα, σε βασικά δικαιώματα, με διώξεις και απολύσεις, μια πρωτοφανής εκστρατεία κατασυκοφάντησης του συνδικαλιστικού κινήματος και των

¹⁴⁷⁶ «Αποφάσεις 28^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», Νοέμβριος 1992, σ 12-13

¹⁴⁷⁷ ό.π.

¹⁴⁷⁸ ό.π.

¹⁴⁷⁹ ό.π., σ.8

εργαζομένων στις δημόσιες υπηρεσίες. Θεωρεί ότι η «εκσυγχρονιστική» πρόταση της κυβέρνησης για τη δημόσια διοίκηση εξαντλήθηκε στην επαναφορά αναχρονιστικών θεσμών, στην κομματική άλωση της κρατικής μηχανής, στις διώξεις των αντιπάλων και στις κομματικές μεταθέσεις, μετατάξεις και ρουσφέτι. Η κυβέρνηση με πρόσχημα την “αποκομματικοποίηση” προχώρησε στη δική της “κομματικοποίηση”. Η ιστορία που θέλει την Δ.Δ λάφυρο του κάθε φορά κυβερνητικού κόμματος συνεχίζεται.

Ακόμη καταγγέλλει την δημιουργία από την κυβέρνηση ενός κλίματος φοβίας, αυταρχισμού, μιας πολιτικής «διαίρει και βασίλευε» από την κυβερνητική προπαγάνδα στα ΜΜΕ, την αξιοποίηση του διεθνούς κλίματος, την προβολή των υπαρκτών προβλημάτων της οικονομίας ως άλλοθι για τη λήψη αντιλαϊκών μέτρων.

Όλα τα παραπάνω η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι δημιούργησαν ένα κλίμα (έστω προσωρινό) επηρεασμού των εργαζομένων με απόψεις και αντιλήψεις που προέβαλαν ως “μονόδρομο” την κυβερνητική πολιτική για την χώρα και τους εργαζόμενους. Οι αντιλήψεις αυτές αποτέλεσαν ανασταλτικό παράγοντα για μαζική συμμετοχή των εργαζομένων στις κινητοποιήσεις¹⁴⁸⁰.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ειδικότερα:

Στη Δημόσια Διοίκηση.

-Κεντρική διαπίστωση της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ για την διακυβέρνηση της ΝΔ την κυβερνητική περίοδο 1990-1993 είναι η διαπίστωση ότι την περίοδο αυτή στον χώρο της δημόσιας διοίκησης η επίθεση ήταν πρωτοφανής και σε όλα τα επίπεδα καθώς η κυβέρνηση, με πρόσχημα την “αποκομματικοποίηση”, προχώρησε στη δική της “κομματικοποίηση”. Η ιστορία που θέλει την δημόσια διοίκηση σαν λάφυρο του κάθε φορά κυβερνώντος κόμματος συνεχίστηκε με την ενίσχυση του αυταρχικού μοντέλου διοίκησης¹⁴⁸¹.

-Ότι η πολιτική της κυβέρνησης όχι μόνο δεν αντιμετώπισε τα προβλήματα της Δ.Δ αλλά τα όξυνε και δημιούργησε και νέα.

¹⁴⁸⁰ «Αποφάσεις 28^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», Νοέμβριος 1992, σ.16

¹⁴⁸¹ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ. 153

-Ότι οι νόμοι 1282/1990, 1943/1991 και 2085/1992 αποτέλεσαν το νέο θεσμικό οικοδόμημα με το οποίο επανήλθαν καταδικασμένοι θεσμοί του παρελθόντος για την εξάρτηση και τον έλεγχο των δημοσίων υπαλλήλων.

-Ότι στόχος των κυβερνητικών παρεμβάσεων ήταν η άλωση της κρατικής μηχανής, η εξυπηρέτηση κομματικών σκοπιμοτήτων ταυτόχρονα, με ένα κύμα διώξεων μέσω κομματικών μεταθέσεων και μετατάξεων, η κυριαρχία του ρουσφετιού και της ευνοιοκρατίας, τόσο μέσα από τις προσλήψεις, όσο και μέσω της επιλογής προϊσταμένων.

-Ότι η πολιτική λιτότητας¹⁴⁸² για τους εργαζόμενους συνοδεύτηκε από μια πολιτική περικοπής ή παγώματος των δαπανών λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να αδυνατούν να καλύψουν τις ανάγκες του πολίτη. Ταυτόχρονα η συνέχιση και διαιώνιση της πολιτικής λαφυραγώγησης των Δημοσίων Υπηρεσιών, οδήγησε τους εργαζόμενους και τις Δημόσιες Υπηρεσίες σε νέα αδιέξοδα.

-Ότι η μεροληπτική αντιμετώπιση των «εκτάκτων», με τις επαναπροσλήψεις και τις απολύσεις, η αλλαγή της σύνθεσης των Υπηρεσιακών Συμβουλίων, η αντικατάσταση των Προϊσταμένων, χωρίς παράλληλα να προωθηθούν όλες εκείνες οι αλλαγές που το συνδικαλιστικό κίνημα έχει προτείνει για την αξιοκρατία και διαφάνεια στις υπηρεσιακές μεταβολές, η επαναφορά συνταξιούχων, αποκαλύπτουν με τον καλύτερο τρόπο το περιεχόμενο των παρεμβάσεων.

Τα κύρια πεδία παρεμβάσεων της Α.Δ.Ε.Δ.Υ την περίοδο αυτή ήταν:

η καταγγελία των ρουσφετολογικών προσλήψεων (που μάλιστα παραμονές των εκλογών πήραν μαζικές διαστάσεις) και της πολιτικής λαφυραγώγησης των Δημοσίων Υπηρεσιών, η εφαρμογή του Βαθμολογίου, η αξιολόγηση, η λειτουργία των Υπηρεσιακών Συμβουλίων παραμονές των εκλογών, οι νόμοι για τις αλλαγές σε ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό.

Χαρακτηριστικά, για τον ν.1943/91, ο Πρόεδρος της ΑΔΕΔΥ Σ.Γιατράς¹⁴⁸³, εξαπολύει σφοδρότατη επίθεση στην πολιτική της κυβέρνησης της ΝΔ σε όλο το εύρος των θεμάτων που αφορούν την Δημόσια Διοίκηση και τους δημοσίους υπαλλήλους, επισημαίνοντας μεταξύ άλλων, ότι... « η άλωση και η κομματική

¹⁴⁸² «Αποφάσεις στο 29^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ», Νοέμβριος 1995, σ.13

¹⁴⁸³ Σ.Γιατρά, (1991), « Η κομματική άλωση του κρατικού μηχανισμού μοναδικός κυβερνητικός στόχος», *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση*, τχ. 75-76, σ.18-20

χρησιμοποίηση του κρατικού μηχανισμού, έχει αναδειχτεί σε μοναδικό κυβερνητικό στόχο .. και οι απειλές, οι υποσχέσεις, οι διώξεις, οι εξυπηρετήσεις, η υποκατάσταση της νομιμότητας από την νομιμοφάνεια, η καθυπόταξη της νομοθετικής και της δικαστικής εξουσίας στην εκτελεστική έχουν θεσμοθετηθεί ως μόνιμα χαρακτηριστικά της κυβερνητικής λειτουργίας. Ακόμη, στο ίδιο άρθρο, τονίζει ότι ... «το περιεχόμενο και το πνεύμα του ν.1943/ 91 δεν είναι ανεξάρτητο από την συνολικότερη οπισθοδρομική αντίληψη της κυβέρνησης και την ολομέτωπη επίθεση κατά του δημόσιου τομέα ... το αυταρχικό κράτος είναι απόλυτα αναγκαίο σε μια κυβέρνηση που υπηρετεί πιστά τα συμφέροντα της οικονομικής ολιγαρχίας και των κυκλωμάτων του παρασιτισμού και της παραοικονομίας»

Για τα ζητήματα εκτάκτων¹⁴⁸⁴.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι το ζήτημα της απασχόλησης “εκτάκτων” στο Δημόσιο την τελευταία δεκαετία έχει ταλανίσει τις Δημόσιες Υπηρεσίες και τους εργαζόμενους και έχει αξιοποιηθεί από τις εκάστοτε Κυβερνήσεις για την απόκτηση εκλογικής πελατείας. Η κάλυψη πάγιων αναγκών, με απασχόληση “εκτάκτων”, η απουσία κάθε αντικειμενικού και αξιοκρατικού συστήματος πρόσληψης, ήταν οι βασικές αιτίες για τη διατήρηση και διαιώνιση του θεσμού. Θεωρεί ότι οι ρυθμίσεις της Κυβέρνησης της ΝΔ για τους “έκτακτους”, ο περιορισμός των θέσεων που προκηρύχθηκαν για να καλυφθούν από το σχετικό διαγωνισμό, είχε ως αποτέλεσμα να φύγουν από το Δημόσιο “έκτακτοι” υπάλληλοι με πολλά χρόνια υπηρεσίας που κάλυπταν πάγιες ανάγκες. Το συνδικαλιστικό κίνημα αντέδρασε σε αυτές τις ρυθμίσεις και ζήτησε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα στη βάση των πραγματικών αναγκών.

Η θέση αυτή δεν έγινε αποδεκτή από την κυβέρνηση.

Αντίθετα, όπως εκτιμά και καταγγέλλει η ΑΔΕΔΥ, συνεχίστηκαν από την ΝΔ νέες προσλήψεις “εκτάκτων”, ρουσφετολογικές προσλήψεις (που μάλιστα στον

¹⁴⁸⁴ «Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», Νοέμβριος 1995, σ.17-18

ευρύτερο Δημόσιο Τομέα, ιδιαίτερα παραμονές των εκλογών), πήραν μαζικό χαρακτήρα¹⁴⁸⁵.

Για Βαθμολόγιο - Αξιολόγηση¹⁴⁸⁶

Στο 28^ο Συνέδριο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. είχαν συζητηθεί ιδιαίτερα τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν στις Δημόσιες Υπηρεσίες και τους εργαζόμενους από το Βαθμολογικό σύστημα που θεσμοθετήθηκε με το ν. 2085/92. Η υλοποίηση του Νόμου, δημιούργησε κατά την ΑΔΕΔΥ, σοβαρά προβλήματα και ιδιαίτερα στο θέμα της στελέχωσης των Δημοσίων Υπηρεσιών.

Πάγιο αίτημα του συνδικαλιστικού κινήματος αποτελεί η αλλαγή του συγκεκριμένου Βαθμολογίου με βάση και τις αρχές που ψήφισε το 28ο Συνέδριο.

Για Συλλογικές Διαπραγματεύσεις

Πάγιο και ανικανοποίητη αίτημα του συνδικαλιστικού πεδίου αποτελεί η ανάγκη για την επικύρωση των διεθνών συμβάσεων 151 και 154 και η επέκταση του δικαιώματος των συλλογικών διαπραγματεύσεων στους εργαζομένους στο δημόσιο¹⁴⁸⁷.

Για ασφαλιστικό –συνταξιοδοτικό

Για τις επιλογές της κυβέρνησης, όπως αυτές εκφράστηκαν μέσα από τους νόμους που ψήφισε στην διάρκεια της θητείας της (ν.1902/ 1990 και Ν.2084/1992), η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι είχαν σαν στόχο να φορτώσουν την κρίση της κοινωνικής ασφάλισης στις πλάτες των εργαζομένων και των συνταξιούχων και να υπονομεύσουν το δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα της κοινωνικής ασφάλισης. Ακόμη εκτιμά, ότι η κυβέρνηση αντιμετωπίζει το πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης ως πρόβλημα ταμειακό, ότι αφαιρεί εκατοντάδες δις. από τις τσέπες εργαζομένων και συνταξιούχων και τέλος ότι οι επιλογές της ενισχύουν την ιδιωτική Ασφάλιση¹⁴⁸⁸.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι κατά την κυβερνητική αυτή περίοδο, υπήρξε δραματική αλλαγή όρων και προϋποθέσεων για την κύρια και επικουρική σύνταξη στο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς των Δημοσίων Υπαλλήλων, με αύξηση ορίων ηλικίας, κατάργηση 35ετίας και των 35/35 που επιφέρει μείωση των

¹⁴⁸⁵ «Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», Νοέμβριος 1995, σ.17

¹⁴⁸⁶ ό.π., σ.19

¹⁴⁸⁷ «Αποφάσεις 28^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ» σ. 173-174 και «Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», Νοέμβριος 1995, σ.21

¹⁴⁸⁸ «Αποφάσεις 28^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», σ.53-54

συντάξεων, φαλκίδευση των επικουρικών συντάξεων, αποδυνάμωση τελικά του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος προς όφελος των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιριών. Επιπλέον, η επιδοματική πολιτική έχει οδηγήσει τις συντάξιμες αποδοχές να είναι μόνο ένα μικρότερος των εν ενεργεία αποδοχών ¹⁴⁸⁹.

Για Εισοδηματική πολιτική, μισθολογικό Δημοσίων Υπαλλήλων, φορολογικό.

Συμπερασματικά η ΑΔΕΔΥ εκτιμά¹⁴⁹⁰ ότι, παρά τις μακρόχρονες θυσίες των εργαζομένων, αφού από το 1986 ουσιαστικά εφαρμόζεται μια οικονομική πολιτική λιτότητας μισθών, δεν αντιμετωπίστηκαν τα προβλήματα της χώρας και οι πολιτικές αυτές λιτότητας οδήγησαν σε αναδιανομή εισοδημάτων υπέρ του παρασιτικού κεφαλαίου και της οικονομικής ελίτ.

Η πολιτική λιτότητας συνοδεύτηκε από τη χορήγηση διαφόρων επιδομάτων, από μια άναρχη γενική και κλαδική επιδοματική πολιτική, άλλοτε ως μια διέξοδος από την περιοριστική πολιτική και μέσα από αγώνες των εργαζομένων και άλλοτε ως Κυβερνητική σκοπιμότητα.

Η σχέση εισαγωγικών και καταληκτικών μισθολογικών αποδοχών έγινε περισσότερο ισοπεδωτική από ότι ήταν, οι μισθολογικές ανισότητες ανάμεσα σε εργαζόμενους με τα ίδια τυπικά και ουσιαστικά προσόντα έχει πάρει προκλητικές διαστάσεις.

Εκτός η δραματική μείωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων, που δημιούργησε αυτή η πολιτική, έχει επηρεάσει αρνητικά και τη λειτουργία των Δημοσίων Υπηρεσιών αφού πλέον η αμοιβή της εργασίας δεν μπορεί ούτε τους βασικούς όρους διαβίωσης να εξασφαλίσει, ούτε και τα στελέχη ικανοποιητικά να ανταμείψει.

Η βελτίωση ορισμένων οικονομικών δεικτών στην οικονομία της χώρας πραγματοποιήθηκε, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, κυρίως μέσα από την μείωση του εισοδήματος εργαζομένων και συνταξιούχων ενώ παραμένουν τα προβλήματα ύφεσης, αποβιομηχάνισης και οξύνθηκε η ανεργία.

¹⁴⁸⁹ «Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», Νοέμβριος 1995, σ.49

¹⁴⁹⁰ ό.π., σ. 32-37

Ειδικότερα για την περίοδο 1990-1993 οι μισθοί των Δ.Υ κυμάνθηκαν:

- Την άνοιξη του 1990, η κυβέρνηση της ΝΔ ανέτρεψε την εισοδηματική πολιτική για τους δημοσίους υπαλλήλους και ενώ ο πληθωρισμός εκτινάσσεται στο 20,4%, οι αυξήσεις περιορίζονται στο 12%.
- Το 1991 καταργείται η ΑΤΑ, στο όνομα της εξυγίανσης των δημόσιων οικονομικών και ενώ ο πληθωρισμός εκτινάσσεται στο 19,5%, οι αυξήσεις περιορίζονται στο 6,8 %.
- Το 1992 ενώ ο πληθωρισμός βρίσκεται στο 16,1 % οι αυξήσεις περιορίζονται στο 0 %.

Η αγοραστική μείωση των αποδοχών την περίοδο αυτή, η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι μειώθηκε κατά 30-35%¹⁴⁹¹ με την πολιτική «μηδενικών αυξήσεων»¹⁴⁹² που εφαρμόζει η κυβέρνηση της ΝΔ.

Επιβάλλεται, σύμφωνα με την πρόταση της ΑΔΕΔΥ, ένα νέο μισθολόγιο που θα συνδυάζει τη δικαιοσύνη, το βαθμό ευθύνης, το βαθμό γνώσεων, το επίπεδο συνθηκών εργασίας, θα αναβαθμίζει ουσιαστικά τις αποδοχές των Δ.Υ. και θα αντιμετωπίζει στη βάση αρχών τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει η επιδοματική πολιτική και θα συνδέεται με το Δ.Τ.Κ και το Α.Ε.Π.

Για φορολογικό

Η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει ότι τα δημοσιονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα αλλά και το άδικο φορολογικό σύστημα που ισχύει για δεκαετίες τώρα, έχει αναδείξει το αίτημα της φορολογικής μεταρρύθμισης, ως ένα από τα βασικότερα αιτήματα του συνδικαλιστικού κινήματος¹⁴⁹³.

Προτείνει ειδικότερα, ριζικές αλλαγές στο φορολογικό σύστημα, με αλλαγή της σχέσης άμεσων – έμμεσων φόρων και αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές, αυτόματη τιμαριθμοποίηση των φορολογικών κλιμακίων.

¹⁴⁹¹ «Αποφάσεις 28^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», σ.153 -174

¹⁴⁹² «Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ», Νοέμβριος 1995, σ.35

¹⁴⁹³ ό.π, σ.12-13

3.3.5. Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Στην περίοδο αυτή μπορούμε να παρατηρήσουμε συνέχιση¹⁴⁹⁴ των τάσεων και διεργασιών στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου για ενίσχυση των χαρακτηριστικών μιας «σχετικής» συνδικαλιστικής αυτονομίας του πεδίου αυτού έναντι των κομμάτων, καθώς οι συνδικαλιστικές παρατάξεις φαίνονται πλέον διατεθειμένες, σε αρκετές περιπτώσεις, να προτάξουν τα συνδικαλιστικά αιτήματα και συμφέροντα έναντι των στρατηγικών των κομμάτων στα οποία πρόσκεινται. Οι απαρχές αυτής της διαδικασίας,¹⁴⁹⁵ όπως προηγουμένως αναφέραμε, βρίσκονται στις διεργασίες που πυροδότησαν στο συνδικαλιστικό πεδίο οι οικονομικές πολιτικές της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ μετά την εκλογική νίκη του 1985 με την διαφοροποίηση από τις πολιτικές αυτές σημαντικού αριθμού στελεχών της ΠΑΣΚΕ τόσο σε ΓΣΕΕ όσο και σε ΑΔΕΔΥ.

Η «σχετική» αυτή συνδικαλιστική αυτονομία έναντι των κομμάτων φαίνεται πλέον να αποκτά κάποια μόνιμα χαρακτηριστικά, όχι χωρίς διακυμάνσεις, κομματικές αντιδράσεις και διαφορετικές προσεγγίσεις, τόσο στο εσωτερικό των κομμάτων όσο και στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών παρατάξεων και οργανώσεων¹⁴⁹⁶.

Σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση των διεργασιών της “σχετικής” αυτονόμησης του συνδικαλιστικού πεδίου έναντι των κομμάτων διαδραμάτισε και το γενικότερο αρνητικό κλίμα κρίσης εμπιστοσύνης πολιτών και εργαζομένων απέναντι σε κόμματα και συνδικάτα την περίοδο μετά το 1989.

Στα πλαίσια της ύπαρξης τέτοιων διεργασιών «σχετικής» συνδικαλιστικής αυτονομίας έναντι των κομμάτων θεωρούμε ότι μπορούν να ενταχθούν και

¹⁴⁹⁴ Παρουσίαση των προβληματισμών που ανεπτύχθησαν και των αποφάσεων που ελήφθησαν στην 2^η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη ΠΑΣΚ-ΔΥ σε *Συνδικαλιστική Επιθεώρηση* 83-84, σ.85-86. Πιο αναλυτικά η παράταξη εκτιμούσε ότι «η 1^η συνδιάσκεψη της παράταξης το 1989 είναι σταθμός και αφετηρία στην πορεία μας. Αποτιμήσαμε κριτικά την δράση μας, προσδιορίσαμε τα χαρακτηριστικά της οργανωτικά αυτόνομης παράταξής μας. Έχουμε αναγνωρίσει ότι η κομματικοποίηση του Σ.Κ είναι μια από τις αιτίες κρίσης του. Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις έχουν σοβαρές ευθύνες γιατί με την στάση τους και την πρακτική τους έχουν βοηθήσει τις περισσότερες φορές την κομματικοποίηση του Σ.Κ.»

¹⁴⁹⁵ Περισσότερα γι αυτό στο κεφάλαιο «Κυβερνητική Περίοδο 1981-1989»

¹⁴⁹⁶ Ενδεικτικά αναφέρουμε τις αντιδράσεις της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ στην υπογραφή της διετούς συμφωνίας ΓΣΕΕ-Εργοδοτών τον Μάρτιο του 1991. Στα επόμενα χρόνια επίσης υπήρξαν χαρακτηριστικές περιπτώσεις κυβερνητικής και κομματικής δυσaráσκειας απέναντι σε επιλογές και αποφάσεις συνδικαλιστών οργανώσεων (π.χ σε απεργιακή κινητοποίηση ΑΔΕΔΥ για το θέμα του ασφαλιστικού το 2002).

οπτικές και προσεγγίσεις που ανεπτύχθησαν στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου την περίοδο 1990 –1993.

Οι προσεγγίσεις αυτές ανεπτύχθησαν κυρίως στον χώρο της ΓΣΕΕ, όπου η προσκείμενη παράταξη στο ΠΑΣΟΚ, η ΠΑΣΚΕ, δεν εναρμονίστηκε σε όλες τις περιπτώσεις με την κομματική στρατηγική της πλήρους ρήξης με την κυβέρνηση της ΝΔ, αλλά έθεσε¹⁴⁹⁷ ως προτεραιότητες και ...« την κοινωνική ανάπτυξη» και τον ... «κοινωνικό διάλογο», ως τον καλύτερο τρόπο επίλυσης εργασιακών διαφορών. Αποκρυστάλλωση αυτής της τακτικής ήταν η υπογραφή μεταξύ ΓΣΕΕ-Εργοδοτών διετούς συμφωνίας, τον Μάρτιο του 1991.

Ίδια στάση τήρησαν και πολλές ομοσπονδίες σε οργανισμούς κοινής ωφέλειας και Τραπεζών¹⁴⁹⁸. Οι συνδικαλιστικές αυτές προσεγγίσεις συνάντησαν σε αρκετές περιπτώσεις την αντίδραση της ηγεσίας του κόμματος του ΠΑΣΟΚ, με χαρακτηριστικότερη περίπτωση αυτή της υπογραφής, τον Μάρτιο του 1991, διετούς συμφωνίας μεταξύ ΓΣΕΕ - εργοδοτών.

Από την μελέτη των σχέσεων κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1990-1993, προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι σχέσεις αυτές είχαν ως βασικά τους χαρακτηριστικά τις έντονες και σφοδρές αντιπαράθεσεις και συγκρούσεις σε επίπεδο ανακοινώσεων αλλά και σε απεργιακό επίπεδο.

Είναι μια περίοδο στην οποία η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε μια μεγάλη ποικιλία διεκδικητικών και απεργιακών δράσεων (48ωρη, 24ωρη, στάση εργασίας, συλλαλητήρια, συνεντεύξεις κλπ) αλλά και πρωτοφανή -για την μέχρι τότε πορεία της – απεργιακές δράσεις και από ποσοτική σκοπιά.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι στην περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκαν συνολικά 17 μέρες απεργιακών δράσεων, εκ των οποίων οι 4 ήταν 48ωρες απεργιακές δράσεις –η πιο σπάνια χρησιμοποιούμενη μεταπολιτευτικά απεργιακή δράση- και οι 11 ήταν στάσεις εργασίας, με πραγματοποίηση και αντίστοιχων συγκεντρώσεων –συλλαλητηρίων.

Η ΑΔΕΔΥ είχε αυτή την περίοδο μια διαρκώς καταγγελτική στάση έναντι των κυβερνητικών πολιτικών της κυβέρνησης της ΝΔ θεωρώντας ότι όλες οι πολιτικές

¹⁴⁹⁷ Συνέντευξη του Α.Κανελλόπουλου στις εφημερίδες ΤΟ ΒΗΜΑ, 8-1-1990, Η ΑΥΡΙΑΝΗ 5-1-1992 και ΤΟ ΕΘΝΟΣ 25-9-1993 και Σ.Ζαμπαρούκου (1997^α), σ.224

¹⁴⁹⁸ Σ.Ζαμπαρούκου (1997^α), σ.225

στο επίπεδο της δημόσιας διοίκησης και των δημοσίων υπαλλήλων, αφενός μεν, ήταν αποτέλεσμα μονομερών κυβερνητικών αποφάσεων, χωρίς την ενεργοποίηση από την πλευρά της κυβέρνησης καμιάς διαδικασίας διαβούλευσης και συνεννόησης με την ΑΔΕΔΥ και αφετέρου ήταν, στο σύνολό τους, σε αντίθεση με τα αιτήματα, τους στόχους και τις ανάγκες των δημοσίων υπαλλήλων και των συνδικαλιστικών τους οργανώσεων.

Συμπερασματικά λοιπόν η στάση της ΑΔΕΔΥ ως προς τις κυβερνητικές πολιτικές της ΝΔ στο επίπεδο της δημόσιας διοίκησης μπορεί να αποτιμηθεί ... «από την επιφύλαξη και την δυσπιστία έως την ολοσχερή απόρριψη και την διαφωνία»¹⁴⁹⁹.

Στην εξεταζόμενη αυτή κυβερνητική περίοδο 1990-1993, παρά τις πρωτοφανείς απεργιακές δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από την ΑΔΕΔΥ, οι δράσεις αυτές και η γενικότερη στρατηγική της οργάνωσης δεν κατόρθωσαν να επιτύχουν σημαντικά αποτελέσματα, ούτε ως προς την «αμυντική» ανάσχεση ψήφησης και εφαρμογής των κυβερνητικών πολιτικών, ούτε πολύ περισσότερο «επιθετικά», στον τομέα προώθησης προς υλοποίηση νέων στόχων και αιτημάτων.

Σε επίπεδο συνδικαλιστικών συσχετισμών στο εσωτερικό των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων κατά την περίοδο 1990-1993, συνεχίστηκε η κυριαρχία της προσκείμενης παράταξης στο ΠΑΣΟΚ (ΠΑΣΚ-ΔΥ), όπως οι συσχετισμοί αυτοί αποτυπώνονται και στα αποτελέσματα του 28^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ που πραγματοποιήθηκε στο τέλος του 1992 (11^{ος}- 1992).

Η προσκείμενη στην ΝΔ συνδικαλιστική παράταξη ΔΑΚΕ-ΔΤ δεν κατάφερε την περίοδο αυτή, παρά το γεγονός ότι ήταν κυβέρνηση η ΝΔ, να ανατρέψει προς όφελός της τους συνδικαλιστικούς συσχετισμούς στο εσωτερικό των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ και παρέμεινε στην δεύτερη θέση, πίσω από την πλειοψηφούσα παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

¹⁴⁹⁹ Μακρυδημήτρης Α, (1993), « Συλλογικές Διεκδικήσεις και Διοικητικές Μεταρρυθμίσεις: Όψεις της ελληνικής διοικητικής κουλτούρας», σε *Δημόσιο Τομέα* τχ. 92, Αύγουστος –Σεπτέμβριος 1993, σ.24

3.3.6. Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο

Κατά την περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκε το **28^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ** (1992) από 25-11-1992 μέχρι 27-11-1992.

Σε αυτό έλαβαν μέρος 603 αντιπρόσωποι από 55 οργανώσεις μέλη της ΑΔΕΔΥ που εκπροσωπούσαν 225.000 ψηφίσαντες από γύρω στις 300.000 εγγεγραμμένα μέλη. Είναι το πιο μαζικό συνέδριο της οργάνωσης έως τώρα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 28^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΔΕΔΥ¹⁵⁰⁰ (1992)

ΠΑΡΑΤΑΞΗ	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ 85 ΜΕΛΕΣ Γ.Σ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ Ε.Ε .
		ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ Ε.Ε ΑΠΟ ΠΑΣΚ-ΔΥ ΚΑΙ (Α.Π)
ΠΑΣΚ-ΔΥ	40	8 ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε – ΣΕ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ. ΠΡΟΕΔΡΟ ΚΑΙ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΠΛΗΝ ΤΙΣ ΔΥΟ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Η Α.Π – ΣΥΝΟΛΙΚΑ 6 ΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ
ΔΑΚΕ-ΔΥ	31	6 ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε -ΟΧΙ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ
ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ (Α.Π)	7	2 ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε- ΣΕ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ-ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	5	1 ΕΔΡΑ ΣΕ Ε.Ε- ΟΧΙ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ
ΤΑΞΙΚΗ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ	2	ΟΧΙ ΕΔΡΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε

Τα σημαντικότερα Αιτήματα – Στόχοι που έθεσε το 28^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ ¹⁵⁰¹
:

- Η απόκρουση της κυβερνητικής επίθεσης σε θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα και τις συνδικαλιστικές ελευθερίες

¹⁵⁰⁰ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ.201-204

¹⁵⁰¹ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ,(2004), Τόμος Β, σ.153-154 και σ. 165-186

- Η απόκρουση της διάλυσης των δημόσιων υπηρεσιών, των αποκρατικοποιήσεων και των απολύσεων
- Η υπεράσπιση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων και η προστασία και αποκατάσταση της αγοραστικής δύναμης των δημοσίων υπαλλήλων. Κεντρικό στόχο αποτελεί η εξασφάλιση κατώτερων αποδοχών που θα εξασφαλίζουν αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, επαναφορά του συστήματος της γνήσιας και χωρίς περιορισμούς ΑΤΑ, για ενσωμάτωση ΑΤΑ, επιδόματος εξομάλυνσης, και του επιδόματος των 18.000 στους βασικούς μισθούς, για αύξηση των οικογενειακών επιδομάτων και χορήγησή τους και στους δυο συζύγους.
- Ριζικές αλλαγές στο φορολογικό σύστημα με αλλαγή της σχέσης άμεσων – έμμεσων φόρων και αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές, αυτόματη τιμαριθμοποίηση των φορολογικών κλιμακίων κ.ά.
- Αξιοπρεπής παροχή υγειονομικής περίθαλψης και ουσιαστική αντιμετώπιση του οξύτατου προβλήματος της στέγης
- Αύξηση των κοινωνικών δαπανών και τερματισμό της απάνθρωπης πολιτικής συρρίκνωσης των προγραμμάτων υγείας, παιδείας και κοινωνικής ασφάλισης
- Αποδυνάμωση του κράτους καταστολής και ενίσχυση του κράτους πρόνοιας
- Δημόσιες υπηρεσίες σύγχρονες, αποτελεσματικές, λειτουργικά Ανεξάρτητες.

Να ανατραπούν τα βασικά παθολογικά χαρακτηριστικά της Δ.Δ και να παρθούν ριζικά μέτρα για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας της, όπως, ανάπτυξη διαφόρων μορφών συμμετοχικής δημοκρατίας, αυτοδιοίκηση και δημοκρατικός προγραμματισμός, μείωση των υπουργείων και αναδιάρθρωση των υπηρεσιών, από-γραφειοκρατικοποίηση, απλούστευση της νομοθεσίας και ηλεκτρονική κωδικοποίησή της, καθιέρωση διοικητικής αυτονομίας για της δημόσιες υπηρεσίες , δραστική μείωση των αρμοδιοτήτων των κεντρικών υπηρεσιών και μετατροπή τους σε καθαρά επιτελικούς φορείς, άσκηση και ενίσχυση των αρμοδιοτήτων κοινωνικού ελέγχου της Δ.Δ κ.α

- Εκδημοκρατισμό των εργασιακών σχέσεων, αποκατάσταση και διεύρυνση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των συνδικαλιστικών ελευθεριών
- Ένα μικτό σύστημα προσλήψεων με λογικό συνδυασμό των μορίων με το σύστημα του διαγωνισμού (TEST) όπου οι εξετάσεις θα διενεργούνται από όργανο ανεξάρτητο.

- Νέο βαθμολόγιο που θα αντικαταστήσει το «αναχρονιστικό» σύστημα που καθιερώνει ο ν. 2085/1992
- Υπηρεσιακά Συμβούλια που θα σταματήσουν να λειτουργούν ως όργανα του κάθε φορά κυβερνώντος κόμματος με σύγχρονο κανονισμό λειτουργίας
- Ο θεσμός των μετατάξεων να ισχύει μόνο για το πλεονάζον προσωπικό
- Οι μεταθέσεις πρέπει να γίνονται με το σύστημα της μοριοποίησης
- Η επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων (εισαγωγική και διαρκής) πρέπει να αποτελεί μόνιμο και σταθερό στοιχείο στην Δ.Δ
- Θέσπιση συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων
- Πάλη για άμεση κατάργηση των αντιασφαλιστικών διατάξεων των νόμων που ψήφισε η κυβέρνηση της ΝΔ στην περίοδο της θητείας της.
- Μια σειρά γενικές προτάσεις και άξονες για μια ... «οικονομική και αναπτυξιακή πολιτική που θα οδηγεί σε παραγωγική και κοινωνική ανασυγκρότηση»¹⁵⁰²

Στο Συνέδριο αυτό η ΑΔΕΔΥ θέτει προτάσεις για πέντε βασικές αρχές που θεωρεί ότι πρέπει να διέπουν μια διοικητική μεταρρύθμιση.

Θεωρεί τέλος, η ΑΔΕΔΥ ότι ... «τα όρια αντοχής και ανοχής των εργαζομένων έχουν εξαντληθεί»¹⁵⁰³.

3.3.7. Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.

Καταγραφή απεργιακών δράσεων ανά έτος την κυβερνητική περίοδο 1990-1993.

1990 -Εκλογικό έτος.

Την 8/4/ 1990 διεξάγονται βουλευτικές εκλογές οι οποίες αναδεικνύουν κυβέρνηση την ΝΔ .

8/2/1990 – τρίωρη στάση εργασίας σε Αθήνα – προβάλλονται κυρίως θεσμικά αιτήματα όπως, συλλογικές διαπραγματεύσεις, απόσυρση τροπολογίας μετατάξεων, θέσπιση αντικειμενικών – αξιοκρατικών κριτηρίων στην Δ.Δ . Συγκέντρωση σε θέατρο.

¹⁵⁰² Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ. 179

¹⁵⁰³ ό.π., σ. 148

22/5/1990 –24ωρη απεργία κοινή με ΓΣΕΕ – για λιτότητα, ιδιωτικοποιήσεις-συγκέντρωση σε Πεδίο Άρεως.

6/6/1990 - 24ωρη απεργία –συνέχεια της προηγούμενης - συγκέντρωση σε Πεδίο Άρεως για λιτότητα , αυταρχισμό, ποινικοποίηση απεργίας καθηγητών -κοινή δράση ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΠΑΣΕΓΕΣ, ΚΕΔΚΕ, ΓΣΕΒΕ, ΓΕΣΑΣΕ.

Καταγγελία¹⁵⁰⁴ στην κυβέρνηση για «αδιαλλαξία, κινδυνολογία και μια σειρά νέων αντιλαϊκών αντιυπαλληλικών μέτρων»

11/7/1990 –24ωρη απεργία -για απόσυρση πολυνομοσχεδίου, να μην περάσει η επίθεση στα δικαιώματα και να γίνουν δεκτές οι προτάσεις του συνδικαλιστικού κινήματος.

Η κυβερνητική πολιτική στο ασφαλιστικό –συνταξιοδοτικό σύστημα προκαλεί την περίοδο αυτή έντονες απεργιακές δράσεις με βασικό αίτημα την κατάργηση «αντιασφαλιστικών νόμων» . Ειδικότερα:

13-14/9/1990 – 48ωρη απεργία, ως πρώτη από μια αλυσίδα απεργιακών κινητοποιήσεων μαζί με ΓΣΕΕ - συγκέντρωση σε Πεδίο Άρεως

19-20/9/1990 - 48ωρη απεργία –κλιμάκωση απεργιακών δράσεων – συγκέντρωση σε Πεδίο Άρεως.

26-27 / 9 / 1990 – 48ωρη – κλιμάκωση απεργιακών δράσεων από ΓΣΕΕ- ΑΔΕΔΥ - συγκεντρώσεις σε 4 πόλεις.

6/12/1990 – 24ωρη –κοινό συλλαλητήριο ΓΣΕΕ- ΑΔΕΔΥ.

1991

15/1/1991 – τριώρη στάση -συλλαλητήριο από πολλούς μαζικούς φορείς.

Τον Ιανουάριο κινητοποιήσεις στο χώρο της παιδείας καταγγέλλοντας την αυταρχική και αδιέξοδη πολιτική του Υπουργείου.

Κήρυξη του Νοεμβρίου«ως μήνα κινητοποιήσεων σε όλα τα επίπεδα του συνδικαλιστικού κινήματος, χωρίς να αποκλείεται καμιά μορφή αγώνα»¹⁵⁰⁵ .

7/11/1991 –4ωρη στάση εργασίας – έντονη φραστική καταδίκη της κυβερνητικής πολιτικής

¹⁵⁰⁴ Υπαλληλική/ ΑΔΕΔΥ, φ.66-67

¹⁵⁰⁵ Γ.Σ ΑΔΕΔΥ 23-9-1991

17/12/1991- 24ωρη απεργία με ΓΣΕΕ – χαρακτηρίζεται η κυβερνητική πολιτική ...ως κοινωνικά άδικη και αδιέξοδη .

7/12/1991 – 4ωρη στάση μαζί με ΓΣΣΕ – αιτήματα όπως παραπάνω

1992

5/3/1992 – συγκέντρωση σε θέατρο Αθηνών με σύνθημα «φτάνει πια»

3/6/1992 – τρίωρη στάση - εκτίμηση για επίτευξη καθολικής συμμετοχής - συλλαλητήριο σε Πλ. Κλαυθμώνος

22/6/1992 – δίωρη στάση εργασίας για Ν. Αχαΐας για την δολοφονία στην Πάτρα του καθηγητή Τεμπονέρα

28/5/1992 – δίωρη στάση και συγκεντρώσεις σε χώρους εργασίας – θέματα ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά, κοινωνικές παροχές, όχι στην κατεδάφιση του κοινωνικού κράτους - εκτίμηση για καθολική συμμετοχή

11/8/1992 – **ανοικτή σύσκεψη φορέων και συγκρότηση «Παναττικής συντονιστικής επιτροπής»**

20/8/1992 – συγκέντρωση σε Ομόνοια από παραπάνω επιτροπή

Ο Σεπτέμβριος χαρακτηρίζεται ως μήνας απεργιακής έκρηξης, με αιτήματα όπως παραπάνω, με τις ακόλουθες απεργιακές δράσεις:

3/9/1992 –24ωρη απεργία

9-10/9/1992- 48ωρη απεργία

17/9/1992 – 24ωρη απεργία

24/9/1992 –24ωρη απεργία

Τέλος το 1992 πραγματοποιήθηκε το 28^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ.

1993- Εκλογικό έτος

29/1/1993 – τρίωρη στάση ενάντια σε φτώχεια, εξαθλίωση. Η αύξηση 0+0=14% θεωρείται εμπαιγμός- υπολογισμός απωλειών στους μισθούς των Δ.Υ της τάξεως του 40-45% την περίοδο 1990-1993. Αυτά τα ζητήματα καθορίζουν και τις επόμενες κινητοποιήσεις.

4/2/1993 – συλλαλητήριο ΑΔΕΔΥ –ΓΣΕΕ

18/2/1993 - 24ωρη απεργία

2/4/1993 – τρίωρη στάση από ΑΔΕΔΥ –ΓΣΕΕ - μεγάλη εκτίμηση επιτυχίας

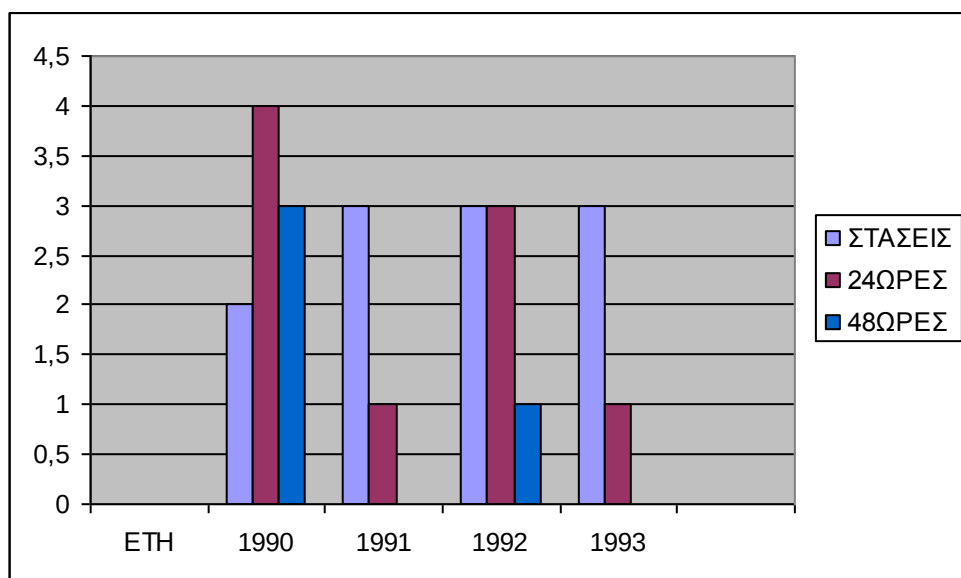
Πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές την 10/10/1993 τις οποίες κερδίζει το ΠΑΣΟΚ σχηματίζοντας αυτοδύναμη κυβέρνηση.

ΣΥΝΟΛΟ ΗΜΕΡΩΝ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΝΔ 1990-1993 :

ΣΥΝΟΛΟ ΗΜΕΡΩΝ 48ΩΡΩΝ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ: 4

ΣΥΝΟΛΟ ΗΜΕΡΩΝ 24ΩΡΩΝ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ: 9

ΣΥΝΟΛΟ ΣΤΑΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ : 9

ΑΠΕΡΓΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΔΕΔΥ

	ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	24ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	48ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ
1990	1	4	3
1991	3	1	0
1992	3	3	1
1993	2	1	0

3.4. ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1993-2004

3.4.1. Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου

Το κόμμα του ΠΑΣΟΚ υπό την Προεδρεία του Α. Παπανδρέου κέρδισε τις εκλογές που διεξήχθησαν τον Οκτώβριο του 1993 (10/10/1993) με ποσοστό 46,88% και 170 κοινοβουλευτικές έδρες και διαδέχτηκε στην κυβέρνηση την ΝΔ, η οποία που έλαβε ποσοστό 39,30% και 111 έδρες.

Στην πρώτη διετία διακυβέρνησης της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ υπό την Πρωθυπουργία του Α.Παπανδρέου 1993-1996 έγιναν μείζονες στρατηγικές επιλογές με σημαντικότερη, αυτή που αφορούσε την πλήρη ένταξη της Ελλάδος στην ΟΝΕ.

Η κυβερνητική αυτή περίοδος, έχει σαν αφετηρία της τον προϋπολογισμό του 1994, τον οποίο εισηγήθηκε ο Γ.Γεννηματάς, που ως βασική του επιλογή περιέχει την προσαρμογή στα «κριτήρια σύγκλησης» που επιβάλει η συνθήκη του Μάαστριχτ. Βάση της σύγκλησης αποτελεί η «δημοσιονομική εξυγίανση» που θα επιχειρηθεί στα επόμενα χρόνια.

Η κυβέρνηση αυτή του ΠΑΣΟΚ με πρωθυπουργό τον Α Παπανδρέου θα κινηθεί μέσα στα πλαίσια της κυρίαρχης ευρωπαϊκής νομισματικής (μονεταριστικής) λογικής αλλά ταυτόχρονα προτίθεται να υπερασπιστεί και ορισμένα από τα άμεσα συμφέροντα των λαϊκών τάξεων, όπως στοιχειώδη προστασία του εισοδήματος και ένα στοιχειώδες Κράτος Πρόνοιας. Το γεγονός αυτό θεωρούμε ότι αποτελεί μια συμπύκνωση δυο αντιτιθέμενων ταξικών συμφερόντων στο εσωτερικό του Κράτους, η οποία αφήνει άθικτη, τουλάχιστο στον "πυρήνα" της την οικονομική πολιτική της προηγούμενης κυβέρνησης¹⁵⁰⁶.

Η δραστηριοποίηση του κράτους και οι κυβερνητικές πολιτικές που επιχειρούνται από τη πρώτη αυτή κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, έχουν ως χαρακτηριστικά τους, από την μια πλευρά, την σηματοδότηση μιας εν γένει «φιλολαϊκής» στροφής, (π.χ επανάκτηση ΕΑΣ, επαναπροσλήψεις στο δημόσιο, κάποιες πρωτοβουλίες για στήριξη του ΕΣΥ) ενώ ταυτόχρονα, από την άλλη, διατηρούνται στην οικονομική πολιτική μια σειρά παράμετροι του έως τότε

¹⁵⁰⁶ Η. Ιωακείμογλου, (1994).

πλαισίου διαχείρισης και εγκαινιάζονται νέες αυστηρότερες όπως, η εμμονή στη ακολουθούμενη νομισματική πολιτική, η προτεραιότητα στην καταπολέμηση των δημοσίων ελλειμμάτων, η περιοριστική εισοδηματική πολιτική χωρίς αποκατάσταση της χαμένης αγοραστικής δύναμης των μισθωτών, η ανάκαμψη των επενδύσεων με την πτώση των επιτοκίων κλπ.

Στο κυβερνών κόμμα του ΠΑΣΟΚ, από την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας το 1993 και μετά, συντελέστηκαν ριζικές πολιτικές, ιδεολογικές διεργασίες και αλλαγές που αποκρυσταλλώθηκαν με την αλλαγή ηγεσίας το 1996.

Η ανάληψη της Πρωθυπουργίας και Προεδρίας του ΠΑΣΟΚ από τον Κ.Σημίτη¹⁵⁰⁷, ως επικεφαλής και εκφραστή ενός ρεύματος που πολιτογραφήθηκε ως «εκσυγχρονιστικό», αποτέλεσε μια πολύ σημαντική αλλαγή, απαρχή πυκνών αλλαγών σε όλους τους τομείς στη συνέχεια.

Η αλλαγή αυτή ηγεσίας στο ΠΑΣΟΚ δεν γυρίζει απλώς σελίδα στην ιστορία του κόμματος αλλά σηματοδοτεί την ολοκλήρωση ενός πολιτικού κύκλου μετασχηματισμού του ΠΑΣΟΚ, από κόμμα της σοσιαλδημοκρατίας σε κόμμα του κράτους¹⁵⁰⁸ και ενσωματώνει πλήρως το ΠΑΣΟΚ στις κρατικές νεοφιλελεύθερες προτεραιότητες.¹⁵⁰⁹

Όσο σημαντική κι αν πράγματι ήταν αυτή η αλλαγή ηγεσίας του 1996 στο ΠΑΣΟΚ δεν θα μπορούσε βέβαια να αποδοθούν μόνο εκεί οι μετατοπίσεις του κόμματος την περίοδο αυτή, καθώς η ιστορία του ΠΑΣΟΚ από το 1974 έως το 1996 είναι μια διαδικασία ... «μικρών γραμμικών μετατοπίσεων με “κεντροδεξιά” φορά»¹⁵¹⁰.

Τον Σεπτέμβριο του 1996 (22/ 9/ 1996) διεξάγονται βουλευτικές εκλογές τις οποίες κερδίζει πάλι το ΠΑΣΟΚ με πρόεδρο τον Κ. Σημίτη.¹⁵¹¹

¹⁵⁰⁷ Τον Ιανουάριο του 1996 (18-1-1996) ο Α.Παπανδρέου παραιτείται από Πρωθυπουργός. Η Κ.Ο του ΠΑΣΟΚ εκλέγει τον Κ.Σημίτη ως νέο Πρωθυπουργό και στην συνέχεια, το Συνέδριο του κόμματος, τον Ιούνιο του 1996, εκλέγει τον Κ.Σημίτη και Πρόεδρο του κόμματος.

¹⁵⁰⁸ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ.17

¹⁵⁰⁹ ό.π., σ.17

¹⁵¹⁰ ό.π., σ.13

¹⁵¹¹ Τον Σεπτέμβριο του 1996 (22/9/1996) διεξάγονται βουλευτικές εκλογές τις οποίες κερδίζει το ΠΑΣΟΚ με πρόεδρο τον Κ. Σημίτη με ποσοστό 41,49% και 162 έδρες, σχηματίζοντας την δεύτερη κατά σειρά αυτοδύναμη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ την περίοδο αυτή. Το κόμμα της ΝΔ, της οποίας ηγήθηκε στις εκλογές ο Μ. Έβερτ, έλαβε 38,12% και 108 έδρες. Τα υπόλοιπα κόμματα που εξασφάλισαν κοινοβουλευτική εκπροσώπηση ήταν το ΚΚΕ με 5,61% και 11 έδρες, ο ΣΥΝ με 5,12% και 10 έδρες, και το ΔΗΚΚΙ, με 4,45% και 9 έδρες.

Μια κομβική χρονιά στην προώθηση εφαρμογής του «εκσυγχρονιστικού» επιχειρήματος μπορεί να θεωρηθεί το 1997, καθώς αυτή ... «συμπυκνώνει όλη την αντίθεση και όλη την αντίφαση ανάμεσα στις δυο τετραετίες Σημίτη».¹⁵¹²

Στο έτος αυτό κατατέθηκε ο σημαντικότερος προϋπολογισμός επί κυβερνήσεων Κ. Σημίτη καθώς αυτός επιχειρεί (και πετυχαίνει) τη μεγαλύτερη δημοσιονομική προσαρμογή στη μεταπολιτευτική Ελλάδα, ψηφίστηκε το «Σχέδιο Καποδίστριας», ήταν το έτος της διοικητικής και εκπαιδευτικής «μεταρρύθμισης» και της Συμφωνίας της Μαδρίτης. Φαίνεται όμως ότι στο έτος αυτό κορυφώθηκε ο «μεταρρυθμιστικός οίστρος», καθώς στα χρόνια που ακολούθησαν δεν υπήρξε ανάλογη συνέχεια¹⁵¹³.

Στις Βουλευτικές εκλογές του 2000 (που έγιναν στις 9 Απριλίου) και κέρδισε για τρίτη συνεχόμενη φορά το ΠΑΣΟΚ, με πρόεδρο πάλι τον Κ. Σημίτη¹⁵¹⁴ ήταν ολοφάνερο ότι είχε πλέον χαθεί η «μεταρρυθμιστική πνοή» και ότι οι εκλογές αυτές σηματοδότησαν τον κλείσιμο ενός κύκλου.

Το ΠΑΣΟΚ σημείωσε μια μεγάλη πολιτική νίκη το 2000, η οποία μπορούμε να πούμε ότι επιτεύχθηκε χάρη στην οργάνωση της συναίνεσης εργατικών λαϊκών στρωμάτων γύρω από μια συγκεκριμένη μορφή μιας “ήπιας” νεοφιλελεύθερης διαχείρισης δυο μπλοκ κοινωνικών δυνάμεων, από τα οποία, το ένα διαθέτει πολιτική υπεροπλία, παρά τη φαινομενική αριθμητική ισοδυναμία των εκλογικών ποσοστών, λόγω της προνομιακής σχέσης του με τη διαχείριση της κρατικής εξουσίας και την διατήρηση ακόμη μιας ισχυρής συναίνεσης από πλατιά λαϊκά στρώματα¹⁵¹⁵.

Έτσι, στις εκλογές του 2000 το ΠΑΣΟΚ κατάφερε να κυριαρχήσει¹⁵¹⁶ σε μισθωτούς δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, γεγονός που παραπέμπει στην παλαιότερη σταθερά

¹⁵¹² Φ.Καρζής, (2006), σ.17

¹⁵¹³ ό.π.

¹⁵¹⁴ Οι Βουλευτικές εκλογές του 2000 έγιναν στις 9 Απριλίου. Το ΠΑΣΟΚ με πρόεδρο τον Κ. Σημίτη κέρδισε τις εκλογές με ποσοστό 43,79%, έλαβε 158 βουλευτικές έδρες και σχημάτισε την τρίτη του κατά σειρά αυτοδύναμη κυβέρνηση, γεγονός πρωτοφανές στην ελληνική πολιτική μεταπολιτευτική περίοδο. Η ΝΔ, της οποίας ηγήθηκε στις εκλογές ο Κώστας Καραμανλής, που είχε διαδεχθεί τον ηττημένο στις εκλογές του 1996 Μ. Έβερτ, έλαβε 42,74% και 125 έδρες. Τα κόμματα της αριστεράς έλαβαν, Το ΚΚΕ 5,52% και 11 έδρες και ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ 3,20% και 6 έδρες.

¹⁵¹⁵ Ταρπάγκου Α., (2000^α).

¹⁵¹⁶ Μανρής Γ, *Μεταστροφή μισθωτών και μικρομεσαίων. Τι έχει αλλάξει στην κοινωνική βάση του ΠΑΣΟΚ μετά τις εκλογές του 2000*, ΤΑ ΝΕΑ, 09-10-2001, σ.26 & 39, όπου αναφέρεται ότι ... «στον κοινωνικό συνασπισμό στήριξης του ΠΑΣΟΚ, μέχρι το 2000, εξακολουθούν να εντάσσονται προνομιακά τα μισθωτά στρώματα του δημοσίου (49%) και του ιδιωτικού τομέα, όπου το ΠΑΣΟΚ, λόγω και της απορρόφησης μεγάλων τμημάτων εκλογικής βάσης της Αριστεράς, έδειξε να ανακτά την κοινωνική ηγεμονία της

πλειοψηφική κοινωνική του βάση, στα δυναμικά στρώματα των εργαζόμενων – μισθωτών. Στον αντίποδα, υπήρξε θεαματική συρρίκνωση επιρροής στους συνταξιούχους ιδιωτικού –δημόσιου τομέα.

Η ΝΔ απέτυχε αντίστοιχα να διεισδύσει στα στρώματα των μισθωτών δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αλλά διείσδυσε στους συνταξιούχους των αντιστοίχων χώρων. Πολύ σημαντική συμβολή¹⁵¹⁷ στην νίκη του ΠΑΣΟΚ το 2000 είχαν οι δημόσιοι υπάλληλοι που ψήφισαν συντριπτικά ΠΑΣΟΚ. Τα σχετικά ποσοστά ήταν 49% ΠΑΣΟΚ έναντι 40% της ΝΔ ενώ το ΠΑΣΟΚ κατάφερε να κρατήσει, αν και με σοβαρές απώλειες, την πλειοψηφία των μισθωτών του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα¹⁵¹⁸ και στις επόμενες εκλογές του 2004, παρά το γεγονός της εκλογικής του ήττας. Επιβεβαίωσε έτσι ότι το ΠΑΣΟΚ, όπως και στην Ευρώπη κυρίως το Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα, ότι είναι και παραμένει και την περίοδο αυτή, κόμμα των «μεσαίων μισθωτών στρωμάτων»¹⁵¹⁹ (δημοσίων υπαλλήλων, εκπαιδευτικών, υπαλλήλων γραφείου στον ιδιωτικό τομέα, εργαζόμενων στις επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα)¹⁵²⁰.

Παρ' όλη την ... «πασσιφανή και πανθομολογούμενη πλέον ταύτιση των πολιτικών προσανατολισμών των δύο πόλων του δικομματισμού, στο πεδίο του νεοφιλελευθερισμού, καθώς και την παραγωγή αποτελεσμάτων αυτής της κυβερνητικής πολιτικής»¹⁵²¹ εντούτοις, στις βουλευτικές εκλογές της Άνοιξης του 2000, ο δικομματισμός κατορθώνει και ελέγχει τα 4/5 του εκλογικού σώματος, ξεπερνώντας τις τάσεις εξασθένησης της ισχύος του που είχαν εμφανισθεί παλιότερα ενώ ταυτόχρονα, καταγράφεται το γεγονός της συρρίκνωσης της εκλογικής εμβέλειας και πολιτικής επιρροής των αριστερών πολιτικών

δεκαετίας του 1980. Στο ίδιο άρθρο επισημαίνεται «μια σημαντική διαφοροποίηση στα μισθωτά στρώματα του δημοσίου από τις εκλογές του 2000 και μετά όπου τον Σεπτέμβριο του 2001 το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να χάνει 20,7% της δυναμής του στους δημόσιους υπαλλήλους ((28,2 Σεπτ. 2001 από 48,9 Μάρτ.2000) »

¹⁵¹⁷ Χ.Παπαχρήστος, ΤΑ ΝΕΑ, 6-7/5- 2000, σ.14 από έκθεση Σ.Φαναρά της Metron analysis

¹⁵¹⁸ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ / Ειδική Έκδοση, «ΕΚΛΟΓΕΣ 2004», 9-3-2004, σ.18-19

¹⁵¹⁹ Καρζής, Φ., (2006), σ.125

¹⁵²⁰ Σε Έρευνα κοινής γνώμης το 2001, (ΤΑ ΝΕΑ, 8-10-2001, σ.40 έρευνα V.PRS το διάστημα 11-27/ 9/2001) στο ερώτημα ποια κοινωνική ομάδα έχει επωφεληθεί περισσότερο από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ την τελευταία εικοσαετία, η κατηγορία «Υπάλληλοι Δημοσίου και ΔΕΚΟ» είναι πρώτο στην λίστα προτιμήσεων των ερωτώμενων. Επίσης σε άλλη Έρευνα (της Kapa Research για λογαριασμό του ΒΗΜΑΤΟΣ., 23-12-2001, σ.Α6) με παρόμοιο ερώτημα για το ποιες κοινωνικές ομάδες έχουν ωφεληθεί περισσότερο από τις μεγάλες αλλαγές που έγιναν στη χώρα μας τα τελευταία 20 χρόνια, η κατηγορία «Οι υπάλληλοι του Δημοσίου και των κρατικών επιχειρήσεων» εμφανίζεται ως η τρίτη από την κορυφή κατηγορία που έχει ωφεληθεί αυτή την εικοσαετία, μαζί με τις κατηγορίες των «μεγάλων επιχειρηματιών» και «ελευθέρων επαγγελματιών (γιατροί, δικηγόροι κλπ)».

¹⁵²¹ Ταρπάγκου . Α, (2000), Θέσεις 71.

σηματισμών, σε σχέση με τα ποσοστά των Ευρωεκλογών του Ιουνίου 1999, γεγονός που πιστοποιεί μια στασιμότητά τους σ' ολόκληρο το δεύτερο μισό της 10ετίας του 1990 .

Παρά την εκλογική επικράτηση του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του 2000 το κόμμα αυτό και ο Πρόεδρός του Κ.Σημίτης δεν διέθεταν πλέον την αχλή του 1996 καθώς η φθορά από την μακρά διακυβέρνηση ήταν έντονη. Έτσι, την επόμενη μέρα των εκλογών φάνταζε κιόλας ως ισχυρότερη πιθανότητα ο τερματισμός της πολιτικής κυριαρχίας του ΠΑΣΟΚ¹⁵²².

Ήδη η λήξη της «επιχείρησης ONE», παρά την επιτυχία της έκβαση, αφαίρεσε από το ΠΑΣΟΚ έναν βασικό «εθνικό» στόχο και ταυτόχρονα και έναν τρόπο να οργανώνει αποτελεσματικά την ιδεολογική και κοινωνική συναίνεση.

Οι εκλογές του 2000 είχαν εικονογραφήσει τις δυσκολίες που θα αντιμετώπιζε το ΠΑΣΟΚ στο προσεχές μέλλον¹⁵²³.

Παρότι στην πρώτη τετραετία ο Κ.Σημίτης είχε συστηματικά προσπαθήσει να διατηρήσει μια σχέση απόστασης αλλά όχι σύγκρουσης με τον κομματικό μηχανισμό, η δεύτερη τετραετία εξελίχθηκε σε μια διαρκή τριβή μεταξύ του κόμματος και της ηγεσίας του που ... «ούτε το αποδεχόταν, ούτε το ενσωμάτωνε, ούτε αποτολμούσε τη σύγκρουση με τους κρατικοεξαρτημένους μηχανισμούς του»¹⁵²⁴.

Το 2001 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, συναντώντας καθολική αντίδραση στις προτάσεις της για αλλαγή του ασφαλιστικού συστήματος, αναγκάστηκε να υποχωρήσει πλήρως και ή ήττα της αυτή «σφράγισε» την συνέχεια της πορείας της, προκαλώντας πολιτικές και συνδικαλιστικές συνέπειες. Πολιτικές συνέπειες καθώς σηματοδότησε και προδιέγραψε τις πολιτικές εξελίξεις των επόμενων δυο χρόνων¹⁵²⁵ και ακολούθησε ταχύτατα η αποδιάρθρωση της λειτουργίας του κράτους, με αποτέλεσμα οι πρωτοβουλίες που στην συνέχεια προσπάθησε να αναλάβει η κυβέρνηση να μην έχουν στοιχειώδεις μηχανισμούς στήριξης¹⁵²⁶. Οι κινήσεις της ... «έμειναν μετέωρες, επιτείνοντας το αίσθημα της ακυβερνησίας και

¹⁵²² Γ.Λούλης Γ.,(2008), σ.22

¹⁵²³ Φ. Καρζής ., (2006), σ.12

¹⁵²⁴ ό.π., σ.13

¹⁵²⁵ ό.π., σ.119

¹⁵²⁶ ό.π., σ.120

της προσωρινότητας»¹⁵²⁷ , με πλήρη χαλάρωση της διοίκησης και ιδιαίτερα των ελεγκτικών μηχανισμών, με γενικευμένη εικόνα διαφθοράς και μηδενικές κυβερνητικές πρωτοβουλίες¹⁵²⁸. Εκλογικοί αναλυτές¹⁵²⁹ σημειώνουν ότι μετά το θέμα του ασφαλιστικού φαίνεται να υπάρχουν απώλειες και στην κατεξοχήν προνομιακή κοινωνική-εκλογική κατηγορία του ΠΑΣΟΚ τους μισθωτούς του ιδιωτικού και κυρίως του δημόσιου τομέα. Στις επόμενες εκλογές του 2004¹⁵³⁰, για πρώτη φορά, οι μισθωτοί του δημοσίου μοιράζονται πολύ πιο ισορροπημένα ανάμεσα σε ΠΑΣΟΚ και ΝΔ.

Στις Βουλευτικές εκλογές του 2004 (7/4/2004) το ΠΑΣΟΚ γνώρισε μια μεγάλη σε έκταση ήττα από την Νέα Δημοκρατία που με πρόεδρο τον Κ. Καραμανλή κέρδισε τις εκλογές με ποσοστό 45,4% και έλαβε 165 από τις έδρες της Βουλής.

Την ήττα αυτή του ΠΑΣΟΚ δεν κατάφερε να την αποτρέψει ούτε η αλλαγή ηγεσίας στο κόμμα από τον Κ.Σημίτη στον Γ. Παπανδρέου που είχε προηγηθεί τον Φεβρουάριο του 2004.

Μια αναλυτική παρουσίαση και αποτίμηση της κυβερνητικής εμπειρίας της περιόδου «εκσυγχρονιστικής» διακυβέρνησης 1996-2004 αναμφίβολα ξεπερνά κατά πολύ το αντικείμενο της παρούσας διατριβής.

Συμπερασματικά μόνο θα μπορούσαμε να πούμε ότι την περίοδο αυτή η παλιά διαιρετική τομή “Δεξιά” - “Αντιδεξιά” παρά το γεγονός ότι δεν εκλείπει οριστικά, εντούτοις εν μέρει αντικαθίσταται, στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990, με μια νέα διαιρετική τομή “εκσυγχρονισμού” - “αντι εκσυγχρονισμού”.

Την περίοδο αυτή ο «πολωμένος δικομματισμός» μετασχηματίζεται σε «συγκλίνοντα δικομματισμό» καθώς τα δυο κόμματα εξουσίας ΠΑΣΟΚ και ΝΔ τείνουν όλο και περισσότερο να αλληλεπικαλύπτονται καθώς η σύγκλησή τους συντελείται στη βάση της ηγεμονίας των ιδεών του «εκσυγχρονισμού» και του «νεοφιλελευθερισμού»¹⁵³¹.

¹⁵²⁷ ό.π., σ.120

¹⁵²⁸ ό.π., σ.121

¹⁵²⁹ Γ. Μαυρίης , *Το ΠΑΣΟΚ σε κρίσιμη καμπή*, ΤΑ ΝΕΑ, 21-7-2001

¹⁵³⁰ Φ. Καρζής ., (2006), σ.128

¹⁵³¹ Όπως επισημαίνει ο Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ. 10 ««εκσυγχρονισμός» και «νεοφιλελευθερισμός» αποτελούν στην ουσία τις δυο όψεις του ίδιου νομίσματος: πρεσβεύουν την πίστη στην αγορά και τις προτεραιότητές της, επιδιώκουν τον μεγαλύτερο ανταγωνισμό στην ιδιωτική οικονομική σφαίρα, θεωρούν ότι ο δημόσιος χώρος, επειδή είναι «αντιπαραγωγικός» γεννά δημοσιονομικά ελλείμματα και μικρή αποτελεσματικότητα και εντέλει ότι το κράτος χρειάζεται να περιοριστεί τόσο ως προς το εύρος των παρεμβατικών αρμοδιοτήτων του όσο και ως προς την χρονική διάρκεια των τελευταίων .μπορεί βέβαια να

Η νέα αυτή διαιρετική τομή αφορά την θέση που παίρνουν οι πολιτικές δυνάμεις απέναντι στην αναδιάρθρωση των προτεραιοτήτων του κεφαλαίου, όπως αποκρατικοποιήσεις, λιγότερο κράτος, ένταξη στην ΟΝΕ, απελευθέρωση των αγορών, μείωση των κοινωνικών δαπανών, έμφαση στην ιδιωτική επιχειρηματικότητα κλπ. Η «εκσυγχρονιστική» κυβερνητική πολιτική αποτελεί στην ουσία ... «οικειοποίηση των νεοφιλελεύθερων αντιλήψεων στην οικονομία και παράλληλα μια προσπάθεια συγκρότησης νέων κοινωνικών στρωμάτων»¹⁵³².

Το «εκσυγχρονιστικό πρόταγμα», αποτέλεσε¹⁵³³ για το ΠΑΣΟΚ την περίοδο αυτή το νέο ενοποιητικό παράγοντα στο εσωτερικό του, καθώς του προσφέρει ενότητα, ταυτότητα και στρατηγική, όπως παλαιότερα του είχαν αντίστοιχα προσφέρει «ο σοσιαλισμός» (την δεκαετία του 1970) και η «αλλαγή» (την δεκαετία του 1980). Και στην περίοδο αυτή το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να διατηρεί (τουλάχιστον μέχρι το 2000) ζωντανή μια προνομιακή σχέση εκπροσώπησης που είχε δημιουργήσει στο παρελθόν με σημαντικά αριθμητικά εργατικά- λαϊκά τμήματα μισθωτών, ενώ ταυτόχρονα επιτύχανε να διαχειρίζεται πιο αποτελεσματικά από την ΝΔ τις κοινωνικές αντιθέσεις.

Γύρω από τον Κ.Σημίτη υπήρξε μια ισχυρή ομάδα στελεχών συσπειρωμένη στην ανάγκη για πραγματοποίηση «μεταρρυθμίσεων» η οποία στην πορεία και μέχρι το 2004, για διάφορους λόγους και αιτίες, σταδιακά αποδιοργανώνεται και αποσυντίθεται. Δεν μπορούμε όμως, ταυτόχρονα με την ύπαρξη «μεταρρυθμιστικής» ομάδας, να θεωρήσουμε ότι υπήρχε και μια ενιαία μεταρρυθμιστική στρατηγική και σχέδιο. Η άποψη όμως των θεωρητικών του «εκσυγχρονισμού» της περιόδου 1996-2003 φαίνεται να είναι ένας συνδυασμός ... «ρεαλιστικών εκτιμήσεων για την κρατούσα κατάσταση και μη ρεαλιστικών προσδοκιών για την προοπτική αναμόρφωσης του».¹⁵³⁴

βρει κανείς μεταξύ ««εκσυγχρονιστών» και «νεοφιλελεύθερων» ή αντίστοιχα μεταξύ «κεντροαριστερών» και «κεντροδεξιών» αρκετές διαφορές στον τρόπο διοίκησης, στον ρυθμό υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων της αποκρατικοποίησης, στο είδος του δημόσιου μανάτζμεντ που προτείνεται. Το ενοποιητικό στοιχείο ωστόσο είναι η αγορά και οι προτεραιότητές της, καθώς και η ομολογημένη ή ανομολόγητη στρατηγική να αλλάξει η σχέση κράτους και ιδιωτικής οικονομίας, να περιοριστούν οι ρυθμιστικές πολιτικές αρμοδιότητες του πρώτου και να αφεθεί η αγορά σε (μικρότερη ή μεγαλύτερη) αυτορρύθμιση.

¹⁵³² Βερναρδάκης Χ., (2011), σ.21

¹⁵³³ Λυριντζής, Χρ., (1998), σ. 78-88. και Τάσσης Χ., « Η τεχνοκρατική διάσταση της πολιτικής: Η περίπτωση του ΠΑΣΟΚ», ΕΠΟΧΗ, *Εντός Εποχής*, 3-1-2010, σ.4-5

¹⁵³⁴ Φ. Καρζής., (2006), σ.105

Ο στόχος της ONE αποτέλεσε ταυτόχρονα στόχο και όχημα για την πρώτη κυβέρνηση Σημίτη¹⁵³⁵ και ... «συσπείρωσε το σύνολο των κοινωνικών δυνάμεων ακόμη και εκείνες που αρνούνταν τον προγραμματικό εκσυγχρονισμό αλλά υποχρεώθηκαν να τον αποδεχτούν για να μην εμφανιστούν ότι υπονομεύουν την διεκδίκηση του στόχου της ONE για τον οποίο δεν υπήρχε εναλλακτική πολιτική πρόταση»¹⁵³⁶.

Ο Κ.Σημίτης θεωρούσε ότι η ένταξη στην ONE ... «συμπύκνωνε με εντυπωσιακό τρόπο την απάντηση στην αγωνία της ελληνικής κοινωνίας για ένα πιο σταθερό μέλλον για έναν τρόπο να ξεφύγουμε από την υστέρηση»¹⁵³⁷ και ο στόχος της ONE μπορούμε να πούμε ότι λειτούργησε ως ένα είδος «ευρωπαϊκού καταναγκασμού»¹⁵³⁸ ο οποίος όμως δεν μπορούσε να είναι πανάκια, αλλά είχε όρια και παρενέργειες¹⁵³⁹.

Η ένταξη στην ONE, αν και εμπεριείχε στοιχεία «πολιτικού σχεδίου», δεν μπορούσε να συνιστά και από μόνη της επαρκές πολιτικό σχέδιο και δεν θα μπορούσε από μόνη της να λύσει τα σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα οργάνωσης της ελληνικής κοινωνίας. Την έλλειψη πολιτικού και όχι μόνο σχεδίου για την ελληνική κοινωνία μετά την ένταξη στην ONE, επιχείρησε να καλύψει η οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, ως μια νέα «μεγάλη ιδέα» για την χώρα.¹⁵⁴⁰

Την περίοδο διακυβέρνησης από τον Κ. Σημίτη (1996-2004) σημειώθηκαν σημαντικά αποτελέσματα σε κεντρικούς στόχους που η ίδια είχε θέσει, με κορυφαίο στόχο την ένταξη της Ελλάδος στην ONE και στο ΕΥΡΩ, την πραγματοποίηση μεγάλων τεχνικών έργων, την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε, την ανάληψη και προετοιμασία Ολυμπιακών αγώνων¹⁵⁴¹ κ.ά. Η επίτευξη των στόχων

¹⁵³⁵ ό.π., σ. 83 και Τ. Γιαννίτης (2004) σ.43

¹⁵³⁶ Φ. Καρζής., (2006), σ.84

¹⁵³⁷ Φ. Καρζής., (2006), σ.87 και επίσης Κ. Σημίτης, (2005), σ.169

¹⁵³⁸ Φ. Καρζής., (2006), σ.91

¹⁵³⁹ ό.π., (2006), σ.91

¹⁵⁴⁰ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ.27-30

¹⁵⁴¹ [Της Σύνταξης], Θέσεις τ.χ. 89, Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2004, ... για τον εξαιρετικά κομβικό ρόλο που οι Ολυμπιακοί Αγώνες διαδραμάτισαν καθώς χάρη σε αυτούς διαμορφώθηκε ένα ιδιόμορφο σύμπλεγμα των εθνικιστικών και των τεχνοκρατικών ιδεολογιών. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες η κυρίαρχη ιδεολογία συνδύασε τη σύγχρονη αναπτυγμένη Ελλάδα των αναβαθμισμένων υποδομών και των εξεζητημένων μέτρων ασφαλείας, την Ελλάδα που αποτολμά ως «μικρή χώρα» το «μεγάλο άλμα» της διοργάνωσης των πλέον πολυέξοδων και κρίσιμων αγώνων στην «εποχή της τρομοκρατίας», με την Ελλάδα που«ενωμένη μεγαλουργεί, αρκεί να το πιστέψει»,..... Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποκτούν λοιπόν έναν κομβικό ρόλο στην ανέλιξη του ελληνικού καπιταλισμού που σηματοδοτεί την αναβάθμιση τόσο στον διεθνή ρόλο και στην ακτινοβολία του, όσο επίσης στην ομογενοποιητική λειτουργία του στο εσωτερικό, στη δυνατότητά του να ενσωματώνει και να απορροφά τις αντιθέσεις και αμφισβητήσεις.

αυτών δημιούργησε, σε μεγάλα στρώματα πληθυσμού, αισθήματα «εθνικής αυτοπεποίθησης».¹⁵⁴²

Επίσης την περίοδο αυτή η κυβέρνηση προχώρησε σε μετοχοποίηση του ΟΤΕ, σε πώληση της Ιονικής Τράπεζας και πρωτοφανή για την εγχώρια επιχειρηματική αγορά κύματος συγχωνεύσεων, συνεργασιών και εξαγορών¹⁵⁴³ ενώ σημειώθηκε μεγάλη στροφή του επενδυτικού κοινού προς την κεφαλαιαγορά, μια διαδικασία όμως που οδήγησε σε τραγικά αποτελέσματα τις λαϊκές αποταμιεύσεις.

Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης για σειρά ετών δεν είχαν σημαντικό αντίκτυπο, ούτε στην μείωση των διαρθρωτικών ανισοτήτων ούτε στις συνθήκες ζωής μεγάλου μέρους των λαϊκών τάξεων, αλλά αντίθετα ενίσχυσαν την οικονομική θέση των ανώτερων και μεσοαστικών στρωμάτων, διαχέοντας για την χώρα μια γενική εικόνα "καταναλωτισμού" και "ευημερίας".

Το κυβερνητικό έργο του «εκσυγχρονισμού» περιείχε πολλές επιμέρους ιδέες για παρεμβάσεις, παρείχε και υλοποίηση παρεμβάσεων αλλά δεν περιείχε πολιτικό σχέδιο μακράς πνοής, εξειδικευμένο σε κάθε τομέα της κρατικής πολιτικής.

Δεν υπήρξε φορολογική μεταρρύθμιση, δεν υπήρξαν μεγάλες τομές στον τομέα της υγείας, στην αναδιάρθρωση λειτουργίας του κράτους και της δημόσιας διοίκησης (με εξαίρεση τις συνενώσεις μικρών δήμων και κοινοτήτων), στο μεταναστευτικό, στο περιβάλλον. Δεν υπήρξαν τομές εκσυγχρονισμού του πολιτικού συστήματος και της λειτουργίας της δημοκρατίας, καθώς η συνταγματική αναθεώρηση του 2001 απέβη άγονη από μεγάλες τομές και αρκέστηκε σε αλλαγές δευτερεύουσας σημασίας. Ταυτόχρονα όμως η περίοδος αυτή θα χαρακτηριστεί από μια ... «εξαιρετικά προωθημένη "αυταρχική" νομοθεσία, μέσω της οποίας αμφισβητήθηκε το σύνολο των κοινωνικών κατακτήσεων, σε επίπεδο ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων της Μεταπολίτευσης»¹⁵⁴⁴. Η κυριότερη αποτυχία της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής του «εκσυγχρονισμού» έγκειται στην αδυναμία να επιτευχθεί, ο δηλωμένος στόχος μιας πραγματικής σύγκλησης με την Ε.Ε.¹⁵⁴⁵ Αντί αυτού υπήρξε αποτυχία σε απορρόφηση και αξιοποίηση διαθέσιμων

¹⁵⁴² Π. Μαίστρος., (2009), σ. 163

¹⁵⁴³ Καρακούσης Α., *Οικονομία και Κοινωνία*, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, «ΕΠΤΑ ΜΕΡΕΣ», 1-2/ 1/ 2000, σ.18-19

¹⁵⁴⁴ Βερναρδάκης Χ., (2011), σ.36

¹⁵⁴⁵ ό.π., σ. 32-36

Κοινοτικών πόρων, σε συνδυασμό με την διόγκωση της διαφθοράς σε μεγάλο τμήμα της πολιτικο-διοικητικής ελίτ της χώρας¹⁵⁴⁶, διαφθορά που σχεδόν αποσάρθρωσε και τον στενό πυρήνα στελεχών γύρω από τον Κ. Σημίτη. Υπήρξαν παρεμβάσεις σε επιμέρους σημεία όπως στην συγκρότηση Ανεξάρτητων Αρχών, με «πρωτοφανή προχειρότητα»¹⁵⁴⁷ και έλλειψη ουσιαστικών πόρων και αρμοδιοτήτων.

Υπήρξαν χαρακτηριστικές υστερήσεις της Ελλάδας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε την περίοδο εκείνη. Χαρακτηριστικό για την θέση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε) το 2000, είναι το γεγονός ότι σε 27 δείκτες τους οποίους η Ε.Ε θέσπισε για να μετρά την πρόοδο (συγκριτική και συνολική) των κρατών μελών σε διάφορους τομείς όπως, απασχόληση, καινοτομία, οικονομική μεταρρύθμιση, κοινωνική συνοχή κλπ, η Ελλάδα.... «βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις σχεδόν σε όλους τους τομείς»¹⁵⁴⁸.

Τις κυβερνήσεις της περιόδου αυτής στήριζε μια ισχυρή και συνεκτική κοινωνική συμμαχία, με βασικό της ενοποιητικό στοιχείο την ιδεολογία του "εξευρωπαϊσμού", που περιείχε τόσο την προσδοκία μιας γενικής οικονομικής ανάπτυξης και ασφάλειας καθώς και την εξασφάλιση της "ασφάλειας" έναντι των εξωτερικών κινδύνων.

Ισχυρή συνιστώσα της κοινωνικής αυτής συμμαχίας αποτέλεσε η ανώτερη γραφειοκρατία της δημόσιας διοίκησης και γενικότερα οι μισθωτοί του δημόσιου τομέα. Η συμμετοχή της γραφειοκρατίας της δημόσιας διοίκησης σε αυτή την συμμαχία εκ πρώτης όψεως μοιάζει παράδοξη, καθώς την περίοδο αυτή υπήρχε κυβερνητική στόχευση για "λιγότερο κράτος" και "λιγότερες αρμοδιότητες στην δημόσια διοίκηση". Η συμμετοχή αυτή της ανώτερης γραφειοκρατίας της δημόσιας διοίκησης εκτιμούμε ότι επιτεύχθηκε, μέσω της ενεργής ή παθητικής συμμετοχής της, με μορφή «ανταποδοτικού τέλους» στην επέκταση της διαφθοράς και των αθέμιτων συναλλαγών στον δημόσιο τομέα που σημειώθηκαν κατά την περίοδο αυτή.¹⁵⁴⁹

¹⁵⁴⁶ ό.π., σ.35

¹⁵⁴⁷ ό.π., σ. 29

¹⁵⁴⁸ Καρανασοπούλου Ε., *Ψηλά ο πήχης για την Ελλάδα*, ΤΑ ΝΕΑ, 14-12-2000, σ.11

¹⁵⁴⁹ Βερναρδάκης Χ., (2011), σ.38-39

Ένα χαρακτηριστικό που βρίσκει ανάπτυξη από την δεκαετία του 1990 και μετά και αναπτύσσεται ιδιαίτερα και στην περίοδο διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ 1993-2004, αποτελεί η ύπαρξη και λειτουργία ενός «νέου πελατειακού συστήματος»¹⁵⁵⁰ που λειτουργεί πλάι στο «παλιό - παραδοσιακό Πελατειακό Σύστημα» στην Ελλάδα. Το αυτό «νέο Πελατειακό Σύστημα» έχει πολλά νέα στοιχεία αλλά συνυπάρχει και με αρκετές πλευρές του «παλιού- παραδοσιακού Πελατειακού Συστήματος».

3.4.2. Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο 1993-2004 για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.

Οι σημαντικότερες θεσμικές- νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους είναι οι ακόλουθες:

- ν. 2190/ 1994- για σύστημα προσλήψεων
- ν. 2190/1994, 2247/1994 και στη συνέχεια ν. 2683/1999- για Βαθμολόγιο
- ν.2683 / 1999 -Νέος Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας
- ν.2738/ 1999- Θέσπιση Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στο δημόσιο
- ν. 2232 / 1994 – συγκρότηση και στην Ελλάδα Ο.Κ.Ε (Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής)
- ν. 2477 /1999 –Θέσπιση Του Συνηγόρου του Πολίτη
- Νόμοι 2539/1997, Ν.2218/1994, - Θέσπιση «Καποδίστρια» και καθιέρωση Β βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης με αιρετή Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και θεσμοθέτηση των Περιφερειών.
- ν.2690/1999- Πρόγραμμα «Ποιότητα για τον πολίτη»
- ν. 2477/1997 - Σώμα Ελεγκτών και Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης
- ν.3013 / 2002- Δημιουργία Κ.Ε.Π (Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών)
- ν. 2639 /1998 και Ν.3174 / 2003 - για θεσμοθέτηση μερικής απασχόλησης στο Δημόσιο
- ν. 3029/ 2002 – μεταρρύθμιση ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος, γνωστός ως «νόμος Ρέππα»

¹⁵⁵⁰ Παπασωτηρίου Χ. (2000), *Το νέο πελατειακό Σύστημα*, Έμφαση, Καλοκαίρι, σ. 9-12.

Ακόμη θεσμοθετήθηκαν την περίοδο αυτή :

- Ο Σχεδιασμός του πλαισίου των ηλεκτρονικών συναλλαγών στο δημόσιο τομέα και η δημιουργία του Συμβουλίου Πληροφορικής
- Η ψηφιοποίηση δημόσιων πληροφοριών, η δημιουργία βάσεων δεδομένων και η εγκατάσταση πληροφοριακών συστημάτων σε δημόσιους φορείς (TAXIS, Τελωνεία κλπ) με αξιοποίηση και του προγράμματος «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ».
- Η ανάπτυξη των δικτύων στην Δημόσια Διοίκηση (ΣΥΖΕΥΞΙΣ)
- Η νομοθέτηση συστήματος διοίκησης με στόχους και δείκτες μέτρησης της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών
- Η δυνατότητα των πολιτών για τηλεφωνική υποβολή αιτήσεων (στο 1502) για την χορήγηση πιστοποιητικών
- Το Εθνικό Συμβούλιο Δημόσιας Διοίκησης
- Οι Χάρτες υποχρεώσεων προς τους πολίτες και σύσταση 14 επιτροπών αποζημίωσης των πολιτών (ν. 2690/ 1999)
- Το Κέντρο Διοικητικών Πληροφοριών
- Το Εθνικό Συμβούλιο Ποιότητας και το έτος 1999 ως έτος Ποιότητας Δείκτες Ποιότητας
- Διαδικασίες για αποζημίωση πολιτών
- Ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690 / 1999)
- Οι Ομάδες Διοικητικής Διαδικασίας
- Νέοι Οργανισμοί Υπουργείων

«Εκθέσεις» περιόδου που αφορούν την Δημόσια Διοίκηση.

Την περίοδο αυτή συνετάχθησαν μια «Έκθεση» (1998) και δυο «Στρατηγικά σχέδια» (1997 και 1999).

• Στην «Έκθεση»¹⁵⁵¹ με τίτλο «Ποιότητα στη Δημόσια Διοίκηση» (1998) που συντάχθηκε την περίοδο αυτή από Επιτροπή υπό την προεδρεία του καθηγητή Ι.Σπράου, προτείνονται μέτρα διοικητικής μεταρρύθμισης. Είναι αξιοσημείωτο ότι πολλές βασικές διαπιστώσεις είναι ίδιες με άλλων εκθέσεων που

¹⁵⁵¹ Γ.Μαίστρος, (2009), σ.140-141

είχαν συναχτεί τα προηγούμενα χρόνια, παρά τις αλλαγές ή επιμέρους διοικητικές «μεταρρυθμίσεις» που έχουν θεσμοθετηθεί στα χρόνια αυτά.

Την Έκθεση αυτή είχαν ως αφετηρία¹⁵⁵² οι περισσότερες εξαγγελίες του Πρωθυπουργού Κ.Σημίτη κατά την διάρκεια της πρωθυπουργίας του καθώς και πολλά από τα μέτρα που οι κυβερνήσεις έλαβαν την περίοδο 1996-2004.

- Τα δυο Στρατηγικά σχέδια¹⁵⁵³ είναι :

-Το «Στρατηγικό Σχέδιο Διοικητικής Μεταρρύθμισης» (1997) που εκπονήθηκε από Επιτροπή που συγκροτήθηκε με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Α.Παπαδόπουλου και

-Το Στρατηγικό Σχέδιο «Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορικής-Στρατηγική και Δράσεις» (1999) που εκπονήθηκε υπό τον συντονισμό του Γ.Παπακωνσταντίνου.

Μια απόπειρα αποτίμησης των θεσμικών-νομοθετικών κυβερνητικών παρεμβάσεων την περίοδο 1993-2004.

Με την εκλογή του Κ.Σημίτη στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ και την Πρωθυπουργία εξαγγέλλεται ένας «νέο-εκσυγχρονιστικός γραφειοκρατισμός»¹⁵⁵⁴ της μετα-παπανδρειακής περιόδου, ως «νέο ηγεμονικό πρόταγμα»¹⁵⁵⁵ για ολόκληρη την ελληνική κοινωνία. Το πρόταγμα αυτό επεξεργάστηκε η «εκσυγχρονιστική» κυβερνητική πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ και θα επιχειρηθεί να υλοποιηθεί μέσω«μιας σειράς θεσμικών και λειτουργικών παρεμβάσεων στον κρατικό μηχανισμό»¹⁵⁵⁶ ως ένα ευρύ πρόγραμμα, το οποίο στοχεύει στην αλλαγή του τρόπου λειτουργίας της Ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, με βασική προϋπόθεση την συμμετοχή της Ελλάδος την ΟΝΕ και την αναγκαία για αυτό τήρηση του σταθεροποιητικού προγράμματος .

¹⁵⁵² Μ.Σαματάς, (2000), σ.151

¹⁵⁵³ ό.π., σ, 146

¹⁵⁵⁴ ό.π., σ.153

¹⁵⁵⁵ ό.π.

¹⁵⁵⁶ ό.π.

Η επεξεργασία των προτάσεων – ρυθμίσεων αυτών βασίστηκε στην έκθεση «Σπράου» για την Δημόσια Διοίκηση (1997) η οποία με την σειρά της βασίζεται στην έκθεση του ΟΟΣΑ « Η διοίκηση στην υπηρεσία των πολιτών»¹⁵⁵⁷ .

Σύμφωνα με τις διακηρύξεις του Κ. Σημίτη¹⁵⁵⁸ το ελληνικό κράτος καλείται να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα σύγκλισης των ευρωπαϊκών οικονομιών και της επικείμενης ένταξης της χώρας στην ΟΝΕ, προϋπόθεση της οποίας είναι η μεταρρύθμιση της Δημόσιας Διοίκησης. Η κυβερνητική πολιτική των δυο κυβερνήσεων Κ. Σημίτη 1996-2004 θα επιχειρήσει πληθώρα θεσμικών και λειτουργικών παρεμβάσεων στον κρατικό μηχανισμό στα παραπάνω πλαίσια.

Στην κυβερνητική αυτή περίοδο (Ιανουάριος 1996) εξαγγέλλονται¹⁵⁵⁹ οι δομές «μιας νέας Δημόσιας Διοίκησης», δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του πολίτη που θα στηρίζεται στην αρχή της «κοινωνικής ευαισθησίας».

Μια απόπειρα παρουσίασης και αποτίμησης των σημαντικότερων κυβερνητικών παρεμβάσεων για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους την περίοδο αυτή.

-Ο ν. 2190/ 94 για σύστημα προσλήψεων στη Δημόσια Διοίκηση

Η ψήφιση του ν. 2190/ 1994 με τον τίτλο «Σύσταση ανεξάρτητης αρχής για την επιλογή προσωπικού και ρύθμιση θεμάτων διοίκησης»¹⁵⁶⁰ γνωστού και με το όνομα του Υπουργού Προεδρίας της κυβέρνησης που τον εισηγήθηκε («νόμος Πεπονής»), αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα νομοθετήματα των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ την περίοδο αυτή. Ο νόμος αυτός, που έθεσε ως επίσημα διακηρυγμένο στόχο του την ανεξαρτησία της δημόσιας διοίκησης από το πολιτικό- κομματικό σύστημα, αποτέλεσε, κατά κοινή ομολογία, την σημαντικότερη μέχρι τότε προσπάθεια μεταρρύθμισης του συστήματος προσλήψεων.

¹⁵⁵⁷ Παρίσι 1987, μετάφραση ΥΠΠΚ, 1990

¹⁵⁵⁸ Σημίτης Κ., 2-12-1998, επίσκεψη σε ΥΠΕΣΔΔΑ βλ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 3-12-1998, σ. .6,

¹⁵⁵⁹ ό.π.

¹⁵⁶⁰ Π. Μαίστρος, (2009), σ.225

Στον νόμο αυτό προβλέπεται η ίδρυση του Α.Σ.Ε.Π.(Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού) και περιγράφονται οι διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται για την πρόσληψη προσωπικού στον χώρο της δημόσιας διοίκησης.

Μαζί όμως με την μεγάλη αποδοχή που ο νόμος αυτός συνάντησε, αναπτύχθηκε και μια συζήτηση σχετικά με την αξιοπιστία του και τους όρους εφαρμογής του.

Το ΑΣΕΠ δέχτηκε κατηγορίες και επιθέσεις από δυο μέτωπα:

-Κατηγορήθηκε από την αντιπολίτευση ότι αποτελεί όργανο στα χέρια της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ καθότι, ο πρώτος πρόεδρος, τα 9 μέλη του καθώς και οι διάδοχοί τους θα διορίζονται με πρόταση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης (άρθρο 4 &3,4), γεγονός εύλογα που θεωρήθηκε ότι δεν εγγυάται την πραγματική ανεξαρτησία του.

Ενοχοποιήθηκε, ανεπίσημα κυρίως, από πολλά στελέχη της κυβέρνησης και του κόμματος του ΠΑΣΟΚ ως «Πασοκοκτόνος»¹⁵⁶¹ νόμος καθώς θέτει εμπόδια στην «αποκατάσταση» στο δημόσιο των αγωνιστών και ψηφοφόρων του κόμματος.¹⁵⁶²

Ως προβλήματα και αδυναμίες του νόμου αυτού θα μπορούσαν να καταγραφούν τα ακόλουθα :

-ότι θεσμοθετούνται πολυάριθμες εξαιρέσεις δημόσιων διορισμών, και οι εξαιρέσεις αυτές του άρθρου 14&2 συνοπτικά αφορούν :

Το προσωπικό της Προεδρίας της Δημοκρατίας και της Βουλής των Ελλήνων, τους Δικαστικούς λειτουργούς, του ΝΣΚ, το εκπαιδευτικό κι ερευνητικό προσωπικό του ΥΠΕΠΘ, τους στρατιωτικούς, του ΥΠΕΞ, του ΕΣΥ, της ορθοδόξου Εκκλησίας, λογοτέχνες, καλλιτέχνες, δημοσιογράφους, πιλότους, πλοηγούς, το προσωπικό των επιχειρήσεων ΟΤΑ, το προσωπικό των κρατικών τραπεζών κλπ.

-ότι το Υπουργικό Συμβούλιο, ο κάθε Υπουργός, Γενικός Γραμματέας, Νομάρχης μπορούν να προσλαμβάνουν προσωρινό προσωπικό για «απρόβλεπτες και επείγουσες και παροδικές ανάγκες» (άρθρα 20,21), προσωπικό των γραφείων Διοικήτων, μετακλητούς υπαλλήλους και ειδικούς συμβούλους και ειδικούς συνεργάτες (άρθρο 14&2 ια) χωρίς την έγκριση ή ενημέρωση του ΑΣΕΠ, χωρίς φυσικά να εκλείπει η προοπτική μονιμοποίησής τους.

¹⁵⁶¹ Σαματάς Μ., (2000), σ.163 καθώς και απάντηση του Πεπονή Α. σε επικρίσεις για τον Ν.2190/94 σε συνέντευξη στον Παπαδιόχο Κ., Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 25/7/1999, σ.8

¹⁵⁶² ΤΟ ΒΗΜΑ, Ο Ν.2190/94 τιμωρεί τους αγωνιστές του ΠΑΣΟΚ, 2/10/1994, Α.46.

-ότι το ΑΣΕΠ δεν στελεχώθηκε και δεν βοηθήθηκε επαρκώς να ανταπεξέλθει στα καθήκοντά του και ιδιαίτερα στην οργάνωση των Πανελλαδικών εξετάσεων για την Δημόσια Διοίκηση, όντας εξαρτημένο απόλυτα από τον μηχανισμό του ΥΠΠΚ σε κάλυψη προσωπικού.

-Επίσης ο νόμος δεν προέβλεπε¹⁵⁶³ συμμετοχή του ΑΣΕΠ σε καμιά διαδικασία προγραμματισμού των προσλήψεων προσωπικού (όπως π.χ. προέβλεπε ο προγενέστερος ν.1943/1991, άρθρο 15) ούτε βέβαια προέβλεπε συμμετοχή στην διαδικασία διάγνωσης και εκτίμησης των αναγκών για προσλήψεις σε κάθε υπουργείο ή υπηρεσία. Αυτό επαφίεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των υπουργείων και της κυβέρνησης, αποδίδοντας έτσι στο ΑΣΕΠ, στην καλύτερη περίπτωση μόνο ρόλο εκτελεστικού οργάνου της εκτελεστικής εξουσίας.

Στην συνέχεια εφαρμογής του, ο ν. 2190 έλαβε αρκετές τροποποιήσεις όπως ενδεικτικά, με τους ν.2266 / 1994, ν.2527 / 1997, ν.2738 / 1999, ν. 2839 / 2000, ν.3260 / 2004.

Για τα πολλαπλά προβλήματα με τα φορτώθηκε ο θεσμός του ΑΣΕΠ από την δημιουργία του ακόμη, την διαμαρτυρία του εξέφρασε και ο δημιουργός του Α. Πεπονής¹⁵⁶⁴.

Στο νόμο 2190 /1994, την ίδια χρονιά, έχουν επιχειρηθεί 60 τροποποιήσεις και έχει σε πολλές περιπτώσεις καταστεί δυσχερής η εφαρμογή του.

Η έκθεση του ΑΣΕΠ για το έτος 2001¹⁵⁶⁵ εντοπίζει μια σειρά προβλήματα στην λειτουργία των φορέων της δημόσιας διοίκησης και του δημοσίου, όπως ενδεικτικά :

- Προσλήψεις στον ευρύτερο δημόσιο τομέα με διάφορες ποικιλώνυμες συμβάσεις και ιδιαίτερα με συμβάσεις έργου.
- Σε σύνολο 364 προκηρύξεων προσλήψεων από Τράπεζες και ΔΕΚΟ μόλις 15 κρίθηκαν ορθές.
- Η έκθεση διαπιστώνει ότι πολλοί φορείς που προκηρύσσουν προσλήψεις όταν διαπιστώνουν ότι δεν επιλέγηκαν οι επιθυμητοί γι αυτούς υποψήφιοι από το ΑΣΕΠ ζητούν ματαίωση του διαγωνισμού.

¹⁵⁶³ Μακρυδημήτρης Α, (1996), σ.182

¹⁵⁶⁴ ΤΟ ΒΗΜΑ, 24/4/1994, Α40 και ΤΟ ΒΗΜΑ, 2/10/1994, Α46.

¹⁵⁶⁵ Ετήσια Έκθεση ΑΣΕΠ για το έτος 2001 καθώς και Η ΑΥΓΗ, 1-6-2003.

- Πλήθος παραβάσεων από Δήμους με δήθεν συμβάσεις έργου για πρόσληψη προσωπικού.

Στην έκθεσή του για το έτος 1996 το ΑΣΕΠ καταγγέλλει 14 δημόσιους φορείς, κυρίως ΔΕΚΟ, για παράνομες προσλήψεις ενώ παρόμοιες ατασθαλίες διαπιστώνονται και στις εκθέσεις όλων των επομένων ετών. Παρά τις περί αντιθέτου διακηρύξεις, από το 1994 μέχρι το Νοέμβριο του 1998, αυξήθηκε¹⁵⁶⁶ ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων και οι συνολικές προσλήψεις (όχι μόνο στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα που έχουν λάβει μαζικό χαρακτήρα αλλά ακόμη και στο στενό Δημόσιο Τομέα) ανήλθαν σε 42.000. Επίσης πραγματοποιήθηκαν μονιμοποιήσεις 30.000 υπαλλήλων αορίστου χρόνου (11.400 σε Υπουργεία, 12.300 σε ΝΠΔΔ, 5.000 σε ΟΤΑ).

Στη συνέχεια, παρατηρείται μια πορεία συνεχούς υποβάθμισης¹⁵⁶⁷ του ΑΣΕΠ, τόσο οργανωτικά με ελλείψεις υποδομές όσο και ουσιαστικά με αποψίλωση αρμοδιοτήτων στο θέμα των προσλήψεων. Με τον ν.2738/1999 έγινε μια απόπειρα για ενίσχυση¹⁵⁶⁸ της στελέχωσης του ΑΣΕΠ και της απογραφειοκρατικοποίησης της λειτουργίας του, που όμως απέχουν πολύ από το σημείο να ανατρέπουν ριζικά τα αρνητικά για την λειτουργία του ΑΣΕΠ δεδομένα.

Συνεχείς συστάσεις από το 1993 και μετά, Ειδικής Γραμματείας του Υπουργικού Συμβουλίου για επικύρωση των κατ' εξαίρεση διορισμών χωρίς την αναγκαιότητα συναίνεσης όλων των Υπουργών και την ανάγκη δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης¹⁵⁶⁹.

Το ΠΑΣΟΚ συστήνει¹⁵⁷⁰ από την Υπουργό ΕΣΔΔΑ Β.Παπανδρέου ομάδα εργασίας με στόχο την επιτάχυνση των διαδικασιών προσλήψεων κυρίως στις ΔΕΚΟ που θα παρεμβάλλεται μεταξύ της τριμελούς επιτροπής του Υπουργικού Συμβουλίου και του ΑΣΕΠ με στόχο τον έλεγχο των προσλήψεων¹⁵⁷¹.

Στον παραδοσιακό ανταγωνισμό Υπουργών και βουλευτών προστέθηκαν και οι τοπικές αρχές τοπικής και νομαρχιακής αυτοδιοίκησης καθώς, με την σημαντική

¹⁵⁶⁶ Μ. Σαματάς (2000), σ.163- 164 , ΤΟ ΒΗΜΑ, 21.3.1999 σ.Α56, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 15/11/1998, σ.68, , ΤΟ ΒΗΜΑ, Νικολακόπουλος Δ., 1/3/1998, Α39, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 23.7.1999, σ.17.

¹⁵⁶⁷ Μ. Σαματάς , (2000), σ.163, ΤΟ ΒΗΜΑ, 13.7.1999 σ.Α6, ΤΟ ΒΗΜΑ 26- 27.6.99).

¹⁵⁶⁸ Μ. Σαματάς ., (2000), σ. 164

¹⁵⁶⁹ .ό.π.

¹⁵⁷⁰ .ό.π.

¹⁵⁷¹ Σαματάς Μ., (2000), σ.164, ΤΟ ΒΗΜΑ, 13.7.1999 σ.Α6, ΤΟ ΒΗΜΑ, 26 -27.6.99.

αύξηση αρμοδιοτήτων, διεκδικούν πλέον σημαντικό μερίδιο ρουσφετολογικών προσλήψεων¹⁵⁷².

Χαρακτηριστικός τρόπος¹⁵⁷³ ρουσφετολογικής νομοθετικής τακτοποίησης ημετέρων είναι οι τροπολογίες, σε άσχετα συνήθως νομοσχέδια, με συναίνεση πολλές φορές βουλευτών και από τα δύο μεγάλα κόμματα για την κατάθεση τροπολογιών που σε αρκετές περιπτώσεις χαρακτηρίζονται από τα ΜΜΕ «ντροπολογίες». ¹⁵⁷⁴ Χαρακτηριστικά, στο θερινό τμήμα της βουλής το 1999, κατατέθηκαν πάνω από 80 τροπολογίες, κυρίως από βουλευτές του κυβερνώντος ΠΑΣΟΚ αλλά και από βουλευτές της ΝΔ, με βασικό θέμα την «τακτοποίηση» πελατών- ψηφοφόρων και συνεργατών τους¹⁵⁷⁵.

Κυρίως στα έτη εκλογικών αναμετρήσεων παρουσιάζεται μια «βιομηχανία προσλήψεων». Ενδεικτική γι αυτό είναι η περίοδος 1998-1999¹⁵⁷⁶.

Ο νόμος αυτός τέλος, εκτός της επίσημης διακηρυχθείσας προσπάθειάς του να μεταρρυθμίσει την διαδικασία προσλήψεων, μπορεί να εκτιμηθεί ότι περιείχε, σε δεύτερο επίπεδο και σαφείς πολιτικές επιδιώξεις, αφού αποσκοπούσε ¹⁵⁷⁷ στη διόρθωση «αδικιών» που σύμφωνα με το ΠΑΣΟΚ, είχαν υποστεί οι υποστηρικτές του δημόσιοι υπάλληλοι κατά την περίοδο διακυβέρνησης της ΝΔ 1990-1993. Στα άρθρα 25 και 28 προβλέπονται¹⁵⁷⁸ μαζικές επαναπροσλήψεις αλλά και απολύσεις προσωπικού και προβλέπεται η επαναπρόσληψη σταδιακά μέχρι το 1996, τουλάχιστον 25.000 υπαλλήλων που απομακρύνθηκαν κατ' εφαρμογή του ν.1882/1990 της Οικουμενικής κυβέρνησης. Επίσης προβλέπει την άμεση απομάκρυνση όσων προσελήφθηκαν κατά το δίμηνο 9-9-1993 μέχρι 10-11-1993, διατάξεις που εύλογα μπορεί να θεωρηθούν ότι συνεχίζουν να ρίχνουν νερό στο μύλο του κομματικού ανταγωνισμού και αντιπαράθεσης, με λάφυρο του νικητή την δημόσια διοίκηση.

¹⁵⁷² Σαματάς Μ. (2000), σ.165 και διαπιστώσεις Ετησίων Εκθέσεων ΑΣΕΠ της περιόδου αυτής

¹⁵⁷³ Μ. Σαματάς., (2000), σ. 165, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 29.7.1999 σ.6 και 30.6.1999 σ.3

¹⁵⁷⁴ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 29.7.1999, σ.6 και 30.6.1999, σ.3 .. για τροπολογία «ντροπολογία» όπως χαρακτηρίστηκε από τον τύπο.

¹⁵⁷⁵ Μ. Σαματάς, (2000), σ. 165

¹⁵⁷⁶ ό.π., σ. 162

¹⁵⁷⁷ Σωτηρόπουλος Δ., (2001), σ.106

¹⁵⁷⁸ Α. Μακρυδημήτρης, (1996), σ. 184

- **Νομοθετικές ρυθμίσεις για το Βαθμολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων (ν.2190/1994, 2247/1994 και στη συνέχεια ν. 2683/1999).**

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ προχώρησε σε τροποποιήσεις¹⁵⁷⁹ στο Βαθμολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων που αλλάζουν προηγούμενες ισχύουσες διατάξεις.

Με νομοθετικές παρεμβάσεις η κυβέρνηση το έτος 1994¹⁵⁸⁰, χωρίς να καταργήσει τον βαθμό των Γενικών Διευθυντών, περιόρισε την βαθμολογική ιεραρχική κλίμακα δημιουργώντας πέντε βαθμίδες στη θέση των δέκα που περιείχε το αντίστοιχο βαθμολογικό σύστημα που είχε θεσπιστεί το 1992 και των τεσσάρων που είχε το σύστημα που είχε θεσπιστεί το 1986. Έκοψε πάλι τους δεσμούς που συνέδεαν την βαθμολογική προαγωγή με την ιεραρχία θέσεων.

-Ο ν.2683/1999 (Νέος Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας)

Το 1999 (με τον ν. 2683/ 1999) τέθηκε σε ισχύ ο νέος Υπαλληλικός Κώδικας που προβλέπει στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης μια διαβάθμιση σε επτά (7) βαθμούς (άρθρο 79) :

1^{ος} βαθμός -Γενικού Διευθυντή , 2^{ος} βαθμός - Διευθυντή,
3^{ος} βαθμός – Α και στην συνέχεια 4^{ος} βαθμός - Β, 5^{ος} βαθμός- Γ,
6^{ος} βαθμός - Δ, 7^{ος} βαθμός- Ε .

Επιστημάνσεις που θα μπορούσαν να γίνουν σχετικά με τον νόμο αυτό είναι :

-ότι με τη ψήφιση του Κώδικα αυτού δε θεωρούμε ότι επέρχονται ριζικές αλλαγές στις παραδοσιακές δομές διάρθρωσης και λειτουργίας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης αλλά ότι διατηρείται και παγιώνεται η υπάρχουσα κατάσταση στο εσωτερικό της.

-ότι ουσιαστικά τα Υπηρεσιακά Συμβούλια, λειτουργώντας σε συνθήκες υποκειμενικής κρίσης, χωρίς την θέσπιση μετρήσιμων αντικειμενικών κριτηρίων για τις υπηρεσιακές μεταβολές και χωρίς την θέσπιση υποχρεωτικής αιτιολόγησης των όποιων επιλογών τους, παραμένουν το “μακρύ χέρι” της πολιτικής ηγεσίας στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης. Συντελείται έτσι αναπαραγωγή του συστήματος των υπηρεσιακών μεταβολών με εμφανή τα κομματικά κριτήρια, καθώς τα Υπηρεσιακά Συμβούλια, έχουν δεδομένες κομματικές συνθέσεις¹⁵⁸¹ και καθώς δεν

¹⁵⁷⁹ Δ. Σωτηρόπουλος , (2001), σ. 45

¹⁵⁸⁰ Σχετικοί νόμοι οι ν. 2190/ 94, 2247/ 94 και στη συνέχεια ο νόμος 2683/ 99

¹⁵⁸¹ Μ. Σαματάς, (2000), σ.155

έχουν και την υποχρέωση να αιτιολογούν τις όποιες επιλογές τους¹⁵⁸², προβαίνουν στην ανάδειξη των “εκλεκτών ημετέρων” στελεχών χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες. Ακόμη, ο Κώδικας αυτός δεν συμβάλλει στην στελέχωση της δημόσιας διοίκησης με εξειδικευμένα στελέχη, όπως π.χ τους αποφοίτους της Σχολής Δ.Δ (ΕΣΔΔ) ή στελέχη προερχόμενα από τον ιδιωτικό τομέα και δεν προβλέπει σημαντικές και ουσιαστικές ανταμοιβές για τίτλους σπουδών, μελέτες ή ιδιαίτερες επιδόσεις υπαλλήλων, συμβάλλοντας έτσι στην παγίωση μιας γραφειοκρατικής ισοπέδωσης.

-Ο ν.2738/99 για Θέσπιση Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στη Δημόσια Διοίκηση.

Με τον νόμο 2738/1999 καθιερώνεται, με μεγάλη καθυστέρηση, ο θεσμός των συλλογικών διαπραγματεύσεων (ΣΔ) και στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση. Μέχρι τότε οι δυο Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας 150 και 151 , που μόλις το 1996 επικυρώθηκαν από το ελληνικό κοινοβούλιο, παρέμεναν ανενεργές. Σχετική διάταξη για τις Συλλογικές Διαπραγματεύσεις συμπεριελήφθη στο αναθεωρημένο το 2001 Σύνταγμα (άρθρο 22 παρ.3).

Κυριότερες ρυθμίσεις του νόμου 2738/99 μπορούν να θεωρηθούν:

Α) Ως θέματα που μπορούν να αποτελέσουν περιεχόμενο συλλογικών συμβάσεων ορίζονται:

- οι μεταβολές της υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων,
- η εκπαίδευση και επιμόρφωσή τους,
- τα μέτρα υγιεινής και ασφάλειας,
- η κοινωνική ασφάλιση –πλην των συνταξιοδοτικών θεμάτων,
- η άσκηση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων,
- οι άδειες, ο χρόνος απασχόλησης και η ερμηνεία των όρων των συλλογικών συμβάσεων .

Θέματα όπως μισθοί, συντάξεις, τρόπος διορισμού κλπ, με επίκληση συνταγματικών περιορισμών, δεν θα μπορούν να αποτελούν αντικείμενο Σ.Δ αλλά θα μπορεί να διευθετηθούν με Συλλογική Συμφωνία.

Β) Εισάγεται ο θεσμός της Μεσολάβησης σε περίπτωση αποτυχίας των διαπραγματεύσεων και συγκροτείται αρμόδιο όργανο.

¹⁵⁸² ό.π.

Γ) Εισάγονται δυο επίπεδα διαπραγμάτευσης, ένα κεντρικό και ένα αποκεντρωμένο σε επίπεδο Υπουργείου, Περιφέρειας, ΝΠΔΔ, αυτοτελών δημόσιων υπηρεσιών κλπ.

Σε κάθε επίπεδο παραπέμπονται τα θέματα που δεν αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε κανένα ανώτερο επίπεδο.

Εμπειρίες - συμπεράσματα από την εισαγωγή του θεσμού

Το θεσμικό –συνταγματικό πλαίσιο εισάγει τον θεσμό των Σ.Δ στο δημόσιο σε περιορισμένο πεδίο και αλυσιτελείς. Για τα πλέον κρίσιμα ζητήματα π.χ αμοιβές, συντάξεις κλπ η κατάληξη των Σ.Δ μπορεί να είναι μόνο η σύναψη συμφωνίας των οποίων η υλοποίηση εξαρτάται από την έκδοση της απαιτούμενης κατά περίπτωση κανονιστικής πράξης και όχι υπογραφή συλλογικών συμβάσεων, που μπορούν να υπογραφούν μόνο για ζητήματα ήσσονος σημασίας¹⁵⁸³.

Το σύστημα διαμεσολάβησης δεν θεωρείται επαρκές, αξιόπιστο, αποτελεσματικό ώστε να διευκολύνει την επίλυση μιας διαφοράς¹⁵⁸⁴.

Μαζί με το θεσμικό – συνταγματικό έλλειμμα πρέπει να συνυπολογισθεί και ένα έλλειμμα «κουλτούρας διαλόγου» συνολικά στην ελληνική κοινωνία αλλά ειδικότερα αυτό μια κρατική –κυβερνητική εξουσία μακρόχρονα εθισμένη σε επιβολή μονομερών αποφάσεων.

Και η πλευρά των συνδικαλιστικών οργανώσεων όμως, βρίσκεται εγκλωβισμένη και μονίμως ασφυκτιά ανάμεσα σε αντιλήψεις, είτε φιλο-κυβερνητικού συνδικαλισμού (που με το πρόσχημα του διαλόγου δικαιολογεί, νομιμοποιεί και εντέλει αποδέχεται αντιυπαλληλικές κυβερνητικές ρυθμίσεις), είτε συνδικαλισμού της πλήρους απόρριψης (όπου και η ιδέα συμμετοχής σε διάλογο με την κυβέρνηση θεωρείτε “προδοσία” των συμφερόντων των εργαζομένων).

Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του θεσμού της συλλογικής διαπραγμάτευσης μέχρι το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου (2009) κρίνονται από πενιχρά έως ανύπαρκτα, καθώς σε κανένα έτος δεν έχει επιτευχθεί συνολική συμφωνία μεταξύ κυβέρνησης –ΑΔΕΔΥ.

¹⁵⁸³ ΟΚΕ (Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος) (2002), *«Γνώμη της ΟΚΕ. Ο κοινωνικός διάλογος στην Ελλάδα. Αποτίμηση –Τάσεις – Προοπτικές»*. Δεκέμβριος.
¹⁵⁸⁴ ό.π.

-Ο ν.2232/1994 για συγκρότηση και στην Ελλάδα της Ο.Κ.Ε (Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής).

Με τον νόμο 2232 / 1994 συγκροτήθηκε και στην Ελλάδα ΟΚΕ (Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής) κατά το πρότυπο της λειτουργίας της ΟΚΕ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και συμπεριελήφθη και στην συνταγματική αναθεώρηση του 2001.

Σύμφωνα με το άρθρο 82 παρ. 3, του Συντάγματος 1975 / 1986 / 2001 νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, αποστολή της οποίας είναι η διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για την γενική πολιτική της χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, καθώς και η διατύπωση γνώμης επί των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που παραπέμπονται σε αυτήν. Ο κοινωνικός διάλογος διαφέρει από την διαδικασία των συλλογικών διαπραγματεύσεων όσον αφορά τους φορείς που συμμετέχουν, το περιεχόμενο και τους τελικούς στόχους.

Σε αυτόν εκτός από τους εργατικούς και εργοδοτικούς φορείς συμμετέχουν και άλλοι κοινωνικοί φορείς όπως , επιμελητήρια, επιστημονικοί σύλλογοι, κινήματα καταναλωτών, γυναικείες οργανώσεις, οικολογικές οργανώσεις κλπ και η θεματική του αναφέρεται σε ευρύτερα ζητήματα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, πέρα από τα στενώς οριζόμενα εργασιακά ζητήματα.

Η κατάληξή του αποτυπώνεται σε γνωμοδοτήσεις επί κυβερνητικών προτάσεων.

Η αναγγελία κοινωνικού διαλόγου στην Ελλάδα έγινε τον Μάρτιο του 1997 από τον Πρωθυπουργό Κ. Σημίτη.

Πρέπει όμως εδώ να παρατηρήσουμε ότι τα όποια όργανα κοινωνικού διαλόγου και εθνικής συνεννόησης έχουν θεσπιστεί μεταπολιτευτικά στην Ελλάδα «παρουσιάζονται ως εντελώς ανύπαρκτα ή ατροφικά»¹⁵⁸⁵.

-Αλλαγές στο ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό σύστημα με τον ν. 3029/2002 (γνωστός ως «νόμος Ρέππα»)

¹⁵⁸⁵ Α.Μακρυδημήτρης, (1996), σ.373

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ κατέθεσε (Απρίλιος 2001) προτάσεις για συνολική αναμόρφωση του ασφαλιστικού- συνταξιοδοτικού συστήματος, οι οποίες έμειναν γνωστές ως προτάσεις «Γιαννίτση», αλλά κάτω από το βάρος μιας πρωτοφανούς και καθολικής¹⁵⁸⁶ αντίδρασης που αυτές προκάλεσαν, αναγκάστηκε να τις αποσύρει τον ίδιο εκείνο μήνα (26 Απριλίου 2001) .

Η κυβέρνηση επανήλθε στη συνέχεια, το 2002, με τροποποιημένες προτάσεις σε μερική αναμόρφωση του ασφαλιστικού- συνταξιοδοτικού συστήματος οι οποίες υπερψηφίστηκαν από την Βουλή με νόμο που έμεινε γνωστό ως «νόμος Ρέππα» (ν. 3029/ 02).

Και το νομοσχέδιο αυτό συνάντησε αντιδράσεις από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις (κυρίως από την ΑΔΕΔΥ) οι οποίες όμως υπολείπονταν σαφώς των αντιδράσεων που είχαν υπάρξει απέναντι στις προτάσεις «Γιαννίτση» το 2001 και δεν είχαν το εύρος και την ένταση που είχαν εκείνες οι αντιδράσεις, με αποτέλεσμα να μην καταφέρουν να αποτρέψουν την ψήφιση του νομοσχεδίου.

Το Υπουργείο Εργασίας από την πλευρά του ισχυρίζεται ότι με τις κυβερνητικές προτάσεις ... «όχι μόνο δεν θίγονται οι συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων αλλά αντίθετα επιτυγχάνεται και αύξηση»¹⁵⁸⁷

-Θεσμός του «Συνηγόρου του Πολίτη» (ν. 2477 /1999)

Η ίδρυση του θεσμού του «Συνηγόρου του Πολίτη» είχε ως διακηρυγμένο στόχο την απεξάρτηση του κράτους από την «θεσμική του αλαζονεία» και την υπαγωγή του σε ένα ρυθμιστικό πλαίσιο, βασισμένο στο ευρωπαϊκό μοντέλο, ως αντίβαρο στον κομματισμό και τις πελατειακές σχέσεις¹⁵⁸⁸.

Ο θεσμός αυτός συνάντησε από την αρχή εφαρμογής του πολύ μεγάλη θετική ανταπόκριση από τους πολίτες. Η πρώτη έκθεση του «Συνηγόρου του Πολίτη» συντάχθηκε το 1999 και έκτοτε συντάσσεται κάθε έτος και προβαίνει στον εντοπισμό τυχόν παρατυπιών από φορείς του Δημοσίου, των δημόσιων

¹⁵⁸⁶ Φ. Καρζής, (2006), σ.132, και εφημερίδες αυτών των ημερών όπου επισημαίνεται ότι οι κινητοποιήσεις για το θέμα αυτό, ήταν οι μεγαλύτερες εδώ και πολλά χρόνια στην Ελλάδα

¹⁵⁸⁷ ΤΑ ΝΕΑ, 8-4-2002, σ.62 και ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 8-4-2002, σ.48

¹⁵⁸⁸ Φ. Καρζής, (2006), σ.96 και συνέντευξη του πρώτου «Συνηγόρου του Πολίτη» Ν.Διαμαντούρου σε Οικονομικό Ταχυδρόμο, 16-2-2002.

οργανισμών και της Δημόσιας Διοίκησης και σε προτάσεις για την βελτίωση λειτουργίας των παραπάνω φορέων.

Η Έκθεση του 2003 αναφέρει ότι ο αριθμός των αναφορών υπερβαίνει κατά μέσο όρο τις 11.000 τον χρόνο, που σε συσχέτισμό με τον πληθυσμό της χώρας, γίνεται η διαπίστωση ότι ο έλληνας «Συνήγορος του Πολίτη» βρίσκεται μεταξύ των πρώτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως προς την αναλογία κατοίκων και αναφορών. Το 37% από το σύνολο των πολιτών που προσέφυγαν κρίθηκε ότι είχαν δίκαιο, έκαναν δηλαδή βάσιμη καταγγελία και μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη επιλύθηκε το πρόβλημα για το 90% όσων προσέφυγαν σε αυτόν. Από την ίδρυση του θεσμού αυτού ήταν υπήρχε ισχυρός κίνδυνος, αν δεν αποκτήσει ουσιαστικές κυρωτικές αρμοδιότητες, να μετατραπεί σε ένα απλό κιτίο παραπόνων, να γίνει ένας μηχανισμός εκτόνωσης κοινωνικών εντάσεων ή να γίνει ένας ανώδυνος μηχανισμός απασχόλησης ειδημόνων στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης.

-Πρόγραμμα «Ποιότητα για τον πολίτη» (ν.2690/1999)

Με βάση το κέντρο Διοικητικών Πληροφοριών και την Υπηρεσία Τηλεφωνικών Αιτήσεων, με κεντρικούς άξονες την χρήση fax και e-mail στο δημόσιο και γενικά την απλούστευση διαδικασιών και δικαιολογητικών με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας .

-Σώμα Ελεγκτών και Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης (ν. 2477/1997)

Το σώμα αυτό θεσπίστηκε ως μετεξέλιξη του Σώματος Ελεγκτών. Παρά το γεγονός ότι έχουν θεσπιστεί αρκετοί¹⁵⁸⁹ ελεγκτικοί μηχανισμοί , η διαφθορά, ιδιαίτερα σε ορισμένους τομείς του δημοσίου δεν έχει μειωθεί , αλλά αντίθετα ένα κοινωνικό πλαίσιο γενικευμένης ανομίας και διαφθοράς «έχει κλονίσει την εμπιστοσύνη του πολίτη στην έννομη τάξη και το κράτος δικαίου»¹⁵⁹⁰.

-Δημιουργία Κ.Ε.Π. (Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών) (ν.3013/2002)

¹⁵⁸⁹ Μ. Σαματάς , (2000), σ.161
¹⁵⁹⁰ ό.π.

Ως θεσμός συνάντησε, από την αρχή λειτουργίας του, σημαντική αποδοχή από τους πολίτες για τον υψηλό βαθμό εξυπηρέτησης και αποτελεσματικότητας που προσφέρει.

-Μερική απασχόληση στο Δημόσιο τομέα (ν. 2639/1998 & ν.3174/2003)

Ο ν. 2639 / 1998 εισάγει την μερική απασχόληση στο Δημόσιο, με γοργή στη συνέχεια εφαρμογή του σε πολλούς τομείς και πλευρές του δημόσιου τομέα.

Με τον ν.3174 / 2003 ενισχύονται οι συμβάσεις μερικής εικοσάωρης εβδομαδιαίας απασχόλησης προσωρινού χαρακτήρα σε φορείς του Δημοσίου και των ΟΤΑ¹⁵⁹¹.

-Πρόγραμμα «Καποδίστριας» και καθιέρωση Β' βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης με αιρετή νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και θεσμοθέτηση των Περιφερειών (ν. 2539 / 1997, ν.2218/1994)

Ψηφίστηκαν και εφαρμόστηκαν την περίοδο αυτή σημαντικές διοικητικές ρυθμίσεις σχετικές με την Αποκέντρωση στην πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση μέσω του προγράμματος «Καποδίστριας» (ν.2539/1997), της καθιέρωσης Β βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης με αιρετή Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση (ν.2218/1994). και την θεσμοθέτηση των Περιφερειών .

Ακόμη θεσμοθετήθηκαν:

-Η ενίσχυση των Περιφερειών και των Περιφερειακών Συμβουλίων, η οργάνωση των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης και η έκδοση των Συλλογικών Αποφάσεων Έργων Περιφέρειας (ΣΑΕΠ)¹⁵⁹².

-Η έναρξη προγράμματος μηχανογράφησης των περιφερειακών και νομαρχιακών υπηρεσιών.

Η νομοθέτηση κεντρικών αυτοτελών πόρων της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης.

-Η βελτίωση του νομικού πλαισίου των ΤΕΔΚ και ΤΕΔΚΕ.

Παρά την ψήφιση και προώθηση σημαντικών ρυθμίσεων στο χώρο της αποκέντρωσης και τοπικής αυτοδιοίκησης, η αποκέντρωση ευθυνών και

¹⁵⁹¹ Γ. Κουζής «Δικομματισμός και εργασιακές σχέσεις: Συμπληρωματικές πολιτικές μιας εικοσαετίας», ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ/ ΕΝΘΕΜΑΤΑ, 20-9-2009, σ.34

¹⁵⁹² Π. Μαίστρος., (2009), σ.148

αρμοδιοτήτων πραγματοποιήθηκε με την μορφή ξεφορτώματός τους ¹⁵⁹³ από την κεντρική διοίκηση στην αυτοδιοίκηση (σε 218 αρμοδιότητες Υπουργείων οι 145 μεταφέρθηκαν σε περιφέρειες, οι 52 στις νομαρχίες και 21 στους Δήμους).

Κι αυτό γιατί η διαδικασία αυτή δεν συνοδεύτηκε με ταυτόχρονη παραχώρηση αρμοδιοτήτων αναπτυξιακού χαρακτήρα, με αντίστοιχους πόρους και τεχνικές δυνατότητες, με εξειδικευμένο στελεχικό δυναμικό, με ουσιαστικό κοινωνικό και θεσμικό έλεγχο. Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό και με έναν ασφυκτικό διοικητικό έλεγχο από την πλευρά του διορισμένου από την κυβέρνηση Περιφερειάρχη, είχαν ως αποτέλεσμα ο χώρος της τοπικής αυτοδιοίκησης να θεωρείται ως ο κατεξοχήν χώρος¹⁵⁹⁴ για την ανάπτυξη και ευδοκίμηση φαινομένων παρανομιών, αδιαφάνειας και ρεμούλας.

-Στον φορολογικό τομέα

Όπως προκύπτει από τον ακόλουθο πίνακα, οι μισθωτοί αποτελούν και για αυτή την κυβερνητική περίοδο, όπως και στις προηγούμενες, την βασική πηγή φορολογικών εσόδων καθώς πραγματοποιείται η αύξηση της συμμετοχής των μισθωτών υπηρεσιών και των ελευθέρων επαγγελματιών στο συνολικό δηλωθέν εισόδημα και μείωση της συμμετοχής όλων των άλλων.

Ειδικότερα, ενώ το 1998 η συμμετοχή των μισθωτών υπηρεσιών στο συνολικό δηλωθέν εισόδημα ήταν λίγο πάνω από τα δύο τρίτα, το 2008 έφτασε τα τρία τέταρτα.

Πίνακας 1
Συνολικό δηλωθέν εισόδημα σε χιλιάδες ευρώ και κατά πηγή προέλευσης
τα οικονομικά έτη 2008 και 1998 και ποσοστιαία κατανομή του

Πηγές δηλωθέντος Εισοδήματος	Σε χιλιάδες ευρώ			Ποσοστ. κατανομή	
	2008	1998	%Μεταβ.	2008	1998
Οικοδομές	8.203.274	3.773.645	117,4	8,79	8,88
Κινητές αξίες	7.417	4.552	62,9	0,01	0,01
Εμπορ.- βιομ.- βιοτ. Επιχ/σεις	9.080.963	7.194.966	26,2	9,73	16,93
Γεωργικές επιχειρήσεις	1.695.310	960.941	76,4	1,82	2,26
Μισθωτές υπηρεσίες	69.880.208	28.700.426	143,5	74,88	67,54
Ελευθέρια επαγγέλματα	4.149.661	1.759.513	135,8	4,45	4,14
Από Άλλοδαπή	306.944	100.402	205,7	0,33	0,24
Σύνολο	93.323.776	42.494.446	119,6	100,00	100,00

¹⁵⁹³ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 30 Ιουλίου 1998

¹⁵⁹⁴ Ετήσιες Εκθέσεις ΑΣΕΠ και Εκθέσεις Συνηγούρου Του Πολίτη

-Για δείκτες μέτρησης απόδοσης των δημοσίων υπηρεσιών

Έχουν ήδη θεσπιστεί σε 9 χώρες της Ε.Ε, ιδιαίτερα στους τομείς δημόσιας ασφάλειας και αστυνόμευσης (78 δείκτες) καθώς και για το δικαστικό και ποινικό σύστημα (71 δείκτες). Οι πρώτες εφαρμογές στην Ελλάδα προβλέπονταν σε νοσοκομεία και νομαρχίες εντός του 2002. Οι δείκτες αυτοί, αν και στοχεύουν να αποτελέσουν παράγοντες πίεσης και κινήτρων για μεγαλύτερη αποδοτικότητα, βασιζόμενοι σε ποσοτικά στατιστικά στοιχεία και όχι σε ποιοτικά δεδομένα και παρά το ότι μπορεί να βελτιώσουν κάποιες πλευρές υπηρεσιών, είναι αμφίβολο όμως αν μπορούν να θίξουν ριζικά τις δομές¹⁵⁹⁵ του διοικητικού συστήματος.

Μια απόπειρα συνολικής αποτίμησης των κυβερνητικών επεμβάσεων στην δημόσια διοίκηση την κυβερνητική αυτή περίοδο 1993-2004.

Την περίοδο αυτή οι «εκσυγχρονιστικές» παρεμβάσεις που έλαβαν χώρα στον κρατικό μηχανισμό και την Δημόσια Διοίκηση, εκτιμώμενες και ως ένας «νέο-εκσυγχρονιστικό γραφειοκρατισμός»¹⁵⁹⁶ θεωρούμε ότι αποσκοπούσαν «στον εκσυγχρονισμό του κομματικού κράτους και όχι στην κατάργησή του»¹⁵⁹⁷ και ότι ο θεσμικός και λειτουργικός αυτός εκσυγχρονισμός του κράτους είχε κυρίως «εξωραϊστικό»¹⁵⁹⁸ χαρακτήρα και αποτελούσε μια προσπάθεια τόσο εσωκομματικής αναδιάταξης των κέντρων εξουσίας και επιρροής στη Δημόσια Διοίκηση όσο και ισορρόπησης των αντιμαχόμενων εσωτερικών πτερύγων της.

Μια διαφαινόμενη δυναμική στο ξεκίνημα της κυβερνητικής θητείας του ΠΑΣΟΚ, η οποία βασίστηκε στους νόμους, για τις προσλήψεις και τον ΑΣΕΠ (1994), για την αναμόρφωση της τοπικής Αυτοδιοίκησης (1997) και την ίδρυση Ανεξάρτητων Αρχών -με σημαντικότερη αυτή του «Συνηγόρου του Πολίτη» (1998) - που κατοχυρώθηκε στην συνέχεια και συνταγματικά, ... «περιορίστηκε από έναν “λειτουργικό ρεαλισμό” που υποθήκευε τις ίδιες τις αλλαγές και περιέστειλε το εύρος των προσδοκιών»¹⁵⁹⁹.

¹⁵⁹⁵ Μ. Σαματάς, (2000), σ.156

¹⁵⁹⁶ Μ. Σαματάς, (2000), σ. 153

¹⁵⁹⁷ ό.π., σ.168

¹⁵⁹⁸ ό.π.

¹⁵⁹⁹ Φ. Καρζής, (2006), σ.96, 103

Μια απαξιώτικη αντίληψη για τον κρατικό μηχανισμό και τις δυνατότητές του κυριάρχησε στο «εκσυγχρονιστικό μπλοκ» αφού θεωρήθηκε¹⁶⁰⁰ ότι η επίτευξη του στόχου της ΟΝΕ μπορούσε να περάσει μόνο μέσα από την δημιουργία ενός παράλληλου, μικρότερου και αφοσιωμένου μηχανισμού, κυβερνητικού και κυρίως πρωθυπουργοκεντρικού χαρακτήρα, παρά μέσα από την αναζωογόνηση των υπάρχουσών κρατικών δομών. Η απαξιώτικη αυτή αντίληψη για τον κρατικό μηχανισμό ουσιαστικά έγινε επιχείρημα όχι για την μεταρρύθμισή του αλλά για τον παραγκωνισμό και την διαιώνισή του¹⁶⁰¹.

Όλα τα μέτρα που εκείνη την περίοδο ελήφθησαν για την διοικητική «αναδιοργάνωση» και τον «εκσυγχρονισμό» ήταν μέτρα που ξεκίνησαν με τον παραδοσιακό ελληνικό τρόπο, «από πάνω», από την κυβερνητική πολιτική ηγεσία¹⁶⁰² και αφορούσαν τον βασικό στρατηγικό στόχο των κυβερνήσεων της περιόδου για ένταξη στην ΟΝΕ και για την επίτευξη ενός «ευρωπαϊκού εκσυγχρονισμού», με προσπάθεια μεταφοράς στην Ελλάδα και ενσωμάτωσης των «κεκτημένων» και της κουλτούρας των ανεπτυγμένων χωρών της Ευρώπης. Οι στόχοι αυτοί φαίνεται να απορρόφησαν όλες τις πολιτικές και διοικητικές προσπάθειες¹⁶⁰³.

Οι «μεταρρυθμιστικές» προσπάθειες της περιόδου συνήθως εξαντλούνταν στην εκπόνηση νόμων, Προεδρικών διαταγμάτων και Υπουργικών αποφάσεων και στην αναμονή εφαρμογή τους, μέσω της αποστολής οδηγιών και σχετικών εγκυκλίων, από την δημόσια διοίκηση. Αυτή η αντίληψη, διαδεδομένη και ισχυρή και στα δυο κυβερνητικά κόμματα ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, θεωρεί ότι ο διοικητικός «εκσυγχρονισμός» είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί με θεσμικές παρεμβάσεις και νομικές ρυθμίσεις, ανώτερης μάλιστα τυπικής ισχύος, ακόμη δηλαδή και σε συνταγματικό επίπεδο, θεωρώντας έτσι ότι εξασφαλίζεται πιο αποτελεσματικά η πιστή εφαρμογή τους¹⁶⁰⁴.

Συνολικά λοιπόν για την κυβερνητική περίοδο ΠΑΣΟΚ 1993-2004 μπορούμε να συμπεράνουμε μια αδυναμία του κυβερνητικού «εκσυγχρονισμού» της περιόδου να προωθήσει όχι μόνο «μια συνολικά ανανεωμένη και δομικά

¹⁶⁰⁰ ό.π. σ. 103

¹⁶⁰¹ ό.π.

¹⁶⁰² Π. Μαίστρος, (2009), σ. 163- 166

¹⁶⁰³ ό.π., σ.249

¹⁶⁰⁴ ό.π., σ. 177

διαφορετική δημόσια διοίκηση»¹⁶⁰⁵ αλλά έστω μια «νέα γραφειοκρατία» που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως «υποδοχέας της καινοτομίας» στο διοικητικό σύστημα¹⁶⁰⁶, εξασφαλίζοντας μια κρατική συνέχεια και θέτοντας νέους όρους για την ποιότητα της διοίκησης.

Ο δημόσιος τομέας και η δημόσια διοίκηση την περίοδο αυτή παρέμεινε αυτόνομος και ανεξέλεγκτος στις παλιές του πρακτικές, αλλά ταυτόχρονα, όχι μόνο δεν φαίνεται να προέβαλε ουσιώδη αντίσταση στις βασικές πλευρές του «εκσυγχρονιστικού» εγχειρήματος που τον αφορούσαν, αλλά αντίθετα, επιτεύχθηκε όπως επισημάναμε και μια συμμαχία της γραφειοκρατίας της δημόσιας διοίκησης με τις κυβερνητικές στρατηγικές, μέσω της ενεργού ή παθητικού συμμετοχής της στην επέκταση της διαφθοράς και των αθέμιτων συναλλαγών στον δημόσιο τομέα που σημειώθηκαν κατά την περίοδο του «εκσυγχρονισμού».¹⁶⁰⁷

Οι «μεταρρυθμιστικές» προσπάθειες δεν κατάφεραν να επηρεάσουν ουσιωδώς την λειτουργία του διοικητικού μηχανισμού, αφομοιώθηκαν από αυτόν¹⁶⁰⁸ και δεν προσπάθησαν ή δεν κατάφεραν να αντιμετωπίσουν τα μεγάλα και χρόνια προβλήματα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, που διαπερνούν σταθερά και επίμονα, οριζοντίως και καθέτως, ολόκληρο τον κορμό της διοικητικής δράσης.

Ως σημαντικότερες¹⁶⁰⁹ διοικητικές παρεμβάσεις των κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ της περιόδου 1993-2004 μπορούν να θεωρηθούν, η συγκρότηση του ΑΣΕΠ, των ΚΕΠ, των Ανεξάρτητων Αρχών (ΑΣΕΠ, Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, Συνήγορος του Πολίτη, Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών) που κατοχυρώθηκαν και συνταγματικά καθώς επίσης και «Ρυθμιστικές Αρχές» που νομοθετήθηκαν με ειδικές διατάξεις, (όπως, Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, Συνήγορος του Καταναλωτή, Επιτροπή Ανταγωνισμού, Εθνική Αναλογιστική Αρχή κ.ά.), η δυνατότητα θεσμικών συλλογικών διαπραγματεύσεων στη Δημόσια Διοίκηση και οι νομοθετικές ρυθμίσεις στο πεδίο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

¹⁶⁰⁵ Φ. Καρζής, (2006), σ.104

¹⁶⁰⁶ ό.π., σ.104

¹⁶⁰⁷ Χ.Βερναρδάκης, (2011), σ.38-39

¹⁶⁰⁸ Π.Μαίστρος, (2009), σ. 258

¹⁶⁰⁹ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.144

Οι παρεμβάσεις αυτές θα μπορούσαν, υπό προϋποθέσεις, να θεωρηθούν ως «πρώτα βήματα»¹⁶¹⁰ αποδέσμευσης του πολιτικού και διοικητικού συστήματος από τις παραδοσιακές «πελατειακές σχέσεις» και διαμόρφωση μιας σύγχρονης Δημόσιας Διοίκησης.

Για τη θέσπιση και λειτουργία «Ανεξάρτητων Αρχών» ειδικότερα, κατεγράφησαν εξαρχής κίνδυνοι, όπως ότι ο πολλαπλασιασμός των Ανεξάρτητων Αρχών να οδηγήσει σε «ανευθυνοποίηση» του πολιτικού και διοικητικού συστήματος καθώς και τον περιορισμό αυτών σε έναν ρόλο απλά γνωμοδοτικό και σε πεδίο εκτόνωσης κοινωνικών εντάσεων, στο βαθμό που η κυβερνητική εξουσία δεν εκχωρήσει ουσιαστικό τμήμα της εξουσίας της σε αυτές. Οι κυβερνητικές προθέσεις σχετικά με τα όρια και το εύρος δραστηριοτήτων και αρμοδιοτήτων των «Ανεξάρτητων Αρχών» μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι διαφάνηκαν, με την απόρριψη από την κυβέρνηση της πρότασης της ΝΔ (το 1997) για σύσταση ανεξάρτητης διοικητικής αρχής για την ανάθεση και εκτέλεση δημόσιων έργων και κρατικών προμηθειών¹⁶¹¹.

Η εξαγγελία πολλών «μεταρρυθμιστικών» αλλαγών στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης αλλά και η πραγματοποίηση αρκετών από αυτές, δεν απέτρεψαν την ύπαρξη, στην διάρκεια των κυβερνητικών αυτών περιόδων ΠΑΣΟΚ 1993-2004, ενός γενικότερου κλίματος όπου κυριαρχούσαν, η κραυγαλέα ανεπάρκεια που εμφάνισαν σε ορισμένες κρίσιμες περιπτώσεις, υπηρεσίες του κρατικού μηχανισμού¹⁶¹² σε συνδυασμό με την διαρκή τροφοδότηση της ειδησιογραφίας περί αυξανόμενης εγκληματικότητας και εκτεταμένης διαφθοράς στον δημόσιο τομέα¹⁶¹³ και με αναζωπύρωση διαπιστώσεων περί «παράλυτου κράτους», «διάλυσης της κρατικής μηχανής» και «μεγάλου ασθενούς». Όλα αυτά λειτούργησαν διαλυτικά στις προσδοκίες που η κυβερνητική πολιτική καλλιεργούσε από το 1993 για τον «εκσυγχρονισμό του κράτους», εμποδώνοντας

¹⁶¹⁰ Π. Μαίιστρος, (2009), σ.162 και 170

¹⁶¹¹ Σε Φ. Καρζής Φ.,(2006), σ.99 βλ. Επιστολή του αρχηγού της ΝΔ Κ.Καραμανλή προς τον Πρωθυπουργό Κ.Σημίτη, Ιούλιος 2000

¹⁶¹² Βλ. αποτυχίες Ελληνικής αστυνομίας σε υπόθεση «Νιόβης» και στην πρώτη για την Ελλάδα απαγωγή λεωφορείου. Επίσης οι χειρισμοί στην υπόθεση Οτσαλάν, η αποτυχία εξυγίανσης της Ολυμπιακής Αεροπορίας, το ναυάγιο «Σάμινα» κ.α

¹⁶¹³ Μ. Σαματάς, (2000), σ. 150

την πεποίθηση ότι δεν πρόκειται και κατά την περίοδο αυτή να υπάρξουν ουσιώδεις αλλαγές στο κράτος και τον δημόσιο τομέα.¹⁶¹⁴

Αυτή η κυβερνητική περίοδο θεωρήθηκε¹⁶¹⁵ ως περίοδο που εντάθηκε μια ήδη υπαρκτή στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση τάση «επιτροπομανίας», αφού για πληθώρα διοικητικών θεμάτων συστήνονταν επιτροπές, αμειβόμενες και στελεχωμένες κυρίως με κομματικούς συμβούλους. Αυτό, σε συνδυασμό με την παραδοσιακή ελληνική «νομολαγνεία-πολυνομία» και «θεσμολαγνεία» (ως αθρόα παραγωγή νόμων και θεσμών που προστίθενται στους ήδη υπάρχοντες με ανεπαρκή μελέτη χρησιμότητας και αποτελεσματικότητας) οδηγούν στην διαπίστωση ότι δεν υπήρξαν πρόοδοι στην απογραφειοκρατικοποίηση και την μείωση των παθογενειών της ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης. Επίσης την περίοδο αυτή όχι μόνο δεν κατάφεραν οι διαδοχικές κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ να μεταβάλουν την «διαδεδομένη πεποίθηση» για την ύπαρξη εκτεταμένης διαφθοράς¹⁶¹⁶, ιδιαίτερα στα «σημεία επαφής»¹⁶¹⁷ των πολιτών ή των επιχειρήσεων με τους δημοσίους υπαλλήλους ή τους κυβερνητικούς αξιωματούχους, αλλά τα φαινόμενα διαφθοράς «άγγιζαν» και τον στενό πυρήνα των στελεχών του «εκσυγχρονιστικού» μπλόκ που αποτελούσαν και στενούς συνεργάτες του ίδιου του Πρωθυπουργού Κ.Σημίτη. Κομβικά τέτοια σημεία αποτελούσαν τα τελωνεία, οι πολεοδομίες, οι εφορίες και η τοπική αυτοδιοίκηση. Η διατυμπανισμένη διαφάνεια στις κρατικές προμήθειες και στην ανάθεση δημοσίων έργων, παρέμεινε μακρινό σενάριο όχι μόνο στα πλαίσια ενός κλειστού σε κοινωνικό έλεγχο Υπουργείου, όπως το Υπ. Εθνικής Άμυνας, αλλά και στα υπόλοιπα Υπουργεία και δημόσιους οργανισμούς που έχουν ανοικτούς προϋπολογισμούς, όπου εκτός από τις αδιαφανείς διαδικασίες διαγωνισμών και κατακύρωσης ήταν πολύ συχνό και το φαινόμενο των αναθέσεων. Οι κατά καιρούς εισαγγελικές έρευνες και καταγγελίες, όχι μόνο δεν απέδωσαν συγκεκριμένα αποτελέσματα καταλογισμών στη διερεύνηση των φαινομένων

¹⁶¹⁴ Μ. Σαματάς, (2000), Π.Καζάκος «Μεταρρυθμίσεις και Συντεχνίες», ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 6-9-1998.

¹⁶¹⁵ Μ. Σαματάς, (2000), σ. 166, και Ν.Χασαπόπουλος, «Επιτροπομανία στην κυβέρνηση», Το ΒΗΜΑ, 29-3-1998, Α.27, όπου αναφέρεται ότι ... «έως τον Μάρτιο του 1998 έχουν συσταθεί από τον Πρωθυπουργό 23 διυπουργικές επιτροπές με επικεφαλής τον ίδιο ή υπουργούς».

¹⁶¹⁶ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ.144-145

¹⁶¹⁷ Κομβικά τέτοια σημεία αποτελούν τα τελωνεία, οι πολεοδομίες, οι εφορίες και η τοπική αυτοδιοίκηση.

αυτών¹⁶¹⁸ αλλά οι υποθέσεις αυτές ,πολλές φορές, δεν έφτασαν καν στις αίθουσες των δικαστηρίων.

3.4.3. Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικής της περιόδου για δημόσια διοίκηση και δημοσιοϋπαλληλία από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.

Αποτίμηση από ΑΔΕΔΥ των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου 1993-1995 σχετικά με τη δημόσια διοίκηση στο 29^ο (1995) Συνέδριο της οργάνωσης.

Με την αλλαγή της Κυβέρνησης το 1983 και πριν την εξαγγελία των προγραμματικών δηλώσεών της, η Α.Δ.Ε.Δ.Υ με σχετική επιστολή της προς τη νέα Κυβέρνηση, επισήμαινε ότι .. «οι αναγκαίες αλλαγές στο χώρο της Δ.Δ. δεν πρέπει να περιοριστούν στην αλλαγή προσώπων αλλά στην προώθηση νέων θεσμών που θα εξασφαλίζουν την αντικειμενικοποίηση των Υπηρεσιακών Μεταβολών και την αξιοκρατική στελέχωση της Δημόσιας Διοίκησης»¹⁶¹⁹.

Η θέση της όμως αυτή δεν έγινε αποδεκτή από την κυβέρνηση και όπως εκτιμά ...«με εξαίρεση τις ρυθμίσεις για τις προσλήψεις, επαναλήφθηκαν τα φαινόμενα που χαρακτηρίζουν την όλη πορεία του ελληνικού κράτους και που εμφανίζονται με κάθε νέα Κυβέρνηση»¹⁶²⁰.

Η ΑΔΕΔΥ εξετάζοντας τις εξελίξεις που συντελέστηκαν στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση την περίοδο 1993-1996, κάνει την διαπίστωση ότι στον τομέα αυτό .. «η συνέχιση και διαιώνιση της πολιτικής λαφυραγωγής των Δημοσίων Υπηρεσιών οδήγησε τους εργαζόμενους και τις Δημόσιες Υπηρεσίες σε νέα αδιέξοδα»¹⁶²¹ και ότι ... «την τριετία που πέρασε, τα προβλήματα των Δημοσίων Υπηρεσιών οξύνθηκαν ακόμη περισσότερο εξαιτίας των δημοσιονομικών προβλημάτων, γενικότερων κυβερνητικών επιλογών, αλλά και των έντονων κυβερνητικών κομματικών παρεμβάσεων»¹⁶²².

Οι κομματικές παρεμβάσεις στην Δημόσια Διοίκηση αυτή την περίοδο επιβεβαιώνονται ¹⁶²³ κατά την ΑΔΕΔΥ :

¹⁶¹⁸ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 22.6.1999, σ.8.

¹⁶¹⁹ Αποφάσεις 29 Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.14

¹⁶²⁰ ό.π.

¹⁶²¹ ό.π., σ.13

¹⁶²² ό.π.

¹⁶²³ ό.π.

- Με την μεροληπτική αντιμετώπιση των εκτάκτων- με τις επαναπροσλήψεις και τις απολύσεις,
- Με την αλλαγή της σύνθεσης των Υπηρεσιακών Συμβουλίων,
- Με την επαναφορά συνταξιούχων,
- Με την αντικατάσταση των Προϊσταμένων και τον περιορισμό των αλλαγών μόνο στις αλλαγές των προσώπων, εντείνοντας έτσι τα υπαρκτά προβλήματα της Δημόσιας Διοίκησης και δημιουργώντας και νέα και αποκαλύπτοντας έτσι με τον καλύτερο τρόπο, το περιεχόμενο των παρεμβάσεων χωρίς παράλληλα να προωθηθούν «όλες εκείνες οι αλλαγές που το συνδικαλιστικό κίνημα έχει προτείνει για την αξιοκρατία και διαφάνεια στις υπηρεσιακές μεταβολές»¹⁶²⁴.

Δυστυχώς, όπως επισημαίνει η ΑΔΕΔΥ, ... «η πρακτική που έχει ακολουθηθεί διαχρονικά στη χώρα μας, αντιμετωπίζει το θέμα της ύπαρξης των Δημοσίων Υπηρεσιών, της συγχώνευσης ή της διαίρεσης, με κριτήρια ευκαιριακά και πολλές φορές στη βάση τακτοποίησης των πολιτικών προσώπων και όχι τις ανάγκες λειτουργίας των Υπηρεσιών και σύγχρονης οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης»¹⁶²⁵.

Και στην κυβερνητική αυτή περίοδο συνεχίστηκαν κατά την ΑΔΕΔΥ τα πάγια αρνητικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση.

Ειδικότερα επισημαίνει¹⁶²⁶ ότι ... «ο συγκεντρωτισμός, οι πελατειακές σχέσεις, οι παρεμβάσεις της Εκτελεστικής Εξουσίας, η ευνοιοκρατία αλλά και η έλλειψη υποδομής είναι μερικά από εκείνα τα χαρακτηριστικά της που επιδρούν αρνητικά στην όλη λειτουργία της, την εκθέτουν στα μάτια των πολιτών, τη βάζουν καθημερινά στο στόχαστρο μιας επίθεσης που γίνεται από πολλές πλευρές, άλλοτε κάτω από την αγωνία για την καλύτερη λειτουργία της και άλλοτε κάτω από τις σκοπιμότητες που εξυπηρετούν την πολιτική της διάλυσης και υποβάθμισης των Δημοσίων Υπηρεσιών».

Είναι βέβαια γνωστή, όπως επισημαίνει η ΑΔΕΔΥ¹⁶²⁷, η ευθύνη διαχρονικά των Κυβερνήσεων για την κατάσταση στη Δημόσια Διοίκηση. Αντιμετώπισαν και

¹⁶²⁴ ό.π. σ.13

¹⁶²⁵ ό.π. σ.14

¹⁶²⁶ ό.π. σ.40

¹⁶²⁷ ό.π.

αντιμετωπίζουν, κατά κύριο λόγο τη Δημόσια Διοίκηση είτε ως μηχανισμό προέκτασης του Κόμματος για την εξυπηρέτηση δικών τους συμφερόντων, είτε ως χώρο εξυπηρέτησης και τακτοποίησης της εκλογικής πελατείας.

Είναι επίσης τονίζει¹⁶²⁸, χαρακτηριστικό της νοοτροπίας και της αντίληψης των κυβερνήσεων, ότι την ευθύνη για την κακή λειτουργία των Δημοσίων υπηρεσιών, ... «όχι μόνο δεν την αναλαμβάνουν οι ίδιες, αλλά πολλές φορές κάτω από την πίεση των προβλημάτων και την αγωνία των πολιτών, επιχειρούν να την χρεώσουν στους εργαζόμενους διαμορφώνοντας έτσι, εκτός των άλλων, και το κατάλληλο κλίμα για τη λήψη μέτρων σε Βάρος των δημοσίων υπαλλήλων»¹⁶²⁹.

Την τριετία που πέρασε (1992-1995) επισημαίνει η οργάνωση, τα φαινόμενα του έντονου Κυβερνητικού Κομματισμού.... « πήραν νέες διαστάσεις». Η Κυβερνητική αλλαγή που μεσολάβησε ανέδειξε σε όλο της το μεγαλείο την εξάρτηση της Δημόσιας Διοίκησης από την κάθε φορά Κυβερνητική εξουσία»¹⁶³⁰.

Ενδεικτικό του τρόπου που αντιμετωπίζει η Κυβέρνηση τη Δημόσια Διοίκηση κατά την ΑΔΕΔΥ θεωρούνται οι τελευταίες ανακοινώσεις του πρώην Υπουργού Προεδρίας (για εθελουσία έξοδο) 50.000 εργαζομένων στο Δημόσιο, που αν υλοποιηθούν, εκτιμάται ότι θα έχουν σοβαρές επιπτώσεις στις Δημόσιες Υπηρεσίες και τους εργαζόμενους. Ταυτόχρονα ο αριθμός των θέσεων εργασίας στο Δημόσιο αντιμετωπίζεται υποκειμενικά και αυθαίρετα με βάση τις όποιες σκοπιμότητες. Έτσι, άλλοτε οι Δημόσιοι Υπάλληλοι πλεονάζουν, άλλοτε υπάρχουν ελλείψεις και η δημαγωγία για το ανθρώπινο δυναμικό συνεχίζεται. Έτσι, Υπουργεία συγχωνεύονται ή καταργούνται, νέα Υπουργεία και Δημόσιες Υπηρεσίες δημιουργούνται ανάλογα με τις σκοπιμότητες.

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. αντέδρασε στις παραπάνω επιλογές. Διεκδίκησε και διεκδικεί την κατάρτιση νέων σύγχρονων Οργανισμών¹⁶³¹. Το θέμα της οργάνωσης των Δημοσίων Υπηρεσιών και ιδιαίτερα το θέμα της κατάρτισης νέων Οργανισμών που θα περιγράφουν με αντικειμενικότητα τις αρμοδιότητες κάθε υπηρεσίας και τις

¹⁶²⁸ ό.π.

¹⁶²⁹ Αποφάσεις 29 Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.40

¹⁶³⁰ ό.π.

¹⁶³¹ ό.π., σ.14

αναγκαίες θέσεις προσωπικού, όπως επισημαίνει η ΑΔΕΔΥ, έχει άμεση σχέση με τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των Δημοσίων Υπηρεσιών¹⁶³².

Για το θέμα των εκτάκτων υπαλλήλων.

Ειδικότερα για το θέμα των εκτάκτων υπαλλήλων η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει¹⁶³³ ότι το θέμα της απασχόλησης εκτάκτων στο Δημόσιο την τελευταία δεκαετία έχει ταλανίσει τις Δημόσιες Υπηρεσίες και τους εργαζόμενους και έχει αξιοποιηθεί από τις εκάστοτε Κυβερνήσεις για την απόκτηση εκλογικής πελατείας.

Η κάλυψη πάγιων αναγκών με απασχόληση εκτάκτων, η απουσία κάθε αντικειμενικού και αξιοκρατικού συστήματος πρόσληψης ήταν οι βασικές αιτίες για τη διατήρηση και διαιώνιση του θεσμού. Οι ρυθμίσεις της προηγούμενης Κυβέρνησης για τους έκτακτους, ο περιορισμός των θέσεων που προκηρύχθηκαν για να καλυφθούν από το σχετικό διαγωνισμό, είχε ως αποτέλεσμα να φύγουν από το Δημόσιο έκτακτοι με πολλά χρόνια υπηρεσίας που κάλυπταν πάγιες ανάγκες.

Το συνδικαλιστικό κίνημα, αναφέρει η ΑΔΕΔΥ, είχε αντιδράσει σε αυτές τις ρυθμίσεις και είχε ζητήσει να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα στη βάση των πραγματικών αναγκών. Η θέση αυτή όμως, όπως διαπιστώνει, .. «δεν έγινε αποδεκτή. Αντίθετα συνεχίστηκαν νέες προσλήψεις εκτάκτων που μάλιστα στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα πήραν μαζικό χαρακτήρα»¹⁶³⁴.

Με την εκλογή της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ το 1993 η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. τόνισε την ανάγκη ενιαίας αντιμετώπισης των εκτάκτων, ανεξάρτητα από ποια Κυβέρνηση τους είχε προσλάβει, στη βάση των πραγματικών αναγκών των Δημοσίων Υπηρεσιών και του χρόνου υπηρεσίας που είχαν. Διαπιστώνει¹⁶³⁵ όμως ότι η Κυβέρνηση δυστυχώς δεν κινήθηκε σ αυτή την κατεύθυνση και αντιμετώπισε τους έκτακτους άδικα και μεροληπτικά και με κριτήριο ποιος είχε κάνει την πρόσληψη τους. Με βάση αυτή την αντιμετώπιση διαπιστώνει¹⁶³⁶ ότι έγιναν χιλιάδες απολύσεις και επανα-προσλήψεις εκτάκτων, δημιουργώντας μια νέα απαράδεκτη κατάσταση. Δύο χρόνια σχεδόν μετά τις παραπάνω επιλογές της κυβέρνησης ... «

¹⁶³² ό.π.

¹⁶³³ ό.π., σ.18

¹⁶³⁴ Αποφάσεις 29 Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.18

¹⁶³⁵ ό.π.

¹⁶³⁶ ό.π.

αποκαλύπτονται με τον καλύτερο τρόπο τα αδιέξοδα αυτών των επιλογών και η αξία της θέσης της Α.Δ.Ε.Δ.Υ»¹⁶³⁷.

Η λύση κατά την ΑΔΕΔΥ θα ήταν η υλοποίηση των βασικών θέσεων και προτάσεων που έχει καταθέσει η οργάνωση που περιλαμβάνουν, την μονιμοποίηση των εκτάκτων αορίστου χρόνου, την πρόσληψη εκτάκτων μόνο για εποχιακές και έκτακτες ανάγκες, την τήρηση των διαδικασιών που θεσμοθέτησε ο νέος νόμος για τις προσλήψεις των εκτάκτων.¹⁶³⁸

Για ζήτημα προσλήψεων στην Δημόσια Διοίκηση.

Στο 28^ο (1992) Συνέδριο της η ΑΔΕΔΥ είχε επισημάνει την ανάγκη θεσμοθέτησης ενός νέου συστήματος προσλήψεων που ... « χωρίς παράθυρα και εξαιρέσεις θα έβαζε τέλος στις ρουσφετολογικές προσλήψεις στο Δημόσιο»¹⁶³⁹. Η ψήφιση του ν.2190, εκτιμά ότι κάνει μια τομή¹⁶⁴⁰ σε αυτό το θέμα αλλά σταδιακά η οργάνωση διαπιστώνει αυτός ...« να καταστρατηγείται και να υπονομεύεται»¹⁶⁴¹. Προτείνει να σταματήσουν οριστικά οι ρουσφετολογικές πολιτικές προσλήψεων και να αντικειμενικοποιηθούν οι υπηρεσιακές μεταβολές.

Για Βαθμολόγιο –Αξιολόγηση στην Δημόσια Διοίκηση¹⁶⁴²

Στο προηγούμενο επίσης 28^ο(1992) Συνέδριο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. είχαν συζητηθεί ιδιαίτερα τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν στις Δημόσιες Υπηρεσίες και τους εργαζόμενους από το βαθμολογικό σύστημα που θεσμοθετήθηκε με το ν. 2085/92.

Η υλοποίηση του νόμου, όπως εκτιμά η οργάνωση, δημιούργησε σοβαρά προβλήματα ιδιαίτερα στο θέμα της στελέχωσης των Δημοσίων Υπηρεσιών.

Βασικό αίτημα του συνδικαλιστικού κινήματος ήταν η αλλαγή του συγκεκριμένου Βαθμολογίου, με βάση και τις αρχές που είχε ψηφίσει και το 28ο Συνέδριο. Όπως διαπιστώνει η ΑΔΕΔΥ, η σημερινή Κυβέρνηση χωρίς κανένα διάλογο με το συνδικαλιστικό κίνημα κατέθεσε στη Βουλή και μάλιστα με τη μορφή τροπολογίας το σημερινό Βαθμολόγιο. Με το Βαθμολόγιο αυτό θεωρεί ότι επανέφερε ουσιαστικά παλαιότερες ρυθμίσεις με ορισμένες τροποποιήσεις που

¹⁶³⁷ ό.π.

¹⁶³⁸ ό.π.

¹⁶³⁹ ό.π σ.17

¹⁶⁴⁰ ό.π.

¹⁶⁴¹ ό.π.

¹⁶⁴² ό.π., σ.18

εντοπίζονται στην αύξηση των βαθμών και στη δυνατότητα για μόνιμη κατάληψη της θέσης του Διευθυντή.

Ο βασικός στόχος της ΑΔΕΔΥ να θεσμοθετηθεί ένα βαθμολογικό σύστημα, σύγχρονο με συνέχεια και αξιοκρατία, δεν καλύφθηκε λόγω των κενών στα κριτήρια επιλογής, τη σύνθεση των Υπηρεσιακών Συμβουλίων και έτσι, το μόνο αποτέλεσμα, ήταν η αντικατάσταση των Προϊσταμένων των Οργανικών Μονάδων και η τοποθέτηση νέων με τα ίδια ευνοιοκρατικά κατά κανόνα κριτήρια.

Για Υπαλληλικό Κώδικα¹⁶⁴³

Ως πάγια θέση του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος και της ΑΔΕΔΥ παραμένει η θεσμοθέτηση ενός νέου Υπαλληλικού Κώδικα που θα αντιμετωπίζει, με σύγχρονο και δημοκρατικό πνεύμα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Δημοσίων Υπαλλήλων. Ταυτόχρονα, τονίζει ότι ο Υπαλληλικός Κώδικας δεν πρέπει να περιοριστεί σε μια απλή κωδικοποίηση των υπάρχουσών διατάξεων αλλά να αντιμετωπίσει από μηδενική βάση όλα τα σημαντικά θέματα.

Ο νέος Υπαλληλικός Κώδικας δυστυχώς, όπως επισημαίνει η οργάνωση, έχει παρόμοια πορεία με το Γιοφύρι της Άρτας. Η συγκρότηση και λειτουργία της νέας Επιτροπής για την κατάρτιση του νέου Υπαλληλικού Κώδικα, με συμμετοχή και εκπροσώπων της ΑΔΕΔΥ, παρόλο που αποκαλύπτει μια κινητικότητα για το όλο θέμα, μπορεί να μην έχει κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα αν δεν υπάρξει συγκεκριμένη δέσμευση και χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή του.

Αποτίμηση από ΑΔΕΔΥ των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου 1996-1998, σχετικά με τη δημόσια διοίκηση στο 30^ο (1998) Συνέδριο της οργάνωσης.

Για τις πολιτικές της Ε.Ε για τη Δημόσια Διοίκηση

Στο συνέδριο αυτό η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει¹⁶⁴⁴ ότι στις πολιτικές της Ε.Ε για την δημόσια διοίκηση και τις δημόσιες υπηρεσίες απουσιάζει μια ολοκληρωμένη πολιτική της Ε.Ε. παρά το γεγονός ότι αναγνωρίζεται πως οι Δημόσιες Υπηρεσίες υπήρξαν ο στυλοβάτης του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου.

¹⁶⁴³ ό.π., σ.20

¹⁶⁴⁴ 30^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ – Εισηγήσεις, Αθήνα, 23-26 / 11 / 1998, σ.6-7

Εκτιμά ότι οι Δημόσιες Υπηρεσίες στην Ευρώπη βρίσκονται κάτω από την πίεση των δυνάμεων της αγοράς που επιδιώκουν να επενδύσουν σε κερδοφόρους τομείς και έχουν επιτύχει να προωθήσουν ιδιωτικοποιήσεις σε κρίσιμους τομείς, όπως επίσης βρίσκονται αντιμέτωπες με την πολιτική της ενίσχυσης του ανταγωνισμού. Σε συνδυασμό μάλιστα με τις “σταθεροποιητικές” πολιτικές, αντιμετωπίζουν σήμερα μεγάλα προβλήματα, μέσα από την υπό - χρηματοδότηση, που τις καθιστά πιο ευάλωτες στις δυνάμεις της αγοράς.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι πολλές συνδικαλιστικές οργανώσεις, σε αρκετές χώρες της Ε.Ε., κάτω από την πίεση των πραγμάτων και με στόχο να υπερασπίσουν τις Δημόσιες Υπηρεσίες και να κατοχυρώσουν τις θέσεις εργασίας, προχώρησαν σε συμφωνίες αναδιάρθρωσης με πιο ευέλικτα οργανωτικά και εργασιακά σχήματα.

Η μόνη πρωτοβουλία που βλέπει η οργάνωση να βρίσκεται σε εξέλιξη, μετά από πιέσεις των συνδικάτων, αφορά τη σύνταξη της λεγόμενης «χάρτας των Δημοσίων Υπηρεσιών».

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι το όραμα για μια Ευρώπη των πολιτών με πρωταγωνιστές τους εργαζόμενους, με κράτος πρόνοιας και κοινωνία αλληλεγγύης, απέχει πολύ από τη σημερινή εικόνα της Ε.Ε. και ότι θα χρειασθούν συντονισμένοι αγώνες και ενιαία στρατηγική του συνδικαλιστικού κινήματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο ώστε, μαζί με τις απαραίτητες πολιτικές και κοινωνικές συμμαχίες, να στρέψει προς τη δική του κατεύθυνση τις εξελίξεις¹⁶⁴⁵.

Οι βασικότερες εκτιμήσεις ¹⁶⁴⁶ της ΑΔΕΔΥ για την κατάσταση στην ελληνική δημόσια διοίκηση την περίοδο αυτή είναι οι ακόλουθες:

-Ότι η κατάσταση στις Δημόσιες Υπηρεσίες συνέχισε να έχει τα ίδια χαρακτηριστικά, σε ότι αφορά τα φαινόμενα των παρεμβάσεων της εκτελεστικής εξουσίας στη λειτουργία της και τη διαιώνιση των φαινομένων που συνδέονται με το κομματικο-πελατειακό σύστημα, ιδιαίτερα στο θέμα των υπηρεσιακών μεταβολών.

-Ότι εντάθηκαν τα φαινόμενα απαξίωσης σημαντικών τομέων της Δημόσιας Διοίκησης, με τη δημιουργία παράλληλων σχημάτων της μορφής Ν.Π.Ι.Δ. και Α.Ε.

¹⁶⁴⁵ ΑΔΕΔΥ: 30^ο Συνέδριο – Εισηγήσεις, Αθήνα, 23-26 / 11 / 1998, σ 6-.7

¹⁶⁴⁶ ό.π., σ.16

στα οποία μεταφέρθηκαν αρμοδιότητες των επιτελικών και εκτελεστικών υπηρεσιών κεντρικών Υπουργείων. Εξυπηρετούνται έτσι ...«οι στόχοι εκείνων που επιδιώκουν κάθε φορά, επικαλούμενοι την αδυναμία των Υπηρεσιών, να μεταφέρουν αρμοδιότητες έξω από τις Δημόσιες Υπηρεσίες»¹⁶⁴⁷.

-Ότι κυριάρχησε η λογική αντιμετώπισης των Υπηρεσιών με λογιστικά δημοσιονομικά κριτήρια και όχι με αναπτυξιακά – κοινωνικά

-Ότι έλειψε ένας ουσιαστικός και εφ' όλης της ύλης διάλογος σχετικά με τις αναγκαίες αλλαγές στη δομή και τη λειτουργία των Δημοσίων Υπηρεσιών. Οι αποφάσεις για οργανωτικές αλλαγές, συγχωνεύσεις και καταργήσεις Υπηρεσιών προχώρησαν μονομερώς.

-Ότι οι νέοι Οργανισμοί των Υπουργείων δεν έχουν προχωρήσει, με αποκλειστική ευθύνη της Κυβέρνησης, με αποτέλεσμα, να μην υπάρχουν σύγχρονα και αποδοτικά σχήματα που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις νέες ανάγκες.

-Ότι η πολιτική του περιορισμού των δαπανών, του περιορισμού των προσλήψεων στη λογική του 5 απολύονται 1 προσλαμβάνεται, της εκχώρησης αρμοδιοτήτων σε ιδιώτες, είχε σαν αποτέλεσμα την υποβάθμιση αρκετών τομέων¹⁶⁴⁸.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι με εμμονή και διαχρονική συνέπεια έχει υποστηρίξει ένα διοικητικό μοντέλο που θα χαρακτηρίζεται ... «από τα επιτελικό ρόλο των κεντρικών υπηρεσιών, την ενίσχυση της αποκέντρωσης και αυτοδιοίκησης με την μεταφορά πόρων και αρμοδιοτήτων, με στόχο οι δημόσιες υπηρεσίες να είναι όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον πολίτη. Η διοικητική αναδιοργάνωση πρέπει να περιλαμβάνει ένα σύνολο προτεινόμενων μέτρων και πολιτικών, στα πλαίσια ενός ενιαίου και συνολικού σχεδιασμού που θα έχει συνέπεια, συνέχεια, δεν θα ανατρέπεται πριν κριθεί και βέβαια θα διασφαλίζει με πολιτικές και κοινωνικές διεργασίες την απαραίτητη συναίνεση και αποδοχή»¹⁶⁴⁹.

Καταλήγει στην διαπίστωση ότι... «οι συγκεκριμένες προτάσεις που η ΑΔΕΔΥ έχει καταθέσει για τον εκσυγχρονισμό και την αναδιοργάνωση της Δημόσιας

¹⁶⁴⁷ ΑΔΕΔΥ: 30^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Αποφάσεις, σ.15

¹⁶⁴⁸ ό.π., σ.14

¹⁶⁴⁹ ό.π., σ.75, 77

Διοίκησης αλλά κυρίως, για την εισαγωγή της αξιοκρατίας, της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας, παραμένουν ακόμη ανεκπλήρωτες»¹⁶⁵⁰.

Για Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα

Η επεξεργασία του νέου Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα¹⁶⁵¹ συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε την περίοδο αυτή.

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ., με τους εκπροσώπους της στην Επιτροπή και τις δικές της θέσεις και παρεμβάσεις, θεωρεί ότι συνέβαλε αποφασιστικά ώστε να ενσωματωθεί στο πλαίσιο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μια σειρά συλλογικών και δημοκρατικών κατακτήσεων που υπήρξαν στη χώρα μας, κυρίως μετά τη μεταπολίτευση και τη δεκαετία του '80 καθώς και στη διεύρυνση ορισμένων δικαιωμάτων των εργαζομένων. Το Γενικό Συμβούλιο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.¹⁶⁵², έκρινε θετικά την εξέλιξη αυτή, διατύπωσε μια σειρά παρατηρήσεων που αφορούσαν βελτίωση συγκεκριμένων διατάξεων καθώς και την αντίθεση του στους κατηγοριακούς διαχωρισμούς στα Υπηρεσιακά Συμβούλια και τον αποκλεισμό της Δ.Ε κατηγορίας από τη δυνατότητα κρίσης στη θέση του Διευθυντή.

Επισημαίνει πως, αν δεν γίνουν αποδεκτές οι προτάσεις της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. για το βαθμολόγιο και τις μεταβατικές διατάξεις, για τη σύνθεση και τη λειτουργία των Υπηρεσιακών Συμβουλίων καθώς και για τα κριτήρια επιλογής των Προϊσταμένων, ο νέος Κώδικας δεν θα λειτουργήσει στην κατεύθυνση της εισαγωγής της αξιοκρατίας, της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας στη Δημόσια Διοίκηση, δε θα συμβάλλει στην αποτελεσματική της λειτουργία, θα αναπαράγει νοσηρά φαινόμενα και καταστάσεις. Το αρχικό σχέδιο, με οριακές βελτιώσεις και δυστυχώς χωρίς την αποδοχή των θέσεων της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. για τη σύνθεση των Υπηρεσιακών Συμβουλίων (δύο εκπρόσωποι της Διοίκησης, δύο αιρετοί εκπρόσωποι των εργαζομένων, ένα μέλος κοινής αποδοχής) και με απόρριψη της πρότασης της για εξουσιοδοτική διάταξη, που θα καθόριζε μετά από μελέτη τα κριτήρια επιλογής των Προϊσταμένων, κατατέθηκε στη Βουλή.

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. στο διάστημα αυτό, με τοποθετήσεις στη Διακομματική Επιτροπή, με συναντήσεις με τον αρμόδιο Υπουργό, με παραστάσεις μαζί με τις

¹⁶⁵⁰ ό.π. σ.75

¹⁶⁵¹ ό.π., σ.15, 27-28

¹⁶⁵² Απόφαση του Γ.Σ στις 16. 1. 98,

ενδιαφερόμενες Ομοσπονδίες για το θέμα της ΔΕ Κατηγορίας και τέλος με την παρουσία της στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή υποστήριξε τις θέσεις της.

Ο νέος Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας, όπως διαπιστώνει η οργάνωση δεν ανταποκρίνεται στο καθολικό αίτημα των εργαζομένων και της κοινωνίας για αξιοκρατία και αντικειμενικότητα στην εσωτερική λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης, αίτημα που παραμένει ισχυρό και πάγιο από τη δεκαετία του 1980.

Για προσλήψεις και Εργασιακές σχέσεις στην Δημόσια Διοίκηση

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. θεωρεί¹⁶⁵³ ότι την τριετία που πέρασε με επανειλημμένες παρεμβάσεις της συνέβαλε στην επέκταση και περιφρούρηση του ν. 2190 για τις προσλήψεις και έχει προειδοποιήσει ότι δεν θα ανεχθεί καταστρατήγησή του σαν αυτή που επιχειρεί η σχετική διάταξη του Σχεδίου Νόμου, που προβλέπει προφορική συνέντευξη.

Στον τομέα των εργασιακών σχέσεων, η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. με συνεχείς παρεμβάσεις¹⁶⁵⁴ επιδίωξε να υπάρξει μια εργασιακή σχέση στο Δημόσιο, αυτή του μόνιμου Δημοσίου Υπαλλήλου, διεκδικώντας τη μετατροπή των συμβάσεων αορίστου χρόνου σε μόνιμες και απέκρουσε αποτελεσματικά τις κυβερνητικές προσπάθειες εισαγωγής της μερικής απασχόλησης στη Δημόσια Διοίκηση.

Για την Διαφάνεια στην Δημόσια Διοίκηση

Επίσης¹⁶⁵⁵ η Α.Δ.Ε.Δ.Υ., στο πλαίσιο των θέσεων της για διαφάνεια στη Δημόσια Διοίκηση, υποστήριξε την εισαγωγή του θεσμού του «Συνηγόρου του Πολίτη» και τον ορισμό του από τη Βουλή με αυξημένη πλειοψηφία.

Ακόμη¹⁶⁵⁶ η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. ,με τη συμμετοχή της στη Διοίκηση του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και στην Επιτροπή Παρακολούθησης του προγράμματος «Κλεισθένης» αλλά και με άλλες παρεμβάσεις της, έθεσε επανειλημμένα τα ζητήματα της επιμόρφωσης του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης, της εξασφάλισης των μηχανισμών και των πόρων που είναι απαραίτητοι για τον σκοπό αυτό καθώς και τα ζητήματα των υποδομών, του εκσυγχρονισμού

¹⁶⁵³ ΑΔΕΔΥ: 30^ο Συνέδριο –Αποφάσεις, σ 28

¹⁶⁵⁴ ό.π.

¹⁶⁵⁵ ό.π.

¹⁶⁵⁶ ό.π., σ.29

και της μηχανοργάνωσης στη Δημόσια Διοίκηση με την είσοδο των νέων τεχνολογιών.

Για το ζήτημα των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων

Οι παρεμβάσεις της Α.Δ.Ε.Δ.Υ¹⁶⁵⁷ αυτή την περίοδο έχουν ως στόχους, το σύστημα συλλογικής διαπραγμάτευσης αρχικά να θεσμοθετηθεί και στην συνέχεια να έχει κατά το δυνατόν λιγότερα προβλήματα, να μην αποκλείει νέα θέματα προς διαπραγμάτευση που ενδεχόμενα σήμερα δεν μπορεί να περιγραφούν, η διαπραγμάτευση και στα τρία επίπεδα (Κεντρικό, Ειδικό - Κλαδικό, Εργασιακό) να γίνεται με τρόπο που δεν θα διασπά παραπέρα το συνδικαλιστικό κίνημα αλλά θα οδηγεί σε ενότητα και κοινή δράση και τέλος, το σύστημα διαμεσολάβησης να εμπνέει εμπιστοσύνη και να οδηγεί τα δύο μέρη σε ουσιαστική διαπραγμάτευση με στόχο τη συμφωνία.

Αποτίμηση από ΑΔΕΔΥ των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου 1999-2001, σχετικά με τη δημόσια διοίκηση στο 31^ο (2001) Συνέδριο της οργάνωσης.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά, ότι το σημερινό σκηνικό στην Ελλάδα, καθορίζεται σε υψηλό βαθμό ... «από την πορεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και την κυρίαρχη λογική της παγκοσμιοποίησης»¹⁶⁵⁸.

Στο σκηνικό αυτό, στη Χώρα μας και την Ευρώπη, οι κυβερνητικές πολιτικές χαρακτηρίζονται από ... «συντηρητισμό και αντιλαϊκές επιλογές στα θέματα κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής»¹⁶⁵⁹.

Η οργάνωση εκτιμά ότι οι δημοσιονομικές πολιτικές, η εισοδηματική πολιτική, το ασφαλιστικό, οι πολιτικές στις εργασιακές σχέσεις, οι πολιτικές επιλεκτικότητας και περιορισμένης χρηματοδότησης στους τομείς της υγείας, παιδείας, πρόνοιας, η πραγματικότητα στη Δημόσια Διοίκηση, τη λειτουργία του Κράτους και των θεσμών, το πελατειακό σύστημα ... «μειώνουν την αποτελεσματικότητα του Δημοσίου Τομέα, συρρικνώνουν το ρόλο του στην

¹⁶⁵⁷ ό.π., σ.25

¹⁶⁵⁸ 31^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ. *Απολογισμός & Πρόγραμμα Δράσης*. 21-23 Νοεμβρίου 2001. σ.37

¹⁶⁵⁹ ό.π.

αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων όσο και την εμπιστοσύνη του πολίτη απέναντι στους θεσμούς»¹⁶⁶⁰.

Ειδικότερα η πολιτική των εκχωρήσεων λειτουργιών της Δημόσιας Διοίκησης, σε ιδιώτες, οι ιδιωτικοποιήσεις και οι μετατροπές της νομικής μορφής δημοσίων οργανισμών και υπηρεσιών, εκτιμά η ΑΔΕΔΥ ότι αποτελούν συνεχή φαινόμενα που διατηρούν ενεργή, ανοικτή και διαρκή την αναμέτρηση με την πολιτική και κρατική εξουσία¹⁶⁶¹. Η αποκέντρωση, η ανάπτυξη ενός σύγχρονου αυτοδιοικητικού μοντέλου σε πρώτο, δεύτερο , τρίτο βαθμό, αποτελεί διαχρονικό αίτημα που εδώ και μία δετία κινείται ως εκκρεμές με περιπετειώδη διαδρομή που αναδεικνύει σε πολιτικό, θεσμικό, οργανωτικό επίπεδο ατολμία, έλλειψη βούλησης και προχειρότητα. Οι εργαζόμενοι στις Δημόσιες Υπηρεσίες με τις υποχρεωτικές μετατάξεις υπήρξαν και πάλι θύματα των ανακολουθιών και παλινδρομήσεων της κυβερνητικής πολιτικής¹⁶⁶².

Η ΑΔΕΔΥ εκφράζει την αντίθεσή της για μια Ευρωπαϊκή πορεία της Χώρας ως έναν μονόδρομο χωρίς προβληματισμό και εκτιμά, ότι το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Κατεστημένο, δέχεται πλήγματα από την νεοφιλελεύθερη πολιτική και στρατηγική αρχιτεκτονική του Μάαστριχτ¹⁶⁶³. Η ΑΔΕΔΥ καταγγέλλει¹⁶⁶⁴ την κυβέρνηση ότι οι κινήσεις της και οι πολιτικές της για την Δημόσια Διοίκηση έχουν μονομερή και αιφνιδιαστικό χαρακτήρα που απορρίπτει κάθε διάλογο.

Αποτίμηση της ΑΔΕΔΥ των πολιτικών της κυβέρνησης, 2002-2004, σχετικά με τη δημόσια διοίκηση στο 32^ο (2004) Συνέδριο και οι προτάσεις της.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά¹⁶⁶⁵ ότι το πολιτικό-οικονομικό περιβάλλον της τριετούς πορείας της χώρας υποτάχθηκε στις επιταγές και στις σκληρές ανταγωνιστικές επιλογές της παγκοσμιοποιημένης πραγματικότητας του οικονομικού νεοφιλελευθερισμού και ότι, την χρονική περίοδο 2001-2004, οι κυβερνητικές

¹⁶⁶⁰ ό.π.

¹⁶⁶¹ ό.π.

¹⁶⁶² ό.π.

¹⁶⁶³ ό.π.

¹⁶⁶⁴ ό.π., σ.9

¹⁶⁶⁵ 32^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ, Διοικητικός –Οικονομικός Απολογισμός, Πρόταση διεκδικητικού προγράμματος.

πολιτικές στο Σύμφωνο Σταθερότητας αυξάνουν την ένταση του ανταγωνισμού στο Δημόσιο και ευρύτερο Δημόσιο Τομέα.

Επίσης εκτιμά ότι συντελείται μια διαδικασία συνεχούς ενοχοποίησης και συκοφάντησης του Δημοσίου και ευρύτερου Δημοσίου Τομέα..

Θεωρεί¹⁶⁶⁶ ότι ως συνδικαλιστική οργάνωση απέρριψε κατηγορηματικά τις επιλογές της Ε.Ε. αλλά και κυβερνητικές επιλογές που ήθελαν την επανασυνθήκευση των εργασιακών σχέσεων και την αποδυνάμωση συστημάτων και δικτύων με έντονα κοινωνικό χαρακτήρα (Κοινωνική Ασφάλιση και προστασία, Δημόσιες Υπηρεσίες και ιδιωτικοποιήσεις, παιδεία, Υγεία, Κοινωνικές υπηρεσίες, κλπ).

Η βασική συμπεριφορά διαπραγμάτευσης των κυβερνήσεων μέχρι τώρα κρίνεται¹⁶⁶⁷ από την οργάνωση ως ... « συμπεριφορά αδιεξόδου στις ουσιαστικές στρατηγικές διεκδικήσεις (Νέο Μισθολόγιο, Αυτοτέλεια Δημόσια Διοίκηση, σταθερό αξιοκρατικό σύστημα εξέλιξης, στελέχωσης, αξιολόγησης, ΒΑΕ, Υγιεινή και Ασφάλεια, Ασφάλιση κ.λ.π), ως ακραία συμπεριφορά, μακριά ακόμα και από συμβιβαστικές πρακτικές διαπραγμάτευσης, η δε διαιώνιση της αυξάνει την ένταση της αγωνιστικής διεκδίκησης, που αποτελεί θεμελιακή πτυχή της ενιαίας, πολυκεντρικής, ανοιχτής και κινηματικής επιλογής της στρατηγικής μας και στον τομέα της διαπραγμάτευσης»¹⁶⁶⁸.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί¹⁶⁶⁹ ότι προβάλλεται μια αποκλειστική ενοχοποίηση του Δημοσίου Τομέα για τη διαφθορά, το ηθικό έλλειμμα της «σύγχρονης δημόσιας ζωής» καθώς και ότι, η διόγκωση αυτής της κατάστασης, αποτελεί καταστροφική, εντεινόμενη και άδικη πρακτική σε βάρος των Δημοσίων Υπηρεσιών, με σαφή στόχο την αρνητική διαφοροποίηση των πολιτών και της κοινωνίας, την αποστροφή τους για τις Δημόσιες Υπηρεσίες.

Η ΑΔΕΔΥ καταγράφει στις επιτυχίες της αυτή την περίοδο ως ανατροπές πολιτικών σε αρκετά μέτωπα όπως (απογευματινή λειτουργία υπηρεσιών , Πόθεν Έσχες, ιδιώτες «manager» στις διευθυντικές θέσεις) που στόχευαν στον κατακερματισμό των υπηρεσιών, στην «κοινωνική βιτρίνα» του δημοσίου, στην

¹⁶⁶⁶ ό.π.

¹⁶⁶⁷ ό.π.

¹⁶⁶⁸ ό.π.

¹⁶⁶⁹ ό.π.

εισαγωγή ιδιωτικών συμβολαίων, στην εξατομίκευση των αμοιβών και στην κατάργηση της μονιμότητας για έναν αριθμό θέσεων, ως πολιτικές-προοίμιο για επόμενες νεοφιλελεύθερες « μεταρρυθμίσεις».

Αποτίμηση από ΑΔΕΔΥ των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου 1993-2004 σχετικά με Εισοδηματικό πολιτική - Μισθολογικό δημοσίων υπαλλήλων - Φορολογικό σύστημα.

Στο 29^ο Συνέδριο (1995) της ΑΔΕΔΥ

Για την τριετή περίοδο (1993-1994-1995) που προηγήθηκε του 29^{ου} Συνεδρίου της, τα θέματα εισοδηματικής πολιτικής για τους δημοσίους υπαλλήλους (μισθολογικά –φορολογικά- θέματα επιδοματικής πολιτικής κλπ) κατέχουν σημαντική θέση στην ατζέντα και τις δραστηριότητες της ΑΔΕΔΥ και μπορούν συνοπτικά να καταγραφούν τα παρακάτω:

Η ΑΔΕΔΥ καταθέτει στο Συνέδριο αυτό την βασική της εκτίμηση ότι, παρά τις διαχρονικές θυσίες των εργαζομένων, ουσιαστικά από το 1985 που εφαρμόζεται μια οικονομική πολιτική λιτότητας μισθών, δεν αντιμετωπίστηκαν τα προβλήματα της χώρας και οι πολιτικές που ακολουθήθηκαν οδήγησαν σε αναδιανομή εισοδημάτων υπέρ του παρασιτικού κεφαλαίου και της οικονομικής ολιγαρχίας και ότι η βελτίωση ορισμένων οικονομικών δεικτών πραγματοποιήθηκε κυρίως μέσα από την μείωση του εισοδήματος εργαζομένων και συνταξιούχων, ενώ παρέμειναν τα προβλήματα ύφεσης, αποβιομηχάνισης και οξύνθηκε η ανεργία.¹⁶⁷⁰ Θεωρεί ότι οι επιλογές που έγιναν και οι πολιτικές που συνεχίζουν να ακολουθούνται, με βάση τα προγράμματα σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας, οριοθετούν ένα αρνητικό περιβάλλον για τους εργαζόμενους.

Εκτιμά ότι οι νεοφιλελεύθερες επιλογές της προηγούμενης κυβέρνησης της ΝΔ είχαν δραματικές επιπτώσεις στην αποβιομηχάνιση της χώρας, στην απασχόληση, στο εισόδημα, στα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα των εργαζομένων αλλά και στα συλλογικά και δημοκρατικά δικαιώματα και κατακτήσεις και ότι η πολιτική των αποκρατικοποιήσεων, της μείωσης του δημόσιου τομέα, της δυσφήμισής του και της πριμοδότησης κάθε τι ιδιωτικού και η υποταγή των

¹⁶⁷⁰ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ-Αποφάσεις, σ. 32 -33

δημόσιων υπηρεσιών στην εξυπηρέτηση αυτών των στόχων, επέδρασαν αποδιορθωτικά στο ρόλο των δημοσίων υπηρεσιών. Η πολιτική των μηδενικών αυξήσεων, της ανατροπής των συνταξιοδοτικών δεδομένων και της επιβολής εισφορών σημάδεψαν αυτή την περίοδο. Οι ιδιωτικοποιήσεις που χρησιμοποιήθηκαν ως πανάκεια, παρά την αντίθεση του συνδικαλιστικού κινήματος, κατέληξαν σε φιάσκο και όξυναν τα προβλήματα της οικονομίας και των εργαζομένων.

Εκτιμά ότι με τα προγράμματα σταθεροποίησης των Κυβερνήσεων (1990-1995, με αρχή το 1990) οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι υπέστησαν τη μεγαλύτερη εισοδηματική μείωση από το 1974.

Θεωρεί ότι η πολιτική λιτότητας συνοδεύτηκε από τη χορήγηση διαφόρων επιδομάτων, από μια άναρχη γενική και κλαδική επιδοματική πολιτική, άλλοτε ως μια διέξοδος από την περιοριστική πολιτική και μέσα από αγώνες των εργαζομένων και άλλοτε ως Κυβερνητική σκοπιμότητα.

Θεωρεί επίσης ότι η σχέση «εισαγωγικών» και «καταληκτικών» μισθολογικών αποδοχών έγινε περισσότερο ισοπεδωτική από ότι ήταν, ότι οι μισθολογικές ανισότητες ανάμεσα σε εργαζόμενους δημοσίου υπαλλήλους, με τα ίδια τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, έχει πάρει προκλητικές διαστάσεις, ότι η επιδοματική πολιτική έχει οδηγήσει τις συντάξιμες αποδοχές να είναι μόνο ένα μικρότερος των εν ενεργεία αποδοχών.

Εκτός από τη δραματική μείωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων που δημιούργησε αυτή η πολιτική, έχει επηρεάσει αρνητικά και τη λειτουργία των Δημοσίων Υπηρεσιών, αφού πλέον η αμοιβή της εργασίας δεν μπορεί ούτε τους βασικούς όρους διαβίωσης να εξασφαλίσει, ούτε και τα στελέχη ικανοποιητικά να ανταμείψει.

Η πολιτική λιτότητας που ακολουθήθηκε την προηγούμενη τριετία συνοδεύτηκε από μια πολιτική χορήγησης διαφόρων επιδομάτων με γενικό αλλά και κλαδικό χαρακτήρα. Τα επιδόματα αυτά, άλλοτε ήταν αποτέλεσμα σκληρών αγώνων πολλών κλάδων δημοσίων υπαλλήλων και άλλοτε μιας επιλεκτικής Κυβερνητικής πολιτικής. Έτσι σήμερα έχουμε φτάσει σε μια κατάσταση άδικη, άνιση που έχει σοβαρές επιπτώσεις στο εισόδημα των εργαζομένων και των συνταξιούχων αλλά και στη δράση του συνδικαλιστικού κινήματος.

Σήμερα οι συντάξιμες αποδοχές κάποιων κλάδων δημοσίων υπαλλήλων βρίσκονται κάτω και από το 50% των εν ενεργεία αποδοχών και εάν στη μείωση αυτή προσθέσουμε τη μείωση εξαιτίας της πολιτικής των μηδενικών αυξήσεων που ακολουθήθηκε τα προηγούμενα χρόνια, τότε η μείωση της αγοραστικής δύναμης των αποδοχών των δημοσίων υπαλλήλων από το 1990 μέχρι σήμερα ξεπερνά το 45 % και πολλές κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων βρίσκονται ήδη πολύ πιο κάτω από τα όρια φτώχειας¹⁶⁷¹.

Για την στάση των Κυβερνήσεων θεωρεί ότι δυστυχώς, παρά την αναγνώριση της δραματικής οικονομικής κατάστασης των δημοσίων υπαλλήλων και την ανάγκη αντιμετώπισης της, ήταν αρνητική μέχρι σήμερα και παρά τις σχετικές υποσχέσεις για το άνοιγμα της συζήτησης που θα αφορούσε τη νέα πολιτική μισθών, δεν υπήρξε κανένα αποτέλεσμα¹⁶⁷².

Εκτιμά ότι η νέα κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ κινήθηκε ουσιαστικά στα θέματα της οικονομίας στις ίδιες επιλογές¹⁶⁷³.

Η πρόταση της ΑΔΕΔΥ είναι ότι η κατάσταση αυτή πρέπει να ανατραπεί¹⁶⁷⁴.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΔΕΔΥ η εισοδηματική πολιτική ανά έτος την περίοδο αυτή διαμορφώθηκε ως ακολούθως¹⁶⁷⁵:

➤ **Το 1994**, με πληθωρισμό 10,85%, δόθηκαν αυξήσεις που αν εξαιρεθεί η κατά 2,8% αύξηση των κρατήσεων για την κοινωνική ασφάλιση, δεν ξεπερνούν το 4% σε ετήσια βάση.

➤ **Το 1995**, με πληθωρισμό 8,9%, δόθηκαν αυξήσεις που αν εξαιρεθεί η κατά 1,6 % αύξηση των κρατήσεων για την κοινωνική ασφάλιση, δεν ξεπερνούν το 2,8% σε ετήσια βάση¹⁶⁷⁶.

¹⁶⁷¹ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ-Αποφάσεις, σ. 12

¹⁶⁷² ό.π.

¹⁶⁷³ ό.π., σ. 10-11

¹⁶⁷⁴ ό.π., σ. 12

¹⁶⁷⁵ Παπαντωνίου, Κ. (2005) , *Το μισθολόγιο του δημόσιου τομέα*, Δημόσιος Τομέας τ.χ. 221, Σεπτέμβριος. σ.9

¹⁶⁷⁶ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ-Αποφάσεις, σ. 11

Για το Φορολογικό¹⁶⁷⁷

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. με άξονα τις κοινές προτάσεις των εργαζομένων συμμετείχε στο διάλογο για την αλλαγή του φορολογικού συστήματος καθώς και στην Επιτροπή για τις φορολογικές απαλλαγές.

Τα δημοσιονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα μας αλλά και το άδικο φορολογικό σύστημα που ισχύει για δεκαετίες, θεωρεί ότι έχουν αναδείξει το αίτημα της φορολογικής μεταρρύθμισης ως ένα από τα βασικότερα αιτήματα του συνδικαλιστικού κινήματος.

Εκτιμά ότι οι παρεμβάσεις που έγιναν από τη σημερινή Κυβέρνηση, παρά κάποιες οριακές αλλαγές και βελτιώσεις, δεν ικανοποιούν τα αιτήματα του συνδικαλιστικού κινήματος και πολύ περισσότερο δεν αποκαθιστούν φορολογική δικαιοσύνη. Η άδικη σχέση μεταξύ άμεσης και έμμεσης φορολογίας διατηρήθηκε, τα κύρια φορολογικά βάρη σηκώνουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι.

Για το ζήτημα Νέου Μισθολογίου¹⁶⁷⁸

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι επιβάλλεται ένα νέο μισθολόγιο μέσα στο 1996 που θα πρέπει να συνδυάζει τη δικαιοσύνη, το βαθμό ευθύνης, το βαθμό γνώσεων, το επίπεδο συνθηκών εργασίας, που θα αναβαθμίζει ουσιαστικά τις αποδοχές των Δημοσίων Υπαλλήλων και θα αντιμετωπίζει στη βάση αρχών τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει η επιδοματική πολιτική.

Θεωρεί ότι το νέο Μισθολόγιο αυτό πρέπει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των χαμηλών αποδοχών των Δημοσίων Υπαλλήλων, με την ουσιαστική αναβάθμιση τους (κάλυψη απωλειών τελευταίων ετών, κόστος ζωής κλπ) μέσα από αυξήσεις των βασικών μισθών, καθώς και το πρόβλημα των μισθολογικών ανισοτήτων και αδικιών της επιδοματικής πολιτικής. Πρέπει να καλύπτει το συνεχώς διευρυνόμενο άνοιγμα μεταξύ των εν ενεργεία και συντάξιμων αποδοχών. Θεωρεί ότι πρέπει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει η επιδοματική πολιτική στη βάση αποδεκτών αρχών, να θέσει σε νέες βάσεις τις διαταραγμένες σχέσεις εισαγωγικών - καταληκτικών αποδοχών, να αυξήσει τα οικογενειακά επιδόματα και τα επιδόματα ευθύνης, να δώσει τη δυνατότητα

¹⁶⁷⁷ ό.π., σ. 13

¹⁶⁷⁸ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ-Αποφάσεις, σ. 36

αντιμετώπισης των προβλημάτων που συνδέονται με τις ιδιαίτερες συνθήκες δουλειάς. Πρέπει το νέο Μισθολόγιο να συνδέεται με το Δ.Τ.Κ. και Α.Ε.Π.

Και για την τριετή περίοδο (1996-1997-1998) που προηγήθηκε του 30^{ου} (1998) Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ, τα θέματα εισοδηματικής πολιτικής για τους Δ.Υ κατέχουν σημαντική θέση στην ατζέντα και τις δραστηριότητες της ΑΔΕΔΥ και μπορούν συνοπτικά να καταγραφούν ως ακολούθως:

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι και την περίοδο αυτή συνεχίστηκε η ίδια περιοριστική πολιτική στον εισοδηματικό και το δημοσιονομικό τομέα, με το κυρίως βάρος της κυβερνητικής προσπάθειας να πέφτει στη συγκράτηση των δαπανών, τη μείωση του Δ.Τ.Κ., τον περιορισμό των ελλειμμάτων. Ακολουθήθηκε έτσι ... «πολιτική χαμηλών αυξήσεων για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο, που υπολείπονταν του πληθωρισμού τόσο το 1996 όσο και το 1998, πολιτικές που συνέχισαν να πλήττουν τα εισοδήματα των εργαζομένων στο Δημόσιο, ενώ το 1997 χρόνος εφαρμογής του νέου μισθολογίου, οι μικρές αυξήσεις που δόθηκαν δεν ήταν δυνατόν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των εργαζομένων και να καλύψουν τις μεγάλες απώλειες των προηγούμενων ετών»¹⁶⁷⁹.

Γενικότερα εκτιμά η ΑΔΕΔΥ ότι η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης είχε σαν αποτέλεσμα άνιση κατανομή βαρών και ωφελειών αφού η βελτίωση των οικονομικών δεικτών στηρίχτηκε στις πλάτες των μισθωτών και των πλατιών λαϊκών στρωμάτων ενώ αντίθετα το κεφάλαιο και οι μεταπράτες είχαν αύξηση κερδών.

Η ΑΔΕΔΥ δεν αποδέχτηκε την εισοδηματική πολιτική του 2,5% + 2,5 του 1996 και ζήτησε άμεση καταβολή του επιδόματος των 18.000 δρχ. Παράλληλα, από τις αρχές του 1996, ζήτησε από την κυβέρνηση εφαρμογή του μισθολογίου από το 1996 με υποβολή εξειδικευμένων προτάσεων αρχών μισθολογίου¹⁶⁸⁰.

Για το μισθολόγιο που ψηφίστηκε τελικά και τέθηκε σε εφαρμογή από 1.1.1997, η εκτίμηση της οργάνωσης είναι ότι παρά το γεγονός ότι σε ορισμένες κατηγορίες έδωσε αυξήσεις μεγαλύτερες από της εισοδηματική πολιτική, εντούτοις δεν αντιμετώπισε τα προβλήματα που είχε δημιουργήσει η επιδοματική πολιτική,

¹⁶⁷⁹ Τ. Αποστολόπουλος, (2004), Τόμος Β, σ.326

¹⁶⁸⁰ ό.π., σ.339

δεν απάντησε στο αίτημα για αναβάθμιση των αποδοχών των Δ.Υ και με ορισμένες ρυθμίσεις όπως η τριχοτόμηση των αποδοχών, η περικοπή του οικογενειακού επιδόματος και του κινήτρου απόδοσης δημιούργησε νέα προβλήματα¹⁶⁸¹.

Το μισθολόγιο που εφαρμόστηκε δεν οδήγησε σε μια νέα πολιτική μισθών όπως ζητούσε η ΑΔΕΔΥ και βρίσκεται ... «σε πλήρη διάσταση με τις προτάσεις της τόσο στο θεσμικό όσο και στο οικονομικό σκέλος»¹⁶⁸².

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΔΕΔΥ η εισοδηματική πολιτική ανά έτος την περίοδο αυτή διαμορφώθηκε ως ακολούθως¹⁶⁸³.

- Το 1996, με πληθωρισμό 8,2%, δόθηκαν αυξήσεις (2,5 + 2,1 + 2,5%) με συνολικό ισοζύγιο μείωση κατά 1%
- Το 1997, με πληθωρισμό 5,5%, δόθηκαν αυξήσεις (8,5%) με συνολικό ισοζύγιο αύξηση κατά 3%
- Το 1998, με πληθωρισμό 4,8%, δόθηκαν αυξήσεις (2,5%) με συνολικό ισοζύγιο μείωση κατά 2,3 %

Φορολογική Πολιτική

Οι προσπάθειες της ΑΔΕΔΥ για τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας και αύξηση του αφορολόγητου ποσού μισθωτών και συνταξιούχων, θεωρεί ότι σκόνταψαν στην αδιαλλαξία της κυβέρνησης και ότι, η μικρή τιμαριθμοποίηση που ισχύει από το 1998, ήταν μια κίνηση ...«χωρίς ουσιαστικό αντίκρισμα»¹⁶⁸⁴. Θεωρεί ότι συνεχίστηκε η ίδια άδικη και αντικοινωνική φορολογική πολιτική, αφού οι όποιες βελτιώσεις του συστήματος, με αποδοχή μερικών προτάσεων του συνδικαλιστικού κινήματος (π.χ. Φόρος στα ομόλογα) δεν ήταν δυνατόν να ανατρέψουν το χαρακτήρα του φορολογικού μας συστήματος που στηρίζεται και αιμοδοτείται από τους εργαζόμενους και τα πλατιά λαϊκά στρώματα¹⁶⁸⁵.

¹⁶⁸¹ 30^ο Συνέδριο ΑΔΔΕΔΥ, Εισηγήσεις, σ.11

¹⁶⁸² Τ.Αποστολόπουλος, (2004), Τόμος Β, σ.340

¹⁶⁸³ Παπαντωνίου Κ. (2005), *Το μισθολόγιο του δημόσιου τομέα*, Δημόσιος Τομέας τ.χ. 221, Σεπτέμβριος, σ.9

¹⁶⁸⁴ 30^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ-Αποφάσεις, σ.21

¹⁶⁸⁵ ό.π.

Η ΑΔΕΔΥ, στο 31^ο Συνέδριό της το 2001, επισημαίνει¹⁶⁸⁶ ότι οι μισθοί των εργαζομένων στο δημόσιο στην Ελλάδα, βρίσκονται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από τον μέσο όρο των εργαζομένων στο δημόσιο των χωρών της Ε.Ε.¹⁶⁸⁷

Εκτιμώντας την επιδείνωση που υπάρχει στην κατανομή του εθνικού εισοδήματος εδώ και αρκετά χρόνια, η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι είναι απόλυτα δικαιολογημένες οι διεκδικήσεις της για αυξήσεις προκειμένου να βελτιωθεί το μερίδιο των εργαζομένων στο Δημόσιο.

Σχετικά με ζήτημα «Πόθεν Έσχες» για Δημοσίους Υπαλλήλους

Τους τελευταίους μήνες του 2000 και τους πρώτους μήνες του 2001 ανέκυψε, με κυβερνητική πρωτοβουλία, θέμα κατάθεσης «ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ» από τους δημοσίους υπαλλήλους.

Οι συγκεκριμένες κυβερνητικές ρυθμίσεις συνάντησαν τις έντονες αντιδράσεις της ΑΔΕΔΥ, που εστιάζονταν στον τρόπο εφαρμογής τους, καταγγέλλοντας την κυβέρνηση για πρακτική οξύτητας και μετατόπισης ευθυνών, ανακοινώνοντας προσφυγή της στο Συμβούλιο Επικρατείας για το θέμα¹⁶⁸⁸.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΔΕΔΥ η εισοδηματική πολιτική ανά έτος την περίοδο αυτή διαμορφώθηκε ως ακολούθως¹⁶⁸⁹

- Το **1999**, με πληθωρισμό 2,6%, δόθηκαν αυξήσεις (2,0%) με συνολικό ισοζύγιο μείωση κατά 0,6 %
- Το **2000**, με πληθωρισμό 3,2%, δόθηκαν αυξήσεις (2,0%) με συνολικό ισοζύγιο μείωση κατά 1,2 %
- Το **2001**, με πληθωρισμό 3,4%, δόθηκαν αυξήσεις (2,2 %) με συνολικό ισοζύγιο μείωση κατά 1,2 %.

¹⁶⁸⁶ 31^ο Συνέδριο, Απολογισμός και Πρόγραμμα Δράσης, σ.39-40

¹⁶⁸⁷ Βλ. σχετικά ΤΟ ΒΗΜΑ, 4-11-2001, σ.Α.12 –Α.14 με σχετικούς πίνακες για μισθολογική σύγκριση των ελλήνων και ευρωπαίων μισθωτών (δημοσίων υπαλλήλων αλλά και ειδικότερα εκπαιδευτικών και γιατρών) από τους οποίους προκύπτει ότι οι έλληνες μισθωτοί αυτών των κατηγοριών είναι οι τελευταίοι σε αποδοχές στην Ε.Ε.

¹⁶⁸⁸ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ. 428-429

¹⁶⁸⁹ Παπαντωνίου Κ. (2005), *Το μισθολόγιο του δημόσιου τομέα*, Δημόσιος Τομέας τ.χ. 221, Σεπτέμβριος, σ.9

Γενικές εκτιμήσεις από 32^ο Συνέδριο(2004) ΑΔΕΔΥ για Εισοδηματική πολιτική κυβέρνησης την περίοδο αυτή

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι την περίοδο αυτή ...«δρώντας σε ένα εχθρικό και εκφοβιστικό περιβάλλον» προσπάθησε να αποκαλύψει τους απόκρυφους στόχους μιας εκστρατείας που σε κάθε ευκαιρία διατυμπάνιζε τον κίνδυνο από «την τρύπα των μισθολογικών δαπανών του δημοσίου»¹⁶⁹⁰.

Νέο Μισθολόγιο

Την περίοδο αυτή (26.11.2003) ψηφίστηκε από την βουλή Νέο Μισθολόγιο για τους δημοσίους υπαλλήλους, μόνο με τις ψήφους των βουλευτών της κυβερνητικής παράταξης.

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. θεωρεί ότι με την συμμετοχή της στην Επιτροπή για το Μισθολόγιο, με σταθερή προσήλωση στο στόχο νέου μισθολογίου με ενιαίες αρχές και κριτήρια και με κατάλληλους χειρισμούς, ανέδειξε το νέο μισθολόγιο, ως ευρύτερο, δημόσιο θέμα, προκάλεσε σε ανοικτό πεδίο τη σύγκριση των προτάσεων της ΑΔΕΔΥ και των κυβερνητικών πολιτικών. Εκτιμά ότι η τακτική, η στρατηγική της στις μισθολογικές-εισοδηματικές διεκδικήσεις, ανέτρεψε την πολιτική των χαμηλότερων «αυξήσεων» από τον πληθωρισμό, ενισχύοντας τη δυναμική στη διεκδίκηση του νέου μισθολογίου και στη συνέχεια διευκολύνοντας την εύλογη ανάπτυξη –ένταξη των τομεακών, κλαδικών διεκδικήσεων.

Σήμερα, και με δεδομένη την ονομαστική και πραγματική απόσταση του επιπέδου των μισθών και των αυξήσεων από το στόχο του μισθολογίου και τη σύγκλιση των μισθών με τις προηγμένες χώρες της Ευρώπης¹⁶⁹¹, τα ονομαστικά

¹⁶⁹⁰ 32^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ, Διοικητικός –Οικονομικός Απολογισμός, Πρόταση διεκδικητικού προγράμματος., σ.15.

¹⁶⁹¹ Σχετικά με σύγκριση μισθών δημοσίων υπαλλήλων σε Ελλάδα και Ε.Ε βλ.την έκθεση του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ για το 2002 και άρθρα εφημερίδων με σχετικές έρευνες (Γιάνναρου Λ, *Κάλλιο Ευρωπαίος υπάλληλος παρά Έλληνας επιστήμονας. Η χώρα μας βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις της Ε.Ε ως προς τους μισθούς*. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ / ΕΡΕΥΝΑ, 3-11-2002, σ.4) όπου προκύπτει ότι η Ελλάδα διατηρεί την τελευταία θέση στην κατάταξη των αμοιβών των Δ.Υ στην Ε.Ε καθώς οι μέσες μηνιαίες αποδοχές στην Ελλάδα ανέρχονται σε 1.200 ευρώ και στις άλλες χώρες της Ε.Ε 2.100 ευρώ περίπου, οι μέσες αποδοχές των Δ.Υ στην Ελλάδα ανέρχονται κατά μέσο όρο στο 55% των αντίστοιχων αποδοχών στις άλλες χώρες της Ε.Ε και η αγοραστική δύναμη των αμοιβών στην Ελλάδα είναι η χαμηλότερη στην Ε.Ε με εξαίρεση την Πορτογαλία. Για το ίδιο θέμα, ΤΑ ΝΕΑ, 7-2-2002, σ.11 με πίνακα με μισθούς καθηγητών μέσης εκπαίδευσης στην Ε.Ε, επίσης, Πολίτης Σ, *Οι πιο κακοπληρωμένοι της Ευρώπης. Μεγαλώνει το άνοιγμα της ψαλίδας στις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων*, ΤΑ ΝΕΑ, 11-3-2002, σ.62 στο οποίο αναλύεται ότι οι αποδοχές στο δημόσιο στην Ελλάδα, με όρους πραγματικής αγοραστικής δύναμης, βρίσκονται σε επίπεδα που είναι αρκετά χαμηλότερα από τα αντίστοιχα επίπεδα πραγματικών αμοιβών στις άλλες αναπτυγμένες χώρες του πυρήνα της Ε.Ε και αυτό αφορά όλες τις κατηγορίες Δ.Υ από τους πρωτοδιόριστους μέχρι και τους διευθυντές. Επίσης βλ. Η

και διαρθρωτικά (άνοιγμα διαδικασιών ενσωμάτωσης των καθολικών, γενικών επιδομάτων) βήματα που έγιναν την προηγούμενη τριετία, η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι μετέτρεψαν τη ριζοσπαστική και ανυποχώρητη διεκδίκηση, από ουτοπικό όραμα σε δυνατότητα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΔΕΔΥ η εισοδηματική πολιτική ανά έτος την περίοδο αυτή διαμορφώθηκε ως ακολούθως¹⁶⁹²:

- Το **2002**, με πληθωρισμό 3,6%, δόθηκαν αυξήσεις (2,5 %) με συνολικό ισοζύγιο μείωση κατά 1,1 %
- Το **2003**, με πληθωρισμό 3,5%, δόθηκαν αυξήσεις (2,25%) με συνολικό ισοζύγιο μείωση κατά 1,0 %
- Το **2004**, με πληθωρισμό 3,4%, δόθηκαν αυξήσεις (6,4 %) με συνολικό ισοζύγιο αύξηση κατά 3,0 %.

Αποτίμηση από ΑΔΕΔΥ των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου 1993-2004 για Ασφαλιστικά –Συνταξιοδοτικά ζητήματα.

Στο 29^ο Συνέδριο (1995) της ΑΔΕΔΥ.

Στο επίκεντρο της αμφισβήτησης εκτιμά¹⁶⁹³ η ΑΔΕΔΥ ότι βρέθηκε τα τελευταία χρόνια ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης. Η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων, από τους νόμους που ψήφισε η προηγούμενη Κυβέρνηση της ΝΔ, είναι γνωστή και είχε εκτιμηθεί στο προηγούμενο Συνέδριο της οργάνωσης. Οι προτάσεις της ΑΔΕΔΥ για το θέμα των ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων τέθηκε τόσο στην προηγούμενη όσο και στη σημερινή Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

ΑΥΓΗ, *Στις τελευταίες θέσεις της Ε.Ε οι μισθοί στο δημόσιο*, 30-6-2002, Καψώχας Σ, *Νέο μισθολόγιο ... δυο ταχυτήτων. Οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων. Το μισθολόγιο στην Ευρώπη*, ΕΘΝΟΣ, 03-02-2001, σ.4-5, και Γαλάνης Δ. κ.α . *Οι Έλληνες παίρνουν τα λιγότερα ευρώ. Η μισθολογική σύγκριση ανά επαγγελματική κατηγορία και τα συμπεράσματα. Οι φτωχότεροι γιατροί της Ευρώπης. Τελευταίοι σε αποδοχές και οι εκπαιδευτικοί*. ΤΟ ΒΗΜΑ. 4-11-2001, σ. Α12 και Α14/ΘΕΜΑ 2.

¹⁶⁹² Παπαντωνίου Κ. (2005), *Το μισθολόγιο του δημόσιου τομέα, Δημόσιος Τομέας τ.χ.* 221, Σεπτέμβριος, σ.9

¹⁶⁹³ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ –Αποφάσεις, σ.49

Παρά τις προεκλογικές όμως υποσχέσεις της νέας Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ για κατάργηση των αντιασφαλιστικών νόμων, η κατάσταση ουσιαστικά δεν άλλαξε. Αντίθετα, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, νέα προβλήματα στα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα των Δημοσίων Υπαλλήλων φαίνεται να δημιουργούνται από τις επιλογές που προωθούνται για τους υπαλλήλους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Την τριετία που πέρασε το μόνο που άλλαξε ήταν το θέμα της υποχρεωτικής ένταξης στο Μ.Τ.Π.Υ. και η εξίσωση των Δημοσίων Υπαλλήλων με κάποιες προϋποθέσεις του Ι.Κ.Α.

Οι βασικές όμως επιλογές, εκτιμά ότι διατηρήθηκαν. Συνεχίστηκαν οι κρατήσεις για την κύρια σύνταξη. Διατηρήθηκαν οι ακρότητες στα όρια ηλικίας και οι διαχωρισμοί ανάλογα με το χρόνο πρόσληψης. Επιπλέον υπήρξε ωμή Κυβερνητική παρέμβαση σε βάρος της αυτοτέλειας των Επικουρικών Ταμείων με την κυβερνητική απόφαση χορήγησης δύο Μερισμάτων από το ΜΤΠΥ για να καλυφθούν οι ανάγκες των χαμηλο-συνταξιούχων. Η ΑΔΕΔΥ σε όλη αυτή την περίοδο κατήγγειλε τις παραπάνω κυβερνητικές επιλογές.

Στο 30^ο Συνέδριο (1998) της ΑΔΕΔΥ.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι στον χώρο της κοινωνικής ασφάλισης συνεχίστηκαν οι πολιτικές των νόμων της κυβέρνησης της ΝΔ με τα γνωστά προβλήματα για τους εργαζόμενους ¹⁶⁹⁴ και «οι αντιασφαλιστικές ρυθμίσεις της περιόδου 1990-1992 συνεχίζουν να καθορίζουν τη λειτουργία του ασφαλιστικού και συνταξιοδοτικού καθεστώτος των εργαζομένων στη ΔΔ σε ότι αφορά την κύρια σύνταξη»¹⁶⁹⁵.

Επίσης θεωρεί ότι η καταλήστευση των αποθεματικών, η άσκηση κοινωνικής πολιτικής για ειδικές ομάδες πληθυσμού σε βάρος των Ταμείων, οι διορισμένες από τις κυβερνήσεις διοικήσεις των ταμείων, οι πελατειακές σχέσεις, η μη αξιοποίηση της περιουσίας των ταμείων, οι απώλειες εσόδων και οι κυβερνητικές παρεμβάσεις έχουν σαν αποτέλεσμα το επίπεδο των παροχών για την μεγάλη πλειοψηφία των ασφαλισμένων να είναι πολύ χαμηλό.¹⁶⁹⁶

¹⁶⁹⁴ 30^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ-Αποφάσεις, σ.14

¹⁶⁹⁵ ό.π., σ.29

¹⁶⁹⁶ ό.π., σ.65-66

Στην πρώτη κυβερνητική περίοδο Πρωθυπουργίας Κ. Σημίτη δεν γίνεται καμιά προσπάθεια μεταρρύθμισης του ασφαλιστικού συστήματος επειδή επικρατεί η εκτίμηση ότι ... «οι κοινωνικοί κραδασμοί που συνεπαγόταν θα μπορούσαν να επιδράσουν αρνητικά στον στόχο ένταξης στην ΟΝΕ. Η προετοιμασία γίνεται μόνο σε επίπεδο μελέτης και σεναρίων, όπως η πολύκροτη “έκθεση Σπράου”». ¹⁶⁹⁷

Στο 31^ο Συνέδριο (2001) της ΑΔΕΔΥ¹⁶⁹⁸

Συνεχίζονται και σε αυτή την περίοδο οι κριτικές επισημάνσεις της ΑΔΕΔΥ για την διατήρηση των «αντιστασιαστικών» νόμων της περιόδου 1990-1992, που σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΑΔΕΔΥ, αποδόμησαν το δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, διαμορφώνοντας όρους μετατόπισης της ευθύνης και υποχρέωσης από το Κράτος στον πολίτη.

Ειδικότερα η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι¹⁶⁹⁹:

- Επιβαρύνθηκε και επιβαρύνεται ο κάθε Δημόσιος Υπάλληλος με 250.000 ετησίως (μ.ο) για εισφορές κοινωνικής ασφάλισης , οι οποίες στην πραγματικότητα είναι μία απλή μείωση μισθού, αφού στην ουσία αποτελούν έσοδο του Κρατικού Προϋπολογισμού.

- Αυξήθηκε το όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση μέχρι και 15 χρόνια, χωρίς καμία σταδιακότητα , αφού με διαφορά στο χρόνο ασφάλισης και λίγων ημερών, μπορεί να σημαίνει διαφορά στο όριο ηλικίας περισσότερο από 5 χρόνια.

- Μειώνεται μέχρι και 50% το ποσό της κυρίας σύνταξης που θα καταβάλλεται στους νέους συνταξιούχους από το 2004 και μετά.

- Το ύψος της σημερινής κύριας σύνταξης κινείται στο 50% των αποδοχών του εργαζομένου στις Δημόσιες Υπηρεσίες με 35 χρόνια ασφάλισης.

Η οργάνωση τονίζει ότι με ευθύνη της Κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ που ως αντιπολίτευση το 1990-1992 καυτηρίαζε την πολιτική της ΝΔ , η πορεία για τη νέα παρέμβαση στο ασφαλιστικό συνοδεύτηκε το τελευταίο διάστημα με τη μαζική έξοδο πάνω από 12.000 δημοσίων υπαλλήλων και την απουσία της αναγκαίας συζήτησης στο στάδιο της μελέτης και της προετοιμασίας των αλλαγών.

¹⁶⁹⁷ Φ. Καρζής, (2006), σ.123

¹⁶⁹⁸ 31^ο Συνέδριο, Απολογισμός και Πρόγραμμα Δράσης

¹⁶⁹⁹ ό.π., σ.41

Τονίζει ότι υπάρχουν τεράστιες κυβερνητικές διαχρονικές ευθύνες για τη διοίκηση, την αξιοποίηση των αποθεματικών και της ακίνητης περιουσίας, των καθυστερήσεων για το οργανωτικό –λειτουργικό εκσυγχρονισμό του συστήματος. Επιπλέον το ασφαλιστικό των δημοσίων υπαλλήλων υφίσταται την τελευταία δεκαετία τις επιπτώσεις από την πολιτική του παγώματος των προσλήψεων αλλά και την πολιτική συρρίκνωσης των δημοσίων υπηρεσιών μέσα από τις ιδιωτικοποιήσεις.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, το έτος 2001 προωθεί σημαντικές αλλαγές στο ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό σύστημα.

Οι αλλαγές αυτές, από την εξαγγελία τους ακόμη, συναντούν την ριζική αντίθεση του συνόλου των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Ειδικότερα:

Η ΓΣΕΕ και η ΑΔΕΔΥ, σε κοινή συνέντευξη τύπου (28-2-2001) τοποθετούνται πάνω στους βασικούς άξονες που πρέπει να περιέχει μια μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος και καλούν την κυβέρνηση να αποσαφηνίσει τις προθέσεις της

Τον Απρίλιο του 2001 ο Υπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ.Γιαννίσης παρουσιάζει τις προτάσεις του για τις αλλαγές στο ασφαλιστικό. Οι συνδικαλιστικές παρατάξεις και οργανώσεις¹⁷⁰⁰ εκφράζουν την ριζική τους διαφωνία και αντίθεση στις προτάσεις αυτές και ζητούν την απόσυρσή τους. Ιδιαίτερα έντονες και αποφασιστικού¹⁷⁰¹ χαρακτήρα για την μετέπειτα απόσυρση των προτάσεων αυτών ήταν οι αντιδράσεις των προσκείμενων στο ΠΑΣΟΚ συνδικαλιστών παρατάξεων τόσο στην ΓΣΕΕ όσο και στην ΑΔΕΔΥ (ΠΑΣΚΕ και ΠΑΣΚ-ΔΥ).

Η ΑΔΕΔΥ ειδικότερα, καταγγέλλει ως «πρόκληση» τα κυβερνητικά μέτρα για το ασφαλιστικό και ζητά την απόσυρσή τους.

Πραγματοποιούνται κοινές απεργιακές κινητοποιήσεις από ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ για το ασφαλιστικό, με 24ωρες απεργίες στις 26/4/01 και 17/5/01 .

Οι απεργίες αυτές καθώς και οι συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας που είχαν καθολική συμμετοχή, αναγκάζουν την κυβέρνηση να αποσύρει τις επίμαχες προτάσεις (25-26/4/2001).

¹⁷⁰⁰ Τ. Γιαννίσης (2007) σ.152 αναφέρεται σε ... «ένα άτυπο διαπαραταξιακό μέτωπο απέναντι στις κυβερνητικές πρωτοβουλίες γύρω από το ασφαλιστικό»

¹⁷⁰¹ ό.π., σ.153

Η υποχώρηση αυτή της κυβέρνησης πιστώνεται δικαίως ως μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων την μεταπολιτευτική περίοδο.

Η ΑΔΕΔΥ για την επιτυχία αυτή εκτιμά ότι ... «η σημαντική παρέμβαση Γ.Σ.Ε.Ε.-Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και η ανατροπή του “σχεδίου Γιαννίτση” που οδηγούσε σε ακρωτηριασμό την κοινωνική ασφάλιση, αποτέλεσε ένα μεγάλο άλμα για την προστασία, τη μελλοντική υπεράσπιση των κοινωνικο- ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων»¹⁷⁰².

Η κρίση του ασφαλιστικού το 2001, φαίνεται να σφράγισε το τέλος της πολιτικής επικυριαρχίας της κυβερνητικής περιόδου Σημίτη καθώς, η αποδιάρθρωση της λειτουργίας του κράτους ακολούθησε ταχύτατα, με αποτέλεσμα οι πρωτοβουλίες που στην συνέχεια προσπάθησε να αναλάβει η κυβέρνηση, να μην έχουν στοιχειώδεις μηχανισμούς στήριξης¹⁷⁰³.

Το 31ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ προτείνει¹⁷⁰⁴ ορισμένες βασικές αρχές για το ασφαλιστικό, που διαρθρώνονται σε δύο βασικές ενότητες:

1. Στο μοντέλο της κοινωνικής ασφάλισης που θέλει να αναπτυχθεί στη χώρα μας τα επόμενα χρόνια.
2. Στο ειδικότερο ασφαλιστικό πλαίσιο που αφορά στους δημοσίους υπαλλήλους και τις ιδιαιτερότητες του, που συνδέονται κυρίως με το κράτος - εργοδότη.

Στο 32^ο Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ (2004)¹⁷⁰⁵

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, είναι στην ημερήσια διάταξη η παρουσίαση καταστροφολογικών σεναρίων για την «κατάρρευση» της Κοινωνικής Ασφάλισης.

Για να αποφευχτεί αυτή η «κατάρρευση» προτείνεται η συνεχής λήψη οδυνηρών για ασφαλισμένους και συνταξιούχους μέτρων, όπως μείωση συντάξεων, αύξηση ασφαλιστικών εισφορών, αύξηση ορίων ηλικίας κ.α.

¹⁷⁰² 32^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ, Διοικητικός –Οικονομικός Απολογισμός, Πρόταση διεκδικητικού προγράμματος, σ.12

¹⁷⁰³ Φ. Καρζής, (2006), σ.119-121

¹⁷⁰⁴ 31^ο Συνέδριο, Απολογισμός και Πρόγραμμα Δράσης, σ.42-43

¹⁷⁰⁵ 32^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ, Διοικητικός –Οικονομικός Απολογισμός, Πρόταση διεκδικητικού προγράμματος, σ.12-13

Η σημαντική παρέμβαση Γ.Σ.Ε.Ε.-Α.Δ.Ε.Δ.Υ. και η ανατροπή του «σχεδίου Γιαννίτση» που οδηγούσε σε ακρωτηριασμό την κοινωνική ασφάλιση, θεωρεί η οργάνωση ότι αποτέλεσε ένα μεγάλο άλμα για την προστασία, τη μελλοντική υπεράσπιση των κοινωνικο-ασφαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Την στάση της η Οργάνωση την θεωρεί συνεπής και σταθερή για το “Σχέδιο Σπυρόπουλου” (που από την μια πρόβαλε την θεωρία των “γενναιόδωρων συντάξεων” των ΔΕΚΟ και από την άλλη οριστικοποιούσε τη μείωση του ποσοστού αναπλήρωσης στις συντάξεις του δημοσίου) καθώς θεωρεί ότι αναχαίτισε την ακατάσχετη πορεία σε έναν «πραγματισμό» που παρουσίαζε το νομοσχέδιο εκείνο ως τη «μόνη εναλλακτική λύση» για την επιβίωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και απαιτούσε να πρυτανεύσει η «φωνή της ευθύνης» για να συναινέσει.

Η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε την περίοδο αυτή και Ημερίδα με θέμα την Κοινωνική Ασφάλιση.

Οι κυβερνητικές προτάσεις για το ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό το 2002 νομοθετήθηκαν από την βουλή με τον ν. 3029/2002, γνωστό ως «νόμος Ρέππα».

Και το νομοσχέδιο αυτό συνάντησε αντιδράσεις στο συνδικαλιστικό πεδίο, οι οποίες όμως δεν είχαν το εύρος και την ένταση που είχαν οι συνδικαλιστικές αντιδράσεις στις προτάσεις «Γιαννίτση» το 2001.

Σε αντίθεση με τις κυβερνητικές προτάσεις «Γιαννίτση» που είχαν συναντήσει την καθολική αντίδραση της συνδικαλιστικής παράταξης του ΠΑΣΟΚ (ΠΑΣΚΕ) τόσο σε ΓΣΕΕ όσο και σε ΑΔΕΔΥ, το νομοσχέδιο «Ρέππα» δημιούργησε σοβαρές διαφορές απόψεων και εκτιμήσεων μεταξύ των συνδικαλιστών της ΠΑΣΚΕ σε ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ σε ότι αφορά τα αποτελέσματα που επιφέρει στους εργαζόμενους.

Οι διαφορετικές αυτές προσεγγίσεις στο εσωτερικό της συνδικαλιστικής παράταξης της ΠΑΣΚΕ εκφράστηκαν και δημόσια¹⁷⁰⁶ μέσω των προέδρων της ΓΣΕΕ Χ.Πολυζογόπουλου¹⁷⁰⁷ –που υποστήριζε το νομοσχέδιο και θεωρούσε ότι έχει

¹⁷⁰⁶ Η.Γεωργιάκης, Γ.Κανελλόπουλος, *Ποιοι και πόσοι εννοούνται*, ΤΑ ΝΕΑ, 11-4-2002, και Πετροπούλου Α, *Ασφαλιστικό: Σε πλήρη απομόνωση κυβέρνηση και ΠΑΣΚΕ*, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΑΥΓΗ, 02-06-2002, σ.8

¹⁷⁰⁷ ΤΑ ΝΕΑ, 12-4-2002, σ.14, συνέντευξη Χ.Πολυζογόπουλου -Προέδρου της ΓΣΕΕ στην οποία καταθέτει με σαφήνεια την θέση του ότι το προτεινόμενο από την κυβέρνηση ασφαλιστικό είναι σε θετική κατεύθυνση και συμβατό με τις προσδοκίες των εργαζομένων, ενσωματώνει προτάσεις ουσίας που έκανε η ΓΣΕΕ στα

θετικά αποτελέσματα για τους εργαζομένους - και της ΑΔΕΔΥ Σ.Παπασπύρου- που εξέφρασε έντονη κριτική στο νομοσχέδιο και στα αποτελέσματα που αυτό παράγει για τους δημοσίους υπαλλήλους .

Στα πλαίσια αυτής της διαφωνίας της με τον ασφαλιστικό νόμο του 2002, η ΑΔΕΔΥ πραγματοποιήθηκε 24ωρη απεργία στις 11-4-2002, η οποία στηρίχθηκε από το σύνολο των συνδικαλιστικών δυνάμεων της οργάνωσης, ενώ αντίθετα, στο χώρο της ΓΣΕΕ την αντίθεσή τους στο ασφαλιστικό νομοσχέδιο εξέφρασαν όλες οι αντιπολιτευτικές στην ΠΑΣΚΕ παρατάξεις (ΔΑΚΕ, ΕΣΑΚ, Αυτόνομη Παρέμβαση) ενώ η ΠΑΣΚΕ στήριξε την φιλοσοφία και τις ρυθμίσεις του νομοσχεδίου.

Το Υπουργείο Εργασίας από την πλευρά του ισχυρίζεται ότι ...«με τις κυβερνητικές προτάσεις όχι μόνο δεν θίγονται οι συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων αλλά αντίθετα επιτυγχάνεται και αύξηση».¹⁷⁰⁸

Αποτίμηση από ΑΔΕΔΥ των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου 1993-2004 για την θεσμοθέτηση και εφαρμογή Συλλογικών Συμβάσεων στην Δημόσια Διοίκηση.

Από τις απαρχές της μεταπολίτευσης (1974) και μέχρι το 1999 που θεσπίστηκε νομοθετικά η δυνατότητα διεξαγωγής συλλογικών διαπραγματεύσεων και για την δημόσια διοίκηση, η επίλυση όλων των θεμάτων που αφορούσαν την Δημόσια Διοίκηση, την δημοσιοϋπαλληλία και τις συνδικαλιστικές της οργανώσεις ρυθμιζόταν μονομερώς με κυβερνητικές αποφάσεις.

Την περίοδο αυτή οι συνδικαλιστικές Οργανώσεις των δημοσίων υπαλλήλων ουσιαστικά περιορίζονταν σε ρόλο “οργανώσεων διαμαρτυρίας” έναντι των κυβερνητικών αποφάσεων ή στην καλύτερη περίπτωση, με πρωτοβουλία της κυβέρνησης, στην πραγματοποίηση συναντήσεων για ανταλλαγή απόψεων με πιθανή παραχώρηση από την πλευρά της κυβέρνησης κάποιας «άτυπης συμφωνίας» των δυο αυτών μερών, κυρίως όμως σε θέματα δευτερεύουσας, περιφερειακής σημασίας.

αρνητικά του, δεν υπάρχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις. Στο ερώτημα γιατί η συνδικαλιστική αντιπολίτευση απορρίπτει τα μέτρα απαντά ότι “δυστυχώς εγκαταλείπονται οι διακηρύξεις τους για αυτονομία και συγκολλούνται ανόμοιες προτάσεις και δυνάμεις με μοναδικό κοινό παρανομαστή την πάση θυσία πραγματοποίηση απεργίας. Μπέρδεψαν τον ρόλο και το καθήκον τους και μετατρέπονται σε υποχείρια της κομματικής αντιπολίτευσης”.

¹⁷⁰⁸ ΤΑ ΝΕΑ, 8-4-2002, σ.62 και ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 8-4-2002, σ.48

Το αίτημα για θέσπιση δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων και για τον δημόσιο τομέα αποτελούσε ένα πάγιο μεταπολιτευτικό αίτημα της ΑΔΕΔΥ με την ελπίδα ότι θα επιφέρει πολύπλευρες θετικές επιπτώσεις σε όλο το πλαίσιο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης .

Ειδικότερα αναμενόταν από την ΑΔΕΔΥ¹⁷⁰⁹ ότι η εισαγωγή των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στο Δημόσιο θα επιφέρει θετικές ουσιαστικές αλλαγές στην όλη λειτουργία του πολιτικού μας συστήματος, στην αλλαγή των αντιλήψεων, στην καλύτερη και πιο αποτελεσματική λειτουργία των Δημοσίων Υπηρεσιών και στην αποτελεσματικότερη επίλυση των προβλημάτων των εργαζομένων. Η οργάνωση θεωρούσε ότι οι Συλλογικές Διαπραγματεύσεις θα μπορούσαν να περιορίσουν τις αυθαιρεσίες, την πολιτική του «αποφασίζομεν και διατάσσομεν» και τις μονομερείς παρεμβάσεις στο Δημόσιο, να καταργήσουν τα φαινόμενα τα οποία είναι τόσο συνηθισμένα στη Δημόσια Διοίκηση - που μέσα σε μια νύχτα και χωρίς κανένα διάλογο αλλάζει το σύνολο των εργασιακών σχέσεων στο Δημόσιο όπως έγινε π.χ. με το τελευταίο Βαθμολόγιο από την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρούσε ότι οι Συλλογικές Διαπραγματεύσεις θα ήταν δυνατόν:

- Να συμβάλουν στον περιορισμό των κομματικών παρεμβάσεων και τις πελατειακές σχέσεις στο Δημόσιο. Οι ρυθμίσεις οι οποίες θα συμφωνούνται μέσα από τις σχετικές διαδικασίες και θα εξασφαλίζουν αντικειμενικότητα, διαφάνεια.

- Να συμβάλλουν στον περιορισμό της γραφειοκρατίας, της πολυνομίας, των αποσπασματικών και αντιφατικών ρυθμίσεων που ακολουθείται μέχρι σήμερα. Ο ουσιαστικός διάλογος που θα προηγείται, η σε βάθος μελέτη όλων των θεμάτων και από τις δύο πλευρές (εργοδότης - εργαζόμενοι) θα συμβάλλει στην όσο το δυνατόν καλύτερη και διαχρονική αντιμετώπιση πολλών θεμάτων. Έτσι θα περιοριστούν τα φαινόμενα των συνεχών παρεμβάσεων στο χώρο της Δημόσιας Διοίκησης που σήμερα έχουν γίνει κανόνας στην αλλαγή της κάθε φορά Κυβέρνησης ακόμα και των Υπουργών.

- Να συμβάλλουν στην καλύτερη λειτουργία κάθε Υπηρεσίας χωριστά αφού η διαπραγμάτευση σε επίπεδο Υπηρεσίας και εργαζομένων θα επιτρέψει την αντιμετώπιση ιδιαίτερων προβλημάτων και ιδιομορφιών.

¹⁷⁰⁹ Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.57

-Να συμβάλλει σημαντικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των εργαζομένων της κάθε Υπηρεσίας ή Κλάδου, αλλά και όλων των εργαζομένων στο Δημόσιο συνολικά. Προϋπόθεση βέβαια γι αυτό αποτελεί ο ταξικός, αγωνιστικός προσανατολισμός του συνδικαλιστικού κινήματος και η απόκρουση κάθε προσπάθειας ενσωμάτωσης του.

Και στο 29^{ου} Συνεδρίου της (1995) , η ΑΔΕΔΥ έχει θέσει ως πάγιο και διαχρονικό αίτημα το θέμα των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στο Δημόσιο και της υπογραφής Σ.Σ.Ε, αναφερόμενη αναλυτικά στα εμπόδια που συναντά η νομοθετική του θέσπιση.

Συγκεκριμένα αναφέρει¹⁷¹⁰ ότι το δικαίωμα των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στο Δημόσιο και της υπογραφής Σ.Σ.Ε. αποτελεί ένα χρόνιο αίτημα του συνδικαλιστικού κινήματος που τα τελευταία χρόνια έχει προβληθεί και διεκδικηθεί από όλες τις Δημοσιοϋπαλληλικές Οργανώσεις. Η Συλλογική Διαπραγμάτευση, όπως είναι γνωστό, αποτελεί ένα ανώτερο επίπεδο συμμετοχής των εργαζομένων και είναι ένα από τα πιο βασικά συλλογικά δικαιώματα. Σε μια περίοδο που όλοι μιλούν για την ανάγκη ύπαρξης ουσιαστικού διαλόγου, που ο κοινωνικός διάλογος αξιοποιείται, αποτελεί πρόκληση για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο η άρνηση των Κυβερνήσεων να κατοχυρώσουν ένα βασικό συνδικαλιστικό δικαίωμα, να αρνούνται ουσιαστικά κάθε θεσμοθετημένη μορφή διαλόγου για το δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα. Η άρνηση της πολιτείας για τη χορήγηση του δικαιώματος των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων συνδέεται άμεσα με τις αντιλήψεις που υπήρχαν και συνεχίζουν φαίνεται να υπάρχουν σε μεγάλο βαθμό στους ιθύνοντες για το ρόλο και το χαρακτήρα των Δημοσίων Υπηρεσιών. Στα πλαίσια αυτά αξιοποιούνται διάφορες θεωρίες για την ιδιομορφία της Δημοσιοϋπαλληλικής σχέσης και του χαρακτήρα της, ότι δηλαδή η σχέση αυτή δεν είναι συμβατική αλλά καθαρά εξουσιαστική, με στόχο να δικαιολογήσουν τις μονομερείς αποφάσεις στο χώρο της Δημόσιας Διοίκησης. Η επίκληση του συμφέροντος της υπηρεσίας ή γενικά του Δημοσίου συμφέροντος γίνεται για να δικαιολογηθεί ακόμη και η απουσία κάθε διαδικασίας ουσιαστικού διαλόγου για τα θέματα αμοιβής και εργασιακών σχέσεων στο Δημόσιο.

¹⁷¹⁰ Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.56-63

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι οι παραπάνω αντιλήψεις, είναι αντιλήψεις του περασμένου αιώνα, της εποχής δηλαδή που το Δημόσιο θεωρείτο λάφυρο του νικητή των εκλογών και γίνονταν προσπάθεια να στηριχθεί και θεωρητικά αυτή η επιλογή. Σήμερα με τις ραγδαίες αλλαγές που έχουν γίνει στο Δημόσιο οι θέσεις αυτές είναι έξω και πέρα από κάθε πραγματικότητα.

Η θεσμοθέτηση εξάλλου των 151 και 154 Δ.Σ.Ε. η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι έθεσε στο περιθώριο τις αντιλήψεις αυτές και κατοχύρωσε το δικαίωμα Συλλογικής Διαπραγμάτευσης και για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο. Σήμερα στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης έχει θεσμοθετηθεί το δικαίωμα της Συλλογικής Διαπραγμάτευσης. Είναι λοιπόν φανερό ότι η μέχρι σήμερα αρνητική στάση των Ελληνικών Κυβερνήσεων δεν συνδέεται τόσο με τυχόν δυσκολίες που υπάρχουν αλλά με το ότι συνεχίζουν να αντιλαμβάνονται το Δημόσιο ως προνομιακό χώρο για κομματικοπελατειακού χαρακτήρα παρεμβάσεις.

Την τριετία που πέρασε από το προηγούμενο (28^ο) συνέδριο της οργάνωσης (1992), η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. όπως και οι περισσότερες Ομοσπονδίες έθεσαν το θέμα των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων ως βασικό αίτημά τους.

Η θέση της προηγούμενης Κυβέρνησης της ΝΔ υπήρξε αρνητική.

Η σημερινή Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, παρά τις επανειλημμένες υποσχέσεις της δεν έχει επικυρώσει ακόμη τις 151 και 154 Δ.Σ.Ε. Οι τελευταίες ανακοινώσεις για άμεση επικύρωση των παραπάνω Δ.Σ.Ε. αποτελούν ένα θετικό βήμα που όμως σε καμιά περίπτωση δεν εξασφαλίζουν το δικαίωμα της Συλλογικής Διαπραγμάτευσης για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο. Πολύ περισσότερο όταν υπάρχουν δηλώσεις πολλών εκπροσώπων της Κυβέρνησης και μάλιστα αρμοδίων Υπουργών που αμφισβητούν ουσιαστικά το δικαίωμα. Η συζήτηση εξάλλου που έχει γίνει μέχρι σήμερα στην αρμόδια Επιτροπή έχει αναδείξει παρόμοιες αντιλήψεις και τους κινδύνους που υπάρχουν για επιλογές που θα φαλκιδεύουν το δικαίωμα των διαπραγματεύσεων.

Η ΑΔΕΔΥ για τα είδη και το περιεχόμενο της Σ.Σ.Ε.

Η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει ότι είναι φανερό ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για μια απλή επέκταση του θεσμικού πλαισίου των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων του Ιδιωτικού Τομέα στο Δημόσιο.

Κάτι τέτοιο, πέρα από τα Συνταγματικά και Διοικητικά προβλήματα που υπάρχουν, θα είχε σοβαρές επιπτώσεις τόσο στην εξυπηρέτηση του πολίτη όσο και των ίδιων των εργαζομένων.

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. θεωρεί ότι το δικαίωμα της Συλλογικής Διαπραγμάτευσης πρέπει να θεσμοθετηθεί για όλα τα επίπεδα του Συνδικαλιστικού πεδίου με βάση τις ιδιομορφίες του ή των κλάδων π.χ. Θέσεις εργασίας, προσλήψεις, ωράριο, συνδ. Άδειες, συνθήκες δουλειάς κλπ. Επίσης θα διαπραγματεύονται τα θέματα πρόσθετης αμοιβής, εφόσον κάτι τέτοιο προκύπτει από τις ιδιομορφίες του κλάδου, - Υπηρεσιακές Σ.Σ.Ε. (Συμβάσεις σε επίπεδο Αυτοτελών Δ.Υ., Ν.Π.Δ.Δ. κ.λ.π.). Οι συμβάσεις αυτές θα γίνονται σε επίπεδο κάθε ανεξάρτητης υπηρεσίας ή Ν.Π.Δ.Δ. Τα θέματα που θα ρυθμίζονται θα είναι περιορισμένα και θα αφορούν περισσότερο τα ιδιαίτερα προβλήματα σε επίπεδο υπηρεσίας π.χ. Οργανισμοί κ.λ.π. εφόσον δεν καλύπτονται από την Κλαδική Σ.Σ.Ε. Στο επίπεδο αυτό, υπάρχει δυνατότητα διαπραγμάτευσης πρόσθετης αμοιβής, εφόσον κάτι τέτοιο δεν έχει αντιμετωπιστεί από την κλαδική Συλλογική Σύμβαση.

Στα πλαίσια των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων θεωρεί ότι πρέπει να μελετηθούν και να διαμορφωθούν θέσεις για το είδος της διαπραγμάτευσης και τα θέματα που θα περιλαμβάνει, καθώς και για την τυπική κύρωση της όποιας συμφωνίας.

Σήμερα εκτιμά ότι με αφορμή τις συνταγματικές ρυθμίσεις για τους Δημοσίους Υπαλλήλους, γίνεται προσπάθεια, η όλη διαδικασία να περιοριστεί στη θεσμοθέτηση ενός διαλόγου για έκφραση γνώμης του συνδικαλιστικού κινήματος και όχι για συμφωνία δηλαδή για υπογραφή Σ.Σ.Ε. Κάτι τέτοιο βέβαια μπορεί να ισχύσει κατ' εξαίρεση για μερικά θέματα, δεν μπορεί όμως να αποτελέσει τον κανόνα, γιατί τότε θα φαλκιδεύσει το ίδιο το δικαίωμα διαπραγμάτευσης. Η έκφραση γνώμης δεν αναιρεί τη μονομέρεια στην αντιμετώπιση των δημοσιοϋπαλληλικών προβλημάτων και δεν θα δώσει ουσιαστικές λύσεις. Ταυτόχρονα χρειάζεται να μελετηθεί, σε περίπτωση κατάληξης σε συμφωνία η τυπική ισχύς της συμφωνίας. Η αντιμετώπιση αυτού του θέματος προϋποθέτει καταγραφή των δεσμεύσεων ή περιορισμών που υπάρχουν και για τα οποία απαιτείται Νομοθετική ρύθμιση. Βασικός μας στόχος πρέπει να είναι ο περιορισμός των θεμάτων που πρέπει να επικυρώνονται και να έχουν τυπική ισχύ μέσα από την ψήφιση σχετικών Νόμων. Εκτός από όσα αναφέρθηκαν προηγούμενα υπάρχουν

και άλλα θέματα που πρέπει να μελετηθούν για την εισαγωγή του θεσμού των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στο Δημόσιο. Τα θέματα αυτά είναι, ο χρόνος διαπραγμάτευσης, οι διαπραγματευτές, η διαδικασία μεσολάβησης κλπ. Οι επιλογές όμως που θα γίνουν στα κυρίαρχα θέματα (είδη και περιεχόμενο Σ.Σ.Ε., συνεννόηση ή διαπραγμάτευση κλπ) θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό και τις λύσεις που θα δοθούν σ αυτά τα θέματα.

Για την τριετή περίοδο (1996-1997-1998) που προηγήθηκε του 30^{ου} Συνεδρίου της, (1998) η οργάνωση εξακολουθεί να έχει ως πάγιο και διαχρονικό αίτημα το δικαίωμα των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στο Δημόσιο και της υπογραφής Σ.Σ.Ε.

Αναφέρει χαρακτηριστικά ότι: παρά την επικύρωση των ΔΣΕ 151 και 154 δεν έχει παρουσιαστεί επεξεργασμένη κυβερνητική πρόταση για το θεσμικό πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Το αίτημα για Συλλογικές Διαπραγματεύσεις στο Δημόσιο, μέσα από πολλούς αγώνες και σταδιακή ωρίμανση των συνθηκών, βρίσκεται ακόμα στο στάδιο της προ-κοινοβουλευτικής διαδικασίας¹⁷¹¹.

Το 1999, με τον νόμο 2738/1999, καθιερώνεται τελικά, με μεγάλη καθυστέρηση, ο θεσμός των συλλογικών διαπραγματεύσεων στην δημόσια διοίκηση αφού είχε προηγηθεί η επικύρωση των 151 και 154 Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας (Δ.Σ.Ε) που κατοχύρωναν το δικαίωμα Συλλογικής Διαπραγμάτευσης και για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο. Μέχρι τότε οι δυο Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας 150 και 151, που μόλις το 1996 επικυρώθηκαν από το ελληνικό κοινοβούλιο, παρέμεναν ανενεργές.

Σχετική διάταξη για τις Σ.Δ συμπεριελήφθη στο αναθεωρημένο το 2001 Σύνταγμα (άρθρο 22 παρ.3).

Οι κυριότερες ρυθμίσεις του νόμου 2738/ 99 είναι οι εξής:

Α) Ως θέματα¹⁷¹² που μπορούν να αποτελέσουν περιεχόμενο συλλογικών συμβάσεων ορίζονται:

- Οι μεταβολές της υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων,

¹⁷¹¹.Αποφάσεις 30^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.15, 54

¹⁷¹² ΟΚΕ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ), (2002) , Γνώμη της. Ο κοινωνικός διάλογος στην Ελλάδα .Αποτίμηση –Τάσεις – Προοπτικές, Δεκέμβριος.

- Η εκπαίδευση και επιμόρφωσή τους,
- Τα μέτρα υγιεινής και ασφάλειας,
- Η κοινωνική ασφάλιση –πλην των συνταξιοδοτικών θεμάτων,
- Η άσκηση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων,
- Οι άδειες, ο χρόνος απασχόλησης και η ερμηνεία των όρων των συλλογικών συμβάσεων

Θέματα όπως μισθοί, συντάξεις, τρόπος διορισμού κλπ, λόγω συνταγματικών περιορισμών, δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο Σ.Δ αλλά μπορεί να διευθετηθούν με Συλλογική Συμφωνία.

Εισάγεται ο θεσμός της Μεσολάβησης σε περίπτωση αποτυχίας των διαπραγματεύσεων και συγκροτείται αρμόδιο όργανο.

Εισάγονται δυο επίπεδα διαπραγμάτευσης, ένα κεντρικό και ένα αποκεντρωμένο, σε επίπεδο Υπουργείου, Περιφέρειας, ΝΠΔΔ, αυτοτελών δημόσιων υπηρεσιών κλπ.

Σε κάθε επίπεδο παραπέμπονται τα θέματα που δεν αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε κανένα ανώτερο επίπεδο.

Την περίοδο που ακολούθησε την ψήφιση του ν. 2738/1999, ως προτάσεις- αιτήματα-διεκδικήσεις της ΑΔΕΔΥ για το ζήτημα των συλλογικών διαπραγματεύσεων προβάλλονται:

-Η ανάγκη τροποποίησης του θεσμικού πλαισίου των συλλογικών διαπραγματεύσεων έτσι ώστε να δημιουργηθούν συνθήκες για ουσιαστική διαδικασία διαπραγμάτευσης και υπογραφής Σ.Σ.Ε

-Οι όποιες αλλαγές αποφασιστούν, να εφαρμοστούν μακροπρόθεσμα και να απεμπλακούν από τις σκοπιμότητες της συγκυρίας.

Για την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί μετά την θεσμοθέτηση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει¹⁷¹³ ότι το θεσμικό πλαίσιο της διαπραγμάτευσης, μέσα από τις μακροχρόνιες, παραδοσιακές σχέσεις και παθογένειες των πολιτικοκομματικών εξαρτήσεων και εμπλοκών στο χώρο του Δημοσίου, μέσα από τη «διαφοροποιημένη» αντιμετώπιση ομάδων, κατηγοριών και κλάδων εργαζομένων, όταν έχει περιορισμένο εύρος (θέματα προς

¹⁷¹³ Υπαλληλική/ ΑΔΕΔΥ, Φ.157, Νοεμβ-Δεκ.2004, σ.26

διαπραγμάτευση), αδύναμη οριοθέτηση επιπέδων (ποιος, πότε, τι διαπραγματεύεται) και μη αποδεκτό ορισμό θεσμικών ρυθμίσεων προσέγγισης (διαμεσολάβηση) και από τη φύση του παραπέμπει στην τελική διαίρεση συμφωνίας-σύμβασης, είναι καθαρό ότι αδυνατίζει τη στρατηγική και τη δύναμη διαπραγμάτευσης και καθορίζει τις εξελίξεις μόνο από τις κυβερνητικές επιλογές.

Την τριετή περίοδο 2001-2004 σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΑΔΕΔΥ καταγράφηκε από την πλευρά της κυβέρνησης μια «ανταγωνιστική, επιμεριστική κυβερνητική στρατηγική διαπραγμάτευσης με στοιχεία όπως:

- Τη μονομερή διαμόρφωση των «κοινών στόχων» ,
- Τη σταθερά περιορισμένη διάθεση πόρων, χωρίς προσδιορισμένο καταμερισμό,
- Τη βραχυπρόθεσμη και συγκυριακή συνεργασία, χωρίς δέσμευση και προοπτική,
- Τις πρακτικές αιφνιδιασμού και χειραγώγησης από αμετακίνητες θέσεις.

Η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει ότι η βασική συμπεριφορά διαπραγμάτευσης των κυβερνήσεων μέχρι τώρα είναι συμπεριφορά αδιεξόδου στις ουσιαστικές στρατηγικές διεκδικήσεις (Νέο Μισθολόγιο, Αυτοτέλεια Δ.Δ., σταθερό αξιοκρατικό σύστημα εξέλιξης, στελέχωσης, αξιολόγησης, ΒΑΕ, Υγιεινή και Ασφάλεια, Ασφάλιση κλπ), είναι ακραία συμπεριφορά, μακριά ακόμα και από συμβιβαστικές πρακτικές διαπραγμάτευσης, η δε διαιώνιση της, αυξάνει την ένταση της αγωνιστικής διεκδίκησης , που αποτελεί θεμελιακή πτυχή της ενιαίας, πολυκεντρικής, ανοιχτής και κινηματικής επιλογής της στρατηγικής μας και στον τομέα της διαπραγμάτευσης¹⁷¹⁴.

Από την θέσπιση της δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων και της σύναψης συμβάσεων μεταξύ κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ το 1999 και μέχρι το τέλος της κυβερνητικής αυτής περιόδου το 2004, δεν κατέστη δυνατόν να επιτευχθεί σε κανένα έτος συλλογική συμφωνία των δυο μερών . Είναι χαρακτηριστική η αδυναμία¹⁷¹⁵ επίτευξης συμφωνίας για το έτος 2001 που τα δυο μέρη κυβέρνηση

¹⁷¹⁴ ό.π., σ.27

¹⁷¹⁵ Χριστοδουλίδου Α, *Πως ανετράπη η δρομολογημένη συμφωνία με την ΑΔΕΔΥ*, ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 5-8-2000, σ.46 όπου αναφέρετε ότι «Οδονηρή έκπληξη για την κυβέρνηση και ηγεσία ΠΑΣΚ-ΔΥ προκάλεσε η ανατροπή της δρομολογημένης συμφωνίας, για πρώτη φορά, στη Δ.Δ για χορήγηση αύξησης της τάξεως του 2,2% μεταξύ κυβέρνησης –ΑΔΕΔΥ. Η ανατροπή από την πλειοψηφία του ΓΣ της ΑΔΕΔΥ (δεξιά και αριστερή αντιπολίτευση σε ΠΑΣΚ-ΔΥ) μαζί με την «απουσία διαμαρτυρίας» στελεχών της ΠΑΣΚ-ΔΥ που

και πλειοψηφία στην ΑΔΕΔΥ βρέθηκαν πολύ κοντά σε συμφωνία, για πρώτη φορά στη Δ.Δ για χορήγηση στους δημοσίους υπαλλήλους αύξηση της τάξεως του 2,2% αλλά τελευταία στιγμή, η συμφωνία αυτή δεν επετεύχθη.

Αποτίμηση από ΑΔΕΔΥ των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου 1993-2004 για Αυτοδιοίκηση- Αποκέντρωση.

Για την τριετή περίοδο που προηγήθηκε του **29^{ου} Συνεδρίου της** (1993-1994-1995) , στις θέσεις και δραστηριότητες της ΑΔΕΔΥ για το θέμα αυτό μπορούν να καταγραφούν τα παρακάτω:

Την τριετία αυτή η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ προχώρησε στην θεσμοθέτηση του θεσμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Η ΑΔΕΔΥ τάχτηκε υπέρ του θεσμού, με την εκτίμηση ότι ... «η θεσμοθέτησή του μπορεί να συμβάλλει στην αλλαγή του μοντέλου άσκησης της εξουσίας, να δραστηριοποιήσει τον πολίτη σε τοπικό επίπεδο»¹⁷¹⁶.

Ταυτόχρονα εξέφρασε¹⁷¹⁷ σοβαρές επιφυλάξεις για τον τρόπο που η κυβέρνηση υλοποίησε τον θεσμό, καταγγέλλοντας την προχειρότητα και την αποσπασματικότητα με την οποία η κυβέρνηση αντιμετώπισε τα θέματα του ανθρώπινου δυναμικού.

Σε θεσμικό επίπεδο, οι ενστάσεις¹⁷¹⁸ της ΑΔΕΔΥ εστιάστηκαν στην μη προώθηση της αυτοδιοίκησης Γ βαθμού, στο εκλογικό σύστημα, στην απουσία των πόρων, στην μη ουσιαστική καταγραφή των αρμοδιοτήτων, στα προβλήματα των μεγάλων κέντρων, καθότι η οργάνωση θεωρούσε ότι δεν έγινε καμιά μελέτη ούτε για τις υπηρεσίες που έπρεπε να ενταχθούν, ούτε πολύ περισσότερο για τα προβλήματα που θα προέκυπταν για το ανθρώπινο δυναμικό. Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι με τις συνεχείς παρεμβάσεις της, αρκετά από τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν από τις αρχικές επιλογές επιλύθηκαν, παρέμειναν όμως και παραμένουν , παρά την

από 44 μέλη της στο ΓΣ της ΑΔΕΔΥ προσήλθαν 28. Το γεγονός της απουσίας αυτής σηματοδοτεί έναν ιδιότυπο ανταρτοπόλεμο μέσα στην ΠΑΣΚ-ΔΥ ...ως αποδοκιμασία κατ' αρχήν της εισοδηματικής πολιτικής που πρότεινε η κυβέρνηση για το 2001 και αποδοκιμασία εν μέρει των χειρισμών που έγιναν από την πλειοψηφία της ΠΑΣΚ-ΔΥ. Βεβαίως δεν αποκλείεται με κομματικές διαδικασίες να επιχειρηθεί εσωκομματική διαδικασία για υποταγή των διαφωνούντων στην πλειοψηφία και μια τέτοια εξέλιξη να οξύνει την κρίση που έχει ξεσπάσει στην ΠΑΣΚ-ΔΥ καθώς θα τεθεί επί της ουσίας το θέμα της πολιτικής και συνδικαλιστικής αυτονομίας των παρατάξεων, δημιουργώντας μια ευρύτερη σύγκρουση στο ΣΚ»

¹⁷¹⁶ Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.15-16

¹⁷¹⁷ ό.π., σ.15

¹⁷¹⁸ ό.π., σ.15-16

ψήφιση τριών νόμων σχετικά με την Ν.Α τα προβλήματα που σχετίζονται με ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα, με την διασφάλιση του προσωπικού της Ν.Α από τυχόν αυθαιρεσίες. Ταυτόχρονα, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, οι ανακοινώσεις για ένταξη στην Ν.Α νέων αρμοδιοτήτων χωρίς καμιά μελέτη και κανέναν διάλογο όπως παιδεία, υγεία πυροδοτούν πολλές αντιδράσεις και κινδυνεύουν να αναιρέσουν κάθε προσπάθεια ουσιαστικής αποκέντρωσης¹⁷¹⁹.

Για την τριετή περίοδο που προηγήθηκε του **30^{ου} Συνεδρίου της** (1996-1997-1998) , στις θέσεις και δραστηριότητες της ΑΔΕΔΥ για το θέμα αυτό μπορούν να καταγραφούν τα παρακάτω:

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά¹⁷²⁰ ότι την περίοδο αυτή που προηγήθηκε, προωθήθηκαν σημαντικές θεσμικές μεταβολές στο χώρο της Αυτοδιοίκησης, της Αποκέντρωσης και Αποσυγκέντρωσης κρατικών δραστηριοτήτων με την καθιέρωση της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, την συγκρότηση της Περιφερειακής Διοίκησης και την συνένωση Δήμων και Κοινοτήτων. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές θεωρεί ότι είναι σημαντικές παρά τις ενστάσεις, τις αντιρρήσεις και τις ατέλειες.

Η ΑΔΕΔΥ με στόχο¹⁷²¹ την δημιουργία ενός κράτους- επιτελείου και την ενίσχυση της Αποκέντρωσης και της Αυτοδιοίκησης, παρενέβη με τις δικές της θέσεις¹⁷²² σε όλες τις περιπτώσεις.

Η βασική διαπίστωση¹⁷²³ της ΑΔΕΔΥ είναι ότι στο ζήτημα της αποκέντρωσης και της διαμόρφωσης του νέου διοικητικού μοντέλου της χώρας έπρεπε πρώτα να οριοθετηθούν οι αρμοδιότητες του κάθε επιπέδου διοίκησης και μετά να διαμορφωθούν τα οργανωτικά σχήματα καθώς επίσης και ότι έπρεπε να συζητηθεί και το ζήτημα των Μητροπολιτικών Κέντρων. Θεωρεί ότι αν είχαν γίνει αποδεκτά η λογική και οι προτάσεις της θα είχαν αποφευχθεί συγχύσεις, αλληλεπικαλύψεις και προβλήματα που οδήγησαν στη διαμόρφωση ενός κλίματος σε βάρος των νέων θεσμών¹⁷²⁴.

Για την τριετή περίοδο που προηγήθηκε του **31^{ου} Συνεδρίου της** (1999, 2000, 2001), το θέμα αυτό παρουσιάζεται συχνά στην ατζέντα, στις θέσεις και

¹⁷¹⁹ ό.π., σ.15-16

¹⁷²⁰ Αποφάσεις 30^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.76

¹⁷²¹ ό.π., σ.26

¹⁷²² ό.π., σ.26-27

¹⁷²³ ό.π., σ.27

¹⁷²⁴ ό.π., σ.27

δραστηριότητες της ΑΔΕΔΥ και, μπορούν συνοπτικά να καταγραφούν τα παρακάτω:

Η αποκέντρωση, η ανάπτυξη ενός σύγχρονου αυτοδιοικητικού μοντέλου σε Πρώτο, Δεύτερο και Τρίτο βαθμό αποτελεί διαχρονικό αίτημα της ΑΔΕΔΥ που όπως επισημαίνει, εδώ και μία εξαετία κινείται ως εκκρεμές με περιπετειώδη διαδρομή που αναδεικνύει σε πολιτικό, θεσμικό, οργανωτικό επίπεδο ατολμία, έλλειψη βούλησης και προχειρότητα.

Οι εργαζόμενοι στις Δημόσιες Υπηρεσίες με τις υποχρεωτικές μετατάξεις υπήρξαν και πάλι θύματα των ανακολουθιών και παλινδρομήσεων της κυβερνητικής πολιτικής¹⁷²⁵. Βασικές μέριμνες της ΑΔΕΔΥ την τριετία αυτή αποτέλεσαν οι ρυθμίσεις για το προσωπικό που υπηρετεί στην Ν.Α με δημόσια καταγγελία της κυβέρνησης για μονομερείς και χωρίς διάλογο επιλογές της (23-6-1999)¹⁷²⁶ και η ... «κατηγορηματική αντίθεση της ΑΔΕΔΥ στις υποχρεωτικές μετατάξεις των αποσπασμένων υπαλλήλων στην Ν.Α»¹⁷²⁷.

3.4.4. Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Για την τριετή περίοδο που προηγήθηκε του **29^{ου} Συνεδρίου(1995)** η ηγεσία της οργάνωσης κατέθεσε στο Συνέδριο έναν απολογισμό με «θετικό» πρόσημο σε ότι αφορά τον προσανατολισμό των δράσεων και των αγώνων της .

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι οι αγώνες που πραγματοποιήθηκαν αυτή την περίοδο από την οργάνωση, ήταν μεν σωστά προσανατολισμένοι αλλά επισημαίνει ότι δεν είχαν τα άμεσα αποτελέσματα που θα έπρεπε¹⁷²⁸.

Για τους στόχους και τις δράσεις της οργάνωσης την προηγούμενη τριετία η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει ότι ... «η οργάνωση πραγματοποίησε μια σειρά από κινητοποιήσεις για την προβολή και προώθηση των αιτημάτων των εργαζομένων στο Δημόσιο και χρησιμοποιήθηκε κάθε μορφή πάλης με μεγαλύτερη προσπάθεια η όποια μορφή να ανταποκρίνεται στις διαθέσεις των ίδιων των εργαζομένων»¹⁷²⁹.

¹⁷²⁵ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ.447

¹⁷²⁶ 31^ο Συνέδριο- Αποφάσεις, σ.5

¹⁷²⁷ ό.π.

¹⁷²⁸ 29^ο Συνέδριο- Αποφάσεις, σ.25

¹⁷²⁹ ό.π.,σ.25

Για την τριετή περίοδο που προηγήθηκε του **30^{ου} Συνεδρίου(1998)**¹⁷³⁰ η ηγεσία της οργάνωσης κατέθεσε στο Συνέδριο τον απολογισμό της σε ότι αφορά τον προσανατολισμό των δράσεων και των αγώνων της .

Ειδικότερα, η ηγεσία ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι στα μεγάλα θέματα που αποτέλεσαν και προτεραιότητες και ιεραρχήσεις των οργάνων της Α.Δ.Ε.Δ.Υ την προηγούμενη περίοδο, η πάλη του συνδικαλιστικού κινήματος των εργαζομένων στο Δημόσιο οργανώθηκε με κάθε τρόπο.

Οι μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις για το μισθολόγιο καθώς και οι κινητοποιήσεις του τέλους του 1997 και της άνοιξης του 1998, αποτέλεσαν το αποκορύφωμα της αγωνιστικής απεργιακής κινητοποίησης της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Η ΑΔΕΔΥ είχε προσδιορίσει ένα πλαίσιο στόχων που αφορούσαν το σύνολο σχεδόν των θεμάτων που συνδέονται με τα προβλήματα των εργαζομένων και των Δημοσίων Υπηρεσιών.

Η Ε.Ε. και το Γενικό Συμβούλιο ιεράρχησε και εξειδίκευσε όπου χρειάστηκε αυτό το πλαίσιο και προσπάθησε να το προωθήσει με συνεκτικό και ιεραρχημένο τρόπο συνδέοντας τα προβλήματα του ανθρώπινου δυναμικού με τον αναπτυξιακό και κοινωνικό ρόλο των Δημοσίων Υπηρεσιών, αλλά και το ρόλο των Δημοσίων Υπηρεσιών με το ευρύτερο κοινωνικό συμφέρον.

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. με όλα τα μέσα που μπορούσε να αξιοποιήσει άνοιξε τα ζητήματα όπως το νέο μισθολόγιο και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, ο νέος Κώδικας, αγωνίστηκε και πίεσε για να υπάρξουν λύσεις σύμφωνα με τις δικές της προτάσεις και θέσεις, ενώ σε πολλές περιπτώσεις, όταν η Κυβέρνηση ανακοίνωνε αποφάσεις που ήταν εναντίον των εργαζομένων, ο αγώνας της έπαιρνε αμυντικά χαρακτηριστικά για την περιφρούρηση δικαιωμάτων και κατακτήσεων, και την υπεράσπιση των Δημοσίων Υπηρεσιών. Κι αυτά παρά το γεγονός ότι, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, η γενικότερη συγκυρία αλλά και η κυβερνητική πολιτική, δεν άφηνε πολλά περιθώρια για την προώθηση μεγάλων στόχων με καθοριστική σημασία όπως οι παραπάνω για το συνδικαλιστικό κίνημα και τους εργαζόμενους, στόχους που συγκροτούν μια επιθετική πολιτική.

Οι αγώνες αυτοί δόθηκαν με κάθε τρόπο και μέσο (απεργίες - διαδηλώσεις, συγκεντρώσεις - παραστάσεις - ανακοινώσεις - συνεντεύξεις κλπ) ενώ για μια σειρά

¹⁷³⁰ 30^ο Συνέδριο- Αποφάσεις, σ. 15-43

επιμέρους θέματα υπήρξαν εξειδικευμένες παρεμβάσεις, ανελήφθησαν πρωτοβουλίες και υπήρξε στήριξη των αγώνων των Ομοσπονδιών.

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. εκτιμά ότι χρησιμοποίησε όλα τα μέσα που ένα τριτοβάθμιο συνδικαλιστικό όργανο μπορεί να χρησιμοποιήσει. Εκτός των αγωνιστικών πρωτοβουλιών (με συγκεντρώσεις πορείες παραστάσεις, κλπ) αξιοποιήθηκαν οι δυνατότητες προβολής των θέσεων της στον τύπο, στο Κοινοβούλιο, στην Ο.Κ.Ε., στους αρμόδιους κυβερνητικούς παράγοντες, έγιναν επαφές με τα Πολιτικά Κόμματα κλπ.

Στο οργανωτικό επίπεδο, η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι το γεγονός της συγκρότησης της Ε.Ε. της οργάνωσης με ομοφωνία, διευκόλυνε την καθημερινή διαχειριστική λειτουργία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ και την υλοποίηση των αποφάσεων.

Η αναπαλαίωση και επισκευή του κτιρίου ολοκληρώθηκε, όπως επισημαίνει η οργάνωση, με πολύ κόπο ώστε τουλάχιστον να διασφαλίζονται οι απαραίτητοι λειτουργικοί χώροι και να καλύπτονται οι στοιχειώδεις ανάγκες μιας συνομοσπονδίας.

Με πολλές δυσκολίες τέλος και μετά από αρκετές συζητήσεις με τη ΓΣΕΕ, η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. αποφάσισε να ιδρύσει μαζί με τη ΓΣΕΕ Κοινό Ινστιτούτο Μελετών και Έρευνας το ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ με στόχο, να καλύψει τα μεγάλα κενά στην έρευνα την τεκμηρίωση και τη συνδικαλιστική επιμόρφωση.

Αρκετές από τις κινητοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν την περασμένη τριετία έγιναν σε συνεργασία με τη ΓΣΕΕ για τα κοινά προβλήματα.

Για την τριετή περίοδο που προηγήθηκε του **31^{ου} Συνεδρίου(2001)** η ηγεσία της οργάνωσης κατέθεσε στο Συνέδριο¹⁷³¹ τον απολογισμό της σε ότι αφορά τον προσανατολισμό των δράσεων και των αγώνων της .

Ειδικότερα, εκτός από την επισήμανση των δυσκολιών και των προβλημάτων που συνάντησαν οι δράσεις της οργάνωσης, είναι σημαντική η διαπίστωση για σημαντικές αλλαγές σε θετική κατεύθυνση που συντελέστηκαν στο συνδικαλιστικό πεδίο. Συγκεκριμένα, εκτιμά η οργάνωση, ότι τον τελευταίο χρόνο, μια προηγούμενη πορεία τροφοδοτεί ένα διαφορετικό κίνημα που δεν ταλαντεύεται στη διαχειριστική ενσωμάτωση και τη συμπληρωματική δικαίωση σε κάποια κυρίαρχη συντηρητική τάση. Η έντονη δύναμη αυτού του κινήματος είχε

¹⁷³¹ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ.418-437

ως αποτέλεσμα τους έντονους αγώνες για το ασφαλιστικό, για μισθολογικές αυξήσεις και την επαναφορά της διαπραγματευτικής δύναμης στα συνδικάτα, με αποτέλεσμα, να καταγραφούν στο μεσοδιάστημα νίκες και σημαντικά βήματα για το συνδικαλιστικό κίνημα¹⁷³².

Από τις δράσεις και τις επιτυχίες αυτού του τελευταίου έτους προκύπτουν κατά την ΑΔΕΔΥ σημαντικά συμπεράσματα¹⁷³³ για την στρατηγική της στο μέλλον όπως η «αναζωογόνηση» του συνδικαλισμού το τελευταίο διάστημα της τριετούς διαδρομής της που θεωρεί ότι βασίζεται στην ανοικτή αντιπαράθεση με πολιτικές, στη συνεχή ανάλυση των δεδομένων και την ανανέωση του λόγου και των παρεμβάσεων μας, στη διαμόρφωση μιας νέας, άμεσης, βάσης ανάπτυξης της δημοκρατικής λογικής στις εσωτερικές μας σχέσεις, την επαφή με τους εργαζομένους, την κοινωνία.

Σε αρκετές στιγμές της διαδρομής της οργάνωσης, όπου οι βασικές συνιστώσες της τακτικής της, στηρίχτηκαν σε ασυμβίβαστες θέσεις, θεωρεί ότι αναδείχτηκε η δυναμική και η συσπείρωση στο κίνημα, το έμβλημα της ενότητας, παρά την πίεση κατεστημένων δυνάμεων για επαναφορά του γραφειοκρατικού ελέγχου, της σύνδεσης με κομματικές δυνάμεις, της ρεφορμιστικής δημοκρατίας χωρίς αρχές.

Εκτιμά ότι η διένεξη για το ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ , για την ενοικίαση εργαζομένων, για το οικογενειακό επίδομα, η συμμετοχή στις φιλειρηνικές, αντιπολεμικές εκδηλώσεις, υπερβαίνει την ιδεολογική ύφεση του κινήματος.

¹⁷³² ό.π., σ.436

¹⁷³³ ό.π., σ.436-437

Και καταλήγει με κεντρικό συμπέρασμα¹⁷³⁴ ότι ...«η προοπτική του συνδικαλισμού βρίσκεται στην αποφασιστική απόκρουση του διλλήματος: Συμβιβασμός ή στείρα άρνηση».

Για την τριετή περίοδο που προηγήθηκε του **32^{ου} Συνεδρίου(2004)** η ηγεσία της οργάνωσης κατέθεσε στο Συνέδριο¹⁷³⁵ τον απολογισμό της σε ότι αφορά τον προσανατολισμό των δράσεων και των αγώνων της .

Ειδικότερα η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι ανέδειξε τα βασικά προβλήματα των δημοσίων υπαλλήλων (κυρίως το οικονομικό μισθολογικό) μέσω της συμμετοχής της στην Επιτροπή για το Μισθολόγιο.

Ανέδειξε το νέο μισθολόγιο ως ευρύτερο, δημόσιο θέμα για μισθολογικές-εισοδηματικές διεκδικήσεις-όχι πολιτικές χαμηλότερων «αυξήσεων» από των πληθωρισμό, για τη σύγκλιση των μισθών με τις προηγμένες χώρες της Ευρώπης (δεδομένου ότι υπάρχει ευρωπαϊκό κόστος ζωής), τα ονομαστικά και διαρθρωτικά (άνοιγμα διαδικασιών ενσωμάτωσης των καθολικών, γενικών επιδομάτων) για την δίκαιη συμμετοχή των αμοιβών στην αύξηση του εθνικού προϊόντος, για την εναρμόνιση της εθνικής μισθολογικής πολιτικής με τα μισθολογικά ισχύοντα στην Ευρώπη των 15 με στόχο την πραγματική μισθολογική σύγκλιση.

Η ΑΔΕΔΥ σημειώνει ότι κατέγραψε ανατροπές πολιτικών σε διάφορα πεδία (απογευματινή λειτουργία υπηρεσιών , Πόθεν Έσχες, ιδιώτες « manager» στις διευθυντικές θέσεις) που στόχευαν, όπως εκτιμά η οργάνωση, στον κατακερματισμό των υπηρεσιών, στην «κοινωνική βιτρίνα» του δημοσίου, στην εισαγωγή ιδιωτικών συμβολαίων, στην εξατομίκευση των αμοιβών και στην κατάργηση της μονιμότητας για έναν αριθμό θέσεων.

Μια συνολική κωδικοποίηση των βασικών προβλημάτων και δυσκολιών στην ανάπτυξη και αποτελεσματικότητα των δράσεων της ΑΔΕΔΥ όπως τα εντοπίζει η οργάνωση στα συνέδρια της περιόδου 1993-2004.

¹⁷³⁴ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ.437

¹⁷³⁵ 32^ο Οργανωτικό- Καταστατικό και Τακτικό Συνέδριο ΑΔΕΔΥ: Διοικητικός Απολογισμός, σε εφ. Υπαλληλική/ ΑΔΕΔΥ, φ.157, Νοέμβριος- Δεκέμβριος 2004, σ. 26-40

Η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει¹⁷³⁶ ότι αναμφίβολα δεν μπορούμε να δούμε την δράση της ανεξάρτητα και ξεκομμένα από την συγκυρία που αυτή εξελίσσεται, από την δράση των Ομοσπονδιών, από τον υποκειμενικό παράγοντα. Επισημαίνει επίσης¹⁷³⁷ ότι η εξάντληση της κριτικής εξέτασης της πορείας του συνδικαλιστικού κινήματος, με αποκλειστική εστίαση στις πράξεις ή παραλείψεις μόνο της ΑΔΕΔΥ, δεν οδηγεί σε σωστά συμπεράσματα.

Η ΑΔΕΔΥ, από το πρώτο συνέδριο αυτής της περιόδου, το 29^ο (1995), διαπιστώνει¹⁷³⁸ σχετικά με τα προβλήματα και τις αδυναμίες της οργάνωσης την προηγούμενη περίοδο, ότι τα προβλήματα που είχαν καταγραφεί στο προηγούμενο, 28^ο Συνέδριό της, δυστυχώς, όχι μονάχα παραμένουν, αλλά και διογκώνονται.

Αλλά και μέχρι τέλος¹⁷³⁹ αυτής της περιόδου (το 2004), αλλά κυρίως μετά το 2000, η ΑΔΕΔΥ αντιμετώπισε κυβερνητικές πολιτικές πίεσης και περιορισμού δικαιωμάτων και κατακτήσεων.

Επισημαίνει ότι η βασική συμπεριφορά διαπραγμάτευσης των κυβερνήσεων της περιόδου χαρακτηρίζεται ως συμπεριφορά αδιεξόδου στις ουσιαστικές στρατηγικές διεκδικήσεις (Νέο Μισθολόγιο, Αυτοτέλεια Δ.Δ., σταθερό αξιοκρατικό σύστημα εξέλιξης, στελέχωσης, αξιολόγησης, ΒΑΕ, Υγιεινή και Ασφάλεια, Ασφάλιση κ.λ.π), ως ακραία συμπεριφορά, μακριά ακόμα και από συμβιβαστικές πρακτικές διαπραγμάτευσης¹⁷⁴⁰.

Οι αντικειμενικές δυσκολίες που υπάρχουν μέσα σε ένα αρνητικό περιβάλλον για τους δημοσίους υπαλλήλους και τις Δημόσιες Υπηρεσίες, σε ένα κλίμα δυσπιστίας, χαλαρότητας και αναποτελεσματικότητας που εκτρέφει αντιλήψεις ηττοπάθειας "ότι δεν μπορεί να κερδηθεί τίποτα", το συνδικαλιστικό κίνημα, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, δεν μπόρεσε με καθαρότητα να εξειδικεύσει το δικό του λόγο και την αντίστοιχη πρόταση αλλά περιορίστηκε αρκετές φορές, σε γενικόλογες αναφορές, κριτικές και τοποθετήσεις. Συχνά η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. φωτογράφιζε αυτές τις δυσκολίες, υποτάσσεται σ' αυτές και δεν παρεμβαίνει με την ανάπτυξη

¹⁷³⁶ 29^ο Συνέδριο- Αποφάσεις, σ.24

¹⁷³⁷ ό.π., σ.24

¹⁷³⁸ 29^ο Συνέδριο- Αποφάσεις

¹⁷³⁹ Αποφάσεις 30^{ου}, 31^{ου}, 32^{ου} Συνεδρίων ΑΔΕΔΥ

¹⁷⁴⁰ Υπαλληλική/ ΑΔΕΔΥ, Φ.157, Νοεμβ-Δεκ.2004, σ.27

κεντρικών παρεμβάσεων, στα πλαίσια ενός συγκεκριμένου σχεδιασμού και με συγκεκριμένα μέτρα για να αλλάζει την κατάσταση, να συσπειρώσει και να εμπνεύσει τους εργαζόμενους στη χάραξη ενός αποτελεσματικού προγράμματος δράσης με κοινούς στόχους. Η κρίση που διαπερνά ολόκληρη την Ελληνική κοινωνία σε όλα τα επίπεδα αποτυπώνεται εντονότατα και στο συνδικαλιστικό κίνημα. Η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει την ύπαρξη ισχυρών προπαγανδιστικών μηχανισμών που «χλεύαζαν» αυτούς που διαθέτουν « ασφαλή εργασία και επαρκή κοινωνική προστασία», και αποσκοπούσαν σε δημιουργία συνθηκών απομόνωσης του δημοσιοϋπαλληλικού κινήματος ως «συντεχνιακού».¹⁷⁴¹

Η έλλειψη του θεσμού των συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης και δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και ΑΔΕΔΥ (μέχρι το 1999) που θα μπορούσαν, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, να διαμορφώσουν ένα νέο επίπεδο δυναμικής ισορροπίας μεταξύ κεντρικών και κλαδικών κινητοποιήσεων αλλά και να αποτρέψουν κυβερνητικούς αιφνιδιασμούς, είναι ένας ακόμη από τους λόγους που δυσκόλεψαν τη δράση του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Αλλά και μετά την νομοθέτηση της δυνατότητας αυτής το 1999 υπήρξε πλήρης έλλειψη κυβερνητικής βούλησης για υπογραφή δεσμευτικής συμφωνίας.

Πολλές φορές, όπως διαπιστώνει η ΑΔΕΔΥ, η αντιπαράθεση με τις Κυβερνητικές πολιτικές δεν κατορθώνει να λάβει γενικότερα ταξικά και πολιτικά χαρακτηριστικά, αλλά λαμβάνει κυρίως στενά κλαδικά χαρακτηριστικά. Η δημιουργική σχέση και ισορροπία μεταξύ των γενικών και κλαδικών κινητοποιήσεων που εξαιτίας και της απουσίας των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων έχει δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στις παρεμβάσεις του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Το συνδικαλιστικό κίνημα, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, οφείλει σε μόνιμη και σταθερή βάση να αναλαμβάνει το ίδιο πρωτοβουλίες πολυδιάστατου διαλόγου που θα απευθύνονται στις κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις του τόπου. Πρωτοβουλίες που θα έχουν σαν στόχο να αναδείξουν τα προβλήματα των εργαζομένων στο Δημόσιο, να προβάλλουν τις απόψεις και τις προτάσεις του συνδικαλιστικού

¹⁷⁴¹ *Υπαλληλική/ ΑΔΕΔΥ*, Φ.157, Νοεμβ-Δεκ.2004, σ.27

κινήματος να δημιουργήσουν συμμαχίες πάνω σε κοινές θέσεις, να βρουν τρόπους κοινής προβολής και δράσης για την προώθηση των αιτημάτων και την ικανοποίηση των στόχων του συνδικαλιστικού κινήματος. Μέσω τέτοιων πρωτοβουλιών, η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι το συνδικαλιστικό κίνημα μπορεί να κατοχυρώσει, από τη μια μεριά το ρόλο του σαν κοινωνικής δύναμης που συμμετέχει και επηρεάζει αποφασιστικά τις επιλογές πάνω στα κρίσιμα προβλήματα της χώρας και από την άλλη, να εξασφαλίσει δεσμεύσεις και συμφωνίες για τα προβλήματα των εργαζομένων στο Δημόσιο, καθώς και για τα προβλήματα της δημόσιας διοίκησης.

Οργανωτικά ζητήματα : Πολλά από τα χαρακτηριζόμενα ως οργανωτικά προβλήματα έχουν τη ρίζα τους στο πρόσφατο ή και απώτερο παρελθόν και άλλα από αυτά εμφανίζονται ως αποτέλεσμα των δομικών ανακατατάξεων που έλαβαν χώρα στη Δημόσια Διοίκηση αυτή την περίοδο (όπως καταργήσεις - αναδιατάξεις Υπηρεσιών, δημιουργία νέων κ.λ.π.

Η θεσμοθέτηση του β' βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης δίνει επείγοντα χαρακτήρα στην αντιμετώπιση των οργανωτικών προβλημάτων του συνδικαλιστικού κινήματος.

Στην περίοδο αυτή, στον τομέα των οργανωτικών αλλαγών - στόχων που είχαν καθοριστεί από τα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ, δεν υπήρξε ουσιαστικά πρόοδος. Δεν έγιναν βήματα ενοποίησης σε ομοειδείς Ομοσπονδίες που δρούσαν στον ίδιο χώρο και με αναφορά στους ιδίους εργαζομένους. Διατηρούνται Ομοσπονδίες που έχουν συσταθεί με βασικό κριτήριο τον κομματικό - παραταξιακό έλεγχο και την εκλογή αντιπροσώπων. Μεγάλοι χώροι παραμένουν χωρίς συνδικαλιστική έκφραση σε δευτεροβάθμιο επίπεδο. Η αδυναμία που υπήρξε στις κεντρικές παρεμβάσεις του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος ιδιαίτερα στα οικονομικά προβλήματα για την ικανοποίηση των κεντρικών διεκδικητικών στόχων, σε συνθήκες μάλιστα επιδοματικής πολιτικής και αντίστοιχων διεκδικήσεων, δημιούργησε και δημιουργεί το κυριότερο πρόβλημα και νέες συγχύσεις για το ρόλο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. τους γενικούς και κλαδικούς αγώνες, την αποτελεσματικότητα αυτών των αγώνων.

Έτσι η ανάγκη για κεντρικές παρεμβάσεις υποτιμάται και κυριαρχούν οι παρεμβάσεις σε επίπεδο κλάδων και επιμέρους χώρων.

Πρέπει να σημειωθεί πως η επιδοματική και άναρχη πολιτική μισθών στο Δημόσιο δεν συντελεί μονάχα στη λειτουργική πλαδαρότητα και στην ανυπαρξία κάθε στοιχείου ενότητας δράσης του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος αλλά συγχρόνως, δημιουργεί και νέα φαινόμενα ή τάσεις οργανωτικής διάσπασης. Οι άναρχες μισθολογικές διαφοροποιήσεις αποκτούν στα μάτια των εργαζομένων κυρίαρχα χαρακτηριστικά, με αποτέλεσμα η ύπαρξη μιας σειράς προβλημάτων (εισοδηματικών, συνταξιοδοτικών, ασφαλιστικών, εργασιακών κ.λπ.), και η ύπαρξη κοινού εργοδότη κλπ να είναι στοιχεία που φαίνεται (κακώς βέβαια) να αποκτούν δευτερεύουσα σημασία ή και να εξαφανίζονται.

Πολλά οργανωτικά προβλήματα αποτελούν στην πραγματικότητα προβλήματα που σχετίζονται με την ίδια τη φυσιογνωμία και στρατηγική της ΑΔΕΔΥ όπως:

- Οι σωστές γενικά αποφάσεις για κάποια θέματα, φαλκιδεύτηκαν αρκετές φορές από τη γραφειοκρατική και χωρίς όρους κινήματος προώθηση τους.
- Πολλά θέματα η Ε.Ε. αλλά και το Γενικό Συμβούλιο δεν τα συζήτησαν ή τα συζητούσαν και κατέληγαν σε αποφάσεις όταν τα θέματα αυτά είχαν ουσιαστικά κριθεί.
- Δεν υπήρξε η αναγκαία συλλογική επεξεργασία των θέσεων της οργάνωσης για κάποια θέματα.
- Τα μέλη του Γενικού Συμβουλίου αλλά και της Ε.Ε. δεν αξιοποιήθηκαν όσο θα έπρεπε. Δεν υπήρξαν χρεώσεις αλλά και όταν αυτές υπήρξαν δεν λειτούργησαν ουσιαστικά.
- Παρουσιάστηκαν πολλά προβλήματα στη λειτουργία της Ε.Ε. αλλά και του Γενικού Συμβουλίου (ελλιπής προετοιμασία συνεδριάσεων, ατελείωτες συνεδριάσεις κλπ.).
- Τα Νομαρχιακά Τμήματα δεν στηρίχθηκαν και δεν βοηθήθηκαν όσο θα έπρεπε για να μπορέσουν να παίξουν το ρόλο τους σε τοπικό επίπεδο για τα γενικότερα και τα ιδιαίτερα προβλήματα.
- Μια συχνή αναντιστοιχία μεταξύ της οξύτητας των προβλημάτων (οικονομικών, ασφαλιστικών, εργασιακών) και της μορφής παρέμβασης

και δράσης του συνδικαλιστικού κινήματος που πολλές φορές εξαντλείτε σε φραστικές απορρίψεις και καταγγελίες της Κυβερνητικής πολιτικής.

- Η ευκολία που πολλές φορές λαμβάνεται μια απόφαση για απεργιακή κινητοποίηση,
- Η έλλειψη ουσιαστικού διαλόγου στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού κινήματος
- Οι αδυναμίες στον τομέα της υλικοτεχνικής υποδομής της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., η ανυπαρξία για πάρα πολλά χρόνια κέντρου μελετών και τεκμηρίωσης, η οικονομική ασφυξία, η απουσία κανονισμού λειτουργίας του Γενικού Συμβουλίου και της Ε.Ε. (Γραμματείες, χρεώσεις κλπ.).
- Οι μορφές πάλης που δεν ανταποκρίνεται πάντα στις διαθέσεις των ίδιων των εργαζομένων.
- Η ΑΔΕΔΥ δεν έδωσε με καθαρότητα την εικόνα των στρατηγικών της στόχων.
- Η λειτουργική αδράνεια των οργάνων, τα έντονα φαινόμενα κομματικοποίησης και παραταξιοποίησης, η φτώχεια στην εσωτερική ζωή των συνδικάτων, η αδυναμία του πρωτοβάθμιου σωματείου να συσπειρώσει στη δράση τους εργαζόμενους και τέλος, ο οργανωτικός κατακερματισμός και η πολυδιάσπαση του κινήματος.
- Δεν μπόρεσε η οργάνωση να αντιμετωπίσει το οικονομικό πρόβλημα και στα τρία οργανωτικά επίπεδα (σωματείο - ομοσπονδία - Α.Δ.Ε.Δ.Υ.) μέσω της παρακράτησης των εισφορών λόγω έλλειψης αποφασιστικότητας για την εξεύρεση των ανάλογων τεχνικών λύσεων και παρά το γεγονός ότι το Γενικό Συμβούλιο πήρε τη σχετική απόφαση με μεγάλη πλειοψηφία. Η οικονομική δυσπραγία οδήγησε την Α.Δ.Ε.Δ.Υ. όπως εκτιμά, σε αδυναμία υποστήριξης των θέσεων της και των κινητοποιήσεων της στο βαθμό που θα έπρεπε. Η αδυναμία αυτή συνέβαλε και στην αναποτελεσματικότητα των δράσεών της.

Σημαντικά επίσης προβλήματα αποτελούν:

-Η χαμηλή συμμετοχή των δημοσίων υπαλλήλων, στις περισσότερες των περιπτώσεων, στις δράσεις και κινητοποιήσεις της Α.Δ.Ε.Δ.Υ , όπως και η ίδια η

οργάνωση εκτιμά, παρά το γεγονός ότι οι απεργιακές κινητοποιήσεις συνοδεύονταν από συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις που έδιναν ένα μαζικό μαχητικό τόνο στη δράση του συνδικαλιστικού κινήματος, αποτελεί κορυφαίο προς επίλυση πρόβλημα για την οργάνωση.

-Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η ανάπτυξη της συνδικαλιστικής συνεργασίας για τη διαμόρφωση κοινών διεκδικητικών στόχων, στα πλαίσια των σύγχρονων αναγκών και εξελίξεων, δεν κρίνεται ικανοποιητική και πρέπει να ενταθεί, στα πλαίσια του στόχου για οικοδόμηση μιας Ευρώπης των εργαζομένων με ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο. Η ενίσχυση της διεθνικής ενότητας των εργαζομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ο διεκδικητικός προσανατολισμός της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων είναι απαραίτητος όρος για την προώθηση των θέσεων του συνδικαλιστικού κινήματος και την αντιμετώπιση των επιλογών του κεφαλαίου. Οι διαδικασίες για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, που βρίσκεται σε εξέλιξη, δημιουργούν νέα καθήκοντα, ανοίγουν νέα πεδία δράσης, συνεργασίας και αλληλεγγύης και δημιουργούν νέες δυνατότητες συνδικαλιστικής παρέμβασης και κοινής δράσης.

-Προβλήματα αξιοπιστίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των συνδικαλιστικών στελεχών, μέσα από δράσεις και συμπεριφορές εγκλωβισμού πολλές φορές σε κάθε λογής κομματικές και κυβερνητικές εξαρτήσεις.

Έχει παγιωθεί επίσης σε μεγάλα κομμάτια εργαζομένων η αντίληψη που θεωρεί την ενασχόληση με τον συνδικαλισμό, ως ένα βήμα για μια πολιτική-βουλευτική- κυβερνητική καριέρα στην συνέχεια.

Η αντιστροφή αυτής της αντίληψης αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αντιστροφή της κατάστασης κρίσης στην οποία βρίσκεται το συνδικαλιστικό κίνημα.

-Το γεγονός ότι τα ζητήματα της οικονομίας, της υγείας, της παιδείας, της κοινωνικής ασφάλισης, της πρόνοιας, της ποιότητας ζωής, του εκσυγχρονισμού και εκδημοκρατισμού της Δημόσιας Διοίκησης, δεν έχουν λάβει την αναγκαία ανάδειξη τους, έτσι ώστε να μπορούν να αποτελέσουν κοινούς διεκδικητικούς στόχους των εργαζομένων και πόλους συσπείρωσης ευρύτερων στρωμάτων, προς την κατεύθυνση διεύρυνσης των κοινωνικών συμμαχιών του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος.

- Παράλληλα, τα προβλήματα της νεολαίας και των γυναικών, τα ζητήματα της προστασίας του περιβάλλοντος, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πολίτης σαν καταναλωτής και χρήστης υπηρεσιών, πρέπει να καταλάβουν τη θέση τους στο διεκδικητικό πλαίσιο και το πρόγραμμα δράσης του συνδικαλιστικού κινήματος.

-Τα κοινωνικά κινήματα, επίσης, σήμερα παίζουν ένα ιδιαίτερο ρόλο και οφείλει το συνδικαλιστικό κίνημα να κατανοήσει τη σημασία τους και να προωθήσει την ανάπτυξη τους.

-Ιδιαίτερο πρόβλημα εντοπίζει η ΑΔΕΔΥ στο φαινόμενο της έντονης «παραταξιοποίησης» του συνδικαλιστικού κινήματος, καθώς δεν επιδιώκεται επιμονή πάνω σε στόχους, αρχές, αξίες που να εξυπηρετούν τα πραγματικά και μακροπρόθεσμα συμφέροντα των εργαζομένων αλλά κυρίως στους σχεδιασμούς των παρατάξεων.

Τα στοιχεία αυτά έχουν εντοπιστεί σε όλα τα συνέδρια της περιόδου (29ο-30ο-31ο) αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν αλλά και να οξύνονται.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί αναγκαία την αντιστροφή αυτής της κατάστασης. Ο δημοκρατικός εσωτερικός διάλογος με τις συνδικαλιστικές Οργανώσεις και τους εργαζόμενους για την διαμόρφωση της πορείας για το επόμενο διάστημα είναι μια ακόμα προϋπόθεση.

Όλα τα παραπάνω προβλήματα, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, συμβάλουν και οδηγούν στο να μην οργανώνονται και να μην υλοποιούνται με τους καλύτερους όρους και προϋποθέσεις, οι δράσεις της οργάνωσης (απεργιακές και άλλες). Οι απεργιακές κινητοποιήσεις να μην συγκεντρώνουν την στήριξη του συνόλου του στελεχιακού δυναμικού των συνδικάτων.

Τέλος, η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι η οποιαδήποτε διορθωτική παρέμβαση ή αλλαγή στο οργανωτικό status του κινήματος, πρέπει να γίνεται μετά από μελέτη και περίσκεψη και βέβαια με την σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων.

Βασικές προτάσεις και κατευθύνσεις που επεξεργάστηκαν τα συνέδρια της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1993-2004 για τις δράσεις και τις προοπτικές της οργάνωσης και για την επίλυση οργανωτικών προβλημάτων της.

Σε καθένα από τα συνέδρια που η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε αυτή την περίοδο (29^ο- 30^ο -31^ο) αναπτύχθηκε πρόγραμμα δράσεων και αγώνων της οργάνωσης, για την προώθηση λύσεων στα δημοσιοϋπαλληλικά προβλήματα, αλλά ελήφθησαν και αποφάσεις σχετικά με την βελτίωση της οργανωτικής δομής του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος και το ξεπέρασμα με επιτυχία των σοβαρών προβλημάτων και αδυναμιών που παραπάνω έχουμε αναπτύξει.

Στο 29^ο συνέδριό της η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει¹⁷⁴² ότι τα προβλήματα που είχαν επισημανθεί στο προηγούμενο, 28^ο συνέδριό της, όχι μόνο παραμένουν αλλά και διογκώνονται.

Τα βασικότερα στοιχεία που περιέχονται στα προγράμματα δράσης αυτών των συνεδρίων της ΑΔΕΔΥ μπορούν να λάβουν μια κωδικοποίηση ως ακολούθως:

-Κεντρικός άξονας πάλης του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος παραμένει η τροποποίηση του άρθρου 30 του ν. 1264/82 ώστε το συνδικαλιστικό κίνημα να έχει την δυνατότητα να αποφασίζει μόνο του πάνω στα ζητήματα δομής και οργάνωσης χωρίς νομοθετικές παρεμβάσεις. Παράλληλα να ισχύει η γνήσια απλή αναλογική ως σύστημα εκλογών σε όλα τα επίπεδα του κινήματος¹⁷⁴³.

- Η αντιπαράθεση με τις Κυβερνητικές πολιτικές είναι ανάγκη να αποκτήσει γενικότερα ταξικά και πολιτικά και όχι στενά κλαδικά χαρακτηριστικά, μια και είναι συνολικός ο κυβερνητικός σχεδιασμός και οι πολιτικές που ακολουθούνται για τη χώρα και τους εργαζόμενους . Η οικονομία, η ανάπτυξη, τα κοινωνικά και δημοκρατικά δικαιώματα, σε συνδυασμό με τα ειδικότερα προβλήματα που αφορούν τους εργαζόμενους, είναι ζητήματα πάνω στα οποία πρέπει να αντιπαρατεθεί το κίνημα και να αποτελέσουν ένα πλαίσιο που θα αναδεικνύει τη λογική του κινήματος για τη πορεία του τόπου και τις εξελίξεις, με βάση τις οποίες

¹⁷⁴² 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ.64

¹⁷⁴³ ό.π., , σ.70

το συνδικαλιστικό κίνημα θα καθορίζει την πολιτική του απέναντι στην Κυβερνητική πολιτική και βέβαια τις συμμαχίες του και την τακτική του¹⁷⁴⁴.

-Η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει ότι στις σημερινές ιδιαίτερα συνθήκες της κρίσης, της ρευστότητας και των ταχύτατων αλλαγών πρέπει το συνδικαλιστικό κίνημα να αναδειχθεί σε αυτόνομο κοινωνικό θεσμό που εκτός από την υπεράσπιση των συμφερόντων των εργαζομένων θα παρεμβαίνει και θα επηρεάζει τις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, θα συμμετέχει ισότιμα, θα αποτελεί δύναμη αντίστασης και αγώνα, διεκδίκησης, θετικής πρότασης και κοινωνικού ελέγχου σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.¹⁷⁴⁵

Η συσπείρωση και η διαπαιδαγώγηση πάνω σε αρχές, αξίες και οράματα αποτελεί στην εποχή μας, που διακρίνεται γενικότερα για τις εκπτώσεις της, πρώτη προϋπόθεση. Η ανάπτυξη και η κοινωνική δικαιοσύνη, η διεύρυνση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των συμμετοχικών διαδικασιών, το κοινωνικό κράτος, η κοινωνία αλληλεγγύης, ο δημοκρατικός προγραμματισμός δεν είναι απλά συνθήματα, περιγράφουν το όραμα των εργαζομένων για μια άλλη κοινωνία δίκαιη και ανθρώπινη.¹⁷⁴⁶

-Η ΑΔΕΔΥ επίσης θεωρεί¹⁷⁴⁷ ότι παράλληλα το κίνημα, πρέπει να αντιμετωπίσει τα φαινόμενα προσπαθειών χάραξης ψευτοδιαχωριστικών τειχών που σήμερα διαπερνούν τις γραμμές του, με την ιεράρχηση προτεραιοτήτων και τη διαμόρφωση θέσεων και τακτικής. Οι ιεραρχήσεις για το θέμα αυτό που είχε καταγράψει το 28ο Συνέδριο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. εξακολουθούν να είναι επίκαιρες.

-Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η ΑΔΕΔΥ εκτιμά¹⁷⁴⁸ ότι πρέπει να ενταθεί η προσπάθεια για παραπέρα ανάπτυξη της συνεργασίας για τη διαμόρφωση κοινών διεκδικητικών στόχων, στα πλαίσια των σύγχρονων αναγκών και εξελίξεων. Η οικοδόμηση μιας Ευρώπης των εργαζομένων, με ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο, πρέπει να είναι στόχος μας. Οι διαδικασίες για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, που βρίσκεται σε εξέλιξη, δημιουργούν νέα καθήκοντα, ανοίγουν νέα πεδία δράσης, συνεργασίας και αλληλεγγύης. Δημιουργούν νέες δυνατότητες συνδικαλιστικής παρέμβασης και κοινής δράσης. Η ενίσχυση της διεθνικής ενότητας των

¹⁷⁴⁴ ό.π., σ.65

¹⁷⁴⁵ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ.64-65

¹⁷⁴⁶ ό.π., σ.64-65

¹⁷⁴⁷ ό.π., σ.64-65

¹⁷⁴⁸ ό.π., σ.64-65

εργαζομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ο διεκδικητικός προσανατολισμός της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων είναι απαραίτητος όρος για την προώθηση των θέσεων του Σ.Κ. και την αντιμετώπιση των επιλογών του κεφαλαίου.

Στο 30^ο Συνέδριό της (1998) η ΑΔΕΔΥ έλαβε αποφάσεις¹⁷⁴⁹ σχετικά με πρόγραμμα δράσεων για μια νέα οργανωτική δομή του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Στο πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνονται δράσεις οι οποίες έχουν ως στόχο να διασφαλίζουν τα παρακάτω:

- Τη μαζική και αποτελεσματική παρέμβαση του - κυρίως να ενισχύει την κεντρική παρέμβαση των εργαζομένων στο Δημόσιο σε μια περίοδο που οι αποφάσεις λαμβάνονται όλο και πιο συγκεντρωτικά - πολλές φορές ακόμη και σε επίπεδο Ε.Ε.
- Την αποτελεσματική προώθηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι κλάδοι των εργαζομένων στο Δημόσιο, τόσο σε επίπεδο κλαδικό, όσο και σε επίπεδο αυτοτελούς Δημόσιας Υπηρεσίας.
- Τον περιορισμό της πολυδιάσπασης και του κατακερματισμού (εντοπίζοντας την ύπαρξη σήμερα δεκάδων Ομοσπονδιών που καλύπτουν τους εργαζόμενους του ίδιου Υπουργείου ή Ν.Π.Δ.Δ. καθώς επίσης και εκατοντάδων Σωματείων, αρκετά από τα οποία πολλές φορές έχουν αναφορά στους εργαζόμενους μιας Υπηρεσίας, πραγματικότητα που όπως εκτιμά, δεν συμβάλλει στην ανάπτυξη ενιαίας συνδικαλιστικής αντίληψης και δράσης).
- Την αντιστοίχιση του συνδικαλιστικού κινήματος με τους νέους θεσμούς Αποκέντρωσης και Αυτοδιοίκησης για την προστασία και προώθηση των συμφερόντων των εργαζομένων, αλλά και την ουσιαστική παρέμβαση του σε σχέση με το περιεχόμενο και το ρόλο των θεσμών αυτών.
- Την άμβλυνση της συντεχνιακής αντίληψης ως μονοδιάστατης συνδικαλιστικής πρακτικής.
 - Την προώθηση της θέσης για ένα σωματείο, μια ομοσπονδία, μια

¹⁷⁴⁹ 30^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ. 90-95

συνομοσπονδία. Τη θέση αυτή βέβαια πρέπει να τη δούμε, αναφέρει η ΑΔΕΔΥ, με βάση τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν στο Δημόσιο. Η ύπαρξη για παράδειγμα πολλών αυτοτελών Δημοσίων Υπηρεσιών π.χ. Ν.Π.Δ.Δ. με 20 ή 30 μέλη δεν μπορεί να αποτελέσει κριτήριο για τη δημιουργία αντίστοιχων σωματείων κλπ.

Την ενοποίηση Ομοσπονδιών και πρωτοβάθμιων σωματείων υπό το πρίσμα των νέων δεδομένων, μετά την ίδρυση της Ν.Α και της Περιφέρειας, με στόχο και άμεση - τολμηρή προοπτική για 10 Ομοσπονδίες στο δημόσιο, με βασικό κριτήριο το επίπεδο δραστηριοτήτων το οποίο καλύπτουν ή τον γενικότερο τομέα πολιτικής. Υπάρχουν αρκετοί χώροι, εκτιμά η απόφαση του συνεδρίου, που πρέπει και μπορούν να προωθηθούν άμεσα ενοποιήσεις (Υπ. Άμυνας, Υγείας, Γεωργίας, Οικονομικών, Παιδείας κλπ). Για να προωθηθούν οι παραπάνω στόχοι πρέπει – πέραν των άλλων- να υπάρξει και τροποποίηση του άρθρου 30 του ν. 1264/1982 που προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό την μορφή οργάνωσης των Ομοσπονδιών.

(Απολογιστικά σχετικά με αυτούς τους παραπάνω στόχους πρέπει να παρατηρήσουμε ότι αυτοί ελάχιστα έως καθόλου υλοποιήθηκαν)

- Την θεσμοθέτηση, μέσω των καταστατικών των οργανώσεων, περιορισμένου αριθμού σταυρών προτίμησης, ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία έκφρασης όλων των κλάδων - κατηγοριών - απόψεων στα όργανα του Σ.Κ.
- Τη δημοκρατική αποκεντρωμένη λειτουργία της Ε.Ε. και του Γ.Σ. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. Στην κατεύθυνση αυτή να διαμορφωθούν κανονισμοί λειτουργίας της Ε.Ε. και του Γ.Σ.
- Την οικονομική αυτοδυναμία ως απαραίτητο όρο υποδομής για τη λειτουργία του συνδικάτου, για την τεχνική και επιστημονική στήριξη.
- Την ενίσχυση της παρέμβασης στο διεθνές επίπεδο Ρ.Σ.Ι. – C.E.S. E.P.S.U. - Μεσόγειος - Βαλκάνια.
- Την προοπτική ενοποίησης και κοινής οργανωτικής έκφρασης των εργαζομένων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της χώρας μας. Η κοινή δράση, οι κοινοί αγώνες, ο συντονισμός των Ν.Τ. και των Ε.Κ., η κοινή λειτουργία των Γραμματειών π.χ. Ευρωπαϊκής πολιτικής, γυναικών, υγιεινής και ασφάλειας κλπ, το κοινό ΙΝΕ - ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ,

είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχία μιας τέτοιας πορείας, που θα περιέχει συγκεκριμένα βήματα και χρονικά όρια.

- Την οριοθέτηση του ρόλου και της παρέμβασης των παρατάξεων στο συνδικαλιστικό κίνημα και τις προϋποθέσεις λειτουργίας των οργάνων.
- Την οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση των Νομαρχιακών Τμημάτων.
- Την σύνδεση με το κίνημα των συνταξιούχων και την δημιουργία συνθηκών μαζικής παρουσίας των γυναικών στην δράση του Σ.Κ.
- Την ίδρυση συλλόγων που να καλύπτουν ενιαία όλους τους εργαζομένους σε κάθε μια από τις 13 Περιφέρειες της χώρας και την δημιουργία αντίστοιχης Ομοσπονδίας που πρέπει να γίνει μέλος της ΑΔΕΔΥ.

-Τα ζητήματα της οικονομίας, της υγείας, της παιδείας, της κοινωνικής ασφάλισης, της πρόνοιας, της ποιότητας ζωής, του εκσυγχρονισμού και εκδημοκρατισμού της Δημόσιας Διοίκησης, με την αναγκαία ανάδειξη τους, η ΑΔΕΔΥ εκτιμά¹⁷⁵⁰ ότι μπορούν να αποτελέσουν κοινούς διεκδικητικούς στόχους των εργαζομένων και πόλους συσπείρωσης ευρύτερων στρωμάτων, προς την κατεύθυνση διεύρυνσης των κοινωνικών συμμαχιών του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος. Παράλληλα, τα προβλήματα της νεολαίας και των γυναικών, τα ζητήματα της προστασίας του περιβάλλοντος, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πολίτης σαν καταναλωτής και χρήστης υπηρεσιών, πρέπει να καταλάβουν τη θέση τους στο διεκδικητικό πλαίσιο και το πρόγραμμα δράσης του Σ.Κ. Τα κοινωνικά κινήματα, επίσης, σήμερα παίζουν ένα ιδιαίτερο ρόλο και οφείλει το Σ.Κ. να κατανοήσει τη σημασία τους και να προωθήσει την ανάπτυξη τους.

-Η νέα κατάσταση που δημιουργεί η έκρηξη της τεχνολογίας, τη εισαγωγή της πληροφορικής και οι συνεπακόλουθες απαραίτητες ανακατατάξεις που πραγματοποιούνται και θα συνεχίσουν να πραγματοποιούνται, βάζουν το συνδικαλιστικό κίνημα μπροστά σε νέα καθήκοντα, σε νέους στόχους.

-Διαμορφώνοντας τέλος την τακτική του το δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό κίνημα για την προβολή, διεκδίκηση και επίλυση των προβλημάτων

¹⁷⁵⁰ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ.65

των εργαζομένων οφείλει, όπως επισημαίνει¹⁷⁵¹ η ΑΔΕΔΥ, πέρα από τους παραδοσιακούς τρόπους να αναζητήσει και νέες μορφές δράσης,, να αξιοποιήσει κάθε βήμα και θεσμό διαλόγου και συμμετοχής. Ιδιαίτερα στη σημερινή συγκυρία που οι Δημόσιες Υπηρεσίες και το συνδικαλιστικό κίνημα αντιμετωπίζουν μια πολυμέτωπη επίθεση, πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες διαλόγου με όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που εκτός από την προβολή των απόψεων και των προτάσεων του συνδικαλιστικού κινήματος μπορεί να δημιουργούν συμμαχίες πάνω σε κοινές θέσεις, να εξασφαλίζουν δεσμεύσεις και συμφωνίες, να προωθούν την ικανοποίηση των στόχων του συνδικαλιστικού κινήματος.

3.4.5. Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1993-2004

Κατά την περίοδο 1993-2004 πραγματοποιήθηκαν τρία (3) τακτικά Συνέδρια της ΑΔΕΔΥ, το 29^ο το 1995, το 30^ο το 1998 και το 31^ο το 2001 και ένα Οργανωτικό- Καταστατικό¹⁷⁵² συνέδριο πριν την έναρξη του 31^{ου} συνεδρίου.

29^ο (1995) Συνέδριο ΑΔΕΔΥ : Στοιχεία του συνεδρίου και εκλογικά αποτελέσματα

Το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα την περίοδο από 27-11-1995 μέχρι 30-11-1995, έλαβαν μέρος 596 αντιπρόσωποι από οργανώσεις – μέλη της ΑΔΕΔΥ εκπροσωπώντας περίπου 220.000 ψηφίσαντες και γύρω στα 300.000 εγγεγραμμένα μέλη .

¹⁷⁵¹ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ. 71

¹⁷⁵² Το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε πριν από το τακτικό 31^{ου} Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ στον ίδιο χώρο και έλαβε αποφάσεις για τροποποιήσεις στο μέχρι τότε ισχύον καταστατικό της οργάνωσης .

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 29^{ΟΥ} ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΔΕΔΥ

ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ	ΨΗΦΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΥΝΑΜΗ ΠΑΡΑΤΑΞΕΩΝ	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ Γ.Σ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε
ΠΑΣΚ-ΔΥ ¹⁷⁵³	296	50,52 %	43	9
ΔΑΚΕ-ΔΤ ¹⁷⁵⁴	187	31,29%	27	5
ΔΗΜΟΣΙΟΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ¹⁷⁵⁵	44	7,5%	6	1
ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ¹⁷⁵⁶	57	8,2%	7	2
ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ¹⁷⁵⁷	12	2,4%	2	0

Κωδικοποίηση των σημαντικότερων αιτημάτων αιχμής της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Αιχμή των κινητοποιήσεων της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. αυτή την περίοδο αποτέλεσαν, το ζήτημα των εκτάκτων, η προστασία και αναβάθμιση των αποδοχών των εργαζομένων, τα προβλήματα της Δημόσιας Διοίκησης, τα προβλήματα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και οι Συλλογικές Διαπραγματεύσεις.

Ειδικότερα,

Για το ζήτημα των **εκτάκτων** η λύση κατά την ΑΔΕΔΥ θα ήταν η μονιμοποίηση των εκτάκτων αορίστου χρόνου, η πρόσληψη εκτάκτων μόνο για εποχιακές και έκτακτες ανάγκες, η τήρηση των διαδικασιών που θεσμοθέτησε ο νέος νόμος για τις προσλήψεις των εκτάκτων»¹⁷⁵⁸. Οι θέσεις αυτές αποτελούν βασικές θέσεις και στόχους της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. Προτείνει να σταματήσουν οριστικά οι ρουσφετολογικές πολιτικές προσλήψεων και να αντικειμενικοποιηθούν οι υπηρεσιακές μεταβολές.

Βασικό αίτημα του συνδικαλιστικού κινήματος ήταν η αλλαγή του συγκεκριμένου **Βαθμολογίου** με βάση και τις αρχές που είχε ψηφίσει και το 28ο Συνέδριο. Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. ζήτησε ουσιαστικό διάλογο. Ο διάλογος όμως εκτιμά ότι

¹⁷⁵³ Παράταξη προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ

¹⁷⁵⁴ Παράταξη προσκείμενη στην ΝΔ

¹⁷⁵⁵ Παράταξη προσκείμενη στο ΚΚΕ

¹⁷⁵⁶ Παράταξη προσκείμενη στον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ και ανεξάρτητοι συνδικαλιστές

¹⁷⁵⁷ Παράταξη στον χώρο της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς

¹⁷⁵⁸ 29^Ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ. 18

δεν έγινε, με αποτέλεσμα το Βαθμολόγιο να ψηφιστεί όπως-όπως χωρίς μέχρι σήμερα να έχουν αντιμετωπιστεί τα προβλήματα που η οργάνωση έχει επισημάνει.

Πάγια θέση του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος ήταν και είναι η θεσμοθέτηση ενός νέου **Υπαλληλικού Κώδικα** που θα αντιμετωπίζει με σύγχρονο και δημοκρατικό πνεύμα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Δημοσίων Υπαλλήλων. Ταυτόχρονα, όπως τονίζει ως Α.Δ.Ε.Δ.Υ, ο Υπαλληλικός Κώδικας δεν πρέπει να περιοριστεί σε μια απλή κωδικοποίηση των υπάρχουσών διατάξεων αλλά να αντιμετωπίσει από μηδενική βάση όλα τα σημαντικά θέματα. Ο νέος Υπαλληλικός Κώδικας δυστυχώς, όπως επισημαίνει η οργάνωση, έχει παρόμοια πορεία με το Γιοφύρι της Άρτας και πρέπει να υπάρξει συγκεκριμένη δέσμευση και χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή του.

Ειδικότερα, οι θέσεις και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή για την **Δημόσια Διοίκηση:** ¹⁷⁵⁹

Στα πλαίσια μιας γενικής συνολικής πολιτικής τοποθέτησης της ΑΔΕΔΥ στην ανάγκη αλλαγών και μεταρρυθμίσεων την περίοδο αυτή επισημαίνει¹⁷⁶⁰ ότι η ριζική μεταρρύθμιση αποτελεί πλέον μια αναγκαιότητα που αναγνωρίζεται από όλους. Το πρόβλημα επισημαίνει ότι δεν είναι σε καμιά περίπτωση μόνο τεχνικό, οργανωτικό γιατί η Δ.Δ δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν ένας απομονωμένος θύλακας εξέλιξης που δρα έξω και πέρα από το κοινωνικό περιβάλλον, το πρόβλημα είναι κυρίως πολιτικό.

Οι Δημόσιες Υπηρεσίες θεωρεί ότι με τον εκσυγχρονισμό και τον εκδημοκρατισμό τους μπορεί και πρέπει να καταστούν παράγοντες της σταθερότητας και της διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης. Προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να υπάρξει αύξηση των κοινωνικών δαπανών για Παιδεία, Υγεία, Κοινωνική Ασφάλιση, Πρόνοια, Πολιτισμό και Περιβάλλον. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες να είναι σύγχρονες, δημοκρατικές, αποτελεσματικές, λειτουργικά ανεξάρτητες.

Να σταματήσουν οριστικά οι ρουσφετολογικές πολιτικές προσλήψεων και να αντικειμενικοποιηθούν οι υπηρεσιακές μεταβολές. Να γίνει αντιληπτό ότι η

¹⁷⁵⁹ 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ. 42- 43

¹⁷⁶⁰ ό.π.

αποδοτικότητα των Δημοσίων Υπηρεσιών είναι συνάρτηση της διοικητικής οργάνωσης και λειτουργίας, των συνθηκών εργασίας και του ύψους των αμοιβών.

Το θέμα των αναγκαίων θέσεων εργασίας μιας υπηρεσίας δεν είναι και δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται υποκειμενικά και αυθαίρετα. Πρέπει να είναι αποτέλεσμα μιας επιστημονικής καταγραφής αναγκαίων θέσεων εργασίας και προσωπικού. Στα πλαίσια αυτά η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι μπορεί να αντιμετωπιστούν τυχόν προβλήματα μη ορθολογικής κατανομής του προσωπικού με βάση πάντα τους νέους Οργανισμούς.

Η **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση**, με την προϋπόθεση ότι θα γίνουν δεκτές οι θέσεις της ΑΔΕΔΥ, μπορεί να συμβάλλει θετικά στον εκδημοκρατισμό του διοικητικού συστήματος, στην αλλαγή του μοντέλου άσκησης της εξουσίας. Στην αποκέντρωση της κεντρικής διοίκησης¹⁷⁶¹.

Η ΑΔΕΔΥ προβάλλει¹⁷⁶² την ανάγκη για **μισθολογική** ενίσχυση των δημοσίων υπαλλήλων καθώς όπως επισημαίνει την προηγούμενη τριετία οι μισθολογικές απώλειες ξεπέρασαν το 45%, υπήρξε μια έξαρση επίσης της επιδοματικής πολιτικής, οι φορολογικές αλλαγές που έγιναν από την κυβέρνηση αυτή, παρά κάποιες οριακές βελτιώσεις, δεν ικανοποιούν τα αιτήματα του συνδικαλιστικού κινήματος και δεν αποκαθιστούν φορολογική δικαιοσύνη.

Στο ζήτημα του **ασφαλιστικού- συνταξιοδοτικού** η ΑΔΕΔΥ απαιτεί¹⁷⁶³ να τηρήσει η κυβέρνηση τις υποσχέσεις της για κατάργηση των “αντισφαλιστικών” νόμων της ΝΔ.

Στο ζήτημα των **συνδικαλιστικών δικαιωμάτων** η ΑΔΕΔΥ θεωρεί¹⁷⁶⁴ ότι ο ν. 2356/1995, παρόλο που κατήργησε τις αντεργατικές ρυθμίσεις του ν. 1915, δεν αντιμετώπισε το θέμα των περιορισμών για προσφυγή στην απεργία και το θέμα των συνδικαλιστικών αδειών.

¹⁷⁶¹ ό.π.

¹⁷⁶² 29^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ.10-13

¹⁷⁶³ ό. π., σ.20-21

¹⁷⁶⁴ ό. π., σ.20-21

Τέλος παραμένει πάγιο αίτημα η επικύρωση των διεθνών Συμβάσεων 151 και 154 και η επέκταση στους εργαζόμενους στο δημόσιο του δικαιώματος **συλλογικής διαπραγμάτευσης**.

30^ο (1998) Συνέδριο ΑΔΕΔΥ : Στοιχεία του συνεδρίου και εκλογικά αποτελέσματα

Το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα την περίοδο από 23-11-1998 μέχρι 26-11-1998, έλαβαν μέρος 661 αντιπρόσωποι από οργανώσεις –μέλη της ΑΔΕΔΥ εκπροσωπώντας περίπου 240.000 ψηφίσαντες και γύρω στα 320.000 εγγεγραμμένα μέλη .

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 30^{ΟΥ} ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΔΕΔΥ

ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ	ΨΗΦΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΥΝΑΜΗ ΠΑΡΑΤΑΞΕΩΝ	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ Γ.Σ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε
ΠΑΣΚ-ΔΥ	322	51,68%	44	9
ΔΑΚ-ΔΥ	169	21,12%	23	4
ΔΗΜΟΣΙΟΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	61	9,80%	8	2
ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	54	8,98%	8	2
ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ	17	2,72%	2	0

Η ΠΑΣΚΕ στο 85μελές Γεν. Συμβούλιο διατηρεί για μια ψήφο την απόλυτη πλειοψηφία και στην 17μελή ΕΕ έλαβε, ύστερα από κλήρωση, 9 έδρες.

Κωδικοποίηση των σημαντικότερων αιτημάτων αιχμής της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Τη θεματολογία της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή συγκροτούσαν τα παρακάτω αιτήματα –στόχοι¹⁷⁶⁵ :

¹⁷⁶⁵ 30^Ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ. 77-78

Αγώνας για :

- Καθιέρωση ενός νέου μισθολογίου,
- Θέσπιση συστήματος συλλογικής διαπραγμάτευσης,
- Επεξεργασία του νέου Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα
- Άλλη προσέγγιση στο θεσμό των Υπηρεσιακών Συμβουλίων
- Διαμόρφωση νέου συστήματος αξιολόγησης
- Επέκταση και περιφρούρηση του ν. 2190 για τις προσλήψεις
- Στον τομέα των εργασιακών σχέσεων επιδίωξη για ύπαρξη μιας εργασιακής σχέσης στο Δημόσιο, αυτή του μόνιμου Δημοσίου Υπαλλήλου και αντίθεση στις κυβερνητικές προσπάθειες εισαγωγής της μερικής απασχόλησης στη Δημόσια Διοίκηση.
- Επιμόρφωση του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης, βελτίωση των μηχανισμών και ενίσχυση των πόρων που είναι απαραίτητοι
- Ενίσχυση των υποδομών, του εκσυγχρονισμού και της μηχανοργάνωσης με την είσοδο των νέων τεχνολογιών στη Δημόσια Διοίκηση.

Ειδικότερα:

- Αξιοκρατικό αντικειμενικό σύστημα προσλήψεων- προσλήψεις με βάση τις ανάγκες- εξειδικευμένο προσωπικό
- Θεσμοί αξιοκρατίας, διαφάνειας στις υπηρεσιακές μεταβολές σύμφωνα με τις προτάσεις της οργάνωσης για το νέο Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα και το Βαθμολόγιο
- Νέα σύνθεση Υπηρεσιακών Συμβουλίων, που θα διασφαλίζει την ανεξαρτησία τους με βάση την πρόταση για 2 εκπροσώπους της Διοίκησης, 2 αιρετούς εκπροσώπους των εργαζομένων, 1 μέλος κοινής αποδοχής
- Θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων επιλογής προϊσταμένων
- Μοριοποίηση συστήματος μετακινήσεων
- Σύνδεση βαθμού με καθήκοντα
- Ορθολογική κατανομή προσωπικού μέσα από εθελοντικές μετατάξεις στη βάση των αναγκών και των κενών θέσεων
- Σύγχρονο πλαίσιο δικαιωμάτων – υποχρεώσεων με το νέο Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί¹⁷⁶⁶ ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, με την προϋπόθεση ότι θα γίνουν αποδεκτές οι θέσεις της ΑΔΕΔΥ για το θεσμό και τη συμπλήρωση του και αν αντιμετωπισθούν τα προβλήματα του προσωπικού μπορεί να συμβάλλει θετικά στον εκδημοκρατισμό του διοικητικού συστήματος, στην αλλαγή του μοντέλου άσκησης της εξουσίας, στην προώθηση της ενεργού συμμετοχής του πολίτη στα τοπικά θέματα που άμεσα τον αφορούν αλλά και στην αποκέντρωση της εξουσίας της Κεντρικής Διοίκησης.

Κύριο χαρακτηριστικό της αποκέντρωσης θεωρεί ότι πρέπει να είναι η ανακατανομή των εξουσιών λήψης των αποφάσεων ανάμεσα στην Κεντρική Διοίκηση και στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και συνεπώς μεγαλύτερη εξουσία σε τοπικό επίπεδο. Η αποκέντρωση παραπέρα πρέπει να σχετίζεται με θετικές δραστηριότητες όπως, βελτίωση της αποτελεσματικότητας, μείωση κόστους παραγωγής των προσφερόμενων τοπικών υπηρεσιών και αγαθών καθώς και αύξηση της συμμετοχής των δημοτών στα τοπικά ζητήματα. Προτείνει να γίνουν θεσμικές αλλαγές με τις οποίες θα διασφαλίζεται και θα ενισχύεται η ενεργητική συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων και στον έλεγχο της εκτέλεσής τους όπως επίσης και να διασφαλίζεται η αρχή της διαφάνειας, της πρόσβασης του πολίτη στη Διοίκηση, του σεβασμού των οργάνων της Δ.Δ στον πολίτη, της συμμετοχής των εργαζομένων στις αποφάσεις που τους αφορούν¹⁷⁶⁷.

31° (2001) Συνέδριο ΑΔΕΔΥ : Στοιχεία του συνεδρίου και εκλογικά αποτελέσματα

Το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα την περίοδο από 21-11-2001 μέχρι 23-11-2001, έλαβαν μέρος 684 αντιπρόσωποι από οργανώσεις –μέλη της ΑΔΕΔΥ εκ των οποίων ψήφισαν 674 αντιπρόσωποι.

Του «Τακτικού» Συνεδρίου προηγήθηκε «Οργανωτικό –Καταστατικό» Συνέδριο.

¹⁷⁶⁶ 30^ο Συνέδριο ΑΔΕΔΥ- Αποφάσεις, σ..43

¹⁷⁶⁷ ό.π. σ.43

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 31^{ΟΥ} ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΔΕΔΥ

ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ	ΨΗΦΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΔΥΝΑΜΗ ΠΑΡΑΤΑΞΕΩΝ	ΕΔΡΕΣ ΣΤΟ Γ.Σ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Ε.Ε
ΠΑΣΚ-ΔΥ	328	48,73%	42	9
ΔΑΚ-ΔΥ	177	26,30%	22	5
ΔΗΜΟΣΙΟΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	86	12,80%	11	2
ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	55	8,17%	7	1
ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ	27	4,00%	3	0

Κωδικοποίηση των σημαντικότερων αιτημάτων αιχμής της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

- Η εισοδηματική πολιτική¹⁷⁶⁸ για τους δημοσίου υπαλλήλους (για αυξήσεις που υπερέχουν της παραγωγικότητας, προκειμένου να βελτιωθεί το μερίδιο των εργαζομένων στο Δημόσιο) και το φορολογικό
- Το ασφαλιστικό¹⁷⁶⁹,
- Οι κυβερνητικές πολιτικές στον τομέα των εργασιακών σχέσεων¹⁷⁷⁰,
- Οι κυβερνητικές πολιτικές περιορισμένης χρηματοδότησης στους τομείς της υγείας, παιδείας, πρόνοιας¹⁷⁷¹,
- Η πραγματικότητα στη Δημόσια Διοίκηση, τη λειτουργία του Κράτους και των θεσμών, το πελατειακό σύστημα¹⁷⁷² που μειώνουν την αποτελεσματικότητα του Δημοσίου Τομέα, συρρικνώνουν το ρόλο του στην

¹⁷⁶⁸ Αποστολόπουλος Τ.-Κορυφίδης Χ, (2004), Τόμος Β, σ.449-450

¹⁷⁶⁹ ό.π. σ.451-455

¹⁷⁷⁰ ό.π. σ.447

¹⁷⁷¹ ό.π., σ.435

¹⁷⁷² ό.π., σ.447

αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων όσο και την εμπιστοσύνη του πολίτη απέναντι στους θεσμούς.

- Η προώθηση ελαστικών εργασιακών σχέσεων και ενοικίασης εργαζομένων
- Η πολιτική των εκχωρήσεων σε ιδιώτες λειτουργιών της Δημόσιας Διοίκησης με ιδιωτικοποιήσεις και μετατροπές της νομικής μορφής δημοσίων οργανισμών και υπηρεσιών
- Το διαχρονικό αίτημα για αποκέντρωση, για ανάπτυξη ενός σύγχρονου αυτοδιοικητικού μοντέλου σε πρώτο, δεύτερο , τρίτο βαθμό.
- Το ζήτημα του «ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ» για τους δημοσίους υπαλλήλους,
- Το ζήτημα του οικογενειακού επιδόματος ,

Ειδικότερα η ΑΔΕΔΥ καταθέτει προτάσεις για:

- Διατήρηση και αναβάθμιση των δημόσιων υπηρεσιών
- Αύξηση των πόρων και ιδιαίτερα όσων αναφέρονται στα κοινωνικά δικαιώματα, μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων για την αποτελεσματική λειτουργία κάθε φορέα Διοίκησης -Αυτοδιοίκησης
- Καθιέρωση, με τρόπο αντικειμενικό και προς όφελος της αποκέντρωσης και της ισομερούς ανάπτυξης, του νέου διοικητικού μοντέλου της χώρας (Κεντρική Διοίκηση, Περιφερειακή Διοίκηση, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Τοπική Αυτοδιοίκηση).
- Αναβάθμιση του ανθρωπίνου δυναμικού, αντικειμενικό σύστημα προσλήψεων, αξιοκρατική στελέχωση των Υπηρεσιών,
- Αντικειμενικοποίηση των υπηρεσιακών μεταβολών,
- Ανεξάρτητα υπηρεσιακά συμβούλια,
- Ενιαία μόνιμη σχέση εργασίας, κατάργηση του νόμου για την μερική απασχόληση, επέκταση της οδηγίας της ΕΕ για τους εργαζόμενους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και για τους εργαζόμενους στο δημόσιο
- Αύξηση δαπανών για επιμόρφωση –κατάρτιση.
- Προγραμματισμός λειτουργίας και δράσεων των δημόσιων υπηρεσιών με διαδικασία και σύστημα δημοκρατικού προγραμματισμού. Οι σχετικές ρυθμίσεις που υπάρχουν για τον τρόπο στελέχωσης, με δεδομένες τις αυθαιρεσίες και την αναξιοκρατία και η διατήρηση της σύνθεσης των υπηρεσιακών συμβουλίων με τη σημερινή μορφή, φαλκιδεύουν κάθε

προσπάθεια αξιοκρατικής στελέχωσης και δίνουν τη δυνατότητα αυθαίρετων παρεμβάσεων.

Η ΑΔΕΔΥ προτείνει μια σύγχρονη και εξελισσόμενη μεικτή οικονομία με σαφείς κοινωνικούς προσανατολισμούς και επίκεντρο τον άνθρωπο, κράτος ουσιαστικό και αποτελεσματικό. Η παρέμβασή του δεν πρέπει να περιορίζεται στον στρατηγικό προγραμματισμό και στα έργα υποδομής αλλά και να επεκτείνεται εκεί που οι νόμοι της αγοράς λειτουργούν σε βάρος των λαϊκών στρωμάτων, αναπτυξιακή πολιτική με στόχο τη συνεχή αύξηση των ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας

Καθιέρωση νέου μισθολογίου. Στόχος η σύγκλιση με μισθούς ΕΕ. Ειδικότερα: μισθολογικές αυξήσεις που πρέπει να διαμορφώνονται με βάση το ρυθμό αύξησης της Εθνικής παραγωγικότητας σε συνάρτηση με την εξέλιξη στην κατανομή του Εθνικού εισοδήματος.

Προστασία των μισθών από άδικες μισθολογικές σχέσεις μεταξύ υψηλόβαθμων (διευθυντικές βαθμίδες) και χαμηλόβαθμων που δρουν υπονομευτικά για το σύστημα αμοιβών.

Αποκλεισμός προσαρμογής των μισθολογικών πρακτικών στην ατομική σύνδεση αμοιβής και παραγωγικότητας. Στα πλαίσια της επεξεργασίας και διαπραγμάτευσης του νέου μισθολογίου η ΑΔΕΔΥ αντιπροτείνει την εισαγωγή ενθαρρυντικού συστήματος, χωρίς υποκατάσταση των συλλογικών σχέσεων, κατάργηση ή μείωση άλλων δικαιωμάτων, σύνδεση με πρακτικές πίεσης στην εργασία, ως αποτέλεσμα των κλαδικών συλλογικών συμβάσεων και στο έδαφος γενικών αρχών και στόχων, που δεν θα παραπέμπουν σε ατομική σύνδεση αμοιβής και παραγωγικότητας. Μισθολογικές αυξήσεις που πρέπει να διαμορφώνονται με βάση το ρυθμό αύξησης της Εθνικής παραγωγικότητας σε συνάρτηση με την εξέλιξη στην κατανομή του εθνικού εισοδήματος. Χορήγηση οικογενειακού επιδόματος και στους δύο συζύγους, άμεση καταβολή των αναδρομικών

Αλλαγές στο φορολογικό σύστημα με δίκαιη κατανομή του Εθνικού εισοδήματος και των φορολογικών βαρών.

Για την ΑΔΕΔΥ έχει καταστεί φανερό ότι η εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών και η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος συναρτήθηκε και συνδέθηκε άμεσα με ισοπεδωτικές και αντιλαϊκές φορολογίες.

Ειδικότερες προτάσεις ΑΔΕΔΥ για το φορολογικό :

- ανατροπή της σημερινής αναλογίας έμμεσων και άμεσων φόρων υπέρ των άμεσων
- απλό και κατανοητό για τους πολίτες φορολογικό σύστημα
- αύξηση του αφορολόγητου, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, αύξηση της φορολογίας στα υψηλά εισοδήματα, στα είδη πολυτελείας κλπ
- εισαγωγή πράσινου και οικολογικού φόρου σε εργοστάσια, επενδύσεις

Ειδικότερες προτάσεις ΑΔΕΔΥ για το ασφαλιστικό –συνταξιοδοτικό:

- Η διατήρηση και διεύρυνση του κοινωνικού και δημόσιου χαρακτήρα της ασφάλισης.
- Η εξασφάλιση της υποχρεωτικότητας και της καθολικότητας της επικουρικής ασφάλισης, δηλαδή του χαρακτήρα που έχει σήμερα.
- Η αποτροπή της εκχώρησης μέρους της κοινωνικής ασφάλισης στην ιδιωτική κερδοσκοπική ασφάλιση.
- Η εξάλειψη των αδικιών και η βελτίωση των παροχών και ειδικότερα του επιπέδου των συντάξεων.
- Θεωρεί ότι δεν υπάρχει κανένα περιθώριο και επομένως δεν μπορούμε να συζητήσουμε τα ενδεχόμενα της αύξησης των ορίων ηλικίας για συνταξιοδότηση, της αύξησης των εισφορών ,της μείωσης των συντάξεων. Αντίθετα θεωρεί ότι απαιτούνται διορθώσεις και εξάλειψη των αδικιών που δημιούργησε η εφαρμογή των νόμων της περιόδου 1990-1992.
- Οι πυλώνες της κοινωνικής ασφάλισης κατά την ΑΔΕΔΥ είναι δύο, η κύρια και η επικουρική και η ιδιωτική ασφάλιση δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσει την κοινωνική και σε κανένα ποσοστό.
- Η αναμόρφωση του συστήματος και η εξασφάλιση της βιωσιμότητας του προϋποθέτει την αντιμετώπιση όλων των αιτιών που δημιούργησαν τα σημερινά προβλήματα. Χωρίς την ανάληψη από το κράτος των ευθυνών

του και των υποχρεώσεων του δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμο σύστημα στο μέλλον. Οι ευθύνες αυτές εκτιμά ότι είναι διαχρονικές και διακομματικές, σε ότι αφορά τα κόμματα που έχουν χειριστεί τα θέματα σε κυβερνητικό επίπεδο.

- Η θεσμοθέτηση της γνήσιας και καθολικής τριμερούς χρηματοδότησης αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη ενός δημοσίου - κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, που θα πρέπει να συνδυαστεί με μια γενναία φορολογική μεταρρύθμιση.
- Η διοικητική και οργανωτική αναδιάρθρωση των Ταμείων κρίνονται απόλυτα αναγκαίες, έτσι ώστε να επανέλθει η πλειοψηφία των διοικήσεων σε εκείνους που συνεισφέρουν στα Ταμεία.
- Παράλληλα, όμως να εξασφαλιστεί μια σύγχρονη λειτουργία με στόχο την πάταξη της εισφοροδιαφυγής, τον έλεγχο των δαπανών και τη σωστή αξιοποίηση των πόρων και της περιουσίας των Ταμείων.
- Η εξάλειψη της ανεργίας που αποτελεί τη χειρότερη μορφή κοινωνικής αδικίας θα πρέπει να αποτελέσει βασική υποχρέωση και προτεραιότητα της Πολιτείας.
- Η διατήρηση της ανεργίας στα σημερινά επίπεδα δημιουργεί μεγάλες απώλειες στο ασφαλιστικό σύστημα και ευθύνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό για τη δυσμενή εξέλιξη της αριθμητικής σχέσης ασφαλισμένων - συνταξιούχων.

Με δεδομένες τις πιέσεις που θα δεχθεί το σύστημα τα επόμενα χρόνια από τις δημογραφικές εξελίξεις αλλά και τις νέες μορφές απασχόλησης, η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι πρέπει να αναζητηθούν νέες πηγές χρηματοδότησης, μέσα από την άμεση φορολογία των υψηλών εισοδημάτων αλλά και τη διεύρυνση της ασφαλιστικής βάσης προς την πλευρά των επιχειρήσεων εντάσεως κεφαλαίου.

Όλα τα παραπάνω εκτιμά μπορούν να αποτελέσουν τη βάση ενός διαλόγου που θα πρέπει να έχει διάρκεια, με απόλυτα καθορισμένο πλαίσιο και βήματα.

Μοντέλα ασφάλισης που αγνοούν την ελληνική πραγματικότητα, το γεγονός για παράδειγμα ότι μέχρι πριν 18 χρόνια ο μισός ενεργός πληθυσμός και μέχρι πριν 4 χρόνια το 1/3 ήταν ανασφάλιστος, με ευθύνη της πολιτείας, δεν μπορούν να αποτελέσουν βάση για οποιοδήποτε διάλογο. Σενάρια που φαίνεται να

παραγνωρίζουν ότι ο μέσος όρος ζωής σε ορισμένα επαγγέλματα είναι τα 62 χρόνια βρίσκονται μακριά από τον χαρακτήρα που θα πρέπει να έχει η κοινωνική ασφάλιση.

Προτείνει ακόμη:

- Κύρια σύνταξη για όλους τους εργαζόμενους που να αντιστοιχεί στο 80% των συντάξιμων αποδοχών του τελευταίου πριν την αναχώρηση μήνα ,για 35 χρόνια ασφάλισης. Επαναφορά για όλες τις κατηγορίες των 35 ως τρόπου υπολογισμού των συντάξεων.
- Καταβολή επικουρικής σύνταξης από το Τ.Ε.Α.Δ.Υ τουλάχιστον στο 20% των συντάξιμων αποδοχών για 35 χρόνια ασφάλισης . Βελτίωση των αποδοχών πάνω από το 20% ανάλογα με τις δυνατότητες του ταμείου . Διατήρηση και αναβάθμιση των παροχών του ΜΤΠΥ καθώς και των άλλων Ταμείων που καλύπτουν επιμέρους κλάδους εργαζομένων στο Δημόσιο.
- Ένταξη στις συντάξιμες αποδοχές των γενικών επιδομάτων με ενσωμάτωση τους στις βασικές αποδοχές, χωρίς αλλαγή του τρόπου υπολογισμού της σύνταξης.
- Διαμόρφωση των κατώτερων ορίων συντάξεων για τους νέους συνταξιούχους στα αντίστοιχα όρια του ΙΚΑ και των άλλων Ταμείων των μισθωτών.
- Χορήγηση σύνταξης στα 35 χρόνια χωρίς όριο ηλικίας
- Κατάργηση του 65ου έτους ως γενικού ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση και διατήρηση του μόνο ως ανωτέρω ορίου.
- Κατάργηση των διαχωριστικών γραμμών σε ότι αφορά τα όρια ηλικίας (πριν και μετά το 1983 ,πριν και μετά το 1997 ή το 1993) και σταδιακή προσαρμογή σε τελικά όρια με εξάλειψη των αδικιών που υπάρχουν σήμερα.
- Η διατήρηση και διερεύνηση του κοινωνικού και δημοσίου χαρακτήρα της ασφάλισης.
- Η εξασφάλιση της υποχρεωτικότητας και της καθολικότητας της επικουρικής ασφάλισης δηλαδή του χαρακτήρα που έχει σήμερα.
- Η αποτροπή της εκχώρησης μέρους της κοινωνικής ασφάλισης στην ιδιωτική κερδοσκοπική ασφάλιση.

- Η εξάλειψη των αδικιών και η βελτίωση των παροχών και ειδικότερα του επιπέδου των συντάξεων.

Θεωρεί, τέλος, ότι η ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων στο Δημόσιο στην εργασία τους είναι ώρα να αναχθεί σε θέμα ύψιστης προτεραιότητας από την ΑΔΕΔΥ. Στο στόχο αυτό πρέπει να απαιτήσουμε την εναρμόνιση της νομοθεσίας και να αντιμετωπίσουμε το φαινόμενο της μη εφαρμογής τους στην πράξη.

Ιδιαίτερο βάρος απαιτείται να δοθεί από την ΑΔΕΔΥ στα ακόλουθα ζητήματα:

Την αναβάθμιση του Δημόσιου Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφαλείας, τη Στελέχωση του και οργάνωση των :

- Τμήματος Επιθεωρήσεων
- Δικτύου γιατρών εργασίας και τεχνικών ασφαλείας
- Λειτουργία των προβλεπόμενων επιτροπών
- Ενημέρωση και εκπαίδευση εργαζομένων
- Δημιουργία Εθνικού Συμβουλίου Ασφαλείας και Υγείας στην εργασία.

Οι θέσεις και οι προτάσεις της ΑΔΕΔΥ επιδιώκουν και προσδοκούν να αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης, προβληματισμού και διαλόγου.

Η ΑΔΕΔΥ προτάσσει τον δικό της λόγο για μια προοδευτική πορεία, για μια πιο δίκαιη, πιο ανθρώπινη κοινωνία για τον άνθρωπο της εργασίας.

3.4.6. Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.

Καταγραφή ανά έτος

1993- Εκλογικό έτος

Πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές την 10/10/1993 τις οποίες κερδίζει το ΠΑΣΟΚ σχηματίζοντας αυτοδύναμη κυβέρνηση.

10-13/12/1993 – πραγματοποίηση μαζί με ΓΣΣΕ κοινών εκδηλώσεων για το θέμα «των αντιδραστικών επιλογών της “Λευκής Βίβλου”».

20/12/1993 – δίωρη στάση - παναθηναϊκή συγκέντρωση σε θέατρο Αθήνας για εισοδηματική πολιτική 1994 με βασικό σύνθημα “όχι άλλες απώλειες”.

1994

4/2/1994 - τρίωρη στάση και συγκέντρωση στους χώρους δουλειάς με αιτήματα: όχι στην μείωση εισοδήματος, όχι στην διαιώνιση πελατειακών σχέσεων σε δημόσια διοίκηση, όχι στην υποβάθμιση και αιφνιδιασμό του συνδικαλιστικού κινήματος, ριζική φορολογική μεταρρύθμιση.

Εκτιμήσεις ΑΔΕΔΥ ότι η κομματικοποίηση εντείνεται, οι πελατειακές σχέσεις διαιωνίζονται, ο υπάλληλος συνθλίβεται, ο πολίτης ταλαιπωρείται.

Η περίοδος «10-30 Νοεμβρίου 1994» ορίζεται από την ΑΔΕΔΥ ως εικοσαήμερο αγωνιστικής παρέμβασης με παρεμβάσεις, συγκεντρώσεις, παραστάσεις, διαμαρτυρίες για την προώθηση του διεκδικητικού πλαισίου και αντίδραση στα συνεχή «σταθεροποιητικά προγράμματα λιτότητας».

24/11/1994 – 24ωρη απεργία - συγκέντρωση στην Αθήνα

14/12/1994 – 4ωρη στάση εργασίας την ίδια μέρα που η ΓΣΕΕ πραγματοποιεί 24ωρη απεργία και κοινή συγκέντρωση σε πλ. Κάνιγγος

1995

30/5/1995 – 24ωρη απεργία- καταγγελία ΑΔΕΔΥ για συνεχή εξαετή λιτότητα, αίτημα για χορήγηση αναδρομικών 18.000 δρχ, για προβλήματα σε Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, για δυνατότητα συλλογικών διαπραγματεύσεων, για ιδιωτικοποιήσεις και για εκχώρηση αρμοδιοτήτων σε ιδιωτικό τομέα.

14/11/1995 – τρίωρη παναττική στάση εργασίας και συγκέντρωση σε θέατρο Αθηνών εν όψει της κατάθεσης του Προϋπολογισμού 1996 και για την “επταετία” λιτότητας. Απόφαση ΑΔΕΔΥ για κοινές παρεμβάσεις με ΓΣΕΕ

23/11/1995 – κοινό συλλαλητήριο με ΑΔΕΔΥ –ΓΣΕΕ

Το έτος αυτό πραγματοποιήθηκε το 29° Συνέδριο της ΑΔΕΔΥ.

1996 - Εκλογικό έτος

3/4/96- ημέρα δράσης και διαμαρτυρίας με συγκεντρώσεις, έκδοση ψηφισμάτων και παραστάσεις σε Αθήνα και πανελλαδικά με θέματα περιόδου : οικονομική αναβάθμιση δημοσίων υπαλλήλων, νέο μισθολόγιο, καθιέρωση συλλογικών Διαπραγματεύσεων, εκσυγχρονισμός –αναβάθμιση δημόσιας διοίκησης.

Πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές την 22/9/1996 τις οποίες κερδίζει το ΠΑΣΟΚ σχηματίζοντας αυτοδύναμη κυβέρνηση.

28/11/96- 24ωρη απεργία ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ ενάντια σε λιτότητα – συγκέντρωση σε πλατεία Κάνιγγος

17/12/96 – 24ωρη απεργία ως απάντηση στο μισθολόγιο «λιτότητας» - συγκέντρωση έξω από γραφεία ΑΔΕΔΥ.

Κατάθεση από ΑΔΕΔΥ μέσα στο έτος αυτό πλήθους αναλυτικών προτάσεων σε πολλά θεματικά πεδία.

1997

3-4/2/97- 48ωρη απεργία με βασικά αιτήματα: όχι στο μισθολόγιο λιτότητας, συλλογικές συμβάσεις, αναβάθμιση δημόσιας διοίκησης, δίκαιο φορολογικό σύστημα.

25/2/97 – 24ωρη απεργία την πρώτη μέρα συζήτησης του μισθολογίου στη Βουλή

26/5/97 – ημέρα πανευρωπαϊκής κινητοποίησης μετά από απόφαση της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας (C.E.S) για την προώθηση των θέσεων των συνδικάτων εν όψει της διακυβερνητικής

23/10/97 – 4ωρη στάση εργασίας

25/11/97 – 24ωρη απεργία - αιτήματα ίδια με πρώτη απεργία έτους - συγκέντρωση σε γραφεία ΑΔΕΔΥ

18/12/97 – 24ωρη απεργία - αιτήματα ίδια με πρώτης απεργία έτους.

1998

9/4/98 – 24ωρη απεργία –με βασικό αίτημα την αντίδραση σε υποβάθμιση βιοτικού επιπέδου που γίνεται στο όνομα της ΟΝΕ

27/5/98 – 24ωρη απεργία - κοινή με ΓΣΕΕ - με βασικά αιτήματα: προστασία εισοδήματος, προτάσεις για Υπαλληλικό Κώδικα , άμεση ψήφιση νόμου Συλλογικών Διαπραγματεύσεων, αποτροπή ιδιωτικοποιήσεων, αποτροπή μερικής απασχόλησης, ασφαλιστικά, θέματα παιδείας.

1999

25/2/99 – τρίωρη παναθηναϊκή στάση - συγκέντρωση έξω από Γενικό Λογιστήριο του κράτους –βασικά αιτήματα: εισοδηματική πολιτική, φορολογική μεταρρύθμιση

Πραγματοποίηση των ακόλουθων απεργιακών δράσεων για υπαλλήλους Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των κεντρικών υπηρεσιών των υπουργείων.

1/10/99 – τρίωρη στάση –συγκέντρωση Στο Υπ. Εσωτερικών

7/10/99 – 24ωρη για τους παραπάνω

1/11/99 – τρίωρη στάση για τους παραπάνω

19/11/99 - τρίωρη στάση για τους παραπάνω

16/12/99 - στάση εργασίας –πρόταση ΑΔΕΔΥ για συνελεύσεις σε χώρους δουλειάς

21/12/99 – στάση εργασίας - συγκέντρωση σε θέατρο - αιτήματα όπως στην αρχή.

2000 - Εκλογικό έτος.

Πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές την 9 / 4 /2000 τις οποίες κερδίζει ξανά το ΠΑΣΟΚ σχηματίζοντας αυτοδύναμη κυβέρνηση.

9/5/2000 - τρίωρη Παναθηναϊκή στάση

10/10/2000 - 24ωρη κοινή απεργία με ΓΣΕΕ- εκτίμηση για συμμετοχή 60% - αιτήματα: πραγματικές αυξήσεις, νέο μισθολόγιο, δίκαιο φορολογικό σύστημα, ασφαλιστικά δικαιώματα.

28/11/2000 - 24ωρη απεργία -αιτήματα ίδια με παραπάνω

Για την επιτυχία της απεργίας αυτής πραγματοποιήθηκε στις 2-11-00 πανελλαδική οργανωτική σύσκεψη με τα προεδρεία ομοσπονδιών και των νομαρχιακών τμημάτων.

Έντονες κλαδικές κινητοποιήσεις το έτος αυτό από:

- ΠΟΕΔΗΝ 10^{ος} -2000
- ΠΟΕ-ΟΤΑ 11^{ος}-20 00
- Δικαστικούς υπαλλήλους

Μη επίτευξη συμφωνίας σε διαδικασία συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης - ΑΔΕΔΥ

2001

Είναι η χρονιά που κατετέθησαν οι κυβερνητικές προτάσεις για το ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό γνωστές ως προτάσεις «Γιαννίτση» που προέβλεπαν σημαντικές ανατροπές στο ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό καθεστώς των μισθωτών

και δημοσίων υπαλλήλων. Για την απόσυρση των προτάσεων αυτών πραγματοποιήθηκαν από ΑΔΕΔΥ και ΓΣΕΕ οι ακόλουθες απεργιακές δράσεις:

26/4/01 – 24ωρη απεργία

1/5/01 – 24ωρη απεργία

17/5/01 – 24ωρη απεργία

Πολύ μεγάλη συμμετοχή μισθωτών – μεγάλη συνδικαλιστική – πολιτική επιτυχία των συνδικαλιστικών οργανώσεων η πλήρη απόσυρση των προτάσεων «Γιαννίτση».

13/6/01 – Παναττική συγκέντρωση - αιτήματα: νέο μισθολόγιο, οικογενειακό επίδομα και στους δύο συζύγους, τροποποίηση θεσμικού πλαισίου για Συλλογικές Διαπραγματεύσεις, 35ωρο χωρίς μείωση αποδοχών, αξιοκρατία σε ΔΔ.

Μη επίτευξη συμφωνίας σε διαδικασία συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης - ΑΔΕΔΥ

2002

11/4/02 - 24ωρη απεργία με αιτήματα: μισθολογικά, συνταξιοδοτικά, απασχόληση, φορολογία, κοινωνικό κράτος, 35ετία.

29/5/02 - 24ωρη απεργία - συγκέντρωση σε Πλατεία Κοραή

5/12/02 – 24ωρη απεργία – ενάντια στη συνεχή λιτότητα, προστασία εισοδήματος - συγκέντρωση σε Πλατεία Κοραή

Μη επίτευξη συμφωνίας σε διαδικασία συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης - ΑΔΕΔΥ

2003

15/2/03 & 3/4/03 - ενεργή συμμετοχή ΑΔΕΔΥ στα αντιπολεμικά συλλαλητήρια για πόλεμο σε ΙΡΑΚ στο Σύνταγμα.

Επίσης, ενεργό συμμετοχή της ΑΔΕΔΥ στη δημιουργία του« Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ».

Επίσης, ενεργή συμμετοχή στην κινητοποίηση του Ναυπλίου **24 –25/1/03**

21/3/03 - στάση εργασίας και μέρα πανευρωπαϊκής δράσης των συνδικάτων - συγκέντρωση σε Πλατεία Συντάγματος

28/2/03 - στάση εργασίας από ΑΔΕΔΥ- ΟΛΜΕ- Δ.Ο.Υ και παναττική συγκέντρωση για την παιδεία

Επίσης, οργάνωση συγκεντρώσεων στη Σύνοδο Υπουργών Παιδείας 1-2/3/03

3/4/03 – 24ωρη απεργία - θεματολογία- αιτήματα: νέο μισθολόγιο, πραγματικές αυξήσεις, αναδρομικά οικογενειακού επιδόματος, βαρέα και ανθυγιεινά στο δημόσιο - συγκέντρωση σε πλατεία Κοραή.

8/5/03 – συνάντηση ΑΔΕΔΥ με Υπ Οικονομικών, μη συμφωνία για μισθολόγιο

19/5/03 - 24ωρη απεργία - αιτήματα όπως παραπάνω- Εκτίμηση ΑΔΕΔΥ για συμμετοχή συνολικά 60% .

20/6/03 – 24ωρη απεργία για διευκόλυνση συμμετοχής στις δράσεις που διοργανώνονται στην Θεσσαλονίκη στην “Αντι-Σύνοδο 20-22 Ιουνίου”.

6/9/03 – συγκέντρωση ΑΔΕΔΥ –ΓΣΕΕ σε Θεσσαλονίκη εν όψει ΔΕΘ

4/11/03 - 24ωρη απεργία –για μισθολόγιο και αιτήματα όπως παραπάνω

20/11/03- 24ωρη απεργία – συγκέντρωση σε Πλατεία Κλαυθμώνος - αιτήματα όπως παραπάνω

18/12/03 – συγκέντρωση σε πλατεία Κολοκοτρώνη για προϋπολογισμό

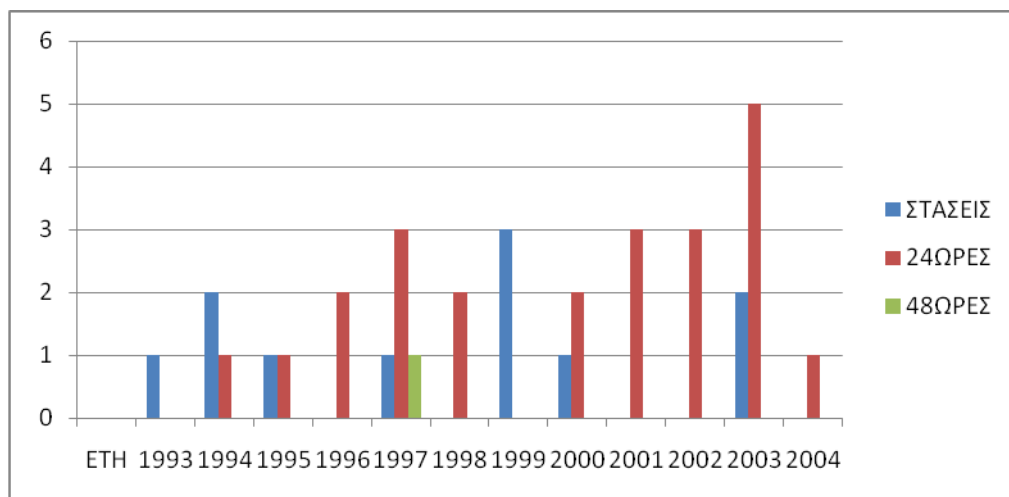
Μη επίτευξη συμφωνίας σε διαδικασία συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης - ΑΔΕΔΥ

2004 - Εκλογικό έτος.

23/1/2004 -24ωρη απεργία - για υγειονομικό προσωπικό ΙΚΑ

Πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές την 7/ 4 /2004

	ΣΤΑΣΕΙΣ	24ΩΡΕΣ	48ΩΡΕΣ
ΕΤΗ			
1993	1	0	0
1994	2	1	0
1995	1	1	0
1996	0	2	0
1997	1	3	1
1998	0	2	0
1999	3	0	0
2000	1	2	0
2001	0	3	0
2002	0	3	0
2003	2	5	0
2004	0	1	0

Η καταγραφή των απεργιακών δράσεων για το έτος 1993 ξεκινά από την ημερομηνία των βουλευτικών εκλογών και για το έτος 2004 σταματάει στην ημερομηνία των βουλευτικών εκλογών.

Ορισμένες γενικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα για τις απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1993-2004.

Στην εξεταζόμενη περίοδο 1993-2004 μπορούμε να παρατηρήσουμε την καταγραφή μιας σημαντικής απεργιακής υποχώρησης, τουλάχιστον μέχρι το 2000, σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο 1990-1993 διακυβέρνησης της ΝΔ¹⁷⁷³.

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται¹⁷⁷⁴ από σημαντική μείωση του αριθμού των απεργιών και των απεργών σε συνθήκες αποδυνάμωσης του ρόλου του συνδικαλισμού και υποβάθμισης της εργασίας, όπου διαφαίνεται πλέον έντονα ένα έλλειμμα της διεθνοποιημένης παρέμβασης των συνδικάτων στο σύνολο του ευρωπαϊκού χώρου¹⁷⁷⁵ με ταυτόχρονη την περίοδο εκείνη, αύξηση του βαθμού αυτονομίας του συνδικαλιστικού πεδίου από τις κυβερνητικές και κομματικές στρατηγικές.

Εκτιμούμε ότι η υποχώρηση αυτή σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο 1990-1993 διακυβέρνησης της ΝΔ σχετίζεται, αφενός με την ύπαρξη υψηλών προσδοκιών από τις κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ (τουλάχιστον μέχρι το 2000) που διατηρούσε η παράταξη που πλειοψηφούσε στα όργανα της ΑΔΕΔΥ (η ΠΑΣΚ-ΔΥ) και αφετέρου, με την συμπόρευση και συμφωνία τόσο της ΠΑΣΚ-ΔΥ όσο και της δεύτερης σε δύναμη παράταξης (ΔΑΚΕ-ΔΤ) με τους βασικούς στρατηγικούς στόχους που είχαν θέσει την περίοδο αυτή οι κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ («εκσυγχρονιστικό» πρόταγμα, ένταξη στην ΟΝΕ, ανάληψη Ολυμπιακών αγώνων κλπ) .

Παρόλα αυτά και παρά την καταγραφή εισαγωγής στοιχείων “κοινωνικής συναίνεσης”¹⁷⁷⁶, η ελληνική περίπτωση δεν φαίνεται¹⁷⁷⁷ να κατατάσσεται στις χώρες που κυριαρχεί το «συναινετικό κοινωνικό πρότυπο» αλλά εξακολουθεί να συμπεριλαμβάνεται στις χώρες του “συγκρουσιακού προτύπου”¹⁷⁷⁸.

Στη εξεταζόμενη περίοδο 1993-2004 πραγματοποιήθηκαν και απεργιακές δράσεις (στάσεις εργασίας και 24ωρες απεργίες) που επικεντρώνονταν, είτε σε επιμέρους περιοχές της χώρας (Νομούς), είτε σε επιμέρους εργασιακούς χώρους

¹⁷⁷³ Γ. Κουζής, (2007) σ. 239 πίνακας 10: «Αριθμός απεργιών, απεργιών και χαμένων ωρών εργασίας (1975-2003)

¹⁷⁷⁴ ό.π.

¹⁷⁷⁵ Α. Μοσχονάς, (2003)

¹⁷⁷⁶ ό.π., σ.221

¹⁷⁷⁷ ό.π.

¹⁷⁷⁸ ό.π., σ.228

(όπως π.χ η πραγματοποίηση το έτος 1999 μίας 24ωρης απεργίας και στάσεων εργασίας για τους υπαλλήλους Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των κεντρικών υπηρεσιών των υπουργείων).

3.5. Κυβερνητική περίοδος 2004 - 2009

3.5.1. Γενικό πολιτικό πλαίσιο περιόδου

Στις βουλευτικές εκλογές του 2004 (που έγιναν στις 7 Μαρτίου) τερματίστηκε η εντεκάχρονη κυβερνητική περίοδο του ΠΑΣΟΚ καθώς το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας με πρόεδρο τον Κ. Καραμανλή κέρδισε με ποσοστό 45,4%, λαμβάνοντας 165 έδρες στην βουλή, σχηματίζοντας έτσι αυτοδύναμη κυβέρνηση.

Το ΠΑΣΟΚ σε αυτές τις εκλογές έλαβε μέρος με αρχηγό του κόμματος τον Γ. Παπανδρέου, που είχε διαδεχθεί από τον Φεβρουάριο στην ηγεσία του κόμματος τον Κ. Σημίτη.

Η περίοδος από τις Βουλευτικές εκλογές του Μαρτίου και για το επόμενο εννεάμηνο αποδείχθηκε για την κυβέρνηση της ΝΔ μια περίοδος χάριτος¹⁷⁷⁹ κατά τη διάρκεια της οποίας παρατηρήθηκε περαιτέρω δημοσκοπική ενίσχυση για αυτήν και περαιτέρω αποδυνάμωση για το ΠΑΣΟΚ, καθώς το σοκ της ήττας και της απομάκρυνσης από την εξουσία που αυτό υπέστη, ήταν πολύ ισχυρό.

Η ΝΔ και ο πρωθυπουργός Κ.Καραμανλής διατήρησαν την πρωτοβουλία των κινήσεων και τον έλεγχο της πολιτικής ατζέντας μέχρι και το τέλος όλης αυτής της κυβερνητικής περιόδου. Επιπλέον, η επιλογή του νέου Προέδρου της Δημοκρατίας (12.12.04), συγκέντρωσε επίσης υψηλά ποσοστά αποδοχής και ενίσχυσε περαιτέρω την κυριαρχία του πρωθυπουργού και του κυβερνώντος κόμματος στην πολιτική σκηνή.

Η περίοδος που ακολούθησε τις Ευρωεκλογές, στις οποίες το κόμμα της ΝΔ όχι μόνο έλαβε την πρώτη θέση αλλά αύξησε σημαντικά, σε σύγκριση με τις βουλευτικές εκλογές του 2004 και την διαφορά του από το ΠΑΣΟΚ, υπήρξε και αυτή περίοδος περαιτέρω ενίσχυσης της ΝΔ, λόγω της έκτακτης και ανεπανάληπτης κοινωνικής ευφορίας που προκάλεσε η τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων. Το γεγονός αυτό, δημιούργησε μια ιδιότυπη «επίδραση συσπείρωσης»

¹⁷⁷⁹ Μαυρή Γ., *Πώς φθάσαμε στο εκλογικό αποτέλεσμα*, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 23/09/2007.

(rally-effect) γύρω από την κυβέρνηση και τον πρωθυπουργό, επιτρέποντας μια μεγάλη περίοδο κοινωνικής ειρήνης και ευφορίας¹⁷⁸⁰.

Ως κεντρική στρατηγική της κυβέρνησης αυτή την κυβερνητική περίοδο διακηρύχτηκε η «κήρυξη του πολέμου κατά της διαπλοκής και της διαφθοράς», (που περιελάμβανε «απογραφή», «σύσταση εξεταστικής επιτροπής για τους εξοπλισμούς», «βασικό μέτοχο») . Οι πρωτοβουλίες αυτές, συγκέντρωσαν αρχικά σημαντικά ποσοστά κοινωνικής υποστήριξης, αλλά είχαν ατυχή πολιτική έκβαση, με αποκορύφωμα το ναυάγιο της πρωτοβουλίας της κυβέρνησης για τον «βασικό μέτοχο» που οδήγησε σε αντιπαράθεση κυβέρνησης - Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2005). Η κυβερνητική ήττα στην υπόθεση του «βασικού μετόχου» αποτέλεσε¹⁷⁸¹ μια ήττα σημαντική για αυτή, καθώς στην πράξη απορρόφησε συμβολικά την δυναμική όσων είχε σηματοδοτήσει η αλλαγή κυβέρνησης το 2004.

Ζητήματα ακόμη που λειτούργησαν αρνητικά για την εικόνα της κυβέρνησης την περίοδο αυτή ήταν:

- Η εξαγγελία της οικονομικής της πολιτικής (από 2005 και μετά) που περιελάμβανε μια «περιοριστική» μισθολογική πολιτική για τους μισθωτούς
- Η υπόθεση των “υποκλοπών” (2006) που έπληξε σημαντικά την εικόνα της Κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού
- Το ζήτημα των “ομολόγων” των ασφαλιστικών ταμείων (Μάρτιος-Μάιος 2007)
- Η διάρκεια και η ένταση των εκπαιδευτικών κινητοποιήσεων της περιόδου Ιανουαρίου-Μαρτίου 2007 και το γενικό κλίμα έντασης που επικράτησε συνολικά την περίοδο αυτή στον χώρο της εκπαίδευσης.

Η έκβαση των κοινωνικών συγκρούσεων στον χώρο της εκπαίδευσης συνολικά και ειδικότερα η ήττα της κυβέρνησης γύρω από την μη αναθεώρηση του άρθρου 16, φαίνεται να προκάλεσε ένα βαθύτατο ρήγμα

¹⁷⁸⁰ Μαυρής Γ., *Πώς φθάσαμε στο εκλογικό αποτέλεσμα*. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 23/09/2007. και Γ. Μαυρής (2007ε), «Πώς φθάσαμε στο εκλογικό αποτέλεσμα του 2007», Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική, τ.χ. 8 Δεκέμβριος 2007, σ.173-179, και Χατζηπαντελής Θ. (2008), *Ο πολιτικός ανταγωνισμός: 1996-2007*, Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, τ.χ.31, Μάιος 2008, σ.49-65.

¹⁷⁸¹ Βερναρδάκης Χ., (2011), σ. 63

στην εκλογική βάση της Νέας Δημοκρατίας και να την αποξενώνει από ένα σοβαρό τμήμα των νεαρότερων ηλικιακών ομάδων του πληθυσμού¹⁷⁸².

- Η ολοκληρωτικά αποτυχία της κυβερνητικής πρωτοβουλίας για αναθεώρηση του συντάγματος – αναθεώρηση που είχε ως “αιχμή” της τα άρθρα 16 και 24.
- Οι κατηγορίες για “εμπλοκή” σημαντικών κυβερνητικών στελεχών σε μια σειρά μεγάλων σκανδάλων, οικονομικού και πολιτικού χαρακτήρα, που σε πολλές περιπτώσεις οδήγησε στην ανάγκη απομάκρυνσής τους από την κυβέρνηση (περιπτώσεις Θ.Ρουσόπουλου, Γ.Βουλγαράκη, Γ.Αλογοσκούφη, Μ.Λιάπη, Σ. Τσιτουρίδη, κ. Μαρκογιαννάκη, Α. Ρεγκούζα, κλπ).
- Οι καταστροφικές πυρκαγιές το καλοκαίρι του 2007 που συνοδεύτηκαν και με δεκάδες νεκρούς.

Τα παραπάνω ζητήματα δεν στάθηκαν ικανά να ανατρέψουν άμεσα την κυριαρχία του κόμματος της ΝΔ και στις βουλευτικές εκλογές¹⁷⁸³ που διεξήχθησαν τον Σεπτέμβριο του 2007 η ΝΔ κέρδισε ξανά με ποσοστό 41,83% και 152 έδρες .

Στο κόμμα του ΠΑΣΟΚ, μετά την εκλογική του ήττα, αποφασίστηκε να πραγματοποιηθεί διαδικασία εκλογής Προέδρου στην οποία θα λάμβαναν μέρος τα μέλη καθώς και οι φίλοι του κόμματος. Από την διαδικασία αυτή Πρόεδρος του κόμματος επανεξελέγη ο Γ. Παπανδρέου¹⁷⁸⁴.

Η κυβέρνηση της Ν.Δ ξεκίνησε την δεύτερη κυβερνητική θητεία της έχοντας αρνητικές παρακαταθήκες σε αρκετούς τομείς από την προηγούμενη ήδη κυβερνητική της περίοδο.

Ειδικότερα,

- Ο χώρος της εκπαίδευσης, βρισκόταν σε αναταραχή καθώς την προηγούμενη περίοδο είχαν αναπτυχθεί πολύ μεγάλες κινητοποιήσεις
- Ο χώρος των ασφαλιστικών ταμείων, είχε ανοικτό το θέμα των ομολόγων.

¹⁷⁸² Μαυρή Γ., Εφημερίδα "Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" (23/09/2007) «Πώς φθάσαμε στο εκλογικό αποτέλεσμα»

¹⁷⁸³ Στις εκλογές αυτές, που διεξήχθησαν στις 16 Σεπτεμβρίου έλαβαν: η ΝΔ ποσοστό 41,83% και 152 έδρες, το ΠΑΣΟΚ ποσοστό 38,10% και 102 έδρες, το ΚΚΕ ποσοστό 8,15% και 22 έδρες, ο ΣΥΡΙΖΑ ποσοστό 5,05 % και 14 έδρες και το ΛΑΟΣ ποσοστό 3,80% και 10 έδρες.

¹⁷⁸⁴ Κατά την διαδικασία αυτή αναπτύχθηκε σφοδρή σύγκρουση μεταξύ του Προέδρου του κόμματος Γ. Παπανδρέου και του διεκδικητή της Προεδρίας Ε. Βενιζέλου ενώ υπήρξε και τρίτη υποψηφιότητα, αυτή του Κ. Σκανδαλίδη. Νικητής σε αυτή την διαδικασία, που διεξήχθη την 11η Νοεμβρίου, αναδείχτηκε ο Γ. Παπανδρέου με ποσοστό 55%, έναντι 38% του Ευάγγελου Βενιζέλου .

- Σημαντικό ζήτημα εξακολουθούσε να αποτελεί το ζήτημα των πυρκαγιών που είχαν ξεσπάσει το περασμένο καλοκαίρι στην Αττική και κυρίως στην Πελοπόννησο, οι οποίες ήταν πρωτοφανείς σε έκταση και καταστροφές, έχοντας μάλιστα συνοδευτεί και από ανθρώπινα θύματα.

Στα αρνητικά τεκταινόμενα της δεύτερης κυβερνητικής θητείας της ΝΔ μπορούν ακόμη να προσμετρηθούν :

- Το θέμα «Ζαχόπουλου»
- Το «σκάνδαλο» με τις ανταλλαγές της «Μονής Βατοπεδίου» και
- Ζητήματα αστυνομικής αυθαιρεσίας όπως το θέμα της «ζαρντινιέρας» στην Θεσσαλονίκη .

Κορυφαίο όμως ζήτημα στην κυβερνητική αυτή περίοδο αποτέλεσε η δολοφονία, στις 6/12/2008 στην Αθήνα, του μαθητή Α. Γρηγορόπουλου από αστυνομικό, γεγονός που πυροδότησε πολύ μαζικές και συνεχείς νεολαιίστικες διαδηλώσεις, τόσο στην Αθήνα όσο και σε πολλές πόλεις της Ελλάδας, που διήρκησαν αρκετές μέρες.

Αν θα επιχειρούσαμε επιγραμματικά μια συμπερασματική αποτίμηση της συνολικής διακυβέρνησης από την ΝΔ την περίοδο 2004-2009, θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι:

Οι κυβερνητικές πολιτικές αυτής της περιόδου συνεχίζουν πάνω στις ήδη γνωστές «νεοφιλελεύθερες» κατευθυντήριες γραμμές της διακυβέρνησης Κ.Σημίτη, με προοπτικές για συνέχιση των αποκρατικοποιήσεων, για σταδιακή απελευθέρωση της αγοράς εργασίας και ελαστικοποίηση της απασχόλησης, για συνέχιση της μείωσης της φορολογίας των επιχειρήσεων¹⁷⁸⁵ που θα επιτρέψει την συνέχιση της υψηλής κερδοφορίας, κυρίως των μεγάλων οικονομικών ομίλων¹⁷⁸⁶.

Η διακυβέρνηση της περιόδου 2004-2009 ... «αποτέλεσε μια τεράστια αποτυχία σε όλους τους τομείς και μια οικτρή διάψευση όλων των προσδοκιών που είχαν καλλιεργηθεί μετά την περίοδο του "Πασοκικού εκσυγχρονισμού"»¹⁷⁸⁷. Στο τέλος αυτής της περιόδου ... «η οικονομική κρίση που είναι ταυτόχρονα κρίση

¹⁷⁸⁵ Βερναρδάκης Χ. (2011), σ. 62. Σημειώνεται ότι η μείωση των φορολογικών συντελεστών φτάνει το 2009 το 25% επί των αδιανέμητων κερδών ενώ ήταν στο 4^ο% το 2000. Η συνολική φορολογία των μισθωτών και συνταξιούχων από 4,126 δις. ευρώ το 2004 έφτασε τα 6,932 δις. το 2009 ενώ αντίθετα η συνολική φορολογία των επιχειρήσεων από 4,775 δις. ευρώ το 2004 μειώθηκε σε 4,058 δις. το 2009.

¹⁷⁸⁶ ό.π., σ. 62

¹⁷⁸⁷ ό.π., σ. 66-67

δημοσίου χρέους, δημοσιονομική κρίση διαχείρισης ελλειμμάτων, κρίση του ασφαλιστικού συστήματος και της απασχόλησης και επί της ουσίας κρίση του μοντέλου της «εκσυγχρονιστικής» νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης που υλοποιήθηκε μετά το 1996, οδηγούν σε εκλογική συντριβή την ΝΔ»¹⁷⁸⁸.

Οι βουλευτικές εκλογές του 2009 στην Ελλάδα διεξήχθησαν πρόωρα και το αποτέλεσμα των εκλογών ήταν μεγάλη εκλογική νίκη του κόμματος του ΠΑΣΟΚ (με ποσοστό 43,9% και 160 έδρες). Στις εκλογές αυτές ο δικομματισμός θα συνεχίσει να έχει μια τάση πτωτική ενώ παράλληλα θα διαμορφωθεί ένα πρωτοφανές για την ελληνική κοινοβουλευτική ιστορία ισχυρό κοινωνικό ρεύμα «αποχής»¹⁷⁸⁹.

3.5.2. Οι σημαντικότερες θεσμικές – νομοθετικές κυβερνητικές παρεμβάσεις την περίοδο για Δημόσια Διοίκηση και δημοσίους υπαλλήλους.

Η κυβέρνηση της ΝΔ αναλαμβάνοντας το 2004 την κυβερνητική εξουσία, φαίνεται να ακολουθεί την πεπατημένη οδό κάθε κυβέρνησης κατά την μεταπολιτευτική περίοδο, εξαγγέλλοντας και αυτή πληθώρα μεταρρυθμίσεων που αφορούν¹⁷⁹⁰ την Δημόσια Διοίκηση, τον στενό και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι για μια ακόμη φορά από τον Πρωθυπουργό ανατέθηκε σε επιτροπή εμπειρογνομόνων¹⁷⁹¹, να καταθέσει προτάσεις για την αναδιάρθρωση του κράτους. Η επιτροπή αυτή ονομάστηκε «Διαρκής Επιτροπή Εμπειρογνομόνων» και είχε Πρόεδρο τον ακαδημαϊκό Ε. Σπηλιωτόπουλο.

Ειδικότερα για την κατάσταση στην Ελληνική Δημόσια Διοίκηση ο Π.Παυλόπουλος, ως ο αρμόδιος Υπουργός Εσωτερικών, επισημαίνει ¹⁷⁹²ότι ...«οι χρόνιες παθογένειες που είχαν συσσωρευτεί κατά την προηγούμενη εικοσαετία είχαν καταστήσει επιτακτική την ανάγκη άμεσης προώθησης της Διοικητικής Μεταρρύθμισης. Τα διαρθρωτικά προβλήματα, το μεγάλο μέγεθος του δημόσιου

¹⁷⁸⁸ Χ. Βερναρδάκης, (2011), σ. 66-67

¹⁷⁸⁹ ό.π., σ. 66

¹⁷⁹⁰ Π. Παυλόπουλος, (2007), σ.85

¹⁷⁹¹ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, *Σχέδιο επι χάρτου για τη διοίκηση*, 16-10-2005, σ.28.

¹⁷⁹² Π. Παυλόπουλος, (2007), σ.85

τομέα, η χαμηλή ποιότητα παροχής υπηρεσιών, η γραφειοκρατία, η πολυνομία, το μεγάλο κόστος των δημόσιων αγαθών και η υπηρεσιών, η κακή οργάνωση και ο συγκεντρωτισμός των δημόσιων υπηρεσιών, η έλλειψη δίκαιης και αντικειμενικής αξιολόγησης, η αναξιοκρατία, η συστηματική απαξίωση του ΑΣΕΠ και των ανεξάρτητων αρχών, η απουσία ελέγχων και κυρώσεων και η διαφθορά, υπονόμισαν συστηματικά το κύρος του κράτους και την αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης και σε τελική ανάλυση την ποιότητα της δημοκρατίας μας»¹⁷⁹³.

Ο Υπουργός Εσωτερικών της κυβέρνησης κ.Π.Παυλόπουλος, ¹⁷⁹⁴ σε μια απόπειρα απολογισμού των επιτυχιών της περιόδου διακυβέρνησης της ΝΔ (2004-2007), εκτιμά ότι ...«έγιναν πολλά και σημαντικά βήματα σε όλους τους τομείς και εφαρμόστηκε μια συντονισμένη πολιτική με στοχευμένες παρεμβάσεις για την διόρθωση των κακώς κειμένων μιας ολόκληρης εικοσαετίας» ¹⁷⁹⁵.

Ειδικότερα επισημαίνει¹⁷⁹⁶ ότι:

Στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ψηφίστηκαν 16 νόμοι (εκ των οποίων 3 Κώδικες και αντίστοιχα Προεδρικά Διατάγματα και Υπουργικές Αποφάσεις και πλειάδα συντονισμένων μέτρων και πρωτοβουλιών). Επισημαίνει επίσης ότι, ... «πρωταρχική μας επιλογή και ειδοποιός διαφορά σε σχέση με το παρελθόν ήταν το γεγονός ότι ενεργήσαμε με σχέδιο και ολοκληρωμένη στρατηγική, χωρίς να εγκλωβιστούμε στα αποσπασματικά μέτρα και τις εμβολωματικές παρεμβάσεις , που μόνο πρόσκαιρα και περιορισμένα αποτελέσματα μπορούν να επιφέρουν. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται μια δέσμη μέτρων τα οποία αποσκοπούν στην καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη στις συναλλαγές του με το Δημόσιο» ¹⁷⁹⁷.

Στα πλαίσια αυτά η ως κυβερνητικό έργο της περιόδου προβάλλει¹⁷⁹⁸:

- Την απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών

¹⁷⁹³ Π. Παυλόπουλος, (2007), σ.85

¹⁷⁹⁴ ό.π., σ.84-101

¹⁷⁹⁵ ό.π.,σ.84-101

¹⁷⁹⁶ ό.π.,σ. 84-101

¹⁷⁹⁷ ό.π.,σ.84-101

¹⁷⁹⁸ ό.π., σ.84-101

- τον περιορισμό των συναρμοδιοτήτων μεταξύ των Υπουργείων. Αναφέρεται ενδεικτικά ότι ο Υπουργός ΕΣ.Δ.Δ.Α. δεν συμπράττει, πλέον, σε 25 διαφορετικές κανονιστικές πράξεις.
- Τον ορισμό υποχρεωτικής προθεσμίας 50 ημερών για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών
- Την καταβολή πλήρους αποζημίωσης στον πολίτη σε περίπτωση καθυστέρησης.
- Την σταδιακή μετατροπή των ΚΕΠ σε Κέντρα Ολοκληρωμένων Συναλλαγών, φέρνοντας την Δημόσια Διοίκηση πιο κοντά στον πολίτη, συντομεύοντας τις διαδικασίες και περιορίζοντας την επαφή των πολιτών με τον υπάλληλο.
- Την αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών από την ίδια την υπηρεσία για λογαριασμό του πολίτη . Πλέον 208 πιστοποιητικά, από τα συνηθέστερα που απαντώνται στην πράξη, τα αναζητούν υπηρεσίες για λογαριασμό του πολίτη και δεν είναι αναγκασμένος να τα προσκομίζει ο ίδιος στην Διοίκηση.
- Επίσης, θεσπίστηκε η κατάργηση υποβολής δικαιολογητικών και η αντικατάστασή τους με υπεύθυνη δήλωση (πάνω από 7 περιπτώσεις)
- Την εισαγωγή της τηλεδιάσκεψης των διοικητικών οργάνων
- Τη γενίκευση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας και ανταλλαγής εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών . Το δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» εξασφαλίζει 50.000 ψηφιακά πιστοποιητικά (υπο μορφή κάρτας) σε ισάριθμους δημοσίους υπαλλήλους. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται η δυνατότητα της ηλεκτρονικής διακίνησης του εγγράφου.
- Την εισαγωγή συγχρόνου συστήματος μέτρησης και αυτοαξιολόγησης μέσω συγκεκριμένων δεικτών, της αποτελεσματικότητας των δημοσίων υπηρεσιών (Κοινό Πλαίσιο Αξιολόγησης)
- Όχημα για την προώθηση της διοικητικής μεταρρύθμισης αποτελεί η « Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε.» (ΚΤΠ Α.Ε.), η οποία προκειμένου να μπορέσει να καλύψει την ολιγωρία και αβελτηρίες του παρελθόντος, έφθασε σε αλματώδεις ρυθμούς, ξεπερνώντας και τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις.

Επίσης, προτεραιότητα θεωρεί ο κ.Παυλόπουλος ότι δόθηκε και στο Εθνικό δημοτολόγιο για τη συγκέντρωση, στο πλαίσιο ενός Ολοκληρωμένου

Πληροφοριακού Συστήματος, των εγγραφών και μεταβολών των Ελλήνων δημοτών, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια όλων των Δήμων και των Κοινοτήτων της Χώρας. Το Εθνικό Δημοτολόγιο λειτουργεί πιλοτικά από τον Σεπτέμβριο του 2006 σε 32 ΟΤΑ της Χώρας. Παράλληλα, θεωρεί¹⁷⁹⁹ ότι δόθηκε έμφαση και στην ανάδειξη του ανθρώπινου δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης, ώστε να αποκτήσει κίνητρα ενεργοποίησης και να γίνει, με τον τρόπο αυτόν, παραγωγικότερο και αποτελεσματικότερο.

Προς την κατεύθυνση αυτή θεωρεί¹⁸⁰⁰ ο Υπουργός Εσωτερικών ότι βρίσκονται και τα ακόλουθα κυβερνητικά μέτρα:

- Ψηφίσθηκε ο νέος Υπαλληλικός Κώδικας (ν.3528/2006). Με τον νέο Κώδικα, ο οποίος διακρίνεται, κατά τον κ.Παυλόπουλο, για το κοινωνικό του πρόσωπο και την προώθηση των αρχών της αξιοκρατίας και της ισότητας των ευκαιριών για όλους τους υπαλλήλους, εισάγεται αντικειμενικό και διαφανές σύστημα αξιοκρατικής αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης. Επίσης ο κ.Παυλόπουλος επισημαίνει ότι ο Υπαλληλικός αυτός Κώδικας συγκέντρωσε, στα περισσότερα θέματα, τη συναίνεση και της ΑΔΕΔΥ.

-Τριπλασιάσθηκαν οι πόροι για επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων, των αιρετών αλλά και των υπαλλήλων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2004-2007). Προωθήθηκε εμπράκτως η αξιοκρατία σε ότι αφορά την απασχόληση στον Δημόσιο Τομέα. Αναβαθμίστηκε και θωρακίστηκε θεσμικά το ΑΣΕΠ, με δέσμη 10 συντονισμένων μέτρων.

- Η αντιμετώπιση από την κυβέρνηση του προβλήματος των συμβασιούχων. Το ζήτημα αυτό (το οποίο θεωρεί ότι προκάλεσαν εσκεμμένα και το διαιώνιζαν οι προηγούμενες κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ με σκοπό την ομηρία των εργαζομένων) εκτιμά ότι είναι ένα από τα δυσκολότερα προβλήματα που κληροδότησε αυτή η κυβέρνηση και κλήθηκε να το επιλύσει ταχύτατα, υπό το βάρος τόσο της πίεσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ορθή ενσωμάτωση της Οδηγίας 1999/70 όσο και της κοινωνικής αναταραχής που επίσης θεωρεί ότι προκαλεί το ΠΑΣΟΚ.

¹⁷⁹⁹ ό.π.,σ.84-101

¹⁸⁰⁰ ό.π.,σ.84-101

-Η ενίσχυση σε επίπεδο προσωπικού και υποδομών και η θεσμική θωράκιση, με 19 συντονισμένα μέτρα, των ελεγκτικών μηχανισμών (Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης). Με τον τρόπο αυτό θεωρεί ότι προωθήθηκε η εντατικοποίηση των ελέγχων και η αποτελεσματική αντιμετώπιση, σε μεγάλο βαθμό, της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς

-Μέτρα για την εμπέδωση της διαφάνειας στις χρηματοδοτήσεις των ΟΤΑ (ιδίως μέσω του Αναπτυξιακού Προγράμματος « ΘΗΣΕΑΣ» και της βάσης δεδομένων που έχει δημιουργηθεί.

-Μαζί με τους πόρους για την αγροτική ανάπτυξη και την αλιεία, η συνολική κοινοτική συμμετοχή διαμορφώνεται στα 24,4 δις ευρώ και μαζί με την εθνική συμμετοχή το ποσό φθάνει στα 36,4 δις ευρώ.

-Ψηφίσθηκε ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας (ν.3463/2006), ο οποίος αποτελεί το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο, που θα επιτρέψει στους Δήμους και τις Κοινότητες να πορευθούν στη νέα εποχή ιδίως ενόψει του Δ' ΚΠΣ. Ο Κώδικας αυτός είχε, κατά τον κ.Παυλόπουλο και την συναίνεση της ΚΕΔΚΕ.

Αν θα μπορούσαμε να επιχειρήσουμε μια επιγραμματική συμπερασματική αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικών που επιχειρήθηκαν να εφαρμοστούν στην δημόσια διοίκηση στην διάρκεια της κυβερνητικής αυτής περιόδου 2004-2007 πρέπει να πούμε ότι:

Πρόκειται κυρίως για συνηθισμένου χαρακτήρα αλλαγές (όπως π.χ οι αλλαγές των στελεχών στην δημόσια διοίκηση που ακολουθούν κάθε κυβερνητική αλλαγή, ως μια ακόμη προσπάθεια, όπως καταγγέλλει¹⁸⁰¹ η ΑΔΕΔΥ, λαφυραγώγησης της δημόσιας διοίκησης από τον κάθε φορά νικητή των εκλογών) ή αλλαγές που αποσκοπούσαν στην ρύθμιση και βελτίωση μόνο επιμέρους πλευρών της ελληνικής δημόσιας γραφειοκρατίας, έτσι ώστε να καταστεί αυτή πιο φιλική προς τον πολίτη-χρήστη, με αμφίβολα πάντως πρακτικά αποτελέσματα.

Ταυτόχρονα οι πολλαπλές σχέσεις εργασίας που παραμένουν σε ισχύ και επεκτείνονται¹⁸⁰² στην δημόσια διοίκηση (συμβασιούχοι, ορισμένου χρόνου, μερική απασχόληση, εργολαβίες κ.α) και κυρίως οι ελαστικές μορφές απασχόλησης, που

¹⁸⁰¹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.159, Μάρτιος .-Απρίλιος . 2005, σ.4

¹⁸⁰² Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.161, Ιούλιος – Αύγουστος . 2005, σ.6

και σε αυτή την περίοδο επεκτάθηκαν, έχουν δυσμενή επίπτωση στην αποτελεσματικότητα της λειτουργίας της .

Στην δεύτερη κυβερνητική περίοδο 2007-2009 η σημαντικότερη κυβερνητική παρέμβαση αφορούσε **το «ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό» πεδίο.**

Ειδικότερα, τον Απρίλιο του 2008 η κυβερνητική πλειοψηφία κατέθεσε και ψήφισε στην Βουλή ασφαλιστικό νομοσχέδιο με τίτλο «Διοικητική και Οργανωτική Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και Λοιπές Διατάξεις»(ν.3655/ 2008).

Το νομοσχέδιο αυτό αποτελεί μια μεγάλης κλίμακας κυβερνητική παρέμβαση στο ασφαλιστικό σύστημα μετά τον ν. 3029/2002 (γνωστός ως Νόμος Ρέππα) Με το νομοσχέδιο αυτό δημιουργούνται 6 νέα Ασφαλιστικά Ταμεία, στην θέση όσων μέχρι τότε υπήρχαν, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

1. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Αυτοαπασχολούμενων (ΕΤΑΑ)
2. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΤΑΠ ΜΜΕ)
3. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα (ΤΕΑΙΤ)
4. Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών & Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (ΤΑΥΤΕΚΩ)
5. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Σωμάτων Ασφαλείας (ΤΕΑΠΑΣΑ)
6. Ταμείο Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑΠΙΤ)»¹⁸⁰³

3.5.3. Κυβερνητικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις στο συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις την περίοδο αυτή.

Ο Πρόεδρος της ΝΔ Κ.Καραμανλής , στην περίοδο ακόμη που η ΝΔ βρισκόταν στην αντιπολίτευση (2001), σε παρέμβασή του στους συνδικαλιστές της ΔΑΚΕ¹⁸⁰⁴, έθεσε τις βασικές κατευθύνσεις και συντεταγμένες στις σχέσεις του κόμματός του με το συνδικαλιστικό πεδίο και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις¹⁸⁰⁵.

¹⁸⁰³ Κοκκαλιάρης Κ, *Νέα Ταμεία, χαμηλότερες παροχές*, ΤΟ ΕΘΝΟΣ, 1-10-2008, και στο διαδίκτυο: <http://www.syp.gr/news/08/166syn2.htm>

¹⁸⁰⁴ Ομιλία Προέδρου Ν.Δ Κ.Καραμανλή στο 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της ΔΑΚΕ, 29-6-2001.

¹⁸⁰⁵ Τα βασικά σημεία αυτής της ομιλίας –παρέμβασης του Κ.Καραμανλή στο 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της ΔΑΚΕ, 29-6-2001 ήταν τα ακόλουθα: «Θέλω να σας ευχαριστήσω για την κοινωνική δράση που αναπτύσσετε, για την αφοσίωσή σας στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι,

Γενικότερα οι κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου 2004-2007 απέναντι στις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις και την ΑΔΕΔΥ μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι διακρίνονταν από τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά:

-Η κυβέρνηση, σε ορισμένα κομβικά θέματα όπως π.χ το ζήτημα του ασφαλιστικού, απέφυγε σε αυτή την πρώτη της κυβερνητική περίοδο να προχωρήσει σε νομοθετικές πρωτοβουλίες που θα προκαλούσαν μετωπικές συγκρούσεις με την ΑΔΕΔΥ .

για τη συμβολή σας στη διαμόρφωση των θέσεων του κόμματός μας. Η προσφορά σας είναι μεγάλη. Και η προσφορά σας αυτή αναγνωρίζεται, όχι μόνο από εμάς, αλλά και από την ίδια την κοινωνία. Αναγνωρίζεται από νέα και διαρκώς ευρύτερα τμήματα της κοινωνίας. Σας ευχαριστούμε θερμά. Σας ευχαριστώ και εύχομαι απόλυτη επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου σας. Γνωρίζετε ποια είναι η βασική αρχή στις σχέσεις μας, τις σχέσεις του κόμματός μας, με το Συνδικαλιστικό Κίνημα. Θέλουμε να είστε η φωνή των εργαζόμενων στο κόμμα και όχι η φωνή του κόμματος στους εργαζόμενους. Θέλουμε εσείς, που εκπροσωπείτε τους εργαζόμενους, και, ταυτόχρονα, είστε μέλη του κόμματός μας να μεταφέρετε τα προβλήματα, τις επισημάνσεις, τις σκέψεις και τις προτάσεις των εργαζόμενων στο κόμμα μας. Θέλουμε γενικότερα το Συνδικαλιστικό Κίνημα να είναι η φωνή όλων των εργαζόμενων προς την εκάστοτε κυβέρνηση προς όλα τα κόμματα, προς την πολιτική. Θέλουμε, με μία φράση, το Συνδικαλιστικό Κίνημα να είναι ελεύθερο και ακηδεμόνευτο. Η ανοικτή και ελεύθερη κοινωνία αποτελεί βασική αρχή και διαρκή επιδίωξη της πολιτικής μας. Ολόκληρη η κοινωνία βγαίνει σήμερα μπροστά από την πολιτική. Συνειδητοποιεί ότι τα προβλήματα δεν έχουν χρώμα. Απορρίπτει τους χρωματιστούς φακούς, που αλλοιώνουν την πραγματικότητα. Εγκαταλείπει οριστικά τις διαχωριστικές γραμμές του μίσους και του φθόνου. Δεν πέφτει στα χαρακώματα του παρελθόντος που κάποιοι άρχισαν να ξανασκάβουν. Δεν διχάζεται για τις προσωπικές και κομματικές επιδιώξεις κανενός. Την ενώνουν τα κοινά σημερινά προβλήματα. Την ενώνουν οι ίδιες αγωνίες για το αύριο. Θέλουμε, λοιπόν, να έχουμε από εσάς διαρκή πληροφόρηση για τα ζητήματα που ανακύπτουν σε κάθε τομέα, σε κάθε γωνιά της Πατρίδας μας για κάθε εργαζόμενο. Θέλουμε συγκεκριμένες προτάσεις και καινούργιες ιδέες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που στοιβάζονται γύρω μας. Θα το πω ευθέως: θέλουμε τη βοήθειά σας και σήμερα, που καταρτίζουμε την πρότασή μας για τη διακυβέρνηση του τόπου και αύριο, που θα έχουμε την ευθύνη για τη διαμόρφωση μίας νέας πραγματικότητας, μίας νέας προοπτικής. Θέλω, όμως, σήμερα να σας ζητήσω κάτι πολύ περισσότερο. Θέλουμε να αγκαλιάσετε, όχι μόνον τους εργαζόμενους, αλλά και εκείνους που θέλουν, αλλά δεν έχουν την ευκαιρία να είναι εργαζόμενοι. Θέλουμε να αγκαλιάστε τους άνεργους στην Πατρίδα μας, που σήμερα φτάνουν στο μεγαλύτερο ποσοστό των τελευταίων τριάντα χρόνων. Θέλουμε να αγκαλιάστε τους νέους μας που ένας στους τρεις είναι άνεργος. Θέλουμε να αναπτύξετε ακόμη εντονότερη προσπάθεια, ώστε να υπάρξουν πραγματικά οι ίδιες ευκαιρίες δουλειάς και επαγγελματικής ανέλιξης για τις γυναίκες. Θέλουμε οι εκπρόσωποι των εργαζόμενων στο δικό μας κόμμα να είναι οι πρωτοπόροι της κοινωνικής αλληλεγγύης, οι πρωτοπόροι για μια κοινωνία με συνοχή, αλληλεγγύη και ανθρωπιά. Αυτό είναι το δικό μας όραμα. Και θέλουμε να είστε πρωταγωνιστές στον αγώνα για την πραγμάτωσή του. Θέλουμε οι εργαζόμενοι να έχουν συμμετοχή στο όραμα για μία νέα, καλύτερη Ελλάδα. Συμμετοχή στη χάραξη μίας νέας προοπτικής. Συμμετοχή στα αποτελέσματα της ανάπτυξης. Πιστεύουμε ότι το Συνδικαλιστικό Κίνημα επεκτείνει τις δράσεις και τους προβληματισμούς του, σε όλο το εύρος των προβλημάτων. Πιστεύουμε στην αυξημένη υπευθυνότητα και το αίσθημα κοινωνικής αλληλεγγύης που σας χαρακτηρίζει. Πιστεύουμε, παν" απ" όλα, στην έννοια της συμμετοχής. Βεβαίως, οι εκπρόσωποι των εργαζομένων μπορεί να έχετε και να εκφράζετε δημόσια κομματικές προτιμήσεις. Βεβαίως μπορεί να συνδέεστε με τα κόμματα και να συμμετέχετε στην παραγωγή των πολιτικών θέσεών τους, την ανάπτυξη προτάσεών τους, την προώθηση λύσεων στα προβλήματα του τόπου και της κοινωνίας. Εκείνο που δεν μπορεί να επιχειρείται από οποιονδήποτε, είναι η υποταγή του συνδικαλισμού σε κομματικές σκοπιμότητες. Κανένας δεν μπορεί, ούτε να εκμεταλλεύεται, ούτε να ισχυρίζεται ότι ποδηγετεί το συνδικαλιστικό κίνημα. Κανένας δεν μπορεί να απεργάζεται πρακτικές, που έχουν στόχο να στρέψουν μία επαγγελματική ομάδα εναντίον όλων των άλλων. Κάθε τέτοια απόπειρα, αλλά και κάθε ισχυρισμός για κομματικό έλεγχο της εργασιακής ειρήνης συνιστά προσβολή στους εργαζόμενους, τους εκπροσώπους τους, τους συνδικαλιστικούς φορείς. Συνιστά απόπειρα απαξίωσης του Συνδικαλιστικού Κινήματος. Συνιστά μία ακόμη εκδήλωση απολυταρχισμού και αλαζονείας ανθρώπων ξεκομμένων από την πραγματικότητα, αποκομμένων από την κοινωνία».

Υπήρξαν όμως και τομείς και θέματα που αδιαφόρησε για την ύπαρξη μετώπου σύγκρουσης. Τέτοιες περιπτώσεις αποτέλεσαν, η πρόταση της κυβέρνησης για τροποποίηση του άρθρου 103 του Συντάγματος που αποσκοπούσε στην άρση της μονιμότητας, οι παρεμβάσεις της στον χώρο της εκπαίδευσης και οι αλλαγές των στελεχών της δημόσιας διοίκησης.

Συμπερασματικά για τις κυβερνητικές πολιτικές που εφάρμοσε η κυβέρνηση της ΝΔ απέναντι στις συνδικαλιστικές οργανώσεις της δημόσιας διοίκησης και την ΑΔΕΔΥ την περίοδο 2004-2007 μπορούμε να θεωρήσουμε, ότι αυτές διακρίνονται από μια διάθεση αποτροπής μεγάλων συγκρούσεων ταυτόχρονα με μια προσπάθεια, επικοινωνιακού κυρίως χαρακτήρα, να εμφανίσει τις όποιες «μεταρρυθμιστικές» της παρεμβάσεις, ως αποτέλεσμα διαλόγου ή ακόμη και συμφωνίας με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.¹⁸⁰⁶

Από την πλευρά των συνδικαλιστικών οργανώσεων και ειδικότερα της ΑΔΕΔΥ, όπως αναλυτικά παρουσιάζουμε στην συνέχεια, αμφισβητήθηκε έντονα η ύπαρξη κυβερνητικών προθέσεων για συναίνεση ή συμφωνία πάνω στα σοβαρά δημοσιοϋπαλληλικά ζητήματα .

Χαρακτηριστική είναι η ομιλία¹⁸⁰⁷ του Προέδρου της ΑΔΕΔΥ στην πρωτομαγιάτικη συγκέντρωση του 2005 ότι ... «δεν θα δεχτούμε «σερβιρίσματα» διαλόγου για το εργασιακό και το ασφαλιστικό».

3.5.4. Μια αποτίμηση των κυβερνητικών πολιτικών της περιόδου από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.

Η ΑΔΕΔΥ δεν αναγνωρίζει στην κυβέρνηση της περιόδου αυτής καμιά διάθεση για ουσιαστική συνεργασία πάνω στα σοβαρά και ουσιαστικά ζητήματα της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας, παρά τους κυβερνητικούς ισχυρισμούς¹⁸⁰⁸ για την ύπαρξη πολύ καλού κλίματος και καλών σχέσεων μεταξύ

¹⁸⁰⁶ Π. Παυλόπουλος, (2007), όπου χαρακτηριστικά αναφέρει ότι «Ψηφίσθηκε με τη συναίνεση, στα περισσότερα θέματα, της ΑΔΕΔΥ, ο νέος Υπαλληλικός Κώδικας (ν.3528/2006)...ψηφίσθηκε με τη συναίνεση της ΚΕΔΚΕ, ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας(ν3463/2006)...προωθήθηκε εμπράκτως η αξιοκρατία σε ότι αφορά την απασχόληση στον Δημόσιο Τομέα. Αναβαθμίστηκε και θωρακίστηκε θεσμικά το ΑΣΕΠ, με δέσμη 10 συντονισμένων μέτρων».

¹⁸⁰⁷ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 12-5-2005, σ.21

¹⁸⁰⁸ Π. Παυλόπουλος, (2007), όπου σημειώνεται ότι ψηφίσθηκε με τη συναίνεση, στα περισσότερα θέματα, της ΑΔΕΔΥ, ο νέος Υπαλληλικός Κώδικας (ν.3528/2006)

κυβέρνησης - ΑΔΕΔΥ και την επίτευξη, σε ορισμένα θέματα, συναίνεσης και συμφωνίας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η απάντηση της ΑΔΕΔΥ στον κυβερνητικό ισχυρισμό για ύπαρξη «συμφωνίας» στον Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα με την ΑΔΕΔΥ.

Με «κείμενο Θέσεων –Κριτικής και Προτάσεων για τον Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα»¹⁸⁰⁹ που απεστάλει στις 9-3-2006 στον Υπουργό Π.Παυλόπουλο, η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει ότι είχε συζητήσει μαζί του, κατά την πρώτη συνάντηση μετά τις εκλογές του 2004, τη διαμόρφωση ενός νέου θεσμικού πλαισίου που θα διασφάλιζε την λειτουργική ανεξαρτησία της δημόσιας διοίκησης , αλλά, παρά τις σχετικές συμφωνίες και ενώ ο διάλογος βρισκόταν σε εξέλιξη, η κυβέρνηση μονομερώς προχώρησε σε νομοθετικές παρεμβάσεις για την λήξη της θητείας των προϊσταμένων και των υπηρεσιακών συμβουλίων και την τακτοποίηση ημετέρων. Το δε προσχέδιο του Υπαλληλικού κώδικα που έχει επεξεργαστεί η επιτροπή με βάση και τις κυβερνητικές πολιτικές θέσεις, η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι δεν αποτελεί τομή και σε μεγάλο βαθμό θα οδηγήσει στα ίδια αδιέξοδα των κομματικοπελατειακών σχέσεων στο Δημόσιο¹⁸¹⁰.

Η ψήφιση νέου Υπαλληλικού Κώδικα (ν.3528/2006) δεν καταφέρνει να τροποποιήσει την υφιστάμενη κατάσταση και τις ισορροπίες στο εσωτερικό της ελληνικής δημόσιας διοίκησης καθώς επίσης και δεν προκύπτει¹⁸¹¹ ενίσχυση της αξιοκρατίας σε ότι αφορά την απασχόληση στον Δημόσιο Τομέα την περίοδο αυτή, ούτε επίσης και ενίσχυση, σε επίπεδο προσωπικού και υποδομών, των ελεγκτικών μηχανισμών για την προώθηση εντατικοποίησης των ελέγχων και της αποτελεσματικότερης από πριν αντιμετώπισης της κακοδιοίκησης και της διαφθοράς.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι...«εκ προοιμίου πορεύεται με την αντίληψη ότι τα θέματα της δημόσιας διοίκησης πρέπει, τόσο ανάμεσα στην κυβέρνηση και τους συνδικαλιστικούς φορείς, όσο και ανάμεσα στους πολιτικούς φορείς, να αντιμετωπίζονται με συνεννόηση και να αναδεικνύονται δυνατότητες συναινετικών

¹⁸⁰⁹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.165, Μάρτ.-Απρίλ. 2006, σ.8

¹⁸¹⁰ ό.π., σ.8

¹⁸¹¹ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.159, Μάρτιος .-Απρίλιος 2005, σ.4

λύσεων, για να διασφαλίζεται συνέχεια σε μεταρρυθμιστικές τομές, διαχρονική σταθερότητα στους στόχους βελτίωσης των υπηρεσιών προς τους πολίτες»¹⁸¹².

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί επίσης δεδομένη την διάθεσή της για προγραμματικές συμφωνίες με την κυβέρνηση, όταν επιτευχθεί συμφωνία απόψεων και χρησιμοποιεί ως αποδεικτικό επιχείρημα το παράδειγμα της επίτευξης προγραμματικής συμφωνίας¹⁸¹³ για την διαρκή επιμόρφωση και εκπαίδευση, που θεωρεί ότι αποτελεί παράδειγμα θέσης ευθύνης από την πλευρά της όταν υπήρξε πραγματική διάθεση συμφωνίας από την πλευρά της κυβέρνησης.

Κατά την περίοδο αυτή (2004-2007) δεν επετεύχθη άλλη συμφωνία μεταξύ κυβέρνησης- ΑΔΕΔΥ στα πλαίσια του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων και ως συνολική εκτίμηση θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε ότι... «οι συλλογικές διαπραγματεύσεις στο Δημόσιο όχι μόνο δεν προωθήθηκαν αλλά αντίθετα υπήρξαν και νέες υποχωρήσεις»¹⁸¹⁴.

Από τους πρώτους μήνες διακυβέρνησης της ΝΔ διατυπώθηκαν καταγγελίες - που με το πέρασμα του χρόνου πληθαίνουν και εντείνονται για κομματικά – αναξιοκρατικά κριτήρια στην στελέχωση της δημόσιας διοίκησης , για ρεβανσισμό απέναντι στα στελέχη που δεν ανήκουν στην ΝΔ κ.α.

Οι καταγγελίες¹⁸¹⁵ προέρχονται από τα κόμματα της αντιπολίτευσης (ιδιαίτερη ένταση έχουν οι καταγγελίες από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ) , από τα Μ.Μ.Ε, από την ΑΔΕΔΥ, από διάφορες συνδικαλιστικές Ομοσπονδίες καθώς και από μεμονωμένους δημοσίους υπαλλήλους και στελέχη της δημόσιας διοίκησης που δεν επανακρίθηκαν στις θέσεις που κατείχαν μέχρι τότε.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί¹⁸¹⁶ ότι την κυβερνητική αυτή περίοδο έχει εξαπολυθεί μια επίθεση «σε βάρος των δικαιωμάτων των εργαζομένων που πέρα από τις εργασιακές σχέσεις και τα κοινωνικά δικαιώματα επεκτείνεται σε συλλογικά δικαιώματα και ελευθερίες. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις στο Δημόσιο όχι μόνο δεν προωθήθηκαν αλλά αντίθετα υπήρξαν και νέες υποχωρήσεις. Η αδιαλλαξία και

¹⁸¹² Δημόσιος Τομέας, τ.χ. 207, σ.17, συνέντευξη Προέδρου ΑΔΕΔΥ

¹⁸¹³ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, , φ.161, Μάρτ.-Απρίλ. 2005σ.6

¹⁸¹⁴ Αποφάσεις 33^{ον} Συνεδρίου ΑΑΔΕΔΥ, σ.61

¹⁸¹⁵ εφ. ΤΑ ΝΕΑ, 10-11/ 9/ 2005, σ.17, εφ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 11-9-2005,σ.Α.14, εφ.ΤΑ ΝΕΑ, 30/1/2006, σ.13, εφ. ΤΑ ΝΕΑ, 5/9/2005, σ.14, εφ. ΤΑ ΝΕΑ, 3-9-2004, σ.58, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 2/10/2005, σ.8, εφ. ΈΘΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, 21/11/2004, εφ. ΤΑ ΝΕΑ, 8-9-2004, σ.12, εφ. ΤΑ ΝΕΑ, 2/12/2004, σ.10-11, εφ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 18/10/2004, σ.76, εφ. CITY PREES, 5/8/2005, σ.4, εφ. ΤΑ ΝΕΑ, 11/12 - 6-2005, σ.12 και εφ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 12-5-2005, σ.21.

¹⁸¹⁶ Αποφάσεις 33^{ον} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, 33^ο, σ.61

ο αυταρχισμός τείνουν να γίνουν μόνιμα φαινόμενα. Ταυτόχρονα έχουν προκύψει σοβαρά προβλήματα συνδικαλιστικής κάλυψης πολλών εργαζομένων στο Δημόσιο εξαιτίας των περιορισμών και των διακρίσεων των συνδικαλιστικών νόμων αλλά και καταστατικών των συνδικάτων».

Η ΑΔΕΔΥ¹⁸¹⁷ αναφέρει ως βασικό στόχο των διεκδικήσεων και των προτάσεων της αυτή την περίοδο να μην πληρώσουν οι εργαζόμενοι, οι συνταξιούχοι και οι άνεργοι την κρίση, αλλά εκείνοι που τη δημιούργησαν και κερδοσκοπούν. Δυστυχώς όμως αναφέρει, διαπιστώνει ότι οι πολιτικές που ασκήθηκαν και ασκούνται, μεταβιβάζουν το κόστος της κρίσης στα λαϊκά στρώματα, με την περικοπή και κατάργηση βασικών δικαιωμάτων. Τα χρόνια προβλήματα καθώς και τα νέα που έχουν ανακύψει και ανακύπτουν από την κρίση, οξύνονται. Θεωρεί ότι ... «η κρίση, ως αποτέλεσμα του νεοφιλελεύθερου μοντέλου της καπιταλιστικής ανάπτυξης, έχει επιπτώσεις στην οικονομία και την κοινωνία και αξιοποιείται για να περιοριστούν ακόμα και να καταργηθούν βασικά δικαιώματα των εργαζομένων και της κοινωνίας»¹⁸¹⁸.

Αναφέρει επίσης¹⁸¹⁹ εμμονή των ασκούμενων κυβερνητικών πολιτικών στη διαρκή υποβάθμιση των δημοσίων αγαθών (υγεία, παιδεία, κοινωνική ασφάλιση) με την υποχρηματοδότηση, υποστελέχωση, οργανωτική και λειτουργική υποβάθμιση.

Οι πολιτικές αυτές εκτιμά ότι έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο του βιοτικού επιπέδου, των εισοδημάτων, της πλήρους και ασφαλούς εργασίας (ελαστικές και άτυπες μορφές, απολύσεις, μείωση μισθών και σκληρή λιτότητα), εκπορεύουν κρίση, αυξάνουν τις ανισότητες και δεν οδηγούν σε έξοδο από την κρίση ή κοινωνική πρόοδο.

Στο διάστημα από τη Δ.Ε.Θ. του 2008 έως τη Δ.Ε.Θ. του 2009 η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει ότι όχι μόνο δεν επιλύθηκαν προβλήματα αλλά εμφανίστηκαν νέα προβλήματα, με ένταση και με οξύτητα.

¹⁸¹⁷ ΑΔΕΔΥ (2009). Επιστολή της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ προς τον Πρωθυπουργό και τους πολιτικούς αρχηγούς, 26.8.2009, αρ.πρωτ. 383

¹⁸¹⁸ ό.π.

¹⁸¹⁹ ό.π.

Η ΑΔΕΔΥ ειδικότερα για κυβερνητικές πολιτικές σε δημόσια διοίκηση

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα των κυβερνητικών πολιτικών που ανεπτύχθησαν αυτή την κυβερνητική περίοδο ήταν ... «η εφαρμογή νεοφιλελεύθερων πολιτικών με επιπτώσεις σε όλους τους τομείς»¹⁸²⁰.

Από τους πρώτους μήνες διακυβέρνησης της ΝΔ, η ΑΔΕΔΥ, ως έναν πρώτο απολογισμό για την περίοδο αυτή, εκτιμά στο 32^ο Συνέδριό της (11^{ος}/ 2004), ότι με την αλλαγή του πολιτικού σκηνικού, οι πρώτες πολιτικές επιλογές της κυβέρνησης της Ν.Δ. στην οικονομία (απογραφή), στη Δημόσια Διοίκηση (ανατροπή ιεραρχίας, αναπαραγωγή της παθογένειας των κομματικοπελατειακών παρεμβάσεων), στην εισοδηματική πολιτική και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, (μονομερής περιοριστική πολιτική, απώλεια εισοδήματος), στο θέμα των συμβασιούχων (η αδυναμία ριζικής αντιμετώπισης), στην υγεία και την παιδεία (με υποχρηματοδότηση), αναδεικνύουν σοβαρά ελλείμματα αποτελεσματικότητας, εγκυρότητας, αντικειμενικότητας και ρυθμών στο τεχνικό, διοικητικό –διαχειριστικό επίπεδο.

Αναδεικνύουν, τονίζει η ΑΔΕΔΥ μετατόπιση του ιδεολογικοπολιτικού πλαισίου με προσήλωση στη σκληρή και άτεγκτη μονεταριστική ορθοδοξία του Συμφώνου Σταθερότητας και με απώτερο στόχο την ταύτιση του οικονομικού νεοφιλελευθερισμού με το πολιτικό φιλελευθερισμό.¹⁸²¹

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί¹⁸²² ότι είναι εμφανείς πλέον οι συνέπειες της παντοδυναμίας των νεοφιλελευθέρων οικονομικών επιλογών, καθότι το κοινωνικό κράτος συνεχίζει να υποχωρεί.

Οι αλληπάλληλες παρεμβάσεις στο ασφαλιστικό υπονόμισαν και αποδιάρθρωσαν το δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα της ασφάλισης. Στόχος αυτών των πολιτικών είναι η ενίσχυση της ιδιωτικής ασφάλισης και η διάθεση των πόρων στη χρηματιστηριακή αγορά. Αποτέλεσμα είναι η μετάθεση του βάρους της ασφάλισης στις πλάτες των ασφαλισμένων και η ταυτόχρονη μείωση των ασφαλιστικών παροχών. Η σύγχρονη θεωρία για το μικρό και ευέλικτο κράτος, θέλει το κράτος στην υπηρεσία της οικονομίας της αγοράς με τις ιδιωτικοποιήσεις Δημοσίων Υπηρεσιών κι αυτή με τη σειρά της θέλει την κοινωνία υποχείριό της.

¹⁸²⁰ *Υπαλληλική* / ΑΔΕΔΥ, Νοέμ- Δεκ 2004, φ.157

¹⁸²¹ ό.π., σ.157

¹⁸²² ό.π., σ.157

Υπέρτατος στόχος και αξία για τη νεοφιλελεύθερη οικονομία της αγοράς είναι η κοινωνία της αγοράς, η κοινωνία των ιδιωτών, που απεχθάνεται συλλογικότητες, που ποσοτικοποιεί, αγοραιοποιεί και εμπορευματοποιεί κοινωνικές αξίες, υπηρεσίες και αγαθά, που αδιαφορεί για την κοινωνική διάσταση της οικονομίας. Παράλληλα με το πλαίσιο αυτό, η παθογένεια των κομματικοπελατειακών εξαρτήσεων και καταστάσεων, αντικειμενικά δημιουργεί πρόσφορο έδαφος κυριαρχίας των δυνάμεων της αγοράς, εξαιτίας της αποδυνάμωσης που διαμορφώνονται στη λειτουργία των δημοσίων Υπηρεσιών.

Τα φαινόμενα αυτά εκτιμά ότι δημιουργούν επιπλέον προβλήματα σε τομείς όπως η παιδεία, η υγεία κλπ.

Εκτιμά¹⁸²³ ότι το πρόσφατο θεσμικό πλαίσιο, παρά τους κυβερνητικούς πανηγυρισμούς και διακηρύξεις για διαφάνεια, αξιοκρατία, ποιότητα, λειτουργικότητα κ.α. της Δημόσιας Διοίκησης, ουσιαστικά διαιωνίζει τις γνωστές παθογένειες και βάλλει ευθέως κατά των εργαζομένων στις Δημόσιες Υπηρεσίες, αναβιώνοντας ιδιότυπους ρατσισμούς που θεωρούν αποκλειστικά υπεύθυνους για την κακοδαιμονία και αναποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης τους υπαλλήλους, παρά την θετική στροφή της κοινωνίας τα τελευταία χρόνια υπέρ της Δημόσιας Διοίκησης, σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες.

Συμπερασματική εκτίμηση της ΑΔΕΔΥ για την κατάσταση στην δημόσια διοίκηση την περίοδο αυτή είναι ότι αυτή όχι μόνο δεν βελτιώνεται αλλά διαρκώς χειροτερεύει, καθώς,

- Η γραφειοκρατία, η πολυνομία, η αναξιοκρατία, ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του κράτους, η παθογένεια του πολιτικού συστήματος που θέλει την δημόσια διοίκηση λάφυρο των νικητών στις βουλευτικές εκλογές, παραμένουν οι μεγάλες πληγές της.

- Η πολιτική ομηρία, η εκμετάλλευση και το εμπόριο ελπίδας για μια θέση στο δημόσιο σε συνδυασμό με την αφερεγγυότητα του συστήματος πρόσληψης, προαγωγής και εξέλιξης, πολλαπλασιάζουν τα προβλήματα¹⁸²⁴.

¹⁸²³ ό.π., σ.157

¹⁸²⁴ Παπαντωνίου, Κ. (Αντιπρόεδρου της ΑΔΕΔΥ) «Δημόσια Διοίκηση –Μονιμότητα και συνταγματική αναθεώρηση», Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, Μάιος-Ιούνιος .2006, φ.166,σ.8.

Την περίοδο που διεξαγόταν σχετική συζήτηση με την ευκαιρία της προσπάθειας αναθεώρησης του Συντάγματος, η ΑΔΕΔΥ κατέθεσε προτάσεις¹⁸²⁵ προς όλα τα κόμματα για την αποκομματικοποίηση της Δημόσιας Διοίκησης.

Εκεί, προτείνει την υιοθέτηση τεσσάρων θεμελιωδών διατάξεων, έτσι ώστε να κατοχυρωθεί συνταγματικά η εσωτερική λειτουργική αυτοτέλεια της δημόσιας διοίκησης, όπως συμβαίνει σε πολλές χώρες της Ε.Ε, αλλά και να κατοχυρωθούν συνταγματικά και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ κυβέρνησης και συνδικαλιστικών οργανώσεων έτσι ώστε να αναβαθμιστεί ο ρόλος της κοινωνικής διαβούλευσης.

Ειδικότερα η ΑΔΕΔΥ για εργασιακές σχέσεις:

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων στον Ιδιωτικό και Δημόσιο Τομέα αποτέλεσε και αποτελεί βασική πολιτική των κυβερνήσεων στα πλαίσια των νεοφιλελεύθερων επιλογών.

Ειδικότερα θεωρεί ότι, ο περιορισμός της πλήρους απασχόλησης, η κατάργηση της μονιμότητας για τους νέους (ΟΤΕ), η κατάργηση του δώρου, η ενοικίαση εργαζομένων, η προώθηση της αναθεώρησης του άρθρου 103 του Συντάγματος για τον περιορισμό της μονιμότητας στο Δημόσιο, η κάλυψη πάγιων αναγκών του Δημοσίου από συμβασιούχους έργου, ωρομίσθιους έκτακτους, εργαζόμενους με μερική απασχόληση αποτελούν τη νέα πραγματικότητα των εργασιακών σχέσεων. Μια πραγματικότητα που θεωρεί ότι έχει αρνητικές επιπτώσεις για τους νέους εργαζόμενους που περιορίζει τα δικαιώματά τους αλλά και για όλους¹⁸²⁶.

Ειδικότερα προτείνει¹⁸²⁷

- Κατάργηση των νόμων που επεκτείνουν την μερική απασχόληση στο Δημόσιο – κατάργηση του θεσμού των εκτάκτων, ενιαία μόνιμη σχέση εργασίας στο δημόσιο- Κατάργηση της ενοικίασης εργαζομένων και των συμβάσεων έργου όταν υποκρύπτουν σύμβαση εργασίας
- Εκπαίδευση και επιμόρφωση του ανθρωπίνου δυναμικού

¹⁸²⁵ ΤΟ ΒΗΜΑ, Οι προτάσεις της ΑΔΕΔΥ ενόψει της αναθεώρησης του Συντάγματος-Αποκομματικοποίηση της δημόσιας διοίκησης, 8-1-2006, σ.Α.35

¹⁸²⁶ Αποφάσεις 33^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.59

¹⁸²⁷ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, Ιούλ.-Αύγ..2005, φ.161, σ.6 και Αποφάσεις 33^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.59

- Αντικειμενικές, διαφανείς και αξιοκρατικές προσλήψεις στο Δημόσιο μέσω του Α.Σ.Ε.Π.
- Αξιοκρατική στελέχωση των Δημόσιων Υπηρεσιών
- Μονιμοποίηση των εκτάκτων που καλύπτουν πάγιες ανάγκες- Μόνιμη ενιαία σχέση εργασίας στο Δημόσιο- Όχι στην τροποποίηση του άρθρου 103 του Συντάγματος που αποσκοπεί στην άρση της μονιμότητας.
- Κατάργηση του ν.3385/2005 που καταργεί το οκτάωρο και των προηγούμενων νόμων
- Άμεση εφαρμογή του 35ωρου (7ωρο, πενθήμερο) χωρίς μείωση αποδοχών.
- Έξι επιπλέον ημέρες άδειας το χρόνο.
- Δωρεάν υποστηρικτική νομική βοήθεια σε εργαζόμενους που αντιμετωπίζουν πράξεις επιλεκτικών διακρίσεων σε βάρος τους ή προβλήματα που αφορούν στην άσκηση των καθηκόντων τους.
- Τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου για τις Συλλογικές Διαπραγματεύσεις (περιεχόμενο, επίπεδα, σώμα μεσολαβητών κλπ).

Η ΑΔΕΔΥ ειδικότερα για κυβερνητικές πολιτικές σε Υγεία- Κοινωνική Πρόνοια:

Η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει ότι η κατάσταση σε αυτά τα ζητήματα την κυβερνητική περίοδο 2004-2009 έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά¹⁸²⁸:

- Οι δημόσιες υπηρεσίες υγείας υποβαθμίζονται και ιδιωτικοποιούνται.
- Οι κοινωνικές παροχές είναι πολύ περιορισμένες. Το κράτος πρόνοιας αντί να αναβαθμίζεται ανάλογα με τις σύγχρονες ανάγκες διαρκώς συρρικνώνεται.
- Τα παιδιά και οι ηλικιωμένοι εξακολουθούν να αποτελούν αποκλειστική ευθύνη της οικογένειας χωρίς να έχουν καμιά προστασία από την πολιτεία. Τα οικογενειακά επιδόματα (γάμου - παιδιών) είναι πολύ χαμηλά και ουσιαστικά παραμένουν σε επίπεδα του 1997 (ν. 2470).

Η ΑΔΕΔΥ ειδικότερα για κυβερνητικές πολιτικές σε Εισοδηματική πολιτική, μισθολογικό δημοσίων υπαλλήλων:

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι η αγοραστική δύναμη των μισθών¹⁸²⁹ των δημοσίων υπαλλήλων ... «βρίσκεται ουσιαστικά στα επίπεδα της δεκαετίας του 1980.

¹⁸²⁸ Αποφάσεις 33^{ον} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.59

Ταυτόχρονα η πολιτική λιτότητας που ακολουθήθηκε διαχρονικά από τις Κυβερνήσεις είχε και έχει σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στη μισθολογική πολιτική και στο σύστημα αμοιβής των εργαζομένων στο Δημόσιο»¹⁸³⁰.

Ακόμη εκτιμά ότι ο τρόπος που δόθηκαν οι αυξήσεις την τελευταία 20ετία ακύρωσε και ακυρώνει κάθε μορφή μισθολογίου, φαλκιδεύει τις συντάξιμες αποδοχές και τα κοινωνικά επιδόματα. Η διατήρηση σε χαμηλά επίπεδα των βασικών μισθών, που για την πλειοψηφία των υπαλλήλων αποτελούν το 50% του συνόλου των αποδοχών, η χορήγηση γενικών επιδομάτων, η χορήγηση κλαδικών επιδομάτων, η θεσμοθέτηση ειδικών λογαριασμών, αποτελούν τη σημερινή μισθολογική πραγματικότητα για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο. Μια πραγματικότητα που έχει καταδικάσει την πλειοψηφία των εργαζομένων σε χαμηλές αποδοχές, σε απαράδεκτα χαμηλά επίπεδα συντάξεων και κοινωνικών επιδομάτων. Είναι φανερό ότι η πολιτική αυτή πέρα από τις αρνητικές επιπτώσεις στο εισόδημα μισθωτών και συνταξιούχων δημιουργεί και εντείνει αδικίες και οι διαιρέσεις μεταξύ των εργαζομένων του δημοσίου, καλλιεργεί αντιπαραθέσεις και αποδυναμώνει κεντρικές διεκδικήσεις και στόχους.

Οι πρόσφατες κινήσεις της Κυβέρνησης και η κατάθεση νομοσχεδίων με τα οποία θα αντιμετώπιζε αποσπασματικά επιμέρους θέματα που απασχολούν τους εργαζόμενους στο Δημόσιο, όπως ο υπολογισμός του επιδόματος θέσης ως συντάξιμος, ή η αύξηση του επιδόματος παραμεθόριου περιοχής, αποτελεί μια συνειδητή προσπάθεια αποπροσανατολισμού των Δ.Υ. και αποδυνάμωσης των κεντρικών διεκδικήσεων»¹⁸³¹.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά επίσης ότι «η άρνηση της Κυβέρνησης να υλοποιήσει τις προεκλογικές εξαγγελίες της για το νέο μισθολόγιο και η προσπάθεια της να εμφανιστεί συνεπής με τις υποσχέσεις της την οδηγεί σε τακτικές αποπροσανατολισμού και συγκάλυψης των ευθυνών της. Η τακτική αυτή αναμφίβολα δημιουργεί νέα προβλήματα και θέτει επί τάπητος σοβαρά θέματα στρατηγικής στο συνδικαλιστικό κίνημα»¹⁸³².

¹⁸²⁹ ό.π., σ. 53

¹⁸³⁰ ό.π., σ. 53

¹⁸³¹ ό.π., σ. 53

¹⁸³² ό.π., σ. 53

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι η εικοσιπενταετής διεκδικητική πορεία της για το μείζον ζήτημα του μισθολογίου κατέδειξε ότι μετά από αλλεπάλληλες σισύφειες προσπάθειες και συνεχείς αγώνες, βρισκόμαστε, δυστυχώς, στο ίδιο σχεδόν σημείο αφετηρίας με τα γνωστά χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

- Της μισθολογικής αναρχίας και των κραυγαλέων ανισοτήτων.
- Της άναρχης και άδικης επιδοματικής πολιτικής που τορπιλίζει τις αρχές αξιόπιστης πολιτικής αμοιβών.
- Της αδιέξοδης πολιτικής των ειδικών επιδοματικών παροχών χωρίς ιδιαιτερότητες και κριτήρια που φαλκιδεύει τις βασικές αποδοχές, καθηλώνει τις συντάξεις και πολυκερματίζει τις δημοσιοϋπαλληλικές δυνάμεις .
- Της αδυναμίας για ενιαία, ενωτική και αποτελεσματική δράση για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Εκτιμά ότι οι κυβερνητικοί χειρισμοί για το τελευταίο μισθολόγιο ουσιαστικά κατέληξαν σε μια βελτιωμένη ρύθμιση εισοδηματικής πολιτικής με μικρές και ασήμαντες αναπροσαρμογές των βασικών μισθών για να καταδείξουν τελικά το μέγεθος του προβλήματος καθώς και τη μείζονος σημασίας διεκδικητική μας εκκρεμότητα για μία αξιόπιστη πολιτική αμοιβών.¹⁸³³

Δεν έχει επιτευχθεί¹⁸³⁴ όπως εκτιμά η οργάνωση η εναρμόνιση της εθνικής μισθολογικής πολιτικής με τα μισθολογικά ισχύοντα στην Ευρώπη των 15 με στόχο την πραγματική μισθολογική σύγκλιση ούτε και η εναρμόνιση της πολιτικής αμοιβών στο Δημόσιο με την άνοδο του κόστους ζωής, ώστε να διασφαλίζεται η αγοραστική δύναμη των μισθών.

Χαρακτηριστικά για το έτος 2006, η ΑΔΕΔΥ εκτιμά,¹⁸³⁵ ότι η κυβέρνηση όχι μόνο δεν θα εφαρμόσει νέο μισθολόγιο στο δημόσιο, αλλά ότι οι αυξήσεις για το έτος αυτό θα είναι κάτω από τον πληθωρισμό, όπου δεδομένης της πρόσθετης φορολογικής επιβάρυνσης, οι δημόσιοι υπάλληλοι θα έχουν νέα μείωση εισοδημάτων αφού κατά μέσο όρο η αύξηση θα είναι 2,06% - 2,43% που θα υπολείπεται σαφώς του πληθωρισμού (3,2%).

¹⁸³³ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, Νοε- Δεκ. 2004, φ.157, σ. 35

¹⁸³⁴ ό.π.

¹⁸³⁵ Για Θέσεις ΑΔΕΔΥ βλ σχετικά ΤΑ ΝΕΑ, 13-3-2006, σ. 63

Το φορολογικό σύστημα και την περίοδο αυτή παρέμεινε¹⁸³⁶ κοινωνικά άδικο, έντονα ταξικό, αναποτελεσματικό και αντιαναπτυξιακό, με εκτεταμένη φοροδιαφυγή, φοροαπαλλαγή, φοροκλοπή, μεγάλη αναλογία των έμμεσων φόρων και κυρίως υπερφορολόγηση μισθωτών και συνταξιούχων.

Ως βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κυβερνητικής πολιτικής την περίοδο 2007-2009 η ΑΔΕΔΥ θεωρεί¹⁸³⁷ μια πολιτική λιτότητας, με το πάγωμα των μισθών ή τη χορήγηση βοηθημάτων, την εντεινόμενη απειλή για συνέχεια και το 2010 και για μισθολογικές ρυθμίσεις που θα περιορίζουν τα δικαιώματα όλων και ιδιαίτερα των νέων προκειμένου να «περιοριστούν» οι δαπάνες. Αποκαλυπτικό θεωρεί¹⁸³⁸ το γεγονός ότι, ενώ η Κυβέρνηση έχει αναγνωρίσει και εξαγγείλει την αναγκαιότητα ενός νέου μισθολογίου για όλους τους δημοσίου υπαλλήλους, η πολιτική που ακολουθεί κινείται σε διαφορετική κατεύθυνση.

Καταγγέλλει¹⁸³⁹ την αθέτηση των ρητών δεσμεύσεων της Κυβέρνησης για εισαγωγή και ανάπτυξη ενός νέου, δίκαιου και αξιοκρατικού Μισθολογίου

Ειδικότερα η εισοδηματική πολιτική στο δημόσιο για το έτος **2008**, ... «που για άλλη μια χρονιά αποφασίστηκε μονομερώς, με ονομαστικές αυξήσεις που δεν υπερβαίνουν το 2% και επίσημο πληθωρισμό στο 4,9%, την ακρίβεια και τις ανατιμήσεις στα βασικά είδη στο 7,5% , αποτελεί πρωτόγνωρη επίθεση στα εισοδήματά μας. Η ανάλογη πολιτική και το 2007 με ονομαστική μείωση έχει διαμορφώσει ένα πλαίσιο, που εκτός των άλλων, ακυρώνει και αναιρεί και μέτρα ενσωμάτωσης των επιδομάτων στους βασικούς μισθούς»¹⁸⁴⁰.

Τα προηγούμενα χρόνια οι αυξήσεις ήταν πιο κάτω από τον πληθωρισμό και υποβάθμιζαν το εισόδημα των δημοσίων υπαλλήλων.

Το 2009 η κυβέρνηση κατήργησε και αυτά «τα ψίχουλα» των «αυξήσεων» και πάγωσε τις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων .

¹⁸³⁶ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, Ιούλ- Αύγ. 2005, φ.161, σ.6

¹⁸³⁷ ΑΔΕΔΥ(2009): *Επιστολή της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ προς τον Πρωθυπουργό και τους πολιτικούς αρχηγούς*, 26.8.2009, αρ.πρωτ. 383

¹⁸³⁸ ό.π.

¹⁸³⁹ Δελτίο Τύπου ΑΔΕΔΥ, 7.8.2007, αρ. Πρωτ. 321.

¹⁸⁴⁰ Επιστολή της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ προς τον Πρωθυπουργό και τους πολιτικούς αρχηγούς, 25.8.2008, αρ.πρωτ. 274

Το 2010 προετοιμάζει τους δημοσίους υπαλλήλους για ακόμη χειρότερες πολιτικές.

Η ΑΔΕΔΥ καταγγέλλει ακόμη¹⁸⁴¹ :

-Την αντιμετώπιση με προεκλογικό, πρόχειρο και αποσπασματικό - μερικό τρόπο των μεγάλων προβλημάτων, με την ταχεία υποχώρηση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων και συνταξιούχων του Δημοσίου από την ασκούμενη κυβερνητική πολιτική λιτότητας, ανισοτήτων, διαιρέσεων, η οποία προσθέτει και πολλαπλασιάζει τα εμπόδια για το αναγκαίο επίπεδο αμοιβής και σύνταξης σύμφωνα με τις σύγχρονες ανάγκες, κλειδώνει και την επόμενη περίοδο σε επιδοματικές και όχι μισθολογικές πολιτικές, άρα δεν αυξάνει, δεν προστατεύει την αγοραστική δύναμη και δεν εξασφαλίζει τον εργαζόμενο και το συνταξιούχο.

- Ότι το τελικό σχέδιο του προϋπολογισμού για το 2009, βαθαίνει ακόμη περισσότερο τη λιτότητα για τους εργαζόμενους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

-Ότι σε συνθήκες πολλαπλής οικονομικής κρίσης η καθήλωση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων θα οδηγήσει την οικονομία ταχύτερα σε πορεία ύφεσης.

-Ότι οι εργαζόμενοι και οι συνταξιούχοι, εκτός από τη φτώχεια έχουν να αντιμετωπίσουν μια ακόμα φοροεπιδρομή που υπαγορεύεται μέσα από την αύξηση έμμεσων και άμεσων φόρων¹⁸⁴².

Η Ε.Ε. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. καλεί τους εργαζόμενους ... «σε αγώνα για την πλήρη ανατροπή της νεοφιλελεύθερης πολιτικής που διευρύνει τα κοινωνικά ελλείμματα και εν μέσω της χρηματοοικονομικής κρίσης δρομολογεί την μεγαλύτερη αναδιανομή πλούτου στη μεταπολεμική περίοδο, υπέρ των τραπεζών»¹⁸⁴³.

Ειδικότερα προτείνει:

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί¹⁸⁴⁴ ότι στο πεδίο των αμοιβών των δημοσίων υπαλλήλων εκείνο που προέχει είναι η αποτελεσματική κεντρική διαπραγμάτευση για μια αξιόπιστη πολιτική αμοιβών, που :

¹⁸⁴¹ Δελτίο Τύπου ΑΔΕΔΥ, 7.8.2007, αρ. Πρωτ. 321.

¹⁸⁴² Δελτίο Τύπου ΑΔΕΔΥ, 21.11.2008, αρ. πρωτ. 439

¹⁸⁴³ Δελτίο Τύπου Ε.Ε ΑΔΕΔΥ, 20-10-2008, Αρ. Πρωτ. 383

¹⁸⁴⁴ Υπαλληλική / ΑΔΕΔΥ, φ.157, Νοε- Δεκ. 2004, σ. 35 -36

- Θα διασφαλίζει υψηλούς βασικούς μισθούς με την ενσωμάτωση των επιδομάτων
- Θα διασφαλίζει αξιοπρεπή μισθολογική αφετηρία με εισαγωγικό Μ.Κ. της Υ.Ε. στο ύψος των 1.100 ευρώ.
- Θα καταλήγει στις εσωτερικές και εξωτερικές σχέσεις 1:2 και 1:3 και, ταυτόχρονα, θα προστατεύει ενδιάμεσες κατηγορίες από τυχόν απώλειες και αδικίες με την παροχή πρόσθετων ποσοστών εισοδηματικής πολιτικής
- Θα συνδέει τις αποδοχές με την αύξηση του Α.Ε.Π. και θα διασφαλίζει την αγοραστική δύναμη των μισθών διαχρονικά.
- Θα οδηγεί με αποδεκτούς ρυθμούς σε σύγκλιση με τους μισθούς των 15 της Ε.Ε.
- Θα εξαφανίζει τις αδικίες και τις κατάφωρες ανισότητες
- Θα παρέχει κίνητρα για κατάληψη θέσεων ευθύνης
- Θα διασφαλίζει την ακώλυτη μισθολογική εξέλιξη, θα αποδεσμεύει το μισθό από το βαθμό και θα αποκλείει τη σύνδεση μισθού –παραγωγικότητας.
- Θα αναγνωρίζει την αξία της γνώσης

Η ΑΔΕΔΥ ειδικότερα για κυβερνητικές πολιτικές σε ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό:

Το 2007 προέκυψε σοβαρό ζήτημα με την διαχείριση των ομολόγων του Τ.Ε.Α.Δ.Υ και άλλων ασφαλιστικών οργανισμών και η ΑΔΕΔΥ προβαίνει για το θέμα αυτό σε παρεμβάσεις , καταγγελίες και σε μηνυτήρια αναφορά (Μάρτιος 2007) .

Επίσης το 2007 προέκυψε και η παραπομπή της Ελλάδος στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τους όρους και τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών στο δημόσιο

Τον Νοέμβριο του 2007 η ΑΔΕΔΥ αποχωρεί από τον διάλογο στο πλαίσιο της Επιτροπής Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής για ασφαλιστικό, συνταξιοδοτικό.

Διοργανώθηκαν σε διάφορες πόλεις σε συνεργασία με τα Νομαρχιακά τμήματα της ΑΔΕΔΥ και το ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ 16 ημερίδες με θέμα «Το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό σύστημα στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση».

Η ΑΔΕΔΥ ειδικότερα προτείνει¹⁸⁴⁵:

- Στήριξη του δημόσιου ασφαλιστικού συστήματος
- Κατάργηση των αντιασφαλιστικών διατάξεων των Νόμων 1902/90, 2084/92, 3029/01
- Όχι στην ιδιωτικοποίηση της ασφάλισης
- Όχι σε διακρίσεις σε παλιούς και νέους εργαζόμενους
- Θεσμοθέτηση 35ετίας χωρίς όριο ηλικίας
- Επιστροφή των καταληστευθέντων αποθεματικών στα ταμεία
- Τριμερή χρηματοδότηση
- Διατήρηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου ως προς τους φορείς χορήγησης της κυρίας σύνταξης, της επικουρικής, των μερισμάτων και του εφάπαξ.
- Υπολογισμός της σύνταξης στο 80% των εν ενεργεία συνταξιίων αποδοχών με βάση το μισθό εξόδου.
- Εγγύηση του κράτους για τα κατώτερα ποσοστά σύνταξης από το Μ.Τ.Π.Υ. και Τ.Ε.Α.Δ.Υ. για τα οποία μέχρι πρόσφατα το κράτος ως εργοδότης δεν είχε καμιά συμμετοχή.
- Υπολογισμός της σύνταξης για όλους τους ασφαλισμένους στα 35/35.
- Διατήρηση των ρυθμίσεων για πρόωρη συνταξιοδότηση.
- Αύξηση των συντάξεων αναπηρίας.
- Αναγνώριση επαγγελματικών ασθενειών, ατυχημάτων και ένταξη στα ΒΑΕ όλων των εργαζομένων που αντιμετωπίζουν τους κινδύνους και τις αντίστοιχες συνθήκες στην εργασία τους.

Το ασφαλιστικό αποτέλεσε στην δεύτερη κυβερνητική περίοδο 2007-2009 το σημαντικότερο ζήτημα για την ΑΔΕΔΥ και συνολικά για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς αυτό ... «τείνει να αναγορευθεί στην αιχμή των μεταρρυθμίσεων, που σκοπεύει να προωθήσει η κυβέρνηση στη δεύτερη τετραετία της»¹⁸⁴⁶.

¹⁸⁴⁵ Αποφάσεις 33^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.54-56 καθώς και επιστολή ΑΔΕΔΥ στον Πρωθυπουργό κ.Κ.Καραμανλή σε *Υπαλληλική* / ΑΔΕΔΥ, φ., 161, Ιούλ.-Αύγ. 2005, σ.7

¹⁸⁴⁶ Μαυρή Γ. *Απαισιοδοξία για τη μεταρρύθμιση στα ΑΕΙ*. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ, 14/10/2007

Τον Απρίλιο του 2008 η κυβερνητική πλειοψηφία κατέθεσε και ψήφισε στην Βουλή ασφαλιστικό νομοσχέδιο (ν.3655/ 2008) το οποίο αποτελεί μια μεγάλης κλίμακας κυβερνητική παρέμβαση στο ασφαλιστικό σύστημα. Η προηγούμενη παρέμβαση στο ασφαλιστικό ήταν με τον ν. 3029/ 2002 (γνωστός ως “Νόμος Ρέππα”).

Στις διατάξεις του νομοσχεδίου αυτού εξέφρασαν την σφοδρή τους αντίθεση όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης, τα οποία αμέσως μετά την ψήφισή του, κατέθεσαν ξεχωριστά αιτήματα για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος¹⁸⁴⁷.

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις στο σύνολό τους αντέδρασαν πολύ έντονα στις ρυθμίσεις που περιείχε αυτό το νομοσχέδιο.

Ειδικότερα για την ΑΔΕΔΥ, το ζήτημα του ασφαλιστικού, καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της συνδικαλιστικής της δραστηριοποίησης στην περίοδο μέχρι την ψήφιση του νομοσχεδίου.

Ενδεικτικά, για το ασφαλιστικό έχουν πραγματοποιηθεί και καταγραφεί εκείνη την περίοδο οι ακόλουθες δράσεις από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ:

- ▶ Συναντήσεις με Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και δημόσια τοποθέτηση για τις εξελίξεις στο Ασφαλιστικό (Ιανουάριος 2008 και μετά)
- ▶ Έναρξη και υλοποίηση προγράμματος ενημερωτικών συγκεντρώσεων για Ασφαλιστικό, Εισοδηματική Πολιτική (Ιανουάριος 2008)
- ▶ Συνέντευξη τύπου με αιχμή το Ασφαλιστικό (Ιανουάριος 2008)
- ▶ Συνέχεια ενημερωτικών συγκεντρώσεων – συσκέψεων και περιφερειακών συνεντεύξεων για απεργιακή κινητοποίηση, έκδοση προπαγανδιστικού και ενημερωτικού υλικού (Φεβρουάριος 2008)
- ▶ Συγκέντρωση στη Βουλή 15 Φλεβάρη στην προ ημερησίας συζήτηση για το ασφαλιστικό και δημόσια τοποθέτηση Γ.Σ.Ε.Ε. – Α.Δ.Ε.Δ.Υ. σχετικά με την ομιλία Πρωθυπουργού και Υπουργού Απασχόλησης (Φεβρουάριος 2008)

¹⁸⁴⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 2 του Συντάγματος. Οι σχετικές επιστολές προς τον πρόεδρο της Βουλής Δ. Σιούφα υπογράφονται από το σύνολο των βουλευτών της κάθε κοινοβουλευτικής ομάδας (ΠΑΣΟΚ 102, ΚΚΕ 24, ΣΥΡΙΖΑ 14, ΛΑΟΣ 10) και ξεπερνούν τα απαιτούμενα δύο πέμπτα (120) του όλου αριθμού των βουλευτών (300). Ωστόσο, η έγκριση των προτάσεων απαιτούσε την πλειοψηφία των τριών πέμπτων (180) του όλου αριθμού των βουλευτών.

- ▶ Παράσταση συνδικαλιστικών στελεχών στη Βουλή κατά τη συνεδρίαση της κυβερνητικής επιτροπής για το ασφαλιστικό (Μάρτιος 2008)
- ▶ Παράσταση γυναικών για ασφαλιστικό στο Υπ. Κοιν. Ασφάλισης (Μάρτιος 2008)
- ▶ Κοινή συνέντευξη τύπου Α.Δ.Ε.Δ.Υ. – Γ.Σ.Ε.Ε. για ασφαλιστικό (Μάρτιος 2008)
- ▶ Συνάντηση Α.Δ.Ε.Δ.Υ.- Γ.Σ.Ε.Ε. με Πρόεδρο Δημοκρατίας για ασφαλιστικό (Μάρτιος 2008)
- ▶ Συναντήσεις Α.Δ.Ε.Δ.Υ. – Γ.Σ.Ε.Ε. με πολιτικούς αρχηγούς (Παπανδρέου, Παπαρήγα, Αλαβάνο), (Μάρτιος 2008)
- ▶ Συλλαλητήριο και συγκέντρωση στο Σύνταγμα κατά της ψήφισης του νομοσχεδίου για το Ασφαλιστικό, (Μάρτιος 2008)
- ▶ Οργάνωση δημοψηφίσματος για το ασφαλιστικό από Γ.Σ.Ε.Ε. – Α.Δ.Ε.Δ.Υ, (Μάρτιος 2008)
- ▶ Κατάθεση 426.000 υπογραφών που συγκεντρώθηκαν σε διάστημα πέντε ημερών από Α.Δ.Ε.Δ.Υ. – Γ.Σ.Ε.Ε. στον Πρόεδρο της Βουλής για δημοψήφισμα (Απρίλιος 2008)
- ▶ Κορύφωση με απεργιακές δράσεις (στάσεις εργασίας και 24ωρες απεργιακές δράσεις και συλλαλητήρια).

Το ασφαλιστικό απασχολεί την εξεταζόμενη αυτή περίοδο προνομιακά σχεδόν τις δραστηριότητες των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων, τόσο πριν όσο κυρίως μετά την ψήφιση του σχετικού νομοσχεδίου τον Απρίλιο του 2008.

Ειδικότερα το θέμα αυτό απασχόλησε τις δράσεις της Ομοσπονδίας των εργαζομένων στα ασφαλιστικά ταμεία (ΠΟΠΟΚΠ), η οποία μαζί με την Ομοσπονδία του ΙΚΑ αποτελούν τις Ομοσπονδίες των εργαζομένων στα ασφαλιστικά Ταμεία-μέλη της ΑΔΕΔΥ.

Συγκεκριμένα, στο 25^ο Τακτικό Συνέδριο της οργάνωσης, στην εισήγηση του Προέδρου της Π.Ο.Π.Ο.Κ.Π. κ. Γ. Κουτρουμάνη¹⁸⁴⁸ κατατέθηκαν στοιχεία για την υφιστάμενη κατάσταση του ασφαλιστικού συστήματος και των ασφαλιστικών

¹⁸⁴⁸ ΠΟΠΟΚΠ.(2009). Πρακτικά 25^{ου} Τακτικού Συνεδρίου Π.Ο.Π.Ο.Κ.Π., «Εισήγηση Προέδρου Γ. Κουτρουμάνη».

ταμείων. Τα στοιχεία και τα συμπεράσματα αυτά αποτέλεσαν και την βάση και για τις αντίστοιχες εκτιμήσεις και τις προτάσεις της ΑΔΕΔΥ.

Ειδικότερα η ΠΟΠΟΚΠ¹⁸⁴⁹ εκτιμά:

-Για την οικονομική κατάσταση των ταμείων

Η ήδη προβληματική αναλογία συνταξιούχων- ασφαλισμένων επιδεινώνεται συνεχώς και στο τέλος του 2008 θα κινηθεί κοντά στο 1 προς 1,7. Δηλαδή σε κάθε συνταξιούχο κύριας σύνταξης θα αναλογούν 1,7 εργαζόμενοι. Η επιδείνωση της σχέσης είναι ραγδαία αν αναλογιστεί κανείς ότι μόλις πριν 15 χρόνια η ίδια σχέση ήταν 1 προς 2,33. Την ίδια στιγμή, βέβαια, υπάρχουν 1.100.000 εργαζόμενοι που είναι εκτός συστήματος, αφού εργάζονται χωρίς να ασφαλίζονται. Μεγάλη είναι η επιδείνωση της σχέσης στα Ταμεία των ΔΕΚΟ και των Τραπεζών όπου σε Ταμεία όπως ο Ο.Α.Π.- Δ.Ε.Η., το Τ.Α.Π.- Ο.Τ.Ε., το Τ.Σ.Π.- Η.Σ.Α.Π., το Τ.Σ.Π.- Α.Τ.Ε., οι συνταξιούχοι ξεπερνούν πλέον τον αριθμό των εργαζομένων. Δραματική αναμένεται να είναι και η επιδείνωση της σχέσης στα Ταμεία του Δημοσίου, λόγω της αύξησης των συνταξιοδοτήσεων, αλλά κυρίως λόγω της κάλυψης των αναγκών του Δημοσίου με προγράμματα Stage, με συμβασιούχους έργου, με συμβάσεις ορισμένου και αορίστου χρόνου.

-Για τα ελλείμματα των ταμείων

Η μη επίτευξη των στόχων των Ταμείων σε ότι αφορά τα έσοδα, η μεγάλη αύξηση των δαπανών υγείας και η ασυνέπεια του Κράτους στις υποχρεώσεις του, θα αυξήσουν το οργανικό ετήσιο έλλειμμα των μεγάλων Ταμείων για το 2008, το οποίο αναμένεται να ξεπεράσει το έτος αυτό τα 4,6 δις ευρώ.

Το έλλειμμα αυτό το 2006 ήταν στα 1,8 δις ευρώ και το 2007 στα 3,3 δις ευρώ.

-Για οφειλές από και προς τα ασφαλιστικά ταμεία

Τα χρέη που οφείλει το Δημόσιο και οι επιχειρήσεις στο σύνολο των Ταμείων θα ανέλθουν στο τέλος του 2008 στα 16,7 δις ευρώ περίπου, από τα οποία τα 8,9 δις ευρώ είναι υποχρεώσεις του Δημοσίου (χωρίς να υπολογίζονται επιβαρύνσεις από την άσκηση κοινωνικής πολιτικής). Την ίδια στιγμή τα Ταμεία οφείλουν μεταξύ των άλλων στα νοσοκομεία ποσό 2 δις περίπου ευρώ. Ειδικότερα οι οφειλές του ΙΚΑ είναι μεγάλες και προς τον Ο.Α.Ε.Δ., τον Ο.Ε.Κ., την Εργατική

¹⁸⁴⁹ Η Ομοσπονδία των εργαζομένων στα ασφαλιστικά Ταμεία (εκτός ΙΚΑ)

Εστία και το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. Στο τέλος του 2008 το Ι.Κ.Α. θα οφείλει σε τρίτους το ποσό των 12 περίπου δις ευρώ.

-Για την εισφοροδιαφυγή

Η εισφοροδιαφυγή μεγαλώνει χρόνο με το χρόνο αντί να περιορίζεται. Οι μεγάλες λειτουργικές αδυναμίες των Ταμείων, οι πολλαπλές στρεβλώσεις που δεν δημιουργούν κίνητρο ασφάλισης, οι επαναλαμβανόμενες ρυθμίσεις οφειλών, δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για όσους είναι ασυνεπείς στις υποχρεώσεις τους. Οι προβλέψεις της ΠΟΠΟΚΠ τα τελευταία 8 χρόνια για την πορεία της εισφοροδιαφυγής ήταν ασφαλείς και με βάση την ίδια μεθοδολογία η πρόβλεψη για το 2008 είναι ότι η εισφοροδιαφυγή θα πλησιάσει τα 6,8 δις ευρώ, αυξημένη κατά 1,2 δις ευρώ κατά μέσο όρο σε ετήσια βάση τα τελευταία χρόνια.

-Για τις δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης

Το 2007 παρουσιάστηκε η μεγαλύτερη αύξηση δαπανών της τελευταίας 10ετίας που οφείλεται κυρίως στην αύξηση της δαπάνης για φάρμακο. Η αύξηση για τις φαρμακευτικές δαπάνες ήταν διαφορετική από Ταμείο σε Ταμείο και το χρόνο αυτό κυμάνθηκε από 15%-40%. Πάντως και με αυτό το δεδομένο η δαπάνη για φαρμακευτική περίθαλψη την τελευταία πενταετία, από τα 1.562 εκ. Ευρώ το 2003, αναμένεται να διαμορφωθεί το 2008 στα 3,9 δις ευρώ (αύξηση 150 %). Αυτό είναι που οδηγεί και στην αδυναμία των Ταμείων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους στα νοσοκομεία.

Η ΠΟΠΟΚΠ εκτιμά ότι ο νέος αυτός νόμος για το ασφαλιστικό, που προβλέπει έναρξη των αλλαγών το έτος 2009 και ολοκλήρωσή τους το 2020, θα επιφέρει τις ακόλουθες αρνητικές επιπτώσεις:

- Αύξηση στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης για 18 συνολικά μεγάλες ομάδες ασφαλισμένων από το σύνολο σχεδόν των Ταμείων από 2 μέχρι και 10 χρόνια.
- Μείωση της σύνταξης από 1/1/2009 στις περιπτώσεις πρόωρης συνταξιοδότησης μέχρι 10% σε σχέση με αυτές που χορηγούνται σήμερα (κύριας και επικουρικής).
- Μείωση της επικουρικής σύνταξης μέχρι και 70%, από 1/1/2013 και σταδιακά μέχρι το 2020.

- Μείωση του εισοδήματος συνολικά από συντάξεις για τους μελλοντικούς συνταξιούχους, που κλιμακώνεται στις περιπτώσεις πρόωρης σύνταξης από 13% μέχρι 43% περίπου και για τις περιπτώσεις συνταξιοδότησης με τα κανονικά όρια από 3% μέχρι 37% περίπου.
- Έμμεση αύξηση του χρόνου εργασίας για συνταξιοδότηση, πέρα από εκείνη που ρητά προβλέπεται από την αύξηση του ορίου ηλικίας, μέχρι 12 χρόνια προκειμένου να λάβει ο εργαζόμενος το ποσό της σύνταξης που θα έπαιρνε με το μέχρι σήμερα καθεστώς.
- Ανατροπή ώριμων ασφαλιστικών δικαιωμάτων, αφού ακόμη και εκείνοι που μετρούσαν μήνες για να πάρουν τη σύνταξη θα υποστούν τις συνέπειες των αλλαγών.

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει για την ΠΟΠΟΚΠ είναι ότι, κανένα από τα μεγάλα προβλήματα του ασφαλιστικού δεν αντιμετωπίζει ο νέος νόμος. Αντίθετα και παρά τις μεγάλες μειώσεις στις συντάξεις ή τις αυξήσεις στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, εφόσον συνεχισθεί η ίδια πορεία, η οικονομική κατάσταση των Ταμείων θα επιδεινωθεί ακόμη περισσότερο τα αμέσως επόμενα χρόνια. Παράλληλα αναμένεται να ενταθεί το λειτουργικό πρόβλημα των Ταμείων με επιπτώσεις στα οικονομικά τους αλλά και στην εξυπηρέτηση των πολιτών. Η επόμενη ημέρα, λοιπόν, μετά τη ψήφιση και εφαρμογή του νέου νόμου θα είναι χειρότερη από την προηγούμενη. Το κοινωνικό κόστος και οι απώλειες δικαιωμάτων για τους εργαζομένους είναι προφανής. Από τον ασφαλιστικό νόμο θίγονται σχεδόν όλοι οι εργαζόμενοι. Κάποιοι θίγονται περισσότερο, κάποιοι λιγότερο, σε βάθος χρόνου όμως θίγονται όλοι. Θίγονται από τη μείωση των συντάξεων, θίγονται από την αύξηση των ορίων ηλικίας, θίγονται από την αύξηση των ημερών ασφάλισης προκειμένου να καλυφθούν για υγειονομική περίθαλψη.

Το οικονομικό όφελος από την άλλη, για το σύστημα είναι πενιχρό. Η εκτίμησή της είναι ότι μέχρι το 2030 το σύστημα θα εξοικονομήσει συνολικά το ποσό των 13 δις ευρώ περίπου. Τα οφέλη αυτά προκύπτουν κυρίως λόγω της μείωσης του εισοδήματος από συντάξεις για τους μελλοντικούς συνταξιούχους κατά 20% κατά μ.ο. (περισσότερο από τη μείωση των επικουρικών).

Την ίδια περίοδο οι απώλειες που θα έχει το σύστημα, με βάση τα σημερινά δεδομένα από εισφοροδιαφυγή, από την αδυναμία ελέγχου των δαπανών υγείας, από την ασυνέπεια του κράτους στις υποχρεώσεις του και από την μη αποτελεσματική αξιοποίηση της περιουσίας θα είναι συνολικά 235 περίπου δις ευρώ δηλαδή 18 φορές περισσότερα. Η αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης ελάχιστα οικονομικά οφέλη προσθέτει στο σύστημα. Για παράδειγμα από την αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης των μητέρων κατά 5 τουλάχιστον χρόνια (οι οποίες και πλήττονται περισσότερο από το νέο νόμο), το ετήσιο όφελος των Ταμείων θα είναι περίπου 40 εκ. Ευρώ. Αυτό το όφελος, που είναι ασήμαντο μπροστά στην επιβάρυνση που θα έχουν οι γυναίκες, ουσιαστικά προκύπτει από την εφαρμογή των κ.ο. Συντάξεων για τις μητέρες ασφαλισμένες του Ι.Κ.Α., από τις οποίες το 60% περίπου παίρνουν σχεδόν την ίδια σύνταξη στην ηλικία των 50 και των 55 ετών. Στις άλλες περιπτώσεις που οι ασφαλισμένες, έχοντας καλύτερες αποδοχές ξεπερνούν τα κατώτερα όρια, η αύξηση του ορίου ηλικίας επιβαρύνει το σύστημα σε βάθος χρόνου.

-Για τα λειτουργικά προβλήματα των ασφαλιστικών ταμείων

Το λειτουργικό πρόβλημα που είναι μεγάλο στα Ασφαλιστικά Ταμεία, η ΠΟΠΟΚΠ εκτιμά ότι θα γίνει μεγαλύτερο από την επομένη των ενοποιήσεων. Είναι χαρακτηριστικό ότι για τις ενοποιήσεις δεν ρωτήθηκαν ούτε οι Διοικήσεις των Ταμείων αλλά καλούνται μετά την ψήφιση του νόμου για να τον εφαρμόσουν. Οι εργαζόμενοι αντιμετωπίστηκαν και αντιμετωπίζονται και διαχωρίζονται ως πρόβατα από κοπάδι και όχι ως ανθρώπινο κεφάλαιο. Μας καλούν την επόμενη ημέρα να εφαρμόσουμε όσα αποφασίστηκαν. Υπάρχει και ένα άλλο μεγάλο θέμα με το προσωπικό. Σήμερα υπάρχουν στο σύνολο των Ταμείων 7.000 περίπου θέσεις κενές και πολλές υπηρεσίες υπολειτουργούν. Το υπουργείο και ο νέος νόμος προβλέπουν την κατάργηση των κενών θέσεων. Η ΠΟΠΟΚΠ είχε προβλέψει ότι, παρά τις προσπάθειες των εργαζομένων, θα υπάρξουν μεγάλες καθυστερήσεις στην απονομή των συντάξεων και δυστυχώς επιβεβαιωθήκαμε. Από τους 4 και 5 μήνες καθυστέρηση έχουμε φθάσει στους 10 μήνες και στις περιπτώσεις της διαδοχικής ασφάλισης ακόμη περισσότερο.

Μπορούμε να προβλέψουμε και δυστυχώς θα επαληθευτούμε ότι το επόμενο βήμα μετά τις ενοποιήσεις θα είναι οι νέες μεγάλες ανατροπές στα ασφαλιστικά και

συνταξιοδοτικά δικαιώματα, αφού οι παρεμβάσεις της κυβέρνησης εκτός από αντικοινωνικές, είναι και αναποτελεσματικές και θα δημιουργήσουν νέα οικονομικά αδιέξοδα στα Ταμεία.

Στην πορεία εφαρμογής του νόμου που ψηφίστηκε για το ασφαλιστικό το 2008 υπάρχει πολύ έντονη διαμάχη μεταξύ της κυβέρνησης (Υπουργείο Απασχόλησης) και με τα κόμματα της αντιπολίτευσης (ΠΑΣΟΚ – ΣΥΝ, ΚΚΕ) και με τα συνδικάτα τα οποία εκφράζουν έντονο σκεπτικισμό για την βιωσιμότητά των ασφαλιστικών ταμείων.

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και κυρίως η Ομοσπονδία των εργαζομένων στα Ταμεία (ΠΟΠΟΚΠ) καταγγέλλουν¹⁸⁵⁰ ότι ο νόμος που ψηφίστηκε για το ασφαλιστικό και οι «ενοποιήσεις» που προβλέπει οδηγούν σε χαμηλότερου επιπέδου υπηρεσίες, ενισχύουν τη γραφειοκρατία και δυσκολεύουν ακόμη περισσότερο την καθημερινότητα των πολιτών. Ειδικότερα η «πρεμιέρα» έναρξης των ενοποιήσεων που είχε οριστεί την 1-10-2008 ξεκινά με σοβαρά προβλήματα , αφού το υπουργείο δεν έκανε δεκτή πρόταση των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των επιστημονικών φορέων για δίμηνο «πάγωμα» των ενοποιήσεων, καθώς σύμφωνα με την ΠΟΠΟΚΠ:

- Δεν είχαν διοριστεί τα νέα Διοικητικά Συμβούλια των νέων ταμείων
- Δεν είχαν εξασφαλιστεί οι χώροι και οι υποδομές για τη στέγαση και λειτουργία των διοικήσεων
- Δεν είχαν γίνει οι απαραίτητες λογιστικές - οικονομικές διαδικασίες για να μπορέσουν τα Ταμεία να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους (πληρωμές, μισθοδοσίες, νέες συντάξεις κ.ά.).

Σύμφωνα επίσης με την ΠΟΠΟΚΠ, με τις αλλαγές στο ασφαλιστικό σύστημα οι παροχές υγειονομικής περίθαλψης εξομοιώνονται προς τα κάτω. Επιπλέον, οι χρόνοι καθυστέρησης για την απονομή των συντάξεων και των άλλων παροχών αυξάνονται σημαντικά.

¹⁸⁵⁰ Κοκκαλιάρη, Κ. *Νέα Ταμεία, χαμηλότερες παροχές*, εφ. *ΕΘΝΟΣ*, 1-10-2008 και διαδικτυακά στο : <http://www.syp.gr/news08/166syn2.htm>

Οι βασικές προτάσεις της ΑΔΕΔΥ για το ασφαλιστικό¹⁸⁵¹:

Η ΑΔΕΔΥ προτείνει την άμεση προστασία και κατοχύρωση του ασφαλιστικού συστήματος ως δημόσιου και κοινωνικού, το οποίο έχει υποβαθμιστεί εξαιτίας της πολιτικής των Κυβερνήσεων των τελευταίων χρόνων με άμεσο κίνδυνο τον περιορισμό του δημόσιου χαρακτήρα προς όφελος του ιδιωτικού, ιδιαίτερα το τελευταίο διάστημα, όπου με βάση τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις ευθύνες της ελληνικής κυβέρνησης, γίνεται προσπάθεια να θεωρηθεί η ασφάλιση των Δημοσίων Υπαλλήλων επαγγελματική και όχι κοινωνική.

Η Ε.Ε. της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. καλεί την Κυβέρνηση αλλά και το σύνολο των πολιτικών δυνάμεων σε πρόταση και δέσμευση για πολιτική με ουσιαστικό περιεχόμενο στα θεμελιώδη, με πραγματικές λύσεις.

Πλήρη σύνταξη με ποσοστό αναπλήρωσης 80% για 35 χρόνια εργασίας και διανομή ασφαλιστικών δικαιωμάτων στη συλλογικότητα της οικογένειας.

Αναγνώριση επαγγελματικών ασθενειών, ατυχημάτων και ένταξη στα ΒΑΕ όλων των εργαζομένων που αντιμετωπίζουν τους κινδύνους και τις αντίστοιχες συνθήκες στην εργασία τους.

Ο διάλογος για το ασφαλιστικό θα πρέπει να είναι μια διαρκής και ανοικτή διαδικασία. Δεν χρειάζονται ούτε τυμπανοκρουσίες, ούτε δαιμονοποίηση για μια διαδικασία που θα έπρεπε να είναι αυτονόητη. Εάν όμως ένας διάλογος για το ασφαλιστικό δεν περιλαμβάνει στην ατζέντα του, το μοντέλο ανάπτυξης της χώρας μας, το φορολογικό πλαίσιο και τους μηχανισμούς αναδιανομής του πλούτου, τις πολιτικές για την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση ανεργίας, τις πολιτικές για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος κ.λ.π., θα είναι ένας διάλογος λειψός που δεν μπορεί να οδηγήσει ούτε σε σωστά συμπεράσματα, ούτε πολύ περισσότερο σε σωστές επιλογές.

Η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συστήματος δεν μπορεί να εξασφαλιστεί με την ψήφιση ενός νόμου αλλά με τη διαρκή και μακροπρόθεσμη προσπάθεια ενίσχυσης του συστήματος και αντιμετώπισης των αιτιών που δημιουργούν τα προβλήματα.

¹⁸⁵¹ Δελτίο Τύπου της Ε.Ε της ΑΔΕΔΥ, 7.8.2007, αρ. Πρωτ. 321

Η άμεση προστασία και κατοχύρωση του ασφαλιστικού συστήματος ως δημόσιου και κοινωνικού, το οποίο έχει υποβαθμιστεί εξαιτίας της πολιτικής των Κυβερνήσεων των τελευταίων χρόνων με άμεσο κίνδυνο τον περιορισμό του δημόσιου χαρακτήρα προς όφελος του ιδιωτικού, ιδιαίτερα το τελευταίο διάστημα, όπου με βάση τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις ευθύνες της ελληνικής κυβέρνησης, γίνεται προσπάθεια να θεωρηθεί η ασφάλιση των Δημοσίων Υπαλλήλων επαγγελματική και όχι κοινωνική.

Όπως επίσης και η συγκεκριμένη αποσαφήνιση των θέσεων για την τοποθέτηση αποδοχής ή όχι της αρχής : 35 χρόνια εργάσιμου βίου να οδηγεί σε Σύνταξη στο 80% του μισθού, προκειμένου να οικοδομηθεί οργανωτικά, λειτουργικά, παραμετρικά και περιμετρικά ένα απλό, δίκαιο κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα.

Στη βάση αυτή η επιλογή χρόνου εργασίας – ηλικίας εξόδου – ύψους σύνταξης μπορεί να λειτουργεί με αντικειμενικές και δίκαιες ρυθμίσεις (όπως γίνεται σε πολλές χώρες) χωρίς τον εγκλωβισμό, την άδικη διαίρεση με βάση το χρόνο πρόσληψης.

Η ΑΔΕΔΥ για την προστασία του περιβάλλοντος

Με αφορμή τόσο τις καταστροφικές πυρκαγιές στην Αττική το καλοκαίρι του 2007 όσο και την πρόθεση της κυβέρνησης για αναθεώρηση συνταγματικών διατάξεων που έχουν σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος, η ΑΔΕΔΥ ... «καταγγέλλει τις πολιτικές και την ολιγωρία των κυβερνήσεων που οδήγησαν στην καταστροφή των δασών όλης της Ελλάδας και ιδιαίτερα στο τελευταίο έγκλημα της απώλειας του Εθνικού Δρυμού της Πάρνηθας, που έχει τεράστιες συνέπειες για τη ζωή όλων των κατοίκων του Λεκανοπεδίου Αττικής»¹⁸⁵². Για τον σκοπό αυτό συμμετέχει στη διοργάνωση και καλεί όλους τους δημοσίου υπαλλήλους στη συναυλία – διαμαρτυρία που θα γίνει την Παρασκευή 13 Ιουλίου 2007 και ώρα 7.30 μ.μ. στο Σύνταγμα¹⁸⁵³.

Η ΑΔΕΔΥ¹⁸⁵⁴ καλεί την Κυβέρνηση :

- Να αποσύρει τις προτάσεις αναθεώρησης των άρθρων 24, 100 και 117 του Συντάγματος και τα άλλα κόμματα να δεσμευτούν για τη στάση τους.

¹⁸⁵² Δελτίο Τύπου Ε.Ε ΑΔΕΔΥ, Αθήνα, 12.7.2007, Αριθμ. Πρωτ. 297.

¹⁸⁵³ ό.π.

¹⁸⁵⁴ ό.π.

- Να προχωρήσει επιτέλους την κύρωση των δασικών χαρτών και τη σύνταξη του κτηματολογίου που αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση της προστασίας του δασικού πλούτου.
- Να προωθήσει συνταγματική πρόβλεψη για την αυστηρή απαγόρευση κάθε μελλοντικής δόμησης στους μεγάλους, μεσαίους και μικρούς αδόμητους χώρους, να επιβληθεί η φύτευσή τους με πράσινο και να οργανωθεί η σύνδεση μεταξύ τους για την εξασφάλιση νησίδων πρασίνου σε όλο το Λεκανοπέδιο.
- Να ιδρύσει υπηρεσία κατεδάφισης αυθαίρετων ώστε να κατεδαφίζονται άμεσα τα αυθαίρετα που ανεγείρονται σε δάση, δασικές εκτάσεις, αιγιαλούς, ορεινά τοπία και ευαίσθητα οικοσυστήματα.
- Να διαφυλαχθούν και να αξιοποιηθούν οι τελευταίοι μεγάλοι χώροι που θα μπορούσαν να γίνουν υποδοχείς πρασίνου και να αποτελέσουν «ανάσα» για την Αθήνα. Δηλώνει τέλος ... « ότι οι εργαζόμενοι θα αγωνιστούμε για την προστασία του περιβάλλοντος που αποτελεί βασική πηγή ζωής για μας και τα παιδιά μας»¹⁸⁵⁵ .

3.5.5. Τα βασικά χαρακτηριστικά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή.

Σε ότι αφορά το διεκδικητικό πλαίσιο της περιόδου η ΑΔΕΔΥ εκτιμά¹⁸⁵⁶ ότι προχώρησε στην ανανέωση (ως ένα βαθμό) του διεκδικητικού πλαισίου με αιχμές :

- Το ύψος του βασικού μισθού,
- Το ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης,
- Την πρόταση για εισαγωγή συστήματος άμεσης φορολογίας,
- Την δημιουργία θέσεων κοινωνική εργασίας,

Που με συνολικό τρόπο διατυπώθηκαν στην απόφαση του Γ.Σ. του Αυγούστου 2006 για την οικονομική και κοινωνική πολιτική.

Θεμελιώδες ζήτημα θεωρεί η ΑΔΕΔΥ και στον πυρήνα της τριετούς πορείας της το ζήτημα ... «της υπέρβασης ενός συστήματος Συλλογικής διαβούλευσης και η καθιέρωση ενός γνήσιου Συστήματος Συλλογικών Διαπραγματεύσεων, ως ένα

¹⁸⁵⁵ Δελτίο Τύπου Ε.Ε ΑΔΕΔΥ, Αθήνα, 12.7.2007, Αριθμ. Πρωτ. 297

¹⁸⁵⁶ Αποφάσεις 33^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.7

ξεχωριστό στρατηγικό μέγεθος για το ρόλο του Δημοσιοϋπαλληλικού κινήματος, για το μέλλον των δικαιωμάτων μας, για την ανατροπή της αυταρχικής μονομέρειας στη ρύθμιση των οικονομικών και θεσμικών προβλημάτων μας»¹⁸⁵⁷.

Σε ότι αφορά τις απεργιακές- αγωνιστικές δράσης της εκτιμά¹⁸⁵⁸ ότι ανεπύχθησαν αγώνες του δημοσιοϋπαλληλικού κινήματος

- Τόσο για την απόκρουση κυβερνητικών πολιτικών
- Όσο και για την προώθηση του διεκδικητικού πλαισίου, με κορυφαίο χαρακτηριστικό, τις γενικές απεργίες και τα πανελλαδικά συλλαλητήρια .

Οι κινητοποιήσεις κύρια στην παιδεία, των εργαζομένων στους Ο.Τ.Α., τα Νοσοκομεία, με τον αγώνα των φοιτητών, την απεργία των δασκάλων, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, επανατοποθέτησαν σε περιεχόμενο και δυναμική, σε νέο, υψηλότερο επίπεδο την παρέμβαση των δημοσιοϋπαλληλικών οργανώσεων και της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι διαμορφώθηκε ... « θέση, αναλυτική προσέγγιση και τακτική για τη Συνταγματική Αναθεώρηση με αιχμή τη μονιμότητα, την παιδεία, τα δάση και το περιβάλλον. Αναπτύχθηκαν σειρά παρεμβάσεων και στον πρώτο κοινοβουλευτικό κύκλο της αναθεώρησης το αποτέλεσμα ήταν θετικό αφού καμία διάταξη δεν συγκέντρωσε πλειοψηφία 180»¹⁸⁵⁹.

Οι χειρισμοί της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. που ... «από θέση πρότασης και σταθμισμένη τακτική - παρά τις εσωτερικές διαφωνίες, ενστάσεις ή επιφυλάξεις που τόσο για το χθες όσο και για το μέλλον τηρούν την αξία τους αλλά και την πιθανή επιβεβαίωση τους - στο 33^ο Συνέδριο εάν δεν καταγράφουν μια θετική μεταβολή στην τελευταία συγκυρία, (με το βάρος και των διαχρονικών παθογενειών ενός κομματικό-πελατειακού συστήματος ελέγχου της Δ.Δ.), στο θεσμικά επίπεδο έχουν ισχυρή την απόκρουση οποιασδήποτε απόπειρας αποδόμησης εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων»¹⁸⁶⁰.

Η ΑΔΕΔΥ προώθησε ακόμη την περίοδο αυτή την πλήρη ανάπτυξη της λειτουργίας του Κοινωνικού Πολύκεντρου και την εφαρμογή της προγραμματικής σύμβασης με το ΕΚΣΣΑ, που διαμορφώνουν νέες προϋποθέσεις για την ανάλυση, τεκμηρίωση, ενημέρωση, για την ανανέωση του πλαισίου συνεργασίας με το ΙΝΕ

¹⁸⁵⁷ ό.π., σ.8

¹⁸⁵⁸ ό.π., σ.7

¹⁸⁵⁹ ό. π., σ.7

¹⁸⁶⁰ ό. π., σ.7-8

ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ όπου σε συνδυασμό με τη λειτουργία των νέων ηλεκτρονικών δικτύων και υποδομών στα νέα γραφεία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., η οργάνωση θεωρεί ότι αποτελούν ένα νέο κεφάλαιο για τη λειτουργία και δράση της.

Στο πλαίσιο αυτό εξασφαλίστηκε ήδη νέα οργάνωση και στέγαση σε δέκα (10) Νομαρχιακά Τμήματα και την επόμενη τριετία φιλοδοξεί να προωθηθεί αντίστοιχη υποδομή και για τα υπόλοιπα.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί τέλος ότι, η συντονισμένη παρέμβαση με τις τομεακές, κλασικές οργανώσεις στο δημόσιο στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (π.χ. Ασφαλιστικό τραπεζοϋπαλλήλων) στον ιδιωτικό τομέα (π.χ. Ωράριο, εργασιακό) ενίσχυσε, διεύρυνε, κατοχύρωσε όρους αξιοπιστίας, μαζικότητας συνδικάτων και αγώνων.

Παρουσίαση από ΑΔΕΔΥ στοιχείων σχετικά με την λειτουργία των οργάνων της αυτή την εξεταζόμενη περίοδο.

Η ΑΔΕΔΥ, στο 33^ο Συνέδριό¹⁸⁶¹ της, παρουσίασε μια καταγραφή ποσοτικών παραμέτρων σχετικά με τις συνεδριάσεις των οργάνων της .

Με βάση αυτά τα στοιχεία:

Το 2005

- Πραγματοποιήθηκαν είκοσι μία (21) συνεδριάσεις της Ε.Ε και δέκα (10) συνεδριάσεις του Προεδρείου
- Πραγματοποιήθηκαν οκτώ (8) συνεδριάσεις του Γ.Σ και οκτώ (8) συσκέψεις Ομοσπονδιών
- Πραγματοποιήθηκαν έντεκα (11) οργανωμένες συνεντεύξεις τύπου για την προβολή των θέσεων –προτάσεων της Οργάνωσης

Το 2006

- Πραγματοποιήθηκαν είκοσι τέσσερες (24) συνεδριάσεις της Ε.Ε και οκτώ (8) συνεδριάσεις του Προεδρείου
- Πραγματοποιήθηκαν δέκα (10) συνεδριάσεις του Γ.Σ και επτά (7) συσκέψεις Ομοσπονδιών
- Πραγματοποιήθηκαν εννέα (9) οργανωμένες συνεντεύξεις τύπου για την προβολή των θέσεων –προτάσεων της Οργάνωσης

¹⁸⁶¹ ό.π.,σ.13

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά¹⁸⁶² ότι πορεύτηκε αυτή την περίοδο με σταθερή συνέχεια στη λειτουργία της Ε.Ε., του Γ.Σ., των Γραμματειών, των Συσκέψεων Συντονισμού με τις Ομοσπονδίες, της Ετήσιας Διάσκεψης .

Το γεγονός αυτό, εκτιμά ότι είχε αποτελέσματα «στην ανταπόκριση, την αποτελεσματικότητα, τη δράση μας και παράλληλα αναδεικνύει τα προβλήματα αλλά και τα περιθώρια δυνατοτήτων για τον εμπλουτισμό, το συντονισμό, την ανασυγκρότηση της πολιτικοσυνδικαλιστικής, οργανωτικής και λειτουργικής δράσης του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος»¹⁸⁶³.

Ως βασικά προβλήματα και αδυναμίες στο συνδικαλιστικό πεδίο της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή, καταγράφονται από την οργάνωση τα ακόλουθα :

- Ύπαρξη αρνητικού πολιτικού συσχετισμού στο ευρύτερο περιβάλλον¹⁸⁶⁴
- Σε ορισμένες περιπτώσεις η επικράτηση της "ασφάλειας του μικρού και κλειστού", του "μονοχρωματικού αντί του ενιαίου", μείωσε την αξιοπιστία δυνάμεων¹⁸⁶⁵
- Το χρονικό διάστημα 2004 - 2007 ο εσωτερικός διάλογος, οι δημόσιες τοποθετήσεις, οι αγωνιστικές παρεμβάσεις, οι δράσεις και οι πολιτικές του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού κινήματος, είναι σε σαφή σύνδεση με τη στρατηγική που υιοθέτησε το 32^ο Συνέδριο χωρίς όμως την αντίστοιχη συνείδηση, την αναγκαία λειτουργική και οργανωτική υποστήριξη, την επαρκή ανάδειξη του σε όλα τα επίπεδα του σ.κ. και το σύνολο των πράξεων του. Η επισήμανση ότι ο πολιτικοσυνδικαλιστικός προσδιορισμός και προσανατολισμός των στόχων και των δράσεων μας δεν συμπεριέλαβε στο σύνολο των πτυχών, των διαστάσεων, των πράξεων, την ουσία και τα περιεχόμενα της στρατηγικής του 32ου Συνεδρίου είναι μία σημαντική αξιολόγηση¹⁸⁶⁶.
- Οι πολιτικοσυνδικαλιστικές και οργανωτικές (κατακερματισμός, πολυδιάσπαση κ.ά.) θεμελιώσεις της συνδικαλιστικής συλλογικότητας, του συντονισμού, της ανανέωσης, της πραγματικής συμφωνίας σε στόχους και δράσεις

¹⁸⁶² ό.π., σ.8

¹⁸⁶³ ό.π., σ.8

¹⁸⁶⁴ ό.π., σ.9

¹⁸⁶⁵ ό.π., σ. 7-9

¹⁸⁶⁶ ό.π., σ.7-9

με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της ολικής ενέργειας, δύναμης και ενότητας, μίας αυτόνομης, αγωνιστικής, κινηματικής πορείας¹⁸⁶⁷.

- Η τριετής πορεία μας αποσταθεροποιήθηκε αρκετές φορές στο πολιτικοσυνδικαλιστικό κεφάλαιο συνείδησης, ουσιαστικής συνέπειας λόγων και πράξεων, διακηρύξεων και στάσεων, τόσο με ευθύνη των άλλων επιπέδων, όσο και με την αντανάκλαση και ανατροφοδότηση από το τριτοβάθμιο επίπεδο στο δευτεροβάθμιο ή το πρωτοβάθμιο και αντίστροφα¹⁸⁶⁸.

Για την επόμενη περίοδο¹⁸⁶⁹ η ΑΔΕΔΥ επιλέγει οι δράσεις της να επικεντρωθούν στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Η πίστη στην ενότητα των πράξεων να καθορίζεται στη θεμελιακή αρχή και αξία της αλληλεγγύης και οριοθετεί τη σκέψη, τη νοοτροπία, την πρακτική, τη συμπεριφορά απέναντι στο «δόγμα» του ατομισμού, την εγωπάθεια- ο «καθένας για τον εαυτό του», που κυριαρχεί στις δυνάμεις του κέρδους σε βάρος των άλλων, στις δυνάμεις του ανταγωνισμού και της αγοράς, στο παιχνίδι της σκληρής «αιχμής» του καπιταλισμού, που αποδιοργανώνει τις σχέσεις αξιοπρέπειας, ισότητας, αλληλεγγύης στην κοινωνία.
- Να βελτιώσει τη συμμετοχή των εργαζομένων, την άμεση αντιπροσώπευση, την επαφή και την επικοινωνία με κάθε κοινωνική συλλογικότητα.
- Να αναπτύξει τον εσωτερικό διάλογο αλλά και το διάλογο, τη συνεργασία με όλους και όσους εκτός του συνδικαλιστικού κινήματος είναι έτοιμοι, έχουν τη θέληση, τη σκέψη για δράση, για ανοικοδόμηση συλλογικών δικαιωμάτων και κατακτήσεων στην κοινωνία.
- Να λάβει μέτρα για την αυτονομία του συνδικαλιστικού κινήματος, τον περιορισμό της κομματικοποίησης και παραταξιοποίησης.
- Να προωθήσει ευρύτερους αγώνες και διεκδικήσεις σε βραχυπρόθεσμες λύσεις που εντάσσονται σε μεσομακροπρόθεσμες εναλλακτικές στα εργασιακά και κοινωνικά προβλήματα των εργαζόμενων. Στο δρόμο αυτό εκτιμά ότι πρέπει να εργαστεί για τη μελλοντική πορεία του συνδικαλιστικού κινήματος, να

¹⁸⁶⁷ ό.π., σ. 7-9

¹⁸⁶⁸ Αποφάσεις 33^{ον} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.9

¹⁸⁶⁹ ό.π., σ.62-63

αντιμετωπίσει, να αποφασίσει , να υλοποιήσει βασικές καταστάσεις, ενέργειες και πράξεις με αξία για την προοπτική της:

- Να διαμορφώσει έναν κώδικα δεοντολογίας για τη λειτουργία των συνδικαλιστικών στελεχών που θα συμβάλλει στην εξάλειψη φαινομένων πελατειακής συναλλαγής, παραγοντικού, γραφειοκρατίας.
- Να εισαγάγει καθολικές μορφές δημοκρατικής συμμετοχής, κρίσης, αξιολόγησης, ελέγχου και απόφασης για καθοριστικές επιλογές του συνδικαλιστικού κινήματος και εσωτερικά δημοψηφίσματα.
- Να διαμορφώσει εκλεγμένα όργανα συντονισμού, ενοποίησης, εγγύησης και ευθύνης της ενωτικής πορείας της. Η δομική αναδιοργάνωση με την αναδιάρθρωση και ενότητα κατά τομέα πολιτικής (ισχυρές Ομοσπονδίες αντί του κλαδικού κατακερματισμού) και η προώθηση τους άμεσα με τη δημιουργία Συντονιστικών Οργάνων στη βάση συμφωνημένου "Κανονισμού Λειτουργίας" ανάμεσα στις Ομοσπονδίες με πρωτοβουλία της Α.Δ.Ε.Δ.Υ., εξασφαλίζει δύναμη προοπτικής και νέας αξίας στη λειτουργία και δράση του συνδικαλιστικού κινήματος.
- Να οικοδομήσει ένα ολοκληρωμένο, ενιαίο κοινωνικό δίκτυο του συνδικαλιστικού κινήματος (Α.Δ.Ε.Δ.Υ. - Γ.Σ.Ε.Ε.) στη γειτονιά και το Δήμο που να συμβάλλει στην επικοινωνία και την πληροφόρηση, να παρέχει υπηρεσίες (π.χ. Ενημέρωσης για ειδικά θέματα) στους εργαζόμενους, να υλοποιεί δραστηριότητες (π.χ. Πολιτιστικές) στον κοινωνικό χώρο ζωής, να ενώνει, να κινητοποιεί, να συσπειρώνει.
- Να προσχωρήσει σε άνοιγμα με κάθε Σύλλογο και Ομοσπονδία διαλόγου και τελικά διαδικασιών απόφασης για την ενιαία οργάνωση του συνδικαλιστικού κινήματος δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. σε συνεργασία με τη Γ.Σ.Ε.Ε. και στο πλαίσιο του Εθνικού Συντονιστικού Συνδικαλιστικού Συμβουλίου (Ε.Ε. ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ) με τη διεύρυνση του στη συμμετοχή και των Ομοσπονδιών να αντιμετωπίσει την κατάρτιση σχεδίου νέας - ενιαίας δομής και διάρθρωσης, χρονοδιαγράμματος ενεργειών για την προώθηση του.
- Το συνδικαλιστικό κίνημα για να διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο σας εξελίξεις, για να ενισχύει την αποτελεσματικότητα και την προοπτική των αγώνων του, για να προασπίζει και να κατακτά δικαιώματα έχει υποχρέωση προόδου στη

δομή, τη διάρθρωση, τη λειτουργία του, την αυτονομία του, την ταξική του πάλη.

- Η δημοκρατία στο συνδικαλιστικό κίνημα είναι σημαντική και θεμελιακή υπόθεση και υποχρεώνει σε επιλογές που αυξάνουν τη συμμετοχή, την ενότητα, τη δύναμη της προοπτικής και της αξίας στη μελλοντική μας πορεία.

Οι παρεμβάσεις και δράσεις της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 2004- 2009 ανέδειξαν ως βασικά ζητήματα τα ακόλουθα:

- Ζητήματα εισοδηματικής πολιτικής και μισθολογικά ζητήματα των δημοσίων υπαλλήλων όπως η ανάγκη νέου μισθολογίου, Β.Α.Ε στο δημόσιο, πάγωμα αυξήσεων .
- Παρεμβάσεις υπέρ Ομοσπονδιών (ενδεικτικά ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, Ολυμπιακή, ΠΟΕΔΗΝ, για Ν/Σ ΔΕΚΟ, εργαζόμενοι ΚΕΠ, ΠΟΕ-ΟΤΕ, ΠΟΣΕ-ΙΚΑ) και Τοπικές δράσεις σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος
- Τα ζητήματα του Ασφαλιστικού (παρεμβάσεις στο σκάνδαλο Ομολόγων, στα όρια συνταξιοδότησης γυναικών, καταγγελία προτάσεων επιτροπής Εμπειρογνώμων για το ασφαλιστικό, δράσεις και προτάσεις για νέο ασφαλιστικό),
- Ζητήματα με το ωράριο των δημοσίων υπαλλήλων
- Ενεργή συμμετοχή σε Συλλαλητήρια σε Δ.Ε.Θ.
- Παρέμβαση στην Συνταγματική αναθεώρηση για μονιμότητα δημοσίων υπαλλήλων, για μη τροποποίηση άρθρου 16 και άρθρου 24
- Καταγγελία προεκλογικής παροχολογίας.
- Παρεμβάσεις σε διάφορα διεθνή και κοινωνικά θέματα (ενδεικτικά: ανθρωπιστικές βοήθειες, επίσκεψη σε Σερβία, συμμετοχή σε αντιρατσιστικά συλλαλητήρια, συμμετοχή σε αντιρατσιστικές διαδηλώσεις κ.α,
- συμμετοχή στο 4ο Ευρωπαϊκό -Κοινωνικό Φόρουμ, καταγγελία για το ζήτημα της απαγωγής των Πακιστανών, συμμετοχή σε παρέμβαση για συνάντηση G8 στο ROSTOC)
- Συμμετοχή σε εκπαιδευτικά συλλαλητήρια
- Παρεμβάσεις για Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα
- Πραγματοποίηση μαζί με ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ σειράς ημερίδων για διάφορα θέματα
- Ζητήματα Ιδιωτικοποιήσεων

- Ζητήματα συμβασιούχων
- Ενεργό συμμετοχή της ΑΔΕΔΥ στις κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας για την δολοφονία μαθητή Α. Γρηγορόπουλου .
- Την περίοδο αυτή επίσης η ΑΔΕΔΥ συμμετείχε ενεργά και σε αντιπολεμικά-αντιρατσιστικά συλλαλητήρια.

3.5.6. Συνέδρια που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ αυτή την περίοδο

Την περίοδο 2004-2009 η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε στην Αθήνα δυο συνέδρια.

Τον Νοέμβριο του 2004 πραγματοποίησε το 32^ο Συνεδριό της, το οποίο είχε και χαρακτήρα Οργανωτικού- Καταστατικού Συνεδρίου.

Τον Νοέμβριο του 2007 πραγματοποίησε το 33^ο συνέδριό της, στην Αθήνα.

Εκλογικά αποτελέσματα 32^{ου} Συνεδρίου

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤ. ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ	ΨΗΦΟΙ	%	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Γ.Σ	ΕΔΡΕΣ Ε.Ε
ΠΑΣΚ-ΔΥ ¹⁸⁷⁰	367	48,03	41	8
ΔΑΚ-ΔΥ ¹⁸⁷¹	205	26,83	23	5
ΠΑΜΕ/ ΤΑΔΗΣΥ ¹⁸⁷²	93	12,17	10	2
ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ¹⁸⁷³	71	9,29	8	2
ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ¹⁸⁷⁴	28	3,66	3	0
ΛΟΙΠΕΣ ΠΑΡΑΤΑΞΕΙΣ	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΕΔΡΩΝ			85	17

Από την μελέτη των αποτελεσμάτων του 32^{ου} συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Και στο συνέδριο αυτό της ΑΔΕΔΥ και παρά την μεγάλη εκλογική επικράτηση του κόμματος της ΝΔ στις βουλευτικές εκλογές του 2004 (οι οποίες διεξήχθησαν 7/3/2004- λίγους μόλις μήνες πριν το συνέδριο της ΑΔΕΔΥ), η

¹⁸⁷⁰ Παράταξη προσκείμενη στο ΠΑΣΟΚ

¹⁸⁷¹ Παράταξη προσκείμενη στην ΝΔ

¹⁸⁷² Παράταξη προσκείμενη στο ΚΚΕ

¹⁸⁷³ Παράταξη προσκείμενη στον ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ –Συνεργασία και με ανεξάρτητους συνδικαλιστές

¹⁸⁷⁴ Συνδικαλιστική Κίνηση στον χώρο της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς

παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ εξακολουθεί να διατηρεί την πρώτη θέση και την πλειοψηφία στα όργανα της οργάνωσης, με απώλεια μόνο μιας έδρας στο Γ.Σ της οργάνωσης (41 έδρες από 42 που είχε στο προηγούμενο 31ο Συνέδριο(2001).

Αντίστοιχα η προσκείμενη παράταξη στην ΝΔ η ΔΑΚΕ-ΔΤ δεν κατάφερε να κερδίσει την πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ παρά μόνο πέτυχε αύξηση δύναμης κατά μια έδρα στο Γ.Σ της οργάνωσης (23 έδρες από 22 που είχε στο προηγούμενο 31ο Συνέδριο(2001).

Οι υπόλοιπες παρατάξεις:

- Η «Ταξική Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα», η προσκείμενη παράταξη στο ΚΚΕ, απώλεσε μια έδρα στο Γ.Σ της οργάνωσης (10 έδρες από 11 που είχε στο προηγούμενο 31ο Συνέδριο(2001).
- Η παράταξη της «Αυτόνομης Παρέμβασης», η προσκείμενη παράταξη στον Συνασπισμό έλαβε επιπλέον μια έδρα στο Γ.Σ της οργάνωσης (8 έδρες από 7 που είχε στο προηγούμενο 31ο Συνέδριο(2001) και
- Η παράταξη η προσκείμενη στον χώρο της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς «Αγωνιστικές - Παρεμβάσεις - Συσπειρώσεις» διατήρησε τις 3 έδρες που κατείχε από το προηγούμενο 31ο συνέδριο (2001).

Πραγματοποίηση 33^{ου} Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ

Η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε¹⁸⁷⁵ το 33^ο συνέδριό της, τον Νοέμβριο του 2007, στην Αθήνα.

Κατά την διάρκεια των εργασιών του συνεδρίου δημιουργήθηκε προσωρινή ένταση όταν συνδικαλιστές αριστερών παρατάξεων αποδοκίμασαν με συνθήματα τον υπουργό Εσωτερικών Π. Παυλόπουλου όσο και τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου των ώρα της ομιλίας τους. Οι διαδικασίες συνεχίστηκαν μετά από αρκετή ώρα.

Στη διάρκεια της νομιμοποίησης των συνεδρων, η ΔΑΚΕ -ΔΤ με ανακοίνωσή της, κατήγγειλε διαδικασίες νόθευσης του εκλογικού αποτελέσματος του 33ου Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ από μία ετερόκλητη, όπως την χαρακτήρισε, περιστασιακή πλειοψηφία με βασικό κορμό την ΠΑΣΚΕ-ΔΥ. Η ΔΑΚΕ-ΔΤ τονίζει ότι επειδή δεν θέλει να νομιμοποιήσει, έστω και με την παρουσία της την αυθαιρεσία αυτή,

¹⁸⁷⁵ Δελτίο Τύπου Ε.Ε ΑΔΕΔΥ, 5-12-2007, αρ.πρωτ. 480.

αποχωρεί από τη διαδικασία της νομιμοποίησης, θέλοντας να αφήσει έκθετη την ΠΑΣΚΕ-ΔΥ και τους περιστασιακούς συμμάχους της στις ανομίες τους.

Η ΔΑΚΕ-ΔΤ επανήλθε στο συνέδριο για να λάβει μέρος στις εκλογικές διαδικασίες του για την εκλογή των οργάνων.

Η ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή ανέπτυξε διεκδικήσεις στους παρακάτω τομείς αιτημάτων¹⁸⁷⁶:

- Των αμοιβών και Μισθών την δημοσίων υπαλλήλων
- Της κοινωνικής Ασφάλισης,
- Τον ρόλο και τον χαρακτήρα Δημοσίων, Κοινωνικών Υπηρεσιών,
- Της κατοχύρωσης πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων των εργαζομένων στο Δημόσιο,
- Της διαμόρφωσης νέων δυνατοτήτων προσδιορισμού του εύρους των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων ,
- Της διεκδίκησης της αυτοτέλεια δημόσιας διοίκησης και της εξάλειψης της παθογένειας των κομματικοπελατειακών εξαρτήσεων και καταστάσεων,
- Της καταδίκης των πολιτικών που ιδιωτικοποιούν κοινωνικές υπηρεσίες και παροχές, που συρρικνώνουν και περιθωριοποιούν τον κοινωνικό χαρακτήρα του κράτους, πολιτικών ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης και υποβάθμισης της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε διαδικασία που θέλει τις ανθρώπινες αξίες βορά του θεοποιημένου κέρδους,
- Της ανάδειξης του αιτήματος για κατάργηση του ν.31742003 για τη μερική Απασχόληση
- Της ανάδειξης του αιτήματος για αντικειμενικές, διαφανείς και αξιοκρατικές προσλήψεις στο Δημόσιο μέσω του Α.Σ.Ε.Π, για προσλήψεις μόνιμου προσωπικού για την κάλυψη πάγιων αναγκών, για μονιμοποίηση των εκτάκτων, που καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες και κατάργηση του θεσμού
- Της διεκδίκησης 35ωρου ,7ωρου, 5νθήμερου, χωρίς μείωση αποδοχών

¹⁸⁷⁶ *Υπαλληλική* / ΑΔΕΔΥ, Νοέμβριος – Δεκέμβριος . 2004, φ.157, σ. 27-40

- Της διεκδίκησης σταθερού αξιοκρατικού συστήματος εξέλιξης, στελέχωσης, αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων
- Της διεκδίκησης Β.Α.Ε και στον δημόσιο τομέα,
- Για διεκδικήσεις σε ζητήματα Υγιεινής και Ασφάλειας , κ.λ.π

Εκλογικά αποτελέσματα 33^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ

ΠΑΡΑΤΑΞΗ	ΨΗΦΟΙ	ΕΔΡΕΣ ΣΕ Γ.Σ	ΣΕ Ε.Ε
ΠΑΣΚ-ΔΥ	346	36	7- ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΚΑΙ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ
ΔΑΚΕ-ΔΤ	269	28	6- ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΩΝ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ – ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ – ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΡΙΣΤΕΡΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ	89	9	2- Α ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΑΞΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΫΠΑΛΛΗΛΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ (ΤΑ.ΔΗ.ΣΥ)	72	8	2- ΟΧΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε
ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ – ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ – ΚΙΝΗΣΕΙΣ	34	4	ΟΧΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε
ΤΑΞΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ	3	0	ΟΧΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε

Από την μελέτη των αποτελεσμάτων του 33^{ου} (11^{ος}/2007) συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Παρά την δεύτερη συνεχόμενη κυβερνητική θητεία του κόμματος της ΝΔ - με την νίκη του στις βουλευτικές εκλογές του 2007 (16/ 9/ 2007), η προσκείμενη παράταξη στην ΝΔ η ΔΑΚΕ-ΔΤ δεν κατάφερε να κερδίσει την πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ, παρά το ότι πέτυχε μια σημαντική αύξηση 5 εδρών στο Γ.Σ της οργάνωσης (έλαβε 28 έδρες από 23 που είχε στο προηγούμενο 32ο Συνέδριο(2004).

Η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ (προσκείμενη παράταξη στο ΠΑΣΟΚ) εξακολουθεί να διατηρεί την πρώτη θέση και την πλειοψηφία στα όργανα της οργάνωσης,

έχοντας όμως υποστεί σημαντικές απώλειες 5 εδρών στο Γ.Σ της οργάνωσης (έλαβε 36 έδρες από 41 που είχε στο προηγούμενο 32ο Συνέδριο(2004).

Για τις υπόλοιπες παρατάξεις:

- Η «Ταξική Δημοσιοϋπαλληλική Ενότητα (ΤΑ.ΔΗ.ΣΥ)», προσκείμενη παράταξη στο ΚΚΕ, απώλεσε 2 έδρες στο Γ.Σ της οργάνωσης (έλαβε 8 έδρες από 10 που είχε στο προηγούμενο 32ο Συνέδριο(2004),
- Το «Δίκτυο Συνδικαλιστών Ριζοσπαστικής Αριστεράς – Αυτόνομη Παρέμβαση – Συνεργαζόμενες Αριστερές Κινήσεις» ως συνέχεια της «ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ» αλλά και διευρυνόμενη με άλλες δυνάμεις που συναποτελούν τον ΣΥΡΙΖΑ, αύξησε την δύναμή του λαμβάνοντας μια επιπλέον έδρα στο Γ.Σ της οργάνωσης (έλαβε 9 έδρες από 8 που είχε στο προηγούμενο 32ο Συνέδριο(2004)
- και η συνδικαλιστική κίνηση «Αγωνιστικές Κινήσεις - Παρεμβάσεις - Συσπειρώσεις» έλαβε επιπλέον μια έδρα στο Γ.Σ της οργάνωσης (4 από 3 έδρες που κατείχε από το προηγούμενο 32ο συνέδριο (2004).

Συγκρότηση Ε.Ε ΑΔΕΔΥ¹⁸⁷⁷

Με βάση τους συσχετισμούς που προέκυψαν από το 33^ο εκλογο - απολογιστικό συνέδριο της οργάνωσης, το 85μελές Γενικό Συμβούλιο της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. προχώρησε σε συγκρότηση της νέας 17μελούς Εκτελεστικής Επιτροπής της και στον ορισμό υπεύθυνων των γραμματειών.

Συγκεκριμένα η σύνθεση της νέας Εκτελεστικής Επιτροπής της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. έχει ως εξής:

Πρόεδρος : Σπύρος Παπασπύρος (ΠΑΣΚ-ΔΥ)

Αντιπρόεδροι :

- 1.- Ηλίας Βρεττάκος (με καθήκοντα αναπληρωτή Προέδρου) (Α.Π)
- 2.- Κώστας Παπαντωνίου(ΠΑΣΚ-ΔΥ)
- 3.- Κώστας Σμυρλής (ΠΑΣΚ-ΔΥ)

Γενικός Γραμματέας : Ηλίας Ηλιόπουλος (ΔΑΚΕ-ΔΤ)

Αν. Γεν. Γραμματέας : Οδυσσέας Ντριβαλάς

Ταμίας : Δημήτρης Παππάς

¹⁸⁷⁷ Δελτίο Τύπου Ε.Ε ΑΔΕΔΥ, 5-12-2007, αρ.πρωτ. 480.

Οργανωτικός Γραμματέας : Χρήστος Σουλελής

Μέλη : Γιάννης Αντωνάκος, Τάσος Αποστολόπουλος, Ηλίας Δόλγυρας, Βασίλης Ξενάκης, Δημήτρης Αγκαβανάκης, Χαράλαμπος Βορτελίνος, Δέσποινα Σπανού, Βασίλης Πολυμερόπουλος, Δημήτρης Κίτσιος.

Ορίστηκαν επίσης και υπεύθυνοι για τις αντίστοιχες γραμματείες :

Γραμματεία Ισότητας : Δέσποινα Σπανού

Γραμματεία Διεθνών Σχέσεων : Βασίλης Ξενάκης

Γραμματεία Πολιτισμού & Αθλητισμού : Κων/νος Σμυρλής.

3.5.7. Απεργιακές δράσεις ΑΔΕΔΥ : καταγραφή, διαπιστώσεις και συμπεράσματα.

Καταγραφή ανά έτος (2004 έως και το 2007).

2004 - Εκλογικό έτος (εκλογές 7/3/2004)

21/10/2004 - συγκέντρωση διαμαρτυρίας σε Πλατεία Κοραή. Μη επίτευξη συμφωνίας σε διαδικασία συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης - ΑΔΕΔΥ

2005

18/5/2005 - 24ωρη απεργία για το διεκδικητικό πλαίσιο της ΑΔΕΔΥ – συγκέντρωση διαμαρτυρίας σε Πλατεία Κοραή

16/6/2005 – Παναττική Στάση Εργασίας και συλλαλητήριο για εργασιακά, ασφαλιστικό.

24/6/2005 – Διάφορες κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας

26/7/2005 - πρωινή Στάση Εργασίας έως 11 πμ - συλλαλητήριο για εργασιακά

10/9/2005 – συγκέντρωση –συλλαλητήριο σε Θεσ/κη στην Δ.Ε.Θ

10/11/2005 - 24ωρη απεργία – συγκέντρωση διαμαρτυρίας σε Πλατεία Κοραή

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2005 - 24ωρη απεργία με ΓΣΕΕ για Προϋπολογισμό

Τοπικές απεργιακές δράσεις:

- 24ωρη (17/3) σε Λάρισα, Ηράκλειο, Λέσβο, Σάμο
- 16/6- 24ωρη τοπική σε ΧΑΝΙΑ

- 24ωρη σε Γρεβενά
- Τρίωρη στάση εργασίας σε νομό Ηρακλείου

Μη επίτευξη συμφωνίας σε διαδικασία συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης – ΑΔΕΔΥ

2006

Το έτος αυτό πραγματοποιήθηκαν πολλές απεργιακές δράσεις (στάσεις εργασίας και 24ωρες απεργίες) για θέματα παιδείας και υποστήριξη των εκπαιδευτικών κινητοποιήσεων και συλλαλητηρίων:

- 15/3/2006** - 24ωρη απεργία και συμμετοχή στο συλλαλητήριο
- 10/5/2006** - 24ωρη απεργία και συμμετοχή στο συλλαλητήριο
- 22/6/ 2006** - 24ωρη απεργία και συμμετοχή στο συλλαλητήριο
- 5/10/2006** - 24ωρη απεργία και συμμετοχή στο συλλαλητήριο
- 11/10/2006** - 24ωρη απεργία και συμμετοχή στο συλλαλητήριο
- 18/10/2006**- 24ωρη απεργία και για τον Προϋπολογισμό
- 13/12/2006** -24ωρη απεργία και συγκέντρωση διαμαρτυρίας για ΠΟΕΔΗΝ,

Επίσης δράσεις για ΠΟΣΕ-ΙΚΑ

- 28 /2/2006** - 4ωρη παναττική στάση εργασίας
- 20/4/2006** - 4ωρη παναττική στάση εργασίας
- 8/6/2006**- 3ωρη παναττική στάση εργασίας
- 9^{ος}/2006** – 3 παναττικές στάσεις εργασίας
- 10^{ος}/2006** - παναττική στάση εργασίας
- 11^{ος}/ 2006** - 3 στάσεις εργασίας
- 5/12/2006** - παναττική στάση εργασίας
- 9/9/2006** - συλλαλητήριο σε Θεσ/κη

Τοπικές απεργιακές δράσεις:

24ωρη σε Λήμνο

3ωρη στάση εργασίας σε Κορινθία

Η χρονιά αυτή μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι ήταν μια έντονη απεργιακή χρονιά με πραγματοποίηση:

- 7 απεργιακών δράσεων 24ωρων**
- 11 στάσεων εργασίας**

12 συλλαλητηρίων

2007 - Εκλογικό έτος.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2007 - 4ωρη στάση εργασίας για Παιδεία

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2007 - στάση εργασίας και δυο συλλαλητήρια για Παιδεία και για
« Συνταγματική αναθεώρηση»

ΜΑΡΤΙΟΣ 2007 - 24ωρη απεργία

ΜΑΙΟΣ 2007 - 24ωρη απεργία

Πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές την 16/ 9 /2007 τις οποίες κερδίζει η ΝΔ σχηματίζοντας αυτοδύναμη κυβέρνηση.

Τοπικές δράσεις ΑΔΕΔΥ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2007 - τοπική στάση εργασίας σε ΚΙΛΚΙΣ

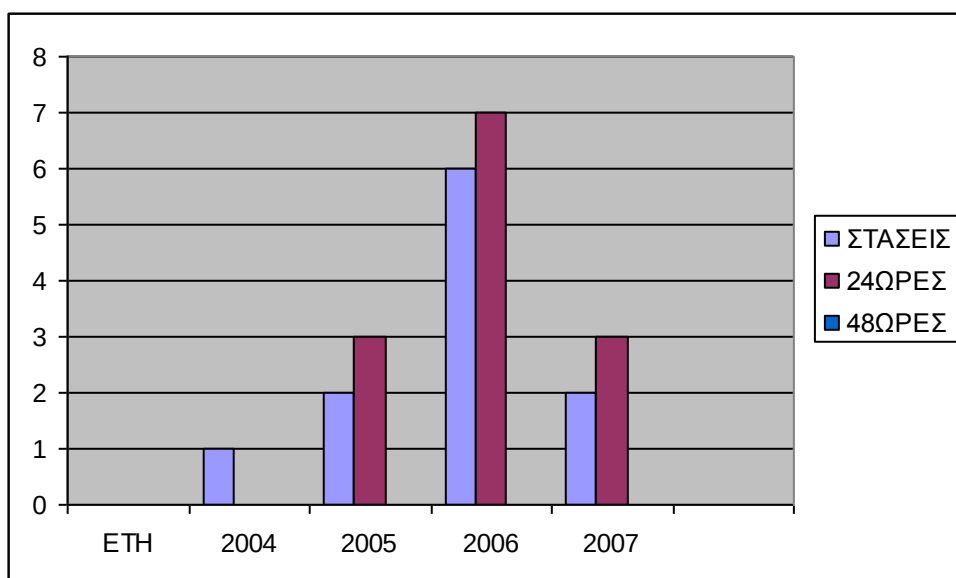
Μη επίτευξη συμφωνίας σε διαδικασία συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης - ΑΔΕΔΥ

ΕΤΟΣ	ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	24ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	48ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ
2004(από εκλογές 7/3)	0	0	0
2005	2	3	0
2006	11	7	0
2007(έως εκλογές 16/9)	2	2	0

Σε κάθε έτος πρέπει να υπολογίζεται επιπλέον και η καθιερωμένη 24ωρη απεργιακή δράση που πραγματοποιείται την Πρωτομαγιά και η οποία δεν περιλαμβάνεται στον παραπάνω πίνακα.

Από την μελέτη των απεργιακών δράσεων που η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε αυτή την περίοδο 2004-2007, προκύπτει ως συμπέρασμα ότι οι δράσεις αυτές είναι ιδιαίτερα αυξημένες σε σχέση με προηγούμενες τριετίες, με απεργιακή κορύφωση το έτος 2006 αλλά και τους πρώτους μήνες του 2007.

Ειδικότερα, οι απεργιακές δράσεις αυτής της περιόδου 2004-2007 ξεπερνούν σε αριθμό αυτές που είχαν πραγματοποιηθεί όχι μόνο την προηγούμενη τριετία αλλά σε ολόκληρη την προηγούμενη 11ετή κυβερνητική περίοδο του ΠΑΣΟΚ 1993-2004.

Την περίοδο αυτή υπήρξε μεγάλη αντιπαράθεση μεταξύ κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ σε όλα σχεδόν τα σημαντικά θεματικά πεδία (στην δημόσια διοίκηση, στην εισοδηματική –μισθολογική πολιτική, στο θέμα των Β.Α.Ε, στο θέμα των ομόλογων

των ασφαλιστικών ταμείων , στο θέμα της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων, στον εκπαιδευτικό χώρο).

Την περίοδο αυτή επίσης, κατά την πραγματοποίηση ορισμένων απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ, υπήρξαν από την πλευρά της οργάνωσης και καταγγελίες¹⁸⁷⁸ για χρήση «αστυνομικής βίας» απέναντι στις διαδηλώσεις.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2009

2007- Εκλογικό έτος¹⁸⁷⁹ (πραγματοποιήθηκαν εκλογές στις 16/9/2007)

1 24ΩΡΗ – 12/12/2007

2008

1 στάση εργασίας τον Μάρτιο για ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό

1 στάση εργασίας τον Μάιο για θέματα αυτοδιοίκησης

1 στάση εργασίας τον Νοέμβριο για Ταμείο Προνοίας και Ο.Π.Α.Δ

2 στάσεις εργασίας τον Δεκέμβριο για συμμετοχή σε πανεκπαιδευτικό συλλαλητήριο και υγειονομική περίθαλψη και ασφαλιστικά

1 -24ωρη απεργιακή δράση τον Φεβρουάριο

1 -24ωρη απεργιακή δράση τον Μάρτιο

1 -24ωρη απεργιακή δράση τον Οκτώβριο

1 -24ωρη απεργιακή δράση τον Δεκέμβριο

2009 - Εκλογικό έτος¹⁸⁸⁰ (εκλογές στις 4 /10/2009)

3 στάσεις εργασίας τον Ιανουάριο

1 -24ωρη απεργιακή δράση τον Φεβρουάριο

1 -24ωρη απεργιακή δράση τον Απρίλιο

1 -24ωρη απεργιακή δράση τον Μάιο

¹⁸⁷⁸ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 16-3-2006, σ.21 και σχετικές καταγγελίες των Προέδρων ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ για αστυνομική βία σε απεργιακή συγκέντρωση της 15-3-2006 στην Πλατεία Συντάγματος

¹⁸⁷⁹ Ως εκλογικό έτος αναφέρουμε μόνο το έτος κατά το οποίο πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές. Το έτος αυτό διαπιστώνουμε ότι οι απεργιακές δράσεις παρουσιάζουν σημαντική ύφεση, κυρίως στην περίοδο που ακολουθεί τις εκλογές.

¹⁸⁸⁰ Ως εκλογικό έτος αναφέρουμε μόνο το έτος κατά το οποίο πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές. Το έτος αυτό διαπιστώνουμε ότι οι απεργιακές δράσεις παρουσιάζουν σημαντική ύφεση, και πριν αλλά κυρίως στην περίοδο που ακολουθεί τις εκλογές.

Πίνακας απεργιακών δράσεων την κυβερνητική αυτή περίοδο 2007-2009

(τριετή περίοδο που περιέχει και δυο εκλογικά έτη).

ΕΤΟΣ	48ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	24ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
2007 (από 16/9)	0	1	
2008	0	4	5
2009 (μέχρι 4/10)	0	3	3
ΣΥΝΟΛΙΚΑ	0	8	8

Την περίοδο αυτή υπήρξε μεγάλη αντιπαράθεση μεταξύ κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ τόσο για την εισοδηματική – μισθολογική πολιτική όσο κυρίως για το ασφαλιστικό.

Από την μελέτη των απεργιακών δράσεων που η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε αυτή την περίοδο 2007-2009, προκύπτει ως συμπέρασμα ότι η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε αρκετές σε αριθμό απεργιακές δράσεις (24ωρες και στάσεις εργασίας) και σε αυτή την περίοδο.

Τα χαρακτηριστικά τους είναι ίδια με των απεργιακών δράσεων όλης της εξεταζόμενης περιόδου. Δηλαδή δράσεις σποραδικές, προβλέψιμες (σχεδόν μία κάθε μήνα), χωρίς προγραμματισμό κλιμάκωσης και κατά συνέπεια με μεγάλη απόσταση μεταξύ τους. Δημιουργούν σε μεγάλα τμήματα εργαζομένων την αίσθηση συμμετοχής από καθήκον και όχι με βάσιμη προσδοκία ανατροπής των κυβερνητικών πολιτικών στις οποίες οι δράσεις αυτές εναντιώνονται. Ακόμη και αυτές που σημειώνουν επιτυχία (μεγάλη συμμετοχή στην απεργία και μαζική συμμετοχή στο συλλαλητήριο) δεν συνοδεύονται από άμεσο και ορατό προγραμματισμό κλιμάκωσης από την ΑΔΕΔΥ.

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1. Κατάταξη - κατηγοριοποίηση των δράσεων της ΑΔΕΔΥ

Θεωρούμε ότι το σύνολο των πραγματοποιηθέντων δράσεων από την συνδικαλιστική οργάνωση της ΑΔΕΔΥ θα μπορούσε να λάβει την ακόλουθη κατηγοριοποίηση :

- A) Σε Προγραμματικές Δράσεις
- B) Σε Δράσεις Υποστήριξης
- Γ) Σε Διεκδικητικές Δράσεις

4.1.1. Προγραμματικές Δράσεις της ΑΔΕΔΥ

Εδώ μπορούν να καταταγούν¹⁸⁸¹ οι δράσεις που πραγματοποιούνται από την οργάνωση με σκοπό την διαμόρφωση των προγραμματικών θέσεων, προτάσεων και στόχων της και σε αυτές μπορούμε να εντάξουμε:

- Τα Συνέδριά της, (Τακτικά και Έκτακτα),
- Τις συνεδριάσεις των Οργάνων της,
- Τις συσκέψεις που πραγματοποιεί με κλαδικές Ομοσπονδίες, με Πρωτοβάθμια σωματεία και με άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις αλλά και φορείς
- Τις Ημερίδες, Επιστημονικές Εκδηλώσεις κλπ.

Κυρίαρχη προγραμματική δράση αναμφίβολα θεωρείται το Συνέδριο της Οργάνωσης και ακολουθούν οι συνεδριάσεις των Οργάνων της .

4.1.2. Υποστηρικτικές Δράσεις της ΑΔΕΔΥ

Οι δράσεις αυτές λειτουργούν υποστηρικτικά στις Προγραμματικές και Διεκδικητικές δράσεις της οργάνωσης .

¹⁸⁸¹ Αναλυτικά για τις διαδικασίες συγκρότησης των συνεδρίων και των οργάνων της ΑΔΕΔΥ στο κεφάλαιο «Συγκρότηση ΑΔΕΔΥ»

Βασικός τους στόχος είναι η δημοσιοποίηση και η επικοινωνία τόσο των θέσεων, προτάσεων, αιτημάτων και διεκδικήσεων της οργάνωσης όσο και των αποφάσεων για επικείμενες ή πραγματοποιούμενες δράσεις.

Οι δράσεις αυτές μπορούν να αναπτυχθούν με ποικίλους τρόπους όπως,

- Με εκτύπωση και διανομή ανακοινώσεων, φυλλαδίων, Δελτίων Τύπου
- Με έκδοση εφημερίδας από την οργάνωση
- Με συνεντεύξεις τύπου επίσημα οργανωμένες από την ηγεσία της οργάνωσης ή με μεμονωμένες παρεμβάσεις συνδικαλιστικών στελεχών στα Μ.Μ.Ε ή στο διαδίκτυο
- Με συναντήσεις με κυβερνητικά στελέχη και στελέχη των κομμάτων της αντιπολίτευσης για την κοινοποίηση των θέσεων και αιτημάτων της συνδικαλιστικής Οργάνωσης
- Με συναντήσεις και συντονισμό με άλλες οργανώσεις και πολιτικές , συνδικαλιστικές , κοινωνικές ομάδες

Η πλατιά δημοσιοποίηση των θέσεων, διακηρύξεων, επιδιώξεων, αιτημάτων, προτάσεων και διεκδικήσεων αποτελεί πρωταρχική ανάγκη και όρο ύπαρξης για μια συνδικαλιστική οργάνωση και εξυπηρετεί πολλές ταυτόχρονες στοχεύσεις. .

Αποσκοπεί στην ενημέρωση, του δημοσιοϋπαλληλικού σώματος σε πανελλαδική κλίμακα, των πολιτικών κομμάτων και των κυβερνητικών στελεχών, των πολιτών και της κοινωνίας, επιδιώκοντας ταυτόχρονα και την δημιουργία ενεργής κοινωνικής στήριξης και συμμαχιών για την άσκηση της μεγαλύτερης δυνατής πίεσης απέναντι στην κυβέρνηση ή τουλάχιστον την δημιουργία συνθηκών κοινωνικής ανοχής απέναντι στις διεκδικήσεις και τις δράσεις της οργάνωσης.

Ως σημαντικό εργαλείο για την επιτυχία ή μη της προσπάθειας αυτής της ΑΔΕΔΥ είναι η σχέσεις και προσβάσεις της στα Μ.Μ.Ε και το διαδίκτυο.

4.1.3. Διεκδικητικές Δράσεις της ΑΔΕΔΥ

Εδώ μπορούν να καταταγούν οι δράσεις που πραγματοποιούνται από την οργάνωση με σκοπό την διεκδίκηση υλοποίησης των αιτημάτων και των στόχων της που έχουν τεθεί με τις προγραμματικές δράσεις.

Η κατηγορία αυτών των δράσεων περιέχει

- A) τις Απεργιακές δράσεις και
- B) τις Λοιπές δράσεις.

Απεργιακές Δράσεις

Η απεργιακή δραστηριότητα οριζόμενη¹⁸⁸² ως προσωρινή συλλογική αποχή από την παροχή εργασίας από ομάδα εργαζομένων που αποσκοπεί στην έκφραση δυσανεξίας ή στην πίεση για ικανοποίηση αιτημάτων. Κατέχει κεντρική θέση στην εμφάνιση, εξέλιξη και ανάπτυξη της συνδικαλιστικής δραστηριότητας, χωρίς όμως να ταυτίζεται και με την συνδικαλιστική δραστηριότητα στο σύνολό της.

Είναι σχεδόν αδιανόητη η ύπαρξη συνδικαλιστικού κινήματος και συνδικαλιστικής δράσης χωρίς την ύπαρξη δυνατότητας χρήσης της απεργιακής δράσης, καθώς αυτή αποτελεί ένα από τα πλέον αποτελεσματικά μέσα πίεσης για την διεκδίκηση συλλογικών αιτημάτων. Αποτελεί το σημαντικότερο και δυναμικότερο μέσο πολιτικής ή οικονομικής πίεσης, μόνη της ή συνδυαστικά με άλλες δράσεις .

Οι απεργιακές δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί από την ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο έχουν λάβει την ακόλουθη μορφή :

- Στάση εργασίας ορισμένων ωρών (δύωρη, τριώρη, τετράωρη κλπ)
- Απεργιακή δράση 24ωρη,
- Απεργιακή δράση 48ωρη.

Μορφή απεργιακής δράσης μεγαλύτερης της 48ωρης ή Απεργία Διάρκειας, δεν έχει χρησιμοποιηθεί από την οργάνωση στην εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 .

Λοιπές δράσεις.

Μπορούν να καταταγούν εδώ όλες οι άλλες διεκδικητικές δράσεις εκτός από τις απεργιακές που πραγματοποιούνται από την οργάνωση με σκοπό την διεκδίκηση υλοποίησης των αιτημάτων και των στόχων της που έχουν τεθεί με τις προγραμματικές δράσεις.

Μια συνδικαλιστική οργάνωση έχει την ευχέρεια να πραγματοποιήσει, εκτός των απεργιακών και μια σειρά ποικίλων άλλων διεκδικητικών δράσεων, απολύτως

¹⁸⁸² Α.Τσακίρης, (2006) και Hyman, R. (1989). *Strike*. London: Mac Millan Press. σ. 17

ξεχωριστά ή και παράπλευρα με τις απεργιακές. Μορφές τέτοιων δράσεων αποτελούν η παράσταση διαμαρτυρίας στην κυβέρνηση ή σε κάποιο Υπουργείο, η πορεία και το συλλαλητήριο, ο αποκλεισμός δρόμων ή κτιρίων, η πικετοφορία, η καθιστική διαμαρτυρία, η κατάληψη δημόσιων κτιρίων για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα κ.α

4.2 Κατάταξη των Δράσεων της ΑΔΕΔΥ σε κλίμακα με βάση την συχνότητα χρήσης τους

Επιχειρήσαμε να δημιουργήσουμε μια κλίμακα κατάταξης για τις σημαντικότερες κατηγορίες δράσεων που έχει πραγματοποιήσει η ΑΔΕΔΥ στην διάρκεια της εξεταζόμενης μεταπολιτευτικής περιόδου **από το 10 μέχρι το 1** με βάση την συχνότητα χρήσης τους, όπου στο 10 θα κατατάσσονται οι συχνότερα πραγματοποιηθείσες δράσεις της ΑΔΕΔΥ και στο 1 οι σπανιότερα πραγματοποιηθείσες δράσεις της.

Η κλίμακα αυτή, μετά την επεξεργασία στα στοιχεία των σημαντικότερων δράσεων της οργάνωσης, έλαβε την ακόλουθη μορφή¹⁸⁸³.

¹⁸⁸³ Η συγκεκριμένη κατάταξη των δράσεων της ΑΔΕΔΥ στην κλίμακα αυτή προέκυψε κατόπιν μελέτης και επεξεργασίας των δράσεων της περιόδου 1974- 2009, με πηγές τα υλικά και τις αποφάσεις των συνεδρίων της οργάνωσης, την εφημερίδα της ΑΔΕΔΥ «Υπαλληλική» καθώς και τα συμπεράσματα του ερευνητή από τις επαφές και συζητήσεις του με συνδικαλιστικά στελέχη της οργάνωσης.

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ- ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ ¹⁸⁸⁴	10
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ¹⁸⁸⁵	9
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΣΕ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ ¹⁸⁸⁶	8
ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΣΕ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ ¹⁸⁸⁷	7
ΕΠΑΦΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΔΕΔΥ	6
ΣΤΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ¹⁸⁸⁸	5
24ΩΡΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ¹⁸⁸⁹	4
48 ΑΠΕΡΓΙΑ ¹⁸⁹⁰	3
ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ ΑΔΕΔΥ ¹⁸⁹¹	2
ΠΟΛΥΗΜΕΡΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ¹⁸⁹²	1

Από την μελέτη των ανωτέρω πραγματοποιηθέντων δράσεων της ΑΔΕΔΥ παρατηρούμε ότι η πραγματοποίηση μιας μορφής δράσης, στις περισσότερες περιπτώσεις, απαιτεί, εμπεριέχει, ενεργοποιεί και συνδυάζει ταυτόχρονα και άλλες μορφές δράσης .

Χαρακτηριστικά, η πραγματοποίηση μιας απεργιακής δράσης εμπεριέχει και ενεργοποιεί συνήθως ταυτόχρονα και τις ακόλουθες δράσεις:

¹⁸⁸⁴ Έκδοση Ανακοινώσεων από την ΑΔΕΔΥ και έκδοση Δελτίων Τύπου

¹⁸⁸⁵ Συνεντεύξεις Τύπου στα ΜΜΕ (οργανωμένες θεσμικά από την ΑΔΕΔΥ ή μεμονωμένες παρεμβάσεις του Προέδρου της ΑΔΕΔΥ ή άλλων ηγετικών συνδικαλιστικών στελεχών της στα ΜΜΕ)

¹⁸⁸⁶ Γραπτά υπομνήματα της ΑΔΕΔΥ στον αρμόδιο για το κάθε θέμα Υπουργό ή συναρμόδιους Υπουργούς

¹⁸⁸⁷ Παράσταση διαμαρτυρίας της ΑΔΕΔΥ σε κάποιο Υπουργείο. Στην παράσταση αυτή μπορεί να παρίστανται μόνο στελέχη της ΑΔΕΔΥ ή μπορεί να έχουν κληθεί να συμμετάσχουν και συνδικαλιστικά στελέχη Ομοσπονδιών ή και ΔΣ πρωτοβάθμιων συλλόγων

¹⁸⁸⁸ στάση εργασίας (δίωρη, τρίωρη ή τετράωρη με ή χωρίς την πραγματοποίηση συγκέντρωσης- συλλαλητηρίου)

¹⁸⁸⁹ 24ωρη απεργία (συνοδευόμενη συνήθως από συγκέντρωση με ομιλίες και πορεία στην συνέχεια . Η απεργιακή αυτή δράση συνοδεύεται συνήθως και από συγκέντρωση και πορεία αλλά υπάρχουν και κάποιες περιπτώσεις που πραγματοποιείται μόνο συγκέντρωση χωρίς πορεία)

¹⁸⁹⁰ 48ωρη απεργία (όπως και η 24ωρη συνοδεύεται συνήθως και από συγκέντρωση και πορεία)

¹⁸⁹¹ κατάληψη δημόσιου χώρου ή δημόσιου κτιρίου για ένα χρονικό διάστημα από διαδηλωτές με πρωτοβουλία και απόφαση της ΑΔΕΔΥ ή συμμετοχή και στήριξη από την ΑΔΕΔΥ πρωτοβουλίας που έλαβε δευτεροβάθμια κλαδική Ομοσπονδία μέλος της

¹⁸⁹² απεργιακή δράση μεγαλύτερης διάρκειας από τη 48ωρη με μορφή πολυήμερης απεργίας ή απεργία διάρκειας .Τέτοια μορφή απεργιακής δράσης δεν έχει πραγματοποιηθεί την εξεταζόμενη περίοδο από την ΑΔΕΔΥ.

- ▶ Έκδοση και αποστολή υπομνήματος στους αρμοδίους, για το ζήτημα Υπουργούς
- ▶ Έκδοση γραπτών ανακοινώσεων και Δελτίου Τύπου προς τα ΜΜΕ
- ▶ Επαφές και συναντήσεις της ΑΔΕΔΥ τόσο με κυβερνητικά στελέχη όσο και με στελέχη των κομμάτων της αντιπολίτευσης
- ▶ Συνεντεύξεις στα ΜΜΕ
- ▶ Πραγματοποίηση ανοικτής μαζικής συγκέντρωσης και στη συνέχεια συλλαλητηρίου

4.3 Απεργιακές Δράσεις της ΑΔΕΔΥ

Γενικά για το απεργιακό φαινόμενο

Δεν βρίσκεται στις προθέσεις και φιλοδοξίες της παρούσας εργασίας μια ολοκληρωμένη και αναλυτική θεωρητική κάλυψη του απεργιακού φαινομένου.

Στο θεωρητικό επίπεδο σχετικά με το απεργιακό φαινόμενο έχουν αναπτυχθεί στην διεθνή βιβλιογραφία¹⁸⁹³ ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις και θεωρητικά σχήματα, τα οποία φιλοδοξούν να φωτίσουν επαρκώς την πορεία, τις αιτίες, τις τάσεις και την σημασία της απεργιακής δραστηριότητας των μισθωτών, με μεγάλες μεταξύ τους διαφοροποιήσεις, τόσο στις θεωρητικές αφηρητές όσο και στα συμπεράσματα.

Από σχετική μελέτη του Χ. Ιωάννου (1989)¹⁸⁹⁴ καταγράφουμε επιγραμματικά κάποιες θεωρητικές προσεγγίσεις για το απεργιακό φαινόμενο:

-Των Α.Ross και P.Hartman¹⁸⁹⁵ (1960) και R. Dahrendorf (1959) που ανέπτυξαν παρεμφερείς προβληματικές και θεωρήσεις.

-Των A.Flanders (1970) και H.Clegg (1976) στη Μ. Βρετανία που ανέπτυξαν μια θεσμολογική ερμηνεία απεργιακής δραστηριότητας

-Των C.I. Kerr και A.Sieger (1954) που επιχειρούν να ερμηνεύσουν την απεργιακή δραστηριότητα των μισθωτών με βάση τα ιδιαίτερα κοινωνικά χαρακτηριστικά των μισθωτών που αναλαμβάνουν απεργιακή δραστηριότητα.

-Του K. Mayhew (1979), μέσω μιας οικονομετρικής εμπειρικής έρευνας

¹⁸⁹³ Χ. Ιωάννου (1989), σ. 31-32

¹⁸⁹⁴ ό.π., σ. 31-32

¹⁸⁹⁵ Οι Α.Ross και P.Hartman υποστήριξαν ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της συχνότητας των απεργιών και του επιπέδου βιομηχανικής ανάπτυξης, βλ. Α. Τσακίρης, (2006), σ. 165.

-Το μοντέλο των O.Ashenfelter και G.Johnson (1969), ως η πλέον επιτυχής απόπειρα εισαγωγής της απεργιακής δραστηριότητας σε ένα οικονομικό μοντέλο.

Δημιουργήθηκε με σκοπό την ερμηνεία της απεργιακής δραστηριότητας στις Η.Π.Α

-Του D.Hibbs, (1976), που επιχείρησε μια δυναμική ανάλυση της απεργιακής δραστηριότητας σε 10 ανεπτυγμένες χώρες κατά την περίοδο 1950-1968 χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα οικονομικές και πολιτικές μεταβλητές

-Των W. Korpi και M.Shalev (1979) που προτείνουν ένα περισσότερο πολιτικό μοντέλο ερμηνείας με άντληση εμπειρίας από χώρες όπως Σουηδία, Νορβηγία, Αυστρία .

-Του C.Crouch, (1985), με ανάλυση της απεργιακής δραστηριότητας σε 17 βιομηχανικές χώρες την περίοδο 1965-1977 με συμπεράσματα ότι ο υψηλότερος βαθμός κορπορατισμού συνεπάγεται χαμηλότερα επίπεδα απεργιακής δραστηριότητας.

Επίσης στην διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν προσπάθειες ανάλυσης (J. E. Cronin (1979) J.Durcan et al, (1983) για την Μ. Βρετανία και η μελέτη των E. Shorter και Ch. Tilly, (1974) για την Γαλλία) της απεργιακής δραστηριότητας σε εθνική κλίμακα που επιχειρούν να την τοποθετήσουν σε μια ιστορική προοπτική, χρησιμοποιώντας οικονομικές, πολιτικές και κοινωνιολογικές μεταβλητές.

Επίσης με βάση μελέτη του Α. Τσακίρη (2006) καταγράφουμε επιγραμματικά κάποιες θεωρητικές προσεγγίσεις για το απεργιακό φαινόμενο:

Οι A.Haas και St.Stack υποστήριξαν την άποψη ότι οι κοινωνίες με χαμηλά επίπεδα κοινωνικής ανάπτυξης χαρακτηρίζονται από την ύπαρξη σοβαρών προβλημάτων τα οποία λειτουργούν ή δύνανται να λειτουργήσουν ως “καύσιμη ύλη” για την ανάπτυξη απεργιών¹⁸⁹⁶.

Οι οικονομικοί κύκλοι θεωρούνται ως οι βασικότεροι παράγοντες ανόδου και πτώσης της προδιάθεσης των εργατών για απεργίες. Τονίζεται ότι οι απεργιακοί κύκλοι διαρκούν όσο και οι οικονομικοί. Ιδιαίτερα κατά την λήξη του “κύκλου Kondratieff” οι εργάτες απεργούν για διατήρηση αλλά και διεύρυνση των κεκτημένων τους (π.χ 1968-1974) σε φάση που οι εργοδότες αντιμετωπίζουν κρίση κερδοφορίας. Αντίθετα, σε φάσεις αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής οι απεργίες είναι συχνές αλλά μικρότερης διάρκειας. Σε αυτό το πλαίσιο οι K.Coates

¹⁸⁹⁶ Α. Τσακίρης, (2006), σ.166

και I.Torham υποστήριξαν ότι “άγριες” και παρατεταμένες απεργίες συνδέονται με περιόδους οικονομικής αποδιάρθρωσης και αιφνιδίων οικονομικών κάμψεων και υφέσεων, σε περιόδους που οι εργατικές οργανώσεις είναι ισχυρές. Παρά το γεγονός ότι γίνεται γενικά αποδεκτή η συσχέτιση της οικονομίας με τη συνδικαλιστική απεργιακή δραστηριότητα και η επίδραση του οικονομικού κύκλου, εντούτοις δεν φαίνεται αυτή η επίδραση να λειτουργεί άμεσα και αυτόματα¹⁸⁹⁷.

Η νεοκλασική σχολή σκέψης στον χώρο της Πολιτικής Οικονομίας συσχετίζει τη συχνότητα απεργιών με “ατελή πληροφόρηση”¹⁸⁹⁸.

Οι θεσμικοί οικονομολόγοι υποστηρίζουν «ότι οι απεργίες πρέπει να αναμένονται περισσότερο εκεί όπου υπάρχουν ανοδικοί οικονομικοί κύκλοι λόγω αύξησης της δύναμης των εργατών που ενισχύονται από αύξηση εργατικών χεριών»¹⁸⁹⁹.

Η τάση «θεωρία κινητοποίησης πόρων» υποστηρίζει ότι η “σχετική αποστέρηση” είναι ένας ακόμη παράγοντας που πυροδοτεί τις απεργίες, καθώς οι μισθοί, είτε δεν αυξάνονται τόσο γρήγορα όσο στο παρελθόν, είτε η αγοραστική δύναμη των εργατών μειώνεται¹⁹⁰⁰.

Άλλοι τέλος, τονίζουν ότι οι απεργίες δημιουργούν και άλλες απεργίες και ότι μπορούν να οδηγήσουν σε εξάπλωση των απεργιών όπως θεωρούν ότι αρκετά διεθνή παραδείγματα το επιβεβαιώνουν. Στην περίπτωση της Ελλάδος τέτοιες περιπτώσεις μπορούν να θεωρηθούν το εργοστασιακό κίνημα 1974-1977, η απεργία στις τράπεζες 1977-1982 ή η απεργία των καθηγητών μέσης εκπαίδευσης το 1980¹⁹⁰¹.

Στην ελληνική περίπτωση¹⁹⁰² αναφέρεται ότι η πορεία της οικονομίας επηρεάζει σημαντικά την εξέλιξη των απεργιών. Όταν μειώνονται οι ρυθμοί ανάπτυξης και οι πραγματικοί μισθοί, τότε παρατηρείται άνοδος των απεργιών. Αντίθετα, όταν αυξάνονται οι ρυθμοί ανάπτυξης και οι μισθοί, μειώνονται οι απεργίες. Επίσης όταν αυξάνεται ο πληθωρισμός, αυξάνεται η απεργιακή δραστηριότητα (για κάλυψη απώλειας μισθών). Όταν μειώνεται η ανεργία (όπως

¹⁸⁹⁷ Α. Τσακίρης, (2006), σ.166-168

¹⁸⁹⁸ Α. Τσακίρης, (2006), σ.166-168 και Hicks. J.(1932). Theory of wages. London: Oxford University Press.

¹⁸⁹⁹ Α. Τσακίρης, (2006), σ.170

¹⁹⁰⁰ Α. Τσακίρης, (2006), σ.170

¹⁹⁰¹ Α. Τσακίρης, (2006), σ.170-171

¹⁹⁰² Α. Τσακίρης, (2006), σ. 167-168

στη δεκαετία του 1970) ή υπάρχει σταθεροποίηση (όπως την περίοδο 1982-1990) τότε παρατηρείται έξαρση των απεργιών. Αντίθετα, όταν υπάρχει αύξηση ανεργίας υπάρχει πτώση απεργιών (όπως δεκαετία 1990).

Στην ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα δεν μπορούμε¹⁹⁰³ να πούμε ότι έχουν υπάρξει ολοκληρωμένες θεωρητικές αναλύσεις της απεργιακής δραστηριότητας και συμπεριφοράς των μισθωτών, αλλά κυρίως, έχουν επιχειρηθεί¹⁹⁰⁴ απόπειρες ερμηνείας και σχολιασμού πλευρών του φαινομένου, που αφορούν κυρίως την συνδικαλιστική οργάνωση της ΓΣΕΕ.

Σαν έναν γενικό ορισμό της απεργίας θα μπορούσαμε να παραθέσουμε την οργανωμένη συλλογική αποχή των μισθωτών από την εργασία για συγκεκριμένο διάστημα με εκφρασμένη πρόθεση επανόδου σε αυτήν, λόγω διαφωνίας με τον εργοδότη για τους θεσμικούς όρους εργασίας ή για τους όρους αμοιβής αυτής της εργασίας.

Απεργία υπάρχει η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί επίσης και σαν έκφραση αλληλεγγύης σε άλλους απεργούς εργαζόμενους, αλλά και για ευρύτερα πολιτικά και κοινωνικά αιτήματα ή για έκφραση δυσαρέσκειας.

Οι απεργίες οργανώνονται από τα εργατικά συνδικάτα, ενώ απεργίες μη εντασσόμενες και εγκεκριμένες από τα συνδικάτα (άγριες απεργίες - wildcat strikes) μπορούν να κατευθύνονται τόσο εναντίον του εργοδότη όσο και της συνδικαλιστικής ηγεσίας.

Το δικαίωμα στην απεργία των μισθωτών έχει κατακτηθεί, θεωρητικά τουλάχιστον, στο σύνολο σχεδόν των "εκβιομηχανισμένων κοινωνιών" και η χρήση του ακολούθησε παράλληλο δρόμο με αυτόν της ανόδου των εργατικών συνδικάτων κατά το 19ο αιώνα¹⁹⁰⁵.

Η βασική στρατηγική της πραγματοποίησης ή της απειλής πραγματοποίησης μιας απεργιακής δράσης αποσκοπεί κυρίως στην επιβολή κόστους στον εργοδότη που θα είναι ισοδύναμο ή και θα υπερβαίνει το κόστος από την ικανοποίηση των συγκεκριμένων αιτημάτων των μισθωτών.

¹⁹⁰³ Χ. Ιωάννου, (1989), σ. 35

¹⁹⁰⁴ Χ. Ιωάννου, (1989), Ρ.Φακιολά, (1978), Θ.Κατσανέβας, (1983), Α.Τσακίρης, (2005), Α.Τσακίρης, (2006),

¹⁹⁰⁵ Α.Τσακίρης, «Θεωρίες περί απεργιών», Η ΕΠΟΧΗ, 15/ 5 / 2005, σ. 18

Ως «Γενική Απεργία» μπορεί να οριστεί η παύση της εργασίας από ένα σημαντικό ποσοστό εργαζομένων σε μια σειρά από κλάδους σε μια οργανωμένη προσπάθεια επίτευξης οικονομικών ή πολιτικών στόχων.

Στη Ευρώπη είναι συνήθης πρακτική η πραγματοποίηση «Γενικών Απεργιών» που αποσκοπούν στην επίτευξη γενικών αλλαγών στο πολιτικό σύστημα και δεν περιορίζονται στην απαίτηση για επίτευξη συγκεκριμένων παραχωρήσεων από τον εργοδότη.

Η ιδέα της «Γενικής Απεργίας», που εκτείνεται σε μια σειρά κλάδων, έχει τις απαρχές της στη Βρετανία των αρχών του 19ου αιώνα και έγινε αντιληπτή ως τακτική στη διαδικασία της συλλογικής διαπραγμάτευσης ή από πιο ριζοσπάστες στοχαστές, ως εργαλείο της κοινωνικής επανάστασης. Αξιοσημείωτες γενικές απεργίες έγιναν στη Ρωσία κατά την Επανάσταση του 1905, στη Βρετανία το 1926 (συνεχίστηκαν από διάφορα εργατικά συνδικάτα προς υποστήριξη των απεργών ανθρακωρύχων) και στη Γαλλία το 1968 (πυροδοτήθηκαν από τα φοιτητικά αιτήματα για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση)¹⁹⁰⁶.

Στην θεώρηση των απεργιών κατά τον Θ.Τσακίρη¹⁹⁰⁷, η παλιότερη και συντηρητικότερη θεώρηση των απεργιών ήταν η "μονιστική – οργανικιστική". Αντιλαμβάνεται την οργάνωση ως έναν οργανισμό του οποίου όλα τα μέρη οφείλουν να εργάζονται από κοινού για την εκπλήρωση των στόχων του. Οι "μονιστές" θεωρούν την οργάνωση ως μια ομάδα "που ενώνεται υπό ένα κοινό σκοπό", δηλαδή την επιτυχία της οργάνωσης, εν προκειμένω της επιχείρησης ή του κράτους.

Ως "ορθόδοξη" προσέγγιση θεωρήθηκε ο "πλουραλισμός". Οι εργοδότες και τα συνδικάτα θεωρούνται πάνω-κάτω ως ισοδύναμες δυνάμεις. Το βασικό πρόβλημα αυτής της προσέγγισης θεωρείται η έλλειψη της δυνατότητας διάκρισης της υπαρκτής ανισότητας δύναμης μεταξύ των εργοδοτών και των εργαζομένων. Οι "πλουραλιστικές" προσεγγίσεις εξετάζουν με στενό και περιοριστικό τρόπο στους τυπικούς θεσμούς των εργασιακών σχέσεων.

Η "μαρξιστική" προσέγγιση για την απεργία εντάσσεται στο συνολικότερο θεωρητικό πλαίσιο των Κ. Μαρξ και Φ. Ένγκελς. Η προσέγγιση αυτή τονίζει ότι οι η

¹⁹⁰⁶ Α.Τσακίρης,, «Θεωρίες περί απεργιών», Η ΕΠΟΧΗ, 15/ 5 / 2005, σ. 18
¹⁹⁰⁷ ό.π.

μελέτη των εργασιακών σχέσεων και κατά συνέπεια η απεργία, ως όπλο των εργατών στη σύγκρουση με τους εργοδότες, αποτελούν ένα μόνο μέρος της ευρύτερης ανάλυσης της καπιταλιστικής κοινωνίας και συγκεκριμένα, των κοινωνικών σχέσεων της παραγωγής και της δυναμικής της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Οι διάφοροι συνεχιστές του έργου τους, έδωσαν ιδιαίτερη βαρύτητα στη μελέτη των απεργιών, τόσο ως φαινομένου, όσο και ως μέσου για την επαναστατική ανατροπή, στην κατεύθυνση της οικοδόμησης της κομμουνιστικής κοινωνίας και της εργατικής εξουσίας

Έχει διατυπωθεί και η διαπίστωση¹⁹⁰⁸ ότι η απεργιακή προδιάθεση αυξάνεται όταν οι διάφορες κοινωνίες διανύουν τη φάση της πρώιμης βιομηχανικής ανάπτυξης. Θεωρείται έτσι ότι στις ολοένα και πιο αναπτυγμένες οικονομικά και πολιτικά χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής, που διαθέτουν πολύ εξελιγμένες διαδικασίες και μορφές διευθέτησης των απεργιακών συγκρούσεων, έχει αρχίσει "ο μαρασμός των απεργιών".

Από τη μελέτη της απεργιακής δραστηριότητας σε μια ομάδα χωρών της Ευρώπης καθώς και στις ΗΠΑ, όπως αναφέρει ο Θ.Τσακίρης¹⁹⁰⁹, διαπιστώθηκε ότι:

- α) κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών του 20ού αιώνα, υπήρξε σημαντική μείωση της απεργιακής δραστηριότητας στις μελετηθείσες χώρες, με την αξιοσημείωτη εξαίρεση της Δανίας, και
- β) υπάρχει μια σημαντική τάση μεταστροφής προς την "τριτογενοποίηση της σύγκρουσης".

Σύμφωνα με τον Θ.Τσακίρη¹⁹¹⁰ η πλειονότητα των μελετητών του απεργιακού φαινομένου φαίνεται να συμφωνεί ότι υπάρχει γενική πτώση των ποσοστών των απεργιών, τόσο σε αριθμό και διάρκεια όσο και συμμετοχή.

Η μελέτη των απεργιακών συγκρούσεων στις δύο τελευταίες δεκαετίες του 20ού αιώνα, στη βάση της ποσοτικής ανάλυσης των δεδομένων, έδειξε ότι βασικές τάσεις στις δυτικοευρωπαϊκές κοινωνίες είναι οι ακόλουθες:

- η τάση παρακμής της απεργιακής δραστηριότητας,

¹⁹⁰⁸ Α.Τσακίρης, «Θεωρίες περί απεργιών. Ποιοι απεργούν?», Η ΕΠΟΧΗ 22/5/ 2005

¹⁹⁰⁹ Α.Τσακίρης, , «Θεωρίες περί απεργιών. Ποιοι απεργούν?», Η ΕΠΟΧΗ, 22/5/ 2005

¹⁹¹⁰ ό.π.

- η αξιοσημείωτη σχετική τάση προς πραγματοποίηση απεργιών σε ορισμένες χώρες της Νότιας Ευρώπης με χαμηλό δείκτη συνδικαλιστικής πυκνότητας (Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία),
- η ύπαρξη αρκετών διαφορετικών μοντέλων εργασιακής διαμάχης και μια αντίστροφη συσχέτιση της συχνότητας με τη διάρκεια ή ένταση των διαμαχών.

Η μελέτη έδειξε ότι υπάρχει μια τριχοτομημένη Ευρώπη όσον αφορά τα πρότυπα απεργιακής δραστηριότητας:

-Στην νότια Ευρώπη, παρατηρείται χαμηλή συνδικαλιστική πυκνότητα, τάση για συχνές απεργίες με στόχο τη γενική έκφραση δυσaréσκειας κατά των εφαρμοζόμενων κάθε φορά εργατικών πολιτικών.

-Στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη, οι απεργίες έχουν χαρακτήρα λίγο-πολύ συναινετικό.

-Και μια τρίτη κατηγορία διάσπαρτων χωρών, που χαρακτηρίζεται από περιθωριακές κατά βάση απεργιακές συγκρούσεις, με ιδιαίτερα αποφασιστική την στάση των απεργών.

Σχετικά με τις ευρωπαϊκές ρυθμίσεις για το θέμα της απεργίας, από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ έως και την ισχύουσα Συνθήκη της Λισαβόνας (άρθρο 153.5) οι αμοιβές, το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και το δικαίωμα στην απεργία, εξαιρούνται ρητά από την κοινοτική αρμοδιότητα και οι αρμοδιότητες ρύθμισής τους παραμένουν σε κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε.¹⁹¹¹ .

Θεωρούμε ότι η απεργιακή δραστηριότητα (ως μέσο οικονομικής πίεσης και ως μέσο πολιτικής διαμαρτυρίας) αποτελεί, όπως υποστηρίζει και ο Χ. Ιωάννου (1989), την θεμελιώδη συνιστώσα ανάπτυξης της συνδικαλιστικής δραστηριότητας και ότι είναι αδιανόητη η συνδικαλιστική δράση χωρίς την δυνατότητα χρησιμοποίησής της.

¹⁹¹¹ Χ.Ιωάννου, «Ωμές ευρωπαϊκές παρεμβάσεις σε μισθούς και συλλογικές συμβάσεις εργασίας», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 20 / 11/ 2011, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.enet.gr/?i=issue.el.home&date=20/11/2011&id=327400>

Παρά όμως την κεντρική θέση που η απεργία κατέχει στην εμφάνιση, εξέλιξη και ανάπτυξη της συνδικαλιστικής δραστηριότητας, δεν ταυτίζεται και με τη συνδικαλιστική δραστηριότητα στο σύνολό της.

Η απεργιακή δραστηριότητα επίσης, αν και αποτελεί θεμελιακή συνιστώσα της συνδικαλιστικής δράσης, δεν σηματοδοτεί η ανάγκη πραγματοποίησής της απαραίτητα και απόδειξη «δύναμης» για το συνδικαλιστικό πεδίο, δεδομένου ότι από την πλευρά μιας πραγματικά «ισχυρής» συνδικαλιστικής οργάνωσης μπορεί πολλές φορές να αρκεί και μόνο η απειλή της απεργίας για την επίτευξη των στόχων της, χωρίς να χρειαστεί να προσφεύγει στην πραγματοποίηση αυτής της απειλής.

Επίσης θεωρούμε ότι η επιτυχής δράση μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης δεν μπορεί να προσδιοριστεί μονοδιάστατα από το κριτήριο του αριθμού των απεργιακών δράσεων που πραγματοποιεί αλλά πρέπει να συνυπολογιστούν και άλλες καθοριστικές παράμετροι όπως, η διάρκεια, η μαζικότητα, η ένταση και κυρίως η αποτελεσματικότητα αυτών των δράσεων.

Κι αυτό καθώς ένδειξη «ισχύος» και «ικανότητας» μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης αποτελεί εντέλει ο βαθμός αποτελεσματικότητας και ικανοποίησης των αιτημάτων της με το μικρότερο δυνατό για τα μέλη της εργασιακό και οικονομικό κόστος.

Εντονότερο είναι στην μορφή αυτή δράσης το συγκρουσιακό στοιχείο, συγκριτικά με όλες τις άλλες μορφές που έχουν την ευχέρεια να επιλέξουν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις. Ασκεί, ως μορφή δράσης, αντικειμενικά μεγαλύτερη πίεση στον εργοδότη και κυβέρνηση σε σχέση με άλλες μορφές αλλά δεν είναι απαραίτητα (για διαφόρους λόγους) και πιο αποτελεσματική από άλλες μορφές.

Το μεγάλο κόστος που προκαλεί σε εργοδότη και κυβέρνηση αποτελεί την βασικότερη αιτία, που συγκριτικά με όλες τις άλλες μορφές συνδικαλιστικής δράσης, έχει δεχτεί τις περισσότερες και ασφυκτικότερες εργοδοτικές και κρατικές πιέσεις περιοριστικών ρυθμίσεων.

Οι παράμετροι άσκησης της απεργιακής δράσης καθορίζονται από το εκάστοτε συνταγματικό και νομικό πλαίσιο που ισχύει σε κάθε κοινωνικό σχηματισμό αλλά και από την ίδια την δυναμική που το συνδικαλιστικό κίνημα έχει αναπτύξει σε κάθε ιστορική συγκυρία.

Η έκβαση μιας απεργιακής δραστηριότητας και η αποτελεσματικότητα ή μη των στόχων της, είναι αβέβαιη εκ των προτέρων και δύναται να επηρεαστεί από μια σειρά παραμέτρους που αναπτύσσονται στη συνέχεια του κεφαλαίου.

Στην Ελλάδα το δικαίωμα στην απεργία προστατεύεται από το Σύνταγμα (άρθρα 23, 25) και τους νόμους 1264/1982 και 2224/1994. Προστατεύεται επίσης από τον Χάρτη Θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρα 28, 52, 53, 54).

Ο εργαζόμενος – απεργός προστατεύεται νομικά από την απόλυση, καθώς και από κάθε άλλο εκδικητικό και ζημιογόνο για αυτόν μέτρο που θα μπορούσε να λάβει η εργοδοσία.

Η άσκηση του δικαιώματος της απεργίας επαφίεται στις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων που έχουν συσταθεί και λειτουργούν νόμιμα.

Από τις πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις, η απεργία κηρύσσεται με απόφαση Γενικής Συνέλευσης και με την διαδικασία που το καταστατικό ορίζει. Από τις πρωτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις ευρύτερης περιφέρειας ή πανελλαδικής έκτασης κηρύσσεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, εκτός εάν το Καταστατικό ορίζει διαφορετικά .

Από τις δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις η απεργία κηρύσσεται με απόφαση της Διοίκησής τους (Δ.Σ.), εκτός εάν το καταστατικό τους ορίζει διαφορετικά.

Προϋποθέσεις για την κήρυξη νόμιμης απεργίας

1. Απόφαση γενικής συνέλευσης που λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία
2. Προειδοποίηση του εργοδότη ή της συνδικαλιστικής οργάνωσης του εργοδότη με οποιονδήποτε τρόπο 24 τουλάχιστον ώρες πριν την πραγματοποίηση της απεργίας .
3. Διάθεση από τη συνδικαλιστική οργάνωση του απαραίτητου προσωπικού ασφαλείας για την ασφάλεια των εγκαταστάσεων της επιχείρησης και την πρόληψη καταστροφών.

Υπάρχουν ειδικοί όροι για την απεργία στις υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας.

Προκειμένου για εργαζόμενους με σχέση εργασίας ιδιωτικού

δικαίου στο Δημόσιο, στα ΝΠΔΔ, στους ΟΤΑ και στις υπηρεσίες δημοσίου χαρακτήρα ή κοινής ωφελείας, απαιτείται ειδική γνωστοποίηση των αιτημάτων και του χρόνου έναρξης της απεργίας με έγγραφο που κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή τέσσερις (4) πλήρεις ημέρες πριν από την πραγματοποίηση της απεργίας στον εργοδότη, στο Υπουργείο που ασκεί τη σχετική εποπτεία και στον Υπουργό Απασχόλησης.

Κατά τη διάρκεια απεργίας στις περιπτώσεις αυτές, πέραν του προσωπικού ασφαλείας πρέπει να διατίθεται και προσωπικό για την αντιμετώπιση στοιχειωδών αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

Τεκμήριο νομιμότητας της απεργίας.

Η απεργία θεωρείται νόμιμη μέχρι τη χρονική στιγμή που θα κριθεί από το δικαστήριο παράνομη η απόφαση της συνδικαλιστικής οργάνωσης για την κήρυξή της.

Μεταβλητές που δύναται να επηρεάσουν τις απεργιακές τάσεις των μισθωτών

Υπάρχουν μεταβλητές που είναι παραδεκτό¹⁹¹² ότι μπορούν να ασκούν επίδραση (με θετικό ή αρνητικό) τρόπο στις απεργιακές τάσεις, τόσο σε ότι αφορά τα κριτήρια επιλογής των απεργιακών δράσεων όσο και στην επιτυχία ή μη των δράσεων αυτών.

Τέτοιες μεταβλητές θα μπορούσαν να θεωρηθούν:

- Το πολιτικό κλίμα και οι γενικές πολιτικές εξελίξεις και ειδικότερα οι στόχοι και επιδιώξεις των διαφόρων πολιτικών κομμάτων και των προσκείμενων σε αυτά συνδικαλιστικών παρατάξεων σε κάθε χρονική περίοδο
- Οι κυρίαρχες ιδεολογικές τάσεις στο κοινωνικό σώμα
- Οι αξίες και οι τάσεις υποστήριξης ή απαξίωσης του κοινωνικού σώματος απέναντι στη συλλογική δράση, τα πολιτικά κόμματα, τον συνδικαλισμό

¹⁹¹² Θ.Κατσανέβας, (1996), «Η εξέλιξη των απεργιών στην Ελλάδα», Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων, Ιούλιος, τχ. ...3, σ.13

- Οι γενικότεροι προσανατολισμοί και η επιρροή των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης
- Ο χρόνος διεξαγωγής των εκλογών
 - Η διακυβέρνηση από δυνάμεις της κεντροδεξιάς ή της κεντροαριστεράς
 - Η συνδικαλιστική ισχύς, πυκνότητα και συνοχή του συνδικαλιστικού πεδίου
- Οι υφιστάμενοι συνδικαλιστικοί συσχετισμοί και το κλίμα στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου
- Οι επιλεγόμενες μορφές απεργιακής δράσης
- Η γενική οικονομική κατάσταση
- Οι κυρίαρχοι τρόποι αντιμετώπισης των απεργιακών δράσεων από το κράτος (με ένταση καταστολής ή με ανοχή)
- Το κλίμα που κυριαρχεί στις σχέσεις συνδικαλιστικού πεδίου και κυβέρνησης (κυριαρχία κλίματος συναίνεσης ή σύγκρουσης),
- Οι ασκούμενες κυβερνητικές πολιτικές και η θετική ή αρνητική απήχυσή τους στο συνδικαλιστικό πεδίο και στους μισθωτούς
- Η ύπαρξη ή μη κυβερνητικών δεσμεύσεων για υλοποίηση αιτημάτων των μισθωτών και του συνδικαλιστικού τους πεδίου
- Η υλοποίηση ή μη αυτών των κυβερνητικών δεσμεύσεων

Παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν σε μια επιτυχή απεργιακή δράση της ΑΔΕΔΥ από οργανωτική σκοπιά.

Μια απεργιακή δράση της ΑΔΕΔΥ μπορεί να χαρακτηριστεί ως επιτυχημένη - από οργανωτική άποψη- στην περίπτωση εκείνη που έχει επιτύχει την εξασφάλιση καθολικής, ή πολύ μεγάλης, ή έστω ικανοποιητικής, με βάση τα κριτήρια και τις προσδοκίες της συνδικαλιστικής οργάνωσης, συμμετοχή των μελών της στην απεργιακή δράση (συμμετοχή στην απεργία και συμμετοχή σε πιθανές παράλληλες δράσεις της συνδικαλιστικής οργάνωσης (π.χ σε συγκέντρωση –πορεία).

Για την επιτυχία αυτή θεωρούμε ότι απαιτείται η ύπαρξη κάποιων βασικών όρων και προϋποθέσεων, όπως :

-Να έχει επιτευχθεί πολύ ισχυρή συμφωνία ή ακόμη και ομοφωνία εντός των οργάνων της ΑΔΕΔΥ για την ανάγκη πραγματοποίησης της δράσης αυτής από τους δυο βασικούς «πυλώνες» που συγκροτούν την οργάνωση, τις

«συνδικαλιστικές παρατάξεις» και τις «Κλαδικές της οργανώσεις – Ομοσπονδίες» καθώς, αυτοί οι «πυλώνες» θα κληθούν και να υλοποιήσουν την απεργιακή δράση .

-Να έχει επιλεγεί ένα συγκεκριμένο αίτημα, ως αίτημα «αιχμής», το οποίο να είναι επίκαιρο, να συσπειρώνει την δημοσιοϋπαλληλική βάση, να συγκεντρώνει σημαντική κοινωνική αποδοχή - ως αίτημα δίκαιο και ώριμο και να διαφαίνεται ως εφικτή η δυνατότητα υλοποίησής του.

Συνήθως η προβολή ενός συνολικού πακέτου αιτημάτων, την υλοποίηση των οποίων διεκδικεί η ΑΔΕΔΥ σε κάθε περίοδο (οικονομικά, ασφαλιστικά, θεσμικά, θέματα δημόσιας διοίκησης, θέματα Παιδείας, υγείας κλπ) χωρίς την ύπαρξη «αιτήματος αιχμής», δεν φαίνεται να έχει αποτελέσει την εξεταζόμενη περίοδο ισχυρό κίνητρο για την μαζική συμμετοχή των δημοσίων υπαλλήλων στις απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ.

-Να μην έχουν προηγηθεί άλλες απεργιακές δράσεις το αμέσως προηγούμενο διάστημα, ούτε από την ΑΔΕΔΥ αλλά ούτε από τις βασικές της κλαδικές Ομοσπονδίες, με δικά τους κλαδικά αιτήματα.

Αν έχουν προηγηθεί τέτοιες δράσεις, να έχουν τουλάχιστον επιτύχει θετικά αποτελέσματα.

-Να έχουν δημιουργηθεί οι κατάλληλοι όροι και προϋποθέσεις για την επιτυχή και έγκαιρη ενημέρωση, με όλα τα διαθέσιμα μέσα, των δημοσίων υπαλλήλων με στόχο την επιδίωξη της μαζικής συμμετοχής τους στην δράση αυτή. Οι "δίαυλοι" που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον σκοπό αυτό βρίσκονται τόσο εντός της συνδικαλιστικής οργάνωσης (πλήρης ενεργοποίηση των συνδικαλιστικών στελεχών με πραγματοποίηση ενημερώσεων και περιοδειών καθώς και μοίρασμα ανακοινώσεων στους χώρους εργασίας) όσο και εκτός της συνδικαλιστικής οργάνωσης (η αποτελεσματική χρήση των ΜΜΕ και του διαδικτύου).

Η αποτίμηση μιας απεργιακής δράσης ως επιτυχημένης -σε οργανωτικό επίπεδο- δεν είναι απαραίτητο ότι θα συνοδευτεί οπωσδήποτε και με την επίτευξη του στόχου τον οποίο επεδίωκε η συνδικαλιστική οργάνωση με την πραγματοποίηση αυτής της δράσης.

Και αντίστροφα, μια κακή ή μέτρια απεργιακή δράση - από οργανωτική άποψη- μπορεί να οδηγήσει (αν συντρέξουν ευνοϊκοί παράγοντες, προϋποθέσεις και συγκυρίες) σε πραγματοποίηση τελικά του στόχου τον οποίο επεδίωξε να επιτύχει η συνδικαλιστική οργάνωση με την πραγματοποίηση αυτής της δράσης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο

Από την μελέτη των απεργιακών δράσεων που έχει πραγματοποιήσει η συνδικαλιστική οργάνωση της ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο (1974-2007) θεωρούμε ότι προκύπτουν ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα αυτών των δράσεων.

Μορφές απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ

Οι απεργιακές δράσεις που έχει πραγματοποιήσει η ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο έχουν τις ακόλουθες μορφές:

- Της στάσης εργασίας (συνήθως τρίωρη, μέχρι την λήξη του ωραρίου, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν πραγματοποιηθεί στάσεις και πρωινές ώρες, αναλόγως με την λειτουργική ανάγκη που καλούνται να εξυπηρετήσουν).

Οι στάσεις εργασίας που πραγματοποιούνται από την ΑΔΕΔΥ έχουν συνήθως τον χαρακτήρα μιας «προειδοποιητικής» μορφής διαμαρτυρίας απέναντι στην κυβέρνηση, πριν από την προκήρυξη 24ωρης ή σπανιότερα 48ωρης απεργίας. Μπορεί όμως να αποτελούν και μια «λειτουργική» απεργιακή δράση που να έχει ως στόχο να παράσχει συνδικαλιστική κάλυψη και να αποδεσμεύσει τους δημοσίους υπαλλήλους από την εργασία τους για να μπορέσουν να λάβουν μέρος σε κάποια άλλη δράση της οργάνωσης.

- Της 24ωρης απεργιακής δράσης, που αποτελεί και την συχνότερα επιλεγόμενη από την ΑΔΕΔΥ απεργιακή δράση σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο.
- Της 48ωρης απεργιακής δράσης, που αποτελεί την σπανιότερα χρησιμοποιούμενη μορφή δράσης, αλλά σε ορισμένα έτη (π.χ 1987, 1990, 1992, 1997) έχει γίνει χρήση της από την ΑΔΕΔΥ

- Της πολυήμερης απεργιακής δράσης, με διάρκεια μεγαλύτερη από την 48ωρη. Τέτοιας μορφής απεργιακή δράση δεν έχει πραγματοποιηθεί από την ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο.

Επίσης δεν έχει γίνει χρήση την περίοδο αυτή από την ΑΔΕΔΥ και της μορφής της «Γενικής Πολιτικής Απεργίας».

“Θεσμοποιημένες” απεργιακές δράσεις

Χαρακτηριστική περίπτωση τέτοιας απεργιακής δράσης μπορεί να θεωρηθεί η απεργιακή δράση της Πρωτομαγιάς, στην διάρκεια της οποίας πραγματοποιείται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις συγκέντρωση και πορεία, τόσο σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη όσο και σε άλλες μεγάλες πόλεις, αλλά κατ’ ουσία αποτελεί μια μέρα “θεσμοποιημένης” απεργιακής δράσης με καταβολή αποδοχών στους δημοσίους υπαλλήλους.

Τυποποιημένες απεργιακές δράσεις

Ως τέτοια κατηγορία απεργιακών δράσεων μπορεί να θεωρηθούν οι απεργιακές δράσεις που πραγματοποιούνται ταχτικά και με συνέπεια κάθε έτος, συγκεκριμένη περίοδο και με συγκεκριμένα αιτήματα.

Χαρακτηριστική περίπτωση τέτοιας δράσης αποτελεί η πραγματοποίηση μιάς ή παραπάνω απεργιακής δράσης στο τέλος κάθε έτους, κατά την διαδικασία συζήτησης και ψήφισης στην Βουλή του Ετήσιου Προϋπολογισμού, μέσω του οποίου καθορίζεται η εισοδηματική πολιτική του επομένου έτους για τους δημοσίους υπαλλήλους αλλά και οι γενικότεροι πόροι που θα διαθέσει η κυβέρνηση για την Δημόσια Διοίκηση και τον Δημόσιο τομέα.

Απεργιακές δράσεις συμπαράστασης

Ως τέτοια κατηγορία απεργιακών δράσεων μπορεί να θεωρηθούν οι απεργιακές δράσεις που προκηρύσσει και πραγματοποιεί η ΑΔΕΔΥ για έκφραση συμπαράστασης και στήριξη σε άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις των μισθωτών, οι οποίες μπορεί να είναι οργανώσεις – μέλη της, μπορεί και όχι.

Κατά κύριο λόγο τέτοιες απεργιακές δράσεις από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ αφορούν συμπαράσταση και στήριξη σε αγώνα Κλαδικής Ομοσπονδίας που ανήκει στην δύναμη της ΑΔΕΔΥ.

Έχουν πραγματοποιηθεί στην εξεταζόμενη περίοδο τέτοιες δράσεις για ενίσχυση απεργιακών αγώνων των εκπαιδευτικών, των εργαζομένων στο χώρο της υγείας, των εργαζομένων στο χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης κ.α .

Τοπικές απεργιακές δράσεις

Παρόμοιου χαρακτήρα με τις παραπάνω απεργιακές δράσεις συμπαρατάσεως αποτελούν και οι τοπικού χαρακτήρα απεργιακές δράσεις της οργάνωσης, που έχουν πραγματοποιηθεί με σκοπό την ανάδειξη και την προσπάθεια επίλυσης κάποιου προβλήματος που έχει προκύψει σε τμήμα της δημοσιούπαλληλίας σε μια επιμέρους περιοχή της χώρας, στην επαρχία ή ακόμη και σε περιοχή της Αττικής.

“Αμυντικές” και “επεκτατικές” απεργιακές δράσεις.

Η διάκριση και η κατηγοριοποίηση των απεργιακών συνδικαλιστικών δράσεων της ΑΔΕΔΥ σε μια από τις δυο αυτές κατηγορίες, περιέχει εξ αρχής μια μεγάλη δυσκολία και μια έντονα υποκειμενική προσέγγιση, καθώς κατά κανόνα οι απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ περιέχουν ταυτόχρονα και «αμυντικά» και «επεκτατικά» χαρακτηριστικά, με αποτέλεσμα η διάκριση ανάμεσα σε αυτές τις δυο κατηγορίες να καθίσταται πάντα εξαιρετικά δύσκολη.

Ενδεικτικά, το αίτημα για μισθολογικές αυξήσεις σε ποσοστό που να υπερβαίνει τον ετήσιο πληθωρισμό, μπορεί να θεωρηθεί ένα κλασικό «επεκτατικό» αίτημα .

Μπορεί όμως να θεωρηθεί και «αμυντικό» αίτημα, αν υπολογίσουμε ότι –σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΑΔΕΔΥ- δημιουργήθηκαν στην μεταπολιτευτική περίοδο -μετά τα μισά της δεκαετίας του 1980 και για σειρά ετών - συσσωρευμένες μισθολογικές απώλειες που έπρεπε κάποια στιγμή να καλυφτούν για να βρεθούν οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων απλώς στο ύψος του τρέχοντος πληθωρισμού.

Για να πραγματοποιηθεί αυτό, οι αυξήσεις που θα έπρεπε να διεκδικηθούν από την ΑΔΕΔΥ θα έπρεπε να είναι αρκετά πάνω από τον τρέχον πληθωρισμό , αίτημα που όπως είπαμε θα έπρεπε να καταταγεί ως κλασικό «επεκτατικό» αίτημα .

Α) «Αμυντικές» απεργιακές δράσεις

Θα μπορούσαμε να κατατάξουμε στην κατηγορία των «αμυντικών» απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ τις δράσεις αυτές που έχουν ως στόχο να οργανώσουν την άμυνα των συνδικαλιστικών οργανώσεων απέναντι σε

προθέσεις και πρωτοβουλίες που προέρχονται από την κυβέρνηση για απώλεια κεκτημένων, οικονομικού ή θεσμικού χαρακτήρα.

Είναι δράσεις που προκύπτουν εξ ανάγκης και σχεδόν αντανakλαστικά όταν η κυβέρνηση έχει καταθέσει προτάσεις ή έχει προωθήσει προς ψήφιση νομοθετικές ρυθμίσεις από τις οποίες η συνδικαλιστική οργάνωση της ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι θα προκληθεί απώλεια δικαιωμάτων για τη δημοσιοϋπαλληλία. .

Το μεγαλύτερο μέρος των πραγματοποιηθέντων κατά την μεταπολιτευτική εξεταζόμενη περίοδο απεργιακών δράσεων εκτιμούμε ότι ανήκει σε αυτή την κατηγορία δράσεων.

Κλασικές περιπτώσεις πραγματοποίησης από την ΑΔΕΔΥ τέτοιων «αμυντικών» απεργιακών δράσεων μπορούν να θεωρηθούν :

- Οι απεργιακές δράσεις της περιόδου 1985-1987 για τις εισοδηματικές-μισθολογικές οικονομικές απώλειες που έχουν υποστεί οι δημόσιοι υπάλληλοι εκείνη την περίοδο
- Οι απεργιακές δράσεις της περιόδου 1990-1993 για τις δυσμενείς αλλαγές και απώλειες που εκείνη την περίοδο συντελέστηκαν από την κυβέρνηση, κατά τις εκτιμήσεις της ΑΔΕΔΥ, στο ασφαλιστικό, την δημόσια διοίκηση και το εισόδημα .
- Οι απεργιακές δράσεις της περιόδου 2001 για την απόσυρση των κυβερνητικών προτάσεων «Γιαννίτση» για το ασφαλιστικό, καθώς και οι δράσεις που ανεπτύχθησαν για το ίδιο θεματικό πεδίο και το 2002 και το 2008.

Η σταθερή υιοθέτηση «αμυντικής» στρατηγικής από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά, προκύπτει αφενός ως αποτέλεσμα μεγάλης κυβερνητικής πίεσης στα «κεκτημένα» θεσμικά και οικονομικά δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων αλλά αφετέρου, αποτελεί και συνέπεια της «υιοθέτησης» από μεγάλα τμήματα του συνδικαλιστικού πεδίου των βασικότερων κεντρικών στρατηγικών επιλογών των κυβερνήσεων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ μέσω των συνδικαλιστικών τους παρατάξεων¹⁹¹³.

Η σταθερή υιοθέτηση ακόμη από την πλευρά των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΑΔΕΔΥ μορφών «αμυντικής» στρατηγικής δεν μπορούμε να συμπεράνουμε ότι τους βοήθησαν να

¹⁹¹³ Γ.Κουζής, (2007), σ. 229

αποτρέψουν την εφαρμογή πολιτικών και ρυθμίσεων που ήταν σε ευθεία αντίθεση με τις θέσεις, τα αιτήματα και τις προτάσεις τους (χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα ζητήματα της ετήσιας εισοδηματικής πολιτικής και του ασφαλιστικού- συνταξιοδοτικού – με μόνη εξαίρεση το 2001).

Β) επεκτατικές απεργιακές δράσεις

Θα μπορούσαμε κατατάξουμε στην κατηγορία αυτή τις απεργιακές δράσεις των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων που αποσκοπούν στη διεύρυνση και επέκταση δημοσιοϋπαλληλικών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και κατακτήσεων- οικονομικού και θεσμικού χαρακτήρα.

Δράσεις που θα μπορούσαν να ανήκουν σε αυτή την κατηγορία μπορούν να θεωρηθούν αυτές που έχουν ως στόχους και αιτήματα :

- για μισθολογικές αυξήσεις μεγαλύτερες από τον πληθωρισμό και δημιουργία πραγματικού Ενιαίου Μισθολογίου
- για κατάργηση προηγούμενων νόμων που κρίνονται αρνητικοί για τους δημοσίους υπαλλήλους και τις συνδικαλιστικές τους οργανώσεις,
- για υλοποίηση των αιτημάτων και προτάσεων των συνδικαλιστικών οργανώσεων για Βαθμολόγιο, Δημοσιοϋπαλληλικό Κώδικα, αλλαγή προσανατολισμού της δημόσιας διοίκησης ως προς την λειτουργική της ανεξαρτησία από την εκτελεστική εξουσία και το κυβερνών κόμμα κλπ.

Απεργιακές δράσεις με προβολή και διεκδίκηση «συνολικού πακέτου αιτημάτων» ή μεμονωμένου «αιτήματος αιχμής»

Με την προκήρυξη και πραγματοποίηση μιας απεργιακής δράσης η ΑΔΕΔΥ,

Είτε θα προτάξει ένα συγκεκριμένο αίτημα, ως αίτημα «αιχμής», με προσδοκία για άμεση ικανοποίησή του

Είτε θα προβάλλει ένα συνολικό πακέτο αιτημάτων, που θα περιλαμβάνει αιτήματα μισθολογικά , ασφαλιστικά, θεσμικά για την δημόσια διοίκηση, την παιδεία, την υγεία κλπ χωρίς ειδικότερη εστίαση σε κάποιο επιμέρους ειδικό αίτημα που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως αίτημα « αιχμής».

Κατά την περίοδο που εξετάζουμε μπορούμε να διαπιστώσουμε, ότι έχουν χρησιμοποιηθεί και οι δυο παραπάνω μορφές προβολής αιτημάτων, με κυρίαρχη όμως την προβολή του συνολικού πακέτου πάγιων αιτημάτων.

Θεωρούμε ότι η πρακτική αυτή απορρέει από μια στρατηγική επιδίωξη της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ για την επιδίωξη επίτευξης της μεγαλύτερης δυνατής συσπείρωσης και κινητοποίησης του συνόλου του δημοσιοϋπαλληλικού κόσμου στις απεργιακές της δράσεις, μέσω της κάλυψης από την πλευρά της όσο το δυνατόν μεγαλύτερου εύρους αιτημάτων, προσδοκιών και απαιτήσεων των δημοσίων υπαλλήλων.

Το αποτέλεσμα όμως στις περισσότερες από τις απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ στην εξεταζόμενη περίοδο δεν φαίνεται να δικαιώνει αυτή την στρατηγική, καθώς η πραγματοποίηση συνήθως τέτοιων απεργιακών δράσεων με την προβολή συνολικού πακέτου πάγιων αιτημάτων, αποκτά χαρακτήρα «επετειακής» και «τυποποιημένης» δράσης και συνήθως δεν αποκτά μαζικά κινηματικά χαρακτηριστικά .

Απεργιακές δράσεις με ταυτόχρονη πραγματοποίηση συγκέντρωσης και πορείας

Συνήθως κάθε απεργιακή δράση (απεργία ή και στάση εργασίας) της ΑΔΕΔΥ συνοδεύεται και με την πραγματοποίηση συγκέντρωσης (σε ανοικτό ή κλειστό χώρο) και στην συνέχεια συνοδεύεται και με πραγματοποίηση πορείας-συλλαλητηρίου προς την Βουλή, ή κάποιο Υπουργείο, ανάλογα με την απεργιακή θεματολογία.

Συνήθεις χώροι συγκεντρώσεων της ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο αποτέλεσαν :

- Ο χώρος του πεδίου του Άρεως (σε κοινές συγκεντρώσεις με ΓΣΕΕ)
- Ο χώρος της πλατείας Κοραή και Κλαυθμώνος
- Ο χώρος της πλατείας Συντάγματος
- Χώροι κεντρικών θεάτρων και κλειστών γηπέδων της Αθήνας
- Η πλατεία μπροστά από τα γραφεία της ΑΔΕΔΥ στην Αθήνα.

Σχετικά με την επιλογή των «χρόνων» πραγματοποίησης δράσεων από ΑΔΕΔΥ

Για την επιλογή της ημέρας ή των ημερών πραγματοποίησης των απεργιακών δράσεων:

Για την πραγματοποίηση των απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ επιλέγονται, κατά κύριο λόγο και σχεδόν αποκλειστικά, ενδιάμεσες μέρες της εβδομάδας (Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη) και εξαιρούνται Δευτέρες και Παρασκευές, για αποφυγή κοινωνικής κριτικής περί «απεργιακού τριήμερου-ρεπό ».

Οι μήνες με την μεγαλύτερη και την μικρότερη απεργιακή δραστηριοποίηση:

Από την μελέτη¹⁹¹⁴ των απεργιακών δράσεων που έχει πραγματοποιήσει η ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο μπορούμε να διαπιστώσουμε τους μήνες με τις λιγότερες και τους μήνες με τις περισσότερες απεργιακές δράσεις:

- Οι μήνες με τις περισσότερες πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ είναι ο Δεκέμβριος, ο Μάιος, ο Νοέμβριος , ο Απρίλιος, ο Σεπτέμβριος και ο Ιούνιος.
- Οι μήνες με τις λιγότερες πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ είναι ο Ιανουάριος, ο Φεβρουάριος, ο Μάρτιος, ο Ιούλιος, ο Αύγουστος και ο Οκτώβριος.

Τα χαρακτηριστικά των απεργιακών δράσεων ως προς την συχνότητά τους .

Από την μελέτη¹⁹¹⁵ των απεργιακών δράσεων που έχει πραγματοποιήσει η ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι από άποψη χρονικής συχνότητας, οι απεργιακές δράσεις της οργάνωσης έχουν μεταξύ τους κατά κύριο λόγο μεγάλες χρονικές αποστάσεις.

Ειδικότερα,

Στην διάρκεια του ίδιου μήνα έχουν σε πολύ σπάνιες περιπτώσεις πραγματοποιηθεί από την ΑΔΕΔΥ παραπάνω της μιας απεργιακές δράσης, και μόνο σε περιόδους που υπήρχε ακραία αντιπαράθεση της οργάνωσης με την κυβερνητική πολιτική.

¹⁹¹⁴ Αναφερόμαστε εδώ στις ημερήσιες πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ (24ωρες-48ωρες κλπ) και όχι σε πραγματοποιηθείσες στάσεις εργασίας

¹⁹¹⁵ Αναφερόμαστε εδώ στις ημερήσιες πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ (24ωρες-48ωρες κλπ) και όχι σε πραγματοποιηθείσες στάσεις εργασίας

Τέτοιες δράσεις έχουν πραγματοποιηθεί από την ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1990-1992 (τον 9^ο του 1990 πραγματοποιήθηκαν 4 μέρες απεργιακής δράσης και τον 9^ο του 1992 πραγματοποιήθηκαν 5 μέρες).

Η πραγματοποίηση όμως των περισσότερων απεργιακών δράσεων της οργάνωσης από «χρονική» άποψη έχει χαρακτηριστικά «τυπικότητας» «περιοδικότητας» και «προβλεψιμότητας», καθώς οι δράσεις αυτές πραγματοποιούνται και επαναλαμβάνονται σε κάθε έτος με μικρές μεταξύ τους παραλλαγές και διαφοροποιήσεις, ενώ απουσιάζει από αυτές το στοιχείο της πρωτοτυπίας και της έκπληξης.

Χαρακτηριστικές τέτοιες δράσεις είναι οι δράσεις που πραγματοποιούνται κάθε έτος (κατά το τελευταίο δίμηνο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου) την περίοδο που συζητείται στη Βουλή και ψηφίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός του επομένου έτους και καθορίζεται η Εισοδηματική πολιτική για τους δημοσίους υπαλλήλους .

Την περίοδο εκείνη η ΑΔΕΔΥ θα πραγματοποιήσει μια 24ωρη απεργιακή δράση με μια συγκέντρωση και πιθανά και κάποια στάση εργασίας.

Στις περιπτώσεις ψήφισης νομοσχεδίου που η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι περιέχει αρνητικές ρυθμίσεις για τους δημοσίους υπαλλήλους, πραγματοποιείται μια αντίστοιχη όπως παραπάνω δράση, κυρίως στην φάση που το νομοσχέδιο αυτό έχει ήδη εισαχθεί στην Βουλή για συζήτηση και ψήφιση.

Η απεργιακή δράση μπορεί να επιλεγεί να χρησιμοποιηθεί από την συνδικαλιστική οργάνωση ως μορφή πίεσης:

- είτε στο αρχικό στάδιο των διαπραγματεύσεων με την κυβέρνηση, σαν μορφή προειδοποίησης,

- είτε σε προχωρημένο στάδιο της διαπραγμάτευσης (όταν διαφαίνεται ότι αυτή δεν θα έχει ευνοϊκή κατάληξη),

- είτε ως τελική αναπόφευκτη επιλογή στο τέλος της διαπραγμάτευσης και αφού δεν έχει επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης και της συνδικαλιστικής Οργάνωσης .

Συμπερασματικά μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι από την μελέτη των απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ, οι δράσεις αυτές έναντι των βασικών αξόνων της κυβερνητικής πολιτικής, είναι δράσεις «χαμηλής έντασης», ως ένα μοντέλο απεργιακών δράσεων που περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο «στάσεις εργασίας» και

«24ωρες απεργίες» , σποραδικές και ασύνδετες μεταξύ τους χρονικά και χωρίς την ύπαρξη σχεδίου με προοπτική κλιμάκωσης.

Περίοδοι ανάπτυξης και περίοδοι ύφεσης των απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ.

Από την μελέτη των απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο μπορούμε να διακρίνουμε ότι την ύπαρξη μιας περιόδου με έντονη απεργιακή δραστηριότητα την διαδέχεται σχεδόν πάντα μια περίοδο μικρής ή μεγάλης ύφεσης.

Η ύφεση αυτή μπορεί να διαρκέσει μικρή ή μεγαλύτερη χρονική περίοδο, ανάλογα, τόσο με την επιτυχή ή μη έκβαση των απεργιακών δράσεων που προηγήθηκαν, όσο και με το μέγεθος των προβλημάτων της δημοσιοϋπαλληλίας την περίοδο της ύφεσης .

Στην περίπτωση που οι απεργιακές δράσεις που προηγήθηκαν είχαν επιτυχή έκβαση και είχαν καταλήξει σε ικανοποιητική υλοποίηση (ολικά ή μερικά) των στόχων τους, καθίσταται πιο εύκολο για την συνδικαλιστική οργάνωση να επιχειρήσει την πραγματοποίηση σε άμεσο χρόνο και άλλων απεργιακών δράσεων. Στην περίπτωση όμως που οι απεργιακές δράσεις που προηγήθηκαν δεν είχαν επιτυχή έκβαση, τότε η περίοδος ύφεσης στις απεργιακές δράσεις της οργάνωσης μπορεί να παραταθεί και να διαρκέσει μεγάλη περίοδο, καθώς είναι πολύ πιθανό να κυριαρχήσουν στο εσωτερικό των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων αισθήματα απογοήτευσης, αποθάρρυνσης και φαινόμενα εσωστρέφειας. Στην περίπτωση αυτή εκδηλώνονται και έντονες εσωτερικές συνδικαλιστικές συγκρούσεις, τόσο μεταξύ των διαφόρων συνδικαλιστικών παρατάξεων, όσο και μεταξύ των διαφόρων κλαδικών οργανώσεων, για την διερεύνηση των αιτίων και των ευθυνών της αποτυχίας, που δημιουργούν και ανακυκλώνουν ένα γενικό αρνητικό κλίμα.

Επίσης ως ιδιαίτερα σημαντική παράμετρο στην περίπτωση των απεργιακών δράσεων πρέπει να προσμετρείται και η οικονομική – μισθολογική απώλεια που επιφέρει η πραγματοποίησή τους στους δημοσίους υπαλλήλους, απώλεια που δύναται να λειτουργήσει αποτρεπτικά στην ανάπτυξη και άλλων απεργιακών

δράσεων, ειδικά στην περίπτωση που οι πραγματοποιηθείσες δράσεις δεν συνοδεύτηκαν και από θετικό αποτέλεσμα .

Απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ και βουλευτικές εκλογές

Οι περίοδοι πριν από την πραγματοποίηση εκλογικών αναμετρήσεων, κυρίως πριν από βουλευτικές εκλογές, θεωρούνται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ως οι πλέον κατάλληλες και ευνοϊκές για υλοποίηση αιτημάτων από την πλευρά της κυβέρνησης.

Οι πιθανότητες για υλοποίηση αιτημάτων στις περιόδους αυτές είναι περισσότερες από οποιαδήποτε άλλη περίοδο, λόγω της διαθεσιμότητας της κυβέρνησης να προβεί σε «παροχές» σε διάφορες κοινωνικές ομάδες και συνδικαλιστικές οργανώσεις, με την προσδοκία της εκλογικής υπερψήφησης του κυβερνώντος κόμματος.

Από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις οι περίοδοι αυτοί θεωρούνται προνομιακές κυρίως για την προώθηση προς υλοποίηση ειδικών –επιμέρους –κλαδικών αιτημάτων, όπως π.χ μονιμοποίηση εκτάκτων και συμβασιούχων υπαλλήλων, χορήγηση επιδόματος κ.α..

Στα έτη στα οποία πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές η ΑΔΕΔΥ και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις κατά κανόνα όμως δεν πραγματοποιούν απεργιακές δράσεις, ούτε την χρονική περίοδο πριν από τις εκλογές, (από την στιγμή που η ημερομηνία τους έχει προκηρυχτεί), ούτε για μια χρονική περίοδο μετά από τις εκλογές, (περίοδος που γενικά χαρακτηρίζεται ως «περίοδος χάριτος» για την νέα κυβέρνηση) .

Για τις γενικές τάσεις των συνδικαλιστικών παρατάξεων κατά την διαδικασία λήψης απόφασης για απεργιακή δράση στα όργανα της ΑΔΕΔΥ

Λόγω της αδυναμίας της ΑΔΕΔΥ να παρέχει στον ερευνητή τα επίσημα πρακτικά των συνεδριάσεων των οργάνων της (Γ.Σ και Ε.Ε) για την διερεύνηση και μελέτη των τοποθετήσεων κάθε παράταξης στην διαδικασία συζήτησης και λήψης απόφασης στα όργανα της ΑΔΕΔΥ για απεργιακή δράση, αναγκαστικά βασιστήκαμε στις δημόσιες τοποθετήσεις κατά την διαδικασία των συνεδρίων της ΑΔΕΔΥ των συνδικαλιστικών παρατάξεων, στις ανακοινώσεις και τα Δελτία Τύπου που έχουν

αυτές εκδώσει και κυρίως, στις συζητήσεις που πραγματοποιήσαμε με συνδικαλιστικά στελέχη της ΑΔΕΔΥ.

Από την διερεύνηση αυτή προέκυψαν κάποιες βασικές διαπιστώσεις σχετικά με τις γενικές τάσεις που διακρίνουν κάθε συνδικαλιστική παράταξη κατά την διαδικασία συζήτησης και λήψης απόφασης στα όργανα της ΑΔΕΔΥ για την πραγματοποίηση απεργιακής δράσης.

Στην διαδικασία της συζήτησης στα όργανα της ΑΔΕΔΥ για λήψη απόφασης για απεργιακή δράση, οι συνδικαλιστικές παρατάξεις που πρόσκεινται στον πολιτικό χώρο της αριστεράς (οι παρατάξεις που πρόσκεινται στο ΚΚΕ, στον «Συνασπισμό», η παράταξη των «Αγωνιστικών Κινήσεων- Συσπειρώσεων» και μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980 και η ΑΚΕΔ-Σ, η προσκείμενη παράταξη στο ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ), σαν γενική τάση, τάσσονται σταθερά υπέρ της κήρυξης απεργιακής δράσης, υπέρ της αναγκαιότητας η ΑΔΕΔΥ να διεκδικεί την υλοποίηση των αιτημάτων της μέσω της συχνής πραγματοποίησης απεργιακών δράσεων. Κι αυτό, παρά τις μεταξύ τους διαφοροποιήσεις και συγκρούσεις, που πολλές φορές αγγίζει και τα όρια ενδο- αριστερού «εμφυλίου» πολέμου.

Οι παρατάξεις αυτές στα όργανα της ΑΔΕΔΥ αποτελούν, σαν γενική τάση, μια σταθερή παράμετρο υπέρ της συχνής πραγματοποίησης απεργιακών δράσεων.

Οι μεταβλητές που καθορίζουν την λήψη ή μη απόφασης για την πραγματοποίηση απεργιακής δράσης από τα όργανα της ΑΔΕΔΥ είναι οι παρατάξεις της ΔΑΚΕ-ΔΤ αλλά κυρίως της ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Καθοριστικής σημασίας μεταβλητή παράμετρο αποτελεί η παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ καθώς αυτή αποτελεί (από το 25^ο Συνέδριο το 1983) την σταθερά πλειοψηφούσα και κυρίαρχη παράταξη στην συνδικαλιστική οργάνωση της ΑΔΕΔΥ. Το γεγονός αυτό αναγάγει την στάση της ΠΑΣΚ-ΔΥ στο ζήτημα αυτό όχι απλώς σε σημαντική αλλά σε καθοριστική παράμετρο.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι δεν έχει ληφθεί από την ΑΔΕΔΥ απόφαση για απεργιακή δράση την περίοδο 1983 (μετά το 25^ο συνέδριο της οργάνωσης) έως το 2009 χωρίς και την συμμετοχή στην απόφαση αυτή της παρατάξης ΠΑΣΚ-ΔΥ.

Η γενική στάση της παράταξης απέναντι στο ζήτημα της λήψης απόφασης για απεργιακή δράση, δεν είναι σταθερά και διαχρονικά δεδομένη και προβλέψιμη, αλλά ποικίλει από κυβερνητική περίοδο σε περίοδο και σχετίζεται με πολλές παραμέτρους, τόσο στο πολιτικό-κομματικό όσο και στο συνδικαλιστικό πεδίο.

Ειδικότερα η στάση αυτή σχετίζεται, με το ποιο από τα δύο κόμματα, ΝΔ ή ΠΑΣΟΚ, βρίσκεται στην κυβερνητική εξουσία, με το επίπεδο των σχέσεων κάθε φορά της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ με το κόμμα του ΠΑΣΟΚ, με τις εξελίξεις της συγκυρίας στα θέματα της δημοσιοϋπαλληλίας, με την ένταση της πίεσης για απεργιακή δράση που ασκούν οι εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα όσο και οι υπόλοιπες παρατάξεις.

Η ΠΑΣΚ-ΔΥ από την δημιουργία της το 1975 και σε όλη την περίοδο 1975-1981 τασσόταν με μαχητικό τρόπο υπέρ της πραγματοποίησης έντονων συνδικαλιστικών αγώνων, απεργιακών δράσεων και κινητοποιήσεων από την ΑΔΕΔΥ και τις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Στην συνέχεια, από το 1981 μέχρι και το 2009, τις περιόδους διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ, ήταν αντιμέτωπη διαρκώς με αιτιάσεις και κατηγορίες από τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές παρατάξεις, τόσο της δεξιάς όσο και της αριστεράς, για "φιλο- κυβερνητικό" συνδικαλισμό και για συμβολή της στην απεργιακή αδρανοποίηση της ΑΔΕΔΥ εκείνες τις περιόδους.

Στις περιόδους που είναι κυβέρνηση το κόμμα του ΠΑΣΟΚ, οι προτάσεις της ΠΑΣΚ-ΔΥ για απεργιακές δράσεις, σαν γενική τάση, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι καταβάλουν προσπάθεια να τηρούν ισορροπίες μεταξύ δημοσιοϋπαλληλικών διαθέσεων και κομματικών απαιτήσεων. Ανάμεσα στην ανάγκη της παράταξης να ανταποκρίνεται, με στοιχειώδη τουλάχιστον επάρκεια, στις ευθύνες εκπροσώπησης που της αναλογούν -ως σταθερά πλειοψηφούσα παράταξη σε όλα τα επίπεδα του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου από το 1983 (25^ο συνέδριο), τις απαιτήσεις και πιέσεις του δημοσιοϋπαλληλικού κόσμου και των παρατάξεων της αριστεράς για δράσεις απέναντι στις κυβερνητικές πολιτικές και τις κομματικές απαιτήσεις.

Οι αποφάσεις για απεργίες που λαμβάνονται από την ΑΔΕΔΥ, πάντα με την συμμετοχή και της ΠΑΣΚ-ΔΥ, δεν έχουν χαρακτηριστικά έντονων πολυήμερων

απεργιακών δράσεων, τέτοιων που θα μπορούσαν να προκαλέσουν μια σοβαρή αποσταθεροποίηση στην κυβέρνηση.

Από την σύγκριση των απεργιακών δράσεων που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1983-2009 διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μια ξεκάθαρη και σαφή τάση στην παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ για κατάθεση πιο συχνά προτάσεων για πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων από την ΑΔΕΔΥ τις περιόδους διακυβέρνησης από κυβερνήσεις της ΝΔ -με κορύφωση της τάσης αυτής την περίοδο 1990-1992- από ότι τις αντίστοιχες περιόδους διακυβέρνησης από κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ.

Η δεύτερη μεταβλητή είναι η παράταξη της ΔΑΚΕ-ΔΥ, καθότι και αυτής οι τοποθετήσεις στο ζήτημα της λήψης απόφασης για πραγματοποίηση απεργιακής δράσης, δεν είναι σταθερά και διαχρονικά δεδομένες και προβλέψιμες.

Η γενική «τάση» της παράταξης αυτής στο θέμα της λήψης απόφασης για απεργιακή δράση μπορεί να συνοψιστεί στην διαπίστωση ότι, δεν πρωταγωνιστεί συνήθως με δικές της προτάσεις, αλλά σε πολλές περιπτώσεις υπερψηφίζει τέτοιες προτάσεις, που είτε προέρχονται από την ΠΑΣΚ-ΔΥ είτε από τις παρατάξεις της αριστεράς. Φαίνεται ότι λαμβάνει πιο θετική στάση στην πραγματοποίηση τέτοιων δράσεων στις κυβερνητικές περιόδους ΠΑΣΟΚ ενώ είναι πιο επιφυλακτική, αλλά όχι πάντα αρνητική, στην πραγματοποίηση τέτοιων δράσεων στις κυβερνητικές περιόδους της ΝΔ.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις σχετικά με την χρήση των απεργιακών δράσεων από την ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο

Στην περίοδο **1974-1981** η “συμπόρευση” της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ με το κυβερνών κόμμα της ΝΔ και οι συνακόλουθες λογικές που αιτιολογούσαν την συμπόρευση και απέρρεαν από αυτή, απέτρεψαν την οργάνωση από την πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων και τέτοιες δράσεις πραγματοποιήθηκαν μόνο στο τέλος της περιόδου μαζί με την ΣΕΔΟ, κατόπιν σφοδρών πιέσεων των αντιπολιτευτικών συνδικαλιστικών οργανώσεων (ΔΟΕ, ΟΛΜΕ κλπ).

Οι ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ, πολύ περισσότερο την περίοδο 1974- 1981 από ότι στην συνέχεια, είχαν σταθερό προσανατολισμό και στρατηγική βασισμένες σε ένα «μοντέλο» σχέσεων με την κυβέρνηση που είχε ως βασικά του συστατικά

στοιχεία την μονομερή προσφορά συναίνεσης προς την κυβέρνηση, θεωρώντας ότι αυτό αποτελεί την πιο λειτουργική και αποτελεσματική στρατηγική για την υλοποίηση των αιτημάτων και των στόχων του δημοσιοϋπαλληλικού πεδίου χωρίς να αναγκαστεί να καταφύγει στην ανοικτή σύγκρουση που σηματοδοτεί η απεργία.

Στην εφαρμογή αυτής της στρατηγικής θεωρούμε ότι συνέτεινε καθοριστικά και το γεγονός ότι οι συνδικαλιστικές δυνάμεις που κυριαρχούσαν στην οργάνωση της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή είχαν θέσει ως βασική προτεραιότητά τους την στήριξη της κυβέρνησης και της κυβερνητικής πολιτικής. Στα πλαίσια αυτά, το συνδικαλιστικό με το κυβερνητικό πεδίο, εμφανίζονταν ως πεδία με ταυτόσημα ή τουλάχιστον κοινά και παραπλήσια συμφέροντα, ενταγμένα και τα δυο στην ανάγκη υπηρετήσης κοινών κοινωνικών και εθνικών στόχων και στρατηγικών.

Στην περίοδο **1983-1985**, παρατηρούμε επίσης συμπόρευση της νέας ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ που προέκυψε από το 23ο συνέδριο (1983) και πρόσκεινται πλέον στο ΠΑΣΟΚ με την νέα επίσης κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ προβάλλει σε όλη αυτή την περίοδο την ανάγκη για στήριξη του έργου της κυβέρνησης της «αλλαγής», εγκλωβίζοντας την οργάνωση σε μη πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων. Σημαντικό όμως ρήγμα στην λογική αυτή και στο παραπάνω μοντέλο σχέσεων της ΑΔΕΔΥ με την κυβέρνηση εμφανίστηκε κατά την δεύτερη κυβερνητική περίοδο του ΠΑΣΟΚ 1985-1989, με την εφαρμογή από την κυβέρνηση περιοριστικών οικονομικών πολιτικών.

Η κυβερνητική αυτή πολιτική είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία μιας πολύπλευρης κρίσης, τόσο στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων και της ΠΑΣΚΕ (με δικαστική παρέμβαση στην ΓΣΕΕ) αλλά και στην πλειοψηφούσα παράταξη της ΠΑΣΚ-ΔΥ στην ΑΔΕΔΥ, όσο και στις σχέσεις των συνδικαλιστικών οργανώσεων με την κυβέρνηση.

Αρχίζουν την περίοδο αυτή να πραγματοποιούνται κάποιες απεργιακές δράσεις από την ΑΔΕΔΥ, δυσανάλογα λίγες την πρώτη περίοδο (το 1985 - μετά τα οικονομικά μέτρα – και το 1986) σε σχέση με τα υψηλούς τόνους αντιπαράθεσης που κυριαρχούσαν την περίοδο εκείνη στις σχέσεις ΑΔΕΔΥ – κυβέρνησης.

Το 1987 όμως παρατηρείται κορύφωση των απεργιακών δράσεων της ΑΔΕΔΥ, για να ακολουθήσει μια περίοδο ύφεσης, που διαρκεί μέχρι και το τέλος της

κυβερνητικής αυτής περιόδου, χωρίς όμως την πλήρη εξάλειψη των απεργιακών δράσεων.

Την περίοδο διακυβέρνησης από το κόμμα της ΝΔ **1990-1993** παρατηρείται πρωτοφανή μέχρι τότε σε ένταση και διάρκεια απεργιακή δραστηριότητα από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ, η οποία εξέφρασε την περίοδο εκείνη την πλήρη αντίθεση της με την κυβερνητική πολιτική σε όλα τα θεματικά πεδία.

Η περίοδος από την δεκαετία του 1990 και μετά μέχρι και το τέλος της το 2009, αποτέλεσε γενικά για τον ελληνικό συνδικαλισμό των μισθωτών μια μακρά περίοδο παρατεταμένης υποβάθμισης των εργατικών κινητοποιήσεων και υποτονικής απεργιακής δραστηριότητας¹⁹¹⁶ παρά την προσωρινή, όπως αποδείχτηκε στην συνέχεια, ανάκαμψή του το 2001 μετά την επιτυχή σύγκρουσή του με την κυβέρνηση για το ασφαλιστικό.

Ειδικά από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και μετά, παρατηρείται συνολικά στο ελληνικό συνδικαλιστικό πεδίο μεγαλύτερη εισαγωγή στοιχείων κοινωνικής συναίνεσης και άμβλυνσης της έντασης πολιτικοποίησης του, με την υποχώρηση των άμεσων πολιτικών στόχων από τις διεκδικήσεις του, ως απόρροια μιας σειράς παραγόντων¹⁹¹⁷. Σημαντικό ρόλο σε αυτό διαδραμάτισε η Ευρωπαϊκή Ένωση, που ευνοεί την ανάπτυξη της έννοιας της κοινωνικής συναίνεσης και την προώθηση διαδικασιών κοινωνικού διαλόγου, προκειμένου να επιτευχθούν οι όροι υλοποίησης των πολιτικών της¹⁹¹⁸.

Παράγοντες ακόμη που συντελούν στην αποδυνάμωση του ρόλου του συνδικαλιστικού κινήματος και υποβάθμισης της εργασίας αποτελούν, η ένταση της πορείας προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση και ολοκλήρωση καθώς και η απελευθέρωση των αγορών, η πολύ γοργή πορεία ελαστικοποίησης των εργασιακών σχέσεων καθώς και το έλλειμμα διεθνοποιημένης παρέμβασης των συνδικάτων σε όλο τον ευρωπαϊκό χώρο, καθώς τα διακρίνουν στοιχεία εσωστρέφειας και προσήλωσης στον εθνικό χώρο¹⁹¹⁹.

Σε ένα τέτοιο κλίμα τα ελληνικά συνδικάτα οδηγούνται από τις πλειοψηφούσες παρατάξεις στην ηγεσία τους, ΠΑΣΚ-ΔΥ και ΔΑΚΕ-ΔΤ, στην υιοθέτηση ουσιαστικά

¹⁹¹⁶ Α.Δεδουσόπουλος, (2007), σ.115

¹⁹¹⁷ Γ.Κουζής, (2007), σ. 227-228

¹⁹¹⁸ Γ.Κουζής, (2007), σ. 229

¹⁹¹⁹ Γ.Κουζής, (2007), σ. 251- 270

του γενικότερου κλίματος πολιτικής συναίνεσης, στην υιοθέτηση μιας αμυντικής συναινετικής στρατηγικής απέναντι στις στρατηγικές του κράτους και του κεφαλαίου, που έχουν θέσει ως κεντρικούς στόχους τους, την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ και στο κοινό νόμισμα καθώς και την ανάληψη και πραγματοποίηση των Ολυμπιακών αγώνων.¹⁹²⁰

Η σταθερή υιοθέτηση μιας αμυντικής συναινετικής στρατηγικής από το συνδικαλιστικό πεδίο, από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά, προκύπτει αφενός, ως αποτέλεσμα αδυναμίας τους να απαντήσουν στις μεγάλες κυβερνητικές πιέσεις και επιθέσεις που δέχτηκαν τα εργασιακά, θεσμικά και οικονομικά δικαιώματα των εργαζομένων, αλλά αφετέρου, αποτελεί και συνέπεια της υιοθέτησης, από τις ηγεσίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων, των κεντρικών κυβερνητικών στρατηγικών επιλογών των κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ και των συνδικαλιστικών τους παρατάξεων, ενόψει επίτευξης των παραπάνω αναφερόμενων γενικών στόχων.¹⁹²¹

Οι ηγεσίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων προσέφεραν αυτή την περίοδο την συναίνεσή τους στην χρήση του συνδικαλισμού ως μοχλού συμβολής στους παραπάνω αναφερόμενους «εθνικούς στόχους», σε ένα πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο που αντανάκλούσε την ηγεμονία των εργοδοτικών οργανώσεων και των κυβερνήσεων της περιόδου, οι οποίες εφάρμοσαν στρατηγικές αυτοσυγκράτησης οι οποίες αποδείχτηκαν μονομερείς, καθώς κατέληξαν τα επόμενα χρόνια, σε αποδοχή από την πλευρά των εργαζομένων και των όρων που επέβαλε η εργοδοσία και το κράτος¹⁹²².

Στις δυο κυβερνητικές περιόδους από την ΝΔ 2004-2009, παρά την πραγματοποίηση απεργιακών δράσεων από την ΑΔΕΔΥ, οι δράσεις αυτές διέθεταν όλα τα μέχρι τότε βασικά χαρακτηριστικά αυτών των δράσεων που τις καθιστούσαν αναποτελεσματικές. Ήταν δηλαδή απεργιακές δράσεις 24ωρες ή στάσεις εργασίας, για την δυνατότητα συμμετοχής των δημοσίων υπαλλήλων σε συλλαλητήρια (κατά κύριο λόγο εκπαιδευτικά), σποραδικές και ασυντόνιστες, χωρίς επαρκή προετοιμασία και ζύμωση στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού χώρου και χωρίς καμιά πρόβλεψη κλιμάκωσης.

¹⁹²⁰ ό.π., σ. 229

¹⁹²¹ ό.π., σ. 229

¹⁹²² Α.Δεδουσόπουλος, (2007), σ.115

Συνολικά εξετάζοντας τις πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο μπορούμε συμπερασματικά να διαπιστώσουμε:

-Παρουσιάστηκε σε κάποιες περιόδους μια σαφή αναντιστοιχία μεταξύ της έντονης και οξείας φραστικής αντιπαράθεσης της ΑΔΕΔΥ με την κυβέρνηση και της μικρής έως ανύπαρκτης απεργιακής παρέμβασης από την πλευρά της οργάνωσης. Χαρακτηριστικές τέτοιες περίοδοι είναι οι περίοδοι 1985-1989 (με εξαίρεση το 1987) και η περίοδος 2000-2004.

-Οι έντονες επισημάνσεις της ΑΔΕΔΥ για επιδείνωση των δημοσιοϋπαλληλικών προβλημάτων (οικονομικών, ασφαλιστικών, εργασιακών σχέσεων κ.α) δεν συνοδεύτηκαν και από αντίστοιχης μορφής και έντασης απεργιακές παρεμβάσεις, εξαντλώντας τις δράσεις της η οργάνωση, τις περιόδους αυτές, σε φραστικές καταγγελίες της Κυβερνητικής πολιτικής.

-Οι απεργιακές δράσεις που έχουν την μεγαλύτερη χρήση την περίοδο 1974-2009 ήταν, οι στάσεις εργασίας και οι 24ωρες απεργιακές δράσεις, που συνοδεύονται σχεδόν πάντα με την πραγματοποίηση ταυτόχρονα και συγκέντρωσης -πορείας.

Τα χαρακτηριστικά τους ήταν: απεργιακές δράσεις σποραδικές και ασυντόνιστες, χωρίς επαρκή προετοιμασία, ζύμωση και ενημέρωση στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού χώρου και χωρίς καμιά πρόβλεψη κλιμάκωσης. Πραγματοποιούνται με αρκετή χρονική απόσταση μεταξύ τους, χωρίς την επιδίωξη ή επίτευξη συντονισμού με τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές οργανώσεις των μισθωτών, χωρίς να γίνονται - στην συντριπτική τους πλειονότητα – ιδιαίτερα πολιτικά και κοινωνικά αισθητές.

Η επιλογή της μονοήμερης απεργίας, σαν την κατεξοχήν χρησιμοποιούμενη απεργιακή δράση, έχει περισσότερο τον χαρακτήρα μιας απεργίας πολιτικής διαμαρτυρίας εναντίων των κρατικών κυβερνητικών πολιτικών και γνωστοποίησης αιτημάτων, παρά τον χαρακτήρα μιας απεργιακής δράσης που έχει θέσει ως στόχο την άμεση και συστηματική επιδίωξη ικανοποίησης σαφώς προσδιορισμένων και συγκεκριμένων αιτημάτων.

Το σύννηθες χαρακτηριστικό αυτών των μορφών απεργιακών δράσεων που χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο η ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο (στάσεις εργασίας και 24ωρες) είναι ότι λαμβάνουν χαρακτήρα παθητικής αποχής από την

παροχή μισθωτής εργασίας, λειτουργώντας και σαν διαδικασία μερικής εκτόνωσης μιας σωρευμένης δυσaréσκειας και δεν δημιουργούν όρους και προϋποθέσεις ανάπτυξης συλλογικής συνείδησης για την ανάγκη οργανωμένης κοινωνικής δράσης. Αυτή η μορφή απεργιακών δράσεων σηματοδοτεί στις συνειδήσεις των μισθωτών κυρίως την εναπόθεση των συνδικαλιστικών χειρισμών αποκλειστικά στη συνδικαλιστική ηγεσία, γεγονός που μπορεί να θεωρηθεί και ως χαρακτηριστικό ανάπτυξης πελατειακού τύπου σχέσεων στη λειτουργία των συνδικαλιστικών οργανώσεων, τόσο στο εσωτερικό τους, όσο και στις σχέσεις τους με το κράτος και την κοινωνία. Αυτή η μορφή απεργιακών δράσεων καθίσταται και εύκολα απορροφήσιμη από την κυβέρνηση, θρυμματίζοντας ή και διαλύοντας εντελώς μια διαδικασία κατάκτησης συνδικαλιστικής απεργιακής αγωνιστικής νοοτροπίας, συνείδησης και επιλογής από τον εργαζόμενο, ενός αγωνιστικού και συλλογικού προτύπου επιδίωξης λύσεων στα δημοσιοϋπαλληλικά εργασιακά προβλήματα .

Αντίθετα, μια απεργία μεγαλύτερης διάρκειας, περιγράφει μια εντονότερη εργασιακή σύγκρουση, η οποία έχει δυνατότητες και προϋποθέσεις να ωθήσει τους μετέχοντες να αναπτύξουν μια συλλογική κοινωνική δράση, μαζί με τους υπολοίπους μισθωτούς, επιζητώντας ευρύτερη κοινωνική στήριξη και αποδοχή, ερχόμενοι οι ίδιοι σε επαφή με τους κυβερνητικούς κρατικούς μηχανισμούς και με τα ίδια τα προβλήματα της εσωτερικής οργάνωσης και του προσανατολισμού της απεργίας.

Είναι ιδιαίτερα χαμηλός την εξεταζόμενη περίοδο ο βαθμός υλοποίησης των προβαλλόμενων αιτημάτων, όπως προκύπτει ως συμπέρασμα από την διερεύνηση της πορείας διαχρονικής υλοποίησης των βασικών θεματικών πεδίων της οργάνωσης. Αυτό παρέχει και μια ερμηνεία στο γεγονός, ότι σε όλη την διάρκεια της μεταπολιτευτικής περιόδου η απεργιακή δραστηριότητα δεν θεωρείτε αποτελεσματική οδός ικανοποίησης των αιτημάτων που προτείνουν οι μισθωτοί¹⁹²³.

Μπορεί επίσης να ερμηνευτεί και ως το αποτέλεσμα της επικράτησης και κυριαρχίας τόσο στο πολιτικό όσο και στο δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλιστικό πεδίο των συγκεκριμένων πολιτικών και συνδικαλιστικών συσχετισμών κατά την μεταπολιτευτική εξεταζόμενη περίοδο(1974-2009) .

¹⁹²³ Χ. Ιωάννου, (1989), σ. 103

Οι συσχετισμοί αυτοί δεν ήταν τέτοιοι που να «επιβάλλουν» σε κάποια κυβέρνηση την ικανοποίηση των βασικών δημοσιοϋπαλληλικών αιτημάτων, με δεδομένο μάλιστα και τον «αμυντικό προσανατολισμό» των διεκδικήσεων του συνδικαλιστικού πεδίου, από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, που είχε ως βασική του μέριμνα την περιφρούρηση κάποιων κεκτημένων .

Απολογισμός και σύγκριση των απεργιακών δράσεων που έχει πραγματοποιήσει η ΑΔΕΔΥ κατά τις κυβερνητικές περιόδους ΝΔ και ΠΑΣΟΚ

Από την μελέτη των ημερών απεργιακών δράσεων που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1981-2009¹⁹²⁴ μπορούμε να διαπιστώσουμε:

-Ότι οι απεργιακές δράσεις (24ωρες- 48ωρες απεργίες) που έχουν πραγματοποιηθεί από την οργάνωση κατά τις περιόδους διακυβέρνησης από κυβερνήσεις της ΝΔ¹⁹²⁵ είναι συνολικά (37 ημέρες) και όσες έχουν πραγματοποιηθεί τις περιόδους διακυβέρνησης από κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ¹⁹²⁶ είναι συνολικά (38 ημέρες), παρά το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ έχει κυβερνήσει πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (17 χρόνια χωρίς τα έτη εκλογών που έχει πραγματοποιηθεί κυβερνητική αλλαγή) από την ΝΔ (6 χρόνια χωρίς τα έτη εκλογών που έχει πραγματοποιηθεί κυβερνητική αλλαγή) στην εξεταζόμενη περίοδο.

-Επίσης είναι πολύ περισσότερες και οι πραγματοποιηθείσες στάσεις εργασίας επί κυβερνήσεων ΝΔ (32) από ότι επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ (16) στην εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009.

-Στις απεργιακές δράσεις επίσης που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ μεταξύ των περιόδων διακυβέρνησης ΝΔ και ΠΑΣΟΚ πρέπει να παρατηρήσουμε με την μορφή της 48ωρης απεργιακής δράσης – που αποτελεί την πιο σπάνια χρησιμοποιούμενη μορφή- έχουν πραγματοποιηθεί επί κυβερνήσεων ΝΔ 3 δράσεις και επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ 4 δράσεις .

¹⁹²⁴ υπολογίζουμε τις πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις (24ωρες- 48ωρες) από το 1983 (ως η περίοδο που κατά κοινή ομολογία με το 25ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ ξεκινά η νέα ενωτική, αντιπροσωπευτική μεταπολιτευτική πορεία της ΑΔΕΔΥ με την ελεύθερη και ακώλυτη συμμετοχή στις διαδικασίες όλων των συνδικαλιστικών τάσεων).

¹⁹²⁵ Περίοδοι 1974-1981, 1990-1993 και 2004-2009

¹⁹²⁶ Περίοδοι 1981-1989 και 1993-2004

Από την σύγκριση των απεργιακών δράσεων που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μια ξεκάθαρη και σαφή τάση της οργάνωσης για την πραγματοποίηση πιο συχνά απεργιακών δράσεων τις περιόδους διακυβέρνησης από κυβερνήσεις της ΝΔ από ότι στις αντίστοιχες περιόδους διακυβέρνησης από κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ, με κορύφωση της τάσης αυτής την κυβερνητική περίοδο 1990-1993 διακυβέρνησης της ΝΔ.

	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (χωρίς τα έτη εκλογών που έχει πραγματοποιηθεί κυβερνητική αλλαγή) ¹⁹²⁷	ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	24ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	48ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1981-2009				
ΠΑΣΟΚ	17	16	38	3
ΝΔ	6	32	37	4

¹⁹²⁷ Τα έτη αυτά που δεν υπολογίζονται καθώς έχει πραγματοποιηθεί αλλαγή είναι τα έτη 1981, 1989, 1990, 1993, 2004, 2009. Τα έτη διακυβέρνησης που μετρήθηκαν για κάθε κόμμα ήταν: για ΝΔ 1991-1992 και 2005-2006-2007-2008. Για το ΠΑΣΟΚ: 1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988 και 1994- 1995- 1996- 1997- 1998- 1999-2000-2001-2002-2003

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι.**ΑΠΕΡΓΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΔΕΔΥ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΑΠΟ 1985 ΕΩΣ 2009**

	ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	24ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	48ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ
ΕΤΗ			
1985 ΜΕΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ	0	2	0
1986	1	1/ <i>ΑΝΑΣΤΟΛΗ</i>	0
1987	0	3	2
1988	2	2	0
1989	0	0	1
1990	1	4	3
1991	3	1	0
1992	3	3	1
1993 ΠΡΟ ΕΚΛΟΓΩΝ	2	1	0
1993 ΜΕΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ	1	0	0
1994	2	1	0
1995	1	1	0
1996	0	2	0
1997	1	3	1
1998	0	2	0
1999	3	0	0
2000	1	2	0
2001	0	3	0
2002	0	3	0
2003	2	5	0
2004 ΠΡΟ ΕΚΛΟΓΩΝ	0	1	0
2004 ΜΕΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ	0	0	0
2005	2	3	0
2006	11	7	0
2007	2	3	0
2008	5	4	0
2009 ΕΩΣ ΕΚΛΟΓΕΣ	3	3	0

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ.
ΑΠΕΡΓΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΔΕΔΥ ΑΝΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΣΤΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	24ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	48ΩΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ	ΑΠΟ 1981 ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΝΔ (1990-1993 & 2004-2009)	ΑΠΟ 1981 ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΕΡΓΙΑΚΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΟΥΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΠΑΣΟΚ (1981-1989 & 1993-2004)
1974-1981	0	0	1	37 ΜΕΡΕΣ	38 ΜΕΡΕΣ
1981-1989	4	7	3		
1990-1993	9	9	4		
1993-2004	12	23	1		
2004-2009	23	20	0		

4.3.1 Η θεματολογία που κυριαρχεί στις απεργιακές δράσεις της ΑΔΕΔΥ ανά κυβερνητική περίοδο

Θα εξετάσουμε εδώ, κατηγοριοποιώντας τα θεματικά πεδία σε τέσσερις ενότητες, ποιο ή ποια θεματικά πεδία¹⁹²⁸ κυριαρχούν στις απεργιακές δράσεις¹⁹²⁹ της ΑΔΕΔΥ ανά κυβερνητική περίοδο την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009.

Η εξέταση αυτή θα γίνει έχοντας ως βάση της μελέτης μας τις αποφάσεις των συνεδρίων της ΑΔΕΔΥ, τις ανακοινώσεις και το υλικό που η οργάνωση εκδίδει για τις απεργιακές δράσεις της.

Τα τέσσερα θεματικά πεδία είναι τα ακόλουθα:

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιοϋπαλληλίας.

Πρόκειται για την εξέλιξη των θεμάτων της δημόσιας διοίκησης και των θεσμικών θεμάτων που αφορούν την δημοσιοϋπαλληλία στην κάθε κυβερνητική περίοδο και ειδικότερα θέματα όπως :

- η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης,
- ο βαθμός ανεξαρτησίας της από εκάστοτε κομματική- κυβερνητική εξουσία **και πιο συγκεκριμένα,**
- το σύστημα των διορισμών και προσλήψεων στην δημόσια διοίκηση και οι διαδικασίες στελέχωσής της,
- ο Υπαλληλικός Κώδικας και το Βαθμολόγιο,
- τα θέματα εργασιακών σχέσεων στην δημόσια διοίκηση,
- θέματα αυτοδιοίκησης, ιδιωτικοποιήσεων ,
- θέματα παιδείας, υγείας , θέμα «Πόθεν Έσχες» κ.α .

Δεύτερο Πεδίο: Η εισοδηματική πολιτική για δημοσιοϋπαλληλία.

¹⁹²⁸ Στην παρούσα εργασία υπάρχουν κεφάλαια για κάθε κυβερνητική περίοδο. Σε αυτά παρουσιάζονται αναλυτικά τα αιτήματα που προβάλλει η ΑΔΕΔΥ σε όλα τα θεματικά πεδία. Στα πλαίσια αυτού του κεφαλαίου θα αναφερθούμε μόνο στα σημαντικότερα αιτήματα της ΑΔΕΔΥ που προβλήθηκαν στις πραγματοποιηθείσες απεργιακές δράσεις της οργάνωσης

¹⁹²⁹ 24ωρες και 48ωρες απεργιακές δράσεις και στάσεις εργασίας

Πρόκειται για την εξέλιξη των θεμάτων που σχετίζονται με την εξέλιξη μισθών και αμοιβών, το φορολογικό, τις επιδοματικές κυβερνητικές πολιτικές, την χορήγηση Β.Α.Ε (Βαρέα Ανθυγιεινά και επικίνδυνα) στο δημόσιο κ.α.

Τρίτο Πεδίο : Το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Και

Τέταρτο Πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Πρόκειται για την εξέλιξη των θεμάτων που σχετίζονται με την δυνατότητα πραγματοποίησης συλλογικών διαπραγματεύσεων και υπογραφής συλλογικών συμβάσεων εργασίας μεταξύ ΑΔΕΔΥ- κυβέρνησης, για την εξέλιξη των πολιτικών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων και τέλος για μια συνολική εκτίμηση του επιπέδου των σχέσεων μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Τα παραπάνω τέσσερα θεματικά πεδία που έχουμε επιλέξει να μελετήσουμε κρίνουμε ότι καλύπτουν επαρκώς την κλίμακα των βασικών αιτημάτων, διεκδικήσεων και προτάσεων που έχει προτάξει η ΑΔΕΔΥ κατά την μεταπολιτευτική εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009.

Στην κυβερνητική περίοδο 1974-1981¹⁹³⁰

Απεργιακές δράσεις η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε μόνο στο τέλος αυτής της περιόδου, με κυρίαρχο θεματικό πεδίο το δεύτερο και ειδικότερο, το αίτημα για ολοκλήρωση του ψηφισθέντος ενιαίου μισθολογίου, με αύξηση μισθών αντίστοιχη με την αύξηση του τιμάριθμου και διάφορα αλλά επιμέρους οικονομικά-μισθολογικά αιτήματα.

Στην θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ, στις απαρχές αυτής της περιόδου, κυριαρχούν τα αιτήματα για άρση των αδικιών του «δικτατορικού» καθεστώτος και αποκατάσταση των διωχθέντων δημοσίων υπαλλήλων. Ακόμη στην θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ στην συνέχεια της περιόδου υπάρχουν αιτήματα

¹⁹³⁰ τα αιτήματα της περιόδου αυτής διατυπώθηκαν από την ΑΔΕΔΥ στα 23^ο (1975) και 24^ο (1979) συνεδρία της.

του **τέταρτου πεδίου** για θέσπιση συνδικαλιστικών δικαιωμάτων για τους δημοσίους υπαλλήλους (κυρίως από την πλευρά της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης)

και του **πρώτου πεδίου** για αναδιοργάνωση και εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης.

Στην κυβερνητική περίοδο 1981-1989¹⁹³¹

Πρώτη κυβερνητική υπο-περίοδος 1981-1985

Την περίοδο αυτή η δραστηριοποίηση της ΑΔΕΔΥ διακρίνεται σε δυο περιόδους. Στην πρώτη περίοδο 1981-1983 η ΑΔΕΔΥ βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους απραξίας αλλά ταυτόχρονα και πλήρους απαξίωσης από την δημοσιουπαλληλία. Στην δεύτερη περίοδο 1983-1985, δημοκρατικής αναζωογόνησης της οργάνωσης η οποία ξεκινά με το 25^ο (1983) συνέδριό της, η ΑΔΕΔΥ δεν πραγματοποίησε απεργιακές δράσεις.

Στην θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ υπήρχαν αιτήματα από όλα τα πεδία: Κυριαρχούσαν όμως αιτήματα:

Του **δεύτερου πεδίου** για την ανάγκη θέσπισης νέου Μισθολογίου,

του **πρώτου πεδίου** για νέο Βαθμολόγιο και

του **τέταρτου πεδίου** για θέσπιση πολιτικών δικαιωμάτων στους δημοσίους υπαλλήλους.

Δεύτερη κυβερνητική περίοδος 1985-1989

Στην απεργιακή θεματολογία της ΑΔΕΔΥ την περίοδο αυτή αναμφισβήτητα κυριαρχούν τα αιτήματα του **δεύτερου πεδίου**, καθώς η οικονομική κυβερνητική πολιτική έχει οδηγήσει τους δημοσίους υπαλλήλους σε σοβαρές απώλειες εισοδημάτων, όπως η ΑΔΕΔΥ καταγγέλλει. Προβάλλει αιτήματα για απόκρουση των κυβερνητικών πολιτικών λιτότητας, στήριξη της Α.Τ.Α και του εισοδήματος των μισθωτών, για φορολογική δικαιοσύνη και ελάφρυνση των μισθωτών κ.α.

-Του **τέταρτου πεδίου**, για την θέσπιση πολιτικών δικαιωμάτων για τους δημοσίους υπαλλήλους αλλά και καταγγελίες προς την κυβέρνηση για έλλειψη

¹⁹³¹ τα αιτήματα της περιόδου αυτής διατυπώθηκαν από την ΑΔΕΔΥ στα 25^ο (1983), 26^ο (1986) και 27^ο (1989) συνεδρία της

ουσιαστικού διαλόγου πριν την εξαγγελία και την εφαρμογή της οικονομικής της πολιτικής.

Κυβερνητική περίοδος 1990-1993¹⁹³²

Στην απεργιακή θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ αυτής της περιόδου διατυπώνονται αιτήματα και για τα τέσσερα θεματικά πεδία , με μια σαφή όμως κυριαρχία ανάμεσά τους του τρίτου πεδίου. Έτσι:

-Στο **τρίτο πεδίο**, για το ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό. Στις νομοθετικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης που αλλάζουν ριζικά την υφιστάμενη κατάσταση, η ΑΔΕΔΥ εκφράζει την ριζική της αντίθεση προβάλλοντας το αίτημα για κατάργηση αυτών των “αντι-ασφαλιστικών” διατάξεων - αίτημα που σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο παρέμεινε ανικανοποίητο.

-Στο **πρώτο πεδίο**, με διαπιστώσεις και καταγγελίες της ΑΔΕΔΥ ότι την περίοδο αυτή στον χώρο της δημόσιας διοίκησης η κυβερνητική επίθεση ήταν πρωτοφανής σε όλα τα επίπεδα. Ειδικότερα καταγγέλλει ότι η κυβέρνηση αυτής της περιόδου, με πρόσχημα την αποκομματικοποίηση, προχώρησε στη δική της κομματικοποίηση, ότι η ιστορία που θέλει την δημόσια διοίκηση σαν λάφυρο του κάθε φορά κυβερνητικού κόμματος συνεχίζεται και ότι στόχος των κυβερνητικών παρεμβάσεων είναι η άλωση της κρατικής μηχανής, η εξυπηρέτηση κομματικών σκοπιμοτήτων, ταυτόχρονα με ένα κύμα διώξεων κομματικών μεταθέσεων και μετατάξεων, διάλυση των δημόσιων υπηρεσιών, κυριαρχία του ρουσφετιού και της ευνοιοκρατίας (τόσο μέσω των προσλήψεων όσο και μέσω της επιλογής προϊσταμένων), πρακτικές των αποκρατικοποιήσεων και των απολύσεων εκτάκτων υπαλλήλων.

Τα αιτήματα της οργάνωσης είναι η αλλαγή των παραπάνω κυβερνητικών πολιτικών, για Υπηρεσιακά Συμβούλια που θα σταματήσουν να λειτουργούν ως όργανα του κάθε φορά κυβερνώντος κόμματος με σύγχρονο κανονισμό λειτουργίας.

-Στο **δεύτερο πεδίο**, καταγγέλλονται οι κυβερνητικές πολιτικές των εισοδηματικών - μισθολογικών πολιτικών ακραίας λιτότητας και μείωσης εισοδήματος των δημοσίων υπαλλήλων και διατυπώνεται το αίτημα για αλλαγή αυτής της πολιτικής και ενίσχυση του εισοδήματος των δημοσίων υπαλλήλων , για

¹⁹³² τα αιτήματα της περιόδου αυτής διατυπώθηκαν από την ΑΔΕΔΥ στο 28^ο (1992) συνέδριό της

ριζικές αλλαγές στο φορολογικό σύστημα με ελάφρυνση των μισθωτών, αλλαγή της σχέσης άμεσων – έμμεσων φόρων με αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές, με θέσπιση αυτόματης τιμαριθμοποίησης των φορολογικών κλιμακίων κ.α.

-Στο **τέταρτο πεδίο** διατυπώνονται καταγγελίες για τις κυβερνητικές αποφάσεις που λαμβάνονται χωρίς κανένα διάλογο και συνεννόηση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις για όλα τα σημαντικά δημοσιοϋπαλληλικά θέματα, για κυβερνητικές αποφάσεις που βρίσκονται σε αντίθεση με τις θέσεις της ΑΔΕΔΥ, καταγγελίες για χρήση αυταρχισμού από την κυβέρνηση. Πολιτικές, που κατά την ΑΔΕΔΥ, έχουν εξαντλήσει τα όρια αντοχής και ανοχής των εργαζομένων .

Στην Κυβερνητική περίοδο 1993-2004¹⁹³³

Πρώτη Κυβερνητική υπο- περίοδος ΠΑΣΟΚ 1993-1996

Στην απεργιακή θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ αυτής της περιόδου ενυπάρχουν αιτήματα και από τα τέσσερα θεματικά πεδία χωρίς την σαφή κυριαρχία κάποιου πεδίου έναντι των άλλων.

Στις απαρχές αυτής της κυβερνητικής περιόδου έχουν δημιουργηθεί θετικές προσδοκίες στην ηγετική ομάδα της ΑΔΕΔΥ για υλοποίηση από την κυβέρνηση κάποιων εκ των αιτημάτων της, οι οποίες βασιζόνταν σε αντίστοιχες υποσχέσεις και δεσμεύσεις του ΠΑΣΟΚ την περίοδο που ήταν αντιπολίτευση.

Ειδικότερα τα αιτήματα αυτά

-Στο **τρίτο πεδίο**, υπήρχε το αίτημα και η προσδοκία για αλλαγή από την κυβέρνηση των νόμων της προηγούμενης κυβέρνησης ΝΔ για τα ασφαλιστικά-συνταξιοδοτικά ζητήματα.

-Στο **πρώτο πεδίο**, τα αιτήματα αφορούσαν την παύση του κομματικού – κυβερνητικού ελέγχου και των πελατειακών σχέσεων στη δημόσια διοίκηση, την επίλυση των προβλημάτων των δημοσίων υπαλλήλων στην αυτοδιοίκηση που είχαν δημιουργήσει οι αλλαγές στο πεδίο αυτό (κυρίως στην νομαρχιακή αυτοδιοίκηση), την έκφραση αντίθεσης της ΑΔΕΔΥ στις πρακτικές των αποκρατικοποιήσεων και ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων φορέων.

¹⁹³³ τα αιτήματα της περιόδου αυτής διατυπώθηκαν από την ΑΔΕΔΥ στα 29^ο (1995), 30^ο (1998), 31^ο (2001) και 32^ο (2004) συνεδρία της

-Στο **δεύτερο πεδίο** τα αιτήματα αφορούσαν την ανάγκη για εισοδηματική - μισθολογική ενίσχυση του εισοδήματος των δημοσίων υπαλλήλων μέσω της αναπλήρωσης των πολύ μεγάλων απωλειών που υπέστησαν, κατά τις εκτιμήσεις της ΑΔΕΔΥ, την προηγούμενη κυβερνητική περίοδο, το αίτημα για ψήφιση νέου μισθολογίου και για θέσπιση φορολογικής μεταρρύθμισης.

-Στο **τέταρτο πεδίο** υπήρχε το βασικό και πολύ σημαντικό αίτημα που αφορούσε την θέσπιση δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων και σύναψης συμβάσεων μεταξύ κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ.

Δεύτερη Κυβερνητική υπο- περίοδος ΠΑΣΟΚ 1996-2000

Και στην απεργιακή θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ αυτής της περιόδου ενυπάρχουν αιτήματα και από τα τέσσερα θεματικά πεδία χωρίς την σαφή κυριαρχία κάποιου πεδίου έναντι των άλλων.

-Στο **πρώτο θεματικό πεδίο**, τα αιτήματα της ΑΔΕΔΥ είχαν χαρακτήρα ενίσχυσης και υποστήριξης των αιτημάτων και του αγώνα του μαθητικού και εκπαιδευτικού κινήματος για επίλυση των προβλημάτων στο χώρο της παιδείας, για την επίλυση των προβλημάτων και την στήριξη των εργαζομένων στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (υποχρεωτικές μετατάξεις), για την διαφωνία με την κυβέρνηση για εφαρμογή «Πόθεν Έσχες» (2000-2001), για το αίτημα που αφορούσε τον Υπαλληλικό Κώδικα.

-Στο **δεύτερο πεδίο**, τα αιτήματα αφορούν την ανάγκη για ουσιαστική εισοδηματική ενίσχυση των δημοσίων υπαλλήλων και φορολογική μεταρρύθμιση, για απόδοση του οικογενειακού επιδόματος και στους δυο συζύγους.

-Στο **τέταρτο πεδίο** τα αιτήματα αφορούν την ψήφιση¹⁹³⁴ του νόμου για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και στην συνέχεια, κατάθεση προτάσεων και παρατηρήσεων από πλευράς ΑΔΕΔΥ για την εφαρμογή του θεσμού και πιέσεις στην κυβέρνηση για την υπογραφή συλλογικής σύμβασης .

-Στο **τρίτο πεδίο** για τα ασφαλιστικά- συνταξιοδοτικά ζητήματα, παρέμενε ισχυρό το αίτημα για κατάργηση των νόμων της κυβέρνησης ΝΔ 1990-1993.

Επίσης την περίοδο αυτή η ΑΔΕΔΥ συμμετείχε με δράσεις (στάσεις εργασίας και συμμετοχή σε συλλαλητήρια) και σε συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας για την σύλληψη του Οτσαλάν και την επέμβαση στην Γιουγκοσλαβία.

¹⁹³⁴ Νόμος που τελικά ψηφίστηκε το 1999

Τρίτη Κυβερνητική υπο- περίοδος ΠΑΣΟΚ 2000-2004

Και στην απεργιακή θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ αυτής της περιόδου , ενυπάρχουν αιτήματα και από τα τέσσερα θεματικά πεδία, με κυριαρχία όμως του τρίτου πεδίου για τα ασφαλιστικά- συνταξιοδοτικά ζητήματα.

-Στο **τρίτο θεματικό πεδίο** διεξήχθη μια πολύ σοβαρή σύγκρουση ανάμεσα στην κυβέρνηση και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις για τα ασφαλιστικά- συνταξιοδοτικά ζητήματα μετά την κατάθεση (το 2001) των κυβερνητικών προτάσεων (γνωστές ως προτάσεις Γιαννίτση), καθώς με τις προτάσεις αυτές η ΑΔΕΔΥ βρέθηκε σε θέση απόλυτης αντίθεσης, απαιτώντας την απόσυρσή τους, αίτημα που τελικά υλοποιήθηκε.

Το επόμενο έτος 2002 η κυβέρνηση ψηφίζει σχετικό νομοσχέδιο με το οποίο επίσης η ΑΔΕΔΥ διαφωνεί.

Προβλήθηκαν αιτήματα και από τα υπόλοιπα θεματικά πεδία, και ειδικότερα:

-Στο **πρώτο πεδίο**, με την προβολή πάγιων αιτημάτων της οργάνωσης για την δημόσια διοίκηση, για κατοχύρωση πολιτικών δικαιωμάτων για την ανάγκη αύξησης κοινωνικών παροχών σε παιδεία, υγεία κ.α.

-Στο **δεύτερο πεδίο** με αιτήματα, για την ανάγκη μισθολογικών αυξήσεων και εναρμόνιση του ελληνικού μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων με τα μισθολόγια στην υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση με στόχο την πραγματική μισθολογική σύγκλιση, την αντίθεση της οργάνωσης στην κυβερνητική επιδοματική πολιτική που τορπιλίζει, κατά την ΑΔΕΔΥ, τις αρχές αξιόπιστης πολιτικής αμοιβών, την χορήγηση Β.Α.Ε και στο δημόσιο.

-Στο **τέταρτο πεδίο**, με πίεση στην κυβέρνηση για υπογραφή συλλογικής σύμβασης που να ικανοποιεί τα δημοσιοϋπαλληλικά αιτήματα , για ουσιαστικό διάλογο της κυβέρνησης με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Στην κυβερνητική περίοδο 2004-2009¹⁹³⁵

Πρώτη Κυβερνητική υπο-περίοδος 2004-2007

Στην απεργιακή θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ αυτής της περιόδου , ενυπάρχουν αιτήματα και από τα τέσσερα θεματικά πεδία.

¹⁹³⁵ τα αιτήματα της περιόδου αυτής διατυπώθηκαν από την ΑΔΕΔΥ στα 33^ο (2007) και 34^ο (2010) συνέδριά της

Ειδικότερα,

-Στο **πρώτο πεδίο**, κυριαρχούν τα θέματα παιδείας (συμπαράσταση στα αιτήματα των εκπαιδευτικών, για νομοσχέδιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και αγώνες για μη αναθεώρηση άρθρου 16).

Υπάρχουν πάντα τα πάγια αιτήματα της οργάνωσης για την δημόσια διοίκηση, με καταγγελίες προς την κυβέρνηση για κομματικά –αναξιοκρατικά κριτήρια στην στελέχωση της δημόσιας διοίκησης, για ρεβανσισμό απέναντι στα στελέχη της δημόσιας διοίκησης που δεν ανήκουν στο κόμμα της ΝΔ κ.α.

Υπάρχει το αίτημα της οργάνωσης για μονιμοποίηση των εκτάκτων που καλύπτουν πάγιες ανάγκες, για αύξηση κοινωνικών παροχών σε παιδεία, υγεία κ.α.

Ακόμη υπάρχει η καταγγελία της οργάνωσης για ύπαρξη και επέκταση των ελαστικών εργασιακών σχέσεων στο δημόσιο, η καταγγελία των κυβερνητικών προθέσεων για αλλοίωση της μονιμότητας στην επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση.

-Στο **τρίτο θεματικό πεδίο**, κυριαρχεί (το 2007) το αίτημα της οργάνωσης για επιστροφή των αποθεματικών στα ταμεία καθώς έχει προκύψει το θέμα της διαχείρισης των ομολόγων του TEADY και άλλων ασφαλιστικών οργανισμών και το ίδιο έτος, προέκυψε και η παραπομπή της Ελλάδος στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τους όρους και τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών στο δημόσιο.

Τέλος, υπάρχουν οι προσπάθειες της οργάνωσης για αποτροπή των κυβερνητικών προθέσεων για την νομοθέτηση δυσμενών αλλαγών στο ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό των δημοσίων υπαλλήλων.

-Στο **δεύτερο πεδίο**, αιτήματα που αφορούν την κυβερνητική εισοδηματική πολιτική με αίτημα την ανάγκη για μισθολογική ενίσχυση των δημοσίων υπαλλήλων και νέο μισθολόγιο με βασικό μισθό 1.250 ευρώ.

-Στο **τέταρτο πεδίο**, με πίεση στην κυβέρνηση για υπογραφή συλλογικής σύμβασης που θα ικανοποιεί τα δημοσιοϋπαλληλικά αιτήματα και για ουσιαστικό διάλογο με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Δεύτερη Κυβερνητική υπο- περίοδος 2007-2009 ¹⁹³⁶

¹⁹³⁶ τα αιτήματα της περιόδου αυτής διατυπώθηκαν από την ΑΔΕΔΥ στο 34^ο (2010) συνέδριό της

Στην απεργιακή θεματική «ατζέντα» της ΑΔΕΔΥ αυτής της περιόδου υπάρχουν αιτήματα και από τα τέσσερα θεματικά πεδία με κυριαρχία όμως του τρίτου θεματικού πεδίου.

-Στο τρίτο πεδίο καθώς η κυβέρνηση ψηφίζει νομοσχέδιο (το έτος 2008) που αφορά τα ασφαλιστικά- συνταξιοδοτικά ζητήματα με το οποίο η ΑΔΕΔΥ εκφράζει την ριζική της διαφωνία.

Προβλήθηκαν αιτήματα που αφορούν και τα υπόλοιπα θεματικά πεδία και ειδικότερα,

-Στο **δεύτερο πεδίο**, θεματικές «αιχμές» αποτελούν, η εισοδηματική πολιτική και το πάγωμα των μισθών από την κυβέρνηση, το νέο μισθολόγιο, η αντιμετώπιση της ακρίβειας, η ανάγκη φορολογικής μεταρρύθμισης .

-Στο **πρώτο πεδίο**, η ΑΔΕΔΥ καταγγέλλει την κυβερνητική πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων, την ύπαρξη ελαστικών εργασιακών σχέσεων στο δημόσιο , το καθεστώς ανασφάλιστων συμβασιούχων stage στο δημόσιο και τις παρακάμψεις του ΑΣΕΠ στις προσλήψεις.

-Στο **τέταρτο πεδίο**, καταγγέλλεται η κυβέρνηση για την ανυπαρξία πρόθεσης να υπογραφούν συμβάσεις στο δημόσιο τομέα στα πλαίσια της συλλογικής διαβούλευσης, για αυταρχισμό και καταστολή σε κινητοποιήσεις της ΑΔΕΔΥ, για εκδίκαση απεργιών ως «παράνομες και καταχρηστικές».

Η ΑΔΕΔΥ συμμετέχει σε δράσεις και συλλαλητήρια για την καταδίκη της δολοφονίας του μαθητή Α. Γρηγορόπουλου .

4.4 Διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης της ΑΔΕΔΥ από τις κυβερνητικές πολιτικές σε κάθε κυβερνητική περίοδο.

Εδώ θα διερευνηθεί ο βαθμός ικανοποίησης της ΑΔΕΔΥ από τις κυβερνητικές πολιτικές σε κάθε κυβερνητική περίοδο.

Για τον σκοπό αυτό συντάξαμε μια κλίμακα αξιολόγησης με διακύμανση από το μηδέν (0) μέχρι το πέντε (5), όπου στο (5) θα τοποθετείται η απόλυτα θετική αξιολόγηση της ικανοποίησης των προτάσεων και αιτημάτων της ΑΔΕΔΥ από την κυβέρνηση και στο (0) θα τοποθετείται η απόλυτα αρνητική αξιολόγηση¹⁹³⁷.

Η διερεύνηση αυτή θα γίνει σε τέσσερα βασικά θεματικά πεδία που έχουν επιλεγεί.

Τα πεδία αυτά είναι τα ακόλουθα:

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιοπαλληλίας.

Η εξέλιξη των θεμάτων της δημόσιας διοίκησης και των θεσμικών θεμάτων της δημοσιοπαλληλίας στην κάθε κυβερνητική περίοδο και ειδικότερα θέματα όπως : η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, ο βαθμός ανεξαρτησίας της από εκάστοτε κομματική- κυβερνητική εξουσία, το σύστημα των διορισμών και προσλήψεων στην δημόσια διοίκηση, οι διαδικασίες στελέχωσής της, ο Υπαλληλικός Κώδικας και το Βαθμολόγιο, θέματα εργασιακών σχέσεων στην δημόσια διοίκηση, θέματα αυτοδιοίκησης, ιδιωτικοποιήσεων , θέματα παιδείας, υγείας , θέμα «Πόθεν Έσχες» κ.α.

Δεύτερο Πεδίο: Η εισοδηματική πολιτική για δημοσιοπαλληλία

Σύστημα μισθών και αμοιβών, φορολογικό, επιδοματικές κυβερνητικές πολιτικές, χορήγηση Β.Α.Ε (Βαρέα Ανθυγιεινά και επικίνδυνα) στο δημόσιο κ.α.

Τρίτο Πεδίο: Το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

και

Τέταρτο Πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

¹⁹³⁷ 1974-1981, 1981-1989, 1990-1993, 1993-2004, 2004-2007.

Πολιτικά και συνδικαλιστικά δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων, δυνατότητα πραγματοποίησης συλλογικών διαπραγματεύσεων και υπογραφής συλλογικών συμβάσεων εργασίας μεταξύ ΑΔΕΔΥ- κυβέρνησης και το γενικό επίπεδο των σχέσεων τους ανά κυβερνητική περίοδο.

Τα παραπάνω τέσσερα επιλεγόμενα θεματικά πεδία κρίνουμε ότι καλύπτουν επαρκώς την κλίμακα αιτημάτων- διεκδικήσεων και προτάσεων πάνω στην οποία έχουν κινηθεί οι δράσεις της ΑΔΕΔΥ την μεταπολιτευτική εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009.

Τα αποτελέσματα αυτής της αξιολόγησης βασίζονται, απορρέουν και απηχούν τις εκτιμήσεις, τα συμπεράσματα και τις διαπιστώσεις της εκάστοτε πλειοψηφίας στα όργανα της ΑΔΕΔΥ (Γενικό Συμβούλιο και Εκτελεστική Επιτροπή) που αποτελεί και την ηγεσία της οργάνωσης, όπως αυτά περιέχονται στα επίσημα κείμενα της οργάνωσης (Εισηγήσεις και Αποφάσεις Συνεδρίων, Εφημερίδα της ΑΔΕΔΥ «Υπαλληλική», επίσημες ανακοινώσεις της Οργάνωσης , Δελτία Τύπου κλπ).

Στην σύνταξη των αποτελεσμάτων αυτής της αξιολόγησης πρέπει να θεωρηθεί ευθύς εξ αρχής ως δεδομένη η ύπαρξη, σε κάποιο βαθμό, του στοιχείου της υποκειμενικής κρίσης του ερευνητή.

Στην διαδικασία επίσης δόμησης αυτής της αξιολόγησης καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια να καλυφθεί όλο το εύρος των κυβερνητικών παρεμβάσεων σε κάθε περίοδο και στα τέσσερα εξεταζόμενα θεματικά πεδία και ταυτόχρονα, να υπάρξει για κάθε κυβερνητική περίοδο η “σωστή” εκτίμηση του πολιτικού κλίματος που επικρατούσε στις σχέσεις μεταξύ κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ.

Για την δημιουργία αυτής της αξιολογικής κλίμακας εκτός από την ενδελεχή μελέτη των κειμένων της ΑΔΕΔΥ ο ερευνητής οφείλει πολλά και στην καθοριστική βοήθεια που του προσέφεραν οι γνώμες, οι εκτιμήσεις και οι δημιουργικές παρατηρήσεις έμπειρων συνδικαλιστικών στελεχών.

Κυβερνητική περίοδος δυο κυβερνήσεων Ν.Δ 1974-1981.¹⁹³⁸

Πρώτο πεδίο: τα θεσμικά ζητήματα Δημόσιας Διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιουπαλληλίας.

Βαθμός αξιολόγησης : 3

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα-προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Η επαναφορά των απολυμένων από την χούντα δημοσίων υπαλλήλων με τον ν. 76/1974 και καταβλήθηκαν κυβερνητικές προσπάθειες «αποχουντοποίησης» στην δημόσια διοίκηση.
- Η ψήφιση του συντάγματος το 1975 που θεσπίζει το δικαίωμα απεργίας με τα άρθρα 12 και 23

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα-προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Η ικανοποιητική αναμόρφωση του συστήματος βαθμολογικής εξέλιξης των Δημοσίων υπαλλήλων
- Ικανοποιητικές κυβερνητικές πρωτοβουλίες και πολιτικές για μείωση γραφειοκρατίας
- Η απαλλαγή της δημόσιας διοίκησης από εξωτερικές παρεμβάσεις
- Η θέσπιση νέου Υπαλληλικού Κώδικα

Δεύτερο πεδίο: εισοδηματική πολιτική για δημοσιουπαλληλία

Βαθμός αξιολόγησης 4:

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Η εφαρμογή του «ενιαίου μισθολογίου» που χαρακτηρίζεται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ «άθλος» και «σημαντικό επίτευγμα»
- Η επαναχορήγηση του επιδόματος των 1.000 δρχ.

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Η χαλιναγωγή του πληθωρισμού και της ακρίβειας
- Η ολοκλήρωση του «ενιαίου μισθολογίου» με αύξηση μισθού κάθε έτος ανάλογα με την εξέλιξη του πληθωρισμού

¹⁹³⁸ Την περίοδο αυτή η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησε δυο Συνέδρια το 23^ο (1975) και το 24^ο (1979) στο οποίο την πλειοψηφία κέρδισαν συνδικαλιστές προσκεείμενοι στην ΝΔ. . Την περίοδο αυτή επίσης υπάρχει μια κατάσταση βαθιού διχασμού στο συνδικαλιστικό πεδίο μεταξύ της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ, που ελέγχεται από την ΝΔ και των συνδικαλιστικών δυνάμεων της αντιπολίτευσης.

- Η δίκαιη κατανομή φορολογικών βαρών –η μη αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος
- Το αίτημα για σημαντική και ικανοποιητική αύξηση των κοινωνικών δαπανών σε τομείς παιδείας, υγείας, πολιτισμός κλπ.

Τρίτο πεδίο: ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων
Βαθμός αξιολόγησης : 2

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα-προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Η κωδικοποίηση των συνταξιοδοτικών νόμων με το Π.Δ 1041/79

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Η αποδέσμευση από το κράτος των κεφαλαίων των ασφαλιστικών ταμείων και η διαχείριση από τα ίδια
- Η μετατροπή του ποσοστού συντάξεων από πεντηκοστά σε τριακοστά πέμπτα
- Οι διακρίσεις από τα νοσοκομεία σε βάρος των δημοσίων υπαλλήλων

Τέταρτο συμπερασματικό πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων –συνεργατικότητας της κυβέρνησης με την ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο

Βαθμός αξιολόγησης : 4

Για την σωστή εκτίμηση των συνδικαλιστικών εξελίξεων την περίοδο¹⁹³⁹ αυτή πρέπει να ληφθεί υπόψη η κατάσταση βαθιού διχασμού που υπάρχει στο συνδικαλιστικό πεδίο μεταξύ των φιλοκυβερνητικών συνδικαλιστικών δυνάμεων (που είχαν κερδίσει σε όλη αυτή την περίοδο την πλειοψηφία στα όργανα της ΑΔΕΔΥ) και των συνδικαλιστικών δυνάμεων και Ομοσπονδιών που κατήγγειλαν με σφοδρότητα τις προτάσεις, αποφάσεις και στρατηγικές της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ.

Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εκείνης της περιόδου κρατά απέναντι στην κυβέρνηση μια στάση “υποστήριξης” και “συμπόρευσης” και λόγω της κοινής ιδεολογικο-πολιτικής προέλευσης και προσανατολισμού τους αλλά και λόγω ιδιοτελών κινήτρων της συνδικαλιστικής ομάδας που διοικούσε την οργάνωση (επιδίωξη κυρίως δημοκρατικής νομιμοποίησης καθώς βαρύνονταν με κατηγορίες για φιλοχουντική στάση κ.α.).

Πολύ θετικά είχε υποδεχθεί αυτή την περίοδο η ηγετική ομάδα της ΑΔΕΔΥ τις σχετικές με τα μισθολογικά ζητήματα αποφάσεις της κυβέρνησης, ενώ κάτω

¹⁹³⁹ Αναλυτικά στο κεφάλαιο «Κυβερνητική περίοδο 1974-1981»

από τις πιέσεις που της ασκούσε η συνδικαλιστική αντιπολίτευση, υποχρεωνόταν να διατυπώνει – επιφυλακτικά ή επιθετικά- και θέσεις απέναντι σε πλευρές της κυβερνητικής πολιτικής.

Πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι η ικανοποίηση την οποία εξέφραζε η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εκείνης της περιόδου για τις κυβερνητικές πολιτικές, για την δημόσια διοίκηση και την δημοσιοϋπαλληλία, ήταν στον αντίποδα των σφοδρών επικρίσεων που οι πολιτικές αυτές δέχονταν από όλες τις συνδικαλιστικές δυνάμεις της αντιπολίτευσης.

Ο υψηλός βαθμός ικανοποίησης για τις κυβερνητικές πολιτικές, που καταγράφεται την περίοδο αυτή στις θέσεις της ηγετικής ομάδας της ΑΔΕΔΥ – και έφτανε σε ορισμένες περιπτώσεις και σε επίπεδα θριαμβολογίας - και οι σχέσεις “συμπόρευσης” που επεδίωκε να διατηρεί με την κυβέρνηση, βάθαιναν το ρήγμα μεταξύ της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ και των μεγάλων ομοσπονδιών, στις οποίες πλειοψηφούσαν οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης. Το γεγονός αυτό απομόνωνε την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ όλο και περισσότερο από τις ζωντανές αγωνιζόμενες δυνάμεις και την αποξένωνε από τις διαθέσεις και τις προσδοκίες της δημοσιοϋπαλληλίας.

Κυβερνητική περίοδο ΠΑΣΟΚ 1981-1989¹⁹⁴⁰

(υπο- περίοδος 1983-1985) .

Ως σημείο εκκίνησης για μια νέα περίοδο του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλισμού θεωρείτε, κατά γενική ομολογία, η πραγματοποίηση του 25^{ου} συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ (1983).

Από το συνέδριο αυτό ξεκίνησε η δημοκρατική ανασυγκρότηση της ΑΔΕΔΥ με την συμμετοχή πλέον όλων των συνδικαλιστικών δυνάμεων στις διαδικασίες και σε συντονισμό με τα αιτήματα, τις θέσεις και διαθέσεις του δημοσιοϋπαλληλικού κόσμου.

¹⁹⁴⁰ Οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα της ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου περιέχονται στα 25^ο (1983), 26^ο (1986) και 27^ο (1989) Συνεδρία της.

Την περίοδο από το 1981 μέχρι το 25^ο συνέδριό της η ΑΔΕΔΥ βρισκόταν στην πραγματικότητα σε πλήρη αδράνεια.

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιουπαλληλίας

Βαθμός αξιολόγησης : 4

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

Οι νομοθετικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης αυτή την περίοδο αξιολογούνται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ με θετικό πρόσημο, χαρακτηριζόμενες γενικά ως ικανοποιητικές.

Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ θεώρησε ότι προωθήθηκαν λύσεις σε αρκετά από τα χρόνια και πάγια συνδικαλιστικά δημοσιοϋπαλληλικά αιτήματα , άλλοτε με τόλμη και άλλοτε με νομοσχέδια άτολμα και συμβιβαστικά με την υπάρχουσα παγιωμένη κατάσταση.

Οι κυριότερες κυβερνητικές παρεμβάσεις που αξιολογήθηκαν θετικά από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ ήταν :

- Ο ν. 1405/ 83, για την διαδοχική ασφάλιση
- Ο ν. 1320/83, για τις προσλήψεις στο δημόσιο
- Ο ν. 1388/83, για ίδρυση ΕΣΔΔ
- Ο ν.1400/83, για νέο σύστημα αξιολόγησης και για υπηρεσιακά συμβούλια
- Ο ν.1476/84, για μονιμοποίηση συμβασιούχων
- Ο ν.1505/84, για Νέο Μισθολόγιο στη ΔΔ, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ
- Ο ν.1256/82, για κατάργηση της πολυθεσίας
- Η καθιέρωση του Ε.Σ.Υ (Εθνικό Σύστημα Υγείας)

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ:

- Η ψήφιση νέου Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα ,
- η θέσπιση πολιτικών δικαιωμάτων για τους δημοσίους υπαλλήλους
- η ψήφιση Ενιαίου Μισθολογίου και νέου βαθμολογίου¹⁹⁴¹
- η προώθηση της οργανωτικής αναδιάρθρωσης των Δημοσίων Υπηρεσιών, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο

¹⁹⁴¹ Ψηφίστηκε τελικά «νέο βαθμολόγιο» την επόμενη κυβερνητική περίοδο με Ν.1586/ 1986

- η καθιέρωση του κοινωνικού ελέγχου και των Ολομελειών των εργαζομένων στη δημόσια διοίκηση
- η ύπαρξη πολιτικής απόφασης για την οργάνωση και τη λειτουργία της Σχολής Δημόσιας Διοίκησης με καθολικό επιμορφωτικό χαρακτήρα και προγράμματα
- η ύπαρξη διοικητικής αυτοτέλειας της περιφέρειας
- η θέσπιση του κοινωνικού ελέγχου στη δημόσια διοίκηση
- η ανάγκη διορθωτικών αλλαγών στο σύστημα προσλήψεων (του ν.1320/83)

Δεύτερο Πεδίο: Η εισοδηματική πολιτική για δημοσιοϋπαλληλία

Βαθμός αξιολόγησης: 4

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ:

Η συνολική αποτίμηση από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ της εξέλιξης των μισθών την περίοδο 1982-1985 είναι θετική, αφού για τους μέσους και κατώτερους μισθούς οι αυξήσεις, ξεπέρασαν, ιδιαίτερα για κατώτερους, τα επίπεδα του Δ.Τ.Κ

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ:

Οι μισθωτοί εξακολουθούν να αποτελούν τον κύριο αιμοδότη του κρατικού προϋπολογισμού μέσω του φορολογικού συστήματος, καθώς και το φορολογικό νομοσχέδιο που ψήφισε η κυβέρνηση την περίοδο αυτή, όπως εκτιμά η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, είναι ένα νομοσχέδιο άτολμο και αναποτελεσματικό που δεν αντιμετωπίζει τα προβλήματα.

Τρίτο Πεδίο: Το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Βαθμός αξιολόγησης : 4

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- με τον ν. 1476/ 1984 ρυθμίζονται θέματα ασφαλιστικά-συνταξιοδοτικά των συμβασιούχων
- με τον ν. 1505/84 όπως εκτιμά η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, οι συντάξεις κινούνται σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

Υπάρχουν προβλήματα και ανεπάρκειες που αξιολογούνται με αρνητικό πρόσημο από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ όπως οι ανισότητες στις συντάξεις, το χαμηλό ύψος του εφάπαξ για τους δημοσίους υπαλλήλους και η μη αποδοτική αξιοποίηση των αποθεματικών των ταμείων.

Τέταρτο Πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Βαθμός αξιολόγησης : 4

Στο 25^ο (1983) Συνέδριο της οργάνωσης την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ αναλαμβάνει η ΠΑΣΚ-ΔΥ καθώς έλαβε απόλυτη πλειοψηφία. Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι ο Οκτώβριος του 1981 με την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ «αποτελέσε μια τομή σε όλα τα επίπεδα » και ότι « για πρώτη φορά φάνηκε διάπλατη και διαφανής στα μάτια των εργαζομένων προοπτική δικαίωσης των οραμάτων τους».

Η συνδικαλιστική οργάνωση της ΑΔΕΔΥ δεν μπορεί να θεωρηθεί εκείνη την περίοδο ως «συμβαλλόμενη» με την κυβέρνηση, παρά την διάθεση και την στάση “συμπόρευσης” που έχει επιλέξει να ακολουθήσει, δεδομένης της απουσίας ενός συστήματος Συλλογικών Διαπραγματεύσεων¹⁹⁴² το οποίο θα έδινε την δυνατότητα να προκύψουν συλλογικές συμφωνίες μεταξύ ΑΔΕΔΥ και κυβέρνησης, δεσμευτικές και για τα δυο μέρη.

Παρά ταύτα , η δημιουργία από την πλευρά της κυβέρνησης ενός θεσμικού πλαισίου (ν.1264/82) που ενισχύει θεσμικά, νομικά και εργασιακά, το συνδικαλιστικό πεδίο σε σχέση με το παρελθόν, η ικανοποίηση της ΑΔΕΔΥ για αρκετές από τις θεσμικές και οικονομικές κυβερνητικές νομοθετικές παρεμβάσεις την περίοδο αυτή καθώς και από το γεγονός της συνδικαλιστικής κυριαρχίας στα όργανα της ΑΔΕΔΥ της προσκείμενης συνδικαλιστικής παράταξης στο ΠΑΣΟΚ της ΠΑΣΚ-ΔΥ από το 25^ο (1983) Συνέδριο της οργάνωσης, μπορούμε να παρατηρήσουμε την πλήρη σχεδόν “συμπόρευση” της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, στα πλαίσια προώθησης και εφαρμογής της επαγγελλόμενης «αλλαγής», μέχρι το τέλος της πρώτης κυβερνητικής περιόδου, που τελειώνει με τις εκλογές του 1985.

¹⁹⁴² Ειδικότερα σχετικός νόμος ο 2738/ 99 ψηφίστηκε το 1999.

Η οργάνωση της ΑΔΕΔΥ συμμετέχει την περίοδο αυτή σε μια σειρά συλλογικά όργανα της Πολιτείας (συνολικά 28).

Δεύτερη κυβερνητική περίοδος ΠΑΣΟΚ 1985-1989

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιοπαλληλίας

Βαθμός αξιολόγησης : 2

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Η ψήφιση νέου βαθμολογίου (1986) που αντιμετωπίζεται με ικανοποίηση από ηγεσία ΑΔΕΔΥ

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- η ψήφιση νέου Υπαλληλικού Κώδικα
- η συγκρότηση Υπηρεσιακών Συμβουλίων με την συμμετοχή των εργαζομένων
- η σύσταση νέων Οργανισμών
- η καθιέρωση κοινωνικού ελέγχου και «Ολομελειών» των εργαζομένων στην Δ.Δ
- Η στέρηση ακόμη πλήρων πολιτικών δικαιωμάτων στους Δ.Υ
- Δεν υιοθετήθηκε από την κυβέρνηση η θέση της ΑΔΕΔΥ να πάψει η δημόσια διοίκηση να παραμένει εξαρτώμενη από το εκάστοτε κυβερνητικό κόμμα. Αξιολογούνται όμως ως θετικές στον τομέα αυτό οι διατάξεις του ν.1735/87 για την διαδικασία προσλήψεων και Του ζητήματος των "εκτάκτων", με την έννοια ότι επετεύχθησαν τροποποιήσεις σε θετικά κατεύθυνση, όχι όμως ότι υιοθετήθηκαν πλήρως οι θέσεις του συνδικαλιστικού κινήματος.
- Δεν υιοθετήθηκε από την κυβέρνηση η θέση της ΑΔΕΔΥ για καθιέρωση ενιαίας σχέσης εργασίας στο δημόσιο, για μονιμοποίηση των εκτάκτων καθώς και για οριστική κατάργηση του θεσμού.

Δεύτερο Πεδίο: Η εισοδηματική πολιτική για δημοσιοϋπαλληλία

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Η περίοδος αυτή διακρίνεται σε δυο υπο- περιόδους.

Στην πρώτη υπο- περίοδο, η οποία ξεκινά με τα οικονομικά μέτρα λιτότητας που εξήγγειλε η κυβέρνηση από 11-10-1985, η ΑΔΕΔΥ αντιδρά έντονα εκτιμώντας ότι η πολιτική αυτή, δεν αποτέλεσε προϊόν διαλόγου, τα βάρη για το ξεπέρασμα της κρίσης έχουν φορτωθεί για μια ακόμη φορά μονόπλευρα στις πλάτες των λαϊκών στρωμάτων και δεν δίνει απάντηση στο πρόβλημα της ανάπτυξης.

Η δεύτερη υπο- περίοδος ξεκινά όταν το «σταθεροποιητικό πρόγραμμα» λιτότητας που διήρκεσε μόλις δυο έτη, διακόπτεται αιφνιδιαστικά από τον Πρωθυπουργό Α.Παπανδρέου (στις 25-11-1987) με την ανακοίνωση στο κοινοβούλιο της αλλαγής της εισοδηματικής πολιτικής και την αποκατάσταση του προηγούμενου μηχανισμού τιμαριθμικής αναπροσαρμογής. Επανήλθε έτσι ένας κύκλος «επεκτατικής οικονομικής πολιτικής» που θα διαρκέσει μέχρι τις εκλογές του 1989 με Υπουργό Οικονομικών τον Δ.Τσοβόλα.

Θεωρεί επίσης η ΑΔΕΔΥ ότι ούτε την περίοδο αυτή θεσπίστηκε ένα δίκαιο, δημοκρατικό, αυστηρό φορολογικό σύστημα.

Επίσης παρέμεινε πάγιο και διαχρονικό το αίτημά της για αύξηση των κοινωνικών δαπανών σε παιδεία, υγεία, πολιτισμό κλπ.

Τρίτο Πεδίο: Το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

-η προώθηση του αιτήματος για επέκταση διατάξεων του ν. 1505/84 και στους συνταξιούχους

Τέταρτο Πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Την περίοδο μετά τον Οκτώβριο του 1985, τα οικονομικά μέτρα λιτότητας που ανακοινώνει η κυβέρνηση καταγγέλλονται έντονα από την η ΑΔΕΔΥ και οι σχέσεις τους, που μέχρι τότε ήταν σχέσεις "συμπόρευσης", περνούν περίοδο όξυνσης και κρίσης.

Η ΑΔΕΔΥ εκτός από την καταγγελία της ουσίας της κυβερνητικής πολιτικής καταγγέλλει και τις διαδικασίες έλλειψης διαλόγου μεταξύ κυβέρνησης και συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Οι σχέσεις ΑΔΕΔΥ – κυβέρνησης δεν εξομαλύνονται ποτέ ουσιαστικά αυτή την περίοδο, ούτε και μετά την εγκατάλειψη από την πλευρά της κυβέρνησης της πολιτικής λιτότητας στο τέλος του 1987.

Κυβερνητική περίοδος κυβέρνησης Ν.Δ 1990-1993¹⁹⁴³

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιουπαλληλίας.

Βαθμός αξιολόγησης : 0

Κεντρική θέση στα συμπεράσματα του 28^{ου}(1992) Συνεδρίου της ΑΔΕΔΥ κατέχει η διαπίστωση ότι την κυβερνητική αυτή περίοδο στον χώρο της δημόσιας διοίκησης η επίθεση ήταν πρωτοφανής σε όλα τα επίπεδα, καθώς η κυβέρνηση, με πρόσχημα την “αποκομματικοποίηση”, προχώρησε στη δική της “κομματικοποίηση”. Η ιστορία που θέλει την δημόσια διοίκηση σαν λάφυρο του κάθε φορά κυβερνώντος κόμματος συνεχίζεται. Ακόμη η ΑΔΕΔΥ καταγγέλλει ενίσχυση του αυταρχικού μοντέλου διοίκησης, την μεροληπτική αντιμετώπιση των εκτάκτων με τις επαναπροσλήψεις και τις απολύσεις, την αλλαγή της σύνθεσης των Υπηρεσιακών Συμβουλίων, την αντικατάσταση των Προϊσταμένων, χωρίς παράλληλα να προωθηθούν όλες εκείνες οι αλλαγές που το συνδικαλιστικό πεδίο έχει προτείνει για την αξιοκρατία και διαφάνεια.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι οι ρουσφετολογικές προσλήψεις -που μάλιστα παραμονές των εκλογών πήραν μαζικές διαστάσεις - η εφαρμογή του Βαθμολογίου, η αξιολόγηση, η λειτουργία των Υπηρεσιακών Συμβουλίων παραμονές των εκλογών, το βαθμολογικό σύστημα που θεσμοθετήθηκε με το ν. 2085/92, δημιούργησαν σοβαρότατα προβλήματα στην δημόσια διοίκηση.

Δεύτερο Πεδίο: Η εισοδηματική πολιτική για δημοσιοϋπαλληλία

Βαθμός αξιολόγησης : 0

Με αρνητικό πρόσημο αξιολογούνται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ:

¹⁹⁴³ Οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα της ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου περιέχονται στα 28^ο (1992) και 29^ο (1995) Συνεδρία της.

-η δημιουργία, όπως η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εκτιμά, απώλειας εισοδήματος την τριετία κατά 30-35%. Η πολιτική λιτότητας για τους εργαζόμενους συνοδεύτηκε από μια πολιτική περικοπής ή παγώματος των δαπανών λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών .

-το άδικο φορολογικό σύστημα που ισχύει για δεκαετίες τώρα έχει αναδείξει το αίτημα της φορολογικής μεταρρύθμισης ως ένα από τα βασικότερα αιτήματα του συνδικαλιστικού κινήματος.

-Πάγιο και διαχρονικά ανικανοποίητο παραμένει το αίτημα για αύξηση των κοινωνικών δαπανών σε παιδεία, υγεία, πολιτισμό κλπ.

Τρίτο Πεδίο: Το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Βαθμός αξιολόγησης: 0

Με αρνητικό πρόσημο αξιολογούνται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ:

Το ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων όπως εκτιμά η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ άλλαξε άρδην αυτή την περίοδο σε αρνητική κατεύθυνση με τους νόμους που ψήφισε η κυβέρνηση της ΝΔ (ν.1902/ 1990 και ν.2084/1992) αφού συνδέθηκε με όρια ηλικίας, επιβλήθηκαν εισφορές για την κύρια σύνταξη, άλλαξε ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης.

Κύριοι στόχοι αυτών των επιλογών ήταν, όπως εκτιμά η ηγεσία της οργάνωσης, η μείωση των συντάξεων, η επιβολή εξοντωτικών ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, η διάλυση των επικουρικών ταμείων, η αποδυνάμωση τελικά του κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος προς όφελος των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιριών.

Η επιδοματική πολιτική επίσης έχει οδηγήσει τις συντάξιμες αποδοχές να είναι μόνο ένα μικρότερος των εν ενεργεία αποδοχών.

Τέταρτο Πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Βαθμός αξιολόγησης : 0

Από την μελέτη των σχέσεων κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1990-1993, προκύπτει ότι οι σχέσεις αυτές είχαν ως βασικό τους χαρακτηριστικό την σύγκρουση καθώς η ΑΔΕΔΥ αντιτάχτηκε στο σύνολο των εφαρμοζόμενων

κυβερνητικών επιλογών της περιόδου, πραγματοποιώντας πρωτοφανείς σε ένταση και έκταση απεργιακές δράσεις.

Η ΑΔΕΔΥ κατήγγελλε την κυβέρνηση της ΝΔ ότι όλες οι πολιτικές που εφάρμοσε στο πεδίο της Δ.Δ και των δημοσίων υπαλλήλων, αφενός μεν ήταν αποτέλεσμα μονομερών κυβερνητικών αποφάσεων, χωρίς την μεσολάβηση καμιάς διαδικασίας διαβούλευσης και συνεννόησης με την ΑΔΕΔΥ και αφετέρου, ότι το σύνολο των εφαρμοζόμενων κυβερνητικών πολιτικών, σε όλους τους τομείς της ΔΔ, βρισκόταν σε αντίθεση με τα αιτήματα, τους στόχους και τις ανάγκες των δημοσίων υπαλλήλων και του συνδικαλιστικού τους κινήματος και ως εκ τούτου συνάντησαν την ολοκληρωτική αντίθεσή του .

Και στην περίοδο αυτή δεν πραγματοποιείται η επικύρωση των διεθνών συμβάσεων εργασίας 151 και 154 και της θεσμοθέτησης του δικαιώματος της συλλογικής διαπραγμάτευσης μεταξύ ΑΔΕΔΥ –κυβέρνησης.

Κυβερνητική περίοδος ΠΑΣΟΚ 1993-2004.

Πρώτη κυβερνητική υπο-περίοδος ΠΑΣΟΚ 1993-1996¹⁹⁴⁴

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιουπαλληλίας.

Βαθμός αξιολόγησης : 3

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

-Ο ν. 2190/1994 περί προσλήψεων και δημιουργίας του ΑΣΕΠ θεωρείται μια τομή¹⁹⁴⁵ σε αυτό το θέμα αλλά η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει προσπάθειες καταστρατήγησης και υπονόμησης του θεσμού¹⁹⁴⁶.

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

¹⁹⁴⁴ Οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα της ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου περιέχονται στα 29^ο (1995) και στο 30^ο (1998) Συνεδρία της.

¹⁹⁴⁵ Αποφάσεις 29^{ου} Συνέδριο ΑΔΕΔΥ, σ.17

¹⁹⁴⁶ ό, π., σ.17

-δεν έγινε αποδεκτή από την κυβέρνηση η θέση της ΑΔΕΔΥ για προώθηση νέων θεσμών που θα εξασφαλίζουν την αντικειμενικοποίηση των υπηρεσιακών μεταβολών και την αξιοκρατική στελέχωση της Δημόσιας Διοίκησης.

Η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει ότι με εξαίρεση τις ρυθμίσεις για τις προσλήψεις και την δημιουργία του ΑΣΕΠ, που τις θεωρεί πολύ σημαντικές, επαναλήφθηκαν τα αρνητικά φαινόμενα που χαρακτηρίζουν όλη την πορεία του ελληνικού κράτους και που εμφανίζονται με κάθε νέα Κυβέρνηση. Ειδικότερα θεωρεί ότι:

- Συνεχίστηκαν τα φαινόμενα συγκεντρωτισμού, πελατειακών σχέσεων, παρεμβάσεις της Εκτελεστικής Εξουσίας, ευνοιοκρατία αλλά και έλλειψη υποδομής στην δημόσια διοίκηση.
- Υπήρξε από την πλευρά της κυβέρνησης μεροληπτική αντιμετώπιση των εκτάκτων αφού με τις επαναπροσλήψεις και τις απολύσεις αντιμετωπίστηκαν οι έκτακτοι άδικοι και μεροληπτικοί και με κριτήριο ποιος είχε κάνει την πρόσληψη τους.

Όπως διαπιστώνει η ΑΔΕΔΥ, η κυβέρνηση χωρίς κανένα διάλογο με το συνδικαλιστικό κίνημα, κατέθεσε στη Βουλή και μάλιστα με τη μορφή τροπολογίας το Βαθμολόγιο.

- δεν ψηφίστηκε νέος Υπαλληλικός Κώδικας
- δεν καταρτίστηκαν νέοι Οργανισμοί
- οι αλλαγές στην δημόσια διοίκηση περιορίστηκαν στην αντικατάσταση των Προϊσταμένων και στις αλλαγές προσώπων, εντείνοντας έτσι τα υπαρκτά προβλήματα της και δημιουργώντας και νέα, χωρίς παράλληλα να προωθηθούν όλες εκείνες οι αλλαγές που είχε προτείνει η ΑΔΕΔΥ για την αξιοκρατία και διαφάνεια στις υπηρεσιακές μεταβολές.

Δεύτερο Πεδίο: Η εισοδηματική πολιτική για δημοσιοϋπαλληλία

Βαθμός αξιολόγησης : 2

Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι και η κυβέρνηση αυτή του ΠΑΣΟΚ κινήθηκε ουσιαστικά στα θέματα της οικονομίας στις ίδιες αρνητικές για τους εργαζόμενους επιλογές λιτότητας με την προηγούμενη κυβέρνηση της ΝΔ.

Η άδικη σχέση μεταξύ άμεσης και έμμεσης φορολογίας διατηρήθηκε και τα κύρια φορολογικά βάρη εξακολουθούν να τα σηκώνουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι επιβάλλεται ένα νέο μισθολόγιο.

Πάγιο και διαχρονικά ανικανοποίητο παρέμεινε και σε αυτή την περίοδο το αίτημα για σημαντικές αυξήσεις των κοινωνικών δαπανών σε παιδεία, υγεία, πολιτισμό κλπ.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι κατάσταση αυτή πρέπει να ανατραπεί.

Τρίτο Πεδίο: Το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Με αρνητικό πρόσημο αξιολογείται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ

Παρά τις προεκλογικές υποσχέσεις της νέας Κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ για κατάργηση των «αντιασφαλιστικών» νόμων που είχε ψηφίσει η προηγούμενη κυβέρνηση της ΝΔ, οι νόμοι αυτοί δεν καταργήθηκαν. Αντίθετα νέα προβλήματα στα ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα των Δημοσίων Υπαλλήλων φαίνεται να δημιουργούνται από τις επιλογές που προωθούνται για τους υπαλλήλους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Την περίοδο αυτή το μόνο που άλλαξε ήταν το θέμα της υποχρεωτικής ένταξης στο Μ.Τ.Π.Υ. και η εξίσωση των Δημοσίων Υπαλλήλων με κάποιες προϋποθέσεις του Ι.Κ.Α. Οι βασικές όμως, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ επιλογές, διατηρήθηκαν.

Τέταρτο Πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Βαθμός αξιολόγησης : 2

Παρά τις προσδοκίες που είχε δημιουργήσει στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ η κυβερνητική αλλαγή από την κυβέρνηση της ΝΔ στην κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, εκτιμά ότι οι προσδοκίες αυτές δεν ικανοποιήθηκαν, αφού έλειψε ένας ουσιαστικός και εφ' όλης της ύλης διάλογος, τόσο για τις θέσεις και τα αιτήματα της δημοσιοϋπαλληλίας όσο και σχετικά με τις αναγκαίες αλλαγές στη δομή και τη λειτουργία των Δημοσίων Υπηρεσιών.

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι οι αποφάσεις για οργανωτικές αλλαγές, συγχωνεύσεις και καταργήσεις Υπηρεσιών προχώρησαν μονομερώς.

Παράλληλα εκτιμά η ΑΔΕΔΥ ότι δεν προωθήθηκαν στην δημόσια διοίκηση όλες εκείνες οι αλλαγές που η οργάνωση έχει προτείνει για την αξιοκρατία και διαφάνεια στις υπηρεσιακές μεταβολές¹⁹⁴⁷.

Παρόλα αυτά οι σχέσεις της ΑΔΕΔΥ με την πρώτη αυτή κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ 1993-1996 κυμάνθηκαν σε σχετικά καλό επίπεδο και δεν έλαβαν σε καμιά περίπτωση την οξεία αντιπαράθεση που είχαν λάβει στην προηγούμενη κυβερνητική περίοδο της ΝΔ 1990-1993.

Δεύτερη κυβερνητική υπο- περίοδος ΠΑΣΟΚ 1996-2000¹⁹⁴⁸

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιουπαλληλίας.

Βαθμός αξιολόγησης : 3

Υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Η ψήφιση του νόμου 2738/ 99 που θεσπίζει την δυνατότητα συλλογικών συμβάσεων και στη δημόσια διοίκηση
- Η συνέχιση και ολοκλήρωση της επεξεργασίας του νέου Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα την περίοδο αυτή
- Η καθιέρωση του θεσμού Του Συνηγόρου του Πολίτη (με τον ν. 2477 /99)
- Το πρόγραμμα «Καποδίστριας» και η καθιέρωση Β βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης με αιρετή νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και θεσμοθέτηση των Περιφερειών.
- Η συγκρότηση και στην Ελλάδα Ο.Κ.Ε (Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής) με τον ν. 2232/ 1994.

Δεν υλοποιήθηκαν από κυβέρνηση τα ακόλουθα αιτήματα- προτάσεις ΑΔΕΔΥ :

- Όπως διαπιστώνει η ΑΔΕΔΥ ο νέος Δημοσιοϋπαλληλικός Κώδικας δεν ανταποκρίνεται στο καθολικό αίτημα των εργαζομένων και της

¹⁹⁴⁷ Αποφάσεις 29^{ου} Συνέδριο ΑΔΕΔΥ, σ.13

¹⁹⁴⁸ Οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα της ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου περιέχονται στα 30^ο (1998) και 31^ο (2001) Συνεδρία της.

κοινωνίας για αξιοκρατία και αντικειμενικότητα στην εσωτερική λειτουργία της Δ.Δ

- Η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει ότι η κατάσταση στις Δημόσιες Υπηρεσίες συνέχισε να έχει τα ίδια χαρακτηριστικά σε ότι αφορά τα φαινόμενα των παρεμβάσεων της εκτελεστικής εξουσίας στη λειτουργία της και τη διαιώνιση των φαινομένων που συνδέονται με το κομματικο-πελατειακό σύστημα της χώρας, ιδιαίτερα στο θέμα των υπηρεσιακών μεταβολών.
- Παράλληλα, όπως εκτιμά η οργάνωση, εντάθηκαν τα φαινόμενα απαξίωσης σημαντικών τομέων της Δημόσιας Διοίκησης, με τη δημιουργία παράλληλων σχημάτων με την μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και Α.Ε. στα οποία μεταφέρθηκαν αρμοδιότητες των επιτελικών και εκτελεστικών υπηρεσιών κεντρικών Υπουργείων.
- Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι κυριάρχησε η λογική αντιμετώπισης των Υπηρεσιών με λογιστικά δημοσιονομικά κριτήρια και όχι με αναπτυξιακά – κοινωνικά
- Οι νέοι Οργανισμοί των Υπουργείων δεν έχουν προχωρήσει
- Στις Δημόσιες υπηρεσίες ασκούνται πολιτικές περιορισμού των κοινωνικών δαπανών, περιορισμού των προσλήψεων.
- Στον τομέα των εργασιακών σχέσεων, η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. με συνεχείς παρεμβάσεις επιδίωξε, χωρίς όμως ανταπόκριση από την πλευρά της κυβέρνησης, να υπάρξει μια εργασιακή σχέση στο Δημόσιο, αυτή του μόνιμου Δημοσίου Υπαλλήλου.

Δεύτερο Πεδίο: Η εισοδηματική πολιτική για δημοσιοϋπαλληλία

Βαθμός αξιολόγησης : 2

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι ακολουθήθηκε από την κυβέρνηση την περίοδο αυτή πολιτική χαμηλών αυξήσεων για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο, που υπολειπόταν του πληθωρισμού, τόσο το 1996 όσο και το 1998, πολιτικές που συνέχισαν να πλήττουν τα εισοδήματα των εργαζομένων στο Δημόσιο, ενώ το 1997, ως χρόνος εφαρμογής του νέου μισθολογίου, οι μικρές αυξήσεις που

δόθηκαν δεν ήταν δυνατόν να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των εργαζομένων και να καλύψουν τις μεγάλες απώλειες των προηγούμενων ετών.

Η κυβέρνηση επίσης δεν αντιμετώπισε τα προβλήματα που δημιουργεί η επιδοματική πολιτική.

Γενικότερα όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ για την περίοδο αυτή, η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης είχε σαν αποτέλεσμα την άνιση κατανομή βαρών και ωφελειών αφού, η βελτίωση των οικονομικών δεικτών, στηρίχτηκε στις πλάτες των μισθωτών και των πλατιών λαϊκών στρωμάτων, ενώ αντίθετα το κεφάλαιο και οι μεταπράτες είχαν αύξηση κερδών.

Η προσπάθεια της ΑΔΕΔΥ για τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας και για αύξηση του αφορολόγητου ποσού μισθωτών και συνταξιούχων, θεωρεί ότι σκόνταψαν στην αδιαλλαξία της κυβέρνησης.

Πάγιο και διαχρονικά ανικανοποίητο παρέμεινε και σε αυτή την περίοδο το αίτημα για σημαντικές αυξήσεις των κοινωνικών δαπανών σε παιδεία, υγεία, πολιτισμό κλπ.

Τρίτο Πεδίο: Το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Στο πεδίο αυτό δεν υπήρξαν αυτή την περίοδο αξιοσημείωτες αλλαγές και παραμένει η απαίτηση της ΑΔΕΔΥ για κατάργηση των «αντι-ασφαλιστικών» νόμων που είχε ψηφίσει η προηγούμενη κυβέρνηση της ΝΔ την περίοδο 1990-1993.

Τέταρτο Πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Βαθμός αξιολόγησης : 2

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά¹⁹⁴⁹ ότι και σε αυτή την περίοδο και παρά την ψήφιση του ν.2738/ 99 που θεσπίζει την δυνατότητα Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στην δημόσια διοίκηση, που αποτελούσε πάγιο αίτημα του συνδικαλιστικού πεδίου, η κυβέρνηση κινήθηκε με μονομερείς και αιφνιδιαστικές ανακοινώσεις για την

¹⁹⁴⁹ Αποφάσεις 31^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.9

πολιτική της στις Δημόσιες Υπηρεσίες και τα δημοσιοϋπαλληλικά θέματα υπονομεύοντας έτσι από την πλευρά της και τις δυνατότητες διαλόγου.

Τρίτη Κυβερνητική υπο-περίοδος ΠΑΣΟΚ 2000-2004¹⁹⁵⁰

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιοϋπαλληλίας.

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Οι κυβερνητικές πολιτικές σε αυτό τον τομέα αξιολογούνται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ με αρνητικό πρόσημο καθώς, την χρονική αυτή περίοδο 2000-2004, οι κυβερνητικές πολιτικές στο Σύμφωνο Σταθερότητας, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, αυξάνουν την ένταση του ανταγωνισμού στο Δημόσιο και ευρύτερο Δημόσιο Τομέα καθώς εκτιμά ότι συντελείται μια διαδικασία συνεχούς ενοχοποίησης και συκοφάντησης του Δημοσίου και ευρύτερου Δημόσιου Τομέα..

Συνεχίζεται η μη ύπαρξη αυτοτέλειας στη δημόσια διοίκηση , σταθερού αξιοκρατικού συστήματος εξέλιξης, στελέχωσης, αξιολόγησης του προσωπικού της.

Καταγράφηκαν την περίοδο αυτή κυβερνητικές απόπειρες για αρνητικές αλλαγές - ανατροπές πολιτικών σε αρκετά μέτωπα όπως (απογευματινή λειτουργία υπηρεσιών, Πόθεν Έσχες, ιδιώτες «manager» στις διευθυντικές θέσεις) που στόχευαν, κατά την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ, στον κατακερματισμό των υπηρεσιών, στην «κοινωνική βιτρίνα» του δημοσίου, στην εισαγωγή ιδιωτικών συμβολαίων, στην εξατομίκευση των αμοιβών και στην κατάργηση της μονιμότητας για έναν αριθμό θέσεων, ως απαιτούμενες «τμηματικές» πολιτικές-προοίμιο για επόμενες «νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις»

Η αποκέντρωση, η ανάπτυξη ενός σύγχρονου αυτοδιοικητικού μοντέλου σε πρώτο, δεύτερο , τρίτο βαθμό αποτελεί διαχρονικό αίτημα του συνδικαλιστικού πεδίου αλλά εδώ και αρκετά χρόνια, παρά την ύπαρξη θετικών βημάτων, όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ, κινείται ως εκκρεμές με περιπετειώδη διαδρομή που αναδεικνύει σε πολιτικό, θεσμικό, οργανωτικό επίπεδο ατολμία, έλλειψη βούλησης και προχειρότητα.

¹⁹⁵⁰ Οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα της ΑΔΕΔΥ για τις κυβερνητικές πολιτικές της περιόδου περιέχονται στα 31^ο (2001) και 32^ο (2004) Συνεδρία της.

Οι εργαζόμενοι στις Δημόσιες Υπηρεσίες με τις υποχρεωτικές μετατάξεις υπήρξαν και πάλι θύματα των ανακολουθιών και παλινδρομήσεων της κυβερνητικής πολιτικής.

Δεύτερο πεδίο: Εισοδηματική πολιτική για δημοσιouπαλληλία

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Με αρνητικό πρόσημο αξιολογούνται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ:

- Η μη επίτευξη συμφωνίας σε κανένα έτος μεταξύ κυβέρνησης -ΑΔΕΔΥ για την ρύθμιση των μισθολογικών θεμάτων των δημοσίων υπαλλήλων, με αποκλειστική ευθύνη της κυβέρνησης όπως εκτιμά η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ και με ρύθμιση των θεμάτων αυτών με μονομερείς κυβερνητικές αποφάσεις.
- Ταυτόχρονα, υπάρχει συνέχιση της κυβερνητικής μισθολογικής πολιτικής της επιδοματικής αναρχίας και των κραυγαλέων ανισοτήτων που τορπιλίζει τις αρχές αξιόπιστης πολιτικής αμοιβών.
- Όπως επισημαίνει η ΑΔΕΔΥ, οι μισθοί και γενικά οι κατακτήσεις των εργαζομένων στον ελληνικό δημόσιο τομέα βρίσκονται κατά μέσο όρο σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο από των εργαζομένων στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε.
- Δεν θεσπίστηκαν (ΒΑΕ) (Βαρέα Ανθυγιεινά Επιδόματα) και στον δημόσιο τομέα.
- Δεν θεσπίστηκαν ουσιώδεις αλλαγές στο φορολογικό σύστημα για δίκαιη κατανομή του Εθνικού εισοδήματος και των φορολογικών βαρών και για ανατροπή της σημερινής αναλογίας έμμεσων και άμεσων φόρων υπέρ των άμεσων .
- Δεν χορηγήθηκε από την κυβέρνηση το οικογενειακό επίδομα και στους δύο συζύγους και δεν καταβλήθηκαν τα αναδρομικά.

Επίσης πάγιο και διαχρονικά ανικανοποίητο παρέμεινε και σε αυτή την περίοδο το αίτημα για σημαντικές αυξήσεις των κοινωνικών δαπανών σε παιδεία, υγεία, πολιτισμό κλπ.

Τρίτο πεδίο : στο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Βαθμός αξιολόγησης : 0

Με αρνητικό πρόσημο αξιολογούνται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ:

Το γεγονός ότι κατά την περίοδο αυτή από την πλευρά της κυβέρνησης όχι μόνο δεν υπήρξε ικανοποίηση του αιτήματος της ΑΔΕΔΥ για κατάργηση των

«αντιασφαλιστικών» νόμων που είχε ψηφίσει η προηγούμενη κυβέρνηση της ΝΔ την περίοδο 1990-1993, αλλά με τις κυβερνητικές προτάσεις του 2001 (Προτάσεις «Γιαννίτση»), η κυβέρνηση επιχείρησε να εισαγάγει πολύ δυσμενέστερες αλλαγές για τους δημοσίους υπαλλήλους στο πεδίο αυτό.

Έναν χρόνο αργότερα το 2002 η κυβέρνηση ψήφισε νομοσχέδιο (ν.3029/2002) για το ασφαλιστικό με το οποίο διαφώνησε έντονα η ΑΔΕΔΥ .

Τέταρτο πεδίο: για το γενικό επίπεδο σχέσεων –συνεργατικότητας της κυβέρνησης με την ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ εκτιμά την βασική συμπεριφορά διαπραγμάτευσης της κυβέρνησης ως συμπεριφορά αδιεξόδου στις ουσιαστικές στρατηγικές διεκδικήσεις (Νέο Μισθολόγιο, Αυτοτέλεια Δ.Δ., σταθερό αξιοκρατικό σύστημα εξέλιξης, στελέχωσης, αξιολόγησης, ΒΑΕ, Υγιεινή και Ασφάλεια, Ασφάλιση κ.λ.π) και ως ακραία συμπεριφορά, μακριά ακόμα και από συμβιβαστικές πρακτικές διαπραγμάτευσης.

Κυβερνητική περίοδος κυβέρνησης Ν.Δ 2004-2009

Πρώτο πεδίο : τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιουπαλληλίας

Βαθμός αξιολόγησης : 1

-Στη Δημόσια Διοίκηση την περίοδο αυτή η ΑΔΕΔΥ καταγγέλλει ότι σημειώθηκαν αρνητικές παρεμβάσεις όπως, ανατροπή ιεραρχίας, αναπαραγωγή της παθογένειας των κομματικοπελατειακών παρεμβάσεων.

-Στο θέμα των συμβασιούχων εκτιμά ότι παρουσιάστηκε από την πλευρά της κυβέρνησης αδυναμία ριζικής αντιμετώπισης αφού ενώ ο Πρωθυπουργός είχε υποσχεθεί προεκλογικά τη μονιμοποίηση 250.000 συμβασιούχων, με το Προεδρικό Διάταγμα Παυλόπουλου, είναι αμφίβολο αν καλύπτεται το 15% των συμβασιούχων.

-Στην υγεία και την παιδεία αναδεικνύουν σοβαρά ελλείμματα αποτελεσματικότητας, εγκυρότητας, αντικειμενικότητας και ρυθμών στο τεχνικό, διοικητικό –διαχειριστικό επίπεδο.

Το κοινωνικό κράτος συνεχίζει να υποχωρεί.

-Το πρόσφατο θεσμικό πλαίσιο, παρά τους κυβερνητικούς πανηγυρισμούς και διακηρύξεις για διαφάνεια, αξιοκρατία, ποιότητα, λειτουργικότητα κ.α. της Δημόσιας Διοίκησης, η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι ουσιαστικά διαιωνίζει τις γνωστές παθογένειες και βάλλει ευθέως κατά των εργαζομένων στις Δημόσιες Υπηρεσίες, αναβιώνοντας ιδιότυπους ρατσισμούς που θεωρούν αποκλειστικά υπεύθυνους για την κακοδαιμονία και αναποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης τους υπαλλήλους.

-Παράλληλα με το πλαίσιο αυτό, η παθογένεια των κομματικοπελατειακών εξαρτήσεων και καταστάσεων, αντικειμενικά δημιουργεί πρόσφορο έδαφος κυριαρχίας των δυνάμεων της αγοράς.

-Η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων στον Ιδιωτικό και Δημόσιο Τομέα αποτέλεσε και αποτελεί βασική πολιτική των κυβερνήσεων στα πλαίσια των νεοφιλελεύθερων επιλογών. Πολιτικές που προωθούν την αποδυνάμωση της πλήρους απασχόλησης, την κατάργηση της μονιμότητας για τους νέους (ΟΤΕ), την κατάργηση του δώρου, την ενοικίαση εργαζομένων, την προώθηση της αναθεώρησης του άρθρου 103 του Συντάγματος για τον περιορισμό της μονιμότητας στο Δημόσιο, την κάλυψη πάγιων αναγκών του Δημοσίου από συμβασιούχους έργου, ωρομίσθιους έκτακτους, εργαζόμενους με μερική απασχόληση, αποτελούν τη νέα πραγματικότητα των εργασιακών σχέσεων.

Η πολιτική ομηρία, η εκμετάλλευση και το εμπόριο ελπίδας για μια θέση στο δημόσιο σε συνδυασμό με την αφερεγγυότητα του συστήματος πρόσληψης, προαγωγής και εξέλιξης, πολλαπλασιάζουν τα προβλήματα.

Συμπερασματικά η εκτίμηση της ΑΔΕΔΥ για την κατάσταση στην Δ.Δ την περίοδο αυτή είναι ότι, η ΔΔ όχι μόνο δεν βελτιώνεται αλλά διαρκώς χειροτερεύει. Η γραφειοκρατία, η πολυνομία, η αναξιοκρατία, ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας του κράτους, η παθογένεια του πολιτικού συστήματος που θέλει την ΔΔ λάφυρο των νικητών στις βουλευτικές εκλογές, παραμένουν οι μεγάλες πληγές της.

Δεύτερο πεδίο: εισοδηματική πολιτική για δημοσιονομική ισορροπία

Βαθμός αξιολόγησης : 0

Με αρνητικό πρόσημο αξιολογούνται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ οι κυβερνητικές πολιτικές στο πεδίο αυτό. Ειδικότερα :

-Η αγοραστική δύναμη των μισθών¹⁹⁵¹ των δημοσίων υπαλλήλων όπως εκτιμά η ΑΔΕΔΥ βρίσκεται ουσιαστικά στα επίπεδα της δεκαετίας του 1980.

-Δεν έχει επιτευχθεί η εναρμόνιση της πολιτικής αμοιβών στο Δημόσιο με την άνοδο του κόστους ζωής, ώστε να διασφαλίζεται η αγοραστική δύναμη των μισθών.

-Δεν έχει επιτευχθεί εναρμόνιση της εθνικής μισθολογικής πολιτικής με τα μισθολογικά ισχύοντα στην Ευρώπη των 15 με στόχο την πραγματική μισθολογική σύγκλιση και συνεχίζεται η μονομερής περιοριστική πολιτική και η απώλεια εισοδήματος.

Οι κυβερνητικοί χειρισμοί για το τελευταίο μισθολόγιο ουσιαστικά κατέληξαν σε μια βελτιωμένη ρύθμιση εισοδηματικής πολιτικής με μικρές και ασήμαντες αναπροσαρμογές των βασικών μισθών.

Τα προηγούμενα χρόνια η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι οι αυξήσεις ήταν κάτω από τον πληθωρισμό και υποβάθμιζαν το εισόδημα των δημοσίων υπαλλήλων, αλλά το 2009 η κυβέρνηση κατέργησε και αυτά «τα ψίχουλα των αυξήσεων» και πάγωσε τις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων .

Τρίτο πεδίο: το ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Βαθμός αξιολόγησης : 0

Με αρνητικό πρόσημο αξιολογούνται από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ οι κυβερνητικές πολιτικές στο πεδίο αυτό. Ειδικότερα :

-Το 2007 προέκυψε σοβαρό ζήτημα με την διαχείριση των ομολόγων του ΤΕΑΔΥ και άλλων ασφαλιστικών οργανισμών και η ΑΔΕΔΥ για το θέμα αυτό κάνει παρεμβάσεις , καταγγελίες και μηνυτήρια αναφορά (Μάρτιος 2007) .

¹⁹⁵¹ Αποφάσεις 33^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ/ Νοέμβριος 2007, σ.53

-Επίσης, το 2007 προέκυψε και η παραπομπή της Ελλάδος στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τους όρους και τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών στο δημόσιο.

-Τον Νοέμβριο του 2007 η ΑΔΕΔΥ αποχωρεί από τον διάλογο στο πλαίσιο της Επιτροπής Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής για ασφαλιστικό, συνταξιοδοτικό.

-Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι οι κοινωνικές παροχές είναι πολύ περιορισμένες και ότι το κράτος πρόνοιας αντί να αναβαθμίζεται ανάλογα με τις σύγχρονες ανάγκες, διαρκώς συρρικνώνεται.

-Τον Απρίλιο του 2008 η κυβερνητική πλειοψηφία κατέθεσε και ψήφισε στην Βουλή ασφαλιστικό νομοσχέδιο (ν.3655/ 2008) το οποίο αποτελεί μιας μεγάλης κλίμακας κυβερνητική παρέμβαση στο ασφαλιστικό σύστημα.

Στις διατάξεις του νομοσχεδίου αυτού εξέφρασαν την σφοδρή τους αντίθεση όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης, αλλά και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, στο σύνολό τους, αντέδρασαν πολύ έντονα.

Το ζήτημα του ασφαλιστικού, μέχρι και την ψήφιση του νομοσχεδίου, καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της συνδικαλιστικής δραστηριοποίησης της ΑΔΕΔΥ.

Τέταρτο πεδίο: για το γενικό επίπεδο σχέσεων –συνεργατικότητας της κυβέρνησης με την ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο

Βαθμός αξιολόγησης : 1

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι την περίοδο αυτή έχει εξαπολυθεί μια επίθεση σε βάρος των δικαιωμάτων των εργαζομένων, η οποία πέρα από τις εργασιακές σχέσεις και τα κοινωνικά δικαιώματα, επεκτείνεται και σε συλλογικά δικαιώματα και ελευθερίες.

Επίσης, εκτιμά ότι η κυβερνητική αυτή περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την εφαρμογή νεοφιλελεύθερων πολιτικών με αρνητικές επιπτώσεις σε όλους τους τομείς .

Η ΑΔΕΔΥ δεν αναγνωρίζει στην κυβέρνηση την ύπαρξη διάθεσης για ουσιαστικό διάλογο και συνεργασία πάνω στα σοβαρά και ουσιαστικά ζητήματα του δημοσιοϋπαλληλικού πεδίου.

Εκτιμά ότι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις στο Δημόσιο την περίοδο αυτή όχι μόνο δεν προωθήθηκαν αλλά αντίθετα υπήρξαν και νέες υποχωρήσεις, ότι η αδιαλλαξία και ο αυταρχισμός τείνουν να γίνουν μόνιμα φαινόμενα.

Ταυτόχρονα εκτιμά ότι έχουν προκύψει σοβαρά προβλήματα συνδικαλιστικής κάλυψης πολλών εργαζομένων στο Δημόσιο, εξαιτίας των περιορισμών και των διακρίσεων των συνδικαλιστικών νόμων αλλά και των καταστατικών των συνδικάτων.

Οι σχέσεις κυβέρνησης – ΑΔΕΔΥ διαταράχτηκαν ακόμη περισσότερο μετά την ψήφιση του ασφαλιστικού νομοσχεδίου το 2008 καθώς οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εξέφρασαν έντονη αντίθεση, τόσο με την γενική του φιλοσοφία όσο και με τις ρυθμίσεις που περιείχε.

	ΣΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	ΓΙΑ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΑ- ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ	ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ- ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙ ΚΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΔΕΔΥ ΜΕ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
1974-1981	3	4	2	4
1983-1985	4	4	4	4
1985-1989	2	1	1	1
1990-1993	0	0	0	0
1993-1996	3	2	1	2
1996-2000	3	2	1	2
2000-2004	1	1	0	1
2004-2009	1	0	0	1

Γενικές διαπιστώσεις - Συμπεράσματα από την παραπάνω αξιολόγηση

Από τα αποτελέσματα της παραπάνω διερεύνησης για την διακρίβωση του βαθμού ικανοποίησης της ΑΔΕΔΥ από τις κυβερνητικές πολιτικές σε κάθε κυβερνητική περίοδο στα τέσσερα βασικά θεματικά πεδία που επιλέχθηκαν, διαπιστώνουμε ότι σε καμία κυβερνητική περίοδο και σε κανένα θεματικό πεδίο δεν προκύπτει ανώτερος βαθμός αξιολόγησης (5) .

Μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι σε δυο μόνο κυβερνητικές περιόδους η θετική αξιολόγηση στην παραπάνω κλίμακα των κυβερνητικών πολιτικών από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ ήταν αρκετά υψηλή.

Στην περίοδο 1974-1981, με τον συνυπολογισμό όμως των συνθηκών διχασμού στο συνδικαλιστικό χώρο που περιγράφουμε παραπάνω και στην περίοδο 1983-1985.

Σε όλες τις άλλες περιόδους και σε όλα τα θεματικά πεδία, η αξιολόγηση στην παραπάνω κλίμακα των κυβερνητικών πολιτικών από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ κυμαίνεται από το 0 έως το 3.

Μπορούμε επίσης να διαπιστώσουμε ότι αναμφισβήτητα η κυβερνητική περίοδος με την χαμηλότερη θετική αξιολόγηση ικανοποίησης στην παραπάνω κλίμακα ήταν η περίοδο διακυβέρνησης από την ΝΔ 1990-1993.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διατριβή αυτή δομήθηκε πάνω σε έναν **κεντρικό άξονα** ο οποίος διερευνούσε :

- Τις θέσεις - προτάσεις - αιτήματα που προέβαλε η ΑΔΕΔΥ για τα θέματα Δημόσιας Διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας
- Τις δράσεις που αποφάσισε και πραγματοποίησε η οργάνωση (καταγραφή-κατάταξη-κατηγοριοποίησή τους) με έμφαση στις απεργιακές δράσεις και ειδικότερη ανάλυση της θεματολογίας των απεργιακών δράσεων
- Τα αποτελέσματα των δράσεων της οργάνωσης μέσω της καταγραφής του βαθμού αποτελεσματικότητας αυτών.

Θεωρούμε ότι η δημιουργία αυτού του άξονα, που περιέχει ιστορική αλλά ταυτόχρονα και αξιολογική καταγραφή με τα αναγκαία στοιχεία, αποτελεί μια συνθήκη απολύτως αναγκαία που είναι σε θέση να εγγυηθεί την ικανότητα προσανατολισμού προς την κατεύθυνση, διερεύνησης της βασικής υπόθεσης εργασίας, απαντήσεων στα ερευνητικά ερωτήματα που εισαγωγικά έχουν τεθεί και τέλος στην απόπειρα εξαγωγής κάποιων βασικών τουλάχιστον συμπερασμάτων.

Θεωρούμε ότι **ως κεντρικό συμπέρασμα** αυτής της εργασίας, που επιβεβαιώνει την βασική υπόθεση εργασίας, προκύπτει η ύπαρξη μιας γενικής και διαρκούς αναποτελεσματικότητας της συνδικαλιστικής οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ (με διακυμάνσεις ανάμεσα στις διάφορες κυβερνητικές περιόδους) σε ότι αφορά την υλοποίηση του βασικού κορμού προτάσεων, αιτημάτων και στόχων που η ίδια η οργάνωση προβάλλει σε όλη αυτή την εξεταζόμενη περίοδο (1974-2009).

Θεωρούμε ότι από την μελέτη που προηγήθηκε ανά κυβερνητική περίοδο, προκύπτει με σαφήνεια η αναποτελεσματικότητα της ΑΔΕΔΥ η οποία εντοπίζεται σε όλα τα σημαντικά θεματικά πεδία αιτημάτων και σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 - με διακυμάνσεις μεταξύ των θεματικών πεδίων και των διάφορων κυβερνητικών περιόδων.

Για την τεκμηρίωση του κεντρικού συμπεράσματος της παρούσας διατριβής έχουν διερευνηθεί ειδικότερα:

- Οι εφαρμοζόμενες κυβερνητικές πολιτικές για την δημόσια διοίκηση και την δημοσιούπαλληλία **ανά** κυβερνητική περίοδο **και** θεματική ενότητα αλλά και η αξιολόγηση αυτών των πολιτικών από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ
- Ο βαθμός ικανοποίησης της ΑΔΕΔΥ από τις κυβερνητικές πολιτικές ανά κυβερνητική περίοδο και θεματική ενότητα, μέσω της δημιουργίας μιας κλίμακας αξιολόγησης με διακύμανση από το (0) μέχρι το (5), όπου στο (5) καταγράφεται η απόλυτα θετική αξιολόγηση για την ικανοποίηση των προτάσεων και αιτημάτων της ΑΔΕΔΥ από την κυβέρνηση και στο (0) καταγράφεται η απόλυτα αρνητική αξιολόγηση.

Από τα αποτελέσματα της παραπάνω διερεύνησης για την διακρίβωση του βαθμού ικανοποίησης της ΑΔΕΔΥ από τις κυβερνητικές πολιτικές σε κάθε κυβερνητική περίοδο και στα τέσσερα βασικά θεματικά πεδία που επιλέχθηκαν, διαπιστώσαμε συνοπτικά ότι:

Σε καμιά κυβερνητική περίοδο και σε κανένα θεματικό πεδίο δεν προκύπτει ανώτερος βαθμός αξιολόγησης (5), ότι σε δυο μόνο κυβερνητικές περιόδους (1974-1981 και 1983-1985) η θετική αξιολόγηση στην παραπάνω κλίμακα των κυβερνητικών πολιτικών από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ ήταν αρκετά υψηλή. Σε όλες τις άλλες περιόδους και σε όλα τα θεματικά πεδία, η αξιολόγηση στην παραπάνω κλίμακα των κυβερνητικών πολιτικών από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ κυμαίνεται από το 0 έως το 3.

Μπορούμε τέλος να διαπιστώσουμε ότι αναμφισβήτητα η κυβερνητική περίοδος με την χαμηλότερη θετική αξιολόγηση ικανοποίησης στην παραπάνω κλίμακα ήταν η περίοδο διακυβέρνησης από την ΝΔ 1990-1993.

Για μεγαλύτερη ακόμη τεκμηρίωση του κεντρικού συμπεράσματος της παρούσας διατριβής θα **κωδικοποιήσουμε** στην συνέχεια την **διαχρονική εξέλιξη των σημαντικότερων πεδίων αιτημάτων και προτάσεων της ΑΔΕΔΥ** όπως έχει προκύψει από την αναλυτική μελέτη που προηγήθηκε στα πλαίσια αυτής της διατριβής ανά κυβερνητική περίοδο.

Τα σημαντικότερα αιτήματα και προτάσεις που έχει προβάλει η ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο τα κατηγοριοποιήσαμε σε τέσσερα βασικά θεματικά πεδία:

Πρώτο πεδίο : Τα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης (ΔΔ) και τα θεσμικά ζητήματα της δημοσιουπαλληλίας.

Πρόκειται για την εξέλιξη των θεμάτων της δημόσιας διοίκησης και των θεσμικών θεμάτων που αφορούν την δημοσιοϋπαλληλία στην κάθε κυβερνητική περίοδο και ειδικότερα θέματα όπως :

- η λειτουργία της δημόσιας διοίκησης,
- ο βαθμός ανεξαρτησίας της από εκάστοτε κομματική- κυβερνητική εξουσία

και πιο συγκεκριμένα,

- το σύστημα των διορισμών και προσλήψεων στην δημόσια διοίκηση και οι διαδικασίες στελέχωσής της,
- ο Υπαλληλικός Κώδικας και το Βαθμολόγιο,
- τα θέματα εργασιακών σχέσεων στην δημόσια διοίκηση,
- θέματα αυτοδιοίκησης, ιδιωτικοποιήσεων ,
- θέματα παιδείας, υγείας, θέμα «Πόθεν Έσχες» κ.α .

Δεύτερο Πεδίο: Η εισοδηματική πολιτική για δημοσιοϋπαλληλία

Πρόκειται για την εξέλιξη των θεμάτων που σχετίζονται με την εξέλιξη μισθών και αμοιβών, το φορολογικό, τις επιδοματικές κυβερνητικές πολιτικές, την χορήγηση Β.Α.Ε (Βαρέα Ανθυγιεινά και επικίνδυνα) στο δημόσιο κ.α.

Τρίτο Πεδίο : Το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων

Και

Τέταρτο Πεδίο: το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Πρόκειται για την εξέλιξη των θεμάτων που σχετίζονται με την θεσμική δυνατότητα ή μη πραγματοποίησης συλλογικών διαπραγματεύσεων και υπογραφής συλλογικών συμβάσεων εργασίας μεταξύ ΑΔΕΔΥ- κυβέρνησης, για την εξέλιξη των πολιτικών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων και τέλος

για μια συνολική εκτίμηση για το επίπεδο των σχέσεων μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και της κυβέρνησης την εξεταζόμενη περίοδο.

Τα παραπάνω τέσσερα θεματικά πεδία που έχουμε επιλέξει να μελετήσουμε κρίνουμε ότι καλύπτουν επαρκώς την κλίμακα των βασικών αιτημάτων, διεκδικήσεων και προτάσεων που έχει προτάξει η ΑΔΕΔΥ κατά την μεταπολιτευτική εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009.

Επιχειρούμε να εξετάσουμε τον βαθμό διαχρονικής εξέλιξης των σημαντικότερων αιτημάτων, προτάσεων και στόχων της ΑΔΕΔΥ στα τέσσερα αυτά βασικά θεματικά πεδία ως ακολούθως:

Το πρώτο πεδίο: αφορά στα θεσμικά ζητήματα δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας.

Η ΑΔΕΔΥ στα συνέδρια¹⁹⁵² που έχει πραγματοποιήσει κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο 1974-2009, εντοπίζει και καταγράφει μια σειρά από σοβαρά προβλήματα στην διάρθρωση και λειτουργία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, καταθέτοντας διαρκώς και πλαίσιο προτάσεων για την αντιμετώπισή τους.

Οι σημαντικότερες διαχρονικά θέσεις - προτάσεις της ΑΔΕΔΥ, όπως αυτές έχουν καταγραφεί στα συνέδριά της είναι :

- Η ανάγκη για λειτουργική ανεξαρτησία της δημόσιας διοίκησης από την εκτελεστική εξουσία και την εκάστοτε κυβέρνηση,
- Η ανάγκη για αξιόπιστο- αντικειμενικό σύστημα επιλογής προσωπικού και προσλήψεων,
- Η ανάγκη για αντικειμενικοποίηση των υπηρεσιακών μεταβολών και για δημιουργία «ανεξάρτητων» Υπηρεσιακών Συμβουλίων, μέσα από έναν σύγχρονο Υπαλληλικό Κώδικα νέων δημοκρατικών δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων των δημοσίων υπαλλήλων, με κατοχύρωση της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας, της διαφάνειας στη δημόσια διοίκηση και της αξιοκρατικής στελέχωσης των Υπηρεσιών,

¹⁹⁵² Τα συνέδρια αυτά της ΑΔΕΔΥ ξεκινούν από το 23^ο (1975) ως πρώτο συνέδριο της οργάνωσης την μεταπολιτευτική περίοδο μέχρι και το 33^ο (2007) ως τελευταίο της περιόδου .

- Η ανάγκη για ύπαρξη στο δημόσιο ενιαίας μόνιμης σχέσης εργασίας και κατάργηση των νόμων που επιτρέπουν την πρόσληψη “έκτακτου” προσωπικού και θεσπίζουν και προωθούν την μερική και ελαστική απασχόληση,
- Η ανάγκη για συνεχή και επαρκή επιμόρφωση –κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων και για διάθεση των απαραίτητων δαπανών ώστε να καθίσταται αυτό εφικτό και τέλος,
- Η ανάγκη για καθιέρωση κοινωνικού ελέγχου στις δημόσιες υπηρεσίες με προγραμματισμό λειτουργίας και δράσεων των δημόσιων υπηρεσιών μέσω διαδικασιών και συστήματος δημοκρατικού προγραμματισμού .

Οι όποιες αλλαγές αποφασίζονται για την δημόσια διοίκηση να εφαρμόζονται μακροπρόθεσμα και να απεμπλέκονται από τις σκοπιμότητες της συγκυρίας.

Συνολικός απολογισμός για το πρώτο πεδίο:

Στο πεδίο αυτό ελάχιστα βήματα έχουν γίνει, όπως και η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει που να ικανοποιούν τις παραπάνω θέσεις - προτάσεις της.

Οι περισσότερες από αυτές παραμένουν πάγιες και ανικανοποίητες .

Ειδικότερα:

Στο ζήτημα της θέσπισης αξιοκρατικού συστήματος επιλογής προσωπικού και προσλήψεων στην Δ.Δ.

Στον τομέα αυτό έχουν πραγματοποιηθεί στην εξεταζόμενη περίοδο κάποιες νομοθετικές παρεμβάσεις και ρυθμίσεις¹⁹⁵³ .

Ταυτόχρονα όμως, όλες οι κυβερνήσεις αυτής της εξεταζόμενης περιόδου είχαν πολιτική βούληση για την πραγματοποίηση κομματικά ελεγχόμενων προσλήψεων στους κρατικούς μηχανισμούς και για τον σκοπό αυτό χρησιμοποίησαν τόσο τυπικές όσο και άτυπες, ανεπίσημες, πελατειακές πρακτικές.

Οι στόχοι που θα εξυπηρετούσαν οι κομματικές αυτές προσλήψεις ήταν πολλαπλοί¹⁹⁵⁴, κυρίως όμως ήταν ο προσπορισμός εκλογικής πελατείας και ο διαρκής έλεγχος της δημόσιας διοίκησης και την δημοσιοϋπαλληλίας.

¹⁹⁵³ Οι ν. .1320/ 1983, 1735/ 1987, 1943/ 1991 και ο ν. .2190/ 94 με την δημιουργία του ΑΣΕΠ

¹⁹⁵⁴ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.75 και αναλυτικά στις κυβερνητικές περιόδους.

Από τις νομοθετικές λοιπόν παρεμβάσεις και ρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο απουσίαζε η πολιτική βούληση για την δημιουργία και υποστήριξη στην συνέχεια ενός αξιόπιστου αντικειμενικού συστήματος επιλογής προσωπικού για την δημόσια διοίκηση που να αντιμετωπίζει ριζικά το θέμα των πελατειακών - κομματικών προσλήψεων, που ειδικά στις προεκλογικές περιόδους, λαμβάνει μαζικές διατάσεις.

Η πιο αξιόπιστη νομοθετική προσπάθεια μέχρι τέλος της εξεταζόμενης περιόδου υπήρξε ο ν.2190/ 94, με την δημιουργία του ΑΣΕΠ.

Όμως και στον νόμο αυτό από την ψήφισή του αλλά κυρίως από μετέπειτα κυβερνητικές παρεμβάσεις¹⁹⁵⁵ αλλοιώθηκε σημαντικά ο χαρακτήρας του, μειώθηκαν οι δυνατότητές του να ασκεί πλήρη έλεγχο στις προσλήψεις στην δημόσια διοίκηση¹⁹⁵⁶ και δεν είχε εξ αρχής δυνατότητα να λαμβάνει μέρος στον προγραμματισμό των προσλήψεων.

Πριν από τον ν.2190/ 1994 φιλοδοξίες να θεσπίσει αντικειμενικά μετρήσιμα κριτήρια για προσλήψεις είχε ο ν.1320/ 1983, όμως η υπερβολική βαρύτητα που απέδιδε στα κοινωνικά κριτήρια σε βάρος των ατομικών προσόντων των υποψηφίων επέφερε, κατά την εφαρμογή του, σημαντικές αρνητικές συνέπειες στον τρόπο αποτελεσματικής συγκρότησης και λειτουργίας της ελληνικής δημόσιας διοίκησης.

Κατά συνέπεια οι πάγια προβαλλόμενες θέσεις της ΑΔΕΔΥ για αξιόπιστο-αντικειμενικό σύστημα επιλογής προσωπικού και προσλήψεων, παρότι ικανοποιήθηκαν με την ψήφιση του ν.2190/ 1994, .

Στις θέσεις- προτάσεις της ΑΔΕΔΥ για, αντικειμενικοποίηση των υπηρεσιακών μεταβολών και την δημιουργία «ανεξάρτητων» Υπηρεσιακών Συμβουλίων και έναν σύγχρονο Υπαλληλικό Κώδικα, νέων δημοκρατικών δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων των δημοσίων υπαλλήλων, με κατοχύρωση της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας, της διαφάνειας στη δημόσια διοίκηση και της αξιοκρατικής στελέχωσης των Υπηρεσιών.

Σαν απολογισμό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι οι Υπαλληλικοί Κώδικες , τα Βαθμολόγια και οι ρυθμίσεις για τα Υπηρεσιακά Συμβούλια που νομοθέτησαν κατά

¹⁹⁵⁵ Αναλυτικά για το θέμα στην «κυβερνητική περίοδο 1993-2004»

¹⁹⁵⁶ Αναλυτικά στο «Κυβερνητική Περίοδο 1993-2004»

την διάρκεια αυτής της περιόδου (όπως ΠΔ. 611/ 77, οι Νόμοι 1586/ 86, 1892/ 90, 2085/ 92, 2190/ 94, 2247/ 94, 2683/99, 3528/ 2006) έχουν περιλάβει επιμέρους ρυθμίσεις με τις οποίες συμφώνησε η ΑΔΕΔΥ¹⁹⁵⁷ αλλά αφενός η γενική φιλοσοφία τους και αφετέρου οι περισσότερες επιμέρους ρυθμίσεις τους, κατά κύριο λόγο δεν εναρμονίζονταν με τις θέσεις και προτάσεις της οργάνωσης.

Επίσης σύμφωνα με την ΑΔΕΔΥ, οι κυβερνητικές αυτές νομοθετικές ρυθμίσεις, δεν προέκυψαν ως αποτέλεσμα επαρκούς και ουσιαστικού διαλόγου και συνεργασίας των κυβερνήσεων με την ΑΔΕΔΥ αλλά ως αποτέλεσμα μονομερών κυβερνητικών αποφάσεων.

Στο θέμα της ανάγκης για λειτουργική ανεξαρτησία της δημόσιας διοίκησης από την εκάστοτε κυβέρνηση και το κυβερνών κόμμα.

Απολογιστικά σε ότι αφορά την σχέση εξάρτησης της δημόσιας διοίκησης από την εκάστοτε κυβέρνηση και το κυβερνών κόμμα, παρατηρούμε ότι δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να θεωρηθεί ¹⁹⁵⁸ ότι έχει υπάρξει ουσιαστική αλλαγή στη σχέση αυτή κατά την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 παρά τις κατά καιρούς αντίστοιχες εξαγγελίες και των δυο πολιτικών κομμάτων εξουσίας (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ) όταν αυτά βρίσκονται στην αντιπολίτευση και παρά την ψήφιση από τις κυβερνήσεις της εξεταζόμενης περιόδου δεκάδων νομοθετημάτων, μέσω των οποίων πραγματοποιούνταν διοικητικές «μεταρρυθμίσεις» .

Με κριτήριο τον υψηλό βαθμό αυτονομίας, ανεξαρτησίας και ουδετερότητας της δημόσιας διοίκησης από την εκτελεστική εξουσία και το κυβερνών κόμμα, οι επιδόσεις που έχουν σημειωθεί από την έναρξη της μεταπολίτευσης το 1974 και μέχρι τέλος της εξεταζόμενης περιόδου το 2009, μπορεί να χαρακτηριστεί εξαιρετικά χαμηλές έως μηδαμινές.¹⁹⁵⁹

Οι όποιες θετικές παρεμβάσεις και αλλαγές έχουν επιχειρηθεί στον τομέα της ενίσχυσης και κατοχύρωσης της αυτονομίας, ανεξαρτησίας και ουδετερότητας της δημόσιας διοίκησης από την εκτελεστική εξουσία και το κυβερνών κόμμα, έχουν

¹⁹⁵⁷ Κυρίως ο Κώδικας 1586/ 86

¹⁹⁵⁸ Δ. Σωτηρόπουλος (1996, 2001, 2007), Π.Μαίστρος, (2009), Μ.Σαματάς (2000) και αναλυτικά σε κάθε κυβερνητική περίοδο

¹⁹⁵⁹ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.124 και Δ. Σωτηρόπουλος (2007), σ.134-145

εξαντληθεί σε επιφανειακά και δευτερεύοντα στοιχεία αυτής της εξάρτησης χωρίς να αγγίζουν και να μεταβάλλουν τις βαθιές δομές του.

Πρόκειται για αλλαγές που εξαντλούνται ... «εντός του διοικητικού φαινομένου (within type)»¹⁹⁶⁰ και αφορούν στα συμπτώματα μάλλον παρά τα αίτια της λειτουργίας του, για αλλαγές που σημειώνονται στη “μικροκλίμακα” ή στη “μεσοκλίμακα” του συστήματος.¹⁹⁶¹

Πρέπει να σημειώσουμε ότι στην περίοδο 1974-2009 πραγματοποιήθηκαν πολλές κυβερνητικές παρεμβάσεις που ονομάστηκαν διοικητικές «μεταρρυθμίσεις», πλην όμως είναι πολύ σπάνιες έως ανύπαρκτες, οι περιπτώσεις που επιχειρήθηκαν αλλαγές διαρθρωτικού χαρακτήρα οι οποίες θα μπορούσαν να μεταβάλουν τα ουσιαστικά στοιχεία των σχέσεων της δημόσιας διοίκησης με την εκτελεστική εξουσία και το κυβερνών κόμμα¹⁹⁶².

Η ΑΔΕΔΥ σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο προβάλλει σταθερά την θέση ότι ο τερματισμός των πελατειακών, διαμεσολαβητικών σχέσεων, της κομματικής και εξουσιαστικής λαφυραγώγησης της δημόσιας διοίκησης, είναι η ανοικτή πρόκληση προς όλους και πρώτα προς την κυβέρνηση¹⁹⁶³.

Η ΑΔΕΔΥ χαρακτηριστικά διαπιστώνει¹⁹⁶⁴ ότι ... «Το θέμα των κομματικοπελατειακών σχέσεων στο Δημόσιο αποτελούσε και αποτελεί ένα από τα βασικότερα προβλήματα της Δημόσιας Διοίκησης της χώρας μας με σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών, στους εργαζόμενους στο Δημόσιο και τον πολίτη. Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. διαχρονικά και με συνέπεια προωθούσε και προωθεί όλες εκείνες τις θεσμικές παρεμβάσεις που θα συνέβαλαν στην αλλαγή του θεσμικού πλαισίου, στη λειτουργική ανεξαρτησία της Δημόσιας Διοίκησης και στην αξιοκρατία. Δυστυχώς παρά τα όποια βήματα έχουν γίνει διαχρονικά προς αυτή την κατεύθυνση ακυρώνονται σε μεγάλο βαθμό από τις κυβερνητικές παρεμβάσεις που γίνονται πιο έντονες σε περιόδους κυβερνητικών αλλαγών... Το βαθμολογικό σύστημα που προωθείται αποτελεί επαναφορά του

¹⁹⁶⁰ Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.125

¹⁹⁶¹ ό.π., σ.124-125

¹⁹⁶² Δ.Μακρυδημήτρης, (1999), σ.126

¹⁹⁶³ Υπαλληλική/ ΑΔΕΔΥ, φ. 193, Νοέμ.-Δεκ. 2010, σ. 18

¹⁹⁶⁴ ΑΔΕΔΥ, Δελτίο τύπου, Αθήνα, 9-3- 2006, αριθμ. Πρωτ. 122.

προηγούμενου βαθμολογικού συστήματος που η σημερινή Κυβέρνηση κατήργησε. Το συνδικαλιστικό κίνημα έχει τονίσει επανειλημμένα ότι το όποιο βαθμολογικό σύστημα επιλέγεται, έχει περιορισμένη αξία, εάν δεν υπάρχουν αντικειμενικά και αξιοκρατικά κριτήρια, αμερόληπτα Υπηρεσιακά Συμβούλια κλπ. Οι όποιες αλλαγές γίνονται στο βαθμολογικό σύστημα και ιδιαίτερα στα κριτήρια κινδυνεύουν να μην έχουν καμιά αξία αφού παραπέμπονται για εφαρμογή στο αόριστο μέλλον. Η άμεση εφαρμογή του νέου συστήματος και η επανάκριση όλων των στελεχών του δημοσίου από μηδενική βάση και με βάση το περιεχόμενο του νέου συστήματος, αποτελεί βασική θέση του συνδικαλιστικού κινήματος και κρίσιμο θέμα για την αξιοπιστία και τις προθέσεις της Κυβέρνησης. Η μη αποδοχή της παραπάνω θέσης θα αποκαλύψει απλά ότι στόχος των κυβερνώντων δεν είναι ένα αξιοκρατικό σύστημα αλλά η έκφραση ευχών για αξιοκρατία στο μέλλον, έργο που δυστυχώς έχουμε δει».

Επίσης δεν έχουν επιχειρηθεί ουσιαστικές αλλαγές προς την κατεύθυνση υλοποίησης των θέσεων – προτάσεων της ΑΔΕΔΥ για καθιέρωση κοινωνικού ελέγχου στις δημόσιες υπηρεσίες με προγραμματισμό λειτουργίας και δράσεων των δημόσιων υπηρεσιών μέσω διαδικασιών και συστήματος δημοκρατικού προγραμματισμού.

Τον ίδιο αρνητικό απολογισμό πρέπει να καταθέσουμε και για την αποδοχή από τις κυβερνήσεις της περιόδου της θέσης - πρότασης της οργάνωσης οι όποιες αλλαγές αποφασίζονται για την δημόσια διοίκηση, να εφαρμόζονται μακροπρόθεσμα και να απεμπλέκονται από τις σκοπιμότητες της συγκυρίας.

Σχετικά με την θέση – πρόταση της ΑΔΕΔΥ για ύπαρξη στο δημόσιο ενιαίας μόνιμης σχέσης εργασίας και κατάργηση των νόμων για μερική και ελαστική απασχόληση.

Στην τελευταία κυβερνητική περίοδο της εξεταζόμενης περιόδου (2007-2009) η ΑΔΕΔΥ διαπιστώνει¹⁹⁶⁵ όχι μόνο ότι δεν έχουν ικανοποιηθεί οι παραπάνω προτάσεις της αλλά ότι υπάρχει και σαφή επιδείνωση της υφιστάμενης κατάστασης με :

¹⁹⁶⁵ Υπαλληλική/ ΑΔΕΔΥ, φ. 193, Νοέμ.-Δεκ. 2010, σ.24-25

- Τις κυβερνητικές προθέσεις την περίοδο αυτή για συνταγματική άρση της μονιμότητας στο δημόσιο
- Την μετατροπή σε περιπτώσεις ιδιωτικοποιήσεων και μετοχοποίησης οργανισμών της σχέσης εργασίας Δημοσίου Δικαίου σε Ιδιωτικού Δικαίου
- Την ύπαρξη στο δημόσιο εκτεταμένης ανασφάλιστης και κακοπληρωμένης εργασίας stage.

Στην ελληνική δημόσια διοίκηση, εκτός των μόνιμων υπαλλήλων που καλύπτουν μόνιμες οργανικές θέσεις, εργάζονται¹⁹⁶⁶, για την κάλυψη “έκτακτων και παροδικών αναγκών”, δεκάδες χιλιάδες υπάλληλοι, που προσλαμβάνονται με συμβάσεις και επιλέγονται κατά κανόνα με κομματικο- πελατειακά κριτήρια. Με την συμπλήρωση κάποιου αναγκαίου χρονικού διαστήματος απασχόλησης, οι εργαζόμενοι αυτοί, μεμονωμένα ή ομαδικά, διεκδικούν την μονιμοποίησή τους στο δημόσιο. Ο στόχος τους αυτός στις περισσότερες περιπτώσεις επιτυγχάνεται, είτε μέσω κυβερνητικών, πελατειακού χαρακτήρα, νομοθετικών πρωτοβουλιών και ρυθμίσεων, είτε μέσω δικαστικών αποφάσεων - καθώς στις περισσότερες των περιπτώσεων είχαν καλύψει το απαιτούμενο από τον νόμο χρονικό διάστημα απασχόλησης και συνήθως κάλυπταν και πάγιες, διαρκείς ανάγκες των υπηρεσιακών μονάδων στις οποίες απασχολούνταν.

Αυτή την κατάσταση την συντηρούν με επιμονή οι κυβερνήσεις σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο προβάλλοντας διάφορες δικαιολογίες και την αξιοποιούν για να προσλαμβάνουν στον δημόσιο τομέα τα “δικά τους παιδιά” και τους “ημετέρους”.

Σχετικά με το ζήτημα της επιμόρφωσης των δημοσίων υπαλλήλων.

Στο ζήτημα αυτό μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι έχουν σε κάποιο ικανό βαθμό υλοποιηθεί προτάσεις και σχετικά αιτήματα της ΑΔΕΔΥ. Για την επαγγελματική εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων, τόσο πριν την ανάληψη των καθηκόντων τους όσο και στην διάρκεια της υπηρεσίας τους, ιδρύθηκε το 1983, στα πρότυπα της γαλλικής ΕΝΑ, η Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης – (ΕΣΔΔ) στο πλαίσιο ενός εκπαιδευτικού κέντρου (Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης – ΕΚΔΔ). Η ΕΣΔΔ άρχισε την λειτουργία της δυο χρόνια μετά την ίδρυσή της.

¹⁹⁶⁶ Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ. 142-143 και κυβερνητικές περιόδους

Επίσης έχει υπάρξει συλλογική συμφωνία, που αποτελεί και την μοναδική την εξεταζόμενη περίοδο, μεταξύ κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ το Νοέμβριο του 2004, βάση της οποίας δημιουργήθηκαν 13 επιμορφωτικά κέντρα σε όλη την Ελλάδα (ένα για κάθε Περιφέρεια) όπου με ευθύνη του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης επιμορφώνονται οι δημόσιοι υπάλληλοι.

Στο εσωτερικό όμως της δημόσιας διοίκησης οι απόφοιτοι της ΕΣΔΔ έχουν ελάχιστα αξιοποιηθεί.

Σχετικά με το αίτημα για επαρκή χρηματοδότηση των τομέων παιδείας, υγείας, πολιτισμού.

Απολογιστικά πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η ΑΔΕΔΥ σε καμιά χρονική περίοδο δεν διαπίστωσε ικανοποιητική χρηματοδότηση αυτών των τομέων, παρά τις μικρές διακυμάνσεις που υπάρχουν στα κονδύλια που διατίθενται για τους αυτούς τομείς και το αίτημα αυτό παραμένει πάγιο και ανικανοποίητο.

Το δεύτερο πεδίο: αφορά την κυβερνητική εισοδηματική – μισθολογική πολιτική για την δημοσιοϋπαλληλία.

Πρόκειται για την εξέλιξη των θεμάτων που σχετίζονται με αμοιβές και μισθούς, με το φορολογικό, τις επιδοματικές κυβερνητικές πολιτικές, την χορήγηση Β.Α.Ε (Βαρέα Ανθυγιεινά και επικίνδυνα) στο δημόσιο κ.α.

Η ΑΔΕΔΥ σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο έχει σταθερά προβάλει την ανάγκη θεσμοθέτησης ενός νέου και πραγματικά Ενιαίου Μισθολογίου που θα συνδυάζει, στη βάση αρχών και δικαιοσύνης, την μισθολογική ενίσχυση με βάση το βαθμό ευθύνης, το βαθμό γνώσεων, το επίπεδο συνθηκών εργασίας και την ικανοποίηση του πραγματικού κόστους ζωής και διαβίωσης.

Σαν απολογισμό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι τα αιτήματα αυτά παρέμειναν ανικανοποίητα καθώς τα Μισθολόγια που νομοθετήθηκαν κατά την περίοδο αυτή (ΠΔ. 754/ 77, Νόμοι 1041/ 80, 1160/ 81, 1505/ 84, 1810/ 88, 2470/ 97, 3205/ 03) δεν επεδίωξαν να θέσουν ενιαίους κανόνες και κριτήρια αμοιβών στα πλαίσια της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και δεν ικανοποιούσαν τις

απαιτήσεις και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ, παρά την αναγνώριση από την ΑΔΕΔΥ σε κάποια από αυτά τα νομοθετήματα και θετικών επιμέρους διατάξεων.

Επίσης η ΑΔΕΔΥ έχει προβάλει την ανάγκη εναρμονισμού των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων με Δ.Τ.Κ και πληθωρισμό.

Σαν απολογισμό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι με βάση τα στοιχεία που έχει δώσει η ίδια η ΑΔΕΔΥ, έχει πραγματοποιηθεί υπέρβαση του Δ.Τ.Κ μόνο σε ελάχιστα έτη (1978, 1982, 1983, 1997, 2004) ενώ για όλα τα υπόλοιπα έτη της εξεταζόμενης περιόδου 1974-2009 παρατηρείται μικρή ή μεγάλη απόκλιση σε βάρος των δημοσίων υπαλλήλων¹⁹⁶⁷.

Ακόμη και μετά την ψήφιση του νόμου για την δυνατότητα συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ (το 1999), οι αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων δεν παρουσίασαν βελτίωση, αλλά αντίθετα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΔΕΔΥ, σε ορισμένα έτη, παρουσίασαν ουσιαστική μείωση, σαν αποτέλεσμα και της συσσώρευσης των διαρκών κυβερνητικών πολιτικών λιτότητας από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά.

Η ΑΔΕΔΥ εμφανίζεται αντίθετη στην πάγια και διαχρονική κυβερνητική πρακτική για χορήγηση πληθώρας επιδομάτων σε διάφορους επιμέρους κλάδους της δημόσιας διοίκησης, με κριτήρια αδιαφανή και κομματικο-πελατειακά .

Σε γενικές γραμμές το κάθε υπουργείο ασκεί την δική του επιδοματική πολιτική, με αποτέλεσμα, πέρα από τον βασικό μισθό και κάποια κοινά δημοσιοϋπαλληλικά επιδόματα (όπως π.χ το οικογενειακό επίδομα, το χρονοεπίδομα, το επίδομα θέσης ευθύνης, το επίδομα σπουδών κ.α), το ύψος των αμοιβών μεταξύ των δημοσίων υπαλλήλων να διαφέρει σημαντικά, ανά υπουργείο αλλά ακόμη και μεταξύ υπαλλήλων που έχουν το ίδιο επίπεδο εκπαίδευσης και τα ίδια έτη υπηρεσίας.

Τις κυβερνητικές αυτές πρακτικές η ΑΔΕΔΥ τις έχει χαρακτηρίσει στα συνέδριά της ως άναρχες κλαδικές επιδοματικές πολιτικές και θεωρεί ότι επιφέρουν πολύ αρνητικές συνέπειες, τόσο στην αποτελεσματική λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, όσο και στην εσωτερική λειτουργία του συνδικαλιστικού πεδίου. Οι

¹⁹⁶⁷ Βλέπε αναλυτικά σε κάθε κυβερνητική περίοδο

κυβερνητικές αυτές πρακτικές, εκτός των άλλων αρνητικών αποτελεσμάτων τους, οδηγούν τους δημοσίους υπαλλήλους να λαμβάνουν ως συντάξιμες αποδοχές μικρό μέρος μόνο των εν ενεργεία αποδοχών τους.

Οι κυβερνητικές αυτές πρακτικές εφαρμόστηκαν σε όλες τις κυβερνητικές περιόδους στην εξεταζόμενη από την εργασία περίοδο 1974-2009, με επιμέρους διακυμάνσεις ανά περίοδο.

Εναρμονισμός των μισθών των ελλήνων δημοσίων υπαλλήλων με τους μισθούς των ευρωπαίων δημοσίων υπαλλήλων και σύγκλιση με μισθούς σε Ε.Ε¹⁹⁶⁸ καθώς το ελληνικό μισθολόγιο είναι ένα από τα χαμηλότερα μισθολόγια στην ευρωζώνη.

Σαν απολογισμό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι το αίτημα αυτό παρέμεινε ανικανοποίητο.

Τα πάγια αιτήματα και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ την εξεταζόμενη περίοδο για **το φορολογικό σύστημα** στόχευαν στην αλλαγή της βασικής φιλοσοφίας του ελληνικού φορολογικού συστήματος, οι πόροι του οποίου προέρχονται κατά κύριο λόγο από τους μισθωτούς και συνταξιούχους .

Η συμμετοχή των μισθωτών στο συνολικό δηλωθέν εισόδημα στη φορολογική κλίμακα το 1975 ήταν στο 25,8% το 1985 είχε ανέλθει στο 48,2%¹⁹⁶⁹. Επίσης ενώ το 1998 η συμμετοχή των μισθωτών υπηρεσιών στο συνολικό δηλωθέν εισόδημα ήταν λίγο πάνω από τα δύο τρίτα, το 2008 έφτασε τα τρία τέταρτα¹⁹⁷⁰.

Η ΑΔΕΔΥ διατύπωνε όλη την εξεταζόμενη περίοδο θέσεις και προτάσεις που είχαν ως στόχο την εξασφάλιση της δίκαιης κατανομής του Εθνικού εισοδήματος και των φορολογικών βαρών, την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, την αύξηση της φορολογίας στα υψηλά εισοδήματα κ.α

Επίσης βασικό αίτημα της ΑΔΕΔΥ αποτελούσε η ανατροπή της αναλογίας έμμεσων και άμεσων φόρων υπέρ των άμεσων.

¹⁹⁶⁸ Το αίτημα αυτό προβλήθηκε ιδιαίτερα από την αρχή της δεκαετίας του 2000 μετά και την καθιέρωση του ευρώ που καθιστούσε εφικτές τις ακριβείς συγκρίσεις μεταξύ των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων στις χώρες της Ε.Ε.

¹⁹⁶⁹ Σακελλαρόπουλος Σ. (2001). Παράρτημα Πινάκων- Πίνακας 1.σ.513

¹⁹⁷⁰ Μ. Γ. Δρεττάκη , «1997-2007: Από μισθωτές υπηρεσίες η μεγαλύτερη αύξηση δηλωθέντος εισοδήματος», Η ΑΥΓΗ, 14/02/2010

Σαν απολογισμό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι τα παραπάνω αιτήματα και προτάσεις της ΑΔΕΔΥ στην εξεταζόμενη περίοδο παρέμειναν κατά βάση ανικανοποίητα, παρά την ύπαρξη πολλών νομοθετημάτων φορολογικών «μεταρρυθμίσεων»¹⁹⁷¹.

Το τρίτο πεδίο: Αφορά το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων.

Στα πλαίσια της εξεταζόμενης περιόδου, μεγάλης κλίμακας ασφαλιστική «μεταρρύθμιση» πραγματοποιήθηκε:

-Κατά την κυβερνητική περίοδο 1990-1993 από την κυβέρνηση της ΝΔ (με τους ν.1902/ 1990 και ν.2084/1992).

Η ΑΔΕΔΥ εκτιμά ότι οι «αντι- ασφαλιστικοί» αυτοί νόμοι, όπως τους χαρακτηρίζει, της περιόδου 1990-1993, αποδόμησαν το δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, διαμορφώνοντας όρους μετατόπισης της ευθύνης και υποχρέωσης από το κράτος στον πολίτη.

Η ΑΔΕΔΥ θεωρεί ότι κατά την κυβερνητική αυτή περίοδο υπήρξε δραματική αλλαγή όρων και προϋποθέσεων για την κύρια και επικουρική σύνταξη στο ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό καθεστώς των Δημοσίων Υπαλλήλων, με αύξηση ορίων ηλικίας, κατάργηση 35ετίας και των 35/35 που επιφέρει μείωση των συντάξεων, φαλκίδευση των επικουρικών συντάξεων, αποδυνάμωση τελικά του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος προς όφελος των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιριών.

-Το 2002 όταν η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ ψήφισε τον ν. 3029/ 2002.

Η ΑΔΕΔΥ διαφώνησε με τις βασικές ρυθμίσεις αυτού του νομοσχεδίου. Το 2001 είχαν προηγηθεί κυβερνητικές προτάσεις για ριζικές αλλαγές στο ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό σύστημα οι οποίες, μετά από πάνδημες αντιδράσεις, αποσύρθηκαν.

-Το 2008 όπου η κυβέρνηση της ΝΔ ψήφισε νόμο (ν.3655/ 2008) που προέβλεπε ευρείας κλίμακας οργανωτικές ενοποιήσεις των ασφαλιστικών ταμείων.

Και το νομοσχέδιο αυτό συνάντησε τις σφοδρές αντιδράσεις της ΑΔΕΔΥ και των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

¹⁹⁷¹ Αναλυτικά ανά κυβερνητική περίοδο

Η ΑΔΕΔΥ επίσης επισημαίνει ότι το ασφαλιστικό των δημοσίων υπαλλήλων υφίσταται από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και μετά τις επιπτώσεις από την πολιτική παγώματος των προσλήψεων αλλά και την πολιτική συρρίκνωσης των δημοσίων υπηρεσιών μέσα από τις ιδιωτικοποιήσεις.

Επίσης η ΑΔΕΔΥ επισημαίνει ότι για τα προβλήματα του ασφαλιστικού συστήματος υπάρχουν τεράστιες διαχρονικές κυβερνητικές ευθύνες που αφορούν,

τον τρόπο διοίκησης των ασφαλιστικών οργανισμών, τον τρόπο αξιοποίησης των αποθεματικών και της ακίνητης περιουσίας των ταμείων και τις σημαντικές αδυναμίες και καθυστερήσεις στον οργανωτικό και λειτουργικό εκσυγχρονισμό του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Σαν απολογισμό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι το νομοθετικό πλαίσιο της περιόδου 1990-1993 για το ασφαλιστικό, παρά το αίτημα της ΑΔΕΔΥ για κατάργησή του και παρά τις υποσχέσεις που είχε δώσει το ΠΑΣΟΚ ως αντιπολίτευση εκείνη την περίοδο, παρέμεινε σε ισχύ, ενώ προστέθηκαν στη συνέχεια και δυο ακόμη «ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις», το 2002 (από την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ με τον νόμο 3029/ 2002) και το 2008 (από την κυβέρνηση της ΝΔ) οι οποίες συνάντησαν και αυτές την αντίθεση της ΑΔΕΔΥ.

Μια πολύ μεγάλη συνδικαλιστική επιτυχία της ΑΔΕΔΥ (από κοινού με τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές οργανώσεις) αποτέλεσε η απόσυρση των κυβερνητικών προτάσεων «Γιαννίτση» το 2001 για το ασφαλιστικό- συνταξιοδοτικό.

Η επιτυχία αυτή, δεν στάθηκε ικανή στη συνέχεια ούτε να τροποποιήσει το αρνητικό για τους δημοσίους υπαλλήλους υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο που είχε διαμορφωθεί την περίοδο 1990-1993, ούτε κατόρθωσε να εμποδίσει τα επόμενα χρόνια την ψήφιση νέων δυσμενών για τους δημοσίους υπαλλήλους ρυθμίσεων (το 2002 και το 2008) .

Το τέταρτο πεδίο: εξετάζει την θέσπιση δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων και την σύναψη ή μη συμβάσεων εργασίας μεταξύ ΑΔΕΔΥ-κυβέρνησης, το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και των κυβερνήσεων την εξεταζόμενη περίοδο.

Επίσης πρόκειται για την εξέλιξη των πολιτικών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των δημοσίων υπαλλήλων, για τις κυβερνητικές παρεμβάσεις στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Από τις απαρχές της μεταπολίτευσης (1974) οι κυβερνήσεις ρύθμιζαν με μονομερή τρόπο όλα τα θέματα που αφορούσαν την Δημόσια Διοίκηση και την δημοσιουπαλληλία (εργασιακά, μισθολογικά, συνδικαλιστικά), με μια σχέση «εξουσίας- υποταγής», σε αντανάκλαση των αντιλήψεων του γερμανικού θετικισμού του 19ου αιώνα¹⁹⁷², χωρίς την ύπαρξη (μέχρι το 1999) της θεσμικής δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης και δημοσιούπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και χωρίς την δυνατότητα μεσολάβησης τρίτου σε αυτή την σχέση.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι αντιμετωπίζονται από το κράτος ως απλά αντικείμενα σχέσης “εξουσίας” και η απευθείας διαπραγμάτευση μεταξύ κράτους και δημοσίων υπαλλήλων και πολύ περισσότερο ή μεσολάβηση «τρίτου» σε αυτές, απορριπτόταν ως υπονομευτικές της ουδετερότητας και της ενότητας του κράτους¹⁹⁷³.

Το αίτημα για θέσπιση δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων και σύναψης συλλογικών συμβάσεων και για τον δημόσιο τομέα, αποτελούσε ένα πάγιο μεταπολιτευτικό αίτημα της ΑΔΕΔΥ, με την ελπίδα ότι η δυνατότητα αυτή θα επιφέρει πολύπλευρες θετικές επιπτώσεις σε όλο το πεδίο λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης.

Ειδικότερα, η ΑΔΕΔΥ προσδοκούσε ότι¹⁹⁷⁴ η εισαγωγή των Συλλογικών Διαπραγματεύσεων στο Δημόσιο, θα ήταν σε θέση να επιφέρει θετικές και ουσιαστικές αλλαγές στην όλη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, στην αλλαγή των αντιλήψεων, στην καλύτερη και πιο αποτελεσματική λειτουργία των Δημοσίων Υπηρεσιών και στην επίλυση των προβλημάτων των εργαζομένων. Προσδοκούσε ότι θα περιορίσει τις αυθαιρεσίες, την πολιτική του «αποφασίζομεν και διατάσσομεν» και τις μονομερείς κυβερνητικές παρεμβάσεις στο Δημόσιο, θα καταργήσει τα φαινόμενα τα οποία είναι τόσο συνηθισμένα στη Δημόσια Διοίκηση,

¹⁹⁷² Γ.Κατρούγκαλος, (2005), σ. 4-19

¹⁹⁷³ ό.π.

¹⁹⁷⁴ Αποφασεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ σ.57

που μέσα σε μια νύχτα και χωρίς κανένα διάλογο, αλλάζει το σύνολο των εργασιακών σχέσεων στο Δημόσιο - όπως έχει γίνει σε πολλές περιπτώσεις στην μεταπολιτευτική ιστορική διαδρομή. Θεωρούσε ακόμη ότι θα μπορούσε να περιορίσει τα φαινόμενα των συνεχών παρεμβάσεων στο χώρο της Δημόσιας Διοίκησης που αποτελούν κανόνα στην αλλαγή της κάθε φορά κυβέρνησης ακόμα και των Υπουργών, θα συμβάλει στον περιορισμό των κομματικών παρεμβάσεων και των πελατειακών σχέσεων στο Δημόσιο, αφού οι ρυθμίσεις οι οποίες θα συμφωνούνται μέσα από τις σχετικές διαδικασίες, θα εξασφαλίζουν αντικειμενικότητα και διαφάνεια. Τέλος, θεωρούσε ακόμη ότι θα μπορούσε να συμβάλλει στον περιορισμό της γραφειοκρατίας, της πολυνομίας, των αποσπασματικών και αντιφατικών ρυθμίσεων, που αποτελεί τον κανόνα για την δημόσια διοίκηση, θα συμβάλει στην όσο το δυνατόν καλύτερη και διαχρονική αντιμετώπιση πολλών θεμάτων η ύπαρξη διαδικασίας ουσιαστικού διαλόγου που θα προηγείται και η σε βάθος μελέτη όλων των θεμάτων και από τις δύο πλευρές (κυβέρνηση - συνδικαλιστικές οργανώσεις).

Σαν απολογισμό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η δυνατότητα διεξαγωγής συλλογικών διαπραγματεύσεων και υπογραφής συλλογικών συμβάσεων θεσπίστηκε 25 χρόνια μετά την έναρξη της μεταπολίτευσης, το έτος 1999 με τον ν. 2738/99, αφού είχε προηγηθεί η επικύρωση των 151 και 154 Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας (Δ.Σ.Ε) που κατοχύρωναν το δικαίωμα Συλλογικής Διαπραγμάτευσης και για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο.

Ο νόμος αυτός προβλέπει την δυνατότητα σύναψης δυο ειδών συμβατικών κειμένων. Τις «συλλογικές συμβάσεις» (μεταφορά στο δημόσιο της γνωστής συλλογικής σύμβασης εργασίας του ιδιωτικού τομέα) και τις «συλλογικές συμφωνίες» (δεσμευτική συμφωνία, που δεν παράγει όμως έννομα αποτελέσματα, για τα θέματα που δεν μπορούν να αποτελέσουν, για συνταγματικούς και νομικούς λόγους, αντικείμενο συλλογικής σύμβασης).

Η συνταγματική αναθεώρηση του 2001 κατοχύρωσε και συνταγματικά το θεσμό, με ρητή πρόβλεψη στο άρθρο 22 παρ.3. Η αναθεώρηση δεν έθιξε όμως το ανυπέρβλητο κώλυμα σύναψης συλλογικών συμβάσεων με μισθολογικό περιεχόμενο ενόψει της πρόβλεψης του άρθρου 80 παρ.1 ότι «μισθός, σύνταξη, χορηγία ή αμοιβή ούτε εγγράφεται στον προϋπολογισμό του κράτους ούτε

παρέχεται χωρίς οργανικό ή άλλο ειδικό νόμο» .Για την κατηγορία των θεμάτων αυτών μόνο αυτοδέσμευση του δημοσίου, μέσω συλλογικής συμφωνίας είναι δυνατή. Προφανής περίπτωση μη εφαρμόσιμης ρύθμισης είναι η προβλεπόμενη από τον νόμο «μεσολάβηση»¹⁹⁷⁵.

Πέραν των νομικών προβλημάτων και περιορισμών, η πρακτική εφαρμογή του θεσμού, υπήρξε απογοητευτική, αφού κατά την περίοδο 2000-2009 δεν επετεύχθη¹⁹⁷⁶ σε κανένα έτος γενική συμφωνία μεταξύ κυβέρνησης (Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης) και ΑΔΕΔΥ στα πλαίσια του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις στο Δημόσιο δεν προσέφεραν τα αναμενόμενα, από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ, αποτελέσματα και σαν θεσμός, στην πράξη παροπλίστηκε.

Την περίοδο 2000-2009 δεν υπήρξε σε καμιά περίπτωση κυβερνητική πρόθεση και διαθεσιμότητα για υπογραφή συλλογικής συμφωνίας με την ΑΔΕΔΥ αλλά ούτε και η ΑΔΕΔΥ κατόρθωσε να δημιουργήσει, μέσω κινηματικής ή άλλης μορφής πίεσης, σχετικούς όρους και προϋποθέσεις έτσι ώστε να αναγκάσει την κυβέρνηση να υπογράψει σύμβαση.

Η μη επίτευξη σύναψης προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ κυβέρνησης- ΑΔΕΔΥ την περίοδο 2000-2009 είχε σαν αποτελέσματα την εμπέδωση της αναποτελεσματικότητας της ΑΔΕΔΥ, τόσο μέσω της συνέχισης των πάγιων και διαχρονικών κυβερνητικών πρακτικών, της μονομερούς και χωρίς ουσιαστικό διάλογο επιβολής των κυβερνητικών αποφάσεων στην δημοσιοϋπαλληλία, όσο και την διατήρηση κατά συνέπεια των βασικότερων δημοσιοϋπαλληλικών αιτημάτων ως πάγια και ανικανοποίητα . Στα ζητήματα αμοιβών της δημοσιοϋπαλληλίας, παγιώθηκε μια κατάσταση διαρκούς λιτότητας και σε θεσμικό επίπεδο μια κατάσταση διαρκούς απώλειας δικαιωμάτων.

Σχετικά με την ικανοποίηση από τις κυβερνήσεις των συνδικαλιστικών αιτημάτων για το συνδικαλιστικό θεσμικό πλαίσιο.

¹⁹⁷⁵ Γ.Κατρούγκαλος, (2005), σ. 4-19

¹⁹⁷⁶ Εξάιρεση αποτελεί η περίπτωση μιας επιμέρους προγραμματικής συμφωνίας ΑΔΕΔΥ- κυβέρνησης (ΥΠΕΣ. ΔΔΑ- ΕΚΔΔΑ) για την εκπαίδευση- επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης ΙΝΕΠ το 2005.

Από την έναρξη της μεταπολίτευσης (1974) οι συνδικαλιστικές Οργανώσεις προέβαλαν μια σειρά από αιτήματα που αφορούσαν την καθιέρωση ενός σύγχρονου δημοκρατικού συνδικαλιστικού θεσμικού πλαισίου.

Κατά την περίοδο 1974-1981 οι κυβερνήσεις της ΝΔ δεν ανταποκρίθηκαν θετικά στα αιτήματα αυτά των συνδικαλιστικών οργανώσεων για δημοκρατική αναμόρφωση του θεσμικού νομικού πλαισίου, αντίθετα οι παρεμβάσεις τους στον τομέα αυτό, συνάντησαν την αντίθεση των συνδικαλιστικών οργανώσεων¹⁹⁷⁷.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το 1982 ψηφίζει τον ν.1264¹⁹⁷⁸ που αποτελεί ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο ρυθμίζει σταθερά από τότε μέχρι και το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου τους όρους λειτουργίας και τις διαδικασίες στο συνδικαλιστικό πεδίο.

Ο ν. 1264/1982 αποτέλεσε ένα επαρκές νομοθετικό πλαίσιο για την λειτουργία του ελληνικού συνδικαλισμού καθώς μέχρι και το τέλος της εξεταζόμενης περιόδου το 2009, δεν έχει επιχειρηθεί από καμιά κυβέρνηση σημαντική παρέμβαση μεγάλης κλίμακας που να αφορά το θεσμικό πλαίσιο του ελληνικού συνδικαλισμού και των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Το σημαντικότερο πρόβλημα όμως του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου για τον συνδικαλισμό είναι ότι οι όροι και οι κανόνες ίδρυσης και λειτουργίας των ελληνικών συνδικαλιστικών οργανώσεων προσδιορίζονται επακριβώς από το κράτος με σχετικούς νόμους και δεν αυτο-καθορίζονται με αποφάσεις και επιλογές των ίδιων των συνδικάτων.

Σχετικά με την θέσπιση πολιτικών δικαιωμάτων για τους δημοσίους υπαλλήλους:

Η θέσπιση πολιτικών δικαιωμάτων στους δημοσίους υπαλλήλους αποτέλεσε σημαντικό θεσμικό αίτημα της ΑΔΕΔΥ από την αρχή της μεταπολίτευσης (1974) και η διεκδίκησή του κορυφώθηκε την δεκαετία του 1980.

¹⁹⁷⁷ Αναλυτικά σε «Κυβερνητική Περίοδο 1974-1981»

¹⁹⁷⁸ Έντονη αντίθεση στο νομοσχέδιο αυτό είχαν εκφράσει οι προσκείμενοι στην ΝΔ συνδικαλιστές που βρίσκονταν ακόμη στην ηγεσία της ΑΔΕΔΥ την περίοδο εκείνη και επιμέρους ενστάσεις, σε πλευρές του νόμου, είχαν προβάλλει τα κόμματα της αριστεράς (ΚΚΕ και ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ). Από την ψήφιση και εφαρμογή του νόμου αυτού δεν έχουν διατυπωθεί γι αυτόν σοβαρές ενστάσεις από καμιά πλευρά.

Σαν απολογισμό πρέπει να παρατηρήσουμε, ότι το αίτημα αυτό ικανοποιήθηκε το 1987 από την δεύτερη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και εντάχθηκε και σχετική ρύθμιση στη συνταγματική αναθεώρηση του 2001.

Το αίτημα αυτό της ΑΔΕΔΥ είναι από τα λίγα αιτήματα που ικανοποιήθηκαν στην εξεταζόμενη περίοδο – έστω και 13 χρόνια μετά την έναρξη της μεταπολίτευσης.

Σχετικά με το γενικό επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και των κυβερνήσεων την εξεταζόμενη περίοδο.

Πρέπει εδώ να παρατηρήσουμε ότι παρά την μονομερή και προκαταβολική από την πλευρά της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ παροχή προς τις κυβερνήσεις- την περίοδο 1974-1981 προς τις κυβερνήσεις ΝΔ και μετά σε αυτές του ΠΑΣΟΚ- “συναίνεσης” και “συνεργασίας” , οι κυβερνήσεις παρέμειναν από την πλευρά τους πιστές σε μια μονομερή αντιμετώπιση των δημοσιοϋπαλληλικών θεμάτων.

Αυτό έγινε πολύ πιο έντονο μετά το 1985, που οι επιθέσεις του “νεοσυντηρητισμού” στην αρχή και του “νεοφιλελεύθερισμού” στην συνέχεια, οδήγησαν τις κυβερνήσεις να σκληρύνουν αποφασιστικά την στάση τους έναντι των αιτημάτων και των διεκδικήσεων της δημοσιοϋπαλληλίας και των συνδικαλιστικών της οργανώσεων.

Αποτελεί λοιπόν κανόνα σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 και σε όλες τις κυβερνητικές περιόδους η διατύπωση διαμαρτυριών και καταγγελιών από τις ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ ενάντια στις κυβερνήσεις για τον μονομερή και αυταρχικό τρόπο που ελάμβαναν τις αποφάσεις τους για τα ζητήματα της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιουπαλληλίας, χωρίς να επιδιώκουν διάλογο, διαβούλευση ή συμφωνία με την ΑΔΕΔΥ.

Κι αυτό παρά το γεγονός ότι οι ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ προσέφεραν διαχρονικά συναίνεση στις κεντρικές κυβερνητικές επιλογές, τις θεωρούμενες και ως “εθνικού” χαρακτήρα και σημασίας, όπως “αλλαγή”, “εκσυγχρονισμό”, ΟΝΕ, ευρώ, Ολυμπιακοί αγώνες κ.α.

Οι περιπτώσεις που οι κυβερνήσεις επιδίωξαν να συζητήσουν προκαταβολικά με την ΑΔΕΔΥ την διαμόρφωση των επιλογών τους, αφορούσαν ζητήματα δευτερεύουσας, περιφερειακής και όχι στρατηγικής σημασίας.

ΑΙΤΗΜΑΤΑ –ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΔΕΔΥ Τα βασικότερα αιτήματα- προτάσεις της ΑΔΕΔΥ στην εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 ταξινομημένα σε τέσσερα θεματικά πεδία	ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΑΔΕΔΥ
ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ (θεσμικά ζητήματα Δ.Δ- Δ.Υ)	
Αξιοπίστο- αντικειμενικό σύστημα προσλήψεων σε Δ.Δ. Θέσπιση στη Δ.Δ μιας ενιαίας - μόνιμης σχέσης εργασίας και κατάργηση των νόμων που επιτρέπουν την πρόσληψη "έκτακτου" προσωπικού και θεσπίζουν και προωθούν την μερική και ελαστική απασχόληση	Επιχειρήθηκαν κυβερνητικές ρυθμίσεις που περιείχαν θετικά στοιχεία (ν.1320/83, 2190/94). Την σημαντικότερη όμως κυβερνητική πρωτοβουλία (ν. 2190/94) την περιόρισαν η αποδυνάμωση των αρμοδιοτήτων και του ρόλου του ΑΣΕΠ και η συνέχιση της διαδικασίας προσλήψεων συμβασιούχων- εκτάκτων. Για τους λόγους αυτούς, το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
Λειτουργική ανεξαρτησία της δημόσιας διοίκησης από την εκτελεστική εξουσία και την εκάστοτε κυβέρνηση	Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
Κατοχύρωση της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας, της διαφάνειας στις εσωτερικές λειτουργίες της δημόσιας διοίκησης - αξιοκρατική στελέχωση της Δ.Δ	Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
Επαγγελματική επιμόρφωση –κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων	Ικανοποίηση από ΑΔΕΔΥ λόγω ίδρυσης σχολής ΕΣΔΔ και λόγω σύμβασης κυβέρνησης – ΑΔΕΔΥ το 2004 για επιμόρφωση ΔΥ. Μη ικανοποιητική αξιοποίηση αποφοίτων ΕΣΔΔ σε εσωτερικό ΔΔ
Καθιέρωση κοινωνικού ελέγχου στις δημόσιες υπηρεσίες με προγραμματισμό λειτουργίας και δράσεων των δημοσίων υπηρεσιών μέσω διαδικασιών και συστήματος δημοκρατικού προγραμματισμού.	Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
Επαρκή χρηματοδότηση των τομέων παιδείας, υγείας, πολιτισμού.	Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
ΔΕΥΤΕΡΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ (μισθολογικά ζητήματα Δ.Υ , φορολογικό, επιδοματικές πολιτικές)	
Ανάγκη θέσπισης ενός πραγματικά Ενιαίου Μισθολογίου	Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
Ανάγκη εναρμόνισης των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων με Δ.Τ.Κ και πληθωρισμό	Ικανοποιήθηκε για περίοδο λίγων ετών στην εξεταζόμενη περίοδο. Συνολικά όμως κατά την εξεταζόμενη περίοδο καταγράφονται σημαντικές μισθολογικές απώλειες για τους Δ.Υ.
Αίτημα ΑΔΕΔΥ για σταμάτημα της πρακτικής από την πλευρά των κυβερνήσεων για χορήγηση επιδομάτων σε επιμέρους κλάδους της Δ.Δ	Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο

Εναρμόνιση των μισθών των ελλήνων δημοσίων υπαλλήλων με τους μισθούς των ευρωπαϊκών δημοσίων υπαλλήλων και σύγκλιση με μισθούς Ε.Ε	Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
Αλλαγές σε φορολογικό σύστημα (ανατροπή αναλογίας έμμεσων –άμεσων φόρων, Ελάφρυνση φορολογικών βαρών σε μισθωτούς).	Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
ΤΡΙΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ (Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό ΔΥ)	
Αιτήματα και προτάσεις από ΑΔΕΔΥ σχετικά με το Ασφαλιστικό –Συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων.	Οι σημαντικότερες νομοθετικές παρεμβάσεις των κυβερνήσεων κατά την εξεταζόμενη περίοδο (ν.1902/90, 2084/92, 3029/02, 3655/08) ήταν σε αντίθετη κατεύθυνση από τις προτάσεις ΑΔΕΔΥ. Τα σχετικά αιτήματα παραμένουν ανικανοποίητα
ΤΕΤΑΡΤΟ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ -Για το επίπεδο σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ της ΑΔΕΔΥ και των κυβερνήσεων.	Οι κυβερνήσεις ρύθμιζαν με μονομερή τρόπο και αποφάσεις τους τα ζητήματα της ΔΔ και των ΔΥ χωρίς να προηγείται διάλογος και διαβούλευση με ΑΔΕΔΥ και λοιπές συνδ. Οργανώσεις της δημ/λίας. Συνεχείς καταγγελίες από ΑΔΕΔΥ για το θέμα αυτό σε όλες τις κυβερνητικές περιόδους.
-Θέσπιση δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης και συνδ. Οργανώσεων	Ικανοποιήθηκε το 1999 (25 χρόνια από την έναρξη της μεταπολίτευσης)
-Σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας μεταξύ ΑΔΕΔΥ- κυβέρνησης	Υπήρξε επιμέρους συμφωνία μόνο για επιμόρφωση ΔΥ το 2004. Το αίτημα παραμένει ανικανοποίητο
-Αιτήματα για συνδικαλιστικό θεσμικό πλαίσιο	Ανικανοποίητα την περίοδο 1974-1982. Σημαντικές Θετικές ρυθμίσεις στον ν. 1264/82. Ανικανοποίητο το αίτημα για αυτό-καθορισμό από συνδικάτα των όρων και κανόνων λειτουργίας των συνδ. Οργανώσεων..
-Θέσπιση πολιτικών δικαιωμάτων για τους δημοσίους υπαλλήλους	Ικανοποιήθηκε το 1987.

Από την παραπάνω κωδικοποίηση που επιχειρήσαμε και η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα της λεπτομερούς και συστηματικής ανάλυσης που πραγματοποιήσαμε σε κάθε κυβερνητική περίοδο, τόσο των κυβερνητικών ρυθμίσεων για τα θέματα της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιούπαλληλίας, όσο και των εκτιμήσεων της ΑΔΕΔΥ για αυτές, θεωρούμε ότι προκύπτει με σαφήνεια το **συμπέρασμα**, ότι ο βαθμός διαχρονικής εξέλιξης της υλοποίησης των σημαντικότερων αιτημάτων, προτάσεων και στόχων που προέβαλε η ίδια η ΑΔΕΔΥ, και στα τέσσερα θεματικά πεδία που εξετάσαμε, **είναι εξαιρετικά χαμηλός** στα πλαίσια της εξεταζόμενης περιόδου 1974-2007.

Οι διαπιστώσεις της παραπάνω κωδικοποίησης σχετικά με *τον εξαιρετικά χαμηλό βαθμό διαχρονικής υλοποίησης των σημαντικότερων αιτημάτων και προτάσεων που προέβαλε η ΑΔΕΔΥ* θεωρούμε ότι *συνδυαστικά* με τα αποτελέσματα της αξιολογικής διερεύνησης που επιχειρήσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο (4.4) που επίσης διαπιστώθηκε εξίσου *χαμηλός βαθμός ικανοποίησης της ΑΔΕΔΥ από τις κυβερνητικές πολιτικές, σε κάθε κυβερνητική περίοδο και στα τέσσερα βασικά θεματικά πεδία που επιλέξαμε να μελετήσουμε*, θεωρούμε ότι τεκμηριώνει επαρκώς το **βασικό συμπέρασμα** της εργασίας αυτής **για την ύπαρξη μιας γενικής και διαρκούς αναποτελεσματικότητας των δράσεων της συνδικαλιστικής οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ (με διακυμάνσεις ανάμεσα στις διάφορες κυβερνητικές περιόδους) σε σχέση με την υλοποίηση του βασικού κορμού των προτάσεων, αιτημάτων και στόχων που προέβαλε η ίδια σε όλη αυτή την περίοδο.**

Θεωρούμε δηλαδή ότι προκύπτει με σαφήνεια το συμπέρασμα ότι η συνδικαλιστική οργάνωση της ΑΔΕΔΥ στα βασικά θεματικά πεδία που προέβαλε την περίοδο 1974-2009 και τα οποία λεπτομερώς εξετάσαμε στα πλαίσια της εργασίας, δεν κατάφερε να επιτύχει την υλοποίηση των περισσότερων και σημαντικότερων από αυτά.

Χαρακτηριστικό επίσης για την ύπαρξη της αναποτελεσματικότητας αυτής θεωρούμε το γεγονός ότι ουδέποτε στην εξεταζόμενη αυτή χρονική περίοδο 1974-

2009 δεν κατάφερε η ΑΔΕΔΥ να ανατρέψει ή να τροποποιήσει ριζικά, στη βάση των δικών της αιτημάτων και προτάσεων, την εισοδηματική - μισθολογική πολιτική των εκάστοτε κυβερνήσεων.

Η ΑΔΕΔΥ, αν και η δημοσιοϋπαλληλία κατά την εξεταζόμενη μεταπολιτευτική περίοδο κατέχει στην Ελλάδα μεγάλο μερίδιο στην μισθωτή εργασία και υψηλό βαθμό συνδικαλιστικής πυκνότητας, φαίνεται να διαθέτει μια περιορισμένη πολιτική ισχύ¹⁹⁷⁹ και να διαδραματίζει έναν σχετικά περιθωριακό ρόλο στα πλαίσια του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, από την άποψη της δυνατότητας συμβολής της στην διαμόρφωση των πολιτικό – κοινωνικών εξελίξεων σε σύγκριση με την πολιτική- κυβερνητική πλευρά.

Δεν φαίνεται επίσης να κατόρθωσε η ΑΔΕΔΥ να ανταποκριθεί στον στόχο που είχε θέσει από το 29^ο (1995) συνέδριό της και μετά, να αναδειχθεί το συνδικαλιστικό κίνημα σε αυτόνομο κοινωνικό θεσμό, που εκτός από την υπεράσπιση των συμφερόντων των εργαζομένων να είναι σε θέση παρεμβαίνει επηρεάζοντας καίρια και καθοριστικά τις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, να συμμετέχει ισότιμα, να αποτελεί δύναμη αντίστασης και αγώνα, διεκδίκησης, θετικής πρότασης και κοινωνικού ελέγχου σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής¹⁹⁸⁰.

Στην συνέχεια θα επιχειρήσουμε να εντοπίσουμε και να καταδείξουμε τις συνθήκες και τις βασικότερες αιτίες που θεωρούμε ότι έχουν συμβάλει στην ύπαρξη και διατήρηση αυτής της αναποτελεσματικότητας της ΑΔΕΔΥ σε όλη αυτή την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009.

Οι συνθήκες και οι αιτίες αυτές, θεωρούμε ότι πρέπει να αναζητηθούν τόσο εντός όσο και εκτός του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου.

Στην διαδικασία της αναζήτησης αυτής θα επιχειρήσουμε να δώσουμε απαντήσεις και στα ερευνητικά ερωτήματα που εισαγωγικά έχουμε θέσει.

¹⁹⁷⁹ Δ. Σωτηρόπουλος, (2007), σ.85

¹⁹⁸⁰ Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.64-65

Συνθήκες και αιτίες εκτός του συνδικαλιστικού πεδίου:

Η άνοδος και κυριαρχία τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα του «νεοφιλελεύθερου» ρεύματος.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο¹⁹⁸¹, η άνοδος και η πορεία του «νεοφιλελευθερισμού» προς την επικράτηση και την κυριαρχία, διήλθε μέσα από τον κλονισμό της εντυπωσιακής, ως τις αρχές της δεκαετίας του 1970, αποτελεσματικότητας της σοσιαλδημοκρατίας και της κοινωνικής συναίνεσης που απολάμβανε, αρχικά από τις αλληπάλληλες πετρελαϊκές κρίσεις (του 1973 και του 1979), ενώ και η κάμψη του εργατικού κινήματος (ιδιαίτερως κατά τη δεκαετία του 1980) της αφαιρεί κρίσιμα κοινωνικά στηρίγματα. Καθοριστική παράμετρος αναδείχτηκε και η πτώση των “κομμουνιστικών” καθεστώτων (1989 με 1992) καθώς εξαφανίζεται έτσι ένα ισχυρό “αντίπαλο δέος”. Αξιοποιώντας τις ριζικές αυτές αλλαγές των συνθηκών, οι δυνάμεις της αγοράς θα προωθήσουν συστηματικά ως λύση το “νεοφιλελεύθερο” μοντέλο διακυβέρνησης, εκκινώντας από τη Βρετανία περί το 1979. Το μοντέλο αυτό αναγνωρίζει ως βασική του αιχμή την απόσυρση του κράτους από την οικονομία και την κοινωνική πρόνοια, καθώς τα άτομα πρέπει να αφήνονται “ελεύθερα” να αναζητούν λύσεις στα προβλήματα της ζωής τους και να ρυθμίζουν επίσης “ελεύθερα” τις μεταξύ τους παραγωγικές σχέσεις, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι το κράτος αυτοπεριορίζεται σε ρόλο «νυχτοφύλακα» κατά το κλασικό πρότυπο του 19ου αιώνα. Οι “νεοφιλελεύθεροι” προωθούν συστηματικά ένα μικρό, αλλά ισχυρό κράτος, το οποίο θα είναι σε θέση να οργανώνει και να επιβάλλει το σύνολο των νομικών και πολιτικών κανόνων που θα εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη κερδοφορία του κεφαλαίου. Το κράτος, σύμφωνα με αυτή την ανάλυση, θεωρείτε ισχυρό, όταν μπορεί να επιβάλλει τους κανόνες λειτουργίας της ελεύθερης οικονομίας και αδύναμο, όταν αναγκάζεται να υποκύπτει στις πιέσεις των συνδικάτων και των κοινωνικών ομάδων. Όσο ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται, τόσο η έννοια “κοινωνικά αγαθά” συρρικνώνεται. Αρχικά,

¹⁹⁸¹ Αθανασιάδη Χ. (2008). Τρεις πτυχές του ελληνικού εργατικού κινήματος, δικτυακά στο: [//carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχές-του-ελληνικού-εργατικού/](http://carnagio.wordpress.com/2010/10/01/τρεις-πτυχές-του-ελληνικού-εργατικού/)

εγκαταλείφθηκαν όσα από αυτά σχετίζονταν άμεσα με τα δημόσια οικονομικά. Για να μειωθεί ο πληθωρισμός εγκαταλείφθηκε ο στόχος της πλήρους απασχόλησης και για να περιοριστεί το δημόσιο χρέος μειώθηκαν δραστικά οι δημόσιες επενδύσεις. Ακολούθησαν περικοπές στην ασφάλεια και τη δημόσια υγεία, τις συντάξεις και, εν τέλει, την δημόσια εκπαίδευση.

Η επικράτηση αυτή του «νεοφιλελευθερισμού»¹⁹⁸² διευκολύνθηκε από μια συνολική (ιδεολογική – προγραμματική, πολιτική, οργανωτική) ανεπάρκεια των πολιτικών σχηματισμών της αριστεράς, ανεπάρκεια που κορυφώθηκε με την κατάρρευση το 1989 των πολιτικών συστημάτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Με αποκορύφωμα αυτή την κατάρρευση, εμπεδώνεται μια ιστορικών διαστάσεων ήττα της Αριστεράς, η οποία μπορεί να συμπυκνωθεί στο γεγονός ότι οι εργαζόμενες τάξεις και οι πολιτικές οργανώσεις που τις εκπροσωπούν δεν βρίσκονται πλέον σε θέση να απειλήσουν την αστική ηγεμονία, καθώς η σε βάρος τους έκβαση της ιδεολογικής μάχης της δεκαετίας του '80 έδωσε την δυνατότητα στις δυνάμεις του κεφαλαίου να πείθουν πλέον μεγάλα κοινωνικά στρώματα, με σχετικά μεγάλη άνεση, πως το συμφέρον ολόκληρης της κοινωνίας, το "εθνικό συμφέρον", είναι η διαμόρφωση όλο και καλύτερων επενδυτικών συνθηκών για το κεφάλαιο και την αύξηση των κερδών του, που προϋποθέτουν συνθήκες διαρκούς μείωσης της εργατικής αμοιβής, περιστολή των δημοσίων δαπανών, λιτότητα και αποδυνάμωση του Κράτους Πρόνοιας.¹⁹⁸³

Για τα δε σοσιαλιστικά – σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, συμπερασματικά μπορεί να επισημανθεί η ολοένα και μεγαλύτερη εγκατάλειψη του σοσιαλδημοκρατικού «μεταρρυθμισμού» και η προσχώρησή τους, με ιδιαίτερο μάλιστα ιδεαλιστικό φανατισμό, στις συνταγές της «νεοφιλελεύθερης» διαχείρισης.

Η αδυναμία αυτή συνολικά των δυνάμεων της αριστεράς να διατυπώσουν ένα αξιόπιστο πολιτικό σχέδιο ριζικού κοινωνικού μετασχηματισμού, το οποίο να περιέχει την αφήγηση μιας πειστικής δυνατότητας διακυβέρνησης από τις δυνάμεις της εργασίας, θεωρούμε ότι έχει καθοριστικά επιδράσει αρνητικά και στην

¹⁹⁸² Γ. Βούλγαρης, (2001)

¹⁹⁸³ Η. Ιωακείμογλου (1994)

αδυναμία ανάπτυξης σημαντικών και αποτελεσματικών συνδικαλιστικών ταξικών, κοινωνικών και εργατικών αγώνων.

Παράγοντες ακόμη που συντελούν στην αποδυνάμωση του ρόλου του συνδικαλισμού και της υποβάθμισης της εργασίας αποτελούν, η πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση και Ολοκλήρωση, καθώς συνοδεύεται με ένα μεγάλο έλλειμμα διεθνοποιημένης παρέμβασης των συνδικάτων σε όλο τον ευρωπαϊκό χώρο, αφού τα διακρίνουν στοιχεία εσωστρέφειας και προσήλωσης στον εθνικό χώρο¹⁹⁸⁴.

Η πολυδιάσπαση του ελληνικού συνδικαλισμού των μισθωτών, από τις απαρχές του, ως αποτέλεσμα πολιτικών και κυβερνητικών στρατηγικών επιλογών .

Η ίδρυση – ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, αλλά κυρίως από τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα – με νομική επιβολή¹⁹⁸⁵ ξεχωριστών και πολυδιασπασμένων συνδικαλιστικών δομών μεταξύ των μισθωτών του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα¹⁹⁸⁶, συνιστά¹⁹⁸⁷ μια νέα μορφή «ομοιοεπεγγελματικού συνδικαλισμού» που δεν αναφέρεται πια σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα ή ειδικότητα αλλά σε ένα ολόκληρο στρώμα μισθωτών εργαζομένων, αποτελούμενο από πολλές και ετερογενείς ομάδες και κατηγορίες .

Η συνδικαλιστική δόμηση στην Ελλάδα συνδέεται από τις απαρχές της ήδη με καθοριστικές αποφάσεις της κρατικής εξουσίας (ν.281/1914), αφού τα συνδικάτα εντάχθηκαν στη σχετική νομοθεσία μέσω του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι¹⁹⁸⁸ και ο έλεγχος της νομιμότητάς τους γίνεται από την δικαστική εξουσία καθώς και η επικύρωση των εκλογικών διαδικασιών προϋποθέτει την παρουσία δικαστικού αντιπροσώπου .

¹⁹⁸⁴ Γ.Κουζής, (2007), σ. 251- 270

¹⁹⁸⁵ Γ.Μαυρογορδάτος, (1988), σ.98

¹⁹⁸⁶ Το 1920 με το νόμο 2151/1920 που προέβλεπε ότι “επαγγελματικοί και άλλης φύσεως σύλλογοι δημοσίων υπαλλήλων ή δημοτικών υπαλλήλων και υπηρετών δεν είναι δύναται να ενώνονται προς άλλα οποιαδήποτε σωματεία”, βλ. Κ. Μπατίκας (1984), σ.195.

¹⁹⁸⁷ Ν. Παλαιολόγος, (2006), σ.69

¹⁹⁸⁸ Γ. Κουζής, (2007), σ. 123 και Λ.Ντάσιος (1983)

Το πλαίσιο αυτό συνδικαλιστικής οργάνωσης οφείλει να υπακούει στις προδιαγραφές που ο νόμος ορίζει για τα σωματεία και τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα¹⁹⁸⁹.

Ο ρόλος του νομοθέτη στο ελληνικό εργατικό δίκαιο θεωρείται¹⁹⁹⁰ από παράδοση έντονα παρεμβατικός, χωρίς να αφήνει σημαντικό χώρο για αυτό-ρυθμίσεις στο πλαίσιο μιας συλλογικής αυτονομίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Οι πολυποίκιλες διαφοροποιήσεις και διακρίσεις στο εσωτερικό του πεδίου της μισθωτής εργασίας που έχουν δημιουργήσει ιστορικά οι κυβερνήσεις στην Ελλάδα, δεν έχουν την πηγή τους μόνο στις κρατικές νομοθετικές ρυθμίσεις για την συγκρότηση και δόμηση του ελληνικού συνδικαλισμού, αλλά παράγονται και συνδέονται και με μια διαρκή διαδικασία θέσπισης διακρίσεων και διαφορών (στις εργασιακές σχέσεις, στον μισθολογικό τομέα και στις επιδοματικές πολιτικές, στις ασφαλιστικές-συνταξιοδοτικές παροχές κλπ) και δεν έχουν αναφορά αποκλειστικά και μονοδιάστατα στην διάκριση «μισθωτοί δημοσίου» και «μισθωτοί ιδιωτικού τομέα», αλλά συνιστούν πολύπλευρα πεδία διαφοροποιήσεων και στο εσωτερικό των αντίστοιχων κλάδων μισθωτών του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα αλλά ακόμη και ανάμεσα στους μισθωτούς του ίδιου κλάδου ή και της ίδιας επιχείρησης ή διοικητικής μονάδας.

Η πολυδιάσπαση του ελληνικού συνδικαλισμού, ως αποτέλεσμα πολιτικών, κομματικών και κυβερνητικών στρατηγικών επιλογών, συνδέεται στενά και με την μόνιμη και σταθερή επιδίωξη των μεταπολιτευτικών κυβερνήσεων για την άσκηση ελέγχου, στις ανώτερες τουλάχιστον οργανωτικές βαθμίδες των συνδικαλιστικών οργανώσεων .

Η σε μεγάλο βαθμό εξάρτηση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης από την εκάστοτε κυβερνητική εξουσία.

Στην εξάρτηση¹⁹⁹¹ της ελληνικής δημόσιας διοίκησης από την εκάστοτε κυβερνητική εξουσία συντέλεσαν καθοριστικά:

¹⁹⁸⁹ Αστικός Κώδικας Άρθρ. 78-107

¹⁹⁹⁰ Γ. Κουζής, (2007) σ. 124, Α. Καρακατσάνης, (1992), Γ.Κουκιάδης, (1997)

¹⁹⁹¹ Αναλυτικά για την εξάρτηση αυτή στο Ι Μέρος της παρούσας εργασίας, στο κεφάλαιο για Δημόσια Διοίκηση

- ▶ Ο πολιτικός – κυβερνητικός έλεγχος των προσλήψεων, των υπηρεσιακών μεταβολών και της στελέχωσης των υπηρεσιών, με καθοριστική σε αυτό παράμετρο την συμβολή της φιλοκυβερνητικής συνδικαλιστικής παράταξης.
- ▶ Ο περιορισμός της ισχύος της ανώτερης δημοσιουπαλληλίας στην Ελλάδα και η σχετική αδυναμία των δημοσίων υπαλλήλων ομάδας έναντι των πολιτικών ελίτ¹⁹⁹²
- ▶ Η με μονομερή τρόπο ρύθμιση - από την πλευρά των κυβερνήσεων - των θεμάτων της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας από τις απαρχές της μεταπολίτευσης (1974) χωρίς ουσιαστικό διάλογο και χωρίς την ύπαρξη θεσμικής δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης και δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Αλλά και παρά το γεγονός της θέσπισης αυτής της δυνατότητας το 1999, δεν δημιουργήθηκαν ούτε τα επόμενα χρόνια οι όροι και οι προϋποθέσεις και κυρίως, δεν υπήρξε κυβερνητική βούληση, όπως καταγγέλλει η ΑΔΕΔΥ, για την επίτευξη μιας συμφωνίας μεταξύ κυβέρνησης – ΑΔΕΔΥ¹⁹⁹³.

- ▶ Η χρήση του κρατικού θεσμικού οπλοστασίου για την καταστολή των συνδικαλιστικών δράσεων όταν αυτές καθίστανται ιδιαίτερα ενοχλητικές για την κυβέρνηση (όπως ενδεικτικά, χρήση Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου για περιορισμό αυξήσεων, επιστράτευση απεργών, δικαστικές αποφάσεις για χαρακτηρισμό απεργιών «παράνομων και καταχρηστικών», χρήση αστυνομικής βίας και χρήση κατασταλτικών μηχανισμών, χρήση διοικητικών πιέσεων και κυρώσεων κ.α) .

¹⁹⁹² Δ.Σωτηρόπουλος, (2001), σ. 32

¹⁹⁹³ Εξάιρεση αποτελεί η περίπτωση μιας επιμέρους προγραμματικής συμφωνίας ΑΔΕΔΥ- κυβέρνησης (ΥΠΕΣ. ΔΔΑ- ΕΚΔΔΑ) για την εκπαίδευση- επιμόρφωση των δημοσίων υπαλλήλων από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης ΙΝΕΠ το 2005

Αιτίες εντός του συνδικαλιστικού πεδίου:

-Η πολυδιάσπαση στο εσωτερικό του ελληνικού συνδικαλισμού των μισθωτών ως αποτέλεσμα συνδικαλιστικών επιλογών και οργανωτικής ανωριμότητας των συνδικαλιστικών δυνάμεων.

Η δομή της ελληνικής συνδικαλιστικής πυραμίδας των μισθωτών χαρακτηρίζεται ιστορικά από την ύπαρξη χιλιάδων πρωτοβάθμιων σωματείων, δεκάδων Εργατικών Κέντρων και Ομοσπονδιών και σε κεντρικό τριτοβάθμιο επίπεδο, από την ύπαρξη δύο οργανώσεων της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ.

Έχει εδώ και αρκετά χρόνια καταγραφεί από το σύνολο των συνδιαλλακτικών οργανώσεων των μισθωτών η διαπίστωση ότι η ύπαρξη και συνέχιση μιας κατάστασης οργανωτικής πολυδιάσπασης των συνδικαλιστικών οργανώσεων δημιουργεί σοβαρά προβλήματα και σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην ενωτική και αποτελεσματική λειτουργία, συσπείρωση και δράση τους .

Η καταγραφή του μεγέθους και της έκτασης της οργανωτικής πολυδιάσπασης και κατακερματισμού στο επίπεδο των συνδικαλιστικών οργανώσεων των μισθωτών έχει πραγματοποιηθεί σε αλληπάληλα Συνέδρια τόσο της ΓΣΕΕ όσο και της ΑΔΕΔΥ¹⁹⁹⁴.

Ενδεικτικά, η ΓΣΕΕ στο οργανωτικό της συνέδριο το 1989, εκφράζει βούληση για αντιμετώπιση του φαινομένου της πολυδιάσπασης, με απόφαση για ενοποίηση δευτεροβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Η απόφαση αυτή δεν εφαρμόστηκε στην πράξη από το σύνολο των Ομοσπονδιών και Εργατικών κέντρων, εξαιρουμένων των Ομοσπονδιών Κλωστοϋφαντουργών, Ιματισμού και Δέρματος.

Στις αποφάσεις επίσης του 30^{ου} (1998) Συνεδρίου τις ΑΔΕΔΥ γίνονται διαπιστώσεις για την αναγκαιότητα αλλά και την προοπτική ενοποίησης και κοινής οργανωτικής έκφρασης των εργαζομένων του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα της χώρας μας.

Η κοινή δράση, οι κοινοί αγώνες, ο συντονισμός των Νομαρχιακών Τμημάτων (Ν.Τ) και των Εργατικών Κέντρων (Ε.Κ), η κοινή Γραμματεία των Γραμματειών π.χ. Ευρωπαϊκής πολιτικής, γυναικών, υγιεινής και ασφάλειας κτλ, το

¹⁹⁹⁴ Κολλιάς Γ (1999). Το Συνδικαλιστικό Κίνημα των δημοσίων υπαλλήλων, *Ενημέρωση* 48-49, Ιούνιος-Ιούλιος, σ.10-13.

κοινό ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, παρότι ορθώς θεωρήθηκαν απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχία μιας τέτοιας πορείας, που αναγκαστικά θα περιέχει συγκεκριμένα βήματα και χρονικά όρια, εντούτοις δεν επέδρασαν καθοριστικά στην ολοκλήρωση μιας διαδικασίας πλήρους συνδικαλιστικής ενοποίησης των μισθωτών στην Ελλάδα.

Για το συνδικαλιστικό πεδίο της δημοσιουπαλληλίας θεωρήθηκε επιτακτική ανάγκη η συγχώνευση Ομοσπονδιών και πρωτοβάθμιων συλλόγων, τόσο μετά την καθιέρωση του θεσμού των συλλογικών διαπραγματεύσεων το 1999, όσο και μετά της μεγάλης κλίμακας οργανωτικές αλλαγές στον χώρο της αυτοδιοίκησης, που δημιούργησαν οι αλληπάλληλες αυτοδιοικητικές αλλαγές και ενοποιήσεις.

Όπως όμως εκτιμά και η ίδια η ΑΔΕΔΥ στα τελευταία¹⁹⁹⁵ συνέδριά της δεν έχουν γίνει ουσιαστικά βήματα στην πορεία συνδικαλιστικών ενοποιήσεων στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου.

Οι λόγοι διατήρησης αυτής της πολυδιάσπασης στο εσωτερικό του συνδικαλιστικού πεδίου των μισθωτών είναι σίγουρα πολυσύνθετοι και σχετίζονται, τόσο με την ύπαρξη και διατήρηση υπαρκτών, δεδομένων και παγιωμένων συνδικαλιστικών συσχετισμών στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων, σε συνδυασμό και με μια οργανωτική ανωριμότητα του ίδιου του συνδικαλιστικού πεδίου.

Αλλά και ανεξαρτήτως της επιτυχίας της οργανωτικής ενότητας των συνδικαλιστικών οργανώσεων των μισθωτών, ακόμη και στο επίπεδο των διεκδικήσεων, των αιτημάτων και των κοινών δράσεων, οι δυο τρίτοβάθμιες οργανώσεις των μισθωτών ΓΣΣΕ και ΑΔΕΔΥ, παρά τις επιμέρους κοινές τους πρωτοβουλίες και δράσεις σε ορισμένες περιόδους και για ορισμένα ζητήματα, δεν φαίνεται να επιδίωξαν ή να κατόρθωσαν να οικοδομήσουν ένα κοινό και ενιαίο μέτωπο όλων των μισθωτών (ιδιωτικού και δημόσιου τομέα), με σταθερά και μόνιμα χαρακτηριστικά, για την υπεράσπιση αλλά και διεύρυνση δικαιωμάτων (εργασιακών, οικονομικών, ασφαλιστικών κ.α) - ειδικά μετά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980 - που οι όροι καθίστανται όλο και πιο αρνητικοί για τις δυνάμεις της εργασίας.

¹⁹⁹⁵ Βλ. 31^ο, 32^ο, 33^ο συνέδρια ΑΔΕΔΥ

Κάποια πρώτα βήματα όπως ο συντονισμός των Ν.Τ. και των Ε.Κ., η κοινή λειτουργία ορισμένων Γραμματειών π.χ. Ευρωπαϊκής πολιτικής, γυναικών, υγιεινής και ασφάλειας κλπ και η ύπαρξη του κοινού ερευνητικού κέντρου ΙΝΕ - ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ όπως και η ύπαρξη σε αρκετές περιπτώσεις κοινής δράσης και ανάπτυξης κοινών αγώνων δεν αποτέλεσαν παρά μόνο πρώτα βήματα χωρίς συνέχεια.

Προβλήματα φυσιογνωμίας και στρατηγικού προσανατολισμού της ΑΔΕΔΥ και των δράσεών της την εξεταζόμενη περίοδο που συνέβαλαν στην αναποτελεσματικότητά της:

-Η ύπαρξη ενός κυρίαρχου “μοντέλου” στρατηγικής από τις ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ απέναντι στις κυβερνήσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Οι ηγεσίες¹⁹⁹⁶ της ΑΔΕΔΥ σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο στις σχέσεις τους με τις κυβερνήσεις είχαν έναν σταθερό στρατηγικό προσανατολισμό, ένα “μοντέλο” σχέσεων – που περιείχε διάφορες επιμέρους εκδοχές και παραλλαγές- το οποίο, ως χαρακτηριστικό του στοιχείο, περιείχε την μονομερή και προκαταβολική παροχή “συναίνεσης” και “συνεργασίας” προς τις κυβερνήσεις με την προσδοκία ότι θα υπάρχει, από την πλευρά των κυβερνήσεων, μια διαρκής, έστω και με αργούς ρυθμούς, βελτίωση των εργασιακών όρων της δημοσιοϋπαλληλίας.

Το “μοντέλο” αυτό σχέσεων με τις κυβερνήσεις, εν μέρει αποτέλεσε επιλογή των εκάστοτε πλειοψηφιών της ΑΔΕΔΥ, ως επιλογή των συνδικαλιστικών δυνάμεων που κυριαρχούσαν¹⁹⁹⁷ στα όργανα της ΑΔΕΔΥ όλη την εξεταζόμενη περίοδο, εν μέρει όμως τους επιβλήθηκε σαν συνέπεια της πολιτικής βούλησης των κυβερνήσεων την οποία κατόρθωναν να μετατρέπουν - χωρίς ιδιαίτερες

¹⁹⁹⁶ Οι ηγεσίες των μεγάλων συνδικαλιστικών οργανώσεων μισθωτών στην Ελλάδα αλλά κυρίως οι ηγεσίες των ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ μπορούμε να θεωρήσουμε ότι διαθέτουν τα χαρακτηριστικά αλλά και την λειτουργία μιας μορφής “συνδικαλιστικής αριστοκρατίας, βλ. σχετικά Δ.Σωτηρόπουλος, (2007), σ.102-103

¹⁹⁹⁷ Τον έλεγχο της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ σε όλη αυτή την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 τον κατείχαν σταθερά οι συνδικαλιστικές δυνάμεις και παρατάξεις που πρόσκεινται στα δυο κυβερνητικά κόμματα ΝΔ και ΠΑΣΟΚ. Την περίοδο 1974-1983 οι συνδικαλιστικές δυνάμεις που πρόσκεινται στην ΝΔ και από το 1983 (25^ο συνέδριο ΑΔΕΔΥ) και μέχρι το 2009 μόνιμα και σταθερά οι συνδικαλιστικές δυνάμεις που πρόσκεινται στο ΠΑΣΟΚ.

αντιστάσεις - και σε κυβερνητική πρακτική, να επιλύουν τα ζητήματα της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας με τρόπο μονομερή, μη αποδεχόμενες την ΑΔΕΔΥ και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ούτε καν στο ρόλο ενός συμβατικού "κοινωνικού εταίρου".

Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής βούλησης των κυβερνήσεων και του γεγονότος ότι δεν συνάντησαν ανυπέρβλητες αντιστάσεις στην εφαρμογή της ήταν πρωτίστως το γεγονός της μη θέσπισης - για 25 ολόκληρα έτη - θεσμικού πλαισίου συλλογικών διαπραγματεύσεων με τις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Αλλά και μετά την νομοθετική θέσπιση τέτοιας δυνατότητας το 1999, οι κυβερνήσεις κατόρθωσαν να συνεχίζουν να επιλύουν τα ζητήματα της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας με τρόπο μονομερή, καταστρώντας στην πράξη ανενεργή αυτή την δυνατότητα.

Επίσης οι κυβερνήσεις είχαν επιλέξει σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο την πρακτική να διαπραγματεύονται απευθείας με τις κλαδικές συνδικαλιστικές οργανώσεις για τα περισσότερα επίδικα ζητήματα, πρακτική που οι οργανώσεις αυτές αποδέχονταν χωρίς ιδιαίτερες αντιρρήσεις και ανεχόταν η ΑΔΕΔΥ. Οι κυβερνήσεις της περιόδου αυτής λοιπόν, διαθέτοντας την αποκλειστική και μονομερή δικαιοδοσία να ρυθμίζουν όλα τα ζητήματα της δημοσιοϋπαλληλίας και να ικανοποιούν ή μη τα αιτήματά της, πρακτική που ανεμπόδιστα εφάρμοζαν καθώς απουσίαζαν ισχυρές κινηματικές πρωτοβουλίες από την πλευρά των συνδικαλιστικών οργανώσεων και έχοντας σε πλήρη πολιτικό έλεγχο και αποδυναμωμένη την δημοσιοϋπαλληλική ηγεσία, είχαν εμπεδώσει σταθερά διαρκή θέση ισχύος έναντι όλων των παραμέτρων της δημοσιοϋπαλληλίας .

Η κατάσταση αυτή εγκλωβίζει την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ σε έναν φαύλο κύκλο αδυναμίας καθώς, έχοντας συμβάλει και η ίδια - με τις επιλογές της ή τις αδυναμίες της - στην εμπέδωση της κυβερνητικής ισχύος, κάνει διαρκή επίκληση της θέσης αδυναμίας στην οποία βρίσκεται το συνδικαλιστικό κίνημα για την αποτροπή λήψεων αποφάσεων κινηματικού χαρακτήρα, συμβάλλοντας έτσι εκ νέου στην περαιτέρω ενίσχυση της κυβερνητικής ισχύος.

Το γενικό αυτό "μοντέλο" σχέσεων με τις κυβερνήσεις υιοθετήθηκε από τις ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ σε όλες σχεδόν τις κυβερνητικές περιόδους κατά την

εξεταζόμενη περίοδο (με εξαίρεση την περίοδο 1990-1993), είτε λόγω της συμπόρευσης της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ με τις βασικές στρατηγικές επιλογές των κυβερνήσεων (περίοδοι 1974-1981, 1983-1985, 1994-2000), είτε διότι θεωρούσε το “μοντέλο” αυτό ως την μόνη εφικτή ή την πιο λειτουργική και αποτελεσματική στρατηγική για την υλοποίηση των αιτημάτων και των στόχων του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλισμού, αποφεύγοντας όσο ήταν δυνατόν την προσφυγή σε απεργιακές δράσεις οι οποίες αναπόφευκτα δημιουργούν συνθήκες ανοικτής σύγκρουσης με την κυβέρνηση .

Το “μοντέλο” αυτό είχε την ενεργή στήριξη της πολύ ισχυρής πλειοψηφίας που συγκροτούσαν οι συνδικαλιστικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ στα όργανα της ΑΔΕΔΥ, καθώς η δύναμη των συνδικαλιστικών παρατάξεων της αριστεράς – που προέβαλαν δυνητικά ένα διαφορετικό “μοντέλο” προσανατολισμένο σε κινηματικές λογικές - δεν ξεπερνούσε συνολικά τις 20 περίπου έδρες στο 85μελές Γενικό Συμβούλιο της οργάνωσης.

Οι κυβερνητικές προτάσεις και παρεμβάσεις συνήθως προσεγγίζονται από τις ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ αποσπασματικά, με μια λογική «ισοζυγίου», με ανάπτυξη δηλαδή μιας επιχειρηματολογίας ότι κάποιες από τις κυβερνητικές προτάσεις βλάπτουν τα δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων και άλλες βρίσκονται σε θετική κατεύθυνση, σταθμίζοντας τα επιμέρους “θετικά” και τα “αρνητικά” αποτελέσματα, ενώ απουσιάζουν συνήθως αναλύσεις με “μακρο-πολιτικά” και ταξικά χαρακτηριστικά.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 η “νέο-συντηρητική” οικονομική πολιτική της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ αλλά κυρίως, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η “νεοφιλελεύθερη” επίθεση που ξεκίνησε η κυβέρνηση της ΝΔ την περίοδο 1990-1993 και συνέχισαν μετέπειτα όλες οι κυβερνήσεις, θρυμμάτισε αυτό το βασικό “μοντέλο” στρατηγικής των συνδικαλιστικών ηγεσιών καθώς στους πρώτους στόχους αυτής της επίθεσης συγκαταλέγονταν ο δημόσιος τομέας και τα “προνόμια” των εργαζόμενων σε αυτόν.

Η “νεοφιλελεύθερη” επίθεση, με την έκταση αλλά κυρίως με την ένταση που εξελίχτηκε, επέφερε προφανή αμηχανία στις συνδικαλιστικές ηγεσίες, καθώς φάνηκε να μην διαθέτουν αυτές τον ιδεολογικο-πολιτικό εξοπλισμό, την ιδεολογική και στρατηγική αποφασιστικότητα και τις δυνάμεις που απαιτούνταν

για να αντιπαρατεθούν με επιτυχία σε αυτή την επίθεση. Οι συνδικαλιστικές αυτές ηγεσίες οδηγούνταν, όταν ο κύριος εκφραστής της επίθεσης ήταν το κόμμα της ΝΔ, να εναποθέτουν τις ελπίδες τους στην επάνοδο στην κυβέρνηση του κόμματος του ΠΑΣΟΚ, και όταν ο κύριος εκφραστής της επίθεσης αυτής ήταν το κόμμα του ΠΑΣΟΚ, να περιορίζονται σε περιγραφή της κατάστασης και των προβλημάτων, σε φραστικές επιθέσεις στην κυβερνητική πολιτική - που σε πολλές περιπτώσεις ήταν ιδιαίτερα έντονες – προκηρύσσοντας σποραδικές απεργιακές δράσεις, υιοθετώντας κατά συγκυρία και προτάσεις των παρατάξεων της αριστεράς (που όμως και αυτές διακρίνονταν από την ίδια αμηχανία) για αγωνιστικές κινητοποιήσεις .

Μπροστά λοιπόν σε μια σαφή άρνηση των κυβερνήσεων να προσέρχονται ακόμη και σε απλό διάλογο με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στην άρνηση να ικανοποιούν ακόμη και στοιχειώδη δημοσιοϋπαλληλικά αιτήματα – όταν μάλιστα συνήθως οι κυβερνητικές αποφάσεις και ρυθμίσεις κινούνταν σε κατευθύνσεις πλήρως αντίθετες από αυτά - η ηγεσία της ΑΔΕΔΥ ήταν πλέον “υποχρεωμένη”, νιώθοντας ότι υπάρχει κίνδυνος ακόμη και για την επιβίωση της ίδιας και των στοιχειωδών όρων ύπαρξης και λειτουργίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων, να προσφεύγει στην υιοθέτηση κάποιων απεργιακών δράσεων.

Αυτές οι δράσεις όμως είχαν προκαταβολικά υπονομευτεί καθώς, είτε δεν είχε προηγηθεί σοβαρός βαθμός προετοιμασίας και ενημέρωσης της δημοσιοϋπαλληλίας (για πολλές απεργιακές δράσεις οι δημόσιες υπηρεσίες ενημερώνονταν με fax μόλις την προηγούμενη μέρα), είτε κυρίως δεν προβλεπόταν σχέδιο κλιμάκωσής τους, με αποτέλεσμα αυτές, ακόμη κι όταν συνοδεύονταν από μαζικότητα και μεγάλη απεργιακή συμμετοχή, να λειτουργούν ως περιοδικές κινήσεις εκτόνωσης της πιεσμένης δημοσιοϋπαλληλίας.

Θεωρούμε επίσης και ότι το μεγαλύτερο μέρος από τις απεργιακές δράσεις που πραγματοποίησε η ΑΔΕΔΥ σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που αυτές είχαν (αποσπασματικότητα, ελλιπής προετοιμασία, συντονισμό και προγραμματισμό κλιμάκωσης, μικρής έκτασης έως ανύπαρκτη παρεμπόδιση του κυβερνητικού έργου, χαμηλό επίπεδο συντονισμού με αγώνες υπολοίπων μισθωτών, αδιαφορία για κοινωνικές αντιδράσεις και για επίτευξη ευρείας κοινωνικής συναίνεσης, πρόκληση ελάχιστου

ενδιαφέροντος στην κοινή γνώμη κ.α) συνέβαλαν καίρια στην διαπιστούμενη χαμηλή αναποτελεσματικότητα της ΑΔΕΔΥ.

Επίσης πρέπει να παρατηρήσουμε ότι συνήθως η ΑΔΕΔΥ στις διεκδικήσεις της προβάλλει ένα "συνολικό πακέτο αιτημάτων" που περιλαμβάνει αιτήματα μισθολογικά , ασφαλιστικά, θεσμικά για την δημόσια διοίκηση, την παιδεία, την υγεία κλπ, χωρίς ειδικότερη εστίαση σε κάποιο επιμέρους ειδικό αίτημα που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως αίτημα « αιχμής».

Θεωρούμε ότι η πρακτική αυτή απορρέει από μια στρατηγική επιδίωξη της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ για την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής συσπείρωσης και κινητοποίησης της δημοσιοϋπαλληλίας στις απεργιακές της δράσεις, μέσω της κάλυψης από την πλευρά της όσο το δυνατόν μεγαλύτερου εύρους αιτημάτων, προσδοκιών και απαιτήσεων των δημοσίων υπαλλήλων.

Το αποτέλεσμα όμως στις περισσότερες από τις απεργιακές αυτές δράσεις της ΑΔΕΔΥ στην εξεταζόμενη περίοδο δεν φαίνεται να δικαιώνει αυτή την στρατηγική, καθώς η πραγματοποίηση συνήθως απεργιακών δράσεων με την προβολή συνολικού πακέτου πάγιων αιτημάτων, αποκτά χαρακτήρα «επετειακής» και «τυποποιημένης» δράσης και συνήθως δεν αποκτά μαζικά κινηματικά χαρακτηριστικά. Επίσης οι δράσεις αυτές περισσότερο ασκούν μια μεσοπρόθεσμου χαρακτήρα επίδραση στο πολιτικό περιβάλλον παρά επιτυγχάνουν άμεση ικανοποίηση των προβαλλόμενων αιτημάτων, συμβάλλοντας θεωρούμε και αυτές στην δημιουργία και συντήρησης μιας κατάστασης παρατεταμένης διεκδικητικής αποδυνάμωσης των δράσεων της οργάνωσης.

Οι αλληπάλληλες αποτυχίες των δράσεων της ΑΔΕΔΥ για επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων, από τα μισά της δεκαετίας του 1980 και μετά και οι γενικότερες ήττες του εργατικού κινήματος συνολικά αυτή την περίοδο, φαίνεται να λειτούργησαν τελικά αποτρεπτικά προς την κατεύθυνση μιας ριζοσπαστικής πολιτικοποίησης των κοινωνικών αντιπαραθέσεων των εργαζομένων απέναντι στις "νεοφιλελεύθερες" εφαρμοζόμενες πολιτικές. Κι αυτό, γιατί ο ηττημένος κοινωνικά και εργασιακά κόσμος της μισθωτής εργασίας, σε συνθήκες ήττας, φαίνεται πιο πιθανό να επιδιώξει μια προσαρμογή που μοιάζει αναγκαστική στο πεδίο αντιμετώπισης συνεπειών του "νεοφιλελευθερισμού" προκειμένου στοιχειωδώς να "επιβιώσει" και να αποφύγει την περιθωριοποίηση και την

καταστροφή . Η διαρκής και παρατεταμένη αδυναμία συνεπώς του κινήματος των μισθωτών να έχει επιτυχίες στις επιμέρους αντιπαραθέσεις του με τις κυβερνήσεις την περίοδο αυτή (1985-2009), δεν φαίνεται να ενίσχυσε προσεγγίσεις και λογικές που πρότειναν ενιοποίηση των αιτημάτων και αυξανόμενη κινηματική διεκδίκηση από τις δημοσιοϋπαλληλικές συνδικαλιστικές οργανώσεις. Αντίθετα, στο βαθμό που και οι όποιες κινηματικές δράσεις πραγματοποιήθηκαν δεν κατόρθωσαν να πετύχουν άμεσα και χειροπιαστά αποτελέσματα και νίκες ή να πετύχουν τροποποιήσεις του συσχετισμού των δυνάμεων υπέρ των δυνάμεων της εργασίας, οδήγησαν σε ισχυροποίηση λογικές περί ατομικής επιβίωσης και διάσωσης, που προβάλλουν την ανάγκη “προσαρμοστικότητας” εντός των πλαισίων που χαράζουν οι κυρίαρχες επικρατούσες “νεοφιλελεύθερες” ρυθμίσεις όσο και μικρές, συντεχνιακού χαρακτήρα διεκδικήσεις, που καθίστανται ευκολότερα επιτεύξιμες αλλά και πολιτικά και συνδικαλιστικά εξαργυρώσιμες.

Το «μοντέλο» σχέσεων κυβέρνησης ΑΔΕΔΥ που περιγράφουμε παραπάνω ακολουθήθηκε -με μικρές ή μεγαλύτερες παραλλαγές -σε όλη σχεδόν την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 και γνώρισε την “απόλυτη” εφαρμογή του στις περιόδους 1974-1981 και 1983-1985. Μόνη εξαίρεση θεωρούμε την στάση της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ την περίοδο 1990-1993.

Στην περίοδο 1974-1981, όπου η συνδικαλιστική ηγεσία της ΑΔΕΔΥ είχε προσδεθεί στην ΝΔ τόσο για αποκάθαρση και δημοκρατική νομιμοποίηση κατόπιν των καταγγελιών της συνδικαλιστικής αντιπολίτευσης για σχέσεις των στελεχών της με το χουντικό καθεστώς, όσο και για ικανοποίηση ιδιοτελών προσωπικών επιδιώξεων, τα αποτελέσματα αυτής της στρατηγικής για την δημοσιοϋπαλληλία ήταν πενιχρά.

Στην δεύτερη περίοδο 1983-1985, όπου το πρώτο δημοκρατικό συνέδριο της ΑΔΕΔΥ, το 25^ο (1983), έδωσε στην ΠΑΣΚ-ΔΥ απόλυτη πλειοψηφία, τα αποτελέσματα ήταν θετικά, κυρίως όμως λόγω της ύπαρξης πολιτικής βούλησης στην πλευρά της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ για ικανοποίηση πάγιων συνδικαλιστικών αιτημάτων και όχι λόγω συνδικαλιστικής πίεσης προς την κυβέρνηση, που ούτως ή άλλως αυτή την περίοδο δεν υπήρξε.

Γενικότερα για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στην Ελλάδα παρατηρούμε, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 μεγαλύτερη εισαγωγή στοιχείων “κοινωνικής συναίνεσης” και άμβλυνσης της έντασης πολιτικοποίησης του συνδικαλιστικού κινήματος, με την υποχώρηση των άμεσων πολιτικών στόχων από τις διεκδικήσεις του, ως απόρροια μιας σειράς παραγόντων¹⁹⁹⁸. Σημαντικό ρόλο σε αυτό θεωρείτε ότι διαδραμάτισε η Ευρωπαϊκή Ένωση που ευνοεί την ανάπτυξη της έννοιας της “κοινωνικής συναίνεσης” και την προώθηση διαδικασιών “κοινωνικού διαλόγου” προκειμένου να επιτευχθούν οι όροι υλοποίησης των πολιτικών της¹⁹⁹⁹.

Τα ελληνικά συνδικάτα υιοθέτησαν ή απορροφήθηκαν από ένα γενικότερο κλίμα πολιτικής συναίνεσης, με την επίκληση μιας διαρκούς ανάγκης υπηρετήσης “κοινών” κοινωνικών και εθνικών στόχων όπως, η ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ και στο κοινό νόμισμα, η ανάληψη και πραγματοποίηση των Ολυμπιακών αγώνων 2000.

Η σταθερή υιοθέτηση “αμυντικής” στρατηγικής από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και μετά, προκύπτει εν πολλοίς ως αποτέλεσμα της μεγάλης κυβερνητικής πίεσης στα «κεκτημένα» θεσμικά και οικονομικά δικαιώματα αλλά αποτελεί και συνέπεια της υιοθέτησης από αυτές των κεντρικών κυβερνητικών στρατηγικών επιλογών των κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ και των συνδικαλιστικών τους παρατάξεων²⁰⁰¹.

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις συναίνεσαν να συμβάλουν και αυτές – έστω και απρόθυμα - σε “εθνικού” χαρακτήρα στόχους, λειτουργώντας μέσα σε ένα πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο που αντανakλούσε την ηγεμονία των εργοδοτικών οργανώσεων και των κυβερνήσεων της περιόδου και υιοθετώντας στρατηγικές “αυτοσυγκράτησης” οι οποίες αποδείχτηκαν μονομερείς καθώς κατέληξαν, τα επόμενα χρόνια, σε αποδοχή από την πλευρά των εργαζομένων των όρων που επέβαλε η εργοδοσία και το κράτος²⁰⁰².

Από την δεκαετία του 1990 και μετά είναι γενικά για το ελληνικό συνδικαλιστικό πεδίο μια μακρά περίοδος παρατεταμένης υποβάθμισης των εργατικών

¹⁹⁹⁸ Γ.Κουζής, (2007), σ. 227-228

¹⁹⁹⁹ Γ.Κουζής, (2007), σ. 229

²⁰⁰⁰ ό.π.

²⁰⁰¹ ό.π.

²⁰⁰² Α.Δεδουσόπουλος, (2007), σ.115

κινητοποιήσεων και υποτονικής απεργιακής δραστηριότητας²⁰⁰³ με βασικό πια κίνητρο στις συνδικαλιστικές ηγεσίες, την επιβίωση της ιδίων, σε συνδυασμό με την προσπάθεια διασφάλισης στοιχειωδών όρων ύπαρξης και λειτουργίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Οι ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ, με μόνη εξαίρεση την περίοδο 1990-1993, ακολούθησαν με συνέπεια σε όλες τις κυβερνητικές περιόδους το “μοντέλο” σχέσεων με τις κυβερνήσεις που περιγράφουμε παραπάνω, μη επιχειρώντας να ακολουθήσουν ένα διαφορετικό “μοντέλο” που να προκρίνει, να βασίζεται και να περιέχει συγκρουσιακές δράσεις, που να στηρίζει την προσδοκία επιτυχίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων στην άσκηση κινηματικής πίεσης προς την πλευρά των κυβερνήσεων μέσω της μαζικής ενεργοποίησης της δημοσιουπαλληλίας και την χρήση ποικιλίας δράσεων, (απεργιών, συγκεντρώσεων, διαδηλώσεων, καταλήψεων κλπ). Μια δημοσιουπαλληλία, που με το “μοντέλο” αυτό παρέμεινε βαθιά εθισμένη σε πελατειακές συναλλαγές με την πολιτική ηγεσία, χωρίς αγωνιστικές - κινηματικές παραστάσεις και χωρίς αυτοπεποίθηση από επιτυχίες και νίκες μέσω της χρήσης συνδικαλιστικών αγώνων, με αντιλήψεις και νοοτροπίες διαφοροποίησης από τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα (καθώς κατά βάση διέθετε καλύτερους εργασιακούς, ασφαλιστικούς και μισθολογικούς όρους) και με μεγάλες διαφοροποιήσεις και στο εσωτερικό της, λόγω των διασπαστικών - επιδοματικών κυβερνητικών πολιτικών που είχαν διαρκώς ναρκοθετημένη την δυνατότητα κοινών ενωτικών δράσεων.

Απολογιστικά θεωρούμε ότι καταγράφεται μια γενική αναποτελεσματικότητα της ΑΔΕΔΥ, η οποία δεν συνίσταται μόνο σε αδυναμία της να υλοποιήσει τους διακηρυγμένους στόχους της αλλά και σε μια προφανή αδυναμία της να προσφέρει την δική της ιδιαίτερη καθοριστική συμβολή στην αντιστράτευση του κυρίαρχου “νεοφιλελεύθερου” μοντέλου, τουλάχιστον σε ότι αφορά το δημόσιο τομέα, με ανασκευή των “νεοφιλελεύθερων δοξασιών” μέσω επεξεργασίας και προβολής συγκεκριμένων στοιχείων. Θα μπορούσε προνομιακά

²⁰⁰³ ό.π.

να αναδείξει τα ταξικά κίνητρα που εξυπηρετούν οι κυβερνητικές επιδιώξεις για απο-δόμηση του δημόσιου τομέα, να αναδείξει την ταξική αλλά και πολιτικό - κομματική εκμετάλλευση και καταλήστευση των πόρων και των προοπτικών του δημόσιου τομέα. Θα μπορούσε επίσης, καθώς είχε στην κατοχή της όλα τα σχετικά στοιχεία, να αντικρούσει πειστικά τις απόψεις - κατηγορίες περί δήθεν “υπερδιογκωμένου” ελληνικού δημόσιου τομέα (σε σύγκριση με αυτόν της υπόλοιπης Ευρώπης) ή περί δήθεν ύπαρξης υπερβολικά μεγάλου μισθολογικού κόστος σε αυτόν.

Ταυτόχρονα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις του δημοσίου δεν επιχείρησαν να ηγηθούν σε μια «επιθετική» στροφή των δημόσιων υπηρεσιών υπέρ της αποτελεσματικότερης εξυπηρέτησης των φυσικών τους συμμάχων - των πολιτών χρηστών - ξεπερνώντας αγκυλώσεις και προσκολλήσεις στην υπεράσπιση πλευρών της υπάρχουσας κατάστασης της δημόσιας διοίκησης, οι οποίες είναι απαχθείς και αποκρουστικές για τον πολίτη, και επίσης δεν επιχείρησαν να σταθούν στην πράξη αλληλέγγυοι στους υπόλοιπους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα όταν μάλιστα εξελισσόταν σε βάρος τους μια μακροχρόνια και μεγάλης έκτασης αφαίρεση δικαιωμάτων.

Ως εξαίρεση στον κανόνα θεωρούμε την κυβερνητική περίοδο 1990-1993 καθώς ενεργοποιήθηκαν από την ηγεσία της ΑΔΕΔΥ διαδικασίες για την δημιουργία συνθηκών μεγάλης έκτασης και έντασης σύγκρουσης με την κυβέρνηση της ΝΔ, μέσω της χρήσης πρωτόγνωρου μέχρι τότε αριθμού απεργιακών δράσεων, οι οποίες συνοδεύτηκαν και από μεγάλη μαζικότητα συμμετοχής. Οι δράσεις αυτές, αν και δεν κατόρθωσαν να αποτρέψουν την κοινοβουλευτική υπερψήφιση των κυβερνητικών ρυθμίσεων, θεωρούμε όμως ότι συνέβαλαν καθοριστικά στην γοργή φθορά και αποδόμηση της κυβέρνησης της ΝΔ, όσο και στην δημιουργία αρνητικών παραστάσεων σε μεγάλα τμήματα της κοινωνίας που παρέμειναν ισχυρές σε όλη την επόμενη δεκαετία για τις κυβερνητικές πολιτικές του κόμματος της ΝΔ.

Στο επίπεδο καταγραφής επιτυχιών της ΑΔΕΔΥ, αναμφισβήτητα ως μεγαλύτερη επιτυχία της οργάνωσης την εξεταζόμενη περίοδο (σε κοινό αγώνα με τις υπόλοιπες συνδικαλιστικές οργανώσεις) έχει καταγραφεί ο εξαναγκασμός της

κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ το 2001 σε οριστική απόσυρση των κυβερνητικών προτάσεων «Γιαννίτση» για το ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό.

Η επιτυχία αυτή όμως του 2001 δεν μεταβλήθηκε σε συνολική ισχυροποίηση των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και σε αλλαγή των όρων ισχύος μεταξύ κυβερνήσεων - συνδικαλιστικών οργανώσεων έτσι ώστε αυτές, την επόμενη περίοδο, είτε να επιβάλουν στις κυβερνήσεις την υλοποίηση των δικών τους αιτημάτων είτε ακόμη να παρεμποδίσουν την ψήφιση ή την εφαρμογή νέων δυσμενών για τους δημοσίους υπαλλήλους ρυθμίσεων.

Έτσι, το αμέσως επόμενο έτος, το 2002, η κυβέρνηση πέρασε με επιτυχία, παρά τις αντιδράσεις της ηγεσίας της ΑΔΕΔΥ, νομοσχέδιο για το ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό, που περιείχε δυσμενείς ρυθμίσεις για τους μισθωτούς, έχοντας μάλιστα σε αυτό και την βοήθεια της ηγεσίας της ΓΣΕΕ .

Στην εξεταζόμενη περίοδο η ΑΔΕΔΥ κατάφερε σε αρκετές περιπτώσεις να σημειώσει επιμέρους επιτυχίες ικανοποίησης αιτημάτων της, κυρίως την περίοδο 1983-1985, να αποτρέψει επίσης την θεσμοθέτηση δυσμενών για την δημοσιοϋπαλληλία κυβερνητικών προθέσεων σε διάφορα θεματικά πεδία. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε τις περιπτώσεις που αφορούν κυβερνητικές προθέσεις για απογευματινή λειτουργία των υπηρεσιών, για το θέμα του «Πόθεν Έσχες», για το θέμα των ιδιωτών «manager» στις διευθυντικές θέσεις, για την πρόθεση για σύνδεση μισθού με παραγωγικότητα κ.α . Κατόρθωσε επίσης να βελτιώσει το περιεχόμενο πολλών νομοσχεδίων και να αποτρέψει την ψήφιση άλλων.

Όλα αυτά όμως κατά κύριο λόγο αφορούσαν κυβερνητικές πρωτοβουλίες και προθέσεις ελάσσονος σημασίας και όχι νομοσχέδια κομβικής - στρατηγικής για τις κυβερνήσεις σημασίας .

Επίσης πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η ΑΔΕΔΥ – μετά την ουσιαστική επανεκκίνησή της το 1983 με το 25^ο συνέδριό της - δεν βρέθηκε σε καμιά κυβερνητική περίοδο σε κατάσταση πλήρους αδράνειας με πλήρη απουσία δράσεων.

Ακόμη η ΑΔΕΔΥ προέβαλε – με σταθερότητα και συνέπεια- σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο επεξεργασμένες προτάσεις και θέσεις για τα σημαντικότερα

ζητήματα της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας, με την καθοριστική βοήθεια και των ερευνητών του ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ .

Ως συνολικό αποτέλεσμα της κατάστασης διαρκούς αναποτελεσματικότητας της ΑΔΕΔΥ μπορούμε να καταγράψουμε αφενός την διαρκή, στα πλαίσια της εξεταζόμενης περιόδου, αποδυναμωμένη πολιτική ισχύ της οργάνωσης σε σύγκριση με τα πολιτικά κόμματα και τις κυβερνήσεις στα πλαίσια του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού και αφετέρου, την παγίωση και μονιμοποίηση στο δημοσιοϋπαλληλικό πεδίο- από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 – μιας κατάστασης διαρκούς λιτότητας και αφαίρεσης δικαιωμάτων.

Η διαπίστωση αναποτελεσματικότητας της ΑΔΕΔΥ θεωρούμε ότι πρέπει να ενταχθεί ερμηνευτικά στα πλαίσια και μιας διαμορφωμένης γενικότερης αδυναμίας των δυνάμεων της εργασίας και των πολιτικών και συνδικαλιστικών τους οργανώσεων, από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη, καθώς αυτές βρίσκονται σε μια μόνιμη σχέση διαρκώς επιδεινούμενης αδυναμίας σε σχέση με τις κυρίαρχες δυνάμεις του κεφαλαίου στα πλαίσια του καπιταλιστικού κοινωνικού σχηματισμού.

-Η αδυναμία της ΑΔΕΔΥ αρχικά να επιβάλει στις κυβερνήσεις την θέσπιση δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων και στην συνέχεια την υπογραφή συλλογικών συμβάσεων που να προωθούν την υλοποίηση των πάγιων και σημαντικών δημοσιοϋπαλληλικών αιτημάτων.

Από τις απαρχές της μεταπολίτευσης (1974) οι κυβερνήσεις συνέχισαν όπως και στις προηγούμενες περιόδους να ρυθμίζουν με μονομερή τρόπο όλα τα θέματα που αφορούσαν την δημόσια διοίκηση και την δημοσιοϋπαλληλία (εργασιακά, μισθολογικά, ασφαλιστικά - συνταξιοδοτικά, συνδικαλιστικά κ.α) με

μια σχέση «εξουσίωσης- υποταγής», σε αντανάκλαση των αντιλήψεων του γερμανικού θετικισμού του 19^{ου} αιώνα²⁰⁰⁴, χωρίς την θέσπιση δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης και δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων και χωρίς την δυνατότητα μεσολάβησης τρίτου σε αυτή την σχέση.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι αντιμετωπίζονται από το κράτος σε όλες τις περιόδους ως απλά αντικείμενα σχέσης “εξουσίωσης” και η απευθείας διαπραγμάτευση μεταξύ κράτους και δημοσίων υπαλλήλων και πολύ περισσότερο η μεσολάβηση «τρίτου» σε αυτές, απορριπτόταν ως αντιλήψεις και πρακτικές υπονομευτικές της “ουδετερότητας” και της “ενότητας” του κράτους²⁰⁰⁵.

Η μέθοδος αυτή διαχείρισης των θεμάτων της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας αποτελεί για όλη την εξεταζόμενη περίοδο μια πάγια κυβερνητική στρατηγική που αποφέρει στην εκάστοτε κυβέρνηση απεριόριστη ελευθερία κινήσεων στα ζητήματα αυτά, χωρίς την ύπαρξη “συμβαλλομένων” και “εταίρων”, καθώς με την αναγνώριση ύπαρξης τους, θα απέρρεε για την κυβέρνηση και κάποια, στοιχειώδη τουλάχιστον, υποχρέωση για αναζήτηση και επίτευξη ενός μίνιμουμ συνεργασίας και συναίνεσης .

Στα πλαίσια αυτά οι κοινωνικοί φορείς, οι συλλογικές οργανώσεις και τα συνδικάτα, αν δεν βρίσκονται στην απόλυτη ζώνη ελέγχου της κυβέρνησης ή σε συμπαράταξη μαζί της, θεωρούνται περιττοί ή τουλάχιστον ενοχλητικοί παράμετροι στα πλαίσια του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού.

Τις ούτως ή άλλως περιορισμένες θετικές κυβερνητικές ρυθμίσεις στα δημοσιοϋπαλληλικά θέματα την μεταπολιτευτική αυτή εξεταζόμενη περίοδο, οι κυβερνήσεις επιδίωκαν να τις εμφανίζουν σταθερά ως κυβερνητικές “παροχές” προς την δημοσιοϋπαλληλία, ως αποτέλεσμα “γενναιοδωρίας” και ως απόδειξη “πολιτικής και κοινωνικής ευαισθησίας” από την πλευρά τους και όχι ως αποτέλεσμα συμφωνίας με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, στα πλαίσια μιας διαδικασίας θεσμικής συλλογικής διαπραγμάτευσης .

²⁰⁰⁴ Γ.Κατρούγκαλος, (2005), σ. 4-19

²⁰⁰⁵ ό.π., σ. 4-19

Πολύ περισσότερο δεν επιθυμούσαν η ικανοποίηση δημοσιοϋπαλληλικών αιτημάτων να προκύπτει ως αποτέλεσμα κυβερνητικής υποχώρησης, κάτω από το βάρος αγωνιστικών συνδικαλιστικών δημοσιοϋπαλληλικών κινητοποιήσεων.

Στα πλαίσια αυτά μπορεί να ερμηνευτεί και η μακρόχρονη κυβερνητική άρνηση για την θέσπιση δυνατότητας συλλογικής διαπραγμάτευσης και δυνατότητας σύναψης συλλογικών συμβάσεων μεταξύ κυβέρνησης και συνδικαλιστικών οργανώσεων των δημοσίων υπαλλήλων για όλη την περίοδο από 1974 έως το 1999 αλλά και η άρνηση στην συνέχεια σύναψης συλλογικής σύμβασης²⁰⁰⁶.

²⁰⁰⁶ ΑΔΕΔΥ (2007): *Η θέση της Α.Δ.Ε.Δ.Υ για τη Συλλογική Διαβούλευση του 2007*, 11/6/2007. Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. τα τρία τελευταία χρόνια σε τρεις κύκλους Συλλογικής Διαβούλευσης ανέπτυξε τα μείζονα και βασικά αιτήματα των εργαζομένων στο Δημόσιο και με ευθύνη της Κυβέρνησης η κατάληξη των σχετικών διαπραγματεύσεων διεκόπη αφού δεν διατυπώθηκαν συγκεκριμένες λύσεις στα αιτήματά μας. Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. εκτιμά και έχει αποφασίσει ότι δεν έχει κανένα νόημα η παρουσίαση και ανάπτυξη για τέταρτη φορά στο πλαίσιο του Συστήματος Συλλογικών Διαπραγματεύσεων αιτημάτων που παραμένουν άλυτα και αναπάντητα από την Κυβέρνηση, που αποτελούν αντικείμενο διαρκούς αγώνα μέχρι σήμερα και κινητοποιήσεων που θα συνεχιστούν. **Στο μέτρο και στο βαθμό που η Κυβέρνηση είναι σε θέση να διατυπώσει συγκεκριμένες λύσεις στα μείζονα θέματα:**

1. Καταβολή διορθωτικού ποσού για την αντιστάθμιση της ονομαστικής μείωσης των μισθών που προκύπτει από τις κρατήσεις στην κύρια σύνταξη και στα άλλα Ταμεία για την καταβολή των 140 ΕΥΡΩ στους συνταξιούχους από το 2007.

2. Αύξηση του Β.Μ. στα 1.250 ΕΥΡΩ - ενσωμάτωση επιδομάτων και διαμόρφωση της βάσης για συγκρότηση νέου μισθολογίου,

3. Ένταξη των εργαζομένων στο Δημόσιο στα ΒΑΕ με αντίστοιχες ρυθμίσεις στα ασφαλιστικά - συνταξιοδοτικά.

4. Λήψη πολιτικών και διοικητικών μέτρων για την εφαρμογή της νομοθεσίας και των όρων για την υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας, όπως και προώθηση ρύθμισης για την ένταξη στην Εργατική Κατοικία.

5. Την εξασφάλιση της δυνατότητας ένταξης στη μόνιμη σχέση εργασίας Δημοσίου Δικαίου των εργαζομένων με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου και άρα στην πλήρη εξίσωσή τους με επιλογή ασφαλιστικού φορέα,

Η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. στο πλαίσιο αυτό και στη βάση ουσιαστικού περιεχομένου, εξέτασης των συγκεκριμένων λύσεων θα εκτιμήσει τη στάση της.

Προς την κατεύθυνση αυτή η Α.Δ.Ε.Δ.Υ. επισυνάπτει αναλυτικό και επικαιροποιημένο το πλαίσιο που έχει κατατεθεί και τα προηγούμενα χρόνια διευκρινίζοντας ότι δεν έχει το χαρακτήρα έναρξης συλλογικής διαβούλευσης για τους λόγους που προαναφέρθηκαν.

Ακολουθεί αναλυτικό κείμενο θέσεων για τα παραπάνω.

Η απουσία σύναψης συλλογικών συμβάσεων και οι κυβερνητικές πρακτικές της μονομερούς επιβολής είχαν ως στόχευση τον περιορισμό ουσιαστικά της ΑΔΕΔΥ αλλά και συνολικά των συνδικαλιστικών οργανώσεων των δημοσίων υπαλλήλων σε απλό ρόλο «οργανώσεων διαμαρτυρίας» και «ομάδων πίεσης» στα πλαίσια του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού.

Με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, οι σχέσεις των δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων με την κυβέρνηση περιορίζονταν στην δυνατότητα πραγματοποίησης κάποιων συζητήσεων με ανταλλαγή απόψεων των δυο μερών, χωρίς δυνατότητα σύναψης συμφωνίας δεσμευτικής και για τα δυο μέρη. Όταν η κυβέρνηση ένιωθε την ανάγκη να εμφανίζονται οι μονομερείς της αποφάσεις ως αποτέλεσμα διαλόγου, συνεννόησης και συναίνεσης με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, καλούσε σε “διάλογο” τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στην συνέχεια ανακοίνωνε τις αποφάσεις της .

Το “μοντέλο” σχέσεων που οι ηγεσίες της ΑΔΕΔΥ υιοθέτησαν απέναντι στις εκάστοτε κυβερνήσεις και που περιγράφουμε παραπάνω δεν επέφερε και θεωρούμε και ότι δεν θα μπορούσε να επιφέρει ως αποτέλεσμα την οικοδόμηση μιας ΑΔΕΔΥ που θα είναι σε θέση να επιβάλει δυναμικά την αναγνώρισή της σε ρόλο ισότιμου “συμβαλλόμενου” στις σχέσεις της με τις κυβερνήσεις της εξεταζόμενης περιόδου επιτυγχάνοντας έτσι και την υλοποίηση πολλών από τα δημοσιοϋπαλληλικά αιτήματα μέσω της υπογραφής συλλογικών συμβάσεων .

Η δυνατότητα σύναψης συλλογικών συμβάσεων μεταξύ της κυβέρνησης και την δημοσιοϋπαλληλικών συνδικαλιστικών οργανώσεων θεσπίστηκε το 1999, 25 χρόνια μετά την έναρξη της μεταπολίτευσης, κουτσουρεμένη και χωρίς την σύναψη «συλλογικής συμφωνίας» σε κανένα έτος στην πορεία μέχρι και το 2009.

Η ΑΔΕΔΥ δεν επεδίωξε ή δεν κατόρθωσε να ξεφύγει από τον ρόλο μιας “οργάνωσης διαμαρτυρίας” που απλώς προέβαλε τα δημοσιοϋπαλληλικά προβλήματα και τις προτάσεις της πάνω σε αυτά, χωρίς να κατορθώσει να αναχθεί σε ουσιαστικό “συμβαλλόμενο” της κυβέρνησης, διευκολύνοντας έτσι αντικειμενικά τις εκάστοτε κυβερνητικές προθέσεις και στρατηγικές για απόλυτη ελευθερία στον χειρισμό των θεμάτων της δημόσιας διοίκησης και της δημοσιοϋπαλληλίας .

Ακόμη και μετά την θέσπιση της δυνατότητας πραγματοποίησης συλλογικών διαπραγματεύσεων το 1999, η ΑΔΕΔΥ δεν κατάφερε να κάμψει επιτυχώς την κυβερνητική αδιαλλαξία αναγκάζοντας τις κυβερνήσεις της επόμενης περιόδου (2000-2009) να υπογράψουν μαζί της συλλογική σύμβαση που να υλοποιεί βασικά της αιτήματα.

Έτσι, δεν επετεύχθη σε κανένα μετέπειτα έτος υπογραφή γενικής συλλογικής σύμβασης – συμφωνίας μεταξύ κυβέρνησης και ΑΔΕΔΥ στα πλαίσια του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων και συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε, όπως εκτιμά και η ΑΔΕΔΥ στο 33^ο της συνέδριο (2007) , ότι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις στο Δημόσιο την περίοδο αυτή όχι μόνο δεν προωθήθηκαν αλλά αντίθετα υπήρξαν και νέες υποχωρήσεις.

Η άρνηση αυτή ή η αδυναμία της ΑΔΕΔΥ να πιέσει καθοριστικά την κυβέρνηση υποχρεώνοντάς την σε σύναψη μαζί της προγραμματικής συμφωνίας, αποτελεί βασικό στοιχείο αναποτελεσματικότητας της οργάνωσης, καθώς, παρέτεινε μακροχρόνια μια κατάσταση στασιμότητας των δημοσιοϋπαλληλικών θεμάτων λειτουργώντας υποβοηθητικά στην κυβερνητική πλευρά, καθώς της επέτρεπε να συνεχίζει ανενόχλητη τις πάγιες και διαχρονικές πρακτικές της με την μονομερή και χωρίς ουσιαστικό διάλογο ρύθμιση των δημοσιοϋπαλληλικών θεμάτων.

-Στρατηγική αδυναμία της ΑΔΕΔΥ να αποτελέσει τον συνολικό εκφραστή και ενοποιητή των διάσπαρτων, διαφορετικών και επιμέρους δημοσιοϋπαλληλικών αιτημάτων και συμφερόντων.

Η ΑΔΕΔΥ, σαν η μοναδική τριτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση της δημοσιούπαλληλίας, έχει, σε επίπεδο τουλάχιστον διακηρύξεων, σταθερό στόχο και επιδίωξη την διαμόρφωση πάντοτε ενός ενιαίου, αντιπροσωπευτικού και ενωτικού διεκδικητικού πλαισίου, που να περιλαμβάνει τις βασικές τουλάχιστον θεματικές ενότητες αιτημάτων και μέσω του οποίου να βρίσκουν επαρκή έκφραση τα αιτήματα και οι ανάγκες του συνόλου της δημοσιούπαλληλίας .

Θεωρούμε όμως ότι για την επίτευξη αυτού του στόχου ορθώνονται σοβαρά εμπόδια που σχετίζονται κυρίως με την ίδια την δομική συγκρότηση της ΑΔΕΔΥ η οποία βασίζεται πάνω σε δυο βασικούς “πυλώνες”, τις “συνδικαλιστικές παρατάξεις” και τις “κλαδικές Ομοσπονδίες”.

Αναφορικά με τον πρώτο “πυλώνα”, την ύπαρξη και λειτουργία των “συνδικαλιστικών παρατάξεων”, θεωρούμε ότι αυτές συμβάλουν καθοριστικά σε έναν συνδικαλιστικό πολυκερματισμό, καθώς η λειτουργία τους είναι μια λειτουργία “συνδικάτων μέσα στο συνδικάτο”²⁰⁰⁷ και στην πρακτική τους, πάντα ή σχεδόν πάντα, οι επιλογές και οι επιδιώξεις του κόμματος και της παράταξης προηγούνται και υπερέχουν έναντι των επιδιώξεων και επιλογών του συνδικάτου, στις περιπτώσεις που αυτές οι επιδιώξεις δεν συμβαδίζουν ή ακόμη μπορεί και να βρίσκονται και σε αντίθεση.

Ο ρόλος των συνδικαλιστικών παρατάξεων αποτελεί ζήτημα κεντρικής σημασίας για τον ελληνικό συνδικαλισμό καθώς αυτές λειτουργούν ως «οργανωμένες φράξιες στο εσωτερικό των συνδικάτων»²⁰⁰⁸ στα πλαίσια ενός τυπικά ενιαίου οργανωτικά συνδικάτου.

Οι συνθήκες ύπαρξης και λειτουργίας των συνδικαλιστικών παρατάξεων, με όρους οργανωμένης ξεχωριστής λειτουργίας στο εσωτερικό των συνδικάτων, συνιστούν ελληνικό χαρακτηριστικό γνώρισμα²⁰⁰⁹ και αποτελούν ευρωπαϊκή πρωτοτυπία²⁰¹⁰ σύμφωνα με την οποία, κάθε πολιτικό κόμμα του κοινοβουλίου, επιδιώκει να έχει διακριτή οργανωμένη παραταξιακή έκφραση στο εσωτερικό των συνδικάτων.

²⁰⁰⁷ Γ.Κουζής, (2007)

²⁰⁰⁸ ό.π. σ. 191

²⁰⁰⁹ Γ. Κουζής,, (2007) σ. 203

²⁰¹⁰ ό.π., σ. 204

Το φαινόμενο της “παταξιακής κομματικοποίησης” που παρατηρείται στο εσωτερικό των συνδικαλιστικών οργανώσεων, αντλεί την αφετηρία του από τα πρώτα χρόνια της νόμιμης λειτουργίας του ελληνικού συνδικαλισμού, όταν εξωτερικοί παράγοντες, με προεξέχουσες την κρατική εξουσία και τις μεθοδεύσεις των κυβερνητικών κομμάτων, επιχειρούν να ελέγξουν τις διεργασίες και τους συσχετισμούς στο εσωτερικό του²⁰¹¹ .

Η πτώση της δικτατορίας και η απαρχή της μεταπολίτευσης συνδέθηκε με την συνέχιση και διαιώνιση των παταξιακών λογικών και η καταστρατήγηση της αυτονομίας του συνδικαλιστικού πεδίου στην Ελλάδα²⁰¹² ιστορικά έχει ως δράστες όλα ανεξαιρέτως τα πολιτικά κόμματα, ανεξάρτητα από τον βαθμό παραβίασης που αναλογεί σε καθένα.

Η υπάρχουσα πριν την μεταπολίτευση “παταξιακή κομματικοποίηση” στο ελληνικό συνδικαλιστικό πεδίο λαμβάνει και την θεσμική της κατοχύρωση με τον ν.1264/1982 που στην ουσία επέβαλε στις εκλογικές διαδικασίες των συνδικαλιστικών οργανώσεων την συμμετοχή, σχεδόν αποκλειστικά, ξεχωριστών παταξιακών ψηφοδελτίων .

Ο δεύτερος «πυλώνας», οι “κλαδικές Ομοσπονδίες” συμβάλλουν επίσης από την πλευρά τους στον πολυκερματισμό του συνδικαλιστικού πεδίου, καθώς σε κάθε κυβερνητική περίοδο, παράπλευρα ή ακόμη και σε αντίθεση με το διεκδικητικό πλαίσιο και τους στόχους της ΑΔΕΔΥ, αυτές προβάλουν και διεκδικούν την υλοποίηση των ιδιαίτερων δικών τους κλαδικών (οικονομικών –επιδοματικών-θεσμικών) στόχων και αιτημάτων για την υλοποίηση των οποίων πραγματοποιούν σε πολλές περιπτώσεις και δικές τους ξεχωριστές αγωνιστικές-απεργιακές δράσεις, αποδυναμώνοντας έτσι αντικειμενικά τις κεντρικές διεκδικήσεις και δράσεις της ΑΔΕΔΥ.

Την εξεταζόμενη περίοδο 1974-2009 οι σημαντικότερες διεκδικητικές δράσεις πραγματοποιήθηκαν από την πλευρά των δευτεροβάθμιων κλαδικών Ομοσπονδιών, κυρίως αυτών που διαθέτουν μεγάλη μαζικότητα και αντίστοιχες αγωνιστικές παραδόσεις, όπως οι ομοσπονδίες των εκπαιδευτικών (ΔΟΕ –ΟΛΜΕ),

²⁰¹¹ ό.π., σ. 191

²⁰¹² ό.π., σ. 216

των νοσοκομειακών (ΠΟΕΔΗΝ) , των εργαζομένων στους ΟΤΑ και όχι κυρίως από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ.

Οι μεγάλες μαζικές δευτεροβάθμιες Ομοσπονδίες που απαρτίζουν την ΑΔΕΔΥ, στις περισσότερες των περιπτώσεων και πρωτίστως αποφασίζουν, δρουν και συνάπτουν επιμέρους συμφωνίες με τις κυβερνήσεις με γνώμονα, την εξυπηρέτηση των ιδιαίτερων κλαδικών τους αιτημάτων και την ιδιαίτερη διαπραγματευτική δύναμη που η καθεμιά διαθέτει.

Η ΑΔΕΔΥ, παρά την έντονη φραστική καταδίκη της ύπαρξης επιδοματικής κυβερνητικής πολιτικής, προσφέρει πολύ συχνά ανοχή ή και διακριτική υποστήριξη σε επιμέρους ξεχωριστές διεκδικήσεις από την πλευρά κλαδικών Ομοσπονδιών – μελών της, είτε γιατί αυτές διαθέτουν υψηλή μαζικότητα και αντιπροσωπευτικότητα στα συνέδρια και τα όργανα της οργάνωσης, είτε γιατί αυτές διαθέτουν την δυνατότητα άσκησης μεγάλων πιέσεων προς την κυβέρνηση. Το αποτέλεσμα είναι οι κλάδοι αυτοί να καταγράφουν σημαντικές επιτυχίες σε αντίθεση με άλλους «αδύναμους» κλάδους που δεν διαθέτουν τέτοιες δυνατότητες.

Η στάση αυτή όμως της ΑΔΕΔΥ οξύνει τις αντιθέσεις και ανισότητες στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού χώρου, δυσχεραίνοντας και υπονομεύοντας τις προϋποθέσεις για την επίτευξη του στόχου μιας ενιαίας συνδικαλιστικής παρέμβασης της ΑΔΕΔΥ, συμβάλλοντας και σε μια κρίση αντιπροσωπευτικότητας στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού πεδίου που έχει ως αποτέλεσμα την υποτίμηση της ανάγκης ή της δυνατότητας για συνολικές κεντρικές παρεμβάσεις από την ΑΔΕΔΥ και την κυριαρχία παρεμβάσεων και δράσεων, κυρίως σε επίπεδο μεμονωμένων κλάδων και Ομοσπονδιών.

Η ΑΔΕΔΥ συμπερασματικά από την μελέτη αυτή, προκύπτει να παρουσιάζει σοβαρές αδυναμίες στην άσκηση του ρόλου του εκπροσώπου και οργανωτή των συνολικών συμφερόντων των εργαζόμενων στη δημοσιουπαλληλία και παρουσιάζει αδυναμία σύνθεσης και ένταξης των επιμέρους διάσπαρτων συμφερόντων και αιτημάτων σε μια συνολική συνδικαλιστική στρατηγική με προοπτική υλοποίησής τους.

Οι επιμέρους κλάδοι της δημοσιουπαλληλίας που αισθάνονται ισχυροί διαπραγματευτικά δεν επιθυμούν και δεν επιδιώκουν την εξάπλωση των ιδιαίτερων

“κατακτήσεων” τους και σε άλλους κλάδους, καθώς θεωρούν ότι μια πιθανή τέτοια εξάπλωση θα υπονομεύσει και θα αποδυναμώσει μελλοντικά αυτές τους τις “κατακτήσεις”, αυξάνοντας απαγορευτικά το κόστος παροχής τους.

Με την “κλαδική” αυτή τακτική τους, αφενός αναγάγουν την κυβέρνηση σε καθοριστικό ρυθμιστικό παράγοντα στο πεδίο των δημοσιοϋπαλληλικών αιτημάτων και διεκδικήσεων και αφετέρου, της προσφέρουν στην ουσία ως “δώρο”, έναντι των ιδιαίτερων παροχών που τους προσφέρει, την αντικειμενική αποδυνάμωση των κεντρικών δημοσιοϋπαλληλικών διεκδικήσεων και την αποδυνάμωση της ενότητας και συνοχής του συνδικαλιστικού πεδίου της δημοσιουπαλληλίας.

Έτσι, η ύπαρξη και η δράση της ΑΔΕΔΥ δεν φαίνεται να “αφορά” ιδιαίτερα τις ισχυρές κλαδικές ομάδες, αφού αυτές τα καταφέρνουν και μόνες τους ή τα καταφέρνουν καλύτερα μόνες τους στην διαδικασία για την επιτυχία των στόχων τους, αλλά δεν φαίνεται να συγκινεί ιδιαίτερα και να κινητοποιεί και τις λιγότερο ισχυρές κλαδικές Ομοσπονδίες, στον βαθμό που η ΑΔΕΔΥ δεν προτάσσει ως βασικό της στόχο την άμβλυνση των τεράστιων πολλές φορές ανισοτήτων στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης, αλλά προβάλλει αδιαφοροποίητα γενικά αυξητικά αιτήματα που αναπαράγουν τις ανισότητες, χωρίς την αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης και χωρίς την αμφισβήτηση αυτών των υπαρκτών ανισοτήτων προς όφελος των αδύναμων κλάδων.

Οι κυβερνήσεις από την πλευρά τους, ασκούν και εφαρμόζουν συνεχώς, σε κάθε σχεδόν κυβερνητική περίοδο, επιδοματικές πολιτικές, με σταθερά και μόνιμα χαρακτηριστικά, κατορθώνοντας έτσι, σχετικά εύκολα και χωρίς ουσιαστικές αντιστάσεις από την πλευρά της ΑΔΕΔΥ και με την συνέργεια πολλών δευτεροβάθμιων και πρωτοβάθμιων συνδικαλιστικών δημοσιουπαλληλικών οργανώσεων, να δημιουργήσουν καίρια και σημαντικά προβλήματα συνοχής και ενότητας στο εσωτερικό του δημοσιοϋπαλληλικού συνδικαλιστικού πεδίου, ενισχύοντας και πολλαπλασιάζοντας τις φυγόκεντρες τάσεις στο εσωτερικό του, αποτέλεσμα των οποίων είναι η επικράτηση συνθηκών οργανωτικής και λειτουργικής πλαδαρότητας.

Άλλα προβλήματα

Στην ύπαρξη και διατήρηση αυτής της διαπιστούμενης γενικής και διαρκούς αναποτελεσματικότητας της συνδικαλιστικής οργάνωσης της ΑΔΕΔΥ (με διακυμάνσεις ανάμεσα στις διάφορες κυβερνητικές περιόδους) σε σχέση με την υλοποίηση του βασικού κορμού των προτάσεων, αιτημάτων και στόχων που προέβαλε η ίδια σε όλη αυτή την περίοδο, συντελεί και συμβάλει ακόμη, η ύπαρξη και μιας σειράς προβλημάτων, όπως:

Η ύπαρξη και η αδυναμία επίλυσης ζητημάτων αξιοπιστίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των συνδικαλιστικών στελεχών.

Η αρνητική εικόνα που έχουν για τον συνδικαλισμό, τα συνδικάτα και τους συνδικαλιστές μεγάλα τμήματα της κοινής γνώμης και των ίδιων των εργαζομένων αποτελεί εμπόδιο και ανασταλτικό παράγοντα στην ενεργή συμμετοχή των εργαζομένων στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και διαδικασίες, όταν μάλιστα η συμμετοχή αυτή δεν είναι πάντα ανώδυνη αλλά συνιστά μια απόφαση και μια πράξη που εμπεριέχει κινδύνους και κόστος για τους συμμετέχοντες (κίνδυνοι δυσμενούς αντιμετώπισης και διώξεων από την διοίκηση, άμεση οικονομική επιβάρυνση μέσω της συνδρομής όσο κυρίως μέσω της συμμετοχής τους σε απεργιακές δράσεις κ.λ.π.).

Συνδικαλιστές που έχουν επιλέξει να διεκδικούν θέσεις ευθύνης στον κομματικό μηχανισμό ή πολύ περισσότερο στον κρατικό μηχανισμό, να εκλεγούν βουλευτές ή να αναλάβουν Υπουργικά καθήκοντα, ενισχύουν και ισχυροποιούν υπαρκτές πεποιθήσεις στην κοινωνική συνείδηση οι οποίες λοιδορούν και διασύρουν τον σκοπό και τον ρόλο του συνδικαλισμού ως ένα απλό εφελτήριο στην εξέλιξη της προσωπικής καριέρας των συνδικαλιστών²⁰¹³.

Οι αντιλήψεις αυτές, σε συνδυασμό με την ύπαρξη, από το τέλος της δεκαετίας του 1980, μιας γενικότερης κρίσης²⁰¹⁴ συλλογικότητας και αντιπροσωπευτικότητας, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά συνολικά στην Ευρώπη, δημιουργούν επιπλέον προβλήματα στην μαζικοποίηση των συνδικάτων και την πραγματοποίηση από αυτά αποτελεσματικών δράσεων.

²⁰¹³ Αποφάσεις 29^{ου} Συνεδρίου ΑΔΕΔΥ, σ.26

²⁰¹⁴ Π.Κυπριανός, (1997)

Τα συνδικάτα πρέπει στον τομέα αυτό να λάβουν άμεσα δεσμευτικές για όλα τα μέλη τους αποφάσεις οι οποίες να καθορίζουν τους όρους, τα όρια και τις σχέσεις μεταξύ συνδικαλιστικής και πολιτικής δραστηριότητας.

Ασαφές επίσης πλαίσιο σχετικά με τις πολλαπλές ιδιότητες των συνδικαλιστικών στελεχών.

Σχετικά με τις πολλαπλές ιδιότητες (συνδικαλιστική, κομματική , κλαδική) των συνδικαλιστικών στελεχών θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι σε “ιδεοτυπικές” συνθήκες, τα συνδικαλιστικά στελέχη, από την στιγμή που εκλέγονται από το συνέδριο της ΑΔΕΔΥ ως μέλη των οργάνων της, οφείλουν να δρουν και να λειτουργούν ως εκφραστές της συμπυκνωμένης γενικής θέλησης του συνόλου της δημοσιουπαλληλίας, ανεξάρτητα, τόσο από την παράταξη με την οποία έχουν εκλεγεί, όσο και από τον κλάδο από τον οποίο προέρχονται.

Στην πράξη όμως τα συνδικαλιστικά στελέχη λειτουργούν σε μεγάλο βαθμό ή αποκλειστικά, ως εκπρόσωποι, τόσο της συνδικαλιστικής τους παράταξη όσο και του κλάδου από τον οποίο προέρχονται.

Ταυτόχρονα, με την κομματική τους ιδιότητα οφείλουν να κινούνται εντός των πλαισίων και των στρατηγικών που το κόμμα στο οποίο ανήκουν έχει καθορίσει και να τις προωθούν για υλοποίηση και στις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Το αποτέλεσμα συνήθως από την συνύπαρξη στο ίδιο πρόσωπο αυτών των πολλαπλών και πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενων ιδιοτήτων, οι οποίες παράγουν όλες δεσμευτικές υποχρεώσεις, αποβαίνει συνήθως σε βάρος της πρωταρχικής εξυπηρέτησης των συνδικαλιστικών συμφερόντων έναντι των κομματικών, παραταξιακών και κλαδικών συμφερόντων .

Προβληματικές ήταν και παραμένουν οι σχέσεις της ΑΔΕΔΥ με τα διάφορα κοινωνικά κινήματα, με τα ιδιαίτερα ζητήματα της νεολαίας και των γυναικών, με τα ζητήματα της προστασίας του περιβάλλοντος, των ναρκωτικών, με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πολίτης σαν καταναλωτής και χρήστης υπηρεσιών, καθώς τα ζητήματα αυτά δεν έχουν καταλάβει την σημαντική θέση τους στο διεκδικητικό πλαίσιο και το πρόγραμμα δράσης της ΑΔΕΔΥ σε καμιά περίοδο.

Ακόμη όμως και στα ζητήματα που η ΑΔΕΔΥ έχει σταθερά προσανατολισμένες τις δράσεις της, όπως αυτά της Δημόσιας Διοίκησης, της οικονομίας, της υγείας, της παιδείας, της κοινωνικής ασφάλισης, της πρόνοιας, δεν έχει κατορθώσει, όχι μόνο με δική της ευθύνη, να τα αναγάγει σε πόλους συσπείρωσης ενωτικών διεκδικητικών δράσεων συνολικά των μισθωτών.

Έλλειμμα αποτελεσματικής προβολής των θέσεων και προτάσεων της ΑΔΕΔΥ.

Ο δημόσιος τομέας στην Ελλάδα και οι εργαζόμενοι σε αυτόν βρέθηκαν στο επίκεντρο της επέλασης του "νεοφιλελευθερισμού" καθώς αυτός αποσκοπούσε στην συστηματική και πλήρη αποδιάρθρωσή του. Στην επίθεση αυτή πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραμάτισαν τα "συστημικά" ΜΜΕ (ηλεκτρονικά και έντυπα) καθώς βασικός αποδέκτης της ήταν η κοινή γνώμη η οποία έπρεπε να πειστεί για την αναγκαιότητα διάλυσης του δημόσιου τομέα που δήθεν είναι γιγάντιος και αντιπαραγωγικός, κινείται με αργούς ρυθμούς, σπαταλά τους δημόσιους πόρους, μισθοδοτεί άχρηστους και διεφθαρμένους εργαζόμενους κλπ. Η επίθεση αυτή, που προωθήθηκε με εξαιρετική πολύχρονη συνέπεια και επιμονή, είτε βασιζόταν σε υπαρκτά επιμέρους φαινόμενα παθογένειας είτε ακόμη και σε καθαρές επινοήσεις (όπως π.χ. οι διοχτευμένες καταγγελίες σε ΜΜΕ ανύπαρκτων επιδομάτων), κατέληγε σε γενικεύσεις και αφορισμούς που δημιουργούσαν στην κοινή γνώμη άκρως αρνητικές για τον δημόσιο τομέα πεποιθήσεις. Χαρακτηριστικό για την αποτελεσματικότητα αυτής της επίμονης καθημερινής επίθεσης μερίδας των ΜΜΕ είναι και το γεγονός ότι και μεγάλα τμήματα των ίδιων των εργαζόμενων στο δημόσιο τομέα συμφωνούν και αναπαράγουν αυτά τα στερεότυπα που προβάλλονται εναντίον τους.

Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις απέναντι σε αυτά τα πολυποίκιλα κύματα επιθέσεων στον δημόσιο τομέα και στους εργαζόμενους σε αυτόν δεν οργάνωσαν με συστηματικό τρόπο την άμυνά τους, ούτε σε ιδεολογικό, ούτε σε πολιτικό αλλά ούτε και σε επικοινωνιακό επίπεδο. Δεν φρόντισαν να οργανώσουν διαύλους επικοινωνίας με την κοινωνία αλλά και τα ίδια τα μέλη τους για να επικοινωνούν μέσω αυτών τις θέσεις και προτάσεις τους.

Θεωρούμε ότι η ΑΔΕΔΥ θα μπορούσε, ακόμη και με τα περιορισμένα οικονομικά μέσα που διαθέτει, να έχει αποκτήσει μια επαγγελματικά οργανωμένη και καθημερινή παρέμβαση στα ΜΜΕ αντί απλώς να παρακολουθεί και να υποτάσσεται στις δικές τους προτεραιότητες, πόσο μάλλον όταν όλοι γνωρίζουν ότι στην Ελλάδα υπάρχει ούτως ή άλλως πρόβλημα με το θεσμικό πλαίσιο κατοχής των ΜΜΕ από λίγους επιχειρηματίες που τα χρησιμοποιούν για την προώθηση συγκεκριμένων συμφερόντων και απόψεων, με αποκλεισμό όσων απόψεων ή φορέων δεν τους είναι αρεστοί.

Η επικοινωνία της ΑΔΕΔΥ με την κοινωνία αλλά και τα ίδια τα μέλη της βασίστηκε και βασίζεται αποκλειστικά στην αποστολή ενημερωτικών ανακοινώσεων, στην εφημερίδα *Υπαλληλική* που εκδίδει και στις όποιες επικοινωνιακές δυνατότητες και διασυνδέσεις στα ΜΜΕ διαθέτουν μεμονωμένα τα συνδικαλιστικά στελέχη της ηγεσίας της.

Το πρόβλημα αυτό βρίσκεται σε ευθεία σύνδεση και με την έλλειψη επαρκών υλικοτεχνικών υποδομών της ΑΔΕΔΥ που θεωρούμε ότι οφείλεται όχι μόνο σε μια διαρκή κατάσταση οικονομικής δυσπραγίας της οργάνωσης αλλά κυρίως σε απουσία στρατηγικού προσανατολισμού για ριζική αναβάθμιση της δημόσιας παρουσίας της .

Μεγάλη υστέρηση ευρωπαϊκής συνδικαλιστικής συνεργασίας.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η προσπάθεια για ανάπτυξη της συνεργασίας και διαμόρφωσης κοινών συνδικαλιστικών διεκδικητικών στόχων, στα πλαίσια των σύγχρονων αναγκών και εξελίξεων, βρίσκεται σε πολύ μεγάλη υστέρηση, παρότι βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη οι διαδικασίες για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση οι οποίες δημιουργούν τεράστια και πρωτόγνωρα προβλήματα στον κόσμο της εργασίας. Ταυτόχρονα, οι διαδικασίες αυτές δημιουργούν και ανοίγουν αναμφισβήτητα νέα πεδία δράσης, συνεργασίας και αλληλεγγύης και νέες δυνατότητες συνδικαλιστικής παρέμβασης και κοινής δράσης.

Δεν έχουν αναπτυχθεί, κατά την εξεταζόμενη περίοδο, από την πλευρά των ευρωπαϊκών συνδικάτων κοινές στρατηγικές ούτε για την κατεύθυνση της δημόσιας διοίκησης στον ευρωπαϊκό χώρο αλλά ούτε και κοινοί αγώνες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Η ενίσχυση της ενότητας των εργαζομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ο διεκδικητικός προσανατολισμός της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων είναι απαραίτητος όρος για την αποτελεσματική προώθηση των θέσεων του συνδικαλιστικού κινήματος και την επιτυχή αντιμετώπιση των επιλογών του κεφαλαίου.

Θεωρούμε ότι δεν είναι αναπόφευκτο οι δομές της παγκοσμιοποίησης να συνιστούν απειλή περισσότερο από ευκαιρία για το συνδικαλιστικό κίνημα.

Αντί Επιλόγου

Στο τέλος του 2013 και τέσσερα χρόνια μετά την εκλογική ήττα της ΝΔ το 2009, που αποτελεί και το καταληκτικό σημείο της περιόδου που εξετάσαμε στα πλαίσια αυτής της διατριβής, η Ελλάδα βρέθηκε στο κέντρο κατακλυσμιαίων αλλαγών σε όλα τα επίπεδα. Στα μέσα του 2010, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, με την αιτιολογία ότι αδυνατούσε να δανειστεί με λογικά επιτόκια από τις αγορές για τη χρηματοδότηση του τρέχοντος δημοσιονομικού ελλείμματος και την αναχρηματοδότηση του χρέους, κατέφυγε στην από κοινού βοήθεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που συγκρότησαν μηχανισμό δανεισμού της Ελλάδας. Η ανακοίνωση της προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης έγινε στις 23 Απριλίου 2010 από τον πρωθυπουργό και τα πρώτα μέτρα ανακοινώθηκαν την Κυριακή 2 Μαΐου 2010. Η συνέχεια περιλάμβανε αλληπάλληλα πακέτα μέτρων σκληρής λιτότητας και απώλειας δικαιωμάτων απέναντι στα οποία ορθώθηκαν πρωτόγνωρες για τα ελληνικά δεδομένα λαϊκές αντιστάσεις, τόσο σε μαζικότητα όσο και ένταση και δυναμισμό, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν με πρωτόγνωρη επίσης βιαιότητα .

Οι κινητοποιήσεις αυτές συνέβαλαν καθοριστικά σε σοβαρές πολιτικές ανακατατάξεις και οδήγησαν σε γοργή κυβερνητική αλλαγή, με την παραίτηση του Πρωθυπουργού Γ. Παπανδρέου και της Κυβέρνησής του και την δημιουργία κυβέρνησης συνεργασίας ΠΑΣΟΚ – ΝΔ - ΛΑΟΣ υπό την πρωθυπουργία του Α.Παπαδήμα (Νοέμβριος 2011) και σε αλληπάλληλες εκλογές τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2012, τα αποτελέσματα των οποίων επέφεραν μεγάλες αλλαγές²⁰¹⁵ στο υπάρχον πολιτικό σκηνικό .

Κοσμογονικές πραγματικά αλλαγές συνέβησαν και στην ελληνική δημόσια διοίκηση, καθώς αυτή βρέθηκε στο επίκεντρο σφοδρής επίθεσης πλήρους αποδόμησης καθώς και στην έως τότε κατάσταση της δημοσιοϋπαλληλίας, της

²⁰¹⁵ Στις δυο εκλογικές αναμετρήσεις του Μαΐου και του Ιουνίου του 2012 το πολιτικό σκηνικό υπέστη ριζικές ανακατατάξεις καθώς αποδυναμώθηκαν τα δυο κόμματα που συγκροτούσαν μέχρι τότε τον δικομματισμό ΝΔ και ΠΑΣΟΚ ενώ το κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ υπερδιπλασίασε τις εκλογικές του δυνάμεις αναδεικνυόμενος σε Αξιωματική αντιπολίτευση. Στην βουλή επίσης εισήλθαν τα κόμματα των "Ανεξάρτητων Ελλήνων", της "Χρυσής Αυγής", της "Δημοκρατικής Αριστεράς" και ΚΚΕ ενώ δεν κατάφερε να εκπροσωπηθεί στην βουλή το κόμμα του ΛΑΟΣ. Μετά τις εκλογές του Ιουνίου 2012 σχηματίστηκε κυβέρνηση συνεργασίας με την συμμετοχή των κομμάτων ΝΔ-ΠΑΣΟΚ- Δημοκρατικής Αριστεράς και πρωθυπουργό τον Α.Σαμαρά.

οποίας οι εργασιακές και οικονομικές συνθήκες επιδεινώθηκαν ραγδαία και σε πρωτοφανή επίπεδα.

Αυτές όλες οι αλλαγές είχαν πολλαπλές αντανakλάσεις και στον δημοσιοϋπαλληλικό συνδικαλισμό και τις συνδικαλιστικές του οργανώσεις καθώς αυτές κλήθηκαν να ανταποκριθούν σε τεράστιες προκλήσεις που έθεταν σε κίνδυνο ακόμη και την ίδια την συνέχιση της ύπαρξής τους και έτσι θεωρούμε ότι το ερευνητικό ενδιαφέρον για αυτή την περίοδο αναμφίβολα είναι εξαιρετικά μεγάλο.

Ανακατατάξεις μεταξύ των συνδικαλιστικών δυνάμεων είχαν διαφανεί και στο 34^ο συνέδριο της ΑΔΕΔΥ που είχε πραγματοποιηθεί το 2010, αυτές έλαβαν όμως πιο ξεκάθαρα χαρακτηριστικά στο 35^ο συνέδριο που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2013²⁰¹⁶. Στο συνέδριο αυτό για πρώτη φορά στην μεταπολιτευτική περίοδο οι συνδικαλιστικές παρατάξεις ΠΑΣΚ-ΔΥ και ΔΑΚΕ-ΔΤ αποδυναμώθηκαν τόσο πολύ ώστε απώλεσαν την δυνατότητα να συγκροτούν πλειοψηφία στο Γενικό Συμβούλιο της ΑΔΕΔΥ ακόμη και από κοινού, καθώς οι παρατάξεις της αριστεράς πέτυχαν πρωτοφανή αύξηση στην εκλογική τους δύναμη.

²⁰¹⁶ Στο συνέδριο αυτό η ΠΑΣΚ – Α.Δ.Κ. – Δ.Υ. έλαβε 174 ψήφους και 22 έδρες στο Γ.Σ, η ΔΑΚΕ – Δ.Υ έλαβε 154 ψήφους και 19 έδρες στο Γ.Σ, η Αυτόνομη Αγωνιστική Ριζοσπαστική Συνεργασία έλαβε 114 ψήφους και 14 έδρες στο Γ.Σ, η ΔΑΣ έλαβε 91 ψήφους και 11 έδρες στο Γ.Σ, οι Αγωνιστικές Παρεμβάσεις- Συσπειρώσεις – Κινήσεις έλαβαν 68 ψήφους και 8 έδρες στο Γ.Σ, η Δημοσιοϋπαλληλική Ανατροπή έλαβε 63 ψήφους και 8 έδρες στο Γ.Σ ενώ το “Δίκτυο Εργαζομένων” και η “Ανεξάρτητη Ενωτική Κίνηση Δημοσίων Υπαλλήλων” έλαβαν από μια έδρα στο Γ.Σ της οργάνωσης.

